FORTALI
CIVM
Fidei

E. 57. N. 61.

Alphonsi a Spina Minoritę

Fortalicium fidei contra iudeos ſaracenos alioſqꝫ chriſtiane fidei inimicos.

Fortalicium fidei contra Iudeos Christo

anno 1464.

160

Libreria del Colleg.o ... 36. f.

Tabula fortalicij fidei

incipit. In qua primo ponūt cuiuſlibet libri ↄſideratiões cū ſuis articulis. alijſue punctis ꝛ capitulis in eiſdē cōſideratóibus cōtentis. Demū foliorū numerus quibus ipſe effectus in tabula notatus depingitur. peſtremo vo eiuſdē folij locus quadripartitis iuxta lr̄as alphabeti quattuor capitales ſpaciolis diſtinguit. ita videlicet ſi poſt foliorum numerum illa lr̄a A ponit. id i pͥma. B ſecūda. C tercia. ſi D q̄rta columna eiuſdem folij quod requirit ſignificat fore ſcptū. Si vo E id eodē folio ꝛ eadem columna que antea clauſula proximiori ponit intellige notatū. Premittit etiam ꝓhemiū in quo diuine annotant laudes. Innititq; querela añ maieſtatis dei thronū. Intentio ꝛ ponitur ſcribentis. In primo itaq; libro cōtinētur tres cōſideratóes.

Prima cōſideratio tractat de armatura oim̄ fideliū in generali. ꝛ ibi ponunt ſex genera armorum ſpūalium. ij. C
Secūda cōſideratio tractat de armatura verorum p̄dicatorum in ſpeciali in q̄ declarāt q̄tuor pͥncipalia. iij. D
Quid eſt p̄dicatio. E
Qualis debet eſſe p̄dicatio. iiij. A
Cui ꝓdeſt p̄dicatio. iiij. D
Qualis debet eſſe p̄dicator. ꝛ hec querūtur. v. A
Qual' dꝫ eē p̄dicator i hitu exteriori. v. C
Qualis dꝫ eē p̄dicator i ↄuerſatōe. v. D
Qual' dꝫ eē p̄dicator in p̄dicatōe. vj. A
Qualis dꝫ eē p̄dicator in aīo. E
Qualis dꝫ eē p̄dicator in p̄mio. vj. B
Tercia conſideratio tractat de nobilitate ꝛ excellentia fidei catholice in pticulari i q̄ ſex articuli declarāt. vij. A
Primus articulus ē q iheſus xp̄c eſt filius dei viui. ꝛ iſte articulus declarat q̄druplici examine. E
Primū examen fuit factū p iudeos quouſq; occiderūt xp̄m. vij. B
Secundū examen fuit factū p eoſdē iudeos poſt xp̄i mortē inſurgendo cōtra diſcipulos xp̄i. viij. B
Terciū examen fuit factū p gentiles contra diſcipulos xp̄i. viij. C
Quartū examen fuit factū p tyrānos tēpore pacis ecclie. ix. C
Secundus articulus eſt q fides xp̄i eſt lege moyſi antiquior. x. C
Tercius q fides xp̄i eſt lege moyſi ſtabilior. xj. A
Quartus eſt q fides xp̄i eſt lege Moyſi nobilior. xj. D
Quintus eſt q fides xp̄i eſt lege Moyſi vtilior. xij. D
Sextus articulus eſt q lex moyſi iaꝫ nō eſt lex ſed ceſſauit eſſe lex in quo ponūtur quatuor puncta. xv. A
Primus eſt q iudei iā nō hn̄t legē. xv. B
Secundus eſt q ꝓpter circūciſionē qua vtūt iudei ſemp ſunt in maiori ira dei ꝛ abominatōe. xvij. D
Tercius eſt q oīa in figurā contingebāt ill'. vbi duo pͥncipalr declarāt. xviij. B
Primū eſt q in lege veteri ſub figuraruꝫ inuolucris quatuor figuranbant que ſunt xp̄ianis tpe grē reuelata. ſ. credenda cauenda inimicorum fraudētia efficatia. primū cōtinet. xiij. ca. xviij. B
De p̄figuratōe ſcī̄ſſime trinitatis ꝛ vnitatis eſſentie p̄mū caplm̄. xviij. D
De p̄fig. dn̄ice incarnatōis. ij. ca. xix. A
De p̄fi. natiuitatis dn̄i. iij. ca. xix. B
De p̄fi. vite ꝛ ↄuerſatōe xp̄i. iiij. ca. xix. C
De p̄fi. doctrine ꝛ p̄dicatōis xp̄i. v. c. xix. D
De p̄fi. paſſionis xp̄i. vj. ca. E
De p̄figura. deſcenſus xp̄i aīe ad inferos vij. ca. xx A
De p̄fi. reſurrectōis xp̄i. viij. ca. E
De p̄fi. aſcēſionis xp̄i. ix. ca. xx. B
De p̄fi. aduēt' xp̄i ad iudiciū. x. ca. E
De p̄fi. reſurrectōis general. xj. c. xx C
De p̄fi. vite eterne quā electi poſt morteꝫ

cōſequentur ca.xij. E
De p̄fi.vnitatis eccie ca.xiij.xx. D
De p̄fi.cauendoꝝ.ſ.ſeptē capitaliū vicio
rū ⁊ tranſgreſſionis.x.p̄ceptoꝝ ca.viij
xxj. A
De p̄fi.malicie inimicoꝝ ſpūaliū. E
De p̄fi.virtutis ⁊ efficacie ſacroꝝ.vij.ca-
pitula.xxj. B
De p̄figuratōe baptiſmi.ca.j. E
De p̄figuratōe cōfirmatōis,ca.ij. E
De p̄fi.ſacri euchariſtie ca.iij.xij. C
De p̄figuratōe ſacri pnīe ca.iiij. E
De p̄fi.ſacri ordinis ca.v.xxj. D
De p̄fi.ſacri mrimonij ca.vj. E
De p̄fi.vnctionis extreme ca.vij.xxij. B
De p̄fi.ſeptē donoꝝ ſpūſſācti c.j.xxij. C
De p̄figu.ſeptē virtutū ca.j. E
De p̄figuratōe ſeptē bonoꝝ ſpūaliū. hic
ſunt ſeptem capitula. E
De p̄figuratōe bonitatis crucis ⁊ paſſio
nis xp̄i capl'm ſeptimū. E
De p̄figuaratōe bonitatis virtutis ⁊ ord
nis mr̄is xp̄i ce.ij.xxij. D
De p̄fi.bonitatis virtutis ptātis ſiue au-
ctoritatis eccie in orando ca.iij. E
De p̄figuratōe virtutis orōnis ſctoꝝ no-
ui teſtamenti ca.iiij. E
De p̄fi.bonoꝝ paſtoꝝ eccie.xxiij. A
De p̄figuratōe bonitatis diuine inſpira-
tōis.vj.ca.xxiij. B
De p̄figuratōe bonitatis diſcrete cōſide-
ratōis hois ca.vij.xxiij. B
Secundū principale tercij puncti eſt de
figuratōne correctiōis nr̄e in tpe gr̄e. ⁊
continet.xij.ca. E
De p̄fi.correctōis ſupbie ca.j.xxiij. E
De p̄fi.ad correctōem inuidie ca.ij. E
De p̄figura.ad correctōꝫ iracūdie.ca.iij.
xxiij. D
De p̄fi.ad correctōeꝫ auaricie.c.iiij. E
De p̄fi.ad correctōꝫ accidie.c.v.xxiiij. A
De p̄fi.ad correctōꝫ gule.ca.vj. E
De p̄fi.ad correctōꝫ luxurie.c.vij. E
De p̄figuratōe correctōis tranſgredientiū
decē p̄ceptoꝝ.ca.viij.xxiiij. B
De p̄fi.ad correctōem maloꝝ principū.
ca.ix.xxiiij. C
De p̄figuratōe correctōis maloꝝ p̄latoꝝ
capi.x. E
De p̄figura.correctōis maloꝝ ſacerdotū
ca.xj. D
De p̄figuratōe correctōis generalit oīm
p̄dictoꝝ.ca.xij.xxiiij. D
Quartus ⁊ vltimus s punctus ſexti arti-
culi declarat quō oīa que ſcripta erant
de meſſia venturo impleta fuerunt in
xp̄o ieſu ſaluatore nr̄o vbi aperiuntur
duodecim theſauri.xxv. A
Primus theſaurus q̄ meſſias debebat
venire in deſtructōe ſecundi tēpli vl' p̄
pe.⁊ in ablatōe ſceptri iſrl' ⁊ impletōne
lxx.hebdomadarū danielis. E
Secūdus theſaurus q̄ verus meſſias de
bebat eſſe de genere trib⁹ iude p̄cedēs
de medio filioꝝ Jacob vbi declarantur
quinq̄ paſſus.xxxj. B
Primus q̄ verus meſſias inchoādo int
deū ⁊ hoīem exiuit de medio.xxxj. D
Secūdus paſſus q̄ verus meſſias or-
dinando pacē ſtetit in medio.xxxij. C
Tercius paſſus q̄ verus meſſias conſu-
mando pacē ordinatā ſtetit in medio.
xxxij. A
Quartus paſſus q̄ verus meſſias publi
cādo pacem ordinataꝫ ſtetit in medio.
xxxiij. B
Quintus paſſus q̄ verus meſſias p̄ſer-
uando pacē publicatā int deū ⁊ hoīem
ſtat in medio vſq̄ i finē ſeculi.xxxiij. C
Tercius theſaurus q̄ verus meſſias de-
bebat eſſe ſilis moyſi in dando legem.
⁊ h' declarant q̄tuor punctis.xxxiij. D
Primus punctus q̄ moyſes fuit ſingu-
laris in dando legem.xxxiiij. A
Secundus punctus q̄ Jeſus xp̄c verus
meſſias ſilis moyſi in dando legem de
buit dare aliā legem a lege moyſi.⁊ ibi
ponunt.xv.drīe legis xp̄i a lege moyſi
⁊ ibi declarat quare voluit fieri xp̄c ſub
lege moyſi.xxxiiij. D

Tercius pūnctus ꝙ verus meſſias non debuit ꝑ ſeipm ſcribere legē ſuā in aliquib⁹ extrinſecis ſed ſolū in cordib⁹ hominū.xxxvj. A
Quartus punctus ꝙ lex noua eſt excellentiſſima qđ declarat ex ſex gradibus ꝑfectōnis.ꝛ quō lex vetus quo ad totū corpus fuit imꝑfecta.ꝛ quare euangeliū dei dicit lex.xxxvj. B
Quartus theſaurus ꝙ verus meſſias debeat naſci in bethleē.xlij. C
Quintus theſaurus ꝙ nomen meſſie debuit eſſe nouū.ꝛ illud nomē ē ieſus. E
Sextus thezaurus ꝙ meſſie in lege promiſſo in eius aduentu ꝑ reges debebāt ſibi offerri munera.xliij. D
Septimus thezaurus ꝙ verus meſſias debebat viuere pauper ꝛ manſuetus. xliiij. A
Octauus ꝙ verus meſſias debebat mori in maxima hūilitate ꝛ inter ſceleratos.xliiij. C
Nonus thezaurus ꝙ ver⁹ meſſias debebat mori ꝑꝑ pctā hoīm. E
Decimus ꝙ ver⁹ meſſias debebat reſurgere tercia die.ꝛ aſcendere in celū ꝛ ſedere ad dexterā patris.xliiij. D
Undecimus theſaurus ꝙ verus meſſias debebat dare ſuis credentib⁹ in pñti grām ſuā.ꝛ in futuro gloriā ſempiternam.xlv. B
Duodecimus theſaur⁹ ꝙ ꝑſecutores veri meſſie a ꝑpetua pena in pñti non debebāt releuari.nec ī futuro a damnatōne eterna.xlvj. B

A ſecundo libro

qui eſt de hereticoꝝ bello cōtinet xij.cōſideratōes.xlviij. C
Rima cōſideratio eſt đ quiditate hereſiſ ꝛ quō differt ab errore.xlviij. D
Ecunda conſideratio eſt de origine hereſis.ꝛ quō repelli pōt.xlix. A
Ercia cōſideratio oñdit ſex modos ex quibus conuincit ꝙ aliquis ſit hereticus.xlix. B
Quarta cōſideratio oñdit qnqꝫ modos hereticoꝝ.ꝛ quō hereſis ſe extēdit ad tria genera credibiliū.ꝛ quid ꝑprie de hereticis eſt ſentiendū.l. C
Quinta cōſideratio declarat ꝙ vtile eſt hereſes eſſe in eccia dei lꝫ in ſe hereſes male ſint.lj. D
Sexta cōſideratio oſtendit ꝙ.xiiij.ſt hereſes repullulantes iſtis temporibus.lij. B
Prima hereſis ꝙ xpiani q̄ vtunt circūciſione carnali poſt euangelij publicatōnē ſunt heretici reputādi ꝛ vt tales puniendi.lij. C
Secūda hereſis eſt eoꝝ q̄ dicunt euāgelium eſſe falſum.lviij. A
Tercia hereſis eſt eoꝝ q̄ negant cōfeſſionē valere ad remiſſionē pctōꝝ.lix. C
Quarta hereſis eſt eoꝝ q̄ negant ꝯfeſſionē debere fieri homini.lx. A
Quinta hereſis eſt eoꝝ qui dicunt ꝙ cōfeſſio ſolū eſt fienda curato ſicut ꝓprio ſacerdoti.lxj. A
Sexta hereſis eſt eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō tenetur quis cōfiteri ſacerdoti ſi laicus ſit ꝑſto.lxj. C
Septima hereſis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō eſt obediendū niſi ſoli deo.lxj. D
Octaua hereſis eſt eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō eſt obediendū ꝑlatis exiſtentib⁹ in peccato mortali ꝛ ꝙ tales nō hñt ptātē ligādi ꝛ ſoluendi.lxij. C
Nona hereſis eſt eoꝝ qui dicūt ꝙ nō officiū ꝛ ordo ſed meritū bone vite hꝫ poteſtatē ligandi ꝛ ſoluendi cōſecrandi ꝛ benedicendi.lxiij. B
Decima hereſis eſt eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō eſt vera indulgentia vel relaxatio epī ī cōſecratōe eccīe vel al's indulgentias cōcedendo.lxiij. C
Undecia hereſis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ orōes ꝛ ſuffragia ꝑ mortuis ab exñtib⁹ in peccato mortali nō ꝓficiūt.lxiiij. A
Duodecia hereſis ē eoꝝ q̄ negāt purga-

iij

torū eſſe.lxiiij. C
Decimatercia hereſis ē eoꝝ q̄ negāt aliā vitā pꝰſepatōem aie a corpe q̄ error im probat ex dictis pħoꝝ ꝛ rōnibus ꝛ au ctoritatibus veteris ꝛ noui teſtamenti ꝛ doctoꝝ eccie.lxv. D
Decimaq̄nta hereſis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō pñt euitare pctā.qꝛ fuerīt nati in tali cō ſtellatōe vel ſigno.ꝛ iprobaꝛ p tres fa moſos doctores.lxix. D
Septima cōſideratio oñdit ad quos ptinet diffinire q̄ aſſertō ē catholica vel hēica.vł vtꝝ.ſ.ad canoniſtas vł ad theologos ꝛ declarat.lxxj. C
Octaua ɔſideratio declarat quō here tici ſunt vitandi.lxxiij. C
Nona cōſideratio oñdit vtrū cū here ticis vł infidelibus ſit publice diſputā tandum.lxxiij. D
Decia ɔſideratio demōſtrat q̄s ē mo dus inquirēdi hereticos.lxxiiij. A
Vndecima ɔſideratio oñdit quali pe na ſunt heretici puniendi.lxxiiij. C
Duodecima cōſideratio declarat q̄s pōt cape hereticos ꝛ tormētis expo nere ꝛ mouēꝛ ibi.xv.difficłtates ſingu lares.lxxv. A

In tercio libro qui
eſt de bello iudeoꝝ continenꝛ.xij. cōſideratōes.lxxvij. A
Prima ɔſideratio tractat d̄ iudeorū cecitate ꝛ quō reduci pñt ad lucē. E
Secūda cōſideratio tractat d̄ iudeoꝝ parētela ſm doctrinā talmut.lxxix. A
Tercia ɔſideratō tractat de iudeoꝝ diuerſitate i ſua fide ꝛ credētia.lxxix. C
Quarta ɔſideratio tractat de iudeoꝝ bello p argumēta ſūpta ex lege mo ſaica.ꝛ ſūt i nūero.xxiiij.argum̄.lxxx. B
Primū argumētū ɔtendit ꝙ lex moyſi ſit ppetuo duratura.lxxx. C
Secundū ꝙ lex moyſi nō eſt abolita ſed adhuc obſeruanda.lxxxiij. A
Terciū ɔtendit ꝙ diuine ſanctōes veterī teſtamenti nō ſunt mutate.lxxxiij. C
Quartū ɔtendit ꝙ circūciſſio erat perpe tuo duratura.lxxxiiij. B
Quintū cōtendit ꝙ ſi ſabbatū ceſſat lex noua nō eſt a deo.lxxxiiij. C
Sextū ɔtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias qꝛ nō venit in nouiſſimis die bus.lxxxviij. A
Septimū ɔtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.qꝛ mons ſyon nōdū eſt eleua tus in vertice montiū.lxxxviij. D
Octauū cōtēpit ꝙ ñ ē verꝰ meſſias.qꝛ ad eū nō fluxerūt oēs gentes.lxxxix. A
Nonū ɔtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē meſſias. qꝛ in eiuſ aduētu nō ē dictū venite aſcē damus ad montē dñi.lxxxix. B
Decimū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verꝰ meſſias.qꝛ in eius aduentu gladij non ſunt cōuerſi in vomeres.ꝛ lācee in fal ces.lxxxix. C
Vndecimū cōtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ve rus meſſias.qꝛ in eiꝰ aduētu nō habita uit lupꝰ cū agno ꝛ pardꝰ cū edo.xc. B
Duodecimū cōtendit ꝙ ieſus nazarenꝰ nō ē verꝰ meſſias.qꝛ iudei nō ſꝫ liberati a captiui.nec reducti ad patriā.xcj. A
Decimūterciū contēdit ꝙ ieſus xp̄c non eſt verus meſſias.qꝛ nō cōgregauit iu deos in ir̄łm.xcij. B
Decimūquartū ɔtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verꝰ meſſias.qꝛ nō fuit tēplū in eiꝰ ad uentu reedificatū ſꝫ deſtructū.xcij. C
Decimūq̄ntū ɔtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ve rus meſſias.qꝛ i eiꝰ aduētu iuda ꝛ ir̄łm nō hitauit ɔfidēter ſꝫ i miſeria.xciiij. D
Decimūſextū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.qꝛ nō habet filios necſe men.xcv. A
Decimūſeptimū ɔtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias.qꝛ lux lune nō eſt fa cta ſicut lux ſolis.nec lux ſoł ſicut lux ſeptē dierū.xcv. B
Decimū octauū ɔtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.qꝛ in eius aduentu ſce ptrū in iſrł nō eſt ablatū.xcv. D
Decimūnonū ɔtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ve rus meſſias.qꝛ ñ venit in tpe.q̄ fuit ſce

ptrū iſrael ſublatū.xcvj. B
Uiceſimū argumētum ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias. qꝛ nō venit i nubibus celi.xcvij. B
Uiceſimū pͥmū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c ñ eſt verus meſſias. qꝛ regnū romanoꝝ adhuc ꝑmanet.xcvij. C
Uiceſimūſecūduꝫ ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias. qꝛ xp̄iani affirmant ipm eē deū.xcix. D
Uiceſimūterciū ꝯtēdit ꝙ lex euāgelij ñ ē a deo.qꝛ ponit trinitatē pſonaꝝ.cij. A
Uiceſimūquartū ꝯtendit ꝙ xp̄iani ſunt idolatre.qꝛ adorant ſacrm altaris ⁊ venerant imagines.cv. C
Quinta cōſideratio tractat de bello iudeoꝝ ꝑ argumenta ſumpta ex lege euāgelica.⁊ ſt i nūero.xxiiij.cviij. B
Primū argumentū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ver⁹ meſſias. qꝛ i eius genealogia ponunt mulieres meretrices. E
Secūdū argumētū ꝯtēdit xp̄ianos eſſe imundos.qꝛ comedūt carnes ſuillas ⁊ alia in lege ꝓhibita.cx. A
Terciū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ver⁹ meſſias. qꝛ i eius genealogia nulla mulier ſancta ponit.cx. B
Quartū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ver⁹ meſſias.qꝛ non eſt filius dauid ſiue de genere dauid.cxiij. A
Quintū argumentū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias.qꝛ fuit peccator ex hoc ꝙ fuit baptizatus.cxiij. D
Sextū argumentū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c ñ habuit ſpm̄ſcm̄ an̄ baptiſmū.cxv. B
Septimū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ver⁹ de⁹.qꝛ eſurijt.cxvj. A
Octauū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē de⁹.qꝛ nō dixit diabolo temptanti.ſ; in oi verbo qđ ꝓcedit de ore meo.cxvj. B
Nonū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē ver⁹ deus qꝛ nō miſit ſe deorſum duꝫ erat in pinnaculo.cxvj. C
Decimū ꝯtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē lex dei.qꝛ ꝯdicit legi moyſi cū dicit non iurare omnino.cxvij. B
Undecimuꝫ ꝯtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē vera.qꝛ deſtruit legeꝫ iuſticie oculū ꝓ oculo dentē ꝓ dente.cxviij. B
Duodecimū ꝯtēdit ꝙ lex euāgelica nō ē vera.qꝛ dat cōſiliū dilectōis inimicoꝝ. cxviij. D
Decimūterciū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus deus.qꝛ relaxauit obſeruantiaꝫ ſabbati.cxix. B
Decimūquartū ꝙ ieſus xp̄c nō eſt deus vnus cū pr̄e.qꝛ cōfitet. ⁊ qꝛ dixit oia ſibi tradita a patre.cxx. B
Decimūquintū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt deus.qꝛ ꝯdixit ſibi vt dicūt ⁊ eſt inſtabilis.cxx. D
Decimūſextū ꝯtendit ꝙ pr̄ fili⁹ ⁊ ſpūſſanctus nō ſunt vni⁹ eſſentie ex eo ꝙ aliqđ peccatū dimittit ab vno qđ nō dimittitur ab altero ſicut patꝫ de ſpū blaſphemie.cxxj. B
Decimūſeptimū ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus de⁹.qꝛ dicēs ꝙ venit ſaluare qđ pierat ꝯdicit ſibipi loquēs ꝑabolice.cxxij. B
Decimūoctauū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt deus qꝛ orauit.cxxij. D
Decimū nonū ꝯtendit ꝙ Ieſus xp̄c nō ē deus.qꝛ fuit triſtis ⁊ timuit. E
Uiceſimū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē de⁹. qꝛ iuit ad ficulneā ad ꝗrēdū fruct⁹ que nō habebat niſi folia. ⁊ qꝛ maledixit ei cuꝫ nihil nocumenti ſibi fecerat. cxxiij. B
Uiceſimūpͥmū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē de⁹.qꝛ accepit ab alio ptāte dicēs.data ē mihi omīs ptās in celo ⁊ in terra. cxxiij. C
Uiceſimūſcdm ꝯtēdit ꝙ ih̄s xp̄c nō eſt vn⁹ de⁹ cū pr̄e ⁊ ſpūſcō.qꝛ ipe deſcēdit ī vtex v̄ginis ⁊ ñ pr̄ ⁊ ſpūſſcūs.cxxiij. D
Uiceſimūterciū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē de⁹ qꝛ fuit miſſus ſiue mittēs.cxxiiij. A
Uiceſimūqrtū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē deus.qꝛ locutus ē ſathan ſtudet ad interficiendū me.cxxiiij. C

Sexta cõſideratio tractat de bello iu deo℞ p argumẽta ſumpta ex natura. ꝛ allegant cõtra legẽ xpi etiã. xxiiij. impoſſibilia.cxxiiij. D
Primũ impoſſibile ẽ deũ inquinari qd tñ ſequeret ſi incarnaret in corpe mulieris. E
Secũdũ impoſſibile ꝙ corp⁹ xpi ſit eiuſdẽ rõnis cũ nr̃o cum nõ ſit ex maris ſemine generatũ.cxxv. D
Terciũ ĩpoſſibile ꝙ mors xpi ſit ſatiſfactio ꝑ peccato originali cum ipe nõ ſit mortuus ſm naturã diuinã ſed hũanã ſm quã alij hoies nõ erant ſufficiẽtes ad ſatiſfaciendũ.cxxvij B
Quartũ impoſſibile eſt ꝙ xp̃c ſufficiẽter ſatiſfecerit ꝑ peccatis hũani generis ex quo hoies adhuc penas patiũt quas ꝑ pctõ iductas ſcptura diuia ꝯmẽorat. E
Quintũ ipoſſibile ẽ ꝙ xp̃c ſufficiẽter ſatiſfecerit ꝑ pctis ex q̃ q̃runt remedia ꝑ abolitõe peccato℞.cxxviij. A
Sextũ impoſſibile eſt ꝙ xp̃c abſtulit poteſtatẽ diaboli. cui⁹ poſt eius aduentũ nõ dimiſerit facere peccare hoies ſicut prius.cxxviij. B
Septimũ ipoſſibile ẽ de morte diſcipulo℞ xpi q̃ ſi fuit a deo vel a diabolo ad vtrunq; ſequit impoſſibile vt dicunt. ꝛ ꝙ peccant xpiani odiendo iudeos q̃ in mortẽ xpi impleuerunt voluntatẽ dei. cxxviij. C
Octauũ impoſſibile ꝙ ieſus nazarenus ſit deus cũ fuerit in loco determinato. ſcz in vtero virginis in nazaret in galylea ꝛc. ſicut ſunt alia corpa.cxxix. A
Nonũ impoſſibile eſt ꝙ nouẽ mẽſibus tota diuinitas ſtaret in vtero mare. q̃a tũc totus mũdus fuiſſʒ priuatus diuinitate.cxxx. A
Decimũ impoſſibile eſt ꝙ in ſacr̃o altari eſt verũ corpus xpi cũ locutus ſit xp̃c ſignatiue ꝛ nõ realiter dicẽs. hoc ẽ corpus meũ.cxxx. D
Undecimũ impoſſibile ẽ ꝙ corpus xpi ſit in ſacr̃o altaris ꝑ miraculũ cum ad oculũ nõ appareat.cxxxi. C
Duodecimũ impoſſibile eſt ꝙ corp⁹ xpi incipiat eſſe in altari. q2 nec ꝑ motũ localẽ nec ꝑ cõuerſatõem alteri⁹ in ipm. cxxxij. C
Decimũterciũ ꝙ corpus xpi ſit integruʒ ꝛ ꝙ caro ꝛ ſanguis maneãt in locis ſepatis ſub ſpẽb⁹ panis ꝛ vini.cxxxiij. A
Decimũquartũ eſt ꝙ corpus xpi in tãpua hoſtia cõtineat cũ maius in minori nõ capiat.cxxxiiij. C
Decimũq̃ntũ ꝙ vnicũ corpus xpi ſit ſil' i diuerſis altaribus cũ nõ poſſit vnũ corpus ſil' eẽ in diuerſis locis.cxxxv. C
Decimũſextũ impoſſibile ẽ ꝙ caro xpi ꝛ ſanguis ſint ſub ſpẽb⁹ panis ꝛ vini cuʒ ſit impoſſibile duo corpa ſil' eẽ in eodẽ loco. ſ. ſub̃a panis ꝛ vini cũ carne ꝛ ſanguine xpi cũ illa accidentia vt dicũt nõ ſint ꝑ ſe nec in aere nec in carne ꝛ ſanguine xpi ſed ſubiectiue in ſub̃a panis ꝛ vini.cxxxvj. B
Decimũſeptimũ eſt ꝙ in ſacramento altaris ſit corpus xpi incorruptibile cuʒ poſſit putrefieri incinerari, ꝛ a murib⁹ comedi.cxxxvij. A
Decimũoctauũ impoſſibile ẽ ꝙ corpus xpi ſit in ſacramento cũ illud frangat in partes.cxxxvij. D
Decimũnonũ eſt ꝙ corpus xpi ſumat ꝛ conſumat ꝛc.cxxxviij. B
Uiceſimũ impoſſibile eſt ꝙ manducãs ꝑtem ſacramẽti manducet totũ.cũ ois pars ſit minor toto.cxxxviij. D
Uiceſimũprimũ eſt ꝙ illud ſacr̃m ſit verus deus ꝛ vna pars maneat in altari. ꝛ altera cadat in terrã. E
Uiceſimũſecundũ ẽ ꝙ xp̃c in ſacramẽto ſit verus deus. ꝛ tñ cadens in terrã nõ eleuet ſe ꝛ ꝑmittat ſe ab imũdis ſacerdotibus ptractari.cxxxix. A
Uiceſimũterciũ impoſſibile eſt ꝙ in illo ſacr̃o ſit verus deus. ꝛ ꝙ deſcendat in ſtomachũ cũ ſumit. cxxxix. C

Vicesimūquartū impoſſibile eſt ꝙ in illo ſacramento ſit verū corpus xp̄i p̱ miraculū quotidie in eccleſijs cū ſel' ꝛ nō plurieſ accidat miraculū.cxl. A

Eptima cōſideratio tractat de crudelitatibus iudeoꝝ ꝛ explicat tribꝰ pūctis principalibus.cxlj. A

Primus punctꝰ eſt de crudelitate iudeorū erga xp̄m meſſiam ſuū.cxlj. B

Secūdus de crudelitate iudeoꝝ erga ſeipos quo ad captiuitatē ꝛ dānatōnem eternam.cxlij. A

Tercius pūctus eſt de crudelitate iudeorū erga xp̄ianos.ꝛ ponunt.xvij crudelitates famoſe.cxlij. C

Prima crudelitaſ iudeoꝝ facta ē in ciuitate toleti cū oēs xp̄iani gladio ſaracenoꝝ ſunt trucidati eoꝝ cā.cxlij. D

Secūda crudelitaſ iudeoꝝ fuit in regno francie cū occiderūt infantes.pp qd̄ expulſi ſunt a rege.cxliij. A

Tercia crudelitas fuit in eodē regno vbi flagellatū ē ſpinis coronatū ſuſpenderūt vnū xp̄ianū.cxliij. B

Quarta crudelitas in p̄dicto regno attētata fuit in occiſione oīm xp̄ianoꝝ vnius p̱uincie.cxliij. C

Quinta crudelitas iudeoꝝ fuit in almania vbi quādā puellā occiderunt.ꝛ ibi declarat quare iudei in oī p̱uincia quā inhabitant xp̄ianū ſanguinē fundunt.cxliiij. A

Sexta crudelitas iudeoꝝ i alamania fuit cum intoxicauerūt oēs puteos ꝛ fontes.cxliiij. C

Septima crudelitas iudeoꝝ etiā in alamania fuit vbi tres infantes xp̄ianorū occiderunt.. E

Octaua crudelitaſ iudeoꝝ in ciuitate pauie accidit vbi iudeus quidā medicus occidit vnū xp̄ianū infantē.cxliiij. D

Nona crudelitas iudeoꝝ in ſaona ciuitate accidit.vbi iudei occiderūt vnum infantē xp̄ianū ꝛ cōicauerūt cū ſanguine eius.cxlv. B

Decima crudelitas iudeoꝝ in regno caſtelle accidit in loco q̄ dr̄ tauara vbi iudei ſeminauerūt aculeos incenderunt xp̄ianoꝝ domos.cxlv. D

Vndecima crudelitas iudeoꝝ in p̄dicto regno accidit vbi iudei occiderūt vnū infantē xp̄ianū ꝛ cōicauerūt cū cineribus cordis eius.cxlvj. A

Duodecima crudelitas iudeoꝝ in eodē regno ciuitate taurē.accidit vbi p̄ſciderūt carnē cū ſanguine d̄ cruce cuiuſdā p̱uuli xp̄iani ꝛ ſecū d̄duxerūt.cxlvj. C

Decimatercia crudelitas iudeoꝝ ē in medicinis vbi aſſignant tres rōnes quare nō expedit xp̄ianis vti medicinis iudeorum.cxlvj. D

Decimaquarta crudelitas iudeoꝝ eſt in venenis ꝓpinandis.cxlvij. D

Decimaquinta crudelitas iudeoꝝ eſt in orōnibus in q̄bus quotidie orant p̱ deſtructōe ecc̄ie xp̄i ꝛ principū xp̄ianoꝝ.cxlviij. B

Decimaſexta crudelitas iudeoꝝ eſt ī eorū doctrina ꝯ xp̄ianos.cxlix. B

Decimaſeptima crudelitas iudeoꝝ ē in vſuris q̄bus expoliāt xp̄ianos.cl. A

Ctaua cōſideratio tractat de iudeorū fatuitatibꝰ que ſex paſſibꝰ mēſurant.clj. A

Primus paſſus ē de fatuitatibus iudeorū cōtra charitatē. E

Secūdus paſſus ē de fatuitatibꝰ iudeoꝝ ꝯ legē nature.clj. B

Tercius paſſus eſt de fatuitatibꝰ iudeoꝝ cōtra diuinā p̱fectōem.ꝛ ibi explicant q̄nq̧ fatuitates.clij. A

Prima fatuitas ꝙ deꝰ ē corporeus. E

Secunda fatuitas eſt ꝙ deus tm̄ ē in occidente.clij. D

Tercia fatuitas eſt ꝙ ſel' in die quotidie deus iraſcit.cliij. D

Quarta fatuitas eſt ꝙ deus ſel' in die q̄tidie plorat.cliiij. A

Quinta fatuitas eſt ꝙ deus dimiſit vnū foramen in celo non valens p̱ficere fir

mamentū.cliiij. D
De alijs fatuitatibꝰ plurimis ꝯtra diuinam pfectōem ꝛ in eiꝰ offensam.clv. A
Quartus passus est de fatuitatibꝰ iudeorū ꝯ legē mosaicā ꝛ ꝯ ꝓphas.clvj. C
Quintus passus est de fatuitatibꝰ iudeorū quo ad claues thoꝛe.clvij. D
De fat.iudeoꝝ dicentiū dan pscidisse lapidē magnū ꝛ filꝰ og rex basā.clviij. A
De fa.iudeoꝝ dicētiū moysen i celū ascēdisse.ꝛ ibi deuictis angelis legem accepisse.clviij. C
De fatuitatibus iudeoꝝ dicentiū quēdā noīe Josue decepisse angelū moꝛtis.ꝛ in celū saltasse ac ibidē dei snia remansisse.clviij. D
De fa.iudeoꝝ dicētiū moꝛtuos suos in aduētu messie suscitādos.vt iterū terrā incolāt vbi plurima de resurrectōe tractāt in cōfutatōez erroꝝ ꝛ fatuitatis iudeoꝝ.clix. A
De residuis fatuitatibꝰ iudeoꝝ.clxj. C
Sextus passus est de fatua expectatiōe iudeoꝝ circa aduētū messie q̄ fatuitas tripliciter oñdit.s.diuisione tpis determinatōe ꝛ exēpli manifestatōe.clxij. D
Una cōsideratio tractat de iudeoꝝ expulsionibus vbi quatuoꝛ principales expulsiones notant.clxiiij. A
Prima expulsio iudeoꝝ fuit a terra sctā vbi quatuoꝛ puncta agunt. E
Primus punctus est de signis q̄ pcesserūt excidiū hierosolimitanū. E
Secūdus pūctus de calamitate obsessorū ꝛ obstiate malicie iudeoꝝ q̄s fuerit finis ꝛ que pietas tyti.clxiiij. D
Tercius punctus est quō mulier quedā vrgente fame occidit ꝛ māducauit filiū suum.clxvj. A
Quartus est de numero captiuoꝝ ꝛ occisoꝝ ꝛ pemptoꝝ fame.clxvj. C
Secūda expulsio iudeoꝝ facta fuit a regno francoꝝ ꝛ anglie vbi tres cause diuersim assignant.clxvij. B
Tercia expulsio iudeoꝝ sctā fuit a regno anglie vbi diūe cause assignāt.clxviij. C
Quarta expulsio iudeoꝝ sctā fuit ab hispania.clxix. D
Decima ꝯsideratio tercij libꝛi tractat de iudeoꝝ mirabiliū ꝛ sua obstinata malicia vbi.xj. mirabilia explicant. clxx. A
Primū mirabile est de aqua disparente iudeo ficte ad baptismū accedēte. E
Secundū mirabile fuit de deceptiōe iudeoꝝ p diabolū eis apparētē in specie moysi.clxx. B
Terciū mirabile est de sanguie imaginis xp̄i cruētātis iudeū telo eū trāsfigētē. E
Quartū mirabile de puero iudeo q̄ cōmcauit cū xp̄ianis.pp q̄d a patre i foꝛnacē ardentē missus illesus exiuit. E
Quintū mirabile de sanguine ꝛ aq̄ que exierunt de latere imaginis xp̄i q̄d lancea iudei appcruerūt.ꝛ quō suppositū vas fuit impletū.clxx. C
Sextū mirabile fuit de iudeo qui signatus signaculo crucis : a demonibꝰ fuit libaratus.clxx. D
Septimū mirabile est de sanguine gutturis imaginis xp̄i q̄ aspersus fuit iudeus scire ꝛ capite q̄ eā gladio in gutture percusserat.clxxj. B
Octauū mirabile in libꝛo i mēdio rupis solide a iudeo inuēto i ciuitate toletañ. in quo de triplici mūdo scribebat.ꝛ in tercio d̄ filio dei nasciturо ex v̄gine maria.ꝛ quō ꝓ salute hoim pati debebat. clxxj. C
Nonū mirabile ē de iudea p̄cipitata i ciuitate sogobeñ.ꝛ p virginē liberata. E
Decimū mirabile est de signacul' crucis in vestimētis iudeoꝝ impssis.clxxj. D
Undecimū mirabile d̄ iudeo medico q̄ emit coꝛpus xp̄i a q̄daz.ꝛ postea visis miraculis redditū fuit fratribꝰ p̄dicatoribus ꝛc.clxxij. D
Undecia ꝯsideratio tractat de iudeorū obligatōe ex iure canonico ꝛ ciuili ac oꝛdinatiōe regia que octo articul.

explicantur.cxxliij. B
Prim⁹ articulus ꝗ pmittūt viuere int̄ xpianos. E
Secūdus articulus q̄ sunt illa q̄ pmittūtur iudeis de iure.clxxiij. D
Tercius articulus q̄ sunt illa q̄ nō pmittunt iudeis de iure.clxxiiij. A
Quartus articulus q̄ sunt illa in quib⁹ xp̄iani nō debent cū iudeis cōuersari.clxxiiij. E
Quintus articulus ē de his ad q̄ cōpellendi sunt iudei de iure.clxxv. A
Sext⁹ articulus ē de penis iudeoꝝ blasphemantiū nomen xp̄i vel attentantiū subuertere baptizatos.clxxv. D
Septimus articulus est de his q̄ tenent iudei ex regia ordiatōe regni vbi explicant.xxiiij.ordinatōes. E
Prima ordinatio ē de habitatōe infidelium.clxxvj. B
Scd̄a or.ē de his q̄ circa medicinas ⁊ cōmestibilia interdicūt iudeis.clxxvj. E
Tercia ordinatio ꝙ infideles q̄ voluerint ꝯuerti p nullū impediant. E
Quarta ordinatio de loco comedēdi infideliū ⁊ de seruitorib⁹ eoꝝ.clxxvj. D
Quinta ordinatio est de interdictōe officioꝝ infidelibus. E
Sextra ordinatio est ꝙ nō habeāt iudei plateas nec foros.clxxvij. A
Septima ordinatio est quō iudeis interdicunt iudices. E
Octaua or.ē ꝙ interdicūt infidelib⁹ diuisiones tributoꝝ inter se.clxxvij. B
Nona ordinatio est ꝙ vltra ad q.ō a rege principaliter nō debēt infideles aliq̄d colligere inter se.clxxvij. C
Decima ordinatio est quō interdicit iudeis medicina ⁊ p̄sentatio siue oblatio cōmestibiliū ipis xp̄ianis. E
Undecima ordinatio ē quō interdicit q̄buscūq; mulieribus xp̄ianis ingressus in circulis infideliū. E
Duodecima ordinatio ē ꝙ interdicit infidelibus noiari non.clxxvij. D
Decimatercia ordinatio ē ꝙ iudei habeant habitū signatū q̄ cognoscant. E
Decimaquarta ordinatio ē de habitu iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ. E
Decima q̄nta ꝙ nō habeant vestes p̄ciosas. E
Decimasexta ꝙ nō recedant de valle ei⁹ nec de aliqua alia pte.clxxviij. A
Decimaseptima ordinatio est ꝙ interdicit militib⁹ ⁊ alijs xp̄ianis receptio infideliū in suis terris q̄ bitāt in alijs. E
Decimaoctaua ordinatio est ꝙ infideles nō radant suas barbas. E
Decimanona ordinatio ē ꝙ infideles nō habeāt oparios xp̄ianos.clxxviij. B
Vicesima ordiatio ē ꝙ interdicūt infideli oia officia erga xp̄ianos. E
Vicesimprima ordinatio est ꝙ interdicuntur infidelibus venditiones trapazetarum. E
Vicesimasecunda ordinatio est d̄ persona que accusare debet trāsgressores infideles.clxxviij. E
Vicesimatercia ordinatio ē de penis infideliū fugientiū extra regnū. E
Vicesimaquarta ordinatio est: ꝙ in penis infideliuȝ nulli inferiores possunt dispensare. E
Octau⁹ ⁊ vltimus articulus ē de statu iudeoꝝ nūc in regno castelle.clxxviij. D
Duodecima ꝯsideratio ⁊ vltima tractat de iudeoꝝ conuersione in fine seculi q̄ octo pūctis explicat.clxxx. A
Primus punctus est quare iudeoꝝ cōmunitas non conuertitur ad fidē christi.clxxx. B
Secundus punctus est de iudeis qui volunt conuerti ad fidem vtrum sunt recipiendi.clxxxj. B
Tercius punctus est de mō q̄ debet teneri in receptōe iudeoꝝ qui voluerint cōuerti ad fidē iesu xp̄i.clxxxj. C
Quartus punctus est an iudei sint compellendi ad recipiendum baptismum. clxxxi. D

Quintus punctus eſt de pena q̄ eſt ferienda iudeo cōuerſo redeūte ad propria inſtituta.clxxxij. A
Sextus punctus eſt quō iudei recipient antixp̄m ⁊ decipient ab eo vbi agit̄ de aduentu antixp̄i.clxxxij. D
Septimus punctus ē quō iudei cognoſcent ſe deceptos p antixp̄m ⁊ cōuertētur ad viā veritat̄ fidei dn̄i nr̄i ieſu xp̄i vbi etiam agit̄ de fine ⁊ morte antixp̄i clxxxiij. B
Octauus ⁊ vltimus articulus eſt an tp̄s antixp̄i poſſit determinate cognoſci.et de nouē ſignis eius ꝓpinqui aduētus. clxxxiiij. B

In quarto libro qui

eſt de bello ſaracenoꝝ ſunt.xij.conſideratōes.clxxxv. C
Prima cōſideratio eſt de origine machometi que tribus explicat̄ articulis.clxxv. D
Primus articulus eſt de origine machometi quo ad genus ⁊ locum. E
Secūdus articul⁹ ē de origine ſecte machometi quo ad auctorē.clxxxvj. A
Tercius articulus ē de origine machometi ⁊ eius ſecte quo ad tp̄s.clxxxvj. C
Secunda ꝯſideratio tractat de vita et moribus machometi que tribus explicat̄ punctis.clxxxvij. C
Primus punctus eſt ꝙ vita machometi fuit beſtialis ⁊ libidinoſa. E
Secūdus pūctus eſt ꝙ vita machometi fuit ambitioſa.clxxxviij. A
Tercius pūctus ē ꝙ vita machometi fuit morbo epilētico mōſtruoſa.clxxxix. A
Tercia cōſideratio tractat de q̄litate doctrine ⁊ legis machometi q̄ ſeptē paſſibus ꝑtranſit̄.clxxxix. B
Prim⁹ ē de mō q̄ fuit data lex macho. E
Secūdus paſſus ē de errorib⁹ legis machometi.clxxxix. C
Tercius paſſus ē de fatuitatib⁹ ⁊ fabul̄ legis machometi.cxc. A
Quartus paſſus eſt de maliciis leḡ machometi.cxcj. A
Quintus paſſus ē ꝙ lex machometi nō eſt ꝯfirmata miraculis.cxcj. B
Sextus paſſus eſt ꝙ lex machometi eſt lex ꝯtradictōis.cxcij. B
Septimus paſſus ē ꝙ lex machometi n̄ ē lex dei.q2 in multis eſt ꝯ hoiem reuocata. ⁊ quō diabol⁹ fuit ꝑncipal̄ actor alchorani.cxcij. D
Quarta cōſideratio tractat̄ de fundamento legis machometi vbi narrat̄ fictio ſcale ſui aſcēſus in celū ⁊ illoꝝ q̄ mendacit̄ finxit ſe vidiſſe.cxciij. D
Quinta ꝯſideratio tractat d̄ ꝯcordia ⁊ diſcordia legis machometi cū lege xp̄i in articulis fidei ꝑmittūt̄ ⁊ tractat̄ diffuſe de.xij.articulis fidei ſm cōparatōem.xij.lapidū p̄cioſoꝝ moraliter. cxcviij. A
De p̄ articuo fidei q̄ ē credo in deū p̄rem oipotētē creatorē celi ⁊ tre. ⁊ de ꝓprietatib⁹ iaſpidis. ⁊ de diſcordia ſaracenoꝝ a xp̄ianis.cxcviij. D
De.ij.arti. q̄ ē credo in ieſum xp̄m filiū eī⁹ vnicū dn̄z nr̄m.⁊ d̄ ꝓprietatib⁹ ſaphiri.⁊ d̄ totali diſcordia ſaracenoꝝ a xp̄ianis in eodē.⁊ quō ex alchorano oñditur ꝙ ieſus xp̄c ē filius dei.cxcix. D
De.iij.artic.fidei q̄ ē.q̄ ꝯcept⁹ ē de ſpū ſcō nat⁹ ex maria ꝟgie.⁊ d̄ ꝓprietatib⁹ calcidonij.⁊ quō ieſus xp̄c ⁊ ver⁹ meſſias ſaracenoꝝ.vbi et oñdit̄ latiſſime necc̄itas incarnatōis filij dei.ſic ꝙ h̄ ꝑm⁹ hō nec oēs puri hoies nec oēs angeli bōi nec oēs diaboli ill̄ fuer̄t ſufficiētes ad ſatiſfaciēdū p pcō origiali.ccj. B
De.iiij.arti.fidei q̄ ē paſſus ſub pōcio pilato crucifixus mortu⁹ ⁊ ſepultus ē de ꝓprietatib⁹ ſmaragdini ⁊ ꝯcordia ⁊ diſcordia machometi in eodē.cciiij. D
De.v.arti. fidei q̄ ē deſcendit ad inferos tcia die reſurrexit a mortuis.⁊ de ꝓprietatib⁹ ſardonici cui nō ꝯcordat machometus.ccv. B

De ſexto articulo fidei qui eſt aſcēdit ad celos ſedet ad dextrā dei p̄ris oīpotentis. ⁊ de ꝓꝛietatibus ſardij. ⁊ de cōcordia, ⁊ diſcordia machometi in eodem. vbi declarāt tres difficultates de aſcēſione xpi. ccv. D
De ſeptimo articulo fidei qui eſt. Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. ⁊ de ꝓꝛietatibus Criſoliti. ⁊ de diſcordia machometi ab eodē. ccvj. C
De octauo articulo qui ē. Credo in ſpm̄ ſanctū. ⁊ de ꝓꝛietatibus berilli. ⁊ d̄ cōcordia ⁊ diſcordia machometi in eodē ccvij. A
De nono articulo fidei qui eſt credo ſanctā m eccľiam catholicā. ⁊ de ꝓꝛietatibus rapaſij cui nō cōcordat machometus. ccvij. C
De decimo articulo fidei qui eſt. Credo ſanctoꝝ cōionē. pctōꝝ remiſſionē. ⁊ de ꝓꝛietatibus criſopraſſi cui etiā nō cōcordat machometus. ccviij. A
De vndecimo articulo fidei qui ē credo carnis reſurrectōem. ⁊ de ꝓꝛietatibus iacincti cui concordat machomet⁹. E
De. xij. articulo fidei q̄ ē vitā eternā amē ⁊ de ꝓꝛietatibus ametiſti. ⁊ de concordia ⁊ diſcordia in eodem machometi. ccviij. D
De diſcordia machōeti in p̄ceptiſ. ccix. B
De p̄ p̄cepto machometi in orōnib⁹. E
De. ij. p̄cepto machometi in loeutōibus ſuis anteq̄ orent. ccix. C
De. iij. p̄cepto machometi in p̄conſatōe alte vocis. E
De q̄rto p̄cepto machometi in ieiunijs. ccix. D
De. v. p̄cepto machometi in obſeruatōe paſche. E
De ſexto p̄cepto machometi in ꝑegrinatione ad mecham. ccx. A
De. vij. p̄cepto machometi in p̄datōib⁹. captiuatōib⁹ ⁊ occiſiōib⁹ ꝯtrioꝝ. ccx. C
De octauo p̄cepto machometi in licentia cōmeſtibiliū. ccx. D
De nono p̄cepto machometi circa pluralitatē vxoꝝ. E
De. x. p̄cepto machometi circa ꝓhibitōem aliq̄ꝝ mľieꝝ d̄ ꝓꝛia cognatōe. ccxxj. B
De. xj. p̄cepto machometi circa obſeruatōem die veneris. E
De. xij. p̄cepto machometi in orādo verſus meridiem. E
De. xiij. p̄cepto machometi circa iudicialia. ccxxj. C
De. xiiij. p̄cepto machometi de abſtinentia a vino. ccxxj. D
De. xv. p̄cepto machometi circa modū hereditandi. E
De. xvj. precepto machometi circa teſtimonia. E
De. xvij. p̄cepto machometi circa ꝓhibitiōeʒ diſputatōis cū quocūq; extraneo a lege ſua. ccxxij. A
De. xviij. p̄cepto machometi circa circūciſionē. E
Exta conſideratio de viliſſima morte machometi tractat. ccxxij. B
Eptima ꝯſideratio tractat de ſucceſſoribus Machometi que quatuor punctis explicat. ccxxij. C
Primus pūctus ē de aſtutia diaboli ne periret ſecta machometi. E
Secūdus pūctus ē de ſucceſſoribus machometi caliphis egyptio oriētali ⁊ mira occidentali. ccxxij. D
Tercius punctus eſt de diuerſitate gentiū que legē machometi ſuſcipe noluerunt. ccxxiij. B
Quartus punctus eſt de diuerſitate paganoꝝ. qui in aliq̄bus imitant̄ ſaracenos. ⁊ in alijs differunt. ccxxiij. C
Ctaua ꝯſideratio tractat de bello ſaracenoꝝ ꝑ argumēta ꝯ̄ fidei fortaliciū. ⁊ faciūt in numero decem argumēta. ccxxiiij. D
Primū argumētū cōtendit ꝙ illi q̄ vocātur xpiani nō ſunt xpiani vbi multipliciť oñdiť irrōnabilitaſ dci h⁹. ccxxv. D
Secundū argumētū cōtendit ꝯ̄ xpi con-

ceptiõem p ſpm̄ſanctū q̄ ſq̄ß ſanct⁹ nõ
ſit tercia i trinitate pſona ẜ materialis
flatus.ccxvij. B
Terciū argumētū cōtendit q̄ xp̄c nō ſit
deus cū hoc expſſe dixerit in euāgelio.
ccxviij. A
Quartū argumentū ɔtendit q̄ xp̄i mor
tē cū aſſeraut ipm̄ imortalē. q2 ɔceptū
de dei flamine.ccxviij. B
Quintū argumentū cōtendit ꝯ trinitatē
pſonarū q̄ tñ pbat ex verbis alchorani
ccxviij. C
Sextū argumētū cōtendit cōtra beatitu
dinē eternā in dei viſione cū ipi illā po
nant in corpali refectōe cibi z pot⁹. vbi
latiſſime improbat hec beſtialis beati
tudo.ccxix. B
Septimū argumentū ɔtendit ꝯ mr̄imo
niū vnius vxoris tm̄.ccxx. B
Octauū argumentū ɔtendit ꝯ baptiſmū
q̄no ad ablutōem interiorē.ccxx. C
Nonū argumentū ɔtendit cōtra venera
tōem imaginū.ccxxj. A
Decimū argumētū ɔtendit q̄ lex moſai
ca z lex euangelica ſunt corrupte p iu
deos z xp̄ianos z q̄ nihil veritatis eſt
in lege niſi quātū eſt in alchorano vbi
latiſſime pbatur iſte error.ccxxj. B
Una ɔſideratio tractat de bellis et
triūphis ſaracenoꝝ z xp̄ianoꝝ p ar
ma corpalia a tp̄e machometi vſq̄ ad
pn̄s tp̄s. z enumerant.clvij. bella. z p̄
mittit cā quare deus pmittit pp̄lm ſa
racenoꝝ z aiacio principū xp̄ianoꝝ ad
bella cōtra eos.ccxxij. D
Primo bello vicūt ſaraceni fugato theo
doro z aufertur tributum romanorum
ccxxiij. A
Secūdo bello vincunt ſaraceni z aufert
obediencia impatoris romanoꝝ in af
frica.ccxxiij. B
Tercio bello vincunt xp̄iani z rex ſarace
noꝝ captiuat.ccxxiij. C
Quarto bello vincunt ſaraceni z trāſfer
tur lignū ſancte crucis a irlm̄ in cōſtan
tinopolim. E
Quinto bello vincunt ſaraceni z capit ci
uitas ſiracuſana.ccxxiij. D
Sexto bello vincunt ſaraceni z fugit im
perator romanoꝝ licz bonus z iuſtus.
ccxxiiij. B
Septimo bello vincunt ſaraceni z pdit
totaliter nomen chriſtianoꝝ in affrica.
.ccxxiiij. C
Octauo bello vincunt xp̄iani z ſaraceni
efficiunt tributarij. E
Nono bello vincūt xp̄iani z cremāt na
ues ſaraceōꝝ ſb regi balula.ccxxiiij. D
Decimo bello vincūt xp̄iani multis mi
litib⁹ ſaracenoꝝ occiſis in ſyra. E
Undecio bello vicūt ſaraceni i hiſpania
z occidit ɔſobrin⁹ regis roderici. E
Xij. bello vincunt ſaraceni z pdit hiſpa
nia ſub rege roderico vltimo rege go
thoꝝ.ccxxv. A
Xiij. bello vincunt xp̄iani in aquitanea z
perimit aldramanus cū.ccclxxv. mili
tibus ſaracenoꝝ.ccxxv. C
Xiiij. bello vincūt xp̄iani z capit ciuitas
āmoneñ. de ptāte ſaracenoꝝ.ccxxv. D
Xv. bello vincunt xp̄iani pemptis duo
bus regibus ſaracenoꝝ. z capit narbo
na z plures alie ciuitates z loca a karo
lo marcello.ccxxvj. A
Xvj. bello vincunt xp̄iani z incipit recu
peratio hiſpanie cum mirabilibus dei
occiſis pluſq̄.lxx. millibus ſaracenorū
ppe onetum. E
Xvij. bello vincunt xp̄iani in aqtanea et
perimunt. ccclxxxv. milia ſaracenoꝝ.
ccxxvj. C
Xviij. bello vincunt xp̄iani pempta innu
merabili multitudine ſaracenoꝝ. z de
ſtructis tribus milib⁹ nauibus quinq̄
ſolum exceptis liberat conſtantinopo
litana ciuitas. E
Xix. bello vincunt xp̄iani in aquitanea z
perimit rex ſamma corduben. cū ſuis.
ccxxvj. D
Xx. bello vincūt xp̄iani z pimit abdera

mē dux ſaracenoꝝ in aquitanea a karolo marcello. E
Xxj.bello vincunt ſaraceni fugato endone duce francoꝝ ꝛ pempta multitudie xpianoꝝ in francia.ccxxvij. A
Xxij.bello vincunt xpiani ꝛ fugat ſecundus endo dux in francia.ccxxvij. B
Xxiij.bello vincūt xpiani ꝛ pimit pdict⁹ aderamē in francia cū multitudine ſaracenoꝝ p karolū marcellū. E
Xxiiij.bello vincunt xpiani ꝛ fugatur rex abdemelich cordubeñ.p francos pempta multitudine ſaracenoꝝ.ccxxvij. C
Xxv.bello vincūt xpiani in regno caſtelle.ꝛ occidit thebā rex cordubeñ. ꝛ oēs ſaraceni q̄ cū eo venerant. E
Xxvj.bello vincunt xpiani ꝛ claret rex alfonſus catholicus. E
Xxvij.bello vicūt xpiani fugato meaph. rege cordubeñ.ꝛ pimunt.liij.milia ſaracenoꝝ ſub rege fruela.ccxxviij. A
Xxviij.bello vincūt xpiani ꝛ capit galiana ac efficit xpiana p karolū magnū. E
Xxix.bello vincūt xpiani pemptis pluribus regibus ſaracenoꝝ ac pluribus ciuibus captis p karolū francoꝝ regem ccxviij. D
Xxx.bello vincūt xpiani ꝛ pimūt.lx.milia ſaracenoꝝ p regē alfonſum caſtum ccxxix. A
Xxxj.bello vincūt ſaraceni ꝛ portāt ſaracenoꝝ terrā a morbana vſq; ad ciuitatē cordubeñ. p meſquita ſaracenoꝝ conſtruenda. E
Xxxij.bello vincūt xpiani ꝛ capit narchimona a karolo magno.ccxxix. B
Xxxiij.bello vincūt xpiani ꝛ pimit exercitus magnus ſaracenoꝝ duces ſub rege alfonſo caſto.ccxxix. C
Xxxiiij.bello vincūt xpiani ꝛ pimit ores rex meride p regem alfonſum. E
Xxxv.bello vincunt xpiani ꝛ occidit rex badayos p regē alfonſum caſtum. E
Xxxvj.bello vincūt xpiani ꝛ pimunt vltra.xij.milia ſaracenoꝝ p regē alfonſuꝫ caſtum.ccxxix. D
Xxxvij.bello vincūt xpiani ꝛ pimit pditor machomet⁹ ꝛ caſtrū ſctē criſtine capit b regē alfonſum caſtum. E
Xxxviij.bello vincūt xpiani ꝛ capit iterꝫ ciuitas barchmonie.ccxxx. B
Xxxix.bello vincunt xpiani ſub rege ramiro occiſis.lxx.milibus ſaracenoꝝ.ꝛ declarat ſe beatus Jacobus cuſtodem hiſpanie. E
Xl.bello vincūt xpiani.lxx.nauibus paganoꝝ igne ſolutis in galecia p regem ramirū.ccxxx. D
Xlj.bello vincunt xpiani occiſa plurima ſaracenoꝝ multitudine ſub rege ordonio.ccxxxj. A
Xlij.bello vincūt xpiani captis duobus ducibus ſaracenoꝝ in puincia ꝛ francia.ccxxxj. B
Xliij.bello vincunt xpiani pemptis innumerabilibus ſaracenis, ꝛ capit toria a rege ordonio. E
Xliiij.bello vincūt xpiani occiſo rege corie ſaraceno.ꝛ capitur a rege ordonio. ccxxxj. C
Xlv.bello vincūt xpiani ꝛ capit ciuitas ſalmantina a rege ordonio.ccxxxj. D
Xlvj. bello vincūt ſaraceni ꝛ occidunt p pe toletū octo milia xpianoꝝ. E
Xlvij.bello vincunt ſaraceni ꝛ capit roma ac magna pars tuſſie a ſoldano babilonie deuaſtat.ccxxxij A
Xlviij.bello vincunt chriſtiani ꝛ expellūtur a roma'ꝛ tuſſia ſaraceni.ccxxxij. B
Xlix.bello vincunt chriſtiani occiſa ſaracenorum magna multitudine ꝛ edificatur eccleſia ſancti Jacobi ex lapidibus per regem Alfonſum magnum. ccxxxij. C
L.bello vincunt chriſtiani pemptis pluribus ſaracenis per regē alfonſum magnum. E
Lj.bello vincunt chriſtiani ſub Bernardo delcorpio. ꝛ capitur balbaſtrum et alia loca in aragonia.ccxxxij. D

Xij.bello vincunt xpiani sub rege alfonſo magno ⁊ liberat coymbra ab obſidione ſaracenoꝝ. E
Xiij.bello vincunt xpiani sub rege alfonſo magno. ⁊ edificat caſtruȝ magnū de gordon tuitōe patrie.ccxxxiij. A
Xiiij.bello vincunt xpiani p regē alfonſuȝ magnū i ſenectute ſua.ccxxxiij. B
Xv.bello vincunt xpiani p regē gerſiam capto ayolas rege ſaracenoꝝ. E
Xvj.bello vincunt xpiani sub rege ordonio.ij.⁊ capit ciuitas rogel.ccxxxiij. C
Xvij.bello vincūt xpiani sub rege ordonio ſecūdo ⁊ capta talauera ignibꝰ crematur. E
Xviij.bello vicūt xpiani p regē ordoniū ſcdȝ.⁊ capit caſtrū albanie.ccxxxiij. D
Xix.vincunt xpiani p regē ramirū ſcdm occiſis.lxxx.milibus ſaracenoꝝ. ⁊ captiuato rege ſeſar auguſtano ꝓditore. ccxxxiiij. A
Xx.bello vincunt xpiani sub rege ramiro ſcdo pempta multitudine ſaracenorū ſup caſtrū de cala treba.ccxxxiiij. B
Xxj.bello vincunt xpiani ⁊ capit caſtrū de carato p comitem fernandū gundiſalui. E
Xxij.bello vincunt xpiani ⁊ fugat almāſor cum.xij.legionibꝰbellatoꝝ p comitē fernandū gundiſalui cū.ccc. equitibus ex reuelatōe ſibi facta p monachū pelagiū.ccxxxiiij. C
Xxiij.bello vincūt xpiani p comitē fernādū gundiſalui trucidatis captiuatiſq; plurimis ſaracenis.ccxxxvj. A
Xxiiij.bello vincunt xpiani per comiteȝ fernādū gundiſalui ⁊ fugat ſcdo almāſor pempta innumerabili mltitudie ſaracenoꝝ.ccxxxvj. B
Xxv.bello vincūt xpiani ⁊ pugnat angelus dñi p milite miſſas audiēte cuȝ deuotione.ccxxxviij. C
Xxvj.bello vincunt xpiani pcuſſis ſaracenis grauiſſima infirmitate meritis apli iacobi.ccxxxviij. D
Xxvij.bello vincūt xpiani p regē berimdo.⁊ iterū a ſaracenis vincunt in eodē bello p almanſor.ccxxxix. A
Xxviij.bello vincūt ſaraceni ⁊ capit ciuitas legioneñ.p almanſor. E
Xxix.bello vincūt ſaraceni ⁊ occidunt p ditorie ſeptē ifantes ō lara.ccxxxix. B
Xxx.bello vincunt ſaraceni ⁊ cōburit ciuitas ſanch Jacobi ab almanȝor. ⁊ deducunt campane ad meſquitā corduben.ꝓ lampadibus.ccxl. A
Xxxj.bello vincunt xpiani pempta multitudine ſaracenoꝝ p comitem caſtelle garſias fernandi.ccxl. B
Xxxij.bello vincūt xpiani mortuo almāſor ac pemptis innumerabilibꝰſaracenis p regē beriundo.ccxl. C
Xxxiij.bello vincunt ſaraceni ⁊ capit ciuitas abuleñ. moriturq; in carceribus comes garſias fernādi.ccxlj. A
Xxxiiij.bello vincūt xpiani p regē alfonſum qntū.⁊vindicat mors comitis garſie fernandi. E
Xxxv.bello vincūt xpiani ⁊ liberat pampilona a manibus ſaracenoꝝ.inſtituit etiaȝ prius rex caſtelle. ⁊ iungunt duo regna caſtelle ⁊ legionis.ccxlj. B
Xxxvj.bello vincūt xpiani ⁊ capiunt qnq; reges ſaracenoꝝ p rodericū ō viuar ⁊ quō recepit beatuȝ laȝarū sub ſpecie leproſi.ccxlj. C
Xxxvij.bello vincunt xpiani ⁊ occiditur alymaymon rex ſaracenoꝝ p regē garſiam nauarre.ccxlij. B
Xxxviij.bello vincunt xpiani peremptis plurimis ſaracenis per Rodericum de viuar. E
Xxxix.bello vincunt chriſtiani per regeȝ fernandum magnū ⁊ capitur viſeum. ccxlij. C
Xxxx.bello vincunt chriſtiani ⁊ capitur lamegū ⁊ plura alia loca p regem fernandū magnum. E
Xxxxj.bello vincūt xpiani.⁊ pꝰſeptē annos capit conubra p regem fernanduȝ

magnū aperiēte ſancto iacobo portas ciuitatis.ccxlij. D

Lxxxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiūtur ac deſtruūť plurima loca ꝑ regē fernādū magnū.⁊ efficiť tributarius rex toleti.ccxliij. B.

Lxxxiij.bello vincunt xp̄iani ꝑ regē fernandū magnū ⁊ efficiť tributarius rex hiſpaleñ.ac deferť corpus beati Jſidori in ciuitatē legioñ..ccxliij. C

Lxxxiiij.bello vincūt xp̄iani ꝑ regem fernandū magnū.⁊ ſubiugať celtiberia et carpentania.ac liberať hiſpania a ſubiectione imperatorum romanorum. ccxliiij.. A

Lxxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ efficiť tributarius rex ceſagarūſtanus ꝑ regem ſanciū caſtelle.⁊ quō ꝓditorie ꝑ vellido dolpho occidiť rex iſte ſancius ſecūdꝰ rex caſtelle.ccxliiij. C

Lxxxvj.bello vincunt xp̄iani ꝑ regem alfonſum ſextū.⁊ oſtendiť cōfirmatio iuramenti in libertate.ccxliiij. D

Lxxxvij. bello vincunt xp̄iani ⁊ efficiūť tributarij oēs ſaraceni hiſpanie ꝑ regē alfonſum ſextū.ccxlv. A

Lxxxviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ imponiť nomē roderice ō biuar cū cāpeator. E

Lxxxix.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiunť ſeptē milia ſaracenoꝝ ꝑ Cid campeatorem.⁊ quō ꝑ inuidiam expellitur a regno.ccxlv. B

Xc.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiť alcaac ꝑ Cid campeatorē.ccxlv. C

Xcj.bello vincūt xp̄iani fugatis ⁊ vulneratis duobꝰ regibꝰ ꝑ Cid cāpeatorē. E

Xcij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugať rex demie ac comes cromani capitur per cid campeatorē.ccxlvj. A

Xciij.bello vincūt xp̄iani ⁊ fugať iterū rex demie ꝑ cid campeatorē. E

Xciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiť caſtrū ō rudea per cid cāpeatorē qui obtinuit priuilegia magna pro nobilibus ⁊ ciuibus caſtelle.ccxlvj. B

Xcv.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugať rex demie ⁊ capiť rex aragonū ꝑ cid campeatorem.ccxlvj. C

Xcvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiť toletū ac plurima loca ꝑ regem alfonſum ſextum.ccxlvj. D

Xcvij.bello vincunt xp̄iani cruce ſignati tranſeuntes in terrā ſanctā⁊ capiunť ciuitates ricia ⁊ laudicia.ccxlvij. A

Xcviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capiť antiochia.ccxlvij. D

Xcix.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugať corboranus cū exercitu ſuo antiochia ab eiꝰ obſidione liberať. ⁊ inueniť lācea qua ꝑforatū fuit latus xp̄i in cruce. E

C.bello vincūt xp̄iani cruce ſignati ⁊ capiť ciuitas ſancta irl'm.ccxlviij. A

Cj.bello vincunt xp̄iani cruce ſignati ceſis centū milibꝰſaracenoꝝ.ccxlviij. C

Cij.bello vincunt ſaraceni in hiſpania ⁊ occidiť infans ſancius alfonſi. ꝑditur concha ⁊ plurima alia loca.⁊ deſtruūť oīa balnea regni.ccxlviij. D

Ciij.bello vincūt xp̄iani ſub principe godofrido de bullon. ⁊ capiunť plurime ciuitates.ccxlix. B

Ciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ obſideť ciuitas cordubeñ.ac membratim diuidiť ꝓditor ſaracenus.qui regē hiſpaleñ.interfecerat ꝑ regē alfonſuꝫ ſextū.ccxlix. E

Cv.bello vincunt ſaraceni ſub yncaf rege marrochioꝝ⁊ vulneratur rex alfonſus ſextus.ccxlix. D

Cvj.bello vincunt xp̄iani ꝑ regem alfonſum ſextum deſtructa ſaracenoꝝ terra ccl. A

Cvij. bello vincunt chriſtiani ⁊ capitur ciuitas nobilis Valencie per cid campeatorem. E

Cviij. bello vincunt chriſtiani fugato et vulnerato rege hiſpaleñ. hac ꝑemptis quaſi.xxix.milibus ſaracenoꝝ per cid campeatorem.ccl. C

¶ xix.bello vincunt xpiani fugato et vulnerato ymes myramamolim ac pemptis xl. et octo milibus et qngentis saracenis per Cid campeatorē.ccl. D
¶ xx.bello vincunt xpiani et fugat Bucar rex marrochiorum vulneratis cum alijs. xxx.regibus per Cid cāpeatorē.cclj. A
¶ xxj.bello vincunt xpiani fugato rege bucar cū alijs.xxxvj.regibus.viginti eorum interfectis p Cid campeatorē nō viuū sed mortuū.cclj. C
¶ xxij.bello vincunt saraceni et occidit rex alfonsus arragonie.qui spoliauit ecclesias.cclij. D
¶ xxiij.vincunt xpiani cruce signati. et capit ciuitas vlixbona.ccliij. A
¶ xxiiij.bello vincunt xpiani et capit ciuitas boecie p īpatorē hyspanie alfonsū septimū.ccliij. B
¶ xxv.bello vincunt xpiani et capit ciuitas almerie p impatorē alfonsum septimū ccliij. C
¶ xxvj.bello vincūt xpiani trucidatis plurimis saracenis.et liberat ciuitas roderici ab obsidione saracenorum p regē fernandū legionis.ccliiij. A
¶ xxvij.bello vincunt saraceni et vulnerat rex alfonsus octauus.ccliiij. C
¶ xxviij.bello vincunt saraceni et pdit ciuitas sancta irlm et plures alie ciuitates et loca.ccliiij. D
¶ xxix.bello vincunt xpiani cruce signati. et efficit secundū passagiū ad terrā sanctā sine cōsecutōe finis capit tn̄ ciuitas acon.cclvj. A
¶ xxx.bello vincūt xpiani et capit ciuitas damiata pemptis.lxxx. milib⁹ saracenorum.cclvj. C
¶ xxxj.bello vincūt xpiani pemptis.cc. milibus saracenorum p regē alfonsum octauū in nauibus tholose. E
¶ xxxij.bello vincunt xpiani et capit regnū maioricarū p regem iacobū arragonie cclvij. D
¶ xxxiij.bello vincunt xpiani et capit ciuitas valētie p regē iacobū arragonie. E
¶ xxxiiij.bello vincūt saraceni vastat plurib⁹ puincijs E
¶ xxxv.bello vincunt xpiani cruce signati et capit ciuitas damiata p regē frācorū ludouicū.cclviij. A
¶ xxxvj.bello vincunt saraceni et captiuat rex francorum ludouicus cū frib⁹ suis. E
¶ xxxvij.bello vincunt xpiani cruce signati et fugant saraceni et tyranni de pīmonio ecclie.cclviij. B
¶ xxxviij.bello vincunt xpiani et capit ciuitas murcieñ.p regē Jacobū arragonie.cclviij. C
¶ xxxix.bello vincunt xpiani occisa multitudine saracenorum p infantē alfonsum filiū regis fernandi secūdi. E
¶ xxxx.bello vincunt saraceni et capit antiochia p soldanū babylonie.cclviij. D
¶ xxxxj.bello vincunt xpiani et capit vbeda p regē fernandū secūdū. E
¶ xxxxij.bello vincunt xpiani et capit carthago ac efficit tributarius rex Tunicij regno francorum. E
¶ xxxxiij.bello vincunt xpiani et capit ciuitas cordubeñ.et plura alia loca p regem fernandū secūdū. et remittūt campane ad sanctū iacobum.cclix. A
¶ xxxxiiij.bello vincunt saraceni et pditur trypolis ciuitas. E
¶ xxxxv.bello vincunt xpiani et capitur ciuitas hispaleñ.p regē fernādū scdm. E
¶ xxxxvj. bello vincunt xpiani et capiunt plura loca p regē alfōsū nonū.cclix. C
¶ xxxxvij.bello vincunt saraceni et occidit donus raminus p abenyncaf regem vltramarinum.cclx. A
¶ xxxxviij.bello vincunt saraceni et occiditur infans sauci⁹ archieps toletan⁹. E
¶ xxxix.bello vincunt saraceni et pdit ciuitas acon.cclx. C
¶ xl.bello vincunt xpiani et capit insula rodi ac destruit ordo templariorum. E
¶ xlj.bello vincunt xpiani et occisis plurimis saracenis capiunt cambil et alba

na p infantē petrū. E
Cxlij. bello vincunt xpiani fugato rege granate z pluribus celsis saracenis per dnm Johānem manuel.cclx. D
Cxliij.bello vincunt xpiani z soluit classis saracenoꝝ p alfonsum infre ad mirandū maris. E
Cxliiij.bello vincunt xpiani z occiditur infans picato cū multitudine saracenoꝝ. E
Cxlv.bello. vincunt saraceni z occidit alfonsus infra admirād⁹ maris.cclxj. A
Cxlvj.bello vincunt xpiani cesa innūera multitudine saracenoꝝ z fugatis regibus bena marini tunicis z bugie p regem alfonsum nonū. E
Cxlvij.bello vincunt xpiani z soluit classis magna saracenoꝝ sub rege alfonso quarto.cclxj. E
Cxlviij.bello vincunt xpiani z capit aliezira p regē alfonsum quartū. E
Cxlix.bello vincunt saraceni z pdit aliezira.cclxj. D
Cl.bello vincūt xpiani z soluit classis saracenoꝝ.cclxij. A
Clj.bello vincunt saraceni z pdit vtrera z machena. E
Clij.bello vincunt xpiani pemptis duobus milibus saracenoꝝ sub rege henrico tercio.cclxij. B
Cliij.bello vincunt xpiani z capit cepta p regē iohannē portugalie. E
Cliiij.bello vincunt xpiani z capit antequera p infantē fernandū.cclxiij. B
Clv.bello vincūt xpiani z fugant saracenī p regē iohānē secundū occisis pluribus saracenis. E
Clvj.bello vincūt saraceni z pdunt ciuitates pera z constantinopolis.z de tribus mirabilib⁹ q̄ pcesserūt.cclxiij. D
Clvij.bello vincunt xpiani cruce signati fugato turcho z cesis.lxxx. milib⁹ turchoꝝ p iohannē vayuoda orante deuotissime pre frē iohāne de capistrano ordinis minoꝝ nomen iesu deuotissime inuocante.cclxiiij. C
Clviij.bello vincunt xpiani z capit alcacerzagner i affrica p regē alfonsū portugalie.cclxv. A
Ecima consideratio tractat de possessiōe terre sancte p saracenos que duob⁹ explicat punctis.cclxv. B
Primus est quare saraceni tenent terrā sanctā vbi tres rōnes assignant. E
Secūdus punctus est q nulla ē terra ex pte xpianoꝝ aptior ad terrā sanctā expugnādā q̄ hispania.cclxvj. C
Ndecima cōsideratio tractat d̄ his ad que cōpelli debent saraceni viuētes inter nos de iure z ex ordinatōe regni.cclxvij. A
Dodecima z vltima cōsideratio tractat de fine legis saracenoꝝ z de eorū ppetua seruitute sub iugo xpianoꝝ q̄ quatuor passibus ptransit.cclxvij. C
Primus passus est d̄ castigatōe finali fienda p saracenos in populo xpianoꝝ.cclxvij. D
Secūdus passus est de cessatōe legis saracenoꝝ.cclxviij. C
Tercius passus est de tēpe q̄ lex machometi z eius dn̄iū d3 cessare.cclxviij. D
Quartus passus est de ppetua seruitute saraceōꝝ sub iugo xpianoꝝ.cclxix. B

N quīto libro qui

est de bello demonū ꝯ fidei fortaliciū.xij.sunt cōsideratōes.cclxix. C
Xima cōsideratio est z tractat quatuor puncta.cclxix. D
Primus punctus est an sint demones i mundo z q̄ sunt noīa eoꝝ. E
Secundus punctus est de quiditate demonū q̄d.s.sunt demones.cclxx. A
Tercius punctus est d̄ nobilitate demonum.cclxx B
Quart⁹ pūct⁹ est de nā demonū.cclxx. C
Ecunda consideratio tractat de sciētia demonū que tribus explicat pūctis.cclxx. D

Primus eſt de ſcientia demonū ante caſum ⁊ poſt caſum vbi etiā declarat an habuerūt noticiā ꝓphiaꝝ aduētus xpi ⁊ an cognoſcant cogitatões nr̄as. E
Secundus punctus eſt ꝙ artes magice exercent ſcientia demonū. ⁊ an aliquo caſu ſine pctō poſſint exercẽri.cclxxj. C
Tercius punctus eſt ꝙ ars notoria eſt illicita ⁊ nulla ſcia infuſa pōt haberi a demonibus.cclxxij. B
Tercia cōſideratio tractat d̄ bello demonū in celo. ⁊ quō ante caſum eorū de celo fuit mora ſeptē dierū. ⁊ quō quinqꝫ peccata cōmiſit lucifer in celo. ⁊ de numero cadentiū ⁊ remanētiū angeloꝝ ac numero ſaluādoꝝ.cclxxij. D
Quarta cōſideratio tractat de habitatōe demonū poſt caſum. ⁊ an vbicūqꝫ ſint demones puniant igne materiali.cclxxiij. B
Quinta cōſideratio tractat de ptāte demonū. ⁊ de eoꝝ pſidētijs ſiue principatu ⁊ q̄ gens eſt in mundo ſup quā diabolus h̄ꝫ maiorē ptātē.cclxxiiij. D
Sexta cōſideratio tractat de bello demonū ꝯ genus humanū poſtqꝫ ceciderunt de celo vſqꝫ ad aduentum xpi. cclxxvj. A
Septima cōſideratio tractat de perditione dominij demonū p iuſticiam in aduentu xpi.cclxxvij. B
Octaua cōſideratio tractat de ꝓprietatib⁹ ⁊ malicia demonū.cclxxviij. A
Nona conſideratio tractat de bello demonū poſt aduentuꝫ xpi vſqꝫ ad diem iudicij.cclxxix. B
Decima cōſideratio tractat de diuerſitate demonū. ⁊ ſi pn̄t h̄ri ſpūs familiares que decē explicabit differentijs.cclxxxj. D
Prima dr̄ia ꝙ fata que vident ab hoib⁹ nō ſunt mulieres ſed demones. E
Secūda dr̄a ꝙ illi dicūt vulgariter traſgo l'ouen d̄ caſa ſt demōes.cclxxxij. A
Tercia dr̄a ꝙ inueniūt ſuccubi ⁊ incubi generātes hoies q̄ non ſunt filij demonū ſed hominū.cclxxxij. C
Quarta dr̄a eſt de demonib⁹ qui vident facere p̄lia.cclxxxiij. A
Quinta dr̄a eſt de demonib⁹ q̄ in hūana forma apparēt comedentes ⁊ bibentes cclxxxiij. B
Sexta dr̄a eſt d̄ demonib⁹ q̄ in ſomnijs apparēt terrentes hoies.cclxxxiij. C
Septima dr̄a demonū eſt eoꝝ q̄ generātur ex cōiunctōe viri ⁊ mulieris vel ex odore ſeu ex radijs planetarū. E
Octaua dr̄a eſt eoꝝ qui in ſpecie maſculi vel femine apparent. E
Nona dr̄a eſt eoꝝ qui dicunt mūdi vel vel immundi.cclxxxiij. D
Decima dr̄a eſt eoꝝ qui illudūt feminas que bruxe vel xurgine vulgariter nuncupant.cclxxxiiij. A
Secundū principale tractat de ſpiritibus familiaribus.cclxxxiiij. D
Undecima cōſideratio tractat de q̄litate corpoꝝ in q̄bus demōes apparent. ⁊ ſi pn̄t hūana corpa vel aias ſubintrare q̄ trib⁹ explicat pūctl.cclxxxv. A
Primus pūctus eſt de q̄litate ⁊ figuris corpoꝝ in quibus demones apparent cclxxxv. B
Secūdus pūct⁹ ē de ſubintratiōe demonū in corporib⁹ obſeſſoꝝ. ⁊ quō nullus hō viuus nec mortu⁹ ambulat in alio hoie ſicut diabolus.cclxxxvj. A
Tercius pūctus ē ꝙ demōes nō pn̄t eēntiā aie intrare qđ ē eēntie aie illabi nec ꝓprie malas cogitationes immittere ⁊c. cclxxxvij. D
Duodecia ꝯſideratio tractat q̄ fine dꝫ terminari bellū demonū q̄ trib⁹ mēſurabit paſſibus.cclxxxviij. C
Prim⁹ paſſus ē q̄re demōes ſt i mūdo. E
Scđs paſſus ē de ceſſatōe pncipat⁹ ⁊ belli demonū ꝯ gen⁹ hūanū.cclxxxviij. D
Terci⁹ paſſus ē de retruſione ppetua demonū in inferno.cclxxxix. A
Explicit tabula.

Incipit ꝓhemiū Fortalicij fidei. cōſcripti ꝑ quendā doctorē eximiū ordis mioꝝ. Anno dñi. M.cccclix. in ꝑtibus occidentis. Et primū ponit̄ ſcribentis intentio.

Verris fortitu-

dis a facie inimici. Tu es dñe deus meus. qui facis magna ⁊ iſcrutabilia ⁊ mirabilia: quoꝝ nō eſt numerus. Tu extendiſti celos ſolus: ⁊ gradieris ſuper fluctus maris. Tu ambulas ſuꝑ pennas ventoꝝ. Tu feciſti arcturū ⁊ orionas ⁊ interiora auſtri. Tu es celſior celo. ꝓfundior inferno. longior terra. et latior mari. Tu es in cuiꝰ manu eſt aīa oīs viuētis: ⁊ ſpūs vniuerſe carnis. Tu auris verba diiudicas: ⁊ faucis comedētis ſaporē. Tu es qui cognoſcis decipiētē: ⁊ eū qui decipit̄. Tu adducis malos cōſiliarios in ſtultū finem: ⁊ iudices in ſtuporē. Tu baltheū regū diſſoluis ⁊ ꝓcingis fune renes eoꝝ. Tu ducis ſacerdotes eoꝝ ingloriosos: ⁊ optimates ſupplantas. Tu ꝯmutas labiū veraciū: ⁊ doctrinā ſenū aufers. Tu es dñe qui effundis deſpectōem ſuꝑ principes: ⁊ eos qui oppſſi fuerāt releuas. Tu reuelas ꝓfunda ꝺ tenebris: ⁊ ꝑducis in lucē vmbram mortis. Tu es domine q̄ multiplicas gentes ⁊ ꝑdis eas ⁊ ſubuerſas in integꝝ reſtituis. Tu immutas cor principū ppl'i terre: ⁊ decipis eos vt fruſtra incedant ꝑ inuium. Tu facis eos palpare quaſi i tenebris ⁊ nō in luce: ⁊ errare facis eos q̄ſi ebrios. Tu ſolus es oīpotēs. Tu ſolus oē bonū. Tu ſolus omiſciens. Tu ſolus noſti corda filioꝝ hominū. Tu ſolus teipm cōprehendis. Tu ſolus es vbiq3 pñs. Tu ſolus creas res de nihilo. Tu ſolus in inſtanti oparis. Tu ſolus ſtabilis manens das cuncta moueri. Tu ſolus ex auctoritate miracl'a facis. Tu ſolus de quolibet creatura facis quod vis. Tu ſolus voluntatē3 hoīs cogere potes. Tu ſolus potes eſſentie anime illabi. Tu ſolus potes peccata dimittere. Tu ſolus potes grām infundere. Tu ſolus potes in igne ꝑpetuo corpꝰ ſeruare. Tu es corā quo nudus eſt infernus: ⁊ nullū eſt opimentū ꝑditionī Tu extendis aqlonē ſuꝑ vacuū: ⁊ appendis terrā ſuꝑ nihilū. Tu ligas aq̄s in nubibus vt nō erūpant pariter deorſum. Tu detines vultū ſolij tui: ⁊ expādis ſuꝑ illō nebulā tuā. Tu dñe terminū circūdediſti aquis vſq3 dū finiat̄ lux ⁊ tenebre. Tu es ad cuius nutū colūne celi cōtremiſcunt ⁊ pauent. Tu es in cuius fortitudine maria cōgregata ſunt repente: ⁊ prudētia tua ꝑcuſſit ſuperbū. Tu es cuius ſpūs celos ornauit: ⁊ obſtetricante manu tua eductus eſt coluber tortuoſus. Tu es deus excelſus in fortitudine tua: ⁊ nullus eſt tibi ſimilis in legiſlatoribꝰ. Tu es cuius numerꝰ annoꝝ ineſtimabilis. Tu aufers ſtillas pluuie: ⁊ effundis ymbres ad inſtar gurgitū qui ꝺ nubibus fluunt qui ꝑtexunt cuncta deſuꝑ. Tu ſi volueris extendere nubes quaſi tentoriū tuū ⁊ fulgurari lumine tuo: deſuper quoq3 cardines maris opies. Tu das eſcam oibus mortalibꝰ. Tu dñe i manibus tuis abſcōdis lucē: ⁊ ꝓcipis ei vt recurſus adueniat annūcias ꝺ ea amico tuo. ꝙ poſſeſſio tua ſit ⁊ ad eam poſſit aſcendere. Tu ſuꝑ oēs celos cōſideras ⁊ lumen tuū ſuꝑ terminos terre. Tu poſuiſti fundamēta terre ⁊ eius menſuras. Tu tetendiſti ſuꝑ eā lineā ⁊ baſes eius cōſolidaſti. Tu es quem laudent aſtra matutina. ⁊ ante quē iubilāt filij dei. Tu cōcluſiſti hoſtijs mare circūdās illud terminis tuis. poſuiſti vectem ⁊ hoſtia ⁊ dixiſti hucuſq3 venies ⁊ non ꝓcedes amplius: ⁊ hic cō-

ſtringẽs tumẽtes fluctus tuos: ¶ Tu oñ-
diſti aurore locũ ſuũ. ¶ Tu feciſti auro
raꝫ ⁊ ſolẽ: ¶ Tu cõcuſſiſti extrema terre
⁊ excuſſiſti impios ex ea. ¶ Tu igreſſus
es pfundũ maris ⁊ in nouiſſimis abiſ
ſi deambulaſti. ¶ Tu es cui aperte ſũt por
te mortꝭ ⁊ hoſtia tenebroſa vidiſti. ¶ Tu
dñe cõſideras latitudinẽ terre. ¶ Tu no
noſti in qua via habitat lux ⁊ tenebra-
rũ quis ſit locus. vt ducas vnumqđq3
ad termios ſuos. ⁊ intelligas ſemitas
domus eius. ¶ Tu ſcis qñ naſcituri ſũt
hoies: ⁊ numerũ dierũ eoꝝ noſti. ¶ Tu
ingreſſus es thezauros niuis. ⁊ theſau
ros grandinis aſpexiſti. q̄ pparaſti in
tp̄s hoſtis i die pugne ⁊ belli. ¶ Tu ſcis
p quã viã ſpergitᷓ lux ⁊ diuiditᷓ eſtꝰ ſup
terrã. ¶ Tu dñe dediſti vehementiſſimo
ymbri curſum. ⁊ viã ſonantis tonitrui
vt plueret ſup terrã abſq3 hoie in deſer
to. vbi nullus mortaliũ cõmoratᷓ vt im
pleret inuiã ⁊ deſolatã. pduceretq3 her
bas virentes. ¶ Tu es pluuie pr̃. ¶ Tu ge
nis ſtillas roris; a te egreditᷓ glacies ⁊
gemuiſti gelu de celo. ¶ Tu iduras aq̃s
in ſiīitudinẽ lapidis. ⁊ ſupficieꝫ abiſſi
cõſtringis. ¶ Tu es q̃ coniungere potes
micantes ſtellas pliades. ⁊ girũ arctu
ri potes diſſipare. ¶ Tu pducis luciferũ
in tpe ſuo ⁊ veſperũ ſup filios terre cõ
ſurgere facis. ¶ Tu noſti ordineꝫ celi et
pones rõnẽ eius i terra. ¶ Tu numeras
multitudinẽ ſtellarũ ⁊ oibus eis noia
vocas. ¶ Tu dimenſus es altitudinẽ ce-
li. latitudinẽ terre ⁊ pfũdũ abyſſi. ¶ Tu
dñe dinumeras arenã maris ⁊ pluuie
guttas ⁊ dies ſeculi. ¶ Tu immittis ful-
gura ⁊ vadunt. ⁊ reuertentia dicunt ti-
bi aſſumus. ¶ Tu poſuiſti in viſceribus
hois ſapiam. ¶ Tu dediſti gallo intelli-
gentiã. ¶ Tu enarras celoꝝ rõnẽ ⁊ cõcẽ
tum celi dormire feciſti. qñ fundebas
pulverẽ in terra ⁊ glebas cõpingebas
¶ Tu es dñe q̃ menſus es pugillo aq̃s ⁊
celos palmo ponderas. ¶ Tu appendis
tribus digitis molem terre ⁊ libras in
pondere mõtes ⁊ colles in ſtatera. ¶ Tu
feciſti celũ ⁊ terram cũ oi ornatu eoꝝ
¶ Tu oia in numero pondere ⁊ menſu-
ra diſpoſuiſti. ¶ Tu es quẽ celũ: ⁊ celi ce
loꝝ cape nequnt. ¶ Tu es oipotens ſup
oia opa tua terribilis dñs ⁊ magnꝰ ve-
hementer ⁊ mirabilis potentia tua. qꝛ
ſi fortitudo queritᷓ robuſtiſſimꝰ es. ¶ Tu
dñe ſi ſubuerteris oia vel in vnũ coar-
taueris: a nullo ꝯdiceꝛᷓ: nec quis dice-
re poterit cur ita facis. ¶ Tu ſi deſtruxe-
ris: nemo eſt qui edificet. ſi incluſeris
hoiem: nemo eſt q̃ apiat. ¶ Tu dñe ſi cõ
tinueris aquas oia ſiccabuntᷓ. ⁊ ſi emi
ſeris eas ſubuertẽt terram. ¶ Tu es dñe
apud quẽ eſt fortitudo cuiꝰ ire reſiſte-
re nemo põt. ⁊ ſub quo curuantᷓ q̃ por
tant orbẽ. ¶ Tu es cui milia milium aſſi
ſtunt angeloꝝ ⁊ decies centena milia
miniſtrant. ¶ Tu es ante cuius ꝯſpectũ
centũ. xliiij. milia ſunt citharizãtes in
citharis ſuis. ¶ Tu es ante cuiꝰ thronũ
turba magna quã dinumerare nemo
põt grãs agit. ¶ Tu vite ⁊ mortis habes
ptãtẽ. ¶ Tu es dñe quẽ laudat ois mili-
cia celeſtis exercitus ⁊ omis creatura.
¶ Tu es maior oi laude. ¶ Tu es dñe cuiꝰ
imenſa eſt ⁊ inueſtigabilis mia pmiſſi
onis tue. qm̃ tu dñe altiſſimꝰ ſup oẽm
terrã lõganimis ⁊ multũ miſericors. ⁊
penitens ſup malicias hoim̃. ¶ Tu vis
oẽs hoies ſaluos fieri. ⁊ in agnitõꝫ ve
ritatis venire. ¶ Tu es qui in rebus per
tp̄s ortis ſummã grãm feciſti. cum p-
pter ſalutẽ humani generis. qđ nimia
charitate dilexiſti. miſiſti filiũ tuũ vni
genitũ eternaliter generatũ in plenitu
dinis tpe. in maria virgine hũanatũ.
quẽ veꝝ deũ ⁊ hoiem cõfitemur. factꝰ
tibi obediens vſq3 ad mortẽ crucis vt
nos redimeret a pctõ. Hec ẽ fides no
ſtra. Hec cõſolatio nr̃a. Hec vita nr̃a.
Hec ſpes beatitudis nr̃e firmior q̃3 ce
lũ ⁊ terra. Sed o altiſſime deus multi

hec cōfitent labijs quorum cor longe ē a te. Alij nitunt euertere hanc veritatem et verbis et factis quorum quidā sunt heretici et puersi xpiani. Alij sunt iudei. alij saraceni. alij vo diaboli. De errore hereticorum nullus est qui inqrat. intrauerūt dn̄e gregē tuum lupi rapaces. qa pauci sunt pastores: multi mercēnarij et qr mercennarij sunt nō est eis cura d ouibus tuis pascēdis ꝫ tondēdis. Vident. n. lupos venietes et fugiūt. Cadit azina et est qui subleuet. perit aīa et nō ē q adiuuet. De pfidis iudeis blasphemantibus nomē tuū et inaudita crudelia. latenter facientibus infidelibus tuis nullus est vt plurimū qui recogitet. qr munera eorum excecauerūt oculos iudicū et p̄sidentiū in clero et pplo. ꝫ et absona saracenorum viuentiū inter nos ex interesse pdictorum iudicū obliuioni data sūt. Predicatores tui lꝫ pauci clamāt sed a veritate tua auditum auertunt et ad fabulas cōuertunt. Impletum est dn̄e verbū tui pdicatoris eximij. Erit eni tps cū sanā doctrinā nō sustinebūt hec velut quandā querelam dn̄e. ex pre diligentiū te mitto ante thronū tuum et agni immaculati. Succurre ergo dn̄e gregi tuo quē pcioso sanguine filij tui emisti. Sanguineos fontes lacrimarum emittit cor meū. qr neminē video cōsolatorē gementiū: et fere neminē zelatorē tue fidei catholice spāliter i hac misera hispania. in qua sicut in fine mundi sita est. sic in ea cōgregate sunt oēs feces mtorum inimicorum. Inimicus ē hereticus. inimicus iudeus. inimicus saracenus. inimicus diabolus. Cogitaui ğ dn̄e deus meus pp gloriā et honorē tue sancte fidei catholice. et in remissionē delictorum meorum hūc librum scribere quē fortaliciū fidei nomino. meūqꝫ intellectū tue maiestati cōmēdo. et sic cū splendoribus lucis tue illuminare dignetis. vt illa scribā que tue sint placita voluntati ad cōsolatōem fideliū. et p defensione tue sanctissime fidei. In quo quicqd bene dictum inueniat tibi tribuat a quo oē bonū ē. Si quid vere minus caute dictū fuerit beniuolum peto correctorē. in oibus me submittens determinatiōi eccie catholice tue imaculate spōse. Sumēs in tuo noīe p fundamento nr̄i inexpugnabil fortalicij verbū p̄assumptū. Turris fortitudinis a facie inimici. psal. lx. Et premittit figura pugne. in qua fortaliciū qnqꝫ turriū cum eius ornatu et armatura deseruit primo libro. Heretici fodientes sive p iniuū fortaliciū pforantes deseruiunt secundo. Iudei vero signati velati et cathenis vinculati deseruiunt tercio. Bellum sarracenorum et christianorum deseruit quarto. Demōes vo ab angelis pstrati deseruiūt quinto libro

Incipit liber primus in quo continentur tres consideratiōes.

Tdet ordo in p̄nti libro qnqꝫ erūt prīales libri quasi quiqꝫ turres fortalicij fidei inexpugnabiles. Primus erit d vera xpi militū armatura et d fidei catholice excellentia. Secundus erit de bello falsorum xpianorum et hereticorum ꝯ eam: et eorum astutia. Tercius erit de bello iudeorum ꝯtra eam. et eorum crudelitatibus: et malicia. Quartus erit de bello saracenorum: cōtra eandē et de eorum et sue legis iniusticia. Quintus erit de belo diabolorum contra eandē: et de perditōne dominij eorum et miseria. Circa primū librum tres erunt principales consideratōes. Prima erit de armatura omniū fide

hū in generali. Secunda de armatura vero ꝛ p̄dicatoꝝ i ſpāli. Tercia erit de nobilitate ꝛ excellentia fidei catholice in pticulari.

De armatura oīm fideliū in generali. ꝛ ponunt hic ſex genera armorum ſpūalium.

Irca primā cōſideratōem que eſt de armatura fideliū in generali. hoc eſt oēs fideles cuiuſcunqꝫ ſtatus cōphendēdo ſequamur apl'm ad Ephe. vi. c. Qui ſpūſancto illuſtratus docuit qualiter fideles debent armari in ſpūali bello. ꝛ ponit ſex armoꝝ genera. quoꝝ quinqꝫ ſunt ad reſiſtendū. vnū ad impugnandū. ſ. verbū dei. Prima armatura eſt ſtudium cōtinentie. Secunda eſt virtus iuſticie. Tercia eſt exempla ſcōꝝ. Quarta armatura eſt ſcutū fidei. Quinta ē galea ſpei. Sexta eſt gladius verbi dei.

De prima armatura dicit apl's ſtate ſuccincti lūbos vr̄os in veritate. hac muniunt fideles cōtra hoſtē familiarē. ſ. contra luxuriā. de qua dr̄ Job. xl. Fortitudo eius in lumbis eius qm̄ in eis eſt vis generatiua. ꝛ debent fideles vt bene ſint muniti hac armatura accingi zona quintuplici. Primo debēt accingi zona pellicea. que eſt mortificatio carnis. hac accincti ſunt Johes baptiſta ꝛ helias. Secundo debēt accingi zona iuſticie que eſt exercitiū boni opis. de qua dr̄ Eſa. xj. Erit iuſticia cingulū lumboꝝ eius. Tercio debent accingi zona fortitudinis vt pmis motibus viriliter reſiſtant de qua dr̄ Prouer. vl. Accingit fortitudinē lūbos ſuos. Quarto debent accingi zona hūilitatis. hoc eſt lintheo quo dn̄s accinctꝰ lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ. Jo. xiij. Quinto debent fideles accingi zona veritatis. ſ. euāgelice pmiſſiōis. math. xix. ſunt eunuchi qui ſe caſtrauerūt ppter regnū celoꝝ. Qui hac quintuplici zona accinctus fuerit erit vere armatus ſtudio cōtinente.

De ſecūda armatura que eſt virtus iuſticie. ſubdit aplūs. c. eodē. ꝛ iduti lorica iuſticie. hac muniunt fideles cōtra hoſtē auaricie. de qua dr̄ eccliaſtici. iiij. nihil iniquius ꝙ amare pecuniā. Et dicit lorica iuſticie. qꝛ ſicut lorica munit totū corpꝰ ſic iuſticia reddendo vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt vniuerſaliter ſoluit oē qḋ dꝫ vt nullus poſſit agere cōtra eā. Eſa. lix. Indutꝰ ē iuſticia ꝛ lorica. Eſt. n. iuſticia in corde in ore ꝛ in ope. In corde ē tripliciter Primo p amorē Math. xxij. Diliges primū tuū ſicut teipm. Scd'o ē iuſticia in corde p cōpaſſionē. Job. xxx. cōpatiebat aīa mea paupi. Eſt tercio iuſticia in corde p iniuriarū dimiſſionē. Math. vj. Si dimiſeritis hoibus pctā eoꝝ dimittet ꝛ vobis pr̄ vr̄ celeſtis delicta vr̄a. Eſt etiā iuſticia in ore tripliciter. Primo p dulcē correctōem. Eccl'i xix. Corripe proximū anteqꝫ cōmineris. Secūdo eſt iuſticia in ore p conſiliuꝫ. Prouer. xxvij. vnguento ꝛ varijs odoribꝰ delectat cor. ꝛ bonis amici cōſilijs aīa dulcorat. Eſt tercio iuſticia i ore p feruētē orōnē. Jaco. vl. orate pro inuicē vt ſaluemini. Eſt vltio iuſticia i manu. ſ. in ope etiā tripliciter. Primo p donū. Prouer. xviij. donū hois dilatat viā eius ꝛ añ principes ſpacium ei facit. Eſt aūt donū datio irrepetibil' Scd'o ē iuſticia in māu p mutuū. deutero. xxiij. fratri tuo abſqꝫ vſura q̇ indiget cōmodabis vt bn̄dicat tibi dn̄s deus tuꝰ in oi ope tuo. Tercio ē iuſticia i manu. ſ. in ope p auxiliū. ad gal. v. per charitatē ſpūs ſeruite iuicē. Predicti nouē gradꝰ iuſticie. ſ. tres in corde. tres in ore. tres in ope. ſē q̄i q̇dā annuli fortiſſimi quibus lorica iuſticie ptexitur. vt illos hn̄s merito dicat armatus lorica iuſticie.

De tercia armatura q̄ ē

ſanctoꝝ exempla. Apl's ſubiungit capitulũ eodẽ. Et calciati pedes in ꝑparatione euangelij pacis. Dicunt autẽ ſanctoꝝ exempla calciamenta. q2 his muniunt fideles cõtra affectũ terrenorũ. Quatuor aũt facit calciamentũ. Primo valet ad defenſionẽ .ſ. frigoris ſpinarũ ⁊ luti. Sic ⁊ bonũ exẽplũ defendit cõtra frigus infidelitatis. cõtra ſpinas cupiditatis ⁊ cõtra lutũ libidis Vñ dic dñs Luce. x. Ecce dedi vob poteſtatẽ calcandi ſupra ſerpẽtes ⁊ ſcorpiones ⁊ ſupra oẽm virtutẽ inimici et nihil vobis nocebunt. ⁊ pſalmiſta ait pſal. lxxxix. Sup aſpidẽ ⁊ baſiliſcum ambulabis ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊ draconẽ. Secũdo calciamẽtũ velat a puluere. ſic ⁊ ſanctoꝝ exẽpla velant a puluere vane glorie ſiue laudis hũane. vñ Hiere. ij. Prohibe pedẽ tuũ a nuditate. Tercio valet calciamẽtũ ad calefactionẽ. Sic ſanctoꝝ exẽpla calefaciũt affectũ nrm erga deu3 ⁊ ꝓximũ diligẽdũ. Vñ ⁊ qui edunt agnũ paſchalẽ iubent ee calciati Exo. xij. Quarto valet calciamẽtũ ad ornatũ. Sic ⁊ ſanctorũ exempla ornãt nos decore virtutũ. vñ Cantic. v. Q pulcri ſunt greſſus tui in calciamentis filia ꝑncipis. Judith vi. Sandalia illius rapuerũt oculos ei9. .i. excecauerũt oculos holofernis per quẽ intelligit diabolus. Inde ẽ ꝙ ſandalia pontificis auro ⁊ gẽmis ⁊ diuerſis coloribus adornant. Pro mẽoria ꝑdictarũ ꝓprietarũ calciamẽti ẽ verſus iſte. defendit. velat. calefacit. calci9 ornat. De armatura que eſt ſcutũ fidei ait apl's ca. eodẽ. In oibus ſumentes ſcutũ fidei. ſcutũ eſt fides incarnatiõis Eſt .n. ſcutũ triangulũ l3 ſup vnũ. ita ⁊ xp̄c eſt vna pſona triplicẽ tñ h3 ſubam .ſ. deitatẽ carnẽ ⁊ aniam. Itẽ in ſcuto coreũ deſup extendit in ligno ⁊ pingitur extra. ita ⁊ caro xp̄i extenſa fuit i ligno cruc. Hiere. xi. Venite mittam9 lignũ in panẽ eius. Pictura ẽ effuſio ſanguis p diuerſas ptes corpis. Eſaie lxiij. Quare rubꝝ ẽ indumẽtũ tuum. Hoc ſcutũ d3 geri a ſiniſtris. q2 ibi eſt cor hois. Prouer. iiij. Oi cuſtodia ſerua cor tuũ ⁊c. Tren. iij. Dabis eis ſcutũ cordis laborẽ tuũ. Hoc ſcuto muniunt fideles ꝯ tela diaboli. Vnõ ſcribit ab aplo. In quo poſſitis oia tela neq̄ſſimi ignea extinguere. nequã ẽ caro. nequior ẽ mundus. ſed nequiſſimus diabolus. Dicunt aũt tẽptamẽta diaboli tela pp ſubtilitate3. Geñ. iij. Serpens erat callidior cũctis aĩantib9 terre. Dicunt ignea ſuccẽſione. vñ Job. xlj. Alitus eius prunas ardere facit. prune ſũt carnalia deſideria que diabol9 toto conamine in nris mentib9 intendit accẽdere. Eſa. liiij. Ecce ego creaui fabru3 flantẽ in igne prunas. His igit opponenda ẽ fides q̄ acuto viſu inuiſibilia cõphendit. ⁊ ſubtilitates tentationũ ꝑſpicit. vñ. ij. Cor. ij. Nõ .n. ignoramus cogitatiões eius. Eſt etiã prima gratia vñ ⁊ dr ros matutinus. ⁊ iõ feruorẽ tẽtatõis extinguit. vñ Ecci. xliij. Ros obuians ab ardore venienti hũilẽ efficiat eũ. De qnta armatura que eſt galea ſpei. addit apl's in ca. eodẽ. Et galeã ſalutis aſſumite. Hac armatura muniũtur fideles ꝯ vana h9 mũdi. q. n. ſperat eterna defacili ꝯtempnit tpalia. vñ Eſa. iiij. Qui ſperãt in dño mutabũt fortitudinẽ. vt ſint fortes in ſpũalibus aſſument pennas vt aquile. vt p ſpem ⁊ deſideriũ volẽt ad celeſtia. Galea caput ꝓtegit. q2 ſpes eternoꝝ ab aduerſitatũ ictibus mentẽ illeſam cuſtodit. Eſt aũt triplex ſpes. Prima dicit ſpes venie d q̄ dr ezechiel. xviij. Quacũq3 hora peccator igemuerit vita viuet ⁊ nõ morie Hec defendit a b'ictu deſperatõis. Secunda dr ſpes grẽ. j. Pe. j. Sperate in eã que offert vobis grãm in reuelatõ3 ieſu xp̄i. hec defendit a torpore puſilla

nimitatis. Tercia dr̄ ſpes glorie ꝺ q̄ua ad Roma. v. Gloriamur in ſpe glorie filioꝝ dei. hec defendit a pondē obſtinationis. Econtra ſpes ⁊ deſideriū reproboꝝ verſat̄ circa q̄tuor. de q̄bus Sap. v. Spes impij tanq̄ lanugo eſt. ſ. flos cardui q̄ a vento tollit̄. hec eſt carnalis voluptas q̄ modica egritudie vel moleſtia tollit̄ ⁊ tabeſcit. Sequit̄ ſecūdo ⁊ tanq̄ ſpuma gracilis q̄ a ꝓcella diſpgit̄. hec ē fauor vel gloria tp̄alis q̄ breuis eē ꝓbat̄. Subiungit̄ tercio. ⁊ tanq̄ fumus qui a vento diffuſus eſt. hoc ē ambitio dignitatis q̄ in ipo acceſſu deficit. Cōcludit quarto ⁊ tanq̄ memoria hoſpitis vnius diei ꝑtereuntis. hec eſt ꝓſperitas tp̄alis. De quinta armatura que eſt gladius verbi dei. ꝯcludit apl's. Et gladiū ſpūs qđ eſt verbū dei. ad Hebre. iiij. Viuus eſt ſermo dei et efficax ⁊ penetrabilior oī gladio ancipiti. Viuus autē eſt in p̄ceptis ⁊ ꝓhibitōib⁹. q2 ꝑ hec viuificat. Jo. vj. Verba q̄ locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſt .i. ſpūalis vita. ⁊ pſalmiſta. Eloquiū tuū viuificauit me. Efficax ē in ꝓmiſſionibus ⁊ cōminatōibus. q2 oīa cōplebunt̄ tp̄e ſuo. Math. v. Jota vnū aut vn⁹ apex non ꝑteribit a lege donec oīa fiant. Penetrabilior ē oī gladio in iudicijs ⁊ dānatōibus. q2 ꝑdit corpus et aīam in gehennā. Apocā. j. De ore ei⁹ exibat gladius ex vtraq̄ p̄te acutus. H armatura eſt ad percutiendū. ꝑcutit eñ carnem. q2 docet illius mortificatōem vñ Canti. iij. Vniuſcuiuſq̄ enſis ſup femur ſuū ꝑꝑ timores nocturnos. Secundo ꝑcutit mundū q2 docet illi⁹ cōtemptū. vñ Math. x. dñs dicit. nō veni pacē mittere ſed gladiū. Percutit tercio dyabolū. q2 detegit aſtutias ei⁹. vñ Joh. xl. Cōſcident illū amici; diuident illū negociatores. Dicit̄ aūt gladius ſpūs. q2 ſpūſſcūs dat ipm. math. x. nō .n. vos eſtis loquimini ſ; ſpūs patris vr̄i q̄ loquit̄ in vobis. Itē dr̄ gladi⁹ ſpūs q2 ſpūs ducit ipm. vñ Greg. Niſi intus ſit ſpūs q̄ doceat ligua doctoris i vanū laborat. pſalmiſta. dabit voci ſue vocē virtutis. Et q2 veri p̄dicatores in bello ſpūali ſingulariſſimum bellū gerūt ⁊ nimiū vtile in eccīa dei. Ideo habita armatura fideliū in generali. de p̄dicatoꝝ armatura in ſequēti cōſideratōe ſingulariter eſt dicendū.

De armatura verorū predicatorū in ſpeciali.

Irca ſecundā cōſideratōē h⁹ ꝓmi libri q2 vera armatura militū xp̄i ad extirpandū p̄dictos errores ⁊ ad crimina increpanda cōſiſtit in p̄dicatōe verbi dei. qđ eſt q̄ſi ignis ardēs: ⁊ q̄ſi malleus cōterens petras. Hiere. xxiij. Ideo vt p̄dicatores euāgelici p̄dictū bellū ſecuri poſſint itrare cū ſpe victorie obtinēde. q̄tuor debent diligēter attendere. in q̄b⁹ cōſiſtit coꝝ armatura. Primū q̄d ē p̄dicatio. Secūdū q̄lis dz eē p̄dicatio. Terciū cui ꝓdeſt p̄dicatō. Quartū qual' dz eē p̄dicator. Ad primū r̄ndet Alanus: q̄ p̄dicatio ē manifeſta ⁊ publica morū inſtructio ⁊ fidei ⁊ hoim informatōi deſeruiēs. ex rōnū ſemita ⁊ auctoritatū fonte ꝓcedēs manifeſta dz eē p̄dicatio: q2 in manifeſto ꝓponēda eſt. vñ xp̄c ait math. x. q̄ dico vobis i aure p̄dicate ſup tecta. Si eti ī occulta eēt p̄dicatio. ſuſpiciosa eēt ſicut lati⁹ declarabit̄ in tercia ꝯſideratōe h⁹ ꝓmi libri. imo tal' p̄dicatio videt̄ redolere hereticā dogmata. In ꝯciliabul̄ .n. ſuis latēter p̄dicāt heretici vt facili⁹ illos decipiant. Publica dz eē q2 nō vni ſ; pluribus ꝓponēda. ſi .n. tātū vni ꝓponeret̄ ñ eēt p̄dicatio ſ; doctrina. Dec ē .n. dñā int̄ p̄dicatōē ⁊ doctrinā. q2 p̄dicatio eſt illa inſtructio q̄ plurib⁹ fit ⁊ i manifeſto ⁊ ad moꝝ inſtructōē. Doctrina vo

q̄ a pluribꝰ vel vni fit ad ſcie eruditõe3 Per hoc qđ ſequit̃ inſtructio moꝝ et fidei inſinuāt̃ due ptes theologie. vna rōnalis q̄ diuinoꝝ ſciam ꝓſequit̃. alia moralꝭ q̄ moꝝ informatōʒ pollicet̃. p̄dicatio. n. nūc de diuis inſtruit. qđ ſignificat̃ p angelos aſcēdētes. nūc de hūanis qđ ſignificat̃ p deſcēdētes in ſcala iacob Geñ. xxviij. Angeli. n. aſcēdentes ⁊ deſcēdētes ſunt p̄dicatores q̄ tūc aſcēdūt dū celeſtia p̄dicant. deſcēdunt qñ p moralia ſe inferiorib⁹ cōformant Per hoc qđ ſequit̃ hoīm informatiōi deſeruiēs ſignificat̃ cā finalꝭ ſiue vtilitas p̄dicatiōis. ⁊ q2 rōnib⁹ ſubnixa dʒ eē p̄dicatio ⁊ auctoritatib⁹ roborata. ꝯſequēter ānectit̃ ex rōnū ſemita ⁊ auctoritatū fonte ꝓcedens.

Qualis debet eē predicatio

Circa ſcđm huiꝰ ſecūde ꝯſideratōis. ſ. q̄lis dʒ eē p̄dicatio. Reſpōdet̃ ꝙ vera euāgelica p̄dicatio dʒ q̄lificari trib⁹ cōditōib⁹ negatiuis ⁊ totidē affirmatiuis. Procedēdo primo de negatiuis dico ꝙ p̄dicatio euāgelica nō dʒ in ſe hr̄e aliq̄ ſcurrilia vel puerilia vel rigmoꝝ melodias ⁊ metrorū ꝯſonātias q̄ potius ſunt ad aures demulcēdas ꝙ̄ ad aīos informādos. ⁊ iō oī arte ꝯtēnēda. De tali p̄dicatōe dr̄ a ꝓpħa. Caupones vr̄i miſcēt aquā vino. in illa p̄dicatōe mixta ē aq̄ vino in q̄ puerilia ⁊ ſcurrilia verba ⁊ aīos quodāmō effeminātia ponūt̃. Scđo p̄dicatio nō dʒ ſplēdere fabulꝭ verboꝝ purpuramētis coloꝝ. nec minꝰ ex anguib⁹ verbis dʒ eē directa. ſʒ mediū tenuere beati. q2 ſi nimijs eēt coloribus picturata. videret̃ nimio ſtudio eē excogitata. ⁊ potius elaborata ad ſonorem hoīm ꝙ̄ ad vtilitatē ꝓximoꝝ. ⁊ ita minus moueret aīos auditoꝝ q̄ ſic p̄dicāt phariſeis cōpant̃ q̄ ampliabāt fimbrias. ⁊ dilatabāt filateria ſua Math. xxiij. Talis. n. p̄dicatio ſupſtitioſa pōt dici nō ꝯtēnēda ſʒ ſuſtinēda. Vñ apl's ait ad phil'. j. Quacūqꝫ occaſiōe xp̄c p̄dicat̃ in hoc gaudeo ſʒ ⁊ gaudebo. Tercio nō debēt in p̄dicatōe euāgelica interſeri falſa ad maiorē xp̄iane religionis laudē. q2 nō minus iraſcit̃ xp̄c de falſa laude ꝙ̄ de negata veritate. Talꝭ aūt p̄dicatio hereticoꝝ ſolet eē q̄ vera ꝓponūt ⁊ ꝯſequēter falſa ꝯcludunt. de q̄bus dicit̃ Treñ. iiij. Lamee denudauerūt mamas lactauert̃ catulos ſuos lamee virgineas hn̄t facies ſʒ pedes eq̄nos. pedes eq̄ni vngulas nō findūt. ſʒ firmiter ſe terre infigunt. Per lameas intelligunt̃ heretici q̄ ꝓponūt facie3 virginis ſʒ ꝯcludūt aculeū ſcorpionis Primo. n. ponunt vera. ꝯſequēter aſſumūt falſa. pedes vō hn̄t eq̄nos. q2 affectus mentis in dei dilectiōe ⁊ ꝓximi nō diuidūt ſʒ oēs affectus terrenis delectatōibus infigunt. talis p̄dicatio oīno abijcienda eſt ⁊ oīno eſt pniciosa.

Secūdo qualificatur p̄dicatio euāgelica tribus alijs cōditōibus affirmatiuis. Prima eſt vt initium ſit ab auctoritate theologie tāꝙ̄ a ſui ꝓprio fūdamento maxime ab euangelijs pſalmis pauli epiſtolis ⁊ libris ſalomonis quia in iſtis ſpecialiter reſultat moralꝭ inſtructio. Si ergo fundamentū p̄dicationis quis poneret dicta phoꝝ vel ꝓcardica ꝓuerbia que in vſu cōi habētur potius talis p̄dicatio eēt ridiculoſa ꝙ̄ euāgelica. nec debet p̄dicator petere thema cum pulpitū aſcendit a populo. ſicut vidi de quodam cum talis modus magis videat̃ p̄tendere oſtentatōem ꝙ̄ edificatōem. licet crederem illum ex ſimplicitate facere. ⁊ deinde ſumpto themate ſi fuerit neceſſe de libris ſacre pagine ſumende ſunt auctoritates ad ꝓpoſitū vtiles. ⁊ pōt inſerere dicta gentilium vera. ſicut ⁊ paulus in epiſtolis ſuis aliquādo phoꝝ auctoritates interſerit. q2 tūc accipiātur

ab eis tanq̃ ab iniuſtis poſſeſſoribus. ⁊ debet cauere q̄ fundamentū ſue p̄dicationis nō ſit ꝓpoſitio nimis obſcura vel difficilis ꝓpoſita. ne auditores eā faſtidiant ⁊ ita minus attente audiat Secūda cōditio affirmatiua eſt q̄ habeat in ſentētijs pondus vt virtute ſententiarū aīos auditoꝝ emolliat. ad lacrimas moueat. excitet mentē. pariat cōtritōem cōpluat doctrinis. intonet minis. blandiat ꝓmiſſis. ⁊ ita tota tēdat ad vtilitatē ꝓximoꝝ. Et ſunt p̄dicatōis tres ſpēs. vna q̄ eſt verbo. de q̄ Mar. vl. Predicate euangeliū omni creature. alia ſcripto. vn̄ ap̄lus dicit ſe p̄dicaſſe corinthijs. qn̄ eis ep̄las ſcribit Alia eſt in facto. vn̄ dicit greg. Omnis xp̄i actio nr̄a eſt inſtructio. ſ3 illa eſt ꝑfectiſſima vbi ad minus occurrūt duo .ſ. doctrina ⁊ opus. exēplo xp̄i qui cepit facere ⁊ docere Act. j. hec. n. cōiter faciunt pondus p̄dicatōis. q2 cui9 vita deſpicit reſtat vt eius p̄dicatio contemnat. Itē cōfirmat p̄dicatōem. operū ꝑfectibilitas. ⁊ exemploꝝ virtuoſitas. q2 qui fecerit ⁊ docuerit h magn9 vocabit i regno celoꝝ Math. v. Hec eſt em̄ lex predicatoꝝ vt impleant qđ docent. cū turpe ſit doctori ſi culpa redarguit ipm̄ vt catho ait. Tercia cōditio p̄dicatōis affirmatiua eſt q̄ ſit breuis. vn̄ ad Corinth. xiiij. dicit ap̄ls. In eccia volo qnq3 verba magis loqui. ſ. pauca ſenſu meo. i. vt intelligam ⁊ ab alijs intelligar. ⁊ ſic eos inſtruā q̃3. x. milia verboꝝ in lingua. i. q̃3 maximā3 verboꝝ copiā ſine hmōi intellectu.

Sciendū aūt q̄ ap̄lus ſpāliter ſe dicit hic velle loqui qnq3 verba. q2 p̄dicatores ecc̄e debent annūciare qnq3. ſc3 credenda. agenda. vitanda. timenda ⁊ ſperanda. q2 p̄dicatio d3 eē de his que ꝑtinent ad fidē. ⁊ ſic hr̄ primū. ⁊ đ his q̄ ꝑtinenē ad mores ⁊ ſic habet alia q̄tuor. ſ. virtutes ⁊ vicia. pena ⁊ gloria. Et q2 iſta debent p̄dicari cū breuitate ſermonis. Ideo dicit ap̄ls qnq3 verba .ſ. pauca. Simile doctrinā tradidit p̄dicatoribus pr̄ nr̄ ſeraphicus frāciſc9 dicens in regula. Moneo quoq3 ⁊ exhortor frēs meos vt in p̄dicatōe quas faciunt ſint examinata ⁊ caſta eoꝝ eloquia ad vtilitatē ⁊ edificatōe3 ppl̄i annūciando eis vicia ⁊ virtutes pena3 ⁊ gloriā cū breuitate ſermonis. q2 vbu3 abbreuiatū fecit dn̄s ſup terrā Eſa. x. ſm aliā tranſlatōe3 exēplū hui9 ponitur in libro de vita ⁊ moribus ap̄loꝝ vbi dicit q̄ ſermotionatus eſt quida3 corā alexandro ⁊ longū egit ſermonē ⁊ tedio affectus alexander dixit. Non eſt laudabilis p̄dicatio que iuxta p̄dicantis vires aſſerit. ſ3 iuxta poſſibilitatē audientiū cōmendabilis potius reputat. hec ibi. Ex quibus oībus clare patet qualis debet eē p̄dicatio euangelica.

Qđ etiam nolentibus audire ꝓdeſt euangelica p̄dicatio.

E tercio huius ſecūde ꝯſideratōis. ſ. cui ꝓdeſt p̄dicatio. Rn̄det q̄ euāgelica p̄dicatio n̄ ſolū ꝓdeſt volentibus audire ſ3 etiam nolentibus. vn̄ dicit ap̄ls. ij. ad Thio. iiij. Predica verbū inſta oportune. importune argue obſecra increpa in oī patientia ⁊ doctrina. Erit. n. tps cu3 ⁊ ſanā doctrinā nō ſuſtinebūt. ſ3 ad ſua deſideria coaceruabūt ſibi mgr̄os prurientes aurib9. ⁊ a veritate qdē auditū auertēt. ad fabulas aūt cōuertet. Qđ exponēs nicolaus de lyra dicit ſic. p̄dica verbū. ſ. euangelicū. inſta. i. inſtāter facias hoc. oportune. i. illis q̄ deſiderant audire. importune. i. etiā illis q̄ accipiūt gratioſe. q2 aliqn̄ ē ibi ꝑfect9 magn9. ſicut dicit aug. de ſeipo audiēte p̄dicatōem ſci ambroſij ex curioſitate motus ⁊ nō ex vtilitate. Cunq3 intē

derẽ ꝙ pulcre diceret me inuito intrauit ꝙ verũ dicebat. ⁊ ſic ↄuerſus ad fidem multũ ꝑfecit in eccia dei. Argue peccantes ex ignorantia. obſecra peccantes ex infirmitate vt abſtineãt pp reuerentiã rei ſacre. ſ. paſſionis eius in baptiſmate cõicate. Increpa ṽbis duris peccãtes ex certa malicia in oi patiẽtia ad repugnãtes. ⁊ doctrina ad recipientes ipos diligenter inſtruẽdo. ⁊ ſubiũgit rõ ꝑdicte monitõis dicẽs. Erit enĩ tps cũ ſanã doctrinã ñ ſuſtinebũt. q. d. pp hoc inſtandũ ẽ doctrine veritatis ꝙ diu ſunt aliq volẽtes audire. ⁊ añ ꝙ veniat tps in quo ſana doctrina nõ ſuſtiebit ꝫ ſm ſua deſideria coaceruabunt ſibi mgros loquẽtes ſibi tm̃mõ placentia prurientes auribus. i. deſiderantes audire ab iſtis doctorib⁹. ⁊ a veritate quidã. i. a doctorib⁹ veritatis auditũ auertent reputãtes eoꝝ doctrinã nimis durã. ſicut Ioh. vj. Dixerũt aliqui de ſermone xpi durus ẽ hic ſmo. ⁊ qs põt eũ audire. ad fabulas aũt cõuertent. i. ad doctrinã hũanitus cõuictã ⁊ veritate carentẽ. ex quibus clare pꝫ quibus ꝑdicatio eſt fienda ⁊ quibus ꝑdeſt.

Qualis debet eẽ predicator.

Irca quartũ ⁊ vltimũ h⁹ ſecunde ↄſideratõis videndũ ẽ qual' dꝫ eẽ ꝑdicator. Ad hoc rñdetur dupliciter. pmo in generali. ſecũdo in ſpẽali. De primo dico ꝙ generaliter loquendo opꝫ ꝙ verus ꝑdicator ſit ſanctus. q: pctõri dixit deus. q̃re tu enarras iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtamẽtũ meũ p os tuũ. pſal. xlix. ꝑdicatores enĩ ſunt organũ veritatis. ⁊ aliqñ ſubtrahit ſmo ꝑ culpa ꝑdicatoris. aliqñ ꝑ culpa auditoꝝ. put ait greg. moral. iij. in fine. Tũc. n. ẽ ſermo viuus ⁊ efficax cũ ẽ ꝑdicatoris pura ſcitas ⁊ ṽtuoſa ꝑfectibilitas. ſicut fuit de beato ſtephano Act. vj. de quo dr̃ ꝙ nõ poterãt reſiſtere ſapiẽt ſpũi q̃ loqbat. De q̃ hr̃ pulcꝛ exemplũ. x. li. eccia ſtice hiſtorie. vbi dr̃ ꝙ cũ ſancti patres cõueniſſent ad ↄciliũ nicenũ ⁊ ibidẽ eẽnt phi ⁊ dialectici. quoꝝ vnus cõflictũ cũ epiſcopis mouebat in dialetica intãtũ ꝙ fiebat ingens ſpectaculũ cõuenientib⁹ ad audiendũ. nec poterat phs cõcludi a quoq̃ aut conſtringi. tanta enim dicendi arte obiectis qõnibus occurrebat. vt vbi maxime putaret' obſtrict⁹ velut anguis lubric⁹ laberet'. qð videns quidã ex cõfeſſoribus vir ſimplex ⁊ nihil aliud ſciens niſi ieſum ⁊ hũc crucifixũ. popoſcit ſe poſſe cũ pho ſmocionari qð videtes illi q̃ nouerãt ei⁹ ſimplicitatẽ noluerũt pati ne riſui haberetur ſctã ſimplicitas. Ille tñ pſtitit mouens ſermonẽ ac dicens. In noie ieſu xpi. phe audi que vera ſunt. Deus vn⁹ eſt qui fecit oia. ⁊ creauit virtute verbi ſui. hoc verbũ ⁊ ſapia quã nos dicim⁹ caro factũ eſt ⁊ filius natus eſt. ⁊ p paſſionẽ ſuã nos a morte liberauit ⁊ reſurrectõnis ſue nobis vitã eternã ꝑmiſit quẽ expectamus iudicẽ oim. Credis ita phe. At ille. velut nunq̃ vllũ ꝑdicẽdi ſermonẽ didiciſſet ita obſtupefact⁹ virtute verboꝝ: ac mutus ad oia ꝫ ſolũ potuit rñderi ita ſibi videri nec aliquid poſſe eſſe magis verũ. Cui ſenior ſi hec ita credis ſurge ⁊ ſequere me. ⁊ huius fidei ſignaculũ ſuſcipe. Et ↄuerſus phs ad hoies ait. Audite o viri eruditi dũ verbis mecũ res geſtuꝫ eſt. verba verbis oppoſui. ⁊ que dicebant' dicẽdi arte ſubuerti. vbi ṽo ꝑ verbis virtus ꝑceſſit ex ore dicentis. nec reſiſtere verba virtuti nec aduerſari hõ deo potuit. Et iõ ſiqs vrm̃ potuit ſentire que ſenſi in his que dicta ſunt credat xpm ⁊ ſequat' hunc ſeneꝫ in quo locutus ẽ deus. ⁊ ita phs xpianus effectus eſt. ⁊ tandẽ gratulat⁹ ẽ ſe eẽ victũ. Sãctitas ergo ⁊ vite ꝑfectibilitas magis' efficiũt

in p̄dicatore. ꝟmiliter p̄dicet q̄ꝫ ſcie lu minoſitas apicē q̄ð an dñs Eſa. xxxv. Sup montē excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon .i. ſup eminentiā vite puꝛe exponit greg. ſup Ezech. omel. x. ⁊ ibi vocat ſpeculatoꝛ Ezech. iij. Speculatoꝛē dedi te. Beatus aūt hiero. in in ep̄la ad nepotianū monachū elegāter ſcribit qualis debeat eē p̄dicatoꝛ in ſermone dicens. Nolo te declamatorē eſſe ⁊ rabolū garroluſq; ſine rōe ſed myſteriij peritū ⁊ ſacramentoꝝ dei tui eruditiſſimū. verba voluere ⁊ ſcelerita te dicēdi apud imperitū vulgus admi rationē ſui facere indoctoꝝ hoīm eſt. Preceptoꝛ quōdā meus greg. nazanzenus rogatus a me vt exponeret. qd ſibi vellet in luca. Sabbato ꝺ vtero p ſbepon eleganter luſit. Docebo te in quiens in eccl̄ia vbi oi ppl̄o acclaman te cogeris inuitus ſcire q̄ð neſcis. aut ſi certe ſolus tacueris ab oībus ſtulticie dapnaberis. Nichil tā facile q̄ꝫ vilem plebiculā ⁊ indoctā cōcōem lingue volubilitate decipe. que quicq̄d nō intelligit miratur. hec ille. Nunc deſcēdo magis in ſp̄ali qualis debeat eē p̄dicatoꝛ verbi diuini vbi q̄nq; ſunt p ordinē declaranda. Primū qualis debeat eē p̄dicatoꝛ in habitu exteriori. Secūdū qualis debet eē p̄dicatoꝛ in ꝯuerſatōe Tertiū qualis p̄dicatoꝛ dꝫ eē in p̄dicatōe. Quartū qualis in aio. Quintū q̄lis dꝫ eē p̄dicatoꝛ in p̄mio. Ad p̄mū dico q̄ p̄dicatoꝛ verbi diuini dꝫ eē i habitu exterioꝛi camelus .i. dꝫ indui veſtibus paupꝛimis ⁊ deſpectis in quo reluceat mūdi cōtemptus. Talis apparuit mundo p̄mus p̄dicatoꝛ pnie Iohannes baptiſta tanq̄ꝫ foꝛma ⁊ exemplar oīm p̄dicatoꝝ qui vētur i erant ſic ꝑꝫ Math. iij. vbi dr̄. Erat iohānes indutus pilis cameloꝝ q̄ð eſt veſtimētū vile ⁊ aſperū. qꝛ magis mouēt facta q̄ꝫ verba in moꝛalib⁹. ⁊ vita ſcā q̄ꝫ eloquia cōpoſita. Attendat etiā p̄dicatoꝛ n̄ ſolū habitū in iohāne ſꝫ ⁊ victum. ſ. locuſtas ⁊ lactucas ſilueſtres agreſtes. qꝛ debita diſpō p̄dicatoꝛis eſt moꝛtificatio carnis. vt ſit ſbdita ſp̄ui. ſm q̄ paulus dicit. j. Coꝛ. ix. Caſtigo coꝛp⁹ meū ⁊ in ſeruitutē redigo ne foꝛte cū alijs p̄dicauerim ipe repꝛob⁹ efficiar. Sic ēt xp̄c incōpabilis p̄dicatoꝛ indutus fuit paupꝛimis veſtimētis. qꝛ inquit ipe q̄ mollib⁹ veſtiunt in domib⁹ regū ſunt. Math. xj. Sic beatus pr̄ nr̄ franciſc⁹ pauper pr̄iarcha noluit frēs ſuos apparere mūdo dicens. ⁊ frēs oēs veſtimentis vilibus induant vt poſſint ea repetiare de ſaccis ⁊ alijs pecijs cū benedictōe dei. Tales .n. petie ⁊ repetiatōes velut margarite fulgēt in habitu fratrū minoꝝ oñdentes mūdi cōtemptū in q̄ ꝯdemnāt p̄dicatoꝛes q̄ curioſe molibus veſtiunt ſpāliter minoꝛes.

De ſecundo. ſ. qualis debeat eē p̄dicatoꝛ in ꝯuerſatōe. Rn̄deo q̄ p̄dicatoꝛ euangelicus in ſui cōuerſatōne dꝫ eſſe agnus vt poſſit ꝺ eo dici. Ecce agnus dei canens ſibi a pctō. ⁊ pximo a ſcandalo. ſtudeat amare ⁊ amari blandum ſe ⁊ affabilē exhibere cū omi caſtitate. nec ſp ſit inter turbas: ſꝫ aliq̄n recedat ab eis ⁊ vadat in deſertuꝫ locū exēplo xp̄i Math. xiiij. vbi dr̄ q̄ cum audiſſet ieſus moꝛtē. ſ. iohānis pp doctrinā veritatis ſeceſſit inde in deſertū locū. ſeceſſit nō timens moꝛtē. ſed oñdit q̄ aliq̄n cedendū ſit malicie hūane. ⁊ vt daret exemplū p̄dicatoꝛib⁹ verbi diuini. aliq̄n recedēdi a turbis ⁊ redire ad locū ſolitariū pp duo. p̄ ad recolligendū ꝓpꝛios defectus qui ꝯhunt in cōuerſatōe cū hoībus. ſcdo ad vacandū oꝛōni vt ibi p̄dicatoꝛ hauriat q̄ð poſtea populis effundat. Dꝫ etiā i ſua ꝯuerſatōe fuge ꝑpl'i applauſuꝫ ſic legim⁹ de xp̄o Mar. j. q̄ cū multa demōia eijcēt ⁊ demonia clamarēt ⁊c̄. nō ſinebat ea loq̄.

Sequit̃ ꝛ diluculo valde ſurgẽs egreſſus abijt in deſertũ locũ. in hoc dans exemplũ vt ꝑdicatoꝛ mirabiliũ diuioꝝ opatoꝛ. debeat fugere mũdi applauſum. verũtñ qꝛ nõ dꝫ dimittere ſalutẽ aiarũ ſequit̃ eamus in ꝓximos vicos ꝛ ciuitates. Circa terciũ .ſ. qualis dꝫ eẽ ꝑdicatoꝛ euangelicus in ꝑdicatiõe. dico ꝙ debet eẽ martha ꝛ ignis. martha in ſollicitudine. qꝛ ꝑdicatoꝛ verbi diuini retardans opus ꝑdicatiõis pꝛo amicis carnalibus vel terrenis negocijs ineptus eſt regno dei. Et ponitur exemplũ de arante ꝛ retro aſpiciente. Luc. viij. Nemo mittẽs manũ ad aratrũ ꝛ aſpiciens retro aptus ẽ regno dei. Secũdo dꝫ eẽ ignis in feruoꝛe vt poſſit inflãmare coꝛda audientiũ. exẽplo helye de quo dĩ Eccl. xlviij. Surrexit helyas q̃ ignis ꝛ verbũ eius q̃ facula ardebat. qꝛ vt dicit Bern. q̃ ardet incẽdit. De quarto .ſ. qualis eẽ debeat ꝑdicatoꝛ in aĩo. Rñdeo ꝙ ꝑdicatoꝛ euãgelicus dꝫ eẽ aĩo leo. qꝛ nõ dꝫ aduerſitate terreri. cogitãs ꝙ eſt miſſus ſicut agnus inter lupos. Math. x. nec debꝫ turbari ſi nõ habeat tp̃s ꝑcogitãdi q̃d rñdeat pſecutoꝛibꝰ duplici de cã. Pꝛimo. qꝛ in tali caſu ſufficit fidẽ ꝯſtanter cõfiteri corã pſecutoꝛibꝰ qḋ põt facere quilibet xp̃ianus quãtũcũq; ſimplex. Secundo qꝛ hoibus de deo cõfidentibus ſpũſſcũs nõ deficit in neceſſitate: dicente ſaluatoꝛe Math. x. Cũ autem tradẽt vos nolite cogitare quõ aut q̃d loquamini. Dabit̃ n. vobis in illa hoꝛa q̃d loquamini. Et pꝫ ex ꝑdictis ꝙ ñ loquit̃ hic xp̃c de verbo ꝑdicatõis ſed cũ fuerint traditi ante iudices. qꝛ ꝑdicatoꝛ verbi diuini ꝑcogitare dꝫ quõ debeat verbũ diuinũ ꝑdicare ſiue ꝓponere. ſm ꝙ dĩ ꝓuer. xvj. hoĩs ẽ aĩm ꝑpatare ꝛ dei gubernare linguã. aliter temptaret deũ ſi negligenter de hoc cogitet dũ tñ hẽat tp̃s oppoꝛtunũ. Sit ğ aĩo leo interritꝰ ꝛ nõ turbatꝰ ponẽs añ oculos ſuos cũ pctã publica habuerit rep̃hendere illud verbũ Johis baptiſte Mar. vj. Nõ licet tibi hr̃e vxoꝛẽ fratris tui. ꝛ verbũ petri ad pꝛincipes ſacerdotũ. Act. v. Obedire opꝫ deo magis q̃ȝ hoibus. ꝛ verbũ dei ad hieremiã Hiere. j. Accinge lumbos tuos ꝛ ſurge: ꝛ loquere ad eos oĩa q̃ ego ꝑcipio tibi ne foꝛmides a facie eoꝝ. ego q̃ppe dedi te hodie in ciuitatẽ munitã ꝛ in colũnã ferreã ꝛ in murũ ferreũ ſup̃ oẽm terrã regibus iuda ꝛ pꝛincipibus eius ꝛ ſacerdotibꝰ eiꝰ in oĩ pp̃lo terre ꝛ bellabũt aduerſum te ꝛ nõ ꝑualebũt. q̃a ego tecũ ſum ait dñs vt liberẽ te. Circa q̃ntũ .ſ. qual' debeat eẽ ꝑdicatoꝛ in ꝑmio. vtrũ debeat attẽdere ꝓ ꝑmio ſui laboꝛis tp̃ale emolũmtũ. Rñ. ꝙ verus ꝑdicatoꝛ euãgelicꝰ ñ dꝫ attẽdere aliq̃d aliud niſi gloꝛiã dei ꝛ ſalutẽ aiaꝝ. Sũt eñ q̃dã q̃ finẽ ſue ꝑdicatiõis cõſtituũt mercedẽ terenã. hoꝝ aũt ꝑdicatio ſumptuoſa ẽ. ꝛ tales potiꝰ mercenarij q̃ȝ ꝑdicatoꝛes ſunt. Sicut accidit iſtis tp̃ibus qm̃ ſic ꝯducũt ꝑdicatoꝛes ꝓ pecunia q̃rũdã bullarũ colligẽda. ac ſi eẽnt operarij q̃ ad vineas excolẽdas ꝯducũt in platea vt ꝓ q̃libet bulla quã dederit recipiãt tm̃. vt ex hac auaricia diſſolute ſunt multe religiones in iſto regno ꝑdicatio tñ illoꝝ ſuſcipiẽda ẽ ꝛ audiẽda. vñ dñs de talibus ꝑdicatoꝛibꝰ dicit math. xxiij. Que dicũt facite q̃ aũt faciunt nolite facẽ dicũt .n. ꝛ nõ faci. Sꝫ ṽ q̃ dꝫ viuẽ ꝑdicatoꝛ euãgelicꝰ. Rñ. ꝙ ꝑdicatoꝛes ſumptus debent hr̃e a pp̃lo cui ꝑdicant. ſicut oñdit ap̃ls. j. Coꝛ. ix capl'o. Pꝛio auctẽ vſus publici ꝛ rõnabilis. Scḋo auctẽ diuĩe legis. Pꝛimũ oñdit ſic dicẽs. Quis militat ſuis ſtipendijs vnq̃ȝ. q. d. nullus. imo milites ſumũt ſtipendia a pp̃lo terre quaꝫ defendũt. Idẽ oñdit ṽ agricolis ꝛ gregũ paſtoꝛibꝰ. De agricol' dicit. Quis

plantat vineā ꝛ de fructu eius nō edit
De gregū paſtoꝛibus dicit. Quis pa-
ſcit gregē ꝛ de lacte gregis nō mandu
cet. Apl'i vo fuerūt milites ꝯ hereticos
inſurgentes ꝛ in vinea dn̄i cultores et
gregis dn̄i paſtores ꝓpterea a pplo eis
ſumptus dabant. Secundū ꝓbat ſic
dicens. Nūquid ſm hoiem dico.i.ex
auctē cōſuetudis hūane tm̄.ſ. q̄ p̄dica
tores ſumptus hr̄e debeant a pplo.q.
.d.imo cū hoc auctoritate legis diuine
Scriptū ē.n. Deutro.xxv. Nō alliga-
bis os boui triturāti.i.p̄dicatori labo-
ranti in area dn̄i. Cōfirmat p̄dicta ex
p̄cepto xp̄i qd̄ dedit apl'is qn̄ miſit eos
ad p̄dicandū verbū dei Math.x.dicēs
Gratis accepiſtis.ſ.grām vobis colla
tam ſiue ſit grā gratū faciens ſiue grā
gratis data.gratis date eodē mō ſicut
accepiſtis p ſpūalibus eius actibus vt
p adminiſtratōe ſacroꝝ ꝛ p̄dicatōne ꝛ
ſiſibus nō dꝫ quicq̄ poſtulādo recipi:
quaſi p̄ciū.ꝛ ſic tollit cupiditas p̄dica
toꝝ male accipiendo. Tollit etiaꝫ xp̄c
cupiditatē p̄dicatoꝝ in male poſſiden
do ibidē dicēs. Nolite poſſidere aurū
neq; argentū neq; pecuniā in zonis ne
q; perā neq; duas tunicas.i. veſtes ſu-
p̄fluas.neq; calciamēta.ſ.integra. quia
apl'i vtebāt ſandalijs.vt hr̄ Math.vj.
p que omia dat intelligere q̄ p̄dicator
euangelicus dꝫ eē abſolutus a ſollici-
tudine mundiali vel tpali.q2 tpalia in
ſui acquiſitōe moleſtāt. ꝛ adhuc plus
in ſui poſſeſſione.q2 ſunt iam q̄i mem
bra incorpata ipi habenti. ꝛ iō magis
trahunt hoīs aīm ad deordinatā dile-
ctōem ſui.ꝛ q2 hoc ſuffocat verbū dei.
iō nō dꝫ eē in p̄dicatoribus euangelij.
Sꝫ attēdēdū q̄ xp̄c negauit p̄dicatori
bus euntibus p viā virgā. Math.x.et
cōceſſit eis Math .vj. que videt̄ ꝯria.
Dicēdū q̄ virga hic ꝛ ibi accipit equi
uoce.q2 Math.x.virga accipit meta-
phorice. vn̄ ſenſus eſt neq; virgā.i.nō
innitamini ſubſidio tēpali.ſicut corpꝰ
innitit baculo ſuſtētanti. In Marco
accipit virga ad l'raꝫ cū dr̄ q̄ nō porta
rent i via niſi virgā tm̄.q2 doctores he
breoꝝ in ſignū doctrine portabant vir
gā in manu.q2 conſuetū erat apud iu-
deos puideri eis de victu a pplo queꝫ
docebant.iō xp̄c voluit q̄ hoc ſuffice-
ret apl'is p ſua puiſione.p hoc.n.oſtē-
debat q̄ ppl's cui p̄dicabant dꝫ eis p-
uidere.ꝛ iō ſequit dignus eſt operarius
cibo ſuo. q2 de iure naturali ꝛ diuino
ꝛ hūano illi qui ſeruiunt cōītati in ſpi
ritualibus ꝛ in diuino cultu ꝛ vera do
ctrina debent a cōītate de tpalibꝰ puī-
deri. dignus eſt ꝙ operarius.i. p̄dicator
q̄ operat opus dei ad vtilitatē ppl'i ci-
bo ſuo.i.victu ꝯuenienti.p qd̄ etiā intel-
ligit veſtimētū ꝛ domiciliū ſine q̄bus
nō viuit decenter genus hūanū. Et iō
dicit apl'us.j.Cor.ix.q̄ dn̄s ordinauit
his qui euangeliū annūciant de euan
gelio viuere.vbi dicit glo.p̄dicatoribꝰ
ordinauit viuere de euāgelio vt expe-
ditiores ſint ad p̄dicandū verbuꝫ dei.
quā licētiā dedit eis dn̄s qn̄ miſit eos
ad p̄dicandum dicēs.Ecce ego mitto
vos ꝛc.ꝛ paulopoſt. In quācunq; do-
mū intraueritis in eadē manete eden
tes ꝛ bibētes que apud illos ſunt. di-
gnus eſt em̄ operarius mercede ſua.hec
ibi. Verus p̄dicator euangelicus p p̄
mio dꝫ expectare vitā eternā. ſicut eis
pmittit a ſapiētia infinita Eccl.xxiiij.
Qui elucidant me vitā eternā hēbunt
Veri p̄dicatores ſunt diuine ſapientie
p ſalute hoim elucidatores. Dꝫ etiaꝫ
verus p̄dicator ex hoc officio vltra p̄-
miū eēntiale qd̄ metaphorice dicitur
corona expectare p̄miū accidētale. nō
qd̄libet ſed illud qd̄ correſpondet ſiue
debet opi excellēti ꝛ priuilegiato. ſcꝫ
martirio virginitati p̄dicationi. Et ſic
triplex diſtiguit aureola ſm q̄ tres ſt
hoſtes quos p pugnā vincimꝰ q̄ ſunt

caro mundus ⁊ demonia. Martires enim vincūt mundū. ⁊ ita debet eis prima aureola: q2 vicūt hostes inferētes passiones ad extra. Virgines vincūt carnē. ⁊ sic eis debet secūda aureola. q2 supant passiones innatas. ⁊ sicut ē iſta excellētior victoria sic ⁊ excellētior aureola. Predicatores vincunt diabolū ⁊ sic debet eis tercia aureola q̄ pro tanto ē excellētiſſima. q2 crudeliorē ⁊ fortiorē vincunt inimicū expellētes non solū de se sed etiā de cordib9 audiētiū nec etiā dicēdū ē vt dicūt qdā q aureola p̄dicatoꝝ debet p̄latis solūmō qb9 cōpetit ex officio p̄dicare ⁊ docere. Sꝫ quibuscūq3 q̄ licite exercēt actū iſtum Prelatis aūt nō debet aureola hec q̄ꝫ uis habeāt officiū p̄dicādi niſi actu p̄dicēt. q2 aureola nō debet auditui sed actui pugne ſm illud apli. ij. Thimo. ij. Nō coronabit niſi q̄ legitie certauerit Pꝫ igit ex p̄dictis qd eſt p̄dicatio. q̄lis dꝫ eē ⁊ cui prodeſt ac qualis dꝫ eſſe p̄dicator euangelicus. in qbus ꝯſiſtit armatura ſpūalis viri p̄dicatoris cū q̄bus ad pugnā pōt exire impauid9 contra hoſtes annūciādo pplo dei ſcelera eoꝝ ⁊ domui iacob peccata eoꝝ.

De nobilitate et excellentia fidei catholice.

Irca terciā ⁊ vltimā cōſideratōem h9 primi libri que ē de excellentia ⁊ nobilitate fidei catholice in p̄ticulari. in qua velut in ſpeculo mūdiſſimo milites xp̄i ſe intuētes optime ⁊ delectabiliter armari poterunt. Sex ſunt articuli p ordinē declarādi. Primus ē q ieſus xp̄c eſt fili9 dei viui. Secūdus q fides xp̄i eſt lege moyſi antiquior. Tercius eſt q fides xp̄i ē lege moyſi ſtabilior. Quartus ē q fides xp̄i ē lege moyſi nobilior. Quintus ē q fides xp̄i ē lege moyſi vtilior. Sextus ē q lex moyſi iā nō eſt lex ſꝫ ceſſauit eē lex. Primus g articulus ē tanq̄ religionis xp̄iane fundamentū. ⁊ iō eū voco turrim oīm aliorū articulorū fortiſſimā. Reliqui quinq3 articuli ſunt ad eius ornatū. Nunc ergo cū ſit principalis inimici tā iudeoꝝ q̄ꝫ ſaracenoꝝ tunētes p eū deuici. vt eū deſtruāt corde ⁊ ope ſapiētes vtrorūq3 ad hoc applicant totū ſuū ſtudiū. Verūtn̄ lapides ⁊ ſagitte ſuoꝝ argumētoꝝ ad eius propriā lucē amonēdā nō aſcēdūt adhuc tam alte quantū nebula celo loco vbi ē ſubſtātia ſolis exiſtē altiore in mille ⁊ pluribus gradibus q̄ꝫ aſcendit nebula in aere. Vn̄ quantū pōt ignis vnius crucibili puiſſimi cōtra aurū qd iam fuit multotiēs appuratū trāſeundo p magnos igneos fornacis. tn̄ p̄ſit oia argumenta nō ſolū accepta ex oībus ſcientijs hūanitus acq̄ſitis adinuētis. ſꝫ etiā accipiendo dicta ſacre ſcripture ſicut ſepe faciūt iudei ſaraceni ⁊ heretici cogitando ex eadē poſſe iuuari ꝯtra eandē. ⁊ iam ſunt vltra mille. cccc. lx. anni q multi poſuerūt omēs vires ſuas ad deſtruendā hanc altiſſimā turrim ſiue hanc veritatē. ſ. q ieſus xp̄c eſt fili9 dei viui certiſſime firmi9 fundata q̄ꝫ celū ⁊ terra ⁊ p̄cioſior q̄ꝫ aurū in pluribus fornacibus depuratū qd euidētiſſime declarat teſtimonio q̄tuor examinum publicoꝝ ſuper eo factoꝝ.

Primum examen.

Rimū3 examen fuit factū p iudeos quonſq3 occiderunt xp̄m ieſum. ex quo dederūt cām q p̄dicta veritas eēt magis fortificata. Eſt ergo hec veritas q Ieſus xp̄c fili9 marie eſt verus deus ⁊ verus hō. ver9 hō q2 verus fili9 marie. verus deus q2 verus filius dei. verus dico non p grām vel pverbū ſed ſuā naturā. quia ſua natura eſſentia. ſubſtantia. ⁊ vita eſt ipſamet. natura eēntia. ſubſtātia. ⁊ vita dei ſicut quia eſt ex eadē natura qua ma

ria dicit verus filius marie. hec veritas fuit totiens diſputata ⁊ examiata. q ſecuriſſime dico pcioſiorē ⁊ puriorē eē q̄ aurū. quod p plures magnos ignis fornaces tranſiuit. Et fuit pmuȝ examen pſonale inter ipm ⁊ ſapiētes legis iudeoꝝ vltimis tribus annis vite ſue. quos expendit pdicando publice nō ſolū in ſinagogis iudeoꝝ in hieruſalē ⁊ alijs ciuitatibus locis ⁊ caſtellis ſed etiā in campis ⁊ etiā ĩ mari cōprimente eū multitudine gentiū i terra vt accederet ad eū ⁊ hoc rōnabiliter faciebant .ſ. volentes ad eū accedere. ex quo quotieſcūq aliquis accedebat ⁊ tangebat veſtimenta ſua ſtatim ſanus erat quacunq infirmitate detineretur Diſputādo etiā cū ſapientiorib⁹ quoꝝ ſtudiū erat poſtq viderūt tantā multitudinē gentiū ſequi pdicatiōes eiuſdē obſeruare ſi poſſent eū cape in aliquo verbo maledicto. ⁊ vltra hoc in ſpeciali ſtudiū eoꝝ erat obſcureſcere pdictā veritatē in cuius confeſſione eſt ſalus oim hoim .ſ. q eēt filius dei viui. Vñ ꝯ ipm arguebant ſicut hoies parui intellectus attēdentes ad quatuor regulas p quas regunt hoies fructus terre elementa ⁊ celi dicēdo ſibi. Ex quo hō erat. quō ſe faciebat deū i quo blaſphemabant ꝯ totā ptātē dei. q̄ cū poſſit oia facere. q nō poſſit facere q ipe ſit hō. ex quo eſſe hoiem eſt vna de excellētioꝛibus rebus p deū factis. Vñ q̄ primo eſt credere factū q̄ modū eius intelligere. xp̄s rñdit eis verū eē qđ ipſe dicebat allegando q̄tuor teſtimonia q̄rū neutrū iudei potuerūt negare .ſ. teſtimoniū dei pr̄is qđ dedit de ſuo filio Teſtimoniū Joh. baptiſte teſtimoniū operū ſuoꝝ q̄ faciebat. ⁊ teſtimoniū qđ ĩ multis ſuis paſſibus dabat ſcē ſcriptura vera ⁊ reputata p iudeos vera ⁊ autentica dicendo eis q moyſes eēt accuſator eoꝝ. q̄ ſi credidiſſet ſuis lr̄is credere͂t ei ex q̄ ille dabāt teſtimoniū de illo. ⁊ poſtq totiens viderūt ſe cōfuſos in publico ante pplm. cuius laudē ⁊ honoreȝ pluſq dei deſiderabant. nō potentes rñdere replicato. q ſi ſolūmō erat filius dauid quō dauid vocauit eū dñm ſuū: Math. xxij. Ab illa die nūq amplius fuerūt auſi interrogare eū: ſed vt liberarēt ſe a ſua doctrina. ſtudioſe ordinauerūt morte͂ ſuam: ſicut p examinatōe vltime ſue doctrīe dicendo. q ſi erat filius dei ipe liberaret eū de manib⁹ eoꝝ. ⁊ ſic dicebant qñ erat in cruce. deſcende ⁊ credimus tibi Math. xxvij. ⁊ Mar. xv. cū tñ ei leui⁹ eſſet deſcendere ď cruce q̄ reſurgere ď ſepulchro poſt mortē. Et pbauerūt eorū poſſe nihil valere. ſi iam ei non placuiſſet qñ eū apphēderūt. q̄ nō poſuerūt in eū manus niſi qñ ipe voluit. interrogati. n. p eū quē quererēt ⁊ ipi rñdentes q ieſum nazarenū: qñ dixit ego ſum abierūt retrorſum ⁊ ceciderūt i terra. Joh. xviij. ſtupefacti ſiue attoniti. Et p ſecunda vice dedit eis licentiā q ipm ſolū capent: ⁊ nō aliquē ſuoꝝ diſcipuloꝝ. volendo in hoc implere qđ ipi nolebant attendere: .ſ. q ipe erat in lege ſua in pphetis ⁊ pſal. de eo ſcptū. q oportebat eū pmo pati mortē ignominioſam ⁊ poſtea intrare in gl'iaȝ ſuā quā mortē ipe recepit cū multa hūilitate ⁊ obedientia. ſciens q ei fuerit per deū prē͂m ſuū mandatū. Vñ ad iplendū mandatū dei pr̄is ſui cōfeſſus ē libere in iudicio illud in quo ipi intēdebant cōdēnare eū .ſ. q erat filius dei viui ⁊ rex iudeoꝝ. quas duas cōfeſſiōes fecit interrogatus qñ eis defecerunt ⁊ erant iudicata vana allegata ꝯ eū teſtimonia. Prima cōfeſſio ſua erat per iudeos reputata blaſphemia. ⁊ ſecunda per gentiles erat reputata iniuria ceſaris. q̄ exñte eius lege nullus debebat dici rex ſine ſuo mandato. Vñ prima

ſuā cōfeſſionē fecit in cōſilio iudeorū. vt nō intelligerent ꝙ ꝑ mortē ſuā periret doctrina ſua audierūt ab eo. Amodo videbitis filiū hoīs venientē in nubib⁹ celi Math. xxvij. et Mar. xiiij. qui fuerunt et ſunt ſui ꝑdicatores. pp qḋ ipi bene ſenſerūtq ꝙ ad obſcurandū et ad annihilandū doctrinā xpi ihū parū ꝑderat eis occidere mgrm̄. plurib⁹ ꝗ̄ ꝑ eū cōuerſis ad ſuā doctrinā ꝑ ꝑdicatores ſuoꝝ diſcipuloꝝ. et ſic nō potuerunt extinguere lucē ḋ qua loquimur ſcʒ ꝙ ieſus filius marie eſt verus fili⁹ dei. Item ꝯfeſſus ē libere in iudicio pilati locū ceſaris tenentis ſecundā veritatē. ſ. ꝙ erat rex iudeoꝝ cuius ꝯfeſſione audita pilatus rn̄dit ꝙ nō inueniebat in eo cām mortis. Certiſſime ſciēs ꝙ ꝑ inuidiā ꝓcurabāt mortē ſuā et quō cōfeſſus eſt ſe eſſe regē ꝙ declarauit regnū ſuū nō eſſe ḋ hoc mūdo. Et ſic añ ꝗ̄ daret ſniam cōtra eū ꝯſitendo eū eē iuſtū et innocentē. Iudei q̄ tm̄ deſiderabant mortē ſuā publice ſe obligauerunt ꝙ peccatū mortis ſue eēt ſuꝑ eos et ſuꝑ filios ſuos dicētes. Sanguis ei⁹ ſuꝑ nos et ſuꝑ filios nr̄os Math. xxvij hac obligatione et pctō exn̄te cā ꝗ̄diu mundus durauerit exn̄tibus in eo iudeis et filijs eoꝝ ira dei ſꝑ erit ſuꝑ eos. qui maniſeſtiſſime videñt ꝙ ad annihilandam doctrinaʒ ieſu xpi nihil ꝓfuit mors ꝑ eos ꝓcurata: qñ in pūcto quo dedit aīam ſuā in manib⁹ patris audierūt dici a centurione q̄ executōem faciebat ꝓ pilato ꝙ ille hō crucifixus vere erat filius dei. vñ examē mortis ſue fortificauit plus doctrinā ſuā ꝗ̄ gentiles qui eū crucifixerūt cōfeſſi ſunt euʒ eſſe verū filium dei.

Secundum examen.

Non minus cōfirmata fuit ꝑdicta veritas in ſecundo examine poſt mortē ſuam qñ iudei vidētes ꝙ xpiani ſic cōuerſi de iudeis ſicut de gētibus attendebāt. plus ad doctrinā ieſu ꝗ̄ moyſi cōiuncti in multis cōſilijs et habitis plurimis ꝯſilijs nunꝗ̄ potuerūt tantū facere ꝙ apl̄i nō ꝑdicarent in eius noīe. a quibus audierūt ꝙ magis cōueniens erat obedire deo q̄ eis mandauit ꝑdicare ꝗ̄ hoībus mandantibus ꝯtrium Act. v. et quō ſub celo nō eſſet datuʒ aliud nomen in quo opteret hoīes ſaluos fieri. niſi in noīe ieſu xpi. qḋ ipi nō poſſent nō manifeſtare veritatē quā viderant et audierāt Act. v. et ſic deuicti rōnibus apl̄oꝝ q̄s ꝑmo cognouerant hoīes ideotas et laicos. Poſtꝗ̄ ꝓbauerūt ꝙ non ꝓficiebant in ſuis publicis mandatis. ordinauerūt vnā ſubtilē inceoptāq3 telā q̄ videbaẗ ſatis rōnabilis. qñ multi de ſuis maioribus receperūt ficte baptiſmuʒ. in oꝛi ex hoc fine ꝙ xpiani intelligerēt ꝙ ipi habebant bonū ʒelū et affectōem ad fidē xpi ieſu. Hos vocat ſcriptura pſeudo apl̄os ſiue deceptōis apl̄os. q̄ de ſubinis ſiue ꝑ minerā factaʒ in muro intrauerūt in eccīa ad ꝑſcrutādam libertatē xpianoꝝ ꝑ doctrinā ieſu xpi. liberatorū de ſeruitute legis moyſi cuius iugū ferre nō potuerūt nec ipi nec pr̄es eoꝝ. Iſti ergo ficti apl̄i cuʒ eſſent magis ꝓhi. magis rhetorici. magis lr̄ati in lege. et vltra ſicut in conſuetudine phariſeoꝝ magnā ſanctitatē fingentes facta ſua diligentia cū maiori aſtutia qua potuerunt vidētes ꝙ nō curabāt xpiani de rōnibus ſuis quibus arguebant per ꝓhiam eſſe impoſſibile. ꝙ infinitū et finitū tempale et eternū. cauſa et effectus dominus et ſeru⁹ eſſent vna res. et ſic ꝙ deus et homo non poterat eē vna ꝑſona fili⁹ marie. plus credētes verba xpi ꝗ̄ oīa ſua argumēta. vñ ſunt

alia aſtutia magis ꝓfunda qñ vidēdo
ꝙ ex quo nō poterāt facere ꝙ xp̄iani ñ
obſeruarēt legē grē q̄ eſt euangelij lex.
dicendo ꝙ lex data p̄ Moyſen eq̄ erat
lex dei multū laborauerūt vt ſeruaren
tur ambe ꝯiunctim ſiue in ſimul ꝛ ali-
q̄ tēpe tm̄ p̄ualuerūt ꝙ multi etiam de
maioꝛib⁹ xp̄ianis et rectoꝛib⁹ alioꝛū in
parte eis ꝯſentiebant nō comedendo
cibos qui p̄ moyſen defendebant. ꝛ ſic
erant dantes exemplū gentib⁹ ꝯuerſis
ſimilia facere ſicut ſi illud ꝓ eoꝝ ſalu-
te eēt neceſſariū. Sꝫ facta declaratiōe
ꝙ ſeruatio vni⁹ legis ꝯdicit obſeruatōi
alteri⁹. ꝛ ꝙ lex data p̄ moyſen q̄ erat ſ-
uus dei nō pōt ꝯpari legi date p̄ dn̄m
ſuū. ſed ꝙ ē ei ſubiecta. ꝛ cuꝫ lex moyſi
eſſet figura ſm̄ ꝙ cū dei adiutoꝛio de-
clarabit in alio paſſu. ꝙ habita verita-
te figurata p̄ eam debebat ceſſare figu-
ra. ꝑſecutio iudeoꝝ nō potuit p̄ualere
qñ ſolūmō cū hac veritate ꝙ fili⁹ ma-
rie eſt verus fili⁹ dei ceſſauerūt oīa ꝯſi-
lia minatōnes incoopte ꝓhibitōnes ꝛ
diſputatōnes quib⁹ vſi ſunt iudei pro-
pter multa dāna. ꝓpterea ex toto ꝯfu-
ſi videntes ꝙ cū rōne nō poterāt p̄ua-
lere. vſi fuerāt vi ſicut vtit tyrānus. qñ
aliq̄s dat ei bonū ꝯſiliū ꝙ vt nō audi-
at eū. licentiat eū de domo ſua vel ex-
pellit eū p̄ vim. Sic fecerūt iudei cum
apl̄is. ꝙ nolētes eos audire in ſynago-
gis ſuis licentiauerūt eos extra terraꝫ
ſuā. Et ſic pꝫ veritas examinata ꝙ p⁹
q̄ꝫ xp̄c aſcendit ad celos iudei inſurre-
xerūt cōtra ſuos diſcipulos quos non
potentes ꝯuincere verbis. nō dimittē-
tes eos p̄dicare in ſuis ſynagogis pro-
pter hoc eo doctrina ſemper magis ac
magis creſcēs p̄dicata fuit gentilibus.

Tercium examen.

Acceſſit huic examini aliud
fortius examē. ꝛ multo maioꝛi
tempe agentibus cōtra diſcipu-
los xp̄i ieſu. quoꝛū cum iudeis vna ſo-
la erat p̄ncipaliſ differētia. ſ. ꝙ meſſias
promiſſus eis in lege ꝛ prophetis iaꝫ
venerat. ſed qꝛ interfecerant euꝫ maio
res eoꝛū videndo ſe dānatos ſi confite
rent ꝙ ipē eſſet ſuus meſſias. ſuus rex
ſuus dn̄s. reſtiterunt quātū potuerūt.
faciendo illud qđ erat peius ꝓ eis. no
lendo audire eos q̄ de hoc loquebant
ſic ꝙ ſua ꝓpria voluntate manſerūt ſp̄
in cecitate. ꝓpter qđ cū cecus nō ſit di
gnus magno regimine expulſi ď ciui
tate irl'm. ꝑdiderūt dn̄iū qđ primo ha
bebant. vbicunq̄ ſint ſp̄ ſubiecti exiſtē
tes eis qui tenent dominiū tempale. ꝛ
ſic erunt q̄ꝫdiu mūdus durauerit in h
cōtra totā voluntatē ſuā verificato ver
bo quā vt occiderēt xp̄m dixerūt ante
pilatū. ꝙ nō haberēt aliū regē niſi ceſa
rē impatoꝛē ꝓ tpe regnantē. ꝛ cogitan
tes ꝙ nō audiēdo diſcipulos ieſu xp̄i
ceſſaret lux veritatis. cōtra quā vt non
intrarent in eoꝛū domibus clauſerunt
ianuas ꝓ ipomet facto dederunt occa
ſionē vt amplius predicta veritas ſplē
deret. quia ipſi habitando in toto mū
do diſpſi inter gentiles iſti audiētes ꝙ
erant inter iudeos ꝛ apoſtolos queſtō
nes. voluerunt ſcire cauſaꝫ ſuaꝝ que
ſtionū. ꝛ ſic audierunt doctrinā hieſu.
xp̄i quā non audierant ſi apoſtoli vo
luerāt p̄dicare in templo ſuoꝛū deoꝛū.
ſm̄ ꝙ in quacunq̄ domo ciuitate. pro
uincia vel regno nolunt audire aliū
eſſe dn̄m ſuū niſi illum quem pro tali
ipi hn̄t. Iſte fuit finis ꝑſecutōis iudeo
rū ꝙ veritas p̄ ipos cōtēpta. fuit foꝛti
ficata ꝛ exaltata in m̄lto maioꝛi gradu
qm̄ multo maioꝛ ppl's gentiliū q̄ꝫ eſſet
iudeoꝛū eā receperunt de q̄ facto ma
ioꝛes eoꝛū. ſ. impatoꝛ ꝛ illi q̄ erant ď ſe
natu romano diſplicuerūt vidētes ꝙ
illi qui efficiebant xp̄iani nō curabāt
de ſua oꝛdinatōe. ſ. ꝙ null⁹ deberet eſſe
recept⁹ ꝓ deo ſine ſuo examie ꝛ māda
to ex q̄ erāt gubnatoꝛes toti⁹ mōi. Na

nifeſtat̄ ſup hec paſſu vnū ſecretū ⁊ ve
ritas facti qḋ homo intelligens ꝗ ſcit
romanoꝝ hiſtorias. ⁊ qualiter incepit
multoꝝ deoꝝ adoratio ꝑ ſeipm̄ poteſt
cognoſcere ⁊ hoc eſt ſecretū ꝙ nō erat
difficile poſſe habere ꝯſenſuȝ a ſenatu
romano vt ihs xp̄c reciperet̄ in deum
ſm̄ ꝙ erāt illi m̄lti ꝗs ipi adorabāt exq̄
multo maiores excellētie fuerūt in eo
ꝙ̄ in quocūq; alioꝝ. Sed gentiles re
gebant̄ illis tēpibus q̄ntum ſpectat ad
adoratiōnē ſuoꝝ deoꝝ duplici ſentē
tia ſuoꝝ ſapientū. Prima ꝙ null⁹ de⁹
deberet eē refutat⁹. Sc̄da ꝙ ſm̄ quod
ille deus vellet deberet eſſe adoratus ⁊
honorat⁹. ⁊ cum eſſet doctrina ihū xp̄i
ꝙ erat vn⁹ ſolus de⁹ ⁊ ꝙ illum ſolū de
bebant adorare ⁊ ei ſoli ſeruire. viden
tes ꝙ in hoc facerēt ꝯtra id qḋ tota vi
ta ſua ipi ⁊ ſui añceſſores habuerūt ꝓ
fide. q̄ adorando ihm̄ xp̄m anullabat̄
ſeruitiū oīm deoꝝ ſuoꝝ. fecerūt ordi
natōnes ⁊ mandata ꝙ oēs qui adora
rent ihm̄ xp̄m. exq̄ reprobabāt religio
nē deoꝝ ſuoꝝ ipo facto bōa deoꝝ eēnt
ꝯfiſcata. ⁊ ipſi occiderēt crudeliorib⁹ ⁊
fortioribus que poſſent excogitari tor
mentis. quas ordinatōes ⁊ leges fece
rant ꝑ vim ⁊ nō ſpontanee. q̄ quanto
plures occidebant xp̄ianos tanto am
plius amittebant ſuū dominiū. ſoluē
tibus xp̄ianis integre omnia tributa ⁊
onera eis impoſita ad hoc expreſſe ſe
ſcientes obligatos ſm̄ doctrinā ſancti
pauli. faciēdo etiā in reb⁹ eis mandat̄
fidele ſeruitiū. Itē gentiles q̄ ſic pl⁹
faciebāt ad ſuā laudem ⁊ gloriā ⁊ ſuo
rum deoꝝ. multo amplius voluerant
ꝙ deuicti ꝑ diſputatōes cōformauerāt
ſe eis adorando quos ipſi ꝓ diјs ado
rabant. Sȝ quaſi pro vltimo remedio
fecerūt leges mortis videndo manife
ſte ꝙ ſui ſapientes ph̄i. nec ꝑlati tēplo
rū deoꝝ ſuoꝝ ⁊ ydoloꝝ nō poterāt re
ſiſtere nec ꝯtradicere rōnibus ⁊ aucto
ritatib⁹ ꝑdicatis ꝑ diſcipulos ihū xp̄i:
quib⁹ cū dedit mandatū ꝑdicādi doct
nam ſuā ꝓ ſingulari ꝯſolatōe dixit eis
ꝙ mittebat eos ſicut agnos int̄ lupos.
⁊ cū iſti nō eſſent niſi. xij. ⁊ ſeptuagita
duo ⁊ ſic pauciſſimi. Et illi quib⁹ eos
mittebat erāt iudei atq; gētiles tal̄r ꝙ
ſine ꝯpatōne alicui⁹ ꝯpoti ſm̄ moduȝ
loquēdi erāt infiniti lupi. cū tñ vn⁹ lu
pus ſit ſufficiēs ꝯtra magnā agnorum
multitudinē. Hec fuit veritas maximi
miraculi ꝙ pauci agni victoriā habue
rūt de infinitis lupis. qñ tot⁹ mūd⁹ fir
miſſime credidit verū eſſe qḋ ꝑ habe
bat pro incredibili ⁊ ſm̄ ſuos ſapiētes
ph̄os pro impoſſibili. ꝙ ieſus xp̄c hō
ꝗ fuit mortalis ⁊ mortuus reſurrexit ꝑ
ſe viu⁹ et ꝙ in fine mūdi hȝ reſuſcitare
oēs mortuos. ⁊ ꝙ nō min⁹ eſt admira
bile ꝙ iſta duo incredibilia fuerūt a to
to mundo credita firmiter ꝑ doctrinaȝ
duodecim hominū ſcȝ apoſtoloꝝ hie
ſu xp̄i quorum multi fuerūt ydeote et
piſcatores. ⁊ ſic crediderunt ſine donis
tempalib⁹ q̄ erant pauperrimi. credi
derūt ſine aliqua deceptōne. q̄ ꝑdica
bant in publico. crediderunt ſine aliq̄
vi. quia nō legit̄ de aliqua guerra per
eos facta vel ꝓcurata ⁊ ꝙ plus eſt abſ
q; poſitōne timoris alicui⁹ guerre ſup
hoc factis principibus xp̄ianis ſeruā
do doctrinā ieſu xp̄i ſuā legē eſſe liber
tatis qui voluerit credere euāgelio ſal
uabit̄ qui ṽo non ꝯdemnabit̄ Marci
xvj. ⁊ ſic durante vita ap̄loꝝ in to
to mundo ſplenduit ⁊ fructificauit do
ctrina hieſu xp̄i. Et fuit hoc admirabi
le. ꝙ nō obſtantibus omnib⁹ ꝑſecuto
ribus. vt ꝯmuniter oēs ipſi receperūt
martyriū ꝯpletis dieb⁹ ſenectutis eoꝝ
In quoꝝ tp̄e ⁊ ducent̄ ſeq̄ntib⁹ annis
paucos dicā. ſi dico centū mille xp̄ia
nos ꝑ ꝯfeſſiōe veritat̄ quā tractam⁹ ſcilȝ
ihm̄ xp̄m filiū marie eē verū deū volū
tarie ipimet ſe offerēdo cū magnis tor

mentis fuerũt mortui. Etiã dicã pau
cũ ſi dico vnũ milionẽ gentiliũ viden
do firmitatẽ martyꝝ in dicto tẽpe rece
piſſe baptiſmũ ⁊ cõbuſtis ſuis ydolis
factos eẽ veros xpianos ꝙ nõ ſolũ ac
cidit rome in grecia in ytalia in ꝑtibus
occidentis ſꝫ etiã in toto mõdo impato
ribꝰ illiꝰ tpis exñtibꝰ dñis totiꝰ mũdi. ⁊
ſi in aliqbus regionibꝰ erãt diuerſa do
minia ipſimet ꝑncipes faciebãt ꝯ xpia
nos ſikes ꝑſecutões. Spãliter de h
ſunt manifeſte hiſtorie actoribꝰ earum
mortuis. iam ſũt elapſi mille anni ꝙ d
arabia ⁊ de ꝑſia q ſũt prima dñia habi
ta p ſectatores legꝭ machometi fuerũt q̃
plurimi glorioſi martyres ſcti quoꝝ fe
ſtiuitates vbicũq̃ ſunt xpiani celebrat
eccľia. vñ multi principũ ⁊ ſpãliter im
peratoꝝ mľti videntes ꝙ nõ dimuniue
bant ꝑdictã ſctãm veritatem. ſꝫ ꝙ ꝑ ſua
tormẽta eã fortificabãt multiplicatꝭ cõ
fitentibꝰ tandem ceſſauerũt aliq tpe ex
ecutare ſuas ordinationes crudeles et
mandata in xpianis. Iſta tercia ꝑſecu
tio tyrãnoꝝ fuit maximũ examen veri
tatis quã ego ꝑdico ⁊ omñs ſui fideles.
ſcꝫ ihm filiũ marie eẽ verũ filium dei.
Iſtud terciũ examẽ in tanta ꝯfirmatõ
ne ꝓfuit huic veritati ꝙ deſtructꝭ tem
plis ydoloꝝ fuerũt in toto mũdo edifi
cate ſolẽnes eccľie. In quibꝰ cum ma
gnis laudibꝰ ymnis ⁊ ſingularibꝰ can
tibus ſeptẽ horis diei publice confitet
ꝑdicta veritas. Cantoribꝰ aſſignato ſa
lario de publico ſufficienti et multum
honorabili ſpãliter in eccľijs cathedra
libus ⁊ ſic patet terciũ examen. in q ex
plicat vnũ ſecretum ꝙ omñs principes
mũdi nõ potuerũt extinguere lucẽ pre
dicte veritatis data ꝑ eos mortẽ pluri
bus q̃ centũꝫ mille martyribꝰ ⁊ ꝙ illo
tempe fuerũt cõuerſi ad fidem plures
q̃ vnꝰ milio gentiliũ.

Quartum examen.

Dum xpiani iam fuiſſent in pa
ce ⁊ tranqllitate aſt fidẽ cõuerſi
⁊ ſic ceſſante ꝑſecutõne gentili
um cõtra eos ex inter ſemetipſis natuꝫ
eſt quartũ examẽ ꝙ ꝑdictam veritateꝫ
ſcꝫ ihm filiũ marie eſſe verũ deũ appu
rauit vſq̃ ad vltimũ punctũ. Hac ꝑſe
cutõne exiſtente ꝑiculoſiſſima qꝛ ẽ in
ter eos q ſunt eiuſdẽ domꝰ qñ plurimi
magis lr̃ati q erant de principalibꝰ ec
cleſie. ꝑñarche. archiepi. epi. pſbri ⁊ di
aconi ⁊ nõ minꝰ laici. cũ multis ⁊ ma
gnis argumentis no. ⁊ ve. teſta. qd gen
tiles facere nõ poterant qꝛ neſciebant
nec iudei allegabant cõtra xpianos. ꝙ
cõfitendo ꝑdictam veritatẽ ſtabant in
magno errore exq ipſa nõ approbatur
ꝑ ſcripturã eoꝝ habita ꝓ ſctã. imo alle
gabant multos paſſus eiuſdem ſm ꝙ
ipſi exponebãt q videbant ꝯtrariũ di
cere. quoꝝ rões ⁊ argumẽta etiã mul
toꝝ doctoꝝ catholicoꝝ in phia et me
thaphiſica fundatoꝝ ⁊ in theologia ꝑ
fectiſſimoꝝ vt ampliꝰ predicta veritas
appuraret facta. habeinꝰ ſcripta in tan
ta abundantia ꝙ omñia argumẽta que
fiũt ꝑ infideles ꝯtra eandẽ faciũt ꝑuiſ
ſimũ volumẽ ⁊ paruã empeſiam. Sic
ꝙ ꝑ apparentiã eoꝝ dicta veritas q̃tũ
ad ſtudioſos in lege dei ſit nec in mini
ma ꝑte obſcurata. ꝙ ꝑ ſeipſum quilibꝫ
q̃tũcunq̃ infidelis poſſet videre ſi vel
let attendere etiã quo tpe cũ pura intẽ
tione cognoſcẽdi veritateꝫ ⁊ ea cogni
ta amare eã ⁊ amãdo ꝯfirmando ſe illi
⁊ defendere eã. hoc dicto in oibus na
tionibus mũdi ⁊ inter omñs ſapientes
ſciaꝝ exñte approbato ꝙ multa repu
tant falſa et adhuc impoſſibilia q exa
minata diligenti ſtudio inueniunt ve
ra ⁊ multum neceſſaria ⁊ per contrari
um de alijs multis. Unde quia circa
examen altiſſimarũ veritatum delectã
tur q̃plurimum clariſſimi intellectus
hominum ⁊ ex alia parte quo ad cog

nitionem veram illaꝝ multū proſunt
voluntates pure ⁊ damnāt affectionate
⁊ quanto plus durat mund⁹ ꝓpter ni-
miam ↄtinuatōnem exercitioꝝ verita
tes ſcientiarū plus declarant̄ ⁊ q̄tidie
appurant̄. Et ideo examen p̄dicte veri
tatis ſcꝫ ꝙ ih̄s filius marie: eſt verus fi
lius dei: ſicut principale omniū in ec-
cleſia dei durauit maiori tp̄e: q̄ꝫ tria p̄-
ma examina ⁊ durabit vſq̄ꝫ ad finē mū
di. Tūc in maiori fortitudine qn̄ illud
qd̓ machometus beſtia q̄ aſcendit de
terra nō fecit. beſtia q̄ aſcendet de ma-
ri ⁊ extollet̄ ſup om̄e qd̓ dicit̄ ⁊ honora
tur ſicut de⁹ ſedebit in templo ⁊ oñdet
ſe ſicut ſi eſſet deus. Vn̄ ſtudiū huius
beſtie erit ad hoc vt ponet om̄es vires
ſuas ꝙ ſit vt de⁹ reputata. ↄſequens eſt
ꝙ faciet crudeliſſimā ꝑſecutōnem con
tra om̄s ↄfitentes ꝙ ih̄s filius Marie:
eſt fili⁹ verus dei ⁊ ipſemet de⁹. Super
qua veritate ꝑ tp̄e illo quo plus viriter
hec quarta ꝑſecutio durauit: vt nō pre
ualeret. facta fuerunt multa ↄſilia aliq̄
ꝑticularia aliq̄ generalia. Item multe
ↄuentiones aplazate cū principes vel
ↄmunitates quib⁹ habitis magnis di-
ſputatōnib⁹ allegantes ↄtra p̄dictā ve-
ritatem fuerūt ↄfuſi ⁊ dimiſerūt errorē
ſuū. multi illoꝝ quos ipſi ꝑuerterāt et
in fauorē ſuū venerāt ad dicta conſilia
vel ↄgregatōnes. ⁊ q꞉ aliqui pauci re-
manebant. vel cū fauore aliquoꝝ prin
cipū vel ſicut eſt ↄditio falſa ꝓbataruꝫ
ſcientiarum nō generalr ⁊ in publico.
Sed nūc iſti: nūc illi p̄dicādo ad par-
tem: iterū retinebāt ſibi errores. Et iō
in illis tp̄ibus pluſq̄ꝫ in alijs ante nec
poſt fuerūt q̄ꝫplurima cōſilia. Hoc re-
putato ꝓ ſano remedio ⁊ ſingulari de-
fenſione fidei catholice: ꝙ veniat ad lu
cem et oñdat̄ in publico quicq̄d cōtra
eā dicit̄ in abſcondito ⁊ nō ſolū huius
veritatis de q̄ ad p̄ns loq̄mur: ſꝫ ⁊ cu-
iuſcūq̄ꝫ veritat̄. ē hec ſua ꝓpria cōditō
ꝙ quāto plus tractat̄ ⁊ reuoluit̄ tanto
ampli⁹ lucet: ſimilis lapidi vere p̄cio-
ſo q̄ quanto pl⁹ polit̄ tanto plus lucet.
Eſt ēt ſil'r auro ꝙ ſi ſel' bn̄ appuratū fu
erit: quāto pluries ponit̄ in fornace ig
nis. tanto ſine aliq̄ diminutōne ſui pō
deris efficit̄ p̄cioſius. Vnde ſicut dicit
dn̄s iohes de ʒegobia archiep̄s ceſari-
enſ. in tractatu cōtra ſaracenos vbi tā
git p̄dicta p̄dicta examia. Ego vidi mł
ta examina multaꝝ veritatum catholi
caꝝ tempe meo ⁊ fui ꝑticeps in illis.
Sed de illo quod magis publicuꝫ eſt
poſſum dare exemplum. Homo qui-
dam cuiuſdam magni dominij ſuper
certos articulos affirmatos per eos eſ
ſe veritates euangelij poſt habitas per
eos aliquas magnas victorias contra
fideles quando venerunt ad conſiliuꝫ
auditis ſuis diſputationibus quamuꝫ
voluerūt dicere ſenſerūt veritatē ꝓ taꝫ
forti ſuo ↄtrario ꝙ ampli⁹ nō eleuaue-
rūt caput ꝑdita tota ſua elatōne. Vn-
de cū nos ſciam⁹ certiſſime veritatē de
qua loq̄mur tranſiſſe ꝑ tam multa. taꝫ
grandia. tam fortia. tam notoria. et taꝫ
examina cōtinuata: ⁊ ꝙ quāto plus de
ea tractat̄ ⁊ cōtra eam diſputat̄ vel ali-
quid dicit̄: tanto ampli⁹ inuenit̄ clari-
or: purior ⁊ firmi⁹ fundata nō poſſum⁹
p̄dictā veritatē abſcondere: dn̄o iheſu
xp̄o cui ſeruire debem⁹ fideles mādan
te diſcipulis ſuis ꝙ illud qd̓ fuiſſet eis
in ſecreto dictū manifeſtarēt in publi-
co. ⁊ quod audiſſent in aure. id ē in ab
ſcondito predicarent ſuper tecta. quia
qui incendit lucernaꝫ in domo ſua nō
ponit eaꝫ ſub modio vel ſub lecto. ſed
ſuper candelabrum in alto vt clare vi-
deantur que ſunt in ea quicūq̄ꝫ ingre-
diunt̄ in domo ſua. Et ſic magiſter ve-
ritatis ⁊ ꝓpri⁹ loquar ſi dico mgr̄ qui ē
ipſa veritas. poſtq̄ꝫ fuit captus quādo
interrogauit eū iudex de doctrina ſua
⁊ de diſcipl'is dixit. Ego palā locut⁹ ſu

mũdo.Ego ſemꝑ docui in ſinagoga ⁊
in templo q̇ oĩs iudei ꝯuenerũt et in
occulto locutꝰſum nihil.vt ſubuerſor.
interroga eos q̇ audierũt q̇d locutꝰ ſuꝫ
ipſis.ecce hi ſciũt q̇d dixerim ego Jo.
xviij. In iſtis v̾bis oñdit totã fiduciaꝫ
ſue innocẽtie qñ acceptabat ꝯtra ſe to-
tum mundũ in teſtimoniũ. ſic etiã qñ
aſcendit ad celos dedit mandata ſuis
diſcipulis ꝙ darent teſtimoniũ de fa-
ctis ſuis ⁊ dictis in iudea et irl̃m in ſa-
maria ⁊ vſq̧ ad vltimũ terre.i. vſq̧ ad
fines totius mũdi: ⁊ rõnabiliter hoc ꝓ
cepit ex q̇ receꝑat a pr̃e ſuo in heredita
tem: dñationẽ totius mũdi. ⁊ nõ ſoluꝫ
in hoc hẽat firmũ teſtimoniũ ꝙ deus
pr̄ ꝯſtituit eũ heredẽ oĩm ſuoꝝ faciẽdo
caput ⁊ principiũ non ſolũ oĩm hoĩm
ſꝫ etiã angeloꝝ minorũ ⁊ maiorũ q̇ ſũt
in celo.⁊ ꝯñter oĩm diabolorũ q̇ ange-
lis ſũt ſubiecti ad colocen̄.j. ⁊ ad phil.
ij. Propterea ḡ que dicta ſũt in his q̄-
tuor examibus fideles xp̄iani ꝑdicant
publice.⁊ ꝯfitent̃ ipm̃ xp̄m filiũ marie
eſſe verũ filium dei.

Ꝙ fides xp̄i eſt lege moyſi antiqui
or ſiue prior.

Ecundꝰ articulꝰ ẽ. ꝙ fides xp̄i ẽ
ſ lege moyſi antiquior ſiue prior.
Ad cuiꝰ euidentiã duo ſunt no-
tanda. Primũ eſt ꝙ abrahã añ legem
imo ⁊ añ circũciſionẽ iuſtꝰ fuit ⁊ nõ fu
it iuſtꝰ niſi merito fidei vt ptꝫ geñ. xvj.
credidit abrahã deo ⁊ reputatũ ẽ ei ad
iuſticiã. Item merito fidei fuit ſibi fcã
repromiſſio. ⁊ ſpãliter illa ſemine tuo
bñdicent̃ oẽs gentes vt ptꝫ geñ.xxij.
Sequit̃ ḡ ex his ꝙ fides xp̄i fuit ipſa
lege moyſi tꝑe prior. Et q̄uis apl̃us h̄
ſpãliter ꝓbet ad gal.iij.exemplo abra-
he.tñ hoc idem ꝓbat ad heb.x. ꝑ plura
exempla ſicut patet de Abel Enoch
Noe Sara Iſaac Jacob Joſeph ⁊ mo
yſe. Iſti eñ ⁊ multi alij iuſti fuerũt an-
te legem iuſtificati vt patet ibidem.

Secũdo notandum ꝙ deus ꝓmiſit
abrahe inter cetera q̄tuor. Primo he-
reditatis ſucceſſorẽ. Scd̃o hereditatis
adeptõnem. Tercio ſeminis multipli-
cationẽ. Quarto vniuerſe gentis bene
dictionẽ. Et licet ad l̃ram iſta q̄tuor ei
ꝓmiſſa fuerint de aliq̇ tꝑali principali
ter tamen deus ſpũalia intelligebat.

Primo ḡ ꝓmiſit ſibi deꝰ heredẽ ſci-
licet yſaac geñ.xv. Sed i hoc principa-
liter ꝓmiſit ſibi xp̄m qui pro tanto he-
res abrahe dicit̃.q2 ex eo ſm̃ carnẽ de-
ſcendẽs.in eiꝰ regnauit.regnat. regna-
bit hereditate. Vñ gabriel ait de xp̄o.
regnabit in domo Jacob ineternum.
Lu.j. Scd̃o ꝓmiſit ſibi hereditatem
temꝑaleꝫ ſcꝫ hereditatẽ chanaan a flu-
uio egypti vſq̧ ad fluuiũ eufraten.vbi
ſupra.nõ q̄ ipſe vnq̄ illam poſſederit
niſi in ſemine ſuo. vñ ⁊ ſemini ſuo di-
cebat̃.⁊ dabo tibi terram hãc. In hoc
auteꝫ ſpũaliter ſibi ꝓmittebat̃ ſpũalis
hereditas.ſ.vniuerſa ꝯgregatio fideliũ
tam iudeoꝝ q̄ gentiliũ cuiꝰ ipſe per fi-
dem pr̃ eſt. Promittebat̃ etiã ſibi here
ditas glorie qui ꝓpter fidem eiꝰ ſinus
abrahe nuncupat̃. Tercio promiſit
ei ſeminis multiplicatõnem ſicut ſtel-
las celi ⁊ ſicut harenã maris geñ. xxij.
Boni qui ex ipſo deſcendũt ꝑ yſaac et
iacob ſunt ſicut ſtelle celi. Sed preci-
pue veri chriſtiani qui ſunt eius ſemen
ſpirituale et ſemen dei repromiſſum
inquantum eius fidem imitant̃. Sed
mali q̇ ex eo deſcendũt ꝑ yſmahelẽ ⁊ fi
lios cethure ⁊ ꝑ eſau fuer̃t ſicci et ſteri-
les velut harena maris. ſꝫ ꝓcipue mali
xp̄iani q̇ ſi hñt fideꝫ abrahe noĩe fidei:
tñ eiꝰ oꝑibus ꝯtradicũt. Quarto pro
miſit ei deus oĩm gentiũ bñdictõnem
bñdictõeꝫ quidẽ gr̃e in ꝑſenti et glorie
in futuro.nõ ꝙ ꝑ eum eſſet danda vl̃ fi
enda hec benedictio.ſed ꝑ ſemẽ non ꝑ
q̇dcũq̧ ſemẽ ſꝫ ꝑ vnicũ q̇d ẽ xp̄c. Non
enim in yſaac iacob vel ioſeph vel mo

yſe dauid vel ſalomone vel in aliq̄ alio
homie potuit h̄ verificari in ſemie tuo
bn̄dicent oēs gentes.gen̄.xxij. qđ de-
clarat apl's ad gal'.iij.dicens Abrae di-
cte ſunt ꝓmiſſiones ꝛ ſemi ei⁹ nō dicit
in ſemib⁹ q̄ſi in mult'.ſ; q̄ſi in vno ꝛ ſe
mini tuo q̄ eſt xp̄c. Nota abrae cui de-
us nō falleret ꝓpter ei⁹ fidelitatē ꝛ ami
ciciā dicte ſūt ſupple a deo merito ſue
fidei repromiſſiones:loq̄tur in plurali
ꝓpter ꝓmiſſiones ſupradictas .vel q̄a
ſm̄ glo.freq̄nter idē.i. et̄na beatitudo
ē ſibi ꝓmiſſa.ꝛ ſemini ei⁹.i.xp̄o nonq̄
ad xp̄m fieret ꝓmiſſio ſ; q̄ ad eū ꝑtine
bat q2 p eū ꝓmittebat danda bn̄dictio
ꝛ q̄ illud ſemē ſit xp̄c et non ali⁹ notat
ex v̄bis ſcripture:q̄ ē in ſemie tuo bn̄-
dicent oēs gētes nō ſolū iudei. Vn̄d
ait nō dicit ſupple ſcptura in ſemibus
q̄ſi in multis q̄ facēt ſi de multis vel-
let intelligi:ſ; dicit q̄ſi in vno ꝛ ſemini
tuo q̄ eſt xp̄c. Vn̄ de vno ſolo vult in-
telligi ꝛ illud vnū ē xp̄c.Si ei de mul-
tis vellet intelligi dixiſſet in ſeminib⁹
tuis bn̄dicent ꝛc̄.ſ; dixit ibi ſemini.vo-
lens de vno intelligi ꝓpt qđ dicit apl's
ꝛ ſemi tuo. Pz igit q̄ cū ꝓmiſſio fctā
fuerit abrae merito ſue fidei: ſicut ipſe
apl's innuit ad hebr.x .Et iſta ꝓmiſſio
fuit facta diu an̄ legis datōne;.q̄ fides
xp̄i ꝓmiſſi p̄ceſſit legē moyſi.Et ſic ex
p̄dicta ſcriptura pauli q̄ſi ex quadā au
reola aromatū collegi.hūc florem pul
cerrimum.ſ.q̄; fides xp̄i eſt lege moyſi
antiquior.

Q̄đ fides chriſti eſt lege moyſi ſtabilior.

Tercius articul⁹ ē q̄ fides xp̄i eſt
lege moyſi ſtabilior. Ad cui⁹
euidentiam duo; ſunt notanda
Primū q̄ ſicut dicit apl's vbi ſupra
a tempe facte ꝓmiſſionis abrae vſq; ad
temp⁹ q̄ lex moyſi fuit data fluxerunt
anni.cccc.ꝛ.xxx.quos ſic ꝯputat Ra-
ban⁹ ſicut dicit mgr̄ in hiſtorijs Actuū
vij.Dicit eni raban⁹ q̄ a tpe ꝓmiſſiōis
p̄ facte abrae fluxerūt vſq; ad ingreſſū
egypti anni.cc.xv.qđ verū eſt q2 tem-
pore future ꝓmiſſionis erat abraā. lx-
xv.annoꝝ:ꝛ ab illo tpe vſq; ad natiui-
tatem yſaac.fluxerūt.xxv.anni ꝛ ab il-
lo tpe vſq; ad natiuitatē iacob fluxert.
xl.anni.Et ab ab illo tpi vſq; ad ingreſ
ſum iacob in egyptū fluxerūt āni.lxxv
deinde ab ingreſſu iacob.vſq; ad mor-
tem Joſeph anni.lxxj. deinde vſq; ad
exitum filioꝝ iſrl' de egypto āni.cxliiij.
ꝛ quinquageſimo die egreſſionis data
eſt lex Exo.xix.ꝛ.xx.ꝛ ſic ſūt.cccc.xxx.
anni.Et ſi dicat ꝯtra apl'm id qđ dicit
dom⁹ abrae gen̄.xv.q̄ ſemē ei⁹ eſſet fu-
turū pegrinū in terra non ſua .cccc.an
nis. Idem dicit ſtephan⁹ Act. vij.non
faciendo mentionem de.xxx.ānis.Di
ci pōt q̄ ſcriptura nō ꝯputat inimicici-
as.Dicit etiam auguſ. q̄ hec ꝯputatio
debet ꝓtendi vſq; ad morte; Seon re-
gem amorreoꝝum.et og regem baſan.

Secundo eſt notandum q̄ promiſ-
ſio facta abrae que fuit iuramento dei
confirmata Gen̄.xxiij. Per memetip
ſum iuraui dicit dominus ꝛc̄.ſequitur
in ſemine tuo benedicent omnes gen-
tes terre.ꝛ Luce.j. Juſiurandu; quod
iurauit abraam: fuit dictum ꝓpter ſui
ſtabilitatem ꝛ firmitatem teſtamentū .
Eſt eni teſtamentum ſcriptura auten-
tica ꝛ ſolida.ꝛ talis fuit illa ꝓmiſſio:q2
fuit ſumme auctoritatis ꝛ ſumme ſta-
bilitatis. Vnde tante fuit firmitatis:
q̄ lex poſt data non euacuauit ipſam.
Sed potius ſemen ꝓmiſſum euacua
uit legem ſicut declarabitur articulo.
vj.de ceſſatōne legis.Si enim lex eua
cuaſſet ꝓmiſſionem.tūc hereditas glo-
rie non eſſ; ex promiſſione :ſed ex lege
ꝛ ſi eſſet ex lege.cum Abraam yſaac et
iacob fuerunt ante legem tunc non ha
berent iſtam hereditatem cum tamen
dicat chriſtus Mathei.xij. adducens

illud Exo.iij. Ego ſum de⁹ abraã ⁊ de⁹ yſaac. ⁊ de⁹ iacob nõ eſt deus mortuo-rũ ſ3 viuoꝝ. Viuũt ḡ illi: nõ vita natu re: ḡ vita glorie. qḋ plane dicit chriſtus Math. viij. Dico aũt vob q̄ multi ab oriente ⁊ occidẽte veniẽt ⁊ recũbẽt cu3 abraã yſaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. Jḋ hec hereditas nõ ẽ ex lege ſ3 ex pro miſſione q̄ cu3 fuerit merito fidei xp̄o ꝓmiſſi. q2 illã ꝑ promiſſionẽ h3 iã abra am ⁊ nõ h3 eã ex lege q2 diu añ legẽ fu it mortu⁹. ḡ h3 eã ꝑ ꝓmiſſionẽ. ḡ cum ꝓmiſſio fuerit facta ⁊ iurata vt predi-ctũ eſt merito fidei, ſequit̄ q̄ fides xp̄i eſt ſumme ſtabilitatis et ſtabilior lege moyſi cũ illa ſit euacuata ꝑ ſemẽ pro-miſſum. Hec oia pulcherrime ponit paul⁹ ap̄ls ad gal. iij. Hoc aũt dico vo bis teſtm̄ ↄfirmatũ a deo q̄ poſt. cccc. ⁊ xxx. ãnos facta eſt lex: nõ irritum facit ad euacuandã ꝓmiſſionẽ. nam ſi ex le-ge hereditas iã nõ ex ꝓmiſſione abrae aũt ꝑ repromiſſionẽ donauit deus. qḋ ſic explicat̄. Hoc autẽ .i. ꝓmiſſionem abrae factã, dico .i. affirmo teſtm̄ confir matũ a deo etiã ꝑ iuramenta. qḋ ſcilli-cet teſtm̄ poſt. cccc. xxx. annos poſt q̄s ſupple facta eſt lex. nõ irritũ facit. id ẽ nõ euacuat. qḋ quidẽ faceret ſi ꝑ eam daret̄ benedictio. nõ ḡ lex irritu3 facit. ꝓdictum teſtm̄ ad euacuandũ .i. vt eua cuet promiſſionẽ ſupple abrae factam nõ igit̄ ꝑ legem benedictio eſt: q2 data eſt lex poſt multũ tp̄us a promiſſione facta. que quidẽ ꝓmiſſio non dixit q̄ ꝑ legem eẽt promiſſio ſ3 ꝑ ſemen. Si em̄ ex lege eẽt hereditas: nõ eẽt ex promiſ ſione: ⁊ tũc abraã nõ haberet ea3 qḋ eſt falſum vt ſupra dictum. ꝓpter qḋ dicit ap̄ls. Lex nõ euacuat promiſſionem. Nam ſi ex lege hereditas: qḋ oporte-ret ſi lex euacuaret ꝓmiſſionẽ: iam nõ eſſet ſupple hereditas ex ꝓmiſſiõe qḋ probat dicens. Abrae aũt donauit de⁹ ſupple iſtã hereditatẽ ꝑ repromiſſiõe3

Conſtat em̄ q̄ abraam iam h3 eã: ⁊ nõ h3 eam ex lege. q2 diu añ legẽ fuit mor tuus ſ3 habet eã ꝑ promiſſione3. Ergo cu3 promiſſio fuerit facta merito fidei ſequit̄ q̄ fides xp̄i ꝓmiſſi ẽ ſumme ſta bilitatis ⁊ ſtabilior lege moyſi. Hec ve ritas tanq̄ vna pulcherrima flos colli git̄ ex ꝓdictis v̄bis ap̄li. q̄ſi ex quada3 areola aromatũ ⁊ ꝓpterea fideles xp̄ia ni ↄfitent̄ fidem xp̄i ſtabiliſſima3 et le ge moyſi ſtabiliorem.

Q fides xp̄i ẽ lege moiſi vtilior et ꝑfectior.

Quartus articul⁹ eſt q̄ fides xp̄i eſt lege moyſi nobilior ⁊ perfe-ctior. Ad cui⁹ euidentiã qua-tuor ſunt notanda. Primum q̄ q̄uis lex moyſi non ſit effectiua iuſticie: nec meritoria bñdictõnis glorie. nõ tñ fru-ſtra fuit data. Fuit ei data ꝓpter q̄tuor cãs q̄s breuiter glo. tangit. Prima ꝓp pctũ ꝓhibitõne3 vt ſaltem timore pene hoies ceſſarẽt tranſgredi vt hec tande3 facerẽt voluntate. Scḋa ꝓpter populi eruditionẽ ⁊ diſpoſitõne3 vt .ſ. ꝑ legem morbũ ſuũ agnoſcerẽt de cui⁹ ignoran tia in lege nature ↄuictus erat vt ſcilli-cet pp̄lm dei erudiens ipm dignũ face ret ad ꝑcipiendũ ꝓmiſſionẽ q̄ eſt ꝓhus Tercia ꝓpter remedij flagitatõe3 vt ſc3 homo ſupbe in ſuis virib⁹ fidens ꝑce-pta acciperet. in quib⁹ deficiens fact⁹ pre-uaricator liberatorẽ ſaluatorẽq3 requi-reret. Data eſt em̄ lex vt dicit auguſ. vt ceruix ſupboꝝ q̄ tñ ſibi arrogabant vt liberũ arbitriũ ſibi putarẽt ad iuſticiã ſufficere q̄s cum lex tranſgredi faceret humiliaret̄ ⁊ ſic medicus optaretur. Quarta ꝓpter futuroꝝ ſignificatõne3. Legalia em̄ fuerũt quedã vmbra futu-rantem ſignificans, quedamq3 figura futuram veritatem preſignans vt in-fra videbitur. Scḋo notandũ q̄ lex fuit ordinata, id eſt ordinabiliter ange-

loꝝ miniſterio data ⁊ bene ordinabili‑ter. q꞉ inter abraam ⁊ xp̄m. inter ꝓmiſſionem ⁊ ſemen. inter tp̄s legis nature ⁊ tp̄s gratie. Magno em̄ cōſilio factuꝫ eſt vt nō ſtatim poſt hoīs caſum veniret mediator. ſꝫ ꝙ primo humanū gen⁹ ꝯuinceret͛ ð ignorantia tp̄e leg(nature q̄ nec morbi nec medici claram noticiaꝫ dabat. nec ad iſta hō ex ſuiſ naturalib⁹ attingere valebat. Demū conuinceret͛ de impotentia legis ſcripte quam homo virtute ꝓpria ſeruare nō potuit nec ipſa dabat adiutricē gr̄am ad ſeruādū vt ꝓpter iſta duo ſcꝫ ignorantiā ⁊ impotentiam cogeret͛ ſaluatoreꝫ petere nec xp̄i aduentū ſuꝑfluum iudicaret. Multiplicate ſunt infirmitates hominū cōtra quas nec p legem nature nec per legem moyſi ſe iuuare poterant. ꝓpt͛ qð accelerauerūt ad medicū qui veniens tanq̄ alter ſamaritan⁹ vulnera ſanauit languidi quē ſacerdos ⁊ leuita. i. vetus lex ⁊ ſacerdotiū immiſericorditer pertranſierāt Lu. x. qui etiam tanq̄ alter heliſeus coaptant ſe corpaliter puero mortuo ſunamitis filio ſuſcitauit eum quē tn̄ eius puer cū ſuo baculo q̄ deſignabat legis duriciā nō potuit ſuſcitare. iiij. Reg. iiij. qui tanq̄ alter angelus deſcendēs in piſcinā noſtre mortalitatis ſanauit illū quē inuenīet ſibi ſueq̄ eccl̄ie vnituꝫ Joh. v. Qui omīpotens ſermo patris venit in mūdū dum omnia mediū ſilentiuꝫ tenerent Sap. xviij. Primū ſilentiū fuit ante legē ſcriptam. Scðm ſub lege. Terciū in gl̄a. Primū fuit ignorantia languor(. Secundū deſpatio curatōis. Terciū adeptio ſanitatis. Añ legē em̄ hō morbuꝫ ſuū nō cog̃ſcebat idō ſilebat nec remedium q̄rebat. Lex aūt oſtēdit languidis vulnera. ⁊ idō data lege mox fuit ruptū ſilentiū ⁊ ceperūt egredi petē remediuꝫ. Sꝫ q꞉ lex ꝫuis erat nec auxiliū cōferebat꞉ p diuturnos clamores fatigati homines. ⁊ de ſalute deſꝑantes ceſſauerūt loq꞉ ⁊ ſic ſubſecutū ē ſilentiū ſcðm. Et tūc ōp̄s ſermo p̄ris venit in mundum. Samaritan⁹ appropiauit ad vulneratum꞉ angel⁹ magni ꝯſilij in piſcinā deſcendit ⁊ heliſe⁹ ad ſuſcitandū mortuū acceſſit. i. ſummi regis fili⁹ deſcēdit de eq̄litate p̄ris ad patibulū crucis ⁊ de ſede patris ad officinā pcti. de lumine celi ad tenebras mūdi ⁊ inferni. ⁊ veniēs locutus eſt pacem꞉ dedit gr̄am꞉ ꝓpoſuit miſericordiam ꝓmiſit veniam. et ita rupto ſilentio ceperūt egri magnis clamoribus flagitare remediū ⁊ accelerare ad medicū p quem vulnera ſanarēt͛꞉ morbus curaret͛꞉ recepta 𝔳o ſanitate ⁊ donata immortalitatis felicitate. nihil vltra reſtabit petenduꝫ. ⁊ tūc erit terciū beatū ſilentiū ordinabiliter. Ergo ⁊ magno dei conſilio data eſt lex. ſ. inter abraam ⁊ xp̄m. inter promiſſiōeꝫ ⁊ ſemen promiſſum. inter tp̄s legis nature ⁊ tp̄s legis gratie. inter primū ſilētium ⁊ terciuꝫ. Q̄n em̄ data fuit lex cepit frangi primū ſilentiū ipſa aūt manente fuit ſcðm ſilentiū. ⁊ tūc veniente medico ruptoq̄ ſcðo ſilentio. tercium homines optauerūt. Tercio notandum eſt꞉ ꝙ quādo lex fuit data fuit poſita in ptāte hui⁹ qui venturus erat verus mediator꞉ vt ſtaret q̄diu ipſe velleꝫ ⁊ quādo vellet ceſſaret. Ipſe aūt voluit ꝙ ceſſaret q̄n ipſe venit ⁊ tn̄ ver⁹ mediator fuit. Ex q̄ ptꝫ ꝙ ꝯtra mediatoreꝫ faciūt qui legē cū euangelio obſeruare volūt. Ex q̄ vlteri⁹ pꝫ ꝯcluſio intenta꞉ ꝙ fides euangelij ſiue xp̄i nō ſolū ē lege moyſi antiquior ⁊ ſtabilior꞉ ſꝫ etiaꝫ ꝑfectior. q꞉ ipam euacuat. ſicut illō qð ꝑfectū eſt euacuat qð ex pte ē. j. corin. xiij. Cum em̄ venit mediator꞉ ⁊ legem euāgelicā ſtatuit꞉ voluit ꝙ ceſſaret lex moſaica ꝓpter ſuā imꝑfectioneꝫ꞉ ⁊ hoc ipe facē potuit꞉ q꞉ in ei⁹ ptāte tanq̄ veri dñi poſita fuit. Quarto notandū ꝙ

hic mediatoꝛ nō eſt vniꝰ natꝛre: ſ; du-
plicis. Eſt eñ gigas gemīe ſubē. ſ. diui
uine ⁊ hūane. Jp̄e igiť cū ſit deꝰ ⁊ hō i
ter hoīes ⁊ deuꝫ mediat. Dū hoīes q̄ a
deo receſſerāt p ſe recōciliat: ip̄e vt deꝰ
oīa creauit. ſ; inq̄ꝫtum deꝰ nō oīa recre-
auit. Et ip̄e inq̄ꝫtū deꝰ: eſt cū p̄re ⁊ ſctō
ſpū vnꝰ deꝰ: qꝛ nō ſūt p̄les dij ſ; vnꝰ d̄s
Ex q̊ pꝫ ꝙ h̄ mediatoꝛ non ē federatoꝛ
vniꝰ ꝑtis tm̄ ſ; duaꝝ ꝑtiū. ſ. dei ⁊ hoīs. ⁊
pꝫ etiā ꝙ inq̄ꝫtuꝫ deꝰ nō eſt ꝓꝓꝛie medi-
atoꝛ inť deū ⁊ hoīes: ſ; inq̄ꝫtum homo
Jnq̄ꝫtum eñ deꝰ nō ē mediꝰ ſ; equalis
deo p̄ri. Jtē iſte mediatoꝛ nō ē arbiter
vniꝰ ppl̄i ſ; duoꝝ. ſ. iudeoꝝ ⁊ gentiliuꝫ.
q̊s tanq̄ꝫ duos ꝑietes eccīe in ſe angu-
lari lapide copulauerit vtriuſq; popu-
li euacuās rituꝫ ad ephe. ij. ⁊. j. petri. ij.
g̊ qui obſeruāt legalia xp̄m nō vt me-
diatoꝛē recipiūt. qꝛ ip̄m videnť aſſere-
re mediatoꝛē tm̄ iudeoꝝ qd̄ eē nō pōt.
qꝛ mediatoꝛ nō eſt niſi duoꝝ ppl̄oꝛum
Ergo q̄ ex circūciſione vel p̄pucio ad
fidē cōuerſi ſunt maneāt ſicut ſunt nec
curēt circūciſi de p̄pucio nec p̄puciatī
de circūciſione. qꝛ vt dī ad gal̄. vlti. Jn
vero mediatoꝛe ih̄u xp̄o. neq; circūci-
ſio aliqd̄ velet neq; p̄puciū ſ; noua cre
atura. Hec q̄tuoꝛ notabilia patent ex
intentōne apl̄i ad gal̄. vbi ſupꝛa vbi ſic
dicit. q̄d igiť lex ꝓpter tranſgreſſionem
poſita eſt. donec veniet ſemē cui ꝓmi-
ſerat oꝛdinata p angelos in manu me
diatoꝛis. mediatoꝛ aūt vniꝰ nō eſt. deꝰ
aūt vnꝰ eſt. q̄ lr̄a bꝛeuiter ſic exponitur
Quid igiť lex. i. ad q̄d ꝓdeſt. ex q̊ ſicut
dictū ē in p̄cedēti articulo. nō euacuat
ꝓmiſſionē nec ē ex ip̄a hereditas. Rn̄
det apl̄s ꝙ inť cetera ad q̄ ꝓdeſt: ꝓdeſt
ꝓpter trāſgreſſoꝛes ſupple puniēdos ⁊
flagellādos. poſita ē q̄ ſupple ſtare de-
buit donec veniret ſemeꝫ. i. xp̄c. cui. i. p
queꝫ ꝓmiſerat ſupple deꝰ. vel ſm glo.
cui. i. de q̄ dandā oībꝰ gentibꝰ nō ſoluꝫ
iudeis gr̄e ⁊ gloꝛie benedictōeꝫ: lex di
co oꝛdinata. i. oꝛdiabiliter data eo mō
q̊ dictū ē: p angelos. i. ad lr̄am p mini-
ſteriū angeloꝝ q̄ in ꝑſona dei appare-
bāt Moyſi ⁊ ei loq̄banť. vel p angelos
dicit glo. i. p moyſen ⁊ aaron q̄ tāq; an-
geli erāt ydonei dei miſtri. lex dico po-
ſita ⁊ oꝛdinabilr̄ data: in manu. i. i ptā-
te ⁊ volūtate mediatoꝛis. i. huiꝰ q̄ inter
deū ⁊ hoīes ⁊ angelos inť duos popu
los. ſ. iudaicū ⁊ gentilē erat venturꝰ me
diatoꝛ. poſita dico ⁊ oꝛdiata fuit ī ma-
nu mediatoꝛis vt videlicet ſtaret q̄ꝫdiu
ip̄e vellet ⁊ qn̄ vellet ceſſaret. voluit au
tem ꝙ ceſſaret qn̄ venit ⁊ qn̄ inter deuꝫ
⁊ hoīes inť gētiles ⁊ iudeos verꝰ medi
atoꝛ fuit. ⁊ dico ꝙ mediatoꝛ fuit inť de
um ⁊ hoīes ⁊ inť diuerſoꝝ rituū homi
nes. qd̄ quidē ē neceſſariū: qꝛ ſequitur
mediatoꝛ vniꝰ nō eſt nec arbiť vniꝰ tm̄
ſ; duoꝝ ſcꝫ dei ⁊ hoīs. ſ; nō vnius ppl̄ť
tm̄ ſ; duoꝝ vt dictū eſt. Quis autē iſte
mediatoꝛ inq̄ꝫtum hō mediatoꝛ ſit duo-
oꝝ: inq̄ꝫtum tñ deꝰ eſt vnꝰ cū p̄re ⁊ ſpirť
tu ſctō. qꝛ vt diciť Deu. vj. deꝰ aūt vnꝰ
eſt. vel poſſet hic dici ſm glo. ꝙ dr̄ hic
mediatoꝛ inter deū ⁊ hoīes: ⁊ inter ho-
mines ⁊ hoīes. non inter deū ⁊ deū: qꝛ
nō ſunt plures dij ſ; deꝰ inquit vnꝰ eſt.

Ex p̄dictis oībꝰ q̄ſi ex quadā areola
apl̄s intendit elicere tres cōcluſiones.
Pꝛima ē ꝙ in aduētu mediatoꝛis fuit
lex moyſi euacuata qꝛ in māu ſua fuit
poſita ⁊ in ſua oīmoda ptāte ſicut dcm̄
eſt. Scd̄a ꝯcluſio ē ꝙ q̄ cum euāgelio
obſeruāt legalia ꝯ̄ mediatoꝛeꝫ faciūt q̄
in aduētu ſuo legē adimpleuit dando
ſibi finē imo nec ip̄m vt mediatoꝛē re-
cipiūt: qꝛ facto ſuo videnť aſtruē ip̄m
nō eſſe arbitrū nec fedcratoꝛem niſi tm̄
iudeoꝝ. Tercia ꝯcluſio ē ꝙ fides xp̄i ē
oīno ꝑfectioꝛ vl̄ nobilioꝛ lege moyſi.

Q fides xp̄i ē lege moiſi vtilioꝛ

Vintꝰ articulꝰ eſt ꝙ fides hieſu
xp̄i ē lege moyſi vtilioꝛ h̄ colli-
giť ex v̄bis apl̄i ifra ca. ſupꝛadi

cto q̄ſi ex quadā aromatuʒ areola vbi
ꝯn̄ter dicit ſic lex ergo aduerſus ꝓmiſ-
ſa dei. Abſit. Si em̄ data eſſet lex que
poſſet viuificare vere ex lege eēt iuſti-
cia. ꝫ ꝯcluſit ſcriptura om̄ia ſub pecca-
to. vt ꝓmiſſio ex fide ihū xp̄i daret̄ cre
dentibꝰ ad gal. iij. Hic ſunt duo notan
da. Primū eſt ꝙ p legeʒ nunꝗ̄ fuit vi-
ta anime: cuiꝰ rō ſepe dicta eſt: qꝛ eiꝰ ſa
cramenta nō afferebāt grām ⁊ ſic non
ꝑſtabant aīe vitā. Scōm eſt ꝙ circūci-
ſio nō fuit ex lege ꝫ ex patribꝰ vt ſalua-
toꝛ dicit in iohē. diu em̄ an̄ legē fuit cir
cūciſio inſtituta. qꝛ gen̄. xvij. Dicendū
eſt etiam ꝙ ex circūciſione nunꝗ̄ fuit
ꝑfecta vita. qꝛ nunꝗ̄ potuit introduce-
re hoīes vbi eſt ꝑfectio vite. Vn̄ iacob
dixit circūciſus Gen̄. xxxviij. Deſcen-
dam in infernū lugens filiū meū. ⁊ da
uid circūciſus dicit ps. xxvij. Aſſimu-
laboꝛ deſcendentibꝰ in lacum. Item p
legem moyſi nunꝗ̄ fuit ꝑfecta iuſticia
Hec em̄ dicit ap̄ls ad Ro. iij. ex operi
bus legis nō iuſtificat̄ om̄is caro. ⁊ il-
lud ex pꝛimo ſequit̄: ſi em̄ p legem eēt
vera vita. ac p hec ⁊ vera iuſticia q̄ du-
cit ad regnū in q̄ eſt ꝑfectio vite. ad ro-
manos. iij. Iuſticia dei eſt p fidem̄ ihe
ſu xp̄i ſup om̄s qui credūt in eū. Eſt ḡ
fides ihū xp̄i lege vtilioꝛ ⁊ ꝓpterea di-
cit ap̄ls. Lex igit̄ aduerſus ꝓmiſſa dei
q̄ſi dicat. ex quo euacuata eſt qn̄ imple
ri cepit ꝓmiſſio. nunꝗ̄ aduerſat̄ diuine
ꝓmiſſioni. Abſit. Non em̄ eſt inimica
ꝫ ꝯſentanea diuinis ꝓmiſſis. Verū eſt
tn̄ ꝙ fides cuiꝰ merito fuit ꝓmiſſio: eſt
vtilioꝛ ⁊ efficatioꝛ lege. qđ ꝓbat̄. quia
lex nunꝗ̄ potuit viuificare nec iuſtifi-
care. Si em̄ data eſſet lex q̄ poſſet viui
ficare. i. vitā ſpūalem afferre. vere ſup-
ple ⁊ non opinatiue. ex lege. i. ex operi
bus legis eēt iuſticia: qđ tn̄ verū nō eſt
Sʒ ꝯcluſit ſcriptura. i. lex ſcripta ꝯclu
ſit. i. clauſa reliq̄t oīa. i. om̄s hoīes tam
iudeos ꝗ̄ gentiles ſub pctō. neminem
em̄ a pctī carcere potuit expedire. ve
ꝯcluſit. i. clauſa demōſtrauit eē p legeʒ
em̄ cognitio pctī ad Ro. iij. q̄ quideʒ ꝓ
uidentia factū eſt vt ꝓmiſſio vite ſcʒ et
iuſticie ⁊ bn̄dictōnis eterne ex fide ihe
ſu xp̄i. nō ex lege ſupple moyſi. ꝓmiſ-
ſio dico. i. res ꝓmiſſa daret̄ credentibꝰ
ſupple in xp̄m. Pʒ igit̄ ex p̄dictis cla-
riſſime ꝙ fides ihū xp̄i ē antiquioꝛ ſta
bilioꝛ nobilioꝛ ⁊ multo vtilioꝛ lege mo
yſi. Et qꝛ tam altiſſime extollitur fides
ihū xp̄i ſupꝛa legē moyſi. multum de-
bent gaudere xp̄iani filij eccleſie de fi-
dei ſuſceptōne. multūqꝫ debēt anima-
ri ad fidei ꝓmiſſionē: ⁊ ad fideʒ p opa:
ꝓbatōeʒ ⁊ ꝑfectōeʒ ac defenſionē. cuʒ
ex eadē excellentioꝛ ſit religio xp̄iana
cū alia gente totius vniuerſi: qđ ꝓpter
catholicoꝝ ꝯſolatōnem ex tribꝰ intēdo
declarare. Primo ex pte p̄ris et ma-
tris. O fidelis xp̄iane. p̄r tuꝰ eſt ihēſus
xp̄c. ſicut ex ꝓpꝛietatibꝰ veri patris de-
claratur. Sūt em̄ veri patris cōditōnes.

Quaruʒ pꝛima eſt. ꝙ pater naturali
ter appetit filios generare. deſiderat ei
ſpēm multiplicare in filijs. Vn̄ Ariſt.
ij. de aīa tractās de v̄tute generatiua dic̄
Naturaliſſimū ē oī nature viuenti ge-
nerare ſibi ſile: ſeq̄tur vt eē diuoꝝ im-
moꝛtale p̄ticipemꝰ. Sic xp̄c nos appe
tit in fide ſua ſpūal̄r generare. vt eē dei
imoꝛtale p̄ticipemꝰ. Et id dedit eis po
teſtatē filios dei fieri his q̄ cerdūt i no-
mie eiꝰ Ioh. j. id ē in re nois eiꝰ. Quo
oꝛdie filij dei fiāt ⁊ quō h̄ generatio no
biliſſima diſtinguat̄ a carnali ſubdit q̄
nō ex ſanguinibꝰ. ſ. feīe q̄ſi materie et
viri. q̄ſi foꝛatiui. In q̄ hūanā generatō
nē ſm materiā ⁊ ſm moduʒ generādi
miſerā oñdit. Sʒ ex deo nati ſt. ecce ge
neratio ⁊ natiuitas ſpūal̄. Vt āt ſecuꝛe
credamꝰ hāc excellentiā. ſ. hoīem naſci
ex deo ſbdit deū naſci ex hoīe. Ex hac
em̄ ſuſceptōne infirmitat̄ ſanat̄ nr̄a in-
firmitas vt poſſimꝰ dij vl̄ filij dei fieri ⁊

hoc eſt.⁊ verbū caro factū eſt. qđ ſupe
rius erat:inferiꝰ deſcendit. Quid ergo
mirū ſi qđ inferiꝰ erat in id qđ ſuperiꝰ
erat aſcendit:qꝛ ſi deꝰ factꝰ eſt hō. credi
dꝫ ꝙ homo fiat deꝰ. ⁊ ſi deus hō venit
in mundū ꝙ hō factus deꝰ aſcendat in
celum.hec oīa in gloſa. Scđa condi-
tio veri prīs eſt ꝙ deſiderat filios mul
tiplicare. Ita ⁊ xpc deſiderat nos in fi-
de multiplicare:qꝛ vult om̄s hoīes ſal
uos fieri ⁊ in agnitōnē veritatis.ſ.ſue
fidei venire vt pꝫ infra.j.ad Thimo.ij.
Sed hāc multiplicatōēꝫ filioꝝ nō ap-
petit ihs ꝓpter defectibilitatē ſue natu-
re:ſicut eſt in puro hoīe:qui qꝛ nō pōt
ꝑmanere in ſeipō cuꝫ ſit corruptibilis
deſiderat ꝙ ꝯſeruet̄ in ſuo ſimili et ſic
ꝑpetuet̄ generatio. Sꝫ vult ihs xp̄us
pr̄ in hāc multiplicatōnēꝫ filioꝝ ꝓpter
bonitatē ſuā quā vult quantuꝫ in ſe eſt
cōicare oībus.Tercia ꝯditio veri prīs
eſt ꝙ ad filioꝝ generatiōēꝫ tranſfundit
de ſua ſub̄a ſuā naturā ſpecificā tn̄ non
minuit.Sic dei filiꝰ ihs xp̄c vt ⁊ nos fi
lios dei faceret ſine ſui diuine nature mi
noratōne ſeipm̄ nobis dedit. Quarta
cōditio veri patris eſt ꝙ filios tenerri-
me diligit.vn̄ ſepe ſibipſi neceſſaria ſb-
trahit vt filios ſuos paſcat.ſic xp̄us vt
dicit apl̄us.ij.ad coꝝ.viij.cum eſſet di-
ues factꝰ eſt egenꝰ ꝓpter noſ.⁊ maxime
pater illū filiū diligit quē ſibi magis ſi
milē ꝯſpicit ⁊ in ipm̄ intuituꝫ figere cō
ſueuit.qꝛ vbi amoꝛ ibi oculꝰ. Sic xp̄s
magis eū diligit q̇ ei ꝑ ſimilitudinem
gr̄e magis appꝛopinqt. Hic diligēter
attende ꝙ ꝗuis generaliter om̄s xp̄ia
ni filij dei noīent̄ ex eo ꝙ credūt ieſum
xp̄m eſſe verū filiū dei ſicut dictū eſt.il-
li tn̄ ꝓpꝛie imo illi ſoli poſſunt dici filij
dei.quibꝰ dicere pōt xp̄s. hic eſt filius
meꝰ dilectꝰ in q̇ mihi bn̄ ꝯplacuit Ma
thei.iij. Iſti ſunt illi q̇ non ſoluꝫ oꝛe ſe
ꝯfitent̄ xp̄ianos.ſed coꝛde credūt ⁊ opi
bus oſtendūt. De malis autem chriſti
anis quales inter ceteros ſunt illi.qui
obſeruāt legalia cū euangelio ꝯqueri̇t̄
xp̄us dicens.filios enutriui ⁊ exaltaui
ipſi aūt ſpꝛeuerūt me.yſa.j. Qui enim
deberēt eē filij xp̄i ſunt hoſtes xp̄i. Et
ſic pꝫ dignitas religionis xp̄iane ex ꝑ-
te patris q̇ eſt ihs xp̄c deꝰ ⁊ hō habens
ꝯditōnes veri prīs. Oſtendit̄ etiam
dignitas religionis xp̄iane ex pte ma-
tris.ſꝫ dices que eſt iſta mr̄ nr̄a. Hn̄det
apl̄s ꝙ illa q̇ ſurſum eſt irl̄m eſt mater
nr̄a ad gal.iiij.qđ vt intelligere valea-
mus recitat Sene.in li.iiij.declamati-
onū.declamatione ſcđa.de quodā qui
moꝛtua vxoꝛe q̇ in partu perierat ſtatī
duxit aliā.⁊ puerū pꝛime miſit ad alē-
dum ad villā quandā extra ciuitatem
⁊ ex alia vxoꝛe ſtatim aliū habuit quē
miſit etiā ad villā eodē mō alendū cuꝫ
pꝛimo. Poſt multū vo tpis redierunt
pueri ꝑ om̄ia ſimiles. Licet em̄ ſcđs eſ
ſet minoꝛis etatis ꝗ̄ pꝛimꝰ qꝛ foꝛte vni-
us anni.nihilominꝰ tn̄ tantꝰ erat ſcđus
quantꝰ erat pꝛimꝰ ſicut multotiēs acci
dit:⁊ foꝛte vterꝗ prīzabat in coꝛpe ⁊ fa
cie.querente aūt mr̄e q̇s coꝝ eēt filius
ſuus noluit ei dicere pr̄.⁊ ideo ipa flen
te ⁊ filij vidētes matrē ſiue nouercam
flentē.flebāt ⁊ foꝛte vterꝗ ipſoꝝ time-
bat ne eſſet ꝑuignus:quos pr̄ alloquit̄
dicēs. Quid fletis o pueri non opoꝛtet
timere nouercam.lites ſunt inter me ⁊
vxoꝛē nō inter vos:dimittatis eā face-
re mecū qꝛ nō iudicaui q̇s eēt filꝰ ſuuſ
dubitans ꝙ ſi ſciret nō hr̄et curam niſi
de filio ſuo ⁊ nō de filio alterꝰ matris.
Itaꝗ ſic remanēte in dubio curā gere-
bat vtriuſꝗ eq̄lem. Spūaliter ꝑ iſtum
prēm intelligimꝰ xp̄m q̇ hꝫ duos filioſ
vnū de mr̄e moꝛtua in ptu hec ē mala
ꝯſcia que ꝯcepit doloꝛē ⁊ pepit iniqui-
tatem.ps. vij. q̄ in partu moꝛit̄. Gen̄.
xxxv.cum pturiret rachel ob difficul-
tatem partus periclitaret̄ pepit filium
noie bēnoꝛm.q̇ in noſtra lingua ſonat

ꝓincipiū doloris mei ps.xlviij. ibi do-
lores vt ꝑturientis. Alia vxor eſt ꝯſcia
bona q̄ hꝫ filiū.ſ.iuſtū et bonū viruꝫ q̄
a deo in villa iſti⁹ mūdi eq̄liter nutrit:
cū maloꝝ. Math.v.pluit ſuꝑ iuſtos ⁊ i-
iuſtos ⁊ ſolē ſuuꝫ oriri facit ſuꝑ bonos
⁊ malos ⁊ ambo ſunt in eccl'ia que eſt
nouerca maloꝝ ⁊ mr̄ bonorū.tñ igno-
rat q̄s ſit ſuus fili⁹ vel ꝓuign⁹.q̄s ſit iu
ſtus vel iniuſt⁹ explicite in gr̄a dei. q̄a
vt habetur Eccl'es.ix. Nemo ſcit vtrū
amore vel odio dign⁹ ſit. plorat añ re-
gem ſalomonē mr̄.iij.Reg.iij.vt filiuꝫ
nō mortuū in pctis ſ vïuū in gr̄a cog-
ſcat.ꝙ pr̄ noſter ih̄s xp̄c occl'tat ne pec
cator ſine nutrice maneat ⁊ mr̄e. Hirā
tur filij q̄s pater ꝯſolat̄ q2 ꝓ maiori vti
litate vtriuſq3 ꝑtis facit q2 boni ꝑ admi
xtionē maloꝝ ſunt in maiori merito.⁊
mali citi⁹ ꝑſſit cōuerti q2 ſm aug. mal⁹
ideo viuit vt vel corrigat̄ vel vt ꝑ eum
bon⁹ exerceat̄. Sic ergo iſta mr̄ nr̄a ec-
cleſia catholica eq̄liter in ꝑſiti nos nu-
trit ⁊ miro amore filios ſuos amat di-
cens yſa.xlix. Nunq̄d obliuiſci pt ma-
ter infantē ſuū vt nō miſereat̄ filio vte-
ri ſui.⁊ ſi illa oblita fuerit ego autē nō
obliuiſcar tui. Ecce ḡ excellentiam no
ſtrā ex ꝑte matris.q2 nō ſum⁹ ancille fi
lij ſ libere.ad gal'.iiij. Hec mater quā-
do erūt ꝯplete iniq̄tates amorreoꝝ:vt
Geñ.xv.⁊ augmentata vſq3 ad meſſeꝫ
frumenta:vt Iob.iiij.i.virtutes bono-
rū tūc manifeſte cognoſcet q̄s eſt fili⁹
ſuus legitim⁹.i.ppl's xp̄ianus. q2 tunc
ſententiabit ver⁹ ſalomō.i.ih̄s xp̄c oñ-
dendo mr̄eꝫ noſtrā.⁊ filiū dicēs ange-
lis ſuis illud.iij.Reg.iij. Date huic in-
fantē viuū hec eſt eñi mr̄ ei⁹.hec ē que
ſurſum ē irl'm q̄ eſt mr̄ nr̄a.⁊ ſic ꝑꝫ ex-
cellentia religionis xp̄iane ex ꝑte pr̄is
⁊ mr̄is. Scd'o oñdit̄ dignitas religi-
onis xp̄iane ex ꝑte hereditatis:q2 ſibi
debet̄ ſuprīa hereditas.cui nulla ſimis
excogitari pōt.i.cor.ij.⁊ yſa.lxiiij.ex q̄

arguit̄ nobilitas heredis.hāc aūt here
ditatē nob inſinuat beat⁹ paul⁹ ad Ro
ma.viij.ſi filij ⁊ heredes.heredes qui-
dem dei.i.viſionis diuīe in q̄ ꝯſiſtit be-
atitudo q̄ eſt ſtat⁹ oim bonoꝝ aggrega
tione ꝑfect⁹ ſm boetiū li.iij.ꝓ.ij. Cohe
redes aūt xp̄i ad Ro.vbi ſupra.i. ſimi'
heredes cū xp̄o cui⁹ hereditas ē eē glo
rioſum in corpe ⁊ aia ita ⁊ oēs filij ſui
erūt glorioſi cum eo in corpe ⁊ anima.
Nec voluit pr̄ nr̄ xp̄c ꝙ ſua electa ha-
bitatō vocaret̄ ſinagoga ſ eccīa dicēs
petro ſuꝑ hāc pe.edi.ec.meā. Mathei
xvj.qd' duplici rōne fcm̄ ē. Pria vt fie-
ret diſtinctio int̄ iudeos ⁊ xp̄ianos.nō
eñi videbat̄ rōnabile vt locus ſiue ha-
bitatio xp̄i vbi ſuos filios dꝫ heredita-
re noie iudaico noiaret̄. Scd'a ratio ē:
ꝓprietas vocabuloꝝ q2 ſicut ſinagoga
grece aggregatio di' latine. Sic eccl'ia
grece latine ꝯuocatō di'.⁊ q2 xp̄iani cō
uocati ſūt idō a ꝯuocatōne eccīa dcā eſt
Cōgregatio eñi pecoꝝ ⁊ beſtiaꝝ.ꝯuoca
tio vero hoīm ⁊ ſm hoc iudei ⁊ quecū
q3 alia hoim ꝯgregatio q̄les ſunt ſara-
ceni beſtijs ꝯpant̄.xp̄iani vero hoibus
Quanta ergo eſt differentia beſtiaruꝫ
ad hoies.tanta eſt iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infi-
deliuꝫ ad xp̄ianos q2 illi ꝯgregant̄.illi
ꝯuocant̄ vt notat beat⁹ yſid'.xj. etimo.
In illa ergo celeſti habitatōne.ſ.eccl'ia
triumphāti hereditas illa btifica ppl'o
dabit̄ xp̄iano. Et nota ꝙ gl'ia celeſti'
que eſt illa hereditas ex ꝓprietate natu
rali nulli debet̄ niſi ſoli deo. hoib⁹ aūt
ex ꝯditōne naturali debet̄ ſolum terra
Geñ.ij. Formauit deus hoieꝫ de limo
terre.qd' ꝯfirmās dd' in ps.cxiij.dic̄. ce-
lū celi dño.i.gl'ia celi dño.terrā aūt de-
dit filijs hoim. Si ḡ gloria ex ꝯditōne
naturali nulli debet̄ niſi ſoli deo. quō
ḡ ppl'o xp̄iano datur ꝓ hereditate. Rñ
deo ꝙ ex ſola dei ꝓmiſſiōe.q2 ſi de⁹ eaꝫ
ꝓmiſit alicui cū non poſſit mētiri nec
falli ſi ꝓmiſit certiſſime dabit. Nō

videam⁹ cui ꝓmiſit pplo illam. non iu deis cuȝ nō poſſint oñdere in tota lege moyſi ꝙ de⁹ eis ꝓmiſit gloriā paradiſi Nec agarenis quib⁹ ꝓmiſit machometus gloriā porcoꝝ ⁊ aſinoꝝ vt videbit libro quarto. Sȝ ſolis xp̄ianis de⁹ ꝓmiſit gloriā ſuā. qđ pulcherrime declarat ſanct⁹ Vincen. in quodā ſermone ꝑ ſimilitudinē regis habētis vnicā filiam dilectiſſimā q̄ cōduxit tres ſeruos. vni ꝓmiſit optimā ꝓmiſſionem. alteri xl. aureos pluresꝗ pecūias. tercio vo ꝓmiſit filiā cū regno ſi bñ ſibi ſeruiret Nō querit cui iſtoꝝ debet filia regis: ⁊ quis poterit legitime eam petere: certū eſt ꝙ nec prim⁹ nec ſcđs: ſed tercius ex ꝓmiſſione. licet nō ſit dign⁹ eam habere. tñ q₂ ſibi rex ꝓmiſit pōt eā petere Ita in ꝓpoſito. Iſte rex nobil' ē ille de quo apoca. xix. rex regū ⁊ dñs dominātiū vocabit nomē ei⁹ verbuȝ dei. Filia pulcra quā habet eſt gloria celeſt. ita eſt pulcra ſm aug. ꝙ ſi nō licet ibi liceret ſtare niſi vni⁹ diei mora innumerabiles āni hui⁹ vite pleni delicijs ꝯtemnerent. iſte rex ꝯduxit tres ſeruos ſcilȝ pplos. Primo pplm iudaicū in exitu egypti ⁊ in monte ſynai Moyſes fuit curſor ⁊ notari⁹ hui⁹ conductoris. ⁊ iſti pplo ꝓmiſit ꝓmiſſionem. Ecce q̄d dicit inſtrumentū: ſi in ꝑceptis meis ambulaueritis ⁊ mandata mea cuſtodierit dabo vobis ⁊c̃. Leui. xxvj. ⁊ Deutero. xviij. vbi nihil explicat niſi ꝓmiſſio bonoꝝ tpalium vide ibi. Qñ ergo iude⁹ moriẗ licet ſeruauerit legē moyſi totaliẗ ⁊ vixerit i illa ſctiſſime ſi dici pt ñ pt a deo petere gloriaȝ padiſi. q₂ rñderet ſibi de⁹. O miſer tu petis filiā meam ⁊ nunq̄d nō ſolui iaȝ tibi qđ ꝓmiſi. ⁊ ſic ꝯñter ꝓijciẗ iude⁹ in infernū. Tercio ꝯduxit agarenoꝝ. Et licet vn⁹ agaren⁹ vixerit hic beatiſſime ⁊ fuit miſericors caſtus ⁊c̃. nō poterit in morte ſua petē filiam ſummi regis. Videam⁹ pactuȝ qđ fecit de⁹ cum eis. Ipſi eñ deſcēdūt ab abraam ꝑ yſmabelē filiū ei⁹. et ideo dicunẗ yſmabelite. ⁊ ꝑ agar ancillaȝ iō dicunẗ agareni. Iudei vo deſcendunt ab abraam ꝑ ſaram. ideo debēt dici ſaraceni: yſmabeli pri yſmabelitaꝝ ꝓmiſit de⁹ dicēs abrae ſr yſmabel q̄ȝ audiui te. Ecce benedicā ei ⁊ angebo eū valde xij. duces generabit ecce. xij. floreni. et faciā illum creſcere in gentē magnam Geñ. xvij. Iſta ꝓmiſſio eſt iam impleta. vt patet Geñ. xxvj. vbi nominanẗ illi xij. duces. Qñ g̃ ille agaren⁹ moritur ſi voluerit petere gloriā padiſi reſpondebiẗ ei vt iudeo ⁊ ſic ꝓijciẗ in infernū Modo videam⁹ q̄d ꝓmiſit pplo xp̄iano nō bona tpalia imo dicit ꝙ deſpiciamus illa. ⁊ vult ꝙ habeam⁹ hic labores infirmitates ⁊ miſerias. Sȝ ſi bene ſeruiuim⁹ ſibi ꝓmittit nob dare filiam ſuā cum regno ſuo q̄tuor euāgeliſte q̄ſi quatuor notarij. fecerūt de iſta promiſſione inſtrm̄. Teſtes ſunt. xij. apl̄i ⁊ lxxij. diſcipuli. Ecce clauſula inſtrum̄ti. quicūꝗ fecerit volūtatē pr̄is mei q̄ i celis ē ipſe intrabit in regnū celorum. Math. vij. Et ideo qñ xp̄ian⁹ vixit ſm voluntatē dei in patia ⁊ bona vita moritur. Dicit ſibi xp̄us quid vis. R̄ſidet dñe Ego ſeruiui vob vellē hereditateȝ quā mihi ꝓmiſiſt. Reſpice inſtrm̄ licȝ nō ſim dignus peto gloriaȝ padiſi. tūc xp̄c dat ꝓmiſſum ſcȝ gloriā ſuam. Ecce ergo qualiter nullus pōt habere hereditatem glorie padiſi niſi ſolus populus xp̄ianus. q₂ iſtū pplm elegit deus vt daret filiā ſuā cuȝ regno. vñ dicit yſa. lj. Audite me qui ſequimini qđ iuſtum eſt ⁊ queritis dñm. Attendite ad petrā vñ excisi eſtis. ſ. ad xp̄m a q̄ xp̄iani ⁊ cauernam laci de qua ꝑciſi eſtis. R̄ eſt cauerna vulneris ſlateris. Attendite ad abraā pr̄em vr̄m ꝑ fidem ⁊ ad ſarā que pepit vos q₂ ad vnū vocaui euȝ ſcȝ ad pactū ꝓmiſſionis filie ⁊ bñdixi ⁊

multiplicant eum. Quarto oñdit
dignitas xpiane religionis.ſ.eē filium
dei ꝛ heredem ex angelico teſtimonio
q: intelligēs angel⁹ p̄dictā excellētiam
nō ſuſtinuit a iohe adorari. Apoc.xix.
ait eñ iohes. Cecidi ad pedes angeli
vt adorarē eū ꝛ dixit mihi vide ne fece
ris.ꝯſeru⁹ eñ tu⁹ ſum ꝛ fratrū tuoꝝ ha
bentiū teſtimonium ihū.deum adora.
Cecidit iohes ad pedes angeli vt ado
raret eū:nō tñ ſicut creatura creatoreꝫ
ſꝫ ſicut ſeru⁹ vehemēter ac cū ſeruili ſb
iectione honorat dñm ſuum creatum.
Nempe angel⁹ in vet.teſta. ſuſtinebat
ſic ſe ab hoie adorari.qḋ tñ nō ſuſtine
re hic:imo manifeſte ꝓhibere videtur
ꝓpterea ſequit ꝛ dixit mihi vide ne fe
ceris.ſ.taliter reuerentiā mihi. Cuius
cauſam ſubdit dicēs.ꝯſeru⁹ tuus ſum
id eſt tecū.ꝛ ſicut tu ſum ſeru⁹ eiuſdem
dei ꝛ dñi ihū xpi. Et ne credat ꝙ reſpe
ctu ſoli⁹ iohis ꝓpter ſingularē ꝑexcel
lentiā ei⁹ hic diceret ꝛ nō de omnibus
xpianis q̄ xpi ſunt ſerui.ideo ſubdit et
fratrū tuoꝝ habentiū teſtimoniū ieſu
xpi.i.q̄ pfecto corde ꝯfitent ac teſtificā
tur ihm xpm eſſe verū deū ꝛ dñm vni
uerſoꝝ atqꝫ hoim redemptorē et ſalua
torē. Et ideo merito fideles xpiani cō
fitent ihm xpm verū filiū dei cui⁹ ſunt
filij p gratie adoptōeꝫ.q̄ tam caraꝫ ma
trē dedit eis.ꝛ tam excellenteꝫ heredi
tateꝫ ꝓmiſit ꝛ ꝯſeruos eoꝝ angelos fe
cit. Et ſic patet ex p̄dictis.v. articlis ex
cellentia fidei catholice ac etiā religio
nis xpiane.

Q: lex moyſi ceſſauit eſſe lex.

Ext⁹ et vltim⁹ articul⁹ eſt ꝙ lex
ſ moyſi iā nō ē lex ſꝫ ꝙ ceſſauit eē
lex. Hoc etiā cedit ad oſtenden
dū maiorē excellentiā legis noue ſiue
fidei xpiane vt ipſa ſola iam dicat lex
dei. In p̄nti articlo erūt q̄tuor puncta
p̄ncipalia. Prim⁹ erit oñdere quō iu
dei iā nō hñt legē. Scḋs erit oñdere
quō circūciſionē q̄ vtunt iudei ſp ſunt
in maiori ira dei ꝛ abomiatōe. Ter
cius erit oñdere quō oīa in figura con
tingebāt illis. Quart⁹ erit oñdere q̄
cūcꝫ erāt ſcripta de meſſia venturo im
pleta fuerūt in xpo ihū ſaluatore nr̄o.

Circa primū punctū notandū ꝙ rō
fundamentalis q̄re iudei non hñt ali
quā legeꝫ ꝛ q̄re ceſſauit ea q̄ p̄ dicebat
ſua ꝛ q̄ erat lex dei quā nō ſolū licituꝫ
erat nō ſoluere ſꝫ ad obſeruandaꝫ eam
obligabant ꝛ iam nō ſit obligati ad ſer
uandū:imo obligant ad nō ſeruandū
q: ceſſauit eē lex dī:pdita v̄tute q̄ p̄ in
ea erat q̄ iō pdita fuit.q: fcā fuit muta
tio i ſuba ꝛ nā v̄itatis quā ſignificabat
ſcp̄tura qḋ declarat.vij.paſſib⁹. Quo
rū p̄m⁹ ē ꝙ lex iudeorū p̄ter ea ad q̄ p̄
obligabant ipi ꝛ oēs alij hoies p legē
nature ſcp̄tā ñ in tabulis lapideis nec
cartꝫ papiri vl' pgameni.ij.cor.iij. ſꝫ vt
hō ñ excuſat ab ei⁹ obſuatōne ſcp̄ta in
cordib⁹ vſqꝫ ad illō tp̄s erāt certa man
data p q̄ regi debebāt vſqꝫ ad aduentū
meſſie.q: ad hꝫ mādata ñ erāt obligati
alij hoies q̄ꝝ durāte lege moyſi multi
fuerīt ſalui ſ'uādo legē nāe.ſꝫ fuerīt obli
gati iudi ō q̄ꝝ ſemie erat naſcitur⁹ meſ
ſias q̄ꝫ audire debebāt ſic moyſen.deu
tro.xviij.ꝛ i q̄ debebat eē bn̄dictio oim
gentiū geñ.xij.que etiaꝫ debebat dare
teſtm̄ nouū nō ſil'e teſtō p̄ori hiere.xx
xi. Itē q̄ debebat eē dux ꝛ p̄ceptor gen
tiū ordiat⁹ p deū q̄ eēt lux eaꝝ yſa.xlij.

Scḋs paſſus dependēs a p̄ ē ꝙ lex
moyſi p̄ncipalr̄ attēdebat aduētū meſ
ſie.rōne c⁹ elegit de⁹ iudeos ꝓ ſeipō po
pulū peculiarē ꝛ dedit ei legē manda
ta ꝛ ſacra vſqꝫ ad tp̄s correctōnis poſi
ta ꝛ ordinata ad heb.ix. Itē fecit ꝓ eis
multa miracl'a.q̄ ꝛ alia multa nō fecit
natōnib⁹ gentiuꝫ. ſꝫ pmiſit ꝙ regerent
gentes p ſuum liberum arbitrium ſm
ꝙ eis videretur. Tercius paſſus eſt
ꝙ q̄ñ taleꝫ diuiſionē fecit de⁹.ſ.iudeoꝝ

⁊ gentiliū habentē pͥncipiū in ꝑſona
abrae duo fecit. pͦ obligauit ſe. ſcd̄o de
dit ſignū pͥncipale: fuit obligatio q̄m
deꝰ fecit abrae ⁊ alijs pr̄ibus ꝙ de ſemi
ne coꝝ naſceret̄ meſſias q̇ eos deb̄at do
cē ⁊ dirigē eoꝝ opa ⁊ eos redimē ⁊ in
ſua gr̄a exaltare ſup oēs gentes q̇ nō
crederēt in eū. Scd̄o vt eſſet notificata
dr̄ia huiꝰ ppl̄i pecl̄iaris ab oibꝰ alijs q̄
ꝓpria dr̄ia eēt principalr̄ ⁊ ſtaret i fide.
ꝙ de ſemine abrae deberet naſci ſalua-
tor mūdi qd̓ alij ppl̄i exq̇ eis non erat
dictū nō credebāt q2 ad Ro. x. fides eſt
ex auditu credēdo id qd̓ aliq̇s audit ꝓ
pter auctem dicētis intelligēdo ꝙ talis
eſt verax et potēs facere qd̓ dicit. Hec
fides cū ſit ṽtus nō corꝑis ꝫ aie per ſe
ipſam nō apparens ex̄. dedit deꝰ abrae
circūciſionē in ſignuꝫ ꝙ illi in q̇bꝰ eſſet
crederēt aduentū meſſie ſic ꝙ ſm ꝙ res
pͥꝰ eſt ꝙ̄ ſignū eiꝰ: pͥꝰ intelligebat̄ eſ-
ſe fidē in ppl̄o iudeoꝝ ⁊ ꝯñter circūci-
ſio ſicut ſignū fidei ſm qd̓ legit̄ d̓ abra
am geñ. xv: ꝙ pͦ credidit miſteriū ⁊ po-
ſtea fuit ei data circūciſio ſignum iuſti
cie magne fidei q̄ñ ꝯtra totā naturā cre
didit ṽbis dei geñ. xviij. ꝙ ſara hr̄et fi-
liū de cuiꝰ ſemie naſceret̄ ille q̇ eſſet be-
nedictio gentiū ꝓpter qd̓ abraā dictꝰ fu
it pater nō ſolū iudeoꝝ ꝫ multaꝝ gen-
tiū. Quartꝰ paſſus ē ꝙ ad ſignifican
duꝫ miſteria gr̄e ꝑtinentie meſſie. quō
hēbat eos redimere ſuſtinēdo mortē ⁊
dando eis gr̄am ſuā fuerūt ordinata ſa
crificia ⁊ multe cerimonie ſiue p moy-
ſen ſiue p dauid ⁊ ſalomoneꝫ ſtabilite.
Sed ⁊ de aduentu meſſie ⁊ de tempo-
re in q̇ haberet eſſe. ⁊ de opibꝰ que ha-
beret facere ⁊ de alijs rebꝰ que in tem-
pore debebāt accidere nō ſolū moyſes
ꝫ etiam oēs ꝓphete locuti ſunt ex pte
dei. Quintꝰ paſſus ex p̄cedentibꝰ pē
dens eſt ꝙ circumciſio ⁊ lex moyſi erat
ſicut vnū inſtrumentum obligationis
inter deū ⁊ iudeos expreſſe ꝯtinens ꝙ
deꝰ hēbat implere. ⁊ illud iudei interea
hēbant facere: vicꝫ illud qd̓ añ legē fa-
ciebant abraā yſaac ⁊ iacob et alij pr̄es
ſui circūcidere ſe ⁊ filios ſuos in ſignū
ꝙ de genere iudeoꝝ meſſias habēt eſſe
Item ⁊ facere ſacrificia ⁊ cerimonias
ſignificās miſteria meſſie ꝑtinētia ⁊ ꝙ
oēs eſſent in ſpe ſui aduentꝰ diſpoſiti
ad recipiendū ſuā doctrinā ⁊ ſua man
data ⁊ ſic fecerūt ſe dignos ad recipiē-
dum gr̄am quā eis hēbat dare. Sex
tus paſſus eſt ꝙ ſm ea q̄ dicta ſunt lex
moyſi ante aduentum meſſie erat vna
obligatio plena et vacua plena figura
⁊ vacua res eiꝰ. plena ꝓmiſſione. ⁊ va-
cua ꝓmiſſio. q2 deꝰ ꝓmiſerat ⁊ nonduꝫ
impleuerat ꝫ hēbat implere p eū ꝓmiſ
ſum in aduētu meſſie. ⁊ in ſignuꝫ ꝙ il-
lud hēbat implere ſicut dictū eſt dedit
eis circūciſionē ⁊ alias cerimonias. et
ſacrificia in lege ſpecificata. q̄ oīa ex
q̇ erant mādata ſeruari ſicut ſigna ⁊ fi-
guras illiꝰ qd̓ hēbat eē in aduentu meſ
ſie erāt ordinata vt fierent tēpe certo. ꝫ
anteq̄ impleret̄ p̄dictū tp̄s erat in lege
virtus obligatio facta. durans vſq̄ ꝓ-
miſſum eēt impletū. Vñ q2 lex erat va
cua ⁊ plena requirebat impleri illo q̇
erat vacua ⁊ euacuari illo q̇ erat plena
ſm ꝙ eſt qd̓cunq̄ inſtr̄m obligationis
p qd̓ aliq̇s ꝓmittit alteri dare ei vel fa-
cere aliqd̓ magnuꝫ. q̇d talis obligatio
anteq̄ impleat ꝓmiſſum ē plena ⁊ va-
cua: vacua q2 nō eſt adhuc datū vel fa
ctū qd̓ ꝓmiſſum eſt: plena ſpe ⁊ virtu-
te q2 talis obligatio dat ius illi cui fctā
eſt vt poſſit petere ⁊ ꝯpellere ꝓmitten-
tem: vel ad minꝰ ꝯqueri de eo ſi in tēpe
qd̓ aſſignauit non impleuit ꝓmiſſum.
ita ꝙ quantū eſt vacua ꝓmiſſio tantuꝫ
eſt plena ſpe. ⁊ veritate ⁊ iure ad peten
dum ⁊ requirendū obligatum vt iple-
at ꝓmiſſum. Septimus paſſus eſt
ꝙ p̄dictis intellectis. quicūq̄ poteſt p
ſeipſum cognoſcere. ꝙ ſi talis obliga-

tio eſt vera: ꝙ ſuba ꝛ natura veritatis
dato ꝙ notificet̃ ꝑ ſcripturã nõ eſt i eo
qͦd eſt int⁹ ſed qͦd principalius eſt in eo
qͦd ē extra.ſ.in actu q̇ tranſit q̇ vnus ſe
obligauit alteri.ꝛ in actu futuro que ē
adimpleri ꝓmiſſum: q̃tum ad primuꝫ
actũ nõ põt haberi mutatio.qꝛ nec de⁹
cũ tota ſua ptãte põt facere q̄ p̄teritũ
ſit nõ p̄teritũ.licet potuit facere ꝙ non
tranſiret. Sꝫ exq̇ trãſiuit ꝛ iam in ſe ē
nihil ꝛ ꝙ nõ trãſierit etiã ē nihil. Dice-
re ꝙ de⁹ põt facere ꝙ p̄teritũ nõ ſit p̄te-
ritũ ē tm̃ ſicut dicere ꝙ de⁹ ex nihilo fa
cit nihil ꝙ nullũ eſt poſſibile.nec põt i
telligi quõ ex nihilo fiat nihil. Et ideo
exq̇ act⁹ prim⁹ obligatõnis iam tranſi-
uit ꝛ ille nõ põt mutari q̃tum ad taleꝫ
actũ obligatio ſꝑ eẽt vera. Sꝫ qꝛ talis
act⁹ ſit principaliter ꝓpter id qͦd futurũ
eſt.qͦd eſt adimpleri ꝓmiſſum ſi obli-
gatio eſt vera vel nõ attendit̃ ad ſcͦm
qͦd eſt finis ipſi⁹ vicꝫ ſi eſt impletũ vel
nõ qͦd fuit ꝓmiſſum qꝛ inq̃tum nõ fu-
erit impletũ.qꝛ ſuba ꝛ natura obliga-
tionis nõ eſt mutata licꝫ trãſierit tp̄us
ſꝑ manet obligatio in ſua veritate ꝛ fir
mitate.imo plus firmat̃ quãto ampli-
us tranſit de tp̄e in q̇ debebat impleri
ꝓmiſſum.exq̇ illi cui facta fuerat obli
gatio accreſcit plus de iure ꝛ v̄tute ad
illud petendũ. Non ſic certiſſime ē qñ
realiter fuit ſolutũ ꝓmiſſum qꝛ ſtatim
ipſo facto ſcriptura obligatõnis ceſſat
eẽ vera qꝛ iam ē mutata ſuba ꝛ natura
veritatis.impleto qͦd in ea p̄ erat vacu
um ꝛ euacuato illo quo p̄ erat plena.
Primo enĩ erat plena iure ꝛ v̄tute ad
petendũ ꝓmiſſum ꝛ ad faciendꝫ res
ordinatas q̇uſqꝫ eẽt ſolutũ debitũ. Sꝫ
qñ eſt ſolutũ ꝓmiſſum.ſ.ꝙ poſtq̃ ē ſo-
lutũ non põt iuſte petere ſicut p̄. ſic ñ
poteſt facere res ordinatas ſeruari q̇uſ
qꝫ ſit ſolutum debitum. Et ideo perdi
ta virtute manet vacua iure quo p̄mo
erat plena quia impletum fuit quod i

ea vacuum non potentibus ſtare iſtis
duob⁹ ſimul ſcilicꝫ ꝙ vera obligatio re
ſpectu vni⁹ ꝛ eiuſdem rei ſit plena ꝛ va
cua. Sed quantũ impletur ex vna par
te tm̃ euacuat̃ ex altera. vñ ſi ſoluit̃ ps
debiti iam deficit ſibi pars iuris.qͦd ſi-
bi primo ꝑtinebat.non potẽs iuſte pe-
tere ſiue paucum ſiue multum qͦd iaꝫ
ſolutum eſt. Veruntamen in ſcriptu-
ra obligatõnis nihil mutat̃. quia ipſa
ſtante clauſa in archa.nec raſa ſcriptu-
ra nec cancellata nec ſcripta in ſpatu-
lis.ſolutõne facta ꝑ ſolũ actum ſoluti
onis mutata ſuba perdit veritatẽ ꝛ v̄-
tutem ſuam que primo erat in ea. ex q̄
primo erat plena.ꝛ ſufficit ꝙ ille vel al
ter notarius vel ſine notario fideles ꝑ
ſone dent teſtimoniũ eſſe factam ſolu-
tionem. Et ſi non eẽt q̇ de ſolutõne fa-
cta daret teſtimoniũ.ſufficit teſtimoni
um: q̇ eſt de⁹ cui nihil occultat̃ .ꝑꝑ qͦd
ſoluto iã debito ē falſa illa q̇ p̄ erat ve-
re obligatio.qꝛ fuit facta mutatio i ſba
ꝛ natura in q̄ erat p̄ncipalr̃ v̄itas eiuſ-
dem. Ex iſtis ğ explicatis paſſib⁹ ſi-
ue rõnib⁹ tam clare ſicut ſol lucet ma-
nifeſtat̃ iudeos nõ h̄re legẽ aliquã. ex-
q̇ eſt impletũ qͦd eis ꝑ deũ fuit ꝓmiſſũ
ſcꝫ aduent⁹ meſſie. ꝓpter qͦd fuit in ea i
pletũ qͦd erat vacuũ. ꝛ euacuatũ illud
quo p̄ erat plena. Et iſtis terminis vſ⁹
eſt ih̄s xp̄c: loquens ď iſta materia qñ
do dixit nolite cogitare ꝙ ego veni ſol
uere legẽ vult dicere frangere eã vl̃ fa-
cere ꝯtra eam.nõ veni ſoluere eã ſꝫ ad-
implere Math.v. Eiſdẽ v̄bis vſus eſt
Lu.iiij.qñ in ſinagoga nazareth apto
ꝑ eũ li.yſaie.ſcriptura q̇ occurrit i ape-
riendo erat. Spũs dñi ſuꝑ me ad euã-
gelizandum pauperibus miſit me ꝛc.
yſa.lxj.ꝛ cũ ſediſſet ꝛ oculi oĩm exñtiũ
in ſinagoga eſſent intenti ad illõ qͦd di
ceret dixit. Hodie ē impleta iſta ſcp̄ta
i aurib⁹ vr̃iſ.qꝛ ip̄emet erat ille ď q̇ loq̇
bat̃ yſai.ꝛ ſic añq̃ ipſe veniret illa ſcri-

ptura erat vacua. ſꝫ qñ miſſus per ſpm̄
dei p̄dicabat ſtatim fuit plena et ꝯple-
ta. ſilr̄ dixit petro. qñ volēdo eū defen-
dere ꝙ nō caperent cū iudei abſcidit au
riculā vni⁹ illoꝝ. An putas qꝛ nō poſ-
ſum rogare patrē meū et exhibebit mi
pluſq̄ꝫ. xij. legiones angeloꝝ quō ḡ im
plebunt ſcripture. Math. xxvj. Itē tpe
q̊ habuit mori qꝛ nondū erat impletū
dictū dd̄ pſ̄. lxviij. ꝛ in ſiti mea potaue-
rū me aceto. vt adimpleret cū dixiſſet.
Sicio. dederūt ei bibere acetū felle mi
xtū. ꝯñter dixit. ꝯſummatū eſt Ioh. xix
Et poſt reſurrectōez ſuā oñſis manib⁹
ꝛ pedib⁹ q̄ fuerāt plagata. ꝛ latere apto
dixit eis. hec ſunt v̄ba que locut⁹ ſum
vob qñ erā vobiſcū ꝙ oportebat impleri
oīa que erāt ſcripta in lege moyſi ꝛ ꝓ-
phetis ꝛ pſalmis de me Lu. vlt. Dixe-
rat eis hec anteq̄ꝫ vltima vice aſcende
ret in ir̄lem ꝙ implerent̄ ſcripture. cuꝫ
proditor ſe traderet̄ principib⁹ ſacerdo
tū ꝛ ꝯdemnat⁹ p eos ad mortē. ipſi da-
rent euꝫ gentib⁹ vt flagellarent eum et
crucifigerent ꝛ occiderēt ꝛ ꝙ ip̄e reſur-
geret tercia die Math. xx. Marci. x. et
Lu. xviij. Ergo ex q̊ om̄s iſte auctes ſt.
ꝙ oīa ſcripta in lege moyſi in ꝓphis et
in pſalmis cōplerent̄ in morte ꝛ in re-
ſurrectiōe ihū xp̄i cū id qđ eſt impletū
ꝛ plenū nō impleat̄ maniſeſte intelligi
tur ꝙ ſcripture ve. teſta. erāt vacue quſ
q̄ꝫ p ſeip̄m eas impleuit ih̄s xp̄c. ꝛ pro
pter h̄ ipſe iuſte loquebat̄ qñ diſcipulis
ſuis dixit Math. v. ꝙ nō cogitarēt ip-
ſum veniſſe ad ſoluendū legē. qꝛ nō ve
nerat ad faciendū ꝯtra eā ſꝫ implendū
eam. Plus eſt q̄ꝫ cecus q̄ nō intelligit
ꝙ ille q̄ ſoluit illud ad qđ erat obliga-
tus ex q̊ implet obligatōez in q̄ erat va
cua ꝙ ſoluendo debitū frangit obliga
tionez. nec facit ꝯtra eam. qñ ipſe finit
ꝯplet ꝛ pficit finem ad queꝫ obligatio
fuerat facta. Sed h̄ bñ ſequit̄ ꝙ ex q̊ im
plet illud ſoluendo ꝓmiſſuꝫ ꝙ facit eā
vacuā iuris ꝛ virtutis q̄ illi cui erat fa-
cta obligatio p̄ p̄tinebat etiā ſi circa ip
ſum p̄maneat ſcriptura obligatōnis ſi
ne mutatōne aliqua q̄ꝫtum ad literam
ex q̊ ſoluto debito eſt mutata ſubſtan-
tia ꝛ natura veritatis q̄ faciebat obliga
tōez p̄ eſſe verā. Qui attente ꝯſidera
re voluerit ſupradictas rōnes clare po
terit intelligere q̄ꝫ iniuſte vel ſi dixero i
ſipienter nō mentiar. Agareni iponūt
fidelib⁹ ihū xp̄i ñ eē xp̄ianos: qꝛ ñ ſe cir
cūcidūt ꝛ qꝛ ñ ſuāt ſabbm ꝛ qꝛ ñ faciūt
paſca agni ſic̄ fecit ih̄s xp̄c. vl̄ qꝛ come
dunt carnes porci qđ ipſe nō fecit. ſi ꝓ
baſſent ꝙ poſtq̄ꝫ ipſe ſoluit p eū ꝓmiſ-
ſum ad abrahaꝫ ꝛ alios patres ipſe fe-
cit p̄dicta haberēt aliquē coloreꝫ ſed ꝙ
poſtea ñ deberet facere etiā ſi groſſiſſi-
mus eſſet ingenio quilibet hō illud p̄t
intelligere ꝙ ex q̊ predicta ꝛ alia multa
habebāt curſum ſuū anteq̄ꝫ ꝓmiſſio eſ
ſet impleta om̄ib⁹ ꝯtingentib⁹ iudeis i
figuraꝫ vt infra videbit̄. ꝛ ſic debebant
dimittere ea cum veritas veniret. ſicut
figura ymaginis qñ eſt iam depicta et
finita ceſſat. Sic eſt đ figura domus q̄
ceſſat qñ ipſa eſt facta. Vñ qꝛ circumci
ſio ꝛ alia plura in magnū myſteriuꝫ p
ip̄mmet deū erant data. ſicut ꝓ pigno-
re quouſq̄ꝫ eſſet ſolutū debitū. ipſemet
qui habebat ſoluere eas ſeruauit. Sed
ſi p⁹ mortē ſuā qñ dixit. Cōſummatū ē
Ioh. xx. vult tm̄ dicere iam ſunt reple
ta om̄ia miſteria. ipſe ſeruauerat qđ ip
ſe ſeruauit antea. ſ. ꝙ celebraſſet paſca
agni ordinatū ipſis iudeis in figuram
ſue mortis q̄ hēbat fieri ꝛ ſic de alijs fi
guris. eoipſo ꝙ dederat intelligi deum
nō ꝯpleuiſſe qđ ꝓmiſerat ſuis p̄rib⁹ ſā-
ctis p̄triarchis regib⁹ ꝛ ꝓphetis. ꝙ habe
bat eos redimere ꝛ liberare de p̄tāte di
aboli. ꝛ cū eēt p̄teritū tp̄s in q̄ debebat
impleri. quid aliud erat ſeruare legem
moyſi ſicut p̄ri⁹ niſi dare teſtimonium
deū nō eē verū. Ex q̊ in tempe p eū aſſū

gnato non impleuerat ꝑ euȝ ꝓmiſſuȝ.
Et qͦd plus eſt. cum maioꝛ ⁊ principal'
ꝓmiſſio dei eſſet ꝙ deus habebat filiū
ſuū dare in moꝛtē ꝓ ſalute illoꝝ ⁊ toti
us mundi. cū ipſemet fuiſſet moꝛtuus
dabat vel poterat dare teſtimoniū ꝙ ſi
nō fuiſſet moꝛtuus ſ ꝙ debebat moꝛi
iterū. ⁊ ꝙ vna vice vel pluribꝰ ad minꝰ
quolibet anno ſemel. ſicut ſummꝰ ſa-
cerdos quolibet anno intrabat ſemel
in ſancta ſcōꝝ cū ſanguine ſacrificij. he
bꝛe. ix. figurādo ſacrificiū qͦd erat mul-
to maioꝛis dignitatis ⁊ excellētie cum
maioꝛi efficacia ⁊ cōplemēto. ſanctifi-
cante exiſtētes in pctō. ꝙ̄ ſanctificaret
ſanguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ. que erant
pꝛincipalia legiſ moyſi ſacrificia ſigni
ficantia moꝛtē ꝗ habebat eē filij dei in
cruce ꝑꝑ ſalutē totius mūdi. qͦd nō plu-
ribus ſed vna vice ſolū ſel' habebat im
pleri filio dei exiſtente vno ſolo ⁊ non
multi. Et cuȝ ipſe eſſet homo natus de
genere iudeoꝝ ⁊ oꝛdinatio eſt homīes
ſemel moꝛi. ſic filius ſolū ſemel ⁊ non
pluries debuit moꝛi. Qui ſi ſeruaue-
rat ſicut pꝛius legē moyſi dederat itel
ligere ꝙ nō erat moꝛtuus ſicut a deo
pr̄e ſuo accepat mandatū. erat iſte ho-
noꝛ quē ieſus filius virginis ⁊ dei de-
bebat pr̄i ſuo ꝑ actuſ ſuos dare ꝯtinue
teſtimoniū. ꝙ deus pater ſuus nō erat
verax. ex quo nō impleuerat ꝑ ipſm ꝓ-
miſſum. Altioꝛ ꝓ certo in eo erat reue
rentia ad pr̄em qꝛ ſtando in cruce cuȝ
ſummi ſacerdotes ⁊ alij hoīes ſtantes
iudei ꝓmittebāt ꝙ crederēt in eū ſi de-
ſcenderet de cruce cōtemnēdo gloꝛiaȝ
⁊ honoꝛē ei ꝓmiſſum. qꝛ a pr̄e accepat
mandatū ponēdi aīam ſuā moꝛiēdo.
cū eēt ei leuius deſcēdere de cruce vi-
uus ꝙ̄ poſt moꝛtē reſurgere de ſepul-
chꝛo factus obediēs patri vſqꝫ ad moꝛ
tē. voluit plus iplere ꝙ̄ erat iudeis ꝓ-
miſſum ꝑ deū cōplēdo obligatōeȝ eis
datā ⁊ ſic dicēte v̄itatē p̄dicta obligati
one iplere legē moyſi in ꝗ erat vacua.
⁊ faciēdo eā vacuā iure ꝗ erat plena. ſ.
iuris ⁊ petitōis. ꝗ cōpetebat iudeis ꝗ-
uſqꝫ eēt ipletū ꝓmiſſum. qͦd ius fuerat
eis datū cū multa ſolēnitate. qua ma-
ioꝛ altera eē nō pōt nec cogitari qm̄ ꝓ
miſſum ꝓ ſe factū cōfirmauit deus iu
rando ꝑ ſeipm̄ cuȝ nō poſſet intelligi
aliquod maius ꝑ qͦd iuraſſet. vt Gen̄.
xxij. ⁊ Exo. xxxiij. ſicut hoīes qn̄ debi
te ⁊ iuſte iurant ꝑ rē quā cogitant ma-
ioꝛem eē ſeipis vel' ꝑ rem quā magis
amant. ⁊ iō nō potuit dare maioꝛē fir-
mitatē deus ſue ꝓmiſſiōi ꝙ̄ iurādo ꝑ
ſeipm̄. Et vt intelligeret ꝙ ſine aliqua
dubitatōe volebat illud implere ſicut
p̄ iurauerat abꝛae replicauit iuramen
tū faciendo eādē ꝓmiſſionē ipſi dauid
cū iuramēto firmatā. Et illud ꝙ in hac
materia ē altiſſime cōtēplatōis. cū de
us feciſſet multas ꝓmiſſiōes iudeis et
ſuis pꝛimis pr̄ibus. addita expꝛſſe ꝯdi-
tōe ꝙ ipſe ipleret ꝓmiſſa ſua ſi ſeruarēt
ſua mandata ⁊ ꝑſeuerauerint in ſuo ſer-
uitio. ⁊ ꝙ ſi nō facerēt n̄ ſolū nō daret
eis ꝑ ipm̄ ꝓmiſſa. ſ ꝙ puniret eos ma
gnis penis dando eos in ptāte ſuoꝛuȝ
inimicoꝝ ⁊ ponēdo eos extra terrā ꝓ-
miſſionis. Sȝ tn̄ hanc ꝓmiſſionē bene
dictōnis oīm gētiū in ſemine abꝛae ꝙ
mitteret meſſiā ad ſaluādum eos fecit
deus ſine cōditōe. Et vlterius ꝙ cum
ſingulariſſima deuotōe ⁊ firmo intelle
ctu dȝ ꝯſiderari ꝙ hec fuit maioꝛ ꝓmiſ
ſio quā fecit deus. maioꝛ dico ⁊ ſic pꝛo
certo affirmo. Fuit. n. magna ꝓmiſſio
dei facta iudeis ꝙ liberaret eos a ſerui
tute egypti. ꝙ daret eis terrā ꝓmiſſio-
nis. ꝙ daret eis bona in ea eis ſpecifi-
cata. Verūtn̄ he ſunt ꝑuiſſime ꝓmiſſi
ones in cōꝑatōe illius que intelligeba
tur ſpūalis ⁊ pꝛīcipalis ꝑꝑ oꝑa eoꝝ v̄-
tuoſa. ⁊ ꝑꝑ obitum ⁊ obſeruātiaȝ ſuoꝝ
mandatoꝝ. ꝗ erāt ſatis difficilia ꝙ da-
ret eis pꝰ hāc vitā paradyſum gloꝛiā cele

ſtem in eternũ durantẽ. que ꝓmiſſio ꝫ incõpabiliter ſit maior ꝙ̃ oẽs alie. q̈a oĩs largitor ẽ maioris excellẽtie ⁊ dignitatis ꝙ̃ ſuũ ꝓpriũ donũ. ex quo eſt dñs eiuſdẽ. ꝓpter qḋ q̃ñ aliquis dat aliquid de ſuo. ex quo ipſe ẽ maior nõ intelligit̃ dare ſeipm̃. ꝫ q̃ñ dat ſeipm̃ intelligit̃ dare oĩa ſua. Et iõ ꝓmiſſio paradiſi nõ põt equari ꝓmiſſioni de qua loquimur facte ꝑ deũ abꝛae ⁊ aliis in deoꝝ pr̃ibus. hoc ẽ qḋ ꝓmiſit dare ſeipm̃ nobis mãdando filio ſuo q̄ ẽ ipſemet deus facere oĩa ptinentia ad ſalutẽ nr̃am. ⁊ illius quo nõ põt dici maior amor. ponẽdo aĩam ſuã ꝓ amicis ſuis. ⁊ ſic patiendo mortẽ vt nos liberaret a ptãte inimici quaꝫ ſuꝑ nos habuerat pp pctm̃ ade pꝛimi pr̃is noſtri. Iſtud tñ ſine ꝑcio donũ. volens deus totũ ⁊ totaliter impleri. expꝛeſſe reuelauit dauid ꝓpheta ꝙ ſua ꝓmiſſio ⁊ teſtamentũ erat ſine aliqua ꝯditiõe. ⁊ ꝙ tam firmũ erat ⁊ fidele ꝙ ꝓſperaꝫ ſua ret ſua mia. Et ſi filii iſrl̃ dimitterẽt legẽ ſuã corrũpendo iuſticias ⁊ non ſeruando mandata ſua viſitaret peccata eoꝝ in flagellis ꝫ tñ ꝙ nunq̃ꝫ amoueret miam ſuã nec faceret ꝯ ſuũ datũ teſtamentũ. nec faceret verba ſua vana. ⁊ ſine effectu. ꝫ qḋ ſp̄ impleret qḋ fuit ꝑ eũ ꝓmiſſum. ꝓpter has ergo ⁊ alias ꝗ̃plures cõſideratas rõnes niſi ſi voluerit loqui cõtra totã rõnẽ nõ põt aliquis dicere. ꝙ ieſus xp̄c poſt mortẽ ſuam ꝑ quã deus pr̃ ſuus ipleuerat qḋ ꝓmiſerat. ꝙ ipſe ſicut pus debebat ſeruare i ſe legẽ moyſi dando ꝑ ſuos act⁹ teſtimoniũ nõ eẽ impletũ qḋ erat iplẽdũ. ⁊ ꝙ multo maioꝛis attentõis eſt ꝑ ſuos ꝓpꝛios actus cõfitendo dñm pr̃eꝫ ſuũ. q2 nõ impleuit in tpe aſſignato ꝓmiſſum ⁊ iuratũ. ꝙ erat mendax ⁊ periurus. Quis nõ dico hec dicere. ſed et ſolũmodo audire põt tam grandẽ blaſphemiã. Quia ḡ xp̄o ieſu p⁹ mortẽ ſuam nõ fuit ꝯueniens ſeruare legẽ moyſi. q2 in ei⁹ obſeruatõe faciebat magnã offenſam ⁊ iniuriã deo pr̃i ſuo dando teſtimoniũ de eo ex q̄ nõ ipleuerat promiſſum nõ veracẽ ꝫ ꝑiurũ. Imaginet vnuſq̄ſq̃ꝫ in ſeipſo ſi fidelibus ieſu xp̄i licitũ ẽ ſeruare legẽ moyſi ſicut p̄rius ⁊ ſic circũcidere ſe. ⁊ facere cerimõias in lege moyſi oꝛdinatas ſicut ꝓ pigno re vel diuiſa quã debebãt ducere in ſe iudei q̄uſq̃ꝫ eẽt ipletũ illud qḋ ꝑ deum eis fuerat ꝓmiſſum. q̄d aliud eẽt hoc niſi ꝑ ſuos actus cõtinue dare teſtimoniũ. ꝙ nõ erat adhuc crucifixus ieſus xp̄c. ꝫ ꝙ ad iplẽdũ ꝑ deũ ꝓmiſſum debebat venire in mũdũ ⁊ crucifigi. ⁊ tñ tp̄s in quo debuit cõpleri ꝓmiſſio dei iam eẽt ꝑteritũ ſicut dictũ eſt. erat dare teſtimoniũ ꝙ ex quo defecerat de⁹ i dictis ſuis nõ erat verax ſed falſus et piurus. Et q̄s dubitauit ꝙ quicũq̃ꝫ affirmaret talẽ blaſphemiã de deo. ꝙ tal̃ nõ eẽt amicus dei nec eẽt in ſua gr̃a ꝫ in ſuo odio ⁊ inimicicia. ⁊ qḋ nimium aggrauat nõ q̄tidie ſel̃ ꝫ vel ſepties ſicut iuſto accidẽ põt ꝙ in vna die cadat ſepties. puer. xxiiii. ⁊ totiẽs reſurgat ſi i tali odio ⁊ ira dei eẽt cõtinue de nocte ⁊ de die ꝑ actus ſuos ⁊ vitã dando teſtimoniũ deũ in ſua ꝓmiſſione defeciſſe. Et ſic pꝫ conſideratio pꝛima h⁹ ſexti articuli. ſ. ꝙ iudei iam nõ habent legẽ q2 lex moyſi ceſſauit poſtq̃ꝫ eã xp̄c adimpleuit. De ſcḋo puncto h⁹ articuli q̄ eſt q̈ꝛ correlariũ ꝓcedẽtis notãdũ ꝙ ſicut dictũ eſt cũ tp̄s ꝓmiſſionis iã ſit ꝑteritũ ⁊ ꝑ ieſum xp̄m impletũ q̄ diceret adhuc legalia ſeruanda eẽ iſte eſſet blaſphemus ⁊ in cõtinua ira dei. ⁊ cõſtat ꝙ in tali ira ⁊ odio dei ſunt certiſſime ⁊ ꝯtinue iudei. cũ ipſi ſint circũciſi ⁊ circũcidant filios ſuos ſoluto debito. retinẽtes pignus qḋ datũ fuit quouſq̃ꝫ eẽt debitũ ſolutũ ⁊ ducẽdo eã cõtinue in ſe ꝑ diuiſa in magna iniuria ⁊

offenſa dei. ſicut ſi nō obſeruaſſet iura mentū ꝑ eū factū. Sꝫ diceret h̄ for te iudeus. ego libenter dimitterē circū ciſionē ſi poſſem ⁊ accipem baptiſmū ⁊ ſequerer xp̄m ſ; nō poſſum circūciſi onē dimittere q2 obligat ad ꝑpetuū. q2 iſtud pactū datū abrae ⁊ ſemini ei9 per deū fuit federe ſempiterno. vt pꝫ geñ. xvij. ḡ cū obliget ad ꝑpetuū opꝫ vt il lud obſeruem. Rñdeo iudeo q̄ ſempi ternū nō accipit̃ ꝓ ꝑpetuo vel eterno ſ; ꝓ longo tp̄e pꝫ Exo. xij. vbi h̄r q̄ ri tus ⁊ feſtiuitas paſce debebat celebra ri federe ſempiterno. tñ Piere. xxiij. ſcri bit̃. Ecce dies veniūt dicit dñs. ⁊ nō di cent vltra viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl̃ de terra egypti. ⁊ ꝑ cōſequēs ſequit̃ il lo tp̄e vel in illis diebus nō curabit̃ de phaſe. q2 iſtud feſtū nō erat aliud niſi memoria liberatōis filioꝝ iſrl̃ de terra egypti. Circūciſio lꝫ ꝑ longū tp̄s debe ret durare. tñ adueniente xp̄o debebat ceſſare. q2 fuit data abrae in ſignū xp̄i de eo naſcituri. vt h̄r ad Ro. iiij. Nō ſtā ē q̄ aduenīēte ſignato ceſſat ſignuꝫ ſicut bibito vino remouet̃ circulus q̄ erat ſignū vini. Simile ē etiā de ꝯtra ctu obligatōis. ſicut late dictū eſt in ꝑ cedenti cōſideratōe. q2 ſi ſit cōtractus obligatōis de. x. florenis vſq; ad feſtuꝫ ſancti iohānis vel vſq; ad aliū determi natū terminū ſolutis illis ꝯtractus eſt nullus. Simile etiā eſt de ꝓmiſſiōe re gis facta militi de caſtro aliquo dādo ⁊ in ſignū talis ꝓmiſſionis dat̃ ſibi an nulus quē portet vſq; ad impletōꝫ ꝓ miſſi. dato caſtro miles ñ portabit am plius anulum. q2 nihil aliud ſignifica bat niſi ꝓmiſſionē factā de caſtro. Itē adueniente rege ceſſant ſigna ⁊ ſolēni tates q̄ ꝓꝑ regis aduentū fiebāt. Item aduenīēte feſto ceſſat vigilia. q̄ erat diſ poſitio ⁊ ꝑparatio ad feſtū. ita circūci ſio erat vigilia ⁊ ꝑparatio ad aduētuꝫ xp̄i ⁊ ad baptiſmū qd̄ eſt maximū fe ſtū. Itē poſſeſſio limitata inter duos terminos nō extendit ſe citra primuꝫ. nec vltra ſecundū ſ; talis poſſeſſio fu it circūciſio limitata int̃ abraā ⁊ xp̄m. Geñ. xvij. hoc erit pactū inter me ⁊ te q. d. incipiat in me ⁊ non ꝓgredie̾t vl tra me. Clariſſime ḡ ex oībus ſupradi ctis pꝫ ceſſatio circūciſionis. ḡ iudei vtētes eadē cū hoc ſit magna iniuria. vt ſatis dictū eſt ac ſi nō ſoluiſſet pro miſſum. ꝓꝑ hoc ſunt in cōtinua ira et odio dei. Terci9 pūctus ē oſtendere quō oīa in figura cōtingebant illis. ſic dicit apl̄s. j. Cor. x. ⁊ addit ſcripta aūt ad correctōem nr̃am. vbi duo ſunt no tanda in ꝑdictis verbis. p̄mo tp̄s vm bre ꝑfigurat ū. ſecūdo tp̄s gr̄e conſum matū. primū fuit ſub lege moſaica. ſe cundū eſt ſub lege euangelica. primū fuit figurarū. ſecundū grarū. In ꝑ ſo lū fuit figuratio ac ꝑ hoc imꝑfectio q̄a nihil ad ꝑfectū adduxit lex. ad Heb. vij. In ſecūdo ē veritatis exhibitio ac ꝑ hoc ꝑfectio. vñ vocat̃ ab aplo pleni tudo tp̄is. ad Gal. iiij. Pro primo ergo dicit apl̄s oīa in figurā continge bant illis. In figura dicit ꝑſignāte illa que tp̄e gratie ſunt impleta. ⁊ bñ dr̃ in figura. ſicut n. videmus q̄ figura ceſa ris vel herculis. ⁊ ſi ſit in ſe res aliqua principaliter tñ ſignum eſt ceſarem vl̃ herculem repñſentans. ſic ⁊ omnia que fuerunt facta in veteri teſtamento fue runt in ſe res alique ſicut paradyſus. archa noe diluuiū. arcus celeſtis. nu bes tabnaculū tēplū ⁊ hmōi. ꝑncipalr̃ tñ ſigna erāt. nō q̄dē rei pñtis ſicut ſūt ſacra noue legis q̄ ſignificāt gratiā iaꝫ pñtem ſed fuerunt ſigna gratie ⁊ veri tatis exhibite in nouo teſtamento Jo hannis. j. Lex per moyſen data ē. gr̄a ⁊ veritas ꝑ ieſuꝫ xp̄m facta ē. vñ poſſu mus dicē de his q̄ ſūt tp̄e gr̄e exhibita illud qd̄ ſcribit̃ Sap. xiiij. Figura eo rū e longinq̄ allata ē. Itē ſicut illō qd̄

p ſuã figurã cognoſcit ipfecte cogno-
ſcit intuitiue. q2 nõ videt in ſe ꝫ q̄i ab-
ſtractiue. q2 cognoſcit in alio pura in
ſua imagine. ſic ꝛ filij iſrael qui ſolum
figuras ꝛ corticem lr̃e attendebant ea
que impleta ſunt tp̄e gr̃e. ꝛ ſi aliq̄ mõ
cognoſcebãt. ipurissime tñ ꝛ valde im
pfecte. in ſignũ cui⁹ cũ moyſes de mõ
te deſcẽderet cornuta ꝛ ſplẽdida facie
nõ potuerũt hebrei claritatẽ vult⁹ ei⁹
aſpicere. ꝛ ſi aliq̄s radios cernebant.
vultus tñ ſui claritatẽ nullatenus at-
tingebant Exo. xxxiiij. Et ſic iudei ſo
lũ videbant figurã ꝛ attẽdebãt lr̃e cor-
ticem. medullã tñ ſpũalis ſenſus neq̄-
q̄ attingebant ꝛ vſq3 in hodiernũ diẽ
velamen ſup cor iudeoꝝ poſitũ eſt vt
nõ pñt cognoſcere veritatẽ. S3 xp̄iani
reuelata facie gloriã dñi ſpeculant. ſic
dicit ap̄lus. ij. ad Coꝝ. iij. Vñ doctor
catholicus figurat p moyſen. Eſt eni3
aſſumptus de aq̄s baptiſmalib⁹. de q̄
dicit Nume. xij. q̄ nõ p figuras ꝛ eni-
gmata ꝫ palã deũ videt. qđ quidẽ ve-
rũ eſt nõ tñ ſimpliciter. q2 videmus p
ſpeculũ ꝛ in enigmate. j. Corinth. xiij.
ꝫ ſolũ reſpectu iudeoꝝ. Pro ſecundo
addit ſcripta ad correctõ3 nr̃am. Pri
mũ. n. tp̄s fuit quodãmõ pctã cõmit-
tendi. Scđm aũt ẽ tp̄s pctã corrigẽdi
lex. n. phibebat ↄcupiam. ꝛ ſic dando
ipſius noticiã ipſam excitabat. ꝛ q̄ñ ſa
cramẽta legis nõ ↄferebant grãm. Jõ
p quandã occaſionẽ nõ datã quidẽ cũ
lex eẽt ſcã ꝛ iuſta. ꝫ acceptam a iudeis
carnalibus quaſi eos ipellebat ad pec
candũ. Vñ ꝛ lex dicebat lex peccati ꝛ
mortis. ſicut ap̄ls ad Roñ. vij. ꝛ. viij.
Tp̄s aũt gr̃e ẽ tp̄s pcti corrigẽdi. tum
q2 pena iudeoꝝ reddit xp̄ianos cauti-
ores. ꝛ q2 ſacramẽta noue legis grãm
cõferũt ꝛ ſcriptura euãgelica expſſius
peccata cõdẽnat. Vñ ꝛ ſi de oĩ ſcriptu
ra canonica verũ eſt qđ dicit ap̄lus. ij.
ad Thio. iij. Dis ſcriptura diuinit⁹ in
ſpirata vtilis ẽ ad docẽdũ. ad corrigẽ-
dũ. ad arguendũ. ad erudiendũ in iu-
ſticia. vt ſic hõ dei pfectus ad oẽ opus
bonũ inſtructus. principaliter tñ verũ
eſt de ſcriptura euãgelica. Hec. n. do-
cet fidei veritatẽ. arguit mũdi vanita-
tẽ. corrigit peccati vilitatẽ. erudit pce-
pti equalitatẽ. Circa primũ iterũ ſciẽ-
dũ eſt q̄ in veteri teſtamẽto ſub figura-
rũ inuolucris pfigurabant quatuor q̄
ſunt xp̄ianis tp̄e gr̃e reuelata. vic3 cre-
dendoꝝ cõtinẽtia. cauẽdoꝝ imũdicia
inimicoꝝ fraudulẽtia ꝛ malicia. ſacra-
mentoꝝ virtutũ ꝛ bonoꝝ virtus ꝛ ef-
ficacia.

De prefiguratione credẽdo-rũ ꝛ primo de prefiguratione ſancte trinitatis.

Quantũ ad primũ notandu3 q̄
omnes articuli fidei in ſcriptu-
ra veteri ſub figuris multiplici
bus quaſi ſub quibuſdã ſigillis q̄ nũc
ſoluta ſunt velabant. Articulus. n. tri-
nitatis ꝛ vnitatis de quo dixerat moy-
ſes ſm̄ vitatẽ hebraicã. Geñ. j. In pñ-
cipio creauit heloim qđ eſt plurale h⁹
nois hel qđ eſt idẽ q̄ dij. heloim dixit
pp pſonarũ pluralitatẽ ꝛ creauit pter
eẽntie vnitatẽ de quo etiã refert iſdem
eodẽ ca. q̄ volens formare hoiem di-
xit. faciamus hoiem ad imaginẽ ꝛ ſi-
militudinẽ nr̃am. faciamus dictũ ẽ p
pter pſonaꝝ pluralitatẽ ꝛ nr̃a3 pp ſub-
ſtantie vnitatẽ de quo etiã ps̄. lxvj. dr̃.
Benedicat nos deus deus nr̄ ꝛ bene-
dicat nos deus ꝛc. ter dicit deus nõ p
pter tres deos ꝫ pter tres diuinas p-
ſonas. Cũ aũt dicit in ſingulari metu-
ant eũ ꝛc. hoc dicit pp nature idẽtitatẽ
de quo etiã dicit Eſaias ppha. c. vj. Se
raphin clamabant alter ad alterũ: ſan
ctus ſcũs ſcũs dñs deus ſabaoth. ter
dicit ſanctus q2 tres ſunt diuine pſone
dñs deus addit q2 eſt in tribus deitas

vna. de hoc articulo qui eſt p̄mū cre dibile hēs expreſſam figurā in sancto abraam de quo ſic dicit Gen̄. xviij. ꝙ tres vidit vnū adorauit dicens dn̄e ꝛc tres ſibi apparuerūt. qꝛ tres ſunt diuine pſone quas ſicut vnū adorauit dicēs. dn̄e. qꝛ in eis eſt vna deitas que ē pciſa rō adorandi tres diuinas pſonas.

De prefiguratione dominice incarnationis.

a Rticulus dn̄ice incarnatōis in veteri teſtamento ſub figurarū inuolucris fuit d̄ quo dic̄ Eſa. Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc. Eſa. vij. Et hiere. Nouū faciet dn̄s ſuper terrā femina circūdabit virū Hiere. xxxj. habes figuras multiplices in veteri teſtamēto. hunc. n. figurauerūt paradiſus voluptatis Gen̄. ij. ꝛ arcus diuine charitatis Gen̄. x. Quid p paradiſum niſi virginē intelligimus. in cuius medio. i. vtero fuit lignū vite. i. dei filius. Et in quo deus ſola virtute nullo creature cōcurrente ope poſuit hoiem. i. xp̄m. Quid p arcū variū niſi ieſum intelligo quē deus poſuit in nubibus. i. in marie viſceribus radijs diuine gratie penetratis q̄ fuit ꝛ eſt quātū ad hoies ſignū diuine recōciliatōis In cuius ſignū arcus eſt verſus celū ꝛ corda verſus nos. ꝛ iō nō optet timere ſagittas ire dei ſubmerſionis generalis aquarū. Hūc etiā figurabant rubus viſionis ꝛ vellus gedeonis ignis fuit in rubo. qꝛ diuinitas fuit iūcta humanitati. ſ; nō cōburebat rubus. quia ꝑpter iſtā vnionē nō fuit ꝯſumpta humanitas nec in diuitatē cōuerſa. Exo. iij. Itē ros fuit in vellere. i. diuis grā i. maria. virginitate cōſeruata ipam dei filio fecūdās. terra fuit circūquaqꝫ ſicca. qꝛ caro marie n̄ fuit aliq̄ ſemie polluta Iudi. vj. Hunc etiā figurauerūt arche teſtamēti cōditio. ſolis deſcēſus ꝛ porte clauſio. Quid p archā niſi mariā intelligimus. quid p vrnā aurcam inter archā incluſam. niſi hūanitatem xp̄i. quid p mannā qđ erat intra vrnā niſi diuinitatē eius intelligo. d̄ iſta archa hr̄ Exo. xxv. De cōtentis aūt i archa explicat apl's ad hebre. ix. Sol deſcēdēs p. x. gradus i horologio achaꝫ ſignat ꝙ ſol iuſticie deſcendit p decē ordines creaturaꝝ ꝛ de decimo aſſumpſit hūiliorē naturā de corpe glorioſe virginis marie. Nouē ordines fuerūt nouē ordies angeloꝝ. Decimus ordo fuit hoim. de hoc deſcenſu hr̄. iiij. Re. xx. Porta fuit clauſa ppetuo ꝛ tn̄ ſolꝰ rex ingredit̄ ꝛ egredit̄ p eam. Porta ſignificat virginē. qꝛ virgo manſit ppetuo. ꝛ tn̄ rex glorie ſolus ingreſſus fuit in eā p carnis aſſumptōem ꝛ egreſſus p eā p ſtupendā editōem de qua habetur Ezechielis. xliiij.

De prefiguratione natiuitatis chriſti.

a Rticulus aūt natiuitatis xp̄i d̄ quo dixit Eſaias ꝓpheta. ca. ix. Paruulus natus eſt nobis ꝛc. fuit figuratus in natiuitate yſaac. de q̄ Gen̄. xxj. In natiuitate ſamuelis d̄ q̄ j. Reg. ij. Hij. n. q̄uis nō fuerīt nati de virginibus. ſunt tn̄ nati de ſterilibus ſupra nature curſum. Fuit aūt figuratus expreſſius in aſcēſu floris. de quo Eſa. xj. Flos de radice ieſſe aſcēdet. et in egreſſu fontis Iohel. iij. Fons egredie̅t de domo dn̄i ꝛc. ꝛ in ortu ſolis. de quo Eccl's. j. Orit̄ ſol ꝛc. In abſciſiōe lapidis Dan̄. ij. dr̄: ꝙ abſciſus ē lapis de monte ſine manibꝰ q̄ ſtatuā ꝯfregit huius ſtatue caput erat ex auro puriſſimo. pectus aūt ꝛ brachia de argento venter ꝛ femora de ere. pedes de ferro ꝛ terra. p hanc ſtatuā figurāt quatuor magna regna ſibi in orbe ſuccedentia ſm ꝙ daniel diuinitus edoctus ibi ex

ponit. Primū eſt regnū chaldeorū qd ſignificat p caput aureū vt ibidē dr. Secundū eſt regnū pſarū qd figurat p argentū qd ſubiecit ſibi regnū chaldeoꝝ. Terciū ē regnū grecoꝝ. ſ. alexandri qd ſubiecit ſibi regnū pſarum ⁊ figurat p es. Quartū ē regnū romāoꝝ qd figurat p ferrum qd ſubiecit ſibi regnū grecoꝝ. aliaqꝫ regna mūdi ſicut ferrū domat oia. Per lapidē abſciſuȝ de monte ſine manibus ſignificat xp̄c ſiue regnū xp̄i. cui ſubijciendū erat p̄dictū regnū romāoꝝ. In hac expoſitiōe oēs catholici ⁊ hebrei cōueniūt. Quo ſuppoſito ſic arguit. In hac ꝓphia exprimit ꝙ ille cui ſubijciendum erat regnū romanoꝝ ⁊ impiū eſt ipe xp̄c. cuȝ hoc ꝙ ſit cōpletū tpe cōſtantini ⁊ ſilueſtri pape. quo tpe romanoꝝ impiū ſubiectū eſt p verā fideȝ ieſu xp̄o filio marie virginis. Sequit ꝙ iſte ē vere xp̄c veritas ⁊ ſignatū hꝰ figure. qꝛ mons ſignificat virginē. lapis xp̄m. abſciſio lapidis natiuitatē eius q̄ fuit de virgine ſine manibus. i. ſine ope cuiuſqꝫ creature. hic lapis cōfregit ſtatuā mūdi vanitatē. dictū regnū romanoꝝ ſibi ſubijciendo.

De prefiguratione vite ⁊ conuerſationis chriſti.

v Ita xp̄i ⁊ cōuerſatio de qua baruth. iij. in terris viſus eſt ⁊ cuȝ hoibus ꝯuerſatus eſt. fuit figurata p colūnā q̄ filijs iſrl' p̄cedebat que de nocte erat ignis illuminans. de die vo nubes refrigerans. Vita. n. xp̄i illuminauit mūdū ꝯtra noctē ignorantie ⁊ refrigerauit ꝫ eſtū ꝯcupie. nec vacat a myſterio ꝙ illa nubes erat tenebroſa egyptijs ⁊ luminoſa hebreis. qꝛ in vita xp̄i fuerūt reprobi excecati ⁊ electi illuſtrati de hac colūna hr Exo. xiij

De prefiguratione doctrine ⁊ predicationis chriſti.

d Doctrina aūt xp̄i ⁊ p̄dicatio fuit figurata in legis datōe q̄ fuit facta moyſi Exo. xx. ⁊ in legis ſecunda ſcriptōne Exo. xxxiiij. ⁊ in legis repetitiōe q̄ fuit facta i Deutronomio q̄i p totū. ꝓpter qd dicit hiero. in epl'a ad paulinū. Deuteronomiū ſcḋa lex ⁊ euāgelice legis p̄figuratio fuit et figurata i locutōe angeloꝝ q̄ ex pſona dei loquebāt ſanctis prībus. ⁊ p̄cipue in locutione illius q̄ loquebat moyſi ⁊ filijs iſrl' aliqn̄ in monte aliqn̄ in deſerto. aliqn̄ ad oſtiū tabernaculi. aliqn̄ inter cherubin q̄ ꝓpiciatoriū obumbrabant vide ſcripturas.

De prefiguratione paſſionis chriſti.

a Rticulus de paſſione xp̄i morte ⁊ ſepultura. de quo Dan. ix. ꝓpha p̄dixerat dicēs. occidetur xp̄c. fuit multipliciter figuratꝰ. fuit. n. xp̄c venditus i ioſeph Gen. xxxi. Nudatus in noe Gen. ix. Ligatus in ſamſone Judic. xvj. Irriſus in helizeo cui dicebant pueri aſcēde calue. iiij. Re. ij. Cōſputus in iob Job. xvj. Ceſus ⁊ verberatus in Eſaia. q̄ dicebat corpꝰ meū dedi pcutientibꝰ ⁊ genas meas vellentibus Eſa. lix. Suſpēſus in botro qui portabat in vecte. Et in ſerpēte eneo d' p̄ Nume. xiij. de ſecūdo Nūe. xxi. Clauis affixus in yſaac. q̄ portabat ligna. ⁊ quē pr ligabat ſup ſtruē lignoꝝ Gen. xxij. Et crucē xp̄c baiulauit ⁊ ſup eam fuit colligatus. qꝛ in ea fuit clauis affixus. Tranſlanceatus in adā. Aptū. n. fuit latus ade ⁊ inde fuit formata mulier Gen. ij. Et aptū fuit latus xp̄i dormiētis in cruce. ⁊ inde fuit formata eccleſia. qꝛ de xp̄i laterali vulnere fluxerunt eccie ſacra. Fuit occiſus in Abel Gen. iiij. Sepultus in iona. Fuit eñ ionas in ventre ceti tribus diebꝰ et tribus noctibꝰ. ſic ⁊ ſaluator fuit tot diebus ⁊ tot noctibꝰ in corde terre. ſicut

xp̄c dixit in euangelio math. xij. hanc figurā habes Jone.ij. Hec ſepultura fuit figurata in quiete dn̄i que fuit. vij die. Gen̄.ij.

De prefiguratione deſcenſus aīe chriſti ad inferos

Articulus de deſcenſu anie xp̄i ad inferos fuit figuratus in deſcenſu dei q̄ deſcēdit in egyptū vt liberaret ppl'm iſrl' de manib⁹ egyptiorꝫ. Exo.iij.ꝛ aīa xp̄i deſcēdit in infernū q̄ p egyptū tenebroſam figuraꝛ vt educeret vinctos ſuos de lacu in q̄ nō erat aqua ſicut dicit vaticinans zacharias.zacha.ix. Xp̄c etiā eſt pfiguratus in abacuc q̄ tulit prandiū cōſolationis danieli viro deſiderioꝝ.i.ſanctis patrib⁹ deliberari deſiderantib⁹ q̄ erāt in lacu leonū Dan̄.vi.

De prefiguratione reſurrectionis chriſti.

Articulus reſurrectōis xp̄i ō q̄ i pō.iij.ex pſona xp̄i.exurrexi q2 dn̄s ſuſcepit me.ꝛ alibi pſal.lvj Exurgā diluculo.fuit figuratus in iacob.de quo Gen̄.xxviij. q ſurgēs mane iacob tulit lapidē quē ſuppoſuerat capiti ſuo ꝛ erexit in titulū. Jacob eſt xp̄c q̄ ſurrexit mane ſupple a mortuis Mane dico cū adhuc eēnt tenebre. et tulit lapidē.i.hūanitatē ſuā quam ſuppoſuerat capiti ſuo.i.i deo ſupple ſubſtantificauerat. Caput.n.xp̄i deus eſt. vt dicit ap'ls Corꝫ.xj. ꝛ erexit in titulū ſcꝫ a fidelib⁹ cōtēplādū p̄dicādū ꝛ adorandū. Fuit etiā figuratus in ſampſone.de quo dr Judi.xvj.q dormiuit ad noctis mediū.ꝛ ſurgēs tulit ambas fores corpus.ſ.ꝛ aīam ſuā. Ex his duabus figuris ortū habuerāt ille due opiniones Aug.ꝛ Greg. Dicit.n.aug.q xp̄c ſurrexit mane.i.diluculo diei paſche hn̄s p ſe fcm̄ iacob. Greg.aūt dicit q ſurrexit media nocte hn̄s factum ſampſonis p ſe.qui poſſunt cōcordari p hoc q xp̄c ſurrexit in principio diei tercie.ꝛ ſic poſt mediā noctē. Statim eīn poſt mediā noctē dies naturalis incipit ꝛ pōt dici mane.ꝛ hoc p aug. Vel dicendū q ſurrexit dn̄s fm veritatem mane etiā diei artificialis.hoc.n.reputaꝛ pbabili⁹ nō tn̄ erat clara dies imo adhuc erāt tenebre.vn̄ q̄i de nocte ſurrexit.ꝛ ſic ſaluaꝛ opinio vtriuſqꝫ.

De prefiguratione aſcenſionis chriſti.

Articulus de aſcenſione xp̄i de quo in pſal.lxvij. Aſcendiſti in altū ꝛc.ꝛ alibi pſal.xlvj. Aſcendit deus in iubilo.fuit figurat⁹ in trāſlatione enoch.Gen̄.v.ꝛ in aſcēſiōe helye.iiij.Reg.ij. In regreſſu iacob q̄ dixit Gen̄.xxxij. In baculo meo tranſiui io danē iſtū.ꝛ nūc cuꝫ duabus turmis regredior. Xp̄c in baculo crucis trāſiuit iordanē mortalitatis ꝛ cū duabus turmis.ſ.angeloꝝ ꝛ hoīm regreſſus ē in celū. Fuit etiā figuratus in aduentu filij hoīs vſqꝫ ad antiquū dierū de quo Dan̄.vij. Ecce dicit ibi in nubibus celi q̄i filius hoīs veniebat ꝛ vſqꝫ ad antiquū dierū puenit ꝛ dedit ei poteſtatē honorē ꝛ regnum.

De prefiguratione aduentus chriſti ad iudicium.

Articulus de aduētu xp̄i ad iudiciū de q̄ expſſe p̄bauit Johel iij.c. Ibi.n.dr ex pſona dei. Congregabo omnes gentes ꝛ deducā illos in vallē ioſaphat. ibi diſceptabo cum eis.fuit etiā expſſe figuratus Dan̄. vij vbi dr q throni poſiti ſunt ꝛ antiquus dierū ſedit.thronus eius flāme ignis. ꝛ ibidē iudiciū ſedet. ꝛ libri apti ſunt. ibiqꝫ dicit q fluuius igneus rapiduſqꝫ egrediebaꝛ a facie ſedētis. q̄ ſumpſit beſtiā cuꝫ vndecim cornibus ſuis quo ſcō ſcti acceperūt regnū.throni figura-

bant ſedes apl'oꝝ.antiquus ſedens iu dicantē xp̄m q̄ eſt antiquiſſim⁹ ꝯm di uinitatē. fluui⁹ igneus egrediens figu rabat xp̄ iſniam acutiorē q̄ ſit ignis q̄ cōſumit demones cū reprobis cūctis Judicabunt.n.ex his que apparebūt in libris ꝯſciaꝝ.q̄ tunc aperient.quo fa cto ſcti regnū dei ꝑpetuo poſſidebūt.

De prefiguratione generalis reſurrectionis.

a Rticulus aūt de xp̄i carnis re ſurrectōe de quo ꝓphetauit iob xix.ca.dicens. Scio q redem ptor meus viuit ꝛ in nouiſſimo die de terra ꝛc. uſq ibi in ſinu meo.fuit figu ratus ezechiel.xxxvij. vbi dicit q oſſa q̄ prius erant arida vehemēter. acceſ ſerūt oſſa ad oſſa vnūqodq ad iuncturā ſuā.ꝛ ſup ea nerui ꝛ carnes aſcēderūt. ꝛ ingreſſus eſt in ea ſpūs ꝛ vixerūt. q̄ oia exponit ibidē ꝓpha de reſurrectōe mortuoꝝ. Vn̄ ibi dicit. hec dicit dn̄s. Ecce ego aperiā tumulos vr̄os ꝛ edu cam vos de ſepulchris vr̄is populus meus ꝛc.

De prefiguratione vite eter ne ꝛ mortis eterne: malis ꝛ bo nis dande.

a Rticulus aūt de vita eťna quā electi poſt mortē aſſequent fu it figuratus in ſcala iacob. de q̄ dicit Gen̄.xxviij.q vidit ſcalā tangen tē celū ꝛ angelos aſcendentes ꝛ deſcē dentes.ꝛ dn̄m innixū ſcale. Scala ſi gnificat vitā ſanctā que habet multos gradus.qm̄ multi ſunt gradus ſancti tatis.p hanc deſcendunt angeli dei vt informent hoies ꝛ aſcendēt viri ange lici vt videant dn̄m ipi ſcale innixum cuius quidē viſio erit vita beata. Fuit etiā figuratus in terra ꝑmiſſionis quā filij iſrael poſt tranſitū deſerti.p⁹ mul tos labores.multaqꝫ ꝑlia adepti fuerūt ſicꝛ ſancti poſt tranſitū deſerti pn̄ie ſe quentes ducatū colūne nubis ꝛ ignis .i.vite ſaluatoris poſt multos labores bonoꝝ opeꝝ.poſt multas victorias vi cioꝝ ꝛ hoſtiū ſpūaliū.beatificā vitā q̄ eterna erit finaliter aſſequent. Sub iſto articulo cōtinet fides de morte eterna reprobis debita.que fuit figurata Nu me.xvj.vbi dicit q chore datan ꝛ abi ron ꝛ multi alij pp peccatū ſuum viui deſcenderūt in infernū.ſicꝛ reprobi vi in vita naturali.priuati tn̄ vita gr̄e et glorie deſcendūt in infernū. extūc erit verū qd̄ dicit Math. xxv. q ibunt re probi in ſuppliciū. iuſti aūt in vitam eternā.Electi figurāt p pincernā pha raonis cui dixit ioſeph.memento mei cū tibi bene fuerit ꝛc. Reprobi aūt per piſtorē q̄ amputato capite ſuſpenſus eſt in cruce Gen̄.xl.

De prefiguratione vnitatis eccleſie.

a Rticulus de vnitate eccl'e fuit figuratus in archa noe i taber naculo federis in templo ſalo monis.ꝛ in hierl'm terreſtri. In archa fuerunt cōgregata aialia de oī ſexu et genere.ꝛ in eccl'ia catholica ſunt colle cti. Judeus ꝛ gentilis. maſculus ꝛ fe mina.liber ꝛ ſeruus.homo irrōnalis ꝛ vtens rōne. Archa ferebat ſup aquas ꝛ eccl'ia fluit ſup tribulatiōes h⁹ mūdi. Ad archā colūba rediens portauit ra mū oliue.ꝛ xp̄c ad eccl'iā reuertēs ſpi ritualiter denūciat pacem. In mūdo inquit ꝑſſurā habebitis i me aūt pacē Joh.xvj. Extra illā archā nullus ſal uari potuit.ſic ꝛ extra eccl'iam. nullus pōt eē ſaluus. De his oīb⁹ hēs Gen̄. vij.ꝛ.viij. In tabernaculo ꝛ in templo colebat ꝛ adorabat deus. flebāt ibi ſa crificia p que remittebant pctā.ꝛ pc ō res recōciliabant deo.ſic in ſola eccl'ia eſt diuinus cultus.offerūt grata ſacri ficia recōciliant peccatores ꝛ remittū tur tibi peccata.vnde bene dicit eccl'ia.

Credo vnã ſanctã eccĩam catholicam ſanctoꝝ cõionẽ. remiſſionẽ peccatoꝝ. .i. in qua ſola eſt ſanctoꝝ cõmunio et remiſſio pctõꝝ. Hieruſalẽ etiã erat ciuitas ſacerdotalis ꝛ regia ſed excellentius ſancta eccĩa. qꝛ in ea ſunt oẽs xp̃iani ſacerdotes ꝛ reges facti in ſanguine ieſu xp̃i Apoca. v. Sic igiꝛ hẽmus totã fidei continentiã in ſcriptura veteri multipliciter figuratã ꝛc̃.

De prefiguratione cauendorũ. ſ. vij. capitaliũ viciorꝛ trãſgreſſionis. x. preceptorum.

Quantũ ad ſecundũ ſciendũ ꝙ peccata q̃ oĩno cauere debem⁹ fuerunt figurata multipliciter. ſcꝫ in lepre plaga. de qua Leuiti. xiij. In lepra marie de q̃ Nume. xij. In lepra giezi de qua. iiij. Reg. v. In morticinijs ꝛ imũdicijs q̃ fuerũt in multis locis ꝓhibita in lege. pctm̃. n. aĩam fec̃ leproſam ꝛ ipam eiecit a cõſortio angeloꝝ. facit. n. aĩam imundã ꝛ fetidam pluſq̈ eẽt aliqua legalis imũdicia vel aliqđ morticinũ faceret. Septẽ autẽ peccata mortalia fuerũt figurata ꝑ ſeptẽ funes q̈bus ligatus fuit ſampſon Iudi. xvj. Sunt. n. pctã quedã vincula ꝛ funes quibus liganꝛ pctõres ne libere poſſint incedere vel opari. Decẽ aũt trangreſſiones ꝯ xp̃i ꝑcepta decalogi fuerũt figurata. ꝑ. x. cornua beſtie Dan. vij. de q̈bus egrediꝛ. xj. loquens ꝯ deũ blaſphemias ꝑ qđ deſperatio et finalis ipenitẽtia figuraꝛ. Sic g̃ habemus ꝙ pctm̃ in generali ꝛ peccutorũ numerus multipliciter fuerũt in ſcriptura veteri figurata ꝛc̃.

De prefiguratiõe malicie inimicoꝝ ſpiritualium:

Quantũ ad tercĩu notandũ ꝙ inimici ſpũales q̃ nos ꝓ peccato feriunt ꝛ gr̃a dei ꝛ virtutib⁹ ſpoliant in ſcriptura veteri figuranꝛ. i ſerpente qui ſeduxit euam Geñ. iij. et in ſerpẽtibus q̃ ꝑcuſſerũt filios iſrahel Nume. xxj. ꝛ in vrſis ꝛ leone quos interfecit dauid. j. Reg. xvij. ꝛ in duobus vrſis q̃ deuorauerũt. xlij. pueros. iiij. Reg. ij. Et in duobus ꝑncipib⁹ latronũ iſboſeth filiũ ſaul. ij. Reg. iiij. Et in duobus draconib⁹ de q̈bus hꝛ heſter x. Demones. n. q̃ ꝑ ſerpẽtẽ vrſos ꝛ dracones figuranꝛ aliq̃ ꝑſequunꝛ eccĩaꝫ mãifeſte ſicut leo. Aliq̃ occulte ſicut draco ꝛ ſerpens ꝛ latro. figuranꝛ etiãꝫ ꝑ illos q̃ ꝑſequebanꝛ filios iſrael in deſerto. ꝯ quos pugnauerũt moyſes ꝛ ioſue. Et nõ vacat a myſterio ꝙ nũq̈ potuerũt ſupare iebuſeos ꝑ quos carnis vicia q̃ nunq̈ ꝑfecte in hac vita ď lege cõi ſupanꝛ ꝛ figuraꝛ. Figruãꝛ etiã ꝑ goliath ſaulẽ ꝛ abſalonẽ ꝑſecutores dauid. Item figuranꝛ ꝑ egyptios. caldeos. medos. ꝑſas. grecos. romanos. hebraici populi ꝑſecutores.

De ꝑ̃figuratõe virtutis ꝛ efficacia ſacramentorum.

Quantũ aũt ad quartũ notãdũ ꝙ arma ꝛ remedia quibus ſanãtur peccata ꝛ vincunꝛ ſpũales inimici ſunt. vij. ſacramenta. vij. virtutes. vij. dona ꝛ. vij. bona. ſpũalia.

Septem ſacramenta ſunt figurata multipliciter. ꝛ primo: De prefiguratione baptiſmi.

Baptiſmus figuratus fuit in diluuio Geñ. vij. In mari rubro. Exo. xiiij. Sicut. n. in diluuio ꝛ in mari rubro fuerũt conſumpti oẽs peccatores. ſic in baptiſmo xp̃i ſanguine rubricato oĩa peccata deleñ.

De prefiguratione ſacramenti confirmatõis.

Confirmatio fuit figurata in vnctione regũ. hoc. n. ſacro xp̃iani roborãꝛ in fide. ꝛ ſicut reges ad ſpũalia bella ꝑpanꝛ. vide ď vnctiõe

ſaul.j.Reg.x.⁊ de vnctõe dauid.j.Regum.xvj.

De prefiguratione ſacramenti euchariſtie.

Sacramentum euchariſtie fuit figuratũ in oblatõne melchiſedech q̃tum ad ſpẽs. offerebat em̃ panem ⁊ vinũ geñ.xiiij. Et i agno paſchali q̃tum ad contemptũ in ſacramento qd̃ eſt vera caro xp̃i Exo.xij. ⁊ in mãna ad ſaporẽ ſpũalẽ Exo.xvj. habebat. n. mãna om̃e delectamẽtũ ⁊ ſaporẽ ſuauitatis Sap.xvj. Et multo fortius in ſacro altaris. figuratũ etiã fuit p oĩa ſacra antique legis.

De prefiguratione ſacramenti penitentie.

Sacramentũ aũt pnĩe q̃tuꝫ ad cõtritõem. in gemitu dauid fuit figuratũ de quo i pſal.vj. Laboraui in gemitu meo ⁊c̃. Et in fletu ezechie.iiij.Reg.xx. Q̃tũ ad cõfeſſionẽ fuit figuratũ in leproſis de qbus p̃ceptũ eſt vt ſe oñderent ſacerdoti. Leui.xiij. Et in confeſſione dauid q̃ dixit poſtq̃ pctm̃ cõmiſerat peccaui dño.ij.Reg.xij. Q̃tum ad ſatiſfactõꝫ fuit figuratũ in ſacco regis niniue. vide Jone.iij. quõ p hũilitatẽ ⁊ ieiunia dño ſatiſfecit. Q̃tũ ãt ad vniuerſa figurat hoc ſacr̃m p ſeptẽ lotões qbus ſe lauit naaman in iordane ⁊ mũdata fuit eiꝰ lepra.iiij.Reg.v. Jordanis interp̃tatur iudiciũ ⁊ ſignificat pniam p quã pctõres ſe iudicãt ne iudicent a dño. ⁊ in h̄ iordane ſe dꝫ lauare ſepties ꝫ.vij.pctã mortalia vt ſic mundet ſpũalis lepra. Figurat etiã p.xj. ſaga cilicina qbꝰ tegebat tabernaculũ Exo.xxvj. qr ꝫ.x.p̃cepta decalogi ſunt.x.trãſgreſſiones q̃ figurant p.x. plagas egypti. Vide in Exodo de quoꝝ medio egredit. xj. id eſt deſperatio ⁊ finalis impenitentia q̃ fuit figurata p.xj. cornua beſtie. ſicut p̃dictum eſt ſupra. Et figurant hec.xj. mala nõ ſolũ p.xj. cornua veꝝ p.xj. populos. de qbus in pſal.lxxxij. Moab ⁊ agareni ⁊c̃. Vide glo. ⁊ interp̃tationes ꝫ q̃.xj. mala dꝫ ſe pctõr pũgere.xj. ſagis cilicinis pnĩe vt ſic vulnꝰ apiat ⁊ virus egrediat.

De prefiguratione ſacramenti ordinis.

Sacramẽtũ ordinis fuit figuratũ in inſtitutõe ordinis leuitaꝝ ⁊ miniſtroꝝ tabernaculi. de q̃bus in libro nũeroꝝ. Et in ordinatiõe ſacerdotũ õ quã Exo.xviij. Precipue aũt fuit figuratũ ſacerdotiũ eccĩe in ſacerdotio melchiſedech. de quo Geñ.xiiij. Sacerdos.n.eccĩaſticus nõ eſt ſacerdos ſm ordinẽ leui ſ3 ſm ordinem melchiſedech in pſal.cix.

De prefiguratione ſacramenmenti matrimonij.

Sacramentũ aũt mr̃imonij noue legis fuit figuratũ i mr̃imonio. qd̃ fuit inter adã ⁊ euã. vñ ipſe dixit. pp hoc relinquet hõ p̃rem et m̃rem ⁊c̃. Geñ.ij. Adã.n. nõ legit habuiſſe niſi vxorẽ vnicã. vñ ibi dixit adherebit vxori ſue nõ vxoribus. Figuratũ etiã fuit p mr̃imoniũ qd̃ fuit int yſaac ⁊ rebeccam. de quo Geñ.xxiiij. Ipe.n. yſaac fuit vnicus vnice. ꝓpter h̃ immunis fuit ab illa maledictõe quaꝫ incurrit lamech q̃ prius induxit bigamiã Geñ.iiij. ⁊ tale dꝫ eẽ mr̃imonium eccĩe. de tali.n. dicit aplꝰs ad ephe.v. Sacr̃m hoc dico magnũ in xp̃o ⁊ i eccleſia. Nec etiaꝫ dico q̃n bigamia vel octogamia ſit verũ mr̃imoniũ ſ3 tamẽ multũ deficit a rõne ſacr̃i. Notat ſup hoc Alexander de ales in.iij. tractatũ ij. ſup.vj. p̃cepto. q̃ hñs plures vxores fuit adulteriũ ipi lamech pp duo. Pri

mo: qꝛ fuit ꝯ ius nãle. ſ. ne facias alijs
qd̄ tibi nõ vis fieri. Et vir non vult ꝙ
vxoꝛ diuidat carnē ſuã cū multis ꝛ ita
peccauit in deū. Secūdo qꝛ fuit ꝯ mo
rē ꝛ ꝯſuetudinē ꝛ moderantiã. Ex in-
cõtinentia. n. imoderata plures habu
it. ꝛ ſic ſcandalizauit ꝓximū. Sãcti vo
ꝑres nõ cõmiſerūt adulteriū in habē-
do plures. nec peccauerūt ꝯ ius natu
rale. qꝛ cū eis occulta inſpiratõne fuit
diſpenſatū. nec ꝯ morē qꝛ iam erat i cõ
ſuetudinē tractū. Et nota ꝙ cã diſpē
ſationis fuit triplex. ſ. ꝓ multiplicati
onē cultus dei. exēplo abrae Geñ. xvj
Itē in figurã. Cõiugiū. n. patrū ſigni-
ficabat cõnubiū xp̄i ꝛ eccĩe. q̄ multipli
caꝛ ꝑ cõtēplatiuos ꝛ actiuos. ſ. filios ꝛ
mercēnarios qd̄ figuratū fuit in vxo-
ribus iacob liberis ꝛ ancillis ſiue con
cubinis Geñ. xxvj. Itē ꝓ moderan-
tiã ꝛ tpantiã. Moderate. n. appetebãt
antiq̄ pr̄es coitū. ſ. ꝓ ſolã ꝓpagatiõez
ad cultū dei. exēplo dauid. ij. Re. xxvj

Ad maiorē aūt euidentiã p̄dictoꝝ
nota ꝙ ꝯcubina dr̄ duob⁹ modis. vno
mõ aſſumpta ad tp̄s ad ꝓlē ꝓducēdã.
qd̄ dr̄ aſſumpta ad tp̄s hoc dr̄ ad diffe
rentiã vxoꝛis. ꝛ ꝙ dr̄ ad ꝓlē ꝓcreandã
hoc dr̄ ad drīam meretricis. talis ꝯcu
bina nõ eſt vxoꝛ. ꝛ coitus cū ea ē forni
carius ꝛ illicitus ſm̄ ſe. ꝛ ē etiã ꝯ legez
naturalē ꝛ ſcriptã. Ius. n. publicū le-
gis naturalis dictat ꝓcreatiõem filioꝝ
cū educatiõe ꝛ hereditatis ſucceſſione
qd̄ nõ poſſet eē niſi eēt copula parētū
inſepabilis. Itē eſt ꝯ ius priuatū rõis
qd̄ dictat nõ facere alij qd̄ hõ fieri non
vult ſibi ꝛ econuerſo. Quilibet. n. vir
vult vt effectus eius cui copulaꝛ ſibi
inſepabiliter adhereat. Scd̄o mõ dici
tur cõcubina aſſumpta inſepabiliꝛ ad
ſp̄. ſ; ꝯditõis ſeruilis. ꝛ ſic realiter erat
vxoꝛ. S; tñ dr̄ cõcubina. qꝛ nõ erat p̄n
cipalis vxoꝛ. vñ Geñ. xvj. Sara dedit
abrae Agar i vxorē. Rachel dedit ba-
lam ancillã viro ſuo in cõiugiū Geñ.
xxx. Licet aūt quelibet taliū diceretꝛ ve
ra vxoꝛ. ꝛ inter virū ꝛ eã diceretꝛ veruz
mr̄imoniū. deficit tñ a rõne ſacri qd̄ ē
vnici ad vnicã. vt dictū eſt. Vlteri⁹
notat hic dñs bona ventura in. iiij. ꝙ
p̄dicta diſpēſatio de pluribus vxorib⁹
nõ fuit tp̄e nature inſtitute. qꝛ tūc non
erat neceſſitas ſterilitatꝭ. nec in tp̄e gr̄e
eſt. qꝛ multiplicatū eſt genus hūanuz
ad cultū xp̄i. S; rõe vtilitatis fuit tp̄e
Abrae. qꝛ ante eū multiplicabanꝛ nõ
ad cultū dei ſ; ad mala. ꝛ idõ deleti ſunt
de terra. S; rõne honeſtatis ad illos
ſe extendit q̄ vxorib⁹ ꝛ ꝯcubinis tpanꝛ
ꝛ ad cultū dei multiplicandū ſciebant
ꝛ volebant vti. Hec aūt diſpēſatio fcã
eſt diuina inſpiratõe in ꝑriarchis ꝛ re
ge dauid. qñ ꝛ qm̄ vtriſq; facta eſt õ ſe
mine dauid repromiſſio. ꝛ qꝛ iſti erãt
tanq̄ capita. ꝛ imitãdi erãt tãq̄ ſancti
intellexerūt recte diſpenſatõez ad oẽs
extendi q̄ erãt imitatores eoꝝ. ꝛ mos
fuit ex hoc introductus durãs vſq; ad
xp̄i aduentum.

De prefiguratione extreme vnctionis.

Sacramentū extreme vnctõnis fuit figuratū in multiplici vnctione veteris teſtamenti. Tunc ei vngebantur reges ꝛ ſacerdotes. templum ꝛ altare. ꝛ certe cum chriſtian⁹ eſt propinquus morti. Tunc propinquus eſt vt ſicut rex adipiſcaꝛ regnuz glorie. vt etiam ſicut ſacerdos offerat deo ſacrificium laudis perpetue. Vt etiam in eius anima templo ꝛ altari ſūmus pontifex deus colatur laudeꝛ ꝛ honoreꝛ ineternū. ꝛ ꝓpter hoc vngiꝛ xp̄ianus cuz eſt ꝓpinquus morti. Vngebanꝛ etiam antiquitus pugileſ. ꝛ ſic xp̄ianus in morte quia aggrediꝛ bel-

lum fortiſſimū. tunc. n. ipm hoſtis impetit vehemētius. ꝓpter qḋ oportet ipm tanꝗ̄ ſtrenuū pugilē ſtrenue dimicare Vngebant etiā antiquitus ſpōſe cum viris tradebant. Vn̄ ⁊ vxor ab vngendo dicit eo ꝙ vngeret ⁊ cer'e aia xp̄iani cuȝ dȝ exire de corpe dȝ tradi celeſti ſponſo ⁊ traduci in tabernaculū eiꝰ vt eius caſtis amplexibus ꝑpetuo delectetur.

De prefiguratōe ſeptem donoꝝ ſpūſſancti:

ſ Eptē aūt dona d̓ quibus dicit Eſa. xj. figurata ſunt p. vij. crines capitis ſamſon. q̄bus raſis ab eo receſſit fortitudo Judi. xvj. ⁊ vere excluſis a capite hoīs. i. ab aīa. vij. donis ſpūſſancti recedit ab hoīe fortitudo. Figurat etiā ſm̄ expoſitōeȝ grego. p ſeptē filios iob. Job. j. Per dona eni ſpūſſancti adoptat hō in filium dei ꝑfectiſſime. vt ſit dignus hereditate ſuperna.

De p̄figuratiōe. vij. virtutū.

ſ Eptē aūt virtutes figurant p ſeptē dies q̄bus deus cūcta fecit opa ⁊ poſtea quieuit. q2 p virtutes illuminat aīa ⁊ in ipis q̄eſcit cuȝ p ipas ꝯueniat ad requiē ſpūale in p̄nti ⁊ eternā in futuro. Figurant etiā p ſeptē dies feſtiuitatū legaliū. p ipas eni aīa ſolēnizat colit deū ⁊ a vicijs ꝯceſſat. Figurant etiā p illas ſepteȝ mulieres de q̄bus Eſa. iiij. Apꝑhenderūt ſepteȝ mulieres virū vnū ⁊c. Nemo. n. eſt vir nec vir vnus vnitate grē niſi queȝ iſte dn̄e apꝑhendunt.

De prefiguratōe. vij. bonorū ſpūaliū. ⁊ primo bonitatis crucis in paſſione chriſti.

ſ Unt etiam alia bona ſpūalia q̄ multū valent ad ſupatōem hoſtis ac etiā ad purgatōem viciorū. Primū eſt virtus crucis ⁊ paſſionis xp̄i q̄ fuit figurata in baculo dd̓ et in quinq̄ lapidibꝰ q̄s accepit de torrēte cū q̄bus occidit philiſteū. j. Re. xvij. baculus crucē figurabat. quinq̄ lapides q̄nq̄ plagas ieſu quas xp̄ianꝰ cuȝ funda ſue cōſideratōis debet ꝯ̄ demones iacere. ⁊ ſic debellabit hoſtis.

De prefiguratione bonitatis ⁊ orationis matris ieſu chriſti

ſ Ecundū aūt bonū eſt virtus et oīo m̄ris xp̄i que fuit figurata p iudith q̄ holofernem occidit. Judith. xiij. ⁊ heſter q̄ aman ⁊ hoſtes ppl̄i iſrael occidi ꝓcurauit. vide i libro heſter. ⁊ p iahel q̄ ſizarā ꝑcuſſit. Judi. iiij. ⁊ p berſabee m̄rem ſalomonis d̓ q̄ iij. Reg. ij. Ipa. n. ⁊ ſi fuit ſpōſa dei patris ſicut heſter aſſueri. fuit tn̄ vere m̄r veri ſalomonis cui dic̄ filius ſuus illḋ v̓bū qḋ dixit ſalomon m̄ri ſue. iij. re. ij. Pete mater mea qḋ vis. neq̄. n. fas ē vt auertā faciē tuā. oīa etiā q̄ ſalomon dicit in laudē ſponſe in libro Canti. de glorioſa matre dn̄i ſpiritualiter exponuntur.

De prefiguratione bonitatis virtutis ptātis ſiue auctoritatis eccie in orando.

t Erciū bonū ē virtus. ptās. ſiue auctoritas eccie cuius oīo ſūme placet deo. Eſt. n. ipa vnica ſponſa xp̄i cui dixit ſponſus Canti. ij. Oſtende mihi faciē tuā ſonet vox tua in auribus meis. vox. n. tua dulcis et facies tua decora.

De prefiguratōe virtutis orationis ſanctoꝝ noui teſtamēti.

q Uartū bonū eſt oratio ſanctorum noui teſtamēti q̄ iam cū xp̄o regnāt. ſ. apoſtolorū q̄ fuerunt figurati in ſanctis patriarchis et prophetis. nā ſancti patriarche factis

τ ꝓphete dictis grãm noui teſtamenti ꝑſignarũt τ meritis ppl'm deo recõciliare efficaciter meruerũt. de quibus Eſa.xxvij. Qui ingrediunt impetu ad iacob. florebit τ germinabit iſrl'. τ implebunt faciẽ orbis ſemine ꝛc. ſanctorũ martyrũ q̃ fuerũt figurati in ſanctꝭ machabeis q̃ interꝑtant victorioſi. fuerũt.n. re τ noie victores ſctõꝝ ꝯfeſſorũ q̃ fuerũt figurati in filijs ꝓphetarũ. de quib⁹ .i.j.τ.ij. Reg. Sãctoꝝ τ ſctãꝝ virginũ q̃ fuerũt figurati in abel q̃ fuit ꝑmus virgo. de quo Gen.iiij. Et in filia iepte. Iudi.xj. Et in abiſac ſunamite. q̃ fouit dauid regem. de quo.iij. Regum.j.

De prefiguratione bonoruꝫ paſtoꝝ eccleſie.

Quintũ aũt bonũ eſt ſedulitas bonoꝝ paſtoꝝ eccie. q̃ fuerunt figurati p moyſen ioſue τ dd. Illi.n. orãdo q̃ maxime τ nihilominus opando ꝓſtrauerũt hoſtes. Vide quõ moyſes orãdo ꝓſtrauit amalech. exo. xvij. Sic τ boni paſtores eccie orãdo τ opando docendo τ lucis exẽpla miniſtrando hoſtes eccie ſuperant τ per ipſos ſubditi ad ſctĩtatis opa ꝓuocãt.

De prefiguratiõe bonitatis diuine inſpirationis:

Sextũ bonũ eſt diuina inſpiratio q̃ etiã indulcorat hmõi amaritudinẽ τ illuſtrat aĩam cõtra erroꝝ caliginẽ. Q̃tum ad p̃mũ figurat p illud lignũ qđ oñdit dñs moyſi. qđ cuꝫ in aquis miſſum fuiſſet in dulcedinẽ verſe ſunt Exo.xv. Q̃tum ad ſecundũ figurant p fauũ mellis queꝫ guſtauit ionathas. τ illũĩati ſũt oculi eius.j. Reg.xiiij. Que etiã figurat p angelũ dñi q̃ deſcendit in fornacẽ ꝛc. Dan.iij. qm̃ refrigerat cõcupia.

De ꝑfiguratõe bonitatis diſcrete ꝯſiderationis hominis.

Septimũ bonũ eſt diſcreta hoĩs cõſideratio. dꝫ.n. hõ ſepe cõſiderare τ ad meõriã reducere. vij. xp̄i beneficia. vij. mr̃is gaudia. vij. effuſiones ſanguinis ieſu. vij. ordines ſanctoꝝ q̃ ſunt in patria. vij. offenſas qb⁹ offendũt hoĩes deũ p. vij. peccata mortalia. vij. plagas nouiſſimas de quib⁹ Ioh. apoc.xv. p quas intelligunt. vij. inferni ſupplicia. vij. dotes glĩe quas merent electi p ſeptẽ opa mĩe. ſeptem ſanctoꝝ ordines figurant p ſepteꝫ boues pulcras τ craſſas. τ. vij. dotes glorie per. vij. ſpicas plenas τ formoſas. oẽs qꝫ reprobi p. vij. fedas boues τ cõfectas macie. τ. vij. inferni ſupplicia. p vij. ſpicas ꝑcuſſas vredine de quib⁹ oĩbus habet Gen.xlj. Per quas. vij. cõſideratões ruit mundi vanitas. peccati vilitas. carnis cõplacentia. τ demonũ fraudulentia. Vñ figurant iſte. vij ꝯſideratões p illos. vij. circuitus quos fecerũt filij iſrl' circa vrbẽ iericho ipſos archa dñi precedente Ioſue. vj. Sic τ xp̄c q̃ eſt archa dñi xp̄ianũ p̄cedat in ꝑſenti exilio ſit ſp ante ſue mentis oculos. τ ſic. vij. circuitus τ. vij. cõſiderationes p̄dictas faciat q̃tũ ad ipm mũdi vanitas deſtruet. Apparet igit ex p̄remiſſis ꝙ ſm ꝙ dicit apl's ad Hebre. ix facta in veteri teſtamẽto fuerũt parabole inſtantis tpis. τ ſic oĩa in figurã contingebant illis. j. Coꝛ. x. Et ſic ptꝫ p̃imũ principale hui⁹ ꝯſideratõis tercie.

De prefiguratõe correctõis noſtre in tpe gratie.

Circa ſecundũ huius tercij puncti eſt ſciẽdũ ꝙ tempus gratie vt dictum ẽ. eſt tẽpus peccata corrigendi τ cauendi ad que multum valent peccata veterũ que punita fuerunt temporaliter. In quoꝝ quidẽ punitionibus figurabat punitio xp̄ianoꝝ ſempiterna ſi cõmittant ſimilia.

De prefiguratione correctionis ſuperbie.

D correctõem.n. ſupbie ⁊ ino-
a bediẽtie multũ valet moralis
adam figura i tunicis pelliceis
eiuſq̃ eiectio de paradyſo.q̄ ipe ⁊ vxor
ſua meruerũt ꝓ ſe ⁊ cũctis poſteris ſu
is ꝓ eo ꝙ cõſentientes ſuggeſtioni dia
boli ſupbi ⁊ inobedientes fuerũt. Ad
hoc etiã multũ valet expulſio ſaul de
regno q̄ ꝓpter ſupbiã ⁊ inobediẽtiam
regnũ iſrael amiſit.ſicut de hoc habet
j.Reg.xv.⁊.xvj. Ad hoc etiã multum
valet ſuſpenſio abſalonis in quercu.q̄
ꝓpter ſupbiã ⁊ ambitõem regnãdi ſuſ-
penſus i quercu. fuit a ioab interfect⁹
ij.Reg.xviij. Multa etiã valet ad hoc
plaga ↄminata ezechie.ꝑꝑ hoc ꝙ quã
dã oſtentatõne oſtenderat babylonijs
oẽs theſauros domus ſue.iiij.Re.xx.
valet etiã ad hoc mors illoꝝ principuꝫ
quinquagenarioꝝ q̄ ſupbe loquẽtes he-
lye meruerũt extingui ab igne celeſti.
iiij.Reg.j.

De prefiguratione correctõis Inuidie.

D correctõeꝫ etiã inuidie mul-
a tũ valet maledictio cayn.q̄ pro
pter inuidiã Abel interfecit geñ.
iiij. Reprobatio eſau q̄ fri ſuo iacob in
uidẽs ⁊ odio hñs.ſicut dr̄ Geñ.xxvij.
fuit tpaliter reprobatus. valet ad hoc
tribulatio quam paſſi fuerunt filij Ja-
cob.qui inuidẽtes ioſeph ipmq̃ odio
habentes.ſicut dicit Geñ.xxxvij.ſuſti
nuerũt ꝓpter hoc tribulatiõem multi-
plicem in egypto ſub eodem Joſeph
fratre ſuo. Valet etiam ad hoc vexa-
tio ſaul qui inuidens dauid nec rectis
oculis ipm aſpicere valens. propter h
quod dixerũt mulieres percuſſit ſaul
mille ⁊ Dauid.x.milia. fuit inuaſus a
maligno ſpiritu.j.Regũ.xvj. Ad hoc
etiam multũ valet lepra marie ⁊ lepi-
tarũ plaga.q̃ inuidẽtes murmurauerunt contra moyſen.ꝺ maria habetur
Nume.xij.de lepitis.xvij. Ad hoc eti-
am multum valet interfectio adonie.
qui inuidens ſalomoni regi iſrael. ꝑꝑ
hoc fuit interfectus.

De prefiguratione ad correctionẽ iracundie.

D correctionẽ iracundie valet
a maledictio cayn. cui dixit dñs
vbi ſupra. Cur iratus es quare
concidit vultus ⁊c. Valet etiam male
dictio furoris ſymeon ⁊ leui. qui irati
ꝓpter ſtuprum dine interfecerũt ſichi-
mitas Geñ.xxxiiij.de quibus dixit ia-
cob maledicendo Geñ.xlix. In furo-
re ſuo occiderunt virum maledictus
furor coꝝ ⁊c. Valet inſuper ad hoc ſub
merſio pharaonis ⁊ egyptiorum qui
turbati ⁊ irati propter exitum filioꝝ
iſrael inſecuti fuerũt eos.⁊ tandẽ ſub-
merſi ſunt i mari rubro Exo.xiiij. Va
let etiã ad hoc mors nabal de quo dici
tur.j.Reg.xxv.ꝙ erat vir durus mali-
cioſus ⁊ peſſimus.ꝓpterea factum eſt
cor eius emortuũ.⁊ ita percuſſit domi
nus nabal ⁊ mortuus eſt.

Auaricie.

D correctionem etiam peccati
a auaricie occurit achor vl' achan
qui accepit de anathemate ieri-
cho regulã auream propter ſuam aua
riciaꝫ.⁊ argentũ ⁊ pallium propter qḋ
fuit lapidatus ⁊ cuncta que illi⁹ erant
igne conſumpta Joſue. vij. Occurrit
etiam achab qui concupiuit iniuſte vi
neam naboth. propter quam ⁊ ipſum
fecit interfici cui dixit helyas in hoc lo
co in quo linxerunt canes ſanguinem
naboth lambent ſanguinẽ tuum ⁊c.iij
Reg.xxj. Occurrit inſup giezi qui ꝓ
pter cupiditatem ſuam ⁊ auariciã ac-
cepit a naaman tria talenta argenti et
veſtes mutatorias duplices. propter

q̃ ꝺ lepra naaman adheſit ei.iiij. Re.v
voluit etiam vendere gratiam ſanita-
tis. Occurrit heliodorus qui volens
rape pecunias que erant in erario fuit
verberatus egregie ⁊ poſitus in geſta
toria ſella.ij. Macha.iij.

Accidie.

Ad correctiõem autem accidie
occurrunt dina que pvagans
regionẽ egreſſa vt videret mu-
lieres illius terre fuit a ſichem oppreſ
ſa Geñ.xxxiiij. Filij iſrael qui vacan-
tes ocio expectantes moyſen fecerunt
vitulũ Exo.xxxij. ⁊ propter vitulũ quẽ
adorauerunt.xxiij. milia fuerunt in-
terfecti. dauid qui ocians in ſalario do-
mus concupiuit berſabee cum qua et
concubuit ⁊ poſtea vriam virum ſuuz
interfici fecit.ij. Reg.xj. Sodoma cu-
ius peccati occaſionez dicit propheta
fuiſſe habundantiã diuitiarũ ociuz et
ſaturitatem panis. Ezech.xvj.

Gule.

Ad correctõem aũt gule occur-
runt eua. eſau. ionathas. loth.
holofernes filij iſrael ⁊ ſacerdo
tes belis. ꝓpter gulam.n. eua maledi
ctõem meruit Geñ.ij. Eſau primoge-
nita vendidit Geñ.xxv. Loth propter
ebrietatez inceſtum cõmiſit Geñ.xx.
Ionathas patrẽ offendit ⁊ aliqualiter
populũ turbauit.j. Regũ.xiiij. Holo
fernes a iudith fuit interfect⁹ Iudith.
xiij. Sacerdotes belis qui deuorabãt
que offerebant a dario trucidati ſunt
Danielis.xiiij.

Luxurie.

Ad correctiõem aũt luxurie oc-
currunt inũdatio diluuij geñ.
vij. ⁊ cõſumptio quinqꝫ ciuita-
tũ. Geñ.xix. Interfectio ſichimitaruz
ꝓpter dinam Geñ.xxxiiij. Peritio fi-
lioꝝ iſrael in deſerto qui fuerũt forni-
cati cũ madianitis. ⁊ iõ multi fuerunt
percuſſi Nume.xxv. Deſtructio tribus
beniamin. qui ꝓ vxorẽ leuite quã ab
utendo interfecerũt quaſi oĩno ꝯſum-
pti fuerunt Iudi.xix. ⁊ xx. ca. Infor-
tuniũ dauid cui ꝓpter vxorez vrie hoc
contingit ꝙ abſalon filius ſuus ingreſ
ſus fuit ad ꝯcubinas ſuas.ij. Reg.xvj.
ſicut ꝓpheta ei predixerat.ij. Reg.xij.
Interfectio amon propter thamar ſo-
rorẽ ſuã.ij. Reg.xiij. Infatuatio ſam-
ſonis iudicũ.xvj. Apoſtaſia ſalomõis
cuius cor fuit deprauatũ p mulieres
iij. Reg.xj. Interfectio pſbyteroꝝ qui
cõcupierunt ſuſannã Dañ.xiij.

Idolatrie.

Ad correctõem idolatrie occur-
rit illud Exo.xxxij. Sedit po-
pulus mãducare ⁊ bibere ⁊ ſur
rexit ludere.i. corã vitulo conflatili co
reas ducere vel ludere.i. ad inſtar pue
roꝝ vitulũ adorare. q̃ ope fuſorio fact⁹
erat. Pueri.n. fingunt ſibi d̃ luto q̃dã
idola que poſtea pueriliter adorãt. vñ
nihil aliud fuit ludere coraz vitulo q̃
idolũ factũ adorare. ⁊ ibidẽ dicit ꝙ le-
uite de mandato moyſi ꝓ hoc pctm̃
interfecerũt quaſi.xxiij. milia hoim.
Illud etiã occurrit de hoc idẽ ꝙ qua-
ſi oĩa flagella ⁊ captiuitates ppli iſraeli
tici fuerunt ꝓ idolatrie ſcelus hoc q̃-
tũ ad primũ pceptũ. Ad correctõem
blaſphemie q̃ eſt cõtra ſcõm pceptuz
habes lapidatõem blaſphemi Leuit.
xxiiij. Ad correctõem violantiũ ſab
batũ habes punitõem illius qui ligna
in ſabbato colligebat. vide Nume.xv
hoc q̃tũ ad terciũ pceptũ. Ad corre-
ctõem vo temeritatis vſurpantiũ offi
cia miniſtroꝝ eccie habes pcuſſionem
ozie qui archam tetigit.ij. Reg.vj. Le-
pram ozie qui thura incendebat.ij. pa
ral.xxvj. Ad correctõem inhonoran
tiũ parentes habes maledictõz cham
q̃ irriſit pr̃i ſuo Geñ.ix. Et maledictio
rẽ rubẽ qui fedauit cubile pr̃is ſui cui

dixit pr̃ non creſcas. Gen̄.xlix. Maledictiōem abſalonis q̄ expulit pr̄em ſuū de ir̄lm z polluit cōcubinas eius. vbi ſupra. Ad correctōz homicidij habes interfectōez filioꝝ q̄ interfecerunt iſboſeth.ij.Reg.iiij. z interfectōz ioab q̄ abner z amaſan interfecerat de quo iij.Reg.ij. Ad correctōnem mechie habes multa q̄ ſupra ſtatim dicta ſūt
Ad correcōz furti habes lapidatōz p̄ſbroꝝ Dan̄.xiij. duo vitia p̄cepta nō habuerunt penā determinatā in lege. Jccirco q̄uis trāſgreſſio iſtoꝝ ſit peccatū mortale ac mortis eterne meritū iſtoꝝ tm̄ punitio nō fuit alicubi in ſcriptura veteri figurata.

De prefiguratōe ad correctionē maloꝝ principū.

D correctōem aūt maloꝝ prin
a cipū occurrit pharao pp quem egyptus perijt. Exo.xiiij. Occurrit roboā pp quē regnū iſrl' ſciſſum fuit.iij.Reg.xij. Itē ſennacherib propter cui⁹ maliciā z ſupbiā pcuſſit angelus dn̄i.clxxxv. millia aſſirioꝝ.iiij.Re.xix. Occurrit etiā nabuchodonoſor q̄ ꝓpter maliciā ſuā fuit q̄ſi cōuerſus in beſtiā. Dan̄.iiij. Itē antiochus d̄ quo dr̄.ij.Macha.ix.ꝙ de ipſius corpe vermes ſcaturiebāt. z infra dicit ꝙ homicida z blaſphemus miſerabili vita fūctus eſt. Occurrit etiā trāſlatio regnorū de gente in gentē que maxie aſcribitur z attribuit malicie pncipū Ecci.x.

De prefiguratione ad correctionē maloꝝ prelatoꝝ.

D correctōem maloꝝ p̄latoꝝ
a occurrit heli q̄ fuit negligens in correctōe filioꝝ qui de ſella coruens mortuus fuit multaq̄ mala populo acciderunt.j.Reg.iiij.

De prefiguratione ad correctionē maloꝝ ſacerdotū.

D correctōem maloꝝ ſacerdo
a tum occurrunt filij Heli oſni z phinees qui neſcientes ſacerdotis officiū.j.Reg.ij. corruerūt in p̄lio j.Reg.iiij. Occurrūt etiā nadab z abiu qui obtulerūt ignē alienū. z iō fuerūt a dn̄o pcuſſi deuorauitq; eos ignis.leuiti.x. Ignē alienū offerūt ſacerdotes auari z luxurioſi quos gehenne incendiū deuorabit.

De prefiguratione ad correctionē oim̄ predictoꝝ.

D correctōem oim̄ p̄dictoꝝ oc
a currit cōſiderare virtutes ſctōꝝ veteris teſtamēti vicȝ iuſticiaȝ noe.de qua Gen̄.vj. Fidē z obedientiā abrae. de fide habes gen̄.xv. z obedientia gen̄.xxij. Itē de virtute eius z pace quā voluit hr̄e cum Loth habes Gen̄.xiij. Occurrit ſecūdo cōſiderare ſimplicitatē Jacob Gen̄.xxv. Caſtitatē ioſeph Gen̄.xxxix. Humilitatē dauid habes in multis locis.j.Reg. Jeiuniū moyſi de quo Exo.xxxiiij. Jeiuniū helye d̄ quo.iij.Reg.xix. Abſtinētiā iudith vide in libro illo. daniel z ſocioꝝ eius Dan̄.j. zelum phinees q̄ interfecit fornicatorē. Nume.xxv. z mathathie.qui trucidauit ſacrificātē ſup aram.j.macha.ij. Occurrit etiā conſiderare ſedulitatē laborandi ruth. z largitatē booz. vide in libro ruth. patiam iob z thobie vide in libris eoꝝ. Occurrit etiā cōſiderare zelū ſamuelis q̄ interfecit regē agag.j.Reg.xv. z helie q̄ interfecit ſacerdotes baal.iij.Re.xviij
Occurrit etiā cōſiderare ſtrenuitatem machabeoꝝ z martyriū eleazari z illorū.vij.fratrū.ij.Mach.vj. z vij. Sic ꝙ patet ꝙ bene dixit aplūs ꝙ facta veteris teſtamēti ſcripta ſunt ad correctiōnem noſtrā. Dicit eīm apoſtolus.j.Corinth.xj. Dum iudicamur autē a domino corripimur. vt nō cum hoc mū-

do damnemur. Sʒ multū terribile eſt qđ ſcriptura dicit q difficile eſt corrigē quē de⁹ deſpexerit Eccles.vij. ℣e ſignū eſt diuine deſpectōis qñ hō a malis ſuis nō corrigitꝫ q totiens ⁊ in tot locis corripit p ſcripturas. Pʒ ergo clariſſime ex his q dicta ſunt in hac tercia ꝯſideratōne q oia q pdicam⁹ de xpo ihu. omia credēda oia cauēda .ois inimicorū ſpūaliū malicia .ois virt⁹ ſacroꝝ ⁊ efficacia oia pdicta ⁊ alia fuerūt i lege ⁊ ꝓphis ⁊ pſalmis pfigurata ⁊ ad nra͂ȝ correctōnem ſcripta q͛ omia illa in figuram ꝯtingebant illis.

Qđ oia ſcripta đ vēturo meſſia impleta ſunt in ieſu chriſto.

q Uart⁹ punct⁹ ⁊ vltim⁹ hui⁹ ſexti articuli eſt videre quō oia q ſcripta erāt de meſſia vēturo fuerūt impleta in xpo ihū ſaluatore nro ⁊ ideo ipſe ver⁹ meſſias nec alius expectand⁹. Pro cui⁹ claro intellectu aperiuntꝫ.xij.theʒauri. Prim⁹ erit de tēpore aduent⁹ xpi. Scđs de ei⁹ ꝓgenie. Terci⁹ de aſſimilatōne. Quart⁹ de loco natiuitatis. Quīt⁹ de ei⁹ nomine. Sextus de ei⁹ veneratiōe. Septimus de mō viuendi. Octau⁹ de mō morien di. Non⁹ de cā mortis. Decim⁹ de eius reſurrectōne. Undecim⁹ de pmio credentiū. Duodecim⁹ de pena pſequentiū in pſenti ⁊ in futuro.

Qđ ver⁹ meſſias debebat venire in deſtructione ſecūdi templi et ablatione ceptri iſrael: et impletione .lxx. hebdomadarum danielis.

p Rimus theʒaurus aperitur de tempore aduentus meſſie q ſacra ſcriptura pnunciauit ⁊ ſpecifice determinauit. Pro cui⁹ declaratōne hic adducam quatuor teſtimonia. Primum eſt teſtimonium ꝓphetarum ſm gloſas talmuth. licet in illo libro reperiantꝫ multe vanitates et abhominatōnes ⁊ hereſes. non ſolum cōtra legem euangelicā ſed etiā ꝯtra eēntiam diuinā. ⁊ contra legem ſcripture ac cōtra legem nature vt ſuo loco videbitur ꝓpter q puniri deberent. Veruȝ tamen ad ꝯuincendā maliciā eoꝝ proprijs auctoritatib⁹ ſuoꝝ doctoꝝ cōcludetur aduētus meſſie. ſicut optime fuit diſputatū cum ſapientib⁹ eoꝝ ⁊ concluſum ⁊ determinatū coram ſummo pontifice Benedicto.xiij. Preſentib⁹ pluribus cardinalibus platis ⁊ magiſtris in theologia ⁊ alijs multis notabilibus pſonis. Anno dñi. M.cccc.xij xviij. pontificat⁹ eiuſdem ſummi pontificis. Scđm eſt teſtimoniū inquiſitōnis iudeoꝝ. Tercium erit teſtimoniuȝ ioſephi hiſtoriographi eoꝝ. Quartuȝ erit teſtimonium pylati qui eum tradidit crucifigendum arbitrio eoꝝ. De primo dico q tempus aſſignatum aduentus meſſie erat in fine ſecundi templi hieruſalem pauloante deſtructiōeȝ eiuſdem templi vt pȝ Malach.iij. vbi dicitꝫ. Ecce ego mitto angelū meum et pparabit viam ante faciem meā. ⁊ ſtatim veniet ad templū ſcm̄ ſuū dñator quē vos queritis. ⁊ angelus teſtamēti quē vos vultis. Ecce venit dicit dominus exercituū. In dicto textu ſunt tria vocabula q ſignificāt ſuū aduentū multum ꝓpe. Primū eſt ecce. qđ oñdit reȝ pñtem añ nos. Scđm eſt ſtatim. quod oñdit rem breuiſſimā vel ſine tempore Terciū eſt ecce venit. Iteȝ qñ dixit ad templū ſuū oñdit q in hora ſui aduentus eēt templū edificatū ⁊ in bono ſtatu. Per ꝯtrariū illi⁹ qđ credūt iudei q dicūt q qñ ipſe veniet inueniet eos in captiuitate ⁊ templum deſertum. Iteȝ ſcđo ſicut dixit yſa. ca.lvj. hec dicit dominus. Cuſtodite iudiciū ⁊ facite iuſticiā q͛ iuxͣ eſt ſal⁹ mea vt veiat ⁊ iuſticia

mea vt reueleť. Et declarant doctores hebreoꝝ in berexit raba.i.geneſi mag̃. Rabi moſſe darſan q̄d voluit dicẽ iux̃ eſt ſalus mea vt veniat et iuſticia mea vt reueleť hoc dr̃ ꝓ rege meſſia ꝓpť qđ dixit daniel ca.ix.ꝛ adducať iuſticia ſẽpiterna. Jtez tercio dixit zacharias.ix. Exulta ſatis filia ſyon. Jubila filia hieruſalẽ. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ꝛ ſaluator ipſe paup̱ ꝛ aſcendẽs ſup̱ er aſinã ꝛ ſup̱ pullũ filiũ aſine. Jn q̃tum dixit ecce rex tu⁹ oñdit ei⁹ aduentũ breuiſſimũ. Et qđ reſtat i h̃ textu oñdit ꝙ loq̄ť de xp̃o ihũ q̄ꝛ i tali hitu intrauit i ir̃m. Multũ facit admirari quõ oẽs iſti ꝓphe fuerunt ꝯcordes vt oẽs vna voce dicerẽt aduentũ meſſie eẽ tam ꝓpinquiſſime ꝛ ꝙ poſtmodũ retroceſſerit tanto tp̱e a tp̱e vltimo p̄dictoꝝ prophetaꝝ vſq̧ hodie cũ tranſierint iaz vltra mille ſeptingẽti ãni.inuenim⁹ enĩ balaam Nu.xxiiij. dixiſſe ꝓphãdo ꝓ rege dauid videbo eũ ꝫ non mõ intuebor illũ.ꝫ nõ ꝓpe ꝛ ab eo vſq̧ ad dauid nõ fuerũt niſi q̄drīgẽti ãni modicum plus. Quare ꝑ vim habem⁹ dicere ꝙ pauco tp̱e poſt dictos ꝓphas hẽbat eẽ aduent⁹ meſſie. Dicet iude⁹ ꝑ dicta ꝓphaꝝ bñ oñdiť eſſe aduent⁹ meſſie in breui.ꝫ quõ ꝓbabiť ei ꝙ ille aduentus fuit in fine templi ſcd̃i in eadez hora q̄ fuit aduent⁹ ihũ xp̃i. Dico ꝙ h̃ oſtenditur multũ bñ multis auctẽcis ꝓphijs ꝛ rõnib⁹ ꝛ primo ꝑ yſa.c.ix.q̄ dixit. Paruul⁹ eñ nat⁹ eſt nob et fili⁹ dat⁹ eſt nob ꝛ factus eſt principatus ſup̱ humeros ei⁹ ꝛ vocabiť nomẽ ei⁹ admirabilis cõſiliari⁹ de⁹ fortis.pater futuri ſeculi.princeps pacis.multiplicabiť ei⁹ imperiũ ꝛ pacis non erit finis. Non eſt dubiũ quin iſta ꝓphetia loquatur de meſſia: quia impoſſibile eſt aliquem hoīnẽ carnalem in quo non ſit diuina natura intitulari tam excellentiſſimis titulis. Jtem q̄ꝛ ipſimet doctores hebreorum dicũt hoc in ꝓlogo heccarabeti.id eſt lamentatõnis magne. Vbi dicit Rabi oꝛe.galileus in noie meſſie eſt pax. q̄ꝛ ſic ſcriptũ eſt.pater futuri ſeculi princeps pacis. Jtez in libro canhedrin in ca.qđ incipit tot⁹ iſrael dicit rabi thanhum. Que eſt ratio ꝙ quecũq̧ men.q̄ eſt in medio vocabuli eſt aperta ꝛ hec eſt clauſa. Rñdet quia deus voluit facere de ezachia meſſiam.ꝛ venit virt⁹ iudicialis ꝛ dixit añ deũ dñm mundi. Dauid qui dixit ãte te tot cantica ꝛ tot laudes non facis meſſiã ꝛ ezechiam ꝓ quo feciſti tot miracl'a ꝛ nõ dixiſti vnũ canticũ ante facies meſſiã.ꝛ ideo deus clauſit men. Et illa hora exiuit filia vocis.i.vna reuelatio ꝛ dixit ſecretũ meũ mihi.ſecretum meũ mihi:ve mihi. Et declarat Rabi ſalomon ꝙ dicebat de⁹ hoc ſecretũ de aduentu meſſie meũ ē. Et ꝙ ꝓpheta reſpondit ve mihi vult dicere. O miſer qñ veniet ille meſſias.

Ex p̄dicta auctoritate poſſum⁹ elicere tres ꝯcluſiones. Prima ꝙ meſſias eſt ipſemet de⁹. q̄ꝛ p̄dicti tituli nõ poſſunt iuſtificari niſi de ipſomet deo. Secunda ꝯcluſio eſt ꝙ meſſias natus eſt de maria exiſtente virgine. q̄ꝛ illa litera men.poſita in verbo multiplicabiť qđ in hebraico dicit leuiarbe oſtendit nomẽ ei⁹ qđ eſt in hebraico merien. in latino maria ambo noia incipiũt in illa litera men.ꝫ in recta ſcripta q̄ſi curſu naturali debebat eſſe men apta. Jn q̃tum vo eſt clauſa per ꝯtrarium ꝛ cõtra naturaz toti⁹ ſcripture oſtendit dicta merien vel mariã eſſe clauſam ſiue ꝟginem. Sic eñ cõtra curſum nature cõcepit ꝛ pep̱it q̄ꝛ nõ ex virili ſemine ſꝫ myſtico ſpiramine. Tercia ꝯcluſio eſt que ad ꝓpoſitũ facit ꝙ dicta men clauſa oſtendit tempus aduent⁹ meſſie pũctualiter.quia hec ꝓphetia fuit dicta in quarto anno regis achas ꝛ ab illo anno vſq̧ ad deſtructionez primi templi

que facta fuit. xj. anno regis zedechie tranſierūt.cl.anni. Item durauit captiuitas babilonie.lxx.annis. Templum ſcd̄m qd̄ edificauit Neemias durauit.cccc.xx.annis:ſi ſubtrahamꝰ.xl. ānos qui tranſierūt a paſſione xp̄i vſq3 ad deſtructōnem templi ꝑ titum remanent ſexcenti āni q̄ tranſierunt ab hora in q̄ dicta fuit p̄dicta ꝓphetia vſq3 ad paſſionem xp̄i.⁊ tantum ſumat men clauſa i numero ſm̄ hebreos cuiꝰ figura i abcdario hebreoꝝ hec eſt. Ex quibꝰ ſequit ꝙ in illa men.clauſa oſtendit nob̄ deus illa duo ſecreta cum dixit ſecretū meū mihi ſecretū meū mihi. Primuʒ ꝙ mater meſſie debebat eſſe maria ſiue virgo. Scd̄m ꝙ tempꝰ ſaluatōnis aduentꝰ meſſie fuit punctualiter ſexcētoruʒ annoꝝ a reuelatōne ꝓphetie vſq3 ad paſſionem ſaluatoris. Iterum pōt idem ꝓbari in vna auctoritate que eſt medraſtuphin.i.gloſa pſalterij vbi dicit rabi iohanā tribꝰ annis cum dimidio ſtetit gloria dn̄i in mōte oliueti dādo voces ⁊ dicendo. Querite dn̄m dū inueniri poteſt inuocate eum dū ꝓpe eſt yſa.lv. Item dixit in berexit raba.i. in Geneſi magno Rabimoſſe darſan. Quid voluit dicere ſalomon in canticis canticoꝝ ca.j.quādo dixit exultabimus ⁊ letabimur in te quādo hoc erit Qn̄ pedes dei ſtabūt in monte oliueti illa hora erimus nos leti. Dico ꝙ manifeſte apparet ꝙ iſti tres anni cum dimidio ſunt illa dimidia ebdomada quā dixit daniel ꝓ meſſia. Confirmauit autem pactum multis. Inuenimꝰ enī ꝙ ſic fuit quia ſaluator noſter recepit baptiſmū in etate.xxx. ānoꝝ. ⁊ deinde vſq3 ad tp̄s paſſionis fuerūt quaſi tres āni cuʒ dimidio.quibꝰ ambulauit ꝑ galileā ⁊ ꝑ montem oliueti ꝯuocando homines ad p̄niaʒ.⁊ reſpectu huiꝰ dicebat p̄dicta v̄ba yſa.recitata ꝑ rabi iohanā.i.q̄rite dn̄m dū ⁊c.vt.ſ. Itē pōt ꝓbari manifeſte ꝙ aduentꝰ meſſie debeat eē in p̄dicto tp̄e ꝑ auctēʒ quandā hebreoꝝ q̄ eſt in libro canhedrin in ca.qd̄ incipit totꝰ iſrl̄.⁊ i li.abadazara.c.j.vbi di ſic legit in ſtudio helie ſex mille āni eſt mundꝰ.duo milia vanitat̄.duo milia legis.⁊ duo milia meſſie. Sʒ ꝓpter ꝑctā nr̄a iam ſunt extra magna pars. Iterū in eodē.ca. dixit helias rabi iuda nō eſt minꝰ mundꝰ q̄3 qnq̄gintaqnq3 iubilei.in vltimo iubileo veniet filius dauid gloſa rabi ſalomon iſtō ſummat q̄tuor mille ducēti ⁊ qnq̄ginta anni ⁊ in vltimo iubileo filiꝰ dauid veniet. Notuʒ eſt ꝙ mors meſſie fuit circa tp̄s qn̄ impleti ſunt q̄tuor mille anni a creatōne mūdi ⁊ poſito ꝙ nō inueniatur pūctualiter ꝙ eſſent illa hora quatuor mille anni non eſt mirum qr maior decomputatio q̄3 ſit hec inuenit in verbis dei in textu legis.cum deus dixit Abrae ſcias ꝙ futurum eſt ſemen tuum in captiuitate in terra aliena q̄dringentis annis ⁊ quando fuerunt liberati dicit textus ꝙ ſteterant.cccc.xx. annis et poſtq̄3 bene viſitauimus computum inuenimus ꝙ ex quo Iacob deſcendit in egyptum vſq3 que fuerunt liberati per manus moyſi non tranſierunt niſi.cc.x.anni. Item ſi bene numeramus computum inueniemus ꝙ ſubiectio captiuitatis non fuit niſi q̄ſi centum anni.ergo ſm̄ hoc non eſt mirum ſi doctor diuiſit ſex mille annos de duobus in duobus milibꝰ ergo facta acciderunt circa illam diuiſionem modicum plus vel minus vel poſito ꝙ dicat aliquis ꝙ ſm̄ auctoritateʒ illā tempus aduentus redemptoris deberet eſſe in plenitudine q̄tuor miliū annoꝝ poſt deſtructioneʒ templi ſm̄ ꝙ ſaluatio foret ducentis ānis anticipata ſm̄ ꝯputū doctoris. Dico ꝙ eſt mirabile qr yſa.in fine ca.lx.illud p̄noſticauit dicendo, Ego dn̄s in tp̄e ſubito fa

ctā iſtud ⁊ qui hñt oculos ad videndū
pñt intelligere qđ rōnabiliꝰ eſt. ꝙ aduē
tus ſaluatoris anticiparetur ex grā dei
ducentꝪānis. añ tp̄s ſuū ꝗꝫ in p̄teritum
tranſeūdo milleducenti anni pꝰ q̄tuor
mille nō veniēdo. Jterū ad ampliores
ꝓbatōes dicte ꝯcluſionis inuenimꝰ qđ
dicit Talmuth hieruſalemiſta in libro
berahot in ca. baiacore ⁊ meq̄rabeti. i.
lamētatio magna dicit ſic. Accidit vni
iudeo q̄ ſtabat laborādo ꝙ dedit mugi
tū bos. trāſitꝗꝫ vnꝰ arabs audiuitꝗꝫ vo
cem bouis. ⁊ dixit iudee fili iudei. ſol-
ue. ſolue. ſolue tuos boues ⁊ tuū appa
ratū q̄ꝛ ſanctuariū vr̄m deſtruit. Jterū
bos dedit ſecūdum mugitū. et dixit ei
arabs iudee fili iudei. liga tuos boues
⁊ p̄para illos q̄ꝛ natꝰ eſt rex meſſias. Et
dixit ei iudeꝰ: qđ eſt nomē ſuū. Rn̄dit
menahē. i. ꝯſolator. Dixitꝗꝫ ei iterū iu
deus. ⁊ quō eſt nomē ſui pr̄is. Dixit ei
ezechias. i. fortitudo dei. Dixit iterum
iudeꝰ. ⁊ vbi eſt natꝰ. Dixit ei in bethleē
iude. Dicit rabi abon. Et q̄d oportet di-
ſcere ab arabibꝰ quia textꝰ clarꝰ ē i yſa.
.x. q̄ dixit libanus cum excelſis cadet.
⁊ dicit ſtatim pꝰ ⁊ egredietur v̄ga de radi
ce yeſſe. Ex p̄dicta auc̄te eliciuntur ⁊
multuꝫ bñ q̄tuor ꝯcluſiones. Pria q̄a
aduentꝰ meſſie fuit circa deſtructōnem
templi. Scđa ꝙ meſſie nomē ē mena-
hē qđ ſonat in hebraico cōſolator: q̄ꝛ ꝑ
manū eiꝰ fuit cōſolatū genꝰ humanuꝫ
de pctō adā. Tercia ꝙ eſt filiꝰ dei q̄ꝛ no
men pr̄is qđ h̄ intitulat ipſe qđ eſt eze-
chias ſignificat in hebraico ideꝫ ꝙ deꝰ
fortis. Quarta ꝙ natus eſt in bethleeꝫ
Jtem dixit talmuth in berexit raba an
tiqua dicit rabi ſimuel filius nahamā.
Unde ꝓbabis tu ꝙ in die in. q̄ fuit de-
ſtructio templi in illa die natus ē meſ-
ſias de q̄ dixit yſaie ca. vi. Anteꝗꝫ ꝑtu-
riet pepit anteꝗꝫ veniret partus eiꝰ pe-
perit maſculū in hora qua fuit deſtru-
ctio templi dederūt voces iſrael ſicut
mulier exiſtens in partu ⁊ dicit Jona-
thas in tranſlatione caldaica anteꝗꝫ ei
veniret anguſtia fuit ſaluata et anteꝗꝫ
venirēt dolores partus reuelatꝰ eſt rex
meſſias. Jtem dicit in eodē libro rabi
ſimuel filiꝰ iohannā ſemel ibat helias ꝑ
viam in die q̄ fuit deſtructū templum
⁊ audiuit vnā filiā vocis. i. reuelatōem
clamantē ⁊ dicentē. Templū ſanctum
vadit ad deſtructōeꝫ. quando illud au-
diuit helias imaginatus eſt quō poſſꝫ
deſtruere mundum ⁊ yens inuenit ho
mines arantes ⁊ ſeminātes ⁊ dixit eis
Deus ē iratus ꝯtra munduꝫ. ⁊ vult de
ſtruere domuꝫ ſuam ⁊ captiuare ſuos
filios inter gentes ⁊ vos intromittitis
voſipſos inuitis tēpalibꝰ. Exiuit al-
tera reuelatio ⁊ dixit dimitte eos face-
re quia iam natus eſt ſaluator iſrahel.
Dixitq; ipſe ⁊ vbi eſt ille. dictū eſt illi in
bethleem iude iuit illuc ⁊ inuenit mu-
lierem quandā ſedentē in porta domꝰ
ſue et filium eius inuolutum in ſang-
uine ⁊ iacenteꝫ ante eam. Dixitꝗꝫ ei fi-
lia filium peperiſti ⁊ dixit ſic. Et ait ei.
Et quid eſt hoc ꝙ ſic eſt inuolutus in
ſanguine. Reſpondit grande malū eſt
quia in die in quo natus eſt deſtructuꝫ
eſt templū. Dixitꝗꝫ ei ſurge filia ⁊ acci-
pe eum. quia per manum ſuam debet
eſſe magna ſaluatio. Jn illa hora ſurre
xit mater ⁊ accepit puerū: ⁊ ipſe receſ-
ſit inde vſꝗꝫ ad quinꝗꝫ annos. ⁊ in fine
quinꝗꝫ annoꝝ dixit. ibo ⁊ videbo ſalua
torem iſrael q̄ nutritur in forma reguꝫ
vel angelorum. iuit ergo ⁊ inuenit mu
lierem in porta domꝰ ſue ⁊ dixit ei filia
quid eſt de illo puero. Rn̄dit rabi. Nō
ne dixi tibi ꝙ cum malo nutritur quia
in die qua natus eſt fuit templum de-
ſtructuꝫ. ⁊ vltra hoc quia habet pedes
nō ambulat. oculos habet ⁊ nō videt.
Aures hꝫ ⁊ nō audit. os hꝫ ⁊ nō loqui
tur ⁊ ſic ſtatat ſicut vnꝰ lapis. ⁊ dū ipſe
loqueretur cum ea inſufflauit ventus a

quatuor ptib⁹ mūdi ⁊ piecit eum i mari magno. ⁊ ea hora helias ſcidit veſtimēta ſua ⁊ euulſit capillos ſuos ⁊ dixit. ve q2 perdita eſt ſaluatio iſrl'. Et exiuit vna filia vocis. i. reuelatio. et dixit helia nō eſt ſicut tu cogitas ſ3 q̄tuor cētis ānis habitabit i mari magno. ⁊ .lxxx. annis. vbi aſcēdit fum⁹ circa filios chore ⁊ .lxxx. annis in porta Rome qđ remanet annorꝫ p omnes ciuitates vſqꝫ ad finē. Ecce quō apparet manifeſte ex omibus p̄dictis auctib⁹ aduentū meſſie eſſe in deſtructōne templi. Sꝫ iudeus poterit arguere dicēdo qꝫ predicte auctes pbant aduentū ⁊ deſtructionem fuiſſe eadē die. ſ3 veritas nō eſt ſic q2 a die paſſionis vſqꝫ ad deſtructōem tranſierūt .xl. āni. Hic pōt dari optime duplex rńſio. Prima qꝫ iſtud nomē dies accipi pōt tripl'r. ſ. ſtricte large ⁊ largiſſime. Primo accipit put ſol eſt ſupra orizōtē. Scđo accipit p .xxiiij. horis. Tercio accipit p oī tpe ſicut inuenim⁹ in yſai. a ca. xix. vſqꝫ ad .xxxix. vbi ſepe fit mentio de hoc noie dies. et neceſſario h3 accipi p maiori tpe q̄ꝫ ē annorꝫ. Scđa rńſio eſt qꝫ ſi templuꝫ bñ durauit poſt paſſionem .xl. ānis. Veritas tñ eſt qꝫ in hora paſſionis pdidit tēplū omnē ſanctitatē ſuā ⁊ ceſſauerunt oīa miracula q̄ fiebāt in eo. Nolite ḡ querere o iudei maiorē deſtructiōeꝫ q̄ꝫ illā. Vñ dicit talmuth in libro đ yoma in ca. qđ incipit ſeptē dies. legūt mgr̄i x. miracula q̄ facta erant in domo ſctā ſcꝫ qꝫ abortiuit ex odore carnis ſancte. Non ferebat caro ſctā aliq̄ tēpe. nunq̄ꝫ apparuit muſca in templo. nunq̄ꝫ accidit pollutio ſacri magno in die indulgentiarꝫ. Nunq̄ꝫ inuēta eſt macula i pane ppoſitōnis. ⁊ licet pedes ſtarēt in tēplo cū hēbant humiliari ſpacioſi inueniebant. Nunq̄ꝫ nocuit ſerpēs nec alacerni hirl'm. Nunq̄ꝫ dixit vir ſocio ſuo ſtrictū hoſpitiū habui in hirl'm. Nunq̄ꝫ fuit ſufficiens pluuia ad extinguendum ignem altaris. Et nunq̄ꝫ fuerunt ſufficientes venti ad torquendū pilare fumiq̄ꝫ qđ aſcendebat de altari. Et dicit Rauſamaya et adhuc plures: q2 ptes vaſorꝫ terrenorꝫ q̄ frangebant in tēplo fundebant in eodem loco. Et dicit abaxe. ⁊ adhuc plume auiū ſacrificij ⁊ cīnis altaris incenſi oīa fundebant in loco ſuo. Et totū hoc ceſſauit .xl. annis ante deſtructōeꝫ templi. ſicut ſcriptuꝫ eſt ſigna noſtra nō vidim⁹ nō eſt vltra pphā neqꝫ apud nos eſt ſciēs vſqꝫ quo ps. lxxiij. Item dicit in eodem libro legunt magiſtri qꝫ .xl. annis in quib⁹ adminiſtrauit ſymeon iuſtus omni hora veniebat ſors dei ad manum dexteraꝫ ſ3 extunc aliquādo in dextera aliquando in ſiniſtra. Item elcopolone rubie efficiebat alb⁹. ⁊ extūc aliq̄ñ alb⁹ aliq̄ñ nō. Item candela que erat in occidēte tēpli omni hora erat incenſa: ſed extūc aliquando incenſa aliquando extincta. Item ignis altaris excedebat per ſeipſum. ⁊ nō erat neceſſe ſacerdotib⁹ mittere ligna niſi bis in die ſolum vt affirmaret p̄ceptum qđ habebat ſacerdos de mittendo ligna Leui. vj. Sed ex illo tūc aliquādo excedebant aliquādo nō. intm̄ qꝫ ſacerdotes nō ceſſabant ponere ligna tota die. Itē dr̄ in Talmuth hieruſolomitiſta in libro de yoma i ca. quod incipit duo hyrci. legunt magiſtri. qꝫ .xl. annis ante deſtructōneꝫ templi inueniebant extinctam candelam: que erat in occidente et copolane, ſtabat ſemper rubeus ⁊ ſors dei veniebat ad manum ſiniſtram ⁊ claudebāt portas templi in ſero ⁊ inueniebant eas apertas de mane ⁊ dixit rabi iohanā filius zachai. templum templum: quare nos terres: iam ſcimus qꝫ tu⁹ finis debet eſſe deſtructio. q2 p te pphetauit zacharias c. xj. Apiri libane portas tuas ⁊ cōmedat ignis cedros tuos. ecce ḡ cla

riſſime quō.xl.annis ante deſtructōez
qua hora fuit xp̄i paſſio ceſſarūt oīa
miracula ⁊ ꝑdidit templū ſcītatē ſuā.
Et nō ſolū tūc dicta miracula ceſſaue-
rūt.ſ; eadem hora ammotū fuit ſcep-
trum iuda ſm illud qḋ ꝓphauit iacob
⁊ ſcriptū eſt in libro canhedrin in.c.qḋ
incipit haudbod q̄⁊ in libro de aboda
zara in ca.j.dicūt ſic.legunt mgr̄i ꝙ.xl.
ānis an̄ deſtructōez templi fuerūt am-
moti canhedrin.i.lxx.iudices ꝯſiſtorij
gazit ⁊ fuerūt poſiti in hamith. Decla
rat Rabiſichin.locus erat in hirl'm q̄
vocabaꝛ hamith.dicit rabi abdin et ex
illo tūc nunꝗ̄ amplꝰ iudicarūt iudici
um criminale:q̄ꝛ iudiciū criminale nō
poterat fieri niſi in ꝯſiſtorio gazith.Et
dicit rabi moſſe darſan ꝙ nō auferetur
ſceptrū de iuda ꝫ dicit ꝓpter ꝯſiſtoriuz
gazit qḋ erat in terra iuda et dux de fe-
more eiꝰ iſti ſunt canhedrin q̄ erāt ſedē
tes in ꝯſiſtorio gazit qḋ erat qḋ erat in
terra iuda ⁊ dixit ſic iacob Canhedrin
qui ſtabūt ſedentes in ꝯſiſtorio gazith
nunꝗ̄ erāt āmoti a terra iuda iudican-
do iudicia criminalia q̄uſq; veniat ſy-
lo qui eſt meſſias ⁊ dicit rabi rachanū
qn̄ fuerūt āmoti a ꝯſiſtorio canhedrin
gazit ⁊ fuit eis āmota ptās iudicandi
iudiciū criminale ꝯſuerunt ſaccos ſuꝑ
corꝛa ſua:⁊ euulſerūt capillos ſuos et
dixerūt ve nobis q̄ꝛ āmotū eſt ſceptrū
iuda ⁊ filiꝰ dauid nō venit.Qui multū
nō eſt corde cecus bn̄ pōt videre clariſ-
ſime quō ſequiꝛ ex oīb ſupradictis
auctībꝰ aduentꝰ meſſie ꝓ illa hora.

Verūtamen ꝓ maiori ſatiſfactione
pōt videri hec veritas ex magna publi
catōne q̄ ibat ex ore omniū gentiuz eo
tempe de aduentu meſſie intm̄ ꝙ quia
viderūt illa hora regē vnuz qui regna-
bat in ciuitate iude que dicebatur bi-
ter qui erat homo magne fortitudinis
⁊ victor preliorꝝ cuiꝰ nomen erat baco
ſiba. ſtatim reputauerūt eum meſſiaʒ
intelligentes ꝙ in illa hora erat tp̄us
aſſignatū aduentus meſſie: dicit in li-
bro canhedrin in ca.qḋ incipit totus iſ
rael ꝙ barcoziba regnauit. xxx. annis
cum dimidio et dixit doctoribus ego
ſum meſſias.⁊ rabi aquiba quando vi
debat barcozibam dicebat. Iſte ē meſ-
ſias. Item dicit Rabi moyſen de egy-
pto in ca.de iudicibꝰ lectōnibꝰ regū. ra
bi aquiba magus ſapiens erat ⁊ de ma
ioribꝰ Talmuth erat ⁊ portabat arma
barcozibe regis ⁊ dicebat de eo ꝙ ipſe
erat rex meſſias quouſq; ipſum inter-
fecit adrianꝰ ꝓpter pcā ſua. Item poſ
ſumꝰ verificare p̄dictam ꝯcluſionez ex
ꝓphetijs danielis.ſ.ꝑ illas.lxx.hebdo-
madas quas tradit in.ix.ca. ſui libri q̄
non pn̄t declarari niſi ꝓ rege meſſia ſi
cut dicit rabi moyſes magiſter gerun-
denſis in gloſa quā fecit ſuꝑ danielem
vbi dicit ſic.⁊ vngaꝛ ſanctus ſanctorū.
Iſte eſt meſſias ſanctificatꝰ filiorꝝ Da-
uid.Et dicit rabi moſſe darſan ⁊ addu
caꝛ iuſticia ſempiterna iſte eſt rex meſ-
ſias. Item dicit in fine libri qui vocaꝛ
cederhaolam rabi yoſe.lxx.hebdoma-
de nūerate ſunt a deſtructōne p̄mi tē-
pli vſq; ad deſtructōez templi vltimi q̄
ſunt.lxx.anni captiuitatis babilonice
⁊.cccc.xx.quibꝰ durauit templū ſcōm
⁊ in fine illorū debebat venire meſſias
⁊ ſic declarat gaon rabi cahadyas ⁊ ra
bi abrahā abenazdra. Item p̄dictā ꝓ-
phetiā exponit petrus alfonſi conuer-
ſus multum grate ſm antiq̄s hebreos
declarando tempꝰ aduentus meſſie ſic
dicens in libro dan̄. Tp̄us aduentꝰ xp̄i
ſic eſt danieli ꝑ angelū reuelatum.lxx.
hebdomade ſunt ꝯſtitute ſuꝑ populuz
tuū ⁊ ſuꝑ vrbem ſanctuarij tui vt ꝯſu-
meꝛ p̄uaricatio ⁊ finez habeat pctm̄ et
deleatur iniquitas et adducaꝛ iuſticia
ſeculorꝝ ⁊ impleaꝛ viſio ⁊ ꝓphetie ⁊ vn
gaꝛ ſanctus ſanctorꝝ. Scito ergo ⁊ ad-
uerte ab exitu ſermonis vt iteruz edifi-

cetur hieruſalem vſq3 ad xp̄m ducem
hebdomada ſeptima ꝛ hebdomada.lx
due erūt ꝛ rurſum edificabit platea et
muri in anguſtia tempoꝝ ꝛ poſt heb-
domodas.lxij.occidet xp̄s ꝛ ciuitatē
ꝛ ſctūariū diſſipabit ppl's cum duce vē
turo ꝛ finis eius vaſtitas et poſt finem
belli ſtatuta deſolatio.Confirmabit āt
pactum multis hebdomada vna et in
dimidio hebdomadis deficiet hoſtia ꝛ
ſacrificiū et in templo erit abominatio
deſolatōnis ꝛ vſq3 ad ꝯſūmatōnē3 ꝛ fi-
nem pſeuerabit deſolatio. ꝓphetia ſa-
ne iſta clauſa eſt ꝛ intelligendum diffi-
cilis ꝛ ſunt ibi termini multi deſignati
ſed tamen omnes ad deſignandū3 xp̄i
aduētū ſunt poſiti. In primis igit̄ ſciē
dum eſt ꝙ hebdomade iſte annoꝝ ſūt
hebdomade.Cum igit̄ ait.lxx.hebdo-
made ꝯſtitute ſunt ſup ppl'm tuū ꝛ ſu-
per vrbem ſanctuarij tui vt ꝯſumet̄ p̄-
uaricatio ꝛ finem accipiat pctm̄ ꝛ dele
atur iniquitas ꝛ adducat̄ iuſticia ſecu
loꝝ ꝛ impleat̄ viſio ꝛ ꝓpherie ꝛ vngat̄
ſanct⁹ ſanctoꝝ.Cum illud inq3 ait no-
minari voluit q2 ſepties ſeptuaginta.i.
cccc.xc.anni erant ꝯſtituti ab eiuſdem
anni ꝓphetia vſq3 ad deſtructōē3 ierl'm
ꝛ templi q̄ a tyto romanoꝝ imperato-
re facta fuit cui⁹ deſtructōnis tpe iam
xp̄c venerat q̄ et iuſticia ſeculorū ꝛ ſan
ctus ſanctoꝝ erat p quē etiā ꝛ pctm̄ oē
ꝛ iniquitas eſt deleta ꝛ ꝓphetia omnis
impleta.Cetera aūt oia q̄ ſequunt̄:ad
hoꝝ.ccccxc.annoꝝ diuiſionē3 ꝛ decla-
rationē ſt̄ poſita.p h' aūt ꝙ ait ab exitu
ſermonis vt edificet̄ irl'm vſq3 ad xp̄m
ducē hebdomade.lxx. innuit ꝙ ab hu
iuſmodi die ꝓphie vſq3 ad Cyꝝ regem
pſaꝝ qui ab ipſo deo p yſaiā.xlv.xp̄us
appellat⁹ eſt fuerūt.lxx.annoꝝ hebdo-
made.i.xlix.anni.Cui⁹ cyri p̄cepto ce-
pit hieruſalē edificari in cui⁹ reedifica-
tione poſtq3 ꝯſūmatum eſt opus vſq3
ad aduentum tyti ſup hieruſalem.cccc
xxxiiij.anni fuerunt et hoc ꝙ dicit heb
domade.lxij.id eſt.cccc.xxxiiij. āni erūt
ꝛ rurſum edificabit platea ꝛ muri i an
guſtia tempoꝝ et poſuit hebdomadas
ſeptem et poſtq3 occidet chriſt⁹ ciuita-
tem ꝛ ſanctuariū diſſipabit popul⁹.ſc3
roman⁹ cum duce venturo.id eſt Tyto
ꝛ finis eius vaſtitas et poſt finem belli
ſtatuta deſolatio.Qđ autem ſequitur
confirmabit pactū3 multis hebdoma-
da vna.illa profecto hebdomada vna
ſeptem ſunt anni obſidionis. ſeptē eñ
annis obſeſſa eſt ciuitas ab exercitu ro
manoꝝ et infra illos ſeptem annos a-
deo coacti fuerūt intus et afflicti ꝙ nō
haberent vnde ſacrificium facere poſ-
ſent.et hoc eſt ꝙ ait in dimidio hebdo-
madis et infra hebdomadam deficiet
hoſtia ꝛ ſacrificium ꝛ in templo erit ab
hominatio deſolatōnis ꝙ etiam addit
vſq3 ad ꝯſūmationē et finem ꝑſeuera-
bit deſolatio inſinuat ꝙ captiuitas et
deſolatio illa fine foret caritura. Sep-
tem ergo hebdomade vſq3 ad Cyrum
et.lxij.hebdomade a Cyro vſq3 ad Ty-
tum ꝛ hebdomade obſidionis vna ꝓ-
fecto.lxx.ſunt hebdomade hec eſt ex-
poſitio p̄dicti alfonſi medici imperato
ris hiſpanie regis Alfonſi qui cū eſſet
ſapientiſſim⁹ int̄ iudeos illūiatus a dō
ꝯuerſus fuit ad xp̄m ꝛ ſcripſit optie dya
logū fidei catholice Anno dñi. M. c.
vj.qui aūt pleni⁹ voluerit ſcire diuiſio-
nē dictaꝝ.lxx. hebdomadaꝝ ſicut eas
diuiſit daniel.i.ad.vij.ꝛ ad.lx.ꝛ ad du-
as ꝛ ad vnā ꝛ illa vna ꝛ duas dimidias
inueniet multū optime in gloſa mgr̄i
nicolai de lyra ſup danielē.S3 ꝛ ꝓpter
nōnulla que addūt moderni iudei i ꝓ-
phetia iacob de ſceptro ꝛ in ſupradctā
de.lxx.hebdomadibus/et ꝓpter eoꝝ re
curuas expōnes annullandas p̄dictas
duas ꝓphias expono eo mōꝛ forma q̄
dict⁹ inclit⁹ doctoꝛ Nico.de lyra ſuis lo
cis exponit ne diligēs ſcire forte iopia

libroꝝ intelligat curuitates iudeorum Nūc enī librū ꝓ ignorantibꝰ ſcripſi vt breui volumine leuiter poſſint arma iuenire ꝯtra inimicos xpi. Et introduci tur primo ꝓphia iacob in q̄ exprimitur tps aduentꝰ meſſie Gen̄.xlix. vbi dicit iacob filijs ſuis. Cōgregamini vt ānūciem vobis que ventura ſunt nobis in nouiſſimis diebꝰ ſequit. Non auferet ſceptrū de iuda et dux de femore eius donec veniet q̄ mittendus eſt ⁊ ipe erit expectatio gentiū qđ ſic exponit a nicolao de lyra vbi ſupra. Nō auferetur ſceptrū de iuda.i.dignitas regia ⁊ dux de femore eiꝰ: qꝛ deficiente regno inter fecto rege zedechia in captiuitate babilonica extūc gubernatꝰ fuit xpls iudeorum p illos qui erāt de tribu iuda: qꝛ i reditu dicte captiuitatis zorobabel fuit dux coꝝ vt habet zach.iiij.ca. ⁊ Aggei primo ca. ⁊ poſt ſacerdotes gubernauerūt pplm vt pꝫ tpe machabeoꝝ q̄ etiaꝫ erāt de tribu iuda qꝛ tribus ſacerdotalis ⁊ tribus regia erāt ꝯiuncte vt patet iiij. Reg.xi. vbi dicit ꝙ ioſabeth ſoror ochoſie regis iuda tulit ioas ⁊ erat ſex annis cum ea in domo dn̄i qꝛ ipſa erat vxor ioiade pontificis ⁊ iſtud regimē durauit vſq ad tps herodis q̄ fuit alienigena de gente ydumeoꝝ et ipſo regnante natꝰ eſt xpus vt habet Math.ij. Cuiꝰ regnū durabit in ſecl'a ſeculorum amen. Et ideo ſubdit donec veniat qui mittendꝰ eſt.i.xpc qui miſſus eſt a pr̄e ꝓ ſalute generis humani ⁊ ipſe erit expectatio gentiū ſm ꝙ dicit aggei.ij.c. Ecce veniet deſideratꝰ cunctꝪ gentibus ⁊c̄. In hebreo aūt habet ſic ⁊ erit ei aggregatio gentiū ⁊ hoc impletū eſt in regno xpi.qꝛ poſt reſurrectōeꝫ ⁊ aſcenſionem xpi ad celos apl'is predicantibꝰ fidem xpi. Iudei ꝓ maiori parte remanſerūt obſtinati in infidelitate ſua ⁊ gentes cum magna deuotōne receperunt fidem xpi. Et ſic xpo aggregate ſunt ꝑter apoſtoli dixerūt iudeis vt habet Act.xiij.c. Uobis oportebat primum loqui verbū dei ſꝫ qm̄ repuliſtis illud ⁊ indignos vos iudicaſtis vite eterne. ecce ꝯuertimur ad gentes: ſic enī p̄cepit nobis deꝰ. Sed hanc ꝓphetiā que ſatis clare expoſita eſt de xpo iudei multipliciter nitunt ſubuertere. Ad cuius intellectū ſciendꝫ ꝙ in hebreo habet donec veniat ſylo. Hec auteꝫ dicta hebraica ſylo eſt ꝓpriū nomē loci. Significat etiā i alio ſenſu miſſionē ⁊ ſic ē nomen ꝯmune: ꝓut ergo eſt nomen loci accipiūt hic eā aliqui iudei dicentes ꝙ ꝓphetia impleta eſt qn̄ Saul qui erat de tribu beniamin vt habet.j. Reg.ix. fuit electus in regē ⁊ inunctus fuit i ſylo vbi erat tabernaculū dn̄i ⁊ archa ⁊ pꝯſequens vnctio vbi reges debebant iungi ⁊ ſic ſceptrum qđ accipit ꝓ quodam dominio ⁊ primatu qđ fuerat in tribu iuda vſq tūc fuit tranſlatū ad tribum beniamin. Sed hoc dictū manifeſte ꝯtrariat textui qꝛ an̄ electiōeꝫ ſaulis archa dei iam erat ammota de ſylo ⁊ erat in cariathiarim vt habetur p̄mo Regum.vij.ca. Item poſt ſaul immediate imo ipſo adhuc regnante fuit dauid inunctus per ſamuelem: quia dauid fuit primus rex de tribu iuda ⁊ tūc reges de illa tribu quando incepit ſucceſſerunt. Qꝛ autem ſceptrum dicatur auferri de tribu iuda quando incepit eſſe in ꝓpinqua diſpoſitōne ad graduꝫ ꝑfectum non eſt veriſimile. Et ideo alij iudei dicunt ꝙ iſta ꝓphetia impleta fuit in electōne hieroboam in regeꝫ qui erat de tribu effraym: quia decem tribus ablate ſunt a regno iuda et adheſerunt hieroboam quando roboam die conſtituto dedit populo duram reſponſionem.iij. Regum.xij. ⁊ ſic exponunt donec veniat ſylo.id eſt donec veniat hieroboam coronandus in tali loco. Sed iſta expoſitio oſtenditur falſa

per textum quia congregatio illa non fuit facta in ſylo: ſed in ſichem vt habetur .iij. Reg. xvij. ca. Item nõ fuit ablatum regnum a domo iuda tũc ſed ſtetit vſq3 ad captiuitatem babilonicã p ſucceſſionem hereditariam. Et illi ſoli dicebant ꝓprie reges quia inſtituebantur p inunctõnem. quia templum .archa domini. ꝛ illa que ad inunctõnem requirebant in hieruſalem remanſerat que erat metropolis in regno iuda. ꝓpter qđ alij iudei accipientes h̃ nomen ſylo ꝓut ſignificat miſſionẽ dicunt ꝙ dicta ꝓphetia impleta eſt tempe nabuchodonoſoꝛ qñ venit contra hieruſalẽ ꝛ occidit ʒedechiam regem et ſic defecit regnum iuda. Et ideo exponũt predictam literam ſic. Non auferetur ſceptrum ꝛc̃. donec veniat qui mittend⁹ eſt .ſ. nabuchodonoſoꝛ qui ꝓpter peccata iudaici populi miſſus fuit a deo ad deſtruendã terram ꝛ auferendũ regem ꝛ erit ei aggregatio gentiũ: quia ꝓpter dilatõnem ſui imperij aggregate ſunt gentes ſub eius dominio. Sed iſta expoſitio ꝛ p̃cedentes ꝯſimiles ſi fiũt deſtruunt p tranſlatõnem caldaicã quã iudei vocant targum que ita autentica eſt apud iudeos ꝙ nullus doctoꝛ eorum fuit auſus ei ꝯtradicere imo quãdo litera hebꝛaica eſt obſcura recurrũt ad illam ꝓ explanatõne. In illa autem ſic habet. Non auferet ſceptrũ đ iuda ꝛc̃. donec veniat meſſias. Nabuchodonoſoꝛ aũt nec aliquis iſtoꝝ vocatus ẽ meſſias in ſcriptura ſ3 ſolus xp̃c qui ꝓmiſſus in lege ꝛ ꝓphetis erat. Ex h̃ patet clarius veritas noſtre catholice expoſitõnis p̃dicte. Cum ergo a tempore p̃dicti herodis regis ceſſauerit regia dignitas tribus iude ꝛ ducat⁹ ꝛ in tẽpore illo nullus alius apparuit ꝗ ex doctrina ꝛ operatõnibus poſſet dici xp̃s niſi iħus ſaluatoꝛ noſter. Sequit ergo ꝙ ipſe eſt verus meſſias et ꝙ ei⁹ aduentus tranſiuit iã in p̃teritum. Item predictus petrus alfonſus cõuerſus in ſuo dyalogo p̃dictam ꝓphetiã exponit ſic dicens. Doctores antiqui hebꝛeoꝝ ſic expoſuerũt ꝓphetiam iacob. Non auferet ſceptrum .i. virga regni de iuda ꝛ dux de femoꝛe .i. de filijs filioꝝ eius in ſecula donec veniat qui mittend⁹ ẽ. id eſt xp̃c cui⁹ eſt regnũ ꝛ ad ipſum congregabunt gentes. Et nos quidem nouimus ꝙ poſtq̃ venit xp̃c neq3 rex neq3 dux de iuda fuit vlterius. Credẽ itaq3 debemus ꝙ hic temp⁹ xp̃i aduentus determinatum fuit ꝛ ꝙ is qui tempore illo venit ſine dubitatõnis ſcrupulo xp̃us extitit. Sc̃do introducit ꝓphetia Dañ. ca. ix. vbi gabꝛiel angelus inſtruxit danielem de illo tempe dicens .lxx. hebdomades abbꝛeuiate ſunt ſup populum tuũ ꝛ ſup vꝛbem tuam ſanctã vt ꝯſumet p̃uaricatio ꝛ finem accipiat peccatũ ꝛ deleat iniquitas et adducat iuſticia ſempiterna. ꝛ impleat viſio et ꝓphetia ꝛ vngat ſanctus ſanctorum.

Ad intellectũ hui⁹ ꝓphetie ꝰ videndum eſt q̃liter hic accipiat hebdomas vel hebdomada qđ eſt idem. In ſacra eñ ſcriptura vnomõ accipiat ꝓ tempe ſeptem dierũ ꝛ hoc mõ cõiter accipit. hoc etiam mõ loquit ſcriptura Leuit. xxiij. vbi dicit ꝙ ſeptẽ hebdomade ſt accipiẽde a feſto paſce qui faciũt .xlix. dies. ꝛ .l. die celebrandum eſt feſtũ penthecoſtes. Alio mõ accipit ꝓ tempe ſeptem annoꝝ. Et hoc modo loquit ſcriptura de hebdomada Leui. xxv. vbi dicit numerabitis ſeptem hebdomadas annoꝝ que faciũt annos .xlix. ꝛ .l. ãnus qui immediate ſequit qui dicit iubile⁹ qui apud iudeos erat annus remiſſionis vt ibidem dicit. Non autẽ inuenit hebdomada accipi pluribus modis. Non poteſt hic hebdomada accipi ꝓ hebdomada dierum quia tota prophetia danielis fuit ꝯpleta infra annum ꝛ

dimidiũ ergo ꝑ locũ a diuiſione opoꝛtet ꝙ accipiatᷣ a nũero annoꝝ.⁊ in hoc oĩs expoſitões ꝯueniũt:ſꝫ in hoc differt. Quia aliq catholici vt beda ⁊ aliȷ̃ dicũt ꝙ iſti anni intelligendi ſũt anni lunares q̄ ſunt breuioꝛes ãnis ſolarib⁹ xj.dieb⁹. Moti fuerũt aũt ad hoc dicẽdum ex duob⁹.primo ex textu qꝛ dicũtur hebdomade abbꝛeuiate Et ſicut dictum eſt anni lunares ſunt bꝛeuioꝛes annis ſolarib⁹.et per ꝯſequens hebdomade annorũ lunariũ ſunt bꝛeuioꝛes. Secũdo qꝛ angel⁹ loquebatᷣ danieli q̄ erat hebꝛeus. Hebꝛei aũt computabãt ꝑ annos lunares vt dicit ipſe beda. Et ideo angel⁹ poſuit numerũ annoꝝ pꝛedictoꝝ ꝑ hebdomadas annoꝝ lunarium. Vtrũqꝫ dictum nõ placet Nicolao de lyꝛa. Et eſt ratio qꝛ in hebꝛeo nõ ponitᷣ abbꝛeuiate ꝑut ſonat in detruncatione ſeu diminutione ſed in Hebꝛeo ponitᷣ pꝛeciſe vt notat tẽpis determinationẽ.ſ.nec plus nec min⁹. Similiter ſcdm̃ eſt falſum. Si em̃ iudei haberent annũ bꝛeuioꝛem.xj. dieb⁹ q̄ꝫ ann⁹ ſolar[illegible] cũ ſm legẽ ſuã teneantᷣ ꝑ menſe cuiuſlibꝫ ãni facẽ paſca ⁊ die determinata.ſ.xiiij.die ꝑmi mẽſis.ſeqꝛetᷣ ꝙ paſca eoꝝ hui⁹ ãni ꝑcederet paſca ãni pꝛecedentis in.xj.dieb⁹. Et eodem mõ paſcha anni ſequẽtis ꝑcederet ꝑ.xxij. dies ⁊ ſic anticipando tempus quolibet anno ꝑ.xj.dies. Ad qđ quidẽ ſequeretᷣ ꝙ iudei celebꝛarent paſcha ſuũ ex obligatõne ꝑcepti infra bꝛeue tp̃s in quolibet menſe toti⁹ ãni. Hoc autẽ apparet manifeſte falſum ex vſu eoꝝ qꝛ ſꝑ faciunt eodem tꝑe. Et ideo pꝫ ꝙ cõputant ꝑ annos ſolares ſicut ⁊ nos. licꝫ enim incipiãt menſes a lunatõib⁹ tñ terci⁹ ann⁹ apud eos hꝫ lunatões.xiij. Ita ꝙ ꝑ emboliſmos faciũt adequationes tẽpis ⁊ ſic computant ꝑ annos ſolares ſicut ⁊ nos. Dato tam̃ ꝙ computarent ꝑ ãnos lunares nihilomin⁹ habetᷣ ꝓpoſitũ nr̃m vt videbit. Scđo videndum eſt ꝙ ãnos ꝯtinẽt hebdomade ꝑdicte ⁊ pꝫ ꝙ ſi multiplicentᷣ.lxx.ꝑ.vij. reſultant.cccc.xl. Tercio videndũ eſt a quo tꝑe incipiat ꝯputatio iſtaꝝ hebdomadaꝝ. ⁊ dicũt aliq iudei ꝙ incipit ab.xj.ãno regis ʒedechie qñ deſtructũ eſt pꝛimũ templũ. Aliȷ̃ dicũt ꝙ incipit a pꝛimo ãno dariȷ̃ qꝛ illo tꝑe dixit ãgelus iſta danieli. Aliȷ̃ dicũt ꝙ incipit cõputatio iſta a reditu captiuitatis ſb ʒoꝛobabel duce ãno ſcđo cyri regis pſaꝝ Aliȷ̃ dicũt ꝙ incipit ꝯputatio iſta a.xx. ãno regis artarxerſis qñ miſſus ẽ Neemias ad reedificandũ irl'm. Que aũt iſtaꝝ opinionũ ſit vera ꝓpter ꝓlixitatẽ euitandã,omittitᷣ ⁊ etiaꝫ qꝛ ſm omnes iſtas ꝯputatões hꝫ ꝓpoſitũ noſtrũ ſufficienter.ſ.ꝙ tp̃s aduent⁹ xp̄i ſit pꝛeteritum.pꝰ pꝫ qꝛ angel⁹ determinate aſſignat.cccc.xc.ãnos vſqꝫquo impleatur viſio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngatᷣ ſanct⁹ ſanctoꝝ id eſt xp̄c. Sed q̄litercũqꝫ accipiatᷣ cõputatio anni lunaris vel ſolaris et vbicũqꝫ incipiatᷣ ꝯputatio qꝛ infra tñ non põt accipi q̄ꝫ a.xx.ãno regis artarxerſ tot⁹ tñ numer⁹ ꝑdict⁹ iam diu eſt ꝑteritus. Et declaro ſaltem de vltimo:nũerũ ꝑdictũ impletũ.ſ.a.xx.ãno artarxerſis vſqꝫ ad.xviij.annuꝫ tyberiȷ̃ ceſaris i paſſus eſt xp̄us. Si fiat ꝯputatio ꝑ annos lunares qđ pꝫ h mõ. Regnũ pſaꝝ durauit ãnis.cc.xxxiij.⁊ a pꝛincipio regni vſqꝫ ad.xx.artarxerſis fluxerũt ãni c.xv.⁊ p⁹ durauit.cxviij.anniſ. Regnũ grecoꝝ durauit.ccc.ãnis ⁊ tũc cepit regnum Romanoꝝ a cui⁹ pꝛincipio vſqꝫ ad.xix.annũ tyberiȷ̃ fluxerũt ãni.lvij.q̄ ſimul iuncti pꝫ ꝙ faciũt.cccc.lxxxv.annos ſolares q̄ implent ꝑdictũ numerũ ſm lunares ãnnos:quia annus lunaris cõtinet.ccc.liiij.dies. Solaris vero ccclxv.quadrantem vnũ et.v. hoꝛas et patet ſcdm̃ verũ numeruꝫ ꝙ.cccclxxv. ãni ſolaris ſunt.ccccxc.anni lunares q̄

eſt numerus hebdomadaꝝ ꝯputando
vt dictũ eſt ꝑ annos lunares. Aduer
tendũ tamē ꝙ rabi ſalomon dat quan
dam expoſitōez falſam ad ratōnem ꝑ-
dictam quā opoꝛtet remouere. dicit.n.
ꝙ ſeptem hebdomade ille nō cōtinent
temp⁹ ꝑciſum vſqꝫ ad aduentuz xp̄i et
paſſionis ſue myſterium vt ꝑdictū eſt.
Sed dicit ꝙ ꝯtinet temp⁹ ꝑciſuz a de-
ſtructōne pꝛimi templi vſqꝫ ad deſtru-
ctionē ſcđi ꝑ tytū ⁊ veſpaſianū cui⁹ ex-
poſitō talis eſt. Septem hebdomade
ꝑciſe.i.determinate ſuꝑ ppl'm tuū an-
teqꝫ veniat ꝑfecta captiuitas eoꝛū que
facta eſt ꝑ romanos ꝯburentes ciuita-
tem et templū ⁊ eijcientes inde popu-
lum iudaicū vt ꝯſumaẗ ꝑuaricatio.id
eſt deſiſtant a ꝑuaricatiōib⁹ caſtigati ꝑ
ꝑdictam captiuitatem ⁊ deleaẗ iniqui-
tas eoꝝ.ſ.ꝑ captiuitatem et afflictōem
ꝑdictam que eſt pena vt dicit. ⁊ addu-
caẗ iuſticia ſempiterna.i.vt ineternum
iuſtificenẗ ꝑ ꝑdictam captiuitatem ꝓ
pctis tolerando. ⁊ vt ſic finaliter imple
aẗ viſio ⁊ ꝓphetia.i.viſiones de xp̄o ꝓ-
miſſe ꝑ ꝓphetas ⁊ vngaẗ ſanct⁹ ſanctoꝝ
id eſt archa dei ⁊ vaſa ſanctuarij. q̄ re-
cuperabunẗ ꝑ meſſiā venturuz in fine
hui⁹ captiuitatis vt dicit. Sꝫ quantuz
debeat durare iſta captiuitas nō dicit:
⁊ ſic ꝑ ꝯſequens tp̄s determinatū ipſi
us hic nō poniẗ. Qꝫ aūt iſta expoſi-
tio ſit falſa ⁊ extoꝛta patꝫ ꝑ lr̄am pꝛece-
dentē vbi dī ꝙ angel⁹ gabꝛiel venit ꝓ-
pter oꝛatōez daniel' oꝛantis ꝓ liberatio
ne ppli ad annunciandū exauditōem
ſue petitōnis. Et ideo nō ſolū nuncia-
uit ei liberatōez a captiuitate babiloni
ca ſꝫ etiā ꝑfectā liberatōnem fiendaz ꝑ
xp̄m. de qua Daniel pꝛincipaliter ora-
bat. Et ideo dicere ꝙ angelus venerit
ad denunciandum danieli ꝑfectam ca
ptiuitatē ſui ppli. ⁊ nullū certū tp̄s li-
beratōnis fiende ꝑ xp̄m h' eſt valde ab
ſurdū ⁊ ꝑcedenti lr̄e ꝯtrariū q2 nō ve-
niſſet ad ꝯſolatiōez danielis ſed magis
ad deſolatōez. Item qđ dicit ꝙ per ca-
ptiuitatem in qua ſunt deſiſtūt a ꝑua-
ricatōnib⁹ hoc eſt aperte falſum q2 ſuꝑ
om̄ia gentes intendūt ſoꝛtilegijs et au
gurijs vt ſciūt illi qui nouerunt facta
eoꝝ ⁊ tñ iſta ꝓhibenẗ eis maxime in le
ge diua pꝫ in Exo. ⁊ Deu. ⁊ in pluꝛib⁹
alijs locis ve.teſta. Item ꝙ dicit viſio-
nes impleri ꝓphetaꝝ ꝑ merita eoꝝ ē cō
tra illud qđ dī Deu.ix. Scito ꝙ nō ꝓ-
pter iuſtificatōes tuas dederit tibi de⁹
terrā hanc in poſſeſſionē ⁊c. multomi-
nus ꝓpter iuſticias eoꝛū implenda eſt
ꝓmiſſio de xp̄o ⁊ maxime quia de ip̄o
ſcribiẗ yſa.viij. Et erit ad lapidem of-
fenſionis ⁊ petram ſcandali duab⁹ do-
mib⁹ iſrl' et in laqueū ⁊ ruinam habitā
tibus irl'm. Item ꝙ dicit ꝑ vnctōez ſan
cti ſanctoꝝ intelligi vnctōnez arche et
ſanctuarij qui recuꝑabunẗ per regem
meſſiam hoc eſt ꝯtra illud qđ habetur
Hiere.iij. Cumqꝫ multiplicati fueritis
⁊ creueritis in terra in diebus illis ait
dñs nō dicēt vltra archa teſtamenti do
mini neqꝫ aſcendet ſuꝑ coꝛ neqꝫ illi⁹ re-
coꝛdabunẗ neqꝫ viſitabitur neqꝫ fiet vl
tra. quia cerimonie veteris teſtamenti
oīno ceſſauerūt poſt paſſionem chꝛiſti
ex tūc em̄ fuerunt moꝛtue manet ergo
veritas inconcuſſa ꝙ.ſ.tempus hebdo
madaꝝ fuit impletum in chꝛiſti ad
uentu qui peccata noſtra tulit omnia.
que in deū in nos ⁊ in ꝓximū cōmiſſa
erant: iuſticiam adduxit legem ⁊ ꝓphe
tias impleuit: ⁊ vnctus eſt plenitudi-
ne gr̄e a deo pr̄e. Tercio determinat
ſacra ſcriptura tp̄s aduent⁹ meſſie yſa.
vlti. textus ibi eſt anteqꝫ ꝑturiet pepe-
rit. Et licet aliquid de hoc textu ſupꝛa-
dictum ſit. hic tñ pleni⁹ exponiẗ. ſuꝑ q̄
gloſa hebꝛaica q2 anteqꝫ nat⁹ fuiſſet il-
le qui in ſeruitutē redegit vltimam: na
tus fuit redemptoꝛ. Igiẗ ante natiuita
tem tyti q̄ ciuitatem ⁊ templū deſtru-

xit ⁊ ppl'm captiuauit ⁊ in venditōnez
⁊ ſeruitutē expoſuit intm̄ ꝙ dabantur.
xxx. ꝓ vno nūmo argenteo vt dic̄ hu-
go floriaceñ. fuit natiuitas ipſiꝰ xp̄i. ħ
idem pꝫ ꝑ tranſlatōez caldaicā ibidem
quē ꝯpat iſrl' mulieri ꝑturienti que an
guſtias maximas patit̄ ⁊ dolores: ad-
huc nō erit ei vehemens anguſtia. ⁊ ad
huc nō veniet ei tremor cum doloribꝰ
ꝓpter partum ⁊ reuelabit̄ rex meſſias.
Dolor eñ ⁊ anguſtia partꝰ exprimūt
maximā calamitatem quā habuerunt
in obſidione tyti ⁊ veſpaſiani. vbi tan-
ta fuit anguſtia ⁊ calamitas ꝙ imple-
tum eſt illud Trenoꝝ. iiij. Manꝰ muli
erum miſericordiū coxerūt filios ſuos
⁊ multas alias anguſtias ⁊ miſerias
paſſi ſunt que ioſephus narrat in libro
antiquitatū de bello iudaico vt videbi
tur li. iij. Et ante iſtā obſidionē clarū ē
ꝙ fuit ih̄s nazarenus natꝰ ꝑ. lxx. āños:
⁊ paſſus ꝑ. xl. annos. Iſte textꝰ cuȝ glo
ſa caldaica eſt tante auc̄tis apud iude-
os ꝙ mlt̄i doctores eoꝝ ꝯcedūt ꝙ meſ
ſias natus eſt in die deſtructōnis tem-
pli. Pro q̇ allegat rabi hamon ꝙ liba-
nus cum excelſis cadet. ⁊ egredict̄ vir
ga de radice yeſſe yſa. xj. Et interrogāt
ipſi iudei vbi eſt ipſe meſſias natꝰ in il-
la die deſtructōnis templi. Rñdent q̇-
dam ꝙ eſt in ꝑadiſo cū angelis: viuēs
ibi eo mō quo moyſes vixit. xl. diebus
in monte ſynai ⁊ expectat p̄ceptuȝ dn̄i
ad ſe oſtendendū. Alij ꝙ eſt vltra mō-
tes caſpios expectans p̄ceptum dn̄i de
liberatōne ppl'i. Alij dicūt ꝙ vadit per
mundū ſicut pauꝑ ⁊ humiliatꝰ ꝑꝑ pec
cata ppl'i ſui ſm̄ ꝙ dicit̄ yſa. liij. et nos
reputauimus eū quaſi leproſum ⁊c. q̇-
uſqꝫ appareat ex p̄cepto domini in vir
tute ad liberatōnem filiorum iſrael de
captiuitate ⁊ miſeria in qua ſunt. Ta-
lis eñ varietas oſtendit ꝙ dictum eoꝝ
eſt ficticiū. Sed quicqd ſit dictū: vide-
tur ꝙ verū eſt ꝙ tempus veniendi meſ
ſie taxatum in ſcriptura iam p̄terijt et
impletū eſt in ieſu nazareno vero meſ-
ſia noſtro. Et iſtud fuit vocatum tē-
pus plenitudinis ad gal'. iiij. ⁊ ephe. j.
qꝛ in xp̄i aduentu fuit q̄druplex pleni-
tudo. ſ. nature. ſcripture. gratie et tem-
poralis menſure. Nature quidē quia
tūc venit finis om̄is creature. ſ. homo
ꝯiunctus eſt ſuo principio. ſ. deo. Vn-
de tūc factus eſt nobilis circulus q̇ eſt
ꝑfectiſſima figuraꝝ. Tūc etiam fuit vl-
timus modus formandi hominez qui
ſit poſſibilis. ſ. de ml'iere ſine viro. Alij
eñ tres p̄ceſſerant ⁊ iſte fuit quartus.
Scripture etiā quia ꝓmiſſa fuerūt red
dita: figure complete ⁊ om̄es ſcripture
delucidate. Gratie plenitudo inſuper
apparuit in fecunditate marie: iuſtifi-
catōne iobis: in miſſione ſpūſſancti ſu
per apl'os. ⁊ in ſacramentis eccl'ie que
ſunt gratie vaſa. Plenitudo nihilomi
nus tempalis menſure. Om̄is eñ per
fectio ꝯſiſtit in tribus p̄ceſſerat autem
tempꝰ nature in quo fuit ꝯuictum hu-
manū genꝰ de ignorantia. Tempus eti
am legis ſcripte in q̇ fuit ꝯuictū de im
potentia ⁊ hoc fuit tercium ꝯplemen-
tum vniuerſoꝝ tempoꝝ in q̇ fidelibus
dat̄ vera dei cognitio veraqꝫ virtus ad
ꝯpletōez diuine legis: ⁊ in ſignū iſtarū
plenitudinū voluit venire dei filiꝰ ſex-
ta mūdi etate. vj. ānoꝝ millenario. vj.
menſe a ꝯceptōne iobis. ſexta die vt di
cit̄ ⁊ forſitan ſexta hora. Probabile ei
eſt ꝙ illa die ꝯceptꝰ fuit adā celeſtis: in
q̄ fuit formatꝰ adā terrenus. Illa hora
veniret medicus in qua primus hō in
duxit humano generi mortiferam in-
firmitatem: ſexta etiam die fuit paſſus
⁊ ſexta hora in cruce fuit ꝯclauatꝰ. hoc
ergo fuit tempꝰ beneplaciti ⁊ tp̄s miſe
rendi vt dī in p̄s. ca. j. Secōm teſtio-
nium aduentus meſſie eſt inquiſitō iu
deoꝝ ſctā tp̄e xp̄i quā ñ feciſſent niſi tē
pus impletū cognouiſſent. tūc eñ inq̄rē-

tes miſerũt ſacerdotes ⁊ leuitas ad iohannē baptiſtã quē tũc ſanctiſſimũ in ſctitate videbãt vt interrogarēt eum ſi erat meſſias vt dr̄ Joh.j. Qui ſi dixiſſꝫ ꝙ ſic eũ recepiſſent ꝫ ꝯfeſſus ē ⁊ nõ negauit.q: nõ ſum ego xp̄c.i.meſſias vtꝫ ꝯfeſſus eſt tñ ꝙ erat eius vox ⁊ p̄co clamãs vt p̄parent ſibi viã tanꝗ̄ ſummo r̄gi ſuo vero meſſie.q̄ ⁊ digito eũ oñdit dicēs eis.hic eſt de q̄ dicebã vobis qui pp̄ſt me venit ante me factus ē . cuius nõ ſum dign⁹ corrigiã calciamẽti ſoluē Et iterũ digito eũ oñdens ait. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit pctã mundi. Nō h̄ etiã valet inquiſitio facta p eos eodem tp̄e de barcoziba vt ſupradictũ ē. Fruſtra eñ eēt talis inquiſitõ ſi tp̄s impletum nõ cognouiſſent. Terciũ teſtimoniũ eſt ioſephi ſapiētiſſimi hiſtoriographi iudeoꝝ q̄ in xviij.li.antiq̄tatuꝫ deſcribens tēpa tyberij ceſaris ſub q̄ paſſus ē xp̄c ſic dicit. Fuit eiſdē tp̄ib⁹ ibi vir ſapiēs ſi tñ virũ eum noiare fas eſt Erat eñ mirabiliũ opeꝝ effector ⁊ doctor eoꝝ hoim q̄ libēter ea q̄ vera ſunt audiũt.⁊ multos quidē iudeoꝝ mltos etiã ex gentib⁹ ſibi adiũxit:xp̄c h̄ erat. hũc accuſatõe primoꝝ nr̄e gent viroꝝ cũ pylat⁹ in cruce agendũ eē decreuiſſꝫ nõ deſeruerũt eũ q̄ ab initio eũ dilexerant. Apparuit eñ eis iterũ viuus ſm ꝙ diuinit⁹ inſpirati pp̄he hec vel alia ꝺ eo innũera miracula futura p̄dixerũt. hec ille. Quartũ teſtimoniũ ē pylati q̄ ãno dñi.xxxvj.impij vo tyberij. xxj. cũ eēt mos romanis vt puinciaꝝ iudices ſenatui ſcripto renũciarēt vt ſi q̄d noui in his q̄s regebãt puincias accidiſſet:ſcripſit ep̄lam ad tyberiũ ſb hac forma. Tyberio auguſto ponti⁹ pilat⁹ ſalutē Nup accidit ꝙ ipſe pbaui iudeos p inuidiam ſe ſuoſqꝫ poſteros crudeli damnatõe pemiſſe. Cum eñ promiſſum haberent patres eorũ ꝙ deus ipſoꝝ mitteret illis p virginem ſanctũ ſuũ qui rex ipſoꝝ merito diceret hũc me preſente miſit in iudeam quem cũ vidiſſent cecos illũinaſſe.leproſos mũdaſſe.paraliticos curaſſe.demones effugaſſe.mortuos ſuſcitaſſe.ventis imperaſſe.pedibuſqꝫ ſiccis ſuper vndas maris ambulaſſe ⁊ alia multa miracula feciſſe ⁊ oĩs popul⁹ iudeoꝝ diceret eum eſſe dei filiũ.principes ſacerdotũ inuidia ꝯtra eum moti itaqꝫ mihi euꝫ tradiderũt ⁊ alis paliis mentiētes hũc magum eſſe ⁊ ꝯtra legem eoꝝ agere dixerũt. Ego aũt ita eſſe credidi. Ipſum qꝫ flagellatum eoꝝ arbitrio tradidi qui eum crucifixerũt ⁊ ſepulchro cuſtodes adhibuerũt. Ille quoqꝫ militib⁹ meis cuſtodientib⁹ die tercia reſurrexit. Intm̄ vo nequicia iudeoꝝ ꝯtra eum exarſit vt ipſis cuſtodientibus pecuniã darent quatin⁹ diſcipulos eius corp⁹ rapuiſſe dicerent. Sed illi qd̄ factum fuerat tacere nõ valentes teſtati ſunt euꝫ reſurrexiſſe ſeqꝫ viſionem angeloꝝ vidiſſe ⁊ a iudeis pecuniã accepiſſe. Hoc aũt ideo ſcripſit ne qs aliter eſtimet factum eſſe vel credendũ mendacijs iudeoꝝ. Tũc tyberius cum ſuffragio magni fauoris retulit ad ſenatum ⁊ poſtulauit vt xp̄c deus haberet. At ſenatus recuſauit:indignat⁹ ꝙ nõ ſibi ſm morē ep̄la p̄ fuiſſet delata. Et ſic ſatis claret ex p̄dictis q̄tuor teſtimonijs tēpus aduentus meſſie fuiſſe ante deſtructionem ſecundi templi.

Q ver⁹ meſſias dꝫ eē de genere iude pcedēs de medio filiorum iacob.

S Ecũd⁹ theſaur⁹ ap̄it de genere meſſie.qd̄ ſacra ſcptura p̄nũciat ⁊ ſpecifice determiat ⁊ ipletuꝫ ē in ihu nazareno. Naꝫ dixit dñs moyſi Deu.xviij. pp̄haꝫ ſuſcitabo eis de medio frm̄ ſuoꝝ ſilēꝫ tibi.ponã v̄ba mea i ore eius. Qui aũt verba ei⁹ q̄ loquiti

noſe meo audire noluerit ego vltoꝛ ex
iſtam. Et pꝫ ꝙ iſta auctas nulli pōt ap
plicari niſi ieſu nazareno vero meſſie
nr̄o: qḋ pꝫ ꝑ duas eiꝰ ꝑtes principales.
Prima ps auctis eſt ꝓpham ſuſcitabit
deꝰ filijs iſrl' de medio fratrū ſuoꝝ. Ec
ce genꝰ meſſie. Pro q̊ nota ꝙ iudei di
cunt̄ filij iſrl' vel iacob qḋ idez ē. Iſrael
aūt habuit q̄tuoꝛ vxoꝛes ex quibꝰ pro
creauit. xij. filios ⁊ vnā filiā. Prima fu
it lya q̄ habuit ſex filios ⁊ vnā filiā per
oꝛdinē q̄ ſequunt̄. ſ. Rubē. Symeon.
Leui. Iudas. Iſachar. zabulon. Dy
na pꝫ Gen̄. xxxv. Scḋa vxoꝛ eiꝰ fuit ra
chel q̄ habuit ſolū duos filios. ſ. Ioſe
phet Beniamin. Tercia fuit balla an
cilla rachelis q̄ hūit ſolū duos filios. ſ.
Dan ⁊ neptalim. Quarta fuit zelpha
ancilla lye q̄ hōit ſolum duos filios. ſ.
gad ⁊ aſſer qḋ pꝫ Gen̄. vbi ſupra. Nō
q̄d dicit auctas. ꝓphā ſuſcitabo eis de
medio fratrū ſuoꝝ. Iſte ḡ ꝓpha qui de
bebat eſſe meſſias non potuit eſſe de fi
lijs bale ancille rachelis: qꝛ nō habuit
niſi duos filios ⁊ in duobꝰ nō eſt medi
um. nec potui eē de filijs zelphe ꝓpter
eandez cām nec a ſili de filijs rachelis
ḡ opoꝛtet ꝙ ſit de filijs lye q̄ fuerūt ſe
ptem ⁊ in nūero ſeptenario ē medium
ſcꝫ quartꝰ. Nūerent̄ ḡ filij lye ꝑ oꝛdinē
primi tres ſunt Ruben. ſymeon. leui.
vltimi tres yſachar. zabulon. dyna. me
diū iſtoꝝ fuit iudas q̄ fuit quartꝰ. ꝓpha
ḡ qui debebat eē meſſias ad h̄ vt ſuſci
taret eū deꝰ de medio fratrum ſuoꝝ de
buit eſſe de tribu iuda. Ecce genꝰ eius.
Hic diligēter attende abſconditū my
ſteriū q̄re. ſ. deꝰ dixit. de medio ſuſcita
bo ꝓpham. i. meſſiā. Genꝰ enī hūanū ꝓ
pter pctm̄ primi hois et ꝑꝑ innumera
pctā q̄ poſtmodū hoies ꝯmiſerūt fuit
diuiſum a deo ſicut dicit̄ yſa. lix. Iniq
tates veſtre diuiſert int̄ vos et deū vr̄m
⁊ abſconderūt faciem eiꝰ a vobis. Iſtḋ
eſt ſignum maximi odij inter deum et
homines. ſ. abſcondere faciem ſuaz ab
homine. Quia tria ſunt ſigna inimi
cicie ⁊ iſtud eſt ſupremū. Primum eſt
cū quis denegat alicui ſuam familiari
tatem quemadmodum xp̄c illi cui di
xit Math. viij. ⁊ Luce. ix. vulpes foue
as habent ⁊c̄. Scḋm eſt cum quis de
negat alicui ſuam loquelam ſicut Io
hannes euange. dicit loquens de here
tico. ij. Io. j. nec aue ei dixeritis. Terci
um ⁊ vltimū eſt cum quis denegat ali
cui ſuū aſpectū. ſicut dauid dixit de ab
ſalone filio ſuo. ij. Reg. xiiij. ꝙ nō vide
ret faciem regis: In hoc gradu erat de
us reſpectu humani generis ſicut ait
moyſi Exo. xxxiij. Non videbit me ho
mo ⁊ viuet. ⁊ gemēs Iob. ca. xiij. dice
bat. Cur faciem tuā abſcondis et arbi
traris me inimicum tuū. Abacuc. c. j.
Mūdi ſunt oculi tui dn̄e vt nō videas
malū ⁊ reſpicere ad iniquitatē nō pote
ris. Cū ergo tanta eſſet diſcoꝛdia inter
deū ⁊ homines ⁊ ad pacificandum di
ſcoꝛdes ſit neceſſarius mediatoꝛ. Ideo
meſſias ꝓmiſſus debuit exire ⁊ ſuſcita
ri de medio qḋ veridice fuit impletum
in xp̄o ih̄u ſaluatoꝛe noſtro. Quia
ipſe vt oſtenderat ꝙ verā pacē venerat
facere inter deū ⁊ hoies ⁊ vt innueret:
ꝙ verus mediatoꝛ erat quaſi ſemꝑ me
dium elegit. ſ. pacem inchoans. pacez
oꝛdinans. pacē ꝯfirmās. pacem publi
cans. pacem ꝯſeruās. Hi ſunt quinqꝫ
paſſus aſcenſus noſtre ſalutis. Eſt er
go primus paſſus ꝙ xp̄c pacez incho
ans exiuit de medio qꝛ eſt media in tri
nitate ꝑſona. Hic ſunt due ꝓpoſitio
nes ſignate. Prima eſt ꝙ debuit deus
incarnari vt homo reconciliaret̄ deo ⁊
fieret pax. Scḋa ꝙ nō pater nec ſpiri
tusſanctꝰ ſ; filiꝰ. Prima ꝓpoſitio patet
dupliciter. primo qꝛ nulla creatura ſuf
ficiebat ad tātū debitū ꝑſoluēdū. cū de
bitū eēt infinitū qꝛ ꝯ infinitū offenſa fu
it facta. Scḋo qꝛ ꝯria ꝯrijs curantur.

Cum ꝙ hõ cum peccauit voluerit eſſe deus dicẽte ſibi dyabolo eritiſ ſicut dij: Gen.iij. ꝙ ꝑ cõtrariũ vt hõ curaret oportuit ꝙ ꝑ ɔtrarium deꝰ fieret hõ. De hac materia in q̃rto laciꝰ dicet. Scd̃a ꝓpoſitio pȝ q2 licet tres pſone ſint vnꝰ deꝰ. diſtinguunt tñ realiter ꝑ relatões ⁊ habent etiã appropriata diſtincta. q2 potentia appropriat pr̃i. ſapia filio. ⁊ bonitas ſiue amor ſpũiſctõ. q̃ ſunt quaſi tres diuiſe triũ pſonaꝝ offerentiũ ſe in campo certaminis vt cuiuſcũqȝ tangeret diuiſa ꝓ hoie exiret in campum. venit dyabolꝰ ⁊ tetigit diuiſaȝ filij dicẽdo pentibꝰ p2imis. Eritis ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. nõ dixit potentes nec boni ſed ſciẽtes. ⁊ cũ ſcia ſit appropriatũ filij ſicut potentia pr̃is. ⁊ bonitas ſpũſſcti vt dictũ eſt. nõ ergo debuit venire ꝓ redemptõne hois ⁊ eiꝰ reconciliatõe deꝰ pater nec ſpũſſanctꝰ ſꝫ filiꝰ q̃ eſt media in trinitate pſona. Item pacem inchoans venit in tpe medio. Currũt. n. tria ſilentia ab initio mũdi vſqȝ ad beatitudinẽ eternã ſicut patuit ſupra in ƀ ll.ar.iiij. tercie ɔſideratõnis. ⁊ ƀ eſt qd̃ dicit Sapi. xviij. Dum mediũ ſilentium tenuerũt oia ⁊ nox i ſuo curſu mediũ iter hr̃et. Omnipotẽs ſermo tuꝰ dñe exiliens de celo a regalibꝰ ſedibꝰ venit. Angelꝰ venit ad virginẽ hora cõpletorij. Et ideo tũc pulſat ꝓ aue maria: durauit ſacra collocutio vſqȝ ad dimidium noctis ⁊ tunc dante conſenſuȝ virgine omps ſermo dei. i. verbũ patri. q̃ eſt eiꝰ filiꝰ a regalibꝰ ſedibus veit i vteꝝ ſcȝ virginis. Sic ergo pȝ ꝙ filiꝰ dei venit in medio ſilentio in incarnatõnem ſic etiã natus fuit media nocte ſicut pȝ Lu.ij. q2 paſtores cuſtodiebant vigilias noctis. ꝓdicta tria ſilentia figurant nobis tres magnos annos durationis mũdi. In quoꝝ medio debebat venire meſſias ad viuificandũ genꝰ hũanuȝ ꝑ petiñ mortuũ dicẽte ꝓpha abacuc. iij. c. dñe opꝰ tuũ in medio ãnoꝝ viuifica illud in medio ãnoꝝ notũ facies. Iteȝ pacẽ inchoãs ſtetit in medio. ſ. vteri virginalis. Ipſa eñ vgo btã q̃ debuit eſſe mater iſtiꝰ excellentiſſimi medij. int deum ⁊ hoiem rõnabile fuit ꝙ etiaȝ ipſa eſſet mediũ. Fuit eñ medium loycale mediũ morale ⁊ mediũ naturale. queſrũt eñ loyci mediũ ad ɔcludendũ maiorẽ extremitatẽ d̃ minori de q̃ fac Ariſ. magnũ ꝓceſſũ i. ij. prioꝝ. Maior extremitas deꝰ ẽ. mior extremitas i genẽ rõnabiliũ hõ ẽ ꝗ q̃ſierũt pr̃iarche et ꝓphe ⁊ multi alij multis tpibꝰ mediũ ad cõcludendũ ꝓdictam maiorẽ extremitatem de minori ⁊ nõ inuenerũt. Sȝ venit beata virgo ⁊ facta eſt mediũ: quia in ipſa ⁊ ꝑ ipſam verbum caro factum eſt ⁊ maior extremitas predicata eſt de minori. quia homo eſt deus. ⁊ etiã minor de maiori quia deus eſt hõ. Eſt etiam virgo beata medium morale. ſm eñ ariſtotilem. ij. ethicoꝝ mediuȝ morale eſt virtus nihil participans de extremis q2 extrema ſũt vicioſa. tale medium fuit virgo beata q̃ nullũ vicium contraxit. Et ſm Hiero nihil gratie. nihil virtutis. nihil candoris eſt quod nõ reſplendeat in maria. Fuit etiã mediũ nãle qd̃ ponit triplex a phis. ſ. mediũ circuli. mediũ celi. medium mũdi. Mediũ circuli ẽ a q̃ oẽs linee recte ꝓtracte ad circũferentiã ſunt eq̃les. Centrum iſtud eſt btã virgo. In circulo ſ peccatores q2 i circuitu impij ambulabãt teſte ps. xj. ⁊ ab ea ad circulũ linee ducte ſunt eq̃les q2 oẽs pctõres et alios eq̃liter videt reſpicere. vñ Bern. Maria oibꝰ oia facta ẽ ſapiẽtibꝰ ⁊ inſipientibꝰ copioſiſſima charitate debetricẽ ſe fecit. vt de plenitudine eiꝰ ſuſcipiãt vniuerſi. Eſt ẽt mediũ celi qd̃ dr̃ linea eq̃noxialis in q̃ cũ ẽ ſol eq̃noxium facit ⁊ ſub q̃ hitantes nõ agitant ꝑturbatõnibus tpm: q2 ſunt in optima diſpoſitõe

ꝑpter qđ multi theologi dixerūt ꝙ ſub
illa linea eſt paradiſus terreſtris: talis li-
nea fuit v̉go btā q̄ cū i ea fuit ſol iuſti-
cie factū eſt eq̄noxiū: q̄ nox ſicut dies
fuit illuminata. Infinitū viſum ē eq̄ri
finito. eternū tp̄ali. Immortale morta
li. Inuiſibile viſibili. Immēſuȝ capa-
bili. diuitē pauperi. hoies etiā q̄ habi-
tant ſub hac linea ſūt in optima diſpo
ſitōne: non agitant neq̄ mouent ꝑtur
batōnibꝰ demonū ꝑpter qđ merito dici
tur paradiſus. Tūc em̄ impleta fuit figu
ra illa Geñ. ij. q̄ poſuit deꝰ lignuȝ vite
in medio paradiſi. i. xp̄m verū filiuȝ ſuū
in medio ventris v̉ginalis. Eſt etiā vir-
go btā mediū mundi. Iſtud dr̄ a phis
eſſe terra q̄ eq̄liter vndiq̄ diſtat a celo.
Tres aūt ſunt ꝓprietates terre ꝑpter q̄
virgo btā dr̄ terra. Eſt em̄ infima ⁊ ma
ria v̉go infima q̄ humilima: cū enim
deberet eſſe mr̄ dei vocauit ſe ancillaȝ.
Lu. j. Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄. Scđo ad ter
ram currūt aq̄ ⁊ ad btām v̉ginē abun
dātie grāꝝ ps. c. iij. iter mediū montiū
ꝑtranſibūt aq̄. Tercio oīa ponderoſa
tendūt ad terrā tanq̄ ad centrū ⁊ ſuuȝ
mediū vt ibi ſaluent ſic ⁊ pctōres q̄ua-
ti pondere pctōꝝ recurrētes ad iſtđ me
diū ſaluant. Vn̄ bern̄. ad mariaȝ velut
ad mediū dei recurrāt q̄ in celo ſunt et
q̄ in inferno. ⁊ q̄ nos p̄ceſſerūt. ⁊ nos q̄
ſumꝰ ⁊ q̄ nos ſequunt ⁊ nati natorum
⁊ q̄ naſcent ex illis. Sic ḡ pȝ quō bea-
ta v̉go eſt mediū loycale. morale ⁊ na-
turale ꝓ pace fienda inter deū ⁊ hoies.
Verus ḡ meſſias filiꝰ dei in inchoatō
ne pacis exiuit de medio ꝑſonaꝝ diui-
naꝝ inq̄tum deꝰ. Suſcitatꝰ eſt de me-
dio fratrū. Inq̄tum hō: venit ī medio
ſilentio in medio annoꝝ ⁊ ſtetit in me
dio paradiſi. ſ. vteri v̉ginalis ⁊ ſic tanq̄
mediator verus in inchoatione pacis
vniuit diuiſa. ſ. deum ⁊ hominē: quia
deus ⁊ homo vnus eſt xp̄c. ſ. verus me
diator. Secundꝰ paſſus eſt ꝙ ordi-
nando pacem xp̄c verus meſſias ſtetit
in medio quadrupliciter. Primo ſta-
tim ſicut fuit natus ſtetit in medio aia
lium. ſcȝ bouis ⁊ aſini ſicut pȝ abacuc.
iij. ſm̄ aliam tranſlatōnem. per bouem
qui ruminat intelligunt contemplati-
ui quorum officium eſt ruminare dei
magnalia. ſ. rerum creatōnem. hoīs
recreatōnem. mundi gubernationem
premiatōnem bonoꝝ: ⁊ punitionē ma
lorum. Per aſinum intelligunt acti-
ui quorum officium eſt onera ⁊ labo-
res tolerare quales ſunt predicatores
confeſſores ⁊ oēs exercitantes ſe in
operibus miſericordie. inter quos xp̄s
poſitus eſt. vtroſq̄ in ſocietatem reci-
pit ⁊ ad ſuam beatitudinem perducit
iam factos homines. i. rationabiles q̄
ꝑ peccatū quaſi beſtie viuebant. Se-
cundo ordinando pacem inuentus eſt
in medio doctoꝝ ſicut patet Luce. ij.
Cum factus eſſet annoꝝ. xij. dicit tex-
tus audientē illos ⁊ interrogantem ſe
quit. ſtupebant aūt ſup prudentia ⁊ re
ſponſis eius. q̄ nunq̄ viderant infan-
tem tam tenere etatis tante ſapientie ꝑ
maxime cum ſcirent eum literas non
didiciſſe. Inuentus eſt ḡ in medio do-
ctoꝝ in ſignū ꝙ ſapiētes ⁊ docti huius
mūdi vel hēbant ad illud mediū ꝯuer
ti vel ꝙ ſapiā illoꝝ ꝑ exceſſum ſplēdo-
ris illiꝰ mediȷ debebat obfuſcari. qđ in
dicat nūerꝰ. xij. ānoꝝ q̄ ē nūerꝰ ſuꝑex-
creſcēs ſm̄ btm̄ yſiđ. li etimo. iij. q̄ eiꝰ
ꝑtes aliquote plꝰ reddūt q̄ ſuū totum.
pȝ q̄ ille ſt vnū ⁊ duo ⁊ tres ⁊ q̄tuor et
ſex q̄ ſunt iūcte reddit. x. ⁊ ſex. ſic etiaȝ
improportōnabilr̄ ſapiā xp̄i excedebat
ſapiam doctoꝝ. Tercio ordinādo pa
cem tranſiuit ꝑ mediū inimicoꝝ ipſos
fugiēs Lu. iiij. q̄ cū voluiſſent ipm̄ p̄-
cipitare đ mōte ipe trāſiēs ꝑ mediū il-
loꝝ ibat. Dicit beda ꝙ cum p̄cipitaret
rupis ad modū cere liq̄facte ceſſit ⁊ fe-
cit quoddā ꝯcauū in q̄ receptꝰ eſt xp̄s

ꝛ manent ibi rugeveſtisꝛ ſigna pedis ſicut aſſerunt illi q̄ viderūt. tūc. n. fecit ſe inuiſibilē ꝑ mediū tranſiens. fugiēſ mortē ꝑcipitatōis. qꝛ nō debebat mori niſi in ligno vt vinceret vincentē in ligno. Quarto ordinādo pacē ſtetit in medio diſcipuloꝝ. dando eis formam eligendi ꝑlatū eos erudiēs ꝛ eis ſeruiens. vñ Luce. xxij. Ego inq̄t in medio vr̄m ſuꝫ. ſicut q̄ miniſtrat. q. d. Ille ſit vobis ſupior q̄ fuerit hūilior. nō ergo attendatis q̄s ſit maior ſꝫ attendite q̄s hūilior ſicut ego. qui lꝫ ſim dñs ꝛ magiſter vr̄ nō. ſicut q̄ recūbit in menſa ſꝫ ſicut qui miniſtrat. ptꝫ ergo ꝙ xp̄c verus meſſias ordinādo pacē inter deuꝫ ꝛ hoiem ſtetit in medio aīaliū. Inuentus eſt in medio doctoꝝ fugit ꝑ medium pſecutoꝝ ꝛ miniſtrat in medio diſcipuloꝝ. Tercius paſſus eſt xp̄c. cōſumādo pacē ordinatā ſtetit in medio dupliciter. ꝓ ſtetit in medio latronū ſicut ptꝫ Jo. xix. crucifixerūt cū eo duos latrones hinc ꝛ inde mediū aūt ieſum qd̄ iudei fecerūt vt ppl's cōis cogitaret ꝙ qꝛ erat cū malefactoribꝰ ꝑimitꝰ erat malefactor ſicut ꝛ alij. Sꝫ tñ diuia diſpenſatōne factū eſt vt impleret. ꝓph'ia Eſaie q̄ ante illū vacua fuerat Eſa. liij. ꝛ cū ſceleratis deputatus eſt. Poſitꝰ ē aūt in medio latronū. vt nullus quātūcunq̄ pctōr deſperet de venia ſi voluerit facere pn̄iam. qꝛ ꝛ ille latro lꝫ ſero cognoſcēs pct̄m ſuū ꝛ petens mi'aꝫ inuenit ſubito veniā. hodie iquit eris mecū in paradyſo. ꝛ ſic factū eſt. qꝛ ea dē die vidit diuinā eēntiā que viſio dr̄ padyſus. ſic cū viderūt xp̄m ſci patres in inferno paradiſus fuit ibidē. Secūdo cōſumādo pacē ſtetit in medio terre. qꝛ mōs caluarie vbi crucifixꝰ ē xp̄c eſt in medio terre habitabilis. tūc aūt impleta fuit ꝓph'ia dauid in pſ. lxxiij. Deus aūt rex nr̄ ante ſecula. i. eterna ordinatione rex opatus eſt ſalutē i medio terre. tūc. n. ibi opata eſt ſalus humani generis ꝛ cōſūmata pax int̄ hominē ꝛ deū. Fuit. n. xp̄c crucifixus in medio terre vt tanq̄ꝫ centrū ꝛ mediuꝫ oīm oīa traheret ad ſeipm̄. qꝛ ip̄e dixit cū exaltatꝰ fuero a terra in cruce i medio terre oīa trahā ad meipm̄ Jo. xij.

Quartus paſſus eſt ꝙ xp̄c publicādo pacē cōſummatā ſtetit medio. vnd̄ poſt reſurrectōem ſtetit i medio diſcipuloꝝ ſuoꝝ. ꝛ dixit eis ter. pax vobis. Joh. xx. q. d. Jam eſt pax inter deū et hoiem ꝯſumata ꝑ paſſionē meā. ſtans in medio latronū ꝛ i medio terre. ꝛ io pacē cōſūmatā vobis i publico dicēs in medio vr̄m pax vobis. Et ſicut xp̄c ꝑ ſeipm̄ ſtans in medio pacē publicauit diſcipulis. ſic ꝛ ꝑ l'ras ꝑ totū mundū diuulgauit. Iſte lr̄e inter ceteras fuerūt ep'le pauli in quibꝰ mōd publicauit ꝙ xp̄c ꝑſonaliter extrema diuiſa vnierat factus mediator. vñ ad Gal. iij. loquens de xp̄o quō lex fuit poſita in manu eius. ſicut i manu mediatoris vt de ea faceret qd̄ vellet dicit. mediator aūt vnius nō eſt. deus aūt vnꝰ eſt. opꝫ ergo ꝙ mediator ſit duoꝝ ꝛ ſit nō ſolū deus ſꝫ deus ꝛ hō vniēs extrema diuiſa. publicauit etiāꝫ ꝙ xp̄c fuit mediator extrema ꝯcorditer pacificās vt ptꝫ ad Hebre. ix. vbi dicit ꝙ xp̄c noui teſtamn̄ti mediator ē. vt morte intercedente in redēptōem eaꝝ ꝑuaricationū que erāt ſub priori teſtamn̄to. repromiſſionē accipiāt q̄ vocati ſunt eterne hereditatꝭ. Intimauit etiā firma pacꝭ ꝑ l'ras. pp qd̄ de xp̄o dicit ad Hebre. viij. melioris teſtamēti mediator ē Jeſus. quanto in melioribꝰ repromiſſiōibus ſancitū eſt. Veteris teſtamn̄ti mediator fuit moyſes q̄ pmiſit obſeruātibus bona tp'alia. Noui teſtamēti mediator eſt ieſus qui pmittit fidelibus regnū celoꝝ. publicauit etiā ꝑ l'ras hominibus ꝙ xp̄c pacē imobiliter ratifi-

catterat dicẽs de ipo.j.Thi.ij.Medis toꝛ dei ⁊ hoim hõ ieſus xp̃c. cuius teſtamentũ confirmatũ eſt tribus ſuis.

Quintus paſſus ẽ ꝙ xp̃c pacẽ pub licatã cõſeruando vſqꝫ in finem ſeculi ſtat in medio. Ipẽ.n.dixit Math.vlt. Ecce ego vobiſcũ ſum oibus diebus: vſqꝫ ad cõſũmatõez ſeculi. Sꝫ quõ ſit in medio vidit Joh.euãgeliſta apoc. j.vbi dicit.vidi ſeptẽ cãdelabꝛa aurea. ⁊ in medio.vij.candelabꝛoꝝ aureoꝝ ſimilẽ filio hoīs.i.xp̃o filio v̾ginis. Iſta ſeptẽ candelabꝛa aurea ſũt ſeptẽ eccíe ſacrã.ſ.baptiſm⁹.cõfirmatio.pnĩa.euchariſtia.ſacer oꝛdo.mr̃imoniũ.extrema vnctio. In quoꝝ medio.ſ.in ſacramento euchariſtie eſt xp̃c verus deus ⁊ verus hõ.qꝺ ſacramentũ etiã durabit vſqꝫ ad aduentũ xp̃i ad iudiciũ. vt dicit apl̃s.j.Coꝛ.xj.Quotiens.n.mãducabitis panẽ hunc ⁊ calicẽ bibetis moꝛtẽ dñi annũciabitis donec veniat. ſcꝫ ad iudiciũ.Eſt ergo xp̃c in ſacramẽto euchariſtie vſqꝫ ad finẽ ſeculi. ſicut in medio ſeptẽ candelabꝛoꝝ aureoꝛuꝫ pacem inter deũ ⁊ hoiem cõſeruando ⁊ nõ ſolũ inter deum ⁊ hoies.ſed etiaꝫ inter hoies ⁊ hoies exiſtentes in medio eoꝝ.eoꝝ voluntatẽ faciendo.ſicut ipẽ dicit Math.xviij.vbi duo vel tres fuerint cõgregati in noie meo in medio eoꝝ ſum. Dicit in noie meo.i.in charitate in medio eoꝝ ſum.ſ. eoꝝ faciendo voluntatẽ ſi fuerit eoꝝ petitio triplici conditiõe regulata.ſ.ꝙ petant ꝓ ſe ⁊ pie ⁊ pſeuerãter. Bene ergo dictũ eſt moyſi a dño in ꝓmiſſione meſſie. ꝓphetã ſuſcitabo eis de medio fratrũ ſuoꝝ. Ex quib⁹ duo catholica documenta accipiunt. Primũ ꝙ verus meſſias debebat eẽ mediatoꝛ dei ⁊ hominũ. Secundũ ꝙ verus meſſias debebat eẽ de genere tribus iude ꝗ maniſeſte impleta ſunt in xp̃o ieſu ſaluatoꝛe noſtro.

Qꝫ verus meſſias debeat eſſe ſimilis moyſi in dãdo legẽ

Ercius theſaurus aperit ꝺ aſſimilatione meſſie quã ſacra ſcriptura determiat. qꝛ poſtꝙ de⁹ dixit moyſi. ꝓphetaꝫ ſuſcitabo eis de medio fratꝝ ſuoꝝ ſtatim ſubiũxit cui debebat aſſĩlari dicẽs ſilẽm tui.c.quo ſupꝛa.foꝛte.n.dixiſſent iudei nõ ſufficere ad hoc qꝺ ꝗs dicat meſſias ꝙ exeat a medio.ſ.a tribu iuda. quia multi alij ꝓphete fuerũt ꝺ tribu iuda. vt david.⁊ ſic ſuſcitati ſunt de medio fratrũ ſuoꝝ. Sed quid dicit regula. ſingula que nõ pſunt multa vnita iuuant.ſufficit ꝙ q̃tũ ad hoc ꝙ debebat eẽ de tribu iuda verificat̾ in ieſu nazareno. ꝗa ipẽ fuit filius marie que fuit deſpõſata ioſeph ꝗ fuit de tribu iuda. vt patet Math.j.⁊ mulieres nõ deſponſabant̾ niſi viris tribus ſue. Jdõ ſequit̾ in auctoꝛitate que dicta fuit moyſi. ꝓphetã ſuſcitabo eis ⁊c.ſilẽm tui.q̃i dicat de⁹ Nõ ſolũ ſufficit ꝙ ſit de tribu iuda ſed ꝙ aſſimilet̾ tibi. Iſta ſĩlitudo debuit ſm aliqd ſingulare eẽ qꝺ fuerit i moyſe ⁊ ñ ſm aliquid cõe. Moyſes duxit pplm ⁊ rexit. Multi etiã alij hoc fecerunt vt aaron cũ eo ⁊ poſt eum Joſue Moyſes fecit multa miracula et alij multi. hoc idem ⁊ maioꝛa vt heliſeus ꝗ moꝛtuũ ſuſcitauit qꝺ ẽ maximũ miraculoꝝ. Sꝫ in ꝗ inuenit̾ moyſes ſingularis nõ habens parẽ in quo dꝫ ſibi aſſimilari meſſias.certe in dando legem.hic ſunt quatuoꝛ puncta vidẽda Primus punctus eſt quõ moyſes fuit ſingularis in dando legem. Secundus ſi ieſus verus meſſias debuit dare aliã legẽ a lege moyſi. Tercius ſi debebat illã legẽ quã daret ſcribẽ. Quartus que eſt excellentia legis noue.

Q moyſes fuit ſingularis in dando legem.

Irca primū punctū poſſet aliquis dicere q moyſes non fuit ſingularis in dando legē. quia ſm Iſid. v. ethi. c. j. multi fuerūt q̄ dederunt leges. qz primus q̄ dedit leges grecis fuit foroneus rex. primus q̄ dedit leges egyptijs fuit mercurius termegiſtus. primus qui dedit leges athenienſibus fuit ſolon. primus q̄ dedit leges lacedemonijs fuit ligurgus. Iſte fecit legē q ciues haberēt libertatē eligendi magiſtratus z rectores. Iſte diuiſit ſolū tam in domibus q̄ in vineis z alijs p̄dijs p equale ne q̄s poſſz dici potentior alio. Iſte fecit iuuenes vna veſte nō amplius toto anno vterētur. nō pmiſit aliquē cultius alio pgredi. nec opulentiꝰ epulari. Qui ſingula ſ pecunia ſ cōpenſatōe mercium coequari iuſſit. pueros puberes nō in forū ſed in agrū deduci iuſſit ne primos ānos in luxuria ſed in labore z ope agerent nec prius in vrbē redirent q̄ viri facti eſſent. Statuit virgines ſine dote nubere vt vxores nō pecunie cā eligerēt ſ virtute. z ſic mrīmonia diutiuſ pmanerēt. Maximū honorē nō diuitiz z potentū ſ ſenū eſſe ſtatuit. Demuz vt ſuis legibus eternitatē daret iureiurādo obligauit ciuitatē nihil mutaturos priuſq̄ reuerteret. Profectus eſt autē cretā vbi volūtariū exiliū ppetuo egit moriēſq̄ abijci ſua oſſa in mari iuſſit. ne forte lacedemones ſe ſolutos crederent iureiurando ſi corpus eius reduceret ad ciuitatē. Primus q̄ dedit leges romanis fuit Numa pompilius. qui primus ſucceſſit romulo in regno Deinde cū pplos ſeditioſos magiſtratus ferre nō poſſet. x. viros legibꝰ ſcribendis creauit. qui leges ex libris ſolonis in latinū ſermonē trāſlatas. xij. tabulis expoſuerūt. Paulatim aūt antīt que leges vetuſtate atq̄ incuria perierūt. Noue a conſtantino ceſare ceperūt z reliquis ſuccedentibus. erantq̄ permixte z inordinate. Poſtea theodoſius minor auguſtus ad ſimilitudinez gregoriani z hermogeniani codicem factum conſtitutionuz a Conſtantini temporibꝰ ſub proprio cuiuſq̄ imperatoris titulo diſpoſuit quem ſuo nomine theodoſianuz vocauit. Iuſtinianus vō qui iperauit anno domini q̄ngenteſimo quadrageſimoſecundo. et imperauit annis. xxxviij. hic leges ciuileſq̄ romane quarū erat nimia prolixitas admirabili breuitate correxit z ad. xij. libros coartauit. Et de omnibꝰ vnū codicē ordinauit. quē codicē Iuſtinianū appellari voluit. Fecit etiam librum inſtitutionū quez in quatuor diſtinxit libros in quibus legum primordia continentur. Nouas quoq̄ leges quas ipe fecerat in vnū volumen redactas nouellas vocari voluit que cōmuniter autentice appellant z ſunt per collatōes diſtincte. Omniū etiam magiſtratuū z iudicum ſeu iuris conſultoris leges q̄ duoꝝ miliū libroꝝ eſſe dicebant abbreuiari fecit z ad numerū libroꝝ quinquaginta redigit. ipmq̄ librū digeſtoꝝ ſeu pādectaꝝ vocari mādauit. quibus legibus hodie totꝰ mūdus ordinatur z regit. In iſto principe cōcurrerūt potentia ſapientia z diuinus cultus. per potentiā hoſtes ſuperauit. per ſapiam mundū iuſtiſ legibus ordinauit. per diuinū cultuz deū z eccleſiam edificijs z alijs operibus honorauit. Cum ergo oēs predicti leges dederint vt oſtenſum eſt: patet euidenter q Moyſes in dando legem non fuit ſingularis. Reſpondeo et primo declaro quid eſt lex. Secundo diſtinguam nomen legis. Tercio ſoluetur dubitatio. Circa primū dicit q lex eſt quoddā ſpāle vinculū quo ho-

mines tenent ꝛ ligant ne ꝑ actus illicitos euagent. Sic .n. aialia ſilueſtria ñ domant niſi ꝑ fortibus vinculis teneãtur. quia .ſ. nũq̄ domita efficerent ſi ſine vinculis ad voluntatẽ ſuã vagari dimitterent. Sic vo neceſſe fuit vt leges ꝛ mandata a deo ꝛ a ſuperioribus fierẽt vt infra limites iuſticie vagabiles mores hoim corrigerẽt ꝛ domarent. Hõ em̃ q̄ ſicut vir vanus in ſupbiã erigit. ꝛ ſicut pullũ onagri ſe natũ liberũ putat. vt dr̃ Job. xi. Nunq̄ pfecte corrigeret vl' domaret ſi ſine leg. viculo vagari ad arbitriũ ſineret. Et iõ circa ſcõm ad ligandũ mores hoim ne vagarent cõſtituta eſt lex triplex .ſ. lex nature diuine cure ꝛ hũane cure. Lex nature eſt illa inflexibilis certitudo quã deus in ſinderiſi ꝯſcie collocauit ne q̄s excuſari poſſit que vnicuiq̄ dictat ꝛ oñdit q̄d bonũ vel quid malũ. de qua dr̃ ad Roma. ij. Cũ gentes que legẽ nõ habẽt ea que legis ſunt faciunt. ipi ſibi ſunt lex vide ſbi. Lex diuine cure ẽ quã dedit deus moyſi i ſcriptis. Et iõ dr̃ lex ſcripture. ꝛ quã xp̃c in illa ꝓmiſſus iplẽs vacuitatẽ eius veniens ex generis humani amore ꝑ ſeipm do cuit ꝛ in cordibus impſſit ſuiſq̄ fidelibus dereliquit ꝛ iõ dicta ẽ lex amoris. Lex vo humane cure eſt illa quã ad regimẽ hũanu̾ principes ſtatuerũt. de qua dr̃ .j. Cor. vij. Lex in hoie dominat quãto tpe viuit. Circa terciũ ad ꝑdictã dubitatõnẽ dr̃ ꝙ verũ eſt moyſen in dãdo legẽ eſſe ſingularez. ꝛ verũ eſt ꝙ alij q̄ dicti ſunt dederũt leges. q2 moyſes dedit legẽ diuinã. Alij vo leges dederũt hũanas. ait .n. beatus yſidorus vbi ſupra. Moyſes gentis hebraice pus oim diuinas leges ſacris lrĩſ explicauit. vt infra ca. ij. ponens driam inter leges diuinas ꝛ hũanas dicit. omẽs aũt leges aut diuine ſunt aut hũane. diuine natura hũane moribus conſtant. Ideo ꝙ hee .ſ. hũane diſcrepant. q2 alie alijs gentibus placent. Si ḡ moyſes in dãdo legẽ diuinã fuit ſingularis ꝛ ſolus in illo q̄ ſingulari fuit ꝓpha ſuſcitaturus de medio debebat ei aſſilari. ſequitur ꝙ ille ꝓpha debebat dare legẽ diuinã. qd ſolũ impletũ eſt in ieſu xp̃o ſaluatore nr̃o q̄ dedit legẽ euangelicaz q̄ lex diuina eſt ꝛ noua. ſicut moyſes dedit legẽ diuinã antiquã. Quo ad ſecundũ punctũ .ſ. vtrũ ieſus verus meſſias debuit dare legẽ diuinã aliã a lege moyſi. dico ꝙ ſic. ad qd ꝓbandũ adduco tres fideliſſimos teſtes. quoꝝ primus eſt eſaias q̄ in .c. ij. qd ad lrãm exponit de meſſia inter cetera dicit. De ſyon exibit lex ꝛ verbũ dñi de irl'm. qd verũ eſt in ieſu nazareno vero meſſia ꝛ in eius diſcipulis ꝛ aplis q̄ inceperũt verbũ ꝑdicatõis in irl'm. ꝛ cõtinuauerũt ꝛ publicauerũt ꝑ totũ mundũ. q2 in oẽm terrã exiuit ſonus eoꝝ ꝛc. Declarat rabiſalomon ſup verbo. eleuabitur ſup oẽs colles. c. eodẽ dicẽſ. Quid vult dicere ꝛ eleuabit ſup colles niſi q2 miraculũ ꝙ erit factũ in eo erit maius q̄ miracula montis ſynai ꝛ carmeli et thabor. Et qd eſt illud miraculũ ẽ illd qd dicit de ſyon exibit lex. Itẽ dr̃ i midras tuſim .i. in glo. pſalterij ſup illud Dñe in fortitudine tua letabit rex. pš. xx. dr̃ ſic. Quid voluit dicere Eſaias i c. xi. qñ dixit. In illa die erit radix yeſſe que ſtat in ſignũ ppl'oꝝ ipm gentes depcabunt. ꝛ erit ſepulchꝝ eius glorioſum. Dicit rabihãma. Non venit rex meſſias niſi vt det gentibus ſeculi mãdata. ſicut tabernacula palmes ꝛ philateria. Satis apparet ex intentõe huius doctoris ꝙ deus debebat dare legem nouã in qua eſſent mandata cerimonialia ſicut in lege veteri. Et q2 facmentõem aliquarũ cerimoniaꝝ legis antique. nõ apparet ꝙ ſit ſua intentio ꝙ meſſias deberet dare illas eaſdem

cerimonias. cum cauſa propter q̄ da-
te fuerunt in illo tpe ſit iam p̄terita ⁊ i
tpe meſſie nō eſt locus vt dent. Itē dr̄
in midras ſichaſirim.i.in glo.cantico
rū ſup textu ca.p̄mi vbi dr̄. Oſculetur
me oſculo oris ſui.dic̄ rabi iahyda. In
hora qua iſrahel audierunt ex ore dei.
Duo prima mandata legis fuerūt fir-
mati in cordibus ſuis taliter.ꝙ nō tra-
diderunt obliuioni. Veniūt ad moy-
ſen ⁊ dixerunt.en rabi opꝫ ꝙ tu ſis me
diator inter deū ⁊ nos.ſicut ſcriptū eſt
Exo.xx. Dixerūt moyſi loquere tu no
bis ⁊ audiemuſ.non loquatur dn̄s no
bis ne forte moriamur. Ex illo tūc do
cebat eos moyſes legē.⁊ qui addiſce-
bant obliuioni tradebāt.⁊ dixerūt. ſic
moyſes eſt carnalis ⁊ tranſiens ſic do
ctrina ſua tranſit a nobis. ⁊ dixerūt ra
bi.vtinā vellet deus ſecūdo oſtēdi no-
bis ⁊ iā oſcularet nos oſculis oris ſui
taliter ꝙ ſua doctrina refirmaretur in
cordibus nr̄is.⁊ dixit eis moyſes hoc
nō pōt eē mō.ſꝫ in tpe meſſie erit.quia
ſic ſcriptū eſt Hiere.xxxi.dabo legem
meā in viſceribus eoꝝ ⁊ in cordib⁹ eo-
rū ſcribam eaꝫ.hec ibi. Hec eſt illa lex
quā cum magna inſtantia petebat da-
uid ſecūdus teſtis in pſal.cxviij. legeꝫ
pone mihi dn̄e viā iuſtificationū tuaꝝ
⁊ exquirā eam ſp.hic pōt queri a iude-
is quā legē hic petebat a dn̄o Dauid.
nō legem moyſi qꝛ eam iam habebat.
ſꝫ aliā.qꝛ dicit viam iuſtificationū tua
rū.⁊ hec nō eſt alia niſi veri meſſie ieſu
nazareni que iuſtificat.lex.n.moyſi nō
iuſtificabat nec eius ſacrificia.ptꝫ qꝛ il
la ſacrificia de p ſe non placebant deo.
nec cū lege inſtituta ſunt Hiere.vij. ſꝫ
dicit dn̄s.nō ſum locutus cum patri-
bus vr̄is in die qua eduxi eos de terra
egypti de verbo holocauſtoꝝ ⁊ victia-
rū.ſꝫ ſm ꝙ dicit rabi moyſes d̄ egypto.
Iſta ſacrificia nō fuerūt data niſi vt re
traherent a ſacrificijs ydoloꝝ. ⁊ in ſi-
gnū huius nō fuerunt data ꝑplo niſi
poſtq̄ ꝑpls ad idolatriā declinauit vi
tulum conflatilē adorando. Ideo vo
luit deus magis ea ſibi offerri q̄ idol.
⁊ de hoc pulcre tractat ſanctus Tho.
p̄ma ſcd̄e.q.ciij.arti.iij.in corpe.⁊ dein
de p totū. Itē patet ꝙ ſacrificia legis
moyſi nō iuſtificauerūt.qꝛ ſemp cū eo
rū oblatōe requirebat oblatio ſacerdo
tis patet in leuitico. Sed qd̄ ſi ſacer
dos eſſet malus ⁊ indignus vtrū exau
diret a dn̄o.certe nihil valebat totum
ſacrificiū.⁊ hoc eſt qd̄ dicunt doctoreſ
theologi i quarto ꝙ ſacrificia valebāt
nō ex ope opato ſꝫ ex ope opante. Se-
cus eſt de ſacrificijs veri nr̄i meſſie ie-
ſu nazareni.q̄ valent ex ope opante.et
ex ope ꝑpato.vt ptꝫ i baptiſmo q̄ quā-
tūcunq̄ ſit malus miniſter ⁊ peſſim⁹.
etiā iudeus ⁊ infidelis quicūq̄ faciēs
qd̄ eccl'ia intendit.baptiſmuſ complet
ſuū effectū. Petebat ergo dauid legē
veri meſſie ieſu nazareni que iuſtificat
dicens.legem pone mihi dn̄e iuſtifica
tionū ⁊c̄.hec eſt illa lex.ſ.ieſu nazareni
data in monte ſyon nō in monte ſynai
de qua tercius teſtis.ſ. Hieremias ca.
xxxi.dicit. Ecce dies veniūt.i. tpa no-
ui teſtamēti.dicit dn̄s ⁊ faciam domui
iſrael ⁊ domui iuda.i.fidelib⁹ xp̄m cō-
fitentibus.generaliter ⁊ credentib⁹ de
iudeis ſpecialiter ſm ꝙ dicit Act.xiij.
Primū vobis oportebat loqui verbum
dei ⁊c̄.fedus nouū.i.legem nouaꝫ. lex
eīn frequenter in veteri teſtamento vo
catur fedus nō ſm pactum qd̄ pepegi
cum patribus veſtris in die qua eduxi
eos de terra egypti qd̄ irritū fecerunt.
ip̄m multipliciter tranſgrediendo. ſic
ptꝫ in libris iudicū regū ⁊ paral'. Ecce
q̄ expꝛeſſe dicit ꝓpha legem veri meſſie
quam vocat fedus nouum ſiue pactū
debere eſſe aliam a lege moyſi. ⁊ dicit
nō ſm pactū qd̄ pepigi cū p̄ribus eo-
rum in die qua eduxi eos de terra egy

ptl.ſ.cum dedit eis legē in mōte ſynai

Quia ergo alia debebat eē lex meſſie pmiſſi.ſ.ieſu xpi a lege moyſi vidē da eſt differentia inter vtranqꝫ legem que nō vna ſed multe incōpabiles dicte ſunt de qbus dat teſtimoniū ſacra ſcriptura ſpāliter doctrina beati pauli qui plenꝰqꝫ oēs alij autores noui teſtamenti locutus eſt oñdens.ꝙ qꝛ impleta erāt miſteria ipius ceſſauit vſus legis moyſi que pmo erat. Et de diuerſis ptibus ſuarū eplarū colligunt hic.xiiij.dñe.ꝛ addam vnaꝫ vt ſic ſint xv.dñe que ꝑ ordinem ſunt iſte que ſequūt.vicꝫ lex moyſi eſt lex carnis. lex xpi eſt lex ſpūs.lex moyſi eſt lex timoris.lex xpi eſt lex amoris . lex moyſi ē lex figure. lex xpi eſt lex veritatis. lex lex moyſi eſt lex oneris ponderoſi ꝛ ſine cōmodo.lex xpi ē lex ſuauitatis leuitatis ꝛ multi fructuſ.lex moyſi ē lex ſeruitutis.lex xpi eſt lex libertatis.lex moyſi eſt lex que occidit lex xpi eſt lex que viuiſicat.lex moyſi eſt lex mortis lex xpi eſt lex vite.lex moyſi eſt lex q̄ ē ꝟtus pcti.lex xpi eſt lex q̄ ē plenitudo gr̄e.lex moyſi eſt lex antiquitatis ꝛ debilitatis.lex xpi eſt lex nouitatis ꝛ fortitudinis. lex moyſi eſt lex vacua . lex xpi eſt lex abundantie.lex moyſi ē lex impfectōis.lex xpi eſt lex pfectōis.lex moyſi eſt lex noctis.lex xpi ē lex diei. lex moyſi eſt lex tenebraꝝ.lex xpi ē lex lucis clare.lex moyſi ē lex miſterij dānationis.lex xpi eſt lex iuſticie ꝛ ſaluatōis.lex moyſi ē lex pticularis.lex xpi eſt lex generalis. Omiſſis pmis.xiiij ꝓpter plixitatē euitandā. que diligēs lector in p̄dictis eplis poterit inueſtigare ꝯ quālibet cōditōem legis moyſi poterit cōcludere nō ſm pactuꝫ ꝛc̄. vt ſupra. Vltimā ſolū ꝓ pñti intendo ꝑtractare cuꝫ hec ſit inter ceteras ꝓ̄pria dñia vtriuſqꝫ legis.lex.n. moyſi fuit ꝑticularis pp multa.pmo qꝛ lex serui.ſ. moyſi. Scdo quo ad pplm.qꝛ fuit data pticulari ꝛ limitato pplo.ſ.deſcēdētibus ab abraā ꝑ yſaac. Tercio q̄ ad p̄cepta cerimonialia ſacramētalia ꝛ iudicialia q̄ ſolū obligabant pplm limitatū.ſ.iudeoꝝ ꝛ nō alios hoies mūdi. ꝓpter qd ille ppl's fuit dictus peculiaris. Quarto erat limitata ꝛ pticularis quo ad locū.ſ.terre pmiſſionis in qua obligabant iudei.ꝛ nō in altera iplere multa ſuoꝝ p̄ceptoꝝ habentibus in ſe ceteros limites vel termios. Quinto quoad tps.qꝛ habebat durare tpe limitato.ſ.vſqꝫ ad aduentū meſſie . lex vo xpi eſt lex vniuerſalis. p̄ qꝛ lex dñi vniuerſi ſicut lex moyſi lex ſerui. Scdo ē lex vniuerſalis ꝛ ſine aliqua limitatōe qꝛ mādat ſuis apl'is dicēs.eūtes i mūdū vniuerſum p̄dicate euangeliū oñi creature matth.vl.ꝛ ꝙ baptizarēt oēs gentes ꝛ docerēt nō doctrinam moyſi ſerui ſui ſed quā ipe dñs p̄cepit eis. et ꝓpterea data ꝛ notificata lege q̄ ē vniuerſalis ꝛ cōis oibus gentibuſ. ſtatim ceſſauit lex moyſi q̄ erat pticularis data iudeis cū vna eēt incōpatibilis altei.ꝛ dico incōpatibilis n̄ ſolū qꝛ obſuantia vtriuſqꝫ nō pōt eē in vna pſona que ad plenū eas ſeruet.ſed vltra hoc incōpatibilitas eſt reſpectu diuerſarū pſonarū cū vna lex q̄ṫū ad obſeruantiā debitā ipius repellat ꝛ in exiliū mittat alterā.nō ſolū ab illa pſona in qua ſtat vel a domo.ciuitate regno vel imperio ſꝫ a toto mūdo/ꝛ iō melius dicitur ꝙ vna lex alterā totaliter annullat volo dicere ꝙ nō pōt eſſe lex dei ordinata ad ſalutē aiaꝝ qua obſeruādo hō mereret paradiſu[illegible] niſi vna ſola q̄ ē lex gr̄e cui ē incōpatibilis lex ſcripture.ē ergo altera lex xpi a lege moyſi qꝛ vna pticularis ꝛ altera vniuerſalis . g̃ non ſm pactū ꝛc̄.vt ſupra.ꝛ ſic ceſſare debuit lex moyſi ſicut pticularis aduenient ente lege xpi que ē vniuerſalis ꝛ cōis

ſicut minor dādo locū maiori. Quo ad terciū punctū i q̄ q̄rebat̄ ex quo verus meſſias debebat dare legē. ſic moyſes ꝛ aliā a lege moyſi. vtꝝ debuit ſcribere legē illā in pellibus petris vł aliquibus alijs extrinſicis. Videt̄. n. ꝙ fuiſſet valde rōnabile ꝙ ipe feciſſet aliquē libꝝ̄ ſacre ſcripture cui⁹ ipe fuiſſʒ principalis actor ꝛ ſcriptor. q2 quelibʒ ſcia habet ſuū principalē actorēʒ ſicut grāmatica donatū. loyca ariſtotelem. geometria euclidē. Ad hanc qōnē rñdetur ex dictis ſancti Thome vltima pte ſūme. q. xlij. arti. iiij. ꝙ n̄ fuit decēs aut cōueniens ꝙ xp̄c legē ſuaʒ aut aliquē libꝝ de ſua doctrina ſcriberet propter quinqꝫ rōnes. Prima ne derogaret dignitati ſue. q2 oportuiſſet ſcribere miracula ꝛ ſanctitatis opa p ipm facta ꝛ famā quaʒ habuit in pp̄ꝛijs q̄ oia eſſent in laudē ſui. que licʒ ſine ſupbia ſcribere potuiſſet. in mentib⁹ tñ hoim nō careret arrogantie nota. Scda rō ne tolleret auctoritatē ſuā ſpūiſſancto lʒ. n. indiuiſa ſint opa trinitat̄ ad extra ſm Aug. in enche. ꝛ ad pollētiū. xxviij q. j. Sic em̄. tñ cōmendat̄ p̄ris auctoritas in mūdi creatiōe. Auctoritas filij i mūdi redēptiōe. Et ſpūſſanti in hoim interna inſpiratōe ꝛ ſcripturarū p ſanctos cōſcriptōe. vñ Greg. dicit in ꝓlogo moraliū ꝙ ſacre ſcripture actor eſt ſpūſſanctus. ꝛ ap̄ls. ij. ad thio. iij. ꝙ ſacra ſcriptura eſt diuinitus inſpirata et vtilis ad docendū. Qꝫ aūt ad ſpm̄ſanctū pertineat ſcribere ptʒ. q2 ſcribere ē officiū digitoꝝ. nūc aūt ſpūſſanctus ē dextre dei digitus. Exo. viij. ꝛ Luc. xj. Man⁹. n. ꝛ lingue doctoꝝ nō ſunt niſi inſtrumētū ꝛ ca[...]mus ſpūſancti. vñ dixit dauid pſal. xliiij. lingua mea calam⁹ ſcribe. Tercia rō nō decuit ꝙ xp̄c legē ꝛ doctrinā ſuā ſcriberet in aliquo libro pp ſuā excellentiā ſingularē. ſcripta. n. ordinant̄ ad impreſſionē doctrine in cordibus auditoꝝ ſicut ad fines. Tūc ſic. excellentiori doctori excellentior modus dʒ attribui doctrinā tradēdi ꝛ docendi. Sed excellentior mod⁹ eſt doctrinā in mentibus auditoꝝ imprimere. ſicut faciebat xp̄c q̄ꝫ in libro ſcribere. igit̄ nō debuit ſcribere legem ſuā. vñ pitagoras ꝛ ſocrates ꝛ p̄hi antiqui q̄ fuerūt doctores excellētiſſimi. iſtū modū tenuerūt ꝙ nunq̄ꝫ aliquos libros ſcripſerūt. ꝛ hec eſt rō formalit̄ ſancti thome. Quarta rō ē vt legē nouā a veteri diſtingueret ꝛ ſepararet. lex em̄ vetus dr̄ lex ſcripta etiā digitu d̄ꝫ tm ad p̄cepta moralia. Si noua eſſʒ ſcripta xp̄m. etiā poſſet dici lex ſcripta Qm̄ igit̄ illa fuit lex timoris fuit ſcripta in libris ꝛ codicib⁹. q2 iſta amoris fuit ſcripta ſolūʒ in cordibus. Quinta rō ꝛ vltima eſt ꝓpter regiā excellētiā demonſtrandā. xp̄c. n. fuit rex. Jeſus nazarenus rex iudeoꝝ Jo. xix. Et decet regiā maieſtatē ꝙ ſua dicta ꝛ facta p ſuos notarios ſcribant̄ nō p ſe ſicut fecerūt quatuor euāgeliſte xp̄i ieſu veri meſſie notarij. Sic ḡ pʒ ꝙ xp̄c nō debuit legē nouā p ſe ſcribere in aliqbus extrinſecis ſed ex amore ſcripſit eā in cordibus fideliū ſicut dr̄ in ſupradicta auc̄te Hiere. ꝫ dabo legē meā in viſceribus eoꝝ ꝛ in corde eoꝝ ſcribā eam.

Ex p̄dictis ſatis claret ꝙ verus meſſias debuit aſſiīari moyſi i dādo legē. ꝛ ꝙ nō debuit dare talē legē ſicut erat antiqua ꝫ legē nouā. ꝛ ꝙ illā n̄ debuit ſcribere p ſe in aliqbus extrinſicis ſed i viſcerib⁹ ꝛ in cordib⁹ fideliū q̄ oia ad lr̄aʒ ipleta ſt̄ in ieſu xp̄o ſaluatore nr̄o

Quo ad q̄rtū pūctū q̄ ē de excellentia legis noue lʒ ex ſupradictis differētijs clareat manifeſte. ſpecialius tamē eius excellentia declaratur ex ſex gradibus perfectōnis. p̄mus eſt ex oſtenſione cognitiōis dei. ſecūdus ex conſentoꝝ rōnabilitate in mādat̄ vel mo

nitis. Tercius ex miraculoꝛ claritate
Quartus ex eccřie ſtabilitate. Quin-
tus ex diuia bonitate. Sextus ex ame
niſſima ꝓmiſſoꝛ incōꝑabilitate. Cir
ca primū gradū notandū eſt ꝙ lex mo
ſaica quo ad fidē vnius dei erat impꝼe
cta. qꝛ licꝫ in illa fuit aliqualis noticia
vnius dei. ⁊ etiā xp̄i in quodā generali
nō tn̄ fuit ibi noticia explicata trinita-
tis ꝑſonarū in vnitate eſſentie nec per
ꝯſequens incarnatōis. Cuius rō eſt qꝛ
ſicut cognitio naturalis ꝓcedit de im-
ꝑfecto ad ꝑfectū. vt dr̄ p̄ phiſicoꝛ. vn̄
⁊ pueri vocant p̄ oēs viros p̄res ⁊ oēs
feminas matres. ⁊ poſtea diſtinguūt.
Ita ſilr̄ ſupnaturalis cognitio minoꝛ
fuit in lege veteri ꝙ̄ in noua in qua ꝑ
xp̄m veritas lucide eſt reuelata. ꝓpter
qꝺ dicit ſaluatoꝛ Joh̄. xvij. Pr̄ mani-
feſtaui nomen tuū hoibus quos dedi
ſti mihi. Ipe. n. manifeſtauit expꝛeſſe
trinitatē ꝑſonarū. p̄rem noiando a q̄
eternaliter ꝓceſſit ꝑ generatiōeꝫ dicēs
Joh̄. xvj. Exiui a patre ⁊ veni in mun
dū. ſ. in vtero beate virginis carnē aſ-
ſumendo. Sp̄mſctm̄ ꝓmittendo Joh̄.
xv. Cuꝫ venerit ꝑaclytus quē ego mit
tam vobis a patre. ecce ꝓceſſus ſpūſ-
ſancti ab vtroqꝫ. Nominauit etiā exꝑſ
ſe trinitatē ꝑſonaꝛ in foꝛma baptiſmi
Math. xxviij. Euntes docete omnes
gentes baptizantes eos. ſ. in noie p̄ris
⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Manifeſtauit etiaꝫ
vnitatē eſſentie Joh̄. x. dicens. Ego et
pater vnū ſumus hoc eſt qꝺ iohānes i
ſua pꝛima canonica ca. v. dicit exꝑſſe
tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo:
pater verbum ⁊ ſpūſſanctus. ⁊ hij tres
vnū ſunt. In figura hꝰ moyſes loq̄bat
ad pp̄lm velata facie. vt hr̄ exo. xxxiiij
qꝛ myſteria fidei nr̄e erāt figuris ⁊ eni
gmatibꝰ velata ſicut ſupꝛa late decla-
ratū fuit. In figura etiam hꝰ velū tem
pli fuit ſciſſum in xp̄i paſſione. ad oñ-
dendū ꝙ declarata ⁊ manifeſtata erāt
que pꝛius latebant ſub velamine. ꝓpt
qꝺ ipa lex noua tanꝙ̄ ꝑfecta in cogni
tione ē donū ꝑfectū deſcendens a p̄re
luminū. vt dr̄ Jaco. j. ptꝫ ḡ ꝙ cognitio
dei ꝑfecta eſt in lege noua que impꝼe-
cta fuit in veteri. ꝓpter qꝺ p̄res veteris
teſtamēti poterant dicere illud quod
ſcribit. j. ad Coꝛ. xiij. ex ꝑte cognoſci-
mus ⁊ ex ꝑte ꝓphetamus. i. impꝼecte.

Secūdus gradus quo oñdit lex no-
ua ꝑfectiſſima eſt ex contentoꝛ rōna-
bilitate vel mandatis vel monitis. qꝺ
vt clarius videat oñdit ipꝼectio legis
moſaice quo ad totū coꝛpus ſuū. ſcꝫ q̄
ad p̄cepta moꝛalia ⁊ iudicicia ⁊ ſacra
mentalia ⁊ cerimonialia. Pꝛimo. n. in
lege moyſi p̄cepta moꝛalia fuerūt im-
ꝑfecta. ⁊ dicunt moꝛalia p̄cepta illa q̄
ſunt de dictamine rōnis etiaꝫ ſi nulla
lex eſſet ſicut ē illud mādatū qꝺ ſcribi
tur Exo. xx. Honoꝛa p̄rem tuū ⁊ ma-
trē tuā ⁊c. Et ſilr̄ illud qꝺ ꝑ modū mo
nitōis ſcribit Leuiti. xix. Coꝛam cano
capite cōſurge ⁊ honoꝛa ꝑſonā ſenis ⁊
ſilia. Qꝛ aūt iſta fuerūt ipꝼecta decla-
ratur dupliciter. pꝛimo qꝛ p̄cepta mo
ralia in lege moyſi oꝛdinabāt actꝰ ho-
minū exterioꝛes tm̄. ꝓpter qꝺ apl̄s ad
Ro. iij. vocat legē moyſi legē factoꝛū.
De actibus aūt interioꝛibus in q̄bus
conſiſtit bonū moꝛis nihil oꝛdinabat
aut parū. Sed ꝯ hoc ē qꝺ hr̄ exo. xx.
Non concupiſces vxoꝛē ꝓximi tui ⁊c.
Dicendū eſt ſm antiquos doctoꝛes ꝙ
talis ꝯcupia n̄ ꝓhibebat inquātū erat
oino latens in coꝛde ſꝫ inquantū ꝓrū-
pebat exterius ꝑ aliqua ſigna. vt ꝑ ver
ba ſcurrilia. impudicos tactus ⁊ oſcu
la ⁊c. hmōi. idō ſic exponūt. Nō cōcupi
ſces. i. ſigna ꝯcupie nō facies. Vn̄ ad
ad philip. iij. dicit glo. ꝙ lex vetꝰ ꝓhi-
bebat manū nō aim. Vel dicēdū ſm
alios ꝙ lex vetus ꝓhibebat cōcupiam
animi latentē. hoc tn̄ erat in paucis. ſ.
in mechia ⁊ furto. Item in iſtis inſuffi

cienter ꝓhibebat ↄcupiam. q2 nõ puniebat trangreſſores. ⁊ ſic pꝫ ꝙ inſufficienter lex moſaica ordinabat actus interiores. Secũdo declarat ſic. quia lex moſaica etiã actus exteriores ordinabat ſicut pꝫ Deutro. xxiij. vbi dicitur ſic. Nõ ſenerabis fratri tuo pecuniã ad vſurã nec fruges nec aliquã aliã rem ſed alieno. Ibi. n. ꝑmittitur vſura cũ alienis ꝑſonis qđ eſt illicitũ ↄtra dictamen recte rõnis. Itẽ deutro. xxiiij. ꝑmittit viro dare libellũ repudij etiaꝫ cã indebita. Vñ ibidem ſubdit ſi acceperit homo vxorẽ ⁊ habuerit eã ⁊ nõ inuenerit grãm in oculis eius pp aliquã feditatẽ. ſcribet libellũ repudij ⁊ dabit in manu eius ⁊ dimittet eaꝫ de domo ſua. Indiuiſibilitas aũt ꝑ totã vitaꝫ ẽ de dictamine rõnis naturalis. ⁊ ſic pꝫ ꝙ lex vetus imꝑfecta fuit in moralibꝰ Et ꝓpter hanc imꝑfectõem lex moſaica dicit pedagogus noſter ad Gal. iij id eſt regula pueroꝝ ⁊ imꝑfectoꝝ in quibus nõ querit ꝑfectio interior ſꝫ ab exterioribus inhoneſtis timore diſcipline reꝑmunt. Et in actibus exterioribꝰ multa eis ꝑmittunt que nõ ꝑmitterẽt viris ꝑfectis. ꝓpter qđ aug. li. de ſpũ. ⁊ lr̃a exponens illud. ij. Coꝝ. iij. lr̃a occidit ⁊c. dicit hoc nõ tm̃ de cerimonialibus intelligẽdũ ſꝫ etiã de moralibꝰ veteris legis. q2. ſ. nõ ꝓhibebant aliq̃ que de ſe ſunt mortifera. vt pꝫ ex ꝑdictis. ꝓpter qđ dicit ad Ro. iij. ex opibus legis nõ iuſtificat oĩs caro. Sed lex noua ꝑfecta eſt in moralibus. q2 ꝑfecte ordinat actꝰ hũanos nõ ſolũ exteriores ſed etiã interiores ⁊ in hoc imꝑfectõeꝫ legis ſupplet. ꝓpter qđ dicit ſaluator imꝑfectõem legis adimplendo math. v. Audiſtis q2 dictũ eſt antiquis non occides. qui aũt occiderit reus erit iudicio. Ego autẽ dico vobis. q2 oĩs qui iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio in q̃ ordinat motũ interiorẽ. vt pꝫ. Similiter lex noua actus exteriores ordiat nullũ malũ ꝑmittendo. ꝓpter qđ dicit Saluator Math. xij. Dico aũt vobis qm̃ de omi verbo ocioſo qđ locuti fuerint hoĩes ſup terrã reddent rõnẽ i die iudicij. Si aũt his ꝓhibet verbũ ocioſum ꝑ cõſequẽs verbũ nociuũ. ⁊ multo fortiꝰ oẽꝫ actũ malũ. ꝓpterea math. v. poſt ſuppletõem p̃ceptoꝝ moraliuꝫ veteris legis cõcludit ꝑfectõem euangelicã dicens. Eſtote ergo ꝑfecti ſicut pater vr̃ celeſtis ꝑfectus eſt. ꝑfecit aũt xp̃c moralia p̃cepta legis. etiaꝫ cõſilia euangelica ſupaddendo. ꝓpter quod math. xix. Iuueni dicẽti ſe cuſtodiſſe mandata legis ⁊ querenti vlteriꝰ viam ꝑfectionis. dicit ſaluator. adhuc vnuꝫ tibi deeſt. Si vis ꝑfectus eẽ vade ⁊ vẽde oĩa que habes ⁊ da pauꝑibus. ⁊ habebis theſaurũ in celo ⁊ veni ⁊ ſequere me. Secũdo in lege moyſi iudicialia p̃cepta erant iꝑfecta. qđ pꝫ ex duobus. primo ex mõ inducẽdi hoĩes ad obſeruantiã iuſticie. ad qđ ordinabãt iudicialia p̃cepta. Scđo ex ipis precep tis. primũ pꝫ ſic. ꝓpriũ eſt hoĩm imꝑfectoꝝ vt inducant ad iuſticiã obſeruandã timore pene. vñ dicit Oratius. libro ep̃arũ. oderũt peccare boni. virtutis amore. oderũt peccare mali formidine pene. hoc etiã declarat rõe. q2 illud qđ cũ timore fit penale eſt ⁊ non delectabile. vñ dr̃. j. Iob. iiij. timor penã hꝫ. Opari aũt virtuoſe nõ eſt pena virtuoſo ⁊ ꝑfecto ſed magis delectabile. ꝓpter qđ dr̃. ij. ethi. ꝙ ſignuꝫ habitꝰ generati eſt delectatio in ope. lex moyſi inducebat hoĩes ad iuſticiã obſeruãdã ꝑ timorẽ penarũ ꝓpter qđ dr̃ lex timoris. Et in ſignũ hꝰ lex fuit data i terroribus. vt pꝫ Exo. xix. Iam aduenerat dies tercius in quo. ſ. data eſt lex. Sequit ⁊ ceperunt audiri tonitrua et micare fulgura. ⁊ nubes deſiſſima opire montẽ. clãgorq̧ buccine vehemẽtiꝰ

perſtrepebat. Timuitq̧ ppl's q̄ erat in caſtris. Et ſilr facies Moyſi apparuit cornuta qñ ſecundo apportauit leges in tabulis deſcriptā ⁊ timuerūt filij iſrael. vt hr̄ Exo. xxiiij. In cordibus .n. illis deſignabat terror ⁊ feritas legis. ptʒ ergo primū. vicʒ imꝑfectio iudicia liū ꝓceptoꝝ ex mō inducendi ad opera iuſticie. ſ. ꝑ timorē pene. Scd̄o idē patʒ ex ipſis met ꝓceptis iudicialibꝰ q̄ aliqñ inſtigebant penā innocenti ⁊ aliqñ culpabilē nō puniebant. Primuʒ ptʒ ꝑ illud qd̄ hr̄ Nume. xxxv. de homicidio oino caſuali vbi dicit talis q̄ fortuitu ⁊ abſq̧ odio ⁊ inimicicijs interficiebat hoiem. debebat confugere ad vnā ciuitatē refugij ⁊ ibi manere vſq̧ ad mortē ſūmi ſacerdotis qd̄ erat aliqñ ꝑ magnū tp̄s. Talis q̄ erat innocēs cū homicidiū erat oino caſuale ⁊ inuoluntariū. ſine culpa puniebat graui pena. qꝛ oportebat eū exulē eē ꝑ magnū tp̄us a ſua ciuitate ⁊ a ſua poſſeſſione. Scd̄m ptʒ vbi ſubdit de tali fugitiuo innocente q̧ ſi infra terminos vrbium inuentus fuerit ⁊ ꝑcuſſus ab eo qui vltor eſt ſanguinis abſq̧ noxa erit q̄ eū occiderit. Debuerat .n. pfugus vſq̧ ad mortē ſūmi ſacerdotis in vrbe habitare. ⁊ ſic ptʒ q̧ interfectio innocentis in tali caſu remāeret ſine pena q̄ tñ ē grauis culpa. Talis aūt imꝑfectio legis cōueniebat imꝑfectioni ppl'i q̄ erat ꝓnus ad effuſionē ſanguinis. ⁊ iō interfector a caſu. remanens in ſua ciuitate inter amicos interfecti erit in piculo mortis q̄uis inocēs. ⁊ ſic de facili poſſēt in pp'lo homicidia multiplicari. Et iō ad hec mala vitanda data eſt lex p̄dicta de eius fuga q̄uis eēt innocēs. Et eadē rōne ꝑcebat lex. Si aliqſ amicus mortui interficeret eū extra fines ciuitatis refugij. vt ſic cogeret in vrbe remanere nō ex ſua culpa ſ; ꝓpter homicidia vitanda. ad que ppl's tanq̄ imꝑfectus erat ꝓnus. Exemplū idoneum ponit ph's q̄nto ethicoꝝ dicēs q̧ aliqñ leges ſunt ſimiles regulis qbus vtunt artifices in leſbia ad dolandū lapides qꝛ lapides illiꝰ regionis ſunt male dolabiles. iō vtunt artifices regulis plūbeis vt poſſint tortuoſitati lapidis applicari. ſic in veteri teſtamēto date ſūt leges aliquā imꝑfectōeʒ hn̄tes pp imꝑfectōem illius ppl'i. lex tñ euāgelica q̄tū ad iudicialia eſt ꝑfectiſſima. quia inducit ad obſeruantiā legis. non ꝑ timorē pene ſ; ꝑ amorē iuſticie. qd̄ eſt ꝓprie ꝑfectoꝝ vt ſupradictū ē. ꝓpter qd̄ lex noua merito dicit ꝑfecta ſm qd̄ dr̄ Jaco. j. Qui aūt pſpexerit in lege ꝑfecte libertatis. i. in lege euangelij q̄ ducit hoiem ad ꝑfectōem ⁊ liberat a ſeruitute timoris ⁊ ſeruitute peccati. ſicut dn̄s ait Joh̄. viij. Si manſeritis in ſermone meo veri diſcipuli mei eritis. et vos cognoſcetis veritatē et veritas liberabit vos. Itē qꝛ nullū innocentem punit. nec aliqd̄ malū impunitū relinquit. qꝛ etiā verba ocioſa puniēda oſtēdit. vt ſupra dcm̄ ē. ⁊ nō ſolū v̄ba ocioſa ſed malas cogitatōes ſm qd̄ dicitur math. v. Ego dico vobis q̧ quicūq̧ viderit mulierē ad ꝯcupiſcendā eā iam mechatus ē in corde ſuo. ꝓpter qd̄ lex noua eſt ꝑfecta. de qua pōt exponi illud Canti. vj. Vna ē colūba mea ꝑfecta mea. Dicit etiā lex noua columba metaphorice. qꝛ eſt ſine felle amaritudinis nullū innoxiū puniens. dr̄ etiaʒ ꝑfecta. qꝛ nulluʒ malū ꝑmittens. ⁊ ſic apparet ꝑfectio legis euangelice q̄tū ad iudicialia. Tercio declarat quō ſacra veteris legis erāt imꝑfecta. Ad cuius euidentiā cōſiderandū q̧ illa ſacramēta erant ordinata ad faciendū hoies idoneos ad cultū diuinū. ⁊ iō aliqua erant cōia toti ppl'o taʒ viris q̄ mulieribꝰ vt purificatōes. alique a tactu imundi vel mortui. q̄ purificatōes

ſiebant p aſpſionẽ aque expiatõis. de
qua hr̃ Nũe.xix. ꝛ ſilia. Aliq aũt erãt
ſolis viris cõuenientia. ſicut circũciſio
Aliqua ſolis ſacerdotibus ſicut conſe
cratio ꝛ vnctio ſacerdotis ꝛ hmõi. Cu
ius rõ eſt. q: ſacerdotes applicabant
ſpãli modo ad cultũ dei. Iſta tñ ſacra
menta p̃dicta erant impfecta. q: nõ cõ
ferebant grãm. ſine qua nõ efficiũt ho
mines idonei ad cultũ diuinũ. Jõ ſa
cramenta legalia dicunt egena ꝛ infir
ma. ad Gal.iiij. vbi dicit ſic. Nũc aũt
cũ cognouiſtis deũ: imo cogniti eſtis
a deo. quõ cõuertimini iterũ ad egena
ꝛ infirma elementa. Dicunt aũt infir
ma. q: nõ cõferebant aliquã ptãtẽ ſpi
ritualẽ. ſicut cõferũt ſacra noue legis.
Silr dicunt egena q: nõ cõferebant
grãm que neceſſaria ẽ ad beneviuendũ
illa ptãte. Sed ↄ hoc videt q: i exo.
ꝛ leuit. quaſi vbiqꝫ dicit. q: illa ſacrañ
ta reddebant hoĩes idoneos ad cultuꝫ
diuinũ. dr̃ ꝙ talis idoneitas erat p qñ
dã mũdiciã ꝛ expiatõem corpalem ſic
in noua lege quis dicit ineptus ad mi
niſtrandũ ꝛ celebrandũ pp imũdicieꝫ
manuũ. locio manuũ reddit eũ aptuꝫ
ſed hec aptitudo eſt tñ corpalis. Sic
erat de aptitudine que dabat p ſacra
menta veteris legis. Et ꝓpter hoc dicũ
tur illa ſacra emũdatões carnis. vt hr̃
ad hebre.ix. vbi dr̃ ſic. ſanguis hircoꝝ
qui. ſ. offerebat in cõſecratõe ſacerdo
tũ ꝛ cinis vitule aſperſus quo oẽs mũ
dabant a tactu morticini vel imũdi. vt
dictũ eſt inqnatos ſanctificat ad emũ
datõem carnis. i. corpis. q: ſicut dictũ
eſt talia non ↄferebant grãm ſed aufe
rebant quedã impedimẽta ſeu irregu
laritates impediẽtes a tabernaculi in
greſſu ſicut in noua lege pꝫ p exẽplũ.
qñ. n. p p̃latos diſpẽſabat cũ aliquo il
legitime nato vel pũato vno oculo vl
hmõi nõ cõfert ad hec ſibi grã ſed tñ
tollit irregularitas. Sꝫ cõtra hoc vi
q: ſm doctrinã ſanctoꝝ circũciſio tol
lebat peccatũ originale. ꝛ p ↄñs cõfere
bat grãm vt cõiter tenet. Dicendũ ſm
antiquã opinionẽ ꝙ tollebat pctm̃ ori
ginale nõ tñ cõferebat grãm. hec enim
erat ptãs circũciſionis vt tenet a mul
tis ꝛ magnis doctorib⁹ quoꝝ rõnes p
pter plixitatẽ omittunt. ꝛ in hoc diffe
rebat a baptiſmo q nõ ſolũ auferebat
pctm̃ originale ſed cõfert grãꝫ. Aliter
põt dici ꝙ ſi in circũciſione grã cõfere
bat. hoc nõ erat in virtute illius ſacri.
ſed in fide xp̃i venturi. quã ꝓteſtabat il
le q circũcidebat ſi adult⁹ erat vl̃ ali⁹
ꝓ eo ſi puulus erat. Et hoc eſt qd̃ dicit
tur cõiter ꝙ valebat ex fide ſuſcipiẽtiũ
nõ aũt ex ope opato. p quẽ modũ va
lent ſacra noue legis. pꝫ igr̃ ꝙ ſacra ve
teris legis erant impfecta. Sꝫ lex no
ua pfecta eſt q̃tũ ad ſacra. q: illa cõfe
rũt grãm ꝙ illa nõ faciebant. vt dcm̃ ẽ
ꝓpter qd̃ dr̃ Joh.i. lex p moyſen data
eſt. grã ꝛ veritas p ieſum xp̃m facta ẽ.
ꝓpter hec de iohanne baptiſta qui per
ſuam p̃dicatõnem ꝛ baptiſmuꝫ diſpo
nebat populum ad chriſti baptiſmũ.
ꝛ p conſequens ad alia ſacra cum ba
ptiſmus ſit ianua omniũ ſacramẽtoꝝ
Luce.i. dicitur. Ipſe preibit ante illuꝫ
in ſpiritu ꝛ virtute helye parare domi
no plebem perfectam. Sunt ergo ab
lata ſacramenta veteris legis. ꝛ intro
ducta ſeptem ſacramenta noue legis.
in quibus tanqꝫ perfectiſſimis ſacra
mentis deus attulit nobis cauſas ſalu
tis ſpiritualis. Cauſe autem ſalutis
ſpiritualis nõ ſunt niſi quatuor. ſicut
ꝛ quatuor ſunt cauſe ſalutis corpora
lis. ſcilicet curatiua. conſeruatiua. pre
ſeruatiua ꝛ melioratiua. Curatiua eſt
duplex. quedaꝫ enim totaliter ꝛ ſimul
curat vt baptiſmus culpam ꝛ penam
oino delens quantũ in ſe eſt. q̃daꝫ vo
paulati vt pnia. Cõſeruatiua ẽ vt ↄfir
matio. in hac. n. dat ſpũſſcũs ad robur

⁊ cõfirmatõem grẽ que data eſt in ba-
ptiſmo. Preſeruatiua eſt mrĩmoniũ i
quo ɔcupia carnalis in ruinã turpitu
dinis pna excipit honeſtate nuptiarũ
ne ruat in moꝛtale peccatũ. Melioꝛa-
tiua eſt oꝛdo in qua grã melioꝛat vel
augmentat. vel etiã extrema vnctio q̃
hoiem in melioꝛi ſtatu ponit ⁊ ſecurio
rẽ reddit. Eſt quoq; quedã alia medici
na pdicta quatuoꝛ ſola faciẽs. ſ. eucha
riſtia qm̃ ⁊ venialia curat ⁊ ab eis aiaꝫ
ɔſeruat. grãm quoq; cõſeruat. qꝛ pſal.
ciij. panis coꝛ hoĩs cõfirmat ⁊ etiã gra
tiã augmentat. Quarto in lege moy
ſi cerimonialia fuerunt imꝑfecta. Ad
cuius euidentiã notandũ ꝙ cerimõie
veteris legis fuerũt in quadruplici dif
ferentia. Quedã ptinent ad ſacra que
dã ad ſacrificia. quedã ad obſeruatioꝫ
quedã ad ſacra. Sacra aũt ⁊ obſerua
tões oꝛdinant ad ſacrificia ⁊ ad ſacra.
Quia ſacra dicunt vaſa ⁊ loca ⁊ hmõi
qbus vtebant in ſacrificijs ⁊ ritu colen
di. Obſeruatões dicunt qdã modi vi
uendi religioſi qbus vtebant iudei q̃
erant ppl's peculiaris ipius dei. vt po
te ꝙ cuſtodirẽt ſe ab aliqbus cibarijs
potibus ⁊ veſtibus ⁊ ſili'bus. ex hoc qꝛ
erant ppl's deo cõſecratus p ſacrm cir
cũciſionis ⁊ alia ſacramẽta. Nũc aũt
ta eſt ꝙ ex fine accipit rõ eoꝝ que ſũt
ad finẽ. ⁊ ideo oſtenſo ꝙ ſacrificia ⁊ ſa
cramenta imꝑfecta erãt ſufficiẽter erit
oſtenſum ꝙ ſacra ⁊ obſeruatões erãt im-
ꝑfecta. qꝛ oꝛdinabant ad duo pdicta ſi
cut ad finẽ vt prius dictũ eſt. Qꝛ aũt ſa
crificia veteris legis eẽnt imꝑfecta oñ
dit. qꝛ quedã erant ſacrificia p peccatis
oblata. ⁊ hec erant imꝑfecta. qꝛ nõ po
terant auferre peccata. pp qđ dic apl's
ad Hebꝛe. x. Impoſſibile ẽ ſanguineꝫ
hircoꝝ ⁊ thauroꝝ auferri pctã. Et iterꝫ
ibidẽ ois quidẽ ſacerdos. ſ. veteris le-
gis pſto eſt quotidie miniſtrans ⁊ eaſ-
dẽ offerens hoſtias q̃ non pñt auferre
peccata. Et idẽ hr̃ Eſa. xl. libanus do
ſufficiet ad ſuccendendũ ⁊ aialia non
ſufficient ad holocauſtũ. libanus autẽ
hic vocatur primũ templũ qđ fuit fa-
ctũ de lignis libani. Aialia aũt illa ob
lata q̃tũ ad ptẽ cõcremata nõ ſufficie
bant ad amotionem pcti. Alia autem
erant ſacrificia pacifica. i. ex deuotõne
oblata ad grãm dei impetrãdã ſeu ad
aliqđ beneficiũ diuinũ. Et illa erãt im
pfecta. qꝛ gratia diuina ſeu beneficiuꝫ
diuinũ nõ impetrabat rõe oblati mu-
neris. licet aliqñ daret ꝓpter oblatõem
⁊ fidẽ offerentis. Et hoc eſt qđ dic apo
ſtolus ad hebꝛe. ix. Tabernaculũ fcm̃
eſt primuꝫ ⁊c. Sequit que eſt pabola
tpis inſtantis iuxta quã munera ⁊ ho
ſtie offerunt que nõ pñt ſm cõſciam p
fectũ facere ſeruientẽ. qꝛ pfectio cõſcie
eſt donũ gratie. Et ſic ptꝫ ꝓpoſitum ꝙ
lex moyſi q̃tũ ad cerimonialia ⁊ ſacri
ficia erat imꝑfecta. Sꝫ lex noua pfe
ctiſſima eſt quantũ ad ſacrificia. qꝛ ipa
eſt vnũ ſacrificiũ pfectiſſimũ. ſ. eucha-
riſtia. que nõ tm̃ eſt ſacrm ſꝫ etiã ſacrifi
ciũ. qꝛ ibi xp̃c quẽadmodũ imolatur ⁊
fructus ſue benedicte paſſionis a po-
pulo pcipit. Iſtud aũt ſacrificiũ tanq̃
vnũ ⁊ pfectũ fuit in lege figuratuꝫ per
multa ſacrificia ⁊ varia ſicut pfectũ p
imꝑfecta. Eius aũt pfectio apparet in
duobus. qꝛ pͦ tollit peccata qđ nõ po-
terant facere legis ſacrificia. ꝓpter qđ
dr̃ Io. j. Ecce agn' dei ecce q̃ tollit pctã
mũdi. pctã ſm ꝙ dicit. b. Johẽs. j. Ca-
nonica. iiij. ca. Ipe ẽ ꝓpiciatio p pecca
tis nr̃is. nõ p nr̃is aũt tm̃ ſꝫ p toti' mũ
di. Scđo appet ei' pfectio. qꝛ augmen
tat grãm. ſm ꝙ dicit Jo. vj. Qui man
ducat me viuit pp me. ſ. p augmẽtum
grẽ. De h ſacrificio panis ⁊ vini in be-
reſich raba. i. in geneſi magno. Rabi
moſſe darſan ſup textũ gen. c. xiiij. mel
chiſedech rex ſalẽ offerẽs panẽ ⁊ vinũ.
Erat eni ſacerdos dei altiſſimi. dic ra-

biſmalthel filius nahaman. Iſte mel-
chiſedech erat ſem filius noe. ⁊ q̄d vo
luit dicere ꝓferens panē ⁊ vinū. oſten
dit nobis ꝙ decuit ei actus ſacerdotij
q̄ erat ſacrificare panē ⁊ vinū. ⁊ hoc eſt
qđ dicit pſal. in pſal. cix. Iurauit dn̄s ⁊
nō penitebit eū tu es ſacerdos ineter-
nū ſm ordinē melchiſedech. Et q̄s eſt
ille. ille eſt rex meſſias ꝓꝑ qđ ſcriptū ē
Ecce rex tu⁹ venit tibi iuſt⁹ ⁊ ſaluator
ipe: zacha. ix. Et in h̄ qđ dic̄ ꝓferēs pa
nē ⁊ vinū concordat cū pſal. q̄ dic̄ pſal.
.lxxj. Erit firmamētū in terra in ſūmis
montiū vbi dicit tranſlatio chaldaica
erit ſacrificiū panis in terra in capitib⁹
montiū ſynagoge. Et cū ille pſal. lxxj.
De⁹ iudiciū tuū regi da ſm doctores
thalmuth totus loquat̄ đ meſſia. q̄cū-
q̄ ſi nō ē cecus poterit videre ſm p̄di
ctā tranſlatiōem chaldaicā ꝙ meſſias
erit firmamentū in terra in altitudine
montiū ſynagoge. q̄ mōtes ſynagoge
⁊ eccie ſunt ſacerdotes q̄ quotidie đ fa
cto eleuant meſſiā ſuꝑ capita ſua. ⁊ eſt
ita clarū ꝙ nō p̄nt negare niſi illi ſuꝑ
quos venit maledictio eſaie in cecitate
oculoꝝ. vt cordis. hoc eſt ğ vnicū ſacri
ficiū excellētiſſimū legis noue i pane
⁊ vino. qđ ſacrificiū ē ipemet meſſias
⁊ ſic ꝑfectio legis euangelice p̄z ex ꝑ-
fectione ſacrificij. Et cū oēs cerimōie
eccie ſint p̄cipue ꝓꝑ iſtud ſacrificiū ſic̄
ꝓꝑ finē. ſequit̄ ꝙ cerimonie xp̄ianorū
ſunt ꝑfecriſſime. Nec eſt mirādū ꝙ in
lege noua fiant cerimōie q̄ aliq̄d figu-
rent. ſicut figurabant cerimonie vete-
ris legis. Cerimonie. n. ordināt̄ ad cul
tū diuinū. Et ſm ꝙ dicit aug. in enche
ridion. c. iij. Deus ſpe fide ⁊ charitate
colit̄ loquendo de cultu interiori q̄ eſt
ꝑ fidē ⁊ charitatē. Eſt ğ triplex ſtat⁹
hois in quo hr̄ fides ⁊ ſpes de bonis
celeſtib⁹ ⁊ de his ꝑ que ad ipa introdu
cimur. ſ. de myſterijs xp̄i ⁊ de vtriſq̄ ſi
cut de futuris. ⁊ hic eſt ſtat⁹ veteris te-
ſtamenti in quo hr̄ fides de bonis cele
ſtibus ſicut de futuris. Sʒ de his per
que introducimur ad celeſtia. ſ. de my
ſterijs xp̄i ſicut de p̄ntib⁹ vl' p̄teritis ē
ſtatus noue legis. Tercius ſtatus eſt i
quo vtraq̄ habent̄ tanq̄ p̄ntia ⁊ euidē
tia. ⁊ nihil credit̄. ⁊ hic ē ſtatus patrie
celeſtis. In hoc aūt ſtatu tercio vbi ni
hil credit̄ nihil eſt cerimoniale vel fi-
gurale ad cultū ꝑtinens ſm ꝙ dr̄ apo-
ca. xxj. Templū nō vidi in ea. dn̄s eīm
deus oipotens tēpluʒ illius eſt. Part
igit̄ rōne aduenientē ſecūdo ſtatu. ſ. no-
ue legis cerimonie p̄mi ſtatus. ſ. vete
ris legis ceſſare debuerūt ⁊ induci alie
q̄ cōuenirent ſtatui noue legis in q̄ bo
na celeſtia expectant̄ de futuro. ſʒ bn̄fi
cia xp̄i habita ſunt de p̄terito. Et iō q̄
cerimonie veteris legis ſignificabant
xp̄m venturū. dignū eſt vt ſic euacua-
ret̄ in noua lege i qua myſteriū xp̄i iā
eſt p̄teritū. Et hoc eſt qđ dicit apl's ad
Hebre. ix. tranſlato ſacerdotō neceſſe
eſt vt legis trāſlatio fieret q̄tū. ſ. ad ce-
rimonialia. thurificatōe tm̄ excepta.
q̄ n̄ ſignificabat myſteriū xp̄i directe.
ſed deuotiōeʒ ppl'i ad xp̄m. nūc aūt dʒ
eſſe nō minor deuotio ad ipm iam p̄-
ſentialiter exhibitū q̄ erat tūc ad ipm
venturū. ꝓpter qđ in noua lege manet
thurificatio ꝑ quā deſignat̄ miniſtro-
rū eccie ⁊ ipius ppl'i deuotō. Innumē
aūt ſunt in lege noua cerimonie. Et ſi
nūq̄ aliud attenderēt iudei ⁊ pagani.
niſi excellentiā cerioniarū in ritu xp̄ia
no. Iſtud ſolū deberet cōuincere ceci-
tatē coꝝ. ſicut p̄z de ornamētis ſacer-
dotalibus ⁊ miniſtroꝝ. ⁊ de alijs que
cum tanta ſolēnitate fiunt in altari ⁊ i
choro in feſtis duplicibus maioribus
minoribus ſemi duplicib⁹ ⁊ ſimplici-
bus quales etiā cerimonie fiūt in cho
ro a cātorib⁹ ⁊ organis q̄ honeſtiſſime
inclinatōes. Quid dicaʒ de ornatu in
crucib⁹ ⁊ calicibus aureis ⁊ argenteis

ceteriſq; vaſis ꝛ reliqͣriis in qͣbus reli quie ſanctoꝝ q̄ p xpo mortui ſunt vel eum fideliſſime ſecuti ſunt honorifice ꝯſeruant. Mirabant iudei vnū tēplū ſalomōis ꝫ in ſtuporē ꝯuertant p mltitudine ꝛ magnitudie ecciaꝝ xpi in toto orbe cōſtructarū. Mirent altitudinē ꝛ pulchritudinē turriū in q̄bus armonia dulciſſima reſonat campanaꝝ q̄ p laudib⁹ diuinis ꝛ p ꝯuocatōe populoꝝ ꝛ p terrore demonū mira efficacia ꝓpulſant. q̄d dicā d̄ cerimoniis romane curie in ſummi pontificis ipatorū ꝛ regū vnctōe. q̄d de ꝯſecratōe epōrū ecciarū altariū vaſoꝝ ꝛ veſtimētoꝝ que oia admirāda ꝛ ſtupēdiſſima ſunt cū xpo. ꝛ in admiratōem cōuertūt denote aſpiciētes. Attēdāt aūt miſeri iudei. ſ. ꝛ infideles ſup oia in vna ꝛ eadē fide tantā diuerſitatē religionū vbi homines a ſeculo fugiētes exponūt totū tp̄s vite ſue in laudib⁹ ꝛ ſeruitio redēptoris. qui lꝫ diuerſis cerimoniis p cōſeruatōe religionū q̄ſi quibuſdā muris vtunt. ſicut nucleū in teſta cōſeruat et mel in fauo ꝛ ciuitas in muro. In ſubſtantia tm̄ euſdē fidei nullaten⁹ diſcrepantes ad vnū beatitudis terminū nitunt ꝯuenire. Sic ergo pꝫ in ſumma colligendo q̄ lex noua que euāgelica dr̄ pfectiſſima eſt in moralib⁹. q2 ea impleuit. addita pfectōe. q2 illi p̄cepto nō occides addit nō iraſci. Et illi nō mechaberis addit nō cōcupiſcere ex viſu Et illi nō periubis addit nō iurare oino. i. ſine legitia cā. ꝛ ſic d̄ aliis. math. v. Et ab illo pmiſſo vſure alieno tollit impfectio date mutuū nihil inde ſperantes Luce. vj. Et illi de libello repudii addit ſi q̄s dimiſerit vxorē nisi ob fornicatōem mechat. ꝛ q̄ eā duxerit ſimiliter mechat Math. v. ꝛ ſic tollunt impfectōes taliū pmiſſoꝝ in lege veteri. Si queras vtrum moralia p̄cepta pūt dici euacuata ſimplr̄. Rūdetur q̄ moralia p̄cepta fuerūt euacuata tātūmodo ſm quid. ſ. q̄ntū ad impfectōem cuius rō eſt. q2 ſunt d̄ dictamine recte rōnis. ꝛ iō manēt q̄ntū ad ſubam p̄cepti. remota tm̄ in pfectōe ſicut dcm̄ eſt q2 q̄n ex impfecto fit pfectū nō tollitur terminus a quo ſ; tm̄ eius ipfectio ſic q̄n ex minus albo fit magis albū non tollit albedo p̄cedens ſed tm̄ eius impfectio. Nō eſt ſic de cerimonialib⁹ veteris legis. q2 cōtrariant noue legi cultui. ꝛ q̄n fit mutatio de vno ꝯrio in alterū oportet termini a q̄ totaliter euacuari ſicut q̄n ex albo fit nigrū. albedo tollitur. Cerimonie veteris legis dicuntur ꝯrie cerimoniis noue legis. q2 ille figurabant xp̄m venturū. ꝛ iſte iam de preterito aduenisse. ꝛ iō totaliter ceſſare debuerūt. Etiā lex noua eſt pfectiſſima i iudicialib⁹ ex amore ad iuſticiā inducendo. innocētē nō ꝯdēnando. nec aliq̄d malū impunitū relinquendo. ꝛ impleuit xp̄s iudicialia p̄cepta. ꝛ i eo q̄d iuſticie addidit equitatē mie. vt pꝫ in abſolutōe adultere Joh. viij. Juſticia eī ſm rigorē diminuta eſt ꝛ mia que ſuperexaltat iudiciū Jaco. ij. Sꝫ nunq̄d iudicialia p̄cepta veteris legis totalit̄ euacuata ſunt. Rūdet q̄ q̄n corrūpit terminus a quo. p accidēs illud q̄d eſt ei adiūctū corrūpit. pōt tm̄ manere cuꝫ termino ad quē ſi nō habeat ad ipſuꝫ contrarietatē. nō tm̄ māet idē numero ſed ſpē tm̄. Sic q̄n de aere fit ignis corrūpit aer ꝛ manet in igne qualitas ſimbola eadē ſpecie. ſ. raritas. talia ſūt iudicialia veteris legis. q2 adueniēte lege grē ceſſat etiā eoꝝ obligatio. poſſit tm̄ aliquis p̄nceps ordinare q̄ ſeruarentur in regno ſuo. ita tm̄ q̄ nō reputaret ea eē obligatoria ex lege moyſi. Nō āt ꝯdicti eſt. q2 iudicialia p̄cepta p ſe ꝛ directe nō erant ordinata ad ſignificandū aliquid futurū. ſicut erant cerimonialia. ſed erant ordinata p ſe ꝛ directe

ad ſeruandū ordinē iuſticie in populo iudaico. vt ſupra dcm̄ eſt. Quia tñ ſtat⁹ illius ppl̄i erat figuralis totus reſpectu xp̄i vt dicit apl̄s .j. Cor. x. Oia in figura cōtingebāt illis. ꝑ ɋ̄ns precepta iudicialia illius ppl̄i erant figuralia nō directe ſed ex conſequenti. ⁊ iō ſi aliq̄ ſeruarēt ea ex hoc ꝙ fuerūt tūc ſtatuta hoc eēt dicere ꝙ ſtatus ille adhuc durat. qđ eſt erroneū ⁊ illicitū. ſi tñ aliqs princeps vellet ea de nouo ſtatuere poſſet licite. Conſiderandū tñ ꝙ in lege noua tranſeūt ꝙ̄trū ad corꝑ rigorem. q2 eſſent magis obſeruanda ex amore virtutis ꝙ̄ ex timore. q2 lex noua eſt lex amoris. ꝓpter qđ dicit .j. Jo. iiij. pfecta charitas foras mittit timorē Adimpleuit etiā xp̄c ꝑcepta iudicialia rigorē corꝛigendo in aliquibus. vt dictū eſt ꝑ ſeipm̄ ⁊ in alijs dimiſit tꝑamentū ſuis miniſtris .ſ. eccl̄ie platis et principibus catholicis. vt de talib⁹ ordinent ſm̄ ꝙ viderint vtile cōitati fideliū ſm̄ temporꝝ varietatē ⁊ locoꝝ ⁊ ꝑſonarū. ⁊ iſtud nō fuit deſtruere legē ſed adimplere. q2 ſic ordinauit meliorē modū obſeruatōis iuſticie. ſicut nō deſtruit puer qñ fit vir. q2 licz tranſeat puericia. manet tñ melior ſtatus eiuſdem pſone etate mutata. lex vetus habuit q̄ſi ſtatū pueri reſpectu noue leg̃ pp qđ vt ſupra dictū eſt ad Gal. iij. dr̄ lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o .i. regulatiuus ſtatus puerilis. ꝓpter qđ erat lex timoris. ſicut pueri ſub diſciplina ⁊ timore cuſtodiunt̄. lex aūt euangelica eſt lex amoris. ⁊ iō nō debet eē tantus rigor penarū. q2 ꝓpriū hoīm perfectoꝝ eſt magis deduci ad virtutē amore iuſticie ꝙ̄ tiore pene. vt ſupradictuz eſt. Eſt etiā lex noua pfectiſſima in ſacramentalib⁹. vt dcm̄ eſt đ eucharíſtie ſacr̄o. Et impleuit xp̄c ſacramentalia legis ꝑ exhibitōem veritatis. venit .n. rex ⁊ impleuit figuras que vacue erāt

Impleuit ſacr̄m circūciſiōis quod ſe ōndebat ſolū ad viros primo ſuſcipiēdo in ſeipo. Scđo melius efficacius ⁊ generalius inſtituēdo ſacr̄m loco ipi⁹ ſcz baptiſmū in quo cōfert maior gr̄a ⁊ remediū tam viris ꝙ̄ mulierib⁹. Impleuit etiā ſacr̄m vnctōis regū ⁊ ſacerdotū. nō ꝙ aſſumpſerit ſtatuz ſacerdotis legalis vel terreni regis. imo dixit corā pylato. regnū meuz nō eſt de hoc mundo Joh. xviij. ⁊ iō nō habuit iſtaz vnctōem corꝑalē regū vel pontificū. ſꝫ vnctōem ſpūalē habuit a deo pr̄e per plenitudinē gr̄e ſm̄ ꝙ dr̄ in pſal. xliiij Vnxit te deus deus tu⁹ oleo leticie ⁊c̄. Eſt etiā lex noua pfectiſſima i cerimonialibus vt dictum eſt. ⁊ xp̄c impleuit cerimonialia nō ſolū q̄ ptinebāt ad ſacramenta ſed etiā ad ſacrificia. ſic imolatio agni paſchalis ⁊ iuge ſacrificiū ⁊ ſiīia q̄ erant figuratiua vnius ſacrificij pfecti .ſ. xp̄i in cruce offerendi. Et ideo iſta impleuit xp̄c vno mō corꝑalit̄ patiendo in corpe in cruce. Alio mō efficatius ſacrificiū .ſ. eucharíſtiā inſtituēdo. Quedā etiā cerimōialia ptinebāt ad ſacramenta. ⁊ de talibus erant ꝑcepta ꝓhibitiua vſuū aliquoꝝ ciboꝝ ⁊ cōſimilia. ⁊ iſta adimpleuit xp̄c. q2 dicit Petrus Actu. x. immundū ⁊ cōmune non intrauit in os meum. ⁊ multo fortius chriſtus hec obſeruauit. et ſic iſta precepta adimpleuit obſeruando ⁊ obſeruationem meliorem declarando. per talem enim abſtinētiam a corporalibus cibis ſignificabatur abſtinentia a ſpiritualibus immundicijs. Hanc autem mundiciā inſtituit chriſtus in lege euangelica que eſt mundiſſima dicens Math. v. Beati mundo corde quoniam ipſi deum videbūt ⁊ per conſequens debuit ceſſare illa figura vel abſtinētia. Propter quod dicitur Act. x. Que deus purificauit. tu cōe ne dixeris quia nullus cibus co-

inqnīnat hoīes qui cum gr̄arū actōne
ƥcipit ⁊ hoc eſt qđ dicit xp̄c math.xv.
Qđ intrat in os nō coinquinat aīam
dimiſit tñ deus in ordinatione eccłie đ
aliqbus abſtinētijs faciendis ꝑ loco ⁊
tpe. ⁊ ſic pꝫ excellentia legis xp̄i q̄tuꝫ
ad totū corpus.⁊ quō xp̄s legē adim-
pleuit q̄tū ad oīa genera p̄ceptoꝝ.Eſt
etiā ꝑfectiſſima ꝑ amotōeꝫ velaminis
qđ ſignificatū eſt.qꝛ tunc ſacramenta-
talia ⁊ cerimonialia mutata ſunt q̄ ad
effectū ſed nō q̄ ad obſeruantiā. qꝛ cuꝫ
honore ſepelire debuit ſynagoga mat̄
nr̄a. Legalia.n.tripliciter conſiderā
tur.primo q̄ſi viua ante paſſionē.⁊ tūc
iudei tenebāt cōſuare ex p̄cepto.Se-
cundo q̄ſi mortua.ſ.a paſſione dn̄i vſqꝫ
ad fidei manifeſtā reuelatiōem. ⁊ hoc
tpe ꝑmiſſum erat eis ſeruare ⁊ petrus
ſeruauit.Tercio cōſiderat̄ tp̄s in q̄ fu-
erūt mortua.ſ. poſt fidē reuelatā ⁊ ex-
tūc nec p̄cepta nec ꝑmiſſa ꝫ oīno ꝓhi-
bita ne cineres mortales .ſ. ſynagoge
ſepulte de tumulo ꝓdirent qđ horribi-
le foret ⁊ fetidū. Sic ergo lex noua in
toto corꝑe ꝑfectiſſima ē ſicut ex oppo-
ſito lex vetus toto corꝑe iꝑfecta. Dia
etiā cōtēta in lege noua vt dicit doctor
ſubtilis ſcotus in ꝓlogo primi ſniarū.
q.ij.ſūt rōnabiliſſima.i. q̄ nihil tradit
diſſonū rōni. ⁊ in hoc multū cōmēdat̄
excellentia legis noue.Quid.n.rōna-
bilius q̄ꝫ deū tāq̄ꝫ finē ⁊ vltimū ſupra
oīa debere diligi ⁊ ꝓximū ſicut ſeip̄m
.ſ.ad id ad qđ ſeip̄m ſm Greg. In q̄-
bus duobꝰ p̄ceptis dependet vniuerſa
lex ⁊ ꝓp̄he.math.xxij. Item math.vij.
oīa que vultis vt faciāt vobis homīes
⁊ vos facite eis.ex iſtis q̄ſi ex p̄ncipijs
practicis alia practica i ſcp̄tura ſequū
tur tradita honeſta ⁊ rōni cōſona ſicut
de eoꝝ rōnabilitate patere pōt ſingil-
latim cuilibet ꝑtractanti de p̄ceptis et
cōſilijs ⁊ ſacramētis. qꝛ in oībus vide-
tur eē quaſi quedā explicatio legis na-
ture q̄ ſm ap̄lm ad Romañ.ij. ſcripta
eſt in cordibus nr̄is. ⁊ hoc quo ad mo-
ralia.de quo aug.ij.de ci.dei.ca.xxviij
in fine.Nihil in eis turpe aut flagitio-
ſum ſpectandū imitandūqꝫ ꝓponitur
vbi veri dei aut p̄cepta inſinuant̄ aut
miracula narrant̄.aut dona laudant̄:
aut beneficia poſtulant̄.De credibili-
bus etiā pꝫ.qꝛ nihil credimus de deo
q̄ aliquā imꝑfectiōꝫ iportat. imo ſiqđ
credimus verū eē magis atteſtat̄ ꝑfe-
ctōni diuine q̄ꝫ eius oppoſitū.pꝫ đ tri-
nitate ꝑſonarū de incarnatiōe verbi et
hmōi.nihil.n.credimus incredibile qꝛ
tunc incredibile cēt ea mundū credere
ſicut deducit aug.de ci.dei.libro.xxij.
ca.v.mūdū tñ ea credere nō eſt incre-
dibile qꝛ hoc videmꝰ.Tercio oñdit̄ ex-
cellētia legis noue ex tercio gradu ꝑfe-
ctionis eiuſdē.ſ.ex miraculoꝝ clarita-
te qđ ſic deducit p̄dictus doctor ſubtil̄
deus nō pōt eē teſtis falſus. ꝫ ipe inuo-
catus a p̄dicante ſcripturā vt oñderet
doctrinā eius eē verā: fecit aliqđ opus
ſibi ꝓpriū.vtpote miracula ac ꝑ hoc te-
ſtificatus eſt hoc eē verū qđ ille p̄dica-
uit.Confirmat̄ ꝑ Richardū p̄ de tri.c.
ij.dñe ſi error eſt a te decepti ſumꝰ.naꝫ
tantis ſignis cōfirmata ſunt q̄ nō niſi
a te fieri pñt.q̄ ſi dicas miracula non
fuiſſe facta.cōtra hoc dici pōt illa ſen-
tentia aug.de ci.dei.li.xxij.ca.v.ſi iſta
miracula eē facta nō credunt.hoc vo-
bis vnū grande miraculū ſufficit.q̄ iā
orbis terrarū ſine vllis credit miracul̄
Si.n.qđ credimꝰ dicat̄ incredibile eē
nō minus eſt incredibile.homīes indq̄
ignobiles quo ad genus. infimos quo
ad reputatōꝫ.pauciſſimos quo ad nu-
merū.qꝛ.xij.imperitos quo ad ſciētiā
qꝛ piſcatores.rē ita incredibilē.ſ.xp̄m
eſſe verū filiū dei paſſum ꝓ genere hu-
mano in cruce tercia die reſurrexiſſe ⁊
ad celum aſcendiſſe taꝫ efficaciter mū-
do doctis ꝑſuadere potuiſſe vt mūdus

credat illud ſicut iam crediſſe videmus niſi p illos aliq̃ mira fierēt p que mund⁹ ad credendū induceret. vn̄ ſubdit ibi Aug. iuxta finē capituli ꝛ ꝓpterea mund⁹ nūero exiguo ignobiliū infirmoꝝ ꝛ imperitoꝝ hoīm credit. qꝛ in tam ꝯtemptibilib⁹ teſtib⁹ multo mirabilius diuinitas ſeipſam ꝑſuaſit. quid eñi incredibili⁹ ꝙ ꝙ ad legem ꝯtrariaꝫ carni ꝛ ſanguini doctores pauci et rudes ꝛ paupes ad fidē plurimos ſapiētes ꝯuerterūt. qð ſpāliter pꝫ de multis prudētiſſimis ꝑ fidei rebellib⁹ vt p⁹ cōuerſis vt de paulo prius ꝑſecutore pt⁹ gentiū doctore. De auguſtino pri⁹ per manicheos ſeducto p⁹ doctore catholico. De dyoniſio pri⁹ pħo poſtea pauli diſcipulo. De cipriano prius mago p⁹ epō xp̄ianiſſimo ꝛ ſic de alijs innumeris. Contra idem ſcðo poteſt dici illud idem Aug. li. x. de ciui. dei ca. xviij. an dicet aliqs iſta falſa eē miracula nec fuiſſe facta ſꝫ mendaciter ſcripta. Quiſqs hoc dicit: ſi de hijs reb⁹ negat oīno vllis lr̄is eſſe credenduꝫ pōt etiam dicere nec deos vllos curare mortalia: ꝛ ibidē ſi libris magicis ſine qð honeſtius putant theoric credūt. cur illis libris credere nolūt iſta eſſe facta qbus tanto maior debet fides quāto ſup omnes eſt cui ſoli ſacrificandū eē ꝑcipiūt Cōtra idem tercio ē qꝛ qdam ſūt facta q̄ niſi a nimis ꝓteruiētib⁹ negari n̄ pn̄t vt ſunt mirabilia facta a ſilueſtro corā ꝯſtantino tam in curatōe lepre eius ꝙ poſtea in diſputatōe ei⁹ ꝯtra iudeos q̄ facta tanꝙ celeberrima mūdū nō latuerūt. Forte dices ꝙ licet miracl'a ſūt facta nō tn̄ ſunt teſtificantia veritatem quia antixp̄s faciet miracula. Contra ſi aliquis vocatus in teſtem ſignū conſuetum teſtificatōnis pmittat adduci et preſens nō contradicat talis tacitur nitas non ſtat cum veritate ꝑfecta miracula autem eſt tale ſignum dei vt teſtis ſibi: igit ſi pmittat miracula fieri a demonibus nō ꝯtradicens annunciās videlicet nō eſſe ſua teſtimonia: nō vident eſſe veraꝝ ꝑfecte qð eſt impoſſibile ꝛ p hoc dicit ad illud de antixp̄o: qꝛ xp̄c pdixit miracula facienda per eum nō eſſe teſtimonia veritatis: vꝫ Mat. xxiiij. et. ij. ad Theſſalo. ij. vnde contra falſa miracula antixp̄i poſſet ſibi obijci ſaltem de iſtis duobus hoc modo ſi tu es deus fac me videre nudā diuinā eſſentiam ꝛ poſt viſionem memoriam certā habere viſionis et certitudinem habere ꝙ illa fuerit viſio nuda diuine eſſentie ꝛ tūc credaꝫ tibi. Item ſi tu es deus dic mihi quid faciam aut qd cogitabo vel qd appetā p tali die vel hora. Et hui⁹ vie efficaciā ex miraculis innuit ſaluator Iohā. v. ꝛ opera que ego facio illa teſtimoniū perhibent de me. Si mihi nō vultis credere operib⁹ credite et ſic patet excellentia noue legis ex miraculoꝝ claritate. Quarto oſ̄dit excellentia legis noue ex quarto ḡdu ꝑfectōnis ei⁹. ſ. ex eccleſie ſubtilitate q̄ ad caput et membra. Et primo q̄ ad caput p illud aug. de vtilitate credēdi ca. viij. Dubitam⁹ nos ei⁹ eccl'ie credere gremio qͦſqꝫ ad ꝯſummationem gener hūani ab ap̄lica ſede p ſucceſſiones epoꝝ fruſtra heretic circūlatrātibus ꝛ ptim plebis ipſi⁹ iudicio ꝛ ptim ꝯſilioꝝ ḡuitate ꝛ ptim ex miraculoꝛꝫ maieſtate dānat culmen auctis obtinuit. ꝛ paꝝ p⁹ qd ē ꝙ tā ingtuꝫ pt eē oīs dei ꝙ tanto labore prauitate aucti velle reſiſtē. Vn̄ gamaliel Act. v. Si ē ex hoib⁹ ꝯſiliū h aut op⁹ diſſoluet ſi vo ē ex deo nō poterit diſſoluere ne forte ꝛ deo repugn̄re videamini. Etiam lu. xxij. ait dn̄s. Ego rogaui p te vt nō deficiat fides tua ꝛ tu aliqn̄ ꝯuerſus ꝯfirma fratres tuos. Scðo pꝫ ſtabilitas eccl'ie q̄ ad mēbra. vn̄ aug. ꝯ̄ epl'aꝫ fundamenti. Quis ei tātā mltitudiem ad pctm̄ pnā

ad legem ꝯtrariā carni et ſanguini ſer-
uandā induceret niſi deꝯ. Cōfirmat q̄
iudeoꝝ ſecta non manet in vigore ſic ꝯ
eos deducit aug. in ſermōe de aduentu
vos inq̄ꝫ ꝯueio o iudei ⁊c̄. Si ꝯ obijcit ⁊
de ꝑmanētia ſecte machometi. Rñſio
illa incepit pꝯ legē xp̄i pluſq̄ꝫ ſexcentis
ānis vt dicet li. iiij. ⁊ ꝓphia dr̄ eſſe apud
eos q̄ ſecta eoꝝ cito finiēda ē nō eſt ſic
de lege xp̄i q̄ꝛ ipſe dixit Mat. xxiiij. ce-
lū ⁊ terra trāſibūt v̄ba aūt mea nō trā-
ſiēt. q̄ſi dicat lex mea ſine fine durabit
q̄ꝛ v̄ba xp̄i ſunt lex eiꝯ. Itē manēte ſa-
crificio legꝭ noue manet et lex noua: ſꝫ
vſq̄ꝫ ad finē iſtud ſacrificiū durabit ꝑꝫ
Math. vl. vbi dicit ſaluator. Ecce ego
vobiſcū ſuꝫ. ſ. in ſacro altarꝭ vſq̄ꝫ ad cō-
ſummatōneꝫ ſc̄li. lex ḡ xp̄i in q̄ tale ſa-
crificiū ꝯtinuabit durabit vſq̄ꝫ ad con-
ſummatōem ſeculi. Item dicit ap̄ls. j.
Coꝛ. xj. Quotieſcūq̄ꝫ manducabitꝭ pa
nem hūc ⁊ calicē bibetis moꝛtē dn̄i an
nūciabitꝭ donec veniat. ſ. ad iudicium.
Eſt ḡ lex noua excellētiſſima ꝓpter ſuā
ꝑpetuā ſtabilitatē ⁊ capite ⁊ in mēbꝛis

Quinto oñdit excellentia legꝭ noue
ex quinto ḡdu eiuſdē. ſ. ex diuina bonita
te q̄ nō deeſt toto coꝛde q̄rentibꝯ ſalu-
tem. multi eñ diligētiſſime q̄rentes ſa
lutem: ad hāc legē ꝯuerſi ſunt ⁊ quan-
to feruētioꝛes facti ſunt in q̄rendo tan
to in hac lege ampliꝯ ſūt ꝯfirmati ſubi
toq̄ꝫ in ea penitētes de malicia in boni
tatem mutati ſunt et qđ ampliꝯ in ad-
mirationē inducit eſt q̄ potentes ꝑfrui
honoꝛibꝯ mūdi diuitijs eiuſdem ⁊ deli
cijs ad libitū vti hec velut ſtercoꝛa arbi
trātes humilitatē pauꝑtatē ⁊ caſtitatē
q̄ eis opponunt amplexātes ſub religi
onis voto t̄pe vite ſue crucifixi mōo et
mundꝯ eis ſe volūtarie aſtrinxerūt ſic
q̄tidie experimur. Toꝛmenta q̄ꝫ ꝑ eaꝫ
plures in magna exultatōe ſpūs ⁊ tri-
ſticias ſunt ꝑpeſſi q̄ n̄ vident ꝓbabilia
niſi deꝯ hāc legeꝫ ſingulariter ⁊ ineffa-
gabiliter appꝛobaret ⁊ oꝛdinaret ad ſa
lutem tanq̄ꝫ excellentiſſimā ⁊ ꝑfectiſſi
mā legē ſine q̄ ſalus eſſe non poteſt.

Sexto ⁊ vltimo oñdit excellētia le-
gis noue ex ſexto gradu ꝑfectōis eiuſ-
dem. ſ. ex amenīſſima ꝓmiſſoꝝ incom
ꝑabilitate. In lege eñ veteri ꝓmiſſa i-
ꝑfecta fuerūt. ꝓmittebant eñ tria ſcilꝫ
bona t̄p̄alia. vita t̄p̄alis. ⁊ pax tēp̄alis.
De p̄ leui. xxvij. Si in p̄ceptꝭ meis am
bulaueritis ⁊ mādata mea cuſtodieri
tis ⁊ feceritis ea dabo vob̄ pluuiā t̄pi-
bus ſuis ⁊c̄. yſa. j. Si volueritis ⁊ au-
dieritis me bona terre comedetꝭ ⁊c̄.
De ſc̄do leuiti. xviij. Cuſtodite leges
meas atq̄ꝫ iudicia q̄ faciens hō viuet i
eis Ro. iiij. Moyſes ſcripſit qm̄ iuſti-
ciā que ex lege eſt q̄ fecerit hō: viuet in
ea. De tercio leui. xxvij. dabo vob̄ pacē
in finibꝯ v̄ris doꝛmietis ⁊ erit q̄ exterre
at. Item deu. xxviij. Si audieris vocē
dn̄i tui vt facias oīa mādata eiꝯ faciet
te excelſioꝛē oībus gentibꝯ ⁊c̄. ſ. in t̄pa
libus. Ecce ꝓmiſſa legis moyſi. Sꝫ
quid ꝓmittit lex machometi. Certe ꝓ-
mittit ſuis credentibꝯ ꝓ finali beatitu-
dine illud qđ debet poꝛcis ⁊ azinis. ſcꝫ
gulā ⁊ coitū. Quā ꝓmiſſionē ph̄s de-
ſpiciens q̄ fuit q̄ſi iſtiꝯ ſecte. ſ. auicēna.
vij. methaphiſice. vij. c. Aliū finē qua-
ſi ꝑfectōnē ⁊ hoīm magis ꝯgruentē in
quit lex noſtra quā dedit machometꝯ
oñdit infelicitatis diſpōnem ⁊ miſerie
q̄ ſunt ſm̄ coꝛꝑis ſenſus. ⁊ eſt alia pro-
miſſio q̄ appꝛehēdit ab intellectu. Se
quit ibi ſapientibꝯ multomagis cupi-
ditas fuit ad ꝯſequendā hāc felicitateꝫ
q̄ꝫ coꝛꝑis q̄ q̄uis daret eis nō t̄n atten-
derūt nec appꝛeciati ſunt eam in ꝯꝑati
one felicitatis q̄ eſt ꝯiuncta p̄me veri
tati. hec ille. Nobis autē in lege xp̄i ex
cellentioꝛa ꝓmittūtur q̄ꝛ ꝓmiſit bona
ſpūalia ⁊ eterna. ſ: gratiam in p̄ſenti
que p̄cellit omnibꝯ bonis tempoꝛali-
bus ⁊ etiam gloꝛiaꝫ in futuro. Tria

aũt ſpãliter obſeruantibꝰ dei mandata ꝓmiſit.ſ.regnũ celoꝝ vitam eternam: ⁊ pacem ſine fine. De primo Mathei iiij. Penitentiam agite appropinquabit vobis regnũ celoꝝ. De ſcḋo Math. xix. oīs qui relinquit domũ vel fratres aut ſorores aut prēm aut matrē vxorem aut filios aut agros ꝓpter nomē meũ centuplũ accipiet. Non eſt ſic intelligendum vt aliq̃ dixerũt. ꝙ poſt aliquã reuolutionem temporꝫ poſt iudiciũ centuplũ omniũ q̃ dimittunt hic propter deũ reddat in eadem ſpecie vt centum agri ꝓ vno agro dimiſſo: ſꝫ eſt ſenſus ꝙ q̃ corpalia ꝓ xp̄o dimiſerit bona gratie recipiet hic in pñti q̃ in tm̄ excedunt bona tempalia ac ſi centenariꝰ numerus puo numero compet ⁊ vitam eternam poſſidebit.ſ. in futuro. De tercio Joh. v. Pacem relinquo vobis. pacē meã do vobis.ſ.qualis ego ſum: quia eternꝰ cum patre ⁊ ſpũſancto non qualis eſt mũdus q̃ tranſit⁊ eiꝰ pax. Et nõ eſt mirũ ſi xp̄c dat ſuis credentibꝰ pacem eternã: qꝛ ipſe eſt princeps pacis: yſa. ix. ſequit̃ ibidem ⁊ pacis nõ erit finis. hãc ꝓmiſſionē p̄dixerat yſaias ſiꝫdam ſuis credentibꝰ p regem meſſiam ca. xxxij. vbi dicit̃ ſedebit pp̄ls meus i pulchritudinē pacis qꝛ pax celeſtis ex nulla parte impediet̃ ſeu obſcurabit̃. In tabernaculis.i. in manſionibus diuerſis ſ̃m diuerſitatē ⁊ varietatē meritoꝝ. De quibꝰ Joh. xiiij. In domo pr̄is mei manſiones multe ſunt. fiducie q̃a oēs ſunt ibi certi de ſue beatitudinis eternitate ⁊ in requie opulẽta qꝛ ibi totaliter quietabit̃ appetitꝰ ſ̃m illud p̄s. xvi. Satiabor cũ apparuerit gl'ia tua. Silr̃ in lege veteri ↄminatio erat mors tempalis. vñ yſa. i. Si me ad iracundiam ꝓuocaueritis gladiꝰ deuorabit vos ſed in lege noua ↄminat̃ mors eterna. Math. xxv. Diſcedite a me maledicti in ignem eternũ. Sic ergo patet excellentia legis noue ex p̄dictis ſex gradibus. Ex quibꝰ correlatiue ſequit̃ legē xp̄i eſſe priorem lege moyſi. nõ quidē tempe ſed pfectõne: licet fides xp̄i fuerit prior lege moyſi prioritate nõ ſolũ pfectõnis ſed etiã temp̄is qꝛ ante. cccc xxx. annos vt patuit ſupra eadem conſideratõne ar. ij. Et notandum ꝙ euãgelium xp̄i dicit̃ lex a legendo quia in eo legit̃ diuina iuſticia. dicit̃ lex a ligãdo qꝛ p ipſum ligat̃ humana inſolētia dicit̃ lex a legendo.i. colligendo. qꝛ de ipſa colligit̃ ſapida ſcientia. dicit̃ lex a legando: quia in ipſa legat̃ beatitudo eterna. Lex euangelica eſt illa lex de q̃ dicit̃ Eccleſiaſtici. xxiiij. Hec oĩa liber vite ⁊ teſtamentũ altiſſimi ⁊ agnitio veritatis. Vere liber vite eſt qꝛ verba euangelica animã viuificãt. vere etiam teſtamentũ altiſſimi qꝛ verba euangelica eterna premia obſeruantibꝰ ꝓmittũt. vere etiã agnitio veritatis quia verba euangelica erroꝝ tenebras a mētibus fugant. Hec eſt lex que in ſe eſt ſinceriſſima et abſq; omni admixtõne falſitatis ꝓpter qḋ dicit̃ lex dñi immaculata ⁊c. p̄s. xviij. hec eſt etiam reſpectu omniũ virtuoſiſſima ideo dicit̃ cõuertens animas. lex euangelica aīam dulcificat ↄtra mundi multiplicē preſſuram quia eſt teſtimoniũ dñi fidele ſapientiam.i. ſapidam ſcientiã preſtans paruulis.i. veris humilibus. Ipſa nihilominus animas letificat contra cordis triſticiã ⁊ hoc eſt qḋ ſequit̃ iuſticie dñi recte letificantes corda. letificãtes quidem qꝛ ꝓmittũt penitentibꝰ veniã ⁊ pſeuerantibus gloriã. Ipſa etiã aīas illuminat ↄtra ignorantiã: qꝛ ē p̄ceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos. beatꝰ ergo hõ quē tu erudieris dñe ihũ ⁊ ḋ lege tua docueris eum. p̄s. xciij.

Q verus meſſias debet naſci i bethleem.

Part⁹ theſaur⁹ apit̃ de loco na
q tiuitatis meſſie quez p̄nūciauit
et determiauit ſpecifice ſac̃ ſcrip
tura Michee.v.Et tu bethleem effra
ta puul⁹ es in milibus iuda: ex te mihi
egredietur q̇ ſit dn̄ator in iſrl̃. tranſlatio
caldaica hz. Ex te egredietur meſſias: h
aūt vt ipſi et nos ↄcedim⁹ impletū ē in
ihū nazareno q̇ nat⁹ ē in bethleez vt pz
Math.ij. Seq̇t de ei⁹ deitate. Et egreſ
ſus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitatis ei⁹.
Per h aūt dicūt aliq̇ q̄ nō intelligitur
deitas ei⁹ ſꝫ p̄uiſio et dep̄ſtinatio natiui
tatis ei⁹ a dieb⁹ eternitatis ſiue ab eter-
no. Sz h rn̄ſio nihil valet q̄r p̄uiſio ab
eterno de reb⁹ oib⁹ ē cōis etiā de mini-
mis q̄r oīa ſūt p̄uiſa ab eterno et p h non
intelligeretur aliq̄ ſp̄alitas in xp̄o reſpe-
ctu alioꝝ ꝓphaꝝ q̄tumcunq̄ maioꝝ. Et
iō dicūt aliq̄ iudei de nomie meſſie qd̄
fuit ab eterno an̄ mōm creatū. Septem
em̄ dicūt an̄ mōm et ab eterno creata. ſcz
lex pnīa iehenna. dom⁹ ſctuarij. thron⁹
glīe. p̄adiſus voluptatis. et nomē meſ-
ſie. Et ſic exponūt illō gen̄.ij. plantaue
rat dn̄s de⁹ p̄adiſum voluptatꝭ a princi
pio .i. an̄ mōm p duo milia ānorū. et ſic
exponūt illud et egreſſus ei⁹ a p̄ncipio
a dieb⁹ eternitatꝭ de noie meſſie qd̄ fuit
an̄ mōm creatū mō p̄dicto. Sz h ita ir
rōnabilia ſūt q̄ nō indigēt reprobatōe
lex em̄ nō potuit creari niſi in aliq̄ itel-
lectu: nō diuino q̄r nihil ē ibi creatū no-
uiter nec in alio. q̄r nullū tale erat ante
mōm. Silr̄ pnīa nō eſt niſi de pctō p̄-
terito iō nō eſt an̄ mōm: q̄r pctm̄ n̄ fuit
an̄ mōm cū pctm̄ hēt eē in hoie vl̄ an
gelo q̇ ſcōm ipos nō pn̄t fuiſſe an̄ mū-
dū et ↄſili mō pn̄t alia reprobari q̄ cau-
ſa breuitatis omitto.

Qr nomen meſſie debuit eſſe nouū. et illud eſt ihesus.

Qintus theſaurus apit̃ de no-
q mine meſſie qd̄ ante ei⁹ aduen-
tum incognitū erat. dixerat em̄ Iſai. in
ca. lxij. vocabit̃ tibi nomē nouū qd̄ os
dn̄i noiauit. Iſtud nouum nomen ore
dn̄i p angelū fuit denūciatū Ioſeph et
marie v̄gini qd̄ eſſet ihs. Iſtud precio
ſum nomen ineffabile fuit dictū. Gre-
ci v̄o thetragramaton nominauerunt.
a thetra qd̄ eſt q̄tuor et grama lr̄a qua-
ſi nomē q̄tuor lr̄aꝝ. Et vt videatur noui-
tas iſti⁹ benedicti nois ihs: aperio q̄n-
q̄ mirifica ſecreta p̄dicti ineffabilis no
minis thetragramaton. Primuz ſe-
cretū eſt q̄ in elemētario ſicut ſcribitur a
iudeo ab eo ꝓferri nō pōt. Scribitur em̄
q̄tuor lr̄is. ſ. Ioth. henaf. he. velut ſi no
ſtris vtamur lr̄is. ih. uh. vn̄ et a grecis
thetrag̃maton. dr̄ vt dictuz eſt q̄ hebrei
ꝓnunciant Adonay: aliter ſcribentes
et aliter ꝓferētes. q̄r nō eſt eis datuz in-
effabilitatem hui⁹ nois penetrare. vnd̄
nec valent ꝓferre. Scōm ſecretū eſt:
q̄ iſtud ſctm̄ nomē ſignificat miſteriū
trinitatis et vnitatis diuine eſſentie treſ
nanq̄ lr̄e ſunt quib⁹ ip̄m ſctm̄ nomen
ſcribitur ſed vna earꝫ bis ponitur. ſ. he. que
innuit ſp̄m ſcm̄ ꝓcedere tam a filio q̄ a
patre. yoth idē eſt q̄ principiū et ↄuenit
patri qui eſt principiuz ſine principio:
q̄r pater a nullo ſꝫ alie p̄ſone ab eo ꝓce
dunt. he interpretatur vita et ↄuenit ſp̄ui
ſctō q̇ eſt oīm viuificator et inſpirator:
ſicut ipſe dn̄s ait Io.vj. Spūs eſt qui
viuificat. vaf. idem ſonat q̄ ipſe qd̄ eſt
ꝓnomen demonſtratiuuz et ſignificat
filium qui viſibilis et demonſtrabilis
factus eſt in aſſumpta humanitate: q̄r
in terris viſus eſt et cū hominib⁹ ↄuer-
ſatus eſt Baruch.iij. Terciū ſecretū
eſt q̄ iſtud ſanctū nomē vt tradūt peri
tiſſimi hebreorū tante virtutis eſt vt ſi
diſtinguatur in tres dictōnes quelibz ſi-
gnificet nomen dei. p ſe idipſum ſigni
ficans qd̄ et integrū nomē qd̄ ex q̄tuor
lr̄is ↄſtat. Si ei p̄mā ↄiūxerꝭ et ſcdaz. ſ.
yoth et he. erit vnū nomen. Si ſcdaz et

terciā.ſ.he.ꝛ naſ.laȝ habebis ſcd̄m. Si
terciā ꝛ quartā.ſ.naſ.ꝛ he inuenies ter
ciū nomē vt innūera triu ꝛ vnꝰ q̄ h̄ no
mine deſignaſ. Quartū ſecretū qd̄
his malus eſt ꝙ ita ſcd̄m nomen ꝓpa-
gaſ a p̄mo ꝛ terciū a ſcd̄o vt aliud ſine
alio ꝓnunciari nō poſſit. he nanq̀ lite-
ra cōis eſt primo nomini ꝛ ſcd̄o naſ cō
munis eſt ſcd̄o ꝛ tercio. in hoc ꝙ ſcd̄m
nomen deſcendit a primo oñdiſ filius
ꝯſubalis patri a q̄ genitꝰ eſt. In h̄ vero
ꝙ terciū deſcendit a ſcd̄o oñdiſ ſpirituſ
ſanctꝰ ꝯſubalis filio q̄ ꝯſubalis ē patri:
vt liqueat ꝙ pater eſt in filio et filiꝰ ſit i
p̄re ꝛ ſpūſſanctꝰ in p̄re ꝛ filio. Jo.xiiij.

Quintū ſecretum eſt ꝙ in h̄ dei no-
mine video ineffabili nomē ihu eſt in-
ſertū imo nō eſt aliud nomē q̄ȝ illō. pȝ
tres em̄ lr̄e eiꝰ principales ſunt yoth he
naſ q̄ ſm̄ lr̄as nr̄as idem ſunt ꝙ i h u.ꝛ
patet ꝙ iſte tres lr̄e ꝯiuncte faciūt iſtud
nomē ihu titellꝰ ſupraponiſ ꝓpter titu-
lum crucis.he v̄o vel h duplicaſ ſigni
ficat nō ſolū ſp̄m ſctm̄ ꝓcedere a patre ꝛ
filio ſ; etiā miſteriū incarnatōnis deſi-
gnat.q2 ſpūſctō coopante ꝛ nō ex virili
ſemine ꝯceptꝰ eſt meſſias ihs xp̄c dn̄s
noſter vt primū he referaſ ad ꝓductō-
nem ſpūſſancti. Scd̄m v̄o ad ꝯceptio
nem ſiue incarnatōeȝ v̄bi diuini. Ecce
ḡ nomē nouū:q2 nouiter ab angelo ꝓ
nunciatū:nō potentibꝰ iudeis illō pri-
mo ꝓnūciare.ꝛ ſicut ipſe meſſias voca
tus eſt noie nouo ſic etiā ſerui ſui ſicut
p̄dixerat yſa.in ca.lxv.ſeruos ſuos vo
cabit noie alio in q̄ qui bn̄dictꝰ eſt ſup
terrā bn̄diceſ in dn̄o amen. Serui eniȝ
dei an̄ aduentū meſſie vocabanſ iudei
vel iſrl̄.ſ; meſſias in ſuo aduentu debe-
bat eos vocare alio noie vt nō iudei.n̄
iſrl̄:ſ; xp̄iani a xp̄o noienſ. Sed oriū
tur due difficultates q̄s forte moueret
iudeꝰ. Prima eſt cum pluribꝰ alijs no
minibꝰ meſſias noieſ in ſcripturis ſciȝ
emanuel yſa.vij.admirabilis. ꝯſiliariꝰ.
deus fortis.princeps pacis.pater futu
ri ſeculi.yſa.ix.q̄re ergo nō illis ſ; voca
ri voluit ihs. Rn̄deſ ꝙ ſm̄ p̄hm a fine
denoiaſ res primo de aīa.xp̄us igiſ de
buit denoiari a fine intento ꝙ finis fu
it ſaluatio humani generis. et ideo de-
buit noiari ihs qd̄ interp̄taſ ſalꝰ vl̄ ſal-
uatio. Ipſe em̄ ſaluū faciet pp̄lm ſuuȝ
a pctīs eoꝝ Math.j. Item dicit ſanctꝰ
Thomas ꝙ potiꝰ debuit noiari iſto no
mine qd̄ eſt ſalꝰ vel ſaluatō q̄ȝ aliq̄ alio
q2 oīa alia noia includunſ in iſto:pȝ
Nam ſaluatio generis humani ꝯtinet
principiū mediū ꝛ finē. Iſtud nomen
emanuel qd̄ interp̄taſ nobiſcū deus ē
principiū ſaluatōnis nr̄e. quō in diuo
ſuppoſito vnite ſunt due nature ſcȝ di-
uina ꝛ hūana. Iſta v̄o noia admirabi
lis.ꝯſiliariꝰ ꝯtinēt mediuȝ. Iſta nomia
princeps pacis.pr̄ futuri ſecl̄i. ꝯtinent
finē.q2 nr̄a ſaluatio ad pacē ꝛ ad futuꝝ
ſeculum poſſidenduȝ ordinabiſ. Sed
iſtud nomen benedictum ihus totum
ꝓceſſum ratōne ſaluatōnis ꝯtinet ſcili
cet principiū mediuȝ et finem. Jō iſto
noie ihs tanq̄ȝ magis ſufficienti: q2 in-
cludit omnia alia nomina debuit meſ
ſias nominari. Secunda difficultaſ
eſt. diceret eniȝ iudeus quō tu dicis ꝙ
iſtud nomen ieſus eſt nouum cūȝ alij
tres ante aduentum ihu nazareni fue-
runt vocati iſto nomine ſcilicet iheſus
ſirach iheſus naue.ꝛ ihus filius Joſe-
dech ſacerdos. Reſponſio ꝙ iſtud no-
men ihs eſt nomen nouum in xp̄o ꝓ-
pter effectum nouum:quia et ſi i alijs
qui vocati ſunt nomine ihs. nomē fue
rit correſpondens ꝓprietati quia ſalua-
uerunt ꝛ fuerūt ſaluatores. Iſtud fuit
in temꝑalibus:nō in ſpūalibus.illi ſal
uauerūt pp̄lm a multis malis ꝛ dānis
non tn̄ a culpa ꝛ pctīs ſicut bn̄dictꝰ nr̄
ihs dicēte angelo ioſeph Mat.j. voca
bis nomē eius ihm. ipſe em̄ ſaluū faci
et pp̄lm ſuum a pctīs eoꝝ. Iteȝ illi ſal-

nauerũt in tpe ⁊ ſaluatio eoꝝ tranſiuit cũ tpe. Noſter bñdict⁹ ſaluauit in tẽpe ſꝫ ei⁹ ſaluatio durat ſine tpe ineternum Et ideo in eo hꝫ verã ꝓprietatem nois nõ in alijs q: ſm loycos nomẽ eſt vox ſignificatiua ſine tpe: nomẽ ihs i alijs fuit vox ſignificatiua cũ tpe: q: ſolum in tpalibus ⁊ tpaliter non ſpiritualiter nec eṫnaliter ſaluauerṫ. Sꝫ in xpo ihu ꝑo meſſia fuit ⁊ eſt vox ſignificatiua ſine tpe cum ſua ſaluatio ſine tpe hoc ẽ ineternũ ſit vt dictũ eſt. O benedictuꝫ nomẽ p te pctõres a pctis ſaluanṫ mathei.j.p te remiſſionẽ pctõꝝ accipiunt oẽs qui credũt in eum cui⁹ eſt nomen Act.iiij.et.j. Joh.ca.ij. ſine te nõ ẽ aliud nomen ſub celo datuꝫ hoibus in q̃ opteat nos ſaluos fieri Act.iiij. Tu es nomẽ honorabile in celo ⁊ i terra et in inferno ad Phil.ij. In noie ieſu oẽ genu flectaṫ celeſtiũ terreſtriũ ⁊ infernoꝝ. Tu in periculis in ꝑlijs in malis in anguſtijs in tribulatõnib⁹ ⁊ neceſſitatib⁹ es ꝓtectio ⁊ defenſio firma Prouerbi.xviij. Turris fortiſſima nomen dñi ad ipm ꝯfugit iuſtus ⁊ ſaluaṫ ⁊ nõ ſolũ iuſt⁹ ſꝫ ⁊ iniuſtus ſi cũ fide ⁊ deuotione recurrerit p te demonia eijciunṫ linguis nouis hoies loquunṫ ⁊ ſerpẽtes tollunṫ venenũ mortiferũ ñ nocet ⁊ languores ſananṫ Math.vlt. Tu es mel in ore melos in aure iubil⁹ in corde ſm Berñ. nõ eſt ḡ mirũ ſi hoc ẽ nomen tuũ admirabile in vniuerſa terra vt finaliter q̃ te inuocauerit fide formata caritate ſalu⁹ ſit iohel.ij. q̃cũq; inuocauerit nomẽ dñi ſaluus erit. ſ. in noie qđ ſaluatio vel ſalus interpretaṫ ſicut eſt nomen ieſus. Si plura alia ſingulariſſima vis videre de hoc glorioſiſſimo noie vide in viginti duob⁹ ſermonibus quos alias feci ob ei⁹ honorẽ ſup themate eſt nomen ei⁹ ieſus.

Qꝫ vero meſſie in lege promiſſo debebant offerri munera in ſuo aduentu.

Ex t⁹ theſaur⁹ aplṫ de venerãtõne meſſie. Sacra eñ ſcriptura ꝓnũciauit ⁊ ſpecifice determinauit ex tpe abrae q̇ reges orientis venirent ad adorandũ meſſiã regem ⁊ q̇ ei ducerẽt aurũ incenſum qđ apparet ẽt manifeſte ſm doctores hebreoꝝ ex ſequẽtib⁹ auctrib⁹. Et ꝓ dicit in bereſith ota.i.in geneſi ꝓuo dixit rabi raboſie. ꝫ dixero tibi vnũ verbũ bonũ dices tu noie meo ⁊ dixit ei ⁊ qđ eſt illud ꝩbuꝫ Rñdit ſcias q̇ omnia munera q̃ dedit iacob pater vl ipſi eſau Geñ.xxxiij. ſignificant q̇ p tpe debent gentes redire ad regẽ meſſiã q: ſcriptũ eſt ps.lxxj. reges arabũ ⁊ ſaba dona adducent ⁊ dixit ei verbũ dixiſti mihi p vitã tuã ego dicã nomini tuo. Item dicit talmuth in bereſith Rabba rabi moyſen darſã Saba ſunt filij abrae q: ſic ſcriptuꝫ eſt Geñ.ca.xxv. Abraã ꝯo aliã duxit vxorem noie cethurã q̃ pepit ei ꝫamram ⁊ iexan ⁊ madan ⁊ madiã ⁊ ieſboth ⁊ ſue Iexan quoq; genuit ſaba ⁊ dadan. Etiam tercia qñ augmẽtauit ſalomon regnũ ſuũ dixerũt forte eſt miſſias ⁊ illa hora venerũt ad eũ ſicut ſcriptũ eſt.iij. Regũ.x. Sed ⁊ regina ſaba audita fama ſalomonis. In noie dñi venit temptare eum. Inq̇ꝫtum dicit in noie dñi apparet q̇ ꝓphetabant in nomine domini ſicut habebant mandatuꝫ abrae vt ſic facerent. Et vnde probatur q̇ debent venire tempe meſſie et ſeruire ſibi yſa. dicit ca.lx. Omnes de ſaba venient aurum ⁊ thus deferentes ⁊ laudẽ domino annunciantes iſte eſt meſſias Ecce quomodo ex auctoritate ꝓdicta oſtendiṫ ꝓpoſitum. Uerumtamen ſi dicat iudeus q̇ intentio yſa. in illa ꝓphetia erat q̇ cum meſſias erit ſedens

in regno ſuo in hieruſalem ꝙ illa hora ꝓpter magnam famā ſuam omnes reges mittent ei dona ⁊ venient ad viſitandum ⁊ glorificandū eum ſicut faciebant ſalomoni ꝓpter ſuam magnā ſciētiam. Rñdet ꝙ hoc nō hꝫ locū quia textus dicit ⁊ laudem domino annunciantes qđ annunciare dicit in hebraico boſora ⁊ iſtud nomē ſignificat narrare aliquam rem quaꝫ homo ſcit illi q̄ neſcit. ⁊ illo modo q̄ aduerſarius declarat textus nō eſſet ſic. quia iam ſcirent illi de hieruſalē. ſed tamen eo mō quo fuit in aduentu xpi. venit bene concorditer in vocabulo annūciare: qꝛ reges qui venerūt in natiuitate ieſu xpi hieruſalem queſierūt ab herode ⁊ ab exiſtentibꝰ in ciuitate vbi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ Math. ij. ſicut ipſi ſciebāt ex ſuis ꝓphetijs ſicut ſupra dictum eſt in auctoritate ⁊ Hieroſolomite mirati ſunt de hac narratōne. quia iſtud erat eis ignotū quouſqꝫ petierūt a ſacerdotibus ⁊ a ſapientibus. Qui responderūt ꝙ ſi verum erat ꝙ natus erat ꝙ ſua natiuitas debebat eſſe in bethleem ſicut pleniſſime ꝯtinet Math. ij. Et i tali caſu optime verificat verbū prophetie ſm hebraicam veritatem ⁊ laudem domino annunciantes ⁊ nō ſm expoſitionem iudeoꝝ.

Qꝫ verus meſſias debuit venire pauper ⁊ manſuetus.

Eptimus theſaurus aperit de mō viuēdi meſſie quē modum ſacͣ ſcriptura ꝑnunciauit ⁊ ſpecifice determinauit. ſ. in maxima pauptate ⁊ manſuetudie: de primo zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluator ⁊ ipſe pauper ⁊ yſa. liij. Aſcendet ſicut virgultū ⁊ ſicut radix de terra ſitiēti qđ non hꝫ magnos ramos nec folia aq̄ defectu. hoc impletū eſt i ihu nazareno qui natus eſt in pauperrate. Unde hoc fuit datū ꝓ ſigno paſtoribꝰ Luce. ij. Inuenietis infantem pannis inuolutū ⁊ poſitū in ꝑſepio. vixit etiam in magna pauptate. vñ ipſe dixit Mathei. viij. ⁊ Lu. ix. vulpes foues habēt ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hominis nō habet vbi caput ſuum reclinet. Mortuus eſt etiam in magna paupertate quia nudus in cruce. ſuū etiā corpus fuit inuolutū i ſyndone aliena. fuit etiam ſicut pauper ſepultꝰ. quia i ſepulchro alieno vt patet Math. xxvij. ⁊ Mar. xv. ⁊ Luce. xxiij. et Joh. xix.

De ſcđo. ſ. ꝙ meſſias deberet eē māſuetus: quia dicitur Yſaie. xlij. vbi ad literā loquit de meſſia. Calamū quaſſatum nō cōteret ⁊ linū fumigās non extinguet in veritate educet iudicium videmꝰ ſane ꝙ calamꝰ quaſſatꝰ leuiter pōt ꝯfringi linū aūt fumigans. i. linuꝫ ꝯbuſtum ſed tñ aliquid retinens fumi id eſt ignis ꝯfacillime pōt extingui. ſed quid ꝑ calamū quaſſatū vel linū pene extinctuꝫ meliꝰ q̄ꝫ pctōris fragilitas q̄ ꝯquaſſatus ⁊ pene in pctō eſt extinctꝰ pōt intelligi. Calamuꝫ aūt quaſſatum xpc nō ꝯtriuit ⁊ linū fumigans nō extinxit: qꝛ peccatores pene mortuos in pctis occidi nō ꝑcepit ſed miſericorditer tolerauit et ad pniam reuocauit qđ ex ꝯſequentibus deſignauit ꝓpħa cuꝫ addidit in veritate educet iudiciū. Ueritas quippe ⁊ iuſticia idem eſt. In lege vͦo moyſi iudicium erat ⁊ ꝑceptum peccatores occidi. Xpc aūt ad veritatē ⁊ iuſticiā adduxit iudiciū qñ peccatores nō occidi ſed qđ iuſtius eſt donec peniterent ſuſtinere ꝑcepit cū dixit nolo mortē peccatoris ſed vt ꝯuertat ⁊ viuat. Fuit etiā humillimꝰ ⁊ manſuetus quia ipſe dixit Math. xj. diſcite a me qꝛ mitis ſum humilis corde ⁊ propter ſuam manſuetudinē ſub nomine agni fuit oſtenſus populo a Johanne baptiſta dicente. Ecce agnus dei Joh. j.

¶ verus meſſias debebat mori in maxima humilitate inter ſceleratos.

Octauus theſaur⁹ aperit de modo moriēdi meſſie quē modū ſacra ſcriptura pnūciauit ⁊ ſpecifice determiauit in maxima hūilitate. vñ yſa. liiij. Sic ouis ad occiſionem duct⁹ eſt ⁊ q̄ſi agn⁹ corā tondēte ſe obmuteſcet ⁊ nō apuit os ſuū: qd̄ manifeſtiſſime impletū eſt in ihū nazareno: q: ipſe an̄ pylatū adduct⁹ falſoq3 accuſatus v̄berat⁹ etiā ⁊ colaphis ceſus cōticuit ⁊ ipſe pylato de plurib⁹ eū interrogāti verbū vix aliqd̄ rn̄dit. Ipſa etiā debebat int̄ ſceleratos reputari ſic dicit ca. eodē. ⁊ cū ſceleratis reputat⁹ eſt qd̄ impletū fuit in xp̄o: quia inter latrones crucifixus.

¶ debebat mori propter peccata hominum.

Non⁹ theſaur⁹ apit de cā mortis meſſie quā cām ſacra ſcptura p̄nūciauit ⁊ ſpecifice determinauit. ſ. ꝓpter pctā hoīm generalr̄ p3 yſa. vbi ſupra oēs nos q̄ſi oues errauim⁹ vnuſqſq3 in viam ſuā declinauit. oues quippe ſimplicia ⁊ ſtolidiſſima ſt̄ aialia ⁊ vaga ⁊ nos ſtulti q̄ſi oues errauimus q: ip̄m q̄lis vel qs eēt non nouimus. Vnuſqſq3 aūt in viā ſuā declinauit. hoc ē doctrine ſue vix vll⁹ credidit ſ3 ſuā qſq3 veterē retinuit ⁊ dn̄s poſuit in eo iniquitates oīm nr̄m. l. originale pctm̄. q̄ irritemur oēs. Ipe aūt vulnerat⁹ ē ꝓpter iniqtates nr̄as attrit⁹ ē ꝓpt̄ ſcelera nr̄a. ⁊ diſciplina pac nr̄e ſup eū. l. diſciplinā ⁊ correctōe3 quā vt pacem hēem⁹ paſſuri eramus ꝓ nob ipſe ſuſtinuit vt miſericors ⁊ benign⁹. Vn̄ ſeqt̄ ⁊ liuore ei⁹ ſanati ſum⁹. liuo r. ſ. flagellor ⁊ vulnerū q̄ ꝓ nob eſt ꝑpeſſus ⁊ in fine capl̄i ip̄e pctā mltor tulit ⁊ ꝓ trāſgreſſorib⁹ orauit. qd̄ totū h3 ver ⁊ impletum eſt in iheſu nazareno: vt patet in euangelio.

¶ tercia die reſurgere debuit a mortuis.

Decim⁹ theſaur⁹ apit̄ de reſurrectione meſſie quā ſacra ſcriptura p̄nūciauit ⁊ ſpecifice determinauit ac etiā ei⁹ aſcenſionē ad dexterā3 dei. Primū p3 Ozee. vj. vbi dr̄. venite ⁊ reuertamur ad dn̄3: q: ip̄e cepit ⁊ ſanabit nos: pcutiet ⁊ curabit nos: viuificabit nos p⁹ duos dies ⁊ in die tercia ſuſcitabit nos ⁊ viuem⁹ in ꝯſpectu eius. Capl̄m iſtud exponit a fidelib⁹ hebreis de aduētu meſſie: diuerſimode tn̄ quia rabi ſalomō exponit applicādo ad tribulationē in q̄ ſūt nūc iudei poſiti per mōm diſperſi a q̄ ſuis oronib⁹ public ⁊ priuatis petūt liberari p meſſiā cui⁹ aduentū expectant. Dicit ḡ viuificabit nos poſt duos dies in tercia die reſuſcitabo vos. p primā diem dicit ꝙ intelligit tp̄s primi templi p ſalomonē edificati. cui ſucceſſit nox deſtructionis p caldeos. p ſcd̄am diē tp̄s ſecundi p zorobabel reedificati cui ſucceſſit nox deſtructōnis p romanos. Per terciā diē dicit ꝙ itelligit tp̄s tercij templi p meſſiam edificandi de q̄ exponūt edificationem templi que habet̄ in fine ezechielis ſm errorem ſuū. hoc dictū fundatur ſup falſum. ſ. ꝙ xp̄c ſit venturus ꝙ iam tranſiuit in p̄teritū ſicut diffuſe in apertione primi theſauri ⁊ in ſequentibus fuit declaratū ⁊ q̄ ad errore3 tercij templi materialis in tercio libro plenius declarabit̄. Eſt ergo ſenſus ſm veritatem viuificabit nos poſt duos dies. ſc3 mortis ⁊ ſepulture ſue ipſe meſſias ⁊ in tercia die reſuſcitabo vos. ſ. reſurgens a mortuis quod dicit ꝙ eius reſurrectio eſt principiū reſurrectōis noſtre ad vitam immortalem. Vnde prime Corinth. xv. Xp̄c reſurrexit a mortuis primicie dormientiū qm̄ p hoiem

mors ⁊ p hoiem reſurrectio mortuorũ ⁊ ſicut in adam oẽs moriunt᷑: ita et in xp̃o oẽs viuificabunt᷑. Iſta expoſitio magis ꝯſonat lr̃e q̃ p̃cedens q꜡ accipit dies ꝓprie. Sequit᷑ ⁊ viuem⁹ in conſpectu ei⁹.ſ.vita gr̃e in p̃nti ⁊ vita glorie i futuro. Et nõ eſt mirũ q꜡ ipſe xp̃c meſſias ver⁹ eſt via veritas ⁊ vita Io.xiiij.

Q꜡ aũt meſſias debebat reſurgere tercia die ſm doctores hebreoꝝ declarat. Rabi Moſſe darſan in geneſi magno ſup textum capl'.xxij. die aũt tercio eleuatis oculis vidit locũ ꝓcul dicit rabi moſſe multe trinitates dei habentur i ſcriptura ⁊ vna eaꝝ eſt reſurrectio meſſie. Veruntñ ſcđm.ſ.q꜡ meſſias ſedeat ad dexterã dei. apparet ex vna auctẽ q̃ eſt in midras tulim.i.in gloſa pſalterij ſup illud p̃s.xvij. Et dediſti mihi ſalutem ꝓtectõnis tue ⁊ dextera tua ſuſcepit me vbi dicit Rabi yodan noĩe rabi hamma. ¶ Ex venturo de⁹ faciet ſedere regem meſſiam ad dexterã ſuam q꜡ ſic ſcriptũ eſt p̃s.cix. Dixit dñs domino meo ſede a dextris meis. vbi dicit tranſlatio caldaica dixit dñs v̾bo ſuo. ⁊ abraam erit ſedens ad partez ſiniſtrã ⁊ facies eius pallide erũt dicendo dñe ⁊ filius filij mei ſedet ad partem dexteram ⁊ ego ad ſiniſtram. Sꝫ de⁹ cõſolabit᷑ euꝫ dicendo filius filij tui eſt ad dexterum meam et ego ſum ad dexteraꝫ tuam. et illa hora abraam erit contentus hoc ẽ q̃ð dixit dauid. ⁊ dextera tua ſuſcapit me p̃s.xvij. Item dicit i libro aginga in ca. q̃ð incipit Eſt dorſin vna ſcriptura dicit in dan.ca.vij. throni poſiti ſunt q̃ð eſt plurale. Et poſtea dicit thronus eius flame ignis q̃ð eſt ſingulare vident᷑ duo textus contrarij: dicit Rabi aquiba. non ſunt contrarij: quia vnus thronus eſt pro deo et alius pro Dauid. Declarat rabi Salomon. iſte dauid eſt meſſias. Item dicit in Bereſich raba. id eſt in geneſi magno Rabi moſſe darſan ſup textum Geñ.c. xviij Et abraam adhuc ſtabat coraꝫ domio vult dicere quod dixit pſalmiſta: pſal. xvij. ⁊ dediſti mihi protectionem ſalutis tue. Iſte eſt abraam cui dixit deus noli timere abraam ego protector tu⁹ ſum ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Iſte ẽ meſſias de quo ſcriptũ eſt. Dixit dominus domino meo ſede a dextris meis Dicit rabi amon hoc quod dixit text⁹ ⁊ abraam adhuc ſtabat coram domio correctio eſt ſapientũ quia primo erat ſcriptũ ⁊ domin⁹ adhuc ſtabat coram abraam ⁊ rabini mutauerũt cum multis alijs mutatõnib⁹ que fecerũt in ſacra ſcriptura inter quas vna eſt in p̃s. xxj. vbi dicit. Circũdederũt me canes conſiliũ malignãtiũ obſedit me carn. id eſt foderũt man⁹ meas ⁊ pedes meos. Sed rabini mouerunt illud carn. quod ſonat foderũt ⁊ poſuerũt in loco ſuo caari q̃ð ſonat ſicut leo. Et multe harũ mutationũ mirate ſunt pleniſſime in Midras tulim. id eſt in gloſa pſalterij in quo dicit᷑ q꜡ de iſtis mutationibus propter eos dicit ꝓpheta hiere. xxiij. Peruertiſtis verba deorũ viuorum dñi ſabaoth dei vr̃i ⁊ Hiere. in .c. ix. de eis dixit: veritatẽ nõ loquent᷑ docuerũt linguã ſuã loq mẽdaciũ. Ecce q̃ clare in ſuiſmet libr꜡ cõdemnant᷑ tanq̃ falſi ⁊ mẽdaces illi qui mutauerũt v̾ba dei. Nec ꝯſenſit ſpũſſanct⁹ q꜡ oĩa in Talmuth eẽnt mẽdacia ⁊ falſa vt p verba ibidem inſerta confunderet᷑ cecitas iudeoꝝ.

Q꜡ verus meſſias debebat dare ſuis credentibus in preſenti gratiam ſuam in futuro gloriaꝫ ſempiternam.

v Ndecim⁹ theſaur⁹ aplt' ð p̃mio credẽtiũ ⁊ ſeq̃ntiũ meſſiã i p̃nti ⁊ i futuro quod p̃miũ ſac̃ ſcptura p̃nũ ciauit ⁊ ſpecifice determiauit i duob⁹ loc꜡.j. yſa .lxv. vbi ad lr̃am loq̃t᷑ de rege meſſia. Ecce ſerui mei comedent

⁊ vos eſurietis. Ecce ſerui mei bibent
⁊ vos ſicietis. Ecce ſerui mei letabun-
tur ⁊ vos ꝯfundemini. Ecce ſerui mei
laudabūt ꝓ exultatōe cordis ⁊ vos cla
mabitis ꝓ dolore cordis ⁊ ꝓ cōtritōne
ſpūs vllulabitis ⁊ dimittetis nomē ve
ſtrū in iuramentū electis meis ⁊ inter-
ficiet te dñs de⁹ ⁊ ſeruos ſuos vocabit
nomīe alio. In q̊ q̄ bn̄dict⁹ ē ſup terraȝ
bn̄dicet in deo amē. Que oia implent
in ꝓmio qđ dat ihs nazaren⁹ ſeqntibus
eū. Dicit em̄ ſerui mei comedēt. ſcȝ cor
pus meū. vn̄ ait niſi mādcaueritꝭ car-
nem filij hois Ioh. vj. et ibidem. Caro
mea vere eſt cib⁹ vel comedent doctri-
nam ſpūalem vel miſteria fidei. vel co
medent. ſ. in futuro cognitōeȝ veritatꝭ
q̄ eſt diuitatꝭ. vn̄ ait vt edatis ⁊ bibatis
ſup menſam meā in regno pr̄is mei lu
ce. xxij. Et ps. xvj. dr̄. Satiabor cū ap-
paruerit gl̄a tua. Sic ḡ ait xp̄c. Serui
mei comedēt ⁊ vos. ſ. increduli iudei ⁊
damnati eſurietꝭ. Ecce ſerui mei bibēt
ſcȝ aquā viuā Ioh. vj. Si q̄s ſitit veni-
at ad me ⁊ bibat. ⁊ iterū Ioh. iiij. Qui
biberit ex aq̄ quā ego dabo ei fiet in eo
fons aq̄ ſilientis in vitā eternā hec aq̄
viua eſt gratia ſpūſſancti quaȝ xp̄c dat
ſuis fidelib⁹ in p̄nti. Et ideo faciet eos
ſaltare in vitā eternā. qꝛ aq̄ tantū aſcen
dit naturaliter quantū deſcendit. Et qꝛ
illa gr̄a deſcendit a deo q̄ ſedet in celo:
vbi eſt vita eterna. Ideo fiet in eo fons
aq̄ ſalientis in vitā eternā. Vel ſic ſer-
ui mei bibent. ſ. ſanguinem meū: quia
ſanguis me⁹ vere eſt pot⁹ Ioh. vj. ⁊ ibi
dem niſi manducaueritis carnem filij
hominis ⁊ biberitis eius ſanguinem
non habebitis vitam in vobis. et vos
ſcilicȝ increduli iudei ⁊ damnati ſicie-
tis. ſ. aquam viuam ⁊ ſanguinē meum
Ecce ſerui mei letabunt. ſ. in eterna be
atudine. Vnde Ioh. vj. xp̄c dicit gau-
dium veſtrū nemo tollet a vobis ⁊ vos
ſcilicet increduli iudei et damnati con-
fundemini. ſ. videntes alios in locū ve
ſtrum ſucceſſiſſe. Ecce ſerui mei lauda
bunt ꝓ exultatiōe cordis ſm̄ illud ps.
lxxxiij. in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te.
⁊ vos. ſ. increduli iudei ⁊ damnati cla-
mabitis. ſ. in inferno ꝓ dolore cordis.
ſcȝ ex ꝯſcia pctōꝝ. ⁊ ꝓ ꝯtritōne ſpūs vl
lulabitis quia ibi erit fletus et ſtridor
dentiū Math. xxv. ⁊ dimittetis nomē
vr̄m. ſ. alijs in locū vr̄m ſuccedētib⁹ iō
ſeqt̄ in iuramentū electis meis vt. ſ.
de cetero nō vocemini circūciſio ſ; cō-
ciſio nec me habeatis qui ſum via veri
tas ⁊ vita Ioh. xiiij. ſ; electi mei dicent
filij abꝛaeſſic vos olim. Seqt̄. ⁊ interfici-
et te dñs deus. ſ. ſpūali gladio cū dixe-
ro. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c̄. ma
thei. xxv. ⁊ ſeruos ſuos vocabit alio no
mine. ſ. xp̄iano a meipſo Ihu xp̄o in q̊
qui bn̄dict⁹ eſt ſup terrā credendo ⁊ ſe-
quendo benedicet in deo amen. Cum
ſcȝ dicam in iudicio electis meis veni-
te benedicti patris mei ⁊c̄. cap̄. eodem.

Item ſcđo determinat in ſacra ſcrip
tura ꝓmiū eternū ſequentiū meſſiā hie
ſum xp̄m yſa. lj. vbi dicit q̄ redempti ſt
a dn̄o reuertent ⁊ venient in ſyon lau-
dantes ⁊ leticia ſempiterna ſup capita
eoꝝ. Gaudiū ⁊ leticiā tenebunt fugiet
ab eis dolor ⁊ gemit⁹. Ego egoipſe cō
ſolabor vos. qđ ſic exponit qui redem
pti ſunt a dn̄o. ſ. ſanguine filij reuerten
tur. ſ. ad viam iuſticie ⁊ venient in ſyō.
id eſt in p̄ntem eccl̄iam ⁊ beatitudineȝ
eternaȝ laudantes. ſ. ⁊ dicentes. Beati
qui habitant in domo tua dn̄e in ſecu-
la ſeculoꝝ laudabūt te ps. lxxxiij. ⁊ le-
ticia ſempiterna que. ſ. nō deficiet ſup
capita ipſoꝝ. i. ſup eoꝝ mentes gaudiū
⁊ leticiā obtinebūt. ſcilicȝ in celo fugiet
dolor ⁊ gemit⁹: qꝛ abſterget de⁹ omneȝ
lachrymā ab oclis ſctōꝝ Apocal. xxj.
ergo egoipſe. ſ. fili⁹ qꝛ ali⁹ n̄ pt: ꝯſolabor
vos q̄ſi dicat. Inuocaſti me. ⁊ ego ꝯſo-
labor vos ⁊ n̄ p ꝓphas ſ; p meipm̄ gl̄ifi
cādo qꝛ h̄ ē vita etn̄a vt cogſcant te de-
um verū ⁊ quē miſiſti ihm̄ xp̄m Ioh.

xvij. vita em̄ eťna ſiue btitudo ꝯſiſtit eſ
ſentialr̄ in aſpectu claro ipſiꝰ diuinita-
tis vt tm̄ hꝫ adiunctā fruitōeꝫ q̄ ē ꝯple-
tiua felicitatꝭ cū firma tentōne. Ex cō-
ſequenti tam̄ ꝯſiſtit btitudo in aſpectu
hūanitatꝭ xp̄i q̄ eſt inſtrm̄ nos inducēs
ad btitudinē principalē: btitudo enim
hoīs ꝯiunctio ē ad vltimū ⁊ optimum
bonū: ⁊ iō nō pōt ꝯſiſtē in ꝯiunctōe ad
aliqꝺ bonū tꝑale vel corꝑale vt dicunt
rudes ſaraceni. q̄ expectāt tn̄ alia vita i
voluptatibꝰ carnalibꝰ ⁊ diuitijs ⁊ alijs
ꝯſilibus ꝑmiari. ſm ꝙ dr̄ in alchorano
machometi q̄ tm̄ vita ſm pħm dr̄ vita
pecudū. j. ethicoꝝ. ꝓpter qꝺ ipe auicen
na h̄ ꝯſiderans dicit ꝙ ꝓpħa quem vo-
cat machometū ꝓmittit eis talem feli-
citatem in ꝑmiū quaꝫ multi ſapientes
nō attenderūt ſicut patuit ſupra in ap
tione tercij theſauri in ſextu ḡdu ꝑfecti
onis legis euāgelice. Sil̄r iudei reſur-
rectōeꝫ futurā expectāt ad vitā carnalē
⁊ iō felicitatē vite future credūt ꝯſiſte-
re in bonoꝝ tꝑalium plenitudine ⁊ pa
cis tranquillitate vtꝫ vbi ſupra. Sꝫ beati
tudo xp̄ianoꝝ eſt in adeptōne ſummi
boni ꝑ aptam viſionē ⁊ fruitōneꝫ ⁊ fir-
mam tentōeꝫ. Conſiderandū ē etiaꝫ
ꝙ cū filiꝰ dicit ad pr̄em Joħ. xvij. hec ē
vita eterna vt cognſcant te ſolū deū. per
h̄ non hr̄ ꝙ ſolꝰ pr̄ ſit deꝰ ⁊ filiꝰ creatura
vt dicebat arriꝰ qꝛ h̄ dictio excluſiua ſo
lus nō ꝺterminat li te. ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ
ſolꝰ pr̄ ſit deꝰ ſꝫ determinat li deū. et eſt
ſenſus ꝙ illa ē ſola deitas vera q̄ eſt in
pr̄e ⁊ ſic ab illa nō excludit filiꝰ: ſꝫ ma-
gis includit qꝛ vna ē deitas in vtroqꝫ ſꝫ
excludit ſꝫa deitas ab his q̄ a gentilibꝰ
colebant. ſ. ioue. ſaturno. ⁊ ſilibꝰ. Dico
etiā ꝙ hec dictō ſolꝰ determinet li te vt
ſit ſenſus ꝙ ſolus pater ſit deus nō ta
men ꝑ hoc excludit filius a deitate: ſꝫ
magis includit: quia ſm pħm ſolꝰ idē
eſt ꝙ non cum alio. ⁊ ideo tantummo
do excludit illud ꝙ alietatē dicit filius

aūt nō eſt alius a pr̄e in eſſentia: ſꝫ tm̄
in ꝑſona. Et ideo qn̄ hec dictio ſolꝰ ad-
ditur vni ꝑſone reſpectu termini eſſen-
tialis ſicut in ꝓpoſito nō excludit aliaꝫ
ꝑſonam ſꝫ magis includit et hoc patet
ꝑ auctem ſaluatoris Math. xj. vbi di-
cit nemo nouit filiū niſi pr̄ neqꝫ patreꝫ
q̄s nouit niſi filiꝰ. Si em̄ hec dictio ex-
cluſiua addita vni ꝑſone reſpectu ter-
mini eſſentialis excluderet aliā ſeque-
ret ꝙ pr̄ nō cognoſceret ſe ſed tm̄ filiuſ
⁊ filius nō cognoſceret ſe ſed tm̄ pater
qꝺ eſt abſurdum dicere. ptꝫ ḡ ꝑmiū ſe-
quentiū xp̄m: qꝛ eſt beatitudo eterna i
viſione diuinitatis cū fruitōne ⁊ firma
tentōne et ſic beatificabit aīa rationa-
bilis: ⁊ in viſione clara humanitatꝭ cri
ſti ⁊ ſic beatificabit corpus humanum
vt ſit ꝑfecta beatitudo in corꝑe ⁊ aīma.
Creauit em̄ deus hoīem vt totū beati-
ficaret ⁊ paſcua inueniret intus ⁊ extra
ſm aug. intus in deitate ſaluatoris: et
extra in carne redemptoris.

Q꞉ perſecutores veri meſſie a perpetua pena in preſenti non debebant releuari nec in futuro a damnatōne eterna.

Dodecimꝰ theſaurus aplt. ſ. pe
na ꝑſequentiū meſſiā in pn̄ti ⁊ i
futuro. quā penā ſacra ſcriptu-
ra prenunciauit ⁊ ſpecifice determina-
uit ⁊ p̄ de pena in pn̄ti vita. vn̄ Amos.
ij. ſuꝑ tribꝰ ſceleribꝰ iſrl̄ ⁊ ſuꝑ q̄uor n̄ cō
uertā eū: qꝛ vendiderūt iuſtū ꝓ argēto
to. ſ. ihm nazarenū. Sꝫ ad h̄ rn̄dent iu
dei q̄druplicíter. Primo ꝙ iſte textus
loquit de ſcelere iſrl̄ nō iuda ⁊ ſic nihil
ꝓ nobis. qꝛ illud ſcelꝰ ihu nazareni cō-
miſſum eſt in iuda nō in iſrl̄. et maxīe
qꝛ ꝓpheta loquit hic primo de ſceleri-
bus iuda poſtea de iſrl̄ i textu. Sꝫ iſta
rn̄ſio nulla eſt qꝛ in templo ſcꝺo vene-
rūt ⁊ fuerūt de captiuitate decē tribus

⁊ fuerūt omēs ꝯgregati ſimul de iſrl' ⁊ ꝺ
iuda ꝑ licentiā datā ꝑ cyrū regē ꝑſarū
⁊ pꝫ etiā Nee. vij. ⁊. xviij. ca. habitauerūt
omēs iſrael in ciuitatibꝰ ſuis. Itē yſaie
xj. quō deſolabit dn̄s linguā mar̄ egy-
pti. ſ. nilum vt tranſirent calciati vide
hec pulchre in lyra quō hoc fuit. Tūc
omēs venerūt ad ſcd̄m templū et voca
ti ſunt iſrael. Qđ ergo pmittiť in tex-
tu primo de ſceleribꝰ iuda reſpicit ad
deſtructōnem primi templi quia illi ꝺ
iſrael nō erant ibi: ⁊ tn̄ ſubiungiť in te-
xtu de ſceleribꝰ iſrael reſpicit deſtructi
onem ſcđi templi: quia omēs de iſrael
⁊ de iuda erāt ibi ⁊ omēs vocati ſunt iſ-
rael patet hoc ꝑ rabi moyſen de egyp-
to q̄ formaliter dicit in libro ſofrin mors
ihu nazareni fuit cā vt deſtrueret iſra-
el enſe. Ecce quō vocat omēs de ſecūdo
templo iſrael. Item pctm̄ qđ tantūmō
iuda fecit pctm̄ iuda appellať. Quod
aūt iuda ſimul fecit et iſrael peccatum
vocať iſrael. hieroſolymis em̄ tūc erat
cū iuda magna pars filioꝝ beniamin
⁊ leui. Iure igiť pars totius dꝫ ſuſcipe
re nomen. Eſt ⁊ alia nō inferior cauſa
q̄ videlicet ppl's iſrael licet tūc morti
nō corpe pn̄s fuiſſet. audito tn̄ ꝙ eorū
fecerāt ſocij eoꝝ culpe laudatores ⁊ cō
ſentanei ⁊ ꝑticipes oīno facti ſunt vo-
luntatis volūtas itaqꝫ eis ꝑfecto ē im-
putanda. Sed quō p̄dicta captiui-
tas accidit iſraeli ꝓpter venditōeꝫ iuſti
ihu cum iſrael nō vendiderit xp̄m ſed
tm̄ a iuda ſcarioth legať emiſſe. Rn̄de
tur ꝙ q̄ iſrael vt venderet xp̄c conſen
ſum auxiliū atqꝫ ꝯſilium adhibuerūt.
Ideo nō minꝰ q̄ſi ipſi vendidiſſent ze
lus incurrerūt. Neqꝫ enim ⁊ ſalomon
ydola fabricauit ſꝫ q̄ vxoribus ⁊ cōcu
binis fabricantibꝰ aſſenſum p̄buit euꝫ
fabricaſſe litera dicit. Scđo dicunt ad
hec iudei ꝙ iſtud ſcelus de venditione
iuſti ꝓ argento fuit venditio Ioſeph ꝑ
fratres ſuos: ſed illud nihil valet: quia
vbi poniť primū ſcd̄m terciū ⁊ quartū
ordo eſt ſm̄ prius ⁊ poſteriꝰ. Videdū
eſt ergo qđ eſt primū ſcelꝰ qđ ſcd̄m ⁊c̄.
Et ſciendum eſt ꝙ iſta tria ſcelera ꝑ or
dinē ſicut veniūt ſunt iſta. Primū vē-
ditio ioſeph ꝓpter qđ fuerūt captiui in
egypto. Scd̄m adoratio vituli ꝓpť qđ
fuerūt vno die interfecti. xxiij. milia ho
minū Exo. xxxij. Terciū occiſio ꝓphe
rū ꝓpter qđ ducti ſūt captiui in babilo
nē. lxx. ānis. Quartū deeſt ⁊ nō pōt dari
niſi venditio ihu nazareni: q̄ vēditō io
ſeph. primum in ordine fuit ꝑꝑ qđ po
ſtea pharaonis ſūt paſſi duriſſimū iu-
gū vt dictū eſt. Sꝫ cū pn̄ia pacta iam
ſūt liberati a culpa q̄re de indulto rur-
ſum crimīabunť pctō. Tercio forte di
ceť iudeꝰ q̄ ſi h̄ n̄ dicať de ioſeph iuſto
pōt tn̄ dici de alio q̄libet iuſto: ſꝫ hoc i-
dignū ⁊ irratōnabile eſſe videť vt cum
tantū crimē ſit ꝙ nulla indulgētia ſeq̄-
tur ꝓpter qđ diuina ſn̄ia in totū iſrl' de-
ſeuiat pplm̄ illiꝰ celeť ꝑſona in quaꝫ il-
lud fuit cōmiſſum. Inſup cum reatus
iſte in hebreo ſermone tali deſcribatur
vocabulo quare imponiť illi qui nega
uerit deum. venditio autem iudei non
equať negatōni dei ſed ipſi tm̄ ac taleꝫ
vendiderūt hoīem xp̄m videlicet filiū
dei ꝙ in culpa ſunt pares deū negati.
Et ſi queras q̄ ſunt illa pctā q̄tuor q̄
omīa pateant ad negare deū eē eq̄lia.
Rn̄deť ꝙ p̄mū pctm̄ fuit cū i heremo
vitulū conflatilem ꝓ deo adorauerūt
in q̄ facto ſatis deū negauerūt et q̄ ab
omībus eſt hoc pctm̄ ꝑpetratū idō cō-
mune fuit oīm. Scd̄m in q̄ ⁊ deū ſiliť
negauerūt ⁊ omēs peccauerunt fuit qn̄
ieroboam vitulos ſiles fabricauit ⁊ ab
oibus adorari cōſtituit. Terciū aūt cū
iudei ꝓphas vniuerſi eadē volūtati oc
ciperūt ⁊ eoꝝ dicta ꝯtempſerūt. Quar-
tū v̄o qđ magis eſt omnibꝰ ⁊ grauiꝰ eſt
qn̄ xp̄m deū filiū ⁊ hominē ab omī pec-
cati cōtagione alienū inique vendide-

runt ꝛ iniuſta nece ꝯdemnauerũt. hoc pctm̃ ꝓpter cecitatẽ iudeoꝝ occultũ eſt eiſdẽ ſicut dicit rabi onanerari delar i libro vaycra raba.i.leuitico mag. Primi peccauerũt ꝛ fuit diſcoopertuz ſuum pctm̃ ꝛ fuit diſcoopta ſua pnĩa. Secũdi peccauerũt ꝛ fuit diſcoopertum ſuuz pctm̃ ꝛ fuit diſcoopta ſua pnĩa. Tercij peccauerũt ꝛ fuit diſcooptũ ſuuz pctm̃ ꝛ fuit diſcoopta ſua pnĩa. Quarti peccauerũt ꝛ fuit diſcooptũ eis pctm̃ ſuũ: nõ eſt diſcoopta ſua pnĩa. Nũ dicit eiſ ꝓpter ſuã cecitatẽ: fidelib⁹ tñ videntib⁹ bñ eſt diſcooptũ ſuũ pctm̃ ꝛ ſua penitẽtia vt dictũ eſt ꝛ dicet. Item petrus alfonſi vir erudiſſim⁹ de q̃ ſupra in apertione primi theſauri locut⁹ ſum in ſuo dyalogo oſtendẽs cãm captiuitatis iudeoꝝ eſſe venditõez xpi ꝛ nõ venditionem ioſeph ſic inquit ꝯtra eos. Quod aũt euidenti⁹ teſtimoniũ q̃ritis vos ꝓpter dei mortẽ hãc ſubiſſe captiuitatez ꝙ id qđ apud vos ſcriptũ legiſtis. quia videlicet in ipſo captiuitatis exordio quidẽ terre vr̃e princeps decẽ de melioꝛib⁹ totius iſraelitici ppl̃i anaman.ſ. traditõnis filiũ ſymeonẽ gamalielis filium yſmahel heliſei filiũ ꝛ achiba ceteroſq captos in carcerem miſit ſciſcitans vt quid iuſtũ vendidiſſent. lex eñ inquit decreuit vt mortis ſnĩa mulctet quicũq iudeũ vendiderit. Et vos igit ſm iudiciũ legis mori debetis dcõ decreto vario dat coꝛpa leto nõ eñ oms vna cobercuit pena. ſꝫ ſingulis ſingl̃a ſunt genera mortis ꝓpoſita. Alium videlicet ignis cremauit. ali⁹ ferrei pectinis vnguibus lacerat⁹ expirauit. aliuz ṽo mors queuiſ diuerſa ꝯſumpſit quẽadmodũ mortes illas doctrine veſtre liber expoſuit. Doctores aũt veſtri huius iuſti pro quo illi ſunt ita pũniti nomen mutantes in hoc facto proꝛſ⁹ conticuerũt. De xp̃o dicentes ꝙ princeps ille iuſtum denominans ioſeph filiuz iacob. quem in egyptuz fratres vendiderant intelligebat eiuſq ſanguinẽ ab illis exigens ꝓpter eum talib⁹ illos ſupplicijs affecit. Sꝫ abſurdũ ratõni videtur vt id ab eis exigeret qđ ad minus mille quingentis annis antea factũ eſſet maxime cũ tẽpe quo venundat⁹ eſt ioſeph. nulla lex eſſet q̃ eos princeps ille mortis reos cõuincere poſſet. Qꝫ ſi vultis vt etiã de ꝓphetis in mediũ auctoritatem deferã qua captiuitatẽ hãc ꝓpter hoiem illũ ipſum neceſſario chriſtũ eſſe oſtendã. Ecce ꝓfero yſaiã capi. xxiiij: a finib⁹ inquit terre laudes audiuim⁹ glorĩam iuſti: hec verba iuſti huius laudes vbiq terraꝝ oſtendũt fuiſſe nec alteriuſ iuſti hoĩs laudes tantas vnq̃ fuiſſe audiuim⁹ vt puenirent vſq ad fines terre. Cui iuſto q2 tribulatões ꝗs ſine cã paſſur⁹ erat ꝓpha p̃uidebat his ṽbis ꝯpatiens dicebat. ve mihi. ꝓuaricantes p̃uaricati ſunt ꝛ p̃uaricatõne tranſgreſſoꝝ p̃uaricati ſunt. p̃uidẽs eñ ꝓpha q̃s ꝓphis dei aduentũ p̃nunciantib⁹ tribulatões illaturi eẽnt ait p̃uaricantes p̃uaricati ſunt. Intuit⁹ aũt q2 nec membꝛis ꝯtenti ipm̃ etiã caput inuidia pleni q̃buſcũq poſſent modis eſſent oppſſuri. Et ſm coꝛpis paſſibilitatem occiſuri p̃uaricatõnis nomẽ ingeminans ſubiũxit ꝛ p̃uaricatõe tranſgreſſoꝝ p̃uaricati ſunt. Qua ṽo pena ꝓ hmõi pctõ plectẽdi eẽnt dictãte ſp̃ũ pſciens ait illico ſubiungens. formido ꝛ fouea et laque⁹ ſup te qui habitatores terre. Inter cetera quoq de eadem gente ait grauabit eum iniquitas ſua ꝛ corruet ꝛ nõ adijciet vt reſurgat: vbi videlicet vobis certuz euadendi captiuitatem termini fundit⁹ dep̃ſſit. Quarto dicũt iudei aliter ad hoc ꝙ ſi nos dicim⁹ ꝙ iſte iuſt⁹ ꝓ argento vendit⁹ fuit ihs nazaren⁹ petũt ipſi quis fuit ille paup de q̃ ſubiũgit ꝛ paupez ꝓ calciamẽto. Ad qđ dico ꝙ ille fuit ver⁹ meſſi-

os noſter ihs nazarenꝰ quez zacharias
vocat nõ ſolũ iuſtũ ꝛ ſaluatorem: ſed ꝛ
paupem zach. ix. In maiorẽ quantita-
tem pcti ſui notãdã dicit textꝰ ꝛ paupe
rem ꝑ calciamẽto qꝛ ꝑmittit iuſtũ pro
argento. Crederet forte aliqs ꝙ ꝑ ma-
gno ꝑcio argenti. ſꝫ hic exponit debili-
tas ꝑcij ꝛ modicitas qñ dicit ꝙ vendi-
derũt ꝑ calciamẽto. i. ꝑ ꝑcio calciamẽ
torũ. qꝺ ꝑcium eſt cõiter. xv. morapet-
moꝝ q̃ ſumant. xxx. albos vel denari-
os. Alibi vo preciũ ſotulariuz eſt duo
ſolidi cũ dimidio q̃ etiã ſumãt. xxx. de-
narios. qꝛ ſolidus eſt. xij. denarij pro q̃
ꝑcio fuit venditꝰ xpc. Quicqꝺ ğ valeãt
illi denarij vel illud argentũ deſignat
modicũ preciũ ꝑ quo paup xpc fuit vẽ
ditus qꝛ pro ꝑcio calciamentoꝝ. Qui
to dicũt iudei ad iſtũ textũ ꝙ intelligit
ſic. Iuſtũ ꝑ argẽto. i. iuſticiã quia iudi
ces ꝛ miniſtri iuſticie pecunia corrup-
ti vendebant paupis hoĩs iuſticiã pro
modico precio qꝛ ꝑ calciamento ſꝫ iſta
rñſio nulla eſt: qꝛ cum deꝰ ſit magis ꝑ-
nus ad miſerendũ q̃ʒ ad puniendũ et
deus pepercerit ſup tria prima ſcelera
q̃ grauiora ſunt vt ydolatria. homicidi
um. fratres venditio a fortiori etiã par
ceret ſup illud quartũ qꝺ nõ eſt ita gra
ue. Relinquit ergo ꝙ venditio iſtiꝰ iu-
ſti ꝑ argento et paupis ꝑ calciamento
eſt venditio iuſti paupis ihu nazareni
veri meſſie noſtri ſup quã deꝰ non par-
cit iudeis. qꝛ nõ dat venia nõ penitenti
ꝛ in pctõ ꝯtinue pſeueranti. Nõ ğ a ꝑ-
dicta captiuitate exire poterant donec
patrũ ſuoꝝ in ſe pctm̃ emendẽt. i. ꝙ illi
nõ crediderũt credãt. Mũdata vo mẽ
te cuiuſuis a culpa ꝯfeſtim eũ ꝯſequit
pietas diuina. qꝺ etiã ſuoꝝ q̃dã docto-
rum. ſ. Rabina ſubtilibꝰ ꝛ occultis ex-
primi voluit verbis ſi illud ſue mentis
duriciam penetraſſet. Interrogatꝰ em̃
qñ dauid filius eſſet venturꝰ hodie ait
ſi verbis credideritis eiꝰ. His em̃ ver-
bis intelligi dedit ꝙ quicunqꝫ quauis
hora mandatis dei obediẽs ꝛ credulꝰ
fuerit ilico filiꝰ dei ad euz accedit. De
hac pena irreuocabili in hac vita. dicit
etiã dañ. ix. occidet xpc et nõ erit eius
ppl's q̃ eũ negaturus eſt ꝛ ciuitatem et
ſanctuariũ diſſipabit ppl's cũ duce vẽ-
turo ꝛ finis eiꝰ vaſtitas ꝛ poſt finẽ belli
ſtatuta deſolatio. Ecce triplex pena oc
cidentium xpm in ꝑſenti vita. Prima
pena qꝛ nõ ſunt eiꝰ ppl's: qꝛ nõ xpiani
ſed adhuc iudei appellant. Scða pẽa
diſſipatio ciuitatis ꝛ templi qualis fa-
cta fuit ꝑ tytum cuz romano exercitu.
Tercia pena ꝙ finis eius eſt vaſtitas ꝛ
ſtatuta deſolatio. i. ſine caritura q̃ om-
nia impleta ſunt poſt mortẽ xpi quem
occiderũt. Si dubitant de tercio ſatꝭ
debꝫ eſſe eis ſufficiẽs teſtimoniũ: quia
ſunt iam. M. cccc. xx. anni ꝙ ꝯtinuat
ꝑ dicta deſolatio ciuitatis et templi: vt
ſupra dictuz eſt. Scðo ſacra ſcriptura
ſpecifice determinauit pſequentiũ meſ
ſiam penã in futuro. vñ dicit yſa. vl. de
fidelibꝰ ſequẽtibꝰ xpm ꝯtra iudeos in
credulos ꝛ impenitentes. Egredient
ꝛ videbũt cadauera viroꝝ que ꝑuari-
cati ſunt in me. vermis eoꝝ nõ morietꝛ
Ignis eoꝝ nõ extinguet ꝛ erũt vſqꝫ ad
ſacietatẽ viſionis omni carni. Intelle-
ctꝰ ꝑdicte auctis ẽ iſte. Egredient. ſ. bri
qui fuerũt credentes ꝛ ſequẽtes veruz
meſſiam. Egredient dico in die iudicij
nõ ꝑ loci mutatõne ſꝫ ꝑ cõſideratione
ꝛ videbũt cadauera eoꝝ q̃ ꝑuaricati ſt
in me. qꝛ inquit dñs. preuaricantes. re
putaui oĩs pctõres terre ꝑuaricati ſt
xpm ꝑmiſſum nõ recipiẽdo eiꝰ doctri
nam nõ ſequendo ꝛ ipm crucifigendo
cadauera dicit. i. corpa damnatoruz in
gehenna. Et dicunt, qꝛ eternã damnatõ
nem cadent. Vel ꝛ demones cadauera
pñt dici ſm ꝙ homies appellant. Vn
de inimicus homo hoc fecit. hec i glo-
ſa: ꝛ ꝙ iſte ſit intellectus patet per hoc

qđ ſequit᷑. vermis eoꝝ nõ morietur: quia vermes corpa mortuoꝝ corrodẽtes in ſepulchris cito deficiũt qꝛ cuꝫ eis i puluere ꝯuertunt᷑ ꝛ ignis eoꝝ nõ extinguetur. Ex q̃ patet ꝙ dictuꝫ eſt de cruciatu corpoꝝ infideliũ ꝛ omniũ damnatorũ in igne inferni q̇ eſt inextinguibilis extrinſecus. Et de verme ꝯſcie qui ſemꝑ intrinſecus corrodebit eos q̇ nõ crediderũt nec ſecuti ſunt xp̃m verũ meſſiã vñ ſicut tinea comedit veſtimentuꝫ et vermis corrodit lignũ ꝛ ignis deuorat ligna ſic meror ꝛ triſticia excruciat cor viri. Sequit᷑. ꝛ erũt vſq ad ſatietatem viſionis om̃i carni qꝛ. ſ. boni videbunt eos a ſe iuſto iudicio ſeperatos. amiſſa potentia q̃ ſeuiebant ꝯtra bonos vt vindictam dei in illos tantã ꝛ vltra nõ expoſcant q̇ dicũt mõ vſqquo dñe nõ vidicas ſanguinẽ noſtrũ ſatiabunt᷑ quoq de beatitudine ſua gr̃as agentes viſa imploꝝ ineffabili pena hec ex ordinaria gloſa. Nicolaus ꝟo de lyra ſatꝭ concorditer ſic exponit. Et erũt vſq ad ſacietatem. i. repletõeꝫ ꝛ ꝑfectõneꝫ viſionis om̃i carni. i. om̃i homini beato. nõ ſic intelligendo ꝙ beati delectent᷑ ꝑ ſe i penis damnatoꝝ. ſꝫ qꝛ talis intuit⁹ declarat eis diuine iuſticie exercitiũ ꝛ diuine miſericordie bñficiuꝫ quo penas illas euaſerũt ꝛ ꝓprie glorie augmẽtuꝫ inq̃tuꝫ apparet maior compata ad ſuum ꝯtrariũ qꝛ appoſitis iuxta ſe ꝯtrarijs maiora ꝛ minora vident᷑. j. elench. Et ex iſtis trib⁹ beati ꝑ ſe letant᷑ ſꝫm qđ dicit᷑ ps. lvj. Letabit᷑ iuſt⁹ cum viderit vindictam. Ecce primũ man⁹ ſuas lauabit in ſanguine pctõris inq̃tum dei miſcõia factus ẽ immunis ab illis penis. Ecce ſcõm ſi vtiq eſt fruct⁹ iuſto: accipit᷑ hic ſi ꝓ quia: qꝛ ꝑ hoc apparet maior fruitio ꝓpria ꝛ ſic totum cedit in gloriã electoꝝ ꝛ ipſi⁹ veri meſſie chriſti ihũ principaliter qui in die iudicij dicet exeũtibus ad ſiniſtrã. ſ. incredulis et damnatis. Ite maledicti in igneꝫ eternum qui paratus eſt dyabolo ꝛ angelis eius Math. xxv. Exeũtibus ꝟo ad dexteram dicit venite benedicti patris mei poſſidete regnũ qđ vobis paratuꝫ eſt ab origine mũdi ca. eodem. Ex ꝓdictis. xij. theſauris colligit᷑ vna ratõ q̃ ſi quedam corona victorie incompabilis valoris ꝯtra iudeos que talis eſt.

Quandocũq ſacra ſcriptura prenunciat aliqđ futurũ ꝛ ſpecifice determiat tempus veniendi ꝓgeniẽ veniẽtis: cui debet aſſimilari: locum natiuitatis: nomen ei⁹ veneratõnem ſingularem modum viuendi. modũ moriendi. cauſaꝫ mortis. reſurrectõeꝫ eius. premiuꝫ credentiũ. ꝛ penã ꝑſequentiũ ipm in vita pñti ꝛ in futuro ſclo. Si iſta omnia cõcurrũt ſimul in vnũ determinatũ hominẽ manifeſtũ ꝙ illud qđ fuerat ꝑ illam ſcripturã ꝓdictũ ꝛ denunciatũ eſt in illo tali hoie adimpletũ. Sed ſacra ſcriptura ꝓdixit ꝛ denũciauit oĩa ꝓdicta q̇ om̃ia in Ihũ nazareno ſaluatore noſtro ſunt impleta nec alius inuent⁹ eſt in q̇ om̃ia ꝓdicta ſimul cõcurrerent igit᷑ ꝯcludit᷑ ꝙ ipſe eſt verus meſſias i lege ꝓmiſſus nec ali⁹ expectand⁹. Maior iſtius ratõis clara eſt ſicut lux ꝛ ab om̃ibus ꝯceſſa ꝛ ideo ꝓbatõe nõ indiget. Sꝫ minor latiſſime declarata ẽ in ꝯptione ꝓdictoꝝ. xij. theſauroꝝ q̇ apti ſunt ad declaratõeꝫ aduent⁹ meſſie veri in lege ꝓmiſſi qui eſt xp̃c ihs fili⁹ dei viui. Et in hoc ꝯplet᷑ liber prim⁹ qui ẽ de armatura fideliũ ꝛ de excellentia fidei catholice dñi noſtri ihũ xp̃i qui eſt turris fortitudinis a facie inimici. Cui honor laus benedictio ꝛ gloria ſine fine Amen.

Explicit liber primus fortalicij fidei

Incipit liber ſecundus qui eſt de bello hereticoꝝ.

Atiquoꝝ in libꝛis legim⁹ gentiliuꝫ: milites hūanā venerātes gloꝛiam generoſe diuerſa monſtroꝝ genera deſtruxiſſe. Sicut hercules antheū. Theſe⁹ mirothauꝝ. Iaſon thaurū Igniuomū inextiguibilē apꝛū meleager Coꝛeb⁹: ſtigiale monſtrū. pſeus marinū monſtrū. Sic etiā generoſi eccleſie milites vt Hiero. Augu. Hylari⁹ ⁊ ceteri pr̄es oꝛthodoxi diuerſoꝝ hereticoꝝ ⁊ hereſis monſtrā ſpūalibus armis expugnaſſe legunt. Non tñ ſic oīno extincta ſunt hereſum monſtra: quin repullulare conent. ac etiam noue hereſes oꝛiant in aliquibus ſolo noīe xp̄ianis. Qui ⁊ ſi non publice: in ↄuenticulis tñ ſuis venenū effundētes de illis ↄfabulant quaſi veſpertiliones ⁊ noctue lucem fugientes. quia oculis egris odioſa eſt lux. Et nō ſoluꝫ ocl'os egros habent heretici. ſed ceci ſunt. qđ oſtendit ex fidei effectu. Eſt eniꝫ fides diuinus radi⁹ animā illuſtrans. diſponit em̄ animā ad lumen ſumme veritatis. ex eo ꝙ ſumme veritati eam ſtabiliter inherere facit: qđ quidem pōt ratione oſtendi. Conſtat em̄ ꝙ qñcunqꝫ aliqua virt⁹ que influit in aliq̄ agente ⁊ q̄ete nō infigit in recipiēte. caret ibi ſua naturali opatōne ⁊ ſuo debito fine. ſicͭ patet in radio ſolis ſup' aquā currentē: ⁊ nō quieſcenteꝫ vt i flumine in quo qꝛ radius quiete non figit actio eius caret debito fine. qui quideꝫ finis ē aquā ſubtiliare. ⁊ ex ea partes ſubtiles attrahere et in vapoꝛem mutare et ſurſū elevare. Ex quo manifeſtū eſt ꝙ quies diſponit ad illuminatōnem rei: ſcđm em̄ pħm ſeptimo phiſicoꝝ homo fit ſapiens et intelligit cum anima quieſcit.

Cum igiť fides animā in deo ſtabiliat eam in ipſo quietet ipſam diſponit ad eternam illuminationē. Et hec eſt ratio q̄re heretici ſt totaliter ceci nec a dō merent illuminari quia nihil ſtabiliteꝛ credunt. ⁊ ſe ab vno oppoſito in aliud vertūt. cum careant fidei lumine diſponente. Iuxta illud apl'i ad ephe. iiij. tenebꝛis obſcuratū habentes intellectū. quia ſicut oculus non poteſt videre ſine luce ſic intellect⁹ nihil pōt cape credibilium ſine fidei lumine qua carent heretici. Vt ergo bellū hereticoꝝ preſertim nr̄i tpis cōtra noſtꝝ fidei foꝛtaliciū viriliter poſſit diſſolui p̄ſertim cuꝫ ſint ceci vt dictū eſt de hereſi ⁊ heretic xij. ↄſideratōnes ſunt ptractande. Pꝛima quid ē hereſis. Scđa vnde habuit oꝛiginem hereſis. Tercia q̄ requirūtuꝛ ad hoc vt q̄s pꝛopꝛie dicať hereticus. Quarta quot ſunt modi hereticoꝛum. Quinta ſi ē alicuius vtilitatis eē hereſes in eccleſia dei. Sexta expꝛimet heſes p̄ſertim in noſtris tempꝛibus repullulare vel oꝛiri ſentiunť quaꝝ bellum contra fidei foꝛtaliciū in nihiluꝫ computabimus cum ſit turris foꝛtitudinis a facie inimici. Septima erit ad quos ptinet diffiuire que aſſertio eſt catholica vel heretica vtrum. ſ. ad theologos vel canoniſtas. Octaua vtruꝫ heretic ſunt vitandi. Nona vtrū ſit cum hereticis vel alijs infidelib⁹ publice diſputandum. Decima quis eſt modus inquirendi hereticos. Vndecima quali pena hereticus eſt puniendus. Duodecima quis poteſt hereticos capere ⁊ toꝛmentis exponere.

De quidditate hereſis ⁊ quō differt ab errore.

Irca pꝛimā cōſideratōeꝫ que eſt ſcire q̄d ē hereſis. Reſpondeť ſm illuminatum doctoꝛem Franciſcum de maronis i tra-

ctatu ſuo de hereticis ꝙ hereſis eſt error. ſed nõ quicunqꝫ error q̄ eſt ꝯ̄ fideꝫ catholicã aut eccĩam. vt hꝫ in ꝓhemio de origine hereſis. Aug. vbi dr̃ ꝙ non oĩs error eſt hereſis. lꝫ hereſis ſine errore eẽ nõ poſſit. Iſta aũt diffinitio cõfirmat̃ ꝑ illud qð dr̃ Act. v. vbi ſecta ſaduceoꝝ fuit vocata hereſis. q꞉ nõ ſolũ cõtra fidẽ veteris teſtamẽti negabant reſurrectiõem ⁊ angelos ſꝫ etiã cõſynagogã phariſeoꝝ vtrũqꝫ ꝯ̄tentiũ. Sꝫ nũqd hereſis differt ab infidelitate. dico ꝙ ſic. q꞉ infideles errant circa totaꝫ fidẽ. heretici aũt circa ꝑtẽ lꝫ vtrũqꝫ ſit ꝯ̄ fidẽ catholicã ⁊ eccĩam. Sed ꝯ̄ q꞉ iudei dicunt̃ infideles ⁊ tñ cõfitent̃ vnuꝫ deũ. R̃ndet̃ ꝙ ſicut pagani errant circa totã fidẽ iudeoꝝ. ⁊ iõ dicunt̃ infideles. ſic iudei errãt circa totã fidẽ xp̃i q̄ dicit̃ catholica. ſunt. n. a pietate religionis xp̃iane alieni.

De origine hereſum ⁊ quõ poſſunt repelli.

Ecunda conſideratio eſt vñ habuit originẽ hereſis. ꝑ cuius declaratõne notandũ ꝙ ſm Iſið. viij. ethimol. c. iij. ⁊. xxiiij. q. ij. c. hereſis. Hereſis ab electõe vocat̃ ꝙ. ſ. vnuſquiſqꝫ id ſibi eligat qð illi eẽ videt̃. vt ph̃i paripathetici. achademici. epicurei. ⁊ ſtoici. vel ſicut alij q̄ ꝑuerſum dogma cogitãtes arbitrio ſuo de eccĩa receſſert. Exinde ergo hereſis dicta eſt greca voce ex interꝑtatõe electionis ſue. q꞉ qſqꝫ arbitrio ſuo ad inſtruenda ſiue ad ſuſcipienda quelibet ipe ſibi eligit. Nobis ergo ex nr̃o arbitrio nihil inducere licꝫ. nec eligere ꝙ aliqs de arbitrio induxerit. Ap̃los dei habemus auctores q̄ nec ipi qcq̄ꝫ ex ſuo arbitrio qð inducerent elegerũt. ſꝫ acceptã a xp̃o diſciplinã fideliter natõnibꝰ aſſignauerũt. ita ꝙ ſi angelus etiam ð celis aliter euangelizauerit anathema vocat̃. hec ille. Ex his ꝑꝫ ꝙ hereſis habuit ortũ ab electõe ꝓprij iudicij. q꞉ nõ eligunt ea q̄ ſunt a xp̃o vere tradita. ſꝫ eã que ſibi ſuggerit mẽs ꝓpria. Volẽtes. n. aliqui ꝑ ſe ſacrã ſcripturã ꝑ intelligere ſuis ꝓprijs iudicijs inherẽdo in hereſes diuerſaſ inciderũt. ſm ꝙ dic̃ augu. in li. lxxxiij. q̄õnũ. q. lxix. Non põt inquit oriri error q̄ palliat̃ nomie xp̃iano niſi de ſcripturis male intellectis ⁊ hoc iõ. q꞉ antecedentia ⁊ ſubſequentia nõ cõtulerũt. vñ ibidẽ ſolet circũſtantia ſcripturarũ illuminare ſniam. nec etiã alia loca ſcripture ꝯtulerũt. vñ hereſes ſunt orte ꝑ ſe legendo q̄ cõferendo repulſe ſunt. q꞉ cõferẽtes diuerſas ſnias adduxerũt que ex ſeinuicẽ mutuo inueniri potuerunt qualiter erunt intelligẽde. Et iõ ꝯ̄ iſtos dicit Aug. in libro cõtra ep̃l'am fundamẽti. Nõ crederẽ inquit aug. euãgelio niſi q꞉ eccie catholice credo. igit̃ irrõnabile eſt aliquid ſcripture recipe ⁊ aliud nõ ꝓpriã electõem ⁊ iudidiciũ ſequendo. cũ eccleſia catholica totã equaliter recipiat vt certam. patet ergo vnde hꝫ ortũ hereſis. q꞉ a ꝓpria electõe.

Qꝫ ſex ſunt modi ex quibꝰ cõuincitur ꝙ aliquis ſit hereticꝰ.

Ercia conſideratio eſt ſcire que requirunt̃ ad h̃ vt aliquis ſit hereticus. R̃ndet̃ ꝙ ſex. Primo ꝙ erret. q꞉ error eſt genus hereſis ſm aug. de origine hereſuꝫ circa ꝑncipiũ. vbi dicit ꝙ lꝫ hereſis ſine errore eẽ nõ poſſit. tñ nõ oĩs error eſt hereſis. Supius aũt eſt a quo nõ ꝯuertitur cõſequẽtia ſm ꝙ dicit ariſt. in poſtꝑdicamẽtis. c. de priori. Scðo ꝙ erret in veritate. cũ ſit alius error fidei ⁊ alius opatõis. dico ꝙ erret in veritate. q꞉ in opere errantes nõ dicũtur heretici. Vnde aug. in yponoſticon dicit ꝙ hereſis ſumit̃ circa falſas opiniões. Ter

cio q nō ſolū.ſ.erret in veritate que q̄dem eſt in ſacra ſcriptura expreſſa ſed etiam extra ſcripturā ab ap̄lis credita vt de ſimbolo ap̄loꝝ aut ab eccia determinata ne in ſimbolo eccie. Aut a ſanctis annunciata cōfirmāte eccia. vt in ſimbolo athanaſij.aut euntes ꝯ determinatōem eccie. Dēs.n.iſti taliter errantes ſunt heretici reputandi.vt patz p aug. de fide ad petrū. Quarto q nō ſolū erret i hac veritate ſed q q̄nq̄ ip̄az cōfeſſus fuerit.q: iudei ꝛ pagani lz errent.in talibus tn̄ nunq̄ p̄prie dicūtur heretici.vt ptz de ſignificatōe eoꝝ quā ponit aug.de vera religione circa principium.ꝛ bene dixi p̄prie. q: large loquendo ſm godefredū.omnis qui nō tenet articulos fidei pōt dici hereticus ꝛ ſic iudei ꝛ pagani dicent heretici. et hoc mō nō oīs hereticus ē excōicatus Quinto requirit q nō erret circa totū ſed circa ptē.qm̄ qui totaliter errāt dicunt apoſtate. Sexto requirit q non ſolū ſic erret ſꝫ q obſtinate in erroꝛe pſiſtat.vn̄ ſm aug.nō qui falſas gignūt opiniōes ſed qui eas ptinaciter defendunt ſunt heretici reputandi.vt iterū aug.ꝛ hoc.xxiiij.q.iij.dicit ap̄ls. Si q̄ ſniam ſuā lz puerſaz nulla ptinaci aio ſitate defendunt. Sequit querūt autē cauta ſollicitudine veritatē corrigi parati cum inuenerint nequaq̄ ſunt iter hereticos cōputādi.q:.ſ.nō habēt electionē contrariā doctrine eccie. Si q̄s aūt ptinaciter determinationi vniuerſalis eccie reſiſteret hereticus cēſeret. cui⁹ quidē auctoꝛitas principaliter reſidet in petro.xxiiij.q.j.quotiēs.ꝛ.c.lſ eſt fides. Ex his ptz q nō quicunq̄ deuiat a fide.ſed qui ptinaciter deuiat. p p̄rie dicitur hereticus.hoc etiā alibi dicit aug. Hereticus eſt qui cōceptā noui erroꝛis pſidiaz ptinaciter defendit. Scōm vo Alexan.de Ales in.ij.ſumme ſue tria cōcurrunt ad pfectā rōnez

hereſis.ſ.falſa credulitas in rōnabili p uerſa voluntas in ꝯcupiſcibili.ꝛ defenſionis ſiue impugnatiōis ptinacitas i iraſcibili. Scōm p̄imuz attēdit illud Hiero. Qui ſcripturā aliter intelligit q̄ ſenſus ſp̄ūſancti flagitat a quo cōſcripta eſt licz de eccia nō receſſerit tn̄ hereticus appellare pōt. Itē dicit Iſido.viij.ethio.c.vj.im fine ſm p̄imū ꝛ ſecundū attēdit deſcriptio augu.libro de vtilitate credēdi.ꝛ in glo.ſup verbo optz hereſes eē.j.Coꝛ.xj.ſ. q heretic⁹ eſt q̄ alicuius tp̄alis cōmodi ꝛ maxie gloꝛie pncipatuſq̄ ſui gratia falſas ac nouas opiniones vl' gignit vl' ſequit. ſm vo terciū ſumptis pmo ꝛ ſcdo diffinitio attēdit q̄ ponit in glo. ſup verbo audio inter vos ſciſſuras eē.c.eodē Qui inquit in eccia dei praua ſua dogmata defenſare pſumūt heretici ſūt. Patz g̃ manifeſte ex p̄dictis que requirunt ad hoc q aliq̄s ſit hereticus dicēdus.q: falſa credulitas puerſa voluntas ꝛ defenſionis ſiue impugnatōis ptinacitas. Notandū tn̄ ſm tho.i.iiij. q ſi q̄s errat ad q̄ explicite credēda nō tenet nō eſt hereticus.vt ſi quis putaret Iacob eē prēm abꝛae ꝛ hmōi.ꝛ cū cognoſcit hoc eſſe ꝯ v̄itatē fidei ꝛ ſcripture credit ei ſtr ꝛ circa ea d̄ quibus int doctoꝛes ſunt opiniones donec p ecciam determinatuz ſit. Sz occurrunt due difficultates.pma ē ſi dubij i fide ſint heretici reputādi.ꝛ vr̄ q ſic.q: ſcribit extra d̄ hēticis.q dubius in fide infidelis ē.nec ei oīno credēdum ē qui fidei virtutē ignoꝛat. Itē ſcribit Iaco. j. Poſtulet aūt in fide nihil heſitans. q: qui heſitat ſimilis ē fluctui maris q̄ a vēto mouet ꝛ circumfert.ꝛ ſubditur ibi cauſa dubitans vl' heſitans in fide duplex eſt.ꝛ vir duplex animo inconſtans ē in oībus vijs ſuis.tales autem ſunt heretici quia non incōſtant ſꝫ firmiter ē credēdum. Sz in cōtrariū vr̄

ꝙ thomas fuit dubius in fide non ta-
mē ponit ꝙ fuit hereticus. Pro decla-
ratione huius difficultatis notandū.
ſm aug. d' anchona in libro de poteſta
te. q. xxviij. ꝙ aliquis pōt dici dubius
in fide quinq₃ modis. Primo modo
ſubrepticia tētatione. Secundo veri-
tatis elucidatiōe. Tercio imꝑfecta ad-
heſione. Quarto voluntaria heſitatōe
Quinto ꝑtinaci defenſione. Primo
modo dubitare in fide nō facit homi-
nē hereticum. quia ē humane tētatōis.
non. n. ē in ꝑtāte hominis quin ſupue
niat homini aliquid cogitandū. vñ ſi
ſubita ſubreptione vł diabolica tenta-
tione quis incipit dubitare de aliq̊ ar-
ticulo vł d' his q̄ ſunt fidei ſtatim ſi ca-
ptiuat intellectū ſuum in obſequium
xpi. vt deliberet hoc credere qd eccia
credit. nō cedit ſibi talis dubitatio ad
defectū ſ₃ ad ꝑfectū. Vñ apli propter
hmōi tentatōnis impulſum petebant
Adauge nobis dñe fidem Luce. xvij.
Semꝑ. n. debemus rogare deū vt ad-
iuuet incredulitatē nr̄am. Secundo
modo non facit hominē hereticū ſed
eſt chriſtiane profeſſionis ꝛ perfectio-
nis. ponunt enim doctores chriſtiane
fidei illa que ſunt magis determinata
in fide ſub dubitatione queſtionū. rō-
nes ꝓ ꝛ cōtra ad illa adducēdo. non ꝙ
de ipa cōcluſione dubitet̃ ſ₃ vt veritas
dicte cōcluſionis magis elucidet̃ ſm
quē modū dicit phs ꝙ dubitare d' ſin
gulis non ē inutile. Per tales. n. dubi
tatōes ꝓ ꝛ ꝯ. rōnes ad illa que ſunt fi-
dei adducendo. veritas fidei pijs opi-
tulat̃ ꝛ cōtra impios defendit̃. vt dicit
aug. Tercio mō nō facit hoiem hereticū
ſ₃ peccatorē ꝛ malū xpianū. oēs. n. pec
cantes ſm chryſ. imꝑfecte credunt eo
ipo ꝙ nō viuunt ſm ꝙ credunt. na₃ ſi
ꝑfecte adhererēt quaſi trāſituri d' hoc
mundo non quaſi ineternū manſuri.
Quarto modo facit hominē errantē

ꝛ incredulū. eo. n. ipo ꝙ aliquis eligit
voluntarie credere qd vult ꝛ diſcredē
quod non vult non ē paratus ſequi in
omnibus doctrinā eccie. ꝛ ꝑ ꝯñs errat
ꝛ infidelis reputandus eſt. Sed quin
tum recte facit hominē hereticum. quia
non credē illa que ſunt fidei ꝛ que in
cōcuſſe eccia tenet cum ꝑtinaci defen
ſione directe ad hereticos ſpectat. Ad
primū argumentū dicendū ꝙ dubius
in fide varia electione vt ſi quis credit
quod vult ꝛ diſcredit quod nō vult in
fidelis ē non tamē hereticus. niſi ꝑtina
citer defendat falſa que de deo credat
vel de tota vel de parte ſacre ſcripture
a deo inſpirate. Ad ſecundū dr̃ ꝙ loq̄
tur de fide imꝑfecta peccatoꝝ. vñ dicit
glo. ſuꝑ illo. conſciētia peccati preſſus
dubitat d' ꝑmijs celeſtibus ꝛ ſuꝑuenīē
tibus vento tentatiōis facile deſerit fi
dem. ꝛ ſtatim ſm tentationis volunta
tē diſtrahit̃ ad errorē. ꝛ fit alienus a fi
de. Secunda difficultas eſt vtrum ſe
quentes opinionē erroneam alicuius
magiſtri ſint heretici reputandi. videt̃
alicui ꝙ ſic. quia de falſis ꝛ errantibus
magiſtris dicitur Math. xxiij. ve vob
qui circuitis mare ꝛ arida₃ vt faciatis
vobis vnum ꝓſelitū. ꝛ cum factus fue
rit facitis eum filium gehēne duplo q̄₃
vos. ergo diſcipuli ſequētes doctrina₃
erroneam alicuius magiſtri heretici. re
ꝑutandi ſunt heretici ſicut ipſe. In cōtra
rium videtur eſſe. quia xpc mandauit
doctrinā phariſeoꝝ ꝛ ſcribaꝝ ſeruādā
eē Math. xxiij. dicēs. Suꝑ cathedra₃
moyſi ſederūt ſcribe ꝛ phariſei. oīa q̄
dixerint vobis ſeruate ꝛ facite. ſm vo
oꝑa eoꝝ nolite facere. Dicendū ad dif
ficultatē ꝙ diuerſe opiniones doctoꝝ
ſacre ſcripture ſi non ꝑtineant ad fide₃
ꝛ ad bonos mores. Abſq₃ periculo au
ditores vtranq₃ opinionē ſequi pñt. in
tali. n. caſu locū habet illud Ro. xiiij.
vnuſquiſq₃ in ſuo ſenſu habundat. in

alijs sūt que ptinent ad fidē ꝛ bonos
moꝛes nullus excusaꝛ si sequaꝛ opini
onē erroneā alicuius mgr̄i. nō q̄dē pp
ignoꝛantiā. qꝛ tunc imunes haberēꝛ a
pctō q̄ secuti sūt opinionē arrij. nesto
rij ꝛ alioꝝ errantiū in fide. nec etiā ex
cusari pōt pp simplicitatē ꝛ ignoꝛātiaꝫ
qꝛ in rebus dubijs. potissime in his q̄
sunt fidei nō est defacili pstādus assen
sus. Ideo vt dicit aug. iij. de doctrina
xp̄iana. Cōsulere dꝫ aliqs regulā fidei
quā de scripturarū planioꝛib⁹ locis et
auctoꝛitate eccie pcipit. Silr̄ Richar
dus sup illo verbo Math. xvij. appa
ruerūt illis moyses ꝛ helyas dicit. suspe
cta debet hr̄i oīs veritas quā nō cōfir
mat legis vel pphetie scripture aucto
ritas. Qui ergo assentit opinionē ali
cuius mgr̄i ꝯ manifestū scripture testi
moniū ꝛ ꝯ illud qđ publice teneꝛ fm
eccie auctē puto ꝙ ab erroꝛis vinculo
nō pōt excusari. Rō aūt que adduciꝛ
p ista pte cōcedenda ē. qꝛ si tales audi
toꝛes mgr̄oꝝ cecitatē imitāꝛ eoꝝ erro
res sequētes ꝛ moꝛes imitantes ꝛ pti
naciter ꝯ eccie mandatū defendentes
nō solū errantes verūetiaꝫ heretici re
putandi sunt. Ad aliud vō qđ in con
trariū adducebaꝛ dicendū ꝙ signāter
pmittiꝛ sup cathedrā. vt intelligaꝛ ꝙ il
la que ptinent ad cathedre doctrinaꝫ
veritatis ꝛ iusticie seruanda sunt ꝛ fa
cienda p auditoꝛes. Illa vō q̄ sunt cō
tra fidē ꝛ bonos moꝛes nō spectāt ad
cathedrā veritatis ꝛ iusticie sed potius
ad cathedrā falsitatis ꝛ pestilentie.

De quinqꝫ modis hereticoꝝ ꝛ q̄ūo heresis se extēdit ad tria genera credibiliū. ꝛ quid pꝛopꝛie de hereticis est sentiendū

Quarta considera
tio est scire quot modi sunt he
reticoꝝ. Rūdeꝛ ꝙ quinqꝫ pꝛincipaliter
Primus ē eoꝝ q̄ errant circa cerimo
nialia. vt ptꝫ de heresi Nicholaitaruꝫ
quoꝝ facta se xp̄c odisse testaꝛ. pꝫ apo
cal. ij. c. Isti nicholaite fm Isido. viij.
ethicoꝝ. c. v. dicti sunt a nicholao dya
cono eccie hierosolymoꝝ q̄ cū stepha
no ꝛ ceteris cōstitutus est a petro. qui
ppter pulcritudinē relinquēs vxoꝛeꝫ.
dixerat vt q̄ vellet ea vtereꝛ. versa ē in
stupꝛū talis cōsuetudo. vt inuicē piu
gia cōmutarenꝛ quos iohānes in apo
calypsi repꝛobat dicēs. sed hoc habes
ꝙ odisti facta nicholaitarū. Secun
dus modus ē eoꝝ q̄ errant circa sacrā
scripturā. sicut faustus q̄ dānauit vet⁹
testamentū. vt ptꝫ p aug. ꝯ faustū. In
hoc erroꝛe etiā fuerūt manichei qui ve
tus testm̄ respuūt ꝛ nouū in pte recipi
unt. Tercius modus est eoꝝ q̄ errant
cōtra ecciam tenentes sicut sunt greci
cōtra ecciam tenētes p determinatōeꝫ
spm̄scm̄ a filio nō pcedere q̄ erroꝛ dam
naꝛ de fide catholica. c. fideli. Quar
tus modus est eoꝝ q̄ errant circa arti
culos fidei. sicut sabelliani ꝯ articuluꝫ
incarnatiōis. Isti. n. vnā psonā pr̄is et
filij ꝛ spūssancti asserūt. Quint⁹ mo
dus ē eoꝝ. q̄ errant cōtra sacrm̄ eccie.
vt manichei circa sacrm̄ eucharistie. ꝛ
arriani q̄ dicūt sacrificia p defūctis of
ferri nō cōpetere. vt hr̄ p aug. de oꝛigi
ne heresis. Sꝫ nūqd ad oīa credibi
lia heresis se extendit. Rūdet Alexan
der in. ij. sūme sue ꝙ heresis ad tria ge
nera credibiliū extendiꝛ p oppositum
ad fidē fm quandā ptinentiā analogi
cā. Nā rō fidei poniꝛ ꝛ pꝛincipaliter ē
circa articulos fidei. ꝛ p oppositū here
sis. Scđo fides extendiꝛ ad illa q̄ do
cet sacra scptura circa moꝛes. vt ꝙ foꝛ
nicatio est pctm̄ moꝛtale ꝛ p oppositū
heresis. Tercio fides extēdiꝛ ad histo
rias in biblia cōtentas. ꝛ p oppositūꝫ
heresis. Qui. n. assereret aliquā histo
riā biblie esse falsam. ꝛ hoc ptinaciter

hereticꝰ cẽſet. Primo credibilia ꝑus credunt ⁊ poſtea intelligunt. Secunda ſil' credunt ⁊ intelligũt. Tercia credunt ⁊ nunq̃ intelligunt. Sed q2 in ꝑcedentibus cõſideratõibus aliq̃n locuti ſumꝰ de hereticis cõiter. aliq̃n ꝟo ꝓprie. Ideo ꝓ reali inueſtigatõe hereticoꝝ introduco hic octo cõcluſiones quas ponit franciſcus de maronis vbi .s. Pria ꝯcluſio ẽ ꝙ ñ oẽs excõicati ſt heretici. q2 excõicatio eſt pena pcti nõ pctm̃. hẽſis aũt ẽ pctm̃. Itẽ etiã eccia faceret hereticos q̃tiens excõicaret eos. Item ſi excõicatio eſſ3 hereſis fruſtra heretici excõicarent. q2 vnũ ſil'e nõ punit ꝑ ſil'e. q2 cũ iam eſſent heretici fruſtra hereticarentur ꝑ excõicatõe3. Itẽ nullus põt ſe abſoluere ab excõicatõe ⁊ tñ ois hereticꝰ põt ſe ab hereſi retrahere. oia iſta patent ꝑ canones. Secũda cõcluſio eſt ꝙ quidã excõicati ſunt circa excõicatõem ipa3 heritici. qui. ſ. cum excõicant nõ credunt vinculum excõicatõis aliquã efficaciã hr̃e cuius oppoſitũ determinat eccia. Itẽ etiam eius oppoſitũ determiat in ſacra ſcriptura. ad Gal'. j. de anathemate eius qui euãgelizat ꝑter fidẽ catholicã. Itẽ idẽ hr̃. j. ⁊. ij. ca. de illo inceſtuoſo quẽ paulus excõicauit. Itẽ iſta cẽſura tradita eſt ab aplis eccie. vt dicit capitulũ aplice. xxiiij. q. iij. Tercia ꝯcluſio ꝙ nõ oẽs ſciſmatici ſunt heretici. q2 aug. de origine hereſum diſtinguit int' ſciſma ⁊ hereſim. Itẽ in principio ꝺ vera religione diſtinguit ſciſmaticos ꝯ hereticos. Item ſciſma originat' ex inobedientia. hereſis aũt ex ignorãtia. vt ait aug ſup Iohẽm. Itẽ donatiſte priꝰ fuerũt ſciſmatici q̃ heretici. vt pt3 per aug. de origine hereſum. Quarta concluſio eſt ꝙ quidã ſciſmatici circa ipm ſciſma fuer't heretici. vt illi qui nõ credunt obediendũ vni eccie. q2 vnus articulus fidei eſt de ſancta eccia catholica. quẽ deſcripſit beatus matheꝰ. Itẽ claues eccie fuerũt tradite petro aplo Math. xvj. Itẽ claues eccie fuerũt et tradite Io. xxj. Itẽ aug. de fide ad petrũ. ponit inter fundamenta fidei obediendũ eccie. ⁊ ibidẽ pt3 ꝙ putans nõ obediendũ eẽ eccie militat cõtra articulũ fidei ⁊ ſacram ſcripturã ⁊ auctoritatẽ ſanctoꝝ. ⁊ talis eſt hereticus. ſed ſi obediendũ credat ſed nõ velit talis videt' eẽ ſciſmaticus. Quinta ꝯcluſio ꝙ nõ oẽs ſimoniaci ſunt heretici quia papa Alexander diſtinguit inter ſimoniacos ⁊ hereticos. vt hr̃ in. iiij. ſniarũ di. xxv. Ite3 aliq̃s põt eẽ ſimoniacus nõ errando in fide. vt credens ſe male facere dũ ſpũalia emit. Itẽ. j. q. j. c. repiunt. dat' alia pena ſimoniacis. quia anathematis obprobrio cõdẽnant' atq3 a pticipatõe corpis ⁊ ſãguis xp̃i alienantur. Et ſi fuerit accuſatus ſuſcepti honoris gradu priuet' ⁊ in monaſterio ꝑhenni pnia tradit'. Et illi qui hac cauſa munerũ acceptores extiterũt ſi clerici ſunt honoris amiſſione mulctent' Si ꝟo laici ꝑpetuo anathemate cõdẽnent'. vide ibi. Item in. v. libro diſtinguit titulus hereticoꝝ a titulo ſimoniacoꝝ. Sexta cõcluſio eſt ꝙ q̃dã ſimoniaci ſunt heretici. q2 aug. de origie hereſum ſimoniã ponit hereſim primã. Item extra de ſymonia. c. quotiẽs appellat ſimoniã hereſim. Itẽ. j. q. j. c. ꝑſbyter. vbi dicit' ſimoniã eſſe hereſim nullus fideliũ ignorat. Itẽ. iiij. ſniarũ di. xxv. dr̃ ꝙ nõ eſt dubitãdũ de ſimoniacis ꝙ heretici ſunt. Sed orit' difficultas q̃ ſimoniaci ſunt heretici ⁊ qui non. R̃ndet' ꝙ illi qui ementes ſpũalia nõ putãt ſe errare aut male facere. ſeu ꝙ vendentes ea ſunt heretici. quia cõtra auctoritatẽ xp̃i gratis accepiſtis gratis date. ⁊ ꝯ auctẽ petri in actibus. ⁊ ꝯ determinatõem eccie militãtis. vt pt3 ex cauſis ꝑallegatis. Itẽ illi q̃ cõſi

tenꝫ male facere ſi nolunt omittere ꝓpter ſupbiam aut auariciã nõ ſunt heretici. qꝛ habent errorẽ in ope nõ in fide. Septima cõcluſio ꝙ nõ oẽs ſortilegi ſunt heretici. qꝛ pena hereticoꝝ nͦ iponiꝫ ſortilegis q̃ diuinatõem faciũt. in tabulis vel codicibꝰ. vt hꝫ extra de ſortilegis. c. in tabulis. Itẽ nõ eſt ſacerdos hereticus q̃ vocauit infantẽ vt inquireret furtũ eccl'e ibidẽ. c. ex tuarũ. Itẽ de ſorte que fuit miſſa in electõne epi que nõ damnaꝫ vt heretica. ibidem in. c. eccia. Itẽ titulus ſortilegioꝝ in ħ ſepaꝫ a titulo hereticoꝝ. Octaua concluſio eſt ꝙ aliqui ſortilegi ſunt heretici. ⁊ inducunꝫ hic quatuor caſus. Primus eoꝝ q̃ dicunt ſortilegia nõ eẽ illicita cũ habeant qñqꝫ ſpẽm pietatis vt ſi ꝓpter ſpem recupãde ſanitatis fiãt. Qꝫ aũt iſtõ ſit hereticũ ꝓbaꝫ qꝛ oppoſitũ eſt ab eccia determinatũ. extra de hereti. c. j. Itẽ ibidẽ diciꝫ eẽ pctm̃ grauiſſimũ. licꝫ aũt nõ ſit hereſis fornicari tñ hereticũ eſt dicere fornitõem licere Secũdus caſus eſt in ceremonijs eccleſie qñ quis abutiꝫ eis ad ſortilegia facienda. vt aqua benedicta vel cera vl' inceſo bñdicto ⁊c̃. credẽs hꝛe efficaciã aliquã reſpectu talis effectũs mali. qꝛ q̃ male ſentit de eccia eſt hereticus cõtra articulũ math. talis ãt male ſentit. de ea putãs malos effectus ex eius cerimonijs ꝓuenire. Tercius caſus ẽ circa articulos fidei. vt cũ qs abutiꝫ verb fidei. vt verbũ caro factũ ẽ. ⁊ ſiſibꝰ deſignantibꝰ. vt ſacrilegia cauſent credẽs ad malũ iſtud verbũ efficaciã hꝛe. qꝛ talis male ſentit de fide. ⁊ oĩs talis eſt hereticus reputandus. cõtra articulũ iohãnis in ꝓpoſito. Quartus caſus ẽ. in ſacris noui teſtamẽti qbus abutũꝫ. bruta cõicãtes aut baptiſmũ inaĩatis cõferẽtes. tales. n. ſunt heretici in duplici caſu. Primo ſi cõferre ſe credant baptiſmi ſacm̃ rei iaĩate. Scðo ſi putãt ſacm̃ baptiſmi hꝛe efficaciã reſpectu alicuiꝰ effectus mali. qꝛ vterqꝫ iſtorũ male ſentiũt de ſacris eccl'e. ⁊ tales ſunt heretici. vt patuit. ſ. Itẽ q̃ dogmatiſat ꝙ ſacm̃ baptiſmi põt cõferri etiã irrõnabilibus etiã eſt hereticus reputandꝰ. ⁊ ꝑ ꝯñs q̃ credit talẽ errorẽ. Itẽ qui diceret ꝙ ſacm̃ baptiſmi põt hꝛe efficaciã reſpectu alicuius mali eẽt hereticus. cũ male de ipo ſentiret ſacro ⁊ errorẽ teneret. ⁊ ꝑ ꝯñs q̃ credit hũc errorẽ nõ eſt catholicus. Sꝫ oriꝫ difficultas ſi taliſ ab hereſi põt aliquo mõ mõ excuſari. Dr̃ aũt ꝙ ſic. qꝛ aliqs põt illo vti nõ intelligẽdo cõferre ſacm̃. nec putando hꝛe efficaciã malã ſꝫ ſolũ intendens ſeruire diabolo. vt habeat ſuũ intentũ. talis nõ erraꝫ niſi in ope. ſic faciũt idolatre. Secũda difficultas ſi ſortilegiũ ẽ ſacrilegiũ. diciꝫ autẽ ꝙ ſic. ⁊ maxime. qꝛ maxie ſacra ledũꝫ. cũ qs eis abutiꝫ ad obſequiũ demonũ Tercia difficultas ẽ quare talia ſortilegia dicunꝫ hꝛe maximã efficaciã. Rñdeꝫ ꝙ cã ẽ qꝛ demones quoꝝ miniſterio talia fiũt maxime delectanꝫ aut appetunt illa in qbus ſũme deus offendiꝫ. Quarta difficultas eſt ſi tales ſortilegi ſunt heretici magis q̃ ſymoniaci. Diciꝫ ꝙ ſic. qꝛ maior eſt error ſacra eccl'e cõtẽptibiliter. imo abhoĩabiliter ꝯtractare q̃ ipa emere vel vendere. Et hec ſufficiant de ꝯſideratõe quarta. in qua oſtenſum ẽ quot ſunt modi hereticoꝝ. ad quos. ſ. oẽs alij reducunꝫ vꝫ cõiter. ⁊ ad que ſe extẽdit hereſis q̃cũqꝫ. ⁊ quid ſentiendũ eſt quo ad rẽ. ⁊ ꝓprie loquendo de hereticis.

Qꝫ vtile eſt eẽ hereſes i eccia dei lꝫ in ſe hereſes male ſint.

Quinta conſideratio eſt videre ſi eſt alicuius vtilitatis hereſes eẽ in eccia dei. Dico ꝙ ſic. qð oñdiꝫ aucte apl'i. j. Coꝝ. xj. vbi

dr.optet ꝛ hereſes eē. vt q̄ ꝓbati ſunt: manifeſti fiant in vobis. ſupra quo dicit glo.optet.i.vtile eſt etiā hereſes eē ſicut erant in his q̄ dubitabāt de reſurrectōe.ſciſſure aūt erant ꝑ donis ſpūalibus. Uidēs.n. diabolꝰ tēpla demonū deſeri.ꝛ nomē liberatoris ꝛ mediatoris curare genus hūanū. mouit hereticos q̄ ſub noīe xp̄iano reſiſterēt doctrine xp̄iane.Qui.n.in eccia xp̄i morbundū quid prauūq; ſapiūt ſi correcti vt ſanū rectūq; ſapiāt reſiſtunt contumacit̄ ſuaq; peſtifera dogmata emēdare nolunt ſed defenſare ꝑſiſtunt heretici ſunt. Et hij etiā ſic malo ſuo ꝓſunt veris catholicis.dū deus vtit̄ etiā malis bene.ꝛ diligentibꝰ deū oīa cooperant̄ in bonū Ro.viij.Dēs inimici eccie vl' cecati errore vel malicia deprauati ꝓſunt.q: ſi accipiūt ꝑtātē affligendi corꝑaliter exercent eius patiaꝫ.Si vo male ſentiendo aduerſant̄ exercēt eius ſapiam.ab aduerſario.n.mota q̄ſtio diſcēdi exiſtit occaſio. Multa q̄ppe ad fidē catholicā ꝑtinentia dū hereticoꝝ callida inquetudine exagitant̄.vt aduerſus eos defendi poſſint ꝛ cōſiderant̄ diligentius ꝛ intelligunt̄ clarius ꝛ p̄dicant̄ inſtantius. Hereticoꝝ enīꝫ genus callidū eſt nō ſpū ſapie ſed impatientie.Dū pacē catholicā pturbāt in vſum cedit ꝓficientiū ſm illud.filiꝰ eruditus ſapiens erit.i prudēte aūt miniſtro vtet̄. Utat̄ ḡ ꝛ hereticis ñ vt eorū approbemus errores ſ; vt catholicam doctrinaꝫ aduerſus eoꝝ inſidias aſſerētes vigilantiores ꝛ cautiores ſimus.ꝓſunt ḡ nobis heretici nō veruꝫ docendo qđ neſciunt.ſ; ad verū querēdū ꝛ apiendū catholicos excitādo. Jōq; diuina ꝓuidentia multos hereticos ꝑmittit. ꝛ cū inſultāt nobis ꝛ īterrogāt nos que neſcimus.vel ſic excutiamus pigriciam ꝛ diuinas ſcripturas noſſe cupiamus.vn̄ ait. optet hereſes eē nō vult apl's nec optat vt hereſes ſint.ſed q: ſic futurū eſt.dicit;ꝛ q: hoc vtile eſt. Ad quid ē vtile ſubdit.vt nō tm̄ reprobi q̄ dicunt ego ſum pauli. ſ; etiā q̄ ꝓbati ſunt in vobis.inter vos ſicut illi q̄ dicunt.ego ſum xp̄i.manifeſti fiāt hominibus.hij.n.deo ꝓbati ſunt q̄ bene poſſunt docere.ſ; manifeſte eē hoībus nō pn̄t niſi cum docent.docere aūt nolunt niſi qui doceri querūt. Sed multi ad querendū pigri ſunt niſi ꝑ moleſtias ꝛ inſultatōes hereticoꝝ quaſi de graui ſomno excitent̄.hec ibi.Ex quibus pꝫ manifeſte vtile eē hereſes nō i ſe q: male ſunt ſ; q: earū cā excitant̄ catholici viri ad ꝯſiderādas v̄itates fidei catholice et ſacre ſcripture. q̄ prio inaduertēter q̄ſi ſomno ḡui dormiebāt.

O.xiiij.ſunt hereſes repullulantes iſtis tempibus.

Extra cōſideratō

huius ſecūdi libri exprimit hereſes repullulantes ꝛ q̄ de nouo oriētes.vt noſtrū fidei fortaliciū per vias ſubterraneas ſubuertāt. quia in occultis feruent non attendentes ꝙ eſt turris fortitudinis a facie inimici. Et ꝙ quia ſupra firmā petrā fundatū ruinari nō poſſit.Et lꝫ nō dubitet̄ plures eē q: dato vno incōueniēti plura cōtingunt.illas tamen ſoluꝫ que ad mei noticiam venerunt gladio fidei trucidare lumine altiſſimi p̄cedente conabor. Sūnt autem predicte hereſes in numero.xiiij. Prima eſt ꝙ nullus poteſt ſaluari ſine circumciſiōe carnali. Secunda eſt ꝙ chriſti euangelium eſt falſum. Tercia ꝙ confeſſio ſacramētalis non valet ad remiſſionē peccatorum. ſed ſola contritio ſufficit. Quarta eſt. ꝙ confeſſio non eſt facienda homini: ſed deo ſoli. Quinta eſt ꝙ dato ꝙ confeſſio homi ſit facienda ſolū eſt fienda

ppłro ſacerdoti. Sexta ē ꝙ nō tenetur aliquis cōfiteri ſacerdoti ſi laico ſit pͦſto. Septima eſt ꝙ nō eſt obediendū niſi ſoli deo. Octaua ꝙ dato ꝙ obediendū ſit homini nō tñ exiſtenti in peccato. ⁊ ꝙ ſolū boni ſacerdotes hñt poteſtatē ligandi atq; ſoluendi. Nona ē. nō officiū ⁊ ordo ſed meritū bōe vite habet ptātem ſoluendi ⁊ ligandi cōſecrandi ⁊ benedicendi. Decima ꝙ non eſt vera relaxatio vel indulgentia epi. in cōſecratōe eccie vel alias indulgentias cōcedendo. Undecima eſt ꝙ ſuffragia vel orōnes ꝑ mortuis ab exiſtētibus in mortali factis non ꝓficiunt. Duodecima ꝙ nō ē purgatoriū. Tredecima ꝙ nō eſt alia vita niſi iſta. Decimaquarta ⁊ vltima ꝙ illi q̄ ſunt nati in tali ſigno vł fato nō pñt euitare peccata ad que inclinant.

Quot xp̄iani qui vtuntur circumciſione carnali poſt euangelij publicatōem ſunt heretici reputādi ⁊ vt tales puniēdi.

p Rima hereſis in his ſolū orit̄ q̄ de iudaiſmo venerūt fortaſſis attendentes ad illud Gen̄. xvij Maſculus cuius ꝑpucij caro circūciſa nō fuerit delebit aīa illa d̄ ppł'o ſuo q2 pactū meū irritū fecit. ⁊ etiā q2 xp̄c circūciſus fuit. Pro excluſione hui9 ſcelerate hereſis pono duas cōcluſiones. ⁊ poſt primā rn̄debo ad obiecta. Prima eſt ꝙ erroneū ē xp̄iano vti circūciſione carnali. Scōa eſt ꝙ neceſſariū eſt xp̄iano vti circūciſione ſpūali. Primā ſic deduco. Quiuere xp̄ianuſ eſt factus eſt noua creatura ꝑ baptiſmū pꝫ ad Gal'. vi. Si g̃ redeat ad circūciſionē carnalē efficit̄ vetus creatura cū accipiat ſacramentū inueteratū qđ iam ceſſauit ſicut oñſum eſt ſupra. li. j. ꝯſideratōe. iij. arti. vj. in pͦmo puncto de ceſſatōe legis moyſi. Sꝫ accipe ſacr̄m qđ iam ceſſauit ē erroneū. ergo vti circūciſione carnali in viro xp̄iano eſt erroneū. Item q̄ vtit̄ ſacr̄o qđ nihil valet errat. ſed xp̄ianus q̄ vtit̄ circūciſione carnali vtit̄ ſacr̄o qđ nihil valet. g̃ valde errat maior eſt nota. minor eſt apl'i vbi ſupra dicentis. In xp̄o. n. ieſu neq; circūciſio aliquid valet neq; ꝑputiū. q. d. equalia ſunt deo circūciſio et ꝑputiū nec vnū nec alterū valet ad ſalutē. Sꝫ noua creatura. i. regeneratio ⁊ noua vita. Nouā. n. creaturā dic̄ nouā vitā ꝑ fidē xp̄i. vt dicit glo. Et iterū ad Gal'. v. In xp̄o ieſu neq; circūciſio aliquid valet neq; ꝑputiū ſ3 fides que ꝑ dilectiōem operatur ſup quo dicit glo. fides nō vtiq; ocioſa. q2 fides ſine opibus nō ſaluat Jaco. ij. Sꝫ que operatur ꝑ charitatē dr̄ ⁊ ꝓprium opus fidei ipſa dilectio eſt. ſine dilectōe fides inanis ē fides cū dilectōe xp̄iani ē. Alia. i. fideſ ſine dilectōe demonis eſt. Nā ⁊ demones credūt ⁊ cōtremiſcūt. qui aūt non credunt tardiores ſunt ⁊ peiores q̄ꝫ demones. Sꝫ multuꝫ intereſt vtrū quis credat ipm eē xp̄m an credat in xp̄m. Nam ipm eē xp̄m demones crediderūt nec tñ in xp̄m crediderūt. Jlle eñ credit in xp̄m q̄ ſperat i xp̄m ⁊ diligit xp̄m. hec ibi. Multū g̃ errat quicūq; xp̄ianus qui vtit̄ circūciſione carnali cū in xp̄o nihil ſibi valeat. ⁊ cū oſtēdet ſe fidē ocioſam hr̄e. Item tercio arguitur ſic. quicūq; de libero ſe facit ſeruū multū errat. ſed xp̄ianus qui vtit̄ circūciſione carnali de libero ſe facit ſeruū. ergo multū errat. maior pꝫ. q2 efficit̄ crudelis ſibipi. minor ē apl'i ad galath. v. vbi vtrunq; oñdit dicēs. Itaq; frēs mei nō ſum9 filij ancille ſed libere q̄ libertate xp̄c nos liberauit. Sup quo dicit glo. nō ſumus filij ancille q2 nō ſumus ſerui peccati vel legis. ſed libere. ſ. hierl'm celeſtis qui eſt ppl's nouus regni celoꝝ ⁊ nō alio mō ſum9 fi-

liȷ̄ libere ſꝫ ꝑ eam libertatē qua liberta
te.i.ꝑ quā libertatē xp̄c nos liberauit.
ꝗ imunis a pctō ex dilectōe obediens
fuerit.libertas ergo qua liberati ſumꝰ
mus a xp̄o eſt pctōꝝ remiſſio ⁊ fidei ꝑ
opantis dilectōem iuſtificatio. hec ibi
Scōm oñdit.c.eodē dicens. State ꝗ̃
⁊ nolite iterū ſeruitutis iugo cōtineri.
Ecce ego paulus dico vobis qm̄ ſi cir
cūcidimini xp̄c nihil vobis ꝓderit.ſu-
per quo glo.dicit. galathas hortaꝛ ne
ſe iugo legis velit ſubiȷ̄cere ⁊ terret pe
riculi ꝯminatōe.⁊ qꝛ ꝑ xp̄m liberi eſtis.
ergo ſtate ⁊ firmo fide.fixo pede ꝑma-
nete in libertate. ⁊ nolite ꝯtineri iugo
ſeruitutis.i.legis que in ſeruitutē ge-
nerat. Et addit iterū. nō quia galathe
prius legem cuſtodierint.ſed dū circū
ciſionis ⁊ legaliū obſeruatōnū iugo ſe
ſubiȷ̄ciebant quaſi ad eoſdē reuertebā
tur cultus qbus in idolatria ante fuie
bant.qꝛ nō eſt leuior hec legis ſeruitꝰ.
ꝙ idolatrie. Nota terribile verbū glo
rioſi Hiero.ſequiꝛ. Hiero.aūt iſta le-
galia poſt xp̄i paſſionē ſiue in eiſ ſpes
ponaꝛ ſiue nō obſeruantibꝰ. dixit no-
xia eē niſi diſpenſatorie cuſtodianꝛ.et
ſm̄ hoc locus hic ita exponiꝛ ſi circū
cidamini nihil vobis xp̄c ꝓderit.quia
circūciſio iam nō ſolū ꝓdeſt ſed obeſt
Anteꝙ noua inciperet p̄dicatio oportuit
circūcidi.nūc aūt lege xp̄i ſuccedente
nihil ꝓderit fideli addita circūciſio ſꝫ
oberit.maius.n.malū eſt ex libero ſer-
uum fieri ꝙ naſci.hec in glo. Ex h̄ ha-
beꝛ manifeſte ꝙ magis peccat xp̄ianꝰ
circūcidens ſeip̄m vel filiū ſuū ꝙ iude
us eodē genere pcti ⁊ ceteris paribus
circūſtantiȷ̄s.patet etiā ex p̄habitis ꝙ
xp̄ianus vtens circūciſione nimis er-
rat cū ſe faciat veterē creaturā nouam
deſerendo vt patuit argumēto.j. Et qꝛ
circūciſio nihil ei valet.vt ptꝫ argumē
to.j.⁊.ij.⁊ de libero ſe facit ſeruū.vt pꝫ
argumēto.iij. Itē.iiij.arguiꝛ ſic. Qui-
cunqꝫ de amico dei ſe ꝯſtituit inimicū
eius.⁊ ei odioſum valde errat.ſꝫ xp̄ia-
nus vtens circūciſione ē talis.ꝗ̃ valde
errat.maior eſt nota.minor ꝓbaꝛ ꝑ lo-
cū a miori.quia ſi iudeus vtens circū-
ciſione eſt blaſphemus.⁊ in continua
ira ⁊ odio dei.vt declaratū fuit ſupꝰ li
bro.j.cōſideratōe.iij.arti.vj. in ſecūdo
puncto. ergo multo fortius erūt blaſ-
phemi.⁊ in cōtinua ira ⁊ odio dei.qcū
qꝫ xp̄iani vtentes circūciſione.⁊ tanto
grauius peccant ꝙ iudei quāto ipi cō
fitenꝛ ieſuꝫ xp̄m eē filiū dei ⁊ virginis
marie verū meſſiam veniſſe in mūdū
⁊ cōpleſſe ꝑ mortē ſuā qḋ fuit ꝑ deum
ꝓmiſſuꝫ. Ex quo elicit correlariū dn̄s
ceſarienſis in tractatu ꝯ ſaracenos di-
cens. Quicunqꝫ manifeſte intelligere
pōt ꝙ grauiſſimū peccatū cōmittunt.
⁊ in ꝙ profundiſſimā hereſim icurrūt
neophiti de iudeis facti xp̄iani.ſi poſt
ꝙ receperūt baptiſmū cōfitentes fideꝫ
xp̄i ꝙ fuit natus de virgine. ꝙ mortuꝰ
fuit ⁊ reſurrexit.⁊ aſcendit ad celos ipi
redeunt ſicut prius ad obſeruādū ſab-
batū.⁊ volendo ſicut prius ſeruare le
gē moyſi.nō comedere ea ꝗ in illa ꝓhi
benꝛ.⁊ ſi circūcidunt filios ſuos poſt-
ꝙ baptiſati ſunt.in hoc nō debent hr̄e
aliquaꝫ patiam xp̄iani ꝙ nō corrigāt
qn̄ talis actus venerit ad noticiā ſuaꝫ:
cum ſit ex toto ⁊ totaliter actus fidei
xp̄iane cōtrarius. qꝛ ex quo myſteriuꝫ
circūciſionis eſt ſpes aduētus meſſie.
⁊ illud ꝙ quis expectat nō hꝫ ipo fcō.
intelligiꝛ ꝙ tales circūcidentes faciūt
ꝓfeſſionē ieſum xp̄m nō eſſe natū ex
virgine.nec crucifixū nec mortuū nec
reſuſcitatū nec aſcendiſſe ad celos.hec
ille. Manifeſte iſte doctor oñdit in p̄-
dictis oēs xp̄ianos vtentes circūciſio
ne eſſe hereticos. Sed nūquid ſunt
aliqui tales iſto tp̄e.certe non ſum te-
ſtis de viſu.ſed illi qui viderunt filios
xp̄ianoꝝ circumciſſos ꝓpriȷ̄s oculis te-

ſtimoniū ꝓhibuerūt ꝛ ꝓhibent ꝛ ſcimꝰ qꝛ verū eſt teſtimoniū eoꝝ. Erut coopiret iſtud grauiſſimū crimen ꝛ ꝑuerſitꝫ hereſim. vnus xp̄ianus hn̄s duos filios circūciſos. quoꝝ vnꝰ eſt apud nos. dixit hos ſic natos cū circūciſione qḋ dictū quante irrōnabilitatis ꝛ falſitatꝫ ſatis notū eſt. Si .n. iſtud eēt poſſibile ꝙ circūciſio fieret ī vētre mr̄is ī abꝛaā pꝛimo circūciſo oſtendiſſet miraculoſe deus ꝛ fruſtra fuiſſet culter lapideꝰ ad circūcidendū in lege. Et iteꝝ. quia nō diceret circūciſio. ex q̄ ꝑ nihil ꝑpuciū ſciſſum eſt circūcirca. Sꝫ diceretur illud tale. ſi ſic accideret mōſtrū in natura pp defectū materie. ſicut ille q̄ naſciṫ cū aliquo defectuoſo mēbꝛo. Itēꝫ qꝛ cū natura intendit generatōem. nūq̄ꝫ deficit in mēbꝛis generatōis in aliq̄ ꝑputiū aūt eſt ḋ cōplemēto mēbꝛi generationis. ꝛ pp hoc mouet dubiū frāciſcus de maronis in materia de generali reſurrectōe. ſi oēs reſurgent cū circūciſione. ꝛ dicit ꝙ nō. qꝛ ꝑpuciū videtur ꝑtinere ad integritatē hōis. īō cuꝫ ea erit futura reſurrectio cū ſic fuerint creati pꝛimi parentes. Sꝫ tunc eſt dubium ſi xp̄c cum ꝑpucio reſurrexit diciṫ ꝙ ſic. qꝛ dicit ap̄ls ꝙ in virū ꝑfectū hec ille. patet ergo irrōnabilitas ꝛ falſitas illius dicti ꝙ nati ſunt ei filij circūciſi. Mulier etiā quedaꝫ in ciuitate zamoꝛeñ. habens duos filios puulos circūciſos. timens ꝙ hoc veniat ad noticiā cuiuſdā ibidē verbū dei ꝑdicātis ꝛ rep̄hendentis dure peccata maloꝝ. xp̄ianoꝝ die quadā cū trāſitū faceret ante domū dicte mulieris gardianus ↄuentus dicte ciuitatis exiuit ad eum mulier illa. ꝛ hilari vultu ipm̄ recipiēſ inter cetera dixit ſibi. Neſcitis dn̄e qḋ accidit his duobus filijs meis. Cū enīꝫ edificaret hec domus noua. ꝛ eſſet hic multū de calce iſte puulus ludens de calce intra ꝑpuciū poſuit. ꝓpter qḋ ea leſacta virgula fuit. neceſſe fuit ꝙ vocaremus cirugicū q̄ abſcidit ꝑputiū eiuſdē vt curaret. Silr̄ iſte alius puulꝰ ponens paleas intra ꝑpuciū infirmatus fuit in virga. ꝓpter qḋ a cirugico etiāꝫ abſciſum eſt ꝑpuciū. ꝛ ſic videnṫ circūciſi ꝛ tn̄ nō fuit aliud niſi qḋ dictū eſt. Gardianus ꝟo ille miratus eſt de verbo cū nō quereret de materia illa et diſſimulauit cognoſcēs fictiōem ſatis coloꝛatā. Sed qḋ amplius dolendū ē nec ſine amaritudine coꝛdis exꝑmere queo. ꝙ adulti eoꝝ q̄ iam longo tpe citra noīe xp̄iano gaudebāt alij circūciſi ſunt. Cū .n. ꝑdicarē anno dn̄i. M. cccc.lix. in villa metine de campis ꝛ relatū fuiſſet mihi ꝑ virū religioſuꝫ eiuſdē gentis ꝙ eēnt ibi plures heretici occulti q̄ aſſerebant xp̄i euangeliū eē falſum. vt diceṫ infra zelo fidei ſuccenſus ꝑdicaui ibi plures ſermones de excellentia nr̄e fidei damnādo erroꝛes ꝑdictos vt dn̄s mihi dedit. Certificatꝰ ſum deinde quaſi ſex mēſibus elapſis ꝑ illū q̄ bene nouerat eoꝝ ſecreta. nihil occultū ꝙ nō ſciaṫ ꝙ eo tpe quo ibi ꝑdicabaṫ fuerūt in quadā domo dicte ville ſecretiſſime occulti fere. xxx. eoꝝ nouiter circūciſi ꝑ vulneribus circūciſionis ſanandis. Alij ꝟo cōuerſi ſunt ad iudaiſmū. ſicut ḋ eadē villa. ꝛ credo ꝙ vnus mgr̄oꝝ q̄ dicebaṫ mgr̄ frāciſcus medicus venditis ſecrete q̄ poſſidebat in ir̄lm ꝓfectus factus eſt iudeꝰ. ſic mihi rex retulit pn̄te q̄dā iudeo medico q̄ idem aſſeruit foꝛe verū. De pluribus alijs diciṫ ꝙ ꝑparant ſe ſecrete vt ſimiliter faciant illuſi diabolico ↄſilio deo ꝑmittente q̄ pp eoꝝ pctā dat eos in repꝛobū ſenſum. Iſti tales xp̄iani vtentes circūciſione inimici dei. ꝛ magl̄ heretici ſunt illi de q̄bus paulus ad tytū in p̄ capitulo enumerat. xv. cōditōnes peſſimas. ſ. ꝙ ſunt inobedientes. vaniloqui. ſeductoꝛes, vniuerſos domos

ſubuertentes. docẽtes que nõ oportet
mendaces. crudeles. guloſi. nõ ſani in
fide. intendẽtes iudaicis fabulis. auer
tentes ſe a veritate. cõfitentes ſe noſſe
deũ. factis negantes. abhoiabiles. in
credibiles. ad oẽ opus bonũ reprobi.
cuius verba ad lrãm ſunt hec. Sunt
enĩ multi inobedientes. vaniloqui ⁊ ſe
ductores. maxime q̃ de circumciſione
ſunt quos oꝑtet redargui q̃ vniuerſas
domos docentes q̃ nõ oꝑtet lucri grã
Dixit quidã ex illis ꝓprius eorꝫ ꝓpheta
Cretenſis ſꝑ mẽdaces. male beſtie. vẽ
tris pigri teſtimoniũ. hoc verꝫ eſt. quã
ob cãm increpa illos dure. vt ſani ſint
in fide nõ intendẽtes iudaicis fabulis
⁊ mandatis hoim auerſantiũ ſe a veri
tate. oia. n. mũda mũdis. Coinq̃natis
aũt ⁊ infidelibus nihil mundũ. ſed in
q̃nate ſunt eorꝫ ⁊ mens ⁊ cõſcia. Cõfi
tenť. n. ſe noſſe deũ. factis autẽ negant
cum ſint abhominabiles ⁊ incredibi
les. ⁊ ad oẽ opus bonũ reprobi. Suꝑ
quo glo. ordinaria ſic dicit. Inobediẽ
tes in ſe. vaniloqui ad alios ⁊ ſeducto
res circũuentõibus ⁊ cuiuſcũq; gene
ris fraudibus maxime qui de circũci
ſione ſunt. i. de iudeis qui ſub noie xp̃i
iudeizare docebant. Renati. n. in xp̃o
nõ puri erant xp̃iani. q2 ꝑtim legẽ par
tim xp̃m venerari volebant. De q̃bus
ſubdit quos oꝑtet redargui. Ideo q̃a
ip̃i ſunt qui ſubuertunt vniuerſas do
mos. i. totã familiã docentes q̃ nõ opꝫ
⁊ hoc faciũt grã turpis lucri. ſ. terrene
rei. ꝓ terrenis acquirendis. Dixit qua
ſi tales vere ſunt. ſicut dixit quidã ex il
lis qui eos nouerat. Iſte ſunt epigme
nides cretenſis. in cuius libris hoc in
uenitᷣ. nomẽ eiuſ nõ cõmẽorauit apl's
q2 inter ꝓphetas dei nõ inuenitᷣ. ꝓpha
q2 verũ dixit. ⁊ ſi ꝓpheta eſſet illorꝫ nõ
dei ⁊ ꝓprius illorꝫ. q2 eorꝫ naturã bene
aperuit q̃d vtiq; ad hoc dictũ eſt ne dei
ꝓpheta videreť ſed illorꝫ. Cretenſes ſꝑ
ſunt mẽdaces expτus ſum ⁊ lõgo tꝑe
hanc mendacij ꝓprietatẽ. nõ dico ioco
ſam ſꝫ ꝑniciosaꝫ in virꝫ religioſis eiuſ
dẽ gẽtis. quos ſanctoſ primitus repu
tabã. nũc vo angelos ſathane in lucis
angelos tranſformatos potius repu
taui. Cũ ſm verã cõſciam nihil in eis
niſi ſiĺatã eq̃tatẽ ſenſerimus. que du
plex ẽ iniq̃tas. male beſtie. ſ. ſanguinẽ
ſitientis ⁊ ventris pigri. i. guloſi. ⁊ iõ
pigri. Et ne minuſ credas ei q2 gẽtilis
erat. eius verba cõmendat apl's dicẽs
Teſtimoniũ hoc verũ eſt. q2 vanis at
q; ſuꝑfluis gentiliũ ſuꝑſtitionũ ⁊ poe
ticarũ ſentẽijs abraſis atq; deciſis. q̃d
purũ reꝑtũ fuerit ad miniſteriũ dom⁹
dei aſſumẽdũ eſt. Quã ob cãm q̃i do
ceret q̃d nõ oꝑtet. quã ob cãm increpa
illos nõ vt ſoles molliter ſꝫ dure vt ſa
ni ſint in fide. i. vt recte credant. q. d. nõ
recte credunt. Ego. n. vidi quandã peſ
quipiã que caſu venit ad man⁹ meas
Et que facta fuit cõtra hãc gentẽ in ci
uitate toleti. et inter multa q̃ ſibi legi.
vnde notať q̃ aliqui eorꝫ nõ ſint ſani i
fide ſicut ea que ſequunť. Primo q̃ fi
lios ſuos circũcidũt. Secũdo q̃ ſacra
mentũ altaris nihil aliud eſt niſi q̃daꝫ
cerimonia. vt ſacerdotes trahant gen
tes ad deuotionem. Tercio q̃ mittunt
etiam oleum ⁊ habent lampades in ſi
nagogis iudeorum. Quarto q̃ obſer
uant ſabbatum ſicut iudei. ⁊ operan
tur occulte die dominica. Quinto q̃
faciunt iuramenta ſicut iudei in cõtra
ctibus ſuis dicentes q̃ per nomen cre
atoris viui veri qui fec̃ mare ⁊ arenas
⁊ celum ⁊ ſtellas. ⁊ dederit tabulas le
gis Moyſi q̃ ipſe daret ⁊ ſolueret ⁊c̃.
Sexta q̃ fides catholica erat quedaꝫ
truffa. ⁊ q̃ nihil aliđ erat in hac vita ni
ſi naſci ⁊ mori. ⁊ q̃ totũ aliđ vãitaſ erat.
Septio q̃ cũ i ꝑiculis ſe videbãt nũq̃

nominabant xp̄m nec beatā virginē ſ3 dicebant adiuuat te adonay. Octauo ꝙ vigo maria nō erat noianda. q2 fuerat quedā peccatrix que ſtat ſb cauda iuda. Nono ꝙ in die iouis ſctō occidebant agnū ⁊ comedebant. Decio ꝙ cū ſunt in eccia nō attendunt cū eleuatur corpus xp̄i nec ſignant ſe niſi cū dim i dia cruce. Undecimo ꝙ fingunt puulos in ꝑiculo cū naſcunt̄. ⁊ dicūt ꝙ ꝓꝑ ꝑiculū baptizant eos ⁊ nō eſt ſic. ſicut de duabꝰ filiabꝰ alfandari curſoris domoꝝ inuenit̄ ibidē ꝙ cū eēnt. xviij annoꝝ fuerūt baptizate. Duodecimo ꝙ faciunt circa defunctos oēs cerimonias iudeoꝝ. Tredecimo ꝙ ꝯtrahūt matrimonia in gradu ꝓhibito ſine diſpēſatōe eccie. Decimoquarto ꝙ mittunt puulos ad ſinagogas vt doceant̄ i eiſdē. Decimoquinto ꝙ deridēt de ſacr̄o baptiſmi ⁊ de cerimonijs q̄ fiunt a ſacerdote. Decimoſexto ꝙ dant publice ad vſuras antiq̄s xp̄ianis in lege chriſti dicendo ꝙ dicti xp̄iani ſunt ſui inimici ⁊ legis. ⁊ iō nō peccant dādo ad vſurā eis imo ꝙ cū hoc faciant lucrāt̄ indulgentias. Decimoſeptimo ꝙ non curant de excōicatōibus nec de abſolutione accipienda nec credunt nec intelligunt ſi ſunt excōicati. ꝙ ſunt excōmunicati ꝓꝑ debita ad que tenent̄ cu3 ꝓpter illa ſoluenda excōicant̄. ⁊ ſi ſoluunt hoc faciunt vt nō capiant̄. vel vt non euitent̄ ſed non timore dei. nec vt euitent ꝑiculū aiarū ſuarū. ⁊ cū hac incredulitate nō curant de abſolutōe dicentes. ꝙ ſoluto debito amotū eſt peccatū. ⁊ ꝙ nō indigent abſolutōne. ⁊ ſic dimittunt ſe ſtare excōicatos toto tp̄e vite ſue. Deciooctauo ꝙ raro audiunt miſſam ⁊ diuina officia raro etiā confitentur. ⁊ ſi veniūt ad ꝯfeſſionē: hoc faciūt ꝓꝑ verecūdiā ⁊ vt nō expellant̄ ab eccleſijs. ⁊ nūq̄ cōfitent̄ aliqđ peccatū ſ3 opa virtutis ⁊ ſanctitatis. l3 ſciantur publici peccatores. xix. ꝙ ſacr̄m ꝯfeſſionis ordinauerūt. xij. ebrij q̄ fuerūt cā ꝙ occiderent̄ ꝑ mundu3 plures q̄3. xx. mille pſone. Xx. ꝙ ſunt idolatre. q2 inuenit̄ in eadē peſquiſia ꝑ illū teſtē qui vidit iuramēto p̄ſtito ꝙ alfonſius gūdiſalui de faro p̄dicte ciuitatis ciues ⁊ p̄dicte gentis cū mentia alfonſi vxore ſua habebant in eadē domo vnū retabulū de petra tabulis cooꝑtū cū ianuis ſuis in q̄ erant. iiij. imagines lignee firmiter cōiuncte lapidi illi. figura vnius illarū erat hois longi magne quātitatis habentis coronā aureā. ⁊ a zona infra erat imago illa nigra ſicut carbo. Tres vō alie imagines habebāt figurā domicellarū. erant tn̄ nigre ſicut carbones hn̄tes capillos ꝓtenſos ſ3 nigros. Et dixit teſtis ille iuratus qui vidit ꝙ p̄dicti tenebant dictū retabulu3 in quodā loco occulto. ſ. in tecto camere quadrate in qua dormiebāt ⁊ claudebat̄ tabul' tn̄ clauis. Cū vō erat pulſata campana ꝓ aue maria p̄cipiebant p̄dicto teſti cū eis cōmemorāti vt aſcēderet ad p̄dictū locum cum quadā ſcala qui amouebat clauos ⁊ tabulas illas. ⁊ extrahebat p̄dictū retabulū. ⁊ ligato fune vſq3 ad eoꝝ manus ſuſpēdebat. Qui recipientes illud faciebāt ꝙ p̄dictus teſtis adoraret imagies illas ⁊ deoſcularetur ora ipoꝝ3 dicendo ꝙ erant ſancti. ⁊ ſtatim extinguebāt candelas ⁊ crucibula que incēſa tenebāt. ⁊ orabant magno ſpacio ante idola illa in arabico vſq3 ad gallicantū. In q̄ hora vocabant iterū p̄dictū teſtē ⁊ faciebant ꝙ verum eleuaret retabulū illud ad p̄dictum locū claudēdo ſic prius diligēter. Dixit etiā ꝙ qualibet die hora meridiana illud faciebāt ⁊ ꝙ hūc laborē habuit q̄3diu vixit cum eis. Dixit etiam de illis ꝙ comedebāt carnes ꝑ totā quadrageſimā ſextiſq3 ferijs ac in diebus ſabbatoꝝ. Xxj. ꝙ ſunt ꝑio-

res heretici q̄ꝫ arriani et quicūqꝫ alij q̄ ꝯ legē xp̄i errauerūt. ſicut pꝫ in p̄dicta peſq̄ſia de errore didaci gomes bacha larij filij de moſen iohn̄. eiuſdē gentis ſicut affirmauit iuramēto interpoſito Aluarus fernādi medicus p̄dicte ciui tatis cōuicinus p̄ntatus in teſtē in for ma iuris. dicit. n. ꝙ loquendo de lege xp̄i ⁊ lege iudeoꝝ cū eo ꝙ dixit ei p̄di ctus bachalariꝰ ambulate. qꝛ nihil ſci tis. qꝛ ſi ſciretis ſcripturas q̄s nos ha bemus vos miraremi. Qui dixit ſibi que ſcripture ſunt ille. qꝛ ego ſepe per tranſiui teſtamentū verꝰ ⁊ nouū. ⁊ cuꝫ hoc etiā ſignaui plura loca p̄dicte ſcri pture. R̄n̄dit p̄dictus didacus gomes bachalarius tota ip̄a ſcriptura eſt pro pp̄lo. ſed n̄ri lr̄ati alias ſcripturas ha bent maioris certitudīs ⁊ maioris au ctoritatis. Cūqꝫ p̄dictus teſtis cogita ret ꝙ illa eſſent aliq̄ mag̃ myſteria ſan ctiſſime trinitatis vel incarnatiōis. vel verbi diuini ſeu natiuitatis xp̄i mor tis vel reſurrectōis vl' ſanctiſſimi ſacri altaris dixit ſibi ꝙ oñderet eidē. Et ip̄e reſpondit ꝙ totū erat ſcriptū in hebrai co. Et iterū dixit ei. Quid eſt illud qđ eſt ibi ſcriptū vltra illud qđ tenet̄ in bi blia. R̄n̄dit ei ꝙ hec erant ſecreta rerū p̄teritarū. ſ. quis fuit abraam ⁊ adhuc xp̄c. ⁊ quis machometus. ⁊ quos ſpiri tus habuerūt q̄libet eoꝝ. ⁊ ꝙ mirabāt̄ de gētibus q̄ credūt tot inſipiētias ſic dicūt. qꝛ abraam querebat ſpm̄ q̄ r̄n̄de ret ſuis petitōibus ⁊ nō inueniebatur. Quadā v̄o die abraā exn̄te nudo in q̄ dā circulo cōuocādo ſpm̄ q̄ ei r̄n̄deret. nihil vidit de quo poſſit ſanguinē ex trahere niſi de virga virili ſua ⁊ circū cidit ſe. ⁊ cū cecidit ſanguis ſtatim r̄n̄ dit ſibi ſp̄us ſaturni. ⁊ ꝙ totum aliud erat deriſio quedā. Et dixit ei ſp̄us ꝙ in annis ſaturni ſunt octogīta puncta ⁊ ꝙ q̄cq̄d diceret ſic erit. ⁊ ꝙ illa pūcta reuelauit ſp̄us abrae ⁊ abraā filijs ſuis ⁊ ſic p illa ꝓphetabant ꝓphete. Dixit et ei ꝙ ieſus xp̄c habuerat ſpm̄ mercurij ⁊ ꝙ addiſcebāt cū vno magno rabino ip̄e ieſus ⁊ iudas ſcarioth ac alij iudei ⁊ ꝙ ieſus fuit filocaptus de quadā iu uencula iudea. qđ cū cognouit ille ra binus. poſuit excōicatōem ſup ieſum xp̄m p. x. dies. ⁊ in octauo die dilata uit excōicatōem p. xx. ⁊ deinde dilata uit p. xxx. dies. Et cū hoc vidit Ieſus xp̄c receſſit ⁊ ſeparauit ſe ab illo rabino. ⁊ ꝙ incepit p̄dicare ꝯ mgr̄m ſuuꝫ. ⁊ ꝙ ſic ambulando appropinquit vnꝰ p̄ dictoꝝ octoginta punctoꝝ ſaturni ⁊ di xit ꝙ poſuit ſe ieſus xp̄c ad ſeruanduꝫ punctū illū p p̄tē ſuā. ⁊ rabinus ille p ſuā ⁊ iudas ſil'r. Et dixit ꝙ rabinus il le ⁊ iudas dormierūt. ⁊ ꝙ ieſus xp̄c vi gilauit optime. ⁊ cū venit ille pūctus dixit ꝙ dixi ieſus xp̄c. Dn̄e deus miſe rere oīm q̄ me audierint et in me cre dent. ⁊ in hoc excitatus eſt rabinꝰ. Ta ce mala morte moriaris tu ⁊ tui credē tes. Excitatus etiam iudas dixit. ma le finiā ego ſi de te nō dedero malū fi nē. ⁊ dicit ꝙ ſic totū ipletuꝫ fuit. Et ꝙ iudei maledicūt illū rabinū. qꝛ excōi cauit ieſum xp̄m dicētes ꝙ ſi nō excōi cauerat eū totū mundū ꝯuerterat ad iudaiſmū. ⁊ iō vtrunqꝫ maledicūt ſed plus ieſum xp̄m qꝛ maledixit eos. Di xit etiā vlterius ꝙ machometꝰ habuit ſpm̄ martis. Et tot ⁊ tanta dicebat iſte teſtis ꝙ habebat in ſcriptis ꝙ plus vi debant̄ ſtulta figmenta cōpoſita mali cioſe ⁊ ex inuidia ⁊ peiora q̄ꝫ dixerant arriani ⁊ manichei. Dicebant etiā ꝙ p malā artem ieſus xp̄c fecerat in mor te ſua terremotū. ⁊ ꝙ ꝑpter talia ꝓphe te fuerant occiſi. qꝛ vtebant̄ malis arti bus. ⁊ ꝙ ſic etiā a filij fuerant mortui. ſicut mali ⁊ falſi p iuſticiā. ⁊ talit̄ mor tui ſunt qualiter opa fecerūt. Dicebat eñ ꝙ ſanctū ſacr̄m altaris ordiatū fu erat in forma hoſtie rotūde ſicut ſol. qꝛ

erat ſacrificiū ſol᷑. ꝛ ꝙ iupiter ſol ꝛ mer
curius ordinauerāt legē xp̄ianoꝝ. Sic
ꝙ iupiter accepit habitū. mercuriꝰ ſer-
monē. ſol ꝟo ſacrificiū. Et cū p̄dicta ꝛ
multa alia aboīabilia audiuit p̄dictꝰ
teſtis ab illo didacogomecij. nō ſoluꝫ
cōtra legē iudeoꝝ ſed etiā xp̄ianoꝝ di
cit ꝙ ſeꝑauit ſe ab eo. vidit. n. ꝙ ſic ex-
pediebat ei qꝛ peioꝛa videbanꝭ p̄dicta
ꝙ̄ꝫ idolatrare. Dicebat. n. ſi in iſto qui
eſt graduatus in ſcia ꝛ filius doctoꝛis
talia inueniunꝭ q̄d erit in alijs ∴ Dixit
etiā p̄dictus teſtis ꝙ tantū cognoſce-
bat de p̄dicta gēte ꝙ plus crederet vni
ſaraceno q̄ iuraret ſibi ī lege ſua ꝙ̄ꝫ vni
cōuerſo q̄ iuraret ſibi ſuper ſancta dei
euangelia ꝛ ꝙ boni inter eos ſunt pau
ci ꝛ ꝓ maioꝛi ꝑte ſunt augures. ſoꝛtiē-
tes. creditoꝛes malarū rerū. ſomniato
res intromiſſi in oībus alijs artibus.
Viceſimoſecūdo ꝙ ſacerdos quidaꝫ
eiuſdē gentis cōſecrauit die quadā q̄n
ꝙ̄ꝫ hoſtias quaꝝ vnā ſūpſit ꝛ alias tra-
didit fratribus ſuis ꝛ neſcit q̄d factuꝫ
eſt de illis. Hec ꝛ plura alia cōtinenꝭ
in p̄dicta peſq̄ſia q̄ breuitat᷑ cā obmit
to. Itē me exn̄te in ciuitate ſegobieñ.
Anno. Mcccc.lix. cū iudei celebrarēt
feſtū tabernaculoꝝ ꝛ vnus iudeꝰ time
ret puniri ab alio in ſynagoga ꝓpꝭ ali-
q̄d peccatū cōmiſſum. recōmendauit
ſe cuidā xp̄iāo algazelo iudeoꝝ. vt ve-
niens in ſynagogā p̄ñs non ꝑmitteret
punitōem eiuſdē. Qui veniēs vidit ſy
nagogā plenā hoībus oꝛantibus ac il
luſtratā luminariū multitudine. ꝛ cuꝫ
ad ianuam ſynagoge ꝑmaneret exiuit
vnus capite cooꝑto. q̄ cū queſiuiſſꝫ ab
eo quis eēt agnouit eū eē vnū de con-
uerſis p̄dicte ciuitatis. Qui miratꝰ et
volēs videre amplius inuenit plures
alios ibidē cū iudeis habitu ꝛ oꝛōne
cōfoꝛmes q̄ oīa p̄dictus algazelus oī-
bus volentibus audire publice affir-
mabat. Itē in villa de foꝛmeſta huius
regni caſtelle quidā barbitonſoꝛ eiuſ-
dē gentis. cuius nomē fernandus ſan
cij publice dixit ꝛ ſepe idē affirmauit.
ſcꝫ ꝙ ieſus xp̄c nō erat verus deus nec
credebat in eū ꝛ ꝙ deꝰ nūꝙ̄ꝫ hūerat fi
liū. ſed ꝙ ſolū credebat in illo vno deo
q̄ fec̄ celū ꝛ ſtellas. mare ꝛ arenas. Itē
ꝑuerſus hereticus fuit accuſatꝰ coꝛam
dn̄o petro palentino qui facta inquiſi
tione inuētū eſt teſtionijs ſeptē teſtiuꝫ
eadē dixiſſe vt ego vidi in peſquiſia q̄
ad manus meas deuenit ꝑ mandatuꝫ
dicti epī q̄ cepit p̄dictū malū xp̄ianuꝫ
ꝛ timoꝛe moꝛtis potius ꝙ̄ꝫ amoꝛe veri
tat᷑ abiurauit hereſim ibi publice vbi
peccauit. Deinde fuit abſolutus ab ex
cōicatōe in foꝛma iuris ꝑ me ex ꝯmiſ-
ſione mihi facta ꝑ p̄dictū dioceſanum
ꝛ demū poſitus in carcere a quo exire
ſꝫm ius nō debebat. Rogaminibus t̄m̄
multoꝝ liberatus a carceribus relega
tus eſt exilio a p̄dicto loco decē annis
hec acciderūt anno dn̄i. M.cccc.lviij.
in p̄dicta villa. Notarius publicꝰ peſ-
quiſie fuit petrꝰ martini calderon. Te-
ſtes ꝟo rodericus garſie de alua. ꝛ al-
fonſus lupitonſoꝛ. ꝛ alfonſus de villa
regali faber. ꝛ alfōſus ſancij ꝛ aguilar
ꝛ fernandus ſancij p̄toꝛ. ꝛ alfonſus fer
nandi. Romo ꝛ gundiſſaluus. pancho
macellarius. Ferꝭ etiā ꝙ eſt liber q̄dā
apud eos quē ꝯpoſuit mgr̄ martinus
toletanus aſtrologus ꝫ fidē catholicā
qui liber ne cognoſcereꝭ ꝙ ab ip̄o fa-
ctus eēt verſo noīe ſuo ip̄m intitulauit.
qꝛ ip̄e lingua nr̄a vocaꝭ martin. ꝛ ex h̄
verſo nīe intitulauit illū libꝝ nitram.
Ex q̄bus oībus manifeſte patꝫ ꝙ non
ſunt ſani in fide plures eoꝝ vt dic̄ pau-
lus. Increpa ḡ illos dure vt ſani ſint ī
fide. i. vt recte credant ſicut dictum eſt
Sequiꝭ textus cū glo. nō intendētes
iudaicis fabulis l̄ralis obſeruantie. in
qua nemo iuſtificaꝭ apud deū ꝛ man-
datis hoīm. qꝛ mandata legis poſt ma

niſeſtā veritatē iam hoim ⁊ nō dei mā
data ſunt. hoim dico auertētiū ſe a ve-
ritate ſpūalis intelligentie. Quicquid
eñ aduerſus veritatē opponit hūana
inuentio eſt. Ideo mādata hoim ⁊ fa-
bulas appellat que narrant. qꝛ neſciē-
tes vim ſcripturarū interiora verboꝝ
legis colorē ſequunt nō ſaporē. putāt
eñ nunq̄ꝫ recedendū eē ab his q̄ moy
ſes tradidit vtpura de eſcarū dīa. Dia
eñ quaſi ſe auertūt vere a veritate. q̄a
oia hūanis vſibus cōceſſa mūda ſunt
mūdis. ſ. illis q̄ fide bona ſumūt ⁊ iu-
ſti ſunt. qđ ipi negāt. idō qꝛ in lege q̄dā
moyſes ꝓhibuit ⁊ ab imūdis mūdan-
dis creuit. hoc aūt nō ſm naturas q̄s
deus creauit intelligi voluit. ſed ſm ſi
gnificatōes. oia ergo mūda ſunt mun
dis ſm naturā in qua creata ſunt. vñ i
Geñ. Vidit deus cūcta que fecerat ⁊
erant valde bōa. Scđm ſignificatōes
ſm quedā imunda ſunt iudeis: nec no-
bis oia apta ſunt. vel ꝓpter ſalutē cor-
poꝝ vel ꝓpter ꝯſuetudinē hūane ſocie
tatis. Cū ergo cuiq̄ꝫ ſua reddunt ⁊ na
turalē ordinē ſeruāt omia mūda ſunt
mundis. Cōtaminatis aūt ꝑ pctā ⁊ in
fidelibus. ſ. qui nō credūt ia deum. vel
deo nihil mundū eſt. qꝛ nō ſunt digni
donis dei ſed ⁊ mens. i. intellectus et
ꝯſcia eoꝝ inq̄nate ſunt q̄i nō ex cibo ē
inq̄natio eoꝝ ſꝫ ex malo itellectu ⁊ cō-
ſcia peccatoꝝ. Et vere mens ⁊ ꝯſcia eo
rū coinquinata ſunt. qꝛ cōfitent q̄dem
verbis ſe noſſe deū factis aūt negant.
vñ. j. Ioh. ij. dr. Qui dicit ſe noſſe deū
⁊ mandata eius nō cuſtodit mendax ē
ſi negatio nō tm̄ lingua fit ſed ⁊ factis
certe multos inuenimus antixp̄os q̄
ore ꝯfitent xp̄m ⁊ moribus diſſentiūt
ab eo. Quiſquis factis negat xp̄m an
tixp̄c eſt. Tales. n. ſunt oēs mali catho
lici q̄ nō verbis ſed factis negant. No
lite ergo eē ō fide ſeculi adiūgite fidei
recte vitam rectam. vt xp̄m confitea-
mur verbis vera dicendo ⁊ factis be-
ne viuendo. Nam ſi confitemini ver-
bis ⁊ non factis fides talium morum
ꝓprie eſt fides demonioꝝ. Cuꝫ ſint q̄ſi
ſe confitentes noſſe deum cum tñ ſint
abominabiles. i. deo odibiles ⁊ incre-
dibiles. i. nec abiles credere. ⁊ ad oīne
opus bonum reprobi. i. a deo reproba
ti. vt nō habeat gratiā ad bene operan
dum. hec in glo. Patꝫ ergo ex p̄dictis
quales ſunt illi xp̄iani qui vtuntur cir
cūciſione carnali. ⁊ quō incidūt in cri
men hereſis. ⁊ propterea ſunt dure re-
p̄hendendi ⁊ digne caſtigandi ab illis
quoꝝ officiū eſt errores cōtra fidē ca-
tholicā inquirere. Et ſic ptꝫ prima cō-
cluſio huius primi erroris. ſ. q̄ errone
um eſt imo hereticum eſt xp̄iano vti
circumciſione carnali. Ad argu-
menta ſuꝑ que fundari videbat predi
cta hereſis. lꝫ ex precedentibꝰ ſatis pa
teat coꝝ ſolutio. dicit tñ q̄ lex illa geñ.
xvij. maſculus cuius p̄putij caro cir-
cumciſa ⁊c̄. Durauit vſq̄ꝫ verus meſſi-
as xp̄c eam in ſeip̄o impleuit, ⁊ ꝑmiſſa
fuit vſq̄ꝫ poſt euangelij publicatiōem.
Ad ſecundū in quo dicitur q̄ xp̄c fuit
circūciſus ergo ⁊ nos debemus circū-
cidi. Rñdeo q̄ iſtud argumentū pec-
cat ex defectu imaginatiōis. Cogitant
eñ heretici q̄ cauſa quare xp̄c fuit cir
cumciſus in carne fuit vt ⁊ nos taliter
circūcideremur. ſed non eſt ſic. Et licꝫ
multe aſſignentur a doctoribus ratio
nes quare voluit circūcidi dominus
ieſus. in preſenti tamen ſufficiunt tres
Prima eſt vt ip̄e ſe oſtenderet filium
Abrae cui preceptum circumciſionis
omnis erat factum ⁊ ꝓmiſſio naſcitu-
ri ſeminis. ⁊ ſic dei promiſſionem aſſi-
gnaret impletam. Secūda ratio vt cir
cūciſionē ſicut ⁊ alia legalia ſuſcipiēs
ab onere legis nos liberaret dando fi-
nem legi ſcripte. Tercia ratio vt frēm
iudeorum ſe oſtenderet ne haberent

iuſtã occaſionẽ ipm repellẽdi. ſic ẽ im pleuit pceptũ dñi. infãs octo dieꝶ circumcidet Geñ. xvij. Et ſic manet lex illa vacua iure quo erat plena ante xpi circũciſionẽ ex quo facta ẽ plenitudo pmiſſi. ꝛ plene fuit declaratũ ſupra libro. j. ꝯſideratõe. iij. arti. vj. Et qꝛ inter ceteras hereſes hec feruet ꝓ pñti intãtũ vt plurimi etiã adulti circũcidãt et venditis oibus exeunt regnũ iudei efficiant vt dictũ eſt. Jõ cũ hec peſtis rabida conet ex toto ſubuertere legẽ xpi Jõ viriliter reſiſtẽdũ eſt pcipue a dyoceſanis ꝛ inquiſitoribus heretice prauitatis ac etiã a pdicatorib⁹ euãgelicis Necnõ a principib⁹ brachij ſecularis ꝛ ab oibus militibus ꝛ veris catholicis qꝛ nõ eſt minus qn hec maſſa ſit multũ corrupta in occultis. ꝛ iõ multũ piculoſa. qꝛ ſm Bern. ſup cantica. plus nocet falſus catholicus ꝙ ſi vere appareret hereticus. ꝛ nulla efficatior peſtis ad nocendũ ꝙ familiaris inimic⁹ quales ſunt iſti inter nos. vñ dñs Ezechi. xiij. c. illos qui nõ reſiſtũt hereticꝭ acriter rephendit dicens. Nõ aſcendiſtis ex aduerſo. nec oppoſuiſtꝭ vos murũ ꝓ domo iſrael. vt ſtaretis in prelio. Ex aduerſo. n. aſcendere ꝛ ꝓ domo iſrl' ſe opponere murũ eſt ꝓ defenſione catholice veritatis cuicũqꝫ heretico domũ iſrael que eſt eccleſia cupienti deſtruere totis viribus obuiare qđ vrbanus videt innuere. j. q. iij. ca. Saluator pdicit i euãgelio circa finẽ ſeculi pſeudo xpi ꝛ pſeudo ꝓphas ſurgere ꝛ multos ſeducere ꝛ fideles ſuos in mundo multas hitaturas pſſuras. ſꝫ tñ portas inferi ñ pualituras. ꝓinde vt ait apl's j. Cor. x. optet eẽ hereſes. vt qui ꝓbati ſunt manifeſti fiant. optet nos cũ propheta ex aduerſo ſurgere ꝛ murũ opponere ꝓ domo iſrl'. ꝛ cũ aplo vt dr Act. xiiij. Per multas tribulatões intrare in regnũ dei. qm̃ nõ ſunt cõdigne paſſiones huius tpis ad futurã gloriã que reuelabit in nobis Roma. viij. Ex quibus dat intelligi q ꝯ quaſcũqꝫ hereſes inſurgẽtes optet catholicos ex aduerſo cõſurgere ꝛ ſe murũ opponere ꝓ defenſione fidei catholice. intantũ etiam ſi papa fuit hereticus ꝛ fidẽ molit⁹ fuerit deſtruere orthodoxã optet catholicos oẽs aioſe obuiare. ꝛ iõ nõ imerito ꝓhibent neophiti ordinari di. xlviij. c qm̃. pagrauo. j. Et aſſignat in textu cũ gloſa duplex cã. Prima ne incidãt in ſupbiã putantes q fides xpiana multũ indiget illis. Secũdo qꝛ nõdũ ſunt expti ſtatũ eccie vel religiõis. nec ſciũt modos pſonaꝝ. Jtẽ nõ ieiunauerunt nõ ſteterũt nõ fleuerũt nec ꝓbati ſunt vñ tales nec ad minores debent ꝓmoueri nec tonſurari. arg. xix. q. iij. monaſterijs. Tercia cõcluſio ẽ q neceſſariũ eſt xpianis vti circũ ciſione ſpũali. de qua loquit Bern. in ſermone circũciſionis dicens. Frẽs nos circũcidi neceſſe eſt nõ lr̃a ſed ſpũ ꝛ veritate circũcidi nõ in vno mẽbro tm̃ ſꝫ in toto corpore ſimul. licꝫ. n. magis in ea pte i qua mãdata eſt iudeis circũciſio. regnet cõcupiſcẽtia. vniuerſam tñ occupat carnẽ a planta pedis vſqꝫ ad verticẽ capitis nõ eſt in nobis ſanitas. nec eſt pꝰ aliq̃ que tabida nõ ſit hoc veneno. hec ille. Ex quib⁹ ptꝫ q nos xpiani debemus nos circũcidere. nõ in vno mẽbro tm̃. ſed in oibus. Sicut. n. ridiculũ eſſet ſi qs in ptẽ barbã ſuã raderet ſic q in pte circũciſionẽ ſpũalẽ facit ꝛ in pte ſe circũciſum reliquit. Debemus ẽ nos circũcidere interius ꝛ exteri⁹. Jnteri⁹ ꝙtũ ad cognitões ꝛ deſideria. ꝛ exterius ꝙtũ ad ſingula mẽbra ꝛ opa. hec ẽ circũciſio viciorꝝ quã neceſſe ẽ q faciam⁹ qꝛ hec ẽ q facit xpianũ iuſtũ ꝛ ſanctũ.

Sꝫ notandũ vlteri⁹ q pôt pdicta cõcluſio deduci ex quadruplici ſilitudie qua ſolet aliq̃ res circũcidi. Primo ad

euitandū corruptōez. Scđo ad ꝓcurā
dū fructificatōez. Tercio ad demōſtrā
dū diſtinctōez. Quarto ad attingēduz
ꝯgruā ſituatiōez. Primo ğ aliq̄ res dz
circūcidi ad euitandū corruptōez. ſolet
eñ res aliq̄ circūcidi ne alia corrūpat
ꝑ ipam. Videm⁹ eñ ꝙ qñ in pomo eſt
aliq̄ ꝑs putrida ⁊ corrupta niſi circūci
dat. ꝑs ſana ꝑ aliā corrūpit. dens ēt pu
trid⁹ ab ore expellit ne ꝑ ei⁹ fetorē totū
os corrūpat ⁊ ita de mēbro putrido re
ſpectu corꝑis. Sic debem⁹ nos circūci
dere a pctis ne ꝑ vnū pctm̄ aia corrū-
pat ⁊ ſic amittat vitā gr̄e ⁊ ꝑ ꝯñs vitam
gl'ie. Et iō ſcribit Deu. xxx. Circūcidet
dñs de⁹ cor tuū ⁊ cor ſemis tui vt dili-
gas dñm deū tuuz ex toto corde tuo vt
poſſis viuē. Et nota ꝙ dicit circūcidet
dñs de⁹ cor tuū. Iſta eñ mēbra in qb⁹
ſūt iſte turpes infirmitates corrodētes
ſolēt circūcidi ne ꝑ morbū mēbra aliq̄
corrūpant. Et certe pctm̄ i corde eſt in-
firmitas corrodēs oia bona gr̄e. vñ ſic
vinū corruptū corrūpit doliū. ⁊ nimi⁹
calor cibū. ita cū pctm̄ ſit corruptio et
ſit q̄ſi quidā morb⁹ infernalis q̄ qñ in-
cipit oꝑtet mēbꝝ circūcidi. Eſt ei ignis
vſqꝫ ad ꝯſumptōez deuorās aiaꝫ corrū
pit ⁊ cōburit ideo dr̄ cor circumcidi ne
aia corrūpat. Ideo dr̄ deu. x. Circūcidit
te ꝑpucia cordis vr̄i. Ad h̄ ꝑtinet quod
dr̄ in bereſith quintana ſuꝑ Gen̄. xvij.
vbi dr̄ ⁊ dabo pactū meuz int̄ me ⁊ int̄
te ⁊c̄. Rabi aqba dixit. q̄tuor ꝑpucia ſt̄
dr̄ eñ ꝑpuciū in aure de q̄ ſcriptuz eſt
Hiere. vj. Cui loq̄r ⁊ quē ꝯteſtabor vt
audiat ecce ꝑpuciate ſt̄ aures eoꝝ et ñ
potuer̄t attendē. Ecce v̄bū dñi factū ē
eis in obꝓbriū nō volūt ipm. Dictū
eſt etiā ꝑpuciū oris ſicut ſcriptū ē exo.
vj. Et ego ꝑpuciat⁹ labijs ⁊c̄. Dictūqꝫ ē
ꝑpuciū in corde Hiere. ix. Et omis do-
mus iſrael ꝑpuciati ſunt corde. Et rur
ſus eſt dicens Leui. xxvj. Et inducam
eos in certā inimicoꝝ ſuoꝝ vt vel tunc
ſupplicet vel humiliet cor eoꝝ ꝑpucia
tum ⁊ tūc placeret ꝓ pctō ſuo. Et iterū
Deutroñ. xxx. ⁊ circūcidet dñs de⁹ cor
tuū ⁊ cor ſeminis tui. Dicit deniqꝫ pre
puciū in corꝑe Gen̄. xvij. Et ꝑpuciat⁹
maſcul⁹ q̄ non circūciderit carnem pre
pucij ſui abſcidet aia illa de pp̄lis ſuis
hec rabi aquiba. Circa qđ notat in pu-
gione ꝙ ſicut q̄tuor ſunt genera prepu
cij ſic eodē mō ſunt q̄tuor genera circū
ciſionis. quoꝝ tria. ſ. auris cordis ⁊ oris
q2 ſpūalia ſunt: ꝓ omnib⁹ ſunt neceſſa
ria. Quartū vero gen⁹: q2 corporale et
vmbra reliquoꝝ ſiue figura ex quo ve-
nit meſſias noſter ꝑceptorū ſpūalium
magiſter. Non ſolū eſt inutile ſed etiaz
omnib⁹ ipm̄ facientibus damnoſum ⁊
valde ꝑniciosum ſicut declaratum eſt
in ꝑcedenti prima cōcluſione. Circūci
dat ergo ꝑpucium auris oris ⁊ cordis
noſtri ne aia corrumpat q2 ſm̄ Greg.
peccatū qđ ꝑ pniaz nō diluit mox ſuo
pondere ad aliud trahit. Iſta circumci
ſio debet fieri cum cultro pnie alit̄ ho-
mo moreret qđ figurat Exo. iiij. vbi h̄r
ꝙ angelus dñi occurrit ꝯtra filiū moy-
ſi ⁊ eum occidere voluit vt dicit gloſa.
Tulit ergo ſephora acutiſſimam petrā
⁊ circūcidit ꝑpucium filij ſui. Iſte fili⁹
circūciſus queꝫ vult dñs interficere eſt
malus xp̄ian⁹ ſephora ē eccl'ia. interꝑ-
tat eñ placens deo. Sꝫ petra acutiſſi-
ma circūcidit filiū ſuū qñ iniungit pe-
nitentia vñ acuta eſt ꝑ amaram cordis
ꝯtritōnem. acutior ꝑ cōfeſſionem acu
tiſſima ꝑ ſatiſfactōnem. Et certe acutū
debet eſſe inſtrumentuz quo nō ſolum
ſeptem dierum: ſed multoꝝ annorum
abſcindi debet anime ꝑpuciū. vñ Ber-
nardus abſcindat ferro acute compun
ctōnis vlcus inueterate cōſuetudinis.
Niſi ergo acuta pnia circumcidaris.
acuta ſententia occideris. Et ideo ſcri-
bitur Gen̄. xvij. maſcul⁹ cui⁹ prepucij
caro circumciſa non fuerit delebit an

ma illa de pprio ſuo. Sicut etiã faciẽdũ eſt in republica q̃ p vnũ malũ hominẽ. latronẽ. homicidã. adulterũ crimine peſſimo maculatũ ⁊c. hmõi. corrũpit vñ tales circũcidendi ſũt p iuſticiã ⁊ mortẽ ſicut ouis morbida ne pereat grex. Scdo oñdit pdicta cõcluſio ex ſcda ſimilitudine q̃ ſolz aliq̃ res circũcidi. ſ. ad pcurandũ fructificatõnem Videmꝰ em̃ q̧ vinee ⁊ arbores circũcidunt vt meliꝰ fructificẽt niſi em̃ ſuperflua reſecarentur nõ fructificarẽt. ſic et nos tenemur nos circumcidẽ. i. a pctis purgare aliter quicq̃d laboramꝰ nihil pdeſt nec ptem in bonis eccl'ie nec celeſtis glorie hẽmꝰ frater em̃ mortuꝰ nõ põt hr̃e ptem in bonis a fr̃e viuo acq̃ſitis. nec cibꝰ corpi miniſtratꝰ pdeſt mẽbro putrido vel abſciſo. Ita certe hoi exñti in pctõ nõ pſunt bona eccie q̃tũ ad meritũ glorie: q2 abſciſus ẽ a corpe eccleſie p meritũ licet nõ p numerum. Et iõ neceſſe eſt nos a pctõ purgari: vt hẽamꝰ fructũ de bonis eccl'ie ⁊ ptez in bonis celeſtis prie. Et ideo pñt dicere pctõres de bonis illud Gen. xxxiiij. ſi circũcidamꝰ maſculos nr̃os ⁊c. p maſculos q̃ dñant femis ⁊ generãt intelligit veritas q̃ eſt dña in potentijs aie et generat bona opa q̃ debet circũcidi ab omni immũdicia qd̃ figurat gen. xvij. vbi habet q̧ abraam fuit circũciſus cũ filijs ſuis ⁊ ſeruis ſuis. Abraã qui interpretat pater multarũ gentiũ eſt voluntas a qua habent bona opa filij eiꝰ alie potentie ſerui eiꝰ ⁊ ſenſus corpis q̃ oia debẽt circũcidi volũtas ab omni malo vſu ⁊ mẽbra ab oi malo actu os oculi auris: ⁊ ſic de alijs. vnꝰ em̃ hõ potẽs ⁊ diues nõ darẽt filiã ſuam vni ruſtico hñti vile ⁊ turpe artificiũ ſ3 hmõi nobili daret. Ita deꝰ valens nobilior ditior ⁊ potentior nõ dabit eternã gloriã habenti vile ac turpe artificium peccati: ſ3 nobili habenti omia neceſſaria. Nã homo tendens ad habendã filiam alicuꝰ magni ſolet ſe decentiꝰ gerere et a vilibus retrahere. Vñ dicũt angeli illud Gen. xxxiiij. nõ poſſumꝰ facere qd̃ petitis ⁊ dare ſorores nr̃am. i. gloriam eternã homini incircũciſo hoc eſt immũdo. ſ3 in hoc valebimꝰ federari ſi eẽ volueritis noſtri ſiles. i. vacare mundicie ⁊ circumcidat in vob ois maſculini ſexus hoc eſt ſi purget volũtas ab omni pctõ. Et ſic p3 q̧ neceſſariũ eſt xp̃ianis vti circũciſione ſpũali ſi volũt fructum btitudinis acquirere. Tercio oñdit pdicta pcluſio ex tercia ſimilitudine q̃ ſolet aliqua res circũcidi. ſcilic3 ad demonſtrandũ diſtinctõem. Solet em̃ aliqua res circũcidi vt a re alia melius cognoſcat vel diſtinguat vt patet in ouibus q̃ vt diſtinguant ab alijs ſolent circũcidi in auribꝰ vel in loc alijs p3 ẽt in equis ⁊ pluribus alijs. Sic et nos debemꝰ a pctõ circũcidere vt a familia dyaboli diſtinguamur. vñ pctm̃ in aia ſignu3 eſt dyaboli. ⁊ circũciſio a pctõ ſignũ eſt dei. Ideo dicit ad Philipen. iij. nos ſumꝰ circũciſio qui ſpiritu ſeruimꝰ deo ⁊ gloriamur in xp̃o ihu ⁊ nõ in carne fiduciã habentes. Et nota q̧ dicit nos ſumꝰ circũcũſio. id eſt circũciſi. ⁊ vide q̧ iſti armigeri q̃ ſeruiunt iſtis magnis dñis ſolent eſſe in noua tunica ſtricte cicti ſtricte calciati cũ alba cucufa cũ ſerto pulchro. Ita illi q̃ ſeruiunt deo debent habere tunicam nouã pulchre pſcie. ſtricte cincti cingulo caſtitatis. ⁊ ſancte affectõnis: bñ calciati exemplis ſanctorũ. cũ alba cucufa intentõnis recte. q̃ facit eleuare capillos. i. cognitõnes ad deũ habẽtes i capite ſertũ de pulchris floribꝰ. i. deuotꝫ orõnibꝰ. talis ſic circũciſus eſt de familia dei. vñ ſicut miles cognoſcit ſm arma ſic ad ſignũ pcti vel grẽ cognoſcũtur filij dyaboli vel dei. vñ Hiere. iiij. Circũcidimi dño ⁊ auferte ppucia cor

diū viroꝝ.q̄ſi dicat ſtis circūciſi ſic de
cet famulos dei Gen.xvij. Circūcide-
tis carnē ꝑputij vrī.i.a vob oēm imū-
diciā auferet⁊ vt ſit ſignū federis inter
me ⁊ vos.i.vt ſit ſignū ꝙ eſtis de fami
lia mea neceſſariū eſt ꝗ xpianis vti cir
cūciſione ſpūali vt diſtiguāt a filijs dy
aboli. Quarto oñdit ꝑdicta ꝯcluſio
ex q̄rta ſilitudine q̄ ſolet aliq̄ res circū-
cidi.ſ.ad attingendū ꝯgruā ſituatōnez
Videm⁹ em̄ ꝙ lapides anteꝗ̄ in edifi-
cio collocent diligenter circūcidunt vt
meli⁹ in edificio valeāt ordinari. Sic ſi
volum⁹ in edificio p̄adiſi ſituari opor-
tet nos circūcidi ab oī pctō ⁊ poliri v̄-
tutib⁹ ⁊ bonis opibus.vñ ſicut lapides
meli⁹ ſculpti ⁊ politi ⁊ decorati ſolēt po-
ni in loc nobiliorib⁹: ita mag boni et
mag purgati ⁊ ornati ponent in loco
ſupiori ⁊ nobiliori:naz ſm excellentiā
meritoꝝ recipiēt aīe diſtributiōes p̄mi
oꝝ ⁊ ideo dicit beat⁹ Greg.vrbs beata
ihr̄m dicta pacis viſio q̄ ꝯſtruit in celiſ
viuis ex lapidibus ⁊ angelis coronata
vt ſponſata comite platee ⁊ muri eius
ex auro puriſſimo. Porte nitēt mar-
garitis abditis patentib⁹ ⁊ v̄tute meri
toꝝ illuc introducit oīs q̄ ob xpi noīe
hic in mūdo p̄mit. Tunſionib⁹ pſſuris
expoliti lapides ſuis coaptant locis p
manū artificis diſponunt pmāſuri ſa-
cris edificijs. Igit dī Exo.xij. Siquis
pegrinoꝝ in vrām voluerit trāſire co-
loniā.i.agriculturā vel cultū religiōis
a colo colis:⁊ facē phaſe circūcidetur
pri⁹.pz quō neceſſariū ē xpianis vti cir
cūciſione ſpūali pctōꝝ ſi volūt tanꝗ̄ vi
ui lapides collocari in glīa beatorum.

De hereſi eorum qui dicunt euangeliū eſſe falſum.

SEcunda hereſis eſt eoꝝ qui di-
cūt euangeliū eſſe falſum quoꝝ
motiuū eſt:qꝛ quotienſcūꝗ̄ in
aliqua doctrina inuenit aliquid falſuz
tota illa doctrina iudicatur falſa. quia
ſm apoſtolū ad Gal.v.modicum fer-
mentum totam maſſam corrumpit.ſꝫ
ſic eſt de euangelio xpi vt dicunt ergo
⁊c. Iſtud ꝓbant quia in euangelio
Math.in ca.ij.inuenit allegatum: vt
impleret quod dictum eſt p ꝓphetem
ex egypto vocaui filium meum. dicūt
iſti ꝙ in nullo inuenit ꝓphetaꝝ. Item
dicūt de illo quod ſcribit infra eodem
ca.vt adimpleret quod dictū eſt p pro
phetas qm̄ nazareus vocabit.qꝛ ſꝫ etiā
in nullo ꝓphetaꝝ inuenit vt ipſi dicūt.
Concludūt ꝗ totū euangeliū eē falſuz
hūc errorem dephendi cū p̄dicarez in
ꝯuentu metine de campis.qꝛ in predi-
cta villa multi de eodē genere erant eo
dem vulnere vulnerati:vt mihi p fide
dignos ⁊ etiā de eodem genere fuit inti-
matū.Contra quos p̄dicaui eos eē nō
ſolum peſſimos hereticos:totū euan-
geliū damnantes:ſꝫ etiā inſipientes et
ignorātes:ſcripturas ꝓphetaꝝ nō legē-
tes in q̄bus expſſe ꝯtinet qđ euangeli-
ſte affirmāt. Primū inuenit expreſſe i
primo.xij.ꝓphaꝝ numeroꝝ.ſ.in oſee i
ca.xj.in principio vbi dī. Puer iſrael
⁊ dilexi eū ⁊ ex egypto vocaui filiū me
um. Iſta auctas habet duplicē ſenſum
vnū lr̄alē.qꝛ verificata ē ad lrāz ď pplo
iſrl' vocato a dño de egypto.ꝑfecti⁹ tñ ď
dño ihū xpo q̄ eſt fili⁹ dei natural'. Alij
aūt ſt filij tñ p adoptōez ſicut ⁊ illa au
ctoritas que habet.j.Paral'.xxij.Ego
ero illi in p̄rem ⁊ ipe erit mihi in filiuz
ad lrāz intelligit de ſalomone tñ min⁹
ꝑpte.De dño aūt nr̄o ihū xpo ꝑpriiſſi
me vt dicit apl's ad Heb.j.dicēs. Cui
em̄ aliq̄n dixit angelorū fili⁹ me⁹ es tu
⁊c. Et iterum et ego ero illi in p̄rem et
ipſe erit mihi in filiū ⁊ hoc modo intel
ligit euangeliſta hoc qđ dicit Oſee.xj.
vt dictum eſt. Itez poſſumus ſicut di-
cit Hiero.in omel'.aliter ꝯſolari hunc
locū pp ꝯtentioſos. quoꝝ ꝯſuetudinez

paulus apl' s ſe hĩc denegat ⁊ eccleſiaȝ xp̄i ⁊ teſtimoniū ꝓferimꝰ ex mimis dicente balaā in.c.xxiiij. Deꝰ eduxit illū de egypto cuiꝰ fortitudo ſil' eſt Rinocerontis.i.vnicornis qḋ ē aial fortiſſimū ſ; capit in ſinu v̄ginis adoleſcētule ꝓuocatꝰ ad eiꝰ canticū dulciſſimū. Sic ⁊ filiꝰ dī fortiſſimꝰ cuiꝰ fortitudine nemo reſiſtē poterat in ſinu adoleſcētule v̄ginis marie ad eiꝰ dulciſſimū canticum Ecce ancilla dñi ꝓuocatꝰ incarnatꝰ eſt ⁊ māſuetiſſimꝰ factꝰ. Et ſicut in morte vnicornis vt legit in eiꝰ venatōne due domicelle ꝯcurrūt. q̄ꝝ vna portat gladiū ⁊ altera vrceū. q̄ꝝ cantu inebriatus q̄ portat gladiū eū occidit ꝑcutiēdo eū in corde ⁊ q̄ vrceū portat recipit ſanguinē q̄ purpura tingit impatoꝝ. Sic i morte xp̄i accidit Domicella portans gladiū fuit ſynagoga q̄ ip̄m occidit. ſ; domicella portās vrceū fuit eccl'ia catholica q̄ ſāguineȝ eiꝰ recipit q̄ purpura impatoꝝ.i.coꝝ aīe rubricate ſt̄ cū fidem xp̄i receperūt ⁊ nō ſolū illi: ſed et oēs fideles eodeȝ ſanguine lauant et mūdiſſimi efficiūt. Apoc.j. dilexit nos ⁊ lauit nos a pctīs nr̄is in ſanguie ſuo licȝ ḡ p̄dicta auc̄tas nō inueniat ab hereticis p̄dictis in ſipientibꝰ in. lxx. interpretibꝰ: q̄rant vbi dictū eſt ⁊ inueniēt. Scd̄a auc̄tas inuenit in p̄ maioꝝ prophetaꝝ.i.moſaica.c.xj. vbi dī. Egredietur v̄ga de radice yeſſe ⁊ flos de radice eiꝰ aſcendet. vbi hebraica veritas ſic hȝ et nazarenꝰ de radice eius cōſurget. Nazarenꝰ interpretat flos vel floridus Hiero. aūt transferens ſecutꝰ eſt interp̄tatōnem vocabuli dicens ⁊ flos de radice eius deſcē. ⁊c. Euangeliſta v̄o ſcribens ſecutus eſt veritatem hebraicaȝ: quia cum p̄dicta ꝓphetia exponeretur de meſſia ad literā virga de radice yeſſe eſt beata v̄go que deſcendit de genē dauid ⁊ ſic de radice yeſſe qui fuit pater Dauid alio noīe dictus yſay. ⁊ fuit virga rectiſſima ſine aliqua obliquitate pctī: xp̄c v̄o fuit ex ea cōſurgens velut flos pulcherrimꝰ q; ſpecioſus forma p̄ filijs hoim p̄s. xliiij. Ip̄e eſt ḡ nazarenus quia totꝰ floridus ⁊ pulcherrimus. Ipſe nazarenꝰ q; in nazareth cōceptus ſicut pȝ Luce.ij. ⁊ q; in nazareth nutritꝰ ſicut patet Math.ij. Predicte ꝓphie q̄ vacue erant ante aduentū xp̄i in eiꝰ aduentu implete fuerūt ſicut patet Math.ij. q; monitꝰ Ioſeph per angelū vt fugeret in egyptum cum puero ⁊ matre eius ꝓpter herodē ⁊ ꝙ eſſet ibi vſq; dū vocaret iterū ꝑ angelum defuncto herode ſic factū eſt vt pȝ ibideȝ Et ſic de egypto dei filꝰ fuit vocatꝰ et veniens habitauit in ciuitate nazareth vt pȝ ibidem ⁊ ſic eſt impleta ſcd̄a prophetia nō ſolū q; ibi ꝯceptus ſ; etiam q; ibi habitauit et fuit nutritus licet in bethleem natꝰ ⁊ in irl'm occiſus. Itē dicūt euangeliū marci eſſe falſuȝ ex eo ꝙ in eiꝰ principio dī vnū falſum: ſcribitur eñ ibi Initiū euangelij ih̄u xp̄i filij dī ſic̄ ſcriptuȝ eſt in yſaia ꝓph̄a. Ecce ego mitto angelū meū añ faciē tuaȝ q̄ p̄parauit viā tuā ante te. vox clamantis in deſerto p̄parate viā dñi recte facite ſemitas eius. Modo dicūt iſti: patȝ ꝙ primū eſt falſum.ſ. ego mitto angelum meū ante faciē tuaȝ cum nullubi repiat in yſaia ſed in malachia. Dicendum eſt ad hūc errorē ſm ꝙ notat Nicolaus de lyra ꝙ marcꝰ añ eiꝰ ꝯuerſionē ad fidē. fuit inſtructus in lege ⁊ prophetis ⁊ iō incepit ſuū euāgeliū: i vno ꝯtextu ꝓphetias ꝯiungēs quaꝝ prima ſcribit malachie.iij. ⁊ ſcd̄a yſa.xl. Verumtamē marcꝰ hic ſolū exprimit yſaiam ꝓph̄am dicens: ſicut dictum eſt in yſaia ꝓph̄a quia licȝ ambo ꝓphete vno ſpiritu ꝓphetauerūt: yſaias tamen p̄ncipalior ē altero ⁊ iō ſolꝰ noiatur: et q̄a auc̄tas vltima ē ipſiꝰ yſaie. res aūt denoiat a fine. Iō nō falſū dixit marcꝰ ſ;

verū noiando yſaiā et ſubticendo malachiā. Item berñ. et ponit in gloſa laterali. Nota ꝙ h̄ teſtimoniū ecce ego mitto āgelū meū ē malachie. vtrūq₃ tamen dicit eē yſaie. q2 ꝛ ſi nō verba ſenſus tñ inuenit in yſaia ꝛ manifeſti⁹ inuenit in h̄ verſu vox clamant̄ in deſerto. Angel⁹ em̄ q̄ mittit an̄ faciē eſt vox clamantis in deſerto: pparauit aūt viā dicens pate viā dn̄i facite rectas ſemitas. potuit em̄ p malachia yſaia nomē diuinit⁹ occurrere nec voluit Marcus emēdare: q2 om̄s pphe vno ſpū locuti ſunt q̄ſi vno ore. Utraq₃ ſolutio ſatiſfaciat cuicūq₃ intelligēti: ꝛ ſatis cōcorditer ad ppoſitū veritat̄ et ad ɔfuſionē malicie opponētis crimē falſitat̄ euāgelio xp̄i q̄ nō ſolū verū dixit p euāgeliſtas ſuos: ſ₃ etiā eſt ipa veritas vt p₃ Joh̄. xiiij. Supradicti inciderūt i hāc puerſā₃ hereſim edocti a q̄dā₃ religioſo hiſpano eiuſdē gentis in flandria q̄ eis legit aliq̄ capl'a biblie vt fert in occulto dānando legē euāgelicā cu₃ eēnt ibi mercatores ꝛ taliter impſſit errorē pdictū ꝛ alios in eis ɔuenietes i hiſpaniā multos alios puertert in occultis Et iſti ſunt illi de q̄b⁹ ſupradixi in pria hereſi ꝙ fuerūt abſcōditi q̄ſi pruenſem p ſanādo vulnere circūciſionis ꝛ ꝙ expectāt in breui facē tranſitū in berberiam cū illo nonſo nequā q̄ eos expectāt ſecrete in ciuitate hiſpaleñ. vt facto trāſitu ibi libere efficiant iudei. Qui hoc nouit teſtimoniū ɔhibuit ꝛ ſcim⁹ quia verū eſt teſtimoniū eius.

De hereſi eorum qui negāt confeſſionem valere ad remiſſionem peccatorum.

Tercia hereſis ē eo₄ q̄ negāt cōfeſſionē valere ad remiſſionem pctō₄. Sunt em̄ nōnulli xp̄iane religionis inimici qui aſſerūt ꝙ cōfeſſio nō valet ad remiſſionem pctō₄ pbare nitunt auctib⁹ ꝛ rōnib⁹. Primo ſic de⁹ gratis remittit pctm̄ nō merito hois ḡ nec p cōfeſſionē. ſi em̄ p ɔfeſſionem remittit pctm̄: merito remittit cōfitentis. Scd̄o ſic apl's ait ad Tytū. iij. nō ex opib⁹ iuſticie q̄ fecim⁹ nos: ſ₃ ſm ſuā miſcd̄iam ſaluos nos fecit ḡ nō p ɔfeſſionē. Tercio ſic ſm apl'm ad Ro. x. nō eſt volentis neq₃ currētis ſ₃ miſerentis eſt dei. Prima em̄ grā quā deus in nobis opat eſt pctō₄ remiſſio: ḡ nō mediante cōfeſſione ſ₃ dei miſeratione remittit culpa. nō ḡ cōfeſſio eſt neceſſaria ad ſalutē. Scd̄o hoc pbare nitūtur auctib⁹ ſanctoꝝ. p̄ auctē Ambro. ſuper Lucam dicētis. Ideo fleuit petr⁹ quia culpa ſuppreſſit ei nō inuenio q̄d dixerit: inuenio ꝙ fleuit: lachrymas ei⁹: lego: ſatiſfactōē₃ nō inuenio. Contra hāc hereſim multe clamāt auctēs ſanctoꝝ. Ait em̄ aug. ɔfitere q̄cunq₃ feciſti q̄ in verbo q̄ in ope q̄ in nocte q̄ in die ɔfitere in tpe oportuno ꝛ in die ſalutis recipies celeſtem theſauru₃. Scd̄o ait Greg. nō deus vlciſci maliciā qui confiteri delicta pſuadet: optat diſſolui cōfitentes ne ɔtumaces punire cogat q̄ſi die. xp̄i euāgeliū clemēter vocat ɔfeſſionē tyranni ex puro corde deſiderat et cūcta q̄ delinquim⁹ relaxat. Ad primā rōnem q̄ dicūt heretici ꝙ de⁹ grat̄ remittit peccatū non merito hominis Dicendum ꝙ ſola dei gratia peccatu₃ remittit nec confeſſio eſt cauſa efficiēs remiſſionis peccati ſ₃ ſola gratuita voluntas dei. Eſt tamen confeſſio cauſa ſine qua non quia niſi homo peniteat a deo peccatum non remittet. Sicut ſol domum illuminat quia feneſtra aperit nō tamen apertio feneſtre eſt cauſa illuminatōnis ſed cauſa occaſionalis. cauſa vō efficiens illuminatōnis ē ipſe ſol. Ad ſcd̄am rōnem in qua dicit ꝙ nō ex opib⁹ iuſticie q̄ fecim⁹ nos ſic itelligēdū ē ꝙ opa ñ excludūt grām

nec grã opa.qr ex gratia opa ⁊ ipa grã
est cã efficiẽs nr̃e salut̃. Silr̃ grã non
excludit pniam nec pnia grãm. quia ⁊
pnia quedã grã ẽ. Eodẽ mõ rñdendũ
est ad terciã rõnem non est volent̃ nec
currentis.qr q̃uis cursus.i.opatio vel
bona volũtas sit salutis occaſio. tamẽ
efficiẽs cã salutis exiſtit penes gratiaʒ
dei miſerentis. de⁹ eñ primã graʒ opa-
tur in nobis.i.pcti remiſſionẽ nõ meri
tis nr̃is exigentib⁹ ſed miſcõia sua tm̃.
Ad auctem ambro.qui dicit se lachry-
mas petri legiſſe nõ ſatiſfactõeʒ vel cõ
feſſionem p hoc nõ excludit quin mul
ta facta ſunt que ſcripta ñ ſũt. vel dicit
q̃ nondum facta erat inſtitutio confeſ-
ſionis.

De hereſi eorum qui negãt confeſſionem fieri homini.

Quarta hereſis est eoꝝ q̃ conce-
dunt ꝯfeſſionẽ fiendã: ʒ negant
eã fiendã hoi. Dicũt eñ iſti he-
retici. Quid oportet q̃ iſta publicatio
pctõꝝ fiat mõ in noua lege hoi p ꝯfeſſi
onẽ ex q̃ in lege veteri nõ fiebat niſi dõ
p ſolã cõtritiõeʒ q̃d ǧ optet mõ addere
cõfeſſionẽ. Scdo ſic Criſoſ. ſup epl̃aʒ
ad hebreos dicit. Nõ dico tibi q̃ te p-
das in publicũ nec apud alios te accu
ſes ʒ obedire te volo pphe dicenti. ps.
xxxvj. Reuela viã tuã añ deũ. ǧ cõfite-
re pctã tua añ verũ iudicem cũ q̃rimo-
nia delicta tua pnũcia nõ lingua: ʒ cõ-
ſcie tue memoria ⁊ tũc demũ ſpera mi
ſericordiã te poſſe conſeq. Item tercio
dicit idem Criſ. pctã tua dicito vt de-
leas illa: ʒ ſi cõfundaris alicui dicere:
dicito ea q̃tidie in aĩa tua. nõ dico tibi
vt cõfitearis illa ꝯſeruo tuo vt tibi ex-
probet dicito deo q̃ñ curat ea nec ei ſi
nõ dixeris ea nõ ignorat cum ea facie-
bas p̃ſto erat cũ admitteres ea cogno-
uerat. Ex oib⁹ iſtis ǧ illi eliciũt cõfeſſio
nem fiendã ſoli deo. Hec rabida here-
ſis multũ viget iſtis tempꝛibus in aliq̃
bus occulte ꝯfabulantib⁹ ⁊ in conuen-
ticulis ſuis. Pro deſtructõne huius
erroris intendo contra ipſum pcedere
quintuplicit̃. Primo aucte veter̃
teſtamenti p quã oſtendã q̃ cõfeſſio q̃
fit homini in noua lege iam fuit decla
rata in veteri lege qr ſcribit̃ Prouerb.
xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua nõ di
rigẽt. qui aũt cõfeſſus fuerit ⁊ reliquẽ-
rit ea miſcõiam ꝯſequet̃. Tunc arguo
ſic ex ipſa aucte pctã abſcondi nõ dñt.
imo cõfiteri ǧ deo vel homini: nõ deo
qr ps. dicit. delicta mea a te nõ ſunt ab
ſcondita. ⁊ apl̃s ad Heb. iiij. oia nuda
⁊ apta ſunt oculis ei⁹ ǧ pctm̃ abſcondi
homini nõ dʒ imo dʒ confiteri homini
hoc oñdit nobis xp̃c in figura qñ dixit
lepꝛoſis Luce. xvij. Ite oñdite vos ſa-
cerdotib⁹ ⁊ ſequit̃ q̃ dum irent mũda
ti ſunt. Scdo arguit̃ cõtra eandẽ he
reſim ex pte pfectõnis legis noue. vñ
circa hoc eſt ſciendũ q̃ de⁹ in oĩ ſtatu
tam nature q̃ legis moſaice q̃ leg̃ eti-
am grẽ voluit q̃ ſibi hõ p pctis cõfite-
ret̃ ʒ diuerſimode. Nã in ſtatu nature
ſufficiebat ſibi vt hõ de pctis ſolã con-
tritionẽ hr̃et vt in corde peniteret: ſed
poſtea pcedens in ſtatu legis q̃ fuit p-
fectior ſtatu nature voluit vt nõ ſoluʒ
hõ de pctis cõtritionẽ hr̃et: ʒ q̃ etiam
p pctõ aliqđ holocauſtũ offerret ſicut
vitulũ de armẽto ac edum de grege. ʒ
poſtea vltra pcedens in ſtatu grẽ tan-
q̃ pfectiori ceteris voluit vt nõ ſolum
corde ⁊ ſacrificio. ʒ etiã ore pprio cõfeſ
ſio fieret de pctis ⁊ valde congrue dñs
ordinauit. qr ſicut nos ſum⁹ in ſtatu p-
fectioris vite. ita pfecti⁹ a pctis noſtris
expurgari debem⁹. Status eñ noſter
ſcʒ gratie ſtatui nature ſiue legis com-
parat̃ ſicut fructus compat̃ flori. nam
ſicut fructus plus habet de pfectione
q̃ flos. ſic ſtatus grẽ pl⁹ hʒ de pfectiõe
q̃ ſtatus nature ⁊ legis moſaice. quare
nullus debet mirari ſi nos qui ſumus

in gradu ꝑfectiori q̄ꝫ fuerunt gentiles:
vel iudei ſi a nobis plus exigit vt per-
fectiores inuenire valeamus. Sicut eñ
fructus venit poſt florem ordine natu-
re ſic confeſſio oris venit poſt cordis
contritionem. ⁊ ſicut fructus latet i ar-
bore anteq̄ꝫ floreat: ſic in ſtatu nature
iſta confeſſio nullatenus apparebat.
quia ſoli deo per contritionem fiebat.
ſed ſicut poſtea per florem oſtenditur
aliquantulum fructus ſic in ſtatu leg͛
aliquantulum oportuit hominis per-
fectionem ꝑ munera apparere. q̄r tunc
peccatum non ſolum deo ſed etiaꝫ po-
pulo erat notum licet non expreſſum:
ſed cognoſcebat̄ ex quo offerebat ꝙ in
aliquo deum offenderat. ſed per quid
ignorabat. ſed cum fructus per florem
aduenit tota virtus arboris in eius ꝓ-
ductione ſe oſtendit. ſic eodem modo
in ſtatu gratie qui nūc eſt tota ꝑfectio
hominis in hoc debet conſiſtere ꝙ nō
ſolum cum deo conueniat ſicut primi
nec ipſi per munera: ſe oſtendant ſicut
ſecundi veniendo. ſ. ad confeſſionē: ſed
etiam oportet ꝙ peccatuꝫ exprimat ſi-
cut arbor in tota ꝑfectione ſua profert
fructum. ⁊ ideo voluit vt ore ꝓprio con-
fiteamur de peccatis. Et quia ipſe non
eſt p̄ſens viſibiliter dimiſit nobis mi-
niſtros eccleſie vt eis cōfitēmur: vt ſic
ordo nature dei ꝓuidentia reſponderꝫ
vnde leo papa. Multiplex miſericor-
dia dei que ita lapſibꝰ humanis ſubue-
nit vt non tm̄modo ꝑ baptiſmū ſed eti-
am ꝑ penitentiam ſpes vite repareť ur
Xp̄c eñ hanc p̄poſitis eccl'ie tradidit
ptātem vt vere penitentibꝰ pnīe ſatiſ-
factionē daret ⁊ eoſdem ſalubri ſatiſfa-
ctione purgatos ad cōmunionē ſacra-
mentoꝝ per gratiā reconciliatōnis ad
mitteret. Tercio arguit̄ cōtra eandeꝫ
hereſim ſic: q̄r ſicut dī filiꝰ erat p̄ homi
incognitꝰ ſicut verbū cogitatū ē ignotum:
ita valebat ꝙ homo recognoſce-
ret ipſum eſſe deū vt in corde ſuo ſolū
qn̄ peccauerat ſe recognoſceret offen-
diſſe. Et ideo nō requirebat ab eo vltra
vires: ſed ꝙ ſibi ꝓportionabiliter ſicut
ipſe erat incognitꝰ: ita ſibi hō incogni-
te rn̄deret. Sꝫ q̄r mō ē nō ſolū vt v̄buꝫ
cogitatū ſed etiā ꝓlatū in q̄ꝫtum ex vir-
gine carnem ſumpſit ⁊ in mundo verꝰ
deus ⁊ homo apparuit requirit vt ho-
mo ſibi nō ſolū agnoſcat clamdeſtine
ſe deū offendiſſe: ſed etiam ſe deo orete-
nus manifeſtet q̄ ꝑ pctīs ſuis ſe mani-
feſtauit carnē de v̄gine aſſumēdo. ⁊ iō
vult vt nō ſolū hō ſibi corde cōfiteat̄ ſꝫ
etiā oretenꝰ ſuo ſacerdoti. Vñ aug. de
verbis dñi. Qui vult videri deus cum
ſit homo. nō imitat̄ illum qui cum de-
us eſſet pro illo factus eſt homo. tibi q̄-
dem non deo eſto aliquid minꝰ q̄ꝫ es.
ſed cognoſce quod es. cognoſce te in-
firmum. cognoſce te hominem. cogno-
ſce te peccatorē. appareat in confeſſio-
ne tua macula cordis tui et pertinebis
ad gregem xp̄i. q̄r confeſſio peccatorū
inuitat medicū ad ſanandū. Quar-
to arguit̄ cōtra eandē hereſim ratione
aſſumpta ꝑ ſilitudinē in moralibꝰ. Si-
cut eñ videmꝰ ꝙ qn̄ aliq̄s bonꝰ hō of-
fendit̄ ab aliq̄ non ſolū ipſe dn̄s offen-
dit̄ ſed etiā vxor eius. nec etiā ipſe pla-
cat̄ ab offenſa niſi ab eius vxore ſi tam̄
ſit fidelis ei indulgentia etiā poſtulet̄.
Sic deus nunq̄ꝫ parcit alicui qui eum
offenderit niſi vxori ſue. ſ. eccl'ie recon-
ciliet ſe. xp̄c eñ duas vxores hr̄e dicit̄.
vnā. ſ. pulcherrimā ⁊ dilectā ac ſibi gra-
tam. ſ. ecciam que velut bona dn̄a iniu-
riam ſibi reputat quicq̄d xp̄o iniurio-
ſe eſt illatum. Et ideo xp̄c nunq̄ꝫ placa-
tur niſi vxori tam nobili ⁊ tam dilecte
peccator reconcilietur cuiꝰ locuꝫ tenet
ſacerdos quicūq̄ ſit dūmō poteſta-
tem hēat abſoluēdi. Vñ aug. in lib. de
pnīa. Qui vult cōfiteri pctā vt inueni-
at gr̄am q̄rat ſacerdotem q̄ ſciat ligare

ꝛ ſoluere iudicet hō ſeipſum volunta-
te dum pōt ꝛ mores ꝯuertat in melius
ꝛ veniat ad antiſtites ꝑ q̄s clauis illa ī
eccia miniſtrat a ꝓpoſitis ſacroꝝ acci-
piat ſatiſfactōis ſue modū. Quinto
ꝛ vltimo arguit ꝯtra eandē hereſim ſ
Quia ſicut de⁹ offendit qñ hō ꝑpetrat
malū ꝛ q̄ſi quandā verecūdiā patit ſi
ſeruus quē redimerat ita care apoſta-
taret ab ei⁹pio dño ꝑ pctm̄ ita vult ipē
deus ꝙ qñ recōciliat illi ipſe ſeru⁹vere
cundiā ꝛ maximā ꝯfuſionē patiat :nō
aūt pōt maiorē pati q̄ꝫ qñ ſeruo pp de-
um humiliat ꝛ ſibi orēten⁹ ꝯfitet. Non
enim eſſet magna hūiliatio ſi dño tm̄ ſe
humiliaret. quare de⁹ voluit ꝙ hō cōfi
teret homini. ſ. ſuo ſacerdoti. Vñ Be-
da. Cōueniens eſt vt nos q̄ peccando
deo ꝯtumaces fuim⁹penitēdo ſuppli-
ces ſacerdotib⁹ꝛ miniſtris ei⁹ ſimus. ꝛ
hō q̄ ad grām ꝯſeruandam mediatore
eguit. iam eam niſi ꝑ mediatorē habe-
re nō poſſit. Ex p̄dictis igit manifeſtū
eſt ꝙ nō ſufficit ſolū deo ꝯfiteri ſine ſa-
cerdote. nec ē vere humilis ꝛ penitens
ſi nō deſiderat ꝛ requirit ſacerdotis iu
diciū. Si tñ nō pōt hr̄e copiā ſacerdo-
tis ſufficit ꝯfiteri ſocio vel ꝓximo ſtu-
dioſe tñ inquirend⁹eſt ſacerdos. q꞉ ſa-
cerdotibus ꝯceſſit ꝑtātem ligandi ꝛ ſol
uendi. ꝛ ideo q̄bus ipi dimittūt ꝛ deus
dimittit. Si ḡ deſit ſacerdos ſocio vel
ꝓximo facienda ē cōfeſſio. Vñ aug⁹.
Tanta vis cōfeſſionis eſt vt ſi deeſt ſa-
cerdos confiteat ꝓximo. Sepe em̄ cō-
tingit ꝙ penitēs nō pōt verecūdari añ
ſacerdotē quē deſiderauit nec tp̄s nec
locus offert ꝛ ſi ille cui cōfitebit ꝑtātē
ſoluēdi nō hꝫ fit tñ dignus venia ex ſa-
cerdotis deſiderio q̄ crimē ſocio confi-
tetur. Mundati em̄ ſunt leproſi dum
irent ſe oñdere ſacerdotibus anteq̄ꝫ ad
eos veniebāt. Vñ patet deū ad cor re-
ſpicere dum ex neceſſitate ꝓhibent ad
ſacerdotes ꝯuenire. Nunc reſtat re-
ſpondere ad argumenta hereticorū in
principio huius tercij erroris poſita.

Ad primū cū dicit. q̄d oportet ꝙ fiat
iſta publicatio peccatoꝝ ex quo ī lege
veteri nō fiebat niſi deo. Rñdet ꝙ tūc
offendebat ſolū deus. mō homo ꝛ de⁹
qnia deus factus eſt hō idō oꝑtet ꝙ re-
ueles ꝛ publices pctm̄ tuū deo ꝑ cōtri-
tionem ꝛ hoi cōfeſſionē ꝛ dices cū ps.
xxxi. Delictū meū cognitū tibi feci ꝛ i-
iuſticiā meā nō abſcondi. ſ. homini cui
abſcondere poteram. q꞉ deo notū erat

Ad ſcd̄m argumentū Criſoſtimi. nō
dico vt te ꝓdas ꝛc. dico ꝙ nō eſt ita in-
telligendū ꝙ liceat alicui ſi temp⁹ ha-
beat ſacerdoti nō ꝯfiteri. Sed quia ſuf
ficit vbi crimē occultū eſt ſoli deo ꝑ ſa-
cerdotem dicere ꝛ ideo nō oportet pu-
blicare coram multis qđ occultum eſt
qđ notauit dicens: nō tibi dico vt te ꝓ-
das in publicum. Vñ leo papa. Suffi-
cit confeſſio que primum deo offertur
deinde ſacerdoti qui pro delictis peni-
tentium precator accedit. tunc em̄ plu-
res poterūt ad penitentiam prouocari
ſi populi auribus non publicet cōſciē-
tia ꝯfitētis. ſicut em̄ publica noxia pu-
blico egent remedio: ita occulta ſecre-
ta confeſſione ꝛ occulta ſatiſfactōe pur
gant. Nec neceſſe ē vt qđ ſacerdoti ſe-
mel ꝯfeſſi fuim⁹iterum ꝯfiteamur niſi
qđ abſit in idem ꝯtingat nos redire. ſed
lingua cordis nō carnis apud verū iu-
dicem id ſemꝑ ꝯfiteri debem⁹. vñ Cri-
ſoſt. Nūc aūt ſi recordaris pctōꝝ tuoꝝ
ꝛ freq̄nter ea in ꝯſpectu dei ꝓnūcies ꝛ
ꝑ eis depceris citi⁹ ea delebis. Si vo
obliuiſcaris tūc eoꝝ recordaberis no-
lens qñ publicabunt ꝛ in ꝯſpectu ꝓfe-
rentur omniū amicoꝝ ꝛ inimicoꝝ ſan-
ctorumq̄ angelorum. Et per ea que di-
cta ſunt patet ſolutio etiam ad tercium
argumentum et ſic ſum expeditus de
quarto errore ſiue hereſi.

De hereſi eorum qui aſſerūt confeſſionem fiendam ſolū curato ſicut proprio ſacerdoti.

q Vinta hereſis eſt eoꝝ qui concedūt ꝙ ꝯfeſſio eſt fienda homi. ſꝫ dicunt ꝙ ſolū eſt fienda ꝓprio ſacerdoti. Sic errauit mgr̄ Johēs de poliaco q̄ poſuit ſequentes articulos: vtꝫ in extrauaganti. Joh̄.xxij. vas electōnis videlicet ꝙ cōfeſſi fratribꝰ licentiā generalē cōfeſſiones audiendi habentibꝰ eadem pctā qui cōfeſſi fuerant iterum ꝓprio ſacerdoti cōfiteri tenerentur ac ſtante ſtatuto om̄is vtriuſqꝫ ſexus in ꝯcilio generali nec deꝰ nec romanus pontifex facē poſſet ꝙ ꝑochiani n̄ tenerenť om̄ia pctā ſua ſemel in anno ꝓprio ſacerdoti.ſ.parochiali curato cōfiteri. Item ꝙ nō poſſet papa generalē dare ptātem audiendi ꝯfeſſiones .imo nec deus q̄n ꝯfeſſus generalē hn̄s licētiam tenereť iterū eodē ſuo ꝓprio ſacerdoti veluti parochiali curato confiteri Hi articuli a Joh̄.xxij.in p̄dicta extrauaganti tam falſi q̄ ⁊ erronei et a ſana doctrina deuij auctē apl'ica ſunt damnati ⁊ reprobati. Ipſeqꝫ iohēs de poliaco veris rōnibꝰ q̄ opinioni quā dudū habuerat cōtrarijs ⁊ quibꝰ rn̄dere non potuit demonſtratis eoſdeꝫ articulos nō eſſe veros affirmauit in ꝯſiſtorio publico.necnō in p̄ntia p̄dicti Johīs pape ⁊ cardinaliū reuocauit. Et qꝛ ſuccedente tp̄e nonnulle ꝑſone eccleſiaſtice necnō ⁊ alie vtriuſqꝫ ſexus ꝑſone p̄dictos reuocatos articulos fuerunt amplexantes inficientes fideliuꝫ animos vt fratribus p̄dictis nō confitereнť. Et vt ab eorum deuotōne eos retraherēt: nō ſolū p̄dictos articulos :ſed et alios etiā ſacris canonibꝰ cōtrarios affirmare publice nō erubuerūt. Vn̄ licet cōfeſſio fratribꝰ electis ⁊ a dyoceſanis admiſſis facta dubitabilis et incerta ſit. vn̄ teneнť oīno incertū dimittere:et ſic ſolū cōfiteri ſuis ſacerdotibꝰ curā aiaꝝ hn̄tibꝰ ſub pena pcti mortalis. Iteꝫ ꝙ q̄uis ipſi frēs admiſſi auctem habeāt cōfeſſiones audiēdi ⁊ abſoluēdi tamē ppl's ſubiectꝰ accedēdi ad eos ſine licētia ꝓprij ſacerdotis nō hꝫ ptātem. Iteꝫ ꝙ fratres petentes priuilegia pro ꝯfeſſionibꝰ audiendis ⁊ ſepulturis habendis ſunt in pctō mortali. Iteꝫ ꝙ romani pōtifices ꝯcedentes p̄dicta priuilegia vl' illa ꝯfirmātes ſt in ſili pctō mortali ⁊ excōicati. Itē ꝙ tales frēs ꝯfitentes nō ſūt paſtores ſꝫ fures latrones et lupi. Item ꝙ ſacerdos curatꝰ dās licētiā mendicātibus cōfeſſiones audiēdi magis diſpēſat ſuꝑ p̄dicto ſtatuto vtriuſqꝫ ſexus q̄ papa fratribꝰ licentiā tribuens iuxta formā decretalis an̄dicte. Dia ſupradicta lamētabili q̄rela ꝑ fratres mendicātes ad aures Eugenij pape quarti ꝑuenerūt. Qui facta diligenti examiatōe ꝑ diuerſos in iure canonico doctores ac ſacre pagine ꝓfeſſores tanq̄ falſos ⁊ erroneos ⁊ ſacri canonibus ꝯ̄rios auctē apl'ica dānauit ⁊ r̄probauit vtꝫ in bulla ſua q̄ incipit: Gregi nobis crediti.quā ꝯfirmauit Nicolaꝰ quintꝰ:vtꝫ in bulla ſua q̄ incipit ꝓuiſionis nr̄e. Quā cōfirmatoriā bullā dirigit vniuerſis ⁊ ſingulis. pr̄iarchis. archiep̄is. ep̄is.electis et abbatibꝰ vbilibet cōſtitutis.vt quotienſcūqꝫ fuerit requiſiti ſuꝑ p̄dictis a quoqꝫ p̄dictorum ordinū p̄dicatoꝝ et minoꝝ et aliorum mēdicātiū priuilegiatoꝝ mgr̄o generali ac ꝓuinciali.miſtro.vicario. vel aliō gerente officiū ad cōfutandos ac repmendos ac penitus tollendos hꝰmōi errores ꝓut in decretali ſuꝑ cathedraꝫ ac in p̄dicta extrauaganti vas electionis ꝯtineť diligēti ſtudio atqꝫ cura ꝓuideant ac intēdāt ⁊ ꝙ p̄fatas ꝯſtitutōes faciant inuiolabiliter ab omnibus obſeruari. Et ꝙ ſi forſan inuenerint aliq̄s

p̄dictos dānatos articulos aut ali
quid ipſoꝝ ꝑtinacit̄ aſſerētes vel ↄtenē-
tes ſeu p̄dicantes ↄ̄ illos cōit̄er vl̄ diui
ſim tanq̄ ↄ̄ hereticos ⁊ de catholica fi-
de ſuſpectos ꝓcedāt. necnō ipſos ⁊ eo-
rū quēlibet iuxta tantoꝝ exceſſuū q̄li-
tatē ꝑ cenſurā eccl̄iaſticā ⁊ alia iuris op-
tima remedia aucte p̄dicta ↄpeſcē ſtu-
deant. Cum p̄ſitem libꝝ ſcriberē in vil
la vallis oletana. Anno dn̄i. M.cccc.
lviij. Cleric⁹ quidā nomīe alfonſus de-
betar in eccl̄ia btī Jacobi p̄dicte ville d̄
p̄dictis reprobatis ꝓpoſitōnib⁹ tres pu
blice p̄dicauit. Quaꝝ pͥma fuit ꝙ q̄li
bet tenebat̄ confiteri cure ꝑrochiali ad
min⁹ ſemel in āno. Scd̄a eſt ꝙ fideles
obligabant̄ petere licētiā a ſua cura pa
rochiali vt poſſint ↄfiteri religioſis mē
dicantib⁹ ⁊ ꝙ nō debebat dare licentiā
niſi his q̄bus ſibi bn̄ viſum foret. Ter-
cia fuit ꝙ om̄s illi q̄ confeſſi fuerāt reli
gioſis p̄dictis obligabant̄ iterū cōfite-
ri de eiſdem pc̄tis ſuo ꝓprio ſacerdoti.
ſcilꝫ ꝑrochiali cure. Cum ḡ cognoui ꝙ
p̄dict⁹ clericus dixerat p̄dictas ꝓpoſiti
ones ꝑ fide dignas ꝑſonas reqſiui do-
minū petrū ep̄m palentinū q̄ tūc in ea-
deꝫ villa p̄ns erat vt de p̄dictis recipe-
ret verā informatiōeꝫ q̄ cognita verita-
te vocato p̄dicto clerico mandauit ſibi
vt p̄dictas ꝓpoſitōes in cadē eccl̄ia in q̄
illas p̄dicauerat ſequenti dn̄ica publi-
ce reuocaret qd̄ ⁊ factū fuit p̄ntib⁹ plu-
ribus religioſis p̄dicatoꝝ ⁊ noſtri ordi
nis ⁊ magna populi multitudine.

De hereſi eorum qui dicūt q̄ nō tenetur quis confiteri ſacerdoti ſi laicus ſit preſto.

f Sexta hereſis ē eorū q̄ dicūt ꝙ n̄
teneat̄ quis confiteri ſacerdoti ſi
laycus ſit p̄ſto cui poſſit cōfite
ri. Improbat̄ iſta inſipientiſſima here-
ſis oſtendendo ꝙ requirendum ſit ex-
amen ſacerdotis cui conceſſit de⁹ pote
ſtatem ligandi ⁊ ſoluendi quod oſten-
dit Aug. in libro de pn̄ia dicens. Qui
vult confiteri peccata vt inueniat gra-
tiam querat ſacerdotē qui ſciat ſolue-
re. Item ait aug. Judicet ſeipſum ho-
mo voluntatē dum p̄ōt ⁊ mores cōuer
tat in melius veniet ad antiſtites ꝑ q̄s
illi claues in eccleſia miniſtrant̄ a prepoſitis ſacramentoruꝫ accipiat ſatiſfa
ctiōis ſue modū. Item leo. multiplex
miſcd̄ia dei que lapſib⁹ humanis ſub-
uenit vt nō modo ꝑ baptiſmū ſꝫ etiam
ꝑ pn̄iaꝫ ſpes vite reparatur. Sic diuine
volūtatis p̄ſidijs ordinatis vt indulgē
tiam dei niſi ſupplicatōnib⁹ ſacerdotū
nequeāt obtinere. xp̄c em̄ hanc p̄poſi-
tis eccleſie tradidit p̄tātem vt confiten-
tibus pn̄ie ſatiſfactōnem darent eoſdē
ꝙ ſalubri ſatiſfactōne purgatos ad cō-
munionem ſacramentoꝝ ꝑ ianuaꝫ re-
conciliatōnis admitterent. Item leo:
ſufficit confeſſio que pͥmū deo offert̄:
deinde ſacerdoti q̄ ꝓ pc̄tis delinquen-
tium precator accedit ⁊ etiā plures ad
pn̄iam poterūt ꝓuocari ſi ppl̄i aurib⁹
nō publicet̄ ↄſcia ↄfitentis. In neceſſi-
tate tn̄ p̄ōt hō cōfiteri pc̄tā ſua ꝓximo
vel ſocio ſi deſit ſacerdos. Ex p̄dictis
manifeſtū eſt ꝙ nō ſufficit cōfiteri deo
ſine ſacerdote cum poſſit haberi nec ē
vere humilis ⁊ penitens ſi non deſide
rat ⁊ requirit ſacerdotis iudiciū ſi tm̄
nō p̄ōt habere copiam ſacerdotis ſuffi
cit confiteri ſocio vel proximo vt pre-
dictum eſt.

De hereſi eorum qui dicunt q̄ non eſt obediendum niſi ſoli deo.

ſ Septima hereſis eſt eoꝝ q̄ dicūt
ꝙ nō eſt obediendū niſi ſoli deo
Iſte fuit error cuiuſdaꝫ heretici
q̄ dicebat̄ ivaluis a q̄ ivaldēſes heretici nūcupant̄. Ille ſuo ſpū duct⁹ ⁊ nō a
deo miſſus nouā ſectaꝫ inuenit vt ſine

alicuiꝰ ꝑlati auctē ſine inſpiratōne ſine
ſcia ſine lr̄atura ꝑdicare ꝓſumeret ſine
rōne ꝓbs ſine viſione ꝓpħa ſine miſſi-
one aplꝰus ſine inſtōne didaſcalꝰ vt no
tat Alanꝰ in li. ſuo ꝯtra hereticos. Pre
dictā vo̕ hereſim ſeq̄ntes ipm̄ nitūtur
ꝓbare ex actibꝰ aplo⁊ Act. v. vbi itro-
ducunt̄ petrꝰ ⁊ iohēs loquētes ad ſcri-
bas ⁊ phariſeos i hūc modū. Voſipſi
iudicate cui ſit obediēdu⁊ deo ꝑcipiēti
an vob ꝓhibētibꝰ. Itē ſi hō hoi obedi-
erit i his i q̄bꝰ obediēdū ñ ē peccaret q̄
in h̄ deo obediēs nō ē Samuel etiam
ait ad ſaul. j. Re. xv. ſpēs ariolādi ē nol
le obedire. ſpē⁊ ariolādi vocat ſamuel
q̇dā mō deū negare ꝑ inobiam. S⁊ nol
le obedire homi nō eſt ariolare ſ⁊ nolle
obedire deo. ḡ obediēdū ē deo nō hoi
q̄ ꝑ h̄ ꝙ nō obedimꝰ hoi nō ariolamur
ſ⁊ ꝑ h̄ ꝙ negamꝰ obiam deo. Rn̄det̄ ad
ꝑdicta ꝙ deo ⁊ hoi obediendu⁊ eſt ſed
deo magꝰ ꝙ̄ hoi. hoi tn̄ obediendū eſt:
q̄ ptās ſuꝑ hoīes a deo data ē. Vn̄ et
xp̄c ad pylatū: Joh. xix. ait. nō hr̄es in
me ptātem niſi datū eēt tibi deſuꝑ. ḡ ſi
pylatus q̇ ab impatore romano ptāte⁊
terrenā habuerat eā ſuꝑ xp̄m habebat
multo magꝰ ⁊ aliꝰ hō ſuꝑ alios homīes
Xp̄c etiā patri putatiuo ⁊ matri obedi
ens fuit. erat eñ ſubditꝰ illis vt⁊ Luce
ij. Petrus etiam ⁊ iohēs ꝑ h̄ qꝺ dicūt
potius eē obediendum deo ꝑcipiēti ꝙ̄
hoibus nō negant hoi eſſe obediendū
ſ⁊ inſinuāt potiꝰ eſſe obediendū deo ꝙ̄
hominibꝰ. hoibus tn̄ in malis obediē-
dum nō eſt ſed in bonis ⁊ in hoc ꝙ obe
ditur hominibꝰ in bonis obeditur deo
Qꝛ ſamuel ait ꝙ ſpēs ariolandi ē nol-
le obedire intelligit̄ in illo caſu in quo
ex precepto vel inſpiratōne diuina ali-
quis aliquid alicui iniungit. Sicut ſa-
muel ex inſpiratōne diuina vel ex ꝑce
pto diuino iniūxerat ſauli vt expecta-
ret eum. In eo ergo ꝙ non expectauit
inobediens deo fuit non tm̄ homini ⁊
hac inobedientia ſpecies ariolādi fuit
Qꝛ autem hominibus ⁊ maxime pre-
latis obediendū ſit oſtendit paulus in
epiſtola ad romanos capi. xiij. dicens.
Oīs ſi anima poteſtatibus ſublimio-
ribus ſubdita ſit. nō eſt eñ ptās niſi a
deo. que aūt ſunt a deo ordinata ſunt.
itaꝙ̄ qui poteſtati reſiſtit dei ordinatō
ni reſiſtit. ideo eñ ⁊ tributa preſtatꝪ mi
niſtri eñ dei ſunt in hoc ipm̄ ſeruiētes
Petrus etiā in canonica prima cap. ij.
ait. Serui ſubditi eſtote in oñi timore
dn̄is nō tm̄ bonis ⁊ modeſtis ſed etiam
diſcolis. Angeli etiā ſibinuicē obediūt
minores vic⁊ maioribus vt teſtat̄ Dy-
oniſius de celeſti ierarchia Bruta etiā
aīalia ſibinuicē obediūt qꝺ etiā in mi-
nimis aīalibꝰ. i. in apibꝰ manifeſtū eſt.
poteſtates ergo ⁊ ſeculares ⁊ eccleſia-
ſtice a deo ſūt ordinate vt inferiores re-
gant vt ⁊ gratiā ꝯſequant̄ ſubditi ſi be-
ne agant vel ſi aliud opent̄ pena⁊ ſuſti
neant. patet ergo ſubditos debere ſuis
prelatis obedire ſiue boni ſint ſiue ma
li. In bonis tamen ſit obedientia non
in malis q̄ obedientia honeſta eſt ani-
mi deliberantis iuſte iuſſionis effectꝰ.
q̄ in his debemꝰ obedire ꝑlatis qui iu
ſte deliberant ⁊ iuſte imperāt. Sūt au
tem quedā ſine quibꝰ nō eſt ſalus vt ad
impletōnes ꝑcepto⁊ moraliū in q̇bus
tenemur oīno obedire prelatis. Sunt
quedā cū quibus nō eſt ſalus vt mor-
talia pctā i quibus agendis nulli obe-
dire tenemur. Sūt aūt q̄da⁊ media cū
quibꝰ ē ſalꝰ vt carnes ꝯmedē vel nō co-
medē ⁊ ſīlia. layco aūt ꝑdicare ſi ꝑiclo-
ſum nō eſt ꝑdicare aūt ꝑiculoſū q̄ nō
intelligit qꝺ dicit nec ſcripturas intel-
ligit quas exponere ꝓſumit ſi ꝑlatꝰ in-
iungat ei vt taceat tacere tenet̄ ⁊ ſi ñ ta
cet mortalr̄ peccat. Vnde ſi ſub pena
excōicatōis ei ꝓhibet ꝑdicare. Ille vo̕
ꝑdicet excōicatōnis ſnīe ſubiacet. Vn̄
iſti ivaldenſes q̇ ꝯtra ꝑceptū dn̄i pape

Imo cõtra totã eccl'iam ꝑdicant qbus
iniunctũ eſt a dño papa vt nõ ꝑdicent
ſnie excõicatõnis ſubiacẽt. In conſilio
etiã lateranẽſi in eos ſnia excõicatõnis
lata eſt. Vñ eis cõicãdũ nõ eſt cũ ſnia
aplica ab eccia ꝑſciſi ſint. Jõ aũt excõi
cati fuerũt qꝛ officiũ qḋ ad eos nõ ptī
net vſurpabãt ꝯtra fidẽ quedam ꝑdica
bãt eccie verbis aut factis derogabant
⁊ os in celũ ponebãt cũ curie romane
detrahebãt qꝛ inſtar ſacrilegij eſt de fa
cto ſummi pontific' diſputare. Quib⁹
eñ mag' credendũ eſt an ydeot' an ec
cleſie ſapiẽtib⁹ vniuerſis. Si ḡ in his q̃
nõ ꝑiculoſa ſꝫ in dñia ſunt vt non abſti
nere a carne vel vino in caſu obedim⁹
maioꝛib⁹ ⁊ ꝑlatis nr̃is. multomagis ꝑ
dicti heretici tenenꝭ eccl'ie romane obe
dire in his q̃ ꝑiculoſum eſt facere cuꝫ
ſnia ꝑlati atteſtante Grego. ſiue ſit iu
ſta ſiue iniuſta nõ ſolũ timenda eſt ſed
et tenenda.

De hereſi eoꝝ qui dicũt nõ eſſe obediendum prelatis exiſtentibus in peccato moꝛtali et qḋ tales non habent poteſtatẽ ligandi et ſoluendi.

[O]ctaua hereſis ẽ ꝑdictoꝝ (valdẽ-
ſiũ) qui dicũt q̄ dato q̄ obedien
dum ſit homini. hoi tñ nõ exñti
in pctõ ⁊ q̄ ſolũ boni ſacerdotes habẽt
ptãtem ligandi ⁊ ſoluendi. Hic etiam
fuit erroꝛ Joh. benelis anglici qui in
ter innũerabiles erroꝛes q̃s poſuit iſte
fuit vn⁹ q̄ nullus eſt dñs ciuilis. null⁹
eſt ꝑlatus. nullus eſt eps dum ẽ i pec
cato moꝛtali. Inſecut⁹ eſt hũc vna alia
vulpecula idem aſſerẽs. ſ. Johes hus
de bohemia. ⁊ vippera tercia Hiero. ð
praga q̃ in ꝯcilio Cõſtantiẽſi in pñtia
martini pape quinti fuerũt dãnati tan
q̃ heretici Anno dñi. M. cccc. et. xvj.
Iſti ergo heretici dicũt obediendũ eẽ
bonis ꝑlatis ⁊ eis qui ſunt apl'oꝝ vica
rij in vita ⁊ officio. Eos aũt qui apl'oꝝ
vitã nõ habent nec officiũ eoꝝ retinent
mercennarios dicunt non paſtoꝛes.

Quod ꝓbare nitunꝭ. quia dicit aug.
in libꝛo de baptiſmo peccatoꝝ remiſſi
onem p ſeipſum facit deus vel per co
lumbe membꝛa. Dicit etiam Auguſt.
pctã dimitti vel teneri a ſanctis. Idem
ſup Exodo vbi de lamina aurea legiꝭ.
Erat eñ lamina aurea ſemꝑ in fronte
ſacerdotis. hoc inquit ſignificat fiduci
am bone vite q̃ qui vere perfecteq̄ nõ
ſignificatõne ſed veritate ſacerdos ha
bet ſolus põt peccata auferre. Jõ gre
gorius. Iſti ſoli habẽt in hac carne po
ſiti ⁊ ligandi ⁊ ſoluendi ptãtem ſic ſan
cti apl'i qui eoꝝ exempla ſimul cuꝫ do
ctrina tenent. Item ex dictis oꝛigenis:
hec ſoli petro poteſtas ꝯceſſa eſt ⁊ imi
tatoꝛib⁹ petri. Nam quicũq̄ petri veſti
gia imitanꝭ habent digne ⁊ recte ligan
⁊ ſoluendi poteſtateꝫ. Item malachie
ij. etiam legiꝭ maledicam benedictõni
bus vr̃is. ⁊ alibi. Ezechie. xiij. ve illis q̃
viuificãt aias q̃ nõ viuũt ⁊ moꝛtificant
aias q̃ nõ moꝛiunꝭ. Si eñ male dicit
dñs bñdictõib⁹ eoꝝ ⁊ ſi aie q̃s bñficant
nõ viuũt ergo quõ ꝑ eos grã bñdictio
nis transfundiꝭ. Ad ſꝫ oia dicũt veri
catholici q̄ oñs ſacerdotes hñt ptãteꝫ
ligãdi atq̄ ſolnẽdi: ſꝫ illos ſolos digne
ac recte hac ptãte vti qui ꝑditi ſunt vi
ta ⁊ doctrina apoſtolica ⁊ ad hoc refe
runꝭ predicte auctoꝛitates que dicunt
iniuſtos ſacerdotes nec ligare nec ſol
uere. i. nec digne nec recte fit per illos
q̃ ſcti nõ ſunt retentio vel remiſſio pec
catoꝝ. dat eñ de⁹ bñdictões digne po
ſcenti etiã ꝑ indignũ miniſtrũ. Qḋ au
tem legiꝭ in malachia ſic intelligi põt
maledicã benedictõib⁹ vr̃is. i. his que
benedictõnib⁹ vr̃is poſſidetis. qꝛ faciaꝫ
vobis ea cedere in maledictionẽ; nõ in
bñdictõeꝫ qꝛ ⁊ ſi benedicunt ſanctis ſꝫ
non faciunt vero coꝛde: et ideo eoꝝum

bñdictio eis vertit in maledictōes. Vł ſic maledicā bñdictōib⁹ vřis. i. qđ a vobis benedicit a me erit maledictū: q2 benedicūt iniqui agentib⁹ adulātur q3 peccātib⁹ dūmodo diuites ſint. Predictis hereticis obuiat ſanct⁹ clemens dicēs. Sacerdotes ⁊ oēs miſtri eccl'ie oīs plebs epos ſuoꝝ dilige debent ⁊ coꝝ pcepti obedire etiā ſi ipſi aliter qđ abſit agāt niſi in fide errauerint. Item obuiat eis Euſebi⁹ papa dicēs. Oues q̄ ſuo paſtori cōmiſſi ſunt nec rep̄hendē niſi a fide exorbitauerit nec vllatenus accuſare pñt q2 facta paſtoris oris gladio feriēda non ſunt. Item obuiat eis beat⁹ Bern. q̄ loquēs de reuerentia erga p̄latos ſic inquit. Nō ſufficit exterius obtpare p̄latis niſi interi⁹ aliud ſublimiter ſentiam⁹ de eis. Et ſi em̄ a deo indigna alicui⁹ p̄lati vita cōpit vt nihil oino excuſatōis nihil diſſimlatiōis admittat ꝓpter eū tñ a q̄ oīs ptās eſt excelſum eū reputare debem⁹ nō ꝓprijs pſone meritis ſ3 ordinatōni diuine ⁊ dignitati deferētes. Ideo diſſiłem⁹ interi de magnis eccl'iaꝝ p̄latis. ſic em̄ faciēdū eſt ⁊ ſic placet illis vt euadāt humana iudicia vt tandē incidāt in iudiciū qđ in eis q̄ p̄ſunt fiet: Sap. vj. Iudicium duriſſimū fiet his q̄ preſunt. Item auctib⁹ ſctōꝝ ꝓbat q̄ omes ſacerdotes hñt ligandi ⁊ ſoluēdi ptātē ⁊ p̄ hiero. hoc teſtat ſup illū locū euāgelij Mat. xvj. vbi dñs ait petro. tibi dabo claues regni celoꝝ ⁊c. hñt inquit ptātem iudicandi ⁊ alij apłi hñt ⁊ oīs eccl'ia i epiſcopis ⁊ in p̄ſbyteris. S3 ſanct⁹ petrus eam ſpāliter accepit vt oēs intelligāt quicūq3 ab vnitate fidei ⁊ a ſocietate eccleſie ſe ſeparauerit nec a pctīs ſolui nec celū poſſe ingredi. Item ſcđo q̄ ſacerdos etiā ſi mal⁹ ſit gratiam tamen trāſfundat pro ſue dignitatis officio Auguſti. oſtendit dicens dictum eſt a domino in numeris ad moyſen ⁊ aarō ſacerdotes vos ponite nomē ſup filios iſrael ego dñs benedicā eis vt vt gratie traditio pro miniſterijs ordinate tranſfundat hoībus nec volūtas ſacerdotis obeſſe vel ꝓdeſſe poſſit ſ3 meritū benenedictōnem poſcentis. Ite3 tercio auguſti. in libro de corpe xp̄i obuiat p̄dictis hereticis qui dicūt ſacrm altaris ſolum cōfici a bono ſacerdote dicens. Intra catholicā eccl'iam in miniſterio corporis ⁊ ſanguinis dñi nihil a bono maius nihil a malo min⁹ pficit ſacerdote q2 nō in merito cōſacrantis ſed in verbo efficit creatoris ⁊ in virtute ſpiritus ſancti. Quanta aūt ſit dignitas ſacerdotis ⁊ ordinis hinc aduertimus. Dicit em̄ Aug. in libro queſtionū veteris ⁊ noui teſtamenti dictū eſt de nequiſſimo caypha inter cetera. hoc aūt a ſeipſo nō dixit ſed cum eſſet pontifex anni illius ꝓphauit Ioh. xj. per hoc oſtenditur ſpm̄ gratiaꝝ nō pſonam ſequi digni vel indigni ſ3 ordinē traditōnis vt q̄uis aliq̄s boni meriti ſit nō tñ poſſit bñdicere niſi fuerit ordinat⁹ vt officiū ⁊ miſteriū exhibeat dei aūt eſt effectū tribuere benedictōnis.

De hereſi eorū qui dicūt qđ nō officiū et ordo ſed meritum bone vite habet poteſtatem ligandi et ſoluendi cōſecrandi et benedicendi.

n Ona hēſis ē eorūdē q̄ nō offm̄ ⁊ ordo ſ3 meritū bone vite hab3 ptāte3 ligādi ſoluēdi cōſecrādi ⁊ bñdicendi. Eſt ḡ eoꝝ cōcluſio q̄ magis opat meritū ad cōſecrādū ł bñdicēdū ł ad ligādū vł ad ſoluēdū q̄ ordo vł officiū. Vñ ipi q̄uis ordinati ñ ſint q2 ſe iuſtos eē fingūt ⁊ merita apłoꝝ hīe pſumūt bñdicere mō ſacerdotali. dicūt etiā ſe poſſe cōſecrare ligare ⁊ ſoluere q2 meritū dat ptātem nō officiū. Et ideo

q͛ ſe dicūt apl̄oꝝ vicarios ꝑ merita di‑
cūt ſe hr̄e eoꝝ officia in ꝙ maxime con
tra eccl̄iam nauigāt ⁊ ſe hereticos eſſe
demonſtrāt. Iſtū aūt errorē volūt mu
nire auctē Eſicij ꝙ ait ſacerdotes nō ꝓ
pria auctē benedicūt. ſ; q͛ xp̄i figuram
gerāt ⁊ ꝓpter eū qui in ipſis eſt benedi
ctōnis plenitudinē tribuūt nec ſolū is
ꝙ ſacerdotiū ſortit⁹ eſt: ſ; quicūq; xp̄m
in ſeipſo h; ⁊ ei⁹ figuram gerit ꝑ cōuer
ſatōnem bonā ſicut moyſes ydone⁹ eſt
vt benedictōe; pſtet. Ecce hic habes ꝙ
nō ſolū ſacerdos ſ; oīs cum ꝙ xp̄c in
habitat benedictōe; pſtet. Solutio
p̄dictoꝝ eſt ſm̄ Alanū in libro ſuo de
hereticis ꝙ ſacerdotes in q̄bus xp̄c ha
bitat plenitudinē benedictōnis tribue
re dicunt. Predictis ergo reſponden‑
tes dicim⁹ ꝙ alia eſt benedictio ꝙ con‑
gruit ſolis ſacerdotib⁹. Alia ꝙ ab omi‑
bus bonis cōiter exiget. Deniq; illi ſa
cerdotes in quib⁹ xp̄c inhabitat bene‑
dictionis plenitudinē tribuere dicut.
nō q͛ illi ſoli: ſ; illi ſoli licite ⁊ digne id
agant nec ſubditos mala vita ſacerdo‑
tis ledit ſi bona faciūt que ille dicit. vn̄
Greg. papa. Multi dum plus vitā ſa‑
cerdotū ꝙ ſuā diſcutiūt in erroris fo‑
uea; dilabunt min⁹ ꝯſiderantes ꝙ nō
eos vita ſacerdotū ledet ſi humilit bo
nis ſacerdotū amonitōnib⁹ aurem ac‑
comodarēt.

De hereſi eorum qui dicūt qꝺ nō eſt vera indulgentia vel relaxatio epiſcopi in cōſecratō ne eccleſie vel alias indulgenti as dando.

D Ecima hereſis eſt eorūdē ꝙ nō
eſt vera indulgentia ep̄i vel re‑
laxatio in ꝯſecratōe eccl̄e vl̄ ali‑
as indulgētias ꝯcedēdo ꝙ ſic nituntur
ꝓbare. Iſte tenet ad ſatiſfactōe; triu;
annorum: vnus ep̄s in vnius eccl̄e de‑
dicatōne relaxat terciam ꝑtem. Eade;
ratōne ali⁹ terci⁹ ⁊ reliqu⁹ tercia; ꝑtem
q͛ tantā ꝑtāte; relaxādi hn̄t ſcd̄s ⁊ ter‑
tius ꝙtū prim⁹ qꝺ ſi ita ē ꝓ trib⁹ obulis
relaxabit pena trienis. Preterea in di
ſcreta vr̄ iſta relaxatio nec eq̄ ſatiſfacti
onis ꝯpenſatio ſi ꝓ vna obulo vel nū‑
mo relaxat vni⁹ āni ſatiſfactio. Solu‑
tio ad p̄miſſa ꝙ ep̄s relaxat in abſolu‑
tionib⁹ penā purgatoriā nō tꝑale;. Ad
argumēta dr̄ ꝙ ille cui iniungit ſatiſfa
ctio aut h; charitatē aut nō. ſi charita‑
tē nō h; nihil ei ab ep̄o relaxat. Si vo
in charitate ē ꝟ dictat ei charitas vt pe
nitentiā ſibi iniūctā pficiat nec palpet
ſeipm corpales declinās penā qn̄ agat
pniam ſibi iniūctā ſi pt q͛ ipa charitas
reddit ipm patū vt nō ſolū illā: verum
etiā vt maiorē ꝯpleret ſi ei iniūcta fuiſ‑
ſet. talis ſi illud adimpleret ꝓ ꝙ facta ē
relaxatio ab ep̄o nō relaxāde pene in‑
tentōe. ſ; charitat' feruore ⁊ decedit añ
pactā pnia; remittet ei tm̄ ꝺ pena pur
gatoria quātu; in ꝟ pn̄ti ſcl̄o relaxauit
ep̄s. Dicim⁹ etiā ꝙ l; ꝯmutari penā cor
palē in pena; pecuniaria; ꝙ in pleriſq;
longa grauior ē corpali. nec iſti ꝙ ex cha‑
ritate accedit fit ꝯmutatio pene ꝙtum
ad ipm. q͛ nō hac intentiōe facit illud
ꝓ qua fit relaxatio vt relaxet ab iniun
cta pnia. ſed ſolo intuitu charitatis nec
vult vt relaxet ſ; ꝓpoſitū h; perficiendi
pniam ſi ꝯceſſerit ei vitā. q͛ ergo h; ꝓ
poſitū pficiendi pniam ⁊ in ipſa nō re
manet qn̄ pficiat ſi añ pacta; pnia; de
cedat. Et ipſe ep̄s hac intentōne relax‑
at vt in purgatorio aliqd de pnia rela‑
xet iſti. ſi morte p̄uent⁹ fuerit tantū de
pena purgatorij relaxabit quantū in ꝟ
ſeculo de pena tempali relaxatum eſſe
videbatur.

De hereſi eorum qui dicūt q⁹ oratōnes ⁊ ſuffragia ꝓ mor tuis ab exiſtentibus in pecca to mortali non proficiunt.

v Vdecima hereſis eſt ꝙ o̅ones vel ſuffragia ꝓ mortuis ab exn̄ti bus in mortali factꝫ nõ ꝓficiũt mortuis qđ ſic ꝓbare nitunt̃. Quõ .n. põt ꝓdeſſe alij cum nõ põt ꝓdeſſe ſibi. Oratio q̄ fit in orãtis ꝑniciẽ quõ in alterius ſalutẽ erit. Item .iij. q. vij. In g̃uioribꝰ dr̃ ſic. Cũ is q̇ diſplicet ad intercedenduꝫ mittit̃ animꝰ irati iudicis ad deteriora ꝓuocat̃. Itẽ q̇ indeuote orat iudiciũ ſibi poſtulat. Sꝫ q̇ ſibi in oratione poſtulat iudiciũ: quõ alij in o̅one poſtulat remediũ. Item oratio eius fit in pctõ quõ g̃ fit ꝓ ſolute aliq̃ꝝ. Item q̇ meret̃ offenſam apđ deũ q̃ꝛ orat quõ ꝓ alio orat: pctõri eñ dixit deꝰ ps. xlix. Quare tu enarras iuſticias meas ꝛ aſſumis teſtm̃ meũ ꝑ os tuũ. ſ. pollutum Nõnibꝰ idem ꝓbare conant̃ ſic. Sacerdos in mortali exñs dum celebrat diuina orat: o̅o illa q̄ actio eſt mala eſt ac meret̃ ſibi penã eternã g̃ eadẽ nõ meretur alij pene relaxatõeꝫ. nulla eñ actõne põt q̇s mereri bonũ ꝛ maluꝫ. Item dicit auc̃tas de coha. cle. ꝛ muliex vr̃a duxit ꝙ illiꝰ ſacerdotis miſſa audiẽda nõ eſt de quo indubitãter ꝯſtat ꝙ habeat ꝯcubinam. Alia etiã clamat auctoritas ꝙ ille q̇ in mortali pctõ eſt nec i eccleſia orare nec pſalmos debet dicere.

Solutio omniũ p̄dictoꝝ ꝛ determinatio ſm̃ alanũ vbi ſupra eſt ꝙ oratio q̄ fit ab ecc̃ia a quocũqꝫ ꝓferat̃ ꝓdeſt et mortuis ꝛ viuis ꝛ ſic ad p̄dicta facilis põt dari reſponſio. Veruꝫ eſt ꝙ ſi is q̇ ad intercedendũ mittit̃ deo ꝑ peccatuꝫ mortale diſplicet ex ipſo ꝙ orare p̄ſumit: deterior fit diuina celebrãdo maxime ſi in notorio crimine fuerit q̃ꝛ in eo peccat ꝙ p̄ſumit ꝙ alijs occaſio ſcãdali fit: ſed tñ qđ orat in pſona ecc̃ie dicẽs oremus ipſum ſignificatũ oratõnis ſiue ipſa ſignificatio ꝓdeſt alijs. non ex virtute ipſius orantis ſed ex virtute eccleſie ad hoc oratõnem inſtituentis vt ꝓſit viuis vel mortuis. Peccet ergo q̇ in peccato mortali exñs preſumit celebrare: ꝓdeſt tñ oratio q̃tum ad ſui ſignificatõeꝫ nõ q̃tum ad actõeꝫ orantis.

Sciendũ tamen ꝙ duplex eſt deuotio. Eſt deuotio nature ꝛ deuotio g̃tie. Deuotio nature eſt qñ q̇s ex naturali pietate orat ꝛ ex quadã humilitate q̃uis ſit i pctõ. peccat eñ ſub deo: q̃ꝛ dolet ſe ec̃ i pctõ talis ſi orat ex eo ꝙ orat nõ peccat. q̃ꝛ nõ indeuote orat q̃tũ ad deuotõnem nature hmõi oratio ipſi oranti nõ obeſt ꝛ illi ꝓ quo orat q̃tũ ad virtutem orationis ꝓdeſt. Deuotõ gratie eſt qñ aliquis ex charitate orat ſenſus ergo eſt ꝙ qui indeuote orat. i. ſine deuotõne nature vel gratie iudiciũ ſibi poſtulat. i. peccat. Ille aũt qui peccato notorio laborat ꝛ prebet alijs ſcãdalum oratio fit ei in peccatũ nõ alijs ꝓ quibꝰ orat. Actio inqꝫ orantis nõ eſt virtꝰ orationis. ſic ergo meret̃ offenſaꝫ apud deuꝫ actõne praua. apud deũ tñ ꝓorat virtus oratõnis ꝓ alio. Cum aũt dicit̃ peccatori dixit deꝰ ꝛc̃. pctõr dicit̃ ille qui gloriat̃ cuꝫ maleſecerit q̇ laborat in publico crimine vel qui ꝯuictus vel confeſſus eſt in iure. talis enim nõ peccat ſub deo ſed in deum. talis ſi in publico i eccleſia orat vl̓ p̄dicat vl̓ pſalmos cantat ꝛ vt dictũ eſt ſi ille cuiꝰ crimen notorium eſt diuina celebrat q̄ntum in ſe eſt peccat: virtus tñ oratõnis alios adiuuat. Si vo hereticus ab eccleſia diuiſus pro alijs orat: iam non orat in pſona ecc̃ie: et ideo nec ipſi nec alij ꝓdeſt oratio. Ex p̄miſſis patet ꝙ peccatoris obſtinatio q̄ orat mala eſt nec ei nec alij ꝓdeſt. Sꝫ ipſa ſignificatio o̅onis q̃ꝛ ad hoc inſtituta ẽ in eccleſia dei vt alijs ꝓſit ꝛ ſic alijs ꝓdeſt vt ñ eſt mala ſed bona. Quod autẽ dicit̃ ꝙ illius ſacerdotis miſſa nõ eſt audienda de quo indubitanter conſtat ꝙ habeat ꝯcubinam intelligendũ eſt de ſacerdo-

te q̃ ↄuictus vel ↄfeſſus eſt in iure. cui⁹
miſſa ñ ē audiēda ñ eo ꝙ mala ſit: ſ; h̄
faciēdū ē in verecūdiā vel ↄfuſionē ſa
cerdotꝭ vt ſacerdos pctm̄ ſuū recogn̄ſcat
ꝛ peniteat. Qꝛ āt oȭes ab eccl'ia ↄſti
tute ꝓſint cū i eccia ꝓferūt ſiue a bono
ſiue a malo rõib⁹ ꝓbat ſic. Si merita
miſtroꝝ nõ augēt vel minuūt vi ſacro
rū vī ꝙ nec vim oõnis ſ; hoc pt; quia
vis baptiſmi nõ augetꝛ vel minuitꝛ a q̃·
cūq; detꝛ vel vis eucharistie vel alteri⁹
ſacrī a ſil'i nec vires oõnū eccl'iaſticaꝝ
hñt in ſe quandā v̓tutē ſacr'alem. puta
ſi merita miniſtroꝝ augerēt vim orati
onū vel minuerēt vnitas eccl'ie nõ ſta·
ret: imo ſciſma fieret. qꝛ q̇dam ſeq̄rētur
ſacerdotē quē crederēt meliorē ꝛ fuge·
rent deteriorē ꝛ ſic quidā ſeq̄rentꝛ vnū
quidā aliū. Paul⁹ ↄtra illos qui glori·
abantꝛ de baptiſmis dicit vnū eē bapti
ſmū vnū eſſe q̇ baptiſat. Et ſil'i em̄ non
debem⁹ gl'iari de oõnib⁹ aliq̃ꝝ tanta ē
em̄ vis oõnis ꝓlata ab vno quanta ab
alio q̄ntum ad ipſi⁹ oõnis ſignificatio·
nē nõ q̄ntum ad ipſi⁹ orantꝭ deuotõēm.
Vna ē em̄ vis oratõnis ſ; nõ vna deuo
tio orantis. Deuotio em̄ põt eſſe effica
tior quāto maior ſ; oratio quātū in ſe ē
nõ erit fructuoſior. v̓bis aūt ineſſe vir·
tutē varie clamāt ſcripture et diuine et
humane. Nõne vis eſt in his v̓bis: ba
ptiſo te in noie p̄ris ꝛ filij et ſpūſſancti
amen. ꝛ in his. hoc eſt em̄ corp⁹ meum
Et hic eſt em̄ calix ꝛc. Quare g̃ i eccle·
ſiaſticis oratõnib⁹ nõ inerit vis ſi ꝓfe·
rantꝛ in pſona eccl'ie nõ q̄ntum ad ꝓferē·
tem ſ; q̄ntum ad inſtituentem.

De hereſi eorū qui negāt purgatorium eſſe.

D Dodecima hereſis eſt eorū q̃
negant purgatorium eſſe dan·
dum. Vnde dicunt ꝙ propter
auariciam eccleſia ponit eſſe purgato·
rium poſt hanc vitam vt ſc; pro anima·
bus dentꝛ elemoſyne ꝛ oblatõnes et fi·
ant obſequia ꝛ talia. Contra hūc er·
rorem ꝓcedetꝛ tripliciter. primo aucto·
ritate doctoꝝ. ſcd̄o rõnibus inquiſito·
rum. tercio auctoritatib⁹ ſacre ſcriptu·
re. hoc mõ ꝓcedit Franciſcus de maro
nis di. xxiiij. q. x. vbi mouet queſtionē:
vtrū poſt hāc vitam ſit neceſſariū po·
nere purgatoriū. Primo ergo auctta·
te arguitꝛ Hiero. q̇ in canone hec exp̄ſ·
ſe dicit ꝛ aug⁹. grego. etiam in epiſtola
ad bonifaciū ꝛ in multis alijs locꝭ. Re
ſpondent heretici ꝛ dicūt ꝙ iſti docto·
res fuerūt ex parte eccl'ie ꝛ ideo aſſenti
entes eius auaricie ↄformauerūt ſe cū
ea. Ideo ſcd̄o aliqui inquiſitores argu
unt ſic cõtra eos. primo ſic. Moriatur
vnus homo oīno iuſtus et innocens.
moriatꝛ etiā alius qui fuit ſemꝑ pecca·
tor penituit tñ in fine quõ erit ꝙ ambo
ſimul vadūt ad ꝑadiſum nunq̇d inno·
cens debet ſtatim euolare ꝛ ille q̇ ſem·
per peccator ante et tūc penituit ſed ꝓ
peccatis nullā penā ſuſtinuit d; poſt
hanc vitam puniri. R̄ndent heretici ꝙ
nõ ſed ambo debent ire ad paradiſum
ſed ille qui ꝓ pctis penam nõ ſuſtinuit
diminuetꝛ de gloria. Scd̄o arguunt
inquiſitores ſic. Quia ſi purgatoriū
non eſt fruſtra timemus peccata et ab
ſtinemus quia poſſemus penitere i fi·
ne ꝛ ſic euolare. R̄ndent heretici ꝙ nõ
fruſtra timemus ꝛ abſtinem⁹: quia vt
dictū eſt min⁹ de gloria habetꝛ. Tercio
arguūt inquiſitores ſic nullū malum
impunitū ſed ſi purgatoriū non eſſet
nõ punirentꝛ om̄ia pctā eoꝝ qui ſaluā·
tur cum hic nõ puniantꝛ q̇ in fine peni·
tent. Quarto ꝙ de⁹ aliq̇s malos punit
in vita iſta aliq̇s non. Dicit franciſc⁹ ꝙ
ille rõnes nõ ↄuincūt ſ; ſūt ↄ nos ſic ↄ
illos. Iõ arguit aliꝛ ↄ p̄dictos h̄eticos
ſic. Aliq̇s non vult baptiſari baptiſmo
flaminis vſ; ad mortē. ꝛ ſic ſi abſtieat vſ·
q; ad finē eq̄ euolabit ſicꝛ alij q̇ ſꝑ bene

agunt. Rñdent q tanta virtus ē in ſa-
cramento pnie ad delēdū pctā. ſicut ē
in ſacro baptiſmi. Ex hoc arguit ɔtra
eos ſic. primo qꝛ ſi hoc eēt verū aliqͥs
puniret de veniali pctō eťnalit. ex mlͭ
titudine em̄ peccatoꝝ venialiū ſi non
punit in purgatorio ſibi ſubducit ali
quis gradus glorie quo priuat pp pec
cata venialia. ⁊ ſic carentia illius gra-
dus glorie qui ſibi alͣs deberet cū ſit p
petua erit pena illius peccatis veniali
bus correſpōdens. Secūdo arguit ſic
ſuppono q maior pena ⁊ maius ma-
lū eſt priuatio viſionis diuine q̄ꝫ pena
ſenſus ſed tm̄ eſt in malo carētia viſio
nis quantū eſt in bono viſio diuina.
Tunc arguo ſic. Quēcūqꝫ mala ſic cō-
pant q vnū ſm naturā excedit reliquū
quicunqꝫ gradus mali excedētis exce
dit totū aliud malū. ſed carentia viſio
nis diuine ſm naturā excedit in malo
penā ſenſus. ergo quicunqꝫ gradꝰ pri-
uatōis viſionis diuine excedit totā pe
nā ſenſus inferni. ſic ergo pꝫ q negato
purgatorio aliquis puniret ppetuo ď
venialibus in paradiſo. Rñdent here-
tici q iſte rōnes ſunt phīce ⁊ ſubtiles.
⁊ apl's dicit ad Coloſ. ij. Nemo vos ſe
ducat p inanē phiam. Jō iſti heretici
petūt auctoritates ſacri canonis. dicūt
em̄ q in ſacra ſcriptura non inuenit q
poſt hanc vitā ſit neceſſariū ponē pur
gatoriū. Jō adduco ɔ eos auctes ſacre
ſcripture. Prima auctas eſt. ij. mach.
xij. vbi dicit q iudas ɔſiderabat q hij
qui cum pietate dormitōem accepant
optimā haberēt repoſitā grāꝫ. ⁊ obtu-
lit p eis. xij. millia dragmas argēti. iſta
aūt oblatio nō potuit eē p his q̄ ſūt in
inferno. qꝛ ibi nulla ē redēptio. nec p
his qui ſunt in paradyſo. qꝛ redēptiōe
nō indigent. nec de eis pōt dici illō qō
ſequit. ſancta ergo ⁊ ſalubris eſt cogita
tio p defunctis exorare vt a pctis ſol-
uant. qꝛ ibi pctā non hūt. ergo fuit illa
oblatio p his q̄ ſunt i purgatorio. Ad
illud argumētū dicūt heretici q liber
macha. nō ē de canone. Cōtra accipio
ergo verbū xpi Math. xviij. Iratꝰ dñs
tradidit ſeruū tortoribꝰ quouſqꝫ redde
ret vniuerſum debitū. hoc aūt nō pōt
intelligi in hac vita nec in inferno. qꝛ il
li ſp ſunt in debito. ergo hꝫ intelligi de
his q̄ ſunt in purgatorio. Secunda au
ctoritas euāgelij ē Math. v. Eſto con
ſentiens aduerſario tuo ⁊c̄. Et ſequit.
Amen dico tibi non exies inde donec
reddas nouiſſimū quadrantē. Iſtud
exire nō intelligit de padyſo nec de in
ferno ergo ď purgatorio. Sꝫ ɔtra iſtō
donec qñqꝫ accipit cū excluſiōe actus
ſequētis. ſicut Gen. viij. dicit. Coruus
quē emiſit noe ñ reuertebat donec ſic-
carent aque ſup terrā. ⁊ tñ nūqꝫ poſtea
ē reuerſus. Et ſilr de dña ⁊ ſponſo ſuo
Joſeph math. ij. dr q nō cognouit eā
donec pepit filiū ſuū primogenitū. nec
ex hoc ſequit q fuerit cognita poſtea.
Silr ergo in pdicta auctoritate intelli
gendū eſt donec reddas ⁊c̄. Sꝫ nō faci
endo vim de li donec p nūc arguo ſic
qꝛ in pdicta auctē ſaltim ē redditio de
biti ſed illi de inferno nūqꝫ reddūt de-
bitū. ergo lꝫ nō poſſꝫ argui p li donec
tñ pōt argui p redditōꝫ ďbiti. Sꝫ ne h
calūniet adducā adhuc ſeptē auctes q̄
rū prima eſt Math. xij. Quicūqꝫ pec
cauerit in filiū remittet ei. qui aūt pec
cauerit in ſpm̄ ſctm̄ non remittet ei nec
in hoc ſeculo nec in futuro. hic ſuppo
nit q remiſſio fiat in futuro ſeculo nō
in inferno. qꝛ ibi nulla eſt redēptio. nō
in paradiſo. qꝛ ibi nullus intrat cū pec
cato. ergo hoc erit in purgatorio. alias
nō eēt verū verbū xpi. Secūda au-
ctoritas ē Luce. xij. Seruus q̄ cogno-
uit voluntatē dñi ſui ⁊ nō fecerit eam
plagis vapulabit multis. ⁊ ergo alius
paucis. qui nec cognouit nec fecit eaꝫ
ſed inferno non eſt multū nec paucuꝫ

ſed infinitū. ergo hoc habet intelligi d̄ purgatorio. Tercia auctas eſt apl̄i. j. Cor. iij. Si cui⁹ opus arſerit detrimētū patieť. ipe aūt ſaluus erit ſi tñ quaſi p ignē. Certū eſt qd̄ nō loquiť de igne hui⁹ mūdi. nec de igne inferni. q: non ſaluat. ergo loquiť de igne purgatorij Quarta auctoritas eſt apl̄i. j. Cor. xv. qui vult pbare reſurrectōem dicēs ſi mortui nō reſurgūt vt quid baptizāť p mortuis. ſupponit aūt q aliqs baptizať p mortuis. aliquis ḡ actus bonus p mortuis exhibeť vel baptiſm⁹ lacrimarū vel aliquid tale. nullus aūt debet exhibere aliquid tale p mortuis de paradiſo. nec de inferno. ergo talis actus debet exhiberi p mortuis i purgatorio. Quinta auctas ſcribiť Act. ij. hunc deus ſuſcitauit a mortuis die tercia ſolutis doloribus inferni. Certū eſt aūt q xp̄c nō ſoluit dolores inferni inferioris. nec limbi q̄ diciť ſin⁹ abrae q: ibi erat magna cōſolatio. ſicut diciť Luce. xvj. de lazaro exñte in limbo et de diuite exiſtente in inferno. hic cōſolaŕ tu vo cruciaris. ergo hoc intelligiť de doloribus purgatorij. Sexta auctoritas ſcribiť apoc. xv. vidi in dextera ſedentis ſup thronū libꝝ ꝛc. ꝛ nemo inuentus eſt dignus aperire libꝝ nec i celo. nec in terra nec ſubtus terras. Ex hoc hꝫ q aliqui credebanť digni in celo ꝛ in terra. ꝛ ſubtus terrā ſed nō in inferno. q: ibi nulla dignitas. Ibi null⁹ eſt dign⁹ ergo in aliqua manſione ſubtus terrā que nō eſt infernus. ꝛ hec vocaŕ purgatoriū. Septima auctas habeť ibidē. Oēs cantabant in celo ꝛ in terra ꝛ ſubtus terram. hoc nō pōt intelligi de ſpūtibus in inferno. q: illi non cantant nec laudant deū ꝫ ſunt in ſempiterna blaſphemia. Ex iſtiſ auctibus hꝫ veritas determinata ab eccia catholica qd̄ eſt dare purgatoriū. ꝛ pꝫ falſuꝫ eē ecciam illud inſtituiſſe pter auariciam. Quicunq ergo ptinaciter affirmauerit tenuerit vel dogmatizauerit. q poſt hanc vitā nō eſt dare purgatoriū hereticus eſt dicēdus. q: militat ꝫ ſacram ſcripturā ꝛ ꝫ determinatiōem eccie. Et ſi queras ex quo eſt dandum purgatoriū in quo loco ē ſituatū. Rñdent doctores in. iiij. q de lege cōi locus purgatorij eſt ſub terra. ꝛ eſt tercia manſio inferni. q: infima vocaŕ infernus. inferior vbi ſunt dānati in culpa actuali qui patianť penā ſenſus ꝛ dāni. Secūda vocaŕ limbus q̄ eſt locus pūuloꝝ nō baptizatoꝝ. ꝛ iſti ſūt in culpa originali q̄ patiunť penam damni tm̄ q̄ eſt carētia viſionis diuie. Tercia vocaŕ purgatoriū q̄ ē loc⁹ electoꝝ ſi pfectoꝝ q̄ ſunt in grā ꝛ in pena. Quarta vocaŕ ſinus abrae vel limbus patꝝ in quo erant ſancti patres ante aduentū xp̄i in grā ꝛ cōſolatōe. Sic ergo de cōi lege locus purgatorij eſt ſub terra De lege tñ ſpāli ſiue ex priuilegio ſepe aie purganť in locis alijs ſup terrā ſic narrat Greg. in li. dialo. de quodaꝫ epō q̄ apparuit in quodā balneo ꝛ ibi pſtabat obſequiū. ꝛ hoc erat ſibi purgatoriū. ꝛ de aia cuiuſdā que in glacie purgabaŕ qd̄ potuit eē ex aliqua ſpāli cā. ſ. vel p cōfirmāda fide nr̄a de alia vita. vel vt aie illius ſubuenireŕ a fidelibus qbus apparet. vł pter aliquid reuelandū. vel pter aliquā viuentiū edificatōem. De diſpenſatōne ḡ dei eſt q aie purganť in illis locis qbus peccauerūt. De acerbitate ignis purgatorij ꝛ quō punit aias. ꝛ an p demones vel ſeipo doctores latiſſime loquūť in q̄rto. ideo ptereo.

De hereſi eoꝝ qui negāt aliā vitā poſt ſepatōem aie a corpe

T Erciadecima hereſis eſt eoꝝ q̄ negant aliā vitā ꝛ imortalitatē aie ꝛ reſurrectōem. Negata. n.

anime imoꝛtalitate ꝯñr negant aliam
vitā foꝛe ⁊ reſurrectōem hmōi opinio
nis fuerūt quidā phi vocati epicurei.
iſti.n.dixerūt ꝙ moꝛtuo hoīe perit aīa
⁊ ꝙ nihil ſube eius remanebat. Opi-
nionē iſtoꝝ introducit Seneca trage-
dia.vj.vbi introducit choꝝ. Qꝛ ſi que
rat vbi aīe defunctoꝝ ſunt. dicit ꝙ vbi
ſunt res que nate non ſunt. vult dicere
ꝙ ſicut illud qd natū nō eſt nō bꝫ eſſe.
nec aliquā ſubam. ſic eodē mō dicet d
aīabus defunctoꝝ. ⁊ dicit ꝙ dicunt iſti
ꝙ illud qd cōiter dicit ꝙ eſt infernus:
ꝙꝗ ibi puniunt mali. ꝙ ſunt vani ru-
moꝛes ſiles ſomnio qd facit hominē
ſollicitū meditatiōe ꝑpter aliqd maluꝫ
qd ſomniauit. ⁊ cū excitat nihil inue-
nit de quo timeat. Ita dicere ꝙ ē infer
nus ⁊ ꝙ ibi puniunt mali. iſtud ponit
timoꝛē ⁊ pauoꝛē. ⁊ dicebāt iſti ꝙ nihil
hoꝝ erat. Hanc opinioneꝫ introducit
ſalomō Eccl.iij.c. ꝓpe finē. vbi dicit ꝙ
erat opinio aliquoꝝ ꝙ vnus ⁊ idē eſſꝫ
finis ⁊ moꝛs ſiue interitus hoim ⁊ iu-
mentoꝝ ⁊ equa vtriuſꝗ cōditio. ⁊ ita
iſti ſm hoc nō credebant imoꝛtalitatē
aīe. nec aliā vitā ex quo dicebant equa
lē eſſe finē ⁊ moꝛtē hoim ⁊ iumentoꝝ.
Et ſicut ſpūs ſiue aīa beſtiarū tēdit in
nihil. ſic ſpūs hoīs qd nullus credere
debet hoc de mente ſalomonis fuiſſe.
ſicut notat nicolaus de lira. ⁊ apparet
manifeſte in fine dicti libri. ſ. Ecc.xij.
vbi dicit ꝙ cuncta q̄ fiunt adducet deꝰ
in iudiciū ꝓ omi errato ſiue bonū ſiue
malū ſit qd eſſe nō poſſet niſi aīa eſſet
imoꝛtalis. Et expſſius ꝙ nō ex pſona
ſua ſed impioꝝ dicit. ptꝫ per hoc qd in
fine libri eodē capitulo quaſi determi
nando ſubiungit. donec reuertat pul-
uis in terrā ſuā vnde erat etiā ſpūs re
deat ad illū q̄ dedit illū. ⁊ dato ꝙ illud
eſſet de mente ſalomonis. ſ. vnū eē in-
teritū hoīs ⁊ iumenti referendū eſt ad
ſpm̄ phicū nō ad ſpm̄ rōnalē. Eſt.n.in
hoīe duplex ſpūs. ſ. ſpūs rōnalis ⁊ in-
coꝛpoꝛeus qui non perit cum coꝛpe.
Alius qui dicit phicus ſeu naturalis.
quo mediante aīa rōnalis vnitur coꝛ-
poꝛi. ⁊ ille coꝛpoꝛeus eſt ſubtilioꝛ aere
minus ſubtilis igne. quo mediante fit
ſenſus ⁊ imaginatio. ⁊ iſte perit cū coꝛ
poꝛe. Talis ſpūs ē in coꝛpe bꝛuti aīan
tis. ⁊ illud vegetat. ⁊ coꝛpe pereūte pe-
rit. ⁊ ſm hoc ait ſalomon ꝙ vnus eſt in
teritus hoīs ⁊ iumenti qtū ad coꝛpus
⁊ ſpm̄ phicū. Illius etiā pdicte dāna-
te opinionis fuerūt illi ex quoꝝ pſona
dicit Sap.ij. Ex nihilo nati ſumus. ⁊
poſt hoc erimus tanꝗ ſi nō fuerimus
Huius puerſe ⁊ dānate opinionis fue
runt saducei. q̄ qꝛ credebant ꝙ aīe nō
erant imoꝛtales negaūt reſurrectio
nē. ſicut ptꝫ Act.xxiij. Hec etiā dāna-
ta opinio iſtis tpibꝰ etiā in multis ma-
lis xpianis inuenitur regnare. quia ad
hoc vigilanter intendit diabolus. Vñ
dicit albinus in ſua dicta. ꝙ diabolus
querendo oēs alios modos qbus poſ
ſit hoīem ad dānatōem deducere. In-
uenit ſpāliter vnū ſubtiliſſimū p queꝫ
ſi pōt homini nocere paucū vel multū
per hoc ipm ꝓſternit ⁊ leuiter ad dam
natiōem deducit. ⁊ eſt iſte ꝙ vulnerat
hoīem in occulto vere credulitatis. vt
fac eū dubitare in vitate fidei catholi
ce. ⁊ ſpāliter iuxta poſſe ſuū laboꝛat ꝙ
faciat euꝫ dubitare ꝙ ſit altera vita ni
ſi hec. ⁊ ꝙ debeat fieri reſurrectio moꝛ
tuoꝛum. quia ſi hoc facit eum credere
vl in hoc dubitare ſtatim homo ſic de
ceptus dimittit ſe cadere in omne pec
catum. ⁊ elongatur ab omni virtute et
perdit omnem timoꝛeꝫ ⁊ amoꝛem dei
⁊ viuit deſperatus qui perdidit totam
fidem ⁊ ſpem dei. ⁊ ſingulariter anhe
lat diabolus viribus ſuis ad decipien
dum. per hanc viam omnes homines
q̄ ſunt magis peccatoꝛes ⁊ ſpāliter ſu-
perbos ⁊ pōpoſos ⁊ nimiū amatoꝛes

diuitiarū mundi ⁊ delitiarū carnaliū;
⁊ tenet hunc modū. q2 primo ponit añ
oculos eoꝝ magna crimina que fecerīt
⁊ magnas penas que ſm ſanctas ſcri-
pturas ꝓpter illa ſunt eis preparate. ⁊
cū illi miſeri hoc cōſiderant ponit eos
in deſperatōem dicens eis ꝙ ſm h dā-
nati erunt qñ morient. ⁊ tenēdo eos i
tali cognitiōe dic eis poſtmodū quaſi
dans aliquā cōſolatōem ꝙ nō timeāt.
imo ꝙ fortificant ⁊ letent ⁊ habeāt bo
nū cor ⁊ dent ſibi bonū tēpus. ⁊ ꝙ fa-
ciāt quicqd eis placuerit. q2 nūq̄ deꝰ
reſuſcitabit eos nec iudicabit. q2 nō ē
altera vita niſi hec pñs. Et hinc inole-
uit illud erroneū ꝓuerbiū qđ i noſtra
lingua dicit. En eſto mūde ñ me veas
malpaſar. c. en el otro nō me feras pe
nar. ⁊ adhuc dicit eis ꝙ nō eſt aliquis
deus. ⁊ ꝙ nr̄a mors ⁊ natiuitas eſt ſic
beſtiarū. q2 ſicut beſtie naſcunt ⁊ mo-
riunt ita erit de nobis. Et dicit pdictꝰ
doctor ꝙ ſpāliter diabolꝰ mouet ⁊ au-
get hanc tentatōem tpe mortis. q2 vi-
det ꝙ ille paſſus eſt valde ſtrictus ⁊ pi
culoſus. ⁊ ꝙ ducit ſecū magnū pauo-
rem. ⁊ ꝓpterea poterit citius ꝓſternere
⁊ decipe hoiem niſi iuuet a deo ꝓpter
bona merita que ante fecit. q2 illa pro-
curant hoi tpe illo ſuccurſum. ⁊ ꝓpter
hoc dicit ꝙ ordinauit ſancta mr̄ eccia:
ꝙ xp̄ianis i hora mortis dicat. Credo
in deū qđ eſt fundamentū nr̄e fidei ca
tholice. ⁊ ꝙ faciāt cū oi deuotōe cōfeſ-
ſionē fidei. ⁊ ꝙ reducat eis ad mēoriā
paſſio ⁊ mors ſaluatoris ieſu xp̄i ex q̄
ꝓuenit electis pſeuerātia in fide. ⁊ de-
inde in fine vite pcioſa ⁊ ſancta mors
ante eum. hec ille. Ex pdictis patꝫ. vñ
habuerūt pdicti heretici occaſionē er-
randi. ⁊ quō diabolus inter cetera vi-
gilanter laborat ⁊ miſeros hoies dedu
cat ad credendū ꝙ non eſt altera vita.
Improbat aūt pdictus error quadru-
pliciter. primo ꝑ dicta gentiliū phoꝝ.
Secundo rōnibus doctoꝝ catholicoꝝ
Tercio auctoritatibus ſacre ſcripture.
Quarto ſplendore miraculoꝝ. Cir-
ca primū notādū ꝙ poſt illud genus
phoꝝ de quibus dictū eſt in principio
huius capituli fuerūt duo genera alio
rū phoꝝ quoꝝ primi vocati fuerūt pa
ripatetici. quoꝝ dux ⁊ mgr̄ fuit Ariſto
tiles qui. xvj. de aiabus ca. iiij. dicit ſic
intellectus ſolus eſt ab extrinſeco ⁊ ſo
lus habet eſſe diuinū. Itē in ſecūdo đ
aīa dicit ꝙ aīa intellectiua eſt alterum
genus ab aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua. et
ꝙ ipam ſolā cōtingit ſepari a corpe tā
q̄ ꝑpetuū a corruptibili. Itez in libro
đ pomo dicit. ve anime peccatrici que
nō habet locū redeūdi ad ſuū creatorē
q2 turpia eius opera impediūt aſcen-
ſum eius ad deū. Alij phi fuerūt voca
ti ſtoyci. dux ⁊ mgr̄ quoꝝ fuit plato. q̄
plus q̄ aliquis alius phus affirmauit
imortalitatē aīe. Vñ in libro timei. c.
iiij. ⁊ v. inter multa erronea que de aīa
dicit. hoc vnū verū infert ꝙ aīa eſt im-
mortalis. ⁊ ꝙ ſi vincit paſſiones vel ſi
ab eis vincat pmiabit vel puniet poſt
mortē. Vñ ponit ꝙ ſi aīa exiſtēs i cor
pore viri vincat a paſſionibꝰ corpis pꝰ
ſepatōem a corpe viri i corpus mulie-
bre mittet. ⁊ ſi ſe ibidē male habuerit i
corpus pecoris tranſibit poſt mortem
in penā. ⁊ ſm ꝙ male vel deteriꝰ ſe ha
buerit in deterius pecus vertet. finalit
tñ omnes redibunt ad generalē inno-
centiam ⁊ dignitatē cum fuerint ꝑ pe-
nas ſatis expiate. Affirmauit etiā im-
mortalitatē aīe. ⁊ ꝙ aīe virtuoſoꝝ ⁊ bo
norum debebant premiari in alio mū
do. ⁊ anime maloꝝ puniri. vt pꝫ in diſ
putatione ſocratis ⁊ ſuoꝝ diſcipuloꝝ
quam introducit in phedrone vbi per
modū dialogi multis cōiecturis pro-
bat anime hominis imortalitatē. ⁊ da
to ꝙ taliter nō accedat ad veritatē nr̄e
fidei. ē tñ mirabile ꝙ hō phs ſine fide

ſolūmodo ꝑ rōnē ⁊ lumen naturalis
intelligentie veniret in tam altam co-
gnitōem. ⁊ forte cā huius potuit eē. qꝛ
ſicut dicit Hiero. in epl'a ad paulinū.
que ponit in ꝓlogo biblie. Plato de-
ſcendit in egyptū vt videret libros le-
gis ⁊ ꝓphetarū quos vidit ⁊ potuit eē
ꝙ informatus in ſacra ſcriptura ꝑ Hie
remiā ꝓphetam cū .ſ. in egyptū deſcendit
vt ponit leonardus aretinus i ꝓlogo
libri platonis qui intitulat̄ phedon.
fuit inductus ad loquēdū de aīa ma-
gis vere ⁊ catholice ꝙ̄ aliquis aliꝰ phs
Item pitagoras hoc idē aſſerit vt po-
nit Ouidiꝰ. xv. metamorphoſios vbi
dicit. morte carent anie ſempꝗ priora
relicta. ſic de nouis domibus viuunt.
habitantꝗ recepte. ſed melius dicit in
verſibus aureis ſicut allegat calcidiꝰ i
cōmento ſup thymeū platonis. vbi di
cit. corpe diſpoſito tū̄ libet ad ethera ꝑ
gens euadens hoiem factꝰ deus ethe-
reis alter. Item mercurius trimegeſtꝰ
ad exclepam ꝓpe principiū dicit. O ex
clepa ois aīa hūana imortalis eſt. ſꝫ nō
vniformiter cuncte ſed alio ⁊ alio mō.
⁊ infra poſt mediū libri cuꝫ fuerit aie
a corpe facta diſceſſio. tunc examē me
ritiꝗ eius arbitrium tranſiet in ſum-
mā decinens ꝑtātem. Iſꝗ cum eā piā
iuſticiāꝗ ꝓuiderit in ſibi cōpetentibꝰ
locꝭ manere ꝑmittit. Si delictoꝝ ipaꝫ
maculis viciiſꝗ obligatā viderit deſup
ad ima deturbans ꝓ telis aeris ignis ⁊
aque ſepe diſcordantibꝰ tradit. ⁊ ſic in
ter celū ⁊ terram mundanis fructibus
in diuerſis ſꝑ etni penis agitata repta
bit̄. vt in hoc anie obſit eternitas ꝙ ſit
in mortali ſn̄ia eterno ſupplicio ſubiu
gata. hec ille. Aliq̄ etiā dicunt quoruꝫ
opinionēꝫ introducit macrobius ſup
ſomniū ſcipionis ꝙ vnus qui vocaba
tur feres pāphilus de quo loquit̄ vale
rius. libro. j. in titu. miraculoꝝ. q̄ dicit.
ꝙ fuit mortuus in quodaꝫ prelio. ⁊ ꝙ
ſtetit mortuus ꝑ. x. dies ſeparata aīa a
corpe. ⁊ ꝙ poſtmodū reſurrexit ⁊ reue
lauit multa alterius mundi ſpāliter ō
imortalitate aīarū. ⁊ ꝙ ab iſto hoie re-
ſuſcitato habuit plato fundamentū et
doctrinā quā introducit in phedrone
Item in ſecundo libro ſup ſomniū ſci
pionis. macrobius dicit. aīa aūt q̄ ve-
rus homo eſt ab omni conditōe mor-
talitatis aliena ē a deo vt ad mutatōeꝫ
dei mundū regentis regat ⁊ ipa corpꝰ
dū a ſe animat̄. etiā in eodē dicit ⁊ hec
ſit pn̄tis tpis cōſūmatio. vt aīa non ſo
lū imortalē ſed deū eſſe clareſcat. Hu
ius etiā opinionis fuit Tullius q̄ fm
ꝙ dic̄ dictꝰ macrobiꝰ vltimū opus ſcri-
pſit p̄dictū ſomniū ſcipionis vbi intro
ducit ſcipionē aſianū ⁊ alios magnos
⁊ virtuoſos viros inungendo. ꝙ appa-
ruerunt poſt mortē ⁊ dixerunt de pre-
miis aīarū hoīm virtuoſoꝝ que habēt
in celo. ⁊ de penis quas mali patiunt̄.
Item in rethoricis tullius ait. Proba
bile quidē videt̄ ſapiētibus penas eē
paratas apud inferos. ergo anie poſt
mortē ſūt ſupſtītes. In amphoriſmis
etiā de eēntia ſumme bonitatis legit̄.
qꝛ aīa ē in orizonte eternitatis. i. in ter-
mino ꝑpetuitatis. qꝺ eſt ꝑpetuitas in
aīa ita ꝙ finit̄ in aīa. i. nō ꝓtendit̄ vltra
aīam ſed eſt ſupra tempus. tempꝰ vo-
cat̄ hic mora habens principiū ⁊ finē.
⁊ ſi aīa habeat principiū nō habebit fi
nem. Hanc etiā opinionē introducit
Virgilius in ſexto libro eneydoꝝ vbi
ſcribit quō eneas venit ad campos eli
ſios qui ſūt campi paradiſi ꝙ inuenit
ibi anchiſen prēm ſuum ⁊ alios maio
res ⁊ anteceſſores. Item etiam de aīa
turni loquens ait in. xij. vitaꝗ cum ge
mitu fugit idignata ſub vmbras. i. aīa
turni recedens a corpore cuꝫ indigna-
tione deſcēdit ad inferos. hic inſinua-
uit virgilius aīam eſſe ſuperſtitē poſt
mortē. huius opinionis etiā fuit ſene-

ca in epľis vbi dicit. mors quã ꝯtime-
ſcimus ⁊ recuſamus intromittit vitã
nõ eripit. veniet iterũ q̃ nos in lucẽ re-
peret dies. huiꝰ opinionis fuerũt oẽs
ꝓhi q̃ dicti ſunt ſtoici. q̃ opinio ẽ i ma-
gnã cõfirmatõꝫ nr̃e ſacre fidei ⁊ in ma
ximã cõfuſionẽ nõ credentiũ ⁊ hereti-
coꝝ. qꝛ ſi dicti ꝓhi ducti ſolũ rõne ⁊ lu
mine naturali crediderũt ⁊ cognouerũt
aie imoꝛtalitatẽ. ⁊ ꝙ poſt moꝛtẽ hoim
aie bonoꝝ ꝑmiant in gľia. ⁊ aie malo-
rũ affligũt in pena ſine fine. multoma
gis h̃ credere ⁊ affirmare debent xp̃ia-
ni q̃ vltra rõnẽ ⁊ lumen naturalis itel-
ligentie ſunt infoꝛmati lege dei quam
dedit ⁊ publicauit ꝑ Moyſen ⁊ alios
ſanctos ꝓphas. ⁊ ꝑ doctrinã noue legiſ
quã nr̃ ſaluatoꝛ deus ⁊ hõ ꝑ ſeipm ꝑſo
naliter ꝑdicauit ⁊ oñdit. Sꝫ qꝛ aucto
ritas in diuerſum põt flecti ſenſum. iõ
ſecũdo iꝓbat ꝑdictus erroꝛ rõnibus
doctoꝝ catholicoꝝ. Primo ſic oĩs coꝛ
ruptio cauſat ex ꝯrietate ſed nihil ẽ ꝙ
ſube aie cõtrariet. ergo nõ põt aia coꝛ-
rumpi. Cõfirmat ꝓ ſic. qcq̃d coꝛrũpit
aut coꝛrũpit ex diſſonantia ꝯtiũ vt coꝛ
pus aut ex fluxu materie vt ꝓꝓꝛietas.
Dis. n. ꝓꝓꝛietas in ſe imutabilis ẽ. qđ
aũt deſinit eẽ ex fluxu materie in qua
eſt hꝫ. Vñ boetius in ꝓlogo ſuꝑ ariſ-
metricã ait. Sapia eſt ſpeculatio eoꝝ
que ſm ſui imutabilitatẽ ſoꝛtiunt ſub
ſtantiã ⁊ ꝓꝓꝛietatẽ. Aia aũt nõ eſt ſuba
coꝛꝑalis. ergo ex diſſonãtia ꝯtiũ coꝛrũ
pi nõ põt qꝛ ſimplex eſt. ꝓꝓꝛietas aũt
nõ eſt ſine foꝛma. qꝛ ſuba ẽ. ⁊ ita ex flu
xu materiei coꝛrũpi nõ põt. qꝛ in mate
ria nõ eſt. ergo incoꝛruptibilis ẽ. ꝙ aũt
incoꝛpoꝛea ſit ꝑꝫ. qꝛ hoc genus ſubal
ternũ ſpũs ſub ſe cõtinet has ſpẽs aiaꝫ
⁊ angelũ. ergo aut angelus incoꝛpoꝛeꝰ
nõ eſt vel aia incoꝛpoꝛea eſt. Secũdo
cõfirmat. qꝛ coꝛruptio nõ fit in entibꝰ.
niſi rõne appetitus. ergo vbi appetitꝰ
eſt quietatus vltra nihil appetit. Sed
materia ꝑ aiam rõnalẽ vltimate quie-
tat. qꝛ nullã nobilioꝛẽ hr̃e põt. Secũ
do arguit ex diuina bonitate ſic. Cuꝫ
deus ſit oibus bonus. maxime tñ bo-
nus eſt amicis ſuis. ſed amico ꝓꝓꝛium
eſt cõuiuare. viij. ethicoꝝ. ⁊ amicus ſal
uet amici vitã ſi põt. ergo faciet ꝙ aia
viuat poſt ſeꝑatõem a coꝛꝑe. Tercio
arguit ex diuina cauſalitate. Dis cau-
ſa quantoplus intendit ad eſſe alicuiꝰ
tantoplus intendit ad eius cõſeruatio
nẽ. ſed eſſe aie rõnalis pꝛius intendit
ꝙ̃tũ ad eſſe ꝙ̃ foꝛma ſolis q̃ nobiliꝰ eſt
eſſe eius cũ ſit ſpũalis ⁊ ſpũalia coꝛꝑa
libus ꝑferunt. vt dicit aug. ix. de trini.
coꝛ ergo ſol ſit incoꝛruptibilis. multo
ergo foꝛtius aia erit incoꝛruptibilis et
imoꝛtalis. Quarto arguit ex magni
tudine diuine potentie ꝓbando neceſ
ſitatẽ alterius vite ꝑ reſurrectiõem ſic.
Videmus. n. ꝙ natura reducit ꝑ vnũ
granũ ſeminis arboꝛẽ vel herbã ſui ge
neris. verũtñ nõ reducit eandẽ herbaꝫ
vel arboꝛẽ nũero ſed alterã ſilem. Et ſi
militer in generatõe naturali hoim be
ſtiarũ ⁊ auiũ. qꝛ naturaliter exit hõ ab
hoie ⁊ femina ꝑ generatõnem. ⁊ ſic de
auibus ⁊ beſtijs. ſed nõ redit idem hõ
numero. nec eadẽ beſtia ſed alter hõ ⁊
altera beſtia. Vñ ſi natura haberet tã
magnũ poſſe ꝙ illũ eundẽ hoiem nu-
mero ⁊ eandẽ nũero beſtiã ⁊ arboꝛem
que deficit ⁊ moꝛit poſſet reducere vi-
uum maioꝛẽ ꝑtãtẽ hr̃et ꝙ̃ hꝫ. ⁊ iõ ſi de
us nõ reſuſcitaret illũ eũdẽ hoiem nu
mero qui moꝛit nõ oñderet ꝙ ſuũ poſ
ſe eſſet maius ꝙ̃ poſſe nature. Cum ꝙ̃
poſſe ſuũ incõꝑabiliter maiꝰ ſit ꝙ̃ poſ-
ſe nature. ſi nõ faceret illud ꝑ qđ ſuuꝫ
poſſe oñdat maius ꝙ̃ poſſe nature cõ
trariat ſue ꝑtãti ⁊ ꝑfectõi qđ eſt incon-
ueniens. Ex quo manifeſte ꝑꝫ ꝙ erit
reſurrectio ⁊ altera vita. ⁊ ꝙ idẽ coꝛpꝰ
numero reſurget ad manifeſtanduꝫ ꝙ
maius ẽ poſſe dei ꝙ̃ nature. Quin-

to arguit ex diuina ſapia. q2 pfectius
opus arguit maiorē ſapiam in mgr̄o.
qui illud fecit. Vñ ſi deus creauit ho-
minē ea intentōe vt reſurgat ⁊ duret ſi
ne fine. Hoc videt nobilius q̄3 ſi illud
creaſſet ea intentōe vt nō reſurgeret et
duraret ſine fine. Et vbi ē nobilior in-
tentio ⁊ nobilior reſpectus oñdit excel
lentius opus. ⁊ ex opis excellētia ma-
ioritate ⁊ nobilitate oñdit excellentior
⁊ nobilior ſapia in mgr̄o. Neceſſe ē er
go reſurrectiōem fieri ⁊ aliā vitā dare.
vt diuina ſapia excellētiſſima cogno-
ſcat. Sexto arguitur ex amabilitate
eternitatis dei neceſſe eſt hoi charitatē
hr̄e. hoc eſt deū amare. q2 deus eſt eter
naliter amabilis. Vñ ſi hō reſurgat et
ex diuine eternitatis influētia homo
ſit ppetuo durabilis in gloria. amabi-
lior erit eternitas diuina q̄3 ſi hō nō re
ſurgeret ſed finiret in morte. Ad oſten
dendū ergo cōcordiā inter duratiōem
dei ⁊ hois ⁊ amoris excellentiā fiet re-
ſurrectio q̄ ſi nō fieret nō oſtēderetur.

Septimo arguit ex diuie iuſticie eq
tate. Iuſticia. n. dei reqrit q̄ oibus red
dat ſm merita ⁊ demerita. al's nō eſſet
iuſtus. Cū ergo hoc nō fiat in vita pñ-
ti cū mali videāt florere. Iob. xxi. Du
cunt in bonis dies ſuos. boni vo tribu
lant. ergo fiet in vita alia qđ eē nō pōt
niſi aia ſit imortalis ⁊ niſi fiat reſurre-
ctio. tūc. n. illa res que bonū vel malū
fecit in hoc mundo p diuinā iuſticiā p
miabit vel puniet. Octauo arguitur
ex eternitate diuine iuſticie ſic poterit
deus eternaliter iudicare hoiem. ſi hō
poſſet eſſe ſine initio ſicut poterat eū
iudicare eternaliter ſi hō eſſ3 ſine fine
vñ ſi reſurrectio nō eſſet ſignificaret q̄
ſi creatura poſſet eſſe ſine initio. q̄ de9
nō poſſet ſua iuſticia eternaliter hoie
vti. vt ergo det intelligi q̄ deus pote-
rat eternaliter vti ſine initio in homie
ſi homo poſſet eſſe eternaliter ſine ini
tio. ſapia diuina ordinauit q̄ fiet reſur
rectio ⁊ q̄ iuſticia diuina ſit potēs cō-
ſeruare hūanū corpus ſine fine dato
q̄ ſp ſit in tormentis vt iuſticia vtat in
eo. Nono arguit ex naturali appeti
tu hominis ſic. impoſſibile eſt appeti
tū naturalē eē fruſtra. ſed homo natu
raliter appetit ppetuo manere. qđ pa-
tet ex eo q̄ eſſe eſt qđ ab oibus appeti
tur. homo. n. per intellectū appetit eē
nō ſolum vt nunc. ſicut bruta aialia ſ3
ſimpliciter. ɔſequet̄ q̄ homo ppetuita
tē ſm aiam qua eſſe ſimpliciter ⁊ ſm
omne tp̄us apphendit. Decimo ar-
guit ex capacitate aie. q2 anima capax
eſt beatitudinis. Deus aūt vt ait aug.
ingenti libertate implet omēs creatu-
ras ſm capacitatē eaꝝ. ergo cōfert aie
beatitudinē. Ad beatitudinē autē ſpe-
ctat vita ppetua. ergo neceſſe eſt alterā
vitā ponere ⁊ aiam eſſe immortalem.

Vndecimo arguit ex hois timore.
q2 ſi aia moreret cū corpe hō nō plus
timeret mortuus q̄3 lupus vel canis
mortuus. cū ḡ expiamur ſingularē ti-
morē in homine mortuo quem nō ex-
perimur in ceteris aialibus mortuis.
ergo neceſſe eſt dicere q̄ relinquit ali-
quid viuens poſt mortē hominis qđ
timet. Duodecimo arguit ſic. deus
fecit aiam ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā
ſed deus eſt immortalis. ergo ⁊ aia. et
l3 nō poſſet forſitan rōne naturali de-
monſtratiue pbari. ſicut ſatis pt3 per
debilitatē rōnū. quo ad hoc tam a ſan-
ctis q̄3 a phis adductarū. Sūme tñ cō
uenit hoc credere ſicut multa alia ſūt
vera que pbare demonſtratiue neſci-
mus. ſicut alterum iſtoꝝ p certo eſt ve
rū mūdus incepit eſſe vl' mūdus non
incepit eſſe. tñ nullū iſtoꝝ demōſtrati-
ue pbari pōt ſm Ariſtotilem. iiij. topi
coꝝ. Vnde cōmuniter dicitur de quo
dam religioſo q̄ redarguit quendam
phm ex eo q̄ negauit animam eſſe im

mortalē. Quero inquit a te phe aīt il le religioſus. aut aīa eſt mortalis vel imortalis. ſi ē mortalis nullū incōmo dū infligeret credentibus eā eē imor talē. ſi vo eſt immortalis tunc credere eā mortalē quid incōmodū i te. ſequit ergo melius eſt credere eā eē imorta lem q̄ mortalē. Tercio iprobat pdi ctus error auctoritatib9 quadruplicit. primo auctoritatib9 noui teſtamēti ex euangelio. Secūdo auctoritatib9 eiuſ dē ex epl'is z actibus. Tercio auctori tatibus veteris teſtamēti. Quarto au ctoritatibus doctorꝝ eccie que oīs ex preſſe ſonant aliā vitā. De primo idu cunt. xij. auctoritates. Prima auctori tas habet Joh. vj. Hec eſt aūt volun tas patris mei q̄ miſit me. vt oīs q̄ vi det filiū p fidē formatā charitate. iō ſe quitur. z credit in eū habeat vitā eter nam qđ infallibiliter eſt verū in pdeſti natis. z ibidē. Qui mādūcat meā car nē z bibit meū ſanguinē hz vitam eter nam. z ego reſuſcitabo eum in nouiſ ſimo die. Secūda auctoritas hr Joh. iiij. cū xpc loqueret ſamaritane. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ei fiet i eo fons aque viue ſalientis in vitā eter nā. Tercia auctoritas eſt Joh. vj. Qui manducat hunc panē viuet ineternū. Quarta auctoritas eſt Math. xix. et Marci. x. Cum quereret iuuenis ille mgr quid boni faciā vt vitā eternā poſ ſideam. Rn̄dit ei xpc ſi vis ad vitā ſ. eternā ingredi ſerua mandata. Quin ta auctoritas Marci. x. bonū eſt tibi claudū introire in vitā eternā q̄ duos pedes habētē mitti in gehennā ignis inextinguibilis. Sexta auctoritas eſt Mar. x. Nemo eſt qui relinquerit do mū aut frēs aut ſorores aut prēm aut mrēm aut vxorē aut filios pp me z p pter euangeliū qui nō accipiat cēties tm̄ nunc in tpe hoc. domos z fratres z ſorores z mrēs z filios z agros cū pſe cutiōibus. z in futuro ſeculo vitā eter nam. Dicit q̄ in pñti accipiet centies tm̄. qz p tpalibus accipit in pñti bona ſpūalia que tm̄ excedunt bona tpalia quantū centenarius vnitatē. Aliter aūt pōt exponi de religioſis q̄ p vno prē carnali vel fratre dimiſſo habēt ſpūa les fratres z mr̄es z prēs multos z etī am poſſeſſiōes multas z agros inquā tū ex poſſeſſionib9 oīm fideliū ſufficiē ter ſuſtentāt. ſm illud apl'i. ij. ad Cor. vj. Quaſi nihil habentes z oīa poſſi dentes. Vn̄ aug. Cōtēne omia z habe bis oia. Septima auctoritas eſt Jo. iij. Qui credit in filiū habet vitā eter nā. qui aūt incredulus eſt filio nō ha bet vitā eternā ſed ira dei manet ſuper eū. Et ibidē. Sic deus dilexit mundū vt filiū ſuū vnigenitū daret. vt oīs qui credit in illū non pereat ſed habeat vi tam eternā. Octaua auctoritas ē Jo. v. Scrutamini ſcripturas in q̄bus pu tatis vitā eternā habere. z ille ſunt q̄ teſtimoniū phibent de me z nō vultis venire ad me vt vitā habeatis. Nona auctoritas ē Jo. vj. vbi dicit q̄ cū mul ti ex diſcipulis ieſu abirent retro dixit ieſus ad. xij. Nunq̄d z vos vultis abi re. Rn̄dit ei ſimon petrus. dn̄e ad quē ibimus verba vite eterne habes z nos cognouimus z credimus. qz tu es xpc filius dei. Decima auctoritas ē Joh. x. Oues mee vocem meā audiūt z co gnoſco eas z ſequunt me z ego vitam eternā do eis. Undecima auctoritas eſt Jo. xij. Qui odit aīam ſuā in hoc mundo in vitam eternā cuſtodit eam.

Duodecima auctoritas ē Math. x. Nolite timere eos qui occidūt corp9. aīam aūt non poſſunt occidere ſed po tius eum timete qui pōt aīā z corpus perdere in gehennā. Hee duodecim auctes ex euāgelijs deducte ſunt qua ſi. xij. colūne auree nr̄i inexpugnabil' fortalicij. Predictis adiungūt alie. xij

auctes aploꝝ xpi. Prima est cum iu dei cōtradicerent paulo ꝛ blasphemarent. tūc ꝯstanter Paulus ꝛ barnabas dixerūt Act. xiij. vobis oꝑtebat primū loqui verbū dei sed qm̄ repulistis illō ꝛ indignos vos iudicastis vite eterne. ecce ꝯuertimur ad gētes. sic. n. ꝓcepit nobis deus. Secūda ē eiusdē ad gal. vltimo. Qui seminat in carne sua de carne ꝛ metet corruptōem. qui aūt seminat in spū de spū metet vitā eternā.

Tercia est eiusdē. j. Thimo. j. Jō misericordiā ꝯsecutus sum vt in me primo oñderet iesus xpc oīm patiam ad informatōem eoꝝ qui credituri sunt illi in vitā eternā. Quarta est eiusdē. j. Thimo. vj. Certa bonū certamē fidei apphende vitam eternā in qua vocat⁹ es ꝛ cōfessus cōfessionē bonā. Quinta ē eiusdē Thimo. j. Paulus dei seruus apls iesu xpi ſm fidē electoꝝ dei ꝛ agnitōem veritatis que ſm pietatē est in spem vite eterne quā ꝓmisit qui nō mentit deus añ tpa secula. Sexta est eiusdē ad tytum. iij. dicens. Justificati grā ipsius heredes sum⁹ ſm spem vite eterne fidelis sermo ē. Septima auctas est eiusdē. j. Coꝛ. xv. Si in hac vita tm̄ in xpo sperantes sumus miserabilioꝛes sumus oībus hoībus. q. d. Si speramus in hac vita remunerari a xpo miserabilioꝛes sumus ꝛc̄. qꝛ alij ad minus ꝑfruūt bonis hui⁹ vite nos aūt patimur mala. Jn primitiua. n. ecclesia fideles erāt multa sustinētes aduersa. Sed cōtra hoc posset argui de mltis phis qui voluptates ꝛ diuitias huius seculi cōtempserūt. ꝛ cū hoc negabant resurrectōem moꝛtuoꝝ. nec tñ dicunt miserabilioꝛes alijs hoībus ſ; melioꝛes. Dicendū ꝙ nō est sile ō ipis ꝛ xpianis. qꝛ phi hoc fecerūt ꝓpter maioꝛa bona cōsequenda. s. virtutes intellectuales ꝛ moꝛales. i qbus cōsistit cognitio veritatis ꝛ ꝯsecutio politice bonitatis. hoc aūt nō pōt dici ō xpianis q̄ cōfitent xpm resurrexisse a moꝛtuis qō falsum eēt si resurrectio eēt impossibilis. falsitas aūt malū ē intellectus sicut veritas eius bonū. Octaua est apli petri. j. Pe. iij. Saluos baptisma facit. nō carnis depositō soꝛdiū sed cōscientie bone interrogatio in deū per resurrectōem iesu xpi qui est in dextera dei pris. degluties moꝛtē vt vite eterne coheredes efficeremur. ꝓfectus in celū subiectis sibi angelis ꝛ ꝑtātibus ꝛ virtutibus. Nona ē Jo. apli. j. Jo. j. vidimus ꝛ testamur et annūciamus vobis vitā eternā. Decima est eiusdē in. c. ij. hec ē repꝛomissio quā ipe pollicitus est nobis vita eterna. Undecima ē eiusdē in. c. v. hoc est testimoniū qm̄ vitā eternā dedit nobis deus. ꝛ hec vita in filio eius est. Duodecima est eiusdē in ca. eodē assumpsit nos ꝛ dedit nobis sensum vt cognoscamus verū deū. ꝛ simus in filio eius vero hic ē verus de⁹ ꝛ vita eterna. Ecce habem⁹ xij. ꝓpugnacła nr̄i foꝛtalicij aploꝝ xpi Nunc videamus auctes veteris testamenti ꝛ inueniūt tres. Prima ē tobie. xij. Elemosina a moꝛte liberat ꝛ facit inuenire vitā eternā. Secūda ē Eccli. xxvij. Qui elucidāt me vitā eternā habebunt. Ecce ꝓmiū qō ꝓmittit diuina sapia suis elucidatoꝛibus. Tercia est Dañ. xij. Multi de his qui in puluere terre doꝛmiūt euigilabūt. Alij in vitam eternā alij in obpꝛobꝛiū vt videāt sp. Premissis aūt oībus articulus fidei vltimus cōcoꝛdat q̄ ē carnis resurrectōꝫ ꝛ vitā eternā amē. Hec est etiaꝫ snia verissima catholice fidei ꝛ doctoꝝ. Dicit. n. in libꝛo de ecclasticis dogmatibus solū hoiem credimus hr̄e aiam substantiuā que ꝛ exuta a coꝛpe viuit. ꝛ sensus suos atꝫ igenia viuacit tenet nec cū coꝛpe moꝛit sicut arabs asserit: nec p⁹ modicū interuallū sicut senon. qꝛ

ſubſtantialiter viuit. ⁊ aug. O aīa mea
illā patriā petere debuiſti in qua ē q̄es
ſine labore gaudiū ſine dolore. pax ſi-
ne tribulatōe. lux ſine tenebris. vita ſi
ne morte. Iſdem ſi ſilr̄ aīa cū corpe in-
teriret. ꝓ nihilo dei filius deo pr̄i ſpm̄
cōmendaret. ſ3 morit̄ ⁊ deo pr̄i ſpm̄ cō-
mendat vt mortē corpis ⁊ imortalita-
tē aīe deſignaret. Cōfirmāt̄ finalit̄ oīa
p̄dicta auctē. b. Greg. i. iiij. li. dialogo-
rū vbi loquens de vita aīe poſt obitū3
ſic ait. Carnales quiq3 q2 illa inuiſibilia
ſcire nō valent ꝑ expimentū. dubitant
vtrū ne ſit qd̄ corpalibus oculis nō vi
dent. que nimirū dubietas primo pa-
renti nr̄o eſſe non potuit. q2 ⁊ excluſus
a paradiſi gaudijs hoc quod amiſerat
quō viderat recolebat. Hij aūt ſentire
vel recolere audita nō poſſunt. q2 eoꝝ
nullū ſicut ille ſaltē de p̄terito expimē
tū tenent. ac ſi em̄ p̄gnans mulier mit
tat̄ in carcerē. ibiq3 puerū pariat q̄ na-
tus in carcere nutriat̄ ⁊ creſcat. Cui ſi
fortaſſe mater que hunc genuit ſolem
lunā ſtellas. mōtes. ⁊ campos. volan-
tes aues. currentes equos nomiet. Il-
le vo qui eſt in carcere natus ⁊ nutrit⁹
nihil aliud q̄3 tenebras carceris ſciat ⁊
hoc quidē eſſe audiat. ſed q2 ea ꝑ expi
mentū nō nouit veraciter eſſe diffidat
Ita in hac exilij ſui cecitate nati hoies
dū eſſe ſūma atq3 inuiſibilia audiunt.
diffidunt an vera ſint. q2 ſola hec infi-
ma in q̄bus nati ſunt viſibilia nouerūt
Vn̄ factū eſt vt ipe inuiſibiliū ⁊ viſibi
liū creator ad hūani generis redēptōē3
vnigenitus pr̄is veniret. ⁊ ſpm̄ ſcm̄ ad
corda nr̄a mitteret. quatinus ꝑ eū viui
ficati crederemus. que adhuc ſcire per
expimētū nō poſſumus. quotq̄t ergo
hunc ſpm̄ hereditatis nr̄e pignus acce
pimus d̄ vita inuiſibiliū nō dubitam⁹
Nam q2 poſt mortē carnis viuat aīa
ptz rō ſed fidei admixta. Nunq̄d ⁊ ſcti
apl̄i ac martires xp̄i p̄ntē vitā deſpice
rent. in morte carnis aīas ponerēt niſi
certiorē aīarū vitā ſubſequi ſcirēt. Et ec
ce hij q̄ aīas i morte poſuerūt atq3 aīa-
rū vitā poſt mortē carnis eē crediderūt
quottidianis miraculis choruſcāt. ad
extincta eoꝝ nanq3 corpa viuētes egri
veniūt ⁊ ſanant̄. piuri veniūt ⁊ demo-
nio vexant̄. demoniaci veniūt ⁊ libera
tur. leproſi veniunt ⁊ mundant̄. defe-
runt̄ mortui ⁊ ſuſcitant̄. Si igit̄ vitam
aīe manētis in corpe dep̄hēdis ex mo
tu mēbroꝝ cur nō ꝑpendis vitā aīe p⁹
corpus etiā ꝑ oſſa mortua i virtute mi-
raculoꝝ. Nā ⁊ multi nr̄oꝝ mentis ocu
lū fide pura ⁊ vberi oratōe mūdantes
egredientes ex carne aīas frequēter vi
derunt. Hec ille. De hoc ponunt̄ plu-
ra miracula in libro dialogoꝝ. vide ibi

De hereſi eoꝝ qui dicunt q̄ nō poſſunt euitare peccata qui fuerunt nati in tali cōſtellatiōe vel ſigno.

q Ortadecima hereſis eſt eoꝝ q̄
dicunt ſe nō poſſe euitare pctā.
q2 ſunt nati in tali ſigno. Hic
notādū eſt q̄ ſm greg. in omelia. ⁊ ſm
aug. in. v. de ciui. dei. c. j. ⁊. xxiij. q. iij.
quidam heretici. ⁊ eſt Iſido. viij. ethi-
molo. c. v. fuerūt q̄dā heretici dicti pri
cillianiſte q̄ fundamentis aſtrogoloꝝ
adherētes dicūt vnūquēq3 hoiem ſub
cōſtellatōibus ſtellarū naſci earūq3 in-
fluentijs regi. dicunt etiā tales ſtellas
dictoꝝ hoim eſſe fatū. qd̄ quidē fatum
ſm aug. nō dicūt diſpōnē ac cauſarū3
ordinē ſiue cōnexionē in ipis reb⁹ ſm
diuinā voluntatē. ſicut dicit Boetius
iiij. de cōſolatōe pſa. vj. S3 dicūt fatū
vim poſitōis ſiderū qualiſ eſt qn̄ quis
naſcit̄ vl̄ cōcipit̄ quā vitare nō poſſent
Dicūt etiā hr̄e ptātē ſtellas ſup hoim
vitā mortē actus ⁊ officia. Dicūt. n. q̄
mars f3 ē hoiē3 homicidā ⁊ p̄liatorem.
Aq̄ri⁹ piſcatorē. Libra trapezetā cāpſo

rē ꝛ mercatorē. hꝰ opinionis fuerūt thal
mudiſte dicētes ꝙ thalmuth talia vba
filij ꝛ ꝓuiſiones rerū nō dependent ex
meritis ſed dependēt ex cōſtellatōe ſi
gni. Sic attribuerūt malū regis ſaul ꝛ
bonū regis dauid planetis ꝛ ſignis di
centes in eodē libro. Si natus fuiſſet
ſaul in ſigno dauid ꝙ cecidiſſꝫ corā eo
Itē dicunt iudei in libro thalmuth in
ca. qđ incipit ceder thabemer ꝙ vnus
doctor cui nomē erat rabi alazar vem
peda dicebat ꝙ ſtringebat ei fortiṫ mū
dus. vult dicere ꝙ hēbat magnā paupꝫ
tatē ꝛ faciebat orōnē deo ꝙ releuaret
ipm ab illa magna pauptate. ꝛ dr ibi
ꝙ deus rn̄dit ſibi. vis ꝙ ꝓpter amorem
tuū deſtruā mundū ꝛ iterū creem illū
ꝛ forte eris in ſigno in quo efficieris di
ues. Ex qbus apparet manifeſte ꝙ iſti
intelligebant deū nō hr̄e ptātē auferē
do ab illo miſeriā niſi mediantibus ſi
gnis. Ex iſto fundamēto ſupradicti he
retici poſuerūt ꝙ ſtella que nato dn̄o
orta fuit ad hoc nouiter facta ꝛ creata
fuit vt xpo influeret ſup eius vitā mor
tē actus ꝛ officia ptātē haberet ꝛ ſibi i
oībus fatū eēt. Pro tanto dicit Gre.
vbi ſupra ꝙ pdicti heretici hoc in adiu
toriū ſui erroris aſſumūt ꝙ noua ſtel
la exijt cum dn̄s in carne apparuit. cu
ius fuiſſe fatū eandē ſtellam putant.

Predictus error ſiue hereſis impro
baṫ p tres doctores ꝓbatiſſimos. ſcꝫ p
Aug. Criſ. ꝛ Greg. Et primo p augu.
qui in. v. libro de ciuitate dei in ca. j. di
cit iſtā opinionē eſſe offenſiuā et iniu
rioſam quatuor rebus inſignibꝰ ꝛ irre
probabilibus. ꝓmo cōi legeꝫ ſecte i ge
nerali. Secūdo celo i ſpāli. Tercio iu
dicio diuinali. Quarto ꝓbatōni expi
mentali. Primo aug. dicit ꝙ iſta opi
nio eſt offenſiua ꝛ iniurioſa oī legi ꝛc.
ſm. n. Tulliū de natura deoꝝ oīs lex ꝛ
ſecta poſuit deū eſſe. Non ē tā fera tā
rudibuſqꝫ moribꝰ cuius mentē opinio
deoꝝ nō habuerit inquit tullius. Iteꝫ
oīs ſecta ꝛ lex ponit ꝙ deus in neceſſi
tatibus dꝫ inuocari ꝛ rogari. Vn̄ ſm
phm in ethicis. latera ꝛ cultus deoꝝ ſt
de lege nature. ꝛ ſm tulliū vbi ſupra.
Omnis lex ꝛ ſecta ſacrificia quedā hꝫ
qbus deos ſuos reuereṫ. Si ergo iſta
opinio veritatē cōtineat que dicit ſtel
las habere hanc ptātē ꝙ ex ſuis influē
tijs moribus ꝛ actibus hominū impo
nāt neceſſitatē quā euitare nō poſſint
ad quid deus in neceſſitatibꝰ inuoca
biṫ aut rogabiṫ. q. d. fruſtra. Vn̄ cōtra
ponentes iſtā opinionē dicit in textu.
Hij ab auribus hoim repellendi ſunt
nō ſolū eoꝝ qui verā religionē tenent.
ſꝫ qui deoꝝ qualiūcunqꝫ lꝫ falſoꝝ vo
lunt eē cultores. Hec opinio qđ aliud
agit niſi vt nullus oīno colaṫ aut roge
tur deus. hec aug. Itē ſecundo hꝫ opi
nio eſt offenſiua ꝛ iniurioſa celo ſpāli
ter magna diffamatio iſtius ciuitatis
eſſet ſi diceret ꝙ in aula ſui ꝯſiliarij ci
ues ꝛ rectores concluderent ꝛ determi
narent latrocinia perpetrāda homici
dia ꝛ cetera mala cōmittenda p iſtam
imaginatōem. Auguſtinus dicit ꝙ ce
lum quedam curia vel ciuitas eſt. Ci
ues ſunt ſtelle. ꝛ ſi iſti influunt ꝛ neceſ
ſitant ad latrocinia. homicidia. ꝛ cete
ra mala. celo eſt vituperiū ꝛ iniuria.

Tercio hec opinio eſt offenſiua ꝛ in
iurioſa diuino iudicio. Unde Augu.
in textu. Quale inquit iudiciū de fa
ctis hominū relinquiṫ deo quibus ce
leſtis adhibeṫ neceſſitas. ad ideꝫ. xxiij
q. iiij. vaſis ire. Quarto ꝛ vltimo eſt
offenſiua hec opinio ꝓbationi experi
mentali. Sepe videmus ꝙ duo gemi
ni nati ꝛ cōcepti ſub eodē ſigno ꝛ ꝯſtel
latōe ſtellarū ſunt ita diuerſi in oībus
ꝛ diſſimiles ꝙ magis ſunt ſimiles il
li qui in diuerſis cōſtellatōibus ſunt
nati ꝛ concepti. ꝛ iſtam ratōnem dicit
Auguſtinus fortiſſimā. Vn̄ in textu

cōtra iſtos. Quid inquit eſt ꝙ nūꝗ͂ di cere potuerūt cur in vita geminoꝝ in actiōibus in honoribus ceteriſqꝫ reb⁹ ad humanā vitā ꝑtinentib⁹ atqꝫ in ipa morte ſit plerūqꝫ tantaqꝫ diuerſitas vt ſimiliores eis ſint quantū ad hoc atti net multi extranei ꝙ͂ ipi inter ſe gemi ni q̄ exiguo tpis interuallo in naſcēdi ſepato. in cōceptu aūt ꝑ vnū cōcubitū vno etiā momento ſeminati. dat exē plū in. iiij. ca. ꝛ idem hꝫ Ben. xxv. ma lachie. j. ꝛ. xlvij. diſ. quantūlibet. iacob dilexi eſau odio habui. Nati ſunt duo gemini antiqua patꝝ mēoria. ſic alter poſt alteꝝ. vt poſterior plantaꝫ prioris teneret. tanta fuit in eoꝝ vita moꝝ di uerſitas. tanta in actib⁹ diſparitas tan ta in parentū amore diſſiītudo vt etiā inimicos eos inter ſe faceret iſta diſtā tia. Nunqd hoc dicit ꝙ vno ambulan te alius ſedebat. vno dormiente alius vigilabat. vno loquente alius tacebat vnus duxit mercenariā ſeruitutē alius nō ſeruiuit. vnus a mr̄e diligebat͛ ali⁹ a mr̄e nō diligebat͛. vnus honorē qui apud eos magnus habebat͛ amiſit alt͛ adeptus eſt. hec aug. Secundo im probat͛ iſta hereſis ꝑ Chriſo. q̄ dicit ꝙ hec opinio facit triplicē blaſphemiaꝫ in deū. prima eſt ꝙ deus eſt. ꝛ fuit ma lus in ſtellas creando. vn̄ ſup Math. dicit ſic. Si aliquis adulter ꝛ homici da fiat ꝑ ſtellas magna eſt iniqtas ſtel larū. maior illius qui creauit ſtellas. Nā cum ſit p̄ſcius futuroꝝ deus ex q̄ tanta iniqtas futura erat ꝑ ſtellas ſi no luerit emendare. non eſt bonus. ſi vo luit ꝛ nō potuit impotens eſt. Secun da blaſphemia eſt ꝙ deus eſt crudelis in talibus ꝑ delictis penas dare. vnde Chryſo. vt quid mali penā ſuſcipiam. qd̄ non voluntate ſed neceſſitate cōmi ſi. Tercia blaſphemia eſt ꝙ deus ē in ſipiens in ꝑcipiēdo. vn̄ chriſo. quis. n. iubet aliquē ne faciat malū. qd̄ nō pōt declinare aut vt faciat bonū ad qd̄ nō pōt ꝑuenire. hec ille. vn̄ merito dicitur math. xj. Iugū. n. meū ſuaue eſt. ꝛ Jo. v. Mandata eius grauia non ſunt.

Tercio ꝛ vltimo improbat͛ hec opi nio heretica ꝑ Greg. ſicut ꝑ aug. ꝫ dat ſpāliter vnū exemplū de honorib⁹ ꝛ di gnitatib⁹ hoim. Vn̄ in omel. epipha nie. dicit ſic. Abſit a fideliū cordib⁹ vt fatū aliquid dicamus. vitā quippe ho minū ſolus hanc cōditor q̄ creauit ad miniſtrat. Neqꝫ. n. ꝓpter ſtellas homo ſed ſtelle ꝓpter hoiem facte ſunt. Seq̄ tur in perſarū q̄ꝫ frācoꝝqꝫ terra reges ex genere ꝓdeunt qbus ꝓfecto naſcen tibus quis eſtimet quanti eiſdeꝫ mo mentis horarū ꝛ tempoꝝ ex ſeruili cō ditōe naſcant͛. ꝛ tn̄ regū filij vno eodē qꝫ ſidere cū ſeruis nati ad regnū ꝓfici unt cum ſerui qui ſecū fuerant geniti in ſeruitute moriant͛. Hec Greg. Pa tet igit͛ ꝑ iſtos tres doctores venerabi les ꝙ p̄dicta opinio eſt falſa ꝛ heretica vnde determinando veritatē cōcludit aug. de ſtella noniter chriſto naſcente creata ꝙ ipa non eſt chriſto in fatum. Vnde ſermone. viij. ſuper Johannē. Non eſt ſub fato ſiderum. domin⁹ ſi derū cum ipe ſit conditor ſiderū. ꝛ cō tra fauſtum non ideo chriſt⁹ natus eſt vt ſi dici oportet non ſtellam xp̄o ſed xp̄m ſtelle fatum dicerem⁹ fuiſſe. Ipe quippe illi non illa huic naſcendi con tulit cauſas. Sꝫ quereret aliquis di ligens ſcire vtrum ex impreſſione lu minarium celeſtium cauſetur aliquo modo in hominibus diuerſitas moꝝ Reſpondet͛ ꝙ mores hominū ꝛ euen tus futuroꝝ a ſideribus cauſari. dupli citer pōt intelligi. Aut neceſſario ꝛ ſuf ficiēter aut diſpoſitiue ꝛ ꝑtingēter. Si dicat͛ primo mō. ſic non tm̄ eſt falſum. ꝫ etiā hereticū. qr repugnat xp̄iane re ligioni. tn̄ qr veritas fidei in hoc erro re ſaluari non poſſet. dum. n. oia ponit͛

a ſiderib⁹ neceſſario euenire. tollit meritū ꝛ ꝑ ꝯñs gloꝛiā. tū q꞉ honeſtas morū ꝑ hunc erroꝛē ꝑiudiciū patit᷑ dū culpa peccantis in ſidera refundit᷑. vt ſupꝛa dictū eſt. q꞉ ſic licentia malefaciendi ſine reꝑhēſione credit᷑ vt hō ad oꝛādū ꝛ colendū ſidera incuruet᷑. Si aūt dicat᷑ moꝛes hoīm a diſpoſitiōibus ſiderū variari diſpoſitiue ꝛ cōtingenter ſic pōt habere veritatē. q꞉ nec rōni nec fidei repugnat. Planū eſt. n. ꝙ diſpoſitio coꝛpis varia multū facit ad varia tōem affectionū ꝛ moꝝ aīe. vt pluriū eñ aīa coꝛpis cōplexiones imitat᷑. vt dicit ſex. ꝑncipiatoꝛ. Vñ colerici ſunt iracundi ꝛ ſanguinei ſunt benigni. melancolici ſunt inuidi. ꝛ fleumatici pigri. hoc aūt nō eſt neceſſariū. q꞉ aīa dominat᷑ ſuo coꝛpi maxime qñ eſt adiuta ꝑ grām. multos. n. videmuſ colericos manſuetos. ꝛ melācolicos benignos. qñ ergo virtus coꝛpoꝝ celeſtiūꝫ opat᷑ ad mixtōem ꝛ qualitatē cōplexionum Hinc eſt ꝙ ꝑ conſequens operat᷑ quodāmodo ad qualitetē moꝝ valde tañ de longinquo. plus. n. facit ad qualitatē cōplexionis virtus nature inferioris ꝙ̄ virtus ſideruꝫ. Vñ aug. in. v. de ci. dei. c. ij. In ſolutōne cuiuſdā qōnis de duobus fratribus qui ſimul infirmabant᷑ ꝛ curabant᷑ cum quereret vnde hoc eſſet. magis cōmendat rōem ypocratis ꝙ̄ aſtronimi. ypocras. n. reſpondit ꝙ hoc erat ꝓpter ſimilitudinē complexioniſ. Et aſtronomus rñdit ꝙ hoc erat ꝓpter idētitatē cōſtellatiōis. meli⁹ eñ rñdit phiſicus. q꞉ cām dedit magiſ ꝓꝛiam ꝛ ꝓpinquā. Eſt ſic ergo dicendū ꝙ impſſiones ſiderū aliquo modo diſponūt ad varietatē moꝝ. nō qdem diſpōne neceſſaria ꝛ ꝓxima ꝛ ſufficiente ſed remota ꝛ cōtingente. Sed contra obijcit᷑ ꝙ phs libꝛo ď ꝓꝛietatibus elementoꝝ dicit ꝙ regna vacua fcā ſūt ꝛ terre depopulate apud cōiūctōꝫ Iouis ꝛ ſaturni. ſed talia nō dependēt ex libero arbitrio. ergo ꝛc. Rñdet᷑ ꝙ hoc dicit phs. nō q꞉ hoīes nō potuerūt reſiſtere influentie illius cōſtellatiōis ſed q꞉ noluerūt. q꞉ dicit Tholomeus in almageſti. ſapiens hō dñabitur aſtris. ꝙ̄ uis aūt cōiūctio iouis ꝛ ſaturni. eo ꝙ ſaturnus habet influentiā malancolicā ꝛ malam. Iupiter aūt imittit valde bonā influentiā pōt ad rixā vel diſcoꝛdiam hoīes inclinare. cui tñ inclinatōi hoīes ꝑ libertatē arbitrij pñt reſiſtere ꝛ ſatis faciliter cum adiutoꝛio grē dei.

Cōtra obijcit᷑ iterū q꞉ Damaſcenus li. iij. ca. vj. dicit cōſtituūt᷑ multotiens ꝛ comete ſigna quedā moꝛtis regū ꝛc. Rñſio. quidā dicunt ꝙ cometa nec naturaliter generat᷑ nec ē vna de ſtellis in firmamento poſitis. Vnō nec eius ſignificatio eſt naturalis. vñ damaſcen⁹ li. ij. ca. vj. Dicit ꝙ comete non ſunt ex his que a pꝛincipio genite ſunt ſed diuina iuſſione ſꝫm ipm tempus conſtituunt᷑ ꝛ rurſus diſſoluunt᷑. hec damaſcenus. Et ꝑ tale ſignū deus ꝓnunciat moꝛtē regū magis ꝙ̄ alioꝝ. tum quia rex eſt perſona cōis. tum q꞉ ex hoc pōt iriri turbatio regni. de cuius cuſtodia magis ſolicitāt angeli ꝓpter cōe bonū

Et ſi queras qḋ eſt illud regnuꝫ in ꝙ̄ debet tale accidere. Hic rñdet catholicus dicens. ꝙ quandocūꝙ̄ apparet ſp ſignificat moꝛtē vel imutatōeꝫ alicui⁹ ꝑncipis vl̕ deſtructōis alicui⁹ patrie et ſp dirigit radios ſuos ad illā patriam cui minat᷑. Alijs aūt ꝙ̄ viam phiſicā ſequunt᷑ vr̄ ſtella cometa ſit impꝛeſſio calida ꝛ ſicca generata ex inferioꝛi pte aeris ꝓpe ignē de vapoꝛe calido ꝛ ſicco ꝛ globus illius vapoꝛis adunatus apparet coꝛpus ſtelle. Partes aūt illius coꝛpoꝛis diſcōtinuate circa illū globū ꝛ in longū ꝓtenſe in ſuis extremitātibus illi globo cōiuncte ſunt quaſi ei⁹ come ſicut loquit᷑ Albertus magnus

dicēs φ comete ſunt ſtelle habētes comas qđ fit p aerē inflāmatū contentū a ſtellis ſiue planetiſ quinqʒ.ſ.ſaturno ioue.mercurio ⁊ venere. Iſti.n.planete ꝓpter velocē motū ipoꝝ igniūt aerē in circuitu eorum.⁊ ſic propter aerem inflāmatū ꝯtentū a ſtellis ꝑdictis coniuncto lumine eoꝝ cū eo/videnṫ ſtelle ille comete.⁊ ſm hanc poſitōeʒ ſignat ⁊ cauſat nō p ſe ſed p accidēs mortalitatē ꝓuenientē ex infirmitatibꝰ calidis ⁊ ſiccis.qꝛ vehemens diſtempata ſiccitas ꝯſueta eſt ꝑuenire ⁊ ꝯtinuari generationi comete.⁊ qꝛ vt in pluribꝰ diuites nutriūṫ calidis ⁊ ſiccis. Iō illo tpe multi diuites moriunṫ.inter q̄s mors regū ⁊ principuʒ eſt magis notabilis. Huius opinionis vr̄ eſſe Iſidorus in iiij.ethimologiaꝝ. Dicit.n.φ hoc genꝰ ſideris qñ apparet ſignat peſtilentiaʒ. aut famē.aut bellū. Iteʒ videṫ ſentire beda. Dicit.n.φ ſignat peſtilentiā.aut bella.aut ventus aut eſtus. Et ſi q̄ras vtrū illa ſtella que apparuit in natiuitate xp̄i fuit cometa. Rñdet beda φ ſi. qꝛ ex qbuſcunqʒ cauſis naſcaṫ cometa ſiue ex planetis ſiue ex fixis ſp apparet in pte ſeptētrionali. Stella auteʒ q̄ apparuit in ortu xp̄i mouebaṫ ab oriēte ad meridiē verſum occaſum qđ nō ſolet facere motus cometaruʒ.vt dicit chryſo. Et ſic ptʒ ſm quālibet iſtarum opinionū nullū periſtꝰ aſtra hr̄e dn̄iuʒ ſup liberū arbitriū.lʒ inclinent diſpoſitos ad aliquas paſſiones.

Q̄ diffinire q̄ aſſertio ē catholica vł heretica ꝑtiet ad theolo.

Eptima conſideratio

ratio ē ſcire ad quos ptinet diffinire.que aſſertio eſt catholica vel heretica.vtrū.ſ.ad theologos vel canoniſtas. Et rñdet venerabilis Gilhelmus ochan in ſuo dialogo φ iſtud verbum diffinire habet plures ſignificatōes de quibus due ad ꝓpoſitū videnṫ ꝑtinere Contingit.n.aliquid diffinire auctē officij.⁊ ſic diffinire q̄ aſſertio catholica ⁊ que heretica ſit cenſenda a đ ſummū pontificē ꝑtinet⁊ ꝯcilium gererale. Aliter contingit diffinire p modū doctrie quō mgr̄i in ſcolis diffiniunt q̄ōnes ⁊ determinant.⁊ ſic accepto verbo diffiniendi circa ꝓpoſitaʒ q̄ōnē diuerſimode ſentiunt lr̄ati. Eſt.n.vna opinio φ ad canoniſtas ꝑncipaliter ſpectat que aſſertio eſt catholica que heretica. iudicare ad qđ mouenṫ triplici rōe. Prima eſt hec. Ad illamſciam principaliter ſpectat diffinire vel diſcernere que aſſertio ē catholica ⁊ que heretica cenſenda.que ꝑncipaliter tractat de aſſertione veritatū theologicarū ⁊ reprobatōe hereſum dānatoꝝ hmōi eſt ſcia canoniſtaꝝ ⁊ nō theologoꝝ.ergo. Secūda rō hec eſt. Ad illā ſciam ꝑtinet diffinire q̄ aſſertio eſt catholica ⁊ que heretica eſt cenſenda.cui fides ꝗtū ad credibilia principalibus adhibeṫ. Sʒ ꝗtū ad ea que ſunt fidei magis credēdū eſt canoniſtarū ſcientie ꝗ̄ theologorū qꝛ magis credendū eſt eccie p quā edita eſt ſcia canoniſtaꝝ ꝗ̄ euangelio. Teſte aug.qui videṫ aſſerere maioreʒ eſſe auctoritatē eccie ꝗ̄ euāgelij. quia nec euangelio inquit crederē niſi auctoritas eccie cōpuliſſet ergo ad ſciaʒ canoniſtaꝝ magis ꝑtinet diffinire que aſſertio eſt catholica que heretica eſt cēſenda ꝗ̄ ad theologiaʒ. Tercia rō eſt hec. Ad illā ſciaʒ principaliter ſpectat diſcernere que aſſertio eſt catholica que heretica eſt cenſenda.cuiꝰ auctas habʒ ſimbolū fidei ⁊ articlos ordinare ⁊ articulos fidei recte ⁊ rite diſtinguere. Sʒ hoc ſpectat ad ſūmū pontificē q̄ actor eſt ſcientie canoniſtarū.ergo p ꝯñs ad ipos principalius ꝗ̄ ad theologicos ꝑtinet diffinire.que aſſertio catholica q̄ heretica debeat reputari. Alij indubi-

ſtanter tenēt ꝙ ad theologiā ſpectat nō ꝑ modū diffinitōis auctoritatiue ſed ꝑ modū doctrine principaliter diffinire que aſſertio catholica ꝙ̄ heretica cenſenda eſt. ⁊ ꝙ ad canoniſtas nō ꝑtinet niſi inquantū eoꝝ ſcīa aliqua ad fidē ſpectantia dinoſcit̄ mendicare a theologia qđ nitunt̄ rōnibus affirmare. q̄rū prima eſt hec. Ad illius ſcie doctores ꝑ quā ſolūmō dicit̄ aſſertō catholica vel heretica principaliter ſpectat diffinire ꝑ modū doctrine que aſſertio eſt catholica reputanda. Sed ꝑ theologiā ſolūmō ſcit̄ quecunq; aſſertio catholica reputanda. qr illa aſſertio ſola que eſt cōſona theologie ē vere catholica. Illa vō que theologie noſcit̄ aduerſari eſſe dinoſcit̄ heretica. Si enī aliqua aſſertio quibuſcunq; de cauſis ſummoꝝ pontificū vel etiā generaliū cōſilioꝝ aut etiam imꝑatoꝝ legibꝰ inueniret̄ aduerſa ſit theologie nullatenus obſtaret quīs pro falſa ⁊ erronea poſſet haberi. nō tñ deberet inter hereſes cōputari. ergo ad theologie tractatores principaliter ꝑtinet diffinire per modū doctrine. que aſſertio catholica ⁊ que heretica cenſenda eſt. Secunda rō eſt hec. Ad illius ſcie tractatores in qua explicite ⁊ cōplete tradit̄ regula fidei ortodoxe. principaliter ſpectat diffinire ꝑ modū doctrine que aſſertio catholica ꝙ̄ heretica eſt cēſenda. Hmōi aūt eſt ſcīa theologica nō canoniſtarū multa. n. ad fidē nr̄am ſpectātia i theologia repiunt̄ explicite. d̄ qbus in ſcīa canoniſtaꝝ mencio nō hr̄. nihil autē ꝑtinens ad regulā fidei in alia ſcīa poterit repiri. niſi ꝙ a theologia recipiūt ergo ad theologos noſcit̄ talis diffinitio ꝑncipaliter ꝑtinere. ad canoniſtas nō ſpectat niſi inquantū aliqua theologica a theologia noſcunt̄ mēdicare Tercia rō eſt hec de aſſertōibus quas ſcīa ſupior ⁊ inferior tractare noſcunt̄ habet ſupior ſcīa principalius iudicare. Sed de quibuſdā aſſertionibus catholicis ⁊ hereticalibus theologia ꝙ̄ ē ſupior ⁊ ſcīa canoniſtaꝝ que ē inferior aliquo mō ꝑtranctant ergo ad theologiā ꝑtinet principalius talis diffinitio ⁊ ꝑ ꝯñs ad theologos principalr̄ ſpectat diffinire ꝑ modū doctrine. que aſſertio catholica que heretica eſt cēſenda. Plures alias ſolēnes rōnes facit vbi ſupra venerabil' ochan ꝫ hec e ſufficiant ꝓ pn̄ti. Reſtat aūt videre ad rōnes canoniſtaꝝ. Ad primā nōnulli reſpondent theologi dicētes ꝙ ad theologiā nō ad ſciam canoniſtarū ſpectat principaliter de approbatōe veritatū catholicarū ⁊ reprobatōe hereſum dānataꝝ tractare. cuius rōnē aſſignāt dicentes ꝙ aſſertio veritatis eſt approbatio veritatis. qui. n. aliqđ dictū aſſerit eē verū approbat illud dictū tanq̄ verū. aſſertio veritatis eſt approbatio veritatis. Approbatio aūt veritatis ē reprobatio cōtrarie falſitatis. qr qui aliquā approbat veritatē ꝑ cōſequēs cōtrariā reprobat falſitatē. ſicut ꝙ̄ ꝑcipit vnū cōtrarioꝝ ꝑ ꝯñs ꝓhibet aliud. vt notat glo. in decreto di. j. hūanū ſuper verbo ꝓhibet aſſertio. ergo veritatum theologicarū ꝑ quandā cōſequentiā ē reprobatio oim̄ hereſuū cōtrariaꝝ. Cū ergo ꝑ theologiā principaliter vitates theologice aſſerant̄. ſequit̄ ꝙ approbatio veritatū theologicarū ⁊ damnatio hereſum principaliter ad theologiam pertinet. Sed dices ex quo talis approbatio ⁊ reprobatio ꝑncipaliter ad theologiam pertinet ergo non tm̄ ad eam pertinet. Reſpondent p̄dicti dicētes ꝙ ad ſciā canoniſtarū ꝑtinēt libri decretoꝝ ⁊ decretaliū ⁊ alie queſtiōes ſummoꝝ pontificū ⁊ epale. in quibus q̄dā veritates theologice aſſerunt̄. ⁊ nōnulle hereſes reprobant̄. licet tñ ille vitates ⁊ hereſes ſint pauce reſpectu

ſtarū que in theologia habent. ⁊ ideo non tm̄ ad theologiā ſ etiā ad ſciētias canoniſtarū ſpectat aliquas veritates catholicas approbare. ⁊ aliquas hereſes licʒ paucas reprobare. Ad theologiā aūt ſpectant oēs veritates catholicas approbare ⁊ oēs hereſes reprobare. quare licʒ principaliter talis approbatio ⁊ reprobatio ad theologiā pertineat. ptinet tm̄ ſecundario nihilominꝰ ad ſciam canoniſtaꝝ. Aliā rōnē adducunt dicentes theologia: veritates catholicas approbando ⁊ hereſes reprobando a canoniſtarū ſcia nihil oino recipit vel mendicat. Canoniſtaꝝ tm̄ ſciētia veritates catholicas approbādo et hereſes reprobādo a theologia omia mēdicādo ꝓcedit. quare ad theologiā hec principalius ⁊ vniuerſaliter ptinere noſcunt ad canoniſtarū ſciam ſecūdario ⁊ pticulariter. Ad ſecundā rōnē canoniſtaꝝ rn̄det ꝙ ꝗtū ad ea que fidei ſunt magis credendū eſt theologie ꝙ̄ cuicūꝗ̄ alie ſcie. nulliſꝗ̄ ſcriptoribus quarūcūꝗ̄ ſciarū ita optet credere ſicut ſcriptoribꝰ ſacre theologie auctoritas beati aug. que adducit vt non nulli dicunt frequēter a multis cōtra intellectū beati augu. peſſime allegat. Ad cuius intellectū dicūt eē ſciendū: ꝙ nomen eccie equoce in locis varijs ſcripturaꝝ accipit aliqñ ꝓ loco corpali diuinis officijs deputato. Aliqñ pro aliquo ſpāli collegio clericoꝝ. aliqñ ꝓ toto collegio oim clericoꝝ. Aliqñ pro aliqua multitudine ſpāli cleri ⁊ ppl'i. aliqñ ꝓ tota ꝯgregatōe oim fideliū ſil'i hac vita mortali degētiū. Aliqñ vo nomen eccie nō ſolū totā cōgregatōeʒ viuentiū ſed etiā fideles mortuos comphendit. ⁊ iſto vltimo mō accipit ecciaʒ beatus aug. in libro ꝯ manicheos. ⁊ recitat di. xj. c. palā. Qui ait palā ē ꝙ in re dubia ad fidē valeat catholice eccie auctas que ab ipis fundatiſſimis ſedibus apl'oꝝ vſꝗ̄ ad hodiernū diē ſuccedentiū ſibimet epoꝝ ſerie. ⁊ tot pplo'ꝝ cōſentanee firmat vbi eccia catholica epōs ⁊ pplōs a tpe apl'oꝝ vſꝗ̄ ad ordines ſibimet ſuccedētes importat. ⁊ ſic accipit nomē eccie. Aug. cū aſſerit ꝙ ſi crederet euāgelio niſi eū auctas eccie ꝯpelleret. Iſta. n. eccia ſcriptores euāgelij. ⁊ oēs pplōs cōprehēdit ſicut ꝓbatū eſt. Quare ex aucte aug. ſane intellecta inferri nō pōt ꝙ magis ſit credendū ſūmo pontifici canonū ꝯditori ꝙ̄ euangelio ⁊ ꝓ ꝯñs ꝓ eā ꝓbari nō pt: ꝙ maior fides ſit exhibenda ſacris canonibus ꝙ̄ euāgelio xp̄i. Cōcedunt tm̄ ꝙ magis credendū eſt eccie que ē multitudo catholicoꝝ oīm q̄ fuerūt a tpibus ꝓphetarū ⁊ apl'oꝝ vſꝗ̄ mō ꝙ̄ euāgelio. nō q: de euāgelio ſit aliqualiter dubitandū ſ q: totū ē maius ſua pte. Eccia igit q̄ maioris auctoritatis ē ꝙ̄ euangeliſta eſt illa eccia cuius auctor euangelij ps eē dinoſcit. Nō ē aūt mirū ſi maior eſt auctoritas totius ꝙ̄ ptis. iō maior eſt auctas totius ꝯgregatōis cōphendētis euangeliſtas. ⁊ oēs alios orthodoxos vſꝗ̄ ad hec tēpa ꝙ̄ vnius vel etiā plurū pſonarū ꝯgregationis eiuſdē. Qꝛ aūt cōditor canonū nō ſit maioris auctoritatis ꝙ̄ euangeliū ſed multo minoris ipſimet canonū cōditores teſtant apte. Vrbanꝰ. n. papa. vt hr̄. xxv. q. j. ca. ſunt quidā. ait. Sciendū vo ſūmope ē ꝙ inde nouas leges pōt cōdere pōtifex ſupple romanus. vn̄ euangeliſte nequaꝗ̄ aliqd dixerunt. vbi vo apte dn̄s vel eius apoſtoli vel eoꝝ ſequaces ſancti pr̄es ſententialiter aliqd diffinierūt ibi romani pontifices nō nouā legē dare poſſunt ſed potius quod ꝑdicatum eſt vſꝗ̄ ad aiam ⁊ ſanguinē ꝯfirmare debet. ſi. n. qd̄ docuerūt apl'i ⁊ ꝓphete qd̄ abſit deſtruere niteret nō ſniam dare ſed magis errare conuinceret. Ex his igit col

ligitur euidenter ꝙ conditoꝛ canonuꝫ minoꝛis eſt auctoꝛitatis ꝙ̃ euangeliuꝫ ſacroſctm̃. ꝯtrá qđ nouam legem neq̃ꝙ̃ condere pōt ſed euangeliū defendere vſqꝫ ad animã ꝛ ſanguinem obligat Contra qđ ſi nouã legem dare p̄ſumeret eſſet de erroꝛe ꝑ catholicos ꝯuincendos. his Fabianus papa ꝯcoꝛdat qui vt habet̃.xxiiij.ꝙ.iij.ca.qui om̄ipotentem deū metuit nec ꝯtra euangelium nec cōtra apl'os nec contra ꝓphas nec nec ſanctoꝝ patrum inſtituta agere aliquid vllo mō cōſentit.Ex quibus verbis patãnter habet̃ ꝙ ꝯditoꝛ canonum ſi om̄ipotentē metuit nihil cōtra euangelium ꝯponere p̄ſumit ſtatuere et ita nō maioꝛis ꝫ minoꝛis auctoꝛitatis ꝙ̃ euangeliū eſſe dinoſcit̃ ꝙ in pluribus capitulis in libꝛo decretoꝝ in certis luce clariꝰ conſtat ſicut ex diſtinctōne.ix. ca.noli.ꝛ.c.ego ſolis es ca.q̃s neſcit et ca.noli.ꝛ ca.neqꝫ.ꝛ ex̃.xiiij. di.ca. ſic̃.ꝛ ex cã.ij.q.iij.ca.ſi is qui p̄eſt. Alie auctoꝛitates ꝙ̃plurime q̃s longum eſſet recitare hoc idem aſſerūt manifeſte. et ꝓpter eaſdem rōnes dicūt ꝙ tota multitudo xp̄ianoꝝ nūc vita moꝛtali viuētium non eſt maioꝛis auc̃tis ꝙ̃ ſit ſctm̃ euangeliū.qꝛ multitudo viuentiū debet vſqꝫ ad aiam et ſanguinē defenſare euangeliū. Ad terciã ratōnem canoniſtaꝝ rn̄dent nōnulli diceutes ꝙ ſummus pontifex debet ſacraꝝ literaꝝ habere noticiã ꝛ etiã i ſacris canonibꝰ debet eſſe peritus.Et ideo ſimbolum oꝛdinare ꝛ articl'os fidei recte diſtinguere ſpectat ad ipſum p̄cipue cum conſilio ꝛ aſſenſu ꝯcilij generalis. Sꝫ i ſimbolū oꝛdinando ꝛ articulos fidei diſtiguendo ꝛ eadē rōne in diſtinguēdo autentice que aſſertio eſt catholica ꝛ que heretica reputanda. theologie principaliter debet inniti.ſcđario aūt i ſacris canonibꝰ ſe poterit fundare.Et ideo ex iſta rōne cōcludi pōt: ꝙ ad theologos

ſpectat pꝛincipal'r diffinire docēdo vel legē alijs exponēdo q̃ aſſertio inter catholicas queue int̃ hereticos dꝫ nūerari.Et licꝫ cū theologi vel alij de hereſi accuſant vel alios excuſare conant̃. libellꝰ excuſatōnis rn̄ſionis appellatōis ꝛ hmōi ꝯponē neſciãt nec foꝛmare ſed ad canoniſtas opteat eos recurrē. non tñ ex h̄ ꝯcludit̃ ꝙ ad eos pꝛincipal'r ꝑtineat diffinire q̃ aſſertio catholica ꝛ q̃ heretica ē cenſenda vt dictū ē. qꝛ aliđ ē diſcernere q̃ aſſertō ē ꝛc̃.et aliud ē ſcire foꝛmas accuſationū ꝛ modū agēdi cōtra hereticos in iudicio defendendi de hereſi accuſatos.qꝛ pꝛimum ad theologos.ſcđm ad canoniſtas dinoſcit̃ pertinere.qm̄ aliđ eſt cog̃ſcere denarios veros a falſis.aurū ab auricalco. eq̃s ſanos ab eq̃s egris.arma foꝛtia fabꝛicata ab alijs.Et aliud eſt ſcire ſi aliq̃s đ aliquo p̄dictoꝝ voluerit in iudicio accuſare aliquē. Accuſatꝰ ſi ſe voluerit defenſare quō libelli accuſatōnis.reſponſionis.appellatōnis.ꝛ hmōi.quis vti i iudicio fuerit opoꝛtunū confici debeãt et foꝛmari. Pꝛimū ad monetariꝰ aurifabꝛes.fabꝛes ferꝛi. et fabꝛicatoꝛes armoꝛū ſpectare dinoſcit̃. Scđm v̄o ad iuriſtas nō eſt dubiū ꝑtinere. Vn̄ per iſtã ratōnem ꝓbari ꝯtingeret ꝙ ad iuriſtas ꝑtinet diſcernere qđ aurū eſt verū ꝛ qđ falſum.q̃ panni ſunt artificialiter facti q̃ aliter.Et vt ꝯcludã bꝛeuit̃ de oibus mechanicis ꝛ rebꝰ naturalibꝰ vniuerſis.q̃ in vſum hoim venitunt hꝛent pꝛincipal'r iuriſte diſcernere qualia eſſent ſc̄m naturã ſuaꝫ vel artem.cum de hmōi om̄ibꝰ ꝯtingat in iudicio litigare In quo caſu neceſſariū eſt litigãtes ꝓ libellis accuſatōnes reſponſionis appellatōnis ꝛ huiuſmodi ad iuriſtas habere recurſum.Conſtat ꝙ ſepe iuriſperiti de rebus minimis an ſint tales q̃les debent eſſe ſc̄m naturam vel artem a qua fiunt neſciunt iudicare.quomō

tū de talibūs rebus recupandis vel de
fendendis in iudicio opteat formare li
bellos ⁊ alia q̄ ſpectant ad formā agen
di ⁊ defendendi coram iudice nō igno
rant.

Quomodo heretici a fideli bus ſunt vitandi.

Octaua conſidera
tio eſt ſi heretici ſunt vitādi. q̄re
videt alicui ꝙ nō ſm illud Math. xiij
ne forte colligētes ziſania eradicet̄ ſil
⁊ triticū ſinite vtraqꝫ creſcē vſꝫ ad meſ
ſem. ziſania ſūt heretici. triticū ꝟo fide
les: meſſis finis ſcl'i ğ heretici ſūt tole
randi int̄ fideles ⁊ nō ſunt ab eis vitan
di vſqꝫ ad finē ſcl'i. Pro declaratiōe hꝰ
ꝯſideratōis ⁊ ſolutōne argumēti notā
dū ꝙ multiplex ē cōio ⁊ ſilr multiplex
eſt cōionis priuatio. Eſt em̄ cōio ſpūa
lis. ſ. q̄ eſt in ꝯſenſu vero vel iterp̄tatiuo
⁊ h̄ mō nō eſt cū hereticis cōicandū ſic
intelligit̄ illud. ij. cor. vj. Exite de me
dio eor glo. ſpūaliter. ſ. vt eor ſcelera i
crepetis. Eſt ſc'do cōio in ſacr̄is h̄ etiā
mō nō ē cōicandū cū h̄ēticis notat̄ ſi
ue noīatis. q̄ etiā lꝫ non ſint notati ſiue
noīati tū quantū ē ex ſe priuent̄ effectu
cōionis ſacror q̄ ip̄o iure ſt̄ excōicati
ſiue occulti ſiue manifeſti. ex̄ de h̄ētic̄
excōicamꝰ. Eſt iterū cōio i cibo potu
⁊ hmōi h̄ etiā mō nō ē cōicandū cū il
lis h̄ēticis q̄ p̄ciſi ſūt ab eccia noīatim
Eſt etiā. iiij. cōio corpalis vt cohabita
tio in eadē ciuitate. ⁊ talis cōio non vi
tabat̄ in p̄ncipio pp multitudinē here
ticor. ſi aūt timeret̄ de lapſu ab aliqui
bus tuciꝰ eſſet nō h̄itare cū eis. Sic er
go pōt rn̄deri ad argumentū ꝙ illō di
ctum pōt intelligi de hereticis occult̄
quor hereſis dep̄hendi non pōt tales
em̄ ⁊ ſi excōicent̄ excōicatōne generali
nō tū excōicatōne pſonali nec extermi
nant̄ gladio materiali. niſi cū multitu
dine infideliū manifeſtor intelligātur
vel intelligi pōt ō catholicis mal'. Vn̄
rabanꝰ h̄ūs diſcretōnis exemplū eq̄ni
mit̄ oꝫ tolerare malos pp bonos. Sci
endū aūt ꝙ meſſis dr̄ tp̄s illud q̄ h̄ētici
manifeſte corruptiui alior ſūt abijci
endi euāgelica falce ſm h̄ intelligit̄ p
miſſio ğ tpe illo q̄ non diſcernit̄ plene
an ſit hereticꝰ. cū aūt innotuerit plene
eccie corruptio ſua ē pſonalr̄ p̄ſcinden
dus. Vn̄ aug. li. de vera religione dicit
ſententionalit̄ ꝙ in eccia tamdiu ſuſtie
tur error alicuiꝰ donec aut accuſatōem
inueniat. aut opinionē prauā ptinacit̄
defendat. Cū aūt dr̄. j. cor. xij. neceſſe ē
hereſes eē. Ibi dr̄ neceſſe illō qō ē vtile
p accidens ſiue p̄ter intentōnē hereti
cor. ſ. ad h̄ vt ab his q̄ ſe exercēt in di
uina ſcriptura pigricia eaꝫ diſcutiendi
excuciat̄ ⁊ mag̀ fidei veritas declaret̄:
vt ſupra patuit ꝯſideratōne. v. h̄ etiam
h̄r̄ ex glo. ſup illud Iſa. viij. h̄ dicit dn̄s
⁊c. ſp. i. vſqꝫ ad finē ſeculi erūt aliq̄ he
reſes vel malicie hoim ad exercēdā fi
deliū ſapiam ⁊ patiam. Sic ğ ptꝫ quō
heretici ſunt vitandi. ſ. notorij. Dico ēt
ſine denunciatōne cū nulla poſſit ter
giuerſatōne celari puta ſi publice p̄di
carent ꝯ fidē. extra de cohabitatōe cle
ricor ⁊ mulierū. c. vīa. ⁊. c. finali. poſſu
mus tū ⁊ debemꝰ eos monere ⁊ indu
cere vt ad verā fidem redeant. In alijs
ꝟo nō licet eis cōicare etiā ſi ſit pr̄ filiꝰ
maritꝰ vel vxor aut ſoror huic ſeruituti
ſubiectꝰ. et ideo ſi infidelis diſceſſit. di
ſcedat ſm aplm. xxviij. q. j. in ca. ſi infi
delis.

An ſit cum hereticis aut aliiſ hominibus publice diſputandum.

Nona cōſideratio
eſt. Si eſt cū hereticis vel cum
alijs infidelibꝰ publice diſputandum.
Rn̄det̄ ſm Tho. in ſc'da ſc'de. q. x. ꝙ in

diſputatõne fidei ſunt duo ꝯſiderãda. vnũ ex parte diſputantis.ſ.quia diſputat tanꝗ dubius de fide ⁊ experiri volens veritatẽ tũc peccat ꝓculdubio tãꝗ infidelis. Si aũt diſputat ad confutandũ errores vel ad exercitiũ eſt laudabilis. Aliud eſt ꝯſiderandũ ex parte audientiũ vtrum.ſ.ipſi ſint inſtructi ⁊ firmi in fide tũc eñ nullũ eſt periculuꝫ diſputare. Aut ſi audientes ſũt ſimplices ⁊ in fide titillantes ⁊ tũc circa tales diſtinguenduꝫ eſt. q2 ſi ſunt ſollicitati ab infidelibꝰ nitentibus in eis fidẽ corrumpere tũc neceſſe eſt publice diſputare dũmodo inueniant aliq̃ ad h̾ ydonei.ꝑ hoc eñ ſimplices ĩ fide firmabũtur ⁊ tollet decipiẽdi facultas infidelibus. Si v̾o nõ ſunt ſollicitati tũc periculoſum eſt publice de fide diſputare corã ſimplicibꝰ quoꝝ fides etiã ex h̾ eſt firmior ꝙ nihil diuerſum audiuerũt: ⁊ ideo nõ expedit eis vt audiãt verba infideliũ diſputantiũ ꝯtra fidẽ. ꝓhibẽtur quoqꝫ oẽs layci publice diſputare de fide vel occulte. q̃ v̾o ꝯtra fecerit excõmunicatõnis laqueo innodet extra de hereticis.c.q̃cunqꝫ li.vj.

De modo inquirendi hereticos.

Decima conſideratio eſt videre q̃s eſt modꝰ inquirendi hereticos. Ad qd̾ breuiter dĩ ꝙ ſi papa dat certã formaꝫ illa tenenda eſt alias pñt queri ꝑ accuſatõeꝫ inquiſitionẽ ⁊ denunciatõeꝫ. Sed in examinatione teſtiũ ꝯtra hereticos debẽt intereſſe due ꝑſone religioſe et ſi fieri põt ꝑ publicã ꝑſonã ꝯſcribi teſtiũ dicta ex̃ de hereticis.c.vt officiũ li.vj.§.volumus Et ꝯcedit religioſis q̃ dũ eẽnt in ſeculo tabellionatꝰ officiũ habuerũt ⁊ exercuerũt ⁊ etiã clericis ſi in ſacris ſint cõſtituti exercẽ libere officiũ tabellionatus q̃ ad ꝑmiſſa ſi eis iniunctum fuerit vt in dicto ca.vt officium.§.ꝯcedentes Item tenent dyoceſani vel archiepi vl̾ archidyaconi ſemel saltẽ in ãno ꝑ ſe vl̾ ꝑ alios q̃rere hereticos vbi fama ẽ eos habitare.⁊ illos quos credũt de hoc aliquid ſcire debẽt ꝯpellere iurare vt indicẽt ſi quos habẽt ſuſpectos ꝓpter occulta cõuenticula vel alia ſigna.extra ĩ ca.excõicamꝰ.§.addicimꝰ. Suſpectus aũt ſi vocatus ꝯfitetur ⁊ ſperat de correctione põt ei iniungi pnĩa ſalutaris. ſi aũt negat ⁊ ante ſit infamatus indicet ei purgatio quã ſi nõ ꝑſtiterit excõicabitur ⁊ vſqꝫ ad ſatiſfactõneꝫ condignã ab omnibus euitabitur ⁊ ſi per annuꝫ ſic ſteterit extunc velut hereticus condemnet vt ĩ dicto ca. excõicamꝰ.§.qui auteꝫ. Item illi qui preſunt ciuitati vel loco alij quocunqꝫ nomine cenſeãtur ad requiſitõneꝫ eorum debẽt iurare ꝑciſe attendere inuiolabil̾r ⁊ ſeruare ac facere.ac omnibus ſubditis inuiolabiliter obſeruari toto tempe ſui regiminis conſtitutiones in fauorem fidei a ſede apoſtolica ꝓmulgatas ac etiaꝫ approbatas.quas qui iurare noluerit et ſeruare vt infamis ⁊ tanꝗ hereticoꝝ fautor ac de fide ſuſpectus.officio ⁊ honore ſui regiminis expolietur.nec vlterius ad dignitatem aliquam vel officiũ publicum aſſumatur nec teneat aliq̃d quod fecerit vt poteſtas baliuus conſul vel rector extra li.vj.capi.vt officiũ §.ſtatuimus. Debent etiam omnes rectores in hoc negocio parere dyoceſanis et etiam inquiſitoribus nec aliquo modo debẽt cognoſcere de hoc crimine.vt captus liberare ⁊ huiuſmodi.alias ſunt excõmunicati ⁊ ſi excommunicatõnem ſuſtinuerint per annum condemnari debent tanꝗ heretici extra in ca.vt inquiſitõnis li.vj. Itẽ ĩ negocijs heſis ꝓcedi põt ſimpl̾r ⁊ de plano. ⁊ ſi ꝑiculũ eẽt nõ nominatis accuſatõibꝰ vl̾ teſtibꝰ publice niſi corã aliquibꝰ ꝓuidis

ꝓcipiendo ⁊ detinendo secretū ⁊ hmōi ꝫ cessante piculo publicent̄ vt fit i alijs iudicijs extra in ca.statuta. li. vj. Sed nunqd hereticꝰ poterit appellare. Dico ꝙ hereticis inhibita ē appellatio extra eodē vt inquisitōnis li.vj.

De pena qua sunt puniendi heretici.

Vndecima consideratio est quali pena sūt heretici puniendi. Rn̄det̄ ꝙ q̄druplici pēa sunt heretici feriendi.s. excōicatiōe depositōne rerū ablatōe ⁊ militari psecutione. Excōicatōne qꝛ ois hereticꝰ siue occultꝰ siue manifestus ipso iure ē excōicatꝰ maiori excōicatiōe.xxiiij.q.j.c.j.⁊.ij.extra de hereticis.c.ad obediēdā Scdo depositione qꝛ indistincte siue clericus siue laycus etiaꝫ papa vel imperatoꝛ vel q̄libet aliꝰ debet deponi ab omī dignitate.xl.di.si papa.xxxiiij.q.j q̄ ꝯtra pacem. Tercio rerū tempaliū ablatōne:qꝛ oīa bona eoꝝ debēt confiscari eccl'ie cui deseruiebāt si erāt clerici vel layci si in tpali iurisdictione sūt eccl'ie subiecti. Alioꝝ vo laycoꝝ bona principibus secularibꝰ ꝯfiscant̄. Quarto militari psecutōe:si eñ ꝓpter malos puniendos optuit regiam maiestateꝫ nō solū legibus esse decoꝛataꝫ ꝫ armis armatam.multo fortꝰ ꝓpter hereticos exterminandos. Ideo dicit glo.j. Corinth.v.de paulo ꝙ cū videbat aliq̄s ꝓteruos ad coꝛrūpentes fidem sathane tradebat coꝛpaliter vexandos. Sic ergo heretici non solum excōicant̄ ⁊ deponunt̄:ꝫ ⁊ omī officio ⁊ beneficio debent expoliari.⁊ si clericus sit dꝫ degradari ⁊ demū quilibet talis dꝫ relinqui arbitrio ptātis secl'aris aimaduersione debita puniendꝰ.s.crematōne nisi cōtinuo post dep̄hensionē erroꝛis ad fideꝫ velit reuerti ac erroꝛem suū abiurare ⁊ satisfactionem exhibere ⁊ sic redeūtes debent in ppetuo carcere recludi ex̄ de here.ca.excōicamꝰ.ij. Sꝫ quā penaꝫ incurrūt credētes receptoꝛes defensores ⁊ fautoꝛes hereticoꝝ. Rn̄det̄ ꝙ quilibet talis est excōicatꝰ⁊ si nō satisfecerit infra annuꝫ extūc ipso iure est infamis nec ad publica officia seu consilia nec ad eligēdos aliq̄s ad hmōi nec ad testimoniū dꝫ admitti nō pōt condere testamētum nec ad alicuiꝰ hereditatis successionē accedē. Nullus quoq͂ ei super quocūq͂ negocio:ꝫ ipse alijs cogetur rn̄dere si iudex ē eius nō valet sentētia. Si aduocatꝰ nō admittit̄ eius patrocinium. Si tabellio nō valēt eiꝰ instrumenta ⁊ sic in similibus. Si vo sit clericus ab omī officio ⁊ bn̄ficio dꝫ deponi.⁊ illi qui tales postq͂ fuerit ab ecclesia denominari euitare ꝯtempserint debēt excōicari ꝓbant̄ hec oīa extra eo.excōicamꝰ.ꝑ.pagpbo.credētes. Itē oēs clerici q̄ talibꝰ exhibeāt eccl'iastica sacra vel traderent ecclastice sepulture aut elynas seu oblatōes eoꝝ reciperēt dn̄t ꝑuari suo officio ad qd̄ nunq͂ restituent̄ sine idulto sedis ap̄lice spāli silr ⁊ regl'ares q̄ꝝ etiā ꝑuilegia i ill' dyocesibꝰ nō fuent̄ eis in q̄bꝰ tales excessus ꝑpetrare ꝑsumpserit vt i dcō.c. excoicamꝰ pagpbo.sane clerici. Et nota ꝙ ipsi credētes eoꝝ erroꝛibꝰ h̄rici sēt dicendi. ex̄.e.excōicamꝰ.ij. Quicūq͂ ēt h̄ticos credētes receptoꝛes defensoꝛes vl' fautoꝛes eoꝝ sciēter ꝑsumpserit ecclastice tradē sepulture excōicati sēt nec dn̄t absolui nisi ꝓꝑrijs māibꝰ publice extumulēt ⁊ ꝓijciūt coꝛpa dānatoꝝ ⁊ locꝰ ille ꝑpetua careat sepultura ex̄ de h̄ticis. c. q̄cūq͂ li.vj. Itē h̄tici cū oibꝰ fautoꝛibꝰ modo dictis ⁊ ipsoꝝ filij vsq͂ ad scdam generationē ad nullum eccl'iasticū beneficium seu officium publicuꝫ admittant̄ alr̄ irritum est extra.e.ca.quicunq͂ pagpbo heretici. Et si dicas ex predictis colligit̄ ꝙ hereticus est multipli

q̄ pena puniend⁹ hoc videt̄ irratōnabi le. q2 deus nō punit bis in idipm. Cũ igr̄ oēs heretici ſunt excōicati vt dictū eſt et excōicatio ſit pena ſequit̄ q̄ non ſunt alia pena puniendi. Rñdet̄ q̄ pro vno pctō vna pena quis punit̄. Sed ſi ad vnū pctm̄ plura ↄcurrūt q̄ ſunt mlta pctā vel ꝓpter relapſum eiuſdē pōt hō iuſte puniri multiplici pena. Siq̄s ergo labit̄ in damnatā hereſim punit̄ pena excōicatōis. q2 vt dictū eſt oīs heretic⁹ eſt excōicat⁹: ſʒ ſi pt⁹ abiuratā hereſim iterū labat̄ debʒ alia pena cor porali puniri vel tpali damnari.

Quis poteſt capere hereticos ꝛ tormentis exponere.

Duodecima conſideratio eſt ſcire q̄s pōt capere ꝛ tormentis exponere hereticos. Rñdetur q̄ tam epūs q̄ȝ inquiſitor vnus ſine alio pōt citare et cape et tute cuſtodire vel ↄpedib⁹ mācipare ac manicis ferreis ſi eis viſum fuerit faciendū. Sʒ deputare dare carceri ꝛ q̄ mag̃ ad penā q̄ȝ ad cuſtodiā videat̄ vel tormētis exponere vel ad ſniam ꝓcedere ↄ̄ eos nō pōt epūs ſine inquiſitore: nec inquiſitor ſine epō aut eius ſup hoc delegato aut epāli ſede vacāte delegato capli ſi ſui adinuicē copiā poſſint habere infra octo dies poſtq̄ȝ ſe inuicē requiſierint pſit tñ q̄libet p̄dictoꝝ cōmittē alteri vices ſuas vel p lr̄as ſignificare ſuū conſilium ꝛ ↄſenſum extra de heretic̄ mltoꝝ in clementinis. Sed occurrunt hic finaliter. xv. difficultates. Prima ē ſi carcer in quo ponunt̄ heretici debeat eſſe cōis epō et inquiſitori. Dicit̄ q̄ ſic ꝛ debēt habere duos cuſtodes vnū quem volet epūs ꝛ ei ꝓuidebit ꝛ vterq̄ȝ eorum poteſt habere ſub ſe vnum fidelem miniſtrū ꝛ illius loci erūt due claues diuerſe. quarum: vnus cuſtodū manu ꝛ alius aliam tenebit. et poterit officium miniſtrandi charitatis committere ſuo miniſtro ꝛ tenent̄ predicti cuſtodes anteq̄ȝ exequant̄ officiū corā eis a quibus aſſignant̄ iurare tactis euāgelijs q̄ in cuſtodia omnē diligentiā quā poterūt adhibebūt ꝛ q̄ alicui carcerato p nihil in ſecreto loquet̄ vn⁹ niſi audiente alio. ꝛ q̄ ipſis carceratis fideliter conferent ꝓuiſionē quā ipſi recipiunt ex ordinatōne ↄmuni ꝛ q̄ a parentibus vel amicis vel alijs fidelibus pſonis offert̄ eiſdem niſi epi vel inquiſitoris vel ſuoꝝ cōmiſſarioꝝ ordinatō refragetur ipſis fideliter ꝛ abſq̄ diminutione aliqua miſtrabūt nec in his fraudem aliquā adhibebunt ꝛ eodem modo iurabūt p̄dicti cuſtodum miniſtri ꝛ coram eiſdem extra. e. ca. multorū in clementinis. Et eodem modo iurabunt notarij inquiſitoris corā epō cum inquiſitore vel ſubſtitutis ab eis q̄ ſuū officium fideliter exercebunt: et idem fit de alijs pſonis neceſſarijs ad dictū officium extra. e. multoꝝ in clementinis. Secūda difficultas eſt de xp̄ianis qui efficiunt̄ iudei vel redeūt ad iudaiſmum ſi debet ꝓcedi contra eos ſicut contra hereticos dico q̄ ſic etiā ſi infātes metu vel mort̄ fuiſſēt baptiſati ſi de hoc fuerint confeſſi. Aut p iudeos aut xp̄ianos muniti ſicut cōtra fautores ꝛ defenſores talium ꝓcedendū extra de her. e. ca. contra. li. vj. Tercia difficultas eſt ſi ꝓpter hereſim maritorū debeant ↄfiſcari dotes vxoꝝ catholicaꝝ. Dicit̄ q̄ non niſi cū eis ſcīēter. f. ſciendo eos eſſe hereticos cōtraxiſſent extra. e. decreuit. li. vj. Quarta difficultas eſt ſi poſt mortem heretici poſſint occupari bona eius ſi de eius hereſi non fuit in vita declaratum. Rñdetur q̄ ſic ſi poſtea declaretur extra e. accuſatus. §. porro. li. vj. Quinta difficultas eſt ſi debeant puniri ſacerdotes qui inſtruūt hereticos de celando

veritate dicit̃ q̧ debitã pena debent ca
ſtigari. Religioſi etiã heretici ſunt gra
uius alijs puniẽdi extra.e. accuſatus.
§.ſacerdotes.li.vj. Sexta difficultaſ
eſt de etate inquiſitoris vtrũ.ſ. requira
tur determiata etas vt poſſit officium
exercẽ. Rñdet̃ q̧ nõ põt eẽ inq̃ſitor ni-
ſi attigerit.xl.an.ꝛ tam ipſe q̃ꝫ ꝯmiſſa-
rij deputati nõ p̃nt pecuniã extorque-
re nec ſciẽter eccliaꝝ bona ob delictuꝫ
clericoꝝ fiſco eccie applicare.alioq̃n ſũt
excõicati ip̃o facto a q̃ non p̃nt abſolui
p̃terq̃ꝫ in mortꝭ articulo.donec illis a q̃
bus extorſerint plene ſatiſfecerit d̃ pe-
cunia ſic extorta nullis p̃uilegijs pactꝭ
aut remiſſionib9 ſup h̃ valituꝛ. ex̃ d̃ he
reticis volẽtes in clemẽtinis. Septi
ma difficultas ẽ ſi põt inq̃ſitor p̱cede-
re ꝯ̃ aliquẽ officialẽ vel nũciũ romane
curie.dĩ q̧ nõ vtꝫ extuaganti Job.xxij.
q̃ incipit ꝯfrater. Octaua difficultas
eſt q̃s p̱prie dicend9 eſt relapſus. Rñde
tur q̧ accuſat9 de hereſi vel ſuſpect9 ve-
hemẽti ſuſpitõne q̃ in iudicio abiura-
uit ꝛ poſtea ꝯmittit in ip̃am talis cen-
ſet̃ relapſus.licꝫ antea ip̃m hereſis cri
men non fuerit plene p̱batũ ꝫ ſi leuis
fuit ſuſpicio non dꝫ iudicari relapſus.
q̃ꝫq̃ꝫ ex h̃ ſit graui9 puniend9. nõ tñ dꝫ
ex h̃ i hereſim r̃lapſoꝝ pena puniri ex
tra de here.accuſat9.lib.vj. Qui v̑o in
vna ſp̃ẽ ſiue in vno fidei articulo vł ſa-
cramẽto eccie errauit ꝛ poſtea abiura-
uit ſimpłr vel generałr h̃eſim ſi poſtea
erret in alio relapſus ẽ iudicand9 ex̃.e.
accuſat9.li.vj. Ille aũt de cui9 lapſu in
hereſim añ abiuratõeꝫ ꝯſtiterat vł nũc
ꝯſtat ſi poſtea hereticus receptet dedu
cat viſitet vel aſſociet vel mũera aut do
na eis donet vel mittat vel fauorẽ im-
pendat q̃ excuſari nõ poſſit iudicari dꝫ
relapſus.extra.e.accuſat9.li.vj. in tali
caſu verum eſt qđ dicit apłs ad Rom.
primo.q̃ talia agũt digni ſunt morte ñ
ſolum qui faciũt:ſed etiam q̃ conſenti

unt facientibus. Nona difficultas ẽ
ſi q̃n negociũ hereſis committit̃ alicui
vel aliquib9 generaliter in certis locis
adunat̃ ep̃is auctas eoꝝ ordinaria p̱ce
dendi vel delegata ſi eã h̃eant. Dicit̃ q̧
nõ ꝫ vtraq̧ꝫ de eodẽ facto inquirẽ poſ-
ſunt cõiter ꝛ ſi diuiſim p̱cedant cona-
ri debẽt ſibi cõicari proceſſus vt p̱ hoc
melius poſſit veritas inueniri ꝛ p̱ vtro
q̧ꝫ ſimul ſnia p̱ferat̃ niſi alter alteri de-
ferat q̧ ſi in ſnia nõ ꝯcordent ad ſedem
ap̃licam remittat̃.extra.e. per hoc lib.
vj. Et intellige q̧ p̃dictam ꝯmunicatõ
nem p̱ceſſuuꝫ oportet fieri .q̃n nihil a-
liud reſtat agendũ niſi q̧ ſnia p̱mulge
tur.quia ſi alter nõ poſſet ꝯmode p̱ce-
dere niſi viſis actibus alteri9 tũc ſemel
tm̃ cõmunicatio tribuat̃ vt in extraua-
ganti b̃ndicti.xj.q̃ incipit ex eo. De-
cima difficultas eſt quã penam incur-
runt ep̃i vel inquiſitores vel eoꝝ ſub-
ſtituti ſi malicioſe aut fraudulenter im
ponãt alicui crimẽ heref vel aliq̃d alio
falſo imponentes qđ impediat execu-
tionẽ officij eorũdem. Rñdet̃ q̧ ſi ipſi
cauſa odij.gratie vel amoris vel lucri:
vel cõmodi tẽp̱alis omiſerint p̱cedere
vel aliquẽ vexarent imponẽdo ipſam
hereſim ꝛc̃. Si ep̃i ſunt vel ſupra p̱ tri-
enniũ incurruut ſuſpenſionem ab offi
cio. Si inferiores ſunt excõicati ſunt a
qua nõ niſi p̱ papaꝫ poſſunt abſolui p̃
terq̃ꝫ in mortis articulo. ꝛ eandẽ penã
incurrũt ſi omiſerint ꝯtra quenq̃ꝫ p̱ce-
dere vbi fuerit p̱cedendũ. extra de he-
re.multoꝝ in cle. Vndecima diffi
cultas eſt ſi in aliquo caſu ſunt hereti-
ci tolerandi. Rñdet̃ q̧ in pena hereſis
tria poſſum9 conſiderare. Primo ipſi-
us grauitatẽ criminis. Scđo eccie cor
rigentis charitatẽ. Tercio ipſoꝝ fideli-
um vtilitatem. Conſiderando p̃io cri-
minis grauitatem ſtatim cum heretici
dep̃henſi ſunt eſſent interficiendi ma-
gis q̃ꝫ incendiarij aut falſarij. vñ Exo.

xxxij.ſtatim cū moyſes deſcēdit d̄ mō
te mādauit ꝙ frater interficeret fratreꝫ
ſuū ⁊ ꝓxim⁹ ꝓximū ꝓ pctō ydolatrie.
Et deut.vij.mandatū fuit ppl'o iſrliti
co vt aras herencoꝝ ſubuerteret ⁊ ſcul
ptilia ɔbureret.Et.iiij.reg.xxij.dicitur
ꝙ rex ioſias vidit ſepulchra q̄ erant in
montib⁹tulitq; oſſa eoꝝ de ſepulchris
⁊ ɔbuſſit illa.Si vo cōſiderem⁹ in tali
crimine charitatē eccl'ie:tūc nō ſtatim
traduntᷣ heretici exterminio.ſed circa
eos ſeruatᷣ ordo correctōis fraterne.qr
monentᷣ primo ⁊ ſcdo ⁊ ſi poſtmoduꝫ
reperiuntᷣ relapſi nō ampli⁹ eccl'ia eos
tolerat qr nihil ampli⁹de eoꝝ correctō
ne impat.Sed ɔſiderando vtilitatem
fidelium ſi aliq̄ ſint heretici q̄ ſic defen
dūt falſitatē ſnie ſuevt in terra multitu
dinē faciant ⁊ ɔuenticuloꝝ ſegregatio
nes vel eccie cōturbatōnes cogitēt tūc
abſq; alia dilatōne vel inquiſitōne ex
terminandi ſunt.qr cū bonū cōe ſit ꝑ
ferendū priuato magis eſt ꝓuidenduꝫ
ſaluti cōi q̄; ſaluti alicui⁹vel aliquoꝝ.

Duodecima difficultas eſt.ſi hereti
ci reuertētes ad fidē ſemꝑ ſint recipiē
di.qr dicitᷣ Exo.xxij.maleficos nō pati
eris viuere.vnde glo.p maleficos itel
liguntᷣ pctōres pctō hereſis ⁊ pctō cō
tra naturā.q̄ ſtatim ſunt vita corpora
li priuādi ne alios inficiant. Rñdetᷣ ꝙ
hereticos eē recipiendos potiſſime re
lapſos tripl'r pōt intelligi. Primo ad
ſacroꝝ pceptōeꝫ.Scdo ad bonoꝝ tem
poraliū reſtitutōeꝫ.Tercio ad vite tpa
lis ɔſeruationē prima reuerſio nunq̄;
negatᷣ hereticis.qr ſalus anime ex or
dine charitatis omnibus eſt appeten
da etiam inimicis iuxta illud Math.
v.Diligite inimicos veſtros benefaci
te hijs qui oderunt vos propter quod
heretici ſemper reuertentes quantum
cunq; et quotienſcunq; relapſi fuerint
ab eccleſia recipiuntᷣ ad penitentiaꝫ et
eucharíſtie pceptōneꝫ.vn̄ ſicut ſcribitᷣ.
extra de here.c.ſup eo.§.nos itaq; lib.
vj.ꝙ ſi poſt relapſum heretici penitue
rint ⁊ penitentie ſigna manifeſte appa
ruerint in eis ſacramenta penitentie et
eucharíſtie humiliter petita neq̄; ſūt
eis deneganda. Sed ſcdo ⁊ tercio mō
negatᷣ eis reuerſio.quia ſi ipſi ſeruarē
tur in vita poſt relapſum ⁊ reſtituerent
tur ad dignitates ⁊ ad bona tpalia. et i
vita corpali ſeruarentur incolumes.ſi
iterum laberentᷣ poſſent alios inficere
⁊ alij citius in hereſim laberentᷣ ſi ipſi
ſine pena tranſirent. Iterdū tamen ec
cleſia hereticos ad bonoꝝ tpaliū reſti
tutionē recipit vel ꝓpter bonū lucis in
tuendū.Dicit eñ aug.in epl'a ad Vin
centiū nōnullos toleram⁹q̄s corrigere
vel punire nō poſſim⁹nec ꝓpter paleaꝫ
relinquim⁹archā.nec ꝓpter edos in fi
ne ſegregandos deſerim⁹gregē domi
ni.nec ꝓpter vaſa facta in ɔtumelia mi
gramus de domo dñi.pꝫ ergo quō cō
ceditᷣ hereticis reuerſio ⁊ quomō non.

Decima tercia difficultas eſt.ſi loq̄
mur de hereticis non relapſis cum vo
lunt redire ad fidem q̄liter debēt recipi
Reſpondetᷣ ꝙ ſi aliquis heretic⁹vel he
reticoꝝ credens receptator.fautor.de
fenſor necnō ⁊ de hereſi infamatus vel
ſuſpectus ad vnitatē eccl'ie redire volu
erit ad arbitriū epi ꝓprij prius debꝫ ab
iurare errorem ⁊ ꝓmittere ⁊ etiā p ſcri
pturam firmare.ꝙ tenebit firmiter ad
mandatū eccie catholicā fidem et hoc
publice ſm ꝙ ei⁹crimē fuerit publicuꝫ
vel priuatū.j.q.vij.q̄tiens.de ɔſe.diſ.ij.
ego berēgari⁹ex̄ de hē.ad abolendam.
Poſtea dꝫ ſm eccl'ie formā abſolui de
qua.xj.q.iij.cū aliquis.extra de ſen.ex
cō.cuꝫ deſideres.Poſtea eis dꝫ impo
ni qd̄ in talibus ſolet iniungi vt in ca.
quotiens.⁊ capi.ego berengarius. vbi
ſupra.Et quando tales volunt reuerti
ꝓuideri debet ſolerter ꝙ ſint vere con
uerſi ſi debeāt recipi.ex̄.e.vt officiū.§.

ſup.li.vj. Pena autem q̄ talibus dʒ imponi declarat. extra de hereticis excōmunicam⁹.ij. vbi dicit. Si qui autem de p̄dictis poſtq̄ fuerint deprehenſi redire voluerint ad agendā ꝯdignā penitentiā in ppetuo carcere detrudātur

Decima quarta difficultas eſt ſi prelatus ſit hereticus vtrū habebat poteſtatem ſpūalem. Rñdet ꝙ prelatus hereticus nō eſt p̄latus etiā ſi ſit papa: qꝛ ipſo facto eſt depoſitus. Unde papa eligit in caput toti⁹ eccl'ie iuxta illō ad Eph.j. ipſum dedit caput ſup omnem eccleſiā que ē corp⁹ xp̄i. Capitis autē ē influere vitā in omnib⁹ membris. ꝛ p̄ncipium vite ſpūalis eſt ipſa fides quia ſine fide impoſſibile ē placere dō. Vñ ap'ſ ad Heb.xj. Fidē dicit eē ſubſtantiam.i. fundamentū omniū rerū ſperādarum. Si ergo papa dep̄hendat deuius a fide caret vita ſpūali ꝛ ꝑ conſequēs alijs influere nō pōt Unde ſicut homo mortuus nō eſt homo: ſic papa in hereſi dep̄henſus nō eſt papa ꝓpter qd̄ ipſo facto ē depoſitus ſi ergo h̄ dicitur de papa multo forti⁹ de quocūqꝫ alio p̄lato inferiori. Amplius autē declarat p̄dicta difficultas ſm̄ Thom. in ſcḋa ſcḋe. q.xxxix.ar.iij. vbi diſtinguit de duplici ptāte ſpūali. quaꝝ vna ē ſacramētalis alia eſt iuriſditōnalis. Sacramentalis eſt q̄ ꝑ aliquā ꝯſecratōem ꝯfertur ꝛ talis ſm̄ eſſentiam remanet i homine q̄diu viuit: ſiue in ſciſma ſiue in hereſim labat. qd̄ pʒ ꝑ hoc ꝙ rediēs ad eccl'iam nō iterū ꝯſecrat. ſʒ tn̄ tales vſum ptātis amittūt: ita ꝙ nō licet eis ſua ptāte vti. ſi tn̄ vſi fuerint effectū habet in ſacr̄alib⁹. qꝛ in his hō nō operat niſi ſicut inſtr̄m dī. Vñ effect⁹ ſacr̄ales nō excludunt ꝓpter culpā quācūqꝫ cōferētis ſacr̄m. Ptās aūt iuriſdictionis eſt q̄ ex ſimplici iniunctōne hōis cōfertur ꝛ ideo nō immobiliter adheret ꝛ in ſciſmaticis ꝛ h̄eticis nō manet. Vñ nō p̄nt abſoluere nec excōicare nec indulgentias facere. aut aliqd̄ hmōi ꝛ ſi fecerint nihil eſt actū. vij.q.j. nouacianus.

Decima quinta difficultas eſt ſi p⁹ abiurationem hereſis aliqui inueniantur relapſi vtrū ſint ſtatim tradēdi iudicio ſeculari. Rñdet ꝙ ſic: qꝛ ſicut fides eſt fundamentū ſpūale eo ꝙ ſine fide impoſſibile eſt placere deo vt dicitur ad Heb.xj. ſic hereſis que eſt fidei corruptio totam ſpūalem vitā hʒ ſurripere eo ꝙ modicum fermentū totam maſſam corrūpit.j.Cor.v. Vñ de auctoritate iudicij ſecl'aris ſcribit. xxxiiij. q.iij. reſecande ꝙ reſecande ſunt putride carnes et ſcabioſa ouis a caulis repellenda eſt ne tota domus maſſa. corpus ꝛ peccora ardeat corrūpat putreſcat ꝛ intereat. Arrius em̄ in alexādria vna ſcintilla fuit: ſʒ qm̄ nō ſtatim op̄pſſa eſt totū orbem ei⁹ flama depopulata eſt. vñ ad hmōi periculū euitandū cū heretici dep̄hendunt relapſi vel per facti euidentiā vel ꝑ ꝓpriam ꝯfeſſionem ſeu ꝑ teſtes abſqꝫ mora tradendi ſūt iudicio ſeculari. Et ꝓpterea ſcribit. extra de here. ſup eo.li.vj. Nos itaqꝫ inquiſitioni tue de fratrū noſtroꝝ ꝯſilio rñdemus ꝙ q̄ poſt abiuratōeʒ dep̄henſi fuerint in hereſim cecidiſſe ſine vlla penitus audientia relinquēdi ſunt iudicio ſeculari. Et ſic imponit finis.ij.li. in q̄ de natura ſeu quidditate hereſis. d̄ modis hereticoꝝ. de hereſib⁹ repululātib⁹ iſtis tp̄ibus: de mō inquirendi eos. ꝛ d̄ coꝝ punitōne dictū eſt. fruſtra em̄ heretici ſunt circumlatrantes ꝛ q̄ſi per minas noſtrum fidei fortalicium impugnantes cum ſit turris fortitudinis a facie inimici in virtute domini noſtri ieſu chriſti cui eſt honor et gloria in ſeculorum ſecula Amen.

Explicit liber ſecundus.

Incipit liber tercius de iudeorum bello contra fidei fortalicium.

b

Ereticoꝝ bello quaſi periculoſiori ſoluto cum ſit a familiaribꝰ inimicis latẽter ꝯmiſſuꝫ. Iudeoꝝ veſana ꝓgenies nõ erubeſcit temptare ſi poſſit nr̃m fidei fortaliciũ ꝓ viribus expugnare ac ſi cecus in campũ exiret vt pugnaret cũ vidente. Non.n. vident cecitate ꝑcuſſi qđ eſt turris fortitudinis a facie inimici. Vt ergo videatur modus bellandi iudeoꝝ diſſolutio ſui belli et eorũdem ꝯfuſio in pñti tercio libro nr̃i fortalicij duodecim ꝯſideratões intellectui occurrũt ꝑtractãde Quaꝝ prima erit de iudeoꝝ cecitate ⁊ ſua nebuloſa noticia. Scđa de iudeorum parentela ex talmuth doctrina.

Tercia de iudeorũ diuerſitate in ſua fide ⁊ credentia. Quarta de iudeorũ bello ꝑ argumenta ſumpta ex lege moſaica. Quinta de iudeorũ bello ꝑ argumenta ſumpta ex lege euangelica.

Sexta de iudeoꝝ bello ꝑ argumẽta ſumpta ex naturali ſcia. Septima đ iudeorũ crudelitatibꝰ ⁊ ſua inaudibili ſeuicia. Octaua de iudeoꝝ fatuitatibus ⁊ ſua grandi ſtulticia. Nona de iudeorũ expulſionibꝰ ⁊ ſua magna ignomina. Decima de iudeoꝝ mirabilibus ⁊ ſua obſtinata malicia. Undecima de iudeoꝝ obligatõne ex iure canonico ⁊ ciuili ac ordinatõne regia.

Duodecima đ iudeoꝝ ꝯuerſione in fine ſeculi a ſua duricia.

De iudeorum cecitate ⁊ de ſua nebuloſa noticia.

Irca primã conſideratõneꝫ q̃ eſt de iudeoꝝ cecitate duo ſunt videnda. Primuꝫ q̃ ẽ cã cecitatis eorũ. Scđm ſi põt ſanari vt reducant ad lucem. De primo dĩ ꝙ cauſa cecitatis iudeorũ eſt qꝛ dño peccauerũt ſicut deducit mgr̃ berñ. oliuerij i tractatu ſuo ꝯtra cecitatem iudeoꝝ allegans illud Soph. j. ambulabũt vt ceci. qꝛ dño peccauerũt. licet enim verba iſta generaliter de oĩbus peccantibꝰ ſint dicta q̃ vere dño peccant teſte ꝑs. q̃ dicit. tibi ſoli peccaui ⁊ malũ corã te feci ꝑs. l. ex quo pctõ ſpũaliter ceci efficiunt̃. iuxta illud Sapie. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ ſpũaliter tñ intelliguntur de iudeis q̃ quodã ſingulari modo dño peccauerũt ihm xp̃m filiuꝫ dei iniuſte crucis ſupplicio interimẽdo ꝓpt qđ ſpũali mõ facti ſunt ceci int̃ oẽs gentes vt nõ ſolũ patiant̃ cecitatẽ culpe ſicut ceteri pctõres ſꝫ etiã hẽant cecitatẽ ignorantie ſup oĩs. ꝓpter quã ignorãtiam ſcripturam ꝓprie legis minime intelligunt. ⁊ qđ in illa ad eorum directionem eſt valde clarum. in ꝓpriaꝫ damnationem venit in obſcurũ de quibus dicit̃ Treñ. iiij. Errauerũt ceci in plateis. errare eñ in plateis nihil aliud ẽ ꝙ deficere in ſcripturis claris et manifeſtis circa quas nõ ꝓprie dicunt̃ errare qui nolũt ipſas recipe ſꝫ illi q̃ volũt intelligere. ⁊ tamen dicũt ſe eas tenere ſicut nõ dicit̃ vere cecus cui eſt abſñs viſibile obiectum ſed qui ꝑſente obiecto nõ poteſt habere viſionis actũ. Populus igit̃ iudaicus merito dicit̃ cecus q̃ vetus teſtamẽtũ recipit ⁊ que i eo ſcripta ſunt recte intelligere neſcit. Dicũt eñ iudei ꝙ ſigillum legis nondũ ẽ amotum. dixerat eñ deus Iſai. in capi. viij. liga teſtimoniũ ſigna legem in diſcipulis meis. hic ponit̃ ocultatio miſterij xp̃i. liga teſtimoniũ. id eſt inuolue ꝓphetiaꝫ i obſcuritatibus ꝓpter incredulos quibus talia ſunt celanda. ſigna legem in diſcipulis meis. id ẽ apoſtolis aliiſq; xp̃i diſcipulis q̃ ꝑdicãdo

legem obſcuritates ꝓpheciarū aperu-
erūt ⁊ declarauerūt oſtendentes eas in
xp̄o impletas vtꝫ in actibꝰ apl'oꝝ ſicut
fuerat a deo ꝑordinatū. Et hoc modo
dictum fuit Danie.xij.capitulo tu au-
tem Daniel claude ſermones ſigna li-
brū vſqꝫ ad ꝑfinitū tp̄s. Cū ergo predi-
ctū verbū dixit deꝰ.ſ.liga teſtimoniū ⁊
cetera. intellexit ꝓpha ꝙ h̄ erat ꝑꝑ pec-
cata ppl'i. orauit deū ſtatim: vtꝫ in lite-
ra ſequēti dicēs expectabo dn̄m.ſ.ihm
xp̄m q̇ abſcondit faciē ſuā a iacob .i.a
ppl'o iudaico deſcendēte a iacob. qꝛ in
aduentu eiꝰ ppl's ille ꝓ maiori p̄te fuit
excecatꝰ ꝑ infidelitatē ſicut dicit̃ ad ro-
ma.xj. cecitas ex p̄te ꝯtigit in iſrl'. ⁊ pre-
ſtolabor.i.patiēter expectabo aduētuꝫ
eiꝰ. vel ſic ⁊ ꝑſtolabor eū q̄ſi dicat ſpeꝫ
habeo in te. ꝙ iſtud ſigillū amouebit̃.
⁊ ex h̄ ordinauerūt iudei in ſuis oratio
nibus vt orarēt deū ꝙ amoueret ſigil-
lum legis. Dicendo ſic in oȯne dn̄e ſi
gillū legis amoue vt eā poſſimꝰ intelli
gere. Et tenēt iudei ꝙ iſtud ſigilluꝫ dꝫ
amouere meſſias. ⁊ iō in his q̄ nō p̄nt
intelligē ipſiꝰ legis ſꝑ dicit̃ in talmudi-
co vult dicere. iſtud maneat i dubio q̇-
uſqꝫ veniat meſſias q̇ illȯ declaret. Sꝫ
verus meſſias q̇ eſt xp̄c ih̄s iam venit
vt patuit ſupra li.j. in q̄ſtione.xij. thau
rorū quarti pūcti articuli ſexti. et infra
adhuc magis videbit̃ cū diſſoluet̃ bel-
luꝫ iudeoꝝ. hic verus meſſias amouit
ſigillū legis cū aperuit libꝝ yſaie Luc.
iiij. ſtans in templo an̄ phariſeos. ⁊ pri
mū qȯ ſe obtulit nō ſine grandi miſte-
rio fuit illud qȯ in eodē libro.c.lxj. fue
rat ꝓphetatum.ſ. ſpūs dn̄i ſuꝑ me. eo ꝙ
vnxerat me dn̄s. ad annūciandū man-
ſuetis miſit me vt mederer ꝯtritos cor
de. ⁊ ꝑdicarē captiuis indulgentiam ⁊
clauſis apertōeꝫ ⁊ ꝑdicarem annū pla
cabilem domino et diem vltionis deo
noſtro. vt ꝯſolarer om̄s lugentes ⁊ po
nerem fortitudinē lugentibꝰ ſyon ⁊ da
rem eis coronam ꝓ cinere. oleum gau
dij ꝓ luctu. palliū laudis ꝓ ſpiritu me
roris. Cum em̄ legeret hanc ꝓpheciam
xp̄c dixit eis. hodie impleta eſt hec ſcri
ptura in auribꝰ noſtris Luc.iiij. h̄ ma-
nifeſte amouit ſigillū omniū ꝓphecia-
rum q̄ loquunt̃ de aduentu meſſie de-
clarando ſe eſſe meſſiā de q̊ ꝓphecia lo
quebat̃ ⁊ poſtea amouit alia leg̃ ſigil-
la ſicut patuit ſupra lib.j. Et ampliꝰ in-
fra patefiet. Hūc librū legis ⁊ ꝓphetaꝝ
vidit iohannes euāgeliſta in dextra ſe-
dentis ſuꝑ thronū ſcriptū intꝰ ⁊ foris ⁊
ſignatū ſigillis ſeptem. et dicit ꝙ non
inueniebat̃ aliq̇s dignꝰ ſoluere illa ſig-
cula ⁊ aperire libꝝ neqꝫ in celo neqꝫ in
terra neqꝫ ſubtus terram: imo nec r̄ſpi
cere illū ⁊ ꝯſolans eū angelꝰ q̇ ſecū lo-
quebatur. Ait illi ne fleueris ecce vicit
leo de tribu iuda radix Dauid aperire
libꝝ ⁊ ſoluere ſeptem ſignacula eiꝰ quē
dicit agnuꝫ ſtantem.ſ. xp̄m tanq̄ occi-
ſum. Et ſequit̃ ⁊ venit ⁊ accepit de dex
tra ſedentis in throno libꝝ. ⁊ cum ape
ruit librū quatuor aīalia ⁊ vigintiqua-
tuor ſeniores ceciderūt corā agno can-
tantes canticū nouū dicentes dignus
es dn̄e accipe libꝝ et aperire ſignacula
eiꝰ qm̄ occiſus es ⁊ redemiſti nos deo
in ſanguine tuo. ex om̄i tribu ⁊ lingua
⁊ ppl'o ⁊ natōne ⁊ feciſti nos deo nr̄o.
regnū ⁊ ſacerdotes ⁊ regnauimꝰ ſuper
terram Apoca.v. Sed licet ſigilluꝫ le-
gis ⁊ ꝓphetarum: imo ⁊ ſigilla ſint ſo-
luta ⁊ litera apta ꝑ meſſiam. Iudei mi
ſeri quibꝰ fuit miſſus nolunt credere ꝙ
ſigillū ſecreti legis ſit amotuꝫ. Et hinc
eſt ꝙ idem dubium qȯ habebant ante
q̄ꝫ veniret tenent nūc poſtq̄ꝫ tranſierūt
millequadringentiſexaginta ān̄i a ſua
natiuitate. ⁊ nolunt attenti videre quō
prophetie iam ſunt implete ꝑmanen-
tes in maledictōne dicte ſcripture. liga
teſtimoniū. ſigna legem. ⁊ iterum yſa.
vj. Audite audientes ⁊ nolite intelli-

gere et videte viſionē et nolite agnoſcere. quaſi dicat auditis nō intelligitis videtis et non cognoſcitis. Et ſtatim ſequitur. excecca cor populi huius et aures eius aggraua et oculos eius claude ne forte videant oculis ſuis et auribus ſuis audiant et corde ſuo intelligant. Hic notat Nicola. de lyra q talis excecatio et obduratio nō ē a deo directe: ſ a liberi arbitrij defectibilitate. Homo eī auertenſſe a deo meret vt iuſte deus retrahet grām ſuā ab eo. cuius effectus eſt illuminare intellectum et mollificare affectum: et ideo ipſa ſubtracta homo excecatur et obduratur ex ſua malicia. Et hoc fuit impletū qñ ad pdicatōnem xpi iudei p magna parte fuerūt obdurati ſm q dicit expreſſe Joh. xij. ꝓpterea non poterant credere. quia dixit yſaias. excecauit oculos eorum et indurauit cor eorum. In qua excecatōne ac etiam duricia vſq in in pſens tempus pdurat generatio iſta. Contra quos qſi contra ptinaces tam ptra ſimplices iudeos q̄ ptra literatos eorum qui nolūt credere q ſigillū legis eſt amotū. Dicit yſaias. c. xxix. Claudet oculos veſtros. id ē excecabit: ſacerdotes et ſcribas qui debent vos dirigē ſic oculi cetera membra corporis. Sciendū tñ q deus nō ē cauſa excecatōis directe ſed indirecte inq̄tum iuſte a malis ſubtrahit gratiā ſuā mentis illuminatiuam ſicut ſtatim ſupradictū eſt. Sequitur ꝓphas quia imminente euerſione irlem apparuerunt plura ſigna huius euerſionis vt dicet infra ꝯſideratione. ix. que tñ aliqui tanq̄ ꝓphete falſi interpretabant in contrarium ſcz in bonum ciuitatis futurum. et principes veſtros quia decepti a talibus prophetis rebellauerunt Romanis et erit vobis viſio omnium ſcilꝫ ꝓphetarum antiquorum qui ꝓphetauerūt de aduētu xpi et de deſtructione ciuitatis et templi ꝓpter eius mortem ſicut verba libri ſignati q non poteſt legi q̄diu eſt ſignatus. Ideo ſbditur quem cum dederint ſcienti literas dicent lege iſtū reſpondebit non poſſum. ſignatus eſt eñ. ſic reſpondent iudei moderni. multi eñ doctores eorum qui preceſſerunt determinauerūt tempus aduentus meſſie vnus poſt alium et omnes defecerūt quia tempora ab eis prefixa tranſierūt ſm q dicit Rabi ſalomon ſuper Danielem et cauſam huius defectus dicunt doctores moderni iudeorum, ſcilicꝫ q ſermones ꝓphetarum ſunt clauſi. ſic ꝗ datur liber ſcienti literas. id eſt perito iudeo et reſpondet ſe non poſſe legere. quia eſt ſignatus quaſi dicat ego non legam. quia nolo amouere ſigillū. ſequitur et dabitur liber. ſ. apertus per predicatōnem xpi et apoſtolorum et aliorum predicatorum euangelij xpi neſcienti literas. diceturq ei lege. et reſpondebit neſcio literas. quia quando ſimplicibus iudeorum fit ſermo de aduentu xpi pterito et cōſimilibus dicunt ſe non eſſe peritos in lege. ſ q magiſtri eorum ſcirent de talibus reſpondere quorum erroribus firmiſſime adherent. Sic ergo accidit omnibus miſeris iudeis taꝫ lrātis q̄ ſimplicibus q oms ceci facti ſūt qr qui neſcit legere nō intelligit ꝓphetias. et q ſcit legere nō vult amouere ſigillū dicens. Ideo q pr meus et aui mei nō receperūt ibm xpm nec intellexerūt q ꝓphetie in eo fuerunt implete: ergo nec ego volo credere. Hec eſt magna cecitas et azinina beſtialitas. quia ſi primi excecati non cognouerunt bonum plus ſunt culpādi iſti vltimi qui vident tm̄ tempus tranſiſſe et legunt ſanctas ſcripturas et nō intendūt in eis ſigillum amotum manentes in ſua perfidia ſicut patres eorum. Et ideo Lu. vij. xps comparauit eos pueris dicēs. cui ergo ſimiles dicam hoies generationis huius et cui ſimiles ſunt. ſiles ſūt

pueris ſedentibꝰ in foro. et loquentibꝰ
adinuicē ⁊ dicentibꝰ cantauimꝰ vobis
in tibijs ⁊ nō ſaltaſtis. lamētauimꝰ et nō
ploraſtis vbi dicit glo. lr̄alis. pueri do-
ctores ſꝫ ſpū hūiles. forū ſynagoga vel
ipſa hirl'm in q̄ iura ꝓceptoꝝ dei cōde-
bant̄ q̄ ꝯtribulibꝰ ſolebant exprobrare
ꝙ nec pſalmis allecti ad laudes aſſur-
rexerūt corde deuoto mēbroꝝ agilita-
te qḋ notat ſaltꝰ nec trenis. i. lamētatio
nibꝰ ꝓphaꝝ in excidijs factis vel fien-
dis ad pn̄iam ſunt cōuerſi. Voluit er-
go xp̄s exprimē cecitatē ⁊ obſtinatōēꝫ
iudeoꝝ in p̄dicta ſil'itudine pueroꝝ ad
lr̄aꝫ em̄ ſic faciebāt pueri iudeoꝝ. Cir
ca qḋ eſt aduertendū ꝙ multum valde
facit ad virtutem ꝙ aliq̄ a ſua puericia
aſſueſcūt oibꝰ opibꝰ ꝟtuoſis. Jō apud
antiq̄s fuit ꝯſuetū ⁊ expedit ꝙ ſic pue
ri exerceant̄ in ludis honeſtis inducē-
tibꝰ ad ꝟtutē ⁊ retrahētibꝰ a vicijs ꝓpt̄
qḋ pueri hebreoꝝ hēbant talē ludum.
Diuidebant̄ em̄ in medio ciuitatꝭ i du
as ꝑtes eq̄les ⁊ illi q̄ erāt ex vna ꝑte ca
nebant carmen leticie. ⁊ alij ex oppoſi
to carmen lugubre et poſtea exproba-
bant ſibi mutuo ⁊ exultātes dicebant
alijs q̄re ſibi nō cōgaudebāt. et ecōtra
alij q̄re ſibi nō cōpatiebant̄. ⁊ h̄ fiebat
ad exprimendū vanā leticiā ⁊ defectū
compaſſionis ⁊ amicicie ad inuiceꝫ in
hoc mundo ſicut videmus frequenter
etiā in eadem ciuitate imo etiā in eodē
vico vel etiā vel eadem domo ꝙ aliqui
letant̄ ⁊ alij etiā triſtant̄ ex oppoſito h̄
ſimiliter erat de iudeis q̄ꝫtuꝫ ad hoc ꝙ
viderāt auſteritatē iohīs nec ꝑ hoc mo
ti fuerāt ad pn̄iaꝫ ⁊ poſtea viderūt dul-
cedinē ⁊ manſuetudinē xp̄i. quia dul-
cedinē eius p̄dicauit et cum eis dulcit̄
⁊ manſuete conuerſatus eſt: nec g̃ues
penas impoſuit penitentibus ſed dix-
it vade ⁊ amplius noli peccare Johīs
viij. ⁊ tn̄ ꝑ hoc nō fuerūt moti ad deuo
tionis dulcedinē ⁊ pietatis. ſꝫ magꝭ re-
manſerūt ceci ⁊ obſtinati in pctīs. ſcilꝫ
vtriuſqꝫ vitā in malū interp̄tando qḋ ⁊
faciūt hodiernis tp̄ibꝰ. Sūt g̃ iudei ſi-
miles pueris nō q̄ꝫtum ad eoꝝ iḡſcen-
tiā: ſꝫ q̄ꝫtum ad ludi eoꝝ interp̄tatōem
h̄ ſufficiāt de cecitate iudeoꝝ. De ſe-
cūdo. s. ſi pōt ſanari cecitas iudeorum.
Rn̄det̄ ꝙ poſſibilitas nō negat̄. ſꝫ quia
medicinā recipe recuſant. Jdō ſui cul-
pa ſꝑ ceci manēt. Ad hāc em̄ cecitatem
ab ipſo ppl'o amouēdā ſꝑ eccl'ia ab ini
tio ſui adhibuit ſpūalem medicinā ali
qñ ꝑ miracl'oꝝ oꝑationeꝫ ſicut fuit tp̄e
xp̄i ⁊ apl'oꝝ. Interdū ꝟo ꝑ aliquā par
tialem pſecutionē vt ſaltē impleta fa-
cie eoꝝ ignominia ꝯuerterent̄ ad que-
rendum dominū. Aliquādo ꝑ deuotā
orōnem ſicut in paraſceue. Oremꝰ ⁊ ꝓ
ꝑfidis iudeis vt deus ⁊ dn̄s noſter au-
ferat velamen a cordibꝰ eorum vt ⁊ ipſi
agnoſcant ieſum xp̄m dominū noſtrū.
Nonnunq̄ꝫ etiam ꝑ ſacre ſcripture pre
dicationē que cōueniens ⁊ vtilis mo-
dus videt̄ ad ipſoꝝ ꝯuerſioneꝫ. Nam
ſi interdū in eis p̄dicatio non proficit:
meritū tamen ſui laboris p̄dicans non
amittit. Unde bern̄. ad eugeniū. libro
iiij. ca. ij. planta. riga. fer curam. ⁊ tuas
explicuiſti ꝑtes ſane incrementuꝫ vbi
voluerit dabit deus: nō tu. vbi forte no
luerit. tibi deperit nihil: dicēte ſcriptu-
ra. Reddet deus mercedē laboꝝ ſctōꝝ
ſuoꝝ vt Sapie. x. Paulus loquit̄ Co-
rinth. xv. plus omnibꝰ laboraui nō ait,
plus omībꝰ ꝓfui. aut plus omnibꝰ fru-
ctificaui. verbū inſolens. i. arrogans re
ligioſiſſime vitans. alias autē nouerat
hominem quem docuit deus. q2 vnuſ-
quiſqꝫ ſm ſuum laborem accipiet Co-
rinth. iij. nō ſcōm ꝓfectū. id eſt fructuꝫ
conuerſionis ⁊ ob hoc in laboribꝰ po-
tius q̄ꝫ in ꝓfectibus gloriandū eſſe pu-
tauit cum non ſit in homine vt ſemen
ſerenti reſpondeat.

De iudeoꝝ parentela ex talmuth doctrina.

Ecunda conſideratio eſt de iudeoꝝ parentela ex talmuth doctrina. licet em̄ iudei ex nobilib⁹ ꝑentibus orti ſint quales fuerunt Abraam Iſaac ⁊ Iacob. ſuis tam̄ pctis exigētib⁹ meruerūt noiari ore diuino ppl's dure ceruicis vt pz Exo. xxxij. generatio praua atq; puerſa ⁊c. vtz Deut. xxxij. generatio praua ⁊ exaſperans. ps. lxxviij. Et in nouo teſtō ore xp̄i dicunt̄ generatio mala ⁊ adultera: vt patet Math. xij. generatio incredula Math. xvij. generatio infidelis ⁊ puerſa Luc. ix. Sz cecitate ꝑcuſſi cōponentes librū qui apud eos talmuth dicit̄ quedam turpiſſima ſcripſerūt. ex q̄bus ꝑentela eoꝝ fediſſima ⁊ horribilis declarat̄. Primo dicūt in libro qui dicit̄ hyobamud in ca. qd̄ incipit habba balgemuito ſup textū Geñ. c. ij. qñ deus fecit Euam ⁊ adduxit ad Adā hoc autē os de oſſib⁹ meis ⁊ caro de carne mea dicūt ipſi ſic. Apparet ex h̄ textu q̄ adam habuit copulā carnalē cū omnibus feminis oim̄ animaliū ⁊ nō fuit refrigerata voluntas ei⁹ quouſq; habuit ꝯiunctōnem cuz eua ⁊ ideo dixit. nūc video q̄ hoc eſt os de oſſib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea: videte quomodo hoc eſt abominabile ⁊ immundū preter eo qd̄ eſt falſum duplici rōne. Prima quia ipſimet ponūt alibi in Thalmuth q̄ deus creauit adam in grandi magnitudine plus q̄ꝫ alterum intantū q̄ dicunt in Canhedrin in ca. quod incipit. Ebac dynema mouet q̄ adam tenebat de terra vſq; ad celum ⁊ ꝯſequēter membra ſua habebant eſſe ſm̄ illaz ꝓportionem ergo quomodo poterat habere coniunctionem cum gallina ⁊ cū paſſere paruulis ⁊c. Scd̄a ratio ꝓpter breuitatē tēpis q̄r ipſimet dicunt in ca. qd̄ incipit Cohengadol. talia verba duodecim hore eſt dies. In prima fuit ꝯgregatus puluis de quo factus fuit Adam. In ſcd̄a fuit factum corp⁹. In tercia fuerūt extenſa membra ſua. In quarta fuit anima infuſa in eo. In q̄nta ſurrexit ſup pedes. In ſexta poſuit nomina omnib⁹ animalib⁹. In ſeptia fuit facta Eua ⁊ ei tradita. In octaua aſcenderūt duo in lecto et deſcenderūt ⁊ hoc hoc gloſat rabi ſalomon. q̄r in illa hora generauerūt Cayn ⁊ quandaz ſororem cū eo. In nona fuit eis factuz p̄ceptum q̄ nō comederent de fructu. In decima peccauerūt. In vndecima fuerūt iudicati. In duodecima fuerūt expulſi a paradiſo. Sequit̄ ergo ſm̄ hanc auctem q̄ nō habebat temp⁹ faciendi illud peccatū tam abominanduz qd̄ ipſi dicūt ⁊ in ſuis verbis ꝯtradicūt ſibipſis ⁊ contradicit vnum alteri vnde videt̄ q̄ om̄ia ſunt falſa vel mendacia. Quicquid ſit de falſitate hui⁹ doctrina patet q̄ ibidem dicit rabi eliezer q̄ adam coiuit cum omnibus brutis ⁊ iumentis ⁊ inde geniti ſunt hoies mōſtruoſi ex quo cōcludunt̄ duo. primo q̄ iudei ſunt fratres hoim̄ monſtruoſorum. Secundo q̄ aſina et porca ſīt nouerce eorum. Dicet forte iude⁹ ſi homines monſtruoſi ſunt fratres iudeoꝝ ⁊ aſina ⁊ porca ſunt nouerce eoꝝ: ita etiā ſequit̄ de xp̄ianis ⁊ alijs hoib⁹ cuz adam ſit pater oim̄. R̄ndet̄ q̄ nō ſequitur ex eo q̄ ſoli iudei affirmant ſupradicta turpiſſima ⁊ nō alij hoies. Item demones ſunt fratres iudeoꝝ qd̄ ſic patet. Nam dicit rabi ſalomon q̄ ante creatōnem Eue Adam habuit vxorez nomine lilis. et q̄ fuit ante Adam pro ligno vetito excōmunicatus p triginta annos in quibus ex vxore lilis genuit tantū demones. Item dicit̄ in libro cahedrin q̄ illi. cxxx. anni ſpacij quod fuit ex quo natus fuit cayn et abel quo-

uſq; natus fuit Seth. q durante illo tēpore non faciebat adam niſi generare ſpūs malignos et ipſa pariebat eos. Ex quibus manifeſte ꝯcludit intentū ſcʒ q demones ⁊ maligni ſpūs ſūt fratres iudeoꝝ ⁊ nō alioꝝ hoim. qꝛ ipi ſoli ponūt hanc doctrinā infamātes patrem ſuū adam. Et ideo ꝯfuſionē q̄ ex infamatōne pr̄is ſequit̄ in pmiū reportant. Vn̄ merito dixit eis xp̄c cū ſe iactarēt filios abrae ⁊ eſſent ꝯdicentes in opibus vos ex pr̄e dyabolo eſtis Joh. viij. Ex quo ſequit̄ q iudei nō ſolū ſūt fratres demonū vt ꝯuincit̄ ex eoꝝ doctrina ſʒ etiā filij dyaboli ex doctrina filij dei. Et qꝛ demones ſunt eoꝝ fratres iuſte diuidūt cū eis hereditatē. ſ. inferni poſſeſſionē. Dicet forte iudeꝰ q non ſequit̄ neceſſario diuiſio hereditat̄ inferni int̄ demones ⁊ iudeos lʒ ſint fratres qꝛ iacob ⁊ eſau erāt frēs tn̄ iacob cū eſau noluit diuidere hereditatē. Reſpondet̄ q eſau ideo h̄ fecit: qꝛ timuit hereditatis diminutōeʒ. hinc eſt q partem ꝯtempſit vt paꝝ quid. Sʒ dyabolus abundat in hereditate vermium ⁊ ignitū infernaliū quam libēter diuidit cū iudeis fratribꝰ ſuis. Item dicit rabi yſnya q ſerpēs qui decepit euaʒ coiuit cum ea ⁊ ex h̄ ſequit̄ q ſerpēs eſt vitricus iudeoꝝ cū ipſi ſoli hoc ponāt: ⁊ iō nō immerito morē ſerpentiū imitātur vn̄ ps. lviij. furor illis. ſ. iudeis ſm ſimilitudinē ſerpentis ſicut aſpidis ſurde⁊ obturantis aures ſuas. qꝛ ipſi obturauerūt aures ſuas ⁊ adhuc obturant ne audiant doctrinā xp̄i nec videāt miracula eius. Et iterū ps. cxxxix. Acuerūt linguas ſuas ſicut ſerpentes. ſ. in chriſti accuſatōne venenum aſpidū ſub labijs eoꝝ. ſ. in ecc̄ie blaſphematōe. Patet ergo iudeoꝝ parentela ex talmuth ⁊ doctoꝝ ſuoꝝ doctrina. quia ſunt fratres hominū monſtruoꝝ ex beſtijs natorum. Sunt etiam eoꝝ nouerce aſina ⁊ porca ⁊ omnes alie femelle beſtiales. ſunt fratres nō minꝰ demonū. ⁊ filij dyaboli necnon habentes p̄ vitrico ſerpentē eiuſdem mores imitantes.

De iudeorum diuerſitate in ſua fide et credentia.

Tercia conſideratio eſt de iudeorū diuerſitate in ſua fide ⁊ credentia. Notat enī mgr̄ alfonſus ꝯuerſus in libro p̄lioꝝ dei capitulo. xxiij. vbi dicit q iudei ſunt inter ſe diuiſi in fide: qꝛ aliqui eoꝝ vocātur rabini ⁊ pharisei q̄ credunt Talmuth. Alij vocant̄ carrayni q̄ ſolūmodo credunt bibliā. Alij vocant̄ ſaducei q̄ non credūt aias poſt mortem manere. Alij credūt q aie manēt poſt mortē: ſed nō credūt penam vel remuneratōnem in alio mundo. Alij vocant̄ cuthbini qꝛ venerūt de terra q̄ dicit̄ cutha et habitauerūt in ſamaria ⁊ ꝯuerſi ſunt ad legem iudeoꝝ metu leonū: ⁊ aliqui iſtorum vocant̄ ſamaritani quos alij iudei habent tanq̄ hereticos. Alij eoꝝ vocātur mecubilini q̄ credūt in decem pſonis q̄ dicūt ipſi deceʒ nūeros qui ſunt in deo. Alij credūt in duas ſubſtātias. ſcʒ mgr̄m ⁊ diſcipulū quē vocant matraton qd̄ nomināt deū ſicut ſuꝰ mgr̄. Alij credūt tranſlatōeʒ aiaꝝ de vno hoie in alterū de femina in feminam ⁊ de viro in beſtiā auē vel ſerpentē. piſcē vel ſtellā vel aliquā ferā qd̄ remanſit in eis. ex opinionibꝰ aſiceris et pitagore. Alij credūt q aie ſemp fuerūt. Alij ſūt qui dicūt q anime create fuerūt ab initio mundi. Alij dicunt q ſolum creantur quando generant̄ corpora eorum. Alij dicunt q anime erunt in alio mūdo expoliate ab omni corpore recipiēdo gloriam dei. Alij dicunt q erūt vbi anime cum corporibus. Alij eorū credunt q comedent ⁊ bibent ⁊ facient fi

lios et quod comedent omnes vnum piſcem qui dicitur leuiathan. Et aliqui dicunt quod habebunt ſatis ad comedendum in illo piſce per ſpacium duorum milium annorum. et quod comedent feminam huius leuiathan que eſt in ſale poſita pro eis a creatione mundi. et quod bibent vinum quod ſeruatur in ſuis vuis etiam a creatione mundi. Alij eorum credunt quod erunt ibi ſine cibo et potu et ſine coniunctione cum mulieribus. Alij credunt reſurrectionem mortuorum nunquam futuram. Alij eorum credunt quod omnes homines reſurgent. Alij credunt quod ſolum reſurgent filij iſrael. Alij dicunt quod ſolum illi qui fuerunt iuſti de iſrael reſurgent. Alij credunt quod etiam iuſti aliarum gentium reſurgent. Alij eorum credunt quod poſt reſurrectionem ſint iterum morituri. Alij credunt quod poſt reſurrectionem nunquam amplius morientur. Alij eorum cre. quod poſt reſurrectionem erunt in paradiſo terreſtri. Alij cre. quod erunt in paradiſo celeſti. Alij cre. quod nunquam deus reuelauit prophetis nec angelis tempus aduentus meſſie ſed ſolum nomen ſuum. Alij eorum cre. quod reuelauit prophetis ſed adhuc non acceſſit tempus eius. Alij eorum cre. quod iam tempus ſuum tranſiuit ſed non venit propter peccatum ſuum. Alij cre. quod iam venit et fuit natus tempore deſignato ſed quod non venit ad ſaluandum eos. Alij cre. quod venit ad ſaluandum eos ſed non ſaluauit eos propter peccata eorum. et quod ſic non ſaluauit eos ſic nec ſaluauit alios. Alij eorum cre. et dicunt quod nunquam adhuc natus eſt. Alij eorum ſe reputant prophetas et non credunt vnum nec alterum. Alij eorum cre. opiniones oppoſitas ex predictis que diuerſimode ſunt mixte. Et propter has omnes contradictiones opinionum inter eos apparet manifeſte quod ſunt facti ceci et deuij a via veritatis. Circa illud tempus in quo apparuerunt in veſtimentis iudeorum ſignacula crucis in regno caſtelle ſicut infra dicetur ſecundum quod ſcripſit rabi abraam beneſdra in li. ſuo quo legem gloſauit. omnes iudei predicti regni et pro maiori parte in tota hyſpania ſignanter in ciuitate burgenſi erant ſaducei et heretici. ſicut etiam ſcripſit rabi moſſe legionenſis in libro quem fecit

pro reprehenſione ſaduceorum et dixit quod ab anno creationis mundi quatuor milium dcccc. et xxxviij. annorum conuerſi ſunt omnes predicti iudei ad credendum hanc fidem quam nunc credunt phariſei in Talmuth non voluntarie ſed violenter propter regis caſtelle preceptum. quia in illa carrionenſis predicti regni erant phariſei et ſaducei. Sed ſaducei habebant maiorem poteſtatem et non incendebunt candelas in nocte dieque ſabbati in aliquo loco totius iudaiſmi et inter phariſeos erant tres fratres honorabiles et maiores horum vocabatur Rabi nehamia qui ſemper triſtabantur et eis diſciplicebat. quia lex phariſeorum non implebatur inter eos quouſque vnus eorum propter honorem ſue legis expoſuit ſe periculo mortis incendens candelam die ſabbati publice propter quod commota fuit tota villa et fuerunt magne contentiones inter eos intantum quod vtraque pars habet venire coram rege Alfonſo et venit in auxilium phariſeorum iudeus quidam predicti regis medicus qui dicebatur rabi hyu. caſtri. benalfacar granatenſis. propter quem fecit rex quicquid voluit. et precepit omnibus ſaduceis quod conuerterent ſe ad legem phariſeorum licet eis nimium diſplicuerit: et extunc vſque nunc credunt iſti iudei in lege phariſeorum et propter talia accidentia voluuntur ſemper de vna fide in alteram et currunt deuij et mutabiles ſicut oues ſine paſtore ab illo tunc quando dimiſerunt verum paſtorem quem habebant elongantes ſe ab eius via et doctrina qui fuit verus meſſias ihesus xpc dominus noſter qui venit eis ad oſtendendum viam rectam ne perirent cum ſit via veritas et vita Joh. xiiij.

De bello iudeorum per argumenta ſumpta ex lege moſaica.

Quarta conſideratio eſt de bello iudeorum per argumenta ſumpta ex lege moſaica quibus putant noſtrum fidei fortalicium expugnare et reducunt omnia argumenta principalia ex le-

ge ſumpta ad numerū. xxiiij. ſeruabit
aūt talis ordo ꝙ ad qđlibet argumen-
tū ſtatim dabit ſua ſolutio: qꝛ hꝫ reqrit
certamē militantiū vt ꝯfuſio euitetur

Primū argumentū iudeoꝝ eſt ꝗ ꝓ-
bant legē moyſi ꝑpetuo duraturā cuiꝰ
oppoſitū fuit declaratū ſupra li.j. ar.
vj. Arguūt ergo ſic p̃. Om̄ia opa dei ſt
ꝑfecta ſꝫ lex antiq̄ fuit data a deo ḡ im-
poſſibile eſt in ea dare impfectōeʒ ꝓpt
quā debuerit ceſſare. Maior pʒ deut.
xxxij. vbi dicit dei ꝑfecta ſunt opa mio
rem ꝯcedūt xp̄iani ergo ſequit concluſio.
Confirmat etiā illa lex eſt ꝑfectior
quā deuſ pluribꝰ miraculis ꝯfirmauit
ꝙ̄ illa quā paucioribꝰ vel nullis. ſed le-
gem antiquā pluribus miraculis ꝯfir-
mauit ꝙ̄ nouā ergo ⁊c. maior eſt mani-
feſta. qꝛ ſapiens artifex firmius fundat
⁊ magis conat ſtabilire ꝑfectum opuſ
ꝙ̄ impfectū. queādmodū em̄ plura re-
media ſunt adhibenda vbi maiꝰ pericu-
lum iminet ita plura opa vel facta ſunt
expēdenda vbi ꝑfectiuſ opus impleri
debet minor etiā pʒ qꝛ nuſq̄ leguntur
ita magna miracula ſicut ſunt ꝗ habē-
tur i exode ⁊ i toto pentateuco et ſi ali-
qua miracula legunt in euangelio iſta
ſunt dubia apud iudeos nec apparet
cauſa quare eis ſit fides adhibenda.

Sed qꝛ ſuꝑ om̄ia vincit veritas vt di-
cit .ij. Eſdre. ca. iiij. ideo non eſt difficile
argumēta cecoꝝ ſoluere. Dico aūt ad
argumentū cū dicit. om̄ia opa dei eſſe
ꝑfecta ꝙ deus fecit legē antiquā ita eſ-
ſe ꝑfectam ſicut fieri potuit ſm ꝯditio-
nem ppl'i recipientis legem. Nam po-
pulus ille ita erat impfectus ꝙ dicenti-
bus exploratoribus. ciuitates terre ꝓ-
miſſionis eſſe fortes ⁊ munitas et be-
nes muratas. ſtatim deſperauerunt ⁊
dimiſſo domino ⁊ moyſe noluerūt re-
uerti in egyptum ſicut legit Numeri.
xiiij. Sic etiam quando moyſes ſtetit
in monte ſyna. xl. diebus. obliti omni-
nium mirabiliū que viderant in egyp-
to. declinauerūt ad ydolatriaʒ vt habe-
tur Exod. xxxij. Si ergo moyſes ꝓmi-
ſiſſet eis ꝓ hereditate regnū celoꝝ vti-
q; deſperaſſent ſi p̃cepiſſet eis non odi-
re inimicum ⁊ dimiſſo eo ꝓcul dubio
ydolatraſſent. Illa ergo lex ꝑfecta fuit
ſm ꝙ ppl's exigebat. Sed adueniente
maiori diſpoſitiōe in ppl'o ꝑfectior lex
dari debuit ſicut aīa pueri nō eſt ita ꝑ-
fecta ſicut aīa viri. ita lex data popu-
lo rudi tempe moyſi nō fuit ita ꝑfecta
ſicut lex data tempe xp̄i et ſic nec ꝑpe-
tuo durabilis. Ad confirmatiōeʒ cum
dicebat ꝙ plura miracula arguūt ꝑfe-
ctionē legis. Dicendū ꝙ vno modo
nō eſt verū. miracula em̄ fiunt in legis
datōne ad confirmandū corda populi
ne vacillent in lege. qñ ergo ppl's legē
recepturus: magis eſt indiſpoſitꝰ plu-
ra miracula ſunt neceſſaria ad ꝯfirmā-
dam illam legem. non ergo miracula
plura arguūt legē ꝑfectiorem: ſed oſtē-
dunt populū recipientē illā legem mi-
nus eſſe ꝑfectū ⁊ diſpoſitū ad ꝑcipien-
dum diuina: queādmodum em̄ rudis
homo etiam cuʒ multis principijs ne-
ſcit elicere vnā concluſionem. Ille ta-
men qui eſt ſubtilis ꝑ pauciora media
ſcit ꝯcludere veritatē ſcientificam ſicut
populus iudeorum rudis cum omni-
bus miraculis in lege antiqua factꝰ ne-
ſciebat veritateʒ cognoſcere. ſed popu-
lus effectus perfectior nō indiguit mul-
titudine miraculorum ſed paucis mi-
raculis perfecte adheſit veritati diuie:
conceſſa tamen maiori propoſitione.
Minor eſt falſa. Nam maius miracu-
lum fuit liberare totum genus huma-
num a poteſtate dyabolica quod fecit
xp̄s in lege noua. quam liberare popu-
luʒ iudaicū a ſeruitute egypciaca. Ibi
em̄ interfectꝰ eſt pharao cū curribꝰ ⁊ eq-
tibus eiꝰ. hic vo victus eſt dyabolꝰ cuʒ
ſuis virtutibus nec fuit maius mira-

culum diuidere mare Exo.xiiij.quã
ſiccis pedibus ambulare ſuꝑ mare qđ
fecit xp̄s Math.xiiij.⁊ Johis.vj.Si-
cut nõ fuit mirabiliꝰ qñ helias diuiſit
aquas iordanis.iiij.Regũ.ij.ꝙ̃ qñ he-
liſeus fecit natare ferꝝ.iiij.Regꝫ.vj.
ſ hoc non caret miſterio. Nã aq̄ mul-
te ſunt ppl̄i multi.vt dr̄ Apoc.xvij. In
lege ḡ diuidẽte ppl̄m ab alijs populis
debuit fieri diuiſio aq̄ꝝ ſ vbi lex.quã-
tum in ſe eſt oẽm ppl̄m ſbijcit diuine
volũtati debuit ip̄e dñs ſuꝑ oẽſ aquaſ
integras ambulare nec eſt maiꝰ mira-
culũ aquã amarã reddere dulcẽ Exo.
.xv.ꝙ̃ mutare aquã in vinũ Johis.ij.
aquã em̄ amarã ꝯuertit i dulcẽ lex an-
tiqua.qñ ea q̄ offerebãt ydolis vl̄ ado-
rabant ab ydolatris iuſſa ſunt offerri
deo in ſacrificijs.ſ qꝛ vinũ letificat coꝛ
hoïs.lex euãgelica aquã in vinũ ꝯuer
tit qꝛ ad ſummũ ⁊ ꝑfectũ gaudiũ ꝑdu-
cit.miracula etiã q̄ in euãgelio ⁊ i acti
bus apl̄oꝝ legunt̄ multa pl̄ra ſunt nu
mero ꝙ̃ q̄ facta ſunt i veteri teſtamẽto
Fecit etiã multa alia miracula hieſus
q̄ ſi ſcp̄ta eẽnt ꝑ ſingula.libꝛos ide ſcri
ptos totꝰ mũdꝰ cape nõ p̄t vt dr̄ Joh.
vltio.ca.Si ãt iſta miracula iudei reci
pere nolũt teneant ſibi damnũ.Dixe-
rat em̄ eis yſaias i ca.vij.ſi ñ crediderí
tis nõ ꝑmanebitis. patet ḡ ꝙ lex moy
ſi nec eſt ꝑfectioꝛ lege noua nec ꝯſeq̄n
ter ꝑpetuo duratura. Notandum tñ
eſt h̄ circa xp̄i miracula ſicut ſcribitur
in pugione ꝑte ſcd̄a.c.viij.ꝙ iudei xp̄i
miraculis inuidẽtes beelzebub pꝛinci
pi demonioꝝ ea ꝑmitꝰ aſſcripſerũt poꝛ-
ro qꝛ tot fecit miracula ⁊ talia q̄ ⁊ qua
lia nemo vnq̄ꝫ aliquis fecit Johis.xv.
Nũq̄ꝫ q̄ppe aliꝰ aliq̄s vt ip̄e ⁊ ſui in eiꝰ
nomie:illuminauit cecos.fecit audire
ſurdos.ambulare claudos atq̄ꝫ ꝯctos.
⁊ loqui mutos queãdmodũ ꝑdixerat
yſa.ꝓpheta.ca.xxxv.deus ip̄e veniet ⁊
ſaluabit nos tunc apient̄ oculi cecoꝝ
⁊ aureſ ſurdoꝝ patebũt tũc ſaliet ſicut
ceruus claudus ⁊ decãtabit ligna mu
toꝝ ⁊c̄.his q̄ꝫ miraculoꝝ generibꝰ alia
ꝙ̃plura addidit ſicut fuit reſurrectio
moꝛtuoꝝ ⁊ ſubita curatio lepꝛoſoꝝ et
diuerſoꝝ infirmoꝝ.qꝛ iſta inq̄ꝫ ⁊ plura
alia innũera fecit dñs nr̄ ih̄s xp̄s mira
cula ſoli deo poſſibilia.conata eſt ei iu
daica pꝛauitaſ cui nũq̄ꝫ deeſt nec defu
it vulpia calliditas alia deturpare blaſ
phemia. Cõpoſuerũt igit̄ libellũ i q̄
ꝯ xp̄m talẽ mẽtiti ſunt fabulam. Tꝑe
inquiunt helam regine.i.helene q̄ vni
uerſe terre iſrl̄ dñabat̄ ih̄us nocri.i.hie
ſus nazarenꝰ venit hierl̄m inuenitq̄ꝫ i
tẽplo dñi lapidẽ in q̄ ſedebat olim ar-
cha dñi.⁊ erat in eo ſcriptũ.ſembame-
fuꝛas.i.nomẽ dei expoſitũ.q̄cuuq̄ꝫ ꝟo
illiꝰ nõis l̄ras addiſcebat ⁊ ſciebat po-
terat facere q̄cq̄d volebat.Sapientes
ꝟo iſrl̄ timentes ne viri iſrl̄ addiſcerẽt
illud nomẽ ⁊ ꝟtute illiꝰ deſtruerent ſe
culũ.fecerũt duos canes ereos ⁊ poſu
erunt eos ſuꝑ duaſ colũnas ꝯ poꝛtam
domꝰ ſanctuarij.quãdocũq̄ꝫ igit̄ ingre
diebat̄ aliq̄s et addiſcebat l̄ras ꝑdicti
nois ⁊ exibat.canes illi erei latrabãt ei
ita hoꝛribiliter ꝙ ꝑterritꝰ obliuiſcebat̄
nomẽ ⁊ l̄ras quas didicerat. vẽit itaq̄ꝫ
ih̄s nocri. ⁊ ingreſſus templũ didicit
illas l̄ras ⁊ ſcripſit in pergameno dei-
de incidit carnẽ cruris ſui ⁊ in inciſio-
ne illa incluſit dictã carthulã ⁊ dicẽdo
nomen nullũ ſenſit doloꝛẽ. ⁊ redit cu-
tis cõtinuo ſicut añ erat.Cũq̄ꝫ egrede-
ret̄ de templo latrauerũt ei canes erei
ſupꝛadicti ⁊ ſtatim oblitus eſt nomen
ꝑrexit itaq̄ꝫ i domũ ſuã ⁊ aperuit crus
cũ cultello.accepitq̄ꝫ cartulã vbi erant
l̄re ſembammephoꝛaſ.i.nomis dei ex
poſiti vel explanati.⁊ iterꝝ didicit eas.
quo facto congregauit.ccc.et.x.de iu-
uenibus iſrl̄ ⁊ dixit eis videte ob hoc
me dicunt ſapienteſ eſſe ſpurium quia
ſuper iſrael volunt habere dominum.

vos autem ſcitis ꝙ omnes prophete
pphetauerunt ſup meſſiam ⁊ in veri-
tate ego ſum iħe. ⁊ ſuper me dixit yſai
as, capitulo. vij. Ecce alma concipiet
⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomē eiuſ
emanuel. Dauid quoqꝫ auus meꝰ pro
phetauit ſuper me ⁊ dixit. Dominꝰ di
xit ad me filius meus es tu ego hodie
genui te. Genuit itaqꝫ mater mea ſine
coitu maſculi virtute dei. Ipſi ſūt igi-
tur ſpurij et non ego. ſicut dictum eſt
Oſee. ij. et filiorum eius nō miſerebor
quia filij fornicationū ſunt. Reſpōde-
runt ei iuuenes. Si tu es meſſias oſtē
de nobis ſignū. quod ſignū īquit que-
ritis a me. dixerunt ei, fac claudū ſta
re ſicut nos. qui ait adducite eum ad
me: continuo igitur duxerunt claudū
ad eum qui nunqꝫ ſteterat ſuper pedeſ
dixitqꝫ ſuper illum ſembammeforas.
Illa autē hora claudus ſurrexit ⁊ ſte
tit ſuper pedes ſuos. Inclinauerūt ei
homines ⁊ dicebant. iſte ſine dubio ē
meſſias. Adduxerūtqꝫ ei iterum lepro
ſum. ⁊ dixit nomen poſuitqꝫ manum
ſuper eum ⁊ ſtatim curatus eſt. Accre
uerunt ergo ei multi ribaldi gētis no-
ſtre. Videntes igitur ſapientes ꝙ cre-
debant ei iſrael ceperūt iħm ⁊ duxerūt
ad helam reginam ī cuius manu erat
tota iſrael ⁊ dixerunt ei. domīa noſtra
in manu iſtius eſt ſortilegiū ⁊ facit er-
rare mundum. hieſus vo nocri reſpō-
dit ei. Domīa olim prophete prophe-
tauerunt ſuper me. quoꝝ vnus dixit.
Iſaie. xj. Egredietur palmes de radi-
ce yeſſe ⁊ ego ſum ille. ſuper iſtis vero
dixit Dauid. Beatus vir qui non abi-
it in conſilio impiorum. Dixit ipſa. eſt
ne ī lege veſtra quod iħe dixit. Reſpō
derunt in lege noſtra eſt hoc ſed nō eſt
dictum de eo. Sed ſuper eo ſcriptum
eſt Deuteronomij. xviij. Propheta āt
ille morietur quia locutuſ eſt iniquita
tem contra deum. De meſſia vo dcm̄

eſt in diebus eius ſalūabiꝫ iuda. dixit
ille iniquuſ ⁊ ait regine. ego ſum ille q̄
reſuſcitabo mortuos. Miſit itaqꝫ re-
gina fideliores quos habebat cū ipſis
⁊ fecit impius ille reuiuiſcere mortuū
p ſembammeforas In illa hora obſtu
puit regina ⁊ dixit: vere magnū ſignū
eſt hoc. deditqꝫ ſapientibus verecun-
diam et exierunt confuſi a conſpectu
eius. Fuitqꝫ ipſis ⁊ iſraeli dolor mag-
nus, Iuit autem hieſu nocri in gallile
am ſupiorem iuerunt ſapientes ad re-
ginam ⁊ dixerunt ei. dn̄a noſtra ſortile-
gium eſt cū iſto hoīe ⁊ deuiat creatu-
ras. Miſit igitur illa milites q̄ capent
eum ⁊ nō pmiſerunt hoīes galilee ſed
voluerunt pugnare cū eis. qui ait. no-
lite pugnare p me. qꝛ fortitudo patris
mei de celo ⁊ ſigna que dedit mihi tu
ebuntur me. Faciebant itaqꝫ hoīes de
galilea aues de luto corā eo. ⁊ iħe dice
bat ſembammeforas ſup eas ⁊ ſtatim
aues ille volabant. ceciderunt igiꝫ illi
in facies ſuas adorantes eū. Dixit eti-
am in illa hora vt apportareꝫ vnꝰ ma-
ximus lapis molaris ⁊ pijcereꝫ ī ma-
ri. ⁊ vt factū eſt dixit ille impius ſem-
hammeforas. i. nomen dei expoſitum
⁊ fecit molam illā ſtare ſup faciē mariſ
ſeditqꝫ ſup eā ⁊ ait militibus. Ite ad
dn̄am veſtrā ⁊ nūciate ei q̄ vidiſtis de-
inde ſurrexit cū eis et cepit ambulare
ſup faciē aque. Abierūt milites ⁊ om
nia q̄ viderant dixerunt helam regine
que vehementer obſtupeſcenſ vocauit
ſapientes ⁊ dixit eis. Vos dicitis ꝙ h̄
homo hieſus nocri eſt ſortilegus: ſcia
tis ꝙ ſigna q̄ facit oſtendūt eū filiū dei
Qui dixerūt ei: dn̄a nr̄a fac eū venire
⁊ nos detegemus fraudem eiuſ. Inte
rim abierunt ſeniores iſrael ⁊ fecerunt
quendam intrare domū ſanctiſancto-
rum qui dicebatur Iudas ſcarioth. et
didicit litteras ſembāmeforas eo mo-
do quo eas didicit hieſu nocri et fecit

incisionem cruris ⁊ alia q̄ ipe fecerat Venit igitur ille nocri.i.nazarenꝰ cū societate sua et stans coram regina fecit venire sapientes ⁊ ille stans coram regina dixit.super me prophetauit dauid.quia circumdederūt me canes synagoga malignātium obsedit me.sed et super me dictum est illud Hiere.j. Ne timeas a facie eorum quia ego tecum vt liberem te dicit dn̄s.Sapiētes vo contradicebant ei ⁊ ait regine: ascē dam in celum ⁊ sic dixit Dauid super me.psalmo.cv.Exaltare sup celos deus.eleuauitq̧ manus vt alas p nomē sembāmeforas explanatuȝ. volauitq̧ inter celum ⁊ terram ꝙ quādo sapientes israel viderunt sic dixerunt ad iudam scarioth vt diceret sembāmephoras ⁊ ascenderet post eum qui ascēdit ⁊ luctatus est cum eo:⁊ ceciderūt ambo ⁊ fregit sibi ille impius brachium. ⁊ super hoc opere singulis annis christiani plorant ante pascha suū.hora illa ceperunt illū isrł ⁊ operuerūt eū pānis ⁊ pcutiebant eū virgis malagranatorum dicentes helam regine. Si est filius dei dicat quis pcussit eum ⁊ nesciuit dicere.Dixit itaq̧ regina sapientibus.ecce in manibus vestris est facite ei quicq̄d placuerit in manibus vestris Ceperunt ergo eū ⁊ duxerunt ad suspendendū.omē vo lignū vel arbor in quo suspendabał statim frangebał Ipe quippe p sembāmeforas adiurauerat omia ligna ne susciperent eum. Abierunt itaq̧ ⁊ adduxerunt stipiteȝ vnius caulis qui non est de lignis sed de herbis ⁊ suspenderunt sup illū.neq̧ enim hoc est mirꝝ quia singulis annis crescit tantūvnus caulis in domo sanctuarij ꝙ descendunt de eo centū libre seminis.Ex his poterit animaduertere quisq̧ prudēs ꝙ tanta fuit miraculorum dn̄i nr̄i hiesu christi euidētia tāta magnitudo ⁊ multitudo tāta excellentia ⁊ certitudo ꝙ iudaica prauitas quo erumperet non habebat.cōfugit igitur ad proprium suū qđ est mentiri libellum mēdacij plenū atq̧ blasphemijs turpibus componēs hec sub cōpendio sumpta sunt: impletūq̧ est in persona christi:quod scriptum est per ꝓphetam Osee.vij.Ve eis qm̄ recesserunt a me:vastatio eis.quia pͥuaricati sunt in me.ego redemi eos:⁊ ipi locuti sunt contra me mendacia. Est aūt hic notandum ꝙ iudeoꝝ fatua falsiditas apud intelligentes christi fidē adiuuat vnde se nocere putat.Et si qdeȝ ipsi qđ asserunt dn̄m hiesum talia ī veritate fecisse licet in nominis dei virtute miracula.ostendunt ꝓculdubio tātam miraculoꝝ eius fuisse excellentiā ꝙ eam ipoꝝ impietas demonibus nequiuit ascribere tantaq̧ fuisse eoꝝ euidentia ꝙ nequaq̄ ea ipoꝝ inuidia valuit suffocare.At vo p talem modum id est p sembammeforas.hoc est p nomen dei explanatum siue expositum dn̄i hiesu miracula fuisse facta delirāt translucet eoꝝ mendacū si sit q̄ diligēter inspiciat.Si verum nanq̧ fuisseȝ ꝙ aliquod nomen dei apud eos esset cui deus talem virtutem ⁊ talem efficaciam prestitisset:profecto iuuissent se eo tempore Vespasiani ⁊ Tyti ⁊ fecissēt ꝙ Hierusalem non potuisset capi et iudei occidi ⁊ captiuari eo modo quo infra diceł consideratione.ix.vel etiaȝ virtute huiꝰnominis volassent ī celū: vel omnes vel saltem aliqui. Deniq̧ cum helena mater fuit constantini imperatoris in cuius tpe dn̄m hiesum fuisse dicūt:⁊ a tempe hiesu christi vsq̧ ad constantinū ⁊ helenā fuerūt tricenti anni.vt patet p imperatoꝝ romanorum historias manifefestum est iudeo in supradicto libello fabricationes eē mēdacij. Notādū eē ꝙ dicit be.Aug.

Preuidens inquit dñs ieſus impios
quoſdam futuros q̄ miracula eius ca
lumniarent magicis artibus attribuē
do ꝓphetas añ ꝓmiſit. Nunqd enim
ſi magus erat magicis artibus fecit vt
coleret. nunquid ⁊ mortuꝰ magꝰ erat
⁊ anteq̄ natus. ꝓphetas igit̄ audi ⁊ le
ge qui ante dñm venerūt. Forma igit̄
ſumpta ex verbis ſancti Auguſtini di
camus iudeis. Eſto ꝙ ſuſpicari potue
rit dñm nr̄m hieſum chriſtū p artē ali
quam vel p ꝟtutem ſupradicti nomis
dei feciſſe miracula vt ipi calumniant̄
p quā artem queſo añq̄ natus eſſet p
quadringentos annos ⁊ vltra aduen
tui ſuo ⁊ toti vite ſue. necnō ⁊ factis ſu
is ⁊ dictis atq̄ ſuoꝝ tam cōgrua vt pa
tet ex p̄dictis ⁊ dicendis patebit dicta
reddidit ꝓphetaꝝ ſermo nāq̄ ꝓpheti
cus ⁊ maxime de aduentu meſſie quā
docūq̄ a iudeis exponit̄ iudaice ſem
per ⁊ vbiq̄ renitit̄ iuxta eoꝝ expoſitio
nem abſurdā. ⁊ incōpoſſibilia cōtinet
⁊ inuenit̄ mendax. Qñ v̄o de dño ihū
⁊ ſibi ptinentibꝰ accipit̄ vt ex ſolis etiā
que dicta ſunt haberi p̄t. occurrit. con
ſentit conſonat ⁊ obedit. nihil impoſſi
bile. nihil abſurdū ingerit ꝫ inuenitur
verax. Adhuc etiā ſi ipe dñs ihūs vt a
iudeis ſibi eſt impo ſituꝫ p artem ſepe
dictā faciebat miracula. p quā artē fe
cerunt ea poſt mortē eius apl̄i ⁊ ceteri
diſcipuli vt teſtimonio thalmud patet
non p ſembāmeforas. ꝫ p nomen dñi
nr̄i hieſu chriſti feciſſe miracl'a. Unde
ſup Eccleſiaſten. j. cuncte res vel cun
cta verba difficiles vel difficilia nō p̄t
vir eas vel ea ploqui. Accidit ꝙ Rabi
eliazarum bendama momordit ſpēs
venitq̄ iacob. i. iacobus vir de villa ca
thanea ad curanduꝫ eū ex noie ieſu. i.
ieſu filij pandera ⁊ non pmiſit eū rabi
iſmahel ꝫ dixit ei non licet tibi benda
ma. ⁊ ait illi permitte mihi ⁊ ego indu
cam cōtra te argumentū vel auctorita
tem ꝙ licitū eſt. et nequiuit auctorita
tem inducere. et faciēs homo viuet in
eis dictū eſt de mādatis dei ⁊ nūq̄ mo
riat̄ in eis. Item in libro ſebath hieru
ſalem in diſtinctione cenomaſarcim fi
lius filij. rabiſue filij leui. glutiuerūt
toxicon. ſ. vel aliud mortiferuꝫ. Uenit
itaq̄ vir ex noie yſua. i. ihs pantherim
⁊ ſanatus eſt vel quieuit cumq̄ exiſſet
ait ei quō ꝯiuraſti eū. Ait ei verbo tali
Ait ad eū remiſſius fuiſſet ei ſi mortu
us non fuiſſet. ⁊ non audiuiſſet ſicut ⁊
factū ei fuit ſic. i. mortuꝰ eſt ſtatim. Si
quis diligenter aduertat has duas tra
ditiones in noie dñi noſtri hieſu criſti
facta fuiſſe miracula iudaicaꝝ ſcriptu
rarum teſtimonio ꝯprobat̄ porro ſi di
catur p artē opabant̄ ea apoſtoli tanq̄
a xp̄o dño edocti dum viuerēt qua ar
te poterūt dici ea feciſſe iā mortui qua
etiā arte poſteri eoꝝ pueri ⁊ puelle ⁊ ſi
per artem q̄ꝫ iſti qua arte ipoꝝ implo
rantes auxiliū apud xp̄m qua arte re
liquie ipoꝝ. qua veſtes. qua ſandario
la. qua baculi. patet ḡ ꝙ miracula xp̄i
⁊ ſuoꝝ ita firmiter conſtāt ꝙ nulla poſ
ſunt inficiari nequitia. Notanduꝫ ḡ
ꝙ iudei iccirco in ſupradictis tradutio
nibus ⁊ alibi benpandera. i. filiū pāde
ra. Alibi iebuſua pantheria. i. iheſum
pantherie noiabant: q̄r vt ait Iohānes
damaſcenus in. iiij. libro leui quē ſan
ctus lucas a ioſeph aſcendendo. quar
tum noiat genuit panthera. panthera
autē genuit barpantherā. barpāthera
genuit ioachim. Ioachim vero duxit
annā q̄ valde erat honeſta ⁊ laude dig.
quemadmoduꝫ vetus anna ſterilis ex
iſtens per votum ⁊ repromiſſioneꝫ ſa
muelem peperit. ita ⁊ hec per preces ⁊
repromiſſiones adeo dei attulit geni
tricem. Hec Damaſcenus.

Contendit iudeus probare ꝙ lex Moyſi non eſt abolita

et hoc ſic.

Secundū argūmentum iudeoꝝ eſt ad idem.ſ.ꝙ lex moyſi non eſt abolita ſed adhuc obſeruanda ꝛ arguūt ſic. Si lex bona eſt ꝛ a deo data obſeruanda eſt: cuiuſ eñ decretū erit obſeruandū ſi mandatū dei nō eſt obſeruandum qđ eñ conſiliū dabant nobis xp̄iani quō illud effugem⁹ maledictū. maledictus q̄ non ꝑmanſerit in omnibus que ī lege ſcripta ſunt. legiſlator nihil excipit ſed vniuerſaliter omnia mandat obſeruanda. xp̄iani āt ad ſuū arbitriū legis ꝛ mandatoꝝ obſeruantiam determināt. Ad iſta reſpōdet magiſter Alan⁹ in ſuo quadripartito libro. iij. ca. iiij. dicens ꝙ lex moſaica diuino intellectu eſt intelligēda Reſpondemus ergo legem bonā ꝛ a deo datam ac a deo quicq̄d in ea ſcriptum eſt a diuino ſenſu intellectum ſuis tēporibus obſeruatū ꝛ obſeruandū eſſe ſanximus. ea eñ diuino intellectu itelligenda erant: quia ſi ad lr̄am accipimus multa repugnantia videm⁹. Cū eñ dicat moyſes. vidit deus cuncta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona Geñ. p̄mo. Quō in lege dicunt quedā eſſe mūda ꝛ quedam immūda ad lr̄am: qđ enim immundū eſt quō eſt valde bonū. nec ſolum ea ꝓhibent in lege que ſui natura homini ad veſcendū nociua ſūt verum etiam ea que guſtu iocunda et que vſu ſalubria ad comedendum exiſtunt licet a deo dicta ſint tamen ad ſe inuicem ad lr̄am oīno diſſidēt. In exodo etiam inter alia p̄cepta de faciendo altare dñs moyſi ibi p̄cepit. ca. xx. Altare de terra facietis mihi. in ſequētibus aūt ſic legitur. fecit itaq̧ moyſes altare timiamitis d̄ lignis ſethim ꝛ alibi fundauit baſes eneas. in introitu tabernaculi: multū itaq̧ aduerſum videtur vt aliud ꝛ aliter q̄ dñs iubet p moyſen ab ipſo moyſe agat. Aliud ergo q̄ lr̄a ſonat hic accipi opoꝛtet. Itē ad litteraꝫ quomodo ſtare poteſt ꝙ deus pꝛohibet Deute. xxij. ne homo araret in boue ꝛ aſino. Onus quodcūq̧ aliud tibi placet: aſino imponere non vetat lex: ꝛ ponere iuguꝫ cū aſino quare nō licet. Ad paſcua ducere bouē cum aſino licebit. In paſcuis enim ſimul eſſe ꝛ paſci lex ꝑmittit ꝛ arari ſimul ꝓhibet ꝛ interdicit. Si auteꝫ pꝛopterea vetat quia hoc alias immundū lex dicit. quare circa illud cetera q̄ dicta ſunt permittit ꝛ ſolum arare excipit: equuſ in lege animal immundū eſſe ꝓhibet ꝛ alia multa. nec tamen arare bouem cum equo vel alio aīali immundo in lege ꝓhibetur: hanc non ſolum in his que dicta ſunt mādatis ſed inq̧ pluribus alijs legalibus cerimonijs cōtrarietatem videmus niſi ea competenti ſenſu intellexerimus. Diſcreto itaq̧ ꝛ diuino ſenſu hec diſcutienda ꝛ intelligenda ſunt. Si vo legem debito ſenſu accipimus oīa legis mandata debita obſeruatione obſeruare poterimus quedam ad lr̄am ꝛ ſine vllo velamine figuraꝝ dicta eſſe accipiendū ꝛ q̄dam vo ad figuram ꝛ ꝓfundo velamine adumbꝛata eſſe intelligere quedā ad tempus obſeruari iuſſa ſunt. quedā ſine vlla tp̄is determinatione. que eñ alteri⁹ ſacramenti pꝛenunciatiua erant ꝛ veritatis figuram fatentur ſuo tempe manifeſto rei atq̧ veritat̄ pꝛeſentia opoꝛtuit vt eoꝝ remaneret ꝓnunciatio ꝛ figura. Nam ſicut vſu ipo loquēdi vtimur verboꝝ vrciſſitudinibus dicendo erit q̄diu futuꝝ eſt ipm̄q̧ erit pꝛorſus obmittentes in pꝛeſenti aſſumim⁹: eſt quodq̧ ipm iam p̄terijſſe ſignificātes vtimur fuit. Sic in rebus p̄nūciatiuis alicuius ſacramenti vbi pꝛeſens maniſeſtatur ſacramentum eius iam ſuperfluo reſeruaretur. figura ſeu ſignū que alicuius miſterij ſignificatiua nō erāt:

aperte seu fidei veritatem insinuāt seu carnis edificationem cōmendant ea a iudeis et christianis non ad tempus sed imperpetuū obseruanda sunt. earūque transgressio nullo modo potest multa esse. hec Alanus

Contēdit iudeus probare quod diuīe sanctiones veteris testamenti non sunt mutate.

Tercium argumentū iudeorum est ad probandum quod diuine sanctiones veteris testamenti nō sunt mutate. Arguūt ergo contra xpianos sic. Si sermo dei ad tps obseruandus est eoque sermone annullato alio tpe alius obseruandus est. Sicque per tpm vicissitudines diuine sanctiones mutantur quo pacto ratū non erit quod dr. psalmo cxviij. Ineternū dn̄e pmanet verbum tuū. et illud Math. xxiiij. Celū et terra transibunt verba autē mea nō trāsiēt. quid interest cur deus hoc animal im mundum iudicet illud mundū: hoc vti prohibeat: illo vti pmittebat. quis enim adiuuit. vt dicit ysai. xl. spiritū dn̄i. aut quis eius consiliarius fuit, vt istud agi pmittat. illud prohibeat iussit obsequēdi. ergo ei obsequendum ergo ei obsequi summa virtus est. prohibuit fieri. ergo iam non licet idque si postea fiat peccatū eē dicimus ac pena debita puniendum. vt ergo seruemus figuras contemnemus līas vt seruemus alterum que ratio ē dānare alterum. Seruemus līam. seruemus et līe figuram. maneat parua sensu nostro līa. maneat et vīo: et addat spiritualis et concessa nobis sit a deo misterij latentis intelligentia. Abstineamus a peccato quod lex iubet. abstineamus et ab eo si quod est quod per porcū figurat peccatū Non aremus a boue et asino quare id legislator prohibuit et si q intellexeritis per asi ni et bouis copulamē phas est euitare imo pctm̄ est non euitare: ita et de ceteris: ita em̄ lex adimpleta et adimplenda esse censet et adimplet. Solutio predicti Alani vbi supra quod in nouo testamento diuine sanctiones veteris testamenti nō mutant sed adimplent. Dicit ergo quod sermo diuinus in nullo annullat: diuine sanctiones nō mutant. quia xpūs non venit soluere legem sed adimplere. Vn̄ ipe ait Math. v. Amen dico vobis iota vnū aut vnus apex nō pteribit a lege donec oīa fiant: non igit vult eā soluere sed adimplere vt patuit s. li. primo. ar. vj. et i. pmo thesauro quarti pū cti eiusdē articuli. Lex em̄ prohibet homicidiū: xps iram et odiū. lex em̄ prohibet homicidiū carnis. xps etiam ipm appetitū cordis. nobis lex prohibet vti carne porcina et ea tunc ab eo aniante abstinentia nobis necessaria erat quoniam veritatis future figura erat et figura seruanda erat donec adesset ipsa veritas figure iam pn̄s adest quis ab stinere liceat. vt multi nrorum abstineāt non solū ab ea sed etiā om̄i carne vno et eodem iudice se vestrum quisque tuet. Moyses carnē suillā immundā nomiat vti ea prohibet et ppterea dicitis quod vti ea nō licet. Moyses non alius sed idē ipe carnem suillā dicit mundā et valde bonā et eā ad vescendū sicut cetera scribit deum fecisse bonā: et io dicit quod vti ea licz Postque em̄ enūerauit deū creasse vniuersa. pisces maris: volucres celi. cuncta aiantia terre in quibus aia viuēs ē. non lōge infra subdit. vidit deus cuncta que fecerat et erāt valde bona. quod valde bonum est nulla ex pte malū est. quod vero nulla ex pte malū est. quō malū et immundū est. Quicquid ergo in carne suilla necesse est a deo factus considerat mundū et valde bonū est atque vti licet. quia vo per hoc aial voluptas et immūdicia figurat, immundū pter hoc aial eē iudi

catur.⁊;ea immundicia vti nō licꝫ.Si
ergo hoc mundū ⁊ immundū aīal eſſe
intelligiť ⁊ eo vti ⁊ nō vti a deo nobis
permittiť.eadem ratōe licet in boue ⁊
aſino arare.⁊ ꝓhibetur ne aremꝰ ī bo-
ue ⁊ aſino ſi melius nō pōt q: deus ꝑ-
mittit qui hec oīa hūanis vſibꝰ cre-
auit.Sed bos ꝙ vngulā findit ⁊ rumi
nat ⁊ ad excolendā terrā omnino ydo-
neus eſt ꝑdicatorē eccleſie diſcretum
deſignat in his que agit ſenſum habē
tem qui mādata dei meditať.Ac apō
ſe meditando ruminat die ac nocte nō
ſolum ſibi vtilis ꝫ ⁊ alijs huic non eſt
aſſociandus in ꝑdicatione alter mori
bus etiā indiſcretus ſenſu.ideota.⁊ lit
teris imperitus.ꝙ non ſolū verbo ē in
utilis ꝫ ſuo exemplo alijſ nociuus ex
iſtit qō etiam lex q̄ntum ad Iſralia abo
lita ſit auctoritates ſequētes oſtendūt
Ait eñ dñs ꝑ ꝓphetam Hiere.xxxi.
⁊ ad Heb.viij.Conſummabo teſtamē
tum nouū ſuꝑ domū iuda: ſuꝑ domū
iſrahel.Quid vocauit teſtamentū no
uū niſi legem euangelicā qua ſuꝑue-
niente vetus debuit ceſſare q: ſiľ ſerua
re non pōt vtraqꝫ.Adueniente eñ ve-
ritate debet vmbra ceſſare.Et ī yſa.le-
gitur ſacrificia vr̄a odiuit aīa mea.Itē
dauid ait in ps̄.l. Qm̄ ſi voluiſſes ſa-
crificium dediſſem vtiqꝫ holocauſtis
non delectaberis.Item dauid.Sacri
ficium ⁊ oblationē noluiſti.aures aūt
ꝑfeciſti mihi.holocauſtū etiā ꝓ pecca
to non poſtulaſti.tunc dixi ecce venio
⁊ alibi.non in ſacrificijs tuis arguā te.
holocauſta aūt tua in conſpectu meo
ſunt ſemꝑ:non accipiā de domo tua vi
tulos.neqꝫ de gregibꝰ tuis hircos.Itē
videmus etiam ī magna parte ea que
pertinent ad legem veterē ceſſare,non
enim eſt apud iudeos ſacrificium vel
hoſtia.non propheta.non rex.nō tem
plum.nō locus ſacrificij.⁊ quid itemꝰ
ꝑ ſingula in maxima parte abolita eſt
lex.videť ergo ꝙ lex moyſi iam locuꝫ
non habeat.

Contēdit iudeus probare ꝙ circūciſio ꝑpetuo ſit duratura.

Quartum argumentum iudeo-
rum contra nr̄m fidei fortalici
um eſt de circumciſione quam
affirmāt duraturā ꝑpetuo ⁊ conſequē
ter legem moyſi arguūt ergo ſic.Idē
iudiciū videť eſſe q̄ntum ad duratio-
nem apte poſt de lege antiqua.⁊ ō cir-
cumciſione hoc eñ xp̄iani concedunt
ꝫ circumciſio ineternū debet durare ī
populo dei.patet quia Geñ.xvij.dať
in fedus ſempiternū ergo et lex debet
eſſe ſempiterna.licet ad illud argumē
tum data ſit ſolutio s̄.li.j.ar.vj.in pun
cto.ij.Verūtamē vt adhuc clarius ce
citas iudaica cognoſcať in hoc paſſu
nolo ſilentio ꝑtranſire Dicendū ergo
ꝙ in veteri lege duplicem inuenimus
circūciſionem vnā carnalem quā ipſi
obſeruant ⁊ aliam ſpūalem de qua dr
Deutero.x.Circumcidite igiť ꝑpuciū
cordis veſtri.⁊ ceruicem vr̄am non in
duretis.Et Hiere.iiij.Circumcidimi
ni ⁊ auferte prepuciū cordium veſtro-
rum viri iuda Sic etiam diſtinguere
poſſumus de eterno ⁊ ſempiterno ꝙa
habet duas ſignificationes.Interduꝫ
enim poniť pro eternitate ſimpliciter
vt in ps̄.Tu āt dñe ineternū ꝑmanes
Et illud Hieremie.x.Dñs autem de-
us verus eſt ⁊ ipſe deus viuens ⁊ rex
ſempiternus.Aliquando vero accipi
tur pro duratione finita:quale eſt illō
primo Regum.xxvij. Credidit ergo
achis dauid dicens.Multa mala ope
ratus eſt contra populū iſrahel.erit ꝫ
mihi ſeruus ſempiternus.manifeſtuꝫ
eſt ꝙ hic accipitur ſempiternum pro
duratione finita:quia non poterat plꝰ
durare iſta ſeruitus q̄ꝫ eoꝝ vita ſimile
habeť Gene.xxvij.vbi diciť ꝙ oderat

ſemper eſau Jacob. Quando ergo di
cebatur q circumciſio debz durare i ſem
piternum. Si ſit ſermo de circumciſi-
one ſpirituali indubitanter eſt verum
q ſimpliciter ineternū debz eſſe in po
pulo dei z aīa que cum eſt cū pꝛepu
cio peccati eſt extra populum dei quā
tum ad meritū. Si vo loquaris de cir
cumciſione carnali accipe ſimilit ſem
piternum ſcdō modo dictum: q q̄diu
lex durauit que ſoli vni populo pꝛeci-
piebatur debuit durare ſignū quo ille
populus ab aliis gentibus diſtingue-
batur z ceſſante lege ſignū etiaz debu-
it ceſſare. Et ideo dicit Gen̄. xvij. q cir
cumciſio data eſt in ſignū pter quod
q̄diu ille populus ſepatus fuit ab om
ni gente in deſerto nullus eoꝝ circum
ciſus fuit ſ intrantes terram pmiſſio
nis plenam diuerſis populis oēs ſi
mul fuerunt circumciſi in galgalis. vt
habet Joſue quinto ca.

Contēdit iudeus pꝛobare q ſi ſabbatū ceſſat lex noua nō eſt eſt a deo

Quintum argumentū iudeoꝝ
eſt de ſabbato ex cuius ceſſatio
ne arguunt legem nouā nō eſſe
a deo ſic. Illa lex que contrariat pꝛe-
ceptis diuinis non eſt a deo: ſ lex euā
gelica eſt hmōi ergo nō eſt a deo. Ma
ioꝛ eſt manifeſta quia deus nō poteſt
ſibiipi eſſe contrarius. ſ minoꝛ ptz de
obſeruatione ſabbati quā deus pcepit
in veteri lege. lex vo euangelica huius
obſeruantiam tollit z phibet: ergo eſt
contraria deo non ergo eſt a deo. Re-
ſpondet q in tali pcepto duo ſunt con
ſideranda. Pꝛimū eſt q pꝛopter reue-
rentiam dei ceſſabat ppl'us ab oī ope-
re ſuili vt liberius diuiniſ vacare poſſz
z iſtud erat moꝛale. per hoc eni pcipie
batur q homo aliquo tpe vacet rebus
diuinis. iuxta illud ps. xlv. vacate z vi
dete quia ego ſum deus. z ſm hoc cō-
putat inter pcepta decalogi moꝛalia z
lex que hanc obſeruantiā in ſe phibe
ret eſſet contraria oꝛdinationi diuīe et
non poſſet eſſe a deo. Sz lex euāgelica
hanc obſeruantiā nō tollit ſ pcipit. vt
patet de diebus dñicis z aliis feſtis in
noua lege oꝛdinatis. Sed conſiderā
dum eſt in dicto pcepto erat taxatio tē
poꝛis vel diei. ſ. q hec obſeruantia fie-
ret tali die determinata. z iſtud erat ce
rimoniale. z ideo hoc mutari potuit z
debuit pter rationabilem cauſaz. Iu
dei eni colebant diem ſabbati i memo
riam creationis reꝝ: qd innuit moyſes
Exo. xx. dicens. Memento vt diē ſab
bati ſanctifices. Sex diebus fecit deus
celum z terram z requieuit die ſeptio
ac ſi diceret: completo ope creationis
ſtatim debuit oꝛdinari dies cōmemo-
ratiua ipſius creationis. homo etiam
fuerat factus ſexta die: et ideo pꝛimū
diem poſt ſui creationē debet expēde-
re ſingulariter ob reuerentiā dei. cete-
ros vo ad ſui neceſſitatē. In noua aūt
lege illa dies q debuit obſeruari ad va
candum deo non ſolū debet nobis re
ducere ad memoꝛiā beneficiū creatio-
nis ſ etiam innouationē ſpiritualem
q incboata ē in xpi reſurrectione. z iō
ſabbatū mutatū ē in dñicū diē in q cri
ſtus rſurrexit. Significat etiā dñica q
eſt octaua dies. octauā diē reſurrectio
nis in q pfectā reqem expectam9. Hic
eſt q meſſias nr̄ dñs ihs xps poſtq̄ fa
ctus ē. xxx. ānoꝝ ſoluit q̄ntū ad partē
iſtā ſabbatū curādo i eo ifirmos. z dā-
do eis licētiā lectulos aſpoꝛtādi. Johis
v. z ſpicas diſcipul' ſuis eſuriētib9 ꝯfri
cādi Marci. ij. Ceteꝝ queādmodū de
circūciſiōe dcm ē pbatūq q data fuit
i ſignū. ſic z ſabbatū vt hr Exo. xxxj. c.
Sabbata mea ſuabit q2 ſignū ſūt in
ter me z vos ac gn̄atōes vr̄as. Itē in li
bꝛo hiza. i. omnipere. q. yom tob. talit

ſcriptū eſt. Dixit rabi iohanan. Omne ꝓceptū qđ dedit deus ſctis ꝛ bñdictis: iſraeli dedit eis publice ꝓter ſabbatū qđ dedit eis in ſecreto ſicut dictum eſt Exo. xxxi. Inter me ꝛ inter filios iſrael. ſi ſic eſt nō ſūt obligati. goy. i. xpiani vel alie gentes ad ſabbatū. Ex oibꝰ hijs ptz ꝙ nō ſunt obligati ad ſeruandum ſabbatum xpiani nec alie gentes Itē cōtra obſeruantiam circūciſiōis ꝛ ſabbati adducit rō nō parū efficax. ex duabus traditōnibus ſicut notatur in pugione. c. xi. tercie ptis. tercie diſtictionis. quarū prima eſt illud qđ in mydras tulym. i. gloſa pſalmoꝝ talit ſcriptū eſt pſ. lxxiiij. Et oia cornua impioꝝ confringā: ꝛ exaltabunt cornua iuſti. cornu nō eſt dictū ſ cornua. Decē em̄ cornua ſūt que dedit deus ſanctus ꝛ bñdictus iſraeli. Cornu abrae đ quo dictū ē Eſa. v. Vinea fuit dilecto meo in cornu filij olei. Cornu yſaac de quo dictū eſt Gen̄. xxij. Et ecce aries vnus retētus in denſitate p cornua ſua. Cornu ioſeph. i. cornu regni de quo dictū eſt Deut. xxxiij. Et cornua rinocerontis cornua eiꝰ. Cornu moyſi de quo dictū ē Exo. xxxiiij. q cornuata erat cutis faciei eiꝰ. Cornu ꝓphetie de quo dictū eſt. j. Reg. ij. ꝛ orauit anna ꝛ dixit. Exultauit cor meū in dn̄o: ꝛ exaltatū eſt cornu meū. Cornu legis de quo dictū eſt Abacuc. iij. Et cornua duo de manu eius. Cornu ſacerdotij de quo dictū eſt pſ. cix. Cornu eiꝰ exaltabit in gl'ia. Cornu leuiticū de quo dictū eſt. j paralip. xxv. Omēs iſti filij heman videntis regis in ꝟbis dei ad exaltandū cornu. Cornu irl'm de quo dictū ē pſ. xix. Et a cornibus vnicornīū exaudiſti me. Et cornu regis meſſye de quo dictū eſt. j. Reg. ij. Et dabit fortitudinē regi ſuo ꝛ ſblimabit cornu meſſye ſui. ꝛ ſic eſt dicēs Pſ. cxxxi. Ibi germinare faciā cornu dauid: paraui lucernā meſſye meo. Qn̄ aūt peccauerūt iſrael ablata fuerūt eis ꝛ data ſunt gentibus ſeculi. Sicut dictū eſt Daniel. vij. cap. Poſt hec videns fui in viſione noctis ꝛ ecce beſtia quarta terribilis atqꝫ mirabilis ꝛ fortis nimis: ꝛ dentes ferreos habebat magnos comedit ꝛ cōminuit ꝛ reſiduū pedibus ſuis conculcauit. ꝛ ipa diſſil'is ab oibus alijs beſtijs q̄ fuerunt ante ipam ꝛ cornua decē habebat Aſſimulate ſūt em̄ gentes: ſil'r hmōi feris ꝛ om̄i tpe in quo gentiū ſeculi cornua fuerūt ſtantia. Cornua iſrael erūt confracta ſicut dictū eſt Treno. ij. Cōfregit in ira furoris om̄e cornu iſrahel

Qualiter aūt legalia deꝰ iudeis abſtulerit p rōnes ꝛ ſignant ſabbatū ꝛ circūciſionē ꝛ qualiter eis iſta duo ꝛ alia dyabolus reſtituerit habet apud eos i thalmut in libro mayla imperek .i. diſtinctōe que icipit ꝙ ſeuuzbba e. Quadam vice decreuit regnū nequā .i. romanū ꝙ non ſeruarent iudei ſabbatū ꝛ ꝙ nō circūciderēt filios ſuos. ꝛ vt cognoſcerent menſtruatas. Tūc iuit rabi ruben. cerciuauitqꝫ ſe more ſcꝫ romanorum. Cumqꝫ iuiſſet ꝛ ſediſſet cū eis. ait illis. Qui habet inimicū depaupet eū vel ditat. Dixerūt ei depaupat. Dixit eis ſi ita eſt non faciant iudei opus in ſabbato vt depaupent. Dixerūt romani benedixit. abrogauerūtqꝫ decretum Rurſūqꝫ etiā dixit eis. Qui habet inimicum debilitat eū an fortificat. Dixerunt ei: debilitat. ait eis. Si ita ē circūcidant filios ſuos octauo die vt debilitent. Dixerunt. Optime dixit. Et caſſauerūt illud. Iterū dixit eis. Qui habet inimicum multiplicat eū an diminuit eū. Dixerunt ei. diminuit. Ait eis. Si ita eſt non cognoſcant mēſtruatas. Dixerūt. benedixit: ꝛ caſſauerūt illud. Demū perpenderunt ꝙ iudeus erat ꝛ reſtituerunt decretum vt prius. Dixerunt ergo iudei. quis ibit ꝛ irrita

bit statutum illud. vadat rabi symeon
qui didicit facere signa ⁊ mirabilia. p⁹
cum ꝓ vadat rabi eleazar. Egressus
est eis itaqꝫ obuiaꝫ ventammalyon .i.
demoniū sic vocatum ⁊ ait: est placen
tia vestra vt vadam vobiscū. fleuit ra
bi symeon: ⁊ ait ancille domus patris
apparuit angelus ter. nobis aūt nec se
mel veniat: ergo miraculū vndecunqꝫ
Precessit igit̃ ventāmalyon ⁊ intrauit
in filiam cesaris. Cūqꝫ puenissent dixe
runt ventāmalyon egredere. vocat⁹ er
go egressus est ⁊ abijt. Dixitqꝫ iudeis
cesar. Postulate q̄cquid est vobis ad
postulandū. Introducti sunt igit̃ i do
mū thesauri vt tollerent quicquid vel
lent. inueneruntqꝫ chartam illam in q̄
scriptum erat̃ dictū statutū ⁊ ruperunt
eam hucusqꝫ thalmut. Animaduertat
prudētia tua lector ꝙ ꝑ istas duas tra
ditiones habet̃ euidenter ꝙ deus abs
tulit a iudeis ꝑ romanos sabbatū ⁊ cir
cuncisioneꝫ ⁊ alias cerimonias. Con
fregit quippe in ira furoris sui omne
cornu eoꝝ de quibus vnuꝫ erat lex vt
pauloante dictum est ⁊ nunqꝫ restituit
eis. nec ꝑ se. nec ꝑ angelū. nec ꝑ ꝓphetā
nec ꝑ alium virum sanctū. Sed ipsi iu
dei recuperauerūt circūcisioneꝫ ⁊ sab
batum ⁊ cetera hmōi ꝑ dyabolicū mi
raculum: vt in ꝓxima traditione ostē
sum est. Nullus ergo vlterius nisi sit
demoniacus conseruare debet ea que
deus abstulit. ⁊ dyabolus tam libens
se iudeis visibiliter ingerendo institu
it. quando eñ vel vbi vnqꝫ scienter dy
abolus bonū homini aliquod nisi for
te vbi ꝓspexit malum maius ⁊ morteꝫ
pessimam sibi ex eo iminere finaliter
ꝓcurauit. Cui vnqꝫ boni aliquid nisi
fallendi studio ꝑsuasit nunqꝫ non ipse
est qui primos homines quasi eis vti
liter consulendo fefellit. nōne ipse est
qui contra sanctum Job ipm etiā do
minū ꝓuocauit Job. ij. c. An ignorāt
iudei miseri ꝙ dyabolus fuerit qui pa
tres suos ad adorandū vitulum men
tiendo protraxit. vt habet̃ in libro sa
bath impereq. qui incipit dixit rabi aq̄
ba in fine. xl. dierū venit sathan ⁊ ꝑtur
bauit mundum ⁊ induxit tempestateꝫ
maximam in aerem ⁊ dixit isrli. Vbi
est moyses. Dixerunt ei. Ascendit in
altum. Dixit eis iam peruenerunt sex
hore ⁊ non respexerunt sup̄ eo. Ait er
go mortuus est ⁊ non curauerunt sup̄
eo. Ostendit ergo eis similitudineꝫ fe
retri eius in nube. hinc est qđ dixerūt
ad aaron quia hic Moyses vir qui fe
cit nos ascendere de terra egypti nesci
mus quid factum est ei. ⁊ quid scriptū
est consequenter ⁊ dixit aaron. abrum
pite inaures auri que sunt in auribus
⁊c. Et accepit de manibus eorum ⁊ for
mauit illud in forma ⁊ fecit illum vitu
lum fusorie ⁊ dixerunt. Isti sūt dij tui
israel ⁊c. His sic premissis dicatur iu
deis vt attendant que sit eorum prudē
tia. quis sensus qui dyabolum volunt
habere suspectum in recuperatōne cir
cuncisionis ⁊ sabbati. qui patres eorū
ad faciendum ⁊ adorandum vitulum
⁊ ad attribuendum sibi magnalia que
deus fecit mēdacijs ⁊ falsis prodigijs
tam studiose ꝑtraxit. Euidenter ergo
apparet ꝙ intentio ⁊ studium dyaboli
ac voluntas erga hoies nunqꝫ est nisi
mala. quare satis est manifestū q̄ grā
dis est stulticia ⁊ q̄ magna insania ⁊ q̄
imensa iudeorum vecordia qui circun
cisionem ⁊ sabbatum ⁊ alia que deus
eis abstulit ⁊ dyabolus reddidit non
cessant obseruare. Supradictis ad
huc videt̃ addendum id quod de sab
batho scriptum est in beresith minori.
vbi dicit̃ Geñ. ij. Et benedixit deus di
em septimam dominus rufus nequaꝫ
quesiuit a rabi aquiba ⁊ ait ei. quid est
inter diē ⁊ dies. dixit ei rabi aquiba. et
quid est inter viruꝫ ⁊ viros. dixit ei. qđ

dixi tibi: ⁊ quid dixiſti mihi. Ait ei. dixiſti mihi in quo differt ſabbatū ab oībus aliis viris. Dixit ſibi. decedit rex ꝓpter gl'iam ſuā. ſic quoqꝫ voluit deus iſtū diē honorare. vnō tu facies me ſcire iſtud. Dixit ei fluuius ſabatian⁹ arguit hoc qui trahit lapides p totam ſeptimanam ⁊ in ſabbato quieſcit. Dixit ei de longe attractum tu trahis mihi Admiror dixit ei. Ecce ille q̄ facit aſcēdere mortuos arguit. Omni namqꝫ die eſt aſcendens ⁊ non in ſabbato. Ivit ⁊ temptauit in patre ſuo qui aſcendit oībus diebus ⁊ in ſabbato non aſcendit poſt ſabbatum ſciſcitatus eſt eū et ait ei pater ex quo mortu⁹ es feciſti te iudeum admiror q̄obrem aſcendiſti oībus diebus hebdomade ⁊ in ſabbato non aſcendiſti. Ait illi. oīs q̄ non obſeruat ſabbatū ſpōte ſua apud vos obſeruat eum hic malo velle ſuo. dixit ei ⁊ cuiuſmodi labor eſt vobis ibi. Ait ei oibus diebus ſeptimane iudicamur. in ſabbato aūt quieſcimus. Reuerſus eſt ad rabi aquiba ⁊ dixit ei. Si eſt ſm verba tua ꝙ deus ſctūs ⁊ benedictūs ꝑ quietē in ſabbato vult honorare non mittat in eo ventos. nō faciat deſcendere pluuias. non fluctuet mare in vndis ſuis. Dixit ei rabi aquiba habet ſe in iſtis deus ſicut is q̄ tranſfert ꝑ quatuor vlnas. Si vis lector figmenta hec iudaica cōtra ipos cōuertere dicas quēadmoduꝫ fluuius ſupra fictus fuit ſignū obſeruandi ſabbati quādo ꝑ totā hebdomadaꝫ currebat trahendo lapides ⁊ quieſcebat in ſabbatis vt ipi fabulanť. ſic eſt nunc efficax argumentū nō obſeruādi ſabbatū. qr nuſq̄ ſub celo ſit fluui⁹ q̄ magis quieſcat in ſabbatis q̄ in ceteris dieb⁹. Per totū quippe mundū diſcurrūt mercatores q̄ ſic ducunt medicinalia variaqꝫ pigmenta ex India que eſt in oriente vſqꝫ ad hyſpaniam que eſt in occidente, ⁊ a meridie vſqꝫ ad ſeptentrionem que eſt vſqꝫ ad anglicos ⁊ norvegios ⁊ ſcotos ⁊ ſic vſqꝫ ad totū mūdū. qđ ſi verū eſſet iuicem ſibi narrarēt ⁊ nomē ꝓuincie vbi talis eſſet fluuius iudeis ꝓcurātibus nō tacerent. Itē mgr̄ iohānes valiſoletanus cōuerſus in libro de cōcordia legum dicit ꝙ iſtud de lapidꝰ flumine nō eſt verū: nec dicit hoc ꝑ aliquē ſapientē niſi ꝑ cōmuuitatē ipoꝝ rabinorū iudeorū ad ipoꝝ confortationē ⁊ gaudiū ſui cordis quoniā hoc nō ſcribiť i aliqua ſcriptura autētica. nec in aliq̄ libro ariſto. de mirabilibus locorū. nec in aliquo alio loco. ſꝫ in libris ſolūmodo iudeorū ad ipſoꝝ confortationē explicať. Hec ille. Ad aliud vo figmentum de mortuo nō aſcendente in ſabbato dici poteſt ꝙ dyabolus ventāma lyon vel aliquis alius potuit aſſumere figuram patris rufi antedicti ⁊ facere ac dicere que dicta ſunt vt iudeorū circa obſeruantiam ſabbati confirmaret errorem. Ad tercium deniqꝫ ꝙ qui non obſeruat apud nos ſpontaneum ſabbatum apud mortuos obſeruabit eum coactus ⁊c. vtꝫ. Ergo abraaꝫ ⁊ multi alii ſancti q̄ nunq̄ coluerūt ſabbatū punienť ꝑ totam ſeptimanā cū īfidelibus ⁊ cōpulſi requieſcent in ſabbato. hoc aūt falſum eſſe quis dubitat. Qr aūt abraam non coluerit ſabbatuꝫ habeť in bereſith minori. Sup illud Gene. ii. vbi dictum eſt. Et benedixit de⁹ diem ſeptimā. dixit rabi iohānati abraam non eſt ſcripta de eo obſeruantia ſabbati. Hec ex pugione vbi. ſ. Poſſumus etiam nobis aſſumere demonſtrationē ꝙ ſabbatū verū quod ſignificat quietē. vt pꝫ Deut. v. c. ſabbatū. ſ. q̄es dñi dei tui eſt dies dñica quā nos xpiani obſeruam⁹. q̄m ſm ſapiētes iudeoꝝ thalmut vt notat mgr̄ iohēs valliſoletan⁹ ꝯuerſus i lib. ð ꝯcordia legū. titulo. iiii. c. x. pma ꝯiūctio ſolis ⁊ lu

ne que fuit in principio creationis mūdi facta fuit die lune ad quinq horas et ducenta et quatuor minuta hore. Et quia textus nō dicit nisi sex diebus operaberis et die septima requiesces. et nō dixit qua die signata inciperent computari illi sex dies. Esset rōnabile quod computatio incipiat a die istius cōiunctionis solis et lune. quia hec duo luminaria distingunt diem et noctem. Que coniūctio vt predicitur facta est die lune. et sic dies septima est dies solis que est dies dñica vt obseruamus xpiani. Est etiam alia ratio. quoniam in ista die saturni quā iudei obseruant est magna mutatio ſm stellas ex diuersitate dierū et locorum ſm longitudines et latitudines terrarū. quia hierusalem est in longitudine. lxvj. graduū. Et ista terra vallisoletana regis castelle est in longitudine lxvj. graduū. Et est differētia inter hierusalem et istam terram plusquam quatuor horarū. Item est alia differentia inter ista ſm motum puncti altioris spere none per quem mouentur poli. et sic a tēpore quo lex moysi data est vsq ad ista tpa est facta mutatio et differentia plusquam per quinquaginta gradus. et isto polorum motu mutate sunt lōgitudines et latitudines et mutati sūt dies et noctes in oībus mūdi partibus vsq ad ista tempora et ſm diuersitatē terrarū supradictā hodie iudei vnam horam illius diei sabbati sibi precepti nō obseruant. nec illam met diem a moyse illis temporibus institutam. Talis mutatio potest clarissime cognosci ex mora quā fecit sol spacio vnius diei stando imobiliter tempore Iosue: et etiā ex retrocessione solis decem lineis in horologio Achas tpe regis ezechie. Et si iudei dicunt ſm supradictā rationē quod idē debet iudicari de die dñica ſm xpianos. Respō deo quod hec obseruantia quā obseruant christiani non dependet a die domini-

ca ratione diei dominice: sed ratōne resurrectionis christi veri messye in qua die ipse resurrexit. nec obest mutatio facta ex quo manet ipsa principalis et precisa causa quare fit scz memoria creationis mūdi et resurrectionis sancti messye et adhuc non obligarentur seruare predicta. nec etiā sacrificiū et obseruatōes septimarū et pollutionū et aliorum similium. posito quod ad terram pristinā reducerentur: quod est impossibile propter diuersitatem locorum terre ſm longitudinē et latitudinē. et terrarū etiam constellationes ſm imaginationē sapientum. et iste est magnus defectus legis. scilicet quod oīa que legis erant nō obseruari debebāt in omni loco mūdi quod non est in lege christi veri messye. quia in omni loco et quacunq parte terrarum tenentur xpiani legem sancti messye firmiter obseruare. Sanctus Bernardus in suo euangelio eterno assignat duodecim priuilegia diei dominice propter que sabbatū non immerito in dominicā diē mutata est. Prima est quod fuit prima omnium dierū. Secundū quod erit vltima dies presentis vite. Terciū. quia diem dominicam nulla precessit nox. Quartū quod ei nulla nox subsequetur. Quintū. quia in eo creauit deus celum et terram. Sextum. quia in eo creati sunt omnes angeli a deo et boni in paradiso gratificati et glorificati sunt et econtra mali angeli in eodem die peccantes de celis ad inferos expulsi sunt. Septimū. quia ſm orosium in die illa primo precepta data sunt filijs israel. Octauū. quia in illa die christus incarnatus est. Nam vt testatur magister hystoriarū die qua dixit deus fiat lux visitauit nos oriēs ex alto et cristus incarnatus est. In huiꝰ mōi mysterium et figurā datū fuit māna in die dñica sic ait sup Exo. origenes. Hoc quidē probatur per hoc quod in. xvj. c. dictū est. Sex dieb9 colliget illō. die āt sexta duplū colliget.

patet em̄ dīe ſextā vocari illū q̄ ſabba-
tū p̄cedebat q̄ eſt feria ſexta.⁊ ex h̄ pa-
tet ꝙ māna die dn̄ico datū fuit. Si em̄
ſex diebus cōtinuis collectū fuit. Se-
ptima aūt die ceſſatū eſt:⁊ ꝑ cōſequēs
māne initiū a prima die dn̄ica exordi-
um ſumpſit. Nonuꝫ qꝛ in die dn̄ica
xp̄s deſtructis inferni clauſtris capti-
uam ducens captiuitatē.ac ſctōꝝ aīas
de lymbo eripiens triumphal'r a mor-
tuis reſurrexit:cuiꝰ reſurrectio nr̄e re-
ſurrectōnis exemplar eſt. Decimuꝫ.
qꝛ die dn̄ico ſpūs paclitus diſcipl'is da
tus eſt. Vndecimū.qꝛ in die dn̄ico
erit reſurrectio mortuoꝝ.⁊ reddet deꝰ
vnicuiqꝫ ſm̄ opa ſua. Duodecimuꝫ
qꝛ in die dn̄ico erit initiū ⁊ cōtinuatio
ſine fine laudū dei ⁊ dn̄i noſtri ih̄u xp̄i
veri meſſye in gl'ia ſempiterna. Vnde
Eſa.vlti.Et erit ſemē eoꝝ ex ſufficien-
tia mēſis ex menſe ſuo ⁊ ex ſufficiētia
ſabbati in ſabbato ſuo.iſtud eſt ſeculū
futurū qd̄ totū erit ſabbatū.i.requies.

Et nota ꝙ menſis legitime dicit̄ he
redes hebraice:ponit̄qꝫ apud eos ꝓ ꝑ
fectōne numeri oīm dieꝝ in q̄bus lu-
na ꝑficit curſum ſuū. Cū luna quippe
cōputant iudei ⁊ nō cū ſole. Menſis
ergo hic vt ait btūs Greg.ꝓ ꝑfectōne
poſitū eſt:⁊ ſabbatū ꝓ requie in q̄ ſer-
uile opus fieri nō licebat.Erit ergo ſe-
men eoꝝ.i.apoſtoloꝝ ⁊ ſctōꝝ p̄dicato-
rū facientiū filios ſpūales.ex menſis
ſufficientia.i.ex ſufficientia ꝑfectionis
vite p̄ntis.in mēſe ſuo.i.in ꝑfectōe glo
rie ſue in futuro.Sicqꝫ ſemen auditm̄
ex ſufficientia ſabbati.i.requiei in die-
bus dn̄icis ⁊ feſtiuitatibus alijs ad au
diendū verbū dei necnō ex ſufficientia
requiei a vicijs ⁊ pc̄tis in vita preſenti
erit in ſabbato ſuo.i.in ſempiterna re-
quie ſua:in vita futuri ſeculi.qd̄ totuꝫ
eſt ſabbatū vt p̄dictū eſt. Et ſi quer̄
quare fuit ordinata quies diei ſeptime
ꝑ iudeos die ſabbati ⁊ nō alia dies ſe-
ptimane. Rn̄det ſupradictꝰ magiſter
iohēs in eodē lib.ti.iiij.c.viij.ꝙ ad h̄
fuit triplex ratio. Prima eſt qm̄ ſm̄ a-
ſtrologos maior cōiūctio ſaturni cum
ioue fuit in capite arietis aſcendente
aquario q̄ eſt domꝰ ſaturni que cōiun-
ctio neceſſitauit ⁊ coegit ppl'm iudeo-
rū vt ſtarent in captiuitate egypti qua
dringentis annis:⁊ ꝙ inde educerent̄ ī
manu forti ⁊ brachio extento.⁊ ꝙ ibi fi
erent miracula extra naturā.Et id̄o fu
it in die ſaturni dies ſabbati ordinata
in memoriā exitus de egypto ⁊ in me-
moriā cōiunctionis ſaturni ⁊ iouis in
domo aquarij:vt dictū eſt.Et ratio q̄-
re magis firmauerūt ſe ſuꝑ ſaturnū q̄ꝫ
ſuꝑ iouē eſt.qꝛ ſaturnus eſt altior. Itē
qꝛ aſcendens cōiūctionis fuit aquariꝰ
que eſt domꝰ ſaturni ſecūda. Item ꝓ-
pter alias ꝓprietates q̄s iudei ⁊ terra
ipoꝝ habent cū ſaturno ſm̄ ꝙ dicunt
aſtrologi ⁊ vlterius declarabo.⁊ ideo
ordinatū fuit a iudeis ꝙ dies ſeptima
qn̄ nihil opari debent ꝙ eſſet in die ſa-
turni:⁊ ꝙ eſſent in tenebris ⁊ ſine can-
delis:etiā que ponūt aſtrologi debere
obſeruari in die ſaturni vt liberent̄ ho
mines a damnis ſuis ⁊ influentia effe
ctiua.Secūda rō eſt:qꝛ iſta die ſatur-
ni planete infectiui ⁊ damnoſi habent
ſingularē poteſtatē.qm̄ p̄ma hora no-
ctis diei ſabbati eſt hora martis ſm̄ cō
putatōem horaꝝ:vt iudei cōputant or
dinādo primo noctē:⁊ poſtea diē. Et
prima hora diei ſabbati eſt hora ſatur-
ni.qui duo planete ſunt damnoſi ſm̄
aſtrologos:⁊ ſic in die illa naturali.dā
noſi planete habent ſuā influentiam
damnoſam ſingularem.Et ſic ſcripſit
rabi abraam in gloſa ſua quā fecit ſuꝑ
decem preceptis ſuper illo ſpecialiter
Memento vt diem ſabbati ⁊c. Dixit
iſtud preceptum fuit ꝓpter ſperam ſa
turni:⁊ qualibꝫ die in hebdomada ha
bent ſtelle mobiles ipſarum quelibet

vnam diē in qua magis apparet ipſa⁊ virtus. ⁊ qm̄ vnā die in hebdomada q̄ eſcere tenebant in ſignū ⁊ memoriam creatōnis mūdi. vt dictū eſt. Jdeo ordinauit eis moyſes in mara q̄ iſta dies requietōnis eſſet ſpecial'r ⁊ ſignant illa dies ſaturni que eſt ſabbatū i qua ſtelle p̄dicte dānoſe habēt poteſtatem ⁊ influentiā ſingulare3: vt ab iſparū dānis ⁊ infectōibus tuerent. ¶ Tercia ratō eſt ꝓpter poteſtatē iſtis planetis data3 ſup iudeos ⁊ terrā ſuam. q2 ſm aſtrologos iudei ſunt ſub cōſtellatōne mart' ⁊ ſaturni. ⁊ ſic p experientiā pt3 qm̄ quādo ſaturn⁹ eſt in domo caſus ſui. ⁊ habet aſpectu3 a malis ⁊ damnoſis alijs ſtellis. tūc euidēter apparet malū op⁹ aliqđ in iudeis ⁊ hoc ſepiſſime ſum expertus. ⁊ ſm cōditōnes ſuas vident eſſe de natura ſaturni ꝑut dixit Ptolomeus q̄ de natura ſaturni eſt miſeria ⁊ caſus ⁊ ppl's captiuus ⁊ mala⁊ conditionū. vt ſunt iudei. Et ideo diebus ſabbatinis: ⁊ alijs diebus vbi erant predicte planete in exultatōibus ſuis faciebant plura ſacrificiaq̄3 in alijs diebus vt ab iſtarū planetarū dānis ſpecialit' eſſent ſalui. ꝑut p glo. rabi abraa3 cuidenti⁹ demōſtrat quā fecit generaliter ſup legē. ⁊ pbatū eſt p dicta aſtrologorū. que ego allegaui in declaratōe quā ſcripſi ſup glo. p̄dicti rabi abraā abenagra. ⁊ iſtā talia cerimonialia priuanda erant in cōplemēto legis in aduētu xp̄i. qm̄ ipſe venit ꝓ ſalute aiarū. Et vt tales opiniones falſas total'r aboleret que ydolatriam ſapiunt apparent. Et cauſa finalis legis cōplementi non eſt res corpalis ſ3 pot⁹ ſpūalis: ⁊ in vnius dei obſeruantiā in hebdomada in memoriā creatiōis mūdi que fuit cauſa finalis mutatōnis legis. ꝑut diximus. Rōnabile erat in cōplemēto legis ponere illam diem que eſt dies requietionis ⁊ illam aiam ſupfluam aliā quam dicunt cum eo venire. ꝑut dixerunt q̄ text⁹ dicit quieuit ⁊ aiauit. Exod. xxxi. Aiam aliā creauit hoī die ſabbati qđ eſſet die ſolis que eſt dies dn̄ica. ⁊ iſta die dn̄ica xp̄s a mortuis reſurrexit: vt demonſtraret mūdo aiarū ſalutē. ⁊ ꝓpter iſtā diem, vere dicit aiam alia3 venire. Qm̄ ꝓpter reſurrectione3 xp̄i aie ppetuo vitā habent. ⁊ hoc ſignauit Algaſel pħus dicens in reſplēdore ſolis ſaturno nō indigem⁹. huc⁹ſq3 p̄dictus doctor. Patet ergo quare iudei obſeruant diē reqetōnis hebdomade in die ſaturni. et l3 dies requietōnis ab oib⁹ de mūdo ſabbatū dicat: q2 ſic ſabbatū interpretat vt ſupra patuit. q2 tū nō ea intētione qua iudei ſabbatū ſuū appellant. Jdeo nō diem ſaturni: ſ3 aliū colunt. vt videlicet diē dn̄icam nos xp̄iani oibus ſupſtitōibus excluſis in memoriam reſurrectōis xp̄i tali die factā ⁊ future reſurrectōis: tali die fiendam vt ſupra dictū eſt. Jtē poſſim⁹ adducere contra iudeos auctem magiſtri Alfonſi cōuerſi in lib. bello⁊ dei. Jn quo diſputauit cōtra iudeos ſm opiniōes thalmut. vbi dicit q̄ ſm iudeos nō eſt incōueniēs dicere omia feſta ⁊ ieiunia remiſſionū ⁊ indulgentiarū poſſe mutari. ⁊ textus vocat ipſa ſabbatum ſicut ipmmet ſabbatū. ⁊ pbant hoc Leuit. xxiij. Hec ſunt ferie dn̄i quas vocabitis ſctās. ⁊ gloſauerūt dicētes vocabit' .i. poſito q̄ errent ſcient vel ignorāter. qm̄ illa debent feſta ſimpliciter reputare. ⁊ ſic nō debent iudei incōueniēs reputare q̄ illi qui recipiūt legem ſancti meſſye diē ſabbati in diē dn̄icam commutarūt ꝓpter rationes ſuperi⁹ allegatas. Et de hoc xp̄s in euangel. Math. xij. reſpondēs eis qui dicebāt iheſum xp̄m nō licere in ſabbato curare. dixit filius hoīs habet poteſtatē ſuper ſabbatum.

Contēdit iudeus pꝛobare ꝙ Iheſus chꝛiſtus non eſt verus meſſyas: qꝛ non venit in nouiſſimis diebus.

Extū argumentū nitiꝛ oſtendere ihm xpm ſaluatorē noſtrum nō eſſe verū meſſyam in lege et ꝓphetis ꝓmiſſum. Arguūt ergo iudei ſic. verus meſſyas debet venire in nouiſſimis diebus: ſꝫ nōdū ſunt dies nouiſſimi. ergo nōdū venit meſſyas. Maioꝛ patꝫ Eſa. ij. qď exponiꝛ ad lr̄am de meſſya vbi diciꝛ. Erunt in nouiſſimis diebus. Minoꝛ ſatis ptꝫ. Ad illud argumentū dicendū ꝙ dies meſſye dicūtur nouiſſimi habendo reſpectū ad oꝛdinē. habendo reſpectū ad etatē. habēdo reſpectū ad ſacram ſcripturā. Primo ad oꝛdinē. qꝛ ſex milia diuidendo ⁊ oꝛdinando ꝑ tres dualitates: ſic̄ menſuraꝛ duratio mūdi ſm iudeos. ⁊ duo nouiſſima millenaria dicunꝛ dies meſſye. ptꝫ ꝑ Canadū bellan. Vñ in thalmut in libꝛo ꝗ diciꝛ canhedrū. qui ſonat ſacerdotes magni. inuenitur h̄ ꝙ ſequiꝛ legerūt in ſtudio helye ꝙ ſex milia anni mūdus habet durare duo milia vanitatis ⁊ duo milia legis. ⁊ duo milia meſſye. ⁊ ſequiꝛ. Et ꝓpter noſtra pctā que ſunt multa tranſierūt ex illis que p̄terierūt. hec ibi. Et cū hoc dixit thalmut quaſi tranſierant de duobus milibus annis meſſye ꝗſi ſexcenti anni. ⁊ poſt illud tēpus tranſierūt iam ꝗſi. dcccxlij. anni cū illo numero ſex miliū annoꝝ. videꝛ cōcoꝛdare btūs yſidorus ſup penthateucum. ſup illo paſſu Enoch ſeptim⁹ ab adam ꝗ placuit deo. tranſlatus eſt Dicit ibi enoch ſeptim⁹ ab adam ſeptimā requiem ſignificat. Tranſactis nanqꝫ ſex milibus annis ⁊ renouato celo ac terra. factoqꝫ iudicio tranſferenꝛ ſancti in vitā eternaꝫ. Nūc vide cecitatē iudeoꝝ: ipi cōputant annos a creatōne mūdi ſicut nos a natiuitate xpi: ⁊ dicūt ꝙ iſto anno in quo nos cōputam⁹ mille. cccclx. annos dñi ſunt. a creatōne mūdi qnqꝫ milia. ccxx ⁊ ſic ptꝫ ꝙ de duobus milibus annis meſſye iaꝫ trāſierūt ſm eoꝝ cōputum mille. ccxx. anni ꝗbus debuiſſet venire meſſyas. ⁊ cū nō ſit numerus annoꝝ vltra ſex mille. vt dictū eſt. ⁊ ipe debet regnare duob⁹ milibus annis. quō h̄ ē poſſibile cū non reſtant ſm cōputū ſuum niſi. dcclxxx. anni. Itē ipi aſſignāt in p̄dicto numero annoꝝ dterminatū tēpus meſſye. ſcꝫ finitis quatuoꝛ milibus annis a creatōne mūdi vt referūtur duo mille ꝓ meſſya. Nūc attende ꝗd dicit Eſaias. c. lx. in fine minimus erit ibi mille: ⁊ paruulus in gentē foꝛtiſſimā. ego dñs: in tp̄e eius ſubito faciam illud. O iudee tu determinaſti tēpus meſſye. ⁊ vide ꝗd dicit deus. Ego dñs in tp̄e eius. ſcꝫ meſſye ſubito faciā illud. Sup quo v̄bo dicit gloſa hebꝛaica. ſi fuerint boni ante tp̄us ſuū. ⁊ ſi nō fuerūt boni in tp̄e ſuo. ergo neceſſe eſt ꝙ iudei concedūt ſm ſuā gloſam vnū de duobus. Vel ꝙ ipi fuerūt boni vel nō boni. Si boni. ergo meſſyas venit ante tp̄us ſuū. ſcꝫ anteqꝫ inciperet numerus qnqꝫ miliū. Et ſi fuerunt nō boni ſicut ipſimet cōcedūt in dicto ꝓhabito ꝙ ꝓpter peccata ſua multa tranſierūt. ſcꝫ anni ꝗ pꝛeterierūt. neceſſe ē ꝙ tūc concedunt ſm ſuā gloſaꝫ ꝙ in tēpe ſuo venit. ſ. finitis ꝗtuoꝛ milib⁹ annis i p̄ncipio ꝗnti millenarij ānoꝝ. ⁊ ſic habēt ꝯcedere ꝓcēio ꝙ ſm ſuū numeꝝ iā ſūt mille ⁊. xviij. anni ꝙ natus ē meſſyas. Et ſi dicant ꝙ nos cōputam⁹ plus anticipando tp̄s. Dico ꝙ licet ſimus differētes cū eis in cōputatōe annoꝝ a creatōe mundi ſtante tñ ſuo numero in veritate. lꝫ anticipauerit tp̄us adimpleuit qď ꝓmiſit. Sicut ſi aliqs rex ꝓmiſiſſet tibi caſtrū vſqꝫ ad diē ſignatū

extremũ ſcꝫ anni. Si aũt illud tꝑus vt puta in medio anni vł al's tibi dederit caſtrũ certũ eſt ꝙ adimpleuit ꝓmiſſuꝫ ⁊ ſic nos xp̃iani ſtante numero iudeorũ cõputabim⁹ eũ ingreſſũ q̃nti mille narij ⁊ dicem⁹ ꝙ ſũt iaꝫ mille.cccclviij. ꝙ venit meſſyas. ſtante tñ cõputatõne nr̃a a creatiõne mũdi. Dicem⁹ ꝙ meſſyas venit infra duo vltima millenaria Cũ ergo ꝑ ordinẽ ⁊ reſpectu ad duas primas dualitates miliarioꝝ annoꝝ duo vltima millenaria in q̃bus debet regnare meſſias dicant᷑ dies nouiſſimi Sequit᷑ ꝙ dies in q̃bus venit iheſus nazarenus verus meſſyas ſũt dies nouiſſimi de hoc numero ſex miliũ annorũ. Dictũ fuit ſ̃.lib.j.ar.vj.pũcto.iiij. theſauro.j. Scd̃o ptꝫ hoc idẽ habẽdo reſpectũ ad etatẽ. Naꝫ duratio mundi menſurat᷑ ſeptẽ etatibus: ſicut duratio hois quarũ nouiſſima in vltima eſt decrepitas que p̃fixũ habet principiũ ſicut cetere etates. nõ tñ terminũ. q: multotiens plus durat q̃ cetere etates: ⁊ iheſus nazaren⁹ fuit i decrepita etate mũdi. ⁊ ꝑ cõſequens in nouiſſimis dieb⁹ habẽdo reſpectũ ad etatẽ. ¶ Tercio patꝫ hoc habẽdo reſpectũ ad ſacrã ſcripturam. nã mł'ta tpa ⁊ dies p̃cedẽtia ihm nazarenũ circiter ꝑ duo milia annoꝝ dicunt᷑ in ſcriptura dies nouiſſimi ſicut ptꝫ Gen̄.xlix. Vbi iſrł vocat' filijs ante mortẽ ſuã dixit. Congregamini filij iſrael vt annũcieꝫ vobis q̃ ventura ſũt in nouiſſimis dieb⁹. vbi mł'ta annũciat non ſolũ de his q̃ debẽt impleri de aduẽtu meſſye: ſꝫ etiã multa que cõpleta ſũt tpe regnꝫ iſrael ⁊ iuda ſicut fuit de primatu iuda ⁊ de excellẽtia ſuper oẽs frẽs ſuos ⁊ d̃ regno ibi iuda te laudabũt fratres tui ⁊c̃. Patet igit᷑ ꝙ non ſolum dies meſſye in q̃bus fuit iheſus nazarenus dicunt᷑ dies nouiſſimi ſꝫ etiam multa tpa ante circiter ꝑ duo milia annorum precedentia dicunt᷑ dies nouiſſimi.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ iheſus xp̃us nõ eſt verus meſſyas: q: in eius aduẽtu mõs ſyon non fuit eleuatus in vertice montium.

Septimũ argumentũ iudeoꝝ eſt tale. In aduẽtu meſſye mõs ſyon debet eleuari in verticem montiũ: ſed hoc nõ eſt factũ: ergo nondum venit meſſyas. Maior eſt Eſa.c. vbi.ſ̃. Erit in nouiſſimis diebus preparatus mons domus dñi.i. mons ſyon in quo erat templũ in vertice montiũ: ⁊ eleuabit᷑ ſuꝑ colles. Minor patꝫ q: in diebus ihu nazareni nihil tale factũ eſt. Ad illud argumentũ iudeoꝝ de monte ſyon. q̃ in diebus meſſye ſm iudeos debet eleuari ſuꝑ alios mõtes vnde dixerũt aliq̃ iudei ꝙ tẽpe meſſye debet de⁹portare montẽ thabor ⁊ mõtem ſynai ⁊ montẽ carmeli ad locum vbi eſt jrł'm ⁊ in vertice iſtoꝝ montiuꝫ ponere montẽ ſyon: h̃ dicũt ipi nõ eſſe factũ tpe iheſu nazareni, ḡ nõ eſt meſſias. Rñdeo ſm rabi ſalomonem ꝙ iſta eleuatio mõtis ſupra mõtes nõ eſt intelligenda ſm locũ ſꝫ ſm excellentiam ⁊ glĩam illi⁹ mõtis: q: ibi debebãt opari magna ſigna ⁊ miracula pluſq̃ in alijs mõtibus qd̃ impletũ ẽ tpe ihu nazareni: q: ibi illuiauit cecũ. curauit languidũ. ibi ſuꝑ oẽs apl'os miſit ſpm̃ ſanctũ: ibi multa alia ſigna ⁊ miracula fecit. Et in hoc mõs ille ſuꝑ alios montes eleuari debebat ⁊ ſic impleta eſt ꝓphetia in vero meſſya ihu xp̃o.

Contendit iudeus probare ꝙ iheſus xp̃us non eſt verus meſſyas. quia in eius aduentu ad eum non confluxerunt omnes gentes.

Octauū argumentū iudeoꝝ eſt ad verum meſſiam cum debet venire debent confluere omnes gentes: ſ; ad ihm nazarenum non confluxerunt omnes gentes: ergo non eſt ipe meſſias Maioꝛ patet yſa. c. quo ſupra vbi ſtatim ſequit: ⁊ fluent ad eum omnes gentes Minoꝛ eſt clara dicūt iudei ꝙ in nazareno non crediderunt omnes gentes nec adhuc credunt. Ad illud argumentū iudeoꝝ ſup illud: fluent ad eum. i. ad fidem eius omnes gētes. Dicendu; ꝙ ibi omnes diſtribuit ꝓ generibus ſingulo ꝝ non ꝓ ſingulis generū vt omne aial fuit in archa noe ita ꝙ eſt ſenſus ꝙ de quolibet gentiu; genere venirent ad fidem veri meſſie: qď impletū eſt in ihu vero meſſia nr̄o ꝑ apoſtolos ſuos ꝑ quoꝝ ꝑdicatione; de oībus gentibus conuerſi ſunt ad fidem xp̄i: q2 in omnem terra; exiuit ſonus eoꝝ ⁊c. Et ſic in iſto modo in ihu vero meſſia onſtro impletū eſt illď. pſ Deus iudiciū tuū regi da et adoꝛabūt eu; omnes reges omnes gentes ſeruient ei: qď impletū fuit in conſtantino imperatoꝛe qn̄ ſuſcepit fidem xp̄i. vel aliter dicendu; ꝙ aliqn̄ omnes in ſcriptura ſumit ꝓ multis vt. ij. regū. xvij. Dixit abſalon ⁊ omnes viri iſrl̄. Melius eſt conſiliū chuſi conſilio achitofel ⁊ certū eſt ꝙ non erant ibi omnes viri iſrl̄ ſed multi. Similiter in euangelio Math. ij. Audiens herodes rex turbatus eſt ⁊ omnis iheruſolima cum illo omnis em̄. i. multi de iheruſolima: ſic in ꝓpoſito venient ad eum omnes gētes. i. multi de gentibus

Contendit iudeus pꝛobare ꝙ iheſus chꝛiſtus non ē ver⁹ meſſias quia in eius aduentu non dixerunt gentes venite aſcēdamus ad montem domini

Nonū argumentū iudeoꝝ ē cu; verus meſſias venire debet gentes confluentes ad eum dicere debent Venite aſcendamus ad montem domini ⁊ ad domum dei iacob. Sed hoc non dicitur in aduentu ihu nazareni ergo non eſt verus meſſias. Maioꝛ patet yſa. vbi ſupꝛa. Venite aſcendamus ad monte; domini ⁊ ad domū dei iacob. Minoꝛ patet: quia aliq̄ xp̄iani dicunt: eamus ad domu; petri Alij dicunt eamus ad domum pauli. Alij ad domū martini ⁊c. Nullli vero dicunt ad domum dei iacob. Ad h̄ argumentu; dicit Alanus in ſuo quadripartico libꝛo. iij. c. ix. Dicens ꝙ mons iſte xp̄s eſt in quem iam vniuerſe fines terre credunt: iam adoꝛant vniuerſe familie gentium vna ⁊ concoꝛdi voce dicunt. Eamus ad monte; domini ⁊ ad domū domini dei iacob: hoc eſt ad domū dei quem coluit abraam quem coluit iacob: quem coluit moyſes: quem coluit aaron. Ideo oſtenditur vnū deum eſſe ⁊ eoꝝ qui ante legem fuerunt fideles: ⁊ eoꝝ qui ſub lege extiſtunt: et eoꝝ qui nunc exiſtunt credentes in deum. Quot autem arguūt nos ſuper h̄ quod dicimus eamus ad domu; petri ad domū pauli ad domu; martini ⁊c. Nullus qui ſane ſapit dictū h̄ ita intelligit. Nulla; quippe petro ſiue paulo domum facimus. Sed in honoꝛe; petri atq; memoꝛiam ſancti pauli deo eā dedicamus. Nec vlli pontificum fas ē in conſecratione eccleſiarum dicere tibi petro ⁊ tibi paulo hanc domum dedicamus: ſ; potius deo dicitur cōſecrari: ⁊ q̄uis diuerſe eccleſie deo conſecrētur. tn̄ vna eſt domus dei: vna eſt dei eccleſia omniūq; fidelium conuentus. Ad hanc domū dei accedit qui de vnitate eccleſie eſt. In hac domo dei adoratur mons montium ⁊ chꝛiſtus ſantus ſanctoꝛum hic peccata remittunt ⁊

hic non ſolū homicidium ꝓhibet imo etiā ira ⁊ odiuꝫ tollit.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ iheſus non ē verus meſſias q2 in eius aduentu gladij nō ſunt cōuerſi in vomeres nec lancee in falces

Decimū argumentum iudeoꝝ eſt In aduentu meſſie gens cōtra gentem non debebat leuare gladium nec exerceri vltra ad preliuꝫ ⁊ debebant conflare gladios ſuos i vomeres ⁊ lanceas ſuas in falces. Sꝫ cōſtat ꝙ poſt aduentum ihu nazareni et adhuc modo non ceſſauerunt bella ꝑ orbem vt patet manifeſte et maxime i iudea quia poſt mortem eius fuerunt acerrima bella ⁊ iudea per tytum ⁊ veſpaſianum: fuerunt etiā ſemper lancee ⁊ gladij ⁊ alia arma bellica i magna copia. Igitur ihs nazarenus non eſt verꝰ meſſias Maior patet yſa.c. vbi ſupra. Ad iſtud argumentuꝫ iudeoꝝ de pace que debebat eſſe tempore meſſie de q̄ ꝓpheta non leuabit gens contra gentem gladium nec exercebunt vltra ad prelium. Dicendum ꝙ iſta pax fuit tēpore ihu nazareni veri meſſie. Naꝫ fuit pax ſpiritualis inter viros ſpirituales: quia inter malos pax eſſe non poteſt. Non eſt pax impijs dicit dominꝰ yſa.xlviij. In cuius ſignum angeli in ſua natiuitate cantauerunt Gloria in excelſis deo Et in terra pax hominibꝰ bone voluntatis. Fuit etiā tꝑalis pax de qua intelligunt. Primo in romano imperio quia in ceſare Auguſto finita ſunt omnia bella ciuilia que inceperūt in roma immediate poſt euerſionem cartaginis. Secūdo in iudea pax maxima que incepit in natiuitate ihu nazareni quando mūdus tanta pace gaudebat ꝙ ceſar Auguſtus nō armis aut bellis occupatꝰ voluit ſcire quot ville quot ciuitates quot caſtra eſſent i mūdo. Et ex h exijt edictū a ceſare Auguſto vt deſcriberet vniuerſus orbis Lu. ij. Et durauit iſta pax per.c.xv.annos vſqꝫ ad deſtructionē ihrlm ꝑ tytū ⁊ veſpaſianū qđ patet quia ante ihm xp̄m ceſar auguſtus regnauerat p.xlij.ānos xp̄s aūt.xxxiij. vixit vſqꝫ ad paſſionem Et deinde a paſſione xp̄i vſqꝫ ad deſtructionem ihrlm influxerunt anni.xl.et ſic ſunt in ſumma centū ⁊.xv.anni. ita ꝙ fuit diuturna. Et tunc ꝓbabile eſt ꝙ ꝓpter diuturnitatem pacis iudei cōflarent gladios in vomeres ⁊c. ſicut ſenſibiliter videt in terris vbi poſt bella ſeqtur pax diuturna. Sequit in dicta auctoritate non leuabit ⁊c. yꝑbole eſt ad deſignandum pacis diuturnitatem ſicut cōiter dicit de aliquo negocio qđ ꝓtrabitur vltra modum conſuetum. Iſtud negotium nunqꝫ terminabitur licet aliquando terminetur infra annum vel infra menſem ſeu etiam i minori ſm conditioneꝫ negocij: ⁊ hic modus loquendi ꝑabolicus frequens eſt in ꝓphetis. Sed dicunt iudei ꝙ iſta ꝓphetia nūqꝫ impletur niſi illa pax fuiſſet ꝑpetua ꝓpter illud quod ſequitur nec exercebunt vltra ad preliū quia ſignū aduentus meſſie eſt pax ſine fine patet yſa.ix. Multiplicabitur eius imperium ⁊ pacis eius non erit finis vbi agitur expreſſe de aduentu meſſie. Et in pſ. Deus iudicium tuum regi da. Orietur in diebus illis iuſticia ⁊ habūdancia pacis donec auferatur luna: ſꝫ luna nūqꝫ auferetur ergo nec pax. Dicendū ad primum cum dr: nec exercebunt vltra ⁊c. ꝙ li vltra non dicit eternitatem ſed diuturnitatem tempis ſic patet qđ fuit. Vel aliter dicendū eſt ꝙ in dictis ſacre ſcripture attendē debemus ea q̄ ſunt ꝑ ſe ⁊ diuinitē ea q̄ ſūt ꝑ accñs ⁊ ex ꝯſeqnti. Sciendū ē ꝙ lex antiq̄ ꝑ ſe ⁊ directe ꝑcipiebat ꝑplo cor-

pale pliū. Nā ad adquirendū ꝛ defen-
dendum regnū temporale in antiqua le
ge pmiſſum neceſſarius erat gladius
expediebat lancea et cetera arma ſine
quibus ciuitates terrene ab inimicis
acqri vel defendi nō poſſunt. Idcirco
dicitur Iudicū.iij. Hec ſunt gentes
quas dñs dereliquit vt erudiret in illis
iſrahelem ꝛ omnes qui non nouerūt
bella cananeoꝝ ꝛ poſtea diſcerent filij
eoꝝ certare cum hoſtibus ꝛ habere cō
ſuetudinē pliādi ꝛc. Ex qb⁹ manifeſte
patet ꝙ ſicut prima lex expreſſe pmit
tebat regnū terrenū ita directe pcipie
bat tpale pliū. Sed lex euangelicā or
dinans pplm ad acquirendū ꝛ poſſi
dendum regnū celoꝝ ad que directe ꝛ
per ſe non indigemus armis materia
libus ſ ſanctitate ꝛ virtutibus xpi qꝺ
ſcꝺa Chorī.x. Dicim⁹ arma milicie no
ſtre non ſunt carnalia qꝛ tota colluctatio noſtra in noua lege eſt aduerſus re
ctores tenebraꝝ ꝛ cōtra ſpūalia nequi
cie in celeſtibus vt habet ad Ephe. vj.
De his armis viſum eſt ſupra li. pmo
cōſideratione pma. Eſt igit ſenſus p-
phetie ſi debeat cōpleri in hac vita pre
ſenti ꝙ tpe noue legis nō erūt talia bel
la ex cōditōe legis ſic accidebat in lege
antiq̄ ſ ſolū indigemus vomere ad ſe
miandū meritū in pñti vita ꝛ falce ad
metēdū pmiū in futura glia: vel alit ſi
cut dic pitiſſim⁹ vir Petr⁹ alfonſi in
ſuo dyalago ti.ix. Ait eñ ꝙ nō dixit p
phecia predicta qd facture ſint gentes
enarrādo: ſ qd pceptur⁹ ſit xps oñdē
do queadmodū ꝛ alibi zacharias dic
de ipo ꝛ loquet inquit pacē gētib⁹ ſic
eñ h de eo ꝙ pacē pcepturus ſit dictū
eſſe intelligim⁹ ita ꝛ ibi: quaꝫ cū ꝛ ipſe
pceperit ſi completū non eſt nulla ei⁹
culpa fuit. Ad alia duo. ſ. et pacis non
erit finis ꝛ donec auferat luna dico: ꝙ
non debent exponi iſte pphecie de pa-
ce tēporali: ſ illa que durauit illo tpe
fuit ſignū pacis ſpūalis: qꝛ a certū eſt
ꝙ cito poſt mortem xpi: ſicut dictū eſt
reſurrexerunt bella in iudea: iudeis ad
inuicem pugnantibus ꝛ iteꝝ cōtra ro-
manos rebellantibus ſicut dicit Ioſe
phus in libro de iudaico bello: pter
qꝺ ciuitas ihrlꝫ ꝛ tra ī circuitu fuit de
ſtructa. Exponitur ergo de pace quaꝫ
angeli clamauerunt in xpi natiuitate
dicentes. Gloria in excelſis deo: et in
terra pax hominibus bone voluntat.
Hec pax conſiſtit in tranquillitate cō
ſcientie que pmanet in iuſtis oñi tpe.
puer.xij. Non triſtabit iuſtuꝫ quicqꝺ
ei acciderit: ꝛ ſic permanebit in iuſtis
vſqꝫ ad finem mundi cui ſuccedit pax
celeſtis que exſupat oñem ſenſum ad
Philipen.iiij. ꝛ ſic manet eternalit ex
parte finis ſicut luna que eſt incorrup
tibilis. Pax ergo pphetata de meſſia
eſt pax per angelum in ſua natiuitate
nunciata quā mundus dare nō poteſt
quia mundus dat pacem ſuam cū ma
la voluntate: dat pacem in ſigno nō in
ope in ore non in corde. pſ. Loquunt
pacem cum pximo ſuo: mala autē in
cordib⁹ eoꝝ: ꝛ illā ſpūalem pacem bo-
ne volūtatis p angelū nūciatam cōfir
mauit ihs xps verus meſſias in mor-
te dicēs: pacem relinquā vobis: paceꝫ
meā do vobis nō qūo mūdus dat ego
do vobis Iohis.xiiij.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus non eſt verus meſſias qꝛ in eius aduentu non habitauit lupus cum agno.

Vndecimū argumentū iudeoꝝ
contra veꝝ meſſiā ſumit de textu
yſa.c.xj. Egrediet vga d radice
yeſſe q pm oñs doctores loqt de aduē
tu meſſie q de radice yeſſe egreſſurus
erat: ꝛ ſeqt: hitabit lup⁹ cū agno ꝛ par
dus cum edo accubabit: vitulus ꝛ leo
ꝛ ouis ſimul morabūtur ꝛ puer puul⁹

minabit eos:vitulus et vrſus paſcent
ſimul ⁊ requieſcēt catuli eoꝝ: ⁊ leo q̄ſi
bos comedit paleas ⁊ delectabit infās
ab vbere ſuper foramina aſpidis ⁊ i ca
uerna reguli qui ablactatus fuerit ma
nium ſuaꝫ mittet. Super iſto textu di
cunt iudei ꝙ in aduentu meſſie anima
lia ſilueſtria pacificabunt ſic videlicet
ꝙ pacifice viuent ⁊ habitabunt cū aia-
libus naturaliter manſuetis: ⁊ ꝙ ani-
malia venenoſa non nocebunt homi-
nibus nec pueris, ymmo ꝙ ifantes ſe-
cure ludent cum eis: nihil hoꝝ dicunt
iudei impletum in tempore ihu naza-
reni ergo non eſt meſſias. Ad iſtud ar
gumentū dicendū ꝙ non eſt verum ꝙ
animalia ſilueſtria tpe meſſie dūt do-
meſticari taliter ꝙ pacifice viuāt ⁊ ha-
bitent cum manſuetis ⁊ ꝙ venenoſa n̄
nocebunt ⁊c̄. quia ſm ꝙ dicit rabiſala
lomon tempore meſſie nec temp⁹ nec
animalia nec corpa celeſtia in ſuis na-
turis mutabunt. Et ideo dicendum ꝙ
ille locutiones que ſunt in illa ꝓphetia
ſunt methaphorice qꝛ nominantur ibi
homines nominibus animaliū. quid
eīn ꝓdeſſet talis cōfederatio ſi lupus
pacem non haberet niſi cū agno nec ꝑ
dus niſi cū edo: nec leo niſi cū oue ⁊ vi
tulo. Inquietaret nanqꝫ lupus edum
⁊ leo agnū: ⁊ pardus ouem. Iſta ergo
diuerſa aīalia diuerſas hoīm conditio
nes deſignāt ſicut ꝓbari poteſt ex ſcri
ptura veteris teſtamenti vt ipi ceci ſuā
cecitatem ꝓpriis manib⁹ poſſint palpa
re. Dicit eīn Gen̄. xlix. beniamin lup⁹
rapax ⁊ tamen iſte lupus vere erat hō
Et ibideꝫ. Dan coluber in via ceraſtes
in ſemita: yſachar: aſin⁹ fortis. ꝙ autē
iſte modus loquendi ſit in dicto caplo
patet qꝛ yeſſe p̄reꝫ dauid vocat radiceꝫ
Dauid vocat virgā: ⁊ meſſiā vocat flo
rem. Ex hoc ptꝫ ꝑ targū trāſlatōem cal
daicā. Itē yſa. xvi. c. Emitte agnū dn̄e
dn̄atorem terre. Aial aūt irrōnale non

poteſt dn̄ari terre cum ex ordinatione
diuina homo preſit animalibus vt dꝛ
Gen̄. i. c. Item gen̄. xlix. catulus leonis
iudas ⁊ iere. iiii. loquens ꝓpha de na-
buchodonoſor qui debebat deſtruere
ciuitateꝫ ihrl'm Ait aſcendet leo de cu-
bili ſuo ergo oīa iſta aīalia diuerſaruꝫ
cōditionū ſūt hoies q̄ ad vnitatē legis
euangelice ſunt vocati nō ꝙ lupus exi
ſtens lup⁹ maneat cū agno: ſꝫ ꝙ lupus
in eccleſia efficit agnus: ⁊ tūc habitat
lupus cū agno. Nos ſane ꝑ beſtias il-
las que rapina ⁊ carne viuunt impios
homines intelligimus ⁊ raptores: per
reliquas vero pecudes manſuetos et
ſimplices ⁊ de illis ꝓpha dicit ꝙ xp̄us
eos habitare ⁊ pacem habere ꝑciperet
Et ꝙ ita intelligēda ſit illa ꝓphecia .ſ.
de hominibus patet ꝑ ꝓphaꝫ reddentē
cauſaꝫ iſtius confederationis. Ait eīn
immediate quia repleta eſt terra ſcien
tia domini: beſtie aūt intellectu caren
tes: ſcientie domini non ſunt capaces.
Sed ⁊ in confuſionē intelligentie mo
dernorum in ꝓphecia predicta dixerūt
doctores antiqui iudeoꝝ nullaꝫ inter
tempus modernum ⁊ tempus xp̄i fu-
turum eſſe diſtantiam niſi ꝙ in ei⁹ tē-
pore captiuitatem omnium exibunt:
atqꝫ miſeriam. hec petrus alfonſi i ſuo
dyalogo ti. ix. Eſt ergo ſenſus in dieb⁹
meſſie habitabit lupus cum agno. i. ſu
perbi cum humilibus: infideles cuꝫ fi
delibus: iudei cum gentilibus: ⁊ vene
noſi gentiles qui voluerunt deuorare
iudeos eis non nocebunt ⁊c̄. Que om
nia impleta ſunt tempore ihu nazare-
ni quādo ſimul in vna fide ⁊ cultu ve
ri dei habitauerunt venenoſi gentiles
cum humilibus iudeis. Et ad litteraꝫ
impletuꝫ eſt illud in euangelio chriſti
quando xp̄s ihs dedit poteſtatem apo
ſtolis ⁊ diſcipulis virtuteꝫ calcandi ſu
per ſerpentes Luce. x. ⁊c̄. Et actuum
xxviii. dicitur ꝙ paul⁹ percuſſus a vi-

pera i nullo eſt ieſuſ propter quod barbari admirantes dixerunt ipm eſſe deum. Sed quid eſt quod dicitur i predicta auctoritate ⁊ puer paruulus minabit eos. Dico ꝙ puer puulus leones ⁊ vrſum minat cum agno in domo dei paſtor.i.platus nobili ⁊ ignobili potēti ⁊ ipotenti forti ⁊ debili iperat puer ille dicit nō in ſenſu ſ; malicia puulus.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus non eſt ver⁹ meſſias qꝛ iudei non ſunt liberati a captiuitate nec ad patriā reducti

Duodecimū argumentū iudeorum Accipit ex textu Deutro. .xxx. vbi dr.cū ergo venerūt ſuper te ſmones iſti benedictio ſiue maledictio quā ppoſui in cōſpectu tuo, et duct⁹ penitudine cordis tue in vniuerſis gentibus in quas diſperſit te dominus deus tu⁹ ⁊ reuerſus fueris ad eū ⁊ obedieris ei⁹ imperijs reducet te dominus de⁹ tuus de captiuitate tua ac miſerebit tui: ⁊ rurſum cōgregabit te de vniuerſis pplis in quos te ante diſperſerat ⁊ ſi ad cardines celi diſſipat⁹ fueris inde te trahet dñs deus tuus: et introducet te in terrā quā poſſiderunt pres tui ⁊ maioris numeri te eſſe faciet ꝙ̄ fuerūt patres tui. Iſtud dicūt iudei non eſſe factū in tempe ihu nazareni: qꝛ nec liberati a captiuitate ſunt nec reducti ad patriam quā poſſiderūt pres ſui ⁊ tamen iſtud debet fieri tpe meſſie ergo non eſt ipe meſſias pmiſſus. Ad illud argumentum eſt triplex reſponſio. Prima eſt ꝙ hec omnia nō debēt impleri tpe meſſie abſolute: ſ; cū conditione poſita in textu ibi: ſ; ſi fueris ductus penitudine cordis: ymmo continue peccata peccatis ſicut patres eoꝝ ⁊ mala malis addunt: ⁊ ipſi concedunt ꝙ ipſi ſunt i pñti captiuitate ppt pctā q nō emendant ⁊ de qbus non penitent grat⁊ igit ſunt i ea. Scđa rñſio ē ꝙ illa pphetia moyſi ipleta eſt i reductōe captiuitat⁊ babilonice quia qñ iſta pphetia fuit dicta p moyſen ſolū fuerat populus in ſuitute egiptiaca. Et ideo dicta textus rurſuꝫ.i.iterū: ⁊ ſimile habet yſa.xj. Addiciet dñs ſcđo manū ſuam ad poſſidendū reſiduū ppli ſui ꝙ poſſidet ab aſſirijs ⁊ non habet in tota ſacra ſcriptura ꝙ tercio debeat dñs reducere captiuitatem iudeoꝝ: ſ; ſolū ſcđo ⁊ ſcđa captiuitas fuit babilonica. Iſtō igit impletū eſt in reductōe captiuitatis babilonice. Sed contra hoc fortiter arguūt iudei p illō Ezech .xxxix.c. vbi dicitur ꝙ cōgregabit eos dominus de nationibus et non relinquet quē ex illis: ſ; in iſta reductione babilonie multi remanſerunt ⁊ nō omnes reuerſi ſunt: igitur pphetia non eſt impleta. Dicenduꝫ ꝙ immo pphetia eſt impleta: qꝛ omnes reuerſi ſunt qui voluerūt reuerti: qꝛ omnib⁹ nullo dempto cyr⁹ dedit licenciaꝫ vt patꝫ.ij. Paralippo. vltimo ⁊ pmō heſdre. dedit etiā eis munera multa et vaſa templi que tulerat nabuchodonoſor de ihrl'm ⁊ null⁹ derelictus eſt ibi qui voluerit reuerti. Illi aūt qui ibi remanſerunt fuerūt ingrati diuino beneficio. Tercia reſponſio eſt ꝙ poteſt exponi ꝙ pdicta congregatio facta eſt p ihm verū meſſiam ſpiritualiter qui congregauit iudeos ⁊ gentiles in vnū per fidem ⁊ charitatem: ſic exponit Iohes euangeliſta.xj.c. vbi dicitur ꝙ ihus moriturus erat p gēte nō tantuꝫ p gente: ſ; vt filios dei qui diſp̄ſi erant congregaret in vnū. Null⁹ enteꝫ ab hac congregatione expellit qui velit intrare quia nulli claudit gremiū eccleſie. Iudei aūt hanc cōgregatonē non intelligunt: ſ; volunt intelligere ꝙ ſicut corpaliter fuerunt p orbeꝫ diſperſi ſic corpalit i terrā pmiſſiōis ꝙ̄ poſſederūt pres eoꝝ hñt ꝯgregari. Ut er

go cecitas iudeoꝝ excludat. Notādū
eſt ſicut notat reuerendus mgr̄ paulꝰ
epūs burgenſ in ſuo dyalogo diſtin-
ctione. iiij. c. j. ij. ꝛ. iij. ꝙ ꝯgregatio de q̄
loquit ꝓpheta eſt dictio equoca: qn̄qꝫ
enī ſignificat cōgregationem corꝑalē
in aliquo loco: qn̄qꝫ vero ſignificat cō-
gregationē. ſ. animoꝝ in aliquo credi
bili ſeu opinabili vel deſiderabili ꝛ hu
iuſmodi. Sicut enī corpa in eodē loco
poſita dicunt ꝯgregata localit ꝛ ad in
uicem remota dicunt diſpſa: ſic animi
in eodē conceptu intellectus ſeu volū
tatis exn̄tes vniti dicūt ꝛ a forciori poſ
ſunt dici ꝯgregati. Pn̄s auctoritas alle
gata Ezechiel poteſt dupliciter intelligi
qꝛ ſm quoſdā de ꝯgregatōe corꝑali in
telligit ꝙ fuit impletū in reditu de ca-
ptiuitate babilonica qn̄ oīs ppl's iſra-
heliticus q̄ voluerūt aſcendere ad ter-
ram ꝓmiſſionis habuerūt vniuerſalē
licenciā ſeu ptātem hoc faciendi ſicut
ſupra dictū eſt: ꝛ huic ſentencie conſo-
nat pncipiū huiꝰ ꝓphetie pdicte Eze-
chielis: in q̄ dn̄s dic ꝓphetice. nūc cō-
uertā cōuerſionē iacob ꝛc. qd eſſꝫ ma
nifeſte falſū ſi h̄ adhuc eſſꝫ futuꝝ cum
ab illo tpe in q̄ dictū fuit nūc conuertā
vſqꝫ ad iſtud tempus tranſierūt pluſqꝫ
mille ſexcēti anni. Sꝫ qꝛ tempe ezechi
elis quando hoc fuit dictū per ꝓphaꝫ
iam imminebat tempus pdicte cōgre
gationis. Ideo dicitur in hac ꝓphetia
nunc reducā captiuitatē ꝛc. Que q̄dē
prophetie ꝛ plures alie ſimiles vt illa
Ezechielis. xj. Congregabo vos de po
pulis ꝛ adunabo de terris in quibꝰ di
ſperſi eſtis ꝛ dabo vobis humū iſrl' fu
erūt implete in reditu captiuitatis ba-
bilonice ꝑ congregationē corporalem
iſrahelitarū que tunc fuit facta. Secū
do vero intelligitur cōgregatio in pdi
cta auctoritate ſpūaliter qd impletū
fuit per ihm xp̄m verū meſſiam ſub q̄
totus iſrl. ſ. fideles xp̄i q̄ veri iſrl' dicun
tur non carnale: ſꝫ ſpūale eſt congrega
tas ſeu vnitus in fide xp̄i ſm quā ani-
mi fideliū vniunt ſeu congregant. nec
obſtat ſm iſtos ꝙ dicit. nūc conuertā
tū quia non tn̄ diſtat tempus in quo
hec ꝓphecia fuit dicta a tempe aduen-
tus xp̄i ſicut pn̄s tempus vt eſt mani-
feſtū: tamen quia reſpectu diuine eter
nitatis tpa omnia reputant vt nūc. ex
quibus patet ꝙ ſm vtrāqꝫ pdictarū ex
poſitionū ꝓphetia predicta iam ē im-
pleta. Et ſi dicat iudeus non inueni
tur in ſacra ſcriptura cōgregacō ſpiri
tualis: ſꝫ vbicūqꝫ dicit ꝯgregatio in tel
ligitur corpoꝝ: quare ſequit ꝙ pdicta
expoſitio nullū habet in ſacra ſcriptu
ra fundamentū. Rn̄detur ꝙ non ē mi-
rum ſi iudeus non inuenit quia cecus
eſt. nūq̄d dicit in pſ. cor eius cōgrega-
uit iniquitatē ſibi. Conſtat enī ꝙ con
gregacio iniquitatū in corde ſit ꝑ mul
tarū cogitationū iniquarū aggregatio
nem: que non eſt cōgregacio corpoꝝ ſꝫ
cōceptuū cordis. Legit enī ezechielis
xxxvij ꝙ ꝓpheta iuſſu diuino accepit
duo ligna quoꝝ ſuper vnū ſcripſit tri-
bui iude ꝛ ſocijs eius. Et ſuper aliud
tribui effraym ꝛ ſocijs eius que quidē
ligna de dei mandato vnū ad alteꝝ ad
iūxit: ꝑ quā adiūctionem vt ibi legit fi
gurat a deo vnio iſrl's ad inuicem ſic
ꝙ non diuiderentur in duas gētes ſeu
duo regna. Ex quo patꝫ ꝙ ꝑ coniūctio
nem corpalem figurat coniūctio ſpiri
tualis in ſcriptura: ꝛ ꝑ conſequens cō-
iūctio ſpiritualis eſt potior ſeu digni-
or q̄ꝫ corporalis. Sicut figuratū potꝰ
ſeu dignius eſt q̄ꝫ figura. Expoſitio au
ctoritatis ezechiel de ꝯgregatione ſpi-
rituali qualis eſt facta ꝑ xp̄m ē mltū rō-
nalis ꝛ dictis ſacre ſcripture conſona.

Nec ē iteꝝ iſtātia de ſupradicta au-
ctoritate deutro. xxx. vbi agit de capti
uitate iudeoꝛ hodierna vt ipi aſſeue
rant. ſ. ꝙ ſunt cōgreganda diuerſis gē

buſ terre in terrā quā poſſederūt pr̄es
eoꝝ ex eo ꝙ dicit̄ in textu: ſi ad cardines
celi fueris diſſipat⁹: inde te cōgregabit
dn̄s deus tuus ⁊ inde aſſumet te atqꝫ i
troducet in terrā quam poſſederūt pa-
tres tui ⁊ obtinebis eaꝫ. Ratio autem
quare inſtantia p̄dicta nulli⁹ eſt robo
ris: q2 ſicut congregatio eſt dictio eq̄
uoca vt dictū eſt ſic etiam terra. Dicit
em̄ rabimoyſes de egipto ꝙ q̄ ſcriptu-
ras ſacras recte intelligere vult opꝫ ꝙ
ſignificatōes dictionū equocarum di-
ſcernat: nunc aūt vt patet ex ſacra ſcri
ptura iſte termin⁹ terra corporea ⁊ ſen
ſibili in q̄ homines cōiter habitāt q̄nqꝫ
vero ꝓ ſpūali in qua ſancti habitāt de
qua dicit̄ in pſ̄. Credo videre bona do
mini in terra viuentiū. Vn̄ ſi predicta
auctoritas intelligatur de hodierna ca
ptiuitate vt iudei exponūt: tunc cōgre
gatio de q̄ loquit̄ intelligenda eſt ſpūa
lis. Sılr ⁊ terra contenta in illa aucto
ritate intelligēda eſt non terra in qua
bitauerūt pr̄es corpaliter ꝓ certo tem
pore ⁊ poſtea mortui ſunt. Sꝫ terra vi
uentiū in qua q̄cunqꝫ reuerſus fuerit
ad deū per veram penitentiā que fideꝫ
caritatem p̄ſupponit introducitur ⁊
eternaliter manet. Sed dicet iterꝝ iu
deus ſi terra aliq̄n intelligat̄ in ſcriptu
ris ꝓ eterna manſione hoc eſt cū addi
tione hui⁹ termini viuentiū ⁊ huiōi.
Sꝫ terra ſimpl̄r ſumpta nō accipit̄ in
ſcripturis niſi ꝓ hac terra ſenſibili: rn̄
det̄ video ꝙ cec⁹ factus ne mirꝝ ſi non
videt ſcripturā ſacraꝫ in q̄ ſine aliq̄ ad
ditōe terra aliq̄n accipit̄ ꝓ terra ſpūali
bitata p ſanctos. Dicit̄ em̄ in pſ̄. Iuſti
aūt hereditabūt terrā ⁊ bitabūt in ſecu
lū ſeculi ſup eam. Conſtat aūt ꝙ nulla
eſt terra ſenſibilis in q̄ iuſti in ſeculū ſe
culi habitant cū omnes iuſti in hac vi
ta exiſtētes ſint mortales. Et ſic patet ꝙ
terra de q̄ loquit̄ pſ̄. nō eſt iſta terra ſe
ſibilis in q̄ bitamus mortales homies
tpaliter: ſꝫ illa terra celeſtis in qua iuſti
bitant in ſeculū ſeculi. ſ. eternaliter. Et
iſta eſt ꝓpe terra viuentiuꝫ: ⁊ ſic pꝫ ꝙ
vocat pſ̄. ſimpl̄r ſine adiectōe illaꝫ ter
ram celeſtem quā ſancti bitant: quam
q̄dem ſignificatōem doctores iudeoꝝ
ſentiūt. Vn̄ ſup illud yſa. lx. c. populus
aūt tuus om̄s iuſti in ꝑpetuū heredita
būt terraꝫ. Dico in libro canhedrin. c.
elech: om̄is iſrahelita hꝫ ſorteꝫ in ſecu
lo futuro: ſcriptū eſt em̄ pp̄ls tu⁹ om̄s
iuſti in ꝑpetuū hereditabunt terrā. hec
illi. quā auctoritatē tenēt om̄es poſteri
ores moderni iudeoꝝ ſine ꝯdictōe. Ex
q̄ pꝫ ꝙ terra in verbis yſa. ſimpl̄r dicta
.ſ. cū dicit hereditabūt terrā accipit̄ ꝓ
terra illa celeſti ⁊ eodē modo intelligē
dum eſt in auctoritate deutro. xxx. per
iudeos allegata. Pꝫ ergo falſam eſſe
opionem iudeoꝝ. ſ. ꝙ ſunt cōgregandi
corpaliter ab hac captiuitate in q̄ ſunt
vndecūqꝫ ſint ⁊ reducendi ad terraꝫ il
lam ſenſibilē quā poſſederūt pr̄es eoꝝ
⁊ ꝙ p̄dicta ꝓphetia impleta eſt p xp̄m
in cōgregatōe ſpirituali ⁊ t̄ra viuētiū.

Contendit iudeus probare ꝙ iheſus non eſt verus meſſias quia non congregauit iudeos in hieruſalem

T Erciumdecimū argumentum
iudeorum eſt licet terra poſſit
intelligi celeſtis vt in precedenti
ſolutione dictum eſt non tamen vi
detur quomodo poſſit intelligi ꝙ con
gregatio iudeoruꝫ non ſit fienda a ca
ptiuitate qua ſunt ad ciuitatem ihr̄lm
reuocandi cum de hoc ſit expreſſe au
ctoritas Iere. iij. c. In tempore illo vo
cabūt ihr̄lm ſoliū dn̄i et ꝯgregabūt ad
eū om̄es gentes i nōie dn̄i in ihr̄lm cū
ergo hec ꝯgregatio nō ſit facta expecta
tur ergo fienda ꝑ meſſiā futuꝝ. rn̄det ꝓ
dict⁹ mḡr paul⁹ li. eodēꝫ ⁊ di. iij. c. ꝙ hꝫ
dō ihr̄lꝫ ē equoca ſic iſte t̄mi⁹ t̄ra ſaltē

a cõſilio. vñ ſup illud pſ. cxxj. Ihrl'm q̃ edificatur vt ciuitas cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm. doctores iudeoꝝ tradunt q̄ ihrl'm inferior dirigit ad irl'm ſupiores hec ille. Ex quo pꝫ manifeſte q̄ intelligant illud qđ dr in pſ. Ihrl'm q̃ edificatur vt ciuitas ꝓ inferiori irl'm. ⁊ illud qđ ſequit vt ciuitas cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm ꝓ ihrl'm ſupiori. q̃ quidẽ expoſitio eſt ſatis congrua q2 illa iferior ihrl'm ad illã ſupiorẽ ordinat ſeu dirigitur. Patet igr ex dictis doctorꝫ hebreoꝝ q̄ ihrl'm qñqꝫ accipitur in ſacra ſcriptura ꝓ illa celeſti ⁊ ſic debet itelligi in p̄dicta auctē Iere. allegata in q̃ dr q̄ congregabũtur ad ihrl'm oẽs gẽtes in noĩe dñi. Sciendũ etiã q̄ ſm doctores iudeoꝝ nõ ſolũ btĩtudo celeſtis vocat ihrl'm in ſcripturis ſꝫ etiam mons dei ⁊ locus ſctũs dei. ⁊ ſctũariũ et atria dñi ⁊ templũ dñi ⁊ hmõi ⁊ ideo cũ dr quis aſcẽdet in mõtẽ dñi aut qs ſtabit i loco ſctõ ei⁹. Et alibi cõcupiſcit aĩa mea in atria dñi ⁊ multa ſimilia intelligi debent ſm doctores iudeoꝝ de celeſti beatitudine. Inter quos p̄ncipalis eſt rabimoyſes egipci⁹ q̃ de h̄ tractauit in ſuo Deutro. in tit. de penitentia. ca. viij. De quo in particula ſeptia loquens de premio eterno. dicit h̄ eſt premiũ quo nullum ſuperius. et h̄ eſt bonũ poſt quod nullum aliud bonũ et hoc deſiderauerunt omnes ꝓphete quod bonum multis etiã vocauerunt nominibus. vt mons dei ⁊ loc⁹ ſanct⁹ eius. ⁊ locus ſctũarij ⁊ via ſancta. atria dñi ⁊ porta dñi. Hec ille.

Contẽdit iude⁹ probare q̄ ieſus non ẽ ver⁹ meſſias q2 i ei⁹ aduẽtu ñ edificauit tẽplũ dño.

Quartũdecimũ argumentũ iudeoꝝ accipitur ex illo qđ h̄r zacharie. vj. Ecce vir oriens nomẽ eius. ſequit. ⁊ ipe edificabit tẽplũ dño. et etiã habetur ezechielis viſio q̄ irl'm ⁊ templũ debẽt reedificari tpe meſſie. ⁊ ſm menſuras q̃ ibi ponunt. ſpaciũ erit vltra decẽ milia leucaꝝ. Iſta inquiunt nõ ſunt impleta tpe ihu nazareni imo templũ ⁊ hierl'm ꝓpter ei⁹ mortẽ fuerũt deſtructa vt dicit rabimoyſes d̄ egipto in libro ſophim libro de iudicibus titulo de regibus ⁊ bellis eorum. ca. xj. Dicit eĩ ibidẽ ihs nazaren⁹ imaginatus eſt ſe eſſe meſſiam ⁊ fuit infectus p iudiciũ ⁊ infra volens cõcludere eũ nõ eẽ meſſiã. Ait ſic. Nam oẽs ꝓphete locuti ſunt q̄ meſſias eſt redẽptor iſrael ⁊ congregator eoꝝ ⁊ iſte dedit occaſionẽ ad perdendũ iſrl' gladio ⁊ diſpergendũ reliquias eoꝝ ⁊ ad ſupprimendos eos ergo nõ eſt ipe meſſias. Ad iſtud argumentũ dicendum q̄ ſm noſ ⁊ iudeos duplex eſt templum ⁊ duplex ihrl'm. ſ. templũ materiale et ſpũale. Iheruſalẽ alta ⁊ ihrl'm baſſa. ꝓ quo eſt auctas Gẽñ. xxviij. de iacob q̃ vidit ſcalã ⁊ angelos aſcendentes ⁊ deſcẽdẽtes ⁊ dixit. q̃ terribilis ẽ loc⁹ iſte nõ eſt hic aliud niſi domus dei ⁊c. vbi gloſa hebraica dicit q̄ iacob vidit irl'm ⁊ domũ dei edificandã in terris. ⁊ i celo ⁊ dixit nõ eſt hic aliud niſi dom⁹ dei et porta celi. i. dom⁹ edificanda in t'ris nihil eſt. ꝯpatõ e illi⁹ dom⁹ ⁊ irl'm q̃ debꝫ edificari in celis ⁊ p hoc ẽ magna gloſa in breſith raba qui habet q̄ moyſes anteqꝫ morerer dixit eſt in celum ⁊ vidit ibi meſſiam edificantem irl'm in celis ex margaritis ⁊ lapidib⁹ p̄cioſis. et dixit ſibi meſſias q̄ iacob pater eius vtrãqꝫ iheruſalẽ viderat ⁊ dixit q̄ nihil erat illa irl'm que edificanda erat i terris in compatione illius que in celis. quia illa erat duratura ꝓ iſrael in ppetuum et dixit tunc moyſes. letatus ſum in his que dicta ſũt mihi. i domũ domini ibimus. Stantes erãt pedes noſtri in atrijs tuis ihrl'm. Ihrl'm que

edificaẗ vt ciuitas cuiꝰ ꝑticipatio eius
in idipſm. Modo ad ꝓpoſitū ihs naza
renus verus meſſias debuit edificare
⁊ edificauit templū ⁊ iheruſalē nō ma
teriale ſed ſpūale.ſ.eccleſiā⁊ paradiſū
ex lapidibꝰ viuis videlicet ex fidelibꝰ.
qui in pñti templo ⁊ irl̃m ſupiori com
paginantur ꝑ grãm ⁊ in futuro ꝑ glo-
riam ⁊ ꝙ nō debeat edificari templuꝫ
materiale ſcḋm intentionē iudeoꝝ patet
qꝛ poteſt q̃ri ab eiſdē de quinqꝫ. Prio
q̃le in nūero eēt. Scḋo q̃d contineret.
Tercio ad q̃d ſeruiret. Quarto q̃s ibi
miniſtraret. Quinto q̄ dies illō ſolem
pniſaret. Ad primū reſpondet iudeus
ꝙ erit in nūero terciū. Sed cōtra ħ eſt
Iere.vij.c.nolite ꝯfidere in ṽbis men
dacij dicentes.tēplū dñi.tēplū dñi tē-
plū dñi eſt. q̃ſi dicat tēpla materialia
nō debēt eē niſi duo.⁊ q̄ dicit tercium
templū materiale fiendū mendacium
dicit.verba ſunt dñi exercituū dei iſra-
el.vtꝫ patet ibidē. Item Aggeꝰ ꝓpha
q̄ fuit tpe ſcḋi tēpli hoc idem clare exꝓ
mit in.c.ij.loquēs de celerrimo aduen
tu meſſie in eodē dicens. Adhuc vnuꝫ
modicū eſt ⁊ ego cō mouebo celū⁊ ter
ram mare⁊ aridā ⁊ mouebo oēs gen-
tes⁊ veniet deſideratis cūctis gentibꝰ
⁊ implebo domū iſtā glĩa dicit dñs ex
ercituū.ſequiẗ. Magna erit gloria do
mus iſtius nouiſſime pluſq̃ꝫ prime di
cit dñs exercituū.hec domus nouiſſi-
ma fuit domꝰ ſcḋa q̄ facta fuit ꝑ eſdraꝫ
in quā venit ſaluator nr̃ qñ fuit oblatꝰ
et ſepe in eadē ꝓdicādo ⁊ miracula fa-
ciendo.⁊ qꝛ ipſe in eā venit dicit ꝓpha.
ꝙ debebat eē ſua gloria maior q̃ꝫ illiꝰ
ꝓme quam fecit ſalomon licet fuit no
bilis prima facta per ſalomonem. qꝛ
non fuit in regibus maior ſalomone.
Et attende ꝙ diciẗ in textu. domꝰ iſtiꝰ
nouiſſime.demonſtratiue ſignādo no
uiſſimā domum ⁊ nō dicit nouiſſime
abſolute.ſicut cogitat iudeꝰ ꝙ debeat
fieri altera domꝰ vt ꝓdictū eſt qꝛ ſi taẗ
debuiſſet fieri dixiſſet ꝓpha domꝰ no-
uiſſime. Sed qꝛ illa erat domꝰ in quaꝫ
debebat venire ſicut venit de fcō.meſ-
ſias dixit hmōi.vt de facto dareẗ intel
ligi ꝙ in iſtā debet venire ⁊ nō in alte-
rā. Nūc aūt ꝓbaẗ ꝙ illa maioritas fu-
it qꝛ venit in ea ſaluator.legimꝰ i ꝓmo
li.eſdre.c.iij.ꝙ qñ finitū ē opꝰ domꝰ ſe
cūde plurimi etiā de ſacerdotibꝰ ⁊ leui
tis⁊ ꝓncipes patrū⁊ ſeniores q̄ remā
ſerant in illis.lxx.annis q̄ trāſierūt de
prima domo ad ſcḋam lacrimabātur
qꝛ nihil videbaẗ domꝰ ſcḋa in cōꝑatōe
ad primā. Sed iuuenes q̄ nō viderant
primam gaudebant in aſpectu ſecūde
In quo ergo erat maioritas glĩe huiꝰ
ſcḋe domus nouiſſime niſi qꝛ in eam
venit ſaluator mūdi. Sapiētes iudeo
rum declarant ꝙ maioritas domus ſe
cūde fuit qꝛ durauit ꝑ decē annos plꝰ
q̃ꝫ ꝓma.qꝛ pria durauit ꝑ.cccc.⁊.x. an-
nos ⁊ ſcḋa ꝑ.cccc.⁊.xx.ānos videte q̄-
lis eſt glĩa qꝛ durauit decē annis plus
in illis decē vltimis ante deſtructōnē
iam non habebat gloriā neqꝫ poteſta-
tem quia per ſex annos anteq̃ꝫ deſtru
eretur domus ſcḋa. Titꝰ ⁊ veſpaſianꝰ
mandauerūt ꝙ non facerent ſacrificia
poſt aduētū etiā ſaluatoris nr̃i qui fu
it pauco tpe ante deſtructionem ſcḋe
domus ſcḋm ꝙ ipſe dixit Luc.xix.ꝙ nō
remaneret in ea lapis ſuper lapidem
quottidie fuerẗ de malo in penis.⁊ q̄
glĩa erat ꝙ ipſe durauit decē annis plꝰ
cū ipſi manerēt captiui ⁊ ſubditi. Sūt
alij ſapientes iudeorum qui declara-
uerunt ꝙ maioritas illa fuit quia fuit
melius operata q̃ꝫ prima ſalomonis⁊
ꝙ illam reparauit herodes. Sed bñ de-
bemus intelligere ꝙ non attixit hero-
des ad illud ad quod attinxit ſalomō
vt faceret maiorem ⁊ melioreꝫ domū
Ceteꝝ thalmud in li.qui vocaẗ yoma
dicit ꝙ quinqꝫ que fuerunt in pria do-

mo nõ fuerũt in ſecunda. Primũ3 archa teſtamenti. ſecundum ſembãmeforas qd ponebant ſacerdotes ſup cor ſuũ. quia mandauit lex in exodo q cũ alijs pãnis ſacerdotalibus faceret vnũ alium pannum qui in hebraico vocat offer qui eẽt quadratus ⁊ duplicatus et q eſſet quantitatis vnius palmi in longũ. et alterius palmi in latum int duplicaturã huius panni ponebat ſacerdos ſembãmeforas ſcriptum i hoc panno mandauit lex q ponerẽtur. xij. lapides precioſi in quatuor lineis de tribus in tres ita q tres eſſent directe in qualibet linea et mandauit q ſcriberentur nomina. xij. tribuũ in illis lapidibus vnum nomen in quolibet lapide. et cum ſacerdos ponebat ſuper ſe hũc pãnũ volẽs ſcire ſi irẽt ad faciẽdũ guerrã vl' ſi hrẽnt victoriã ⁊ ſi irẽt q tribus hrẽt victoriã p virtutẽ illius ſembãmeforas ſtatim relucebat lapis ⁊ ſplendebat nomen illius tribus per quam debebat habere victoriam et ſi nõ oportebat ire ad guerram ſplendebant quedam lrẽ que dicebant non ⁊ ſi optebat ire relucebant lrẽ que dicebãt ſic ⁊ iſtd non fuit in domo ſecũda. Tercium q non deſcendebat ignis de celo ad cõburendum ſacrificium ſicut in prima Quartũ3 q gloria dei que apparebat in prima domo in ſancta ſanctorũ int therubin non videbatur in domo ſecunda. Quintũ3 q in prima veniebat ſpiritusſanctus ad loquendum cũ prophetis et in ſecunda non quia tres vltimi prophete. ſcilicet Aggeus zacharias et Malachias qui fuerunt in domo ſecunda erant ſenes et remãſerãt a tempore domus prime et in Malachiam ceſſauerunt prophete quia ipſe fuit vltimus. Nunc ad propoſitũ3 redeamus ex quo in domo ſecunda deficiebant iſta quinq3 in quo erat maioris glorie q̃ prima niſi quia debebat i ea venire meſſias filius dei viui qui incompabiliter excedebat omnia predicta. Patet ergo manifeſt' ex hac prophetia nullã aliã domũ ſiue templũ3 materiale fiendum cum domus illa ſecunda eſſet nouiſſima i qua venit chriſtus qui eſt vera gloria. Sed arguit vlterius iudeus ſi tu dicis q hec prophetia fuit impleta in domo ſecunda quando motum eſt celum et terra et mare et arida quia non videntur iſta facta eſſe in aduẽtu ihu nazareni ergo neceſſe eſt dare terciã domũ qñ iſta implebuntur. Reſpondeo q imo oĩa iſta fuerunt impleta in aduẽtu ihu nazareni veri meſſie. Dicit eñ adhuc vnũ3 modicũ. id eſt tempus breue reſpectu precedentis duratõnis mundi et ego mouebo celũ. iſtud fuit impletũ quãdo ſtella noua in natiuitate chriſti apparuit. Math. ij. et terrã ⁊ mare. quod fuit impletũ per victoriã romanorum in omni terra ⁊ i inſulis maris. Et mouebo oẽs gentes hoc fuit impletũ imminente xpi natiuitate propter quod exiit edictũ a ceſare auguſto vt deſcriberetur vniuerſus orbis redactus ſb dominio romani imperatoris propter qd ibant ſinguli in ciuitatẽ ſuã ⁊ tunc chriſtus fuit natus Lu. ij. Ipſo ergo chriſto aduenĩete multitudo maris ad eũ eſt conuerſa celũ. tellus ⁊ maria ſũt cõmota. cõmota inq3 ſunt celi et terre et maris habitatores exultauerũt. ⁊ vndiq3 terrarũ hieruſalẽ habitationes varias oblationes varias ad laudem ipſius xpi attulerunt. Ad ſecundum i quo querebatur ſi daretur terciũ templũ3 materiale quid contineret. dicit iudeus q contineret archam. tabulas virgã3 et manna. Sed contra hoc eſt Jere. i ca. iij. Non dicent vltra archa teſtamẽti nec3 aſcẽdet ſuper cor nec3 recordabuntur illius nec viſitabitur. nec fiet vltra. ſed in tempore illo vocabũt hie

ruſalem ſoliū domini et congregabūt ad eum omnes gētes. vbi eſt gloſa doctorū iudeorū ꝙ pro tempore hieruſalem ſyon ſoliū dominiſ. iuda. iſrael ſanctuariū. terra. omnia hec vocabula ſignificant gloriā paradiſi. Ad terciū ſi daretur terciū templū ad quid ſeruiret dicunt iudei ꝙ ſeruiret pro ſacrificijs faciendis ſicut preterita domus. Sed contra hoc dicit deus yſa. vltio. celū ſedes mea terra ſcabellum pedū meorū que eſt iſta domus quā edificabitis mihi et quis eſt iſte locus quietis mee. Reſpondent iudei domino. dñe iſta tercia domus edificabitur tibi pro ſacrificijs offerēdis ſicut in ceteris domibus fuit factū vt reſpicias pro peccatis noſtris et parcas et dicit domin⁹ eis ad quē reſpiciā niſi ad pauperculum. contritum ſpiritu et trementem ſermones meos. Et exemplificat de ſacrificijs antiquis. Dicens qui immolat bouem quaſi qui interficit virum qui mactat pec⁹ quaſi qui excerebrat canem. qui offert oblationē quaſi qui ſanguinē ſuillū offerat. qui recordat thuris quaſi qui benedicat ydola. q̄ſi dicat iſta ſacrificia non mihi placent ceſſare debent. et ſolū mihi placet ꝙ tēpore meſſie eſt fiendum. id eſt ſacrificium cordis contriti et hūiliati ꝛc. Ad quartū in quo q̄ritur ſi daret terciū templū quis ibi miniſtraret. Reſpondent iudei ꝙ ibi ſeruirent ſacerdotes de leui et de ſadoch. Sed contra h̄ eſt yſa. in ca. eodem vbi loquens de meſſia dicit. ꝛ declinauit ſuper eā ſic flumē pacis. ſequit ꝛ mittet ad gentes in affricam et lydiam et ytaliā et greciā ꝛc. ꝛ faciet ex eis in ſacerdotes et leuitas dicit dñs quod impletum eſt in ihesu nazareno tempore apoſtolorū. Sacerdotiū eñ antique legis figura fuit ſacerdotij noue legis. Et ideo preſente ſacerdocio noue legiſ ceſſare debet antiquū. Iuxta illō primi Reg. ij. vbi ſic agit de⁹. Nunquid non aperte reuelatus ſum domui patris tui cū eſſet in egipto. et elegi eū ex omnib⁹ tribub⁹ iſrael mihi in ſacerdotē vt aſcenderet ad altare meum. ſequit. Ecce dies veniūt et precidā brachiū tuū et brachiū domus patris tui vt non ſit ſenex in domo patris tui. id eſt preſbyter vel ſacerdos. et quaſi in fine capituli cōcludit. et ſuſcitabo mihi ſacerdotē fidelem q̄ iuxta cor meum et animam meam faciat. et edificabo eius domum fidelē et ambulabit coram xp̄o meo cunctis diebus vbi euidenter oſdit ꝙ iudeorū ſacerdociū erat finaliter conſumandum et erat aliud conſurgendum cunctis dieb⁹ perduraturis corā xp̄o domino. Iuxta illō pſal. tu es ſacerdos in eternum ſcdm ordinem melchiſedech. Nec valet fuga infidelis iudei ſi vellet fugere per inſtitutionem ſadoch ꝛ expulſionem abiathar a ſacerdotio. tercij Regum. ij. capitulo. quia cum illa excluſionem hanc etiam generalem intellexit propheta ſicut apparet ex modo loquendi quia dixit ꝙ cunctis diebus. Certum eſt autem ꝙ cunctis diebus ſadoch non miniſtrauit. nec volo tacere quod ſequitur in eadem prophetia futurum eſt autem vt quicunq remanſerit in domo tua veniat vt oretur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis. dicatq dimitte me obſecro ad vnā partem ſacerdotalem vt cōmedam buccellam panis hic eſt textus noſter. Littera vero hebraica ſicut habui a quodam perito conuerſo de iudaiſmo reuelante mihi hoc ſecretum hic habet ſic. Ego ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem ſicut cor meum et voluntatem meam faciet et venient ad adorandū ei me in domo mea in calice argenti et in placentula panis et dicent con-

iunge me nunc vni iſtorum ſacerdotum ad cōmedendum hanc placentulam panis lra hebraica vbi nos habemus nummum argenteum habet agorath que ceſh quod ſonat in calice argenti. Ex quibus manifeſte patet non ſolū mutatio ſacerdotū: ſ; etiā nouum ſacrificiuʒ fiendi in calice argenti ꝛ torta panis que vt clare patet impleta ſunt in aduentu xpi et ſuoꝝ ſacerdotum de iſta materia latius dicet infra in.xxiiij.argumento. Ad quintū.ſ. ſi daretur terciū templuʒ que dies illud ſolemnizaret. Rñdet iude⁹ ꝙ dies magis ſolemnis in illo templo erit ſabbatum. Sed contra hoc eſt yſaias.c. vbi ſupra erit menſis ex mēſe.ſ. ſolaris ex lunari ꝛ ſabbatuʒ ex ſabbato: quaſi dicat dies dñicus ex ſabbato ꝙ totū impletur in noſtra ihrl'm eccl'ia militanti tēpore veri meſſie: non eñ debebat manere feſtiuitas ſabbati nec quecūq; alia iudeoꝝ. vñ yſa. pmo. Neomenia ꝛ ſabbatū ꝛ feſtiuitates alias non feram iniqui ſunt cetus veſtri kalendas vras et ſolēnitates veſtras odiuit anima mea facta ſunt mihi moleſta. Templum ergo et ihrl'm quod debuit edificari tēpore meſſie eſt ſpūale ſcʒ eccleſia vel paradiſus nō materiale quod impletum eſt in ihū nazareno. In confirmatione omniū pdictoꝝ ſcilicet ꝙ nō ſit dandum terciū templū ſicut legimus in cronicis impatoꝝ ꝛ ſummoꝝ pōtificum. Julian⁹ apoſtata odio fidei xpiane pcepit iudeis vt templuʒ ſuū reedificarent: qui ex omnibus mundi ptibus congregati opus facere incepert. ſed ꝙ cum magno labore ꝛ per multa tpa fecerant ſubito corruit terre motu hec ibi. Iſte iulianus ſuſcitauit.xij.pſecutionem xpianoꝝ. Itē tempore martini pape pmi Humarus princeps ſarracenoꝝ veniens ihrl'm vbi olim fuit templum iudeoꝝ qd p tytū deſtructū fuerat diligenter iubet inquiri loco vero reperto ꝛ diligenter mundato cepit templū edificare ꝛ ſtructura nō ſtabat imo repente corruebat: ſciſcitans ꝗꝫ cur hoc accideret p quoſdaʒ iudeos reperit ꝙ niſi crux dñi que erat in mōte oliueti de medio tolleret edificare nō poſſit quod factū fuit ſublata eñ cruce domini ſtructura tenuit ꝛ humarus ſupra ſepulcrū domini vnā eccl'iaʒ rotundam edificauit. p eo ꝙ machometus dñm nrm ihm xpm tanꝗ dei ſummum pphām nō aūt tanꝗ deū adorarari mandauit. Dicit eñ i Alchorano ihm xpm veꝝ fuiſſe pphām natum de virgine cōceptū de ſpiritu ſancto ſ; nō deū. Et ſi querat cur cruce dñi exiſtente in monte oliueti ſtructura illa non ſtabat. Ratio eſſe potuit qꝛ non patiebatur de⁹ ibi templū fieri blaſphemie pcioſa dñi cruce ibi exiſtente in quo tēplo dū humarus ſacrificaret a quodā perſa interfectus eſt hec in collectura hiſtoriarum

Contendit iudeus pbare ꝙ ihesus non eſt verus meſſias: qꝛ in eius aduentu non eſt ſaluata iuda

q Uintūdecimū argumentū iudeoꝝ ꝯ xpʒ accipit p illō Iere. xxiij. Ecce dies veniūt dič dñs ꝛ ſuſcitabo dauid germē iuſtū: tranſlatio caldaica hʒ.i.meſſiā iuſtū ſeqt i diebus ill' ſaluabit iuda ꝛ iſrl' hītabit cōfidēt ꝛc. Sed nūꝗ tot miſerie acciderūt iudeis ſicut poſt morteʒ ihū nazareni ſic ptʒ in deſtructōe ciuitatis ꝛ tēpli ergo non eſt ipe meſſias. Ad illud argumētū rñdet ꝙ illa pphecia ē īpleta qntū ad illos q fuerūt veri filij iſrl' ꝛ iuda q ſaluati ſūt ſpūalit non ſolū qntuʒ ad aias ſ; etiā corpalit qꝛ vt dicit in eccleſiaſtica hiſtoria imminēte deſtructione ciuitatis p tytum ꝛ veſpaſianū admo-

nlti ſunt fideles qui erant in iudea per angelum vt tranſirent in regnuz regis agrippe qui erat confederatus romanis in pace. Infideles aūt qui libierēt nō credentes in xp̄m ſuā miſeriam de ſuo pctō meruerūt. Huic cōcordat reſponſio venerabil' mgr̄i petri alfonſi i ſuo dialogo tit. ix. vbi dicit ꝙ ꝓmiſſio eis dumtaxat eſt facta q̄ crediturí erāt de iſrael atꝙ iuda vn̄ ꝛ increduł nō eſt cōpleta queādmodū pplo iſrael d̄ egipto educto quidā q꜠ peccauerūt ꝛ a p̄ceptis dn̄i receſſerūt terrā ꝓmiſſionis nō intrauerūt quā ꝓmiſit dn̄s moyſi dicens deſcendi vt liberarē ppl'm meū de manu egiptiorū vt educerez de terra illa in terrā bonā ꝛ ſpacioſam ꝫ oēs in deſero mortui ſunt. hec ille. Impleta ē ergo ꝓpħia nō in infidelib⁹ qui non ſunt ꝓꝑie filij iſrael ꝛ iuda ꝫ in fidelibus. Fuit etiā impleta in domo ſcd̄a q꜠ de ea loquiẗ ꝓpħa. vel pt dici ꝙ illa ſaluatio ꝛ cōfidentia eſt de gloria celeſti q꜠ ibi habitant confidenter ꝛ ſunt ꝑfecte ſaluati.

Contendit iudeus probare ꝙ ieſus nō ē ver⁹ meſſias quia non habuit filios neꝙ ſemen.

Extūdecimū argumentū faciunt iudei ex illo Iſa. liij. vi debit ſemē longeuū qđ intelligiẗ de meſſia. ꝛ in pſ. ponā in ſeculū ſcl'i ſemē eius. nūc aūt nō legiẗ ih̄m nazarenū habuiſſe filios nec ſemen ergo ip̄e nō eſt meſſias. Ad iſtud argumentū rn̄deẗ ꝙ ih̄s nazaren⁹ habuit filios ꝛ ſemē nō corpale ꝫ ſpūale. ꝛ hoc ſufficit ad verificandū illā ꝓpħiam q꜠ verus meſſias ih̄s deſcēdit de ſemine ſpūali nō corpali. quod patet q꜠ pria ꝓmiſſio facta de meſſia fuit facta abrahe Gen. xv. In ſemine tuo inquit ſibi dn̄s. bn̄dicentur oēs gentes ꝛ ſubdiẗ quod ſibi dixit dn̄s in yſaac vocabiẗ tibi ſemē et tamen conſtat ꝙ yſaac concept⁹ eſt ſm̄ ſpiritū nō ſm̄ carnē ſicut yſmahel vt dicit apl's ad Gal. iiij. A fortiori igitur ꝛ multo magis xp̄s qui non ex virili ſemine ſed miſtico ſpiramie. quia ergo ver⁹ meſſias ih̄s fuit nat⁹ totaliter ſm̄ ſpiritum de virgine ſine viro. ſufficit ſibi ꝙ habeat filios ſpūales et gloſa hebraica ſuper illo in yſaac vocabiẗ tibi ſemen. Dicit hic notāter duo ſecula vnum legis aliud xp̄i et meſſie. in ſeculo legis fuerunt ſemen ꝛ filij carnales i ſeculo xp̄i ſpūales ſicut yſaac ſm̄ ſpiritum natus eſt et de iſtis filijs loquitur dauid. pſ. xliiij. qui ad literam etiā ſm̄ expoſitores iudeoꝝ exponiẗ de rege meſſia in quo dicitur ſic pro p̄ribus tuis nati ſunt tibi filij ꝛc. ſicut eīn ipſe non debebat hereditare regnum a p̄re carnali ſic nec debebat regnuz temporale dimittere filio carnali ꝙ oſtendit humilitatē ꝛ mundiciā ip̄ius ꝛ forte ratione iſtius fuit et eſt conſuetudo īter xp̄ianos ꝙ papa qui eſt vicarius chriſti non eſt heres regni ſui patris nec dimittit hereditatē filio ſuo quia ipſum habere non poteſt.

Contendit iudeus probare ꝙ iheſus non ē ver⁹ meſſias q꜠ lux lune non ē fctā vt ſol nec ſol vt lux ſeptem dierum.

Ecimūſeptimū argumentū iudeoꝝ eſt de ſole ꝛ luna qm̄ i diebus meſſie vt꜠ Iſa. xxx. erit lux lune ſicut lux ſolis. ꝛ lux ſol' erit ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dieꝝ in die qua alligauerit dn̄s vuln⁹ ppl'i ſui. Reſpōdetur ſm̄ peritum viꝝ petrum alfonſi in dialogo titu. ix. ꝙ non eſt gens i mūdo ſtolidior iudeis q̄ putant ꝙ corpuſ vel lumen lune deus augeat ſiue ſolis. Sol eīn ſi quant⁹ nunc eſt maior eſſet dupliciter totum ꝑfectū hoīm cōbureret nedū ſi ſeptēpliciter ꝙ ſi ꝛ lumen ſe

ꝑtemplíciter magis eſſet oculos nimi
rum nr̄os nimio ſplendoꝛe obtondꝫ.
lumen etiā lune ſi ſplendoꝛi ſolis par
fieret nemo iam vltra quieſceret ſemꝑ
eñ dies eſſet. Per lunaris igr̄ lucis ſi
ue ſolaris augmentū voluit ꝓpha itel
ligi fidem ⁊ gl̄iam in xp̄m credituroꝝ
ac ſi diceret fides illoꝛuꝫ ⁊ gloꝛia multi
pliciter maioꝛ erit ⁊ perlucidioꝛ ꝙ mo
dernoꝝ. ⁊ ꝙ nō de luna vel ſole iſto vi
ſibili. Sed de xp̄ianoꝝ credulitatꝭ glo
ria ⁊ ſplendoꝛe ꝓpha loquatur in ſeq̄n
tibus teſtatur cū ſubiungit nō erit tibi
amplius ſol ad lucendū ꝑ diē nec ſplē
doꝛ lune illuminabit te ſꝫ erit tibi dn̄s
in lucē ſempiternā ⁊ deus tuus in glo
riam tuā. ⁊ nō occidit vltra ſol tu⁹ ⁊ lu
na tua nō minuetꝛ qꝛ dn̄s erit in lucem
ſempiternam. Nam ſi de ſole vel luna
ꝓprie diceret hoc quidē qđ dicit nō erit
tibi amplius ſol ad lucendum per diē
nec ſplendoꝛ lune illumīabit te illi qđ
ſupꝛa dixerat contrariū eſſet. erit. ſcili
cet lux lune ſicut lux ſolis. ⁊ lux ſolis
erit ſeptēplicitꝛ. Patet ergo ꝙ de ſplē
doꝛe et gloꝛia fidei ꝓpha ſancte eccleſie
hic loquitur quod ex conſeq̄ntib⁹ deſi
gnatur cum ſubditur. ſed erit tibi dn̄s
in lucem ſempiternam ⁊ dn̄s deus tu
us in gloꝛiam tuam. ac ſi diceret neq̄
ꝙ vlterius luce credulitatis veſtre h⁹
qui eſt ſimilis ſolis iſtius tranſitoꝛijvꝛ
lune indigebitis fulgoꝛibus. Gloꝛia
quippe lucis ſue vos eternalitꝛ illumi
nabit dn̄s. ſed et quod ſequitur. nō oc
cidet vltra ſol tuus et luna tua nō mi
nuetur ſi hoc inq̄ꝫ ita vt eſt intelligere
tur. ſcilicet vt ſolis ſplendoꝛ ac lune
foꝛet continuus non eſſet iam dies vel
nox menſis vel annus que oīa ſolꝛ ⁊ lu
ne proueniunt viciſſitudinib⁹ ergo nō
īmerito đ luce et gloꝛia fidei nr̄e q̄ nec
minuetur nec occidet ſpūaliter dictuꝫ
intelligimus. Hec ille. Nouus cōuer
ſus bene locutus eſt. Vel aliter ſm̄ ni

colaum de lyra dicendum eſt ꝙ loqui
tur propheta de aduentu xp̄i ad iudi
cium tunc mutabuntur ⁊ innouabun
tur quodammodo coꝛpoꝛa celeſtia. et
tunc ſaluabitur vulnus populi ⁊ preſ
ſura plage eius qꝛ deſtruetur moꝛtali
tas per peccatū pꝛimoꝝ parentū idu
cta qꝛ oēs hoīes reſurgent ad vitā im
moꝛtaleꝫ. vtraq̄ꝫ expoſitio videtꝛ neceſ
ſaria vt ꝑfectio gloꝛie xp̄ianoꝝ oſtēda
tur. ſ. in pn̄ti quo ad pꝛimā ⁊ in futuro
ſeculo quo ad ſecundam.

Contēdit iude⁹ pꝛobare ꝙ ie ſus non ēver⁹ meſſias qꝛ ī eius aduētu non ē ſublatū ceptrum ab iſrael.

Ecimūoctauū argumētū iude
d oꝝ eſt meſſias nō ē vētur⁹ quo
uſq̄ꝫ ſceptrū iſrl̄ ſit ablatū ſꝫ nō
dum eſt ablatū ſceptꝝ iſrael ergo non
dum venit meſſias. Maioꝛ ptꝫ Gen.
xlix. nō auferetꝛ ſceptrū de tribu iuda
⁊c. minoꝛ ꝓbatur ꝙ adhuc manet po
teſtas ſeu dominiū iudicandi cauſas ⁊
determinādi apud capita tranſmigrā
cium qui ſunt in babilonia que locuꝫ
regis tenent ſuꝑ totum ppl̄m iſrahel
ticū vt habetꝛ a Rabi moyſe egyptio li
bꝛo de iudicib⁹ in determiātōib⁹ ſuis
de canhedrin. iiij. c. vbi ſic dicit capita
tranſmigratōis que ſunt in babilonia
locū tenent et poſſunt dn̄ari in hierl̄m
⁊ vbiq̄ꝫ terrarū ⁊ iudicare ſuꝑ eos ſiue
velint ſiue nolint ſicut ſcriptū eſt. non
auferetꝛ ſceptrū de iuda. per iſtud eñ
ſceptrū intelligūtur capita tranſmigra
tionis q̄ ſunt in babilonia. hec ille. Re
ſpondetꝛ ꝙ minoꝛ huius argumenti. ſ.
ꝙ ſceptrū iſrael nondū eſt ablatū non
ſolū eſt manifeſte falſa ſm̄ euidentiaꝫ
facti ſed eſt etiā notoꝛie ficta ſeu mēdo
ſa: ⁊ ꝑ ꝯñs contra ꝓphetica veritatē. vt
notat mgr̄ paul⁹ in ſuo dialogo di. iij.
c. ij. Pꝛimū patet ex hoc. Nam habi

lonia in qua aſſerũt iudei eſſe capita tranſmigranciũ habentiũ tales ꝑtates et dñia ſup totũ pplm iudaicũ maniſeſtum eſt ꝙ iam a magnis tꝑibus citra eſt deſtructa ⁊ inhabitabilis reddita ⁊ hoc fuit ꝓphetatũ de ea Iſa.xiij.c. vbi ſic habetur. Et erit babilõ illa ciuitas glorioſa in regnis. inclita in ſuperbia caldeoꝝ. ſicut ſubuertit dñs ſodomã ⁊ gomorrã. nõ habitabit vſq; in finem et nõ fundabit vſq; in generatõe ⁊ generationẽ. conſtat ꝙ in terra inhitabilit deſtructa null9 cõmorat ⁊ multomin9 eſt credibile ꝙ ſũt ibi talia capita. Eſt etiam notoriũ inter iudeos ꝙ a magnis tꝑibus retroactis nunꝗ; in ꝑtib9 babilonis. nec aliqđ iudiciũ nec determiatõ nec ſolũ rumor aliquis de illis ꝑtibus ad iſtas ꝑtes europe venit. Vñ notoriũ eſt ſm euidentiam facti ꝙ nõ ſunt ibi iudei dñantes ſuper totaꝫ iſrl ſicut aſſerunt iudei. Secundūꝫ aũt. ſ. ꝙ minor illa ſit ficta ſeu mendoſa patꝫ ex h nam ſm predictũ rabimoyſen ⁊ cõiter ſm oẽs doctores iudeoꝝ extra terram ꝓmiſſionis nõ ẽ nec licet nec aliqñ licuit alicui iudeo iudicare iudicia criminalia. de quibus. ſ. eſt mutilatõ mẽbri humani aut occiſio. Conſtat autẽ ꝙ qui non habet iuriſditionem in talibus nõ poteſt iudicare nec capitaliter punire blaſphemũ vel ydolatrã. homicidam adulterum nec alium quecũq; incurrentem talia crimina que grauiſſima ſunt ſm legem moſaycam. Et ſic exceptis illis ⁊ ſimilibus cetera ſũt leuia. Ex quo ſequitur ꝙ illa capita traſmigrationum que iudei dicunt eſſe in babilonia non poſſũt iudicare de grauibus ſeu capitalibus criminibus cuꝫ ſint extra terram promiſſionis ſed tñ de leuibus et paruis quorũ reſpectu non poſſunt dici habere ſceptrum nec poteſtatem regalem prout dicunt iudei. nec poſſunt dici ꝙ teneãt ſceptruꝫ ſeu locũ regis ſed tales eſſent ſicut iudices inferiores habentes modicã poteſtateꝫ. Manifeſtum ergo eſt ꝙ rabi moyſes ⁊ alij rabini qui aſſerunt ꝙ in babilone ſunt capita tranſmigratõnũ habentia poteſtatem regiam ſuper totum populũ iudaicũ maniſeſte menciuntur cũ illud aſſerunt quod eſt contra mentẽ ſuã omnes eñ concorditer tenent ꝙ extra terrã ꝓmiſſionis nulli iudeoꝝ pertinet talis poteſtas. Eſt etiam ſcđo ꝑdicta minor contra ꝓpheticam veritatẽ. legit eñ Oſee.iij.ca. ſic. Dies multos ſedebunt filij iſrael ſine rege ⁊ ſine principe ⁊ ſine ſacrificio et ſine altari. que quidẽ auctoritas tã ſm expoſitores iudeoꝝ ꝙ; noſtros intelligitur de ſtatu iudeoꝝ ⁊ captiuitate hodierna. Et ſic patet ꝙ aſſerere iudeos habere in babilonia vel alibi tempore huius captiuitatis principem vl regẽ ſeu aliquod hmõi eſt contra iſtam euidentiam rei ficticium et mendoſuꝫ ac contra propheticam veritatem.

Contẽdit iudeus probare ꝙ ieſus nõ ẽ ver9 meſſias qr non venit in tꝑe quo fuit ſceptrũ ab iſrael ſublatum.

d Ecimũnonum argumentũ iudeoꝝ eſt ſi ihs nazaren9 fuiſſet verus meſſias debuiſſet venire tꝑe ꝗ fuit ablatũ ſceptꝝ iuda ſꝫ nõ veit i illo tꝑe ergo ñ ẽ ipe meſſias. Maior pꝫ ex auctẽ allegata ſ. Minor ꝓbat qr ſi ſceptꝝ iuda fuit ablatũ h fuit pᷓ p machabeos ꝗ nõ erãt đ tribu iuda ſꝫ đ tribu leui. Erãt ei ſacerdotes ⁊ totũ pplꝫ gubnabãt illi i tẽplo ſcđo qđ fuit p trecentos annos ⁊ vltra añ aduentũ ihu nazareni vtꝫ i hiſtorijs Ioſephi ⁊ alijs Cũ igr ihs nazaren9 nat9 ſit tꝑe herodis regis ꝗ machabeis ſucceſſit in regno iudeoꝝ ꝯſtat ꝙ nõ venit i tꝑe ꝑnũciato p patriarcham. nã longe añ tem

pus herodis in quo tpe xps natus eſt iam erat ablatū ſceptrū de iuda vt dcm̄ ē trāſierat i machabeis q̄ erāt trib⁹ alteri⁹. Hic daſ duplex rñſio. Prīa ē q̄ lʒ machabei fuerūt ſacerdotes ꝛ ꝑ ꝯñs d̄ tribu leui. tñ ſm lineā maternā erāt de tribu iuda. Et iō ꝑ gubernatōꝫ eoꝝ nō erat ablatum ſceptrū de iuda. tñ quia hoc non poſſet clare probari. Ideo ad argumētu conceſſa maiore. Rñdetur ad minorem ſm alios plani⁹. Ad qd̄ ſciendū vt hr̄ Num̄. xj. c. tpe moyſi de mandato dei fuerūt congregati. lxx. ſeniores iſrael vt eſſent coadiutores i regimine ppl̄i cū ipo moyſe. ꝛ extūc ſm oēs doctores iudeoꝝ ſp fuit in iudaiſmo collegiū ſeu conſiſtoriū qd̄ dicebatur cāhedri ad qd̄ oēs difficultates ſeu dubia fidei ꝛ legis ꝑueniebant ꝛ ſiml̄r oia magna ꝛ ſumma iudicia ſeu cōtrouerſia de quib⁹ intelligit̄ cōiter illud Deutro. xvij. Si difficile ꝛ ambiguuꝫ apud te iudiciū eſſe ꝑſpexeris int̄ ſanguinē ꝛ ſanguinē crimen ꝛ crimē ꝛc. ꝛ i fra ſurge ꝛ aſcēde ad locū quem elegit dñs ꝛ ſeq̄ris ſniam eoꝝ nec declinabis ad dexterā vel ad ſiniſtrā. qui q̄dē canbedrin a tpe dauid ꝛc. citra reſidebant principaliter ſub regibus ꝛ ducib⁹ iude in iheruſalem. ꝛ poſtea in babilonica captiuitate. Dum ibi eſſent reges vl̄ duces de iuda. conſeq̄nter in reditu dicte captiuitatis reſidebunt in iheruſalem ſub ducibus de tribu iuda dum eſſent ꝛ durabat ptās eoꝝ etiā nō exiſtēte rege vel duce de iuda ꝑut ptās alicui⁹ capl̄i vacante ſede durat. ꝛ ſic auctoritas ꝛ ptās canhedri durauit etiaꝫ tpe machabeoꝝ ꝛ vſq3 ad. xl. annos añ deſtructionē tēpli ſcdi in quo tpe ceſſauit ex toto eoꝝ ptās ſeu iuriſditō eo q̄ tunc tpis interfecit herodes omnes rabinos ſeu mgrōs illi⁹ collegij ꝑut hr̄ i libro canhedrin iheroſolimitano in. c. de iudicijs pecuniaꝝ. Itē hr̄ in libro abundaſar. c. pmo. vñ ꝑtunc ꝑpiſe fuit ablatū ñ ſolū ſceptrū de iuda ſ3 etiā ſcriba de filijs ei⁹. quod quidem tēp⁹ concurrit cū tpe paſſionis ihu xp̄i dñi nr̄i. qui ſm oēs ꝑ. xlij. annos ante deſtructionē templi ſecundi fuit paſſus ſicut regnū herodis q̄ fuit alienigena in cui⁹ tpe titul⁹ regius a toto genere iudeoꝝ fuit ablatū fuit valde ꝑpinquū tempori natiuitatis xp̄i ihu. Ex q̄bus patet q̄ tpe herodis vt dcm̄ eſt in quo tpe verus meſſias venit ex toto ſceptꝝ iuda fuit ablatū ꝛ ꝓphetia adimpleta Et ſi forte dicat iudeus q̄ in p̄dicta reſponſione videnī aſſignare duo tēpora. ſ. qñ ablatū fuit ſceptrū iuda herode regnante qui alienigena erat. Et tēpus qñ ablatus fuit dux ſeu ſcriba de filijs eius quod vt dictū eſt fuit impletum quando herodes occidit rabinos ſeu mgrōs legis qui dicebantur cāhedrin qui non videntur fundare in aliqua auctoritate autentica. nec concordare verb̄ patriarche ſupradicti iacob cum ipe non aſſignauerit duo tempora. ſed tantum vnum dicens donec veniat qui mittendus eſt. ſcilicet meſſias ſm quod dicūt chriſtiani et ſcōm trāſlationem caldaicam. Reſpondeī ſm hiſtorias thalmudicas quas iudei tenentur tanq̄ autēticas habere duo fuerunt ablata de tribu iuda in diuerſis temporibus licet non multum ab inicem remotis. vnum eſt ſceptruꝫ regni quia herodes aſcalonita cum eſſet nō ſolum alienigena. ſed etiam ſeruus de domo machabeorum et de fcō regnaſſet in iudea et in hieruſalem. Idcirco timens q̄ cum regnum ei non competeret de iure eo q̄ legitur Deutro. xvij capitulo. de medio fratrum tuoruꝫ pones ſuper te regem nec poteris ponere ſuper te alienigenam. poſſit pro tēpore aliquis conſurgere de ſtirpe dauid et eum de regno expellere. Ideo

ſnterfecit omnes quos potuit habere
de genere regio in qua occiſione abla-
tum fuit ſceptrum de iuda preſertim
ſm eſtimationem populi cōem. ⁊ ipiꝰ
herodis qui credebat nulluꝫ de ſtirpe
regia in iudea remāſiſſe. Sed ſceptro
ablato mō ꝑdicto adhuc remanebant
canchedrin q̄ dicunt doctores ſeu ſcri
be q̄ reſidebant ſub herode ſicut alias
reſidebāt ſub regibus ſeu ducibꝰ iſrae
liticis. ſed poſtea fuerūt ab herode in-
terfecti cāchedrini oēs. ⁊ tūc ꝓprie fuit
ablatus ſcriba de filijs iuda que oīa
ſupradicta in libro qui dicit babacra.
ca. j. ⁊ in libro canchedrin hieroſolimi
tano ⁊ in libro abodaſera ſup allegato
habent. Patriarcha igit iacob ſpiritu
dei iſta ꝑcognoſcens ꝓpℓe ꝑdixit. non
auferet ſceptrū de iuda i hoc aſſignās
primā ablatōeꝫ ꝑdictā ad titulū regiū
ptinentē. Cōſequenter dixit ⁊ ſcriba ḋ
filijs eius in hoc ꝑſignans ſcḋam ab-
latōem canchedrin ꝑdictā. Que q̄deꝫ
duo in diuerſis tꝑibus cōtigerūt ab he
herode ſeu herodianis. Et attendēduꝫ
ꝙ ḋ prima ablatōe ſumus certificati ꝑ
hiſtorias thalmudicas ꝑallegatas ſi tū
de tꝑe quo cōtingit ꝑ eas certificamur
Per hiſtorias aūt nr̄as. ſ. euāgelicas
certificamur nō ſolū de occiſione ſꝫ eti-
am de ipius tꝑe. Tradunt. n. herodeꝫ
occidiſſe quoſcunqꝫ potuit in bethleē.
a bymatu. ⁊ infra. ⁊ hoc cū natus eſſet
ieſus in bethleē iuda Math. ij. De ſe-
cunda vo occiſione. ſ. canhedrini ⁊ de
tꝑe quo contigit ſumus certificati ꝑ hi
ſtorias in libris ꝑallegatis. quod fuit
per. xl. annos ante deſtructōnem tem-
pli ſecundi. Et ſic patꝫ ex predictis ꝙ
non fuit ablatum ſceptrum de iuda ꝑ
herodeꝫ. nec dux ſeu ſcriba de filijs eiꝰ
modo ꝑdicto donec venit meſſias. vt
ꝑdictum eſt. hec ex predicto dialogo
magiſtri pauli vbi ſupra.

Contendit iudēus probare qꝫ ieſus non eſt verus meſſias quia in eius aduētu non venit in nubibus celi.

Icesimū argumentū iudeorū
v eſt acceptuꝫ ex illo qḋ hꝫ Dan.
vij. aſpiciebā in viſu noctis ⁊ ec
ce in nubibus celi quaſi filius hoīs ve
niebat ⁊c̄. Et ſm oēs doctores catholi
cos loquit ibi de aduentu xp̄i. ſꝫ ieſus
nazarenus nō venit in nubibus nec in
tali poteſtate qualis ibi deſcribit. ergo
nō fuit xp̄c. Rn̄det hic Nicolaus ḋ ly
ra ꝙ ſcriptura loquitur de duplici ad-
uentu xp̄i. ſ. in mundū ⁊ ad iudicium
Primus aduentus xp̄i deſcribit cum
humilitate. ⁊ ſecundus cuꝫ maieſtate.
Daniel aūt loquit de ſecūdo aduentu
Unde ibidē dicit. Aſpiciebam donec
throni poſiti ſunt. ⁊ ſequit ibidem iu-
dicium ſedit ⁊ libri apti ſunt. Iudei āt
excecati neſciunt hunc duplicē aduen-
tū diſtinguere. ⁊ ideo errant mltiplici-
ter. quia aliqui expectāt xp̄m in aduē-
tu ſuo ſtatim apparere in tanta virtu-
te ⁊ poteſtate ꝙ poſſit ſibi omnia ter-
rena ſubijcere ⁊ eos liberare ⁊ regnuꝫ
ſuū reſtituere. ꝓpter qḋ ⁊ diſcipuli xp̄i
poſt eius reſurrectōem querebāt Act.
j. ca. Dn̄e ſi in tꝑe hoc reſtitues regnū
iſrael ⁊c̄. Alij aūt ꝓpter ſcripturas que
manifeſte loquūt de xp̄i humilitate et
paſſione. ⁊ ꝓpter illa q̄ loquunt ḋ eius
eminentia expectant duos Meſſias.
vnū qui dicit filius ioſeph ⁊ iſte paſſu
rus eſt ⁊ occidendus. Alius qui dicit
filius dauid qui meſſiam filiuꝫ ioſeph
reſuſcitabit ⁊ regnū iſrael reſtaurabit
Sed illud dictū de ſcripturis non ha-
bet auctoritatē. licet. n. plures dicti ſūt
meſſie ſiue vncti qḋ idem eſt ꝑticipati-
ue. vt dauid ⁊ ſaul ⁊ alij ꝑdicti. nullus
tū dicit in ſcriptura venturus ad ſalu-
tem ppl̄i niſi vnus. Item iſtud dictuꝫ

ꝑ q̃nto habet apparentiam imple-
tum eſt in xp̄o qui fuit filius Joſeph
putatiuus ⁊ ſic vocatus. vt p3 in euã-
gelio. Eſt etiam filius dauid ſm carnē
ſicut pater ex p̄dictis.

Contēdit iudeus probare ꝙ ieſus non eſt verus meſſias q2 adhuc manet regnū romanoꝝ

Vceſimūprimū argumentū iu
deoꝝ cōtra xp̄m ſumit ex quar
to regno qđ nominauit dan̄. in
ca. vij. Sup quo ſicut dicit mgr̄ alfon
ſus cōuerſus i libro belloꝝ. ti. xiij. Ali
qui gloſatores iudeoꝝ dixerūt ꝙ illđ
quartū regnū eſt regnu3 romanoꝝ. ex
quo arguūt ꝙ adhuc nō venit meſſias
q2 vident regnū romanoꝝ ſtabile ⁊ ipi
vocant xp̄ianos romanos ex nomine
ciuitatis romane que caput eſt regni
ſui. ibi eſt ſedes pape ⁊ caput eccl̄e. Et
tenent iudei ꝙ rex meſſias habebat ve
nire in fine regni xp̄i. cuius regnū ſem
piternū erit. vt p3. c. eodē. ⁊ q2 credūt
ꝙ gens romanoꝝ eſt gens edom. ⁊ ꝙ
Juli9 ceſar fuit de edom. ⁊ ſic alij oēs
reges qui fuerunt poſt eum in roma.
Jungunt etiã cum hoc ꝓphetiam hie-
mie Treñ. iiij. gaude ⁊ letare filia edō
que habitas in terra hus. ad te quoq3
ꝑueniet calix. inebriaberis atq3 nuda-
beris cōpleta eſt iniquitas tua filia ſyō
non addet vltra vt transmigret te. Ex
oibus his inferūt iudei ꝙ nō debebāt
redimi completa receptōe. poſtq̄3 ſcil3
nulla captiuitas ſequeret̄ quouſq3 fie-
ret cōtritio ⁊ deſtructio illoꝝ đ edom
quos ipi dicunt eſſe romanos qui ſer-
uant legem ieſu nazareni. Et ſup p̄di-
cta aucte Hieremie dicit rabi ſalomō
ꝙ ibi Hieremias ꝓphetat deſtructōe3
romani imperij eo ꝙ deſtruxit tēplu3
⁊ captiuauit populū iudeoꝝ tempe ty
ti ⁊ veſpaſiani. ⁊ ſic per filiam edom in
telligunt romani ſeu populū romanū
cum dicitur. gaude ⁊ letare filia edom
quaſi dicat iſtud gaudiū quod habui-
ſti in deſtructōne ciuitatis ⁊ templi in
triſticiam conuertet̄. quia ad te veniet
calix vindicte diuine. Quia ergo non
du3 eſt deſtructum romanū imperiū
ideo dicunt ꝙ nondum meſſias venit
⁊ iſtud argumētū eſt inter cetera in q̄
magis ſe firmant iudei expectantes q̄-
tidie deſtructōe3 romani imperij. quo
facto dicunt ſtatim meſſiam venire. et
ideo quotidie orant ꝓ deſtructōne ro-
mani imperij. ⁊ p̄ſertim ꝓ deſtructiōe
eccl̄e xp̄i ⁊ diſcipuloꝝ eius. vt p3 per
quandã orōnem que quotidie ab eis
dicit̄ in ſuis ſynagogis. in qua int̄ que
dam alia expſſe dicitur. Omnes here-
tici ſubito pereant. que verba rabi ſalo
mon ⁊ rabi moyſen. ⁊ ceteri ſic expo-
nunt. Iſti heretici ſunt diſcipuli naza
reni. Ad iſtud argumentū reſponde
tur ſm p̄dictum mgr̄m alfonſum eo-
dem libro ⁊ titulo. Primo declarādo
falſum eſſe romã ſiue populum roma
num eſſe filiam edom ꝓ eo ꝙ regnaue
rit ſuper eos homo qui fuit de edom.
ſicut ipimet iudei non vocantur roma
ni nec edomite ex eo ꝙ regnauit ſuper
eos herodes qui fuit de gente edom ⁊
de terra rome. Item q2 edom alio no-
mine dictus eſt Eſau Gen̄. xxv. ⁊ ſic
edom deſcendit de ſem filio noe ꝑ yſa-
ac. cuius filius fuit eſau. Tota. n. euro
pa i qua eſt roma dicit̄ populata fuiſ-
ſe a filijs iaphet. ꝓpter quod non vide
tur rōnabiliter dictu3 ꝙ ꝑ edom ſigni
ficetur romanū imperiū. Sepe eñ ac
cidit ꝙ diuerſa loca eodē nomine no-
minant̄ propter quod multi decipiūt̄
exponentes de vno quod de alio intel
ligitur. verbi gratia. certum eſt ꝙ terra
edom fuit ad ptem meridionale3 ver-
ſus mare andaluſie per quam filij iſrl̄
tranſeuntes per deſertum cum exiert

de egypto venerunt: ⁊ in eadem terra
edom fuit mons ſynai ⁊ mons hor vbi
vbi mortuus eſt aaron. ⁊ ibidem erat
francia quam dicũt iudei in hebraico
carphat que nomiatur in terra edom
in prophetia abdie vbi dicit͛ tranſmi-
gratio exercitus hui⁹ filioꝝ iſrahel oia
loca chananeoꝝ vſq; ad ſareptam. lr̃a
hebraica habet vſq; carphat in qua ſte
tit helias qñ dixit ſibi dñs. ſurge ⁊ va-
de in carphat que eſt in ſydone. ⁊ iterũ
ſurrexit ⁊ iuit in carphat. Et ptꝫ mani
feſte ꝙ per hoc qđ dicit͛ carphat que ē
in ſydone in terra đ edom datur intel-
ligi ꝙ eſt alia carphat alibi ſita. ⁊ iſta ē
regnum francie quod eſt ad aquilonē
ecce ergo habemus vnam franciaꝫ in
terra edom. Item hyſpania que dicit͛
in hebraico capharat. ⁊ de qua dicitur
abdie in ca. eodem infra tranſmigratõ
irl̃m que eſt in boſſoro lr̃a hebraica di
cit͛ capharat. erat etiam ꝓpe illam fran
ciam que dicebat͛ carphat. que erat in
ſydone in terra edom in qua hyſpania
ſiue capharat mortuus fuit antipas fi
lius herodis in vinculis tyberij ceſarꝭ
ſm̃ ꝙ dicit Joſephus. ⁊ ſic vocauerũt
aliqui ſapientes hyſpaniã terre edom
in quo dederunt intelligi ꝙ nõ eſt illa
hyſpania que vocat͛ in pte andaluſia ⁊
que ꝓpinqua alteri francie que ē ad p-
tem ſeptentrionis que non eſt de terra
edom. Inuenitur. n. ſcriptuꝫ in libris
erarũ egyptioꝝ ꝙ terra andaluſie fuit
vocata hyſpanie nomine primi regis:
qui habuit hoc nomen hyſpan. q2 ve-
nit de hyſpania que eſt in terra edom.
Sic etiam dicendũ eſt de roma que in
hebraico dicit͛ boſra que ē terra edom
ſm̃ illud Eſa. lxiij. Quis eſt iſte q̃ ve-
nit de edom tinctis veſtibus de boſra
eſt vltra mare ꝓpe terram iſrael. Et di-
citur in libro Sorobabel ꝙ boſra erat
magna ciuitas niniue. ⁊ ſic non ē iſta
roma in qua eſt apoſtolicus, q2 illa ro
ma que in terra edom iam fuit deſerta
quando fuit deſtructa babilonia. quia
edom ⁊ moab ⁊ ammon ⁊ multe alie
gentes venerunt cum rege babylonie
ad deſtruendũ iſrael. ⁊ ideo receperũt
penam cum eo. Dico ergo rñdendo ſi
cut dixit Nicolaus de lyra ꝙ p filiam
edõ intelligit͛ ipa ydumea ab ipo eſau
ꝓut dictus eſt edom denomiata. ⁊ in-
uehit hic ſpecialiter ꝓpheta cõtra ydu-
meos qui debuerant diligere filios iſ-
rael eo ꝙ deſcendebant a duobus fra-
tribus vterinis. ſ. Jacob ⁊ Eſau. ⁊ ipſi
magis ecõuerſo habuerunt eos odio:
⁊ in deſtructione irl̃m fuerunt cũ chal
deis vt dictũ eſt gaudentes de illa de-
ſtructione. Ideo d͛ in auctoritate gau
de ⁊ letare filia edom. quaſi dicat. iſta
leticia tanq̃ iniuſta in triſticiã conuer
tet͛ que habitas in terra hus. iſta hus
non eſt illa de qua natus fuit Job. vt
habetur Job. j. ſed illa eiuſdem nomi
nis exiſtens in regno ydumee. q2 ſicut
dictum eſt frequenter in ſcriptura re-
peritur ꝙ due ciuitates ⁊ loca in diuer
ſis poſita eodē nomine equiuoce no-
minantur. Judei moderni dicunt ꝙ
inuenerunt in quadam gloſa chaldai
ca ꝙ grecia eſt terra hus. Conſtantino
polis vo filia edom. ⁊ quia predicta ci
uitas eſt capta a turcis. Dicunt ꝙ iam
eſt completa iniquitas filie ſyon. ⁊ ſic
nunc expectant meſſiam venturum.
Iſtud etiam eſt falſuꝫ. ſ. ꝙ hus ſit gre
cia. ⁊ conſequenter alia quod ꝓbatur
ſic. quia vt ſcribitur Geñ. ij. nunciatũ
eſt abraam ꝙ Melcha filios genuiſſet
nachor fratri ſuo hus primogenitũ et
buꝫ fratrem eius chamuelq; patreꝫ ſy
rorum. ⁊ ſunt tres ꝓuincie coniuncte
denominate ab iſtis tribus fratribus.
Caput terre hus fuit reblata q̃ poſtea
fuit vocata antiochia. ⁊ iſte ꝓuincie ſũt
remote a grecia vltra. xxv. dietas. ⁊ ſic
ꝯñr ptꝫ ꝙ grecia nõ eſt hus. Itē caput

grecie eſt conſtantinopolis. & iudei in ſuo hebraico vocant greciã yenã. & ſic non poſſunt dicere q yenam eſt terra hus ſm q declarant pdictã prophetiam & ſic patet manifeſte falſum cuȝ dicũt q conſtantinopolis ciuitas eſt terra hus & diſcurrentes per deuia queq retorquentes textus ſcripturaruȝ facti ceci dixerunt terminũ ſignatũ adimpletionis huius prophetie i anno dñi. M.cccc lviij. qui eſt ſm eos a creatõe mũdi quinq milia ducenti decẽ & octo. Vñ dixit rabi abraã filius rabi hya qui habitabat barchinone declarando in quodã libro quem fecit qui vocat meglina a megala qd interpretat lra diſcooperta q meſſias debebat venire anno a creatione mundi quinq milia centũ decẽ & octo. quẽ numerũ ipſi ponũt in computo lrarũ ſui abcdarij numerãdo. qr & cũ venit pdictũ tps inuenerũt falſuȝ dictum illius. Et idõ dicũt moderni iudei q ille errauit. qr vbi poſuit quia debuit poner e ria que facit in nũero ducenta decẽ & octo. qr. q. vl cof qd idẽ ẽ i ſuo alphabeto fac cẽtũ. & ria qd idẽ eſt q r. vl res facit ducẽtos. & cũ iſte ſit annus vt dictũ eſt ſm cõputũ eoꝝ a creatione mũdi qnq milia ducenti decẽ & octo. Idõ affirmabant venturũ eẽ meſſiam anno pdicto. qd patuit & ptȝ eſſe falſum. Vnde bene dixit de eis dauid In circuitu impij ambulant ſicut beſtie molendini oculis velamine cooptis. que nihil aliud inueniũt de ſero qñ ceſſant ambulare in pfectu vie q̃ qñ inceperũt. ptȝ g̃ falſitas illius expoſitionis q grecia ſit terra hus & conſtantinopolis filia edom. Sed ſm veritatẽ. vt dcm̃ eſt filia edom & regnũ ydumee ab eodẽ denominatũ. & hus eſt ciuitas in eodẽ regno qd regnũ dicit habitare in terra hus. qr illa terra eſt famoſa in regno illo cuius metropolis ſiue caput erat reblata. ſ. antiochia. Sȝ dicet hic forte iude⁹ ex quo filia edom eſt regnũ ydumee. & tu xpiane dicis q iſta prophetia eſt cõpleta. qñ ergo fuit cõpleta inebriata & nudata. Rñſio q illa prophetia ipleta fuit tpe regis hircani q̃ fuit potentior rex machabeoꝝ. qr tũc fuit deſtructa tota terra ydumei & eduxit. xx milia illoꝝ quaſi captiuos q̃ cuſtodirent muros irlm. Et dicit ioſephus q in illa die facta fuit magna leticia. qr. ſ. fuit deſtructa & punita tota terra ydumei. Et dicit hic rabi vſua fil⁹ leui gloſando ſup hoc paſſu q illa die fuit fctã maior leticia in templo q̃ vnq̃ fuerit facta. Dicendo q bethſean terra ſua & oẽs alie terre ydumee q̃ nõ fuerãt ſubiugate ſubiectõi tpe ioſue nec alioꝝ iudicũ. nec in tpe regũ iſrael & iude fuert victi & captiuati tpe h⁹ regis hirchani. & dicit q in illa die cõpleta fuit prophia abdie prophete vbi dr. aſcẽderũt ſaluatores in montẽ ſyon iudicare mõtẽ eſau & erit dño regnũ. Et dicit etiã ioſeph⁹ q illi de edom filij eſau cõuerſi ſũt ad iudaiſmũ tpe pdicti regis hirchani. et fuerũt circũciſi & nõ receſſerũt ab eis tpe tyti & veſpaſiani. ſȝ q ſp mãſerũt iu dei deinceps. Et idõ fuit remẽoratũ peccatũ iudeoꝝ filioꝝ eſau. & ceciderũt in captiuitatẽ qñ fuit cõpleta iniqtas filiorũ iuda q̃ pmanſerũt iuſti in aduentu meſſie hieſu nazareni ſm q prophetauit Hieremias vbi ſupra dicens. Cõpleta eſt iniqtas tua filia ſyon. nõ addet vltra vt tranſmigret te viſitabit iniqtatẽ tuã filia edom. & nõ inuenit gens malicie que ſit in ira dei tanto tẽpe. ſm q dictũ fuit de edom. niſi iudei propter quos fuit dictũ q ſp deberent eẽ in ira dei. Et idõ cõiunxit deus has duas gẽtes ſcȝ edom cõuerſoꝝ & iudeoꝝ q̃ debebãt perdi & ſemp eſſe in ira dei. ſicut dixit Hiere. in ca. vj. Cadent inter corruentes tpe viſitatõis ſue corruent dic dñs & fuit pdita mẽoria nois edom. & man

ſit memoria nominis iudeorum. quia illi de edom conuerſi fuerunt ad legē iudeorum. et quia inuenimus edom bis punitum eſſe. primo in tempore nabuchodonoſor ante prophetiam malachie. Secūdo poſt prophetiam malachie tempore regis hircani. De prima fuit dictū Malachie. i quod ſi dixerit ydumea deſtructi ſumus. ſed reuertētes edificabimus que ſunt deſtructa. hec dixit dominus exercituum. iſti edificabunt et ego deſtruā quia dixit inſtructi ſumus ſicut ſi eſſet iam preterita illa punitio quā primo habuerūt tēpore nabuchodonoſor ſecundum quod dicit etiā cap. eodē. Eſau aūt odio habui et poſui ſeyr montes eius in ſolitudinē. et propter eū etiam dixit in prophetia abdie legatū ad gentes miſit: ſurgite et cōſurgamus aduerſus eum in prelium quod dixit de futuro propter ſecundā punitionem quā debebant habere tempore hircani regis. et propter ipſm dixit in prophetia abdie. et erit domus iacob ignis et domus. Joſeph flāma et domus eſau ſtipula et ſuccendetur in eis et deuorabunt eos. propter quod intelligitur quod nō debebant illi de edom habere deſtructionem terciam. quia in ſecunda debebant eſſe in ira dei imperpetuum cum alijs iudeis conſocijs eorum qui ſibi permanſerunt tempore titi. Et dato quod adhuc regnū romanorum eſſet de nūero illorum quatuor regnorum de quibus dicitur in libro daniel vt in argumēto fuit dictū et quod romani eſſent regnū edom, quia regnauit ſuper ipſos romanos homo qui fuit de terra edō. nō ſequitur quod ex hoc per vim habet dici quod quia adhuc illud regnū eſt ſtabile ſicut cogitant iudei quod propterea adhuc debet venire rex meſſias. quia nō fuit intentio prophetarū in deſtructiōe regni babylonie que fuit dicta in prophetia danielis et in prophetia hieremie quod poſt ſeptuaginta annos captiuitatis iuda nunquam amplius eſſet homo qui regnaret ſuper regnū caſdym et ſuper ciuitatē babylonie et terram circa iacentē. quia ille ciuitates et terre ſue in ſuis locis permanſerunt. et ſi alique ville illarū fuerunt deſtructe non tamen omnes fuerunt deſerte. et adhuc ille que fuerūt deſerte pro maiori parte omnes fuerunt populate. Sed intentio prophetarū fuit quod non eſſet vltra ſuper caſdym et ſuper babylonē nec ſuper ſuam terram aliquis rex qui eſſet de genere nabuchodonoſor nec de gēte ſua Item in tēpore futuro regni medie erat intentio prophete quod non eſſet vltra rex qui eſſet de genere darij nec de gente ſua. Item in tempore quo fuit poſtea regnum perſie erat intentio prophete quod non eſſet amplius rex de genere tyri nec de gente ſua. Item in tempore in quo habebat eſſe regnū Janam. i. grecie erat intentio prophete quod non eſſet vltra rex de genere alexandri nec de gente ſua. et ſimili modo tempore quo in futurū deberet eſſe regnū romanorum ſecundum quod ipſi dicunt deberet eſſe intentio prophete quod non haberet ibi amplius eſſe rex de genere iulij ceſaris primi. et Gay et Titi nec aliorū qui crediderūt in eorum fidem. Ex quo ergo reges romanorum non credunt mō in fide Julij ceſaris Gay nec Titi. quia ipſi ſeruiebant idolis. et etiam quia Conſtantinus ceſar dimiſit regnū romanorum ſeruis Jeſu nazareni. et apoſtolicus qui eſt dominus rome nō fuit vocatus deinde ceſar nec venit de genere ceſaris. oportet neceſſario dicere quod iam tranſierunt omnia illa regna dicta in libro danielis excepto regno ieſu nazareni veri meſſie quod firmiſſime durat et habet durare ſine fine. Et ideo oportet dicere neceſſario quod iam venit rex meſſias qui venturus erat tempore illorum regum. et quod iam receperunt iuſti tranſmigratiōem et tribulatiōes quam debebant recipere quando finita eſſent illa quatuor regna. ſecundum quod dicitur Dan. xj. populus aūt ſciens deum ſuum obtine-

bit.ꝛ faciet ꝛ docti in populo docebūt
plurimos ꝛ ruent in gladio ꝛ in flāma
ꝛ in captiuitate ꝛ ī rapina dierꝝ. Seqꝛ
ꝛ de eruditis ruent vt cōflent ꝛ eligāt
ꝛ dealbent vſqꝫ ad tp̄s p̄finitū.recepe-
rūt etiā mali ꝛ peccatores de iſrl̄ finē
captiuitatꝭ ppetue.ſicut dicit Dañ.vij
vſqꝫ ad cōſūmatōem ꝛ finē durabit de
ſolatio.ꝛ iterū.c.eodē ante ciuitatem ꝛ
ſanctuariū diſſipabit pp̄ls cū duce vē-
turo.ꝛ finis erit vaſtitas. ꝛ poſt finem
belli ſtatuta deſolatio. ꝛ h̄ eſt qđ debe-
bat eſſe in aduentu meſſie.ſ. q̄ finē ac-
ciperet peccatū ꝛ deleret iniquitas. et
adduceret iuſticia ſempiterna.ꝛ ſic vn
geret ſanctuſſanctorꝝ.vt pꝫ in.c.eodē
clariſſime.ergo pꝫ ſicut ſol lucet ex oī
bus iſtis p̄dictis falſam eē expoſitōē
iudeorꝝ in ꝓphetia. Hiere. ſupradicta.
ꝛ in ꝓphetia abdie.quibus ſe fundant
multū iudei expectantes deſtructōem
imperij romanorꝝ.ꝛ tūc aduentū meſ-
ſie ꝛ quđ etiā falſum ē q̄ xp̄iani deſcē
dunt đ edom.ſed q̄ ipſimet iudei ſunt
filii de edom qui fuerūt cōuerſi.ꝛ ipſi q̄
mali ſunt ꝛ peccatores ſimul cum eis
receperunt punitōem ppetuā in qua
nunc ſunt ꝛ erunt vſqꝫ ad finē.ꝛ q̄ xp̄i
ani ſunt filij ſyon ꝛ boni iudei qui cō-
uerſi ſunt ad xp̄m in q̄bus completa
fuit iniquitas.i.in q̄bus iā ceſſauit pec
catū ꝛ captiuitas.ꝛ in ppetuū erunt li
beri.ſicut pꝫ in p̄dicta ꝓphetia Hiere.
quia illis de edom conuerſis ꝛ alijs iu
deis negantibus xp̄m dicit ꝓpheta.ad
te quoqꝫ pueniet calix.i.pena diuine vl
tionis inebriaberis.i.ad plenā punie-
ris atqꝫ nudaberis.ſ.honore ꝛ alijs bo
nis.ſicut manifeſte factū eſt p tytū ro-
manorꝝ principē. Sed ꝛ de bonis iu-
deis q̄ receperūt ieſum xp̄m verū meſ
ſiam qui dicunt filij ſyō. Dicitur in te
xtu.completa ē iniquitas tua filia ſyō
ſcꝫ in aduentu xp̄i. quia amplius po-
pulus ille ſyon credens in xp̄m nō fu-
it ſubiectus alicui captiuitati loquen-
do de totalitate populi.ſicut ter iā fa
ctum eſt de populo iudeorꝝ. Ideo di-
cit.non addit vltra vt tranſmigret te.ſ.
a libertate in ſeruitutē. Sequit̄ đ ma-
lis iudeis filijs edom. Viſitabit iniq̄-
tatem tuam filia edom eam.ſ.iuſte pu
niendo diſcooperuit peccata.ſ.penam
manifeſtam omibus inferendo . quia
publica eſt eorꝝ captiuitas ꝛ ſeruitus ī
toto mūdo vbiqꝫ ſunt iudei ſiue inter
xp̄ianos ſiue inter ſaracenos ſunt ca-
ptiui ꝛ in abhominatōem habiti. Pa
tet ergo ſolutio ad argumentū iudeo-
rum que aliquantulū dilatata fuit ꝓ-
pter magnā vim quam faciunt iudei
in eodem.

Contendit iudeus probare q̄ ieſus non eſt verus meſſias quia xp̄iani affirmant ipſum eē deum.

Vceſimūſecūdū argumentū
iudeorꝝ eſt ad ꝓbandū xp̄m nō
eſſe deū ſicut xp̄iani affirmāt.
Arguunt aūt ſic.ſcriptū eſt Exođ.xx.
Non aſſumes nomen dei tui inuanū
Inuanū nomē dei aſſumit qui homi-
nū nomini cultū diuinitatis attribuit
Nam vanitas eſt omnis homo q̄ ho-
minē deum credit ꝛ deū appellat ho
mini nouū cultumqꝫ diuinitatis aſcri-
bit. Item in pſal.ſcriptum eſt.non erit
in te deus recens neqꝫ adorabis deum
alienū. Item in lege ſcriptū eſt q̄ qui
fecerit ſe deum occidatur.nullus ergo
homo eſt deus. Mirum ergo eſt quđ
xp̄iani auſi ſunt Ieſum nazarenū no-
minare deum etiam conceſſo q̄ eſſet
meſſias cum ſacra ſcriptura ſit in op-
poſitū vt dictū ē.vel ſi dicant q̄ meſſi-
as debet eſſe deus.oſtēdāt xp̄iani. Vñ
in ſacra ſcriptura talis aſſertio pōt no
tari.licꝫ tñ in primo libro ſit ſufficien-

ter declaratũ quadruplici examine. ꝙ ieſus xp̃c eſt verus filius dei ꝛ ꝯſequẽter verus deus. quia tñ iudei petũt auctoritates ſacre ſcripture. Ideo in pñti duo ſunt fienda. Primo ſoluet̃ argumentũ. ꝛ ſecundo aſſignabunt̃ auctoritates expreſſe ad oppoſitũ oſtendendũ. De primo ergo dicit̃ ꝙ nomen dei aſſumeret̃ inuanũ ſi alicui puro homini attribueret̃. ſed ſi attribuit̃ alicui q̃ non ſit purus homo ſed verus homo ꝛ cum hoc etiam ſit verus deus. tunc non aſſumit̃ invanum. talis eſt hieſus dñs noſter qui non tñ homo ſed etiã verus deus affirmat̃. ꝛ ſic deꝰ ꝛ homo: vnus eſt xp̃c. nec eſt recens vel recẽter deus qui eternus eſt ꝛ ab eterno deus nec ipe ſe facit deuꝫ. qꝛ ſubſtantialiter eſt deus. Ille eñ facit ſe deum qui fingit ſe eſſe deum cum non ſit. nec ẽ deꝰ alienus. qꝛ vere eſt deus. dij ꝟo gentiũ alieni dij dicunt̃. qꝛ nũcupant̃ dij. Circa ſecundũ tollunt iudei velamẽ ď cordibus ſuis. legãt ſacras ſcripturas q̃s ꝛ non alias ꝑ pñti allegare intẽdo que cõmuniter nõ ſolũ ſm catholicos doctores ſed etiã ſm antiquos hebreoꝝ rabinos de meſſia exponunt̃. Et pmo quidem abraam pater fidei noſtre adducit̃ in mediũ. qui accepta ꝓmiſſiõe ꝙ in ſemine ſuo benedicerent̃ omnes gentes. intelligens ex hoc deum naſciturũ ſm carnem hũanã ex genere ſuo cum eſſet ſenex ꝛ dierũ multoꝝ vocauit ad ſe ſeruũ ſeniorẽ domus ſue geñ. xxiiij. ꝛ dixit ei. Pone manũ tuã ſubter femur meũ. vt adiurem te ꝑ deũ celi ꝛ terre vt non accipias vxorem filio meo de filiabus ꝛc̃. Cum. n. ſit cõſuetudo apud colentes deũ ꝙ iurans ꝑ deũ ꝓſtat manũ ſuam ſup aliq̃d hñs ſpãleꝫ relatiõem ad ipm. ꝓpter qđ Exo. xxij. dicit̃ ꝙ qñ aliquis iurabit applicabit̃ ad deos nullo modo pater abraam feciſſet manũ ſerui ſui poni ſubter ꝓpriũ femur qñ iurabat ꝑ deum celi. niſi ſpecialiorẽ relatõem haberet femur ſuuꝫ ad deũ q̃ alia mẽbra corpis ſui. qđ q̃dem verum eſt inquantũ illa pars ſpecialius ordinat̃ ad actũ generatiõis ꝑ quem q̃tũ ad matrẽ de genere abrahe naſciturus erat xp̃c. Secũdo põt adduci illud Eſa. ix. Paruulus natus ẽ nob ꝛc̃. ſeq̃t. Et vocabit̃ nomẽ eiꝰ admirabilis cõſiliarius deus fortiſ pater futuri ſeculi. princeps pacis. puulus dixit. qꝛ verus homo. admirabilis ꝛc̃. qꝛ verus deus. Hec eñ noĩa omnia non videntur alicui poſſe competere niſi ſit deus. Tercio põt adduci illđ Eſa. xxv Et dicet in illa die. ecce deꝰ noſter iſte: expectabimus eũ ꝛ ſaluabit nos. Super quo dicit venerabilis petrus alfonſi in ſuo dialogo ti. viij. hunc certe verſum aliter non curamus explanare q̃ doctores vri illum dudũ expoſuere. ꝑ illum nanq̃ docuerunt venturuꝫ fore tempus quo ꝛ mũdus dñm eſſet viſurus. ꝛ digito ſibi adinuicem populus oſtenſurus. hoc ꝟo fieri nullatenꝰ poſſet niſi homo fieret quis ꝛ deus. Hec ille. Quarto poteſt adduci illud Eſa. lj. Poſui verba mea in ore tuo. ꝛ i vmbra manus mee protexi te. vt plantes celos ꝛ fundes terram ꝛ dicas ad ſyon populus meus es tu ſiue plãtatio celoꝝ ſiue fundatio terre accipiat̃ ſpũaliter ſiue ad litteram. certum eſt ꝙ talia non poſſunt verificari niſi de illo q̃ eſt deus. xp̃i enim humanitas premittit̃: cum dicit̃. poſui verba mea in ore tuo ita enim dixerat dñs Moyſi. vt habet̃ Deutero. xviij. Prophetam ſuſcitabo de medio fratrum ſuoꝝ ſimilem tui. ꝛ ponam verba mea in ore eius que verba eius que loquet̃ in nomie meo audire noluerit ego vltor exiſtam. Iſtud aũt non põt intelligi de Joſue. nec de aliquo qui fuerit ſub lege moſaica. qꝛ vltio. c. eiuſdẽ libri dicit̃. Non ſurrexit

vltra ꝓpheta in iſrael ſicut moyſes ſed verificat̄ de xp̄o qui fuit ſibi ſimilis in quātū dedit legē. ſicut patuit ſupra li. j. in aptītōe tercij theſauri. ſ; poſtea tā gitur eius diuinitas cum addit vt plā res celos ⁊ fundes terram ⁊c̄. Ita eniꝫ ꝓmiſerat ſe pſonaliter vēturū Ezech. xxxiiij. Ecce ego viſitabo oues meas: ſicut paſtor viſitat gregē ſuum. Differentia eſt inter dn̄m ⁊ paſtorem. tūc.n. dn̄s ouiū eſt paſtor earuꝫ qn̄ imediate nō p alios ſ; p ſe paſcit eas. In veteri teſtō deus erat ſolū dn̄s. ⁊ mittebat paſtores ſuos ad paſcendū oues qui dicebant. hec dicit dn̄s. ſed viſitans ſicut paſtor gregē ſuū nobiſcū eſt dn̄s. Eſa. .lij. Ecce ego qui loquebar in veteri. ſ. teſtamēto aſſum in nouo. Quinto adducit̄ alia auctas Eſaie in ca. xl. q̄ non minus cōfirmat ꝓpoſitum. Reuelabit̄ gloria dn̄i. ⁊ videbit oīs caro pariter ꝙ os dn̄i locutū ē. pōt quippe vox rei ſpūalis audiri ſicut filij iſrael vocē dn̄i audierūt in monte ſynai. loquentē ꝟo nō videbis niſi fuerit res carnalis. Sexto introducit̄ auctas baruth in. iij. c. vbi inquirens in toto ca. q̄ ſit vera ſapientia. ⁊ q̄ adinuenit eam ſubdit. hic eſt deus nr̄ ⁊ nō eſtimabit̄ alius ante illū. hic adinuenit omnē viā diſciplie ⁊ tradidit eam iacob puero ſuo ⁊ iſrl̄ dilecto ſuo. ⁊ poſt hoc in terris viſus ē ⁊ cū hoībus cōuerſatus eſt. Certū ē ꝙ deus ſm diuinitatē videri n̄ pōt. quia dicit̄ Exo. xxxiij. nō videbit me hō et viuet. nō poteris videre faciē meā nec etiā cōuerſat̄ cum hoībus inquantū ē deus. vt dicit̄ Dan̄. ij. imo ꝯuerſatio ꝓprie eſt inter illa que ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei. ⁊ iō iſta verificant̄ de deo ſm naturam aſſumptā. Septimo hanc duplicē naturā oñdit micheas in ca. v. dicens. Et tu bethleem effrata puul9 es i milibus iuda. ex te mihi egredie̅t qui ſit dn̄ator in iſrabel. ⁊ egreſſus eius ab initio a diebus eternitatis eius. Nam egreſſus xp̄i ſm humanitatē debebat fieri in bethleem. ſed egreſſus a dieb9 eternitatis nō potuit eē niſi ſm diuinitatē de quo egreſſu dr̄ Eſa. liij. generatōem eius quis enarrabit. Sup predicto etiā verbo petr9 alfonſi in ſuo dialogo ti. viij. pulcre loquit̄ dicens. hoc quippe qđ eſt ex te mihi egredie̅t q̄ ſit dn̄ator in iſrael. ſm corp9 dictū eſt. ſm ꝙ princeps ille aduēturus erat in tpe. Qđ aūt ſequit̄ ⁊ egreſſus eius ab initio a diebus eternitatis ꝑpetuitatē inſinuat deitatis. hoc. n. diuinitati attribuit qđ hoī puro nō cōuenit. hec ille. Iſta ſm ꝑdeſtinatōem nō poſſunt eē dicta tum q2 ſignificatū vocabuloꝝ h̄ non patit̄. tum q2 nimis inſcienter loquerent̄ ꝓphete ita ſtudioſe ad laudādū meſſiam p ea que non magis cōpetunt ſibi q̄ lapidi. Octauo dauid in pſalmo. xliiij. dicit. Sedes tua deus in ſeculū ſeculi ꝟga directōis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiā ⁊ odiſti iniquitatē. ꝓpterea vnxit te deus deus tu9 oleo leticie ꝑ cōſortibus tuis. Cum hoc inq̄; dicit. eum ad quem loquitur deum eē ⁊ hominē oſtendit. dicens em̄. Sedes tua deus in ſeculum ſeculi. virga directionis virga regni ⁊c̄. nūquid nō manifeſte eum appellet deum. Deinde cum dicit. Dilexiſti iuſticiā ⁊ odiſti iniquitatē ꝓpterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie ꝑ ꝯſortibus tuis. Ad hominē eum loqui ꝑcipimus neq; ei vel deum. vel conſortē habet de9. Iteꝫ dauid in pſal. Deus iudiciū tuū regi da. qui ad lrām etiā p doctores hebreos exponit̄ de xp̄o in lege ꝓmiſſo dicit. ⁊ ꝑmanebit cum ſole ⁊ ante lunam in generatōe ⁊ generatōem. ⁊ ſit nomen eius benedictū in ſecula. ante ſolem ꝑmanet nomen eius. Et illud. ⁊ adorabunt eum omnes reges omnes gētes ſeruient ei. Videamus inquā ſi de pu

ro homine dicta ſunt hec omnia. ⁊ pꝫ
manifeſte ꝙ nullo mō cōueniunt niſi
ſoli deo. ergo ſequit̃ ꝙ xp̄m cōfiteri de
bemus eſſe hominē ⁊ deum. Nō etiā
dauid ſpū reuelante cognouit ⁊ mira
cula q̄ facturus erat p̄uidit. Jō ad hu
iuſmodi finē pſalmiſta fecit pſalmuꝫ.
Bn̄dictus dn̄s deus iſrael qui fec̄ mi
rabilia ſolus. Et benedictū nomē ma
ieſtatis eius in eternū. ⁊ replebit̃ maie
ſtate eius omnis terra fiat fiat. Vidi
ſti ergo iudee q̄ꝫ clare ex ſacris ſcriptu
ris pꝫ ꝙ meſſias in lege ⁊ ꝓphetis pro
miſſus verus deus ⁊ verus homo eſſe
debeat. quare merito ieſus nazarenus
quē verū meſſiā ſupra oſtendim⁹ veꝝ
deum ⁊ verum hominē confitemur.
Et vt amplius pfidia iudaica cōfun
dat̃ tribus rōnibus oñdaꝫ. ſicut dedu
cit mgr̃ Berñ. oliuerij in ſuo tractatu
cōtra cecitatē iudeoꝝ. c. viij. Quaruꝫ
prima talis eſt. Jlle hō vere erat deus
cuius pena tpalis ſufficiēter ſatiſfecit
ꝓ peccatis totius ppl̄i. Sꝫ mors xp̄i
plene deleuit oīa peccata. ergo xp̄c ve
re eſt deus. Maior pꝫ qꝛ ad ſufficiētē
ſatiſfactiōem ptinet ꝙ pena rn̄deat cul
pe. culpa aūt que eſt peccatū mortale
eſt infinita eo ꝙ cōmittit̃ cōtra deū in
finitū. Videmus. n. eundē actū eē cul
pabiliorē ⁊ grauiorē cōtra inſigniorē
⁊ maiorē pſonā cōmiſſuꝫ q̄ꝫ cōtra igno
biliorē vel inferiorem. Si ergo ad au
gmentū obiecti ſequit̃ augmentū cul
pe. cum deus excedat oēm pſonam in
infinitū culpa cōmiſſa directe ꝯtra eū.
qualis eſt qōcūq peccatū mortale in
quo formaliter eſt auerſio a deo dicen
da eſt infinita. ergo pena ꝓ tali culpa
debet eſſe infinita ſed nulla pena q̄ nō
durat in infinitū pōt eē infinita niſi ſit
in ſuppoſito infinito. vt ſic finiret̃ pe
na ex ſubiecto ſicut culpa ex obiecto.
Pena igit̃ temporalis ſufficienter ſatiſ
faciens ꝓ quocūq peccato mortali ne
ceſſario eſt in ſuppoſito infinito. ſꝫ ſup
poſitū infinitū eſt nullū niſi diuinū. g̃
vera eſt prima ꝓpoſitio ꝙ cuius pena
tpalis ſufficiēter ſatiſfecit ꝓ oībus pec
catis vere eſt deus. ſed minor pꝫ Eſa.
p totū. liij. ca. vbi dr̃. vere lāguores no
ſtros ipe tulit. ⁊ dolores nr̄os ipe por
tauit. ⁊ nos reputauim⁹ ipm quaſi le
proſum ⁊ pcuſſum a deo ⁊ humiliatū
Jpe aūt vulneratus eſt ꝓpter iniquita
tes nr̄as attritus eſt ꝓpter ſcelera nr̄a.
Diſciplina pacis nr̄e ſup eum ⁊ liuore
eius ſanati ſumus. Omnes nos qua
ſi oues errauimus vnuſquiſq in viaꝫ
ſuam declinauit. ⁊ dn̄s poſuit i eo ini
quitates oīm nr̄m ⁊c. de q̄bus fuit ple
ne dictū ſupra in apparitiōe theſauri.
Sed in circuitu impij ambulātes fal
ſas conant̃ dare reſponſiones ⁊ finali
ter neminē inueniētes in veteri teſta
mento q̄ mortuus ſit ꝓ peccatis popu
li ſic ꝙ tota ꝓphetia poſſet de illo expo
ni. Dicunt ꝙ qn̄ iudaicus ppl's ad pfe
ctū ſtatū recōciliabit̃. tunc cetere na
tōes loquētes ex cōpaſſiōe ⁊ quaſi cō
paratiue dicent. nos reputauim⁹ eum
. ſ. iſtum ppl̄m leproſum ⁊ pcuſſum a
deo ⁊c. que ſequunt̃. ſed mentita ē ini
quitas ſibi. multa. n. dicunt in dicto. c.
que de nullo alio a xp̄o intelligi pn̄t.
Ait. n. deus ꝓpter ſcelus ppl̄i mei per
cuſſi euꝫ. Si ergo iſte pcutit̃ propter
peccata ppl̄i dei. illi qui dicturi ſunt lā
guores vr̄os portaui erūt de ppl'o dei
ergo nō eſt vera expoſitio ꝙ alie gētes
dicant de ppl'o dei p̄dicta verba. Jtem
dicit̃ ibidem oblatus eſt qꝛ ipe voluit.
Jtem peccatū nō fecit nec eſt inuētus
dolus in ore eius. Jtem in eodem ca.
tradidit in mortē aīam ſuam ⁊ cū ſce
leratis reputatus ē ⁊ ipe peccata mul
toꝝ tulit ⁊ ꝓ tranſgreſſoribus orauit:
que omnia nullo mō d̄ populo iudai
co verificari poſſunt. nec d̄ aliquo alio
cum ꝓpheta eius diuinitatē innuat di

cens.generatõem eius quis enarrabit ꝛ q voluntas dñi in manu eius dirigi-tur. Item zacharias ꝓpheta in.c.ix.ꝑ-mittens.ecce rex tuus veniet tibi iuſtꝰ ꝛ ſaluatoꝛ qui loquetur pacẽ gentibus ꝛ ꝑtãs eius a mari vſqꝫ ad mare. ꝛ a flu-minibus vſqꝫ ad fines terre ſubdit. Tu quoq̃ in ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vinctos tuos d' lacu in quo nõ erat aq̃ Item in.xij.c.aſpicient ad me quẽ cõ-fixerunt. Item in.xiij. ca. ꝛ dicet ei qd ſunt plage iſte in medio manuũ tuarum ꝛ dicet. his plagatus ſum in domo eo-rũ qui diligebant me. totam iſtam orõnẽ tangit in virtute Eſaias in. xxviij. ca. vbi pꝛimo ponit culpã dicens. pcuſſi-mus fedus cum moꝛte ꝛ cum inferno fecimus pactũ. poſuimus mendaciũ ſpem nr̃am. mendacio ꝓtecti ſumus. ꝛ cõſequenter ſubdit remediũ inquiẽs idcirco hec dicit dñs deꝰ. ecce ego mit-to in fundamento ſyon lapidẽ. lapidẽ ꝓbatũ angularẽ. ꝑcioſum. ꝛ delebitur fedus veſtrũ cum moꝛte ꝛ pactũ veſtꝛ cum inferno non ſtabit. Scḋa rõ ꝑt ſumi ex dictis ioſephi q̇ fuit iudeus et verus hiſtoꝛiographus dicẽtis q irl'm fuit deſtructa. quia iniuſte eius habita-toꝛes interfecerũt xp̃m ꝛ beatũ iacobũ Ex quo ſic põt argui. Iudei non erraſ-ſent occidendo xp̃m ꝛ beatũ Jacobũ. nec ꝑ ꝯſequẽs fuiſſent puniti niſi xp̃c vere fuiſſet deus. ſed iſti peccauerunt occidẽdo iſtos. ergo xp̃c vere erat deꝰ. maioꝛ ptꝫ. qꝛ iudei interfecerũt xp̃m. qꝛ dicebat ſe eſſe deũ. ꝛ certe ſi nõ fuiſ-ſet verum ſm legẽ debebat moꝛi. Iu-dei ergo interficiẽdo xp̃m ſi nõ fuiſſet deus. qꝛ feciſſent ſm legem. non pecaſ-ſent occidendo ip̃m ꝛ beatũ Jacobum. ſed potius meruiſſent. ꝛ eadẽ rõ eſt de beato Jacobo. q̇ iõ interfectus fuit. qꝛ aſſerebat xp̃m eſſe deũ. Sed ſi non di-xiſſet verũ iuſte interfectus fuiſſet. er-go vera eſt maioꝛ ꝓpoſitio. q ſi xp̃c nõ fuiſſet deus. iudei non peccaſſent occi-dendo ip̃m ꝛ beatũ Jacobũ. Sꝫ minoꝛ patet ꝑ dictũ Joſephi aſſerẽtẽ iudeos deueniſſe in iſtã vltimã captiuitatẽ. qꝛ iniuſte interfecerũt hos duos ꝑdictos.

Ex quo etiã tercia rõ põt induci que talis eſt. Interficere purã creaturã in-iuſte nõ eſt ita magnũ peccatũ ſic ido-latrare. ſed interficere xp̃m fuit maius peccatũ q̃ idolatrare. ergo xp̃c nõ erat pura creatura. ꝛ ſic opoꝛtebat q eẽt deꝰ. maioꝛ eſt manifeſta. qꝛ magis peccatũ eſt facere contra ꝑceptũ pꝛime tabule. q̃ ꝯtra q̇cunqꝫ de tabula ſecũda. ſed idolatrare eſt cõtra pꝛimũ ꝑceptũ pꝛi-me tabule peccare. homicidiũ vero eſt ꝯ ſecundũ ꝑceptũ ſecũde tabule. ꝑ maiꝰ peccatũ ẽ idolatria q̃ homicidiũ. Mi-noꝛ ꝓbatur. qꝛ lꝫ interdũ iure hũano gra-uius puniatur minus peccatũ. in lege tñ diuina ꝑ menſura peccati eſt plagarũ modus. vt dr̃ Deutro. xxv. c. Cum er-go iudei ꝑ pctm̃ cõmiſſum cõtra xp̃m incurrerint maioꝛẽ penam in vltima ca-ptiuitate que iam durauit mille. cccc. lx. annis q̃ fuerit aliqua pena eis vnq̃ iniſſa ꝑpter peccatũ idolatrie. neceſſa-rio opoꝛtet dicere maius peccatũ fuiſſe interfectio xp̃i q̃ adoꝛatio idoli. ꝑ xp̃c erat deus. ꝛ hoc patꝫ ſatis rõnabiliter ſi cõſideremus cõditoꝛẽ legis quã xp̃c erat daturus. Videmus. n. in oĩbus actibus oꝛdinatis q ille qui eſt ſupioꝛ artifex pꝛincipalẽ ꝛ ꝑfectiuũ actũ opa-tur ꝑ ſeipſm. Ea vero que diſponũt ad il-lam ꝑfectõem opatur ꝑ ſuos miniſtros ſicut nauis factoꝛ cõpaginat ꝑ ſeipſum ſed ꝑpat illã nauẽ ꝑ artifices ſubmi-niſtrantes. Et iõ cõueniens fuit q lex ꝑfecta noui teſtamẽti daretur ꝑ ip̃m deũ hominẽ factũ. lex aũt vetus ꝑ dei mi-niſtros. ꝓpter qd de latoꝛe legis noue dicitur Job. xxxvj. Ecce deus excelſus ĩ foꝛtitudine ſua ꝛ nullus eſt ei ſiĩs ĩ le-giſlatoꝛibus. hec ſufficiant cõtra perfi

diam iudiacā ad oñdendū rōnib⁹ ⁊ au
ctoritatibus ꝙ xp̄c eſt verus deus ⁊ ve
rus homo.

Contēdit iudeus probare ꝙ lex euangelica non eſt a deo qꝛ ponit trinitatem perſonarum.

Jceſimū terciū argumentū iu-
v deoꝝ eſt cōtra trinitatē pſonarū
ex qua arguunt legē euangeli-
cam nō eſſe a deo ſic. Jlla lex non eſt a
deo que tollit oīmode vnitatē diuinā
qꝛ Deutro. vj. dicit. Audi iſrl' dn̄s de⁹
tuus vnus eſt. ſed lex euangelica vide
tur hanc vnitatē auferre ponendo pſo
narū trinitatē. ergo lex euangelica nō
eſt a deo. Rn̄det iudeo ꝙ trinitas pſo-
narū nō derogat vnitati eſſentie diuie
nam ⁊ ipſi habent cōcedere deū eſſe in
diuerſis locis. qꝛ pſal. dicit. Si aſcēde
ro in celū tu illic es. ſi deſcēdero ad in
fernū ades. qđ nō pōt verificari ſm di
uerſas ptes. quia deus ſpūs eſt. ⁊ omī
diuerſitate ⁊ cōpoſitōe pciū caret. nec
pōt dici ꝙ de⁹ ſit in diuerſis locis ſuc-
ceſſiue. qꝛ ipſe dicit Malachie. iij. Ego
dn̄s ⁊ nō mutor. ergo ſicut ſil' ⁊ ſemel
totus eſt in diuerſis locis cū veritate
ſue vnitatis. ita ſuo mō diuinitas exi-
ſtens vno numero ſil' eſt tota in diuer
ſis ſuppoſitis. nō. n. eſt ſcriptura ī mū
do que verius ponit vnū deū ꝗ̄ facit
euangeliū. Sed hec vnitas ꝓpter ſui
infinitatē ⁊ illimitatōem cōpatit ſecū
pſonarū trinitatē. Ad innuendū ergo
ꝙ trinitas nō tollit vnitatē eēntie vbi-
cunqꝫ in veteri teſtō in hebreo inuenit
heloym qđ ſignificat deū i plurali nu
mero adiungit actus ſingularis vt eſt
illud. Jn principio creauit heloym ce
lum ⁊ terrā. Dicūt iudei ꝙ hoc nomē
heloym indifferēter accipit ꝓ ſingula-
ri vel plurali. ⁊ qñ accipit ꝓ deo vero
ſemp in ſingulari tenet ſicut ibi. in pn
cipio creauit heloym. ecce ꝙ li creauit
ſtat in ſingulari. ſed hoc ptꝫ manifeſte
falſum. Nā aliqñ tenet manifeſte pro
deo vero. ⁊ tn̄ ꝯiungit cum adiectiuo
pluralis numeri. ⁊ aliqñ etiā cū verbo
pluralis numeri qđ nō eſſet ſi teneret
ꝓ ſingulari. Exemplū primi Joſue vl.
non poteritis ſeruire dn̄o. deus eī ſan
ctus eſt ⁊c̄. Hebraica veritas hꝫ nō po
teritis ſeruire dn̄o. qꝛ heloym ſancti ipſe
Jſta auctoritas loquit de deo vero. qꝛ
Joſue loquebat pplo de ſeruitute veri
dei. vt ptꝫ lr̄am intuēti. Jtē Hiere. xiij
Peruertiſtis verba dei viuētis dn̄i ex
ercituū dei vr̄i. hebraica veritas hic hꝫ
ꝑuertiſtis verba heloym viuentiū deū
exercituū. Jſta auctoritas mānifeſte lo-
quitur de deo vero. Nam vbi nos ha-
bemus deū exercituū in fine auctorita
tis ꝓ hoc noīe dn̄i. in hebreo ponit no
men dn̄i thetragrāmatō. qđ de ſolo ve
deo pōt dici. vt declarat rabi ſalomon
in li. de directōne ꝑplexoꝝ. ⁊ tn̄ in iſtis
auctoritatib⁹ hoc nomē heloym cōiun
git cū adiectiuis pluralis nūeri. vt ptꝫ
Exemplū ſecūdi. ſ. de verbo plural' nu
meri. ꝑ. Reg. vij. que eſt gens vt popu
lus iſrael in terrā ꝓpter quā venit deus
vt redimeret ſibi in pplm. hebraica lr̄a
ſic habet. que aūt vt pplus tuus gens
vna in terra ꝓpter quā iuerūt heloym
ad redimēdū ſibi. patet ergo ꝙ li heloym
ſtat in ꝑdictis auctoritatib⁹ ꝓ deo vero
⁊ in plurali. quare cum ſit ibi impoſſi
bile pluralitatē ponere deoꝝ. neceſſa-
rio eſt ibi ponere pluralitatē pſonarū.
ſiue ſuppoſitoꝝ. qꝛ actōes tales ſt ſup
poſitoꝝ ſcđo de aīa. Ptꝫ igit ex modo
loquendi hebraico ꝙ in diuinis ē plu
ralitas ſuppoſitoꝝ ⁊ vnitas eſſentie ꝙ
moyſes ⁊ alij ꝓphete dedert ſtudioſis
in lege p talē modū loquendi. Quō
aūt iſte actus elicit ab eſſentia formali
ter que vna eſt ſimpliciter licet pſone
ſunt diſtincte ⁊ quedam magis ſubti-

lioꝛa ⁊ magis ad ꝓpoſitum hic adduci
poſſent. Sed q̄uo dicit mgr̄ Bern̄. oli
uerij in ſuo tractatu cōtra cecitatẽ iu-
deoꝝ. vj. ca. Non videt̄ tutum dare oc
caſionē cuiq̧ loquendi ſubtiliter cū in
fidelibus de materia iſta. Videant er
go catholici ſtudioſi doctoꝛes ſup̄ pꝛi
mū ſniarū. vbi de iſta materia multa
ſubtiliſſima tradunt: que velut marga
rite non ſunt ſeminande inter poꝛcos.
.i. infideles. Sed tñ induco ꝯ iudeoꝛū
cecitatē in iſta materia teſtes famoſos
Et pꝛimo ſepe nomiatū peritū docto-
rem petrū alfonſi ꝯuerſum in ſuo dia-
logo ti. vj. rn̄dētis ſub noīe petri moy-
ſi interroganti ſic ꝑpende o moyſes q̄ꝫ
ſecretū ſit nomē iſtud ⁊ ineffabile. ⁊ ꝙ
nō niſi ꝑſpicati mentis intuitu ⁊ ꝓfun
da valet agnoſci indagatōne: teſtante
moyſe qui ait in Deutro. ſcito hodie ⁊
cogita tu in coꝛde tuo ꝙ dn̄s ip̄e ē deꝰ
in celo ſurſum ⁊ in terra deoꝛſuꝫ ⁊ nō
ſit alius. vbi. n. in latino ponit̄ dn̄s in
hebꝛeo ⁊ quidē p̄dictū nomē inuenies
vbi ꝟo deus in latino. in hebꝛaico ſcri
bitur heloym qđ pluralitatē ſignificat
vt inde pateſceret eundē eē deum qui
⁊ ſinglari ꝓpꝛio ⁊ plurali appellatiuo
nuncupat̄ vocabulo. Sed ⁊ ne plures
deos foꝛte putaret adiūxit ē nō ſit aliꝰ
ꝙ ꝟo moyſes dixit ſcito ⁊ cogita tu in
coꝛde tua reuera inſinuat ꝙ nois huiꝰ
archana ſubtilitas neq̧ viſu neq̧ audi
tu neq̧ de coꝛpoꝛeis ſenſibꝰ aliquo ni-
ſi tm̄ mentis intellectu ꝑſpicuo ⁊ miro
ꝑpēdi poſſit ingenio. Pōt etiā in mul
tis alijs trinitas denotari. ſicut in fim-
brijs quas dn̄s filijs iſrael in veſtimen
tis ſuis per moyſen habere p̄cepit di-
cēs loquere filijs iſrael ⁊ dices ad eos
vt faciant ſibi fimbꝛias in angulis pal
lioꝝ ponentes in eis vittas iacintinas
quas cum viderint recoꝛdent̄ omniū
mādatoꝝ dn̄i. Fimbꝛie quippe ille q̄-
tuoꝛ erāt filoꝝ ſ; duplicatoꝝ. in ſup̄io-
ri ſiquidē ſui parte tres nodos haben-
tes in inferioꝛi ꝟo duos. Sed ꝑ fila q̄-
tuoꝛ. quatuoꝛ ān̄i ꝑtes deſignāt̄. Per
filoꝝ ꝟo duplicitatēꝫ dies ⁊ nox vicꝫ,
vt quatuoꝛ anni tp̄ibꝰ. i. toto anno. no
ctem quoq̧ ⁊ diem dei mandatoꝝ me
moꝛes eſſent. Nam ꝑ tres nodos trini
tas ꝑſonaꝝ. ſ. ſup̄ioꝛes. Per duos aūt
inferioꝛes duo inſinuant̄ teſtamēta. ſ.
lex moyſi ⁊ euangeliuꝫ. Notat̄ quoq̧
trinitas in tribꝰ benedictiōibus. q̄bus
aaron ⁊ filij eius benedicebāt filijs iſrl̄
ex p̄cepto dn̄i dicentis ad moyſen. lo-
quere ad aaron ⁊ filijs eius ſic benedi
cetis filijs iſrl̄ ⁊ dicetis eis. Bn̄dicat ti
bi dn̄s ⁊ cuſtodiat te. oſtendat dn̄s fa-
ciem ſuam tibi ⁊ miſerat̄ tui. Cōuertat
dn̄s vultū ſuum ad te. ⁊ det tibi paceꝫ.
His quippe benedictōibus ſacerdos
alicui benedicens ꝓtenſas ante vultū
ſuū palmas vtraſq̧ tenebat. cuꝫ ꝟo di
cebat dn̄s que ꝫ hebꝛaice illo qđ ſupꝛa
diximus trino ⁊ vno nomine expꝛime
bat tres digitos pꝛioꝛes pollicē vicꝫ in
dicem atq̧ mediū manus vtriuſq̧ re-
ctos altius erigebat. ⁊ dicto ita dn̄o di
gitos vt pꝛius remittebat. Sed dic mi
hi o moyſes quid triū digitoꝝ eleuatō
ne melius q̄ꝫ trinitatis excellentia po
terit allegoꝛiſari. ꝙ ſi qđ aliud ſup̄ his
notare tu noꝛis ⁊ valeas mihi q̄ſo ediſ
ſeras: moyſes ſane neq̧ illū qđ dixiſti:
neq̧ quicq̄ aliud ſup̄ hoc vnq̄ notaui
mus. ſed nec doctoꝛes nr̄i quippiā no
tandū eſſe dixerūt. Petrus. Quid eti-
am niſi trinitas ꝑſonaꝝ in eo qđ dicit
Eſaias ꝓpheta notari pōt trina videlꝫ
angeloꝝ voce laudantiū ⁊ dicentium
ſanctus ſanctꝰ ſctūs dn̄s deꝰ ſabaoth.
Cur. n. ter tm̄ ſanctus dicunt magiſq̄
ſemel vel bis decies vel centies vl̄ alio
aliquo numero aliquo cur ſi breuiter
laudare vellent ſemel ſanctus non di-
cerent. ſi ꝟo multum cur non centenā
vel millenam vel innumeraꝫ laudem

exhiberent. Moyſes. nos q̄dē in ange
loꝝ laude cām nullā vocis illius trine
niſi placitū ſimus ſpoꝝ. Petrus. ſi ad
ſingula q̄ ꝓpoſuero neſciꝰ r̄ñderis. q̄d
aliud ꝗ̄ te victū ⁊ ꝯtraire neſciētē fate-
beris. teſtatᷣ ſane ⁊ dauid pſonarū trini
tatē cū dicit. querite dñm ⁊ virtutē eiꝰ
querite faciē eius ſemp. Quid eſt. n. ꝙ
dixit querite dñm ⁊ virtutē eius ⁊ q̄ri-
te faciē eius niſi querite patrē ⁊ filiū ⁊
ſpm̄ſantū. Quid nanqꝫ p virtutē eius
niſi filius eius. Quid v̄o p faciē eiꝰ ni
ſi ſpūſſanctꝰ intelligitᷣ ꝙ ſi tu alias in-
telligas ediſcere. Hec itaqꝫ ſanctarū te
ſtimonia ſcripturarū de trinitate pſo-
narū ſatis intelligētibꝰ ſufficere pñt. h̄
p̄dictus doctor. Sꝫ nō trāſeat calamꝰ
auctē Eſaie in ca. xlviij. q̄ multū facit
ad ꝓpoſitū vbi ipe met deus dicit. ex tē
pore anteꝗ̄ fierēt ibi eram. ⁊ nunc mi-
ſit me deus ⁊ ſpūs eius. ꝙ illa aūt ſint
verba dei loquētis ptꝫ p lr̄am p̄cedētē
cū dr̄ manus q̄ꝫ mea fundauit terram
⁊ dextra mea menſa eſt celos. ⁊ ſub eo
dē cōtextu idē loquens ait. ⁊ nunc mi
ſit dñs me ⁊ ſpūs eius. ſilr̄ ptꝫ p lr̄am
ſequentē immediate cū dicitᷣ. hec dicit
dñs redemptor tuus ſanctus iſrl̄. In
auctoritate v̄o p̄miſſa exprimitᷣ deus
miſſus a deo ⁊ ſpū eius. Intermittētē
v̄o ⁊ miſſum ſp eſt diſtinctio pſonalis
⁊ ſic iſta ſcriptura impleta fuit in incar
natōe filij dei q̄ eſt deus miſſus in mū
dū a deo patre ⁊ ſpū eius. Secundo
adducūtᷣ antiq̄ doctores hebreoꝝ q̄ de
hac materia lꝫ obſcure aliquid ſenſer̄t
inter quos aliqui allegabuntᷣ q̄ magis
viſi ſunt appropinquare veritati. Et p̄
mo occurrit illud qꝺ ſuper illud pſal.
Deus dñs locutus eſt ⁊ vocauit terraꝫ
ibi glo. que dicitᷣ mydraſtulim. ſ. gloſa
pſalterij ſic queritᷣ. Que eſt rō quare
pſalmiſta nomē dei ſancti ⁊ benedicti
tribꝰ vicibus cōmemorauit dicēs. deꝰ
deus dñs locutꝰ eſt ⁊c̄. Ad qꝺ r̄ñdēt ibi
ſic: hoc eſt vt doceret te ꝙ cū iſtis tribꝰ
noībus creauit deus ſeculū ſuū. iuxta
tres midoth. i. ꝓprietates q̄bus creatꝰ
eſt mūdus. ⁊ iſta ſunt ſapia ſcia ⁊ pru-
dentia. ſicut dictū eſt in ꝓuerbijs ca. iij
Dñs in ſapientia fundauit terram. or
dinauit celos in prudentia. in ſcia ſua
abiſſi erupuerūt. ⁊ iſto modo dicitᷣ in
Exo. ca. xxx. qm̄ ego ſum dñs deꝰ tuꝰ
deꝰ zelator. ecce tria noīa iuxta tres mi
doth q̄bus creatus ē mūdus. Silr̄ fi-
lij gath ⁊ filij ruben dicebāt in libro io
ſue. deus deus dñs ipe ſcit vbi noīaue
rūt deuꝫ tribus vicibus. hec in p̄dicta
glo. Et idē habetᷣ in bereſith raba. i. in
glo. magna ſup Geñ. ſup illo v̄bo. In
p̄ncipio creauit deus celū ⁊ terrā. in q̄
bus habetᷣ ꝙ doctores antiq̄ hebreoꝝ
p trinam iteratōem diuini nominis q̄
ſepe fit in ſcripturis exponūt qꝺ eſt in
telligenda in diuinis trinitas ſc̄m tres
mydoth. ſ. ꝓprietates quas deo attri-
buūt. Itē in eadē glo. magna que d
citᷣ bereſith raba. c. clxij. ſic dr̄ rabi be-
liazar. dicit nō eſt creatus mūdus niſi
p verbū vel cū verbo dei ſancti ⁊ bene
dicti. ſicut dr̄ in pſal. verbo dñi celi fir-
mati ſunt. Et ſequitᷣ ibidē rabi ſymeō
dicit: inſpirauit vel inſufflauit deꝰ ſpm̄
ſuū ⁊ creatus eſt mundus. ſicut dicitᷣ i
pſal. ſpū oris eis omis exercitus eoꝝ.
Hec in p̄dicta glo. in qua māifeſte po
nitᷣ diſtinctio realis in creatore mūdi:
qui eſt deus. Manifeſtū eſt em̄ ꝙ ver-
bum diſtinguitᷣ realiter a proferente ⁊
ſpūs ab inſpirante. ⁊ tñ hij tres vnum
ſunt. d q̄bus ſtatim ꝓpheta ſubdit. Cō
gregans ſicut in vtreꝫ aquas maris lo
quendo in ſingulari. Item in glo. he-
braica ſup illud Eccs. iiij. Funiculus
triplex difficile rumpitᷣ. vbi ſic dicitur
ſenſus eſſet videretᷣ myſteriū troni dei
⁊ vnius non facile diſcutitᷣ. Sed hanc
gloſam moderni iudei ꝓuertunt retor
quentes hanc trinitatē ad tria tributa

diuina. que ſunt potentia. ſapia. boni. tas. Sed non videt hec eē ſnia gloſe p hoc qđ dicit nō defacili diſcutit. qz qli bet etiā ſatis ſimplex ſcit deū eē poten tē ſapientē ꝛ bonū. Itez ſicut de⁹ opa tur p ſuam potentiā ſapiam ꝛ bonita tē. ſic artifex creatus opat per artē ſuā ficut p regulā directiuā ꝛ p potentiam ſuā quē tranſmutat manet ad formaz ſcamni vel lecti vel hmōi. ꝛ p appetitū bonitatis lucri. ꝛ iſta tria multoplus differūt in eo ꝙ potentia ſapia ꝛ boni tas in deo. Et iō ſi ꝓpter iſta tria dicit deus trinus ꝛ vnus in glo. ꝑdicta. mlto fortius diceret quilibet artifex trin⁹ ꝛ vnus. qđ nō eſt verū. ꝛ iungeret ſin gulare cū verbo pluralis numeri. dicē do hurā fecerūt templū ſalomonis ſic de deo dicit Eccs. ij. quis ē hō vt ſequi poſſit regē factorē ſuum. hebraica veri tas ſic hʒ. Quis eſt hō vt intret p⁹ re gem q̄ fecerunt eū. ꝛ ſic de deo dicit ꝙ eſt rex q̄ fecerūt hominē. Item etiā pa tet p ſapientes cabala q̄ dicunt eē deū ſine aliqua corpali quantitate. ꝛ cū tri bus iſtoꝝ deus mūdū creauit. que vo cant corona. intelligentia ꝛ regnum. ꝛ nō eſt differentia inter iſtos ꝛ xpianos niſi in vocabulis. qm̄ ſi ipi intelligerēt legē xpi ꝑut ipam cognoſcūt xpiani. Videret nullā eſſe inter eas dnāz rea lem ſed tantūmodo vocalē. ꝛ nō eſt mi rū ſi doctores aliqui hebreoꝝ int gen tes aliquid de myſterio trinitatis non ſunt cōuerſi ad fidem xpi. qz poſſibile eſt ꝙ deus eis grām non inſpirauit ꝓ pter eoꝝ peccata qui diſpoſitōem pri mā nullatenus optauerūt. Et pp mul ta alia tpalia quibus erant innoluti. q̄ viam ſalutis impediūt. Sic ꝛ moder ni iudei nō minus obnubilati ꝛ inuo luti nō recte ſed ex obliquo incedētes ꝑdictā veritatē qōnibus varijs ꝛ eua ſionibus cōfuſis inuoluūt. ipi ſunt de qbus dicit ſalomon Eccs. vij. deus fe cit hoiem rectū ꝛ ipe immiſcuit ſe infini tis queſtionibus. Tercio accedant na turales phi. ꝛ videamus qđ de trinita te ſenſerunt. Primus fuit adam ma gnus naturalis qui dixit ſm iuuenalē ꝛ Hiero. manus dei tres digiti forma uerunt corpus meū ꝛ extraxerunt co ſtam p tres digitos tres pſonas intelli gens. ꝛ p manū dei vnitatē eēntie. Se cundus phs fuit Abraam in lege natu re qui tres angelos vidit ſed vnū ado rauit Geñ. xviij. tres vidit. qz fide tres pſonas credidit ſed vnum adorauit. qz vnus deus adorat ſub rōne vnius ma ieſtatis deitatis ꝛ eſſentie. Terci⁹ phs fuit plato qui in. vij. libro platonicoꝝ dicit ꝙ ſicut nō eſt dare intelligentiaz creatā ſine trinitate creata vicz intelli gere poſſe velle. ſic nec intelligentiam increatā ſine trinitate increata q̄ ē poſ ſe intelligere ꝛ velle. ꝛ iſte plato vt po ſuit macrobius ſup ſomnū ſcipionis ꝛ beatus Aug. x. libro de ciui. dei. c. xix. ꝛ. vij. libro confeſſionū ca. ix. dicunt ꝙ iſtud In principio erat verbū ꝛ verbū erat apud deū ꝛ deus erat verbū. hoc erat in ꝑncipio apud deū. oia p ipſum facta ſunt ꝛ ſine ipo factū eſt nihil. qđ factū eſt in ipo vita erat. Fuit inuentū in libris platonis. ꝛ ſic pʒ ꝙ cognouit pluralitatē pſonarum. Quartus phs fuit ariſtotiles qui vnitatē eſſentie oſtē dens. viij. phiſicoꝝ in fine dicit vnum motorē penitus immutabilē eternuz ꝛ infinite virtutis ꝛ potentie ſup omēs celos reſidens ꝛ in. xij. metaphiſice in fine dicit. Entia nolunt male diſponi nec eſt bonū pluralitas principantiuʒ vnus ergo princeps a quo depēdet ce lū ꝛ tota natura. Sed trinitatez in deo oſtendens dicit in principio pmi libri de celo ꝛ mundo. Res oēs ſunt tres ꝛ diuidunt in tres. hic quidez numerus

eſt oīs rei ⁊ ſignificat triuitatē rerum.
ita q̄ in omni re eſt inuenire trinitatē.
⁊ non ſolum in creaturis ſed etiam in
creatore. addit vltra. nos ꝟo nō extra
ximus hunc numeꝝ niſi a natura reꝝ
⁊ retinuimus ipm̄ ſicut legi eaꝝ. ⁊ p
hunc quidē numerū adhibuimus nos
ipos magnificare vnū creatorē tm̄ emi
nentē ꝓprietatibus coꝝ que ſūt creata.
⁊ non cognouit iſte perſonas diſtincte
tamen cognouit appropriata. Quīt⁹
phs fuit hermeſtermegiſt⁹ rex egypti:
qui teſte linconienſe in libro interpreta
torio partiū gregarū. ca. xxxiij. ſic ait.
deus eſt lumen ante lumē intelligibi
le. ⁊ nihil aliud eſt eius vnio q̄ ſpirit⁹
omnia continens. ⁊ verbum ipius pfe
ctum exn̄s ⁊ genitū. ergo ibi eſt vnio i
eſſentia. ⁊ lumē deus pater eſt. ſpiritus
ſanctus omnia continens ⁊ verbū pa
tris. i. filius oino equalis. Et iterū ideꝫ
dicit monos gignit monadē ⁊ in ſuuꝫ
reflectit ardorem. Ecce quid dicit lo
quens ꝺ deo. monos. i. vnus pater ge
nuit monadem. i. vnum filium. ⁊ in ſe
ipm. ſ. pater reflectit ardorē. i. ſpiritū
ſanctū. Sextus phus fuit eſculapius
primus medicus qui i vno deo ponit
actum ſermonē ⁊ virtutem. vt pꝫ in li
bro ſuo de interrogatōibus. Septim⁹
phs fuit porphirius qui teſte Aug. li.
x. de ciui. dei. c. xxiij. pdicat in diuinis
patrem ⁊ filium ⁊ hoꝝ mediū. Octau⁹
phs fuit plutarcus magr̄ traiani impa
toris qui habuit reſponſum q̄ homi
nes non poterant ſaluari ſine patre et
filio ⁊ ſpūſancto. ⁊ ꝯ̄ fecit laminā ⁊ po
ſuit in ſepulchro ⁊ inuenta eſt ſcriptu
ra lr̄is aureis p capiti f orī ſ pectoris
cordi. p p patrem. p f filiuꝫ. p ſ ſpm̄ſcm̄
intelliges. Si aliquis quereret cū iſti
fuerunt gentiles philoſophi. ⁊ myſte
rium ſancte trinitatis ſit indemonſtra
bile ⁊ archanum quomodo habuerūt
talem noticiaꝫ de trinitate diuina. Re
ſpondet illuminat⁹ doctor Franciſcus
de maronis in conflatu ſuo ſuper pri
mo ſententiaꝝ. diſtinctione. ij. queſtōe
iiij. dicens. q̄ multa ꝓbabilia ⁊ ꝓbabi
liter enunciata dixerūt. ⁊ propter nos
multa per reuelatōnem habuerunt.

Quarto accedat vniuerſitas artium
liberalium ⁊ oſtendat nobis ſic q̄d ſen
tiat de myſterio trinitatis. Unde vna
grāmatica ē in eſſentia ſed tres ſunt p
ſone de quibus tractat. ſ. prima que de
ſeipa loquit̄. vt ego. ſecunda ad quam
prima loquitur vt tu. ⁊ tercia ꝺ qua fit
ſermo inter primā ⁊ ſecundam. vt ille.
Sic pater in diuinis loquitur de ſe et
a ſe tanq̄ prima pſona. filius ꝟo eſt ſe
cunda perſona ad quam loquit̄ pater:
pſalmo. ij. Dominus dixit ad me fili⁹
meus es tu. ſed ſpūſſanctus eſt de quo
fit ſermo Johan. xv. cum venerit para
clytus quem ego mittam vobis a pře
Loyca ꝟo dicit q̄ in vna propoſitōne
ſm̄ eſſentiam ſunt tria diſtincta. ſ. ſub
iectum pdicatū ⁊ copula. ⁊ in vno ſilo
giſmo ſm̄ eſſentiam eſt maior propo
ſitio minor ⁊ concluſio que adinuiceꝫ
diſtinguunt̄. ⁊ in ſilogiſmo demōſtra
tiuo maior eſt per ſe nota. ⁊ ſic a nullo
minor a maiore pullulat cuꝫ ſub ea ac
cipiatur ⁊ concluſio ab vtroq̄ ſm̄ mē
tem Ariſtotil. Rhetorica dicit in vno
dictamine vnius pagine ſm̄ eſſentiaꝫ
ſunt tria diſtincta. ſcilicet perſona que
loquitur. ⁊ ſecunda ad quam loquit̄.
⁊ ipa lr̄a media inter primā ⁊ ſecundā
Geometria dicit. in vno edificio ſine
corpe ſm̄ eſſentiā ſunt tria diſtincta. ſ.
longitudo. latitudo ⁊ pfunditas. Mu
ſica dicit in cātu vno organico ſm̄ eēn
tiam ſunt tres diſtincte voces. ſ. tenor
q̄nta ⁊ octaua. Ariſmetrica dicit. vnus
numerus par ſm̄ eſſentiaꝫ diſtinguit̄
in ꝑfectum, ſuperexcreſcentē. ⁊ excreſcē

tem. vt pꝫ his tribus numeris. ſcꝫ. xij. viij. vj. quoꝝ vterqꝫ eſt nūerus par ſm eēntiam ꝛ ſic cōueniunt. differūt tamē q2 ptes aliquote de. xij. que ſunt vnum ꝛ duo ꝛ tres ꝛ quatuoꝛ ꝛ ſex ſil' ſumpte reddent pluſqꝫ ſuū totū. q2 reddūt. xvj ꝛ iō dicit ſupexcreſcēs. Et ptes aliqte de octo que ſunt vnū duo quatuoꝛ reddunt minuſqꝫ ſuū totū. q2 ſolū reddūt ſeptem. ꝛ iō dicit numerus excreſcens. i. nō creſcens in ſuū totū. Partes vo aliquote de ſex q̄ ſunt vnū duo ꝛ tres reddunt integre ſuū totū. q2 faciūt ſex nec plus nec minus. ꝛ iō dicit numerus pfectus. vt dicit Iſido. iij. ethimo. ca. vj. ꝛ vocat ps aliquota q̄ aliqtiens ſumpta reddit ſuū totū. Aſtronomia dicit q in vno celo p eēntiā eſt oꝛt⁹ occaſus ꝛ motus ſtelarū. vt notat pdict⁹ Iſido. in. iij ethimol'. ponendo dr̃iaꝫ inter aſtronomiā ꝛ aſtrologiā. qm̄ pria dicit qđ dictū eſt. ſecūda vo vltra illđ dicit auguriatōem in ſtellis. ꝛ iđo quo ad hoc ē ſupſtitioſa ſcia. His addit naturalis phia que vna ſm eēntiā ponit tria rerū pꝛincipia. ſ. materiā foꝛmā et pꝛiuatōem. nec expers erit metaphiſica a laudibus trinitatis diuine. cū ipa cōſideret ens inquantū ens qđ ē vnuꝫ ſm eēntiā. ſunt tn̄ in ea tres paſſiones diſtincte. ſ. vnū verū bonū. vnū repſentans p̄rem qui eſt pma pſona ſicut vnitas eſt pꝛincipiū numeri. Veritas q̄ ē obiectū intellectuſ repſentat filiū. q̄ eſt veritas ꝛ pductus p modū diuini intellectus. Bonitas repſentat ſpm̄ſcm̄. qa bonitas eſt obiectū volūtatis ſpūſſanctus pducit p modū volūtatis ſm augu. Quinto ꝛ vltimo accedat mund⁹ cū ſuiſ creaturiſ. ꝛ declarat trinitatē eē in creatoꝛe. Et pꝫ p̄ q mūd⁹ in ſe vnus p eēntiaꝫ diſtinguit in ſupceleſtia que ſunt angeli. ꝛ in celeſtia que ſunt celi. ꝛ in ſubceleſtia q̄ ſunt quatuoꝛ elementa cū elemētatis. Secūdo ſe offert natura angelica que in ſe vna diſtinguit in tres hierarchias. ſ. ſupioꝛē. mediā. ꝛ inferioꝛē. ſm dioniſiū de angelica hierarchia. Tercio ſe offert ſupioꝛ hierarchia. in qua deus vnus eſt in thronis. vt maieſtas. in cherubin vt veritas. in ſeraphin vt charitas. Quarto ſe offert quilibet angelus ꝛ quelibet rōnalis anima. q̄ cum ſit vnus ꝛ aia vna in ſua eſſentia. eſt tn̄ in eis trinitas potētiarū. ſ. memoꝛia intellectus ꝛ volūtas ꝛ hec in creaturis vocat imago dei. q2 nihil eſt ſimilius in creaturis trinitati diuine. p eo q ſicut tres pſone ſūt vna eēntia. ſic tres pdicte potētie ſunt vna aia eēntialiter ꝛ nō tres anīe. Et ſicut tres pſone habēt oꝛdinē int ſe nō temporis ſed oꝛiginis vel naturalis intelligentie vt ſicut pater dicit pꝛima pſona. filius ſecūda. ꝛ ſpūſſanctus tercia. ſic i aia memoꝛia dicit pꝛima potētia q̄ eſt fons ꝛ thalamuſ oīm intelligibiliū ab aia. intellectus eſt ſecūda potentia. voluntas vo tercia. q2 ſm aug. nihil volitū niſi pcognitū. Itē ſicut diuine pſone nō diſtinguunt ab eēntia realit. diſtinguunt tn̄ inter ſe realiter p oꝛigines ſuas ſiue relatōes. ſic ꝛ potentie aie diſtinguunt inter ſe foꝛmaliter. ſed quatinus ſubſunt actibus ſuis q̄ ſunt memoꝛari intelligere ꝛ velle realiter diſtiguunt. Item ſicut deus eſt vbiqꝫ preſens. In macrocoſmo. i. maioꝛi mūdo ſic ꝛ aia rōnalis in microcoſmo. i. minori mundo. Ipa. n. dr̃ eſſe tota in toto ꝛ tota in qualibet pte. q2 aia rōnalis que tota eſt in pede hois intelligit nō vt ē in pede. Eſt g̃ merito aia rōnal' imago dei. q2 expreſſius repſentat trinitatem diuinaꝫ qꝫ quecunqꝫ alia creatura. Et hinc eſt q cuꝫ deus foꝛmauit hominē dixit. Faciamus hominē ad imaginē ꝛ ſimilitudinē noſtram Gen̄. j. Quinto ſe offerunt ſpere celeſtes. quia cum quelibet ſpera ſit in ſe vna. diſtinguit.

tamen in circulum planetam ꝛ ẟtutē3 Sexto ſe offert ſol qui cū ſit in ſe vnicus in eſſentia diſtinguit tamen in corpus ſplendorē ꝛ calorem quem producit. Septimo ſe offert ignis q̄ ſimiliter cum ſit vnus in natura in eo tamen eſt tria conſiderare ſicut dictū eſt de ſole: ꝛ iſtud exemplū ponit Aug. de ꝓceſſione filij a patre ꝛ ſpūſſancti ab vtroq;. ꝛ ſi ignis eſſ3 etern⁹ eternaliter calor ꝓ cederet ab eo. ꝛ ſplendor ꝓcederet realiter ab vtroq; ſic eſt in diuinis. Octauo ſe offert aer qui vn⁹ in natura trin⁹ eſt. in corpore caliditate ꝛ humiditate Nono ſe offert aq̄ que vna etia3 in natura trinitatem dicit. in corpore humiditate ꝛ frigiditate. Decimo ſe offert t̄ra que in ſe vna trina tamen eſt. in corpore ſiccitate et frigiditate. Sic poſſet exemplificari de omib⁹ creaturis in q̄bus ꝛ ſi nō plene illa beata trinitas exprimit. relucet tamen in eis veſtigium trinitatis. In ꝯfirmationem omniū p̄dictoꝝ offerunt due ratōnes. vna quā fecit Aug⁹. in libro. lxxxiij. queſtionū. q2 aut deus noluit et potuit ſe ſumme ꝯmunicare. aut potuit ꝛ nō voluit. aut voluit ꝛ non potuit. aut nec voluit nec potuit. aut voluit ꝛ potuit ſed neſciuit Non eſt dicendū ꝙ potuit licet nō voluit. q2 tūc inuid⁹ eſſet. Conſtat autem ꝙ inuidia nō cadit in deo ꝓpter imperfectōnem. Vnde primo methaphiſice dicit ꝯtra ſimonidē deum nō inuidet: nec eſt dicendū ꝙ voluit ꝛ n̄ potuit. q2 tūc impotens eſſet qđ falſu3 eſſet. Nec eſt dicendum ꝙ nec voluit nec potuit. quia tūc impotens et inuidus eſſet qđ peius eſt. Nec eſt dicendum ꝙ potuit ꝛ voluit ſed neſciuit. quia tūc deus eēt ignarus qđ eſt abſurdum. Relinquit ergo ꝙ deus voluit potuit et ſciuit ſe ſumme communicare. ꝛ cu3 in perpetuis non differant eſſe ꝛ poſſe: vt patet iij. phiſicoꝝ. Sequit ꝙ deus ab eterno ſe ſumme ꝯmunicauit habēdo dilectū id eſt filiū ꝛ dilectōnem ſiue ꝯdilectū3. id eſt ſpm̄ſanctū. Scđa ratio que offertur eſt doctoris ſubtilis ſcoti in primo ſententiaꝝ diſtinctōne. ij. in reſponſione ad terciā queſtionem que talis eſt. Vbicūq; eſt inuenire principia productiua aliquoꝝ ſine imperfectione. Illa ſuppoſita in quib⁹ inueniunt poſſunt talia ꝓducere quorū habent principia ꝓductiua cum non poſſunt impediri. Sed in diuino ſuppoſito ſc3 in patre eſt inuenire principiū ꝓductiuum noticie genite. ſ. memoriam ſecundam. q̄ eſt obiectū cum intellectu. ꝛ principiū ꝓductiuum amoris ſpirati qđ eſt obiectiuū cū voluntate. ergo ſuppoſitū diuinū habens iſta duo principia productiua ꝑfectiſſime poterit ꝓducere noticiam genitam ꝛ amorem ſpiratum. talia aūt in diuinis nō poſſunt eē niſi ſbſiſtentia. cum inherentia dicat imperfectionem. ergo in diuinis ſunt producta duo ſubſiſtentia ꝛ vnū ꝓducens diſtinctū ꝑſonaliter ab eis. Et ſi forte dicat inde⁹ ſicut ponis tres ꝑſonas i deo ita poſſent poni plures alie. Reſpōdet ſanct⁹ Tho. in ſumma contra gentiles libro. viij. ca. xxxvj. ꝙ diuine ꝑſone multiplicari nō poſſent niſi ſm̄ ꝙ exigit ꝓ ceſſio intellect⁹ ꝛ voluntatis in deo. nō eſt aūt poſſibile ꝙ in deo ſit niſi vna ꝓ ceſſio ſm̄ intellectū. eo ꝙ ſuū intelligere eſt vnu3 ꝛ ſimplex ꝛ ꝑfectum. q2 intelligendo ſe intelligit omnia alia a ſe. ꝛ ſic nō pōt eſſe in deo niſi vna verbi ꝓ ceſſio. Similiter aūt oportet ꝛ ꝓceſſionem amoris eſſe tm̄ vnam. quia etiam diuinū velle eſt vnū ꝛ ſimplex. amando em̄ ſe amat omnia alia. non eſt igit poſſibile ꝙ ſint in deo niſi due perſone procedentes. vna per medum intellectus vt verbum ſcilic3 filius. ꝛ alia per modum amoris vt ſpirituſſanct⁹. Eſt etiam et vna perſona non procedens

ſcꝫ pater. Solū igit̄ tres pſone in trini
tate eſſe pn̄t. Item ſi ſm̄ pceſſionē op
tet pſonas diſtingui. modus aūt pſone
ꝙtuꝫ ad pceſſiones nō pōt eſſe niſi tri-
plex vt. ſ. ſit aut oino nō pcedēs ſqȯ pa
tris eſt. aut a nō pcedēte pcedēs qȯ fi-
lij eſt. aut a pcedēte pcedēs qȯ ſpūſſā-
cti eſt. Impoſſibile eſt igit̄ ponere plu
res ꝙ̄ tres pſonas. Bn̄dicam⁹ ḡ patreꝫ
ꝛ filiū cū ſancto ſpū. laudem⁹ ꝛ ſuper-
altem⁹ eū in ſecula. Etiā hec p pn̄ti ſuf
ficiant de iſta materia.

Contendit iudeus probare q꜀ chriſtiani ſūt ydolatre quia adorant ſacramentum altaris et propter venerationem imaginum.

V Icesimū quartū ꝛ vltimum ar-
gumentū iudeoꝝ eſt cōtra ado-
ratōeꝫ xp̄i. ꝛ ſacramenti altaris
ac etiā ↄtra adoratōeꝫ imaginū. Dicūt
em̄ iudei ꝙ xp̄iani ſunt peſſimi ydola-
tre adorantes xp̄m purū hoiem tanꝙ̄
deū ꝛ qȯ pei⁹ eſt hoſtiam de frumento
ab eis formatā ꝛ coctā adorāt ſicut de-
um qȯ eſt deriſibile ꝛ poſtea comedūt
qȯ eſt horribile. Adorāt etiā imagines
opa manuū hoim. Illud autē eſt ↄtra
legē dei Deut. vj. dn̄m deū adorab̄ ſci-
licet maieſtatē diuinā in eo ſolo pfiten
do. Item exodi. xx. nō facies tibi ſcul-
ptile. nec omnē ſimilitudinē que eſt in
celo deſup ꝛ q̄ in terra deorſum. nec eo
rum q̄ ſunt in aq̄s ſubt⁹ terra. nō adora
bis ea nec coles. Item deut. libro ꝛ le-
uici. xxvj. nō facietis ydolū et ſculptile
nec titulos erigetis. nec inſignem lapi
dem ponetis in terra veſtra vt adoretꝭ
eū. Item Deutro. xxvij. maledict⁹ qui
facit ſculptile ꝛ conflatile. nō ergo de-
bet adorari homo. nec panis nec aliq̄
imago ſiue creatura. Ad iſtō argumē-
tum. Reſpondet quo ad primū ſcilicꝫ
de xp̄o qȯ fuit oñſum pleniſſime in p̄-
mo libro ꝛ in ſolutōib⁹ argumētorum
pdictoꝝ hui⁹ tercij libri. ꝙ ih̄us nazare
n⁹ eſt verus meſſias in lege ꝛ pph̄is p-
miſſus. Oſtenſum eſt etiā quō eſt ve-
rus de⁹ ꝛ ver⁹ hō ſicut patuit in ſolutō
ne. xxij. argumenti. Et in p̄ libro conſi
deratōne. iij. articulo. j. in quadruplici
examine. Et ↄſiter ih̄s nazaren⁹ eſt la-
trie adorand⁹ nec ex hoc ydolatre ſunt
xp̄iani adorantes verū deū. Ad illō
aūt dicunt de adoratōne eucharistie ꝙ
ibi ſit ydolatria. Dicendū ꝙ nō eſt ve-
rum ſm̄ Nicolaū de lyra in tractatu ↄ̄
iudeū neq̄ter arguentē. Nō em̄ adorat
panis q꜀ nō eſt ibi. ſꝫ ei⁹ ſuba ↄuerſa eſt
in ſubam corpis xp̄i virtute diuina ad
platōeꝫ verboꝝ ↄſacratōnis q̄ ſūt ipſi
us xp̄i veri dei effectiue ſeu principalr
ipſi⁹ aūt ſacerdotis platiue ſeu miſteri
aliter. Verbū aūt diuinū eſt tante vir-
tutis ꝙ p ip̄m factū eſt celū ꝛ terra ō ni
hilo vt patet Gen̄. j. ꝛ pſalmo. cxlviij.
dixit ꝛ facta ſunt. ꝛ multo forti⁹ pōt cō-
uertere vnā ſubam in aliā. Patet etiaꝫ
p exemplū Exo. xxiiij. ca. vbi dꝛ ꝙ diui
na virtute virga moyſi ↄuerſa eſt i ſer-
pentē. Et exo. vij. aq̄ egypti cōuerſe ſūt
in ſanguineꝫ. Et ſi dicas ꝙ iſta nō ſunt
ↄuerſa virtute v̄boꝝ falſum eſt. Legi-
mus em̄ Nūe. xx. ꝙ deficiente aq̄ dixit
domin⁹ ad ſacerdotes moyſen ꝛ aaron
loquimini ad petram et illa dabit vob̄
aquas ꝛ ad verbū eoꝝ ſcdm pſalmuꝫ
ↄuertit petram in ſtagna aquaꝝ et ru-
pem in fontes aquarum. Facilius au
tem videt panem in corpus ꝛ vinuꝫ in
ſanguinem ꝙ̄ petram in aquam muta
re. Qꝛ autem poſſet conuertere vnam
ſubſtantiam in aliam manentibus ac-
cidentibus probat. quia deus non at-
tingit ſubſtantiam mediantibus acci-
dentib⁹ ſicut facit agens naturale: ſed
eam attingit immediate: ꝛ ideo poteſt
illam ſubſtantiam in aliam conuerte-
re manentib⁹ accidentib⁹ eadem virtu

te. Ad hoc autem habet aliquo modo
exemplum Gen̄.xix. vbi dicit ꝙ vxor
Loth reſpiciens retro verſa fuit in ſta-
tuam ſalis. ꝑ hoc em̄ ꝙ dicit ſtatua vi-
detur ꝙ remāſerit figura ſubſtantie cor
poralis ſubſtantia in ſal mutata ſic igi
tur diuina virtute ꝯuertit panis ſubſtā
tia in corpus xp̄i accidentib⁹ remanen
tibus panis. Anima v̄o xp̄i realit̄ con
iuncta eſt ſuo corpori. ⁊ ſimiliter deitas
in ꝑſona filij. ⁊ ſic ſub ſpecieb⁹ panis ē
corpus xp̄i ex vi ꝯuerſionis vel tranſſb
ſtātiatōis. anima ei⁹ ⁊ deitas ex ꝯcomi
tantia reali ⁊ inſeꝑabili ⁊ ꝑ conſequēs
ibi eſt tot⁹ xp̄c verus homo ⁊ verus de
us. latria adorand⁹. ⁊ ſic nō eſt ibi ydo
latria. nō em̄ adorant̄ ſp̄ēs paīs viſibil̄
tanq̄ꝫ de⁹ ſed ipſe xp̄c inuiſibilis exiſtēs
ſub illis ſpeciebus. Similiter habet q̄
dammodo Exo. iij. vbi dicit ꝙ chriſt⁹
apparuit moyſi in flama ignis in me-
dio rubi. ⁊ nō eſt dubiū quin Moyſes
adorauit deū. qn̄ domin⁹ dixerat moy
ſi ſolue calciamentuꝫ de pedibus tuis
⁊c̄. nec tamen adorauit ignem illum ſi
ue flamā tanq̄ꝫ deum. ſciebat em̄ moy-
ſes hoc impoſſibile eſſe. ſed adorauit
deum inuiſibilem ſub ſimilitudine vi-
ſibili apparentē. Et idem dicenduꝫ eſt
de alijs apparitōnib⁹ diuinis factis ſan-
ctis patrib⁹. ſicut. iij. Reg. xix. ca. appa
ruit helie ſub ſibilo aure tenuis. ꝙ aūt
arguit̄ vltra ꝙ xp̄iani comedūt corpus
xp̄i qđ eſt horribile. Dicendū ꝙ veruꝫ
eſſet ſi accipent in ꝓpria ſpecie. ſed ip̄m
accipere ſub ſpecieb⁹ panis nō eſt hor-
ribile: ſꝫ magis ſuaue ⁊ venerabile. nō
em̄ ipſe xp̄c vel ei⁹ corp⁹ in iſta comeſti
one frangit̄ vel atterit̄ dentib⁹ ſiue lace
rat̄ ſicut imaginant̄ iudei ſꝫ ſole ſpeci-
es panis frangunt̄ ⁊ atterunt̄ quibus
ꝯſumptis deſinit ibi eſſe corpus xp̄i: ſꝫ
remanent hui⁹ ſacramenti effectus qui
eſt anime refectio ꝑ augmentū gratie.
⁊ ſic patet ꝙ comeſtio iſta ſuauis eſt et

veneranda. ⁊ propter hoc ſaluator di-
cit Joh. vj. Ego ſum panis viuus qui
de celo deſcendi. ſi quis manducauerit
ex hoc pane viuet in eternuꝫ. Hoc eti-
am fuit predictū pſalmo. lxxj. qui ſm̄
doctores antiquos hebreoruꝫ exponit̄
de chriſto. In principio em̄ huius pſal
mi cum dicit̄. deus iudiciū tuum regi
da. gloſa hebraica dicit. Iſte ē rex meſ-
ſias de quo dicit̄ yſaie. xj. ca. Egrediet̄
virga de radice yeſſe ⁊c̄. Et in proceſſu
hui⁹ pſalmi dicit̄ de ipſo. Erit firmam̄
tum in terra in ſummis montium. vbi
litera hebraica habet. erit placenta tri-
tici in terra in capite montium. ⁊ tranſ
latio Hieronymi iuxta hebraicū. Erit
memorabile triticum in terra in capi-
te montium. Tranſlatio caldaica ha-
bet. Erit oblatio frumenti in terra. Ex
iſtis tribus videtur ꝙ litera noſtra fue
rit corrupta per ſcriptores ponētes fir-
mamentum pro frumentum ex ſimili
tudine dictionum. Patet igitur ex di-
ctis ꝙ de rege meſſia dictum fuit in h
pſalmo. ꝙ futurus erat frumentum in
terra in ſummis montium vel oblatō
frumenti in terra in capite montium:
quod impletum eſt in ſacramento eu-
chariſtie in quo xp̄c ſub ſpeciebus pa-
nis tritici ꝯtinet̄ ⁊ ſup capita ſacerdo-
tuꝫ vt adoret̄ a populo eleuat̄. Qui ſa
cerdotes ꝓpter altitudinem ſtat⁹ mon-
tes appellant̄. ꝓpter qđ ſaluator Joh.
xij. grano frumenti ſe comparet ⁊ dicit
niſi granum frumenti cadens in terrā
mortuum fuerit ⁊c̄. De bonitate autē
ſacramenti euchariſtie dicit rabi moy-
ſes hadarſam exponens ſuper Gene.
illud Oſee. xj. Et inclinaui ad eum vt
veſceretur. Litera hebraica talis eſt. in
clinabo ad eum eſcam. quod exponēs
iſte doctor ⁊ loquens i ꝑſona dei ſicut
⁊ oſee ꝓpha. rabi iſte dicit in fine. Incli
nabo ad eū. i. ad ppl̄m iſrl̄. eſcaꝫ bonaꝫ
⁊ ſuauē cui non eſt alia ſimilis deq̄ dicit

pſalmo.lxxj. Erit placenta frumenti in terra in capite ⁊c. De iſta materia vide ꝗdam pulchra ſupra argumento.xiiij. Patʒ igit ex ſupradictis ꝙ adorare eucbariſtiam nõ eſt deriſibile. ſʒ ſanctũ ⁊ venerabile nec eã ſumẽ eſt horribile; ſʒ deuotuʒ ⁊ delectabile bñ diſpoſitis ad hanc eſcã. ꝓp qḋ apl'S.j. Cor. xj. Probet aũt ſeipm homo et ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c. Et h̃ fuit figuratũ in manna ꝑplo iſrl' dato Exo.xvj de ꝗ Sapie.xvj. Panẽ paratũ de celo preſtitiſti eis ſine labore. omne delectamentum in ſe habentẽ ⁊ omĩs ſaporis ſuauitatẽ. De iſta materia ampliꝰ dicetur cũ dei adiutorio infra cũ mouebit bellum iudeoꝝ ꝯ argumenta ex natura aſſumpta. Ad illud aũt qḋ arguunt iudei de ſculptilibꝰ ⁊ imaginibus. Rñdet et primo declaro ꝗd eſt adoratio. Secũdo quot modis ſumit. ⁊ tandem quali veneratõne ſanctoꝝ imagines venerãde ſunt ex quibꝰ patebit ſolutio ad allegata ꝑ iudeos. De primo dicit ꝙ adoratio nihil aliud eſt ꝗ̃ quedam veneratio ſeu reuerentia alicui exhibita ratione dignitatis ſuperioris et excellentis. Pro ſcḋo iuxta doctoꝝ ſacre theologie traditionẽ nos habemꝰ adorationẽ ſeu venerationẽ que latria dicit. et habemꝰ ꝗ dulia nominat. ⁊ habemus que hyperdulia nominat. Latria eñ dicit cultꝰ ſoli deo trino ⁊ vno debitus. hoc etiam experimur in omni republica obſeruari. ꝙ ſummus rector aliq̃ ſigno ſingulari pre ceterꝭ honorat ꝙ ſi alicui alteri deferret foret crimen leſe maieſtatis. Et iḋo in ſacro codice ſtatuit pena mortis his qui diuinum honorẽ alijs exhibent vt patʒ Exodi.xxij. nec iſtum honorẽ ſiue adoratione ipſi deo exhibemus propter ipſum. q2 ipſe eſt gloria et honore preditiſſimus cui nihil a creatura addi ſic poteſt ſed propter nos. quoniam ꝑ hoc ꝙ deum veneremur ⁊ adoramꝰ mens noſtra ei ſubijcit ⁊ in hoc eiꝰ ꝑfectio conſiſtit. Res eñ q̃libet ꝑficit ꝓpter hoc ꝙ ſuo ſuꝑiori ſubdit. ſicut corpus ꝑ h' ꝙ ab anima viuificat. ⁊ aer ꝑ hoc ꝙ a ſole illuminat. Dulia v̾o dicit cultꝰ vel reuerentia debita rationali creature ſuperiorẽ ordinẽ tenenti ſicuti ſunt prelati dñi vel mgr̃i. Hyperdulia eſt cultus ſiue honor dignior dulia debitus carni xp̃i aſſumpte a v̾bo diuino. teſte gloſa ſuꝑ illud pſalmi. Adorate ſcabellũ pedum eiꝰ. Circa vero imaginũ veneratiõeʒ dicit ꝙ xp̃i imago ⁊ crux ⁊ alie ſanctoꝛuʒ imagines dupliciter poſſunt cõſiderari. Vno modo vt ſunt imagines dei aut virginis Marie ſeu ſanctorũ. Secundario vt ſunt ꝗdam res puta auꝝ ⁊ argentũ lignum ſiue lapis. et illo ſecũdo modo ꝯſiderando nulla veneratio eis exhiberi debet: imo crimẽ ydolatrie incurreret qui vt ſunt ſolum res quedaʒ ipſas veneraret. Alio modo pñt conſiderari vt repñtant ihm xp̃m. aut virginem Mariam ſeu ſanctos ꝑadiſi. ⁊ ſic vtiqʒ venerari debẽt eadẽ eadem veneratõe qua imaginatũ venerat. ⁊ ita crux xp̃i ⁊ eiꝰ imago venerari debʒ adoratõne latrie. imago aũt v̾ginis Marie. aliorũqʒ ſanctorũ venerari debẽt veneratõne dulie. q2 totus honor refert ad prothotipũ. id eſt ad exemplar ſeu imaginatũ. ⁊ hec eſt opinio Thome in.iij. ſẽtentiarũ diſtinctõne.ij. Sed ꝯtra eam obijcit magiſter Robertꝰ holcot ſuꝑ libro Sapientie lectõne.ca.lviij. primo q2 latria eſt honor ſoli deo debitus: ſed nulla imago eſt deus. ergo nulli imagini debet talis honor immo contradictionem includit. vel inducit dicere ꝙ latria ſit honor ſoli deo debitus ⁊ tamen ꝙ debeatur imagini chriſti. preterea ſi idem honor debeatur imagini chriſti ⁊ chriſto idem honor debet lapidi ⁊ chriſto. et per conſequens debet idem ho-

no₂ deo ꝛ creature qđ nō eſt dicendū₃
Preterea q̄ hono₂at aliquid hono₂e la
trie ꝯfitet illđ eē deū. ꝗ ſi aliqs poſſit li
cite imaginē hono₂are cultu latrie pt li
cite ꝓteſtari ꝛ ꝯfiteri aliud a deo eē de
um. Jđo aliter pōt dici ꝙ nulla ado₂a
tio debet imagini: nec licet imaginem
ado₂are. Vera eñ ado₂atio eſt in ſpū
ꝛ deuotōe ꝛ amo₂e ſummo. ꝛ iſtū nul
lo mō debem⁹ in aliquā creaturā₃ diri
gere. q₂ tñ ꝓpter imaginem xpi excita
mur ad ado₂andū xpm. ꝛ co₂ā imagi
ne ado₂atōe₃ noſtrā facim⁹. Dicit lar
ge loquēdo ꝙ imaginē ado₂am⁹. Vn
de dicit p̄dict⁹ docto₂ videt mihi dicen
dum ꝙ nec ado₂o imaginē xpi quia ſi
gnū. nec q₂ imago: ſ₃ ado₂o xpm co₂a₃
imagine xpi q₂ eſt imago xpi. ꝛ excitat
me ad ado₂andū xpm. ꝛ ſic exponit io
hannes damaſcen⁹ libro. iiij. ca. iiij. vbi
videt dicere ꝙ ſancto₂ imagines ado
rari hoc intelligo ſic ꝙ ꝓpter imaginis
repñtatōe₃ licet mihi co₂ā imagine ſan
ctū cui⁹ eſt ado₂are. ꝛ eo mō intelligo
Thomā ꝛ baſiliū ꝛ totū eccl'ie ritū hec
ille. licet hoc rōnabiliter videat dictu₃
et poſſet ſatis ſuſtineri ac p hoc iudeis
ſatiſfacere. q₂ tñ loquendū eſt vt plures
ſapidū vero vt pauci et cōis opinio te
net oppoſitū ideo ea₃ ſequēdo ad ea q̄
iudei dicūt reſtat rñdere. Cum ergo di
cant iudei ꝙ ſacra ſcriptura vetat face
re ſculptile ꝛ illđ venerari. Dicit ꝙ an
teq̄ de⁹ eēt hūanat⁹ facere imaginē dei
erat impietatis cū ſm diuinā natura₃
ſit infigurabilis. inuiſibilis ꝛ inſenſibi
lis ſ₃ p carnis noſtre aſſumptōe₃ fact⁹ ē
viſibilis. ſenſibilis ꝛ palpabilis. ꝛ ita fi
gura nō eſt impietatis ſ₃ pietatis ꝛ hoc
p₂opter doctrinam ꝛ inſtructione₃ no
ſtram ac paſſionis xpi reco₂datōnem
immo ipſe deus factus homo ſc₃ ch₂i
ſtus ihs. eas p₂imo tradidit. Nam ipe
p₂imo pinxit imaginem ſuam traditq̄
picto₂i non potenti eam pingere. miſ
ſo ab abago₂o rege vt dicto regi trade
ret vt patet i eccleſiaſtica hiſto₂ia ꝛ no
tat Damaſcen⁹ in ſententijs libro. iiij.
ca. viij. Cum eñ picto₂ nō poſſet in fa
ciem chriſti aciem viſus ſui defigere ꝓ
pter claritatis cho₂uſcationem chriſt⁹
deuotionem regis attendens veſtimē
tum picto₂is faciei applicuit. ꝛ ſic ſui
ipſius imaginem ei miſit. Jtem in die
paſſionis ipſe pinxit vultum ſuū tra
ditq̄ veronice ꝛ nūc imago illa habet
rome in magna reuerentia ꝛ venerati
one. Jtem poſt ſancti apoſtoli pinxert
imaginem ch₂iſti ꝛ matris ſue vt lucas
apoſtol⁹ ꝛ euangeliſta. Habent imagi
nes rome teſte Damaſceno vbi ſup₂a.
Jdeo ergo p₂ohibite ſunt imagines in
lege veteri. quia tūc de⁹ nō erat figura
bilis. ergo ceſſante cā ceſſare deb₃ effe
ctus. Ex q̄ deus eſt figurabilis poteſt
imago ei⁹ fieri ad venerandū vt dictu₃
eſt. Sic eñ iubet p₂opheta ado₂are nō
ſolū deū: ſed ꝛ ſcabellum pedū ei⁹ quo
niā ſcm̄ eſt. pſ. xcviij. Vnde q₂ nō om
nes noſcūt literas nec lectioni vacant.
Jdeo ſancti pr̄es ad velocio₂e₃ memo
riā habendā de triumphis ſancto₂: vt
ſic alliciant ad bonū imagines inuene
rūt. Sic ergo triplex fuit cā inſtitutio
num imaginū in eccl'ia. P₂imo ad in
ſtructōe₃ laico₂ quib⁹ imagines adhi
bent loco lib₂o₂. Scđo ad incarnatio
nis miſteriū ꝛ vt ſancto₂ exempla no
bis ꝛ freqūtī⁹ ꝛ recenti⁹ infigerentur
Tercio ad excitandu₃ deuotōnis affe
ctū qui magis ex viſis q̄ exaudit; cau
ſat. Et ſi dicat iudeus vel quicūq̄ ali
us ꝙ nulla traditio de ado₂andis ima
ginibus inuenitur in decurſu veteris
ac noui teſtamenti. et Paulus prohi
bet ch₂iſtianis cōmunicare infructuo
ſis opib⁹ gentiliu₃ inter q̄ opera infru
ctuoſa. imaginū ado₂atio ꝯputat. Rñ
det ꝙ apli familiari ꝯſilio ſpūſſcti nōn
ulla tradidert eccl'ie obſeruēda q̄ nō re

liquerūt in ſcripturis: ſed in eccl'ie obſ'uatione ꝑ ſucceſſionē fideliū ſunt ordinata. Vñ ipſemet ap'ls ad Theſſa. vj. ait ſtate ⁊ tenete traditōnes q̄ didiciſtis ſiue ꝑ ſmonē. ſ. ab ore ꝓlatū. ſiue ꝑ ep'laꝫ ſcꝫ ſcriptā tranſmiſſam iṅt q̄s traditiones eſt imaginū veneratio. Qꝫ aūt placeat deo imaginum veneratio eo mō q̄ dictū eſt ⁊ diſplic eat oppoſitū ſiue earum oblatio pꝫ ex pena philippi ⁊ m'to alioꝝ. Vñ legim⁹ in cronicis impatoꝝ ⁊ ſummoꝝ pontificū ꝙ philipp⁹ q̄ impauit anno dñi ſeptingēteſimo. xxx cū eſſet heretic⁹ oīs imagines ⁊ picturas ſcōꝝ de eccl'ijs auferri iuſſit ⁊ ideo male finiuit. Nam cū ꝑ annū impaſſꝫ veniēs ꝯtra cū Anaſtaſi⁹ euꝫ de regno expulit ⁊ oculoꝝ lumē ⁊ claritate ꝓuauit. Item leo terci⁹ q̄ impauit āno dñi ſeptingēteſimo. xxxvj. decept⁹ a q̄dam apoſtata oīs imagines xp̄i ⁊ btē Marie ⁊ oīm ſctōꝝ deponi fecit ⁊ igne cōburi ſꝫ non impune tranſiuit, q2 de iſto errore Gregori⁹ terci⁹ ip̄m valde redarguit. ⁊ cū eſſet incorrigibilis ip̄m excōmunicauit. romāq; ⁊ totā ytaliā et hyſpaniā ab illi⁹ dñio et ptāte deficere fecit. eiq; vectigalia interdixit p̄dict⁹ ſūmus pontifex ſtatim vt elect⁹ fuit zelo mot⁹ religionis ⁊ fidei xp̄iane rome fere mille epoꝝ ſinodū ꝯgregauit i qua veneratōeꝫ ſctāꝝ imaginum ꝯfirmauit ac violatores ipaꝝ generali anathematis ſnīa ꝯdemnauit. ⁊ ꝯtra leonē impatorem vt dictū eſt. ⁊ ꝯtra Conſtantinū quīntū ei⁹ filiū iuſte ⁊ aioſe ꝓceſſit. hic Conſtantin⁹ fuit peſſim⁹ ⁊ vilis hereticus ⁊ apoſtata catholice fidei nā demonibus ſacrificia imolauit. Hic ſinodū cccxxx. epoꝝ ꝯſtantinopolim cōgregauit. in qua de deponendis xp̄i ⁊ ſanctorum imaginib⁹ terribile promulgauit edictum. ⁊ extūc contra catholicos cepit tyrannideꝫ exercere. Et licet monitione p̄miſſa vt ſe a ſua coherceret neq̄cia monitus fuerit. Ipſe vt alter Pharao induratus in malo ꝑmanſit ob qđ mors peſtilens regiā vrbem ſic deuaſtauit. vt in eaꝫ infinite dom⁹ integre clauderentur nec erat qui eos inhabitaret. Ferebant enim in plauſtris cadauera mortuoꝝ ad ſepeliendū. Supradict⁹ ergo Leo terci⁹ mortuus eſt in impietate ſua ſcilicet in ſanctaꝝ imaginum depoſitione. Et quia fili⁹ eius p̄dictus Conſtantin⁹ hui⁹ fuit patre deterior. et in nullo iuuabat eccīaꝫ: ideo Stephanus ſcōs qui ſedebat in cathedra Petri Anno dñi ſeptingēteſimo. lxxx. motus fuit diffinire ⁊ determinare ꝙ trāſlatio imperij fieret de grecis in francos in ꝑſonam magnifici principis karoli magni. Ratio ponit̄ extra de electōne. ca. cum venerabilē. Francoꝝ eīm fauorem ⁊ beneficia iam romana eccīa per pippinuꝫ in multis neceſſitatib⁹ expta fuit. Iſte Pipinus rex francorum fecit magnū ſinodum congregari: vbi fuit magna altricatio circa veneratōeꝫ imaginū ⁊ fuit diffinitū xp̄i ac ſanctorum imagines eſſe venerandas lꝫ heretici ꝯtrarium ſuaderent. q2 eis ſpecies ydolatrie videbat̄: ſed nō eſt verum vt dictū eſt. quia imago fert intellectum humanū in ip̄m imaginatū. Vnđ eas licite adoram⁹ ⁊ debita veneratōne colimus. nec eſt eadē ratio de imaginib⁹ ⁊ ſculpturis ydoloꝝ. q2 ibi malign⁹ ſpūs iungebat̄ qui i eiſdē dabat reſpōſa cui nulla debet̄ reuerentia ſed nō ſic de ſanctis imaginib⁹. Satis igit̄ claret quđ nō repugnat ſacre ſcripture imaginū veneratio eo mō quo dictum eſt. Et quantū deo diſplic eat earū ablatio ex penis nō ſolum ſpūalibus: ſed etiaꝫ corꝑalibus ⁊ temꝑalibus diuina ordināte iuſticia inflictis. et ex aſſertōne venerationis earundem facta per vicariū ihu xp̄i cum ſacra ſinodo vbi error inſurgere nō pōt cū talis ſancta ꝯgregatio

virigat a ſpũ ſancto. Sʒ reſtat vnũ dubiũ de imaginib⁹ aſtronomicis que fiunt certis tempib⁹ planetis exñtib⁹ in quibuſdam locis celi determinatꝫ. vtꝝ liceat tales imagines facere ⁊ talib⁹ factis vti ſicut tempib⁹ ſuis vt dicit Robertus holcot ſup librũ Sapie lectiõe lx. quidã in londonis dicebat curare a quartana p imaginẽ leonis aureaʒ ſm certas ↄſtellatões factã. Hic eſt difficile dicere quid eſt verum ꝓpter mirabiles opatões corpoꝝ. qꝛ hoc eſt certuʒ ꝙ nihil eſt homini illicitũ qđ p naturã compleri põt. Dicit tñ Tho. ſcđa ſcđe q̃ne. xcvj. ⁊ allegat Aug. x. de ciui. dí. ꝙ opinio fuit falſa de imaginib⁹ talib⁹ ↄſtruendis. verũ eſt tñ ꝙ res naturales formas ſuas ↄſequunt ex corpibus celeſtibus: ſꝫ imagines artificiales nullã virtutẽ cõſeqni poſſunt ab arte. nec aliquam virtutẽ habere pñt a corpib⁹ celeſtibus: niſi quã habent rõne materie. Figura aũt nõ eſt principiũ alterandi ⁊ ideo nõ habet aliam virtutẽ curandi aurũ talis imaginis ꝙ̃ aurũ alterius figure. Sed ſi aliũ effectũ habet hoc eſt opatõne demonũ qui ſunt ludificatores hominũ ſm Auguſ. Et ideo tales imagines aſtronomice virtutẽ ſortiuntur p demones. cui⁹ ſignũ eſt ꝙ oportet illis imaginib⁹ caracteres imprimi qui ad nihil naturaliter imprimũtur vel opant. Vñ imagines aſtronomice: ⁊ nigromãtice in hoc differũt qꝛ i factura nigromanticaꝝ imaginum fiunt expreſſe quedã inuocatões demonum. vnde ptinent ad expreſſa pacta cũ demonibus inita. Sed in factura aſtronomicarum ſunt pacta tacita cum demonibus per quoſdam caracteres ⁊ figuras ab ipſis demonibus adinuẽtas quoꝝ caracterum fictione demones facientibus ſuffragant. Hec ſũt. xxiiij argumenta iudeoꝝ ſumpta ex lege ſufficiant p primo bello q̃ vt viſum ẽ nullius vigoris ſunt cõtra nrm fidei fortaliciũ. imo integrũ ⁊ incorruptũ manet ab ictibus eorũ. qꝛ eſt turris fortitudinis a facie inimici.

De bello iudeorum per argumenta ſumpta ex lege euangelica.

Quinta conſidera

tiõ ẽ de iudeorũ bello ſũpta p argumẽta ex lege euãgelica: Vidẽtes. n. iudei ꝙ ſua argumẽta ex lege ſumpta nulli⁹ ſunt firmitatis ad expugnandũ noſtrũ fidei fortaliciuʒ. quinimo p illa eius veritas clarior ⁊ fortior eſt oſtẽſa temptare volunt ſi poſſunt ⁊ ex dictis euangelicis ſe iuuare. ⁊ ex quibuſdam alijs a xp̄ianis cõceſſis vt fidei nr̃e fortaliciũ diruat ſicut deducit Nicolaus de lyra in tractatu ↄtra iudeum nequiter arguentẽ ex q̃ tractatu plura hic inſerunt paucis exceptis q̃ ſuis locis explicabunt ⁊ faciũt totidẽ argumẽta ſicut ex lege. ſ. xxiiij.

Contendit iudeus probare qꝛ Ihesus nõ eſt verus meſſias quia i eius genealogia ſũt mulieres peccatrices.

Primuʒ argumentũ iudeorum quo nitantur pbare ihm nazarenum nõ eſſe verum meſſiam ſumitur ex primo caplo Math. ſic. Ille non eſt verus meſſias in cui⁹ genealogia ponunt mulieres peccatrices: ſed in genealogia ihu nazareni ponuntur mulieres peccatrices ergo ipſe non eſt meſſias. Maior eſt manifeſta qꝛ meſſias debet eſſe ſanctus ⁊ bon⁹ et ſic non debʒ in ſua genealogia peccatrices admittere. Minor patet qꝛ Mathe⁹ primo vbi ẽ principiũ noui teſti noiant q̃tuor. ſ. Thamar Raab ruth ⁊ berſabee q̃ ſũt in ſcptis reprobate. Prima namq;

ſcilicet thamar ſub habitu ⁊ ſimulatione meretricis ſuppoſuit ſe iude ſocero ſuo: ⁊ ſic concepit de ipſo phares ⁊ ſaran Gen̄.xxxviij. Sc̄da vero ſcꝫ raab meretrix cognominat᷑ Joſue.ij. Fuit em̄ genere chananea et ſic videt᷑ fuiſſe mlr̄ier luxurioſa vilis ⁊ ydolatra. Tercia ſcilicet Ruth fuit de populo moab qui colebat ydola. Quarta ſcilicꝫ Berſabee fuit adultera vt patet .ij. Regum xj. Ex quo ſequit᷑ ꝙ nō fuit vere xp̄us. Pro ſolutōne huiꝰ malicioſe argumēti hebraici tria ſunt videnda. Primū eſt ꝙ nō valet illud qđ obijcit᷑. Scōm ꝙ in arguendo falſum ſupponit᷑. Tercium quare nomina dictaꝝ mulierum in genealogia xp̄i exprimunt᷑ cum hoc principaliter videat᷑ querere argumentum. Circa primum oſtendit᷑ primo vt clauus retundat᷑ clauo ꝙ ſimilis ratio vel fortior pōt fieri cōtra meſſiam a iudeis expectatum. Unde Hiere.xxxiij dicit᷑ de ipſo. Ecce dies veniūt dicit dominꝰ ⁊ ſuſcitabo dauid germen iuſtū. ꝙ om̄s hebrei exponūt de xp̄o. Unde ⁊ tranſlatio chaldaica que eſt hebraice litere in pluribꝰ locis expoſitiua habet hic ſuſcitabo dauid meſſiaꝫ iuſtū. omnes em̄ iudei confitent᷑ de dauid meſſiam deſcenſurū ꝓpter qđ Math.xxij. querente ſaluatore a phariſeis cuiꝰ filiꝰ eſt dixerūt dauid. Dauid autēꝫ legit᷑ multipliciter ⁊ grauiter peccaſſe. primo in morte ſacerdotis nobe .j. Reg.xxij.ca. quia ꝑ omiſſionem cautele debite fuit occaſio mortis ipſoꝝ petendo panes ⁊ gladiū ab achimelech preſente doech ydumeo ꝓpter qđ filio achimelech fugienti ad dauid dixit. ego ſum reꝰ omniū animaꝝ domꝰ pr̄is tui et numerus occiſoꝝ ſacerdotū fuit .lxxxv. virorum ⁊ cum hoc ciuitas eoꝝ fuit ſuccenſa et mulieres ⁊ paruuli trucidati. Itē peccauit ſcđo peccato adulterij ⁊ etiam raptus vt videt᷑ in vxore Urie de q̄ dicit᷑ ij. Reg.xj.ca. miſſis itaqꝫ dauid nuncijs tulit eā ꝑ potentiā .ſ. regalem. Item peccauit tercio peccato homicidij proditorie cōmiſſi. Nam Uriā fideliſſimum ſibi militem occidit gladio filioꝝ amō vt ibidem dicit᷑. Et qꝛ poſtea factū fuit diuulgatū ſurrexit inde ſcandalum magnū. ꝓpter qđ dicebat᷑ in ppl'o vulgariter de ipſo dauid quō poterat eſſe ſalus ei qui rapuit ouem ⁊ occidit paſtorem. Item quarto peccauit grauit᷑ non ſolū omittendo punitōnem debitam ſed etiā increpatōeꝫ filij ſui amon de oppreſſione violēta ſororis ſue thamar .ij. Reg.xiij. dicit᷑ em̄ ibi. Cum aūt audiſſet dauid verba hec contriſtatꝰ eſt valde ⁊ noluit cōtriſtare ſp̄m filij ſui Amon qꝛ diligebat eum. Item q̇nto peccauit grauiter miſiboſeth filium Jonathe cuiꝰ ſeruū accuſantē dn̄m ſuum crimine leſe maieſtatis ⁊ falſo vt habetur .ij. Reg.xvj.ca. Poſt agnitā innocentiam miſiboſeth ⁊ nequiciam ſibe ſerui ſui illū ſeruū quem de iuſticia tenebat᷑ decapitare. nō ſolum nō puniuit ſꝫ etiā ꝯtra iuſticiaꝫ medietatem hereditatis miſiboſeth ei dedit vt habet᷑ .ij. Regū xix.ca. In hoc etiam fregit iuramentū federis initi inter dauid et ionathā patrem miſiboſeth vt habet᷑ .j. Regū .xx. ca. Dicens que iurauimꝰ ambo in nomine domini inter me ⁊ te. ⁊ ſemē meum ⁊ ſemen tuū vſqꝫ in ſempiternum. Et ſubintelligit᷑ firmiter ſeruabunt᷑. et ꝓpter grauitatē huiꝰ pc̄ti dicunt doctores hebreoꝝ ꝙ regnū dd̄ poſtea fuit diuiſū: vñ ſuꝑ illđ verbū dauid .ij. Reg. xix.cap. ⁊ tu ſiba diuidite poſſeſſiones dicit glo. hebraica ꝙ tūc venit vox đ celo dicens. Roboan ⁊ hieroban diuidēt regnū tuū. Item ſexto peccauit dauid ꝑ ſuꝑbiam in numeratione populi .ij. Reg.xxiiij.ca. ⁊ in tranſgreſſione diuini p̄cepti qđ hr̄ Exo.xxx. vbi dicit᷑ ꝙ in numeratōne ppl'i ꝓ quolibet capite debe

bat dari dimidius ſiclus argenti dño
qd tūc nō fuit factum. et ꝓpter grauita
tem iſtius delicti mortui fuerūt de po
pulo iſrael. lxx. milia viroꝝ vt habetur
ibidem. Hec aūt ſcripta ſunt in veteri
teſtamento de pctō dauid. ⁊ forſitā plu
ra alia ꝯmiſit q̄ nō ſunt ſcripta. Igit̄ ſi
ꝓpter pctā p̄dictaꝝ mulierū in genea-
logia ihū nazareni poſitaꝝ arguūt iu-
dei ꝙ ihs nazarenꝰ nō fuit meſſias i le-
ge ⁊ ꝓphetis ꝓmiſſus. eadem ratōne vł
fortiori pōt argui ꝙ meſſias quem ipſi
expectāt deſcenſuruꝫ de dauid q̄ tot et
tantis criminibꝰ fuit irretitꝰ nō ſit verꝰ
meſſias eis ꝓmiſſus. Item oſtendit ꝙ
argumentū eoꝝ nō valet. Frequenter
eñ legunt̄ hoīes ſancti ex pentibꝰ neq̄ſ
ſimis ꝓcreati. ⁊ ecōuerſo ex ſanctis ne-
quiſſimi. ſicut Achaz nequiſſimus ge-
nuit ezechiā ſanctiſſimū. q̄ etiaꝫ contri-
uit ſerpentē eneū quē fecerat Moyſes
iiij. Reg. xviij. ca. ⁊ ezechias ſanctꝰ ge-
nuit manaſſen peſſimū. q̄ poſuit ydo-
la in templo dñi ⁊ effudit ſanguineꝫ in
noxiū multum nimis donec impleret
hieruſalē vſq ad os. iiij. Reg. xxj. capi.
Similiter amon peſſimꝰ genuit Ioſiā
ſanctiſſimū qui genuit tres filios peſſi
mos quiꝗ ꝓpter pctā ſua traditi ſunt in
manu infidelīū. vnꝰ in manu regis egi
pti ⁊ alij duo in manu regis babilonis
vt habet̄. iiij. Re. xxiij. ⁊. xxiiij. c. Ex h
pātet ꝙ nō habet̄ argumentū cōtra ve
ritatem xp̄i eo ꝙ in eiꝰ genealogia po-
nunt̄ peccatores ⁊ peccatrices cum iu
ſtis. Conſequenter ꝓcedendo ad ſcdm
oſtendo ꝙ in ſuo ꝓceſſu accipit fal-
ſum. Et primū q̄ntum ad hoc ꝙ dicit q̄
tuor mulieres in genealogia xp̄i nume
ratas fuiſſe viles ydolatras ⁊ reproba-
tas. non tamen intendo eas totalit̄ ex-
cuſare a peccato ſed a tanto verba ſunt
Nicolai de lyra vbi ſupra. Prima fuit
Thamar circa cuius excuſatōnem ali
qualem conſiderandum ꝙ ipſi Abrae

facta fuit expreſſe promiſſio de chriſto
Gen. xxij. In ſemie tuo bn̄dicent̄ oēs
gētes terre ⁊ ꝙ iſtud ſemen deſcēderet
per yſaac yſmahele q̄ntuꝫ ad hoc repro
bato dicente ſibi domino. In yſaac vo
cabit̄ tibi ſemen. Item ꝙ deſcenderet
de yſaac chriſtus per iacob eſau q̄ntum
ad hoc reprobato dicente domino ma
lachie primo Iacob dilexi. eſau auteꝫ
odio habui. tota ergo generatio iacob
fuit electa propter quod. xij. eiꝰ filij fu-
erunt vocati patriarche populi verum
tamen de iuda deſcenſurus erat xp̄us
ſm carnem propter quod mulieres de
ſiderabāt habere prolē de iuda et filijs
eius. quia neſciebat̄ quomodo de illa
tribu deſcenderet chriſtus quouſq de-
terminatum fuit negocium ad proge-
niem dauid ꝑ promiſſionem factam ſi
bi d chriſto pſalmo. cxxxj. Iurauit do
minus dauid veritatem ⁊ nō fruſtrabi
tur eum fructu ventris tui ponaꝫ ꝑ ſe-
dem tuam. Iſta vero thamar fuit vxor
primogeniti iude. ⁊ etiam ſecundi filij
⁊ ambo mortui ſunt ſine prole. et ideo
dixit ſibi iudas eſto vidua in domo pa
tris tui donec creſcat ſela filius meus
⁊ cum adultus fuiſſet non dedit eū ip-
ſi Thamar timens ne moreretur ſicut
duo precedentes. Videns igitur Tha
mar ꝙ iniuriabatur ſibi ⁊ ex deſiderio
prolis habende de iuda vel de eiꝰ filio
ratione predicta ſimulans ſe meretri-
cem concepit de iuda phares ⁊ zaram
⁊ ſic ex deſiderio boni mota fuit ad illi
citū perpetrandū ſicut obſtetrices egy
ptiorum ex pietate ad filiorum hebreo
rum ſaluteꝫ mote fuerunt ad dicendū
mendacium pharaoni Exodi. j. capit.
Et iudith ſimiliter ex deſiderio delibe-
randi populum ſuum iſrael mota fuit
ad ornandum ſe curioſe vt ſic cōcupi-
ſcentiam holofernis ad ꝯcupiſcentiaꝫ
ſui excitāret. qd erat ſimplr malū et in
iſtis ⁊ ꝯſilibꝰ dicta vł facta mala excu-

ſant a tanto vel a toto. Qꝫ aũt dicũt iu
dei ꝙ raab fuit meretrix publica et vi-
lis pſona falſum eſt. Nam vbi dicitꝰ de
ipſa Joſue.ij.ca. Ingreſſi ſunt domuꝫ
mulieris meretricis noīe raab Hebrei
dicũt. Ingreſſi ſꝫ domũ mulier/hoſpi-
tatricis noīe raab ꝓpter qꝺ exploꝛato-
res hebꝛeoꝝ illuc declinauerũt ad ma-
nenduꝫ de nocte. Non eñ eſt aliq̃ mo-
do veriſiꝭ ꝙ ſalmon princeps tribus
iude accepiſſet eã in vxoꝛẽ ſi fuiſſet taꝫ
vilis pſona ꝙ aũt arguũt ipſam fuiſſe
ydolatrã eo ꝙ erat gentilis ⁊ chananea
nõ eſt efficax argumentũ. qꝛ multi gẽ-
tiles fuerũt vniꝰ veri dei cultoꝛes. ſicut
pꝫ de iob ⁊ amicis ſuis ⁊ dato ꝙ colue
rit ydola in iuuentute ſua ſicut fuerat
a pentibus edocta ac ꝑ hoc in parte ex
cuſanda. tñ in fide vnius veri dei ſalua
uit exploꝛatoꝛes hebꝛeoꝝ: vt pꝫ ibideꝫ
⁊ ad hebꝛeos.xj. ⁊ cũ tota cognatione
ſua ad iudaiſmũ fuit ꝯuerſa. Qꝫ auteꝫ
de Ruth moabitide dicunt eam fuiſſe
ydolatrã põt ad hoc dici ſicut dictũ eſt
de raab. Qꝫ aũt poſtea coluerat vnum
verũ deuꝫ pꝫ Ruth.j.ca. vbi dixit Noc
mi deus tuus deus meꝰ ⁊c. Qꝫ autem
vltimo dicũt de berſabee ꝙ fuit adulte
ra. Dicendũ ꝙ ex ſcriptura nõ habetur
expꝛẽſſe ꝙ hoc ꝯmiſerit voluntarie ſꝫ ma
gis ꝑ potentiã regis violenta vt dictuꝫ
eſt ſupꝛa. Et dato ꝙ in adulteriũ ꝯſen-
ſerit tñ iudei nõ poſſunt dicere quin de
uota fuerit ⁊ honeſta. Nam ꝓuerbioꝝ
xxx.ca. ſup illud quid dilecte mi. quid
dilecte vteri mei ⁊c. Dicũt doctoꝛes he
bꝛei ꝙ ad literã hec ſunt verba matris
ſalomonis ipſum arguentis eo ꝙ pma
nocte q̃ iacuit cum filia pharaonis. ita
carnaliter ⁊ inſolenter ſe habuit cũ ea.
ꝙ in mane tñ doꝛmiuit ꝙ tráſibat ho-
ra offerendi iuge ſacrificiũ matutinuꝫ.
⁊ claues templi erant ſub ceruicali ſalo-
monis. Et ideo mater eius intrauit cu
biculu eꝰ ⁊ excitauit eũ dicẽs. q̃d dilecte
mi. q̃d dilecte vteri mei. q̃d dilecte votoꝝ
meoꝝ quaſi dicat. Conſidera quid feci
ſti ſperabam ꝙ tu zelares ꝓ cultu diui-
no ⁊ bñ regeres regnuꝫ ⁊ tu defeciſti et
ꝯſequenter monuit eum de carnalitate
vitanda. de iuſticia aũt ꝯſeruanda di-
cens: ne dederis mulieribꝰ ſubſtantiaꝫ
tuam. Nec obſtat ꝙ ille cui dirigitꝰ iſtõ
verbũ vocatꝰ lamuel. Nam ſalomon h̃
noīe vocatꝰ fuit. eo ꝙ natan ꝓpheta vo-
cauit eũ amabilem dño.ij. Regũ.xij. ꝙ
in hebꝛeo ſignificat cum q̊ deꝰ in legiti-
mo. Eſt aũt deꝰ cũ eo quẽ diligit. Pꝫ
igitꝰ ex dictis ꝙ in arguendo accipiunt
falſum repꝛobando iſtas q̃tuoꝛ pꝛedi-
ctas mulieres vltra debituꝫ. Et ſi dicat
iudeꝰ quare non noīantꝰ in genealogia
xp̃i ſancte mulieres ſcꝫ zara. rebecca. et
ſic de pluribꝰ alijs q̃ ꝯmedantꝰ in ſcp̃tu
ra ⁊ tñ noīantꝰ ibidem q̃tuoꝛ mulieres
peccatrices ꝑdicte. Rñdetꝰ iſtud eſt ter
ciuꝫ qꝺ videbatꝰ pꝛincipaliter querere
argumentũ. Dico ergo ꝙ noīantur ad
excludendũ falſam opinionẽ q̃ poſſet
oꝛiri. Cuꝫ eñ dicitꝰ in genealogia abꝛa-
am genuit yſaac intelligitꝰ de zara vxo-
re eiꝰ pꝛincipali ⁊ pꝛima. Et eodeꝫ mo-
do cũ dicitꝰ yſaac genuit iacob. intelli-
gitꝰ de rebecca ⁊ ſic de alijs. Si igitꝰ ſic
abſolute diceretꝰ. Judas aũt genuit pha-
res ⁊ zaran. Opinari poſſet aliqs ꝙ eẽt
de vxoꝛe ſua vera qꝺ eſt falſum. q̃a iu-
das nõ cognouit thamar affectu mari-
tali ꝓpter qꝺ ad excludendũ opinionẽ
falſam euãgeliſta nomen thamar expꝛẽſ
ſit. Similiter ſi diceretꝰ ſalmon genuit
booꝫ ꝑcſſe crederetꝰ ꝙ eſſet de ſua pma
vxoꝛe iudea natõne qꝺ nõ eſt verum. ⁊
ideo nomen Raab eſt ibi expꝛẽſſum. Et
idem dicendum eſt de alijs duabus.
Non enim Ruth fuit pꝛima vxoꝛ ip-
ſius boos nec berſabee ipſius Dauid:
ſed fuerunt eis ex accidenti coniuncte
Ruth vt ſuſcitaretur ſemen defuncto.
Berſabee ne moꝛeretur pꝛopter crimẽ

adulterij.

Contendit iudeus probare chriſtianos immundos: quia comedunt carnes ſuillas.

S Ecundu argumentuꝫ iudeorūꝫ
eſt ꝙ ex quo in genealagia hie-
ſu nazareni ponunt mulieres i-
mundę tota ſua genealogia eſt ordina
ta ad immundiciā ⁊ ideo xpiani come
dunt carnes ſuillas ⁊c̃. in lege ꝓhibita
Ad iſtud argumentuꝫ rñdet ꝙ nõ ſeq-
tur xpiani comedunt carnes ſuillas et
alia in lege ꝓhibita ergo ſunt immun-
di. Nam illa ꝑcepta erant cerimonia-
lia ⁊ ꝑ ꝯſequens figuratiua ſtatus futu
ri ſub xp̄o ſicut ſepe ſupradictū eſt pro
pter qđ publicato euãgelio ceſſant nõ
ſolum vt mortua: ſed etiam vt mortife
ra ſi ſeruarentur vt obligatoria ex lege
nam hoc eſſꝫ dicere ſaltem facto ꝙ xp̄i
aduentus nondū eſſet ꝯpletus. Si au
tem aliquis abſtineret a carnib⁹ porci-
nis ⁊ hmõi, ex alia cã vtpote quia ſunt
ſibi abominabiles vel nõ ſane nullum
eſſet peccatū. ꝙ aũt tales cibi tempore
xp̄i ſint liciti patet ex actibus apoſtolo
rum ⁊ ep̄lis pauli in multis locis q̃ ꝓ-
pter breuitatem omitto. q̄ eſt notum
fidelib⁹ chriſtianis. Item rabi moyſen
hadarſan ſup Gen̄. adducit auctorita-
tem pſ. cxlv. qui cuſtodit veritatem in
ſeculū facit iudicium iniuriam patien
tibus dat eſcam eſurientibus. domin⁹
ſoluit ꝯpeditos ⁊ h̄ ē finis verſus in he
breo. Exponit igit̃ iſte doctor finẽꝫ hu-
ius verſus de eſca tempe meſſie dicẽs.
ꝙ hec litera dat eſcã famelicis. domin⁹
abſoluens ꝓhibita ſiue ligata. ⁊ expo-
nendo ſic dic omnis beſtia que immũ
da reputat̃ in hoc ſeculo deus ſanctus
⁊ benedictus faciet eam mundã in fu-
turo ſeculo, ſicut primitus fuit munda
filijs Noe quib⁹ dicit̃ Gen̄. ix. ca. qua-
ſi olera virētia dedi vobis omnia. Si-
cut em̄ olus fuit mundum omnib⁹ ſic
aīal ⁊ beſtia filijs noe ⁊ ita in futuro ab
ſoluit de⁹ quicqđ ꝓhibuit de cibiſ. Sci
endū autẽ ꝙ iſte doctor ⁊ alij doctores
hebreoꝝ loquentes de p̄nti ſeculo ⁊ fu
turo. ꝑ p̄ſens ſeculū intelligũt tempus
currens vſqꝫ ad meſſiaꝫ ⁊ ibi incipit ſe-
culum futurū. Cum igit̃ ih̄s nazaren⁹
ſit meſſias verus vt ſupra libro primo
oſtenſuꝫ eſt a tempe paſſionis ſue in q̃
terminatus fuit curſus legis moſaice
liciti ſunt cibi lege moſaica prohibiti.
Et iõ paul⁹ ap̄ls in lege ⁊ ꝓphis doct⁹
dicit. j. Thimo. iiij. Omis creatura dei
bona ⁊ nihil reijciendū qđ cum gratia
rum actõne ꝑcipit̃ ſanctificat̃ enim per
verbum dei, id eſt per eius filium mo-
do dicto.

Contendit iudeus probare q̄ ieſus non eſt verus meſſias quia in eius gencologia nulla ponit̃ mulier ſancta.

T Erciū argumentū iudeorū ē ex
euangelio. Si ih̄s nazaren⁹ eſſꝫ
verus meſſias in eius genealo-
gia ſaltem aliqua mulier poneret̃ ſan-
cta ſed nulla talis ibi ponit̃. ergo ñ eſt
vere meſſias. Maior videt̃ manifeſta.
Minor ꝓbatur cum non ponant̃ niſi
ſupradicte quatuor que et ſi nõ tantuꝫ
peccatrices tñ fuerũt. Rñdet q̃cqđ ſit
de maiori ꝓpoſitõne minor ē falſa. naꝫ
in fine genealogie ih̄u xp̄i. Jacob autẽ
gennit ioſeph virū marie de q̃ nat⁹ eſt
ih̄s q̃ vocat⁹ xp̄c. Ipſam aũt eẽ ſantiſſi
mã ſcripture noui teſtamẽti ⁊ doctorū
catholicoꝝ maifeſte ꝓclamant. Sꝫ qm̄
h̄ ſatis eſt notū fidelib⁹ iõ ſctitatem ei⁹
ꝑ ſcripturas iudeoꝝ ⁊ ſaracenoꝝ decla
rare ꝓpono. Circa primū dr̄ yſaie. vij. c.
Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vo
cabitur nomen ei⁹ Emanuel q̃ auctas
ad iſtam intelligitur de xp̄o ⁊ de ei⁹ ma
tre. Pro declaratõne hui⁹ ꝓphie no

tandum q sicut legim⁹ yſa.vij.⁊.iiij.re gū.xvj. Tpe regis achas duo reges po tentes scilicet ſirie ⁊ iſrael aſcenderunt ↄtra hieruſalem ad preliandū ↄtrā eū. domin⁹ aūt miſit ad eum yſaiā dicens q nō timeret ab exercitu iſtoꝝ duoꝝ regum. Ipſe aūt ſicut erat mal⁹ ⁊ ydolatra ⁊ incredulus nō credidit yſaie. et yſaias dixit ſibi q peteret ſignū ſue liberatōnis ex quo ſibi nō credebat. vnd ſibi dixit. pete tibi ſignū a domino deo tuo in pfundum inferni. scilicet p ſuſcitatōnem alicui⁹ mortui ſiue in excelſū ſupra ſcilicet in celo ſicut tempore Joſue de ſole. Iſte aūt rex malus nolens petere ſignū a deo dedit excuſationem fictā. Dicens q hoc eſſet temptare deum. vnde dixit nō petā ⁊ nō temptabo dominū. Cum aūt cognouiſſet yſaias q non bona fide dixit achaz: immo q deū nō timeret aut amaret ⁊ ſic indignum reputās noluit ſibi dare ſignum ꝫ dedit domui dauid dicens. Audite ergo dom⁹ Dauid nunqd parū vobis eſt moleſtos eſſe hominib⁹ quia moleſti eſtis ⁊ deo meo ꝓpter hoc dabit domin⁹ de⁹ ipſe vobis ſignum. Ecce virgo ↄcipiet et pariet ⁊c. qd intelligit de ↄceptōne ⁊ partu xp̄i p virginē Mariam vt allegat euāgeliſta Matheus in primo cap. Et p obſidionem ciuitatis hieruſalē ab iſtis regib⁹ ſignificat ſpūaliter obſidio generis humani a demonib⁹. ⁊ q gen⁹ humanū debuerit ab obſidione dyaboli liberari ſignum fuit q virgo ↄcipere ⁊ pareret filium. Sed iſti glorioſo ſigno de cōcepto virgineo ↄtradicūt iudei illud impugnātes ⁊ p impoſſibili reputātes q virgo exiſtens virgo concipiat ⁊ pariat filium aſſerētes ⁊ affirmātes q text⁹ yſaie allegat⁹. ſcꝫ ecce virgo ⁊c. nō intelligit ſicut nos xp̄iani ⁊ fides catholica affirmat de vgine glorioſa Maria ⁊ faciūt ꝯ h cōiter quinqꝫ argumenta. Et arguunt primo ſic. Iſtud ſignū fuit liberatōnis achaz a duob⁹ regib⁹ q venerūt ↄtra eū. chriſtus vero nat⁹ eſt poſt Achaz bene per ccccc. ānos liberatōnis igit ſignū non fuit incarnatōis xp̄i ⁊ ↄceptō ei⁹ ex maria virgine. Scdo ſic vbi nos habem⁹ virgo Hebrei dicūt alma qd ſignificat adoleſcentulā qd indifferenter dicit de virgine ⁊ corrupta. Virgo aūt ſic non ſignificat. igit textus ille non intelligit de conceptōne virginis ſed adoleſcentule. Tercio ſic q xp̄c non eſt vocatus emanuel: ſed ihs ſcḋm q patet Luce.ij. ⁊ ꝓphetia dicit q vocabit emannel igitur non poteſt dici de xp̄o. Quarto q apparet q ꝓphetia intelligat de aliquo filio ⁊ dicūt aliqui iudeoꝝ doctores et rabini. q intelligitur de ezechia filio achaz qui dict⁹ eſt emanuel. Alij vo dicunt q intelligit de filio yſaie de quo ſequēti ca. dicit propha acceſſi ad prophetiſſam que concepit ⁊ peperit filiū Quinto ⁊ vltimo arguūt iudei lr̄a dicit q anteq̄ ſciat puer vocare patrem aut matrem auferet fortitudo damaſci igit in xp̄o fuit ignorantia qd chriſtiani reputant falſum. q dicūt q habuit plenitudinē ſcientie ab inſtanti ſue cōceptōnis. Concludūt ergo iudei q nullo modo intelligit de chriſto nec de vgine Maria mr̄e ei⁹ ſic nos xp̄iani dicim⁹ ⁊ firmit credim⁹ ⁊ ↄfitemur. Ad p̄mū argumentū dōm iudeis q non eſt verū q iſtud ſignū de cōceptu vginis ipſi achaz daret lꝫ ſibi p ꝓpham ꝓmitteret dicēs. Pete tibi ſignū a dn̄o deo tuo ⁊c. Sꝫ ex hoc inuitat⁹ incredulus remāſit ⁊ ydolatra. q dixit nō petaꝫ et nō temptabo dn̄m. alia lr̄a hꝫ et nō exaltabo dominū. Directū ergo fuit domui dauid ſignum: vt pꝫ ex textu vbi dicit. Audite dom⁹ dauid ꝓpter hoc domin⁹ dabit vobis ſignū. Ecce vgo ↄcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabit ⁊c. qd ſignū impletū ē i vgie Maria principalr

⁊ realiter q̄ fuit de domo dauid. Ad illud autē qd̄ dicit̄ ꝙ illud ſignū fuit ꝑ ccccc. annos ⁊ vltra poſt Achaz dicendū eſt ꝙ duplex eſt ſignū. vnuz pronoſticū reſpectu effectus futuri. ſicut gedeon datū fuit ſignū in vellere indicatiuū future victorie Judicū nono. Secūdū eſt ſignū rememoratiuum reſpectu effect⁹ preteriti. ſicut moyſi datum fuit ſignū Exodi. iij. Hoc habebis ſignū ꝙ miſer m te cū eduxeris populuz meū de egypto immolabis ſup montē iſtū gratias ſcilicet agens de iſta miſſione q̄ tibi imponit̄. nec obſtat de magna inſtantia tempis. q꞉ ſignū rememoratiuū ita reſpicit preteritū in magna diſtantia ſicut ſignū pronoſticū futuꝝ. Ad propoſitū iſtud fuit ſignū rememoratiuū ⁊ non pronoſticū et fuit datū in tanta diſtantia propter hoc ꝙ ꝯueniēs erat. q꞉ achaz fuit incredulus verbo ꝓphete ꝙ daret̄ ſignū in longinquuz: vt ipſe in propria pſona nō videret ſicut i mente nō credebat. Illi tamen qui deſcenderūt ab eo viderūt ſicut Maria ⁊ ioſeph. ⁊ ideo ſignanter propheta nō dixerit verba ad achaz: ſed ad domum dauid de q̄ domo fuerūt Maria ⁊ Joſeph vt infra dicet̄. Ad ſcḋm dicendū. ꝙ in hebreo ſunt tria vocabula q̄ſi idem ſignificantia. ſ. nabra. betula. balma. primū accipit̄ pro muliere adoleſcente paucoꝝ dierū non habendo reſpectū ad virginitatē vel corruptionē. Scḋm accipit̄ pro virgine nō habēdo reſpectū ad etatem. ſ. adoleſcens iuuenis vel ſenex. Terciū vero accipit̄ pro muliere habendo duos reſpectus. ſcilꝫ ad adoleſcentiā ⁊ virginitatē. ⁊ q͞a iſta duo ſimul fuerūt in beata virgine. Jō ꝓpheta diuinit⁹ illuſtrat⁹ poſuit balma ⁊ non aliqḋ aliud de vocabulis ſupradictis. Hui⁹ ſnie eſt venerabilis perit⁹ vir Petr⁹ alfonſi ꝯuerſus in ſuo dyalogo titulo. vij. dicēs: Mulier nanqꝫ ſiue iuuenis ſiue annoſa q̄diu virgo eſt appellari pōt betula. q̄diu aūt iuuenis ē ſiue virgo ſit aut corrupta poteſt nūcupari nabra. balma vo vocat̄ nulla niſi ſit iuuenis ⁊ intacta. Hec ille. Notandū etiam ſm̄ Nicoalū de lyra in h̄ paſſu ꝙ balmū ſignificat abſconſionē et inde dicit̄ balma abſcondita q̄ ſignificat iuuenculam aſpectib⁹ hominū abſconditam: ita ꝙ de ei⁹ pudicicia ⁊ integritate non dubitat̄ maxime qn̄ prepo nit̄ litera he. ⁊ tūc ſonat healma: nec inueniunt̄ in tota ſacra ſcriptura aliq̄ ſic ſcripte niſi tm̄ tres. ſcilꝫ rebecca. xxiiij. Geñ. vbi dicit̄ de illa puella decora nimis virgoqꝫ pulcherrima ⁊ incognita viro. ⁊ ſequit̄ ibi puella q̄ gradietur ad hauriendam aquā in hebreo habet̄ hebalma q̄ egredietur ⁊c̄. Et maria ſoror moyſi Exo. ij. vbi dicit̄ de ea ⁊ iuit puella ⁊ vocauit matrem pueri in hebreo habet̄ iuit hebalma ⁊c̄. Et iſta q̄ ſcribit̄ yſa. vij: Et ideo cum due prime fuerint virgines puriſſime q̄ ſic nominate fuerunt idem tenendum eſt de iſta hec lyra. Dicit ergo ꝓpheta ecce hebalma. id ē adoleſcēs et virgo ſimul. q꞉ iſta duo dicit vocabulū hebalma ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. i. beata virgo Maria a ꝓpha ꝓnunciat̄ q̄ ꝯcepit ⁊ pepit vgo manēs ⁊ ꝙ ita neceſſario debeat intelligi patꝫ q꞉ ſignū qḋ debebat dari achaz ꝓ liberatōne ciuitatis ſm̄ textū rabi ſalomō debebat eſſe valde miraculoſum. vnō dixit ſibi yſaias. pete tibi ſignum a domino deo tuo in ꝓfundū inferni ſiue i excelſum ſupra. in ꝓfundo inferni. i. in ſuſcitatōne alicui⁹ mortui vel in excelſum ſupra. i. in celo ſicut in ſtatōne ſolis fuit tempe ioſue. Nō ꝙ vgo ⁊ adoleſcens concipet ⁊ pareret filiū virgine nō remanente nullū miraculū eēt. oportet ergo ad hoc ꝙ ſit miraculū ꝙ virgo cōcipiat ⁊ pariat in conceptu ⁊ in partu virgine remanente. et hoc diuino

miraculo qđ impletū eſt in virgine glorioſa. Et ideo Auguſtin⁹ cōtra iudeos in ſermone annunciatōnis beate virginis dicit. Que ſūt dei miracula niſi q̄ ſūt hominib⁹ impoſſibilia q̄ ſcripſit tabulas ſine ſtilo ferreo. ipſe grauidauit Mariā de ſpūſancto. q̄ multiplicauit panes in deſerto ſine rore. ipſe virgiez impregnauit ſine corruptōne. ꝛ qui fecit virgaz ſine pluuia germiare ipſe fecit dō filiā ſine ſemine generare. Ad terciū argumentū dicendū ꝙ intelligitur de xp̄o ꝛ qū dicūt ipſe nō eſt vocat⁹ emanuel ſꝫ ihs. Dicendū ꝙ imo. quia aliud eſt nomē qđ imponit̄ ſm ratiōez indiuidualem vt petr⁹ ꝛ ſic xp̄c ſp vocat⁹ eſt ihs. Et eſt aliud nomen qđ imponit̄ ſm ꝓprietatē vel aliquā virtutez excellentē vt liberalitatis ꝛ ſic liberalis vocat⁹ eſt alexander. fortis vocat̄ ſamſon hercules vel achilles. ꝛ iſto modo xp̄c vocat⁹ eſt emanuel ꝓpter excellentiam ꝛ diuinā ꝓprietatē quā hꝫ. q2 in ei⁹ ſuppoſito diuina natura pꝛiter ꝛ humana ſit̄ ꝯiungunt̄. Vn̄ emanuel interp̄tat̄ nobiſcū de⁹ q̄ noīe ſepe vocauit eū Maria. ipm̄ vt verū deūz ꝛ hominem adorando. ꝛ ita implet̄ lr̄a Hebraica q̄ hꝫ vt illa hebalma vocabit nomen ei⁹ hemanuel. Sup q̄ verbo dicit p̄dictus Petr⁹ alfonſi vbi ſupra. et vocab nom ei⁹ hemanuel. In hoc qđ ibidem legit̄ vocabis duo ſūt notāda. ſ. ꝙ de⁹ ſic appellari filium volebat. ꝛ ꝙ ſine carnali patre virgo foret puerū paritura. ꝓpter hoc em̄ ait vocabis ac ſi diceret ipa tm̄ vocabit ꝛ nō pater. hec ille. Ad quartum argumentū quando dicūnt iudei ꝙ ille filius erat Ezechias filius achaz vel ꝙ erat filius yſaie de quo in ſequenti caplō. dicit ipſe acceſſi ad ꝓphetiſſam q̄ ꝯcepit ꝛ peperit filiū. et iſte vel Ezechias vocat⁹ ē emanuel. Dōm ꝙ pater vtrūq manifeſte eſſe falſum. Et primo de Ezechia. quia vt patet et quarto libꝛo Regū. Achaz regnauit ꝑ xvj. ānos in cui⁹ quarto anno dicta eſt prophetia quādo incepit regnare fili⁹ ei⁹ Ezechias habebat. xxv. annos. De ptis ergo q̄tuoꝛ de regno patris ſui in quoꝝ quarto dicta eſt pꝛophetia patet ꝙ vſq ad temp⁹ regni ſui de regno patris nō tranſierūt niſi. xij. anni demptꝭ igit̄ iſtis. xij. de. xvj. ſequit̄ ꝙ qū dicta fuit ꝓphetia ezechia iam habebat. xiij. ānos. ſequit̄ ergo ꝙ ꝓphetia in eo verificari nō potuit. q2 iam erat natus. Patet ſcdō ꝙ non potuit intelligi de filio yſaie ꝓpter illud qđ in ſequēti ca. dicit̄. acceſſi ad ꝓphetiſſam ꝓpter duo. Pꝛīo q2 de illo filio yſaie qui ſm textum neq eius fuit accelera velociter ſpolia detrahe cito pꝛedare. nec de eius nomine nec de ei⁹ vita. nec de ei⁹ geſtis aut morte vlla mentio fit in ſcriptura. ſm ergo Hieronymū eadem facilitate q̄ dr̄ contempnit̄. Scdō q2 non eſt verū ꝙ yſaias ꝑtūc accederet ad ꝓphetiſſam vxorem ſuā vt ipſa ꝯciperet ꝛ pareret filium de q̄ intelligūt iudei. Et ratio eſt quia i textu pꝛemittit̄ adhibui mihi duos teſtes fideles Vriā ſacerdotē ꝛ zachariā filiū barachie ꝛ ſtatim ſequit̄ acceſſi ad pꝛophetiſſam q̄ ꝯcepit ꝛ peperit filiuz Modo dico iudeis duo. Pꝛīo ad qđ ꝓpheta inducebat iſtos teſtes: nunqđ indigebat teſtib⁹ in accedendo ad concubitū ꝓphetiſſe vxoꝛis ſue iſtud ē ineꝑte dicere. Scdō peto ab eis q̄ fuerunt iſti teſtes fideles. nō Vrias q̄ fuit tempoꝛe Joachim de q̄ Hiere. xxvj. Fuit vir ꝓphetans in nomine domini. Vrias filius Semey. quia tempoꝛe achaz ꝛ yſaie vſq ad tempus Joachim vt patet in quo fuit iſte pꝛopheta fuerūt pl⁹ q̄ centū anni. ſicut patet per tempoꝛa ꝗ̄ q̄ regnerūt reges q̄ fuerūt i medio. vt ꝗ̄rtū libꝛ regū diſcurrenti. Ite alt⁹ teſtis fidelis zacharias filius barachie qui eſt xi. de. xij. pꝛophetis minoꝛibus. Jſ erat

adbuc natus. Ipſe fuit ſecundo anno
regni darij regis perſarum qui ſucceſ-
ſit Cyro. qui dedit licentiaȝ iudeis re-
edificandi templū ꝛ a tempore Achaȝ
ꝛ yſaie vſqȝ ad tempus Darij fluxerūt
plus q̄ȝ ducenti anni. non ergo iſte ac-
ceſſus yſaie ad ꝓphetiſſam nec de iſtis
teſtibus aliquid continet veritatis. Q̄
ergo dicūt iudei eſt veritas iſtius text⁹
O vtinaȝ tolleret̄ cecitas ab oculis ve-
ſtris. Certe dico ꝙ veritas iſtius ꝓphe-
tie ē ꝙ deus ſpiritusſanctus aſſumpſit
iſtos duos teſtes ſupradictos et acceſ-
ſit ad prophetiſſam. id eſt ad virgineȝ
Mariam que habuit ſpm̄ prophetie ꝛ
concepit ꝛ peperit filium ih̄m chriſtuȝ
ſaluatorem noſtrū. Nam quando dici
tur in textu adhibui mihi duos teſtes
ꝛc̄. loquit̄ ſpūſſanct⁹ per ſeip̄m ꝛ nō ꝓ-
pheta ſicut eñ loquit̄ per prophetam:
ſic poteſt loqui per ſeip̄m. Iſti duo te-
ſtes fideles q̄s deus ſpūſſanctus adhi-
buit fuerūt Urias filius femey de quo
dictū eſt qui prophetauit multa mala
contra ciuitatem que venerūt in capti
uitate babilonica. Et zacharias fili⁹ ba
rachie qui prophetauit mlta bona ſpe-
cialiter de aduentu meſſie zacharie. ix.
Exulta ſatis filia ſyon. ecce rex tu⁹ ve-
nit tibi iuſt⁹ ꝛ ſaluator ꝛc̄. Et qñ dicit̄ ꝙ
adhuc nō fuerūt nati: ſed futuri erant.
Hic eſt dicendū ꝙ nō obſtat qꝛ p̄teri-
tum ꝛ futurū totū eſt deo p̄ſens: et ita
loquit̄ de preterito et de futuro ſicut d̄
p̄ſenti ꝛ poſt prophetias iſtorū ſequit̄
immediate in textu totuȝ in pſona dei
ꝛ ſpūſſancti ꝛ acceſſi ad prophetiſſam.
ſcilicet virginem Mariam que ꝓphe-
tauit in cantico. Magnificat aīa mea
dominū. Et concepit ꝛ peperit filium.
Iſte acceſſus fuit ſpecialis ꝛ hoc ꝑ ſpi-
ritumſanctum ſicut dixit ſibi angelus
Luce primo. ſpiritusſanctus ſuperue-
niet in te. Ad quintum ꝛ vltimū ar-
gumentum dicendum ꝙ intelligit̄ de

ſcientia humana. licet eñ in chriſto nō
fuerit ignorantia tamen quia factus ē
homo in tempore. habuit ſcientiam in
tempore ꝛ anteq̄ȝ illam haberet libera
tio populi denunciata per yſaiaȝ com-
pleta fuit. Cum igit̄ ſupra declaratum
ſit ꝙ ih̄s nazarenus ſit vere chriſtus. ſe
quit̄ ꝙ mater eius Maria concepit eū
ꝛ peperit virgo ꝛ per conſequens ē ſā-
ctiſſima. nec iudei poſſunt dictam au-
ctoritatem negare. quia ñ ſolū accipi-
tur de tranſlatōne Hieronymi. ſed etiā
de tranſlatōne. lxx. interpretum q̇ fue-
rūt iudei. ꝛ in lege ꝛ prophetis peritiſ-
ſimi ſm̄ ꝙ dicit ioſephus antiquitatis
iudaice libro. xij. Videant etiam iudei
tergū tranſlatōnem caldaicam cui con
tradicere nō poſſunt nec audent. quia
iſtaȝ prophetiam ſic exponit. Vñ vbi
nos habemus hic et adhibui mihi te-
ſtes fideles Uriam ſacerdotē ꝛ zacha-
riam filium barachie ꝛ acceſſi ad ꝓphe
tiſſam ꝛc̄. Illa tranſlatio ſic habet. ꝛ cō
teſtatus ſum conteſtationes malas ex
parte mea quas dixi venturas in ꝓphe
tia Urie ſacerdotis eſſe futurū ē quo-
qȝ ſic omnē ꝯſolatōnem quā dixi ventu
ram in ꝓphetia zacharie filij Barachie
ego adductur⁹ ſū ꝛ acceſſi ad ꝓphetiſſaȝ
ꝛ concepit ꝛ peperit ꝛc̄. Iteȝ poteſt de-
clarari ſanctitas virginitatis marie ex
ſecreto lemarbe. quia men clauſa con-
tra naturam ſuā eſt ibi poſita in verbo
multiplicabit ei⁹ imperiū vide ſupra li
bro primo in apertōne primi theſauri.
Unde in libro q̇ dicit̄ ſabath apud he-
breos autentice dicit̄ men clauſa ver-
bum clauſum ſignificat. Idem autē ꝑ
ſuadet̄ ꝑ illud q̄d habet̄ yſaie. xj. Egre-
dietur virga de radice yeſſe et flos de ra-
dice ei⁹ aſcendet. Hec auctas ad literā
intelligit̄ de xp̄o: vt ſupra oñſum ē q̇ ꝑ
florē intelligit̄ qꝛ ſic ſine arboꝛ corrup
tōe flos ab eo egredit̄ ſic xp̄c naſcitur⁹
ex mr̄e abſqȝ v̄ginitatꝭ corruptōe. Idē ē

ꝑſuadet̃ ꝑ hoc qḋ habet̃ yſaie.lxvj. Añ
ꝙ ꝑturiret pep̱it.ꝑturire eſt dolorẽ par
tus ſentire. Non aũt dicit̃ de aliq̃ muli
ere ꝙ ipſa peperit abſq̃ dolore partus
excepta dñi noſtri ihu xp̃i matre. Itez
Hiere.xxxix. dicit̃ nouũ faciet dñs ſu
per terrã femina circũdabit virũ. per h̃
ꝙ dicit ꝓpha nouũ faciet dñs manife
ſte oſtendit inſolitã rem futurã a dño ⁊
alias inauditã ꝙ fuit qñ virgo beata di
uinit⁹ ↄcepit ihm virũ ſcientijs ⁊ virtu
tibus ab inſtanti ſue ↄceptõnis perfe
ctum ⁊ ſic eum ſuo circũdedit vtero v̉
ginali. Qz etiã ipſ̃z pareret manãte cor
rupta hoc nõ eſt nouũ mulierib⁹ ſed ꝙ
ip̃m pareret ip̃a remanente clauſa iſtḋ
eſt nouũ. Item hoc fuit figuratum eze
chiel.xliiij. ⁊ dixit dñs me⁹ ad me. por
ta hec clauſa erit ⁊ non apiet̃ ⁊ vir non
trãſibit ꝑ eam qm̃ dñs de⁹ iſrael igreſ
ſus eſt ꝑ eaz eritq̃ clauſa ⁊ hic eſt finis
verſus in hebreo ꝑ hãc portã intelligit̃
virgo Maria ꝑ quam filius dei venit
ad nos ⁊ exiuit deus ⁊ homo clauſura
virginitatis integra remanente. Item
rabi barachias exponens illud Treñ.
vltimo. Pupilli facti ſum⁹ abſq̃ patre
dicit ꝙ deus ſanct⁹ ⁊ benedict⁹ ait iſra
eli. vos dixiſtis coram me pupilli facti
ſum⁹ abſq̃ patre. Redemptor quẽ ego
ſuſcitabo vobis ſine patre erit ſcilicz in
terris. ſicut eſt ſine matre in celis: ⁊ ſic
ſm̃ cuz apparet virginitas Marie ma
tris xp̃i. Item dñs Bonauẽtura quon
dam ep̃s albañ. ſuꝑ terciũ ſententiarũ
diſtinctõne.iij. loquẽs de ſanctificatio
ne Marie dicit. Quidam iudei aſſer̃t
de ea ꝙ q̃uis eſſet pulcherrima a nul
lo unq̃ hominũ fuit concupita. vñ au
tem accepit hoc iudeoꝝ dictum neſci
re ſe dicit Nico. de lyra. Sed nõ eſt ve
riſimile ꝙ talis aut tant⁹ doctor poſue
rit iſtud in ſcripto ſuo niſi habuerit ab
aliq̃ loco autentico. Ratio aũt q̃re vir
go beata nõ fuit cõcupita ab hoib⁹ põt

aſſignari. qꝛ diſpoſitio mentis magis
relucet in facie ꝙ̃ in ceteris alijs parti
bus ꝓpter qḋ ex plenitudine grẽ exiſtẽ
tis in ei⁹ mente fiebat quedã reſulgen
tia in eius facie q̃ in hoib⁹ ipſam intue
tibus ↄcupiſcentiã nõ excitabat ſʒ ma
gis eam reprimebat ⁊ hoc mõ de ama
bilitate ſancti Sebeſtiani dicit̃. Neceſ
ſe eñ erat vt quez deus tanta ꝓfuderat
grã ab oib⁹ amaret̃. Conſeq̃nter decla
rat̃ ſctitas v̉ginis Marie ꝑ ſcripturas
ſaracenoꝝ ꝓpter maiorẽ ↄfuſionẽ iude
oꝝ. dicit̃ eñ in alchorano machometi.
Dixerunt angeli O maria deus vtiq̃
elegit te ⁊ purificauit te ⁊ elegit te cla
ram ſuꝑ mulieres ſeculorum. Itẽ ibi
dem O maria deus annunciat tibi v̉
bum ex ipſo. nomen ei⁹ ieſus fili⁹ Ma
rie ⁊ erit honorabilis in ſeculo ⁊ in fu
turo. Item ibidem dixit ipſa. deus me
us quomodo erit mihi filius ⁊ non te
tigit me homo. Dixit ſic deus creat qḋ
vult cuz decreuerit vtiq̃ aliquid. dic̃ ei
eſto ⁊ erit. Item in libro albochã q̇ eſt
autenticus apḋ eos dicit emphorarit
ſocius machometi ꝙ audiuit nuncium
dei dicentẽ nullus de filijs Adam na
ſcit̃ quem nõ tangat ſathan preter Ma
riam ⁊ filium eius. ꝑ nuncium autem
dei intelligit machometuz. Item dicit
ebumiſſe ꝓpham .i. machometũ dixiſ
ſe multi ꝑfecti fuerũt in hominib⁹. nul
la aũt in mulierib⁹ fuit ꝑfecta niſi mat
ihu. Has aũt ſcripturas ſaracenorum
induxi: qꝛ ſm̃ apoſtoluz oportet ſctõs
hr̃e teſtimoniũ ab his q̇ foris ſunt. Pa
tet igit̃ ꝙ iude⁹ in minore ſui argumen
ti accipit falſum. ſ. ꝙ in genealogia ſal
uatoris nõ ponit̃ aliq̃ mulier ſctã. cui⁹
opinionis videt̃ fuiſſe Hieronym⁹ ſu
per Matheum dicens. Notandum in
genealogia ſaluatoris nullam ſancta
rum mulierum aſſumi ſed eas q̃s ſcri
ptura rephẽdit vt q̇ ꝑꝑ peccatores ve
nerat de peccatricib⁹ naſcẽs oim pctã

deleret. Sed iſtud dictum non placet nicolao de lyra ꝓpter duo. Primo q vt dictum eſt in genealogia ſaluatoris ponitur maria ſanctarū ſanctiſſima. Secundo quia ex eadem ratione ibidem arguit Hieronymus ad oppoſitum. ſ. ꝙ propter peccatū athalie filie impiiſſime ieſabelis que erat ydolatra ⁊ ad ydolatriam traxit Joathan maritum ſuū filius amboꝝ ochozias et nepos ioas ⁊ pronepos amaſias tolluntur a genealogia ſaluatoris.

Contēdit iudeus probare ꝙ hieſus non eſt verus meſſias q non eſt filius dauid ſiue de genere dauid.

Quartum argumentum iudeorum ex euangelio eſt in primo cap. Math. Ponitur genealogia chriſti quem aſſerunt chriſtiani eē veꝝ meſſiam ex eadem arguitur ꝙ ipſe non eſt meſſias in lege ꝓmiſſus. ſic. verus meſſias debꝫ eſſe filius dauid ſiue de genere dauid ſed hieſus nazarenus non eſt filius dauid nec de genere eius ergo ipſe nō eſt meſſias ꝓmiſſus. Maior eſt conceſſa ab omnibus tam iudeis ꝙ̃ chriſtianis. Minor ꝓbat quia ſi hieſus nazarenus deſcenderet de dauid ſm carnem in eius genealogia poneretur. Conſtat autē ꝙ nihil tale ibi ē q in fine genealogie dicit. Jacob aūt genuit Joſeph viꝝ marie de qua nat⁹ eſt chriſtus ⁊c. Nunquid xp̄s eſt ex ſemine ioſeph natus vt dicat de genere dauid. ſicut ⁊ ioſeph. Et patꝫ ꝙ chriſtiani hoc nō concedūt. ergo nō habent ex p̄dicta genealogia ꝙ ipſe ſit de genere dauid. Si forte dicat chriſtianus ꝙ deſcēdit p mariā q eſt de genere dauid hoc nō habet ex textu q nō ponit ibi qs eius fuit pr̄ vel mater. g nullo mō hieſus nazarenus dicendus eſt filius dauid ⁊ pn̄r ipſe nō eſt meſſias. Reſpodet ſm Hiero. i glo. ꝙ nō ē conſuetudo ſcripturaꝝ vt ordo mulieꝝ in generationib⁹ texeret. Et iō nō p mariā ſed p Joſeph inducit cū de vna tribu ioſeph ⁊ maria fuerūt. vn̄ ⁊ eā quaſi ꝓximam cogebat accipe. ne vna trib⁹ ſe in alias ꝯfunderet. vn̄ Nume. xxxvi. omes viri ducūt vxores de tribu ⁊ cognatione ſua ⁊ cuncte femine maritos de eadē tribu accipient vt hereditas ꝑmaneat in familijs. Sed ꝯtra hoc Exo. vi. Accepit aaron ſororē naazon filiā aminadab. ſ. eliſabeth in vxorem de qua conſtat ꝙ erat de tribu iuda. Solutio ſola illa mulier nubere non potuit viro de alia tribu ad quā deueniebat hereditas patris vel parentū. Vn̄ cū ipſi eliſabeth non deueniret hereditas patris quia habebat fratres priores ſe idō bene potuit nubere viro d alia tribu. Sꝫ q maria non habuit fratres vel ſorores priores ſe quia fuit vnica ioachim pr̄i ſuo ideo ad eā deuenit hereditas. Vn̄ habuit neceſſe ſm legem nubere viro de cognatione ſua. et quia ioſeph fuit de tribu iuda ⁊ de ꝓgenie dauid vt pꝫ in genealogia aſcendendo. Sequit ergo ꝙ virgo maria de qua natus ē hieſus qui vocat chriſtus fuit de eadē tribu ⁊ ꝓgenie. Sed quia ex rege dauid duo pullularunt rami tanꝙ̃ ex radice. ſ. ſalomon ⁊ nathan. Eſt dubium inter doctos a quo illoꝝ virgo maria deſcēdat ſm carnē. ⁊ ſunt nōnulli doctores dicentes ꝙ hec virgo deſcendit ex rege ſalomone ſm carnē. ⁊ ex nathan ſm legem cuius opinionis eſt Nicolaus de lyra. Luce. iij. Sꝫ hec opinio videt eſſe primo ꝯtra ꝓphetas. Nam Hieremias ꝓpheta loquens de yechonia: p quē venit linea ſalomonis. ait. ſcribe viꝝ iſtū ſterilē q in diebus ſuis nō proſperabitur nec erit de ſemine eius vir q ſedeat ſup ſoliū dauid. ⁊ ptātem habeat vltra in iuda. Hieremie. xxij. Si

ergo hec virgo deſcendit per ſalomonem et yechoniam: vt dicit illa opinio ſequitur quod chriſtus filius virginis non ſedit ſuper ſolium dauid. et ſuper regnum eius Contra prophetam in ca. ſequenti et yſa. ix. ca. nec valet dicere quod propheta intelligit non erit qui ſedeat ſeculari honore. xps autem non ſic ſederat. quia ſupra ca. eodem dicit dominus per prophetam. Viuo ego quia ſi fuerit yechonias filius ioachim regis iuda annulus in manu dextera mea inde euellam eum et loquitur de ipſo et de ſemine ſuo. Unde patet quod non ſolum loquitur de temporali poteſtate ſed etiam de illa qua xps ſedere habuit ad dexteram patris. Item non eſt veriſimile quia deus tam confuſibiliter repelleret eum et ſemen ſuum ab honore temporali et a minori gradu et conſequenter conſtitueret ipſum in ſemine ſuo in maiori gradu. ſ. criſti. Secundo hec opinio videtur eſſe contra apoſtolum quia nathan frater ſalomonis regis non fuit filius naturalis regis dauid ſed adoptiuus. Luce. iij. Cum ergo ab illo nathan deſcendat hec virgo ſecundum carnem: vt notat Affricanus ſcribens ad Ariſtidem et Euſebius li. j. eccleſiaſtice hiſtorie ca. vij. et Damaſcenus in ſententijs ſuis li. iiij. ca. vj. Sequitur quod chriſtus non eſt ex ſemine dauid ſecundum carnem contra apoſtolum. j. cap. ad Romanos. Qui factus eſt ei ex ſemine dauid ſecundum carnem. Reſpondendum ergo ſecundum illuminatum doctorem magiſtrum Johem vitalis in ſermone natiuitatis bte virginis que incipit O pulcerrima inter mulieres quod hec ſacra virgo venit ex nathan ſecundum carnem qui fuit filius naturalis dauid. non quidem de berſabee vt illi eſtimant ſed de principali vxore dauid. ſ. michol. binomia eglá dicta filia ſaulis que genuit dauid yetruan binomyum quia et nathan de B. ij. Reg. iij. Cum notatis per ioſephum lib. antiquitatis iudaice et per dictum Nicolauz de lyra quia nathan fuit melior ſalomone natura et vita quia de principali vxore et vt opinatur predictus doctor renunciauit iuri regni ratione eximie ſanctitatis. ex quo nathan filio dauid xxxviij. pullularunt plante vſque ad auos ſancti ioachim patris virginis. Nam Mathat frater aui eius qui et melchi dictus eſt genuit heli qui ioſeph ſecundum leges Luce. iij. et hic habuit fratrem pantheram qui genuit barpantheram qui ſcilicet Joachim ſecundum carnem teſte Damaſceno vbi ſupra. et ſic ſanctus Joachim pater huius virginis et ſanctus Joſeph ſponſus eius fuerunt ſecundum legem ſecundi primorum filij. et ſic patet genealogia non ſolum ioſeph ex progenie dauid ſed etiam virginis glorioſe per nathan ex principali vxore dauid. ſ. michol.

Contendit iudeus probare quod hieſus non eſt verus meſſias quia fuit peccator ex hoc quod fuit baptiſatus.

Quintum argumentum iudeorum ex euangelio eſt ad probandum quod criſtus habuit peccatum. vel quod eius baptiſmus fuit fruſtra arguit iudeus ſic. In euangelio Mathe. iij. ca. dicitur. quod venit hieſus a galilea in Jordanem ad Johem vt baptiſaretur ab eo. ex hoc arguitur ſic. Chriſtiani dicunt quod baptiſmus eſt ablutio peccatorum. cum ergo ihs nazarenus fuit baptiſatus. ergo habuit peccata abluenda quod ipſi negant. aut ille baptiſmus fuit fruſtra. Reſpondetur quod baptiſmus xpi eſt ablutio peccatorum. non autem baptiſmus Johis: ſicut ipſe Johes dicit Math. iij. Ego quidem baptiſo vos in aqua in penitentiam. qui autem poſt me venturus eſt fortior me eſt, cuius non ſum dignus portare calciamenta. ipſe vos baptiſabit in ſpiritu ſcto. Hieſus autem nazarenus fuit baptiſatus baptiſmo Johis tamen. qui non erat ablutio peccatorum. et ideo non concluſit argumentum quod hieſus habuerit peccatum abluendum quia ſanctificati in vtero baptiſati ſunt ba

pt:ſmo xp̄i ⁊ tamen nõ hñt pctm̄ ablu endum. Iheſus autem ab inſtanti cõ ceptionis ſue nõ ſolũ fuit ſanctificat⁹ ſ; etiã ſctũs ſctõꝝ. Qꝛ aũt arguit vltra ꝙ Ieſus nazarenus fuit baptiſat⁹ fru ſtra. Dicendũ ꝙ nõ ſequit quia p hoc approbauit baptiſmũ ⁊ p̄dicationem iohis. ⁊ p tactũ ſue ſanctiſſime carnis dedit vim regeneratiuã aquis nec ſilr ſanctificati in vtero fruſtra baptiſant quia p hoc regenerant in xp̄o ⁊ mem bra eiuſ efficiunt. Et qꝛ ſcripture noui teſtamenti ⁊ doctoꝝ catholicoꝝ loqn tes de baptiſmo ſunt note fidelibus ⁊ a iudeis non recipiunt. Ideo accipiũ tur aliqua cõtra iudeos de veteri teſta mento ⁊ de dictis doctoꝝ hebꝛaicoꝝ. et p̄mittitur figura huius ſacramenti Exodi. xxix. in baptiſmo aaron ⁊ filio rum eius. Vñ dixit dñs moyſi. aaron ⁊ filios eius applicabiſ ad oſtiũ taber naculi teſtimonij. ſ. in atrio vbi erat al tare holocauſti. Cunqꝫ laueris patreꝫ cũ filijs aqua indues ⁊c. iſta lotio aq̄ q̄ erat pꝛimũ: vt dicit rabi ſalomon non intelligit de ablutione manuũ ⁊ pedũ ſolum ſed de lotione tocius coꝛpis. ita ꝙ dicit h̄ expꝛeſſe rabi ſalomon. ꝙ hoc qd̄ dicit lauabis eos vult dicẽ bapti ſabis eos ſic ꝙ totum coꝛpus intret in aquam. Item ſcd̄o ſup illud Eccleſia ſtes p̄mo. Quid eſt qd̄ fuit id qd̄ futu rum eſt. Rabibarachias dicit ſicut fu it redemptoꝛ pꝛim⁹ ſic erit vltim⁹. Re demptoꝛ pꝛimus. ſ. moyſes fecit aſcen dere puteum. ſicut habet Nume. xxi. Sic redemptoꝛ vltimuſ qui ẽ rex meſ ſias aſcendere faciat aquaſ. ſicut habe tur Iohelis vltimo. Et fons de domo dei egrediet ⁊ irrigabit toꝛrentẽ ſpina rum. Hec ſunt verba doctoꝛis. p toꝛrẽ tẽ ſpinaꝝ intelligit mltitudo peccãtiũ Aliqui hebrei dicunt ꝙ hec eſt lr̄a ⁊ ir rigabit planiciem ſethim. Eſt auteꝫ ſe thim regio grecie de q̄ alexãder mag nus exiuit ad pugnandũ contra regeſ perſaꝝ ⁊ medoꝝ. vt habet. i. Macha beoꝝ. i. cap. ⁊ ſm̄ hoc iſta ꝓphetia fuit impleta qñ apl'i p̄dicauerunt grecis ⁊ eos baptiſauerunt. Iteꝫ. iij. Iſa. xliiij. Noli timere ſerue meus iacob ⁊ rectiſ ſime quẽ elegi. Effundã em̄ aquas ſu per ſitientem ⁊ fluenta ſup aridaꝫ. Ef fundam ſpiritũ meũ ſup ſemen tuum ⁊ benedictionem meã ſup ſtirpẽ tuã: d germinabũt inter herbas ſicut ſali ces iuxta p̄terfluentes aquas. Iſte di cet. dñi ego ſum et ille vocabit in noie Iacob. ⁊ hic ſcribet manu ſua dño ⁊ i noie dei iſrl' aſſimilabit. Per hoc em̄ ꝙ dicit effundã aquas ſup ſitientẽ itel ligitur baptiſatio iudeoꝝ fidem chꝛiſti deuote recipientiũ. Et p hoc ꝙ ſubdit ⁊ fluenta ſup aridam intelligit baptiſa tio gentiliũ. Nam gentilitas nõ fuit ir rigata doctria legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ ꝙ iſte ſit intellectus habet ſup' gloſa rabi ſa lomon. ſup illud qd̄ ſubdit. germina bunt iter herbas ⁊c. i. in medio Eſau. Per eſau vo ipe ⁊ doctoꝛes hebꝛei in telligunt romanũ imperium qd̄ ſuſce pit fidem chꝛiſti ⁊ baptiſmũ: vt patet. Sequit iſte dicet dñe ego ſum gloſa. Iſti erunt iuſti pfecti quod de apoſto lis cõuenienter poteſt intelligi. Et ille vocabit in nomie iacob: gloſa. Iſti ſũt paruuli filij impioꝝ quod cõueniẽter intelligitur de filijs iudeꝝ per apoſto lum conuerſis ad chꝛiſtum patribus eoꝝ in infidelitate remanẽtibus. Hic ſcribet manu ſua dño gloſa. hi ſunt fi lij pnie p qd̄ ꝯuenienter intelliguntur xp̄iani religioſi. ⁊ in noie iſrl' aſſi'abit. glo. Iſti ſunt conuerſi de gentib⁹ illis applicat nomẽ iſrl'. ſm̄ qd̄ dic apl's ad Rom. ij. nõ q̄ in mãifeſto iude⁹ ẽ. neqꝫ que in manifeſto in carne circũciſio ſ; q̄ in abſcondito iudeuſ eſt ⁊ circũciſio coꝛdis in ſpiritu non littera cui⁹ laus nõ ex hominibus ſed ex deo eſt. Patꝫ

igitur ex predictis ꝙ gloſa Rabi ſalo-
mon. conuenienter aptat ad ꝓpoſitum
noſtrum quis hoc non intēderit. De-
us eñ aliqñ mouet linguam hominis
mali ad annunciandū veritatem pter
eius intentionem: ſicut Cayphas Jo-
hānis. xj. dixit de christo. Expedit vo-
bis vt vnus moriat homo ꝑ populo.
Intendebat eñ ſolum inducere alios
ad occidendū christū. Sed quod ver-
bum ſignificauit mortem eius profu-
turam ad ſalutem ſpūalem populi: h
fuit preter eius intentionē ꝓpter quod
euangeliſta ſubdit. hoc autem non di-
xit a ſemetipſo. ſ ſupple a deo ſic eius
linguam mouente. Habetur autez ſi-
mile quātum ad aliquid Nume. xxij.
de Aſina balaam que protulit verba
rationabilia. vt patet ibidem deo mo-
uente linguam eius per ſe vel per an-
gelum. illa tamen non itellexit verba:
que protulit cum non haberet rōnem
nec intellectum. Item quarto ſup illō
Gen. xlix. Ligans ad vineā pullū ſuū
⁊ ad vitem. O fili mi aſinā ſuā. Dicit
gloſa. Hic eſt de quo ſcriptum eſt Za
charie. ix. Sedens ſup aſinam ⁊c. ſeq
tur in gloſa. Et quō erit agens ſic ſcri
ptū eſt Ezechielis. xxxvj. Et effundaz
ſuper vos aquam mundā ⁊ emūdabi
mini ab omnibus inquinamentis ve
ſtris. Autoritas zacharie hic inducta
ſm doctores hebreos intelligit ad lit-
teram de meſſia. ſicut oſtenſum eſt ſu-
pra ⁊ ꝑ gloſam hebraicaz hic inductaz
habet ꝙ erat mundaturus populū ſu-
um ꝑ effuſionem aque munde q ꝓprie
dicit baptiſmus xpi. Dñi in libro qui
dicit yoma hieroſolomitanū antētico
apud hebreos dicit. Quemadmoduz
pelagus mundificat pollutos: ita deꝰ
ſanctꝰ ⁊ benedictus erit mundās in fu
turo iſrl' ⁊ ſic eſt dicens Ezechie. xxxvj
Aſpgam ſup vos aqs mundas: h ille.
Item ſapiētes thalmuth in midras di
xerunt ꝙ in aduētu meſſie ipe aſſume
ret ſibi aquas mundas d ſub ſede ſua
⁊ ꝙ ipe ſup iſrl' effunderet ꝑut dixit te
xtus. effundam ſup vos aquā mūdaz
⁊ ſapientes tabala has aquas ſignifi-
cauerunt ⁊ dixit rabi aquiba qñ acceſ-
ſeritis ad lapides mundos marmore
os non dicas aquaſ aquas. Sunt eñ
aque temꝑales ⁊ aque ſpūales. Item
ꝙ viderunt meſſiā filiū dauid intrare
ꝑ ſynagogas ⁊ ſtudia ⁊ interrogatus
quid faceret. reſpōdit ꝙ balneabat. iu-
xta textū Gen. lauit in vino veſtimen
ta ſua qō ſignificat lotionē in baptiſ-
mo a ſancto meſſia poſtmodū ordina
to. Item Quinto de baptiſmo et eius
effectu di Zacharie. xiij. ca. In illo die
erit fons patens domui dauid ⁊ habi-
tantibus hieruſalē in ablutionē pecca
torum ⁊ menſtruate. Per hoc ꝙ dicit
erit de futuro patet ꝙ non pōt intelli-
gi de ablutione aliq veteris legis. Nā
omes ille erant ſtatute longe añ tēpus
zacharie. Q aūt intelligat de baptiſ-
mo xpi patet ꝑ illud qō ſequit: ⁊ erit ī
die illa dicit dñs exercituū diſperdam
noia ydoloꝝ de terra qō impletū fuit
tpe xpi ⁊ diſcipuloꝝ eius. ꝑ quoꝝ pre-
dicationez ydolatria ceſſauit ꝑ totum
mundū: exceptis qbuſdā barbaris in
aquilonari pte habitantibꝰ q limitari
dicunt. ꝙ illud viuū qō eis p̄io occur
rit qualibet die illud adorāt ⁊ venerā-
tur vt deū ſuū ꝑ illa die. Sꝫ qm h mo
dicum eſt reſpectiue ideo quaſi ꝑ nihi
lo reputat ſm cōem modū loquendi.
⁊ etiam ſm doctrinā phi. ij. phiſicoꝝ.
Nec obſtat ꝙ di domui dauid ⁊ habi
tantibus hieruſalē. qꝫ Hiere. xxx. Cri
ſtus noiatur noie dauid: vbi di. ſerui-
ent dño deo ſuo. ⁊ dauid regi ſuo quē
ſuſcitabo eis. Nō eñ itelligi pt de da-
uid q mortuꝰ erat ꝑ. cccc. ānos. añ vel
circiter ⁊ ꝙ itelligat de xpo pꝫ ꝑ tranſ
lationem caldaicā q ſic hꝫ ⁊ colent eo

ram dño deo ſuo ⁊ obedient meſſie fi-
lio dauid ⁊ ſic ꝑ domū dauid h̄ intelli
gitur familia xp̄i ⁊ eadem intentõne ꝑ
hierl'm militās eccleſia. Dicit aūt ba-
ptiſm⁹ fons patens q2 nulli penitenti
debite denegat ⁊ dicit in ablutiõe pec
catoꝝ ⁊ menſtruate ꝓpter pctm̄ actua
le ⁊ originale qđ cõtrahit in vtero ma
tris. vtrūq3 em̄ lauat baptiſm⁹ in adul
tis ad baptiſmū venientibus. Unde
dicit hic gloſa caldaica ſup verbo i ab
lutionem pctōꝝ ⁊ remittant ſua pctā:
⁊ ſue macule. ⁊ idē dicit rabi ſalomō
in ſua gloſa allegando chaldeū. Item
vj. yſaie. in ca. xij. poſtq3 locutus eſt de
ſaluatore dicens. Ecce deus ſaluator
meus fiducialiter agā ⁊ nō timebo ⁊c.
conſequenter dicit: haurietis aquas i
gaudio de fontibus ſaluatoris ⁊ gloſa
uit chaldaicus ⁊ recipietis cū gaudio
legem nouā electoꝝ iuſtoꝝ. Hebraica
veritas habet accipietis aquā cū gau-
dio de fonte ſaluationis ⁊ idem eſt de
fonte ſaluatōis vel ſaluatoris ⁊ ita im
pletur in hoc ſacramento qđ hab3 vir
tutem remittendi pctā ex fontibus ſal
uatoris. i. ex q̄nq3 plagis xp̄i in paſſio
ne ſua. Et ad lr̄am de fonte ſaluatoris
i. de latere xp̄i exiuit ſanguis ⁊ aqua ⁊
q̄ vidit teſtimoniū ꝑhibuit ⁊ ſcim⁹ q̄a
veꝝ eſt teſtimoniū eius vt patet Ioh.
xix. Item. vij. yſaie. liij. ca. in fine. Ecce
intelliget ſeruus me⁹ ⁊ exeltabit ⁊ ele-
uabitur ⁊ ſublimis erit valde. Seq̄tur
Iſte aſperget gentes multas hec ſcri-
ptura intelligit ad lr̄am de xp̄o pat3 ꝑ
tranſlationem chaldaicā cui non licet
contradicere iudeis que talis eſt. ecce
proſperabitur ſeruus meus Meſſias
ꝓpter qđ antiqui hebrei ab iſto loco vſ
q3 in fine3. liij. capituli expoſuerūt ad
lr̄am de paſſione xp̄i. Dicit ergo Ecce
intelliget ſeruus me⁹ q2 habet ſcientiā
diuinā ab eterno ⁊ humanā ex tempe
⁊ exaltabit. i. ad vnitatē ſuppoſiti diui
ni. vel aliter exaltabit in ſua reſurrecti
one ⁊ eleuabit in ſua aſcenſione ⁊ ſub
limis erit valde ſedens ad dexterā pa
tris Marci vltimo. Et dñs quidē hie-
ſus poſtq3 locutus eſt eis aſſumpt⁹ eſt
in celum ⁊ ſedet ad dexterā dei. vel ali
ter ſm̄ qđ exponit rabi aquiba. Exal-
tabitur pluſq3 abrahā ⁊ eleuabit pl⁹q3
moyſes. ⁊ ſublimis erit pluſq3 angeli.
Ex q̄bus ſatis poteſt inferri q meſſias
debebat eſſe deus. Sequit ad ꝓpoſitū
iſte Meſſias aſꝑget gentes multas. i.
mundabit ſanguine ſuo ⁊ baptiſmate
q̄ omnia manifeſte ſunt impleta i xp̄o
Item octauo et vltimo dauid ꝓphete
fuit reuelatum ſignū cõpletionis oīm
ꝓphetiaꝝ ſacramentis baptiſmi. vnde
dicit in pſ. xxviij. Vox dñi ſuꝑ aquas
deus maieſtatis intonuit ac ſi diceret.
clarius tunc ſacramentū baptiſmi erit
adimpletū. cū vox dñi fuerit ſuꝑ aq̄s
et deus maieſtatis intonuerit qđ fuit
adimpletum in baptiſmo xp̄i q2 tunc
vox patris intonuit dicens. h̄ eſt filius
me⁹ dilectus ⁊c. Math. iij. Et iſta fuit
intonatio dei maieſtatis. Ex p̄dictis in
ſolutione huius argumēti iudaici tria
colligunt. Primum q licet xp̄s fuerit
baptiſatus fuit tamē immunis a pctō
Scđm q baptiſmus xp̄i non fuit fru
ſtra licet ipe eſſet ſine pctō. Tercium ē
q iſtud ſacramentū fuit in teſtamento
veteri figuratū ⁊ multipliciter ꝓpheta
tum ac ꝑ doctores ⁊ gloſas hebreoꝝ
euidenter demonſtratum.

Contēdit iudeus probare q hieſus non habuit ſpiritū ſanctum ante baptiſmum.

Sextum argumentum iudeorū
ſumit ex euāgelio ex illo Mat.
iij. baptiſatus autem cõfeſtim
aſcendit de aqua et ecce aperte ſunt ei
celi ⁊ vidit ſpiritum dei venientē ſicut
columbam ⁊ deſcendentē ſuꝑ ſe. Ex h̄

arguũt iudei q christus añ baptiſmũ3 non habuit ſpm̃ ſctm̃. cui⁹ oppoſitum aſſerũt xpiani. Qr ãt iſtõ ſequat ex te xtu patet: q2 nullus venit vbi pius erat Cum ergo dicat in textu vidit ſpm̃ dei venientem ſup ſe ğ ſpũs ſctũs non ve nit in Jħu nazareno añ baptiſmũ z tñ tunc erat incipiens annũ. xxx. ſic ergo xxx. annis fuit ſine ſpũ ſctõ qõ incõue niens magnũ reputat a xpianis. Rñ detur q non ſequit vidit ſpm̃ ſctm̃ de ſcendentem z venientem ſup ſe ğ an te non habuit ſpm̃ ſctm̃. q2. iiij. Regnz iij. dicit de eliзeo cunq3 caneret pſaltis facta eſt ſup eum manus dñi qõ intel ligitur de ſpiritu ꝓphetandi z tñ dicit de eo ante. ij. ca. Requieuit ſpũs helie ſup eliзeum. z qõ ſubdit in arguendo nullus venit vbi prius erat. Dicendũ q vex eſt eo mõ quo prius ibi erat ſed alio mõ pt venire. ſicut dĩ Geñ. xviij. vbi dicit dixit dñs ad Abrahã clamor зodomox z gomorreox multiplicat⁹ eſt. Sequit. deſcendã z videbo vtrum clamorem q venit a me ope impleue runt zc. nõ eſt ꝑ hoc intelligendũ q añ deus non eſſet in зodoma z gomorra nec videret eox facta cũ de neceſſitate ſit vbiq3 pñs: ſicut dĩ Hieremie. xxiij. Celum z terrã ego impleo dicit dñs z oĩa de neceſſitate viderit ab eterno. dĩ ergo deſcendiſſe z vidiſſe ꝓpter no uũ defectum quã fecit ibi. ſ. ſubuerſio ne зodome z gomorre. Erat igit ibi añ ſicut conſeruãs in eſſe ꝫ deſcendit ibi ſicut puniens. z ſilr tunc dĩ vidiſſe. qa ſm modũ loqnendi ſcripture z etiam hominũ de⁹ non dĩ videre pctã quan do diſſimulat punire. nec ꝑ hoc ipor tatur aliqua mutatio in deo ꝫ in crea tura. ſic ſuo mõ dicendũ eſt in ꝓpoſito ſpũſſanct⁹ fuit i hieſu nazareno ab in ſtanti cõceptionis ſue ꝑ plenitudine3 gratie ſicut dĩ Johis. j. Vidimus eu3 quaſi vnigenitũ a pře plenũ gřa z veri tatis: z hoc ꝓdictum fuit yſaie. xj. cap. Egredier virga de radice yeſſe z flos ð radice eius aſcendet. z requieſcet ſup eum ſpũs dñi. ſpũs ſapientie z intelle ctus. ſpũs conſilij z fortitudinis. ſpũs ſcientie z pietatis z replebit eum ſpũs timoris dñi. Dĩ tamen veniſſe ſup eu3 in baptiſmo ꝑ aliũ modũ. ſ. in ſigno vi ſibili columbe repreſentantis in xpo plenitudine3 gratie non tunc accepte lic3 pri⁹ vt dictũ eſt. tñ plenitudo gře q latens erat in xpo fuit tunc manifeſta Johanni baptiſte inuiſibili ſigno ſic ei dictũ fuit a dño ſup quẽ videris ſpi ritum deſcendentẽ z manentẽ ſup eu3 hic eſt qui baptiſat in ſpũſctõ. z ꝑ ꝓdi cationem Jobis alijs fuit dictũ Ideo ſbditur. ego vidi z teſtimoniũ ꝑhibui q2 hic eſt filius dei. Illi tñ q erant cum Jobe qñ colũba deſcendit ſup ieſum viderunt cum eo z vocẽ přis audiert. q2 columba illa non fuit ymaginaria ꝫ vera z viſibilis z vox diuinit⁹ forma ta z ſenſibilis. Fuit ãt tunc neceſſaria manifeſtatio plenitudinis gře in xpo. Primo vt ꝓphetia yſaie ꝓdicta oſten deret impleta. Scdo qa cito poſt ba ptiſmũ erat ꝓdicatur⁹ z publicaturus legem euangelicã q eſt lex gře z ꝑ ꝯñs actor eius oſtendi debuit plenus gře. Ideo tunc audita eſt vox přis Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi cõ placuit tanq3 in actore euangelij. Et ſi dicat iudeus q tunc erit ꝯtradictio in verbis. ſ. q erat ibi ſpũs ſctũs. z ñ erat. veniebat. z non veniebat. deſcẽdebat. z non deſcendebat. Dicendũ eſt q nõ ſequit q2 vera ꝯdictio debet eſſe ad idẽ z ſm idem z ſilr in eodẽ tpe. Nũc aũt vt ꝯclaratum eſt non ſimiliter ſed alio modo venit ſpiritus ſanctus ſup iħm in baptiſmo q3 erat prius in xpo.

Contẽdit iudeus probare q hieſus chriſtus non eſt ver⁹ de

nus quia eſurijt.

Eptimū argumentum iudeoꝝ
S ex euangelio ſumit ex illo quia
dī Math.iiij.q chriſtus ieiuna
uit.xl.diebus ⁊.xl.noctibus et poſtea
eſurijt. Arguūt ergo iudei ſic. Chriſti
ani dicunt hieſum nazarenū eſſe deū.
⁊ que laus eſt dō ieiunare quaſi dicāt
nulla.quia deo non competit comede
re vel ieiunare propter quod videt de
riſibile.⁊ adhuc magis illud qđ ſbdit.
⁊ poſtea eſurijt.⁊ maxime cū Moiſes
qui tantum homo fuit ieiunauit.xl.di
ebus ⁊.xl.noctibus ⁊ non eſurijt. So
lutio iſtius argumenti patet ex his q̄
ſupradicta ſunt in iſto.iij.libro.cōſide
ratione.iiij. argumēto.xxij. Ibi enim
declaratum fuit q xp̄s in lege ⁊ ꝓphe
tis ꝑmiſſus futurus erat verus homo
et verus deus in vna pſona. Declara
tum eſt etiam q hieſus nazarenus eſt
verus xp̄s iudeis promiſſus ſupra li
bro primo in apertione.xij.theſauroꝝ
⁊ ꝑ conſequens ipſe eſt verus homo et
verus deus. Item declaratum fuit ibi
dem ⁊ ſepe alibi q per paſſionem ſuā
⁊ mortem operaturus eſſet noſtrā ſalu
tem ꝓpter qđ habuit corpus paſſibile
⁊ mortale ante reſurrectionē ſuā ⁊ hoc
mō ieiunauit ⁊ eſurijt.⁊ tandem affli
ctiones ⁊ mortem ſuſtinuit non in dei
tate ſua q̄ hoc eſt impoſſibile.ſ; in hu
manitate ꝓ nobis aſſumpta.⁊ ſic me
ruit nobis grām ⁊ glām ⁊ ſibi corporiſ
glorificationem.vn̄ ſup illud Geneſis
xxvj.et itroduxit eam yſaac dicit rabi
moyſen haderſan. Hic eſt rex meſſiaſ
quem elegit deus ſanctus ⁊ benedict⁹
vt coleret eū toto corđ daretq; cor ſuū
ad petendum miſerationes pro iſrael
⁊ ad ieiunandum et humiliandum ſe
pro eis:ſicut ſcriptū eſt yſaie.liij. Ipſe
vulneratus eſt ꝓpter iniquitates nr̄aſ
attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra diſci
plina pacis nr̄e ſup eum.⁊ liuore eius
ſanati ſumus. Per hanc traditionem
dicti rabi moyſen patet q.liij.ca.yſai
as loquit de chriſti paſſione ꝓ generiſ
humani ſalute. qđ autem dicūt iudei
de moiſe.q poſt illud ieiuniū non eſu
rijt falſum eſt q poſtea non comediſ
ſet nec eſt ſimile de vtroq;. nam mani
chei dicturi erant q hieſus non habu
it carnem humanā ex elementis com
poſitam ſ; celeſtem ad quos repellen
dos euangelium mentionem facit de
eſurie xp̄i. Iudei vo hoc non erant di
cturi de moyſe.ꝓpter hoc nō oportuit
q ſcriptura faceret mentionem ſic de
eius eſurie.

Contēdit iudeus probare q hieſus chriſtus non eſt de⁹ q̄ nō dixit dyabolo tentanti in oī verbo qđ procedit de ore meo

Ctauū argumentum iudeorū
O ex euāgelio ſumit ex illo qđ di
citur in ſupradicto caplo. Non
in ſolo pane viuit homo ſ; in omi ver
bo qđ ꝓcedit de ore dei. Aſſerūt iudei
q iſta reſponſio quā ihūs dedit diabo
lo non eſt rationabilis q̄ debuiſſet di
xiſſe ſ; i oī re q̄ ꝓcedit de ore meo. Si
eīn ipſe erat de⁹ potuit hoīs vitā ꝯſerua
re de oī re ſiue ſit lignū ſiue lapis ſiue
alia hmōi. Rñr.cū dr̄ q debuiſſet dicē
ihs ſ; i oī re q̄ ꝓcedit de ore meo.dico
q n̄ ē vex.ñ.i.ſic debuit dicē q̄ ihs vo
luit zelare diabolo ſuā deitatē quā ille
querebat experire ꝑ tentationem.pro
pter qđ non debuit dicere de ore meo
quia loquebatur vt homo zelans ſuā
diuinitatem. Item quia tentationem
demonis excludebat ꝑ ſcripturam ſa
cram.ideo debuit eaȝ allegare ſicut ia
cuit in textu in quo ſcribit đ ore dei et
eadem rōne non debuit dicere de omi
rȝ ſ; in omi verbo. quia ſic ſcribit in te
xtu.cū hoc etiā pt dici q nō arguit.q̄a
verbū frequenter accipit in ſacra ſcri

ptura pro re facta. Nam .ij. Regum .j. ca. dicit q est verbū qd factū est. i. res geſta vel ſacta ꝛ ſic accipit in ꝓpoſito vt patet lram intuenti Deut. viij. ca.

Contēdit iudeus probare q hieſus chriſtus non eſt de⁹ qa non miſit ſe deorſum cum eſſet in pinnaculo.

Unum argumentū iudeoꝝ ex euangelio ſumit ex illo qd dicitur Math. ca. quo ſupra. Si filius dei es mitte te deorſum ꝛc. Sequitur ait illi hieſus rurſū. Scriptū eſt. non tentabis dnm deū tuū. Ex hoc arguūt iudei dicentes q hec rñſio non eſt bona. Primo qr vt dicunt iudei in eo erat ptās faciendi miracula. ꝛ ideo ſi dimiſiſſet ſe deorſum ſine leſione aliqua non fuiſſz ibi aliq tētatio diuina. Scdo qr ſancti viri legunt deum tentaſſe nec ex hoc rep̄robantur in ſcriptura ꝫ magis cōmendant ſic̄ Helias .iij. Regum. xviij. capi. Qui dixit deus q exaudierit p ignem ipe ſit de⁹. ꝛ Helizeus .iiij. Regum. v. ca. dixit de naaman leproſo veniat ad me et ſciat ꝓphetam eſſe in iſrl. Similiter de Gedeon Judicū. vj. tentauit deū querēs ſignū in vellere. Item deus non inducit homines ad malū: inducit āt ad ſui ipſius tentationē Malachie. iij. ca. Inferte oēm decimā in horreū meū vt ſit cibus in domo mea ꝛ ꝓbate me. Super hoc dicit dn̄s. ſi non aperuero cataractas celi et effudero vobis benedictionem meā vſq ad abundantiam. Rn̄det cū dicunt iudei Pmo q iſta reſponſio nō eſt bona: nō tentabis dnm deū tuū. Dico q in h iudei ꝑcutiūt ſeipſos arguentes dictū moyſi Deut. vj. ca. Qd āt vlteri⁹ nitunt oſtēdere tentationem dei nō eſſe pcm̄ manifeſte dicunt ꝯ deū arguentē maliciā ppli iſrl Nume. xiiij. ca. tentauerunt me iam p x. vices. Item ps. xciiij. Nolite obdurare corda vr̄a ſicut i exacerbatiōe ꝑm diem tentationis in deſerto vbi tentauerunt me p̄res veſtri ꝓbauerūt ꝛ viderunt opa mea. Ad illud āt qd inducunt de viris ſanctis deū tentantibus vt dicūt; Sciendū eſt q tentare eſt experimentū de aliq accipe. nullus autē querit experiri illud de quo certus eſt ꝫ illd de quo dubius eſt. Item aliquis pōt experiri verbo vel facto. verbo cū querit aliqs de vicino ſuo aliqd vt experiat ſi iuuaret eū i neceſſitate ſua. facto cū facit aliqd qd non videt ordinabile ad aliqd niſi ad talem experientiam. ꝛ talis expientia dicit tentatio ſic̄ cum aliqs facit currere equū ſine neceſſitate aliqua aut vtilitate dr tentatio equi qr talis curſus non videt ordinabilis niſi ad accipiendum expimentum de velocitate equi. Si āt facit currere ꝓpter neceſſitatem aliquā puta ad fugiendū hoſtes vel ꝓpter vtilitatē aliquam vt ad capiendū ceruū non ē tentatio equi. Dubitare autē de his q pertinent ad pfectionem diuinā vt eſt potentia bonitas ꝛ hmōi ſemp eſt malū. Et ideo q facit aliqd vel q dicit ſine neceſſitate aut vtilitate ad experiendum diuinā potentiā vel voluntatē tentat deum ꝛ peccat ꝓpter qd exponēs ſe ſine neceſſitate aut vtilitate periculo. expectans ſe ſeruari a deo tentat deū cū poſſit ſeruari alio mō. tale qd ſuggerebat dyabol⁹ ieſu nazareno dicēs Mitte te deorſum. Et licet ihus p v̄tutē diuinam poſſz hoc facere ſine piculo tamen hoc non fecit zelare dyabolo volens ſuā diuinitatem et excludere demonis tētationē p ſacrā ſcptura rn̄dit hn̄ p illd qd hoib⁹ ꝓhibet. poterit eīm tanq hō p gradus deſcendere de pinnaculo. Qd igit arguit de helia nō valet. non enim petijt ſignum per ignem deſcendentē ſine vtilitate ꝫ ad hoc q

pplus iſrael a cultu baal ad colendu3 verū deū reduceret. vt p3 ibidem. Itē hoc fecit de precepto dñi dicentis ſibi. vade oſtende te achab vt pmittit ibidē ⁊ tūc reuelatus fuit ſibi modus pcedē dendi contra pphetas baal licet ħ non ſit totaliter expreſſum q2 nō oia ſcribunt. Eodē modo dicendū eſt de heliſeo. Curauit em̄ naaman ex diuina reuelatione ⁊ ad manifeſtationē virtut diuine. Unde ⁊ naaman relicta ydolatria cōuerſus fuit ad colendū totaliter vnū verū deū. vnde dixit. iiij. Regū. v. Non faciet ſeruus tu9 vltra holocauſtum ⁊ victimā dijs alienis niſi domino. De gedeone vo dicunt aliq doctores noſtri q ex debilitate fidei petijt biſ ſignū in vellere. pter qd non excuſat totaliter a pctō ſicut dicit quedā gloſa ſup locū iſtū. Sed hoc nō videt rationabiliter dictū. q2 ſcriptura non notat eū culpabilē ex hoc facto. nec fuit punitus a deo ſicut zacharias pater iohānis q pter dubiū petijt ſignū dicens. vnde hoc ſciam pter qd fact9 fuit mutus vſq ad filij ſui circunciſionē. vt habet Lu. j. De gloſa vo in generali allegata parū eſt curandū. ideo ſaluo meliori iudicio poteſt alit dici. Uno modo q gedeon fecit hoc ex inſtinctu diuino ⁊ ſic nō peccauit. Inſtinct9 em̄ diuinus nō impellit ad peccandū. Alio modo dicendo q Gedeon non fecit ħ dubitando de potentia dei qn p ipam poſſet ſaluare pplm. nec de vbo dñi dicentis ſibi. In hac fortitudine tua liberabis iſrl quaſi nō eſſet verū. S3 ignorauit vtrū hec pmiſſio eſſet abſoluta que ſemp implet. vel cōditionalis ſc3 niſi gedeon ⁊ ei9 ſocij ponerent impedimentū p aliqd peccatū. Frequenter em̄ in ſacra ſcriptura intelligunt pmiſſiones diuine facte ſub tali conditōne qnis nō exprimat. Here. xviij. Subito loquar de gente ⁊ de regno vt edificem ⁊ plantem illud. ſi fecerit malū in oculis meis vt nō audiat vocē meam penitentiam agam ſup bono qd locutus ſum vt facerem ei. Timuit ergo gedeon ne p fragilitatē ſuam vel ſociorū ſuorū pueniret impedimentū dicte pmiſſionis. Petijt ergo humiliter a deo edoceri p ſignū qd non pueniret tale impedimentū. vt ſic cōſtantius ⁊ expeditius iret ad preliū. pter qd petijt duplex ſignū vnū p ſe aliud p ſocijs ſuis. Ad auctoritatē malachie dicendu3 q iudei tenebant ſoluere decimas ex pcepto dei. ſicut p3 in multis locis veteris teſtamenti ⁊ p cōſequēs hoc erat neceſſe ex pte ſoluentiū ⁊ vtile ex parte recipientiū. Erat em̄ ad ſuſtentatōe3 miniſtrorum. Ad hoc em̄ inducebat dñs pplm p phetā dicens. Inferte omnē decimam ⁊c. Qd aūt ſubdit pbate me ſup hoc ⁊c. li pbate nō tenet hic cauſaliter ſic intelligendo q ſoluerent decimas ad pbandū ſeu temptandu3. ſi p hec deus aperiret eis catharactas celi ſ3 tenet conſecutiue. ⁊ eſt ſenſus ſi impleueritis pceptū meū de decimis ſic tenemini: ⁊ ego cōſequenter multiplicabo bona veſtra ſicut dicit Eſa. j. Si volueritis ⁊ audieritis me: bona terre comedetis.

Contendit iudeus pbare q lex euangelica non eſt lex dei: q2 contradicit legi moyſi cū dicit non iurare oino.

Decimū argumentū iudeorum ē ⁊ ſumit ex euangelio ex illo verbo Math. v. Audiſtis q2 dictū eſt antiquis. Nō piurabis. reddes aūt dño iuramēta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare oino ⁊c. ſequit. Sit ergo ſermo veſter. eſt eſt. non non. qd aūt abūdāti9 ē a malo ē. Ex iſtis arguūt ſic iudei. xpiani affirmant q lex euangelica nō deſtruit legē moyſi in moralibus. ſ3

hoc p̄tz eſſe falſum. q2 ſcribit Deute. x
Dn̄m deū tuū timebis ⁊ illi ſerues. et
ipi adherebis ⁊ in noīe illi⁹ iurabis. Et
iterū Deut. vj. Dn̄m deū tuū timebis
⁊ illi ſoli ſerues: ac p nomē illius iura
bis. Et p̄tz manifeſte ꝙ ihs nazarenus
iſtud deſtruit dicendo: ego dico vobis
nō iurare oīno. Solutio ꝙ negatio ꝑ
poſita ſigno vniuerſali facit equipol
lere ſuo cōtradictorio. q2 nō ois ⁊ qui
dam nō equipollent. Et ideo p hoc ꝙ
dicit nō iurare oīno. nō excludit oēe
iuramentū. q2 quilibet tenet̄ ſupiori re
quirenti veritatē p iuramentū dicere
veritatē aliter periret iuſticia ⁊ veritas ī
multis caſibus. ſ3 cū dicit. Non iurare
oīno excludit iuramentū illicitū qd̄ ē
triplex. ſc3 iuramentū falſu3 quod ca
ret veritate. ⁊ iuramentū iniquū qd̄ ca
ret iuſticia. Sicut cū aliqs iurat inno
centi nocere. ⁊ iuramentū incautū qd̄
iudicio diſcretionis caret: qd̄ fit qn̄ qs
iurat ſine neceſſitate aut pia vtilitate.
⁊ ꝓpter hoc dicit Hiere. iiij. Iurabis.
viuit dn̄s in veritate ⁊ iuſticia ⁊ iudicio
ad excludendū illa tria iuramēta illici
ta. Sciendū aūt ꝙ ex verbo Deutero.
iiij. ſupra allegato. In noīe illi⁹ ſc3 dei
iurabis. Aliqui dixerūt ꝙ iuramentu3
eſſet frequentandum tanꝗ religionis
actus etiā in cōmuni verbo vbi nō ap
paret neceſſitas aut pia vtilitas de q̄
bus videnſ fuiſſe iſti iudei arguentes.
Sed ꝙ hoc ſit falſu3 p̄tz p ꝑceptū diui
nū Exo. xx. vbi dicit. Nō aſſumes no
men dei tui in vanū. nec eni habebit in
ſontē dn̄s eū qui aſſumpſerit nomē dī
ſui fruſtra. qd̄ facit ille q̄ iurat ſine ne
ceſſitate aut pia vtilitate. Hoc etiā p̄tz
ex verbo Hieremie ꝑallegato. Item
Eccli. xxiij. dicit. Vir multū iurans re
plebit iniquitate. Nā ex frequentia iu
randi ex iuramēto incauto labit in iu
ramentū falſum ⁊ iniquū. Qz aūt ſub
dit ſit ſermo veſter eſt eſt. nō nō. i. ſim
pliciter affirmando veritatē ⁊ negādo
falſitatem. intelligendū eſt niſi neceſſi
tas plus exigat. ⁊ ꝙ hoc intelligat de
modo cōmuni loquēdi inter hoīes p3
tet p hoc ꝙ dicit ſermo veſter. qd̄ autē
amplius eſt a malo eſt. nō dicit hoc eſ
ſe malū: ſ3 a malo. Nam oē iuramen
tū eſt a malo culpe vel pene. Iuramē
tum eni falſum. iniquū ⁊ incautū eſt a
malo culpe ex pte iurantis. Iuramen
tum aūt licitū eſt a malo pene ex par
te requirētis iuramentu. Ex humana
quippe fragilitate que pena quedā eſt
inflicta humano generi ꝓpter culpam
primorum parentū procedit. ꝙ homines
mutuo ſibi nō credūt ſimplici vbo abſ
ꝗ iuramēto. Et ſic p̄tz ꝙ xp̄us non de
ſtruit in moralibus legē moyſi imo ꝑ
ficit ⁊ dat modū quō hoīes nō ſint le
uiter piuri. Iudei vo miſeri ⁊ ceci dāt
modū ꝙ homo ſit piurus ⁊ ꝙ frangat
oīa vota que facit ſm̄ qd̄ deducit Hie
ronym⁹ de ſancta fide cōuerſus in tra
ctatu quē fecit ex dictis thalmut in ca.
iij. vbi ſic ait. Dicūt ſapientes eorum in
thalmut in nodarim in cap̄. qd̄ incipit
arbanedarim. Ille qui frangit iuramē
ta ꝓmiſſionis vel vota que facit p to
tum annū ne habeant aliquā vigorem
ſurgat vltima die anni ⁊ dicat quecun
ꝗ ꝓmiſſiones iuramenta vel vota ego
fecero que in toto anno ſequēti exiſtūt
reputo caſſa nll'a ⁊ vana. ⁊ hoc mō vtū
tur iudei in p̄nti in vna nocte anni. ve
niūt eni oēs ante ſuū rabi. tenentem
in brachijs torath. ⁊ omnes cū magna
ſolennitate dicūt predicta vba. ⁊ ex h̄
intelligūt ꝙ ſunt ſine onere cōſcientie
ad frangendū qd̄cūqꝫ iuramentu3 qd̄
faciunt ſignanter xp̄iano. quia iuramē
tum quod fit iudeo ſeruat̄. Si ille qui
recipit iuramentū dicit illi qui facit tu
iuras in deū ⁊ in hac lege ad itellectū
meū ꝙ facies talem rem ⁊c̄. Et cum di
cit ad intellectū meū. dicunt ꝙ iam re

nocat predicta ꝓteſtatio quaꝫ fecit in principio anni. Sed ſi iuramētum facit xp̄iano. dicūt ipi ꝙ licet xp̄ianus dicat. tu iuras ad intellectū meū qđ nō reuocat. ꝓpterea predicta ꝓteſtatio quia xp̄ianus nō habet intellectuꝫ. Et ideo licet omnes abame iudeorū iuxta foruꝫ regni faciant iuramentū in manibus ſui maiorini. vel baiuli. de nō preſtādo pecunias vltra id qđ licentiant per regē nullus eorum obſeruat: et intelligūt: ꝙ nō peccant ꝓpter ſupradicta. hec ille. Huic ſentētie fauet etiā magiſter iohes cōuerſus in libro de concordia legū. titulo. iiij. cap̄. vij. vbi preter illa que dicta ſunt. addit etiam ꝙ mandauerūt ſapientes iudeorū in thalmut. ꝙ ſi iudeus faceret iuramentū: et de hoc poſtea peniteret in corde. ꝙ in preſentia triuꝫ iudeorum dicat ſe talia iuraſſe. et ꝙ de eis in corde penitet ꝙ iudei aſtantes dicūt ei Illa que iurauit vana et nihilata ſuo iudicio reputare: et ꝙ illa que iurauit ſeruare nullatenus obligat. Iteꝫ dicit ꝙ in nocte remiſſionū indulgentiarum ponunt in publico torath. et cantor dicit pplo publice ter ꝙ oīa vota et iuramēta facta ſūt caſſa nihilata et vacua et nullius penitus firmitatis. Dicit ergo iſte ꝙ ex hmōi occaſione iudei ſunt faciles ad iurandū et nullū obſeruant penitus iuramentū Et preter hos alios articulos imiſcent iuramētis. quare de eis per ſua iuramenta confidere nullus debꝫ. et dicitur in ſuo thalmut ꝙ quidam actor iudeorum in priuatus et familiaris erat cuiuſdam imperatoris quadam die intrans chameram ſuā inuenit eū comedentem victualia prohibita. et imperator recepit ab eo iuramentuꝫ vt hoc nullatenus alicui reuelaret. et poſt tēpus inuentus eſt reuelaſſe. et dixit ei. tu non iuraſti deo te hoc nunꝙ reuelare. Reſpondit. ego iuraui nō reuelaturus deo: ſed non hominibus de mundo. et qui dn̄o ſic falſauit iuramentum articulo ſubtilitatis falſe. ꝙtomagis hoibus falſaret leuiter iuramentuꝫ. quare nunꝙ a iudeis deberet exigi iuramētū: nec in aliquo deberet credi. et de eis dicit Hiere. v. ꝙ ſi etiā dixerint Viuit dn̄s et hoc falſo iurabunt et xp̄iani nō leuiter iurant et obſeruant fideliter iuramentū ſm legem. et niſi adimpleat a cōfeſſoribus nō abſoluunt. dum tamen ſint licita iuramenta. quoniam ipſa obſeruare penitus obligant de quo Nume. xxx. Si quis virorū votū vouerit dn̄o: aut ſe cōſtrinxerit iuramento: nō faciet irritū verbū et omne qđ ꝓmiſerit implebit. Hec ille.

Contēdit iudeus probare ꝙ lex euangelica non eſt lex vera quia deſtruit legē iuſticie.

Vndecimū argumentum iudeorum ex euangelio ſumitur ex illo verbo Math. cap̄. qui ſupra. Audiſtis quia dictum eſt antiqs. Oculum pro oculo. dentem pro dente ꝛc. Ego autem dico vobis non reſiſtere malo ſed ſi quis percuſſerit te in dexteram maxillam prebe ei et alterā. et qui voluerit in iudicio contendere tecū et tunicam tollere dimitte ei et pallium ꝛc. hoc dicūt iudei eſſe contra legem rectitudinis et iuſticie a deo datam Exod. xxj. Oculū pro oculo ꝛc. Itē xp̄iani nō ſeruāt iſtā legeꝫ ihu nazareni. Nā per fraudes et lites vnus rapit bona alterius. et non ſolū hoc eſt verū de ſecularibus ſed etiā de religioſis pluribus. Reſpondet ꝙ non eſt verū ihm nazarenū deſtruxiſſe legē iuſticie et rectitudinis. Circa quod ſciendū ꝙ nō reſiſtere malo aliquādo bonū eſt et neceſſariū. et ſic cadit ſub precepto vtpote qn ex tali reſiſtētia apparet manifeſte origo magni mali et diſcidiū ciuitatis vel regni vel aliquid hmōi. Aliqn vero ē

bonũ ſuperogatõis, vt qñ malũ illatũ tolerat̃ pacienter ꝓpter deũ. vel ꝓpter pacẽ ſeruandã. vel ꝓpter ſui humiliationẽ: ⁊ ſic nõ reſiſtere malo cadit ſb cõſilio ⁊ non ſub ꝑcepto. ⁊ in iſtis duob⁹ modis loq̃t ſaluator ⁊ ſic ñ excludit legẽ iuſticie: ſ; addit ſup hoc ꝑfectionẽ legis euangelice. ad quã non tenentur hoĩes: ſed pñt licite de illata iniuria q̃rere vindictam ſm ordinẽ iuſticie quãdo nõ apparet ex hoc maius malum ſurgere: vt dictũ eſt. Sciendum aũt ꝙ ex hoc verbo legis. oculũ ꝓ oculo ⁊c. aliqui iudei de q̃bus vident̃ iſti ſic arguentes dixerũt male. interpretãtes ꝙ vindicta erat ꝑ ſe appetenda qd̓ eſt falſum. q⁊ vindicta eſt malũ pene. ⁊ ideo nõ eſt ꝑ ſe appetibilis: ſed ꝓpter aliqd̓ bonũ cõſequendũ. vt ꝓpter ordinẽ iuſticie conſeruandũ. vel ꝓpter correctionẽ iniuriantis vl̓ ꝓpter terrorẽ alioꝝ. vt ab iniurijs cohercean̄t vel aliquid hmõi. vbi ergo nullũ tale bonũ ex pena alicui⁹ eſtimat̃ ꝓuenire: ſ; magis timet̃ de ſcandalo ⁊ maiori malo: tunc deſiſtere a vindicta querẽda neceſſitatis eſt ⁊ precepti: vt dictũ eſt. Si autez circa talem caſũ q̃s a vindicta querenda deſiſtit bonũ ſuperogatõnis eſt et ꝓbat̃ ꝑ facta ſanctoꝝ patrũ nõ ſoluz noui teſtamẽti: ſ; etiã veteris. Sanct⁹ eñ ioſeph potẽs vendicare illatam ſibi iniuriam a fratribus. nõ ſolũ a vindicta deſtitit: ſ; eos cũ ſuis familijs miſcõit̃ ſuſtẽtauit. Sil̓r dauid ſemey ſibi male dicentẽ ⁊ lapides contra euz mittentẽ ⁊ ex hoc reũ leſe regie maieſtatis occidi ab iſai. ꝓhibuit. ij. Reg. xvj. dicens. Dimitte eũ vt maledicat ſi forte deus reſpiciat afflictionẽ meam. id etiã ꝓbat̃ ꝑ ſcripturã veteris teſtamenti Leuiti. xix. Non quer̃ rõnẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuoꝝ. Vbi ẽo ex vindicta ſm ordinẽ iuſticie non apparet ortus ſcandali vl̓ mali ⁊ ex deſiſtentia ab ea daret̃ malis audacia iniuriandi bonis talis deſiſtentia malũ eſſet ⁊ pctm̃. ⁊ in tali caſu nõ eſt intelligẽdum ſaluator̃ verbum. Qḋ aũt ſequit̃ ⁊ qui te ꝑcuſſerit in vnam maxillã ⁊c. nõ eſt intelligẽdum q̃tũ ad effectũ vt ſic ꝑcuſſus maxillam aliam offerat ꝑcuſſori. q⁊ ipſe q̃ cepit facere ⁊ docere ꝑcuſſus i vna maxilla vt habet̃ iohis. xviij. Non prebuit aliã maxillam ꝑcuſſori. ſ; eũ charitatiue correxit dicẽs. Si male locutus ſum teſtimoniũ ꝑhibe de malo. ſi autẽ bene cur me cedis. Eſt ergo verbum ꝑdictũ ſm animi preparationẽ intelligendum vt ſcz ſic ꝑcuſſus ſit depoſitus in aĩa adhuc ſuſtinere maiores ꝑcuſſiones ⁊ iniurias in caſib⁹ ꝑdictis ſcz quãdo eſt ibi bonũ neceſſariũ vel ſuperogationis. Ad illud aũt qd̓ obijcit̃ ↄ̃ criſtianis legẽ xp̄i nõ obſeruãtib⁹. Dicẽdũ ꝙ ex eorum malicia nõ peiorat̃ lex euangelica ſicut nec lex in monte ſynai data ꝑ hoc ꝙ iudei ſatis cito poſt eius dationẽ fecerũt ⁊ adorauerunt vitulum conflatilẽ Exod. xxxij.

Contendit iudeus probare ꝙ lex euangelica non eſt vera lex: q⁊ dat conſiliũ dilectionis inimicorum:

Duodecimũ argumentũ iudeorum ex euangelio ſumit̃ ex illo verbo Math. quo ſupra. Audiſtis quia dictũ eſt antiquis. Diliges ꝓximũ tuũ ⁊ odio habebis inimicuz tuum. Ego aũt dico vobis diligite inimicos veſtros ⁊ benefacite his qui oderunt vos ⁊c. Ex hoc dicũt iudei. Videtur ꝙ ihesus nazarenus deſtruxit diuinum preceptum. quia dñs mandauit filijs iſrael. ne amicicias vel federa cõtraherent cũ habitatoribus terre chanaan q̃ erãt inimici eoꝝ nec q̃rerẽt eis bonũ vt hr̃ nume. xxxiiij. oppoſitũ dicit ihs vt; manifeſte. ꝰ eſt deſtructor diui

preceptí. Pro rñſione ad iſtud iudaícum argumentū ſciendū eſt ꝙ doctores hebrei circa hoc errabant. Ex h̄ eñ qd̄ p̄ceptū ē Leuit. xix. Diliges ꝓxim tuū ſicut teipm̄. arguebant a cōtrario ſenſu ꝙ debebāt odire inimicū. ꝫ hoc eſt falſum. qꝛ om̄is homo ex charitate diligend⁹ ē. inq̄tū ad imaginē dei ē et capax ipſius p̱ cognitionē ⁊ amorem. Amicitia eñ charitatis fundat̄ ſup cōmunicatōne ſupnaturalis btitudinis. Et ideo om̄is intellectualis creatura que in actu vel in potētia eſt beata eſt ex charitate diligenda. Mali aūt hoines q̄diu ſūt in via ſūt in potentia veniendi ad beatitudinē. Et ideo licet eorū malicia ſit odienda: ipa tñ natā paſſibilis beatificari eſt diligēda. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit ſaluator. Diligite inimicos veſtros bona ſcꝫ grē ⁊ glīe eis optando. Alia aūt nō ſūt eis optanda niſi i quādam generalitate inq̄tū valent ad eorū ſalutem qd̄ ſoli deo eſt notū. qꝛ omibus alijs poteſt homo bene vel male vti. Et ideo circa hoc non eſt aliq̄d determinate petendū. ꝫ ſub cōditione. ſ. inq̄tū valet ad eoꝝ ſalutem. Sequit̄. Benefacite. bñfacere ē effectus dilectionis. Et idō ſicut tenemur diligere inimicos q̄tū ad bona gratie ⁊ glīe: ita tenemur in effectu ſalutē eoꝝ modo debito ⁊ poſſibili ꝓcurare. Qꝫ aūt benefacere odiētibus ⁊ inimicis eſt laudabile: ptꝫ nō ſolū p̱ ſanctos patres noui teſtamenti ꝫ etiā veteris. Eſaias eñ regi gerare ⁊ viris ei⁹ qui eū oderant ⁊ expulerant fecit ꝯuiuiū magnū Geñ. xxvj. cap̄. Joſeph fratres ſuos qui eū occidere voluerūt ⁊ tandē in ſeruitutē que eſt mors ciuilis vendiderant dulciter recepit ⁊ pauit. Dauid ſaulū ipm̄ ꝑſequentem ad mortem: bis a morte liberauit. j. Reg. xxiiij. cap̄. ⁊ xxvij. heliꝫeus ſyrus. eū ſequentes ad mortem a rege iſrl̄ interfici ꝓhibuit ⁊ potu ſuſtentari ⁊ ſic ad ſuū dñm remitti libere. iiij. Reg. ca. vj. Hoc etiā patꝫ p̱ ſcripturam veteris teſtamēti Exod. xxiij. ca. Si occurreris boui inimici tui aut aſino erranti: reduc ad eū. Item ibidē Si videris aſinū odientis te iacere ſub onere nō ptranſibis ꝫ ſubleuabis cuꝫ eo. Item Prouerb. xxxv. ca. Si eſuri erit inimicus tu⁹ ciba illū. ſi ſitit da ei aquam bibere. Prunas eñ congregabis ſup caput eius ⁊ dñs reddet tibi. Item pſ̄. cxxix. Cū his q̄ oderant pacem eram pacificus ⁊c. Qꝫ aūt contra dicta arguit̄ de habitatoribus chanaan. de q̄bus inhibuit filijs iſrael ne cōtraherent amicicias cū eis: ꝫ eos occiderent. Dicendū ꝙ illi erant idolatre peſſimi ꝓpter qd̄ mortē meruerūt ſm̄ iudiciu dei. Et ideo filij iſrael occidentes eos nō fecerūt ex odio: ꝫ ex mādato dei ⁊ iuſticie zelo. cū ipſis non erant amicicie ꝯtrahende ad viciū idolatrie.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus chriſtus nō eſt verus deus: qꝛ relaxauit obſeruantiam ſabbati.

Erciūdecimū argumentū iudeorū ex euangelio ſumit̄ ex illo Math. xv. In illo tpe. Abijt ieſus ſabbato p̱ ſatha. Diſcipuli aūt ei⁹ eſurientes ceperūt vellere ſpicas ⁊ māducare. phariſei aūt videntes dixerūt ei. Ecce diſcipuli tui faciunt qd̄ nō liceat facere ſabbatis. At ille dixit eis. Nō legiſtis q̄d fecerit dauid qñ eſurijt ⁊ q̄ cū eo erant. ⁊ quō ibi intrauit domum dei ⁊ panes ꝓpoſitionis comedit. qd̄ non licebat ei edere neqꝫ his q̄ cum eo erant niſi ſolis ſacerdotib⁹. ⁊ non legiſtis in lege. qꝛ ſabbatis in tēplo ſacerdotes violant ſabbatū: ⁊ ſine crimine ſunt. dico vobis ꝙ templo maior eſt h̄ ⁊c. Ex dictis arguunt iudei quadrupliciter. Primo ſi ih̄s eſt de⁹ vt dicūt xp̄i

ani quõ relaxauit obſeruantiã ſabbati
cũ ipẽ prius eã precepit Exo.xx. Me-
mento vt diez ſabbati ſanctifices. Igr̃
aut ipſe nõ eſt deꝰ cuiꝰ contrariũ affir-
mant xp̃iani. aut deus ẽ mutabilis re-
laxando qđ ipſe preceprat maxime tan
ꝙ legitimũ ſempiternũ cuiuſmodi eſt
obſeruatio ſabbati. Item exemplum
qđ adducit de dauid nõ eſt ↄueniẽs ꝓ
ꝑpo. qꝛ diſcipuli nõ erant in tãta neceſ-
ſitate famis ſicut dauid ⁊ eius viri. Se
cundo qꝛ dauid tũc tranſgrediens ſab
batũ tranſgreſſionez tũc nõ reiterauit.
Item. iij. ſi excuſauit hanc dauid trãſ-
greſſionẽ. eadẽ rõne debet excuſare ad
ulteriũ eius cũ Berſabee ⁊ homicidiũ
Vrie. Item. iiij. exemplũ quod addu-
cit de ſacerdotibus nõ eſt ad ꝓpoſituz.
Sacerdotes eñ opabant̃ ſabbato ĩ tẽ-
plo accendendo ignẽ vel potius nutri
endo. Hoc aũt nõ erat ꝓhibitũ ꝫ ſolũ
de habitatõibus hoĩz ſicut dicit̃ Exo.
xxxv. de ſabbato. Ignẽ nõ accendetis
in cunctis habitaculis veſtris. Tẽpluz
aũt nõ includit̃ in generalitate habita
culoꝝ hoĩm. Ad primũ argumentũ di
cendũ ꝙ magis eſt ad ꝓpoſitũ. Naz il
le q̃ dat preceptũ poteſt in illo diſpen-
ſare in caſu ⁊ totaliter reuocare. Et idõ
iheſus inq̃ꝫtũ deus potuit hoc facere.
ꝓpter quod ſubdit de ſeipõ dñs. eſt fili
us hoĩs ⁊ etiam ſabbati. Item idez in
ꝑſona eſt filiꝰ dei ⁊ filius hoĩs ſicut ſu-
pra ꝓbatũ eſt. Q̃ aũt tp̃e veteris teſta
menti dñs diſpenſauerit in obſeruãtia
ſabbati. p3 Ioſue. vj. vbi dicit̃ ꝙ đ mã
dato dñi Ioſue ⁊ viri bellatores circũ
ierũt orbem Iericho ſeptẽ diebus cõ-
tinuis armati ⁊ ſic oportuit ꝙ dies ſab
bati fuerit vna de illis. Et in libro apđ
hebreos autẽtico qui dicit̃ Cedar olla
.i. ordo ſeculi. Dicit̃ ꝙ die ſabbati fuit
prelĩu Iericho ⁊ hoc ſatis inuit̃ ex te-
xtu Ioſue. vj. vbi dies ille dicit̃ vnus q̃
ꝓpriẽ dicit̃ de ſabbato. ⁊ illo die circũ-
ierũt Iherico ſeptẽ vicibus ⁊ in vltimo
circuitu corruentibus muris intraue-
runt ⁊ interfecerũt oẽs habitatores
vrbis. Item. iij. Reg. xix. dicit̃ ꝙ hely-
as ambulauit in fortitudine cibi illius
quadraginta diebus ⁊ quadragita no
ctibus ↄtinue. ⁊ ſic pluries ambulauit
in ſabbato ex voluntate dei. Q̃ arguit̃
vltra ꝙ deus ſit mutabilis non valet.
Nam immutabilis exiſtens opat̃ muta
bilia opa. ſicut incorporeꝰ exiſtens cor-
poralia facit. ⁊ ꝙ vltra dicit̃ ꝙ ſanctifi-
catio ſabbati fuit precepta ad ſp̃ non ẽ
verũ. Naz vbi de ip̃a ſcribit̃ Exo. xxxi.
Pactũ eſt ſempiternũ. In hebreo ha-
bet̃ pactũ eſt beollam. i. in ſeculuz. qđ
non ſignificat eternitatẽ: ꝫ tp̃us longũ
cõmuniter acceptũ. ⁊ hoc modo dicit̃
Hiere. ij. A ſeculo cõfregiſti iugũ me-
um. i. ab antiquo tp̃e. ⁊ in hebreo habe
tur beollam confregiſti ⁊c̃. i. a ſeculo.
Aliqñ vo accipit̃ ꝓ tp̃e indeterminato
qđ tamẽ poteſt eſſe ſatis breue ſic̃ De-
utero. xv. dicit̃. Perforabis aurẽ eius
in ianua domus tue: ⁊ ſeruiet tibi vſq3
in eternũ. ⁊ in hebreo habet̃ pforab ⁊c̃.
⁊ erit tibi ſeruus beollam. i. in ſeculuz
⁊ hoc tp̃us poterit eſſe breue vl' longũ
vnde dicit hic glo. hebraica beollam. i.
cũctis diebus ſeculi dñi vſq3 ad iubile-
um. Si eñ infra annũ a pforatõne au
ris ſerui moreret̃ dñs fiebat liber a ſer-
uitute. ⁊ ſi viueret vltra annũ iubileuz
ſeruus tñ fiebat liber in anno iubileo.
Patet igit̃ ex dictis ꝙ obſeruatio ſab-
bati nõ eſt precepta ad ſemp ſed ad tẽ
pus. Et ex hoc p3 ꝙ illi qui ꝓ hac di-
ctione hebraica tranſtulerũt eternũ vl'
ſempiternũ dederunt ſimplicibus oc-
caſionẽ errandi circa obſeruationem
ſabbati ⁊ circũciſionis. Ad ſecundum
quod vltra arguit̃ de diſcipulis iheſu
ſpicas vellentibus ꝙ peccauerũt non
eſt verum. Non eñ peccauerũt ratõne
facti. quia ſcribit̃ Deut. xxiij. Ingreſſꝰ

vineam primi tui comedes vuas quantum tibi placuerit. et idem intelligendum eſt de granis bladi et aliis fructibus. nec peccabant rone tpis ſcz diei ſabbati. nam eorum eſuries eos excuſabat. Poſſet etiam probabiliter dici quod ſimpliciter hoc poterant in die ſabbati. Non enim peccabant rone comeſtionis: quia comedere in die ſabbati licitum erat oibus iudeis. nec rone excuſſionis granorum de ſpicis que eſt quedam preparatio cibi. licet preparatio cibi per decoctionem eſſet prohibita fieri in die ſabbati Exo. xvj. et. xxxviij. quia ibi eſt longus labor et diſtractio. ſcz compoſitio lignorum. et accenſio ignis. poſitio vaſorum ad ignem et ſollicitudo circa decoctionem vt fiet oportune. tamen aliquę preparationes parui laboris et parue diſtractionis in die ſabbati poterant fieri. Vtpote cibum decoctum die precedenti diſponere in vaſis et ponere ſuper menſam et per conſequens licitum erat ponere menſam et mappam et ſimilia. Similiter illa que cruda comedebantur vt herbe licite erant lauare. vellicatio autem ſpicarum non videtur eſſe magis laborioſa ſeu diſtractiua ſed minus et per conſequens licita. Quod autem vltra arguitur quod dauid et viri eius erant in maiori neceſſitate famis quam diſcipuli ihu non videtur veriſimile. Habebant enim aliquam pecuniam vel aliqua pignora ad habendum cibum aliunde. que diſcipuli non habebant. quia ſine pecunia et pera et cum ſimplici veſte neceſſaria incedebant. Vnde nec achimelech ſummus ſacerdos queſiuit de neceſſitate dauid et virorum ſuorum ad hoc quod daret eis licite panem ſanctum ſed ſolum de mundicia eorum maxime a mulieribus. vt. j. Reg. xxj. patet. Quod autem innuitur vltra quod Dauid peccauit panes illos comedendo. patet eſſe falſum non ſolum per verbum ſaluatoris factum excuſantes: ſed etiam per ſcripturam veteris teſtamenti que non reprobat dauid comeſtionem. nec achimelech conceſſionem. et quia ſummus ſacerdos erat non eſſet veriſimile quod ignoraret quid eſſet licitum vel illicitum circa obſeruantiam ſabbati. Ipſe autem dixit. ſi mundi ſunt pueri maxime a mulieribus manducent. quaſi dicat fames ſuppoſita dicta mundicia facit comeſtionem licitam. Ad tercium cum dicitur quod eadem rone ihesus debuit excuſare vel relaxare adulterium cum Berſabee et homicidium vrie. Dicendum quod eſt falſum. nam iſta ſunt per ſe mala nec poſſunt bene fieri propter quod in talibus non habet locum diſpenſatio. Ad quartum cum dicitur de ſacerdotibus in templo manualiter operantibus et licite non ſolum accendendo ignem: vel potius nutriendo ſicut precipitur Leuit. vj. Ignis in altari meo ſemper ardebit quem nutriat ſacerdos ſubiiciens ligna mane per ſingulos dies ſed etiam hoſtias lauando et ſuper altare cremando: et hoc rone templi. vel potius diuini cultus ibi fiendi eadem rone vel maiori diſcipuli preſente ihu et eos licenciante poterant licite vellere ſpicas. dato quod aliter eſſet illicitum. quod tamen non eſt bene clarum vt ſupradictum eſt. ideo ſubdit ſaluator. Dico autem vobis quia maior eſt templo hic. De cauſa autem quare fuit mutatum ſabbatum in diem dominicam. quare etiam talem diem correſpondentem ſaturno obſeruant iudei et quomodo iudei iam non obſeruant ſabbatum preceptum a moyſe ſed reductum a dyabolo. dictum eſt ſupra in iſto iij. lib. conſideratione. iiij. argumento. v.

Contendit iudeus probare quod ihesus xps non eſt verus deus et vnus cum patre: quia confitetur patri.

Vartumdecimum argumentum iudeorum ex euangelio ſumitur ex illo verbo Math. xj. Confiteor tibi pater domine celi ac terre. et ſequitur. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo. Arguunt ergo ſic chriſtiani dicunt quod filius et pater vnum ſunt quomodo ergo

dicit confiteri coraʒ patre suo deberet magis dicere coram seipo. Itē si omia sūt tradita a patre. ergo nihil habꝫ a se ipo. ꝛ sic ex se est oīno deficiens. Ad primū supra declaratū est argumento xxij. quarte cōsideratōnis hui⁹ libri ꝑ scripturas hebreoꝝ ꝙ xp̄us est deus ꝛ homo. deus ab eterno ꝛ homo ex tpe. Item declaratū est supra libro. j. in ap tōne. xij. thesauroꝝ ꝙ ihesus nazaren⁹ est verus cristus. ꝛ q2 in eo sunt distincte nature. ideo ſm ꝙ deus dicit Joh. x. Ego ꝛ pater vnū sum⁹. scꝫ in essentia distincti tamē in psonis. ſm aūt ꝙ homo dicit Joh. xxiiij. Pater maior me est. ꝛ sic orat corā patre ꝛ confitet᷑. Qd aūt subdit᷑ si habet oīa a patre. ergo ex se est oīno deficiens. Dicendū ꝙ hec ꝓpositio est vera. Christus inq̄ꝫtū homo est creatura oīs creatura sibi relicta in nihilū caderet sicut est de nihilo. Et ideo potest ista cōcedi cū reduplicatione. xp̄us inq̄ꝫtū homo nihil est ex se ſꝫ oīno deficiens. Si aūt ex dictis aliq̄s arguat ꝙ idem seq̄t᷑ de xp̄o inq̄ꝫtum deus. q2 quicq̄d habet filius inq̄ꝫtū deus habet nascendo. ꝛ ꝑ cōsequens habet illud a patre. ꝛ sic ex se nihil est sed est oīno deficiens. Dicendū ꝙ nō seq̄t᷑ quia fili⁹ a patre accipit idē esse cuꝫ eo. Nam diuinū esse nō est multiplicabile. ꝛ ideo sicut pater ē necesse esse sic et filius. ꝛ sic nō potest dici deficiēs. naꝫ eandē deitatē. potentiā. sapientiā. ꝛ sic de alijs absolutis habet cuꝫ patre. Qꝛ aūt in diuinis sit pater ꝛ filius nō solū ptꝫ ex nouo testamēto ſꝫ etiā ex veteri. Esa. ix. Filius datus ē nobis: ꝛ vocat᷑ nomē eius admirabilis. ꝯsiliarius. deus. fortis ꝛc̄. Ex quo patet ꝙ in diuinis est filius ꝛ ꝑ cōseq̄uēs pater q2 relatiue dicunt᷑ adinuicē ꝛ posita se ponūt ꝛ ꝑempta se ꝑimunt. Non eñ pōt dici ꝙ de⁹ fili⁹ sit fili⁹ al' cui⁹ creati vel finiti. nō tamen sunt duo increati: aut duo imēsi. sicut nec duo dij. ſꝫ vnus increatus ꝛ vnus imensus. nullā eñ distinctioneꝫ habent in deitate ſꝫ solū in psonali proprietate. De trinitate ꝑsonarū ꝛ vnitate essentie. dictū est supra argumento xxiij. quarte cōsideratōis hui⁹ libri q̄ꝫtū sufficit ad ꝓpositū hui⁹ libri.

Contēdit iudeus probare ꝙ ihesus xp̄us nō est deus. q2 cōtradicens sibi est instabilis.

Quintūdecimū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio sumit᷑ ex illo v̄bo Math. viij. Cū aūt descēdisset ih̄s de mōte: secute sunt eū turbe multe: ꝛ ecce leprosus veniens adorabat eum dicēs. Dn̄e si vis potes me mūdare ꝛc̄. Sequit᷑. Et ait ih̄s illi. Vide nemini dixeris: ſꝫ vade ostēde te sacerdoti ꝛ offer mun⁹ qđ precepit moyses. Ex his arguit sic iudeus. Ih̄us voluit sacrificiū qđ fiebat in emūdatione lepro si. Alibi v̄o scꝫ Math. ix. ꝛ. xij. dicit. Misc̄dīam volo ꝛ non sacrificiū ꝛ sic cōtradicit sibi ꝛ est instabilis in voluntate. Item idem arguit᷑ ꝑ hoc ꝙ dicit mūdato a lepra. vade nemini dixeris ꝛc̄. Et alibi scꝫ Luc. viij. dicit. Vade ad tuos ꝛ narra q̄ꝫta tibi fecerit dominus. Itē alibi scꝫ Math. x. ꝛ Luce xij. dixit. Qui me confessus fuerit coram hoībus: cōfitebor ꝛ ego eū coram patre meo. ꝛ sic ptꝫ ꝙ voluit sua facta celari ꝛ publicari que sunt cōtradictoria. Ad primū dicendū ꝙ nō valet. nā eadē rōne ꝑ scripturā veteris testamēti quā iudeus confitet᷑ esse veram ꝓbaret deum esse mutabilem. quia Gene. viij. cap. dicit᷑ de sacrificio Noe. Odoratusq; est dominus odore suauitatis ꝛ sic fuit sibi placitū. Item in Exodo Leuitico ꝛ alijs libris veteris testamēti precepit deus sibi offerri sacrificia tā q̄ꝫ sibi placita. ꝛ Esaie. primo capitulo dicitur holocausta arietum ꝛ adipem

pingtiū ꝛ sanguinē hircoꝝ ꝛ vituloꝝ nolui ꝛ psalmo.xxxix.sacrificiū ꝛ oblationem noluisti ꝛc̄.hec eñ non arguūt dei mutabilitatem:naꝫ ipe imutabilis mutabilia operatur sicut incorporalis corporalia. Quod auteꝫ ihs dixit allegando dictum ozee ꝓphete.vj.capitu'. misericordiam volo ꝛ nō sacrifitiū nō dixit hoc sacrifitia veteris legis reprobādo:hēbāt eñ tūc cursū suū ꝛ habuerāt vsqꝫ ad morteꝫ xp̄i. Sꝫ h̄ dixit opa misericordie sacrificijs ꝑponēdo:nā hn̄t duplicē bonitatem vnaꝫ ex genere q2 sunt virtutis moralis. aliā ex caritate: quia qñ fiunt ex caritate habent bonitateꝫ meriti vite eterne. Sacraficia vero veteris legis non habebāt bonitatē nisi ex fide ꝛ dilectōe offerentiū. Ideo dr̄ Geñ.iiij.ca.respexit dñs ad abel et ad munera eius: q̄i dicat munera fuerunt accepta sibi ꝓpter bonitateꝫ offerentis. Qꝛ autē isto modo intellexerit ꝓpha vel potius dñs p ꝓpham patꝫ p textū ibideꝫ q̄ talis est: misericordiam volo ꝛ non sacrificium ꝛ scientiaꝫ dei: plusqꝫ holocaustum. Per hoc ꝙ dicit plusqꝫ holocaustū que sunt quedaꝫ sacrificia patet ꝙ non loquebatur holocausta reprobando eis sciam dei perferendo ꝛ eodē modo de opibus misericordie respectu sacrifitioꝝ: ꝛ h̄ idē ptꝫ ysa.j.ca. Postqꝫ dixerat dñs holocausta arietū ꝛ adipē pinguiū ꝛ sanguinē hircoꝝ aut vituloꝝ nolui. Subdit q̄rite iuditiū subuenite oppresso iudicate pupillo defendite viduaꝫ ꝛ venite ꝛ arguite me dicit dñs. Si fuerint peccata vr̄a vt coccinuꝫ q̄i nix dealbabunt̄ ꝛc̄. Ex quo patet manifeste ꝙ opa misericordie ꝛ iustitie magis erant deletiua culpe ꝛ meritoria glorie habende christi tpe qꝫ sacrificia legis. Qꝛ aūt arguit̄ ꝙ ihs aliqñ voluit facta sua celari ꝛ aliquando publicari fuit valde rōnabile Nam omnis eius actio fuit nostra instructio. Expedit aūt imperfectis opa sua celare ne per vanaꝫ gloriam extollantur. Et expedit aliquando maxime ꝑfectis opera sua bona in publico ponere ad dei gloriā ꝛ ꝓximi edificatōeꝫ Quantū ad p̄mū dicit ihs Math.vj. te autē faciente elemosinā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Et q̄ntum ad scd̄m: sic luceat lux vestra corā hominib9 vt videant opera vestra bona ꝛ glorificent patreꝫ vestrū qui in celis est. Math.v. Sic etiaꝫ patres veteris testamenti aliq̄ bona opa fecerūt occulte ꝛ aliqua bona publice. Helias eñ filiū vidue sar eptane suscitauit secrete in suo cubiculo ad consolationē matris vidue.iij.Regū.xvij.ca.ꝛ ignē de celo fecit descendere super holocaustum suū ad declarationem diuinitat̄ vere publice scꝫ coraꝫ rege achab ꝛ populo israel.iij.Regū.xviij.ca. Similit̄ heliseus multiplicationem olei ad vidue sustentationem ꝛ filioꝝ eius ꝛ ad satisfactionem creditori fiendam fecit secrete scilicet clauso ostio vt habetur iiij.Reguꝫ.iiij.ca.ꝛ milites sirie volentes eum capere acrisia ꝑcussus duxit eum in medio samarie coraꝫ rege israel ꝛ populo ciuitatis vt habet̄.iiij.reg. vj.ca. Patet igit̄ ex ꝑdictis ꝙ ihs rationabiliter aliqua facta sua bona publicauit ꝛ aliqua occultauit.

Contendit iudeus probare ꝙ pater filius ꝛ spūssanct9 non sunt vnius essentie quia vnum principiū dimittitur ab vna ꝑsona qd̄ nō dimittitur ab altera

ſ Extūdecimū argumentū iudeorū sumit̄ ex euangelio ex illo loco Math.xij.omne peccatuꝫ ꝛ blasphemia dimittet̄ hominib9 spiritus autē blasphemie non dimittet̄. Et quicūqꝫ dixerit verbuꝫ contra filiū hominis dimittetur ei:qui auteꝫ dixerit

contra ſpiritūſanctū non remittet ei: neq̨ in hoc ſeculo neq̨ in futuro. Ex his arguit ſic iudeus. Vos xp̄iani dicitis ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus ſūt vnius eſſentie ⁊ vnius volūtatis quo modo ergo dr̄ vbū ſeu blaſphemia cōtra ſpiritūſctm̄ ⁊ non contra filiū ⁊ patrem: ⁊ qm̄o vnus dimittit peccatum vel blaſphemiā ſine alio. Hec em̄ que videntur hrī ex verbis ihū implicant cōtradictionē ſi ſunt vnius eſſentie ⁊ vnꝰ blaſphemator ⁊ alr̄ nō: ſeqr̄ ꝙ idem blaſphematur ⁊ nō blaſphematur ⁊ ſi ſūt vnꝰ volūtatis ⁊ alr̄ remittit ⁊ alter nō: ſeqr̄ ꝙ idem remittit eidē blaſphemanti: et non remittit que ſunt contradictoria. Itē de anima blaſphemātis ipm̄ xp̄m ſepata quero dicit iudeus vbi ſit ſcilicet in celo vel in gehenna. Si dicatur ꝙ in celo ſequitur ꝙ ſpūſſctūs impotens ē ad puniendū blaſphemiā illatā ſibi ⁊ ab eo non remiſſam. Si aūt dicat ꝙ ē in gehenna ſequitur: ꝙ pater ⁊ filius ſūt impotentes ad ſaluandū eā cū remiſerint blaſphemiā. Itē ſi duo remittūt ſcȝ pater vel filius ⁊ ſpūſſctūs non remittit qd̄ pficit blaſphemanti: et qd̄ ſibi nocet ſi ſpūſſctūs non remittit: exq̄ pater ⁊ filius remittūt ei. Ex his ergo q̄ videntur friuola ⁊ ꝯtradictionē implicantia que tn̄ ſequūtur ex verbis ihū nazareni: concludit iudeꝰ ꝙ eiꝰ doctrina nullius ſit momenti. Satis ptȝ intelligentibus ꝙ obiectōes iſte ꝓcedūt ex ymaginatione falſa circa articulū ſancte trinitatis: q̄ articulus ſatis ē declaratus ſupra ca.xxiij. quarte ꝯſiderationis huiꝰ tercij libri ex ſcripturis hebraicis: nō ſolum ꝙ in eſſentia diuina ſint plures ſ ꝙ ſunt tres ⁊ ſolum tres nec eſt contra intentōem antiquoꝝ hebreoꝝ dicere pluralitatē in deo dūȝ tamen vnitas eſſentie teneatur ꝙ nos xp̄iani teneamus firmiter ⁊ confitemur fideliter. His ergo ſuppoſitis rn̄dendū eſt obiectiones. Circa qd̄ ſciendū ꝙ ad ſaluator Math.xij. diſtinguit blaſphemiā cōtra filiū hominis a blaſphemia contra ſpiritūſanctū. Primā vocans verba iudeoꝝ nequiter ꝓlata cōtra benignitatem humanitatis ſue. Commedebat em̄ ⁊ bibebat cū hominibꝰ etiā aliquando cū peccatoribus ſicut clementiſſimus medicus cū egrotis: et ꝓpterea iudei vocauerūt eū voracem ⁊ potatorē vini publicanoꝝ et peccatoꝝ amicū vt habetur Math.xj.capi. et hanc blaſphemiā dicit ſaluator remiſſibilē eo ꝙ erat excuſabilis in parte ex ꝯſideratione fragilitatis hūane. Secūdam vero blaſphemiā vocat verba cōtra deitatē ſuam nequiter dicta. Vidētes em̄ ab eo fieri expulſiones demonū illuminatōes cecoꝝ ſuſcitationes mortuoꝝ ⁊ ſimilia que non poterant fieri niſi virtute diuina. Iudei tamen ea nequiter attribuebant virtuti demonis dicentes. Math.xij.ca. Hic demonia non eijcit niſi in beelzebub ꝑncipe demonioꝝ ⁊ hanc blaſphemiā dixit ſaluator irremiſſibilem: nō ſimpliciter ſ de difficili remiſſibilem. Nam ex parte blaſphemantiū non erat aliq̄ excuſabilis rō in toto vl̄ in pte qr talis blaſphemia ꝯriatur ꝑncipio remiſſionis peccatorum ꝙ eſt virtus diuina: ⁊ quia eadē deitas eſt in tribꝰ pſonis. Iō blaſphemans contra vnā pſonā blaſphemat etiā contra aliā: ⁊ ſilr qr eadē bonitas eſt in tribus: iō vna pſona nō remittit ſine aliis. Nā opera trinitatis ſunt indiuiſa. Remiſſio tn̄ peccatoꝝ aliquando pſone ſpiritusſancti attribuitur: quia pricipiū remiſſionis hmōi eſt bonitas q̄ eſt attributū ſpiritusſancti. Patet igit ꝙ obiectiones iudei ſupraposite procedūt ex falſa ymaginatione. Reſtat aūt oſtendere ꝙ irremiſſibile dupliciter dicitur: vno modo contradictorie id ē nullo modo remiſſibile. Alio mō contra

rie.i.de difficili remiſſibile: hoc modo patet.v.meth.vbi dr q impoſſibile et i trāſibile.vno modo dicit qd nullo modo poteſt fieri vel tranſiri. Alio modo qd de difficili poteſt. Hoc etiā declaratur de cōi modo loquendi. Dicit enī de ceco pfecto q non poteſt videre ſimplicit et de cecutiente q non poteſt videre qr videt cum difficultate. Tercio modo hoc declarat ex modo loquēdi ſcripture veteris teſtamēti. Joſue em̄ conſiderans difficultatem ppl'i ad bonū z pnitatem ad malū dixit Joſue vlti.ca.non poteritis ſuire dño zc. nō itellexit de ipoſſibilitate ſimplr: ſ3 de difficultate. Nam ibi ſubdit q inūt fedus inter populū z deū vt ſuiret dño. Item Hier.xiij.capi. Si pōt ethipo mutare pellem ſuā z pardus varietates ſuas z vos poterit bene facere cū didiceritis malū. Quot em̄ ethiops z pardus poſſunt mutare pelles ſuas ſ3 eſt impoſſibile ſimplicit. Sed q aſſuetus ad mala reuertat ad bene agendū non eſt impoſſibile ſ3 difficile eo q habitus vtioſus inclinat ad male agēdū p modum nature. Exemplū aūt habetur in manaſſe rege qui dum vixit fuit aſſuetus in peſſimis z tū finaliter reductus fuit ad bonū virtutis vt patet ij.palip.xxxiij.z in fine libri vbi ipſius ponit oratio. Qd aūt iudeus qrit vltimo de anima blaſphemantis vbi ſit. Dicendū q ſi receſſit a corpe cū peccato blaſphemie eſt in inferno. Si vo receſſit totalter expedita qntū ad culpā z penam eſt in celo. Si autē receſſit liberata a culpa ſ3 adhuc ad penā tpale obligata detinet ad tpus i purgatorio donec purgetur z ſic ad gloriā transferatur nec aliqua pſona diuina ē impotens ad ſaluandū eum vel puniendū quia ſicut tres pſone ſunt vnus deus: ita ſunt vnus omnipotens ad faciēdū de creatura quicquid placet ſibi ſm ordinem ſue ſapientie z iuſtitie.

Q2 iheſus xp̄s non eſt verus deus qr dicens q venit ſaluare quod perierat ptradicit ſibi ipſi loquens parabolice.

Decimūſeptimū argumentū iudeorū ex euangelio ſumit ex illo loco Math.xviij. Nō eſt voluntas ante prēm vrm qui in celis eſt: vt pereat vnus de puſillis iſtis z ibidē pmittit venit filius hois ſaluare qd perierat. Item Math.xiij.c. dicit Ideo in pabolis loquor eis qr videntes non videāt: z audientes nō audient neq intelligunt. Ex his arguit ſic iudeus Si venit iheſus ſaluare qd pierat vt dicit: z tū loquebat peccatorib pabolice vt non intelligerent nec p pñs puerterent vt ibidē vt in euangelio ſubdit. Iſta ſibi uiden manifeſte cōtradicere ſc3 q quereret ſalutē pctō z non qreret nec veller. Itē iſtud vltio dem̄ deſtruit verbum dñi ezechiel.xviij.ca. Nolo mortem pctōris: ſ3 vt magis puertat et viuat. Dicendū q xp̄s nō ſemp loqbat turbis pabolice ſ3 aliqn plane z aperte tractans ea q ſunt de neceſſitate ſalut vt patet Mar.v.ca.z.vj.z.vij.vbi tradit formam perfectionis euangelice. Sed qm̄ frequenter ad eius pdicationem veniebant homines maligni non ad diſcendum: ſ3 ad inſidiandū ei. Iō tunc loquebat pabolice vt non intelligerent ne daret ſctm̄ canib z poneret margaritas ante porcos. Aliqn etiam fidelib z deuotis loqns pabolā pmittebat z poſtea exponebat vt ex pmiſſione pabole ſitas gratioſi capet z hic mod coit in ecclie pdicatōib obſuat. Pz igr q ihs aliqn loqbat pabolice z aliqn plane z hoc rationabiliter. Nā ezechiel z alij pphe freqnt vtroq mō loqbant vt pz eo libros intuēti: moyſeſ etiā aliqn loqbat pplo velata facie

aliq̄n vero ſine velamine. Itē iude⁹ arguens contra ihm eo q̄ dicit in parabolꝭ loquor eis vt videntes non videant ꝛc. Arguit ꝯ deū veteris teſtamenti ꝛ per ꝯſequēs ſeipm dicit em̄ dn̄s yſa. vj. Exceca cor pp̄li huius ꝛ aures ei⁹ aggraua quā auctoritatē ihs ita allegauit tā q̄ȝ impletam in ſua p̄dicatōe p quam ſimplices ꝛ illr̄ati fuerūt illuminati in ap̄lis ꝛ ſacerdotes ꝛ ſcribe fuerūt excecati. De cauſa hui⁹ cecitatis dictū fuit ſupra ꝯſideratōe p̄ma hui⁹ tercij libri. Nec obſtat q̄ verba yſaie ſunt hic aliq̄liter mutata. Nā ap̄li ꝛ euangeliſte allegantes ſcripturā veteris teſtamenti magis curauerūt allegorie ſenſum q̄ȝ verba. Hec autē excecatio fuit ab antiquis doctoribus iudeoꝝ exponentib⁹ in libro Afre .i. decoris illud qđ dixit moyſes deutronomij. xxij. c. generatio praua atq̄ȝ ꝑuerſa heccine reddis dn̄o popule ſtulte ꝛ inſipiēs. gloſa ſtulte in his qui p̄ceſſerūt inſipiens ad futurū ſeculū p qđ intelligit tempus meſſie i gloſꝭ hebraicis vbiq̄ȝ. Qđ aūt vlterius dicit ihm deſtruere v̄bū dn̄i dicentis. Nolo mortē pctōris ꝛc. non valet. Nā in pp̄lo ſunt aliqui pctōres penitētes: ꝛ aliqui obſtinati. De penitentibus dicit dominus verbū iſtud ꝛ multa conſilia. De obſtinatis vero dicit ꝯminatōem aſpaȝ ꝛ totalē deſtructōem Job. xxj. ca. ducūt in bonis dies ſuos ꝛ i pūcto ad inferna deſcendūt: ꝛ h̄ patet per effectuȝ de thore ꝛ ſibi adherentibus. numeri. xvj. Et iō ſi arguit iudeus ipȝ deſtruxiſſe dn̄i verbū eadeȝ rōne ſequitur qđ deſtruit deus verba ſua qđ eſt iniquū ꝛ ꝯ ſeipm maxime in verbꝭ vbi i eodē contextu lr̄e talis modus loquēdi contrari⁹ de obſtinatis ꝛ penitētib⁹ frequent̄ inuenit̄. Vn̄ exodi. xxxij. ca. dicit Ego occidam ſcilicet obſtinatos ꝛ ego viuere faciā ſcȝ penitētes. ꝛ. pſal. lxxvij. Cū occideret eos q̄rebant euȝ ꝛ reuertebant̄ ꝛc. Occiſio refert̄ ad obſtinatos pctōres. Reuerſio vero ad penitentes qui alioꝝ pena territi reuertebant̄ ꝛ penitebant.

Contendit q̄ ihesus xp̄s non eſt deus q꞉ orauit

Decimūoctauū argumentuȝ iudeoꝝ ex euangelio ſumit̄ ex illo verbo Math. xxvj. ca. tūc venit cū illis ihus in villaȝ que dr̄ gethſemani ꝛ dixit diſcipulis ſuis: ſedete hic donec vadaȝ illuc ꝛ orem. Ex h̄ arguit ſic iudeus. Si ihus eſt deus q̄n̄o orauit ipius em̄ dei nō eſt orare: ȝ ab alijs orari vt ſic liceat loqui. Per ſupius dicta facilius iſtud argumentū iudaicū ſoluit̄: q꞉ declaratū eſt ſupra p ſcripturas hebreoꝝ q̄ meſſyas in veteri teſtamento ꝑmiſſus futur⁹ erat verus homo ꝛ verus deus in vna ꝑſona. Itē q̄ redempturus erat mundū p paſſionē ſuā in humana natura. Itē q̄ ihs nazarenus eſt verus meſſias iudeis ꝑmiſſus: iō habuit corpus paſſibile et mortale ꝓ nr̄a redemptione vſq̄ȝ ad ſuā reſurrectionē in q̄ habuit corpuſ immortale ꝛ glorioſum. Dicendū ergo q̄ ihs nazarenus in humanitatē ꝓ nob aſſūpta in q̄ eſt minor patre orabat eum ꝓ nobis ſicut ſcribit̄ yſa. liij. ꝛ ꝓ trāſgreſſoribus orauit vt ſcȝ non perierent qđ capl'm intelligit̄ de xp̄o ad lr̄am ſicut ſupra ſepe declaratū eſt. Orauit etiam pro ſeipſo Johis. xvij. capitulo pater clarifica filiū tuū ꝛc.

Contendit Jhesus xp̄s nō eſt deus q꞉ fuit triſtis ꝛ timuit

Decimūoctauū argumentuȝ iudeoꝝ ex euangelio ſumit̄ ex illo loco Math. q̄ ſupra. Aſſumpto petro et duob⁹ filijs zebedei cepit triſtari ꝛ meſt⁹ eſſe: tūc ait illis. Triſtiſ eſt aīa mea vſq̄ȝ ad morteȝ. ſequit̄. ꝓcidit in faciē ſuā orās ꝛ dicēs. pr̄ ſi poſſi

bile eſt tranſeat a me calix iſte. Ex his arguit iude⁹ dupliciť. Primo ſic. ſc͠is vnq̃ audiuit de deo loqui tremente et timente cũ deus ſit oĩpotens ad faciẽdu; quod vult ſine difficultate. Si aũt dicatis ꝙ iſte timor ⁊ tremor in carne fuit: ſ; non in anima: quis eſt ita fatuus qui ignoret carne; dolere ⁊ timere niſi ꝑ animã. Item ſc͠do ꝑ hoc ꝙ dicit tranſeat a me calix iſte ⁊c̃. patet ꝙ i eo non fuit virtus ad ſaluandũ vitã ſua; ⁊ carnem. Rñdetur ꝑſuppoſito ꝙ ſepe ſupra declaratũ eſt ꝙ ihus eſt ver⁹ de⁹ ⁊ verus homo. Ad ꝑmũ dr ꝙ timor ⁊ tremor ⁊ ſimilia non fuerũt in natura diuina: quia hoc eſt impoſſibile niſi tm̃ methaphorice ſicut Geñ. vj. ca. dr ⁊ tactus dolore cordis intrinſecus delebo inquit hoĩem que; creaui a facie terre. Silr nec in natura humana q̃ntum ad partẽ anime ſuꝑiorẽ que eſt intellectiua in q̃ ihs ab inſtãti ſue ꝯceptionis fuit cõꝓhenſor ⁊ ſummo gaudio fruebať. S; q̃ntũ ad ꝑtem aie inferiorem que dicit ſenſitiua ⁊ eſt in organo corꝑali in qua ihs fuit viator fuerũt ꝑdicta ad opus noſtre redemptõis: ⁊ vt in ipo oñderet vere natura ſenſibil' cõtra futuros hereticos q̃ dicturi erãt ꝙ xp̃s non habuit corpus paſſibile ſ; celeſte. Ad ſc͠dm cũ inducit tranſeat a me calix iſte. Dicendum ꝙ hec petitio erat ſenſualitatis ſicut mouentis q̃ naturaliter horret mortẽ: ſ; erat rõnis ſicut ꝓponentis tm̃ ꝑ quã tñ rõne ihe⁹ acceptabat mortẽ quia voluntas rationalis in eo erat totaliter voluntati diuine ꝯformis. Ideo dicebat verũtamẽ non mea ſ; tua voluntas fiat. ⁊ accipit hic volũtas ꝑ appetitu ſenſitiuo quẽ appetitũ intellectus ſuꝑabat. Ideo de ipo ſcribit yſa. liij. cap. Oblatus eſt q̃r ipſe voluit. in hebreo ſic habet: anguſtiatus eſt quia ipe voluit. ⁊ infra eodem ca. q̃r ipſe tradidit in mortẽ animã ſuã. ⁊ cũ ſceleratis reputatus eſt: ⁊ ꝓpter h̃ dicebat Matth. xxvj. ca. Spũs quidẽ ꝓmptus eſt. i. voluntas rõnis ꝓmpta eſt ad mortẽ caro aũt infirma. i. ſenſualitas: ⁊ h̃ inuenit non ſolũ de iheſu nazareno ſ; etiã in martiribus in nouo teſtamento: ſic patet de multis ⁊ etiam in veteri teſtamẽto de Machabeis ab anthiocho tormentatis ⁊ de heleazaro de quo dicit. ij. Machabeoꝝ. vj. capi. ſ; cũ plagis ꝑimeretur ingemuit ⁊ dixit Dñe qui habes ſanctã ſcientiã tu ſcis q̃r cum a morte poſſim liberari graues corꝑis ſuſtineo dolores: ſ;m aiam aũt .i. partẽ aie ſuꝑiorẽ libenter hec patior. Qđ aũt arguit iudeus ꝙ caro non dolet timet ⁊ triſtať niſi ꝑ animã hoc eſt verũ de anima ſenſitiua: ſ; quia neſcit diſtinguere inter ſenſum ⁊ intellectu; iõ facit ridiculoſum argumentum.

Contendit ꝙ chriſtus non ẽ deus quia iuit ad ficulneã ad ꝑquirendu; fructus q̃ non habebat niſi folia ⁊ quia maledixit ei cũ nihil nocumẽti ſibi fecerat

Viceſimũ argumentũ iudeoꝝ ex euãgelio ſumit ex illo quod ſcribit Matth. xxj. Mane aũ reuertẽs in ciuitatẽ eſuriit ⁊ videns fici arborẽ vnam ſecus viã iuit ad eam ⁊ nihil inuenit in ea niſi folia tm̃: et ait nunq̃ ex te naſcať fructus in ſempiternũ ⁊ arefacta eſt cõtinuo ficulnea. Ex his arguit ſic iudeus. Si iheſus fuiſſ; deus cognouiſſet a longe fructũ ficulneum non hr̃e nec ad eam iuiſſet. Ite; cu; ipſe dicit benefacite his q̃ oderunt vos: q̃mo maledixit arbori q̃ nihil nocuerit ſibi? ⁊ iõ videť hoc feciſſe ex ire perturbatione. Dicendum ꝙ iheſus non ſolum inquantũ deus quem nihil poteſt latere ſciuit fructum in arbore nõ eſſe ſ; etiã inq̃ntũ homo quia quilibet etiã ſatis ſimplex poterit illud ſcire cũ

non eſſet tempus ficoꝝ vt dicit Marci.xi.ca. Ad qđ ergo iuit ad arborē fructu vacuā. Dicendū ꝙ ſicut ꝓphe veteris teſtamenti aliqñ ꝓphetabāt verbis aliqñ ſenſibibus ſignis. ſicut Iheremias ꝑdixit deſtructionē ciuitatis ihr̄lm ꝑ caldeos ⁊ portauit cathenas ligneas in collo ſuo vt hr̄tur Ihere. ca.xxviij. ad ſignificandū ꝙ populus cathenis vinctus duceret in captiuitatē. ita ihs q̄ hic dicit ꝓpha magnus.x.ca. ⁊ de q̄ ꝑdictū fuit deutro.xviij.c. ꝓphaꝫ ſuſcitabit vobis deus de fribus veſtris ⁊c̄. deſtructionē ciuitatis ihr̄lm futuraꝫ ꝑ romanos ꝑdixit Luce.xix. eo ꝙ nō cognouiſſet tpus viſitationis ſue ſcꝫ per xp̄m. Que quidem cognitio ad ſacerdotes ⁊ legis ꝑitos ptin ebat ⁊ ideo defectū eoꝝ ⁊ punitionē ſignauit ꝑ ſenſibile ſignū arboris fructu carentis. naꝫ ipſe veniens ad ſacerdotes ⁊ legiſꝑitos quoꝝ fructū boni eſuriebat vacuos bonis opibus inueniebat ⁊ ꝑ maledictionem arboris eos a deo maledictos ſignificauit. Et per eius arefactionē eorum deſtructōem ꝑfigurauit. Naꝫ poſtea capta ciuitate ꝑ romanos cū ſacerdotes miſericordiā peterent: titus iuſſit eos occidi dicens eos eſſe de generes dei qui templo deſtructo cuperēt ſuꝑuiuere. Patet igit ex ꝑdictis ꝙ iheſus circa ficulneam nihil faciebat ex ignorātia ſeu ꝑturbatione ire: ſꝫ ex magna rōne ⁊ miſterij ſignificatione.

Contendit ꝙ iheſus chriſtus nō eſt de⁹ q: accepit ab alio poteſtatē dicens data ē mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra

v Iceſimūprimū argumenū iudeoꝝ ex euangelio ſumit ex illo verbo Math.vlti. ca. data ē mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Ex h̄ arguit iudeus ꝙ ihs non ſit deus qui ex ſe ē potentiſſimus ⁊ ab alio non accipit poteſtatem. Si aūt dicat ꝙ a pr̄e data eſt ſibi poteſtas hoc non valꝫ: q: xp̄iani dicūt patrem ⁊ filiū eſſe eq̄les. Dicendū ꝙ in ihu duplex eſt poteſtas ſicut eſt duplex natura. Vna eſt ptās diuina quā habet ab eterno non tamē a ſe: ſꝫ a patre a quo eſt diſtinctus in ꝑſona: non tñ in hoc minor eſt patre q: ab eo accipit eandem in numero naturā ⁊ ptātem ſic ſepius ſupius dictū eſt tñ ihs non loquit hic de iſta poteſtate: ſꝫ de alia quā a deo accipit in humana natura. Nam ab inſtanti aſſumptionis hūane nature ad ꝑſonaꝫ filij illa natura habuit excellentiā ſup omnē creaturā auctatiue: non tamē executiue. naꝫ inter omnes apparuit in forma ſerui. ī hūana natura paſſibili ꝓpter miſteriū noſtre redemptionis ad implendūꝫ ſicut fuerat ꝑdictū yſa.liij. Vere lāguores noſtros ipe tulit ⁊ dolores noſtros ipe portauit. Diſciplina pacis nr̄e ſup eū ⁊ liuore eius ſanati ſumus qđ intelligitur ad lr̄am de xp̄o etiā ſm antiq̄s doctores hebreoꝝ ꝓut dictum fuit ſupra libro pmo in q̄one noni theſauri. Sꝫ in ſua reſurrectione accepit hāc ptātem executiue: iō tūc dixit: data ē mihi oīs poteſtas ⁊c̄. Tamē in iudicio finali oīa plenius erūt ſubiecta ſibi ſic oñdit apoſtolus ad Hebre.ij.ca. Per hanc tamen ptātem q̄ finita eſt non eſt nec erit equalis deo patri. Sic ergo patet rñſio ad obiecta iudeorum ex euāgelio.

Contendit ꝙ ihūs chriſtus nō ē vnus deus cū pr̄e ⁊ ſpūſācto q: ipſe deſcēdit ī vteꝝ ꝟginis ⁊ non pr̄ ⁊ ſpiritusſanctus

v Iceſimūſecundū argumentūꝫ iudeoꝝ accipit ex ꝟbis xp̄ianorū Vñ dic̄ iude⁹ ſic vos xp̄iani dicitis ꝙ ē vn⁹ creator ⁊ ꝙ xp̄s veſter ē fili⁹ eius ⁊ ꝙ deſcēdit de celꝰ ſine ſeps-

tione a pr̄e ⁊ a ſpūſctō.q̄ñ ergo vos di-
citis ꝙ filius deſcendit in vtero v̄ginis
quero ſi tūc pater ⁊ ſpūſſctūs fuerunt
ab eo ſepati aut nō. Si dicatis ꝙ ſic: ē
ꝯdictio in verbis vr̄is qꝛ dicit̄ ꝙ deſcē
dit ſine ſepatione ab eis. Si v̄o dicat̄
ꝙ non: ſequit̄ ꝙ pater ⁊ ſpūſſctūs ſunt
incarnati ſic̄ ⁊ filius qd̓ vos negatis.
Dicendū ꝙ deſcenſus filij in vteꝝ v̄gi
nis non eſt intelligendus ꝑ motū loca
lem: ſꝫ ꝑ nouū effectū in virgine: q̄ q̄dē
effectus ē coniunctio diuine nature et
hūane in vna ꝑſona. Hec igit̄ ꝯiūctio
poteſt cōſiderari dupl̄r. Vno mō effe
ctiue ⁊ ſic facta fuit a trib⁹ ꝑſonis ſcꝫ a
pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpūſctō: nā eoꝝ opa ſunt in
diuiſa. Alio mō terminatiue ⁊ ſic illa
ꝯiūctio terminata eſt ad ꝑſonam filij:
ꝓpt̄ qd̓ ſol⁹ filius d̓r incarnatus: licet
aūt ad h̓ nō poteſt poni exemplum ꝙ
nō hēat plus de diſcōueniētia q̄ꝫ de cō
uenientia tñ q̄ñtū ad aliq̄d poteſt poni
cōueniens. Ponat̄ igitur caſus. plato
ſortes. cicero. tractāt mr̄imoniū berthe
cū ſorte qui eſt media ꝑſona. Si igit̄ q̄
rat̄ a quo eſt effectiue iſta mr̄imonialis
ꝯiūctio: ptꝫ ꝙ a tribus. Si aūt q̄rat̄ ad
quē ē terminatiue ptꝫ ꝙ ad ſortem tm̄
ꝓpter qd̓ ipe ſolus d̓r ⁊ eſt berthe mari
tus. Sic ſuo modo ē in ꝓpoſito: quia
licet pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs ſint vnū in
natura: tamē ſunt diſtincti in ꝑſonis.
Incarnatio vero terminata eſt ad fili-
um ꝓut ꝑſonaliter diſtinguit̄ a patre ⁊
ſpūſctō: non tñ dicit̄ ſepatus ab eis: qꝛ
nomē ſepationis nō accipit̄ in diuinis
ꝑſonis quia ſignificat diuerſitatem eſ-
ſentie non aūt ſic nomē diſtinctionis.
Item habemus aliud exemplū in tri-
bus domicellis induētib⁹ tertiā illa-
rū de quibus poteſt dici ꝙ quicq̄d fac̄
vna facit alia. vna tñ ſola iduit. Eodeꝫ
mō dicendū ē ꝙ opus incarnatōis ali-
q̄ñ attribuit̄ prī vt ibi. Cum aūt venit
plenitudo tp̄is miſit deus filiū ſuū ⁊c̄.
ad Gala. iiij. Q̄ñq̄ꝫ autē filio attribuit̄
vt ibi Exiui a patre ⁊ veni in mundū.
Johānis. xvj. ca. Q̄ñq̄ꝫ attribuit̄ ſpūi
ſancto vt in ſimbolo. Qui conceptus
eſt de ſpūſctō: ſꝫ hec iō dicunt̄ qꝛ opus
incarnationis fuit maxime potētie ſa-
pientie ⁊ bonitatis que tribus ꝑſonis
attribuūtur ſolus tñ filius terminatiue
vt dictū eſt indutus eſt veſte carnis hu
mane iuxta illud ad Philippeñ. ij. Ex
inaniuit ſeipm̄ formā ſerui accipiens ī
ſimilitudineꝫ hominū factus et habi-
tu inuentus vt homo. Sic igit̄ patꝫ ꝙ
ad dictū xp̄ianoꝝ de incarnatōe nō ſe-
quit̄ ꝯdictio ſeu aliud incoueniens.

Qꝛ ihesus chriſtus nō ē de⁹ qꝛ fuit miſſus ſiue mittens

v Iceſimūtertiū argumentūꝫ iu-
deoꝝ eſt. Quero vobis xp̄ia
nis dicit iudeus: vtrū videlicet
xp̄s fuit mittens vel miſſus. Si dica-
tis ꝙ miſſus: q̄s vnq̄ꝫ audiuit deū miſ
ſum ad alterū: q̄ dicat hoc eſt aptum
mendatiū. Si aūt dicatis ꝙ ē mittens
vos facitis eū mendaceꝫ: qꝛ dic̄ Joh̄is
viij. ⁊ ego non ſum ſolus ſꝫ ego ⁊ q̄ mi
ſit me pater. Dicendum ꝙ dei filius ē
mittens ⁊ miſſus. fuit eñ miſſus i mū
dum a patre ⁊ ſpiritu ſancto in ſua in-
carnatione benedicta ſicut ſupius fu-
it declaratū argumento. xxiij. q̄rte cōſi
derationis ꝑ auctem yſa. xlviij. ⁊ nunc
miſit me dominus ⁊ ſpiritus eius hec
dicit ſanctus tuus redemptor iſrl̓. Eſt
etiam mittens ſpiritumſanctum ſic̄ di
cit Johannis. xv. mittaꝫ vobis ſpiritū
veritatis ⁊c̄. Circa qd̓ ſciendum ꝙ miſ-
ſio alicuius iportat dupliceꝫ h̓itudinē
vnam ad mittentem ſcd̓m quam ali-
modo miſſus procedit a mittente. Ali
am ad terminum ad quem mittit̄ ſm̄
quam miſſus eſt vbi prius non erat vl̓
eſt ibi alio mō q̄ꝫ prius: licet aūt i diui
nis ñ fit ꝓceſſus vni⁹ ꝑſone ab alia ſm̄
motū localem vel ſepatōeꝫ realē: tñ eſt

ibi pceſſus ſm originē q2 fili⁹ pcedit a prē ⁊ ſpūſſctūs ab vtroq3 ſic igr filius ⁊ ſpūſſctūs habent hitudinē ad mittē tem. Habēt etiā hitudinē ad tminum miſſionis nō tñ ſic intelligēdo q incipiāt eē vbi pri⁹ nō erāt ſimplr quia de neceſſitate ſunt vbiq3 p eſſentiā potētiam ⁊ pñtiam ſicut patet Ihere.xxiij. Celū ⁊ terrā ego impleo dicit dñs. S3 ſic intelligēdo q incipiāt eē vbi prius erant. tñ alio mō dicit fili⁹ miſſus i mūdū a prē qñ incepit ibi eē vt hō vbi tamen prius erat vt de⁹ Joh.j.ca. In mūdo erat ⁊ mund⁹ p ipm fact⁹ ē ⁊ mund⁹ eū nō pgnouit. In ppria venit ⁊c. ⁊ ſpirituſſctūs ſilr dr miſſus aplis viſibilit qñ ſup eos apparuit ſigno viſibili. Nā hoc mō pri⁹ nō erat ibi. ⁊ quotidie mittit inuiſibiliter ad ſctificādū creatura3 rōnalē. q2 incipit ibi eē p grām ſcificātē3. vbi tñ pri⁹ erat p eēntiā pñtiā ⁊ potentiā. Ad argumentū iudei patet q ñ eſt contradictio. quia licet fili⁹ ſit mittens ⁊ miſſus nō eſt ſm idem.

Contēdit q ieſus criſt⁹ non ē de⁹ q2 locut⁹ ē ſathā ſtudet ad interficiendum me.

Viceſimūquartū ⁊ vltimū argumentū iudeoꝝ eſt in libro ſimonis cephe dic Jhs. Ecce ſathā ſtudet ad interficiendu3 me de manu dñi ⁊ nō dabit me in manu ſathan. Ex hoc arguit iude⁹ dicens. Quare nō cōfundemini vos xpiani dicere iſtū deū ſic loqntē. Dicēdū q iſte iude⁹ falſu3 accipit. Nam in eplis petri aut alibi ñ inuenit hoc dcm a ihu nazareno tamē ſi hoc dixiſſet ⁊ factū fuiſſet nullū incōueniens ſeqret. Nā ſupra declaratū ē q ihs eſt ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ hō in vna perſona. ipe vero ſicut de⁹ pmiſit ſe inqniu3 hō a diabolo tēptari ⁊ de loco ad locū portari vt ſupradcm eſt. ⁊ q2 pr ⁊ ſpūſſanctus ſunt vnus deus cū eo. Ideo ab ipis fuit etiā iſta pmiſſio. Iō ſi ſathan hoc mō fuiſſet pmiſſus querere q iudeus allegat falſo nullū inconueniēs ſeqretur. Patet etia3 iudei falſitas vt dicit Nicolaus de lira p hoc q obiectiones ſuas in apto mēdacio tminauit.

Tractat de bello iudeoꝝ p argumēta ſumpta ex natura ⁊ allegāt cōtra legē chriſti.xxiiij.impoſſibilia.

Exta cōſideratio eſt de bello iudeoꝝ per argumenta ſumpta ex natura. Sicut eñ mille nocēdi modos habet diabol⁹ ſic ⁊ iude⁹ ei⁹ fili⁹. Cū eñ miſerabiliter duo bella pria pdiderūt tāq3 homines ſine lege. ad ſpeculū nature ſe vertentes vigintiquatuor impoſſibilia nature mouēt contra noſtru3 fidei fortaliciū. ſi forte poſſint illud expugnare ac ſi muſca volatu alaꝝ ſuaꝝ niteretur obſcurare claritatem ſolis.

Impoſſibile ē deū iqnari qđ tamē ſequeretur ſi icarnaretur in corpore mulieris.

Primū impoſſibile mouet circa incarnatōe3 filij dei. Arguūt ergo iudei ſic. Impoſſibile eſt deū inqnari ergo impoſſibile eſt deu3 incarnari. añcedens eſt cōiter pceſſum ꝗ pñtia pbat. q2 ad oppoſitū conſeqntis ſeqt oppoſitū añcedētis. Seqt eñ ſi poſſibile eſt deum incarnari ergo poſſibile eſt deū inqnari. q2 ſi de⁹ icarnaret ingrederet in corpe mulieris q ē res imūda ⁊ pñter inqnaret. Reſpōdetur negādo conſeqntiā ⁊ ad pbatōne3 q ex incarnatōe in corpe mulieris ſeqtur inqnatio. cū mulier ſit res imūda ⁊ ex contactu immūdi pollunt tangēs Dico q hec probatō nulla eſt. quia cū lux ſolis tangat res imūdas ⁊ non inqnet. qnto magis de⁹ q ſolem fecit: inqnari a nullo immundo poteſt. Item ⁊

ſi concederet de alijs mulierib⁹ qꝛ im
mūde ſint de virgine tamen matre dei
nullaten⁹ concedit qꝛ ipa mūdiſſima
fuit. De ipſa em̄ prophetauit Jhere-
mias ca.iij. Nouū faciet domin⁹ ſup
terram mulier circūdabit virū. in q̄ oſtē
dit q̄ hec mulier mūdiſſima fuit in cō
ceptu ſuo et natiuitate. alias non eſſet
nouū. qꝛ antiquū eſt mulieres concipi
et generari in peccatis. Item alij infan-
tes inquinant in ventre matris ⁊ iſtud ē
antiquū ſed fuit nouū in ventre virgīs
q̄ vir ille de q̄ loq̄tur propheta. plenus
ſcientia et virtute ab inſtanti ſue cōce-
ptionis immūdiſſimo illo vtero mun-
diſſime contineret. nec matricem mu-
lieris quā deus ordinauit locū natu-
re humane concipiende reputare de-
bem⁹ locū immūdū nec malū ſed tāq̄
meliorem datū ab eo nature humane
in actu. qꝛ ibi intus intrauit ſpūſſanct⁹
ad ſampſonem ⁊ ad Jheremiam et ad
Johannem baptiſtam. ⁊ ibi int⁹ i. cor-
pore illo creat de⁹ de nouo animā ra
tionalem in qualibet creatura que fu-
it erit. De mūdicia etiam hui⁹ mulie-
ris prophetauit ſalomon canticorum.
iiij. ipā laudando in perſona dei pa-
tris dicēs. Tota pulcra es amica mea
⁊ macula nō eſt in te. ecce q̄ clare abſ-
q̄ macula ⁊ immundicia ipam cōfitet
Item eam amplius laudando in eo-
dem libro dicit. Sicut lilium inter ſpi
nas ſic amica mea inter filias. Vocat
aūt de⁹ filias ſuas oēs v̄gines q̄ opera
caſtitatis pietatis ⁊ virginitatis fecerūt
Sed propter excellentiſſima opa vir-
ginis inter filias ſuas eam liliū vocat.
qꝛ ⁊ ſi ille ſint filie tamen cū aliquibus
ſpinis originalis vel venialis culpe fu
erūt. Hec aūt liliū iter ſpinas ſine ſpi-
nis culpe ⁊ immundicie. Ne mireris
ergo iudee ſi in virgīe mundiſſima de
us tm̄ voluerit humiliari q̄ in ea ſit in
carnatus ſine inquinatione quacūq̄ et
de ea naſci virgīne permanente propt̄
noſtrū amorem. Hanc em̄ hūiliatōnē
videbis q̄ de⁹ oſtendit moyſi in figu-
ra q̄n ſe demonſtrauit eidem in figura
rubi. nūq̄d non erant multe alie arbo-
res nobiliſſime. noluit tamen appare-
re niſi in infimiore arbore vt ſummā
hūilitatem ſuam oſtenderet. ⁊ ſic non
cōburebatur de⁹ in rubo q̄ videbat ar-
dere nec in virgine inq̄nabatur que ab
alijs ſicut alie mulieres reputabāt cō-
cepiſſe. ⁊ ſic rub⁹ ardebat ⁊ non cōbu-
rebat ſed manſit integer ⁊ incorrupt⁹.
ſic ⁊ virgo maria integra ⁊ incorrupta
mente et corpore ſemper permanſit.
In hac ergo virgine de⁹ deſcendit ibi
ſe hūiliauit verbū caro factū mundiſſi
ma conceptione virginei ⁊ mūdiſſimi
thalami. Et ſi dicat iude⁹ q̄uō eſt poſſi
bile deū hūiliari cū ſit altiſſim⁹. Dico
q̄ dei hūilitas nihil tollit de ei⁹ pfectō
ne ſed extollitur ⁊ ſuperexaltat eius cle
mentiſſima bonitas ex amore ꝓ hūa-
ni generis redemptōe. q̄ ne ſit tibi dif
ficile teſtimonijs legis tue pandere ꝓ
pono ei⁹ hūilitatem. qꝛ non ſolū ſe hu
miliauit in virgine concept⁹ ⁊ de virgīe
natus ſicut dictū eſt. Sed ⁊ vltra ſe hu
miliauit humiliſſime inter homines
conuerſat⁹ ſicut declarat zacharias ca.
ix. Gaude ⁊ letare filia ſyō ecce rex tu-
us venit tibi iuſtus ⁊ ſaluator ⁊ ipe pau
per ⁊ aſcendēs ſup aſinā. Ecce nimia
hūiliatio q̄ ille qui eſt dominus celo-
rū ⁊ terre oīmq̄ diuitiarū venit pauper
manſuet⁹ ſine aliquib⁹ diuitijs mūdi.
⁊ ſuper aſinā aſcendens q̄ vnus miſer
iudeus ignominiam reputaret. Pre
dicta ꝓphetia ad literam etiā ſcd̄m he
breos intelligit de meſſia de quo ꝓba
tum eſt ſupra argumento. xxij. q̄rte cō
ſideratōnis huius tercij libri. q̄ debe
ret eſſe deus ⁊ probatū eſt ſupra etiam
primo libro in apertione. xij. theſauro
rū q̄ iſte verus meſſias deus ⁊ homo

est ihs nazaren⁹. Scdm testimonium est dauid ꝓphe q̄ in psalmo.cxxxvij.i persona dei loq̄ns ꝛ ostendens ꝙ de⁹ nimis debebat hūiliari accipiēdo pteritū ꝓ futuro. Dicit. Credidi ꝓpter qđ locutus sum ego aūt hūiliat⁹ sū nimis Ego dixi i excessu meo omnis homo mendax. Sed supple. Ego satisfaciā ꝓ omnib⁹ illis q̄ cōuersi fuerit ad me scȝ ꝑ humilitatē passionis mee. Ideo sequit̄. Quid retribuā dn̄o ꝓ omnib⁹ q̄ retribuit mihi. Calicē salutaris accipiam ꝛ nomen domini inuocabo. Ecce qn̄o declarat nobis fili⁹ dei q̄ licȝ sit altissim⁹ in excessu suo nimis tamē est hūiliatus ꝓpter nos. qꝛ nos oēs mēdaces eēm⁹ si diceremus ꝙ possum⁹ facere satisfactionē deo patri ꝓ culpa gener̄ hūani. Et qꝛ ei⁹ vnigenit⁹ fili⁹ sic se hūiliauit ꝓpter nos nō solū nascendo ꝛ cōuersando inter hoies ȝ etiā factus est obediens vsq̄ȝ ad mortē crucis ꝓpt qđ et deus exaltauit illū ꝛ dedit illi nom qđ est sup oē nomē. vt dr̄ ad Phil. ij. Hinc est ꝙ credentes in xp̄o nō solū exaltabunt̄ in alia vita sed etiā exaltati sunt in pn̄ti. qꝛ est eis data potestas super terram. ꝛ non credentib⁹ ē ablata. sic em̄ impletū est canticū virginis. Deposuit potentes de sede. s. iudeos icredulos. ꝛ exaltauit humiles. s. credētes xp̄ianos. Attēde ergo q̄nta fuit humilitas xp̄i. non em̄ solū hūiliauit se deo patri factus obediēs vsq̄ȝ ad mortē crucis. q̄ erat vilior ꝛ turpior mors q̄ tunc dabat̄. sed etiā nō contradixit discipulo proditori eū vendenti. nec contradixit venditioni. nec ꝯdixit malicie iudeoꝝ ipm ementi. nec ꝯdixit seniorib⁹ ppl'i ipm falso accusantib⁹. nec contradixit pontificib⁹ sacerdotū eū iudicantib⁹. nec contradixit pncipib⁹ terre ipm sententiantib⁹. nec ꝯdixit ministris iusticie ipm crucifigentib⁹. omnia ergo q̄cūq̄ȝ in eo voluerūt facere facta st. nec aperuit os suū in summa patientia ꝛ humilitate vt impleret voluntatē patris ꝛ vt nobis preberet exemplū humilitatis. ꝛ si ꝓphe voluntati diuine se hūiliauerūt. Hoc fecerūt vel ꝓpter suum ꝓprium interesse vel aliqua excusatione. sicut Noe obediens deo se hūiliauit faciendo archā vt saluaret se. abraham si dimisit terram hoc fecit vt liberaret ꝛ magnus fieret. Moyses excusauit se cū eū dn̄s misit ad pharaonem dicendo ꝙ erat impeditus in lingua. ysaias excusauit se dicendo ꝙ hitauit inter vsperas. Jheremias excusauit se dicendo ꝙ erat puer. yonas ꝙ non poterat Abacuc ꝙ non sciret. ꝛ sic đ alijs Sed xp̄s nūq̄ȝ se excusauit nūq̄ȝ murmurauit. ꝛ sic patet summa humilitas saluatoris in quo hūanitas ei⁹ glorificauit diuinitatē sup oēs ꝛ diuinitas exaltauit eū sup oia opa sua. Patȝ ergo ꝙ diuine altitudini nō repugnat hūilitas. nec ei⁹ puritati virgineo vtero icarnari. ꝛ qn̄o etiā v̄go btā mūdissima est et sine macula.

Impossibile ꝙ corp⁹ christi sit eiusdē rōis cū nr̄o cū nō sit ex maris semine generatum.

SEcūdū ipossibile est. Vos cristiani dicitis ꝙ ihs nazarenus concept⁹ est sine virili semine. Itē affirmatis ꝙ corp⁹ ei⁹ fuit eiusdē nature cū nr̄o hoc videt̄ impossibile. qꝛ cū hō naturaliter generatus habeat corpus naturaliter constitutū ex semine maris ꝛ eo ꝙ femina submistrat qcq̄đ sit illđ. ergo ipossibile est corp⁹ cristi eē eiusdem nature cum nr̄o. si non est ex maris semine generatum. Ad istud argumentum respondetur. Et p̄ declaro ꝙ necesse fuit hominem illuȝ ex virgine matre nasci absq̄ȝ virili semine. sicut tangit sanct⁹ Thomas in summa contra gentiles libro. iiij. ca. xliiij. Semen em̄ viri requirit̄ in generatōe

humana.tanq̄ ꝑncipiū actiuū ꝓpt virtutem actiuā que in ipo eſt. Sȝ virtus actiua in generatōe corꝑis xp̄i nō potuit eē naturalis.q꞉ virt⁹ naturalis nō ſubito ꝑficit totā corꝑis formatōnē ſed ad h̄ indiget tp̄e.corp⁹ aūt xp̄i i ipſo ꝑncipio ſue conceptōis fuit foꝛatū ꝛ organiȝatū ſimul caro ꝛ animata caro.Relinquit ergo ꝙ generatō chriſti humana fuit abſq̄ virili ſemine.Item ſemen maris in generatōe aīalis cuiuſcūq̄ trahit ad ſe.materiā quā maꝶ miniſtrat q̄ſi virtus q̄ eſt in ſemine mariſ intendat ſuū ꝑpius cōplementū vt fineȝ totius generationis. Unde ꝛ cōpleta generatōne ipm ſemen immutatuȝ et cōpletū eſt ꝓles q̄ naſcitur.Sed in generatione hūana xp̄i fuit vltim⁹ generis termin⁹ vnio ad diuinam ꝑſonam non aūt aliqua perſona ſeu yꝑoſtaſis humana conſtituenda.vt ex predictis patet.Non igitur in hac generatione potuit eſſe actiuū ꝑncipiū ſemen viri ſed ſola virtus diuina vt ſicut ſemē viri in generatōe cōi hominū in ſuā ſb̄am trahit materiā a matre miniſtratā. ita eandem materiā in generatiōe chriſti v̄bū dei ad ſuā vnioneȝ aſſumpſit. Similiter aūt manifeſtū eſt ꝙ conueniēs erat vt in ipa generatōe hūana v̄bi dei aliqua ꝓprietas ſpūalis generationis reluceret.verbū aūt ſcd̄m qd̄ e dicente ꝓgreditur ſiue interius conceptū ſiue exterius ꝓlatum corruptionem dicēti nō aufert ſed magis ꝑfectionis plenitudo ꝑ verbū attendit in dicēte.conueniens igitur fuit vt ſic verbū dei ſm̄ humanā generationē conciperet ꝛ naſceretur vt matris integritas nō corrūpet Cū h̄ etiā manifeſtum eſt ꝙ verbū dei quo omnia conſtituta ſunt et q̄ oīa in ſua integritate conſeruantur ſic naſci decuit vt ꝑ omnia mr̄is itegritateȝ ſeruaret.Cōueniens igr̄ fuit hāc generationē fuiſſe ex virgine.Sic ergo hēm⁹ ꝙ neceſſe fuit xp̄m naſci de virgīe mr̄e ei⁹ integritate ſeruata ꝛ ſine virili ſemine. Nūc ſcd̄o ad argumentū ꝙ iſert iꝑoſſibile eē corp⁹ xp̄i eē eiuſdē nature cū corꝑe nr̄o ex quo nō eſt conceptum ex virili ſemine.Dico ꝙ ad h̄ ē manifeſta ratio Ariſto.dicentis ꝙ ſemen maris nō intrat materialiter in conſtitutōnem concepti ȝ ſolū ē ꝑncipiū actiuū. Materia vero corꝑis tota miniſtratur a mr̄e.ꝛ ſic q̄ntū ad mrē̄ corpus xp̄i nō differt a corꝑe nr̄o.Nam ꝛ corpora nr̄a materialiter conſtituta ſunt ex eo ꝙ eſt ſumpū a matre.Si vero aliquis predicte poſitōni Ariſtotel' repugnet ad huc predicta obiectio efficaciā non habet. Similitudo eñ aliquoruȝ aut diſſimilitudo in materia non attendit ſm̄ ſtatum materie in principio generationis . ȝ ſm̄ conditionem materie iam preparate prout eſt in termino generatōnis. Non eñ differt ſm̄ materiam aer ex terra vel ex aqua generatus quia licet aqua ꝛ terra in principio generationis differentia ſunt.tamen per actionem generantis ad vnam diſpoſitionem reducantur. Sic igitur diuia virtute materia q̄ ſoluȝ ex muliere ſumitur poteſt reduci in finem generatōnis ad eandem diſpoſitionem quā habet materia.ſi ſumatur ſimul ex mare ꝛ femia.vnde non erit aliqua diſſimilitudo ꝓpter diuerſitatē materie inter corpus xp̄i quod virtute diuina foꝛatum eſt materia a ſola matre. ꝛ corpora noſtra que virtute nature formātur ex materia etiam ſi ab vtroq̄ parente aſſumātur.Manifeſtum eſt eñ ꝙ pl⁹ differt a materia qui ex viro ꝛ muliere ſimul aſſumitur limum terre de quo primum hominem de⁹ formauit quē vtiq̄ conſtat fuiſſe verū hoīem ꝛ nobiſ ꝑ oīa ſimilē q̄ꝫ materia ſumpta ſoluȝ femina ex qua corpus chriſti formatum eſt. Unde natiuitas chriſti ex virgine nihil derogat veritati humanitatis ipſius.nec ſimilitudini eius

ad nos. Licet enim virtus naturalis requirat determinatam materiam ad determinatum effectum ex ea producendum. Virtus tamen diuina que poteſt ex nihilo cuncta producere in agendo ad materiam determinatam non coartatur. Similiter autem nec per hoc aliquid deperit dignitati matris chriſti quod virgo concepit et peperit quin vera mater et naturalis filij dei dicatur: virtute enim diuina faciente materiam naturalem ad generationem corporis chriſti miniſtrauit quod ſolum ex parte matris requiratur. Ea vero que in alijs matribus ad corruptionem virginitatis faciunt non ordinantur ad id quod matris eſt: ſed ſolum ad id quod patris eſt: vt ſemen maris ad locum generationis perueniat verba ſunt ſancti Thome vbi ſupra. Sic ergo patet declaratum quod licet corpus chriſti abſque virili ſemine ſit conceptum eiuſdem nature vere eſt cum corpore noſtro ex virili ſemine concepto. Sed dicet hic fortaſſis iudeus. Tu chriſtiane ſatiſfacis mihi ex natura quod non ſit impoſſibile iheſum nazarenum conceptum fuiſſe de matre ſine virili ſemine vel ſine carnali patre. ſed volo quod mihi ex ſacra ſcriptura ſi quam habes illud oſtendas. Ad hoc reſpondet venerabilis Petrus alfonſus conuerſus in ſuo dialogo ti. vij. allegans illud yſa. xlv. Rorate celi deſuper et nubes pluant iuſtum aperiatur terra et germinet ſaluatorem: et iuſtitia oriatur ſimul ego dominus creaui eum. propter hoc nanque quod ait Rorate celi deſuper et nubes pluant iuſtum: notauit de celo ſpiritumſanctum fore deſcenſurum. propter hoc autem quod ſequitur Aperiatur terra et germinet ſaluatorem. Corpus virginis accipimus que ſuperueniente ſpiritu ſancto et conceptura et ſaluatorem fuerat paritura: ſed et hoc quod eſt: ego dominus creaui eum: innuitur quod abſque patris carnalis auxilio dominus eum progenuit. Vnde et contra illos qui hoc non credunt intulit in ſequentibus: ve qui contradicit factori ſuo teſta de ſamius terre et alibi. Nunquid dicit lutum figulo ſuo quid facit et opus tuum abſque manibus eſt. Et iterum ve qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis. ſic inuehitur in illis qui de hoc dubitant: et querunt quomodo deus eum genuerit: et beatam cauſantur mariam quod abſque virili commixtione peperit. Item contra incredulos loquens propheta ait. Nunquid ego qui alios parere facio ipſe non pariam dicit dominus. Si ego qui generationem alijs tribuo ſterilis ero ait dominus deus tuus. Sic nanque etiam oſtenditur quod deus eum ſine carnali patre genuerit hoc ſane itelligentibus credo ſufficere quod de matre ſine carnali patre natus fuerat puer ille: hec predictus doctor. Ecce iudee habes auctorem ſacre ſcripture et expoſitorem peritum tui generis in chriſti conceptione ſine virili ſemine. Sed dicit iudeus ex ſupradicta auctoritate ad minus ego poſſum habere quod maria fuit deflorata et corrupta. probatur quia dicit propheta c. a. Aperiatur terra et quid eſt huius terre apertio niſi marie defloratio. Reſpondetur quod per apertionem non intelligitur defloratio vel libidinis feditas: ſed conceptionis fecunditas aperta dicitur fuiſſe quantum ad chriſti ingreſſum non apta per virum ſicut et feneſtra vitrea dicitur apiri radio ſolis non per fracturam vel diuiſionem aliquam: ſed quia radius eam intrat ſecundum ſubtilem ſui naturam. Hoc modo immo ſubtilior dicitur porta clauſa apta eſſe principi ezechielis. xliiij. quia chriſtus vterum virginis per virginitatem clauſam intrauit per ineffabilem modum: verba ſunt Alani in ſuo quadriptico li. iij. ca. lv. Sed dices iterum. Ex quo fuit formatum corpus chriſti in virgine illa. Reſpondetur ſecundum Dioniſium de diuinis nominibus quod ex puriſſimis et caſtiſſimis ſanguinibus virginis: ſed vbi erant iſti puriſſimi ſanguines: reſpondetur quod in corde virginis vt pie credi poteſt ſicut legitur in libro de approbo et proſpero. Ad quod ſunt rationes Prima eſt quia cor eſt nobilius membrum in aia li et primum et locus vite ac vera caro. Secundum

da eſt q2 ille q̄ veniebat dare vitā debe
bat carnē ſumere a mēbꝛo vite ꝛ nō ab
altero. ¶ Tercia ratio eſt q2 coꝛ ē mēbꝛū
in medio animaliū. ꝛ cū in medio con
ſiſtit virt⁹: iō ab eo debuit carneꝫ aſſu
mere. ¶ Quarta ratō eſt q2 ſcriptū ē. pꝛe
be mihi fili mi coꝛ tuū. Ideo illud eſt
qō de⁹ petit a q̄libet nrm̄ cū virgo bea
ta ſeipam dimiſerit in ptāte dei. ſequiꝛ
q deus illud qō petit ab alijs ꝛ ab ea ſi
militer ꝛ cū ipa eidem ſe dederit volun
tarie. ſequiꝛ q ꝛ ipe accepit coꝛ eius ad
foꝛmationē coꝛpis xp̄i filij ſui. ¶ Quīta
ratio eſt q2 coꝛ virgīs lipidi⁹ ꝛ purius
erat q̄ vn̄q̄ fuit vel erit alicuius pure
creature in mūdo. Iuſtū ergo erat q
ex quo deus volebat carnē aſſumere q
accipet de melioꝛi. Sexta rō eſt q2 coꝛ
eſt tēplū ſpūſcti. ꝛ ideo debebat ex eo
carnē aſſumere. Et ſi queras quantuꝫ
accepit de illis ſanguinib⁹ coꝛdis v̄gīs
Diciꝛ q tm̄ accepit q in v̄gine nihil di
minutū fuit de ſua vita nec de ſuo eſſe
Sicut em̄ ade nihil defuit cū de ei⁹ co
ſta deuſ euā foꝛmauit. ſic nec v̄gini ali
quid defuit de ei⁹ vita vel eſſe cū v̄buꝫ
dei de ea carnē accepit. Illi tamen ſan
guines ſtatim fuerūt in mēbꝛo illo. ſcꝫ
in matrice a deo nature humane oꝛdi
nato vbi v̄gine p̄bente ꝯſenſum ſubito
ꝛ in inſtanti ſimul fuit caro ꝛ animata
caro vt ſupꝛadictū eſt. Nec mireris ſi
ſine viri ſemine concepit. hec em̄ mira
bilia deus opaꝛ. Nunq̄d adam fuit in
mūdo ꝑductus ſine ſemine pr̄is ꝛ ma
tris. Nūq̄d eua fuit de ſemine matris
Nūq̄d v̄ga moyſi q̄ deuoꝛauit ſpētes
habuit os. Nūq̄d virga aaron q̄ floꝛu
it habuit radices. Nūq̄d rub⁹ ardebat
ꝛ non habebat pꝛunas. Nūq̄d ſal qō
miſit heliſe⁹ i aquiſ amaris ꝛ fecit eas
dulces erat dulce. Sic ergo non mire
ris ſi virgo beata ſpiritu ſancto coope
rante concepit non ex virili ſemine.

Impoſſibile ē q moꝛs xp̄i ſit ſatiſfactō pꝛo peccato oꝛiginali cū ipſe non ſit moꝛtu⁹ ſm naturā diuinā ſed hūanā ſm q̄ alij hoies non erāt ſufficientes ad ſatiſfaciendum.

t Erciū impoſſibile eſt. Vos cri
ſtiani dicitis q ſpēaliter pꝛopē
peccatū oꝛiginale neceſſarium
fuit xp̄m naſci ꝛ pati. q q̄dem totaꝫ na
turam humanā infecerat homine pꝛi
mo peccāte hoc impoſſibile videꝛ q2 ſi
alij hoies ad ſatiſfaciēduꝫ pꝛo pecca
to oꝛiginali ſufficientes n̄ ſūt nec moꝛſ
xp̄i pꝛo peccatis hūani generis ſatiſfa
ctoꝛia videꝛ fuiſſe q2 ꝛ ipe ſm hūanam
naturā moꝛtu⁹ eſt ꝛ non ſm diuinam.
Reſpondeꝛ q ad ſatiſfaciēduꝫ ꝑ pec
cato toci⁹ hūani generis moꝛs xp̄i ſuf
ficiens fuit q2 q̄uis ſm hūanā naturā
ſolū moꝛtu⁹ fuerit tamen ex dignitate
perſone pacientis q̄ eſt perſona filij dī
moꝛs ei⁹ reddiꝛ pꝛecioſa. Manifeſtū ē
aūt etiā in rebus hūaniſ q q̄nto perſo
na eſt altioꝛ. tāto pena quam ſuſtinet
pꝛo maioꝛi computaꝛ. ſiue ad hūilita
tem ꝛ caritateꝫ patientis. ſiue ad penā
inferentis. ꝛ ſicut maioꝛis eſt criminiſ
alicui perſone inferre iniuriaꝫ que ma
ioꝛis dignitatis exiſtit. ita virtuoſi⁹ eſt
et ex maioꝛi caritate pꝛocedens q ma
ioꝛ perſona pꝛo alijs ſe ſubiciat volun
tarie paſſioni. Solutio eſt ſancti Tho
me in ſumma contra gentiles lib2. iiij
ca. lv. in ſolutōne ad. xxxiiij. argumētū.

Impoſſibile ē q xp̄s ſufficienter ſatiſfecerit pro pctis hūani generiſ ex quo hoies adhuc penas paciūtur quaſ pꝛo peccato īductaſ ſcriptura diuia commemorat.

q Vartū ipoſſibile eſt. Vos xp̄i
ani dicitis q xp̄s vē pꝛo pecca
tis hūani generis ſufficiēter ſa

tiſfecit hoc videt̃ impoſſibile. q2 ſi vex
eſſet iniuſtũ videt̃ eſſe q̃ homines ad
huc penas paciantur q̃s ꝓ pctõ ſcptu
ra diuina inductas eſſe cõmemorat. ſi
cut maledictio terre in producẽdo ſpi
nas ꝛ tribulos. ſudor vult9 i labore pul
neriſatio corpis in morte ꝛ dolor par
t9. Conſtat aũt q̃ has penas adhuc ex
pitur gen9 hũanũ ergo ĩpoſſibile videt̃
q̃ xp̃s ſufficiẽter ſatiſfecerit ꝓ peccatꝭ
hũani generis. Rñdet̃ q̃ q̃uis xp̃us
ꝓ pctõ originali ſua morte ſufficiẽter
ſatiſfecerit. nõ eſt tñ incõueniẽs q̃ pẽa
litates ex pctõ originali cõſeq̃ntes re
maneãt adhuc in hõib9. q̃ etiã redem
ptõnis xp̃i pticipes fiunt vt rõ illa ꝓ
cedit. hoc em̃ congruẽter ꝛ vtilit̃ factuꝫ
eſt vt pena remaneret etiã culpa ſbla
ta ꝓpter tria. Prio quidẽ vt eẽt cõfor
mitas fideliũ ad xp̃ꝫ ſicut mẽbrox ad
caput. Vñ ſicͭ xp̃s pri9 multas paſſio
nes ſuſtinuit ꝛ ſic ad ĩmortalitatꝭ glo
riã puenit. ſic decuit vt fideles ei9 pri9
paſſionib9 ſubiacerẽt ꝛ ſic ad ĩmortali
tatẽ puenirent q̃ſi portãtes in ſeipis in
ſignia paſſionis xp̃i. vt ſimilitudinem
glorie ei9 ꝯſeq̃rent̃ ſicut apl̃s ad roma
nos dicit. Heredes q̃dẽ dei coheredeſ
aũt xp̃i. ſi tñ ꝯpatimur vt ꝛ ſil̃ glorifice
mur. Scdo q2 ſi hoĩes veniẽtes ad ibꝫ
ſtatim ĩmortalitatẽ ꝛ ĩpaſſibilitatẽ con
ſequerent̃ hoĩes ad xp̃ꝫ accederẽt ma
gis ꝓpter hec corpalia bñficia q̃ꝫ ꝓpter
ſpũalia bona qđ eſt ꝯ intentõꝫ xp̃i veni
entis in mũdũ vt hoĩes ab amore cor
poraliũ ad ſpũalia transferret. Tercio
q2 ſi accedentes ad xp̃m ſtatim impaſ
ſibiles ꝛ ĩmortales redderẽtur h̃ quo
dãmõ ꝯpelleret hoĩes ad fidẽ xp̃i ſuſci
piẽdã ꝛ ſic meritũ fidei minueret̃. hec
ẽ rñſio ſci thome vbi pri9. Alr̃ reſpon
det mgr̃ alfonſus ꝯuerſus i libro bello
rũ dei titulo. xxxv. dicẽs q̃ natura aĩe
ſeq̃t̃ nãm corpis. q2 ſicut rota trahit ro
tã i horelogio ſic ſenſitiua ps ĩtellecti
uã niſi q̃ vltra h̃ i hõis aĩa vt9 ẽ ad elõ
gandũ ſe a corpis ĩcliatõe ꝛ natura. ex
dictamine rõnis q̃ nõ poſſet eẽ de ra
dice nature corpis niſi corrũpet̃ ꝛ mu
taret̃ mod9 ſue creatõnis. ꝛ tũc exiret a
natura illi9 generis. Et iõ dixerũt ſapi
entes phi q̃ vt plurimũ curari nõ pñt
infirmitates corpis cũ q̃b9 hõ nat9 ẽ vl̃
ſi hereditauit eas ex pr̃e vel mr̃e. ꝫ in
firmitates aĩe ſpẽaliter aĩe rõnalis poſ
ſunt hr̃e remediũ. Et iõ qñ adã pecca
uit q̃ fuit radix hũani generis ꝛ inclia
uit aniam ſuã rõnalem poſt naturam
corpis ſui fuerũt poſite ſup eũ pene ꝓ
pter illud pctm̃ ꝛ ꝓpt̃ ipm pene in toto
genere hũano. igr̃ q̃cq̃d ibi ſecutũ ẽ in
natura corpis nõ potuit hr̃e mutatõꝫ.
ꝛ ideo remanſerũt pene q̃ poſite fuerũt
ſupra corp9 ſp. ſicut ille pene. i ſudore
vult9 tui veſceris pane tuo. ꝛ in dolore
paries filios. ꝛ puluis es ꝛ in puluereꝫ
reuerteris. q2 ex eo q̃ deglutit9 fuit fru
ctus vetit9 arboris ſcie boni ꝛ mali. in
corp9 ade fuit i eo maluꝫ poſt bonum.
Pena vero aĩe ꝓpter illud pctm̃ quia i
clinauit ſe anĩa corpi manſit ĩfirma añ
aduentũ xp̃i. Et iõ in veteri lege nõ fu
it noĩata aliq̃ remũeratio aĩax q̃ potu
it ſalutẽ hr̃e. non inuenta cã medicine
ꝫ ad hoc fuit aduent9 meſſie. hec ille.
Vtraq3 ſolutio bona ẽ ꝫ pma eſt effi
cacior. Poteſt etiã dici q̃ pene ſũt du
plices. q̃dam ſpũales. ꝛ q̃dam corpo
rales. xp̃us abſtulit penas ſpũales ex
eo q̃ p doctrinã ſuã tradidit moduꝫ q̃
vnuſq̃ſq3 poterit liberari a penis ſpũa
lib9 ꝛ tpalib9 ꝛ eternis. ex v̈tute penitẽ
tie ꝛ aliax q̃ in ſua doctrina clariſſime
oñdũtur. Pene vero corpales de q̃b9
dicis tollent̃ in finali reſurrectõe. quia
tũc corruptibile hoc induit ĩcorruptio
nẽ. ꝛ mortale h̃ ĩmortalitatẽ vtꝫ. j. Cox
xv. nec vltra dicet̃. puluis es ꝛ i pulue
rẽ reuerteris. nõ eſuriẽt neq3 ſiciẽt. ne
q3 pcutiet eos eſtus nec ſol. Iſa. xlix. ꝛ

ſtep Apoca. vij. nō eſurient neqȝ ſitiēt amplius neqȝ cadet ſup ipos ſol neqȝ vllꝰ eſtꝰ qm̄ agnꝰ q̄ in medio throni ē reget illos. ⁊ deducet illos ad fontes vite aquaꝝ. ⁊ abſterget deꝰ oēm lacrimā ab ocul' eoꝝ. tūc em̄ vt dr Iſaie lj. Erit leticia ſempiterna ſup capita eoꝝ gaudiū ⁊ leticiā obtinebūt ⁊ fugit dolor et gemitus.

Impoſſibile ē ꝙ xp̄s ſufficiēter ſatiſfecerit ꝓ pctis ex q̄ querūtur remedia pro abolitōne peccatorum.

Quintū impoſſibile eſt. Vos xp̄iani aſſeritis ꝙ xp̄s ſufficienter ſatiſfecit ꝓ pctis hūani generis. hoc videt' īpoſſibile. qr ſi ſic eēt nō eēnt vltra remedia ꝓ abolitōe pctōꝝ q̄rēda. Sed conſtat ꝙ q̄rūtur ſp ab oībꝰ q̄ ſue ſalutis curam habent. ḡ falſū eſt ⁊ impoſſibile ꝙ xp̄s ſufficienter ſatiſfecerit ꝓ pctis hūani generiſ. Rn̄detur ꝙ q̄uis xp̄s ꝓ pctis hūani generiſ ſua morte ſufficienter ſatiſfecerit ſunt tn̄ vnicuiqȝ remedia ꝓprie ſalutis q̄renda. Mors em̄ xp̄i eſt q̄dam quaſi vniuerſalis cā ſalutis ſicut peccatū primi hoīs fuit q̄ſi vniuerſalis cā condemnationis. opꝫt aūt vniuerſalē cāȝ ad vnū quēqȝ applicari ſpēalit' vt effectum vniuerſaliſ cauſe percipiet. Effectꝰ igr̄ peccati pmi pentis ꝑuenit ad vnūquēqȝ ꝑ carnis originē. Effectꝰ aūt mortis xp̄i ꝑtingit ad vnūquēqȝ ꝑ ſpūalēȝ regenerationē per quā hō quodāmō xp̄o cōiūgitur ⁊ incorpat'. Et iō opꝫt ꝙ vnuſquiſqȝ q̄rat regnari per xp̄m ⁊ alia ſuſcipere in quibꝰ vtus mortis opat'. Ex q̄ patet ꝙ effluxꝰ ſalutis a xp̄o in hoīes non eſt per nature ꝓpagationē ſȝ ꝑ ſtudiū bone volūtatis. qua homo chriſto adheret ⁊ ſic ꝙ a xp̄o vnuſqſqȝ conſeqt' eſt pſonale bonū. vnde nō deriuat' ad poſteros. ſicut peccatū prime parētis qđ cū nature ꝓpagine ꝑducit' ⁊ ide eſt ꝙ licet parētes ſint a pctō originali mūdati per xp̄m nō eſt incōueniens ꝙ eorum filij cū originali naſcantur ⁊ ſacramentis ſalutis indigeant verba ſūt ſci thome vbi ſupra. Et ſic patet ꝙ licet remedia ſalutis q̄rant' puta ꝑ baptiſmū ⁊ alia eccleſie ſacrā non eſt falſum nec impoſſibile ꝙ xp̄s ſufficiēter ſatiſfaciebat ſua morte ꝓ pctis hūani generis. imo verum ⁊ neceſſario deſideranti ſalutem concedendum.

Impoſſibile ē ꝙ chriſtꝰ abſtulit ptātē diaboli cꝰ pꝰ eiꝰ aduentū nō dimiſerit facere peccare homines ſicut prius.

Sextū impoſſibile eſt. Vos xp̄iani dicitis qđ xp̄s eſt vere meſſias ⁊ ꝙ venit vt faceret fugere diabolū ⁊ vt tolleret ptātēȝ eius h̄ videtur falſum ⁊ ipoſſibile cuȝ diabolus a tpe quo ipſe venit nō dimiſit fac' peccare hoīeſ ſicut prius. Reſpōdetur qđ q̄n venit ih̄s xp̄s ceſſauit diabolus facere peccare veros xp̄ianos ⁊ qui eos imitantur aliquo modo in radice fidi taliter qđ nullus eorum damnat' in inferno nec tendit in perditionem vllo modo. quod eis prouenit ex fide vera quam habent in chriſto. ⁊ niſi quia ex tūc diabolus ceſſauit facit peccare homines ſicut prius ſolebat aliquo modo peccata ⁊ mala eſſent amplius publicata in mundo q̄ ſunt nec fuerant ydolatre a mundo excluſi qui erāt an̄ aduentum chriſti ſicut ſunt nunc quaſi in toto mundo ſicut fuit ſupradictū argumento. v. conſiderationis q̄nte.

Impoſſibile eſt de morte diſcipulorū chriſti q̄ ſi fuit a deo. vel a diabolo ad vtrūqȝ ſeq̄tur ipoſſibile vt dicūt ⁊ ꝙ peccant criſtiani odiēdo iudeos que in mortē chriſti ipleuerūt volūtatem dei.

S Eptimū impoſſibile ē. Querūt iudei quare ihūs xp̄s fecit q̄ occiderent oēs sui diſcipli. q2 vel hoc fecit deus cui ſeruierūt vel diabolus. Si de9 hoc eſt ipoſſibile q2 de9 non facēt iniuſticiā nec occidēt ſuos ſuos Si dicitis q̄ ptāte diaboli fuerūt mortui ſerui dei nō placendo deo hoc etiā videt mendaciū ꝛ ipoſſibile cum nihil poſſit reſiſtere volūtati diuine. ꝛ cum etiā conceſſum ſit a xp̄ianis q̄ ſublata eſt ptās ei9 ne faciat malū bonis. Itē dicim9 de morte ihū q2 ſi fuit ex voluntate ei9 ergo peccant xp̄iani odiēdo iudeos q̄ impleuerūt voluntatē dei. Si vero fuit mortu9 contra ſuā volūtatē ergo nō erat de9 q2 nō potuit liberare ſeipſū ab eo qđ factū fuit ꝯ ei9 volūtatē Ad hec rūdet mgr̄ Alfonſus cōuerſus in libro belloꝝ dei titulo. xxxv. q̄ diſcipuli ihū mortui fuerūt ꝯ eoꝝ volūtatē ex pte carnis ꝛ ſanguis. q2 iſto mō erāt debiles paſſibiles ꝛ receptiui penarū ꝛ deo egentes ſicut ceteri homines. et ſicut ille q̄ ſuſtinet ignē vel gladiū voluntarie in apoſtemate ꝓprij corpis ſuſtiet dolores ꝛ clamat nec tñ dolet nec ꝯqrit ex pte ſue rōnis ſ; ex parte nature carnee ꝛ ſanguinis. Sic ꝛ diſcipuli xp̄i ꝛ oēs beati martires nō fuerūt mortui ptāte diaboli ſ; volūtarie ſe obtulerunt ꝓpter amorē quē hēbant ad xp̄m in hoc frangentes ꝛ opprimētes ptātē diaboli. ne deinceps iuſtos peccare faciat ꝛ captiuos ſb ſua ptāte hēat ꝓpter hanc ergo vtilitatē q̄ ꝓuenit mūdo ex eoꝝ morte noluerūt a morte carnis liberari. licet potuerant liberari ſi voluiſſent negare veritatē. ſ; mortui ſunt ꝓ veritate vt eſſent teſtes veritatis. null9 eñ ꝓ mendacio offert ſe morti. potēs ſe a morte liberare. Et de xp̄o dicimus q̄ ex pte carnis inquantū hō erat fuit triſtis vſq; ad mortē ꝛ petiuit a prē vt calicē paſſionis nō ſuſtineret. Verūtamē obediens patri vſq; ad mortē ꝓpter ſalutē mūdi dixit nō mea volūtas ſ; tua fiat ꝛ ſic oblat9 eſt. q2 ipē voluit vt ſcribitur Iſa. liij. Iudei ergo occidētes xp̄m licet deo placuiſſet ei9 mors ꝓ mundi vita. q2 tamen ei9 mortē opati ſunt maliciosa ꝛ crudeli intentōne non eſt mirū ſi odio ex hoc habent a xp̄ianis q̄a occiderunt xp̄m. ꝛ ſic de morte martirū q2 inuidia ꝛ malicia occidebāt eos vt obliuioni traderet nomen xp̄i i mūdo. Itē ipi malicioſe contra xp̄m ꝓceſſerūt q2 nūq̄ viderunt ipm opari aliqđ pctm̄ vt eū morti traderent. q̄nto magis q2 miracula q̄ ipē faciebat excedebant in excellentia omnia miracula pterita in lege q2 multa miracula eoꝝ ꝛ ꝓ maiori parte fuerūt gētib9 damnoſa ſicut patet de plagis egipti. ꝛ de dathan. et abiron. ꝛ thore. ꝛ de trib9 pueris in fornace ignis ardentis. q2 ꝯbuſti fuerunt multi chaldei ꝛ de igne helie q̄ cōbuſſit quinquagenarios. ꝛ ſi aliqua miracula fuerūt ꝓſicua facta ſunt abſcondite ꝛ clauſa ianua ſicut patet de paruulo quē ſuſcitauit helias: ꝛ de alio quē ſuſcitauit heliſe9 ꝛ de oleo ꝛ farina que non defecerūt in domo vidue. ꝛ h̄ oīa per modum ſupplicatōnis faciebant prophete. Sed miracula q̄ xp̄us fecit oīa fuerunt ad vtilitatem gentiū ꝛ manifeſte ꝛ per modū imperij. ſicut patet cū ſuſcitauit puellam ꝛ adoleſcentem ꝛ lazaꝝ. Et cū ſatiauit de quinq; panib9 ꝛ duobus piſcibus multitudinem populi. Et cū ſanauit claudos paraliticos. leproſos. cecos. mutos. ſurdos. ꝛ a demonib9 poſſeſſos. omnia h̄ opatus eſt ad vtilitatem ppl'i ꝛ ſine damno cuiuſcūq;. Et propter horū inuidiam ꝛ puram voluntatem malam ꝛ nō mixtā adduxerūt eū ad mortem et ideo excuſari non poſſunt. De9 eñ potius iudicat voluntates malas q̄ opa ꝛ ſic de martirib9 dicendū eſt. De maria vero

partis ſenſitiue ⁊ rõnis in xp̄o ⁊ i mar
tiribus non ſolũ noui ſꝫ etiã veteris te
ſtamẽti dixi ſ̃.arg.xix.cõſide.quite.

**Impoſſibile ieſus ꝙ nazare-
nus ſit deꝰ cũ fuerit in loco de-
terminatꝰ .ſ.in vtero virginis
in nazareth in galilea ⁊ cetera .
ſicut ſunt alia corpora.**

Ctauũ impoſſile eſt. Vos xp̄i-
o ani dicitis ꝙ hieſus nazarenuſ
eſt deus quõ autẽ dicitis ip̄m
fuiſſe in loco determinato puta in vte
ro marie in nazareth i galilea in beth-
leem ⁊c̃.ſicut ſũt alia corpora q͛ hoc ẽ
impoſſibile in deo.ſ.loco determinari
⁊ conſequenter habetis dicere ꝙ deus
eſt corporeus qđ eſt manifeſte impoſ-
ſibile quia talia non cõueniũt niſi cor
poreitati. Ad illud impoſſibile iudai-
cum Reſpondet mgr̃ Jobes ꝯuerſus
in libro de concordia legum titulo pri
mo ca.xvj.dicens ꝙ textus habꝫ duoſ
intellectus.vnus eſt lr̃alis ad pedẽ lr̃e
intelligendꝰ.⁊ alius myſticus.ſ.ſp̄ũa-
lis.ſicut di᷑ Prouer.xxv.mala aurea i
lectis argenteis qui loquit᷑ verbum in
tēꝑe ſuo.Et dicunt ſuꝑ hoc gloſato
res ꝙ textus iſte loquit᷑ de verbis leg̃
quia ſicut in mallo argenteo intus in-
cludit᷑ mallum aureum ⁊ exterius pre
terq̃ꝫ mallũ argenteum non apparet.
ſꝫ poſtq̃ꝫ bene aſpicit᷑ ſollicite latet ituſ
aureum. Sic eſt in textu legis ſm̄ du-
os intellectus ſupradictos.⁊ vnꝰ iſtoꝝ
intellectuuꝫ eſt ꝓ hominibus cõibus
q̄ corporalia ⁊ ſuꝑficialiter intelligunt
Sed alius eſt pro ſapientibus legis q̄
intelligunt profunde et veritatem rei
ſollicite ꝑſcrutant᷑ et ſic naturaliter eẽ
debet. quia virtus anime intelligẽtis
perficitur ꝑ virtutem ymaginatiuam
que eſt virtus in corpore ⁊ ex itellectu
agente qui eſt virtus incorporea ſcõm
ph̄os.Et ſic diuidit᷑ intellectus huma
nus ꝑ duos intellectus.ſ.materialem
⁊ ſpiritualem. Materialem hñt homi-
nes cõmuneſ.⁊ ſp̄ũalem homies lr̃ati
In quibus deus voluit ſpecialiter in-
ſpirare. Et ſi iudei volunt intelligere
textum legis ad pedeꝫ lr̃e. tota lex po
nit plenarie corporeitatẽ in deo. Vn-
de dicit oculus dei. pedes dei.deſcen-
dit deus.locutus eſt deus.ymago dei.
⁊ alia hmõi que non oportet amplius
allegare. Sed cões homines qui non
reputant incõueniens deum eſſe cor-
poralem.⁊ credunt nihil eſſe aliud niſi
ſit corporale talibus hominibꝰ neceſſe
eſt ad pedem lr̃e intelligere textũ leg̃
et ſapientes qui intelligunt textũ leg̃
dicunt alijs gloſando textuꝫ. qui dicit
deum corporeũ eſſe debet intelligere
textum ꝙ loquit᷑ ad modũ cõeꝫ homi
num.non autẽ ꝙ ita ſit.ſꝫ vt melius in
telligant ydeote ⁊ faciunt gloſas tali-
bus textibus ſm̄ rabimoyſen egypcia
cum in libro quẽ vocauit demonſtra-
torem errantiũ ⁊ alios ſapientes iude
orum.⁊ ſicut faciunt iudei in lege ſua
ſic etiam xp̄iani in lege ſua. Nam xp̄i-
anorum cõitas credit omnia vt ſunt ⁊
ſicut eſt veritas licet ip̄i neſciant decla
rare ad ſenſum miſticũ vt oportet ⁊ ſic
fieri oportet vt ſemel homo credat fi-
dei veritatem. ⁊ poſt hec alia requiret
ſi habeat intelligendi gr̃am diuinitus
inſpiratam. quia ſi nõ crederet donec
intelligeret eſſꝫ poſſibile ꝙ ex difficul-
tate legiſ nulla intellectio ſequat᷑.⁊ ſic
nec fidem nec fidei cõmodũ q̄s habe-
ret.⁊ talis eſſet ſimilis homini exiſten
ti in mortis ꝑiculo ꝓpter famã ⁊ daba
tur ei panis ⁊ comedere rẽnuebat do-
nec ſciret prius inſtrumenta ad h̄ ne-
ceſſaria ⁊ formas et talia hmõi. et erit
poſſibile ꝙ anteq̃ꝫ comederet morere-
tur.ille debuiſſet comedere vt ꝑiculuꝫ
euitaret ⁊ poſtea iq̄rere de ſupradict̃.
Et iō ſapiẽtes dixerũt cões hoies eſſe

cecos ac ipos eſſe itinerātes ligatos ad inuicē q̄ſi p funē et vnū ducē preuiū habentes quē licet non videāt incedūt tñ via recta ipos duce preuio dirigēte Et ſic dico ꝙ iſta dubia ꝛ alia conſilia ſunt ymaginati non intelligentes nomina. q̄bus ſignificatꝛ meſſias apd catholicos ꝛ fideles. Nā aliq̄n deus tm̄. aliq̄n ihesus xp̄s ſolū. ꝛ vtrūq nomen deū ſignificat Nā xp̄s erat aīal rōnale mortale q̄ntum ad humanitatē. ꝛ erat deus ex pte diuinitatis q̄ carnē humanam aſſumpſit. Et iſta duo ſil' faciunt meſſiā in lege pmiſſum ad redimendum genus humanū. Et ſicut in deo eſt vna eſſentia ꝛ tres diſtincte pſone ſine augmento aliq̄ eſſentie vel diuinitatis ſic eſt in meſſia vnū ſuppoſitum et tres ſubſtantie diſtincte. ſ. deitas. aīa rōnalis. ꝛ corpus humanū. et iſta tria faciunt vnū meſſiā. qꝛ ex ptibꝰ humanitatis ſolū nō poterat ſaluare vt i pſ. Da nobis auxiliū de tribulatōe qꝛ vana ſalus hoīs. ꝛ aliq̄n vocabitꝛ deꝰ tm̄. aliq̄n ihesus tm̄. ꝛ vocatꝛ deꝰ nō ex pte humanitatis. ꝛ vocatꝛ hō nō ex pte diuinitatis ſꝫ ex pte humanitat'. ꝛ corpꝰ cum aīa efficiunt hoīem ſm ipius diffinitionem que eſt aīal rōnale. Aliquādo textus legis vocat eū noīe corporeitatis non noīando aīam. vt levitici. j. qui obtulerit ex vobis hō in hebraico dr̄ filius adam. i. terra. ꝛ nō nominauit aīam. ꝛ aliq̄n aīa nomiatꝛ ſine corpe. vt Exo. xxj. Dabit aīam p aīa. ꝛ talis huiuſmodi variare non nocet ex vno ad alterū. ꝛ ſic in euāgelio aliq̄n vocatꝛ xp̄s filius hoīs. aliq̄n filius dei. vt diuinitas ꝛ humanitas in eodē hoīe demonſtretꝛ. ꝛ q̄n vocatꝛ ih̄s xp̄s in opibꝰ corporalibus illa referuntꝛ ad humanitatem. q̄m diuinitas inq̄ntū diuinitas n̄ ſuſcipit iſta accidentia corpalia. Et doctores xp̄iani dicūt ꝙ deus aſſumpſit humanitatē. nō humanitas diuinitatem. licet iſta ſit vera ppoſitio. homo ē deus. ꝛ deus eſt homo. et ſic humanitas ad honorē altiſſimū exaltatꝛ cum iūcta ſit diuinitati. Accedet homo ad cor altum ꝛ exaltabitur deus. ꝛ ſi talia velint intelligere iudei iſtud debꝫ ſufficere p rñſione oīm dubiorū i iſta materia. ꝛ ad oīa argumenta q̄ fecit iudeus in libro quē ꝯpoſuit ꝯ fidē xp̄ianorum quē noīauit librū litis dei vbi declarat multa impoſſibilia eſſe i lege xp̄ianorū ꝛ ꝯ pbationes pphetarū per ipos inductas ꝛ hoc eſt qꝛ ipe nō diſtiguit inter oīa iſta ſupradicta ex pte diuinitatis vel humanitatis. ꝛ arguit cōtra illa q̄ referuntꝛ ad humanitatē ac ſi dicerentꝛ d̄ diuinitate. vt yſaie. lij. Ecce intelliget ſeruus meꝰ ꝛ loquitꝛ de meſſia ꝛ dicit quō vocat eū deus ſeruū. cū xp̄iani dicunt ipm eſſe equalē diuinitati. ꝛ ſic in alijs multis textibus ꝛ gloſis vel eiſdem adherentibus. ꝛ iſto mō pceſſerunt illa q̄ ſcripta ſunt in libro illo. ꝛ ſic videtꝛ ꝙ argumentantes ꝛ reſpondentes non erāt multū pfundati in lege xp̄i ꝛ moyſi. ꝛ non eſt vera diſputatio nec ꝯcordia inter xp̄ianum ꝛ iudeū niſi vterq ſit ſufficientiſſime litteratus ꝛ in lege ſua puide pfundatꝰ aliter vtriq alterius dicta impoſſibilia viderentꝛ. hec pdictus doctor. Patꝫ ḡ ꝙ ſi xp̄o attribuimus eſſe i loco determinato qđ ꝯuenit corpi. non ei attribuimus vt deꝰ. ſꝫ vt hō eſt. Licet deus vt deus non ſit corpeus. ille tñ q̄ eſt deus ꝛ homo eſt corporeꝰ. non vt deus ſꝫ vt homo. Nō eſt ḡ impoſſibile xp̄m qui verus deus eſt concedere eū eē corporeum et in loco determiato. cum talia ad ipſius humanitatē referantꝛ vt ſatis late dictum eſt.

Impoſſibile eſt ꝙ tota diuinitas ſtaret in vtero Marie q̄a tunc totus mundus fuiſſet pri-

uatus diuinitate.

Onū impoſſibile eſt. Nos xpi n ani dicitis q maria cōcepit ihe ſum nazarenū q̄ erat deus. ⁊ ſic habetis dicē de neceſſitate q tpe nouē menſiū ſue ɔceptiōis in ei⁹ ventre fuit tota diuinitas vel ps diuinitat. Vtrū q eſt impoſſibile q2 ſi tota diuinitas i illis nouē menſib⁹ fuit in ei⁹ vētre. ſeq tur q totus mūdus fuit priuatuſ diui nitate in illo tpe. ⁊ ſic tunc nō fuit qui moueret celum nec q̄ gubernaret mū dum ⁊ iſta eſt mag̃ famitaſ dicē. illum quē tot⁹ mund⁹ cape nō p̄t cōcludi in vnius vtero v̄ginis mulſercule. Si ve ro dicāt xpiani q in illis nouē mēſib⁹ vna ps diuinitatis fuit in vētre marie. ⁊ alia in celo. g̃ xpiani nō debēt ipſu3 vocari deū ſ3 ptē3 dei. Rñdet ſic ſupra dictum eſt q qñ nos xpiani noiamus xpm cū illis q̄ ſignificāt corpeitatem iſta referunt ad humanitatē q2 nō re cipit mutationē ex pte diuinitatis nec aliqd accidens corpale ⁊ ſic in diuini tate nō eſt partitio quā dixiſti. Itē cū res ſimplex ⁊ ſpūalis nō cōprehendat loco nō p̄t dici de deo q determinat ſi bi locum. nec p̄t dici de deo intus nec ex q2 iſte ſunt differentie loci. ⁊ de⁹ nec eſt i loco nec ſub differētia loci eo mō quo corpa ſunt in loco ⁊ illa talis par titio non eſt niſi in corpibus. Res aūt ſpūalis nfinita ſicut nō ɔcludi p̄t loco ſic nec h3 partē. nec inde p̄t ſumi pars q2 ſi inde acciperet ps poſſet minui ⁊ au geri q2 oīs ps eſt minor ſuo toto. et ſic vna res infinita eſſet maior alia re i finita qd eſt impoſſibile ſm Ariſtotilē ⁊ alios phos. iij phiſicoꝝ. Item iſta ra tio partitionis eſt directe ɔ iudeos ſic arguentes. Vñ habet Exodi. xxv. faci antq mihi ſāctuariū ⁊ habitabo i me dio eoꝝ. ſ3 cum dei gloria ſit p totum mundū diffuſa. quō erat poſſibile deū eſſe intra duas tabulas ſanctuarij. nō enim eſt magis inconueniens eſſe i vē tre vni⁹ v̄ginis q̄ iter duaſ tabulas ſan ctuarij. Item dicit textus Exo. xxxiij. Cunq3 deſcendiſſet dñs p nubem ſte tit Moyſes corā eo q̄ mō determinato nō poterat eſſe alibi. Item Exo. xx. ca. In oīni loco i quo fuerit memoria no minis mei veniā ad te ⁊ benedicā tibi Et ſi ipſius memoria eſſet apud mille hoīes quō eſſet poſſibile venire ad oēſ mille in vno inſtanti in locis diſtinct quia ſi ad vnū veniret ad alteꝝ venire non poſſit in eodem inſtanti. Et ſic de neceſſitate iſti iudei habēt dicere iſtas partitiones nō eſſe niſi in reb⁹ corpali bus q2 deus benedictus ex pte diuini tatis non determinat ſibi locū vt dcm̄ eſt ⁊ ſic eſt textuſ. Hieremie. xxxiij. ca. Celum ⁊ terrā ego impleo. Et vt dicit p̄dictus mgr̄ Iohes ɔuerſus libro de ɔcordia legum. ti. lj. ca. xxvij. q dixerit ſapientes ſuper illo verbo Baruch. iij. O iſrael q̄ magna eſt domus dei ⁊ in gens locus poſſeſſionis eius magnus ⁊ non habet finē. excelſus ⁊ immēſus q̄ dicit benedict⁹ de⁹ de loco ſuo ⁊ ipe eſt locus mundi ⁊ mūdus nō eſt loc⁹ ſuus. Item dicunt q iſtud vocabulu3 ſequina ſignificat in hebraico p̄ntiam dei. ⁊ ſm chaldeū vbi dr̄ apparuit de⁹ dr̄ apparuit ſeqna dei q̄ eſt i oīni loco ⁊ q non eſt ab eo locus vacuus. Item dixerūt q ſi duo hoīes ſunt laborātes in lege ſequina eſt cum eis. Et ſic xp̄s in euangelio dicit vbi duo vel tres ſūt congregati in nomine meo in medio hoꝝ ſum. Et ſic dicunt ſapientes thal muth. nimis deus diligebat iſrahel q2 reuelat iſrael in loco immundo ⁊ pol luto ad redimendum eos. Et eſt ſimi le de quodā ſacerdote q̄ petebat panē ſanctificatū ⁊ cecidit panis in cimite rio vbi ipe intrare nō poterat ſm legē ſuā ⁊ dixit qd faciā q2 polluet corpus meū ſi intro pro illo pane cimiterium

hoc non eſt conueniens. Et q dimittā illum panē ſanctificatū ibi non ē etiā ɔueniens. Melius eſt corpus meum pollui vna hora ⁊ poſtea redibo ⁊ mūdificabor ⁊ non dimittā panē ſanctificatum. Et ſcripſit aleſcandal nomine Ariſtotelis q vera intelligentia operatrix eſt in oibus corpibus licet ſit p ſe ſepata. Et oſtendit p opera varia ⁊ diſtincta. ⁊ ipſa non recipit aliquā mutationem in ſe. Et ſic dixerunt ſapientes thalmuth q ſicut deus replet mundū ita aīa replet corpus. ⁊ aīa apparet in membris diſtinctis corpis ſm diuerſitatem membrorum naturaliū actionū. ⁊ magis apparet in cerebro ⁊ in corde ꝙ in oſſibus ⁊ in carne. non tn̄ dicit de aīa partitionem recipe: Et ſi iudei intelligere vellent iſta ſpūalia vt ipa ſūt non ponerēt iſtas impoſſibilitates in lege chriſtianorum. Et licet ſint inter eos aliqui ſapiētes q̄ intelligere poſſent n̄ poſſunt ad hoc ducere ſeipos propter malam ɔſuetudinem et rebellionē in qua a puericia ſunt nutriti. vt ait. Ariſtotiles in methaphiſica ſua in rebus aſſueſactis ex paruitare ṽtutis. Poſito q ſit aliqua leuitas q̄ informat imaginationem a conſuetudine nō poſſūt relinquere a puericia vſitati Suppoſito q intelligant veritatem rei aliter ſe habere quanto magis iudei q̄ naturaliter eſt pplus dure ceruicis ⁊ rebelles ꝑut de eis dixit Moyſes Deute. xxxj ca. Adhuc viuente me ⁊ egrediēte vobiſcum ſp ɔtentioſe egiſtis cōtra dn̄m q̄nto magis cū mortuus fuero. hec ille. Et ſic patet ad argumentū q vere xp̄s eſt deus ⁊ q non fuit ps deitatis in vētre virginis ⁊ pars in celo. ſ3 xp̄s q̄ eſt totus deus fuit in illo vtero virgineo. Determinatio ṽo loci refert nō ad deum ſ3 ad corpus xp̄i verum. nec ex hoc ſequitur q illo tpe nō eēt q̄ moueret celum ⁊ regeret mundū. cū ipe ſit vbiq3 inq̄ntū de9. licet eēt tūc i vtero ṽginis non p motū localē deſcendēs. ſ3 p nouū effectum in virgine q̄ eſt cōiunctio diuine ⁊ humane nature. ſicut dictum fuit ſ. argumento. xxiiij. quinte conſiderationis huius tercij.

Impoſſibile eſt q in ſacramēto altaris eſt verū corp9 xp̄i cū locutus ſit chriſtus ſignatiue ⁊ non realiter dicēs hoc ē corp9 meum.

Decimū impoſſibile eſt circa ſacramentū corpis ⁊ ſanguis xp̄i Dicunt em̄ iudei. Vos chriſtiani dicitis in illo ſacramento eſſe realiter corpus ⁊ ſanguinem xp̄i hoc ē impoſſibile. q2 cū dixit vr̄ xp̄s demōſtrato pane. hoc eſt corpus meū. ſignificatiue locutus eſt ⁊ nō realiter. ac ſi diceret. hoc eſt ſignū vel figura corpis mei ſm quē modū paulus dixit. j. Chorum. x. Petra āt erat chriſtus. i. xp̄i figura ⁊ patet clariſſime q iſta fuerat intentio xp̄i veſtri. q2 cum de ſui corporis ɔmeſtione ⁊ ſanguinis potatione loqueretur vt diſcipulorum ſcandalū qd̄ abortū fuerat ſopiret quaſi ſeipm exponens dicit. verba q̄ locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt. q̄ſi ea q̄ dixerat nō ad lr̄am ſ3 ſm ſpūalem ſenſu3 intelligēda eēnt Et cū xp̄s dixit hoc eſt corpus meum tenēs panē in manibus intellexit q ille panis erat corpus ſuu3 in potentia ꝓpinqua. ſ. poſtꝙ comediſſet illud: q̄a tūc ɔuerteret in corpus ſuū ſiue i carnem ſuam ⁊ ſimiliter de vino. Et iſto mō nos iudei facim9 illa die azimorū q2 accipim9 panē azimū i memoriam illi9 tpis qn̄ educti ſunt pr̄es nr̄i de terra egypti ⁊ nō ſunt ꝑmiſſi ibidē remanere p tm̄ tps q poſſit panis fermētari q̄ paſcat9 erat ⁊ dicim9 iſte ē panis quē comederūt pr̄es nr̄i. l3 ille panis pn̄s nō ſit cū fuerit ꝑterit9. ⁊ ſic iſte panis

azimus rememorat panē egypti ⁊ iſte
panis nō eſt ille ſic iſte panis de q̊ ſit
iſtud ſacrificiū i altari. Dicere ſufficēt
xp̄ianis ꝙ eēt i memoria illiꝰ panis cri
ſti lȝ iſte panis nō ſit ille. Et quō ē im-
poſſibile ꝙ ſeruaret vnū fruſtū carnis
ad ſui memoriā Mādauit ꝙ fieret ille
panis ⁊ iſtud vinū q̄ erat caro ſua ⁊ ſā
guis in potentia ꝓpinq̄ ad exeundū i
actu ſicut nos iudei facimꝰ in paſcha-
te de azimo pane ſicut dictū eſt. Cū ḡ
xp̄s vī i menſa accepit panē ⁊ calicem
⁊ dedit diſcipulis ſuis. nō mādauit eiſ
credere panē ⁊ vinū in corpꝰ ⁊ ſangui
nem ſuū trāſmutari. Sȝ ꝙ quociēſcū-
qꝫ h̄ facerēt i memoriā ſuā facerēt. ſ. in
memoriā illiꝰ panis p̄teriti. ⁊ ſi ſic vos
xp̄iani intelligeretꝭ nullū ſequeret̄ im
poſſibile. Sȝ dicere oppoſitū ſic aſſe-
ritis dicitis rem impoſſibilē ⁊ ꝯ men-
tem xp̄i vīi vt patuit. Rn̄det̄ ꝙ tradi-
tio eccleſie catholice de h̄ ſacramento
vera eſt. ſ. ꝙ in h̄ ſacramēto eſt realiter
⁊ non ſignificatiue verꝫ corpꝰ et verus
ſanguis xp̄i: ſicut declaratū fuit ſupra
xxiiij. argumēto. conſiderationis q̄rte
huius tercij. Sȝ q2 argumentū iudei
videt̄ fundari ſuꝑ verbo dn̄i dicētis ad
diſcipulos ſuos q̄ de hac doctrina ſcā-
daliſari videbant̄. verba q̄ ego locutꝰ
ſum vobis ſp̄us ⁊ vita ſunt. Dico ꝙ ꝑ
hoc non dedit intelligere ꝙ vera caro
ſua in h̄ ſacramento manducanda nō
traderet̄ ſicut putat iudeus. Sȝ quia
nō tradit̄ manducāda carnaliter. vt. ſ.
ſicut alij cibi carnales in ꝓpria ſpecie
dilacerata ſumeret̄. ſȝ q̄a q̊dam ſp̄uali
mō ſumit̄ p̄ter ꝯſuetudinē aliorꝫ cibo
rum carnaliū. verba ſunt ſancti Tho.
in ſūma ꝯ gētiles. ca. lxviij. Itē alij he-
retici ſiles iudeis p̄dictis voluerūt di-
cere ꝙ iſta locutio: hoc eſt corpꝰ meū:
fuit figuratiua, ſic illa Iohis. xv. Ego
ſum vitis vera, ſȝ iſtud eſt oīno ꝯ inten
tionem ſaluatoris, q2 vt ait Aug. in li.

lxxxiij. queſtionū. q̄ſtione. lxvij. ſolet
circumſtantia ſcripturarū illuminare
ſcripturā. Nā ex p̄cedētibus vel ex ſe-
quentibus p̄t colligi an loquat̄ figura
tiue: an non. Vn̄ cū xp̄s dicit. Ego ſū
vitis vera. ſtatim ſubiunxit. ⁊ vos pal
mites. Sȝ ꝯſtat ꝙ diſcipuli non erant
palmites nāles ſȝ tm̄ figuraliter. igitur
loquebat̄ figuratiue. Sȝ cū dicit Luc.
.xxi. hoc eſt corpus meū. ſtatim ſbiun-
xit. qđ ꝓ vobis tradet̄. Sȝ iſta traditō
nō erat figuratiua ſȝ realis ⁊ vera. igit̄
realiter ⁊ vere dictū eſt. h̄ eſt corpꝰ me
um. Ad illud āt qđ iudeꝰ allegat đ pa-
ne ſuo azimo ⁊c. ⁊ ꝙ ſic ſufficeret xp̄ia
nis ꝙ facerēt in memoriā xp̄i ſui. Re-
ſpondet mgr̄ Iohes cōuerſus in li. de
ꝯcordia legum. titulo. iij. ca. iiij. dicēs.
Reſpōdebo tibi iuxta illud Prouer.
xxvi. ca. Rn̄de ſtulto iuxta ſtulticiam
ſuā ne ſibi ſapiens videat̄. Scias ꝙ ſi
xp̄iani ponerēt dubia in miraculis fa
ctis i lege ſcti meſſie. ſic faciūt ſapiētes
iudeorꝫ in miraculis factis in lege ſua
gloſantes ꝑ noīa equoca ⁊ falſe vt ex-
torqueant ſenſum textus legis. bn̄ poſ
ſent gloſare xp̄iani ſubtiliꝰ ⁊ meliꝰ Sȝ
ſcias ꝙ omēs xp̄iani ſapiētes ⁊ cōitas
ſimpliciuȝ credunt vniformiter mira-
cula ſue legis vt eſt rei veritas. ⁊ vt cre
dit ſcā mater eccleſia. ⁊ credūt in h̄ me
reri gl'am ꝑadiſi. iuxta illud Gen̄. xv.
Credidit abrahaȝ deo ⁊ reputatū eſt ei
ad iuſticiā. Nam in h̄ ꝙ credūt ſimpli
citer nihil heſitantes reputat̄ eis ad iu
ſticiam. Sequit̄. q̄libet đ lege credere
tenet̄ dicta ꝓphete licet intelligat non
fieri poſſe naturali curſu. q̄a aīa ꝓphe
melius intelligit q̄ꝫ aīa alteriꝰ ſapiētis
⁊ potius attingit ⁊ ſpeculat̄ ſp̄ualia q̄
ſunt ſubtiliora nālibus. ⁊ ſi ſic ē in ali
is ꝓphetis q̄rꝫ aīe intelligūt ſingularit̄
⁊ limitate q̄nto magꝭ credere debemꝰ
miracula hieſu xp̄i q̄ intelligit infinite
oīa ⁊ p̄ſētia ⁊ p̄terita ⁊ futura qui eſt

vere ⁊ ꝑfectus deus ⁊ ꝑfect⁹ homo. et
ſic credendo xp̄iani viuūt cū honore.
⁊ ſperant cū deo gloriari ꝑpetuo ħ ille
Non eſt ḡ ſil'e de memoria panis azi-
mi iudeoꝝ ad panē azimū liberatiōis
egypti. ⁊ de memoria hui⁹ altiſſimi ſa-
cramenti reſpectu paſſiōis xp̄i. q̄ꝛ in il
lo pane quē iudei manducāt nullū eſt
miraculū. In hoc vero ſacramento mi
raculoſe ꝟtute ꝟboꝝ veꝝ corpus ⁊ ſan
guis chriſti inuiſibiliter ꝯtinet: ſic̄ fir-
miter credim̄us ⁊ fideliter ꝯfitemur.

Impoſſibile ē q̄ corp⁹ chriſti ſit in ſacramento altaris ꝑ miraculū cū ad oculū nō apparet.

v Ndecimū impoſſibile eſt. Vos
chriſtiani dicitis in ſacramēto
altaris eſſe corpus ⁊ ſanguinē
xp̄i ꝑ miraculū ħ ꝓbo eſſe impoſſibile
q̄ꝛ ſi eēt miraculū ad oculū appareret
ſicut qñ moyſes ꝯuertit virgā in ſerpē
tem q̄ꝛ illō factū fuit euidēter ad ocl'm
licet neſcirent hoies q̄liter factū fuerit
Sic etiā de archa teſtamēti olim fue-
runt maxima miracula nō ſolū ſenſibi
lia ſ; etiā publica ⁊ toti pp'lo patentia
fiebant intantū q̄ de taliū miraculoꝝ
fama infideles terrebant videntes ad
oculum diuinā potentiā in reuerenti-
am arche ſui federis relucentē ſic̄ paꝫ
in diuiſione aquaꝝ iordanis pp'lo iſra
elitico ꝑ aridā trāſeunte. ⁊ aq̄ ex vna ꝑ
te intumeſcente ad inſtar mōtiſ: ⁊ ex al
tera vſq; ad mare mortuū fluentē. do-
nec ſacerdotes cū archa alueū iorda-
nis exiuerūt q̄ facto iordanis rediit in
curſum ſuum. Reges ꝟo amorreoꝝ ⁊
chananeoꝝ audiētes tam magnum et
publicū miraculū terrore dei ita ꝯfuſi
fuerant q̄ non remanſit in eis ſpūs q̄
hiſtoria plene habet Joſue. iii. ⁊. iiii. c.
⁊ ſic de plurib⁹ aliis miraculis euiden
tiſſimis q̄ cā breuitatis obmitto enar-
rare. ⁊ tñ in illa archa nec ꝯtinebat de⁹
realiter nec xp̄s ſ; ſolū tabule lapidee
ꝑcepta decalogi ꝯtinētes: ⁊ vrna man
ne quā de⁹ ꝑceperat reſeruari in teſti-
monium generationib⁹ futuris. vt ha-
bet Exo. xvi. Sil'r ⁊ virga aaron q̄ flo
ruit i domo leui. vt hr̄ Nume. xvii. Si
ḡ ꝑ archam ꝑdicta corpa inaiata tantū
modo portantē q̄ntūcunq; ſacra eēnt
deus tam euidentia miracula ⁊ tā di-
uulgata ⁊ publica fecit in ipius reuerē
tiam. multo ḡ fortius facere debuiſſet
ſi veꝝ eēt q̄ in vr̄o ſacramēto altaris ve
rus deus ſeu chriſtus realiter ꝯtineret
qui ſuꝑ oīa in infinitū aſſeritis q̄ eſt
colendus ⁊ venerandus. Cum ḡ nihil
tale ibidem ad oculū appareat. Seq̄t
q̄ impoſſibile eſt ibi miraculū eſſe cū
hoc ſit ꝯ rationē miraculi. Ad iſtud
iudaicum impoſſibile rñdet mgr̄ pau
lus burgenſis ep̄s in ſuo dyalogo di-
ſtinctione. iii. ca. v. dicens q̄ ad obſtru
enduꝫ os loquentiū iniq̄ ꝯſiderare de
bemus q̄ miracula diuina q̄ ꝯ curſuꝫ
nature a deo inſtitute diuina ꝟtute fi-
unt ſe habent quantū ad eoꝝ ꝓximos
fines in duplici differētia. Quedā eo-
rum ſunt a deo ordiata ad fidei appro
bationem ſicut de p̄mis ſignis ſeu mi
raculis q̄ deus fecit ꝑ moyſen corā po
pulo facta ſunt ad fidē in eis cauſandā
ſeu approbandā. vñ Exo. iiii. cū dixiſſ;
⁊ fecit ſigna. ſ. ꝑdicta corā pp'lo ſequit
ſtatim credidit pp'lus. Similiter ex di
uiſione maris rubri ⁊ de egyptioꝝ ſub
merſione viſa ꝑ populū iſrahelitícum
ſecutū eſt q̄ credidit pp'ls dño ⁊ moiſi
ſeruo eius. ca. xiiii. ⁊ ſic de q̄pluribus
veteris teſtamenti miraculis q̄ a deo
fuerūt ordinata vt fides eius in cordi-
bus populi cauſaret ſeu cōfirmaretur
Que q̄dem miracula oportuit eē ma
nifeſta cōiter toti populo. vñ Deute.
vltimo ꝯmēdat moyſes i ſignis ⁊ por
tentis q̄ diuina auctoritate fecit coraꝫ
vniuerſo iſrael. Quedā ꝟo ſunt diuina
miracula que non ad fidem cauſandā

ſeu corroborandum a deo facta ſunt ſꝫ
potius vt credendo talia miracula q̄
occulta ſunt ⁊ oīno abſcondita fideleſ
mereant̄. vñ et huiuſmodi miracula ñ
diſpoſuit deꝰ manifeſta eſſe ꝑ ſenſum
ſeu ꝑ naturalem cognitionem ſꝫ occul
tā vt eoꝝ fides meritoria eſſet. Que q̄-
dem miracula. ſ. occulta ⁊ abſcondita
ꝑ̄cipue fuerunt in nouo teſtamēto In
cuius tp̄e fides credentiū cōitervalidi
or fuit vt eſt miraculū virginei partus
⁊ dñice reſurrectionis. Que q̄dem mi
racula ꝑ fidem ſolū ꝓprie cognoſcunt̄
⁊ eoꝝ occultatio a quacunqꝫ nr̄a cogni
tione naturali noſtꝝ meritū efficit vel
auget. Unde de reſurrectione dñi legi
tur Johis. xx. ca. Beati qui non vide-
runt ⁊ crediderūt. Et de iſto mō mira-
culoꝝ. ſ. occultoꝝ tenendū eſt eē ſacra
mentū altaris. non eñ hoc ſacramen-
tum fuit inſtitutum ad hoc vt ſacram̄
to viſo populus crederet. ſꝫ vt creden-
do veritatem huius ſacramenti meri-
to ꝓficeret. Uñ Aug. de hoc ſacramē-
to dicit. Crede ⁊ manducaſti. Et iō q̄n
ta miracula in hoc ſacramento conte
ta. que maxima ſunt occultiora ſunt ⁊
nec ab intus vel ab extra viſibiliter cir
ca ip̄m ſacramentuꝫ vlla miracula ap
parent tantum in nobis auget meritū
Unde nulluꝫ incōueniens ſequit̄ nec
admiratōe dignum ex hoc ꝙ publica
ſeu viſibilia miracula non fiunt cōmu
niter circa hoc ſacramentū ſicut olim
conſueuerūt fieri circa archam teſtam̄
ti dei ꝓut allegat iudeꝰ q̄ ibi miracu
la ordinabant̄ ad fideliū fidem confir
mandam ſeu cauſandā vt dictū eſt et
q̄nqꝫ ad incutiendū infidelibꝰ terrorē.
Hic āt querunt̄ miracula ad meritū
credentiū augendū. qd̄ quidē meritū
euacuaret̄ vl̄ saltē diminueret̄ ſi talia
ſigna viſibilia appareret. h̄ ille. Sctūs
Tho. vo dicit i ſūma ꝯ gētiles li. iiij. c.
lxiij. ꝙ nō ꝑ aſſignari q̄re corpus criſti
occultat̄ accidentibus in ſacramento
q̄ꝫtum ad fidē q̄ eſt de inuiſibilibus et
eius meritū qd̄ circa hoc ſacramentū
tanto maius eſt quāto inuiſibilibꝰ agi
tur corpore xp̄i ſub panis accidētibuſ
occultato ⁊ ꝓpter ꝯmodiorē ⁊ honeſti-
orem vſum huius ſacramenti eſſet eñ
horrori ſumentibꝰ ⁊ abhominationi vi
dentibus. ſ. ſi corpus xp̄i in ſua ſpecie
a fidelibus ſumeret̄. vñ ſub ſpecie pa-
nis ⁊ vini q̄bus cōius vtunt̄ hoies ad
eſum ⁊ potum corpus xp̄i ꝓponit̄ mā
ducandum ⁊ ſanguis potādus. nec eti
am eſt negandū quin aliq̄ñ in ſacram̄-
to altaris appareat forma pueri vel ca
ro vel ſanguis q̄ ſunt ſigna viſibilia. ſi
cut in nonnullis hiſtorialibꝰ antiq̄s li-
bris legit̄. Sꝫ talia nō dicunt̄ facta fu
iſſe ſic cōiter ⁊ publice ſicut miracula
allegata. ⁊ miracula que fecit xp̄s tp̄e
quo p̄dicabat ⁊ miracula que fecerūt
apoſtoli ⁊ alij ſancti i primitiua eccle-
ſia Et ideo talia miracula q̄ ſic aliquā-
do accidunt circa ſacramentū nō vidē
tur apud eccleſiā vniuerſalem ſolenni
ſari ſꝫ forte priuatim in aliq̄bus parti-
cularibus eccleſijs. q̄ nō fiūt niſi raro
quo ad certas ꝑſonas quibꝰ deus qui
vniuerſas mentiū cognitiōes itelligit
ſingulari mō ſingul̄ ꝓuidet ſm̄ dicta-
men diuīe ſapie. a q̄bus nō ē trahenda
ꝯſequētia in vniuerſali. Uñ dicit mgr̄
Jobes ꝯuerſus in li. de ꝯcordia legū.
ti. iij. ca. iiij. ſepe diuina gr̄a apparuit
ad oculū multoꝝ hoim ⁊ mulieꝝ q̄m
reſpiciendo in illā hoſtiā cōſecratam.
alique ꝑſone viderūt ocularit̄ vnū pu
erulum pulcerrimū vltra modū. ⁊ auꝰ
meꝰ q̄ erat valde lr̄atꝰ i lege dixit mihi
ꝙ i domo fratꝝ minoꝝ i valle oleti cū
reſpiceret a caſu illā hoſtiā ꝯſecratā vi
dit vt p̄dicit illū pueꝝ pulcerrimū vl-
tra modū. ⁊ h̄ fuit ill̄ tp̄ibus publica-
tum nimiū ⁊ famoſum ⁊ idem accidit
vxori mee et interrogauit alias mu-

lieres ſi hoc videbant. Reſponderunt non ⁊ prona cecidit in terra virib⁹ deſtituta ꝑut legit̃ de manue Judicum xiij. ca. Morte moriemur qꝛ vidimus dñm. ⁊ eſt quaſi ſiĺe ð ſole q̃ licet inceat ſup mundū debilitat tñ viſum. hec ille. Vt cōiter igit̃ in h̃ admirabili ſacramento non videt̃ miraculū. ſ; vt dicit btūs Greg. in omelia paſchali. Aliud eſt qð cernit̃ ⁊ aliud qð credit̃. illð qð cernit̃ eſt ſpecies panis in hoſtia et ſpecies vini in calice. Sꝫ id qð credit̃ eſt veritas carnis ⁊ ſanguinis chriſti. Item iſti iudei incidūt in errorē illorū qui nihil credūt niſi qð vident. Si ergo nō fuiſti rome ñ credas ꝙ ē in mūdo roma. ⁊ ſi non vidiſti cete non credas ꝙ in mari eſt talis piſcis magnus et ſi neſcis loqui grece nō credas ꝙ in mundo grecia. ⁊ ſi non vidiſti embrionem in ventre matris quouſqꝫ natus fuit non credas ꝙ fuit in ventre mr̃is. Et qꝛ tu non vidiſti aiam intrantē nec exeuntē in corpe humano non credas ꝙ homo habeat aniam. Nunq̃ꝫ vidiſti aerem nō credas eſſe aerē. Nunq̃ꝫ vidiſti vocem ḡ non credas ꝙ eſt vox. que oīa q̃nte nō dico ſolū erroris ſ; q̃ꝫ magne fatuitatis ſunt manifeſtū eſt. licet ḡ non videam⁹ ad oculū verū corp⁹ xp̃i ſ; accidentia illa ſub quib⁹ latet nō debem⁹ negare ibi veraciter eſſe pſertim miraculoſe vt dictū eſt.

Impoſſibile eſt ꝙ corpus criſti incipiat eſſe ī altari quia nec per motū localem nec per conuerſationem alteri⁹ in ipſuz.

Duodecimū impoſſibile ē. Vos o chriſtiani aſſeritis ꝙ verū corp⁹ xp̃i eſſe incipiat in altari hoc videtur impoſſibile qꝛ aliq̃d incipit eſſe vbi prius nō fuit dupliciter. vel ꝑ motum localē. vel ꝑ ꝯuerſionē alterius ī ipm. vt ptꝫ in igne q̃ alicubi eē incipit vel qꝛ ibi de nouo accēdit̃. vel qꝛ ibi de nouo apportat̃. Manifeſtū eſt aũt verū corpus xp̃i nō ſp ī altari fuiſſe. qꝛ vos xp̃iani aſſeritis xp̃m in ſuo corpe aſcēdiſſe in celū videt̃ etiā īpoſſibile dici ꝙ aliq̃d h̃ de nouo ꝯuertat̃ in corp⁹ xp̃i. qꝛ nihil videt̃ ꝯuerti in p̃exiſtens. cum id in qð aliud ꝯuertit̃ ꝑ hmōi ꝯuerſionem eſſe incipiat. Manifeſtū eſt autē corp⁹ xp̃i p̃extitiſſe vtpote ī vtero marie ꝯceptum. nō igit̃ videt̃ eē poſſibile ꝙ in altari de nouo eſſe incipiat ꝑ conuerſionē alteri⁹ in ipm. ſiĺr nec ꝑ mutationē loci. qa oē qð localiter mouet̃ ſic incipit eſſe in vno loco ꝙ deſinit eē in alio in q̃ prius fuit. Oportebat ḡ dicere ꝙ cū xp̃s incipit eſſe in hoc altari in quo ſacramentū pagit̃ deſinat eſſe in celo quo aſcēdendo ꝯuenerat. Amplius nullus mot⁹ localis terminat̃ ſimul ad duo loca. Manifeſtū eſt autē hoc ſacramentū ſiĺ in diuerſis altarib⁹ celebrari. ḡ impoſſibile ē ꝙ ꝑ motum localem corpus xp̃i ibi eſſe incipiat. Reſpōdet ſctūs Tho. in ſumma cōtra gentiles li. iiij. ca. lxiiij. dicēs ꝙ licet diuina v̄tus ſublimi⁹ ⁊ ſecreti⁹ in hoc ſacramento opetur q̃ꝫ ab hoīe ꝑquiri poſſit. ne tñ doctrina eccleſie circa hoc ſacramentū ab infidelib⁹ impoſſibilis videat̃ conandū eſt ad h̃ vt oīs impoſſibilitas excludat̃. Cōſiderare ḡ oportet ꝑ quē modū verū xp̃i corpus eē ſub hoc ſacramento incipiat. Impoſſibile eſt aũt ꝙ hoc fiat ꝑ motū localē corpis xp̃i. tum quia ſequeret̃ ꝙ in celo eē deſineret q̃ncunqꝫ agit̃ hoc ſacramentū. tum qꝛ non poſſet ſiĺ hoc ſacramentū agi niſi in vno loco cum vnus motus localis non niſi ad vnū terminū terminatur. tum etiā qꝛ mot⁹ localis inſtantaneus eſſe non ꝑt ſ; tp̃e indiget. Conſecratio aũt pficitur in vltimo inſtanti ꝓlationis verbo᷑. Relinquit̃ ḡ dicendum ꝙ verū corpus chriſti eſſe incipiat

in hoc ſacramento p hoc ꝙ ſubſtantia panis cõuertit in ſbam corpis xpi .et ſba vini in ſbam ſanguinis eius. licet hoc ſit benedictū ꝛ p hoc poſſit ſatiſfieri in deo ꝛ cuilibet infideli nō ꝓteruiēti. Aliter tñ ꝓpter inſtantias q̄ fieri pñt de motu locali dicendū eſt ſm Scotū in.iiij.diſtinct.iiij.queſtione.j.ꝛ ſequit eū Franciſcus ꝺ maronis in ſuo q̄rto. diſtinct.iiij.queſti.j.ꝙ neceſſario eſt ibi aliqua mutatio localis:qꝛ impoſſibile eſt ꝙ fiat trāſitus de cõtradictorio ī cõtradictoriū ſine aliqua mutatione fctā in aliquo extremoꝝ. Sed hic corpus xpi tranſit de non pñte ad eſſe pñs. ergo neceſſario ē ibi aliqua mutatio. Dicūt ergo iſti doctores ꝙ ibi ē aliq̄ mutatio qua corpus xpi accipit reſpectū pñtialitatis ad locū hoſtie facta trāſubſtantiatione. Ad cui⁹ euidētiam notat doctor ſubtilis ibidē ꝙ q̄n corpus mouet localiter ꝛ expellit aliud ſunt quatuor mutatōnes ꝛ octo termini.ꝛ illaꝝ mutationū due ſunt depditiue.ꝛ due acquiſitiue.ſicut cū nauis mouet ꝺ loco ad locū aliquod corpus expellit et illud expulſum habet quatuor terminos:qꝛ amittit vnū vbi ꝛ priuationem eius acquirit:ꝛ a priuatōne alteri⁹ vadit ad ipm. ſ ſi corpus moueret de loco ꝛ aliud non expelleret eſſent in eo due mutatōnes ꝛ quatuor termini. vñ eſſet ibi vna depditiua prioꝛ vbi.ꝛ alia acquiſitiua noui vbi.ſicut q̄n aqua frigida fit calida.ꝛ de frigido fit nō frigidū ꝛ de nō calido fit calidū. Sed ſi corpus nō motū de loco ſuo acq̄reret nouū vbi ꝛ reſpectū extrinſecū aduenientē ad aliud corpus tunc eſſet in eo vna mutatio acquiſitiua a priuatione illi⁹ vbi ad habitionē.ꝛ talis mutatio eſt in corpore chriſti de nouo hic exiſtēte neceſſario.quia ſicut dictū eſt impoſſibile eſt fieri tranſitū de cõtradictorio ad contradictoriū ſine aliqua mutatione

Et nota ꝙ ſimplex preſentia corporis xpi ꝓprie nō eſt vbi cū non ſit hic localiter ſ ſacramētaliter. ſ reducet ad genus vbi. Tūc ad ꝓpoſitū corpus xpi ī celo habet priuationē iſti⁹ vbi in altari ꝛ ita nō eſt ibi mutatio depditiua ſ acquiſitiua.qꝛ ſolū eſt acquiſitio preſentialitatis quā nō habebat. Sic ḡ xpus ſine depditione vbi prioris in celo acq̄rit nouū vbi in altari. Reſoluēdo ergo hanc materiā dico ꝙ motus ſiue motio localis eſt duplex.quedam depertditiua ꝛ quedā acquiſitiua. ſicut quando quis mouet de vno loco ad alium aliqd depditur ꝛ aliquid acquirit. Talis em̄ primo ordine nature mouet ab habitu in priuationē .puta ab vbi qđ prius habebat ad vbi qđ prius nō habebat.ꝛ hec mutatio dicit deperditiua termini a quo ꝛ dicit acquiſitiua t̄mini ad quē. Nunc aūt hee due mutationes licet cõcurrant ſimul in omni motu locali:cõtinuo tñ diſtincte ſūt ꝛ vna poteſt abſolui ab alia ſicut acquiſitiua a deperditiua. ſic ꝙ aliquid acquirat nouū locū nō dimittendo priorē.ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito.qꝛ ſicut dictū eſt corpus xpi abſq; hoc ꝙ dimittat ꝓpriū vbi qđ habet in celo acquirit nouū vbi in ſacramento.ꝛ ideo ē hic mutatio localis nō depditiua ſ acquiſitiua.ꝛ ſic pꝫ reſponſio ad primū punctū ꝺ motu locali.qꝛ corpus xpi incipit ibi eſſe p motū ſiue p mutationē localē nō depditiuā ſ acquiſitiuā.ꝛ ſic nō oportet ꝙ dimittat primū vbi cū acquirit ſecūdū. Nec etiā eſt cenſendū ꝙ cū corpus xpi incipit eſſe in altari ꝙ accipiat eſſe ſimpliciter ſ accipit eē ſacramētale qđ eē ſm predictos doctores nihil aliud ē q̄ ordo corpis chriſti ad ſubſtantiaꝫ panis quem ordinē habet vbicūq; fit tranſubſtantiatio. Ad alterū ꝺo punctū ſcꝫ ſi eſt ibi corpus chriſti p cõuerſionem alterius in ipm hoc conceſſo nullum ſe

quit impoſſibile. Et cum arguis ꝙ im mo ſequit impoſſibile. quia impoſſibile eſt ꝙ aliquid ꝯuertat in ꝑexiſtẽs. Reſpondet ꝙ falſuꝫ eſt: qꝛ in nutrimento naturali videmus oppoſitũ. qꝛ ibi cibꝰ cõuertit in cibatũ ꝑexiſtens in ſuppoſitũ. Et ideo non debet mirari iudeus ſi in ꝓpoſito virtute diuina fiat cõuerſio in ꝑexiſtens. qđ vt planiꝰ videat no tat ſctũs Thomas in ſũma contra gentiles q̃ ſupra: ꝙ ꝓdicta cõuerſio panis in corpus xp̃i alterius modi eſt ab oĩbus cõuerſionibus naturalibus. Naꝫ in qualibet ꝯuerſione naturali manet ſubiectũ in q̃ ſuccedũt ſibi diuerſe forme vel accidẽtales. ſicut cũ albũ in nigrũ cõuertit vel ſubſtãtiales: ſicut cuꝫ aer in ignẽ. vñ cõuerſiones formales noiant ſ; in cõuerſione predicta ſubiectũ tranſit in ſubiectũ ⁊ accidentia manent. vnde hec cõuerſio ſubſtantialis vocat. ꝙ aũt ſubiectũ cõuertit in ſubiectũ natura facere nõ poteſt. Omis eñ nature opatio materiã ꝑſupponit per quã ⁊ ſpẽs indiuiduat. vnde natura facere nõ poteſt ꝙ hec ſpẽs fiet illa ſicut ꝙ hic digitus fiat ille digitus. Sed materia ſubiecta eſt virtuti diuine cũ p ipm ꝓducat in eſſe. vnde diuina virtute fieri poteſt vt hec indiuidua ſpẽꝫ in illaꝫ ꝑexiſtentẽ cõuertat ſicut eñ virtute naturalis agẽtis cuiꝰ opatio ſe extẽdit tantũ ad imutationẽ forme ⁊ exiſtentia ſubiecti ſuppoſita hoc totũ in illud totuꝫ cõuertit ſm variationẽ ſpeciei ⁊ forme vtpote hũc aerem in hũc ignẽ generatũ ita virtute diuina q̃ materiã nõ preſupponit. ſ; eam ꝓducit: ⁊ tñ hec materia cõuertit in illam ⁊ p cõſequẽs hoc indiuiduũ in illud. Indiuiduatiõis ei principiũ materia eſt. Sicut forma eſt principiũ ſpeciei. Hinc aũt manifeſtũ eſt ꝙ in conuerſione predicta panis in corpus xp̃i nõ eſt aliquod ſubiectũ cõmune ꝑmanẽs poſt cõuerſionem cuꝫ

tráſmutatio fiat ſm primũ ſubiectũm qđ eſt indiuiduatõis principiũ neceſſe ẽ tamẽ idẽ manere vt verũ ſit qđ dicit hoc eſt corpus meũ. Que qdeꝫ verba ſunt huiꝰ cõuerſiõis ſignificatiua ⁊ factiua. ⁊ qꝛ ſpẽs panis non manet nec aliqua prior materia vt oñſum eſt. neceſſe eſt dicere ꝙ maneat id quod ẽ ꝑter ſpẽm panis. Hmõi aũt eſt accidẽs panis. Remanẽt igit accidentia panis etiã poſt cõuerſionẽ predictam. Inter accidẽtia vo quidã ordo conſideradꝰ eſt. Nam inter oĩa accidẽtia ꝓpinquiꝰ inheret ſpẽ q̃titatis dimẽſiua. deinde qualitates. in ſpẽ recipiunt q̃ãtitate mediante: ſicut color mediante ſupficie. vnde ⁊ p diuiſionẽ q̃titatis p accidens diuidunt. Vlterius aũt qualitates ſunt actionũ ⁊ paſſionũ principia ⁊ relationũ q̃rundã: vt ſũt pater et filiꝰ dñs ⁊ ſeruꝰ: ⁊ alia hmõi. Quedaꝫ vo relationes imediate ad q̃titateꝫ conſecunt vt maius ⁊ minus duplũ ⁊ dimidiũ ⁊ ſimilia. Sic igit accidẽtia panis poſt cõuerſionẽ predictã remanere ponendũ ẽ vt ſola q̃titas dimenſiua ſine ſubiecto ſubſiſtat: ⁊ in ipſa qualitates fundent ſicut in ſubiecto et per conſequens actiones, paſſiones ⁊ relatiões Accidit igit in hac conuerſione contrariũ ei qđ in naturalibus cõuerſionibus accidere ſolet in qbus ſubſtantia manet vt mutatõis ſubiectũ. Accidentia vo variant. Hic aũt ecõuerſo accidens manet ⁊ ſpẽs tranſit. Hmõi ei cõuerſio nõ poteſt dici motus ꝓprie ſicut a naturali cõſiderat vt ſubiectũ requirit ſ; eſt quedã ſpẽs ⁊ ſucceſſio ſicut in creatiõe eſt ſucceſſio eſſe ⁊ nõ eſſe. Hec igit eſt vna ratio quare accidens panis remanere oportet vt inueniat aliqđ manẽs in ꝓdicta cõuerſione. Eſt aũt ⁊ ꝓpter aliud neceſſariũ. ſi eñ ſpẽs panis i corpus xp̃i cõuerteret ⁊ panis accidẽtia tranſirẽt nõ ſequeret ꝙ corpus xp̃i

ſm ſuam ſbam eſſet vbi prius fuit panis q2 nulla relinqueret habitudo corporis xpi ad locū predictū. Sed cū qntitas panis dimēſiua remanet poſt cōuerſionē p quā panis hūc locū ſortiebat ſba panis in corpus criſti. mutata ſit ſub qntitate dimēſiua pais ⁊ p conſequens locū panis quodāmodo ſortit mediātibus tn̄ dimenſionibus panis. Hec thomas. Pz ergo q nō eſt ipoſſibile diuine vtuti panem tranſſbari in pexiſtens corpus xpi. nec habet mutatio ſilitudinē in naturalibus mutationibus. ꝫ eſt alteratōni qſi contraria. q2 vna ſba hic mutat in aliā ⁊ manent accidentia. ꝫ in alteratiōe eſt ecōuerſo. q2 ibi mutant accidentia ⁊ manet eadem ſba. vt pz in corpalibus qn̄ de albo fit nigrū. ⁊ in ſpūalibus qn̄ d iuſto fit impius. vel de ignorante fit ſciens. Ut ergo tu iudee de iniuſto efficiaris pi9. de ignorante ſciens. crede verū corp9 xpi in ope eſſe in altari nō ſimpliciter ꝫ ſacramētaliter. crede qd cū acquirit vbi ſacramentale nō relinquit vbi celeſte. crede ſine mutatione locali deperditiua pn̄s fieri in altari. ⁊ crede ſbam panis verū xpi pexiſtens tranſubſtātiari. crede a deo oia poſſibilia fieri inqt Aug. ⁊ nihil tibi videbit impoſſibile. vnde ⁊ dicit Lu. j. Non erit impoſſibile apud deum omne verbū.

Qd corpus xpi ſit integrum ⁊ q caro ⁊ ſanguis manent i locis ſeparatis ſub ſpeciebus panis ⁊ vini.

Ercīūdecimū impoſſibile eſt.

t Uos xpiani dicitis q xps veſter eſt integer ſub ſpecieb9 panis ⁊ vini in ſacramēto hoc. pbo ipoſſibile: q2 nunq ptes alicui9 in diuerſis locis cōtinent ipo integro pmanente. Manifeſtū eſt aūt in hoc ſacramento ſeorſum eſſe panē ⁊ vinū in locis ſeparatis. Si igit caro xpi ſit ſub ſpecie pais et ſanguis ſub ſpecie vini. videt ſeqūi q xpus nō remaneat integer: ꝫ ſemp cū hoc ſacramentū agit eius ſanguis ab eius corpe ſepararet. Ad iſtud argumentū pz ſolutio ex his que dicta ſunt in pcedēti ſolutōne. Dictū eſt aūt q locus in quo agit hoc ſacramentū attribuit corpori xpi rōne dimēſionū panis remanentiū poſt cōuerſionē ſbſtantie panis in corpus xpi. Sadm ꝫ igit ea que xpi ſunt neceſſe eſt eſſe i loco pdicto ſm q exigit ratio cōuerſiōis predicte. Conſiderandū eſt ergo i hoc ſacramento aliquid eſſe ex vi cōuerſionis pdicte. Aliqd aūt ex naturali concomitantia. Ex vi quidē cōuerſionis ē in hoc ſacramento illud ad qd directe cōuerſio terminat ſicut ſub ſpeciebus panis corpis xpi in qd ſba panis conuertit vt p verba conſecratōnis pz cū dicit Hoc eſt corpus meū. Et ſimilit ſub ſpeciebus vini eſt xpi ſanguis. vnde dicit Hic eſt calix ſanguis mei ⁊c. Sed ex naturali cōcomitantia ſūt ibi oia alia ad que cōuerſio nō terminat. ꝫ tn̄ ei in quod terminat ſunt realit cōiūcta. Manifeſtum eſt eīn q cōuerſio panis nō terminat in diuinitate criſti. nec c in eius aiam: ꝫ tn̄ ſub ſpecie pais eſt aia xpi ⁊ eius diuinitas ꝓpter vnionē vtriuſq ad corpus xpi. Si vo i triduo mortis xpi hoc ſacrm̄ celebratū fuiſſet nō fuiſſz ſub ſpē panis aia xpi: q2 realiter nō erat corpi eius vnita. Et ſilr ſub ſpecie panis nō fuiſſet ſanguis nec ſub ſpecie vini fuiſſet corpus ꝓp ſeparationē vtriuſq in morte. Nunc aūt q2 corpus xpi in ſua natura nō eſt ſine ſanguine ſub vtraq ſpē ptinet corpus ⁊ ſāguis ꝫ ſub ſpē pais ꝯtinet corpus ex vi cōuerſionis. Sanguis autē ex naturali cōcomitantia. Sub ſpecie autem vini econuerſo verba ſunt ſancti Thome libro quo ſupra capitulo lxiij. Et ſic patet ſolutio ad argumentum q licz ſepate ſint ſpecies panis ⁊

vini.tamen corpus xpi integer eſt ſub vtraq ſpecie. Sed forte dicet iudeus ſi ergo ſub ſpecie panis ē totus xpus. ita q eſt ibi corpus ꝛ ſanguis vt tu dixiſti.fruſtra ꝫ iterū ſub ſpecie vini integer reperit Ad hoc reſpondet Nicolaus de lyra ſup verbo Cenātibus autē illis Math.xxvj.dicens q ſub duplici ſpecie inſtitutū eſt hoc ſacramentuꝫ ſcꝫ panis ꝛ vini.quia panis cōuertit in corpus xpi ꝛ vinū in ſanguineꝫ.ꝛ iſte cōuerſiones ſunt ſepatim:qꝛ ſanguis xpi fuit ſepatus a corpe vel carne i paſſione. Hoc aūt ſacramentū inſtitutū ē qſi quoddā memoriale illius paſſiōis ꝛ ideo conſecratio carnis ꝛ ſanguinis fit ſub ſpeciebus diſtinctis. Conſiderādum tū q ſub vtraq ſpecie ē tot9 xpus qꝛ ſub ſpecie panis ē totū corpus ex vi cōuerſionis vel ſacramenti. Sanguis aūt ꝛ aīa ꝛ diuinitas ſunt ibi ex concomitantia naturali. Similiter ſub ſpecie vini ſanguis ex vi ſacramēti.cetera vo ex cōcomitantia.hec ibi. Patet ergo q lꝫ ſub ſpecie panis ſit caro ꝛ ſanguis xpi nō fruſtra ſepatim ſub ſpecie vini ē ſanguis ꝛ corpus cuꝫ hoc fiat in memoriam paſſionis xpi in qua fuit ſanguis a corpe ſepatus.

Qd corpus criſti in tam parua hoſtia contineatur cū mai9 in minori non capiatur.

q Partūdecimū impoſſibile eſt. ait iudeus. Vos xpiani dicit q in illa parua hoſtia corpus xpi continet ꝫ pbo impoſſibile eē.qa impoſſibile ē q maius corpus in loco minoris includat. Manifeſtū eſt autē q verū corpus xpi eſt maioris qtitat ꝗ panis q in altari offert. Igit impoſſibile videt q verū corpus xpi totum ꝛ integrū ſit vbi videt eē panis. Si autē ibi nō eſt totū ꝫ aliqua pars eius redibit incōueniēs ſupradictū q ſꝫ cū hoc ſacramentū agit corpus chriſti p ptes diſcrepat. Ad iſtud argumentuꝫ qd tangit inequalitatē corporis xpi ad locū panis dupliciter reſpōdet. Primo excludendo impoſſibilitatē. Secūdo applicando ſilitudines. Circa primuꝫ dicit q ſubſtātia panis directe cōuertit in ſubſtantiā corpis xpi. Dimēſiones aūt corpis xpi ſūt in hoc ſacramēto ex naturali cōcomitantia.nō aūt ex vi cōuerſionis cū dimenſiones panis remaneant. Sic igit corpus xpi nō cōparat ad hunc locū mediātibus dimēſionibus pprijs vt eis oporteat adeqri locū.ꝫ mediātibus dimēſionib9 panis quibus remanētib9 locus adequatur. Hec thomas vbi ſupra. Quō aūt pñt eſſe dimēſiones corpis xpi cuꝫ dimēſionibus hoſtie.vnus alius doctor ſic declarat. Naꝫ cū ibi prius erat ſba panis ꝛ facta ſit ſubſtātia corpis chriſti.ſicut cū dimēſionib9 panis vel erat ſubſtātia panis ante cōuerſionē factaꝫ ſic cōuerſione facta ſimul cū eiſdeꝫ dimēſionibus erit ſba corpis xpi. Rurſū qꝛ dimenſiones corpis chriſti pprium ſubiectū nō deſerunt ꝛ oportet dimenſiones eſſe vbi ꝛ ipm corpus. Ideo ex quo ipm corpus ē ſimł cū dimēſiōib9 panis.oportet dimēſiones corpis xpi eſſe cū dimenſionibus panis.ꝫ quō ꝫ poſſet eſſe ē videre difficile. Arguit eñ Phüs.iiij.phicoꝝ.cōtra ponētes vacuū ꝛ dicētes locū eſſe dimenſiones ſepatas.qꝛ ſi in hmōi dimēſiōib9 recipet corp9 ꝯtingeret duo corpa ſil poſſe exiſtere qd hꝫ p impoſſibili.tota igit cā qre duo corpa nō pñt ſil eſſe ē reſiſtētia dimenſionū. Sciendū igit q ſicut calor ꝛ alie qualitates actiue duplicē habēt cōpatōeꝫ ſic dimēſiōes.calor āt hꝫ vnā cōpatōeꝫ ad ſubiectū ſm quā dat ſibi eē calidū ꝛ aliā ad obiectū ſm quā ē rō calefaciendi ita etiam qtitas pnt comparat ad ſubiectū dat eſſe qtum.

ꝓut aūt compaꝛ̃ ad ꝗ̃titatē aliam dat
ſibi reſiſtere ⁊ eſſe locale. Sicut ergo
caloꝛ pōt dare eſſe calidū ⁊ non caleſa
cere. puta ſi deus ↄſeruet eū in eſſe et
ſuſpēderet agere ſicut fecit de igne in
foꝛnace pueroꝝ: ⁊ ſic aliqͥd poteſt eſſe
calidū abſqꝫ hoc qͦd calefaciat. ſic ⁊ di-
mēſiones poterūt dare eſſe ꝗ̃tū abſqꝫ
eo ꝙ alijs dimēſiōibus reſiſtāt. qͦd ptꝫ
Naꝫ cū ꝗ̃titas ſit rō quare ꝗ̃tum reſi
ſtat ꝗ̃to. ideo opoꝛtet vnū ꝗ̃tuꝫ alteri
ꝗ̃to compare mediāte ꝗ̃titate: ⁊ ꝗ̃tita
tē eſſe mediā inter coꝛpus qͦd reſiſtit ⁊
coꝛpus cui fit reſiſtentia. ꝫ ſublata illa
mediatōne ſcꝫ ꝙ coꝛpus ſit alicubi nō
mediāte eiꝰ ꝗ̃titate certuꝫ eſt ꝙ ſibi aliud
coꝛpꝰ ſiue alia dimēſio nō reſiſtet. Nā
cuꝫ tota cauſa reſiſtētie ſit: qꝛ compaꝛ̃
ad ipm mediāte ꝗ̃titate ſublata cauſa
iam nō reſiſtet. Per hoc etiā poſſēt eti
am ſolui inſtātie de tranſitu coꝛpis cri
ſti ꝑ coꝛpus virginis ipo manēte clau
ſo. ⁊ etiā de penetratōne celoꝝ qñ aſcē
dit in celū. Cū igiꝛ̃ in ſacramēto coꝛpꝰ
xp̄i nō comparetꝛ̃ dimēſiōibus mediā
te ꝗ̃titate: ꝫ magis ꝗ̃titas mediāte ſb
ſtantia cū ſubſtātia cauſa reſiſtētie nō
ſit. Ideo ſicut nō eſt contra rōneꝫ ſub-
ſtantie ſimul cū dimēſionibus eſſe. ſic
nō eſt contra rōnē dimēſionū coꝛpoꝛ
xp̄i mediāte ſubſtātia eſſe ſimul cū di-
mēſiōibus panis. Et ſic ptꝫ ꝙ non eſt
impoſſibile dimēſiōeſ coꝛpis xp̄i cū di
mēſionibus panis eſſe: cū ibi ſint me-
diante ſubſtātia que ſimul pōt cum di
mēſionibus eſſe. Aliter ſoluit p̄dicti
ctū ipoſſibile doctoꝛ ſubtilis i. iiij. ſuo.
Dicit eñ ꝙ eſt duplex oꝛdo ſcꝫ oꝛdo ꝑ
tiū in toto ⁊ oꝛdo partiū i loco. Oꝛdo
aūt ꝑtiū i toto ē dr̄ia ꝗ̃titatis nō ꝓp̄e
cū ſit reſpectus ꝫ aliq̄ mō accedens ad
dr̄iam eiꝰ eſſentialē. Oꝛdo aūt partiuꝫ
in loco eſt de genere ſitus: ⁊ ab iſto re-
ſpectu ſiue oꝛdine partiū i loco poteſt
abſolui. Oꝛdo eñ partiū in toto eſt pꝛi
oꝛ oꝛdine ꝑtiū in loco. Prius aūt pōt
abſolui a poſteriori ſibi accidentaliter
ↄiuncto. Cū ergo oꝛdo ꝑtiū in loco ac
cidentaliter cōiungaꝛ̃ oꝛdini ꝑtiū in to
to. igiꝛ̃ coꝛpus xp̄i in eucharıſtia habe
bit oꝛdinē ꝑtiū in toto abſqꝫ illo reſpe
ctu q̄ eſt oꝛdo ꝑtiū in loco. Adducūꝛ̃
ſcđo ſilr̄itudines alique cōtra iudeos ⁊
infideles. Et p̄mo augꝰ. in lib. de ꝗ̃ti-
tate aīe ꝓbat aīam maioꝛē eſſe ꝗ̃ coꝛ-
pus: qꝛ totā mūdi magnitudinē infra
ſe cogitari poteſt ⁊ infra ſe cōtinere et
ſicut aīa cū ſit maioꝛ coꝛꝑe tota eſt īfra
coꝛpus. modo conſilr̄ coꝛpus xp̄i cuꝫ
ſit maius hoſtia totū eſt infra eam nō
coartatū ꝫ ita magnū ⁊ ꝑfectū ſicut in
celo contineꝛ̃. Item in parua oculi pu
pilla maximi mōtes cōtinenꝛ̃ ꝑ ſpeci-
es ſuas. cur ergo nō ſic coꝛpus xp̄i in
parua hoſtia. Item videmus in paruo
ſpeculo ſolis ⁊ lune maximarūqꝫ rerū
diuerſitates. Item intellectus hoīs ꝑ-
uus eſt ⁊ tñ in ipſo magna celeſtium ⁊
terreſtriū ſapienta ⁊ ſcientia continetꝛ̃.
Quid ergo impoſſibile putas xp̄m q̄
eſt dei ſapiētia increata ſub parua foꝛ-
ma hoſtie inueniri. nunquid vides in
paruo lapide p̄cioſo magnas ⁊ mltas
virtutes. nōne vides in paruo coꝛpoꝛe
pꝛincipis magnā potentiā: ⁊ in paruo
coꝛꝑe pape magnā auctoꝛitatē. Quid
ergo impoſſibile eſt xp̄o in parua ho-
ſtia latere. nunquid ſub paruis ſignis
magna ſignata cōpꝛehendunꝛ̃. Nōne
vides quō in hac parua dictione deus
tota trinitas cōtineꝛ̃. ſcꝫ pater ⁊ filius ⁊
ſpūſſanctus. ꝗ̃to magis ſub parua ho
ſtia poteſt ſeip̄m xp̄us ↄcludere ſi vult
imo ꝙ ampliꝰ eſt videmus ꝙ ſub hac ꝑ
ua dictione ⁊ ſub h̄ paruo ſigno omē
duarū ſbaꝝ ⁊ q̄tuoꝛ lr̄aꝝ cōtineꝛ̃ omis
creatura. celū ⁊ oīa celeſtia. infernus ⁊
oīa infernalia ⁊ bꝛeu iter omia creata.
Quid igiꝛ̃ impoſſibile ꝙ in vna hoſtia
compꝛehendaꝛ̃ totus chꝛiſtus cum in

tam partia dictione cõprehendat tot⁹ mũdus. qm̃ igit̃ hec in creatur⁊ credũt iudei erubeſcant ſimilia fieri in creatore. Iz ſupradicta nõ inducũt oĩmodam ſiſitudinẽ: ſunt tñ aliquales cõformitates q̃ deuoto aĩo ɔſiderate miraȝ delectationẽ adducũt in aĩo cõtẽplãtis.

Qđ vnicũ corpus xp̃i ſit ſimĺ in diuerſis altaribus cũ nõ poſſit vnũ corpus ſimul eſſe in diuerſis locis.

Vintũdecimũ impoſſibile eſt Vos chriſtiani dicitis ait iudeus q̃ xp̃s veſter ſiĺ eſt ĩ plurib⁹ altaribus vbi miſſe celebrant̃ hoc videtur impoſſibile. q̃ impoſſibile eſt vnũ corpus in pluribus locis exiſtere Manifeſtũ eſt aũt hoc ſacramentũ in pluribus locis celebrari. Impoſſibile igr̃ videt̃ q̃ corpus xp̃i in hoc ſacramento veraciter cõtineat̃ niſi forte quis dicat q̃ ſm̃ aliquã pticulã eſt hic: ⁊ ſm̃ aliaȝ alibi. ad qđ iterũ ſeq̃ut̃ q̃ p celebrationẽ hui⁹ ſacramẽti corpus xp̃i diuidat̃ ĩ ptes cũ tñ nec q̃titas corpis xp̃i ſufficere videat̃ ad tot pticulas ex eo diuidendas in quot locis hoc ſacramentũ pagit̃. Ex his que dicta ſunt ſupius pȝ ſolutio ad hoc qđ obijcit̃ de pluralitate locoꝝ q̃ corpus xp̃i p ſuas dimenſiones exiſtit tm̃ in vno loco. ſed mediãtibus dimẽſionibus panis in ip̃m trãſeuntis eſt in tot locis in quot hmõi cõuerſio fuerit celebrata. nõ quidẽ diuiſum p ptes ſ; integrũ in vnoquoq;. nã quilibet panis cõſecratus in integruȝ corpus xp̃i conuertit̃. Hec eſt ſolutio thome vbi ſupra. Alij do ſoluentes dixerunt q̃ nõ eſt incõueniens q̃ vnum corpus ſit in diuerſis locis ſi in vno ẽ p ſe ⁊ in alijs p accidens. ſic aũt eſt ĩ ꝓpoſito q̃ corpus xp̃i eſt in celo ſm̃ ꝓprias dimenſiones: ⁊ ſic p ſe. In ſacramento aũt p dimẽſiones alienas ſcȝ p panis: ⁊ ſic p accidẽs ſ; iſti difficultatẽ nõ euadunt. Diceret enĩ iudeus ⁊ p ſe ⁊ p accidens eſſe impoſſibile idem corpus eſſe in diuerſis locis. ꝓpter ħ oſtẽdo q̃ corpus xp̃i poteſt eſſe ſimul ĩ diuerſis locis. ſic om̃e corpus qđ eſt alicubi rõne ſubſtantie nõ rõne q̃titatis. poteſt eſſe in pluribus locis ſimul. ſed corpus xp̃i eſt ſub dimẽſionibus pañis rõne ſubſtantie nõ rõne q̃titatis. ergo poteſt eſſe in pluribus locis ſimĺ Maior ꝓbat̃ q̃ qđ non eſt in loco p q̃titatem nõ diffinit nec determinat ſibi locũ. ſ; qđ non determinat ſibi locuȝ põt eſſe in pluribus locis: ergo qđ non eſt in loco p q̃titatẽ poteſt eſſe in plurib⁹ locis ſimul. Ad maiorẽ euidentiã iſti⁹ ꝓſilogiſmi. Notandũ q̃ diffiniri ẽ idẽ q̃ finiri ſiue terminari. ꝓpter qđ pħus v. metapħ. vocat diffinitionẽ terminũ q̃ ĩ ea ponunt̃ rei principia inter que velut inter primos terminos ⁊ inter ꝓprios fines res diffinita cõcludit̃. Hec aũt diffinitio ſiue determinatio eſt duplex. vna que reſpicit rem vt eſt ſubſtãtia. alia que reſpicit eam vt eſt q̃ta. Nã quelibet res creata ſiue ſit corpalis ſiue ſp̃ualis inq̃tum eſt ſubſtantia finit̃ ſic q̃ determinat̃ ad certũ genus ⁊ ad certam ſpeciẽ, ⁊ ad certũ indiuiduationis modũ ⁊ ideo ſolus deus. q̃ eſt ſubſtantie infinite nõ determinat̃ ad gen⁹ neq; ad ſpeciẽ. nec p ſe nec p accidens. nec etiã ad modũ indiuiduatõis. cum ipe ſit ſingularitas quedã formaliter. Res aũt q̃ta ſicut p hmõi q̃titateȝ reſpicit aliã ſic competit ſibi determinatio loci. Non enĩ res creata determinat̃ ad locũ ſiue diffinit̃ loco inq̃tũ ẽ ſubſtantia. q̃ ſubſtãtie vt ſ͠ba eſt nõ debet̃ locus. q̃ inq̃tũ ſubſtãtia nõ poteſt cõmeſari vltime ſupficiei continẽtis. Et ideo ſi diffinit̃ loco hoc eſt rõne q̃titatis. ⁊ idõ cũ duplex ſit q̃titas ſcȝ molis ⁊ virtutis ſic nõ diffiniũt locũ ſibi corpa

lia niſi p q̄titatē molis. ita ſm aliquoſ nō diffiniūt ſibi vbi ſpūalia niſi p q̄titatē ꝟtut. itaq̄ dicūt ꝙ vbi intelligētie opant ibi eſſe dicunt nec ſūt in loco niſi dū opant qḋ vtrū ſit verū nihil ad ꝓpoſitū. Q̄tū igit ad ꝓpoſitū p3 ꝙ coꝛpus qḋ eſt alicubi nō p q̄titatē nō diffinit ſibi locū illū. ſi ergo eſt alicubi ſolū rōne ſubſtātie. q̄titas aūt ibidē exiſtens ꝓpter naturalē oꝛdinē quem ad ſubſtantiā habet ei cōpetit finitas que ſequit naturā ſubſtantie. Nō aūt finitas que ſequit q̄titatē: put p q̄titatez ad aliā compat. Et ideo q2 ex vi ſacramenti coꝛpus xp̄i eſt in altari rōne ſbe ſolū nō rōne q̄titatis niſi ex cōſequēti vt ſc3 habet naturalē oꝛdinē ad ſbam. Ideo ibi ſibi cōpetit finitatio rōne generis ꝛ ſpeciei ꝛ indiuidui. non aūt rōne localitatis cū illa tm̄ cōpetat coꝛpibus rōne q̄titatis. Et ideo cū ſibi non determinet locū certuz eſt ꝙ nō eſt ita ibi qn poſſet eſſe alibi. Sic ergo patet maioꝛ ꝙ omē coꝛpus qḋ eſt alicubi nō rōne q̄titatis cū nō determinat ſibi locū illū pōt ſil' eſſe alibi. Minoꝛ principalis eſt manifeſta ſc3 ꝙ coꝛpus xp̄i ē in ſacramēto rōne ſbe nō rōne q̄titat q2 eſt ibi p trāſubſtātiationez. Nūc aūt certū eſt ꝙ q̄titas panis nō trāſubſtātiat in q̄titatē coꝛpis xp̄i cū maneat in ſacramēto. ergo rōne tranſubſtātiationis panis in ſubſtātiā coꝛpis xp̄i. Cū3 ergo ſit ibi rōne illi⁹ in qḋ ſubſtātia panis trāſbat. Manifeſtū ē qḋ ē ibi rōne ſbe. quare ſequit ꝙ pōt alibi eē rōe ſue q̄titatis ſc3 in celo. Similitudines licet non oīmode adducunt ex natura. Idem ſol in diuerſis locis ſc3 in diuerſis oculis cōtinet ꝛ videt ꝛ hoc ſine ſui diuiſione. Idē ꝟbū numero in diuerſis auribus cōtinet ꝛ audit ꝛ idē ſon⁹. Occurrit etiā ꝯtra iſtos infideles Hugo de ſacramentis dicens ꝙ ideo iſti dicunt coꝛpus chꝛiſti non poſſe eſſe ſimul in pluribus locis: quia deus talē legem dedit coꝛpoꝛibus. Cum ergo latoꝛ legis poſſit diſpenſare in lege multomagis deus poteſt diſpēſare in vniuerſo. nec mirū quia tunc ſacerdos gerit pſonā ꝛ vicem illius qui dixit et facta ſunt. ꝛ ſic ꝙ ſimul ꝛ ſemel eſt in diuerſis altaribus hoc eſt ex potētia deitatis cui vnitum eſt coꝛpus illud ꝛ ex virtute verboꝛum criſti quilibet cōtulit virtutem conficiendi.

Impoſſibile eſt ꝙ caro xp̄i ꝛ ſanguis ſint ſub ſpeciebus panis ꝛ vini cū ſit impoſſibile duo coꝛpa ſiml' eſſe in eodem loco: ſc3 ſubſtantia panis ꝛ vini cuz carne ꝛ ſanguie xp̄i: cū illa accidentia vt dicūt nō ſint p ſe: nec in aere. nec in carne ꝛ ſanguine xp̄i ſed ſubiectiue in ſubſtantia panis ꝛ vini.

Extūdecimum impoſſibile eſt.

ſ Vos xp̄iani dicitis ꝙ maifeſte p⁹ ꝯſecratōz in h ſacro ſētit omia accn̄tia pais ꝛ vini. ſ. coloꝛē. ſapoꝛē. odorē. figurā. q̄titatē ꝛ pōd⁹. circa q̄ decipi ñ poteſt. q2 ſēſ⁹ circa ꝓpria ſēſibilia nō decipit. Hmōi aūt accn̄tia i coꝛpe xp̄i eē nō pñt ſic in ſubiecto vt vos aſſeritis. Siliter aūt nec in aere adiacēte. quia cum plurima eoꝛum ſint accidētia naturalia requirunt ſubiectū determinate nature. non qualis eſt natura coꝛpoꝛis humani vel aeris nec poſſūt p ſe ſubſiſtere cum accidentis eſſe ſit in eſſe. vij. meth. Accidentia eñ cum ſint foꝛme indiuiduari non poſſunt niſi p ſubiectum. Connumerantur eñ ad cōnumerationem ꝛ indiuiduationem ſuoꝛum ſubiectoꝛum. Unde remoto ſubiecto eſſent foꝛme vniuerſales. Relinquitur igitur huiuſmodi accidētia eſſe in ſuis determinatis ſubiectis. ſc3

in ſubſtātia panis ⁊ vini. Eſt ḡ ibi ſubſtantia panis ⁊ vini ⁊ nō ſubſtātia corporis xp̄i. cū ipoſſibile videat̄ duo corpa eſſe ſimul. Ad iſtud reſpōdet̄ ꝙ nō poſſumus negare accidētia panis ⁊ vini remanere: cū ſenſus hoc infallibiliter demonſtrat. nec his accidētibꝰ corpus xp̄i aut ſanguis afficit̄. qꝛ hoc ſine eiꝰ alteratōne eſſe non poſſet nec taliū accidentiū capax eſt. ſilr̄ aūt nec ſubſtantia aeris. Unde relinquit̄ ꝙ illa accidentia ſint ſine ſubiecto. tū eo modo quo ſupra fuit declaratū in duodecimo impoſſibili: vt ſcꝫ ſola quātitas dimēſiua ſine ſubiecto ſubſiſtat. ⁊ ipſa alijs accidentibus prebeat ſubiectū. nec impoſſibile eſt ꝙ accidens diuina virtute ſubſiſtere poſſet ſine ſubiecto. qꝛ idem eſt iudicandum de ꝑductione rerū: ⁊ de cōſeruatōe earū in eſſe. Diuina aūt virtus poteſt ꝑducere effectus quarūcūqꝫ cauſaꝝ ſine ipſis cauſis ſecundis. ſicut potuit formare hoīem ſine ſemine. ⁊ ſanare febrem ſine opatōne nature qꝺ accidit ꝓpter infinitatē eius virtutis. ⁊ qꝛ oībus cauſiſ ſecūdis largit̄ virtutē agendi. vnde ⁊ effectus cauſarū ſecundarū poteſt cōſeruare in eſſe ſine cauſiꝫ ſecūdis. ⁊ h̄ modo in hoc ſacramēto accidēs cōſeruat in eſſe ſublata ſubſtātia que ipſuꝫ cōſeruabat. qꝺ quidē dici poteſt de q̄ꝫtitatibus dimēſiuis. quas etiaꝫ platonici poſuerūt ꝑ ſe ſubſiſtere. ꝓpter h̄ ꝙ ſm intellectū ſepant̄. Manifeſtuꝫ ē aūt ꝙ plus pōt deus in opando q̄ꝫ intellectus i apprehendēdo. Et licꝫ de principio indiuiduationis ſit inter doctores nō paruus difficultas. Uerūtamen in ꝓpoſito me nō intromitto. quia h̄ nō laboramus niſi ad excludendū eā que a iudeis impoſſibilis reputantur Dicit ergo ſctūs Tho. in ſūma cōtra gentiles lib. iiij. ca. lxv. ꝙ q̄ꝫtitas dimēſiua habet hoc ꝓpriū inter reliqua accidentia ꝙ ipſa ſm ſe indiuiduat̄. quod ideo eſt: qꝛ poſitio que eſt ordo partiū in toto in eiꝰ rōne includit̄. Eſſe em̄ q̄ꝫtitas poſitionē habēs. vbicūqꝫ aūt intelligit̄ diuerſitas partiū eiuſdeꝫ ſpeciei neceſſe eſt intelligi indiuiduationē. nā que ſūt vniꝰ ſpeciei nō multiplicantur niſi ſm indiuiduū ⁊ inde eſt ꝙ nō poſſūt apprehēdēdi multe albedines niſi ſm ꝙ ſunt in diuerſis ſubiectis poſſūt aūt apprehēdi multe linee etiaꝫ ſi ſm ſe cōſiderent̄. Diuerſus em̄ ſitus qui ꝑ ſe linee ineſt. ad pluralitatē lineaꝝ ſufficiēs eſt. Et qꝛ ſola q̄ꝫtitas dimenſiua de ſua ratione habet vnde multiplicatio indiuiduoꝝ in eadeꝫ ſpecie poſſit accidere. Prima radix huiꝰ multiplicationis ex dimenſione eſſe videt̄. qꝛ ⁊ in genere ſubſtantie multiplicatio fit ſm diuiſionē materie: que nec itelligi poteſt niſi ſm ꝙ materia ſub dimenſionibus conſiderat̄. Nam remota q̄ꝫtitate ſubſtantia oīs indiuiſibilis eſt vtꝫ ꝑ phm. j. phicoꝝ. Manifeſtū eſt aūt ꝙ i alijs generibus accidētiū multiplicātur indiuidua vniꝰ ſpeciei ex pte ſubiecti. ⁊ ſic relinquit̄ ꝙ cū in hmōi ſacramento ponamus dimēſiones ꝑ ſe ſubſiſtere. ⁊ alia accidentia in eis ſicut in ſubiecto fundari. nō oportet nos dicere ꝙ accidentia hmōi indiuiduata nō ſint. Remanet em̄ in ipſis dimenſionibus indiuiduatōnis radix. Concedamus igit̄ ꝙ ſentimꝰ ſupradicta accidētia ⁊ ꝙ illa nō ſunt in corpe xp̄i nec in aere nec in ſuſtātia panis: qꝛ non eſt. ſ; eſt illa dimēſiua q̄ꝫtitas habens eſſe ꝑ ſe pſeytate tercij modi. qꝺ eſt eſſe preciſum ⁊ ſepatū ab omi ſubiecto ⁊ reliqua accidētia in p̄dicta q̄ꝫtitate ſunt vt i ſubiecto diuina v̄tute. Eſt em̄ cōis ꝓpoſitio apud oēs ſcotizantes ꝙ p̄mū independēs pōt terminare depēdētiā cuiuſlibet entitatis create ⁊ ſupplere vicem cuiuſlibet determinātis cum cōtineat

eminenter vices cuiuſlibet cauſalitatis ſecundarie cauſe ergo dependentiā quā habet accñs ad ſubiectū poteſt deus ſupplere ꝛ terminare. Itē deus poteſt q̄ólibet prius diſtinctū eſſentialiter a poſteriori facere ſine illo poſteriori. Cū ergo accidentia ſint priora iherentia actuali ꝛ ab ea diſtincta eēntialiter q2 ſunt in diuerſis generibus: ergo deus poterit facere accidentia p ſe exiſtere ſic q̄ nō inherebūt actualit̄ q̄cq̄d ſit de inherentia aptitudinali: q2 cum hec ſit idē eēntialiter cū ſubiecto licet ſit poſterior ordine nature ab ea accidentia ſeparí nō poſſūt. Poteſt etiam dici ſicut notat mgr̄ Johānes ꝯuerſus i libro de concordia legū ti. iij. ca. iiij. q̄ accidentia p ſe remanere ſine inherentia ad ſbiectū ipoſſibile ē i trāſmutatōib9 ꝛ mutatōib9 nālib9. ſed iſta trāſubatio ē p miraculū diuina ꝟtute facta: ꝛ dicit q̄ iudei cōcedūt aliud miraculū in lege ſua ſile huic ſcz q̄ lr̄a men clauſa ꝛ chamah que ſcripta erāt in tabulis legis erant per ſe ſine aliquo ſubiecto ꝛ iſte lr̄e figurate erāt ex vtraq3 parte ꝛ erāt rotūde ꝛ nulla iſta lr̄aꝝ pars ſuſtētabat̄ ab aliq̄ corpe ſʒ p ſe erant ſtantes miraculoſe ꝛ iſtud dicē eſt euident cōtra naturā ꝛ impoſſibile magis q̄ꝫ dicē trāſubāta eſt vna ſubā in aliā ꝛ accidētia remanent perſeipſa.

Q2 in ſacramento altaris ſit corpus chriſti icorruptibile cū poſſit putrefieri ꝛ a murib9 comedi.

D Ecimūſeptimū impoſſibile eſt. Dicunt iudei certū eſt q̄ ſi illud vinū vr̄i ſacramenti in magna q̄ntitate ſumētur q̄ calefaceret ꝛ iebriaret ſicut ante ſacramentū: panis etiā confortaret ꝛ nutriret. Videt̄ etiā ſi diu ꝛ incaute ſeruet̄ putreſcere ꝛ a muribus ꝯmedi. cōburi etiā poſſūt [illegible] redigi ꝛ vapores que omnia corpi xp̄i cōuenire nō poſſūt cū fides vr̄a ipſu3 impaſſibilem p̄dicet. Impoſſibile igit̄ videt̄ q̄ corpus xp̄i in hoc ſacramento ſubaliter ꝯtineat̄. Rn̄det̄ q̄ hic ſunt duo cōſideranda: vnū qd̄ de facili poteſt experiri: ꝛ aliud qd̄ maiorem difficultatem ꝯtendit q̄ eē i hoc ſacramento eadem actiones appareant q̄ prius in ſubſtantia panis ꝛ vini apparebant puta q̄ ſimiliter immutent ſenſum. Similit̄ etiā alterent aerem circūſtantem vel quodlibet aliud odore aut colore ſatis cōſequēs videt̄ ex his q̄ ſupradicta ſunt. Dictum eſt eī q̄ in hoc ſacramento remanent accidētia panis ꝛ vini inter q̄ ſunt q̄litates ſenſibiles q̄ ſūt hmōi actionū p̄ncipia. Rurſus circa paſſiones aliquas puta q̄ fiunt fm̄ huiuſmodi alterationes accidentiu3 non magna etiā difficultas accidit ſi p̄miſſa ſupponāt̄. Cū eī p̄miſſum ſit ꝛ alia accidentia in dimenſionibus fundantur ſicut in ſubiecto p eundem modū circa hmōi ſubiectū alteratio alioꝝ accidentiū conſiderari poteſt ſicut ſi eſſet ibi ſubā vꝫ puta ſi vnū eſſe calefactū ꝛ i frigidaret aut mutaret ſaporē aut aliud hmōi. Sed maxima difficultas apparet circa generatōem ꝛ corruptionem q̄ in hoc ſacramento videt̄ accidere. nā ſi q̄s in magna q̄ntitate hoc ſacramentali cibo vteret̄ ſuſtentari poſſ3 ꝛ vino etiā inebriari ſm̄ illud apoſtoli ad Corinth. xi. Alius eſurit Alius ebrius eſt Que quidem accidere non poſſēt niſi ex h̄ ſacramento caro ꝛ ſanguis generareiur: Nam nutrimentū cōuertit̄ in ſubſtantiam nutriti q̄uis quidā dicāt hominem hoc ſacramentali cibo non poſſe nutriri ſʒ ſolum confortari ꝛ refocillari. ſicut cū ad odorē panis ꝛ vini ꝯfortat̄. Sʒ hec qdē ꝯfortatio ad horā accidē ꝑtnō aūt ſufficit ad ſuſtētādu3 hoie3 ſi diu ſine cibo ꝑmaneat, ex ime

to ꝗ̃t de facili īueniret hoīez diu ſacramentali cibo ſuſtētari poſſe. Mirandū etiā videt̄ cur negent hoīem hoc ſacramentali cibo poſſe nutriri refugientes hoc ſacramentū in carnem ⁊ ſāguinem poſſe cōuerti cū ad ſenſum appareat ꝙ ꝑ putrefactionē ⁊ cōbuſtionez in aliā ſubam ſcꝫ cineris ⁊ pulueris cōuertat̄: qꝺ̃qdem difficile tn̄ videt̄ eo ꝙ nec videat̄ poſſibile ꝙ ex accidentibuſ fiat ſubſtantia: nec cōcedi fas ſit ꝙ ſubſtātia corꝑis xp̄i q̄ impaſſibilis ſit i aliam ſubſtantiā cōuertat̄. Si q̄s aūt dicere velit ꝙ ſicut miraculoſe panis in corpus xp̄i cōuertit̄: ita miraculoſe accidētia in ſubam cōuertunt̄. Primo q̄dem hoc non videt̄ miraculo hoc eſſe cōueniens ꝙ hoc ſacramentum putreſcat vel ꝑ cōbuſtionē diſſoluat̄. Deinde ꝙ putrefactio vel cōbuſtio cōſueto nature ordine huic ſacramēto accidere inuenit̄: ꝙ nōn ſolet eſſe in his q̄ miraculoſe fiūt. Ad hāc dubitatōem tollendam q̄dam famoſa poſitio eſt adinuenta q̄ a multis tenet̄. Dicūt eīn ꝙ ſi ɔtingit h̄ ſacramentū in carnē cōuerti aut ſanguinē ꝑ nutrimentū vel in cinerem ꝑ cōbuſtionē aut putrefactionem nō cōuertunt̄ accidentia in ſubam nec ſuba corꝑis xp̄i: ꝫ redit diuino miraculo ſuba paniſ q̄ ꝑus fuerit ⁊ ex ea generat̄ illa in q̄ hoc ſacramentū cōuerti inuenit̄. ꝫ h̄ q̄dem oīno ſtare non poteſt Oſtēſum eſt eīn ſupra ꝙ ſuba panis i ſubam corꝑis xp̄i cōuertat̄: qꝺ̃ eīn i aliqꝺ̃ cōuerſum eſt redire non poteſt niſi ecōuerſo illud cōuertat̄ in ipm̄. Si igitur ſuba panis redit: ſequit̄ ꝙ ſuba corꝑis xp̄i cōuertat̄ in panē qꝺ̃ eſt abſurdūꝫ dicere. Adhuc ſi ſuba panis redit neceſſe eſt ꝙ vel redeat ſpēbus panis manentibus vel ſpēbus panis iam deſtructis. Spēbus quidē panis durātibus ſuba panis redire nō poteſt: quia ꝙ̄diu ſpēs manent manet ſub eis ſuba corꝑis xp̄i. Sequeret̄ ergo ꝙ ſimul eſſet ſubſtantia panis ⁊ ſuba corꝑis xp̄i. Silr̄ etiā nec corruptis ſpēbus panis ſuba panis redire poteſt. tum q꞉ ſuba panis non eſt ſine ꝓpriis ſpēbus: tū q꞉ deſtructis ſpēbus panis iā generata ē alia ſuba ad cuꝰ generatōem ponebat ꝙ ſuba panis rediret. Concludit ergo ſctūs thomas libro q̄ ſupra ca. lxvi. ꝙ melius dicendū videt̄ ꝙ in ipa ɔſecratione ſicꝫ ſuba panis in corpus xp̄i miraculoſe ɔuertit̄: ita miraculoſe accidētibuſ ɔfert̄ ꝙ ſubſiſtāt qꝺ̃ ē ꝓpriū ſube ⁊ ꝑ ɔn̄s ꝙ oīa poſſent facere ⁊ pati ſicꝫ ſi ſuba adeſſet: vn̄ ſine nouo miraculo ⁊ inebriare ⁊ nutrire ⁊ incinerari ⁊ putrefieri pn̄t eodē modo ⁊ ordine ac ſi ſuba pai̇ſ ⁊ vini adeſſꝫ. hec ille. Quare aūt non oportet ꝙ ibi ſit nouū miraculū declarat Richardꝰ in. iiij. diſtinctōe xij. in tercio ꝑncipali q̄ſtione. ij. dicēs: ꝙ q̄uis miraculū ſit accidentia i ſacramento altaris ꝑ ſe exiſtere tn̄ ꝙ ſic ꝑ ſe ex nā operent̄ in aliud nouū miraculūꝫ non eſt ſicut cecū natū poſt miraculoſam reſtitutōem viſus videre nouū miraculū non eſt ꝫ naturale. Nō eīn itelligendū eſt ſic accidentia oꝑari in vtutez ſube ꝙ neceſſaria ſit eis ad ſuā oꝑationē aliq̄ vtus ſube q̄ nō ſit accn̄s ſuppoſita eoꝝ exiſtētia ꝫ ꝓ tāto hoc dr̄ q꞉ nō pn̄t oꝑari niſi ſint ⁊ nālit̄ nō pn̄t eē niſi ꝑ ſubam: ⁊ q꞉ ipa accidētia ſūc q̄dā vtutes ſube. iō q̄uis eoꝝ exiſtētia ſine ſuba ſit ꝑ ſupnālem potentiā: tn̄ ſic exiſtētia i aliud pn̄t nāliter agere.

Impoſſibile eſt ꝙ corpꝰ xp̄i ſit i ſacramēto cū illud frangatur in partes

Decimūoctauū īpoſſibile ē. vos o xp̄iani dicit iudeꝰ frāgit̄ illud ſacramētū i ꝑtes ergo īpoſſibile ē ꝙ ſit ibi corpꝰ xp̄i. ꝓbatur conſequētia q꞉ fractio illa q̄ ſenſibiliter apparet

non poteſt eſſe ſine ſubiecto. Abſurdū
etiā videt̄ dicē ꝙ illius fractōis ſubie-
ctū ſit corpus xp̄i: ergo impoſſibile eſt
ſit ibi corpus xp̄i ſȝ ſolū ſubſtātia pāis
ꝛ vini. Rñſio ad iſtud patet manifeſte
ex his q̄ ſupradicta ſunt q2 fractionis
ſubiectū poſſumꝰ ponere dimenſiões
ꝑ ſe ſubſiſtētes nec tñ hmōi dimēſioni
bus fractis frangit̄ ſuba corpis xp̄i eo
ꝙ totū corpus xp̄i ſub q̄libet portione
remaneat: qđquidē ꝛ ſi difficile videa
tur tñ ſm ea q̄ p̄miſſa ſunt expoſitionē
habet. Dictū eſt em̄ ſupra in ipoſſibili
xij. ꝙ corpus xp̄i eſt in h̄ ſacramento ꝑ
ſuā ſubam ex vi ſacramenti. Dimēſio
nes aūt corpis xp̄i ſunt ibi ex nāli ꝯco-
mitantia quā hñt ad ſubam: ecōtrario
em̄ ſm ꝙ corpus nāliter eſt in loco: nā
corpus nāle ē in loco mediantibus di-
mēſionibꝰ q̄bus loco ꝯmēſurat̄. Alio
aūt modo ſe hȝ aliq̄d ſubale ad id in q̄
eſt. Et alio modo aliq̄d q̄ntum nā q̄n-
tum totū ita eſt in aliquo toto ꝙ totuȝ
nō eſt in pte ſȝ pars in pte ſic̄ totū in to
to. vñ ꝛ corpus nāle ſic eſt in toto loco
totū ꝙ non eſt in qualibet parte loci: ſ
ptes corpis ptibus loci coaptant̄ eo ꝙ
eſt in loco mediantibꝰ dimenſionibus
Si aūt aliq̄d ſubale ſit in aliquo loco
totū etiā totū eſt in q̄libet pte eius: ſic̄
tota natura ꝛ ſpēs aq̄ eſt in q̄libet par-
te aque ꝛ tota aīa eſt in qualibet corpo
ris pte: q2 igit̄ corpus xp̄i eſt in ſacra-
mento altaris rōne ſue ſube in quā cō
uerſa eſt ſuba panis dimenſionibꝰ eiꝰ
manentibus ſicut tota ſpēs panis erat
ſub q̄libet pte dimenſionū ita integrū
corpus xp̄i eſt ſub qualibet pte earun-
dem: nō igit̄ fractio illa aut diuiſio at-
tingit ad corpus xp̄i vt ſit in illo tan-
q̄ȝ in ſubiecto: ſȝ ſubiectū eius ſunt di-
menſiones panis ꝛ vini remanētes ſic̄
ꝛ alioꝝ accidentiū ibidē remanentiuȝ
diximus eas eſſe ſubiectuȝ verba ſunt
ſancti Thome libro q̄ ſupra ca. lxvij..

Simile etiā inuenit̄ in nā q2 ymagine
in ſpeculo exiſtente ſi frangat̄ ſpeculū
non tamē frangit̄ ymago ꝛ in quot p-
tes ſpeculuȝ frangitur in toto integra
manet ꝛ reſultat ymago. Nō ergo mi-
randum ſi hoc in hoſtia fiat virtute di-
uina. figura huius p̄ceſſit Exodi. iij. in
rubo que videbat̄ ardere ꝛ non cōbu-
rebat̄: videbat̄ ignis in rubo ardere ac
ſi deberet rubū frangere cōminuere ꝛ
incinerare ꝛ tamē ab igne non ledeba
tur non frangebat̄ non vorabat̄ nō mī
nuebat̄ non incinerabat̄: ſic nec corpꝰ
xp̄i in comedentis ore non ledit̄ a dē-
te non frangit̄ non vorando cōminui
tur: ſȝ ſicut rubus in igne ita corpꝰ xp̄i
illeſum integꝝ remanet ſub fractione
ſpērum que licet nō ſit in corpe xp̄i ve
ro: repſentat tñ ſm Richardum illam
flagellationem ꝛ pforationē q̄ fuit fla-
gellatū etiā pforatum in ſua paſſione

Probant corpus xp̄i ſumi ꝛ conſumi

Ecimumnonum impoſſibile ē
D ꝙ iſtud ſacramentum ſumatur
et non conſumatur ſm ꝙ vos
chriſtiani aſſeritis. Si enim eſſet mōs
olimpius qui ē exceſſiue magnitudis
iam deberet eſſe voratus ꝛ conſūmatꝰ
ꝛ conſumptus xp̄s veſter totiens mā-
ducatur ergo deberet eſſe conſumptus
Reſponſio ſatis patet ex predictis. nō
enim ſuſtantia corporis xp̄i: ſȝ ſpecies
panis conſumuntur ſicut etiam ſpēs
ille nutriunt inebriant incinerari ꝛ pu-
trefieri poſſunt vt dictū eſt in. xvij. im-
poſſibili ita dicuntur frangi vt patȝ in
precedenti impoſſibili ſic etiam de eis
concedere poſſumus ꝙ conſumuntur
corpus tamen xp̄i manet integrū ꝛ vi-
uum. Simile etiam preceſſit in natu-
ra ꝛ ſcriptura. In natura eſt exemplūȝ
de ſcia q̄ data nō decreſcit. vñ totā meā
ſciaȝ poſſū alii dare ea tota i me ꝑmanē

ſe. Fons etiã quotidie aquã tribuit et aq̃ quotidie de fonte ſumit᷑ ꝛ fons nõ cõſumit᷑. Videmus etiã ꝙ de mari ſꝑ fontes ꝛ flumina egrediunt᷑ ꝛ tñ mare non cõſumit᷑ nec minuitur. Idez vide mus ꝙ vna candela mutuat lumen ſu um multis candelis ſine diminutione ſui luminis: ita in ꝓpoſito filius dei ē ſapientia ꝛ ars pr̃is lumen de lumine deus verus de deo vero: fons totius e᷑ nitatis ꝛ mare infinite bonitatis exñs veraciter in hoc ſacramẽto quotienſcũqꝫ ꝛ a quocũqꝫ ſumpt⁹ nunq̃ꝫ conſu mitur. Vñ cantamus in ꝓſa. Sumit vnus ſumunt mille tm̃ iſti q̃ntum ille nec ſumptus ꝯſumit᷑. Sil᷑ etiã eſt cuꝫ homo ꝯmedit᷑ a leone aĩa non cõſumi᷑ tur ꝫ ſolũ corpus: ita dũ hoſtia ſumit᷑ a ſacerdote xp̄i corpus non cõſumit᷑ ꝫ ſole ſpẽs panis ꝛ vini; vñ ſicut corpore hoĩs corrupto aĩa integra ſepat᷑: ita facta corruptione circa ſpẽs deſinit corpus xp̄i eſſe in illo. Vñ dicebat beat⁹ Andreas egee ꝙ agnus iſte poſtq̃ꝫ eſt a fidelibus cõmeſtus remanet integer ꝛ viuus. Hoc mirabile legimus in ſacra ſcriptura: quia .iij. Regũ .xvij. ca°. legit᷑ ꝙ helias ꝛ mulier vidua ſareptana ꝯmederũt de farina ydrie ꝛ de oleo qđ erat in lechito ꝛ tñ ydrie farina non defecit ꝛ lechitus olei nõ eſt minutus iuxta verbũ dñi: ꝑ farinã ydrie corpus xp̄i in pane: ꝑ lechitũ olei ſacramenta in confectione vini intelligendo: q꜀ ſic tunc ſumpta non cõſumebant᷑ in illorum conuiuio: ita nec nunc corpus et ſanguis xp̄i in iſto ſacramento. Item de quiqꝫ panibus ſaciauit dñs quinqꝫ millia hoĩm ꝛ .xij. cophini ſunt impleti Ideo dicebat iob in ca. v. Ad eũ ponã eloquiũ meũ q̃ facit magna ꝛ mirabilia ꝛ inſcrutabilia abſqꝫ numero.

Quomodo manducãs par tem manducat

Vicesimũ impoſſibile eſt Dicũt iudei Vos xp̄iani dicitis ꝙ ille qui mãducat ꝑtem hoſtie illius ſacramenti mãducat totũ xp̄m. Iſtud eſt impoſſibile cũ omnis ꝑs minor ſit ſuo toto. Rñdet᷑ ꝙ ita verꝫ eſt ꝙ ſumẽs minimã ꝑtem hoſtie ꝯſecrate totũ xp̄ꝫ ſumit. Dictũ eſt eñ ſupra ꝙ ꝑtitio illa non ſubiectat᷑ in xp̄i corpe: ꝫ in dimen ſionibus q̃ntitatis panis q̃ ſepate ſunt ꝛ hñt eſſe per ſe miraculoſe. Factꝯ igi᷑ innumerabilib⁹ fractionib⁹ dũ tñ appa reant ſpẽs panis vnicũ ꝛ integꝝ corp⁹ xp̄i eſt ſub oĩbus illis ſpẽb⁹: ꝛ ideo ſumens vnã ꝑticulam ſacramenti tm̃ de xp̄o ſumit q̃ntum ſumens totã hoſtiã q꜀ vtrobiqꝫ totus xp̄s. Non ergo quĩcũqꝫ cõicans ꝑtem hoſtie: ꝑtem xp̄i ſu ſcipit ſicut iudeus putat: ꝛ hui⁹ ē ſil᷑e in natura de verbo loq̃ntis ꝙ totũ eſt i parua aure ſicut in magna equalit᷑ qđ etiã figuratũ fuit Exodi. xvj. vbi legi᷑ ꝙ quilibet de mãna hẽbat equalit᷑: vñ plus colligens de mãna nõ plus habe bat ꝫ putreſcebat. Ita in ꝫ ſacramẽto quilibet ſumit corpus xp̄i equalit᷑ ꝛ q̃ plus in maiori q̃ntitate hoſtie cõſecrate crederet inuenire nõ eſſet niſi putredo infidelitatis: iđ dicit᷑ Ecci. xj. mirabilia opa altiſſimi ſolt⁹ ꝛ gl'oſa ꝛ abſcõ ſa: ꝛ inuiſa opa illius: ꝛ ſic non vident᷑ ad ſenſum: licet viſa ſint in ſcriptura ꝛ natura ſm̃ intellectum.

Quomodo illud ſacramentũ ſit verus deus licet vna pars maneat in altari ꝛ altera cadit in terram

Vicesimũpꝛimũ impoſſibile eſt Qꝛ aliqñ accidit vel accidẽ põt ꝙ vna ꝑs iſtius ſacramenti ma net in altari ꝛ altera cadit in terrã ꝛ pe dibus cõculcat᷑. Dicere aũt ꝙ deus cã dit in terrã ꝛ ꝙ pedib⁹ cõculcat᷑ eſt dicere ipoſſibile cũ deus nõ poſſit cade

re nec pedibus conculcari. Rñdet ſi ta lis caſus acciderit ex negligentia ſacerdotis peccaret et eſſet digne puniẽdus et multoplus ſi facẽt ſcienter nec tñ ex hoc aliquod ſequit ipoſſibile: quia caſus in terrã et conculcatio pedũ nõ corpori xpi nec deo: ſꝫ dimenſionibus panis et accidentibus illis attribuerent ſicut et frangi et incinerari vt dictum eſt in precedentibus.

Qꝫ chriſtus in ſacramento exiſtẽs verus deus nõ tñ cadens in terrã eleuat ſe et pmittit ſe ab imundis contrectari

Vicesimũſecundũ impoſſibile ẽ qꝫ ſi eſſet deus ille xps veſter q̃ eſt in ſacramento cũ cadit i terram eleuaret ſe non dimitteret etiã ſe a malis et immũdis ſacerdotibus tractari oppoſitũ videt expimentaliter ergo impoſſibile eſt eum eſſe deum. Reſpondet qꝫ vt dictuꝫ eſt qꝫ in hoc ſacramento eſt xps verus deus et verus homo: xps aũt ꝓpter honorem et reuerentiã diuinitatis ſemetipm hũiliauit i hꝫ mũdo et ſeipm cõtempſit intm̃ vt nũqꝫ fuerit aliqs homo in mũdo ita humil ſicut ipſe qr ipſe pmiſit ſuũ corpus flagellari: vulnerari: plagari: cõſpui: colaphizari: denudari: ſpinis coronari: felle et aceto potari: et q̃cquid voluerũt facere ſuſtinuit etiã et iniurias et cõtumelias et vitupia omnia ſuſtinuit patienter ſic et ſacramentũ corpis ſui honorat et adorat rõne diuinitatis ꝯcõitantis et placet ſibi ac pmittit qꝫ aliqua appareant q̃ſi impotentie et defect⁹ vt nõ eleuari per ſe et tractari non ſolũ a bonis ſꝫ etiaꝫ malis miniſtris ſic dimiſit ſe tractari a malis in vituperijs et morte et a bonis in ſepultura et vnctione. Dic mihi iudee qre Archa teſtamenti portabat humeris leuitarũ et nõ ferebat p ſeipam. Nũq̃d ſi ponebat in terra ibi manebat nec eleua bat ſe niſi eleuaret ab eis: Nunq̃d eam ceperũt philiſtei q̃ erãt mali et portauerũt ad terrã ſuã. Dic mihi quare nõ defendebat ſe vel quare non redijt p ſeipam vl q̃d factũ fuit de ea cuꝫ facta fuit preda Nabuchodonoſor. Dico ergo qꝫ deus mãdauit moyſi facere archã non vt ipſa p̃liaret p ſe nec vt ambularet p ſe nec vt ſtaret p ſe: nec vt eleuaret p ſe: ſꝫ p̃cepit vt fieret ad ponendũ in ea legẽ et manna et virgam aaron et p̃cepit qꝫ ponerẽt i loco plus deuoto et ſolẽni et honorabili q̃ erat in tabernaculo vt oẽs ipſaꝫ reſpicientes hẽrent fidem et timorem et reuerentiã deo et vt ibi popul⁹ iret ad petendum petitões ſuas deo nec dicebat populus. Eamus ante archã ſꝫ eamus ante deũ: ſic etiã cum deus et homo xps ihs ordinauit iſtud ſanctũ ſacramentũ nõ ordinauit eũ vt preliaret nec vt ambularet nec vt facẽt ludos aũ apoſtatas et hẽticos malicioſos ſꝫ ordinauit ipſum vt popul⁹ reſpiciẽs ipſuꝫ hẽret maiorem fideꝫ et in eo diuis maieſtas adoraret et honoraret. Et ſicut ꝓpheta cũ inuitabat populuꝫ vt aſcenderet in ihrlm: non dixit aſcendamus ad domũ arche teſtamenti nec legis: ſꝫ dixit. venite aſcendamus ad domum dei. Si ergo illa erat dom⁹ dei ꝓpt archam et hꝫ eſt corp⁹ dei ꝓpt ſacramentũ. Non ergo laudent ſe iudei in fide dei qr viderũt mare ſiccũ ſolẽ ſtantẽ iordanem detentũ lucẽ verſam in tenebras et aquã in ſanguinẽ et virgã in ſpenteꝫ puluerem in cinephes virgã ſine radicibus florere mõtẽ fumigare ſine igne tonitrua ſine nubib⁹ voces ſine corpe manna de celo aquam ſine foſſione victoriã inimicoꝝ ſine gladio lucẽ de nocte: qr hec oĩa viderunt et in deo nunqꝫ crediderũt: nec in terrã deſiderabilem nũqꝫ intrauerũt ſꝫ i deſerto mortui ſunt Popul⁹ aũt xpianus nihil hoꝝ vidit

ſ; in veritate ſanctũ ſacramentum fuit ordinatũ in cibu3. Cibus aũt quicũq; ſit dimittit ſe tractari ad voluntatẽ coquinarij ſiue ſit coctus aqua ſiue aſſus igni ſiue frixus vel quouis alio modo ꝑparatus dimittit ſe etiã cibus tractari a miniſtris ſi volũt portare in auro vel argento vel quouis alio metallo: vel in ligno vel in ſciſſorio lutheo: etiã cũ pannis ⁊ ſine eis. Dimittit ſe etiam cibus tractari a comedente ſi vult ipm comedere in menſa alta vel baſſa: ſiue laceratus vel ſciſſus vel admorſus ad voluntatẽ comedentis. Sic ergo pat3 ꝙ cibus eſt ordinatus ad voluntatem comedentis ⁊ non vt ſaltet vel vt loqͭ vel vt eleuet ſe vel vt fugiet. Cu3 ergo xp̄s ordinauerit corpus ſuũ in cibum Johis. vj. Caro mea vere eſt cibꝰ ⁊ ſanguis meus ⁊c. Ordinauit ergo ea3 ad voluntatem ſumentiu3. Non eſt ergo mirũ ſi cadens in terra non eleuet ſe ⁊ dimittat ſe a malis miniſtris ſicut a bonis tractari.

Impoſſibile ẽ ꝙ i illo ſacramẽto ſit verus deus ⁊ ꝙ deſcẽdat in ſtomachũ cũ ſumitur

Vicesimũtercium impoſſibile eſt. Vos xp̄iani ſumitis hoc ſacramentũ ⁊ comeditis eũ: oportet ergo ꝙ deſcendat ad ſtomachũ ⁊ ad locum digeſtionis ⁊ iteſtina ⁊c. q oia impoſſibilia vident̃ cũ vos ponatis i iſto ſacramẽto eſſe deũ ⁊ deo iſta repugnare videant̃. Rñdet̃. Dic mihi iudee cũ tu comedis pane3 quis morſus vadit ad cor ⁊ quis ad cerebrũ quis venit ad inteſtina: oportet ꝙ dicas ꝙ de quolibet vadit ad qdlibet membrũ qd conuenit ſibiq3 qdlib3 mẽbꝝ recipit qd ẽ ſuũ: ſicut epar cibũ dulcẽ fel acutũ vel amarũ: ſplen cibũ acetoſum: ⁊ ois cibus ſalſus vadit ad vrinam. Sic ⁊ homo conſiderat̃ in duas ptes ſ3 in ptẽ corpalem ⁊ in partem ſpũalem. ptem corpalem nutriunt ⁊ ſuſtinent cibi corpales ſ; partem ſpũalem ſuſtinent cibi ſpũales. Cũ ergo iſtud ſanctũ ſacramẽtum ſit cibus ſpũalis ⁊ non corpal̃: id ſicut in ſepulcro xp̄i corpus nõ deſcendit in corruptionẽ ſic nec in hoc ſacramento cũ ſumit̃ a quocũq; nõ deſcendet xp̄i corpus ad locũ digeſtionis nec ad inteſtina ⁊c. S3 vt dicit hugo de ſacramentis pte. viij. cap. xiij. q̄diu iſtud ſacramentũ ſentit̃ in ſenſu in ore in dẽtibus in guſtu: vbi eſt xp̄i corpus cum vero non ſentit̃ corpaliter ſtatim deſinit ibi eſſe corpus xp̄i. Cuius ṽba ſũt hec. Qñ in manibus ſacramentũ eius tenes corpaliter tecu3 eſt: qñ ore ſuſcipis corpaliter tecũ eſt qñ manducas ⁊ guſtas corpaliter tecũ eſt deniq; in viſu in tactu in ſapore corpaliter tecũ ẽ: qñ ſenſus corpalit̃ afficit̃ p̄ntia corpal̃ non aufert̃. Poſtq̄ aũt corpalis ſenſꝰ in pcipiendo deficit deinceps corpalis p̄ntia q̄renda non eſt ſ; ſpũalis retinẽda diſpenſatio ꝯpleta eſt ſacramentu3 intus manet xp̄s de ore ad cor tranſit melius eſt tibi vt eas i mentẽ tuã q̄ in ventrẽ tuũ: cibus iſte aie non corpis ẽ: noli in ipſo q̄rere ꝯſuetudinẽ cibi corporalis: venit ad te vt comedat̃ nõ vt cõſumat̃ venit vt guſtet̃ vt non incorporet̃. Auguſtinus vocẽ de celo audiuit: q2 hoc a terrenis illi dici aut reſpõderi nõ potuit cibus ſum grandiũ creſce ⁊ manducabis me nõ vt me mutes in te ſic cibꝰ carnis tue ſ; tu mutaberis in me. Itaq; prudent̃ diſcerne qd i ſacramento dei ſenſui exhibitũ ſit qd ſpiritui accomodatũ. Sequit̃ poſt hec ergo ſi corpalẽ p̄ntiã xp̄i q̄ris in celo q̄re vbi ⁊ prius fuit q̄ per ſacramentũ ſuũ corpaliter tecũ eſſe inciperet ⁊ vñ non diſceſſit quãdo ad te venit. hec ille. Et ſi dicatur contra quia illud qd vere manducat̃ in ventrẽ vadit ⁊ in ſeceſſũ emit

titur. R̄ndet ꝙ in iſto ſacramento tri-
plex concurrit mãducatio: vna carnal'
q̃ ſpẽs ipſe dẽtibus terunt. Alia ſacra-
mentalis qua corpus xp̄i verũ ſub ſpẽ
bus cõtentum ſumit. Tercia eſt ſpũal'
qua ipſum corpus miſticũ cũ eo ſumi
tur. In mãducatione corpali conſueta
tria ſunt. Primũ in ore maſticatio. ſe-
cundũ in ventre ſumptio. terciũ in mẽ
bris vnio: ꝛ hoc totũ conuenit ſpẽbus. ſe
cundum vero ꝛ terciũ ſuo modo conue
niũt corpi xp̄i. terciũ vero tñ conuenit
corpi xp̄i miſtico nam p ſacramentũ hoc
fit vnio cũ xp̄o capite ꝛ cũ corpe miſti-
co ita ꝙ ipſe manducãs vnit ei nõ ipſe
illi. Ad argumentũ ergo dicit ꝙ illud
intelligit de mãducatione carnali: ſic
vero xp̄s hic non manducat. Vel alit
dico: ꝙ intelligit de cibo q̃ habet aliqd
purũ aliqdq; impurũ. Impuꝝ vo ali-
quid in hoc ſacramento non inuenit:
ꝛ ideo nihil ad ſeceſſum emittit: verba
ſunt petri de tharantaſio in. iiij. diſtin-
ctione. ix. articulo primo.

Qꝛ in illo ſacramento ſit veꝝ corpus chriſti per miraculum quotidie.

Viceſimũquartũ impoſſibile eſt
dicunt iudei. Vos xp̄iani aſſeri
tis ꝙ quottidie iſtud ſacramen
tum in eccleſijs celebrat: iſtud videt i-
poſſibile: qꝛ tunc non eſſet miraculũ
cũ miraculũ ſemel accidere ſoleat: ꝛ ſi
iſtud ſemel accidiſſet in vita xp̄i ad cõ
firmationẽ ſue legis non reputarem⁹
ipoſſibile vt alia miracula q̃ ſemel ve
raro fiũt. ſꝫ dicere ꝙ iſtud miraculũ cõ
tinue in qualibet eccleſia fit ꝛ infiniti-
es repetat iſtud videt apparent ipoſſi
bile qꝛ ſapiẽtes dicũt miraculũ nõ eſſe
qd̄ continue fit: qꝛ talia opa magis na
ture attribuerent q̃ miraculo. R̄ndet
ad iſtud argumentũ mgr Johãnes cõ
uerſus libro de concordia legũ titulo
iij. iiij. ca. dicẽs ꝙ de facto ſic fuit ꝙ vi-
uente xp̄o die iouis in cena ante mor-
tem ſuã ꝛ quotidie illud miraculũ fit
dei mirifica poteſtate. Et dico ꝙ poſſi-
bile eſt deo q̃ñ ꝛ vbi ſibi placuit mira-
bilia opare put dicit in thalmuth. ꝙ
inter mirabilia q̃ fiebant in domo ſctã
erat vnũ notabile inter alia ꝙ q̃ñ totus
populus ibi erat ſtãdo erant valde cõ-
uicti ꝛ ſtricti: ſꝫ quando curuabant ne
ſciebant ſe eſſe in loco magis ſpacioſo
ꝛ iſtud non ſemel: ſꝫ ſemper aſſerũt ꝙ
fiebat dũ ibi populus ſic conueniebat
Itẽ dicunt ꝙ in domo ſancta ſancoꝝ
erat ipſius menſura decẽ cubitoꝝ mul
tiplicatoꝝ p decem ꝛ ſic erunt centum
cubiti: ꝛ ꝙ ibi erũt duo cherubin ꝛ qli
bet eoꝝ hẽbat decẽ cubitos ſup decem
multiplicatos ꝛ ſic erũt centum cubiti
in quolibet cherubin: ꝛ iſtud ẽ magnũ
impoſſibile ꝛ tñ fiebat ſemper ꝛ quoti-
die dicẽdo ꝙ erat corpus ſine loco: qꝛ
vnus cherubin illoꝝ erat tantus in q̃n
titate q̃ntus erat locus ꝛ ſic totũ locũ
occupabat. Vbi ergo erat alius cheru
bin: non oportet aliud dicẽ niſi ꝙ vn⁹
cherubin erat ſine loco ꝛ iſtud eſt im-
poſſibile. hec ille. Patet ergo ꝙ nõ re-
pugnat miraculo pluries fieri: nunqd
eñ miraculũ fuit manna de celo datũ
filijs iſrl': non negabit iudeus. Sꝫ con
ſtat ꝙ non ſemel pluit illis manna ad
mãducandũ: ſꝫ. xl. annis ſic dr̄ Exodi.
xvj. filij aũt iſrl' mãducauerũt manna i
deſerto. xl. annis donec venirẽt in terrã
habitabilem. Sic ꝛ illud precioſum ſa
cramentum manducabunt fideles q̃
din fuerint in deſerto hui⁹ vite quouſ-
q; veniant in terram habitabilem: ter-
ram ſcilicet viuentium que eſt proprie
terra promiſſionis eterne. Ea ergo q̃ a
iudeis ipoſſibilia circa iſtud ſacramen
tũ allegãtur patẽt nõ eſſe ipoſſibilia: ſꝫ
deo valde poſſibilia: ſꝫ qꝛ Ihs xp̄s ẽ ve
rus meſſias ꝛ verus deus vt ſupra oſtẽ

ſum eſt.ideo ſibi oīa ſupradicta poſſi-
bilia ſūt. Sed dicit forte iudeꝰ ihesus
nazarenꝰ quē tu dicis deū vocat ſe pa-
nē Johis.vj. Ego ſū panis nūqd ex
ſcripturis hri pt ꝙ deꝰ deberet eē pāis
dico ꝙ ſic.vñ ſup illō Leui.xxj. Incen
ſum em̄ dñi ⁊ panes dei ſui offert. vbi
lr̄a nr̄a hʒ ⁊ panis dei ſui.lr̄a hebraica
hʒ ⁊ pāis deꝰ ſuꝰ. ⁊ ſeqꝛ ⁊ panes ꝓpōniſ
offert h hʒ lr̄a hebraica.pāis deꝰ ſuꝰ.et
ſeqꝛ oīs ꝗ hūerit maculā de ſemīe aa-
ron ſacerdotis nō accedet offerre ho-
ſtias domino.nec panes deo ſuo litte-
ra hebraica hʒ pāis deꝰ ſuꝰ. ⁊ ſic in to-
to illo ca.ponit pāis deꝰ ſuꝰ ⁊ nō dī ſui
nec deo ſuo ad ſignificatōʒ hꝰ altiſſimi
ſacramēti. Itē nō eſt ꝑtereūdū in fine
iſtiꝰ materie ad memoriā reducē ō iſto
ſacro ea ꝗ ſequūtꝛ maiorē confuſionē
iudeoꝝ negantiū iſtō ſacr̄m.vñ Leui.
viij.mādauit i lege deꝰ.ꝙ qñ ꝯſecrare
tur ſacerdos aſſumeret colrada panis
azimi ⁊ poneret in māibꝰ aaron ⁊ ꝙ ele
uaret āte deū. Item ꝙ pria die pēthe-
coſtes aſſumeret panis primiciaꝝ per
ſacerdotē ⁊ eleuaret ipm ad deū ſacer
dos ⁊ vt dicit ꝑdictꝰ mgr̄ Joh.conuer-
ſus libro ⁊ tit.qbꝰ.ſ̄.c.v. Dixerūt ſapi-
entes thalmuth ꝙ ſacerdos eleuabat
illū panē ſurſū ⁊ deorſū ad dexteram ⁊
ſiniſtrā ⁊ iſtō ſignificabat ꝙ tpe ſancti
meſſie debebat ꝑ ſacerdotes iſtō ſacri
ficiū eleuari de pāe conſecrato ⁊ ꝓpt
iſtā ſctificatōnē mādauit lex moſayca
xv.ſicut de areis ꝑmicias ſeꝑabitis ita
⁊ de pulmētis dabitis ꝑmicias domi-
no. Et ſeqꝛ in lr̄a hebraica de primiti-
uis pulmtoꝝ vr̄oꝝ cheruma.i. rotam
panis eleuabitis dño ⁊ illō ſignabat
iſtō altiſſimū ſacr̄m. Teneo firmit dic̄
iſte doctor ꝙ malicioſi ſapientes thal
muth babilonie mādauerūt comburi
qꝛ iſtō cheruma.i.rotā panis manda
uerūt qꝛ ſignificabat iſtō altiſſimū ſac̄
mentū. Item Malachie ꝑmo habet

ꝙ ſacrificia erāt priuāda ⁊ conuerti de
bebāt in oblationem mūdā qꝛ dictū ē
de iſto altiſſimo ſacramento ꝙ eſt via
recta hoibꝰ ad gloriā paradiſi. ⁊ pax ꝑ
petua in ꝗ oblatione nō fuerat aliqua
pollucionū ꝗ erāt in alijs ſacrificijs.et
ibidē Malachie.j.qs eſt in vobis qui
claudat hoſtia ⁊ incendat altare meū
gratuito non eſt mihi volūtas i vobis
dicit dñs exercituū. ⁊ munꝰ nō accipiā
de māu vr̄a. Ab ortu ei ſolis vſqʒ ad oc
caſum magnū eſt nom̄ meū in gētibꝰ
⁊ in omni loco ſacrificat ⁊ offert nomi
ni meo oblatio mūda. qꝛ magnum eſt
nomen meū in gentibꝰ dicit dñs exer-
cituū ⁊ vos polluiſtis illō in eo ꝙ dici-
tis.menſa dñi ꝯtaminata eſt ⁊ qō ſup
ponit contemptibile eſt ⁊c̄. Ad h etiā
ſacrificiū ſignificādum deus voluit vt
naſceret in bethleem iſte ſctūs meſſias
de quo ꝓpha Malach.i.c.v. Et tu be
thleē effrata ⁊c̄. Bethleem hebraice in
terpretat domꝰ pāis. ⁊ ergo dicit ſupra
dictus mgr̄ Johānes conuerſus ante
ꝗ̄ʒ recipem iſtā legem de iſto ſacramē-
to diu dubitaui ⁊ ſepiſſime ⁊ locutus
ſum frequenter de iſta materia cū quo
dam prouiciali miniſtro fratrū mino
rum in valle oliueti nomine frat lupꝰ
de famuſto qui erat nimiū litteratus
⁊ non quieſcebat animus meus ex di-
ctis ipiꝰ ⁊ fecit deuota ieiunia ⁊ oratio
nes orando deum aſſidue vt me digre
tur in iſta materia plenius informare
⁊ quadam nocte dū dormirem vidi in
ſomnis quendā hominē veſtibꝰ albis
veſtitū ⁊ domū meam ad inſtar lune
claro lumine replebat ⁊ cum īterrogaſ
ſem quis eſſet. Reſpondit Ambroſius
epiſcopus Mediolaneñ. ⁊ dixit mihi
Scias amicum meū miniſtrū deuo-
te deum pro te oraſſe vt dignaretur te
in hac materia informare ⁊ hoc dubiū
quod de iſto concepiſti altiſſimo ſacra
mento penitus remouere. ꝙ vtiqʒ ſac̄-

mentum fit in memoriam ſcti meſſie et tu recipe deuote et crede qm̄ ſic ſe hʒ rei veritas et in iſtis verbis cor meū aliqualiter acqeuit. Seqnti nocte vidi obtenebrare totū mūdū et iudei intro gabāt ſi hec obſcuritas ꝓueniebat ex eclipſi ſolꝭ et lune et oēs timebāt et ſe ſub meis veſtibꝰ occultabāt et deinde remittebat illa obſcuritas paulatiue. et videbā solē pulcherrimū in luce ſua. et videbā in ipo quandā feminā et vnū puerū pulcherrimuʒ et de ore puerulí lux clariſſima pullulabat et petebā viſiōis expoſitōʒ et rñdebat mihi totū mūduʒ obſcurū fuiſſe ante aduētū huiꝰ puuli et de ipo exiens lux reſplēduit toti mūdo. et extūc a corde meo oia dubia ſūt ablata. et dixi cū anna pmi regū pmo. Exultauit cor meū i dño et exaltatū eſt cor meū in deo meo. qr letatꝰ ſum i ſalutari tuo nō eſt ſcūs vt eſt dñs nec eni eſt aliꝰ extra te et non eſt fortis vt deus noſter. hec ille. Nec iudei debēt habere ꝓ extraneo q nos xpiani ponimus de cōuerſione panis in verū xpi corpus et de cōuerſione vini in verū ſanguineʒ xpi nec q meſſias fuit deꝰ et hō cū ipi nō hēant ꝓ extraneo qd ipi dicūt ꝑ dicta ſapientū thalmuth hūc ſacratiſſimū cibū nō habent angeli. nō viderūt patriarche nec comedebant ꝓphe ſꝫ ſolū eſt cibꝰ xpianorū qui deducit ad vitā eternam.

Incipit cōſideratio ſeptima de iudeorū crudelitatibꝰ q tribꝰ explicatur pūctis pncipalibus.

Septima cōſideratio huiꝰ libri eſt de crudelitatibꝰ iudeorū et de ſua inaudibili ſeuicia legimꝰ in gentiliū libris vt in troyana hiſtoria pirrū achillis filiū crudelitatem exercuiſſe qr polyenam virginē priami regis troyani filiā dilacerauit et eiꝰ ſanguine ſui pris ſepulcrū irrigauit. Legimus etiā in nono libro valerij maximi. c. ij. de crudelitate. ſillam romanū crudelē fuiſſe qr. iiij. legiones mariane partis contra fidem eis datam in campo marcio trucidari et in tyberiʒ ꝓiici fecit. et qr virorū cede non contentus mulieres eorū occidi fecit. Legimus ibidem et hanibalem crudelem. qr de corpibus romanorū pōtem in fluuio gello fecit ſupra quem traduxit exercitū. Legimꝰ ibidē et barbaros crudeles qr pecoribus mactatis et inteſtinis electis intermittebāt homines preter capita. eis cibū et potū miniſtrā do vt a vermibꝰ ex putrefactione naſcētibus roderentur. Sed ſi volumꝰ attēdere crudelitates iudaici populi lōge ſeuiores predictis inueniemꝰ et erunt tria puncta principalia huiꝰ ꝯſideratōnis. Primus punctus erit de crudelitate iudeorū erga xpm meſſiam et deuʒ ſuū. Scōs de crudelitate iudeoruʒ erga ſeipos. Terciꝰ de crudelitate iudeorum erga xpianos.

De credulitate iudeorū erga xpm meſſiam ſuum.

Primus punctus eſt de crudelitate iudeorū erga xpm q ſicut ꝓbatū fuit ſupra libro pmo eſt verꝰ meſſias eorū et verꝰ deꝰ et hō. Patuit etiā ſupra in iſto. iij. libro. cōſideratione. iiij. v. et. vj. et declarat hec crudelitas quadrupliciter. Pmo ſic. Crudele eſt cū qs inſurgit contra minoreʒ ſe iuſtū et bonū. Crudeliꝰ cū qs iſurgit cōtra ſuū eqlem iuſtū et bonū. Sʒ crudeliſſimū eſt cū qs inſurgit contra dñm ſuū et regem ſuū iuſtū et innocentem et bonū. talis fuit crudelitas iudeorum contra xpm. ipe eni erat dominꝰ et rex ſuus teſte pilato Ihs nazarenꝰ rex iudeorū. et iterū pſalmo. ij. Aſtiterūt reges

terre ꝛ ṗncipes cōuenerūt in vnum ad uerſus dn̄m ꝛ aduerſus xp̄m ei⁹. qui pſalm⁹ ad lr̄am exponit de xp̄o etiam ſm̄ antiq̄s doctores hebꝛeoꝝ. Vn̄ rabi ſalomon in ṗncipio pꝛedicti pſalmi dicit. Parētes nr̄i expoſuerūt hūc pſalmū de rege meſſia ipē innocēs q̄ꝛ iniqtatem non fecit nec inuēt⁹ ē ꝛ dolus i oꝛe ei⁹ Iſa.liij. Et iō cū iudei eum de pluſib⁹ falſe accuſarent pilat⁹ reſpondit. Ego aūt nullā cauſam mortis inuenio in eo ſed neq̄ʒ herodes. Luc.xxiij. Ipſe erat iuſt⁹ ꝛ bon⁹ quā iuſticiā confeſſus eſt publice pilat⁹ dicens. Innocens ego ſum a ſanguine iuſti huius. Math.xxvij. Itē ꝛ vxoꝛ ſua ꝯfeſſa ē dicens. Nihil tibi ꝛ iuſto illi. ibidem. q.d. Nullomodo condemnes euʒ ſed magis dimitte eū. Sed licet eſſet eoꝝ rex innocens ꝛ iuſt⁹ non erubuerūt eū tradere morti ꝛ tali morti q̄ nulla ignominioſioꝛ. nulla crudelioꝛ tpe illo inueniebat̄ intm̄ eīm miſeri iudei odiebāt xp̄ʒ ꝙ pꝛeeligerūt libare hoīem peſtiferum barrabā ne xp̄s liberaret̄. Itē ſecūdo crudele eſt humilē ꝛ ꝓſtratum ṗmere Nouim⁹ eīm leones ꝓſtratis ꝛ hūiliatis parcere. ſed iudei pꝛoſtrato ihū coram pilato ꝛ pontificib⁹ non pepercerūt xp̄s etiam fuit metrū ꝛ menſura toci⁹ hūilitatis. dixit eīm Math.xj. diſcite a me q̄ꝛ mitis ſum ꝛ humilis coꝛde Sed iudei ei⁹ doctrinā contemnentes crudelioꝛes leonib⁹ fuerūt q̄ꝛ pſ̄.xxj. aperuerūt ſup eū os ſuū ſicut leo rapiens ꝛ rugiens. ſ. contra beſtiā vel hominem ſibi reſiſtentē. Item tercio crudele eſt percutere aliquē eo ꝙ veꝝ loquitur ſic fecerūt iudei cū percuſſerūt eum alapa dicētes. ſic reſpondes pontifici ꝛ xp̄s. ſi male locut⁹ ſum teſtimoniuʒ perhibe de malo. ſi aūt bene cur me cedis. q.d. crudeliter mecū agis. Itē. iiij ſiuit ṗar q̄ reddit malū ꝓ malo ꝛ plus qui non reddit bonū pꝛo bono pl⁹ debʒ vituparari q̄ſi crudeliſſim⁹ qui reddit malū pꝛo bono. Sic fecerūt iudei q̄ꝛ ꝓ tantis beneficijs ſicut xp̄s eis fecit infirmos eoꝝ curādo. lepꝛoſos mūdando. cecos illuminando. obſeſſos a demonib⁹ liberādo. ꝛ eoꝝ moꝛtuos ſuſcitando ꝓcurauerūt ſibi moꝛteʒ. Ideo xp̄s de eis ꝯquerit̄ ſicut plangit eccleſia in ei⁹ perſona dicens partim illud Michee.vj. Popule me⁹ q̄d feci tibi aut in quo contriſtaui te q̄ꝛ eduxi te d̄ t̄ra egipti paraſti crucē ſaluatoꝛi tuo. q̄ꝛ eduxi te per deſertū.xl. annos ꝛ mānna cibaui te ꝛ introduxi te in terrā ſat̄ optimā q̄d vltra debui tibi facere ꝛ nō feci. Ego quidem plantaui te vineam meam ſpecioſam ꝛ tu facta es mihi nimis amara. aceto nanq̄ʒ ſitim meā potaſti ꝛ lancea perfoꝛaſti lat⁹ ſaluatoꝛi tuo. Ego pꝛopter te flagellaui egiptū cū ṗgēit̄. ꝛ tu flagellatū me tradidiſti Ego te eduxi de egypto d̄merſo pharaone in mari rubꝛo ꝛ tu me tradidiſti pꝛincipib⁹ ſacerdotū. Ego ante te aperui mare ꝛ tu apuiſti lancea lat⁹ meū. Ego ante te iui in columna nubis et tu me deduxiſti ad pꝛetoꝛium pilati. Ego te paui manna per deſertū. et tu me cecidiſti colaphiſ ꝛ flagell̄. Ego te potaui aq̄ ſalutis de petra. ꝛ tu me potaſti felle ꝛ aceto. Ego ꝓpter te chananeoꝝ reges ꝑcuſſi ꝛ tu ꝑcuſſiſti arūdie caput meū. Ego dedi tibi ceptrū regale. ꝛ tu meo capiti ſpineam coꝛonam. Ego te exaltaui magna v̄tute ꝛ tu me ſuſpendiſti in patibulo crucis. Popule meus quid feci tibi aut in quo contriſtaui te. reſponde mihi. quaſi dicat. nihil feci tibi niſi bonuʒ ꝛ tu q̄ſi crudeliſſimus impendis mihi maluʒ iuxta illud pſalmi. Retribuerunt mihi mala pꝛo bonis ꝛ odium pꝛo dilectione mea. Fuerunt etiam iudei crudeliores lamijs ſicut Iheremias de eis cōqueritur Trenoꝛum.iiij. Sed ꝛ lamie

nudauerūt māmas ſuas lactauerūt catulos. filia populi mei crudelis quaſi ſtrucio in deſerto ſuper quo glo. litteral' hiſtorica ſic dicit. Sed et lamie etc. phariſeorum et ſcribarum duricia exprobratur qui lamijs duriores lac doctrine paruulis negauerūt lamia autem crudelior ſuis fetibus quam cetere beſtie dicitur. ſic phariſei populo doctrinā negauerūt et inſuper lamiauerūt ſtrucionibus ſiles qui oua ſua vbi exponunt nec in fetū calefaciunt. lamia hebraice vlit nominatur quā quidam hebreorum vnā de farijs ſuſpicātur quod parce dicūtur eo quod nulli parcāt quibus ſunt ſimiles ſcribe et phariſei qui etiam manus miſerūt in filium dei. plangitur ergo ſynagoga que quaſi ſtrucio nullam ſibi ſpem aut proximis reliquit in poſterū. hec ibi.

De crudelitate iudeorū erga ſemetipſos quo ad captiuitatē et damnationem eternam.

Secūdus pūctus eſt quod iudei nō ſolū fuerūt crudeles cōtra xpm meſſiam regē et deū ſuū sed etiam fuerūt crudeles contra ſeipſos ſe captiuādo et ppetuo damnando. Vnde cū pilatus tenens locū ceſaris eēt in iudicio pſtitutus vt audiret allegata cōtra xpm et pfeſſus fuiſſet publice ſe nō inuenire cauſam mortis in eo ſciens quod per inuidiam tradidiſſent eum morti. et cū cōfeſſus eſt ſe eſſe regem declarauit quod regnū ſuū nō erat de hoc mūdo anteque ſententiā daret contra eū confeſſus ē eū eē innocentē et iuſtū vt patuit in precedenti puncto. Iudei miſeri qui tantū deſiderabāt mortē eius publice ſe obligauerūt quod culpa et pena mortis eius eēt ſuper eos et ſup filios ſuos clamantes. ſanguis eius ſup nos et ſup filios noſtros. Math. xxvij. In quo māifeſte oſtēditur pperſitas impietatis et crudelitas eorum que nec ſibi timent nec filijs. vnde dicunt ſup filios noſtros. ex quo pater quod culpam et penam ſibi imprecantur et ſue poſteritati. hinc poteſt accipi illud Eccl'iaſti. viij. Cum iracūdo non facias rixam et cū audace non eas in deſertum qm quaſi ante illū nihil eſt ſanguis id eſt effuſio ſanguinis. tales fuerūt iudei effuſionē ſanguinis xpi pro nihilo reputātes homo peccator ſanguini inſidiatur hoc eſt quod ipſis iudeis predixit ſaluator Lu. xj. Requiretur a generatiōe iſta ſanguis omnium pphetarū qui effuſus eſt etc. quia patres eorum ſuos ipſi dnm occiderunt. Sic ergo iudei quaſi frenetici facti in ſeipſis manus poſuerunt vt xpm occiderent dicētes. Sanguis eius ſup nos etc. O magna crudelitas quod pater ſeipm voluntarie et pprium filium in captiuitatem et in iram dei ppetuam tradat quia hec obligatio et iudeorum peccatum eſt potiſſima cauſa quod quamdiu mundus durauerit exiſtentibus in eo iudeis et filijs eorum ſemper erunt captiui vbicūque ſint et ira dei erit ſuper eos. Item crudele eſt furari aliena et crudelius furari ſua ſed crudeliſſimū eſt furari ſeipm tales fuerunt miſeri iudei quia cum paſſio chriſti ſe extenderet ad redemptionem tocius humani generis ſufficienter et oēs homines naturaliter appetāt ſaluari iudei ab hac redemptione et ſaluatiōne furati ſunt ſeipſos nolentes participes fieri predicte redemptiōnis cū voce magna et rabido corde clamauerūt. Sanguis eius ſup nos et ſuper filios nr̄os. O infelix iudas qui credulis fuit contra magiſtrū ſuū crudelis fuit contra ſeipm laqueo ſe ſuſpendēs crepens medius diffuſis viſceribus eius ſic ne miremur ſi iudei ei ſimiles quia crudeles fuerūt cōtra dnm meſſiā regē et deū ſuū quod crudeles fuerūt contra ſeipſos ſe et pprios filios pimentes. vnde et pilatus in ep'la quam miſit ad tyberiū ceſarē ſup mortem xpi

ſic ait tiberio auguſto pilatus ſalutē. Nuper accidit qđ ipſe pbaui iudeos p inuidiā ſe ſuoſq posteros crudeli dam natione pemiſſe ꝛc. vide ſupra hāc bec beſiam libro pmo theſauro pmo teſti monio .iiij. Item predicti iudei fuerūt ſilēs neroni crudeliſſimo qui occidit mgr̄m ſuū ſenecā non valēs tolerare ei morē eius a puericia occidit etiā ppaz matrē ꝛ eam fecit ſcindi vt videret lo cum in q̄ conceptus fuerat: fecit ſuccē di ciuitatem romanā ſeptē diebus ꝛ ſe ptem noctibus vt experiret q̄nta fuerit ſuccenſio troyane vrbis: finaliter cru deliſſime occidit ſeipſ. Sic miſeri iu dei reddentes malū p bono occiderūt mgr̄m ꝛ dn̄m ſuū ppriaz matrē ſuā ſcz ſinagogam pemerūt. Incenderūt igni ſanctuariū ſuū ꝛ ciuitatē ꝛ ſeipos cru deliſſime eternaliter dānauerūt ꝛ quia tam crudeles ꝛ viri ſanguinū fuerunt culpam ꝛ penam ſanguinis xp̄i ſup ſe impcantes. Ideo eoꝝ orōnes deus nō exaudit vt liberent a captiuitate i qua ſunt. vn̄ yſa. j. Cū extenderitis manus veſtras auertam oculos meos a vobiſ ꝛ cum multiplicaueritis orōnem non exaudiam: manus em̄ veſtre ſanguine plene ſunt.

De crudelitate iudeoꝝ erga criſtianos quarū ſunt. x vij.

Tercius punctus eſt de crudeli tate iudeoꝝ erga xp̄ianos h̄ ge neratio praua ꝛ exaſperans po ſtq̄ ſeipſam vt pdictū eſt crudeliter dā nauit verſa in rabiem ꝯ xp̄ianos quo rū ſunt ppetui ſerui diuerſis in mūdi ptibus inaudita crudelia opati ſunt ꝛ cōtinue vt poſſunt veritatem beſtiarū excedentes crudeliſſime opant de qui bus vt colligere potui ex diuerſis ſcri pturis ꝛ relatione viroꝝ fideliū vſq in pn̄s tpūs ex eo tunc q̄ pter peccatuz occiſionis xp̄i ſui p orbem in captiui tatem ſunt diſperſi. xvij. famoſe crude litates annotant: ꝛ non eſt dubiū quin ſint alie plures nobis occulte cū dato vno incōuenienti plura ſequi cōtigat.

In toleto omnes criſtiani gla dio ſarracenoꝝ trucidati ſunt.

Prima crudelitas iudeoꝝ in ci uitate tholetana regni caſtelle facta eſt poſt infelicem caſū re gis roderici vltimi regis gentis gotto rum anno primo dn̄i illuſtris viri in fantis pelagij in aſturijs currente era ſeptingenteſimaqnquageſimaſecūda et anno dn̄i ſeptingenteſimodecimo quarto: tunc ciuitas tholethana nobil ꝛ fortis ac multoꝝ bonoꝝ habundan tiſſima ſpecialiter in multitudine no biliū militum ornata fuit poſita in po teſtate hyſmabelitarū ꝛ deuicta ſine p̄ lio ex pditione ꝛ crudelitate iudeoꝝ i ca bitantiū ſicut narrat frater Joh. egi dij. Samorēn. in ſuo archano. ꝛ lucas epiſcop⁹ thudēn. in cronica ſua ac pla nius in generali hiſtoria hiſpanie cōti netur. modus aūt pditionis ꝛ crudeli tatis iudeoꝝ fuit talis vt ibidem legit. Cum em̄ xp̄iani eccleſiaſtici religioſi milites ꝛ alij xp̄iani ciues in dn̄ica oli uarum pter honorem ſolēnitatis ma gne ſm̄ ſuam conſuetudinem exiſſent homines extra ſuam ciuitatem ad ec cleſiam ſancte loacadie vt diuinū vbū ibi audirent iudei crudeles q̄ cū ſarra cenis poſuerūt ſuā pditionē ſignataz vt ſcz illa die clauderent portas ciuita tis xp̄ianis ꝛ aperirēt ſarracenis ſic de facto fecerūt: q2 venientibus ſarraceis ianuas ciuitatis apperuerūt eis: ꝛ ide exeūtes ad xp̄ianos cū eſſent inarmes ꝛ de tam pdicioſo ac pculoſo aduētu nihil cogitātes omnes gladio trucida uerūt: q̄ facto tharif pnceps illoꝝ ſarra cenoꝝ ex pdictis iudeis ꝛ ſuis ſarrace nis pdictā ciuitatē populauit.

In regno frantia occidūtur i fantes per iudeos

Secunda crudelitas iudeorum
famoſa oſtenſa in regno fran-
corum ſicut narrat vincentius ma
gnus in ſpeculo hiſtoriali libro .xxx.c.
xxv. vbi dicit q anno dñi. M.centeſi-
mooctuageſimotercio. Philipp⁹ rex
francorum iudeos de regno ſuo expulit.
Audiēs nāque multociēs iſdē rex a pu
eris q̄ in palacio cū ipſo nutriti fuerāt.
q iudei q̄ pariſi⁹ manebāt ſingul' ānis
xpianū vnū in obprobriū xpiane reli-
gionis quaſi p ſacrificio in cripti[s] z foſ
ſis ſubterraneis latēter in die cene vel
in illa ſacra ebdomada penoſa iugu-
labāt. z in hmōi neqcia pſeuerātes de
prehenſi multociens z igne ɔbuſti fue
rant. Nam z ſcūs Ricard⁹ cui⁹ corpus
in eccleſia ſci Innocētij pariſi⁹ requie
ſcit a iudeis ſic interfect⁹ z cruci affix⁹
feliciter p martiriū migrauit ad deum
vbi etiā per ei⁹ interceſſiones operan
te deo multa facta miracula fuiſſe re-
feruntur. Venerabilis ergo philipp⁹
rex qd' viuēte pře diu mente clauſum
geſtauerat z ob patris reuerentiā perfi
cere formidauerat in ipſo regni ſui ini-
tio zelo dei flāmat⁹ aggreſſus eſt. naz
ad ipſi⁹ mādatū capti ſunt iudei p totā
frāciā in ſinagogis ſuis in ſabbato. Et
prio qdē expoliati ſunt veſtib⁹ z auro
z argēto eos ſiquidem tpe multitudo
maxia iudeorum pariſi⁹ hitabat q̄ de di-
uerſis orbis ptib⁹ ob pacis diuturni-
tatē illuc cōuenerāt. Audierāt eni ſtrē
nuitatē regū francorum ɔ inimicos z pie
tatē in ſubditos illuc ergo diu conuer
ſati intm erāt ditati q fere medietatez
vrbis ſibi vendicauerāt. Sed z ɔtra dī
z eccleſie dcretū xpianos i domib⁹ ſu
is ſeruos z ancillas hēbāt q̄ etiam cuz
eis iudaizabāt. ciues q̄z milites z ruſti-
cos de ſuburbijs z opidis z villis ſupra
modū vſuris grauabāt. z quoſdā etiaz
in domibus ſuis iuramento aſtrictos
quaſi captiuos in carcere detinebant.
ſed z vaſa ſacra p inſtanti eccleſiarum ne-
ceſſitate ſibi nomie vadij ſuppoſita tā
viliter tractabāt q eorum infantes in ca-
licib⁹ offas in vino factas comedebāt
z cū eis bibebāt. Itaqz timētib⁹ illis ne
dom⁹ illorum ab officialib⁹ regis ſcruta-
rentur quidā ex eis crucē aureā z euā-
geliorum codicē auro z gēmis decoratū
cū alijs vaſis in ſacco repoſuit. z in p-
fundam foueā vbi ventrē purgare ſo-
lebant prochdolor viliſſime proiecit.
Que oia paulo poſt dño reuelāte ſunt
inuēta. Datoqz edicto a rege vt oēs iu
dei a regno ei⁹ exirēt. quidā ad fidem
xpi conuerſi ſunt quib⁹ ītuitu xpiane
religionis oēs poſſeſſiones ſuas inte-
gre conceſſit. Alij vero barones z pre-
latos eccleſie donis z pmiſſis allicere
ceperūt vt p eorum ſuggeſtionē z infinite
pecunie pmiſſionē animū regis a p
poſito reuocarent. Sed rex nec pcib⁹
nec pmiſſionibus rex tpaliū emolli
ri potuit. Illis ergo eiectis eorūqz poſ
ſeſſionib⁹ immobilib⁹ ad fiſcum regi
deuolutus. rex eorum oēs ſinagogas q̄s
ſcolas vocabāt mūdari iuſſit. z eas cō
tra voluntatē oim pncipū eccleſias dō
dedicari ibiqz altaria ɔſecrari fec vt vbi
pri⁹ xps in ore iudeorum blaſphemabat
ibidē a clero z populo laudaretur. hec
Vincentius.

Crudelitatē iudei i regno frā cie xpianū quēdā flagellatū z ſpinis coronatū ſuſpendentes exercuerunt.

Tercia crudelitas iudeorum circa
idem temp⁹ in predicto regno
francie accidit ſicut narrat pre
dictus vincentius magn⁹ libro .xxx.
ſpecu. hiſt .ca. liij. cuius narratio tal'
eſt. Philipp⁹ aūt rex in francia dū eēt
apud ſctm̄ germanū i laya. audita c⁹
dam xpiani morte ignominioſa ab ip
ſis iudeis perpetrata xpiane religioni

cõpaciens. familiarib⁹ suis ignorantibus quo iret subito arripuit iter apud braiam velocissime veniens positis in portis ipi⁹ castri custodib⁹ ꝯphensisq́ꝫ iudeis. lxxxiiij. ꝛ ampli⁹ ꝯburi fec. Comitissa eñ ipi⁹ castri munerib⁹ eorum corrupta tradiderat eis q̃ndã xp̄ianuꝫ cui falso imponebãt furtũ ꝛ homicidium. Nũc igr̃ antiquo odio ꝯmoti manib⁹ a tergo ligatis ꝛ spinis coronatuꝫ per totã villã fustigantes duxerũt ꝛ postea patibulo suspẽderũt. hec ibi.

In vno regno frãcie ꝓuincia oẽs christiani occisi sunt.

Quarta crudelitas iudeoꝝ accidit in eodẽ regno francie. Cuꝫ eñ iudei maleficijs vterẽtur et ꝓpter hoc sepe fuissent puniti accidit semel q̄ iude⁹ quidã crudelissim⁹ volens vĩdicari de xp̄ianis cogitauit modũ ꝛ fact⁹ ẽ amic⁹ cuiusdã ministri iusticie q̃ lingua nr̃a d̃r verdugo ꝛ cũ sensit illũ grandi secũ amicicia ꝯiunctũ. q̃dã die rogauit eũ instãtissime vt vni⁹ hominis daret ei cor fingẽs se hr̃e necessitate eiusdẽ ꝓ medicina quadaꝫ sine q̃ infirmitas q̃dã curari nõ poterat ꝛ corando factũ suũ dixit ei q̄ q̃dã hõ dabat sibi viginti coronas aurei si eũ sanaret ꝛ q̄ ipe daret sibi decem illarum si ei tribueret ꝑ dictũ cor plura etiam alia sibi ꝓmittens. Ille ergo miser tũ ex amicicia tũ ex cupiditate mot⁹ annuit promisitq́ꝫ sibi cor hominis se daturum. Extrahensq́ꝫ illud ꝑdictuꝫ cor a quodam xp̄iano quem per iustitiam in partes diuiserat tradidit vxori sue custodiendũ dicens ei q̄ decem coronas debebat habere ꝓ illo a tali iudo amico suo. Cum ergo mulier illa cognouisset iudeum illũ maleficum eẽ deo inspirante dure reprehendit maritum. Ille vero econuerso reprehendebat eam dicendo q̄ ipa esset causa q̄ ꝑderet decem coronas ꝛ plura alia promissa. Finaliter consilio mulieris sic factũ est q̄ acceperũt cor cuiusdaꝫ porci ꝛ tradiderũt iudeo secretissime receperũtq́ꝫ decem coronas auri. quo accepto iudeus ille non modicũ gaudens maleficijs suis vtens sepeliuit ꝑdc̃m cor in quodam campo magno cogitãs se cor hominis christiani sepelisse. Et factũ est q̄ p⁹ dies paucos congregata est in campo illo innumerabilis multitudo porcoꝝ nõ solũ domesticorum sed etiam siluestriũ. ꝛ tanta fuit lis ꝛ ꝑlium inter eos q̄ omnes mutuo rabidis se morsibus dilacerantes occiderũt sicvt nec vnus remaneret viuus. q̃d factum a rege francie cognituꝫ iudeo capto aperta est veritas quod sic fuisset factũ de hominibus christianis illius prouincie sicut de porcis si cor sepelisset hominis christiani. quare oẽs iudei illi⁹ loci ex regis precepto occisi sunt. hec aũt sepe a plurib⁹ fidedignis audiui sic in francia accidisse. His aũt ꝛ pluribus alijs maleficijs vtuntur iudei q̄̃ alie natiões mundi cum semꝑ fuerint rebelles deo ydolatre ꝛ preceptoꝝ dei transgressores ipi sunt arioli ipi somniatores. ipi augures. ipi malefici. ipi incantatores. ipe fitones atq́ꝫ diuini cũ tamen eis expresse sit in lege ꝓhibitũ Deutro. xviij. Non inueniatur in te q̃ lustret filiũ suũ aut filiam ducens per ignem. aut qui ariolos sciscitetur. aut obseruet somnia atq́ꝫ auguria. nec sit maleficus aut incantator neq́ꝫ fitones consulat neq́ꝫ diuinos ꝛ querat a mortuis veritateꝫ. hec eñ omnia abhominatur dominus. Et iteꝝ Leuiti. xx. vir siue mulier in quibus fitonicus vel diuinationis spiritus fuerit morte moriatur lapidibus obruent eos sanguis eoꝝ sit super illos.

De crudelitate iudeorũ in almania vbi puellã occiderũt et

quare iudei ī oī prouīcia quam ībitāt chriſtianū ſanguinē fundunt.

Vita crudelitās iudeoꝝ famoſa accidit in alemania. Vñ refert frater Thomas p̄ riarcha barbariēſ. in libro ſuo de apib⁹ ca. xxx Miraculū celeberrimū qd̄ accidit anno ab incarnatōnis dñi. M.cc.lxj. qd̄ factū eſt in villa teutonie forchin noīe Contingit aūt vt q̄dā vetula maligniſſima iudeis familiaris effecta puellā eis annoꝝ ſeptē a pentib⁹ ablatā vēderet occidendā. Hanc igr̄ in ſecreto ſuper pulcra ꝛ plura lintheamina obſtructa ore ei⁹ in oīb⁹ fere iūcturis mēbrorū inciſionib⁹ vulnerarūt maxio conamine ſanguinē exprimentes ꝛ in ipſis lintheaminib⁹ diligētiſſime rceptātes. Hāc aūt poſt tormenta defunctā iudei in aquā fluidā ꝓpe opidū ꝓiecerūt ꝛ ſup eam congeriem lapidum poſuerūt. Tercia vero ac quarta die per m anū erectā ad celum a piſcatoribus eſt inuenta ꝛ in opiduz deportata. horrentibus ꝛ clamantibus pplīs ab impijs iudeis tm̄ flagitiū perpetratum. Erat eīn invicinio marchie princeps qui mox audito tanto piaculo peruenit ad corpus ſtatimq́ꝫ erectū reſidēs tetendit manum ad principem quaſi vindictam ſanguinis eius vl̄ forte miſericordiā imploraret poſt horam fere dimidiam iteruz ſe diſpoſuit defuncti more ſupinam. Adductiſq́ꝫ ad hoc ſpectaculū impijs iudeis ſtatim erupert omnia vulnera corporis ꝛ in teſtimōium nephāde necis copioſū ſanguinez effuderūt. Mox clamor vulgi attollit̄ ꝛ ad vindictā zeli totalit̄ eſt aīat⁹. Ex q̄buſdā idicijs capta vetula ꝯuicta ē maxime cū filia ei⁹ puula oīa ꝑdiderit qꝛ a pueroꝛ ebrio extorq̄tur veritas. Iudei quoq́ꝫ capti ſunt qui in puellā manus nepharias extenderāt rotatiq́ꝫ et ſuſpenſi ſunt cū vetula. Duo vero mutuo ſe iugulauerunt hec nobis fratres ordinis predicatorum. Ricard⁹ ꝛ eſt dius ſicut illi qui in villa fuerunt poſt triduū quo hec geſta ſunt veraciter retulerunt. Hinc igitur videndum ē cur iudei ſibi conſuetudinē in omni ꝓuincia quam inhabitant chriſtianum ſanguinem fundant. Certiſſime eīn compertum eſt ꝙ omni anno in qualibet prouincia ſortes mittūt q̄ ciuitas vel opidum xp̄ianū ſanguinē alijs ciuitatib⁹ tradat. Conſtat quidē ex ſcrō euangelio ꝙ pilato lauante manus ꝛ dicente. mūdus ego ſum a ſanguie iuſti h⁹ iudei impijſſimi clamauerūt ſanguis eius ſuper nos ꝛc. Super quo beatuſ Augu. in ſermone quodā qui incipit in cruce mūere dicit. Videt̄ ꝙ ex maledictōe parentū currat ad huc ī filioſ vena facinoris per maculā ſanguinis vt per hāc fluidā importune ꝓles impia inexpiabiliter crucieſ quouſq́ꝫ ſe ream ſanguinis chriſti recognoſcat penitens ꝛ ſanet̄. Preterea dicit ibidē ſupradictus doctor ꝙ audiuit ſuis tēporib⁹ quendā lr̄atiſſimum iudeoꝝ conuerſum ad fidem dixiſſe quendā quaſi prophetam eoꝝ in extremo vite prophetaſſe iudeis certi ſitis inquit nullo modo vos poſſe ab illo quo puniminī verecūdiſſimo cruciatu ſanari niſi ſolo ſanguine xp̄iano quod verbum ceci ſemper iudei ꝛ impij capiētes induxerunt oī āno in oī ꝓuincia fundēduz ſanguinem chriſtianoꝝ vt tali ſanguine ꝯualeſcāt. ꝛ addidit male aūt intellexerūt verbū ſanguinē intelligentes chriſtiani cuiuſlibet. ſed prorſus illuz ſanguinē q̄ ī ſalutē peccaminū q̄tidie fūdit̄ ī altari. quem ſi quilibet veſtruz conuerſus ad fidem chriſti ſumpſerit vt debuerit mox ſanabit̄ ab illa maledictōe paterna. hec ille in predicto libro. Ex hoc patet ꝙ iudei q̄ n̄ ficte ſed

vere accedunt ad baptiſmū ſtatim ſanentur ab illo fluxu ſanguinis quem paciuntur.

In alimonia fuit cū intoxicauerūt omnes puteos ⁊ fontes.

ſ Exta crudelitas famoſa iudeorum facta fuit ſedente in cathedra Petri Clemente papa.vj. q̄ fuit.ccij.apl̄icus. ⁊ imp̄ante heinrico romanoꝝ impatore q̄ fuit.lxxxxvj. impator Anno dn̄i.M.ccc.xlv. tunc eñ̄ compꝑtum eſt in almania ꝙ iudei intoxicaſſent oēs fontes ⁊ puteos vt occiderent oēs xp̄ianos dicte prouincie. torti eñ̄ aliqui eoꝝ id cōfeſſi fuerūt eē verū. quare mirantes almani tantam crudelitatē ⁊ timentes gentem ꝓdicioſam hr̄e inter ſe ꝑ totā almaniaȝ iudei cōbuſti fuerūt habet̄ hoc ex cronicis impatoꝝ ⁊ ſummoꝝ pontificum.

In alimonia fuit vbi tres īfantes chriſtianoꝝ occiderunt.

ſ Eptia crudelitas iudeoꝝ famoſa accidit circa annū ab incarnatione dn̄i.M.cccc.xx.ī almania imperante Friderico imperatore Tunc eñ̄ in vienna ciuitate teutonice cōpertū eſt ꝙ iudei occiderūt tres īfantes xp̄ianos. Compertū eſt etiā ꝙ mulier q̄dam xp̄iana impijſſima vēdidiſſet iudeis corpus dn̄icū. quare ex p̄cepto predicti impatoris.ccc.iudei fuerūt igne cremati. ⁊ mulier illa ducta ꝑ ciuitatē p̄dictam a fabris forpicibꝰ ignitis fuit dilacerata hec mihi retulit quidam vir illarum partiū dictus Arnoldus de almania q̄ me certificauit ſe ꝓprijs oculis vidiſſe predictam executionem iuſticie. tam illoꝝ trecentoꝝ iudeorum q̄ȝ etiā predicte femine.

In ciuitate pauie accidit vbi iudeꝰ quidā medicus occidit vnum chriſtianū infantem.

o Ctaua credulitas iudeorum accidit in ciuitate Ancone. cum iudeus quidam natōe Ianuē. nomine emanuel filius cuiuſdam magni medici iudei p̄dicte ciuitatis cuiꝰ nomen erat mgr̄ Salomon veniȝ ad me in conuentu minoꝝ valliſolitano. Anno dn̄i.M.cccc.lvj. ⁊ oſtēderet ſe cognoſcere errorem iudaice gentis et peteret cum deuotione baptiſmo xp̄i emundari ⁊ interrogaui eum de pluribus ⁊ inter cetera incidentaliter queſiui ab eo ꝙ ex quo cognoſcebat erroreȝ iudeoꝝ ⁊ ꝓfitebatur veritatem fidei catholice diceret mihi v̄itatē de h̄ ꝙ iudeis imponitur ſcȝ ꝙ occidunt ⁊ ſacrificant infantes xp̄ianos cum eos hr̄e poſſunt. vtrum hoc ſit verum ſi ſciuit determinate vel vidit vt poſſint xp̄iani caucius obſeruari ab eis qui motꝰ cōſcientia ⁊ zelo religionis xp̄iane narrauit mihi duo crudeliſſima. vnum qđ audiuit a parentibꝰ ſuis iudeis ⁊ a pluribus alijs iudeis ⁊ aliud quod ꝓprijs oculis viderat. De primo dixit. Sepe audiui a parentibus meis ⁊ ab alijs iudeis ꝙ in partibꝰ ytalie erat quidaȝ iudeus qui dicebat mgr̄ Symon de ancona medicꝰ q̄ diſcurrens ꝑ varia loca etiā ꝑ magnoꝝ dn̄oꝝ palacia ꝓ̄ͤ officiū ſuū. Accidit ꝙ hūit familiaritateȝ nō paruā cū quodā puerſo chriſtiano ſacomano qui in quodā loco ceperat vnū īfantē xp̄ianū etatꝭ q̄tuor ānoꝝ vt ab eo ſuiret ſicut ꝯſueuerāt facē gentes armoꝝ. Sȝ q̄ puer ille erat ꝑuulꝰ nec valebat labores ſuſtinere viaꝝ. ex amicicia quā hēbat cū p̄dc̄o iuđo tradidit eū ⁊ ſibi donauit nihil mali cogitans de his q̄ iudeus gerebat in corde ſ; vt ei ſeruiret. Iudeꝰ vero nō modicū corde gauiſus cepit infantē ⁊ cū eo rediȷt ī ciuitatē papie vbi domiciliū ſuū habebat. ⁊ cū ingrederet domū ſuā videns horā qua poſſet deſideriū ſue feritatꝭ

explere capto infante ſuꝑ menſa₃ extēdit ⁊ euaginato gladio caput infantis xp̄iani crudeliter abſcidit. dimiſſo ergo capite oblito ſupra menſam truncum cepit ⁊ in quādā ſecretā camera₃ cum eo introiuit vt ſuū impleret ꝑuerſum ꝓpoſitū. Interim ṽo ꝙ ipē erat in camera deo ordinante ingreſſus ē domū quidā magnus canis q̄ inueniens caput infantis ſuꝑ menſam ip̄m i ore cepit ⁊ ꝑ feneſtrā in vicū ſaltauit. Cu₃ autē iudeus ille crudelis exiret de camera vt p̄dictū caput tolleret. ⁊ ip̄m n̄ inueniret nō modicū miratus ſed ⁊ timore ꝑcuſſus ꝙ eſſet diſcoop̄tus ſtatī domū ſuam exiuit. ⁊ data non ꝑua pecunia quibuſdā ſacomānis occultat⁹ ē ⁊ vſq₃ ad mare ſecrete ꝑductus ⁊ inde nauigio tranſiuit ad turcos. ⁊ ſic euaſit manus iuſticie ip̄m diligenter inq̄rentis. Fuit aūt cognitū p̄dictū factū crudele ꝓpter p̄dictū canē. q₂ cū tenderet ꝑ vicum cum capite in ore caſu obuiauit miniſtris iuſticie qui reſpicientes nō poterant bene diſcernere quid eſſet illud qō canis gerebat in ore taliť erat ſanguine cruentatū. Finaliter acclamantib⁹ illis dimiſit caput. ⁊ vt cognouerunt ꝙ erat caput infantis. mirati ſunt vehementer. quis. ſ. auſus eēt tam crudele factū ꝑpetrare. Sequētes igiť veſtigia ſanguinis decurrētis guttatim ꝑ vicum. vnde venerat canis vſq₃ ad domū predicti iudei ꝑuenerunt: ⁊ introeuntes inuenerūt mēſam cruore infectā ⁊ truncū infantis in camera Iudeū ṽo nō inuenerūt vt dixi ſupra. Ecce que audiui a parentibus meis ⁊ pluribus alijs vt p̄dixi. ⁊ de quo eſt fama publica in tota italia.

In ſaona ciuitate accidit vbi iudei occiderunt vnū infantem chriſtianū ⁊ cōicauerūt cū ſanguine eius.

n

Ona crudelitas iudeoꝝ famoſa accidit in ciuitate Saone q̄ diſtat ꝑ dietā a ciuitate ianueñ vnde p̄dictus iuuenis manuel poſtq̄₃ mihi retulit p̄dictā crudelitatē vt audiuit. Conſequenter narrauit id qō ꝓprijs oculis cōſpexit ſub forma que ſequiť. Cum. n. eſſem in ciuitate quada₃ ſubiecta ianue que diciť Saona. vt viderē ſacrificari quendā infante₃ xp̄ianū pater meus deduxit me ad domū cuiuſdā iudei vbi fuerūt ſeptē vel octo iudei cōgregati ſecretiſſime. ⁊ clauſis ianuis diligentiſſime iuramentū fortiſſimū omnes fecerunt de zelādo id qō facere volebant. ſic ꝙ nullo mō tꝑibus vite ſue detegerent quicq̄d ibi fieri viderent. q̄nimo citius paterenť morte₃ vel ſeipſos occiderēt q̄₃ aliquid tale alicui viuentiū reuelarent quo pacto. ecce deduciť in mediū infantulus q̄da₃ xp̄ianus etatis fere duoꝝ annoꝝ ⁊ deducto vaſe illo in quo cōſueuerūt recipere ſanguinē infantiū circūciſoꝝ poſuerūt p̄dictū infantē nudū ſupra p̄dictū vas. ⁊ quatuor iudei illoꝝ intendebant occiſioni ſub tali forma ⁊ ordine nam vnus tenebat eum ꝑ brachiū dextrum. ſecundus ꝑ ſiniſtrū. tercius ṽo tenebat caput eius eleuatum ſic ꝙ iſti tres tenebant eū in forma crucifixi extenſum. q̄rtus faciebat opus q̄ infanti xp̄iano ſic diſpoſito p̄mo poſuit i ore eius ſtuppas fumo plenas. ne ſcȝ clamare poſſet. ⁊ deinde accepit quoſda₃ ferreos aculeos ſatis longos. ⁊ mittebat eos crudeliſſime infra ſtomachu₃ ⁊ latera infantis verſus ꝑtes corꝑis ſuperioris qui nō dubito quin ꝑ viſcera infantis tranſirent vſq₃ ad cor. Sic ergo ille impius iudeus ſepe ⁊ celeriter vulnerans infantē mittēs ⁊ extrahēs p̄dictos aculeos copioſiſſime viu⁹ ſanguis infantis effundebať in p̄dicto vaſe. qō cum viderem exhorrui facinus

crudeliſſimū nec amplius reſpicere po
tui ſed abſentaui me aliquantulū i ea-
dem domo. Pater meus vo venit ad
me ⁊ dixit mihi multa inter que ſecre-
tiſſime mihi mandauit ꝙ nunꝗ alicui
viuenti ea que viderā nec que ibidē vi
ſurus eram detegerem. Sed ꝙ antea
ſuſtinerē mortē vel occiderē meipm
cum gladio ꝗ̃ ꝙ aliquid hmōi ſecreti
reuelarem. ⁊ cum redirem cum eo ad
locū iam ꝑdictus infans expirauerat
capto ergo corpe eiuſdē ꝓiecerunt eū
in quandā ꝓfundiſſimā ⁊ obſcuraʒ la-
trinā que erat in ꝑdicta domo. ⁊ deīdē
fructibus diuerſis. ſ. pomis. piris nu-
cibus auelanis. ⁊ ceteris q̄ habere po-
tuerunt in ptes minutiſſimas diuidē-
tes ſanguini illi infantis xp̄iani in ꝑdi
cto vaſe miſcuerūt ⁊ de illa cōfectione
horribili omēs illi iudei comederūt. ⁊
ego comedi d̄ ſanguine illo. qđ poſtꝗ̃
guſtaui fui ita alteratus in meipo ꝙ il
la die nec altera ſequenti nō potui ali
q̄d manducare volēs quaſi viſcera ef
fundere ꝑ horrore. Ecce narraui vobis
fideliter ſicut vidi ⁊ quō manducaui d̄
ſanguine ꝑdicti infantis xp̄iani. Pre
dicta oīa ⁊ plura alia narrauit ꝑdict⁹
iuuenis manuel iudeus ante me. ⁊ añ
venerabilē patrē frēm petrū vela pro
tunc in ſupradicto cōuentu valiſolita-
no guardianū. Et iterū atqȝ iterū ante
ꝗ̃ ſacramentū ꝑciperet baptiſmi. ⁊ poſt
ꝗ̃ baptizatus fuit in eccīa ſancti iacobi
ꝑdicte ville ⁊ vocatus Franciſcus. Ea
dem oīa corā reuerendo in xp̄o pr̄e et
dño: dño gharſia de boamonte lucēti
ne ep̄o eius patrino i baptiſmate ⁊ co
ram venerabili dño petro baſq̄s deca
no eccīe ꝯpoſtellane ac corā plurib⁹
aliis notabilib⁹ viris eccīaſticis ⁊ lay
cis ⁊ publico notario regis audientie
ꝑdicti dñi ep̄i ſecretario. ſ. petro marti
ni de guetaria ꝑ quē oīa ſupradicta de
duab⁹ crudelitatib⁹ in ſcriptis ſunt re
dacta ⁊ ſignata. ⁊ in ſupradicto cōuen
tu minoꝝ reſeruata ad memoriā tanti
facinoris. ⁊ dixit ꝙ ſupra dicta accide
rāt in ꝑdicta ciuitate quaſi ꝑ quatuor
annos ante cōuerſionē ſuā. Et ptʒ ꝙ ꝑ
petrata fuit hec crudelitas anno domi
ni M.cccc.lij.

In regno caſtelle accidit in loco qui dicitur tauara vbi iudei ſeminauerūt aculeos ⁊ incēderunt chriſtianoꝝ domos.

DEcima crudelitas iudeoꝝ acci
dit in regno caſtelle in quadaʒ
villa que dicit̄ tauara que ē in
territorio ludouici de almanca. caſus
aūt vt eſt vox cōis ⁊ publica fama fuit
talis. Judeus quidā filius cuiuſdā fa
bri iudei cōmiſit quoddā crimen. pro
pter quod fuit iuridice occiſus. pr̄ vo
eius ꝑ dolore filij cōcepit dolorē ⁊ pe-
perit iniquitateʒ. vt. n. vindicaret ſe de
xp̄ianis in ꝑdicto loco finxit ſe ſtultuʒ
ꝑ multos dies. Modū aūt ſue fatuita
tis publicauit in hunc modū vt ab oī
bus ſtultus reputaret̄. qꝛ diebus ⁊ no
ctib⁹ incedebat ꝑ locū ꝑdictū clamās
⁊ ꝑcutiens portas domoꝝ cuʒ martel
lo intantū ꝙ iam de eius vocib⁹ ⁊ icti
bus nō curabant eū fatuū totaliter re
putantes. Jn domo vo ſua ſecretiſſi
me cum pueris ſuis fabris faciebat q̄ſ
dam laminas ferreas ꝑforatas quib⁹
poſſet de nocte omnes portas domoꝝ
cōclauare fecit etiam aculeos ferreos
qui lingua nr̄a abrolos noiant̄. q̄ cōit̄
ab inimicis ſemināt̄ ꝑ pedib⁹ equoꝝ ⁊
hoim cōclauādis. Cū ergo habuit ſuf
ficientiā ꝑdictoꝝ nocte quadā in tēpe
ſte noctis ſilentio. diſcurrens celeriter
ꝑ locū vt cōſuerat conclauauit portas
aculeos ꝑdictos ſeminauit vt ſi q̄ for
te fractis portis exirent in aculeos in
ciderent. Quib⁹ pactis iuuatus nō eſt
dubiū ꝑ alios iudeos cogitantes ꝑime

re om̄es xp̄ianos appoſuit ignē domi
bus ⁊ fugit. Cū ḡ habitatores p̄dicti lo
ci p̄ vigore fumi ⁊ ignis calore excita-
rent̄ ſurgētes velociter ⁊ vt ignē ffuge-
rent ad portas apiendas recurrerūt et
nō valerent eas apire multi igne p̄ie-
runt. ⁊ ſi qui euaſerūt fractiſ portis in
aculeos ceciderūt grauiter pedib⁹ vul
nerati q̄re p̄dicte crudelitatis ⁊ mali-
cie inopinate querela ad regē venit q̄
ſm ꝙ eſt publica fama literas ſuas de
dit p̄dicto loco ꝙ q̄cunq̄ iudeus in eo
vel eius terminis capet̄ ſtatim occide-
ret̄. Accidit aūt ꝙ iude⁹ quidē iter fa-
ciens ꝓpe terminū p̄dicti loci cogitās
ꝙ a nullo poſſit videri quaſi deriſorie
intrabat in t̄minū p̄dictū. ⁊ ſubito exi
bat dicens. hec verba iude⁹ in tauara:
iude⁹ extra tauarā ſed q̄ latebant eū vi
dentes cōp̄henderūt ⁊ ibidē ignib⁹ cō
buſſerūt. ⁊ iō in ꝓuerbiū tradūt̄ in illiſ
ptib⁹ cōtra iudeos. p̄dicta verba iude⁹
in tauara ⁊ iude⁹ extra tauarā nec am-
plius iudeus aliquis ibi habitauit vſ-
q̄ in hodiernū diem.

In predicto regno accidit vbi iudei occiderunt viuuz infantē xp̄ianū ⁊ cōicauerunt cū cineribus cordis eius.

v Ndecima crudelitas iudeorū
accidit in p̄dicto regno caſtelle
circa annū dn̄i. M.cccc.liiij. cū
eēm de noie ieſu in villa valliſolitana vi
ginti duos ſermones facerē ⁊ vltimū i
illa materia vellē facere relatum mihi
fuit a pſonis fidedignis inter q̄s fuerāt
reuerēdus in xp̄o pr̄ ⁊ dn̄s garſchias
de voamonde lucenſis ep̄s ſupra noia
tus. homo q̄daʒ magne ſcie ⁊ bone cō
ſcientie. ⁊ rodericus didaci de mendo
ca miles vtiq̄ ſtrennu⁹ atq̄ timēs deū
ꝙ duo iudei in terra ludouici de almā
ca ceperant vnū infantem puulū xp̄ia
nū furtiue ⁊ deducētes eū extra locuʒ
in quodā campo occiderant. ⁊ apiētes
eū p medium corpis extraxerūt cor eius
⁊ ſepulto corpe in ſupficie receſſerunt.
Canes aūt ibidē tranſeūtes corpuſcu
lū illud effodiētes extraxerūt ⁊ corro-
ſerūt. vnus aūt eoꝝ brachiū cū manu
deducens in ore a paſtorib⁹ captus ē:
⁊ ſic detecta fuit mors infantis q̄ nō in
ueniebat̄. Iudei aūt p̄dicti cōuocātes
ſecrete alios de q̄bus ⁊ ipi cōfidebāt p̄
dictū cor cōbuſſerūt. ⁊ in cinerē reda-
ctū vino miſcuerūt ⁊ de illo p̄dicti iu
dei bibentes cōicauerunt. Supra q̄ fa
cto p̄dictus didacus de almanca fecit
diligentē inquiſitōem. ⁊ inuenit predi
ctos iudeos reos i crimie. captoq̄ vno
illoꝝ q̄ fecerat factū. vir quippe rebe⁹
capillis ⁊ barba quē ego vidi ⁊ tormē
tis expoſitus cōfeſſus ē ⁊ nō negauit.
Cumq̄ vellet facere iuſticiā de eodē iu
dei qui nō dormiebant velociſſime iti
nerantes a rege lr̄as habuerūt in qui-
bus aduocabat cām ad ſe ⁊ mandabat
militi ꝙ non ꝓcederet vltra q̄uſq̄ am
plius videret̄ in cā. ⁊ ſic ceſſauit p̄di
ctus miles ab executiōe iuſticie. Hac
ergo certitudine habita ego p̄dicaui p̄
dictū ſermonē in eccia ſancti Nicolai
que eſt ꝓpe iudaiſmū vbi tota villa cō
uenerat ꝓceſſionaliter. ⁊ etiam multi
iudei. ⁊ ibidem aggrauaui hanc cru-
delitatē mihi nouit̄ relatā vt dcm̄ ē qd̄
verbū publicatū nō modicū diſplicu
it iudeis ibidē p̄ntibus ac etiā plurib⁹
alijs de genere ſuo illi fauētibus. Pro
pter qd̄ ſic factū ē ꝙ iude⁹ ille ductus
fuit ad p̄dictā villā valliſoletanā ꝓcurā
tib⁹ aliq̄b⁹ de genē ſuo q̄ ꝓtūc magnā
ptē in cācellaria regiſ habebāt. vt colo
re iuſticie ipm liberarēt extrahētes eū
a manib⁹ p̄dicti militis. Poſitus ḡ ē
i carcere publico. ⁊ tūc ſupradict⁹ dn̄s
lucen. ep̄s lr̄am quādā recepit a ſupra
noiato milite luduico de almāca noie
ꝓprio roboratam quam ꝓprijs oculis

vidi ⁊ in manibus meis tenui et legi. In qua narrabat ⁊ aſſerebat oīa ſupra dicta fore vera. ⁊ quō ceſſauerat ab executōe iuſticie. ꝓpter p̄dictā lrāꝫ regis recōmendans eidē p̄dictū negociū ꝓ bono ⁊ ſ̄fidei ex quo erat principalis in conſilio regis. vidit inſup p̄dictus dn̄s ep̄s inquiſitōem factā ꝑ ſupradictum militē in qua oīa p̄dicta cōtinebant vt mihi affirmauit. Sed qꝛ munera ⁊ fauor timor ⁊ amor corrūpunt iudices. ⁊ tres ꝑtores intendebant in cā quorū vnus ſine altero nihil poterat facere i caſu illo ⁊ duo illoꝝ erant de genere illo. idō tandiu illi duo dilatauerūt negocium ⁊ diſſimulauerūt. hec ⁊ alia cauillantes q nihil vſqꝫ nunc in executōne iuſticie factū eſt. vt de iudicibus illis ſuo tempe deus faciat vltōem.

In eodē regno ciuitate taureſi. accidit vbi preſciderūt carnem eum ſanguine de cruce cuiuſdam paruuli chriſtiani ⁊ ſecum deduxerūt.

Duodecima crudelitas iudeoꝝ accidit in ciuitate thauri ſupradicti regni caſtelle āno dn̄i. M cccc. l vij. Cum .n. in ea pte ciuitatis p̄dicte que depopulata ē duo infantes xp̄iani fere etatis ſeptē annoꝝ in ſolatijs puerilib⁹ ambularēt. Ecce duo iudei qui viderunt eos ſolos ⁊ a nemie videri p̄dictos infantes cape voluerīt. ſed qꝛ timuerūt non habere ſpaciū ad ſuā maliciā exercendā currētes p⁹ eos vnū acceperūt. ⁊ abſcindētes fruſtum carnis de crure ei⁹ inuoluētes in ſanguine eiuſ receſſerūt. ⁊ ſtatim fugiētes in ciuitatē zamore ſe receperūt. Quid aūt fecerūt de carne illa ignorat cū ex negligentia nulla facta fuerit executio iuſticie. hoc mihi narrauit reuerēdus in xp̄o pater ⁊ dn̄s alfonſus de viuero ep̄s ſalamantinus certificans me ꝺ veritate huius facti. cum puulus p̄dict⁹ cuius caro abſciſa eſt eſſet filius cuiuſdam ſcutiferi ſui qui dicebat Johannes da benafarſes. Itē de eadē ciuitate anno quo ſupra vir q̄dā ſimplex venit ad me volēs ꝓponere q̄relā q̄ndā ſimilē p̄dicte in conſilio regis que talis erat vt in ſcriptis oſ̄debat q die quadam iudeus quidā cepit vnū paruulū ſub clamide nemine vidente et manu poſita ſup os ſuū ne clamare poſſꝫ deduxit illū ad domū ſuam. ſolo ꝺo poſito clauſis portis domus ſue temptauit occidere infantē ſꝫ dn̄o diſponēte clamauit infans. ⁊ cum clamaret caſu q̄dem operarij venientes de vinearum culturis ⁊ tranſitū facientes ante portas domus p̄dicti iudei audientes voces p̄dicti infantis ſteterūt ꝑcuſſerunt qꝫ portas p̄dictas fortiſſime cū inſtrumētis agroꝝ que in manibus ferebāt intantū q inde⁹ neceſſario habuit aperire ⁊ inuento infante querebant quidnam eſſet iſte clamor. ⁊ iudeus reſpondit q ludebat cum eo. ſic ergo liberat⁹ eſt infans ille a ludo iudei qui narrauit eis quō ceperat euꝫ iudeus ⁊ quō eū occidere voluerat. Accuſatus fuit iudeus ille in p̄dicta ciuitate coraꝫ iudicibus eiuſdē. ⁊ deducta eſt cauſa ad regis cōſilium. quid amplius factum eſt non noui.

In medicinis vbi aſſignantur tres rōes quare non expedit chriſtianis vti medicinis iudeorum.

Terciadecima crudelitas iudeorū exercet cōiter in medicinis.

Plurimi .n. iudeoꝝ videtes negligentiam xp̄ianoꝝ in diſcenda arteꝫ medicine virib⁹ laborāt ꝑ perita dicte artis. ⁊ cuꝫ vigeant aſtutia ſerpentina ſtudent viriliter dn̄is cōplacere vt eos teneant ꝑ pte ſua. ⁊ intantum iam dn̄i

tꝑales.imo qḋ flendū ē.⁊ ꝓlati eccl̃iaſti
ci eis adhererēt vt vix inueniat̃ aliquis
eoꝝ q̇ nō habeat penes ſe diabolū iu-
deum medicū q̇ intantū laudant eos:
vt dicūt xp̄ianos medicos lꝫ ꝑitos ſic̄
ego cognoſco ignaros in arte medici-
ne.Cū ergo iudei p̄dicti cognoſcūt cir
ca ſe fauorē dn̄oꝝ ſi circa inferiores ſe
uientes.beatus qui ab eoꝝ manibus
euadit.Narrent q̇ ab eis recipiūt pur-
gatōes ⁊ fleubothomiaꝝ cōſilia.me ei
exiſtente in ciuitate Segolcien̄.Iude
us q̇dam medicus purgatōem quādā
tradidit vni xp̄iano.⁊ caſu vnus alius
amicus illius infirmi q̇ etiā ꝓtunc in-
cipiebat infirmari modicū qḋ ſupfuit
de purgatōe illa qḋ non potuit recipe
primus ipē accepit cogitans ⁊ illud ſi
bi ſalutare.qui q̄ſi ſubito intrinſecus
igne ſucceſi facti ſunt amentes intan
tū ꝙ poſt quintā diē primꝰ mortuꝰ eſt.
Alius v̊o q̄i ꝑ miraculū̄ liberatꝰ.ꝺ ſilī
bus aūt nō eſt nūerus imātū ꝙ ſi vnū
curant quīquaginta occidunt.ſicut re-
ꝑtū eſt iudeos medicos ſeip̄os in ſuis
ſolennitatibꝰ laudare cōferētes adin-
uicē q̇s eoꝝ plures occiderit xp̄ianos.
Et ſi vis ſcire cauſas quare xp̄iani nō
debent recipe medicinā a iudeis.Au
di teſtē famoſum ex eoꝝ genere.ſ.ma-
giſtrū.Alfonſum ꝯuerſuꝫ in libro bel-
loꝝ dei ca.xliiij.vbi ſic dicit.Nō expe
dit xp̄iano alicui medicinā recipe a iu
deo triplici rōe.Prima eſt qꝛ iudeus
ſm veritatē nō cognoſcit naturas ⁊ cō
plexiones oim ciboꝝ q̄ eis deferūtur:
niſi ex auditu nō tn̄ ex expientia quaꝫ
ipē ꝑ ſe facere poſſet.verbigratia.non
cognoſcit medicus iudeus naturā car
nis leporis ⁊ cirogrili.et fiſcedule et
piſcis cōgri.⁊ ſic de alijs carnibus ꝑ li
bros.ſicut cognoſcit carnē bouis arie
tis ⁊ hirci.⁊ alios cibos quos habue-
rit in vſu comedendi.⁊ iam dixerūt ſa
ꝑientes medici ꝙ nō ſufficit alicui ad
hoc ꝙ ſit bonus ⁊ verus medicus lege
re in libris quouſqꝫ vtat̃ expimentis ⁊
ꝓbationibꝰ medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ ⁊ infir
mitatū ⁊ infirmos viſitando.Medi-
cus aūt nō pōt expiri naturā ciborū ſi
bi vetitoꝝ niſi in corꝑe alieno ſicut ꝓ-
bant ⁊ expiunt̃ venena in alieno corꝑe
ꝑua ſapia.ſufficit ad diſcernēdū cibos
vel ea que ſꝑ ſunt nociua.qꝛ ſufficit ꝙ
ſciat de ill' ſolūmō ꝙ ſunt nociua ſꝫ nō
ſufficit ꝑua ſapīa ad vetandū ea q̄ non
ſunt ſemꝑ nociua nec ſemꝑ vtilia.⁊ iō
q̇ caret magna ſapia in ſimilibus adduc̄
infirmū ad periculū vel ad mortē.Se
cunda rō eſt.qꝛ talis medicus vł timet
facere peccatū ſm legē ſuā vel nō.⁊ cō
ſtat ꝙ timent facere peccatū.qꝛ ſapien
tes iudeoꝝ dixerūt ꝙ melior medicoꝝ
ibit ad infernū.⁊ cā huiꝰ eſt.qꝛ intētio
medicoꝝ vt plurimū eſt vt acquirant
diuitias.vel vt acquirāt magnū nomē
ſibi nō vt ſeruiant deo.⁊ hoc eſt eis ali
q̄n cā ad elongandū aliq̄n infirmitates
vel ad peiorandū eas.vel vt infirmos
ꝑimant.⁊ ſi talis eſt natura medicorū
in generali.quanto magis hoc erit de
medicis iudeis cū vt cōitern̄ ſit in eis
timor peccandi vt dictū eſt.Tercia rō
eſt ꝙ lꝫ medicus iudeus eſſꝫ timidus
in peccādo ſm legē ſuā.expedit mul-
tū vt vnuſquiſqꝫ ſe cuſtodiat ab eo.q̇a
lex ſua p̄cipit ei occidere xp̄ianos ⁊ eo
rū bona accipe.defendit̃ etiā iudeus a
reddendo xp̄iano ea q̄ ꝑdiderit ⁊ obli
tus fuerit.⁊ ſoluere ei debitū qḋ debꝫ
⁊ facere ei amorē.⁊ ꝙ eſt p̄ceptū legis
occidere eum.ꝓpter que oia xp̄ianus
eſt debitor anime ſue ſi ponit corpus
ſuū in manibꝰ medici iudei ⁊ q̄re xp̄ia
nus cōfidet de fide iudeoꝝ cū ipi non
cōfidant de xp̄ianis.qꝛ intētio eoꝝ ad
malū ꝓna ē ⁊ ad ſuſpitiōes h̄ndas ꝺ bo
nis.⁊ ꝙ ipi venenoſe retinent in cordi
bus ſuis vt faciant.alijs de hoc ſuſpi-
cant̃ in alijs.⁊ ſic dixerūt ſapiētes eoꝝ

in thalmuth q̄ nō debent recipe medi
cinā a xp̄ianis nec ab alijs gentilibus
nec debent eoꝝ capilli ab illis circinā
ri vel radi.nec habere ſocietatē cum il
lis in via nec ſtare ſoli cum eis in vno
loco.ſed ſi xp̄ianus catholicus elonga
uerit ſe a iudeo in dando ⁊ recipiendo
ſpāliter ſi elongauerit ſe ab eo in ſctō
medicine recipiet magnā remuneratō
nē a deo. q: in hoc implet magna dei
pcepta cū cuſtodiat aiam ⁊ corpꝰ ſuū.
ac etiam alios xp̄ianos q̄ cum in hoc
audierint a mortis piculo. q: lex dicit
Deutro.iiij.cuſtodi temetipm ⁊ aiam
tuā ſollicite.⁊ iterū Hiere.xvij. cuſto
dite aias vr̄as. Itez ſi xp̄iani in his ſe
cuſtodierint a iudeis faciēt in hoc ſer
uitiū deo ⁊ ieſu xp̄o filio eius ſeruiēt
deo.q: cum iudei viderint q̄ venit eis
aliqd̄ damnū.q: non timent deū nec ti
mēt peccatū.erit hoc eis cauſa ⁊ rō: vt
redeant ad timorē dei.⁊ vt abſtineant
a peccato.⁊ in hoc implet magnū pce
ptū dei. Sic.n.dixerūt ſapientes q̄ ma
ior eſt ante deū ille qui facit alicui fa
cere bonū q̄ꝫ ille qui facit. Seruiēt eti
am ieſu xp̄o filio eius.q: cum iudei vi
derint q̄ eis naſcit aliqd̄ damnū ꝓpter
malos mores eoꝝ ⁊ ꝓpter defectū mo
deſtie qui hꝫ in eoꝝ thalmudica lege.
erit eis hoc cauſa ⁊ rō vt redeant ⁊ dili
genter attendant in aduentu meſſie ſi
cut eis ſupra ꝓbatū eſt.⁊ vt dimittāt le
gem illā crudelitatis ⁊ accipiāt legē ie
ſu xp̄i veri meſſie que eſt lex charitatis
humilitatis⁊ modeſtie.⁊ nō eſt in mū
do maius pceptū dei q̄ꝫ pdictū. Et ido
hec ſcripſi nō ꝓpter eoꝝ vituperiū ſed
vt ſeruiā deo.⁊ vt oſtendat laus ⁊ ho
nor legis ieſu xp̄i ⁊ cōuertētiū ſe ad il
lam.hec ille. In cōcordantiā hoꝝ pōt
adduci illud puer.xxj.qui cuſtodit os
ſuū.ſ.a medicinis recipiēdis a iudeis
cuſtodit ab anguſtijs aiam ſuam.

In venenis propinandis.

q Varta decia crudelitas iudeo-
rum eſt in venenis ꝓpinandis.
Rabies eniꝫ iudeoꝝ plurimos
nocandi modos circa xp̄ianos inue-
niens nō ſolū circa infirmos.ſed etiāꝫ
circa ſanos ſe extēdit ſed ſpāliter in ve
neni ꝓpinatōibꝰ.⁊ nō ſolū talia opanꝫ
ignorantibus xp̄ianis ſed etiā cum ali
qui puerſi xp̄iani diabolico ꝯſilio illu
ſi volūt aliquē occidere veneno ad iu-
deos tanq̄ꝫ ad peritiſſimos in hac arte
recurrūt qui interpoſitis iuramētis de
ſeruando ſecrete audacter virus effun
dunt.ſicut nuper accidit in cāpis got-
ticis iſtius regni caſtelle vbi cum duo
frēs milites quoꝝ maior dicebat iohā
nes de vega pacifice vt videbat in vnū
ſepe cohabitarēt mior fratris ſui mor-
tem excogitauit vt tota hereditas pue
niret ad eū.pulſantibus ergo cor eius
auaricia ⁊ ambitōe pditōem excogita
tā reuelauit cuidā iudeo medico.ed al
mirā pdicti regni q̄ data pecunia vl̄ p
miſſa ⁊ iuramento ſecrete interpoſito.
tradidit ſibi venenū quo frēm ſuū peri
meret. Cūqꝫ die quadā ad menſaꝫ fra
tris veniret obſeruato puncto in vaſe.
in quo vinū erat fratri ꝓpinandū ſoluꝫ
venenū effudit. Cum vo dapifer eiuſ-
dē militis in argentea taca vinū illud
poneret.vt predicto militi ꝓpinaret.ita
fuit taca illa ſubito quodā colore hor-
ribili obfuſcata.qd̄ pauidū erat vinuꝫ
illud aſpicere.cognouerūt ergo mani
feſte q̄ venenū erat in vaſe.⁊ facta dili
genti inquiſitōe inuētū eſt q̄ frater eiꝰ
fecerat pditōem illā.captus ergo ⁊ vin
culatus cōfeſſus ē ⁊ nō negauit ꝟ ſup-
plicatōibus quorundā militū veniam
meruit a fratre cū hac conditōe q̄ igre
deret religionē de qua nunq̄ꝫ exiret et
ſic factū eſt.quia poſitus fuerat in mo
naſterio mōachoꝝ ſancti benedicti vil
le ſupradicte valliſſolitani in qua nūc

monachus eſt effectus. Judeus vero q̄ dederat vinū cognito q̄ pditio erat detecta ne forte captus vi tormentoꝝ. Iſ ꝛ alia plurima mala que fecerat reuelaret. ꝓpter que merito nō ſolū ipſe ſed omnes iudei deberent perire veneno hauſto ſeipm necauit. O q̄ piculoſa ē cōuerſatio iudeoꝝ xpianis oībus ſpāliter magnatibus ꝛ regibus. Nūquid vero impator ſequens cōſiliū ſymonis magi iudei in oībus horribil' fuit ꝛ mala morte finiuit. Nunqd helena cōſtātini mr̄ ex nimia cōuerſatōe cū iudeis in irl'm quaſi ꝯuerſa fuit ad iudaiſmū niſi interueniſſet filius ei⁹ qui fecit q̄ cōgregarent' ſapiētes iudeoꝝ cū ſacerdotibus xpianoꝝ rome vbi fuerunt ex pte xpianoꝝ .lxxv. epi. ꝛ de iudeis .xij. ſapientes. ꝛ centū ꝛ none ſacerdotes. ꝛ facta fuit diſputatio corā Conſtantino ꝛ helena mr̄e eius. ꝛ fuerūt omnes iudei deuicti ꝛ cōfuſi p ſolū ſanctū ſilueſtrū papā ꝛ cōuerſi ad fidē xpi ac regina helena liberata a piculo in q̄ erat vt ptꝫ in cronicis impatoꝝ ꝛ generali hiſtoria hiſpanie. Nōne rex petrus caſtelle ſequens cōuerſatiōem ꝛ cōſiliuꝫ duoꝝ iudeoꝝ quoꝝ vnus dicebat' abē ſarſal. q̄ certificauerat eū q̄ debent lucrari trā ſanctā irl'm. q2 ſic inuenerat i ſigno natiuitatis eius. Alter vero iude⁹ vocabat' ſalomon leui q̄ erat eius theſaurarius. maior in oībus. infelix fuit crudeliſſimus. nō ſolū in extraneos ſꝫ etiā in ſuos frēs ꝛ naturales ſubditos ac mala morte finiuit occiſus i mōtiel a rege henrico. Nōne rex alfonſus ex cōuerſatōe iudeoꝝ in tātā venit cecitatem q̄ tenuerit quandā iudeā in cōcubinā decē annis. in quib⁹ ſic fuit alienatus maleficijs illius iudee q̄ nullus poterat habere audiētiā cū eo ꝛ regnū deſtruebat'. niſi milites ſuccurriſſent q̄ quadā die ipſam occiderūt cū ſeruitoribus eiuſdē. ſm q̄ legit' in cronica oldaci campidocti. Non ergo poſſum approbare cōuerſatōem xpianoꝝ cuꝫ iudeis ſpāliter magnatū platoꝝ ꝛ regnꝫ cum tot mala exempla ꝛ picula nō ſolum corpoꝝ ſed etiā aīarū ꝛ reipublice legamus ꝛ experiamur.

In orōnibus in quibus quotidie orant pro deſtructione eccleſie xpi ꝛ principū chriſtianorum.

Quintadecia crudelitas iudeorū in orōnibus eoꝝ oñdit'. nō. n. iudei orant p inimicis ꝛ pſecutoribus ex charitate ꝛ pietate ſicut faciūt xpiani. ſed ſicut i opibus. vt ſupra claret crudeliſſimi oñdunt'. ſic ꝛ in orōnibus ſuis ſpāliter in quatuor. Primo i feſto mardochei qd̄ adhuc celebrāt. xv kal'. marcij cōterunt ollas in ſynagog' dicentes. ſicut cōtritus eſt amon ſic regnū xpianoꝝ velociter cōterat'. Secūda orō iudeoꝝ pcipit' eis q̄ fiat cū trāſeunt añ domos orōnis xpianoꝝ. orāt eñ ſic in ſnia ſm hebraicū ſuū domus ſupboꝝ pſternet te deus. Terciā orōnē faciunt cum tranſeūt p cimiterſa xpianoꝝ ſub tali verboꝝ ſerie erit verecūdata mater vr̄a erit repudiata illa q̄ vos peperit. quia finis xpianoꝝ vermis eſt. Quartā orōnē faciunt q̄tidie ter in die in qua maledicunt ieſum xpm ꝛ diſcipulos ſuos atq̄ reges ꝛ principes xpianos cuius tenor talis eſt. ſm hieroni. de ſancta fide in tractatu ſecundo libri ſui quem compoſuit p mandatū pape hen edicti in ca. v. ꝛ vt intelligatur notandū q̄ iudei vocant conuerſos ad fidem xpi meſumadim. i. deſtructos. Dicūt ergo ſic meſumadin. i. deſtructos nō ſit ſpes. ꝛ omnes heretici ꝛ omnes qui loquūt' ꝯ iſrl' in breui ſint ſciſſi. et regnū ſupbioſum in breui ſit euulſum caſſatum ꝛ deſtructū. ꝛ oēs inimici nři ſint

deſtructi ⁊ humiliati ⁊ cōfracti breuiter
in diebus nr̄is. Mgr̄ alfonſus cōuer-
ſus in libro d̄ bellis dei ca. xliiij. vocat
iudeos ſupbos ⁊ crudeles. q2 nō orant
ex charitate ſicut xp̄iani. ⁊ ponit in ter
minis ſupradictam orōnē ſub hac for
ma. Qui cōuertunt̄ ad aliā legē nō ha
beant ſpem. ⁊ omēs heretici ſubito pe
reant. ⁊ oēs nr̄i inimici. ⁊ oēs odiētes
nos. ⁊ oēs q̄ querunt mala nobis. ſu-
bito ſuccidant̄. ⁊ oē regnū ſupbi fran-
ge cito. deſtrue ⁊ opprime cito. in die-
bus nr̄is. ⁊ ipi vocant xp̄ianos regnū
malignitatis. hec ille. Cū3 aūt iudeis
dicit̄ a xp̄ianis q̄ ipi faciāt hāc orōne3
ſtatim negant. ſ3 mentita eſt iniquitas
ſibi cū hoc fuerit publice oſtēſum p ſu-
pradictū mgr̄m alfonſu3 illuſtriſſimo
regi alfonſo. q̄ diſputauit cū maiorib9
⁊ ſapientioribus iudeoꝝ. ⁊ fecit eos co
gnoſcere q̄ dicebant p̄dictam orōnē ⁊
maledictōem ꝯ xp̄ianos. ꝓpter qđ p̄di
ctus rex inhibuit iudeis ſingulis ne il
lā orōnē dicerēt. ⁊ q̄ eā ab oībus libris
ſuis raderent ⁊ amouerēt cuius tenor
talis eſt. Dn̄s alfonſus caſtelle thole-
ti ⁊ legionis galecie. hiſpalis cordube
murcie. ghennij. ⁊ algarbij rex. domi-
nuſq3 moline conſilijs iudeoꝝ oīm re
gnoꝝ nr̄oꝝ ⁊ ipoꝝ q̄libet grām cū ſalu
te. Volo vos ſcire nobis fuiſſe relatū
p mgr̄m alfonſum ꝯuerſum ſacriſtam
maioris ecclie valliſolitane vos vri a
magnis tpibus inter vos quotidie ab
vtroq3 ſexu adulte etatis orōne quadā
in qua maledictōe3 oīpotētis dei xp̄ia
nis ac oībus ad fidē xp̄i ꝯuerſis imp̄-
camini eos cenſendo hereticos. etiam
inimicos capitales. ⁊ q̄ publice deu3
exoratis vt eos deſtruat atq3 ꝑdat. ⁊ l3
aliqui iudeoꝝ dicendo negabant hoc
nō dicere xp̄ianis diſputauit tū hoc di
ctus mgr̄ alfonſus cū ſapientioribus
valleſole q̄ de vobis fuerint adinuēti.
corā iudicibus vr̄is ac ſcribis publicis
⁊ meritis atq3 ꝓbis viris de p̄dictoꝛi
bus fr̄ibus ⁊ multis aliis circūſtātib9
vbi iuramento legis iudeoꝝ illi ſume
lr̄ati inter ſe cōceſſerūt dictis libroꝝ3
ſuoꝝ intitulatū ab anteceſſorib9 hoc fuiſ
ſe veluti dictus mgr̄ alfonſus demon
ſtrabat. ⁊ ipi ſuis noībus ſup hoc vice
⁊ vicibus roborarūt in hebraico. vidē-
te nobis hoc vituperare ⁊ erogare fidei
xp̄iane in bonū duximus p mandatū
ne in aliquo regnoꝝ nr̄oꝝ amplī9 hoc
fiat. q̄ ſi iudeus aliq̄s vel iudea hoc p̄
ſumpſerit attentare iudicibus oībus ⁊
meritis atq3 potentib9 cuiuſq3 loci in
quo hoc acciderit q̄ hanc nr̄am lr̄am
viderint vel tranſumptū ſignatū nota
rio publico iniungimus viua voce ibi
remediū ponere ſicut erga illos q̄ cō-
tra xp̄ianū fidē ꝓponūt. ⁊ lr̄am nr̄am
recipiunt in cōtemptū ⁊ q̄ vt ibi ſcribi
tur cōpleatis. ⁊ vnus ꝓ alio nō ſe excuſe
tur qđ iniungim9 ponere in effectu et
cuſtodiatis ⁊ defendat̄. Predicte no
ſtre lr̄e vel tranſumpti illi9 ſignati no-
tario publico oſtenſoꝝ. nec permittatis
dicto vel facto aliquē vl̄ aliquos ꝯ eū
ꝓcedere quoq3 mō nec aliud faciatis i
hoc ſub pena nr̄i dominij cētū mara-
betinoꝝ nūmiſme noue cuiuſlibet ol
vice. ⁊ qualiter vos hanc lr̄am; vl̄ tran
ſūptū ſignatū notario publico. tales
vel tales duxeritis adimplendū cuiq3
notario publico cuiuſq3 ville vl̄ loci. q̄
ad hoc vocatus fuerit imponimus p
mandatū q̄ hoi hanc lr̄am nr̄am nun
cianti teſtionio ſuo ſignatū ſigno pre-
beat vt nobis conſtat qualiter manda
tum noſtrum duxeritis adimplendu3
⁊ aliud nullus veſtrum audeat atten-
tare ſub dicta pena ⁊ officij vr̄i lecta lr̄a
ſibi oīmodo p̄ntetis. datum i valleole
ti. xxv. die mēſis februarij. era. M. ccc
lxxiij. ⁊ l3 tpe illius regis iudei deſa-
cto illam amouiſſent tamē poſt mor
tem reg̃ iterum recupata eſt a iudeis

ſicut dicit mgr iohãnes conuerſus in libro de ↄcordia legũ. titu. v. ca. x. q̃ iterũ ex pcepto regis in ciuitate burgẽſi coram dño gomecio archiepo toletano. cui rex negociũ recõmiſit diſputauit cũ ſapiẽtib⁹ iudeorũ. ⁊ oñdit eis ꝙ poſtq̃ eis ꝓhibita fuit pdicta orõ. adhuc illam cõtinuo ter in die dicebãt. ſ. de mane in meridie ⁊ in cõpletorio. ⁊ cantor eorũ bis hoc dicere obligat̃ pplo pñte ⁊ rñdente Amen. Et pdict⁹ doctor tactis ſacroſanctis de veritate dicẽda. vt ptꝫ i ca. ſupradicto. iurauit ꝙ illud qđ ꝓſonabat pdicta orõ erat hoc i forma Nõ ſit ſpes deſtructis ⁊ repente heretici deperdãt̃. ⁊ inimici nři ſubito ſciſſi ſint. ac regnũ ſupbie in puncto frangatur. ⁊ in diebus nřis ſubmergant̃ ⁊ tu deus benedicte frange inimicos nřos ⁊ eorũ deſtrue ſupbiã ſine mora. Item ꝙ verũ ſit ꝙ iudei dicant hanc orõneꝫ etiã tpibus nřis accedat ſingularis teſtis de eorũ genere. ſ. dñs paulus burgeñ. eps qui in dialogo ſuo diſtinctõe v. ca. vij. declarãs ↄ iudeos. liij. c. eſaie Non poſſe exponi niſi de rege meſſia ieſu xpo ſup verbo. ⁊ ꝓ transgreſſorib⁹ orauit ſic dicit. hoc non põt exponi de pplo iudaico qui nõ ſolũ nõ orat ꝓ gẽtilibus imo quotidie orat ꝓ deſtructõne romani imperij. ⁊ pſertim ꝓ deſtructione eccie xpi ⁊ diſcipulorũ eius. vt ptꝫ ꝑ quãdã orõnẽ eius que quotidie ab eis dicit̃ in ſuis ſynagogis. In qua inter quedã alia expreſſe dr̃. oẽs heretici ſubito pereant. que verba rabi ſalomon ⁊ rabi moyſes ⁊ ceteri ſic exponunt. Iſti heretici ſunt diſcipuli nazareni. vide ergo ſi de talibus põt verificari. ⁊ ꝓ transgreſſorib⁹ orauit. hec ille Item ſicut dicit mgr alfonſus conuerſus libro ⁊ ca. quo ſupra. Orant iudei ꝙ ſi aliquis iudeus dederit xpiano qđ ꝑdidit vel gentili ꝙ nõ parcat ei deus. ⁊ infra. adhuc eſt intentũ aliquorũ corum qñ orant quãlibet die ꝙ gentiles adorant ⁊ obediunt ebel. berith qđ ſonat nihil ⁊ vanitas.

In doctrina eorũ cõtra chriſtianos.

Sextadecima crudelitas iudeorũ oñditur in eorũ thalmudica doctrina ſicut notat pdict⁹ magiſter alfonſus ↄuerſus in libro ⁊ ca. q̃bus ſupra. vnde dic̃ ꝙ defendit̃ iudeo ne dicat formoſus eſt iſte xpianus. qđ ſonat. nõ des ei hoſpiciũ in terra. Iteꝫ docent ꝙ ſi xpiano vel gentili aliquis obligatus fuerit ꝙ nõ tradat̃ ei. Item dicunt ꝙ quicunqꝫ inuitãt ad domuꝫ ſuam xpianũ vel gentilẽ. ex hoc obligat ad captiuitatẽ filios ſuos. Iteꝫ dicunt ꝙ quicũqꝫ comedũt panẽ xpiani vel gentilis nõ guſtat guſtum panis. Item dicunt ꝙ xpianus vl̃ gentilis q̃ pcuſſit iudeum reus eſt mortis. Item dicunt ꝙ xpianus vel gentilis qui laborauerit in lege mereť morteꝫ. q2 lex nõ fuit data niſi generi iacob. Itẽ dicunt ꝙ ſecreta legis nõ debent reuelare alicui gentili. Iteꝫ dicũt ꝙ peccatũ eſt recipe elemoſynã ab homie gentili ne habeant bonã remuneratõeꝫ a deo ⁊ ꝙ nõ pereant a mundo. Item dicũt ꝙ nõ eſt fides nec veritas in gentibus adhuc etiã nec in ſepultura. Itẽ dicũt meliorẽ quẽ videris de gentilibus occide eum. Vñ ad hoc eſt qđ deducit Hiero. de ſacta fide in fine libri ſui ꝙ eſt ſentẽtia rabi ſymeonis filij rabi ioachim ꝙ meliorẽ xpianorũ debet homo occidere ⁊ meliori colubrorũ dꝫ hõ frãgere caput. Et declarat rabi ſalomõ ꝙ illud qđ dicit rabi ſymeõ meliorẽ xpianũ. i. magis deuotum deo vult dicere Item ſcripit̃ in Abodazara ⁊ ſic narrat rabi moyſen de egypto in libro de mada ꝙ illi qui ſequunt̃ regulã hieſu nazareni. Si homo viderit eos inclinatos ad mortẽ debet eos homo occi

dere.ꝛ ſi ſunt circa puteū dꝫ hõ eos ꝓ-
ijcere intus ꝛ ponere vnū lapidẽ in oꝛe
putei.ꝛ ſi ſcala fuerit i puteo dꝫ hõ eaꝫ
amouere.ne.ſ.ꝑ eam poſſit aſcendere.
Item dicūt ꝙ eſt peccatū vẽdere xp̄ia
no poſſeſſionẽ ꝓ aliquo p̄cio. Item di
cunt ꝙ nõ debent vendere xp̄iano ali-
quā beſtiā niſi ꝓ multo maioꝛi ꝗ̄ vale
at. Item dicunt ꝙ xp̄ianus ꝗ cõmittit
aliqđ crimen debet moꝛi ſolūmõ vno
teſtimonio. Item dicūt ꝙ mulier iſrae
litica ꝯmittit magnū peccatū ſi lactat
filiū xp̄iani.qꝛ nutrit filium ad idola-
trandū.ꝛ ꝙ nõ debent cõſentire ꝙ mu
lier xp̄iana lactat filiū iudee.qꝛ eſt fa-
ma ꝙ ſuffocaret eū.ſed dicunt ꝙ cū cu
ſtodia bene põt fieri. Itẽ dicūt ꝙ xp̄ia
nus ꝗ obſeruat ſabbatū dignus ẽ moꝛ
te.lꝫ faciat ſabbatū ſuū altera die ſepti
mane. Itẽ expꝛeſſe mandaṫ iudeis in
thalmuth ꝙ faciant oẽ damnū genti-
bus ſignāter xp̄ianis.qꝛ reputant eos
idolatros abſolutoſ. Dicūt.n.ꝙ libere
ꝛ ſine aliquo pctõ iudeus põt recipe-
re bona xp̄ianoꝝ.ꝛ eſt verbū valde vſi
tatū inter iudeos ꝙ erroꝛ cõpoti queꝫ
facit iudeus xp̄iano licentiaṫ ꝛ eſt ſine
culpa. Et dṙ in libꝛo qui vocaṫ rabaq-
ma i ca.qđ incipit hacgazel legūt ma-
giſtri ſi iudeus ꝛ xp̄ianus venerint an̄
te ad iudiciū. Attẽde ſi potes iuſtifica
re iudeū ſm legẽ hebꝛaicā iuſtifica eū
dicendo hoc p̄cipit lex.ꝛ ſi nõ poteris
eum iuſtificare ſm ius hebꝛaicum po
tes tñ iuſtificare eum ſm ius alioꝝ gẽ-
tium: iuſtifica eū ꝛ dices xp̄iano hoc p̄
cipit ius vr̄m. Sed ſi nõ poteris eum
ꝑ vnū ius nec ꝑ alterū iuſtificare obſ-
na eum cauillatõibus.qꝛ rape pecuni
am xp̄iano eſt res licentiata. Et iõ in li
bꝛo canhedrin in ca.qđ incipit antuha
bitoꝛ ꝙ rancanalia faciebat p̄conizari
ꝙ quicūꝗ iudeus ſciebat ius eẽ xp̄ia-
ni ꝛ faciebat teſtimoniuꝫ in iuuamine
eius ꝙ eſſet excõicatus.qꝛ extrahebat
pecuniā a p̄tre iſrael cū ſuo teſtiõio.
Item dicunt ꝙ peccat iudeus ſoluen-
do aliqđ debitū xp̄iano ſm opinioneꝫ
rabi hiſmael ꝗ dixit ꝙ tribus diebꝰ an̄
feſtū gentiliū.ꝛ tribus diebus poſt.ꝛ i
ip̄amet die feſtiuitatis ꝙ nõ debẽt ſol
uere debitū gentili. Et cū xp̄iani cele-
bꝛẽt vna die hebdomadi feſtiuitatẽ ſu-
am.ſ.in die dñica. Ideo tota hebdoma
da ingrediṫ pctm̄ iudeoꝝ.qꝛ dies dñi-
ca cum tribus diebus p̄cedentibꝰ ꝛ cū
tribus diebus ſeqñẽtibus cõplet ſeptẽ
dies. Iteꝫ dicūt aliqui ſapiẽtes iudeo-
rū ꝙ nõ debẽt ſoluere xp̄iano.nec ei fa-
cere aliquẽ amoꝛẽ tribus diebus ante
quācunꝗ feſtiuitatẽ.neꝗ in ip̄a die fe
ſtiuitatis.qꝛ iudei vocāt illam diẽ con
tritõis ſiue fractionis gentiliū. Sic er
go affirmāt ꝛ docent eẽ peccatū ſolue-
re xp̄iano debitū ꝛ facẽ ei aliquẽ amo-
rem. Item abſoluūt iudeū qui menti-
tur xp̄iano vel falſū iurat.ſicut patuit
ſupꝛa argumẽto.iiij. cõſideratõnis.v.
Et intantū nomen xp̄iani eſt exoſum
ꝛ immūdū ꝛ venenoſum inter eos.ꝙ
quamcūꝗ rem quantūcūꝗ turpẽ vo-
cant noie xp̄iano.ſicut de vaſe vrinaꝝ
ꝛ ſilibus dicunt iſtud eſt vas xp̄ianicū
odoꝛ xp̄ianicus ẽ iſte.ꝛ qđ peius ẽ do-
cent ꝙ ieſus fuit foꝛnecinus.ꝛ factꝰ in
muliere imunda.ꝛ qđ eſt iudicatus in
altero mundo miſſus in imūdicie fer-
uenti hoim. Item libꝝ euangelioꝝ vo
cant iudei in thalmuth vt maledicant
guylayon: qđ ſonat i hebꝛaico falſitas
icarcata. Itẽ vocāt panẽ ſacratū panẽ
venenoſum. Itẽ noiant crucẽ haꝝ qđ
in hebꝛaico ſonat res ſciſa vocant etiā
eam hobena.i.abominatõem. Itẽ vo-
cāt ſanctā mariā harta qđ hebꝛaice ſo-
nat ſciſſura. Vocant etiā eā temea qđ
ſonat polluta.vocant etiā xp̄m manze
rt. Item de ieſu faciunt ſignū qđ oſtẽ-
dit hebꝛaice qđ eius nomẽ ſit moꝛtuū
ꝛ ſua memoꝛia. Itẽ dicūt qđ cõpotuꝫ

feſta eſt tricentū et ſedecim quale ē cōpotū verbi qd̄ dicit̄ in hebraico variq̄: qd̄ eſt idem qd̄ vanitas. ſicut cōpetunt legē ſaracenorum p ſignū verbi qd̄ dicit̄ i hebraico hebel qd̄ idē eſt qd̄ nihil. Itē vocant ecciam thabuc. i. error. Itē vocant pconē ioſali. i. latratorē. Itē vocāt ſacerdotes gallalin. i. treſquilados Item vocant coronā ſacerdotis corba .i. meſſatura. Vocant diem veneris ſci tafel. i. de ſaborrido. Item vocāt diem feſtiuitatis nr̄e horga. i. quebrāto. Itē vocant puulos xp̄ianos ſakatin. i. ſerpentes. Oēs ſupradicte doctrine repe riunt̄ in thalmuth ſm̄ doctores generis eorum. Et lz xp̄iani ſint dn̄i iudeorum et oīa ſupradicta ſciant vel ad eorum aures veniant quantūcūq̄ ſunt horribilia et crudelia et falſa. nō reddūt tm̄ malū p malo quinimo orant p eis vt deus a uferat velamina a cordibus eorum et reducat eos ad verā fidem. Ecce q̄ manifeſte poterit vnuſq̄ſq̄ noſcere doctrinā xp̄ianorum et iudeorum. q2 illa piiſſima et iudeorum crudeliſſima.

In vſuris in quibus expoliant chriſtianos.

Decimaſeptīa crudelitas iudeorū oſtdit̄ in vſuris nō poſſ3 chalamus explicare quot ſunt modi et calamitates iudeorum in vſuris exigendis cū in hoc nō hoīem ſed verius demones dici poſſint. Repertū ē quēdam iudeū in Samoreñ. ciuitate p decem milibus ſexaginta milia recepiſſe de vſuris. Retinent. n. vſurarios cōtractus de generatōe in generatōibus intantū vt nō ſolū ruſtici agricultores ſed ēt plures ſcutiferi et milites ab eis quaſi captiui tenent̄ nō tm̄ cōtractib⁹ ſed et iuramentis aſtricti nō naſcit̄ ruſtico pullus vel edulus quin ſtatim ſit pſtatus iudeo feneratori. Reges aūtē et principes vſure hmōi fauorē dātes et nō phibentes ſunt in grandi periculo aiarū. vū extra de vſuris poſt miſerabilē. ſcriptū3 eſt iudeos ad remittendas xp̄ianis vſuras p principes et ptātes compelli pcipimus ſeculares. Alexandrō lon dicit. q̄ tales dn̄i qui in terris ſuis vſurarios tenent. licet moraliter peccent tm̄ nihil reſtituere obligantur ſi nihil ad eos de bonis eorum puenerit. nec eſt ſiīe de auctibus malis q̄ efficacem cām preſtant. et de his q̄ ſunt mali cā p accidens. puta q2 tale malū i patria cōſeruet̄ vel libere fiat. Si aūt pdicti dn̄i cogant debitores dare vſuras: ſm̄ rodoneñ. tunc ad reſtitutiōe3 tenētur etiam ſi nihil de hoc ad eos puenerit. Sed forte melius ſentit vb. dicēs. q̄ tales q̄ cum poſſunt nō cōpellūt ad reſtituendū vſuras. tenent̄ etiā ſi nihil puenerit ad eos. cuius rō eſſe pōt. q2 ſicut ſupra dictum eſt habent hoc ab eccleſia in pceptum ſalte3 de iudeis q̄ ſi nō obſeruant cū ex eorum officio incumbat eis interptat̄ ↄſenſum ſe hr̄e iuxta illud. Non caret ſcrupulo conceſſionis occulte qui manifeſto facinori deſinit obuiari. extra de homicidio ſicut dignum. §. iij. Et hec eſt intentio beati Bernhardi in tractatu ſuo de reſtitutionibus que mihi placet. In ↄfirmatione omniū predictarum crudelitatum et pro fine huius ſeptime conſiderationis. et vt vnuſquiſq̄ xp̄ianus ſe cuſtodiat a conuerſatione iudeorum narrat Ariſtotiles in. iiij. libro d̄ ſecretis ſecretorum ad alexandrū ponens ei documētum dicens. Nunq̄ ſperes in homine qui non credit legem tuā. Sequitur Et caue ne accidat tibi vt accidit duobus hominib⁹ qui dicūt aſſociati fuiſſe in vno itinere quorum vnus erat magus orientalis reliquus vo iude⁹. Magus equitauit mulam quam nutriuit ad placitū ſuū que portabat vniuerſa

nccia ſua qbus indigebat. viator iudeꝰ
vͦo incedebat pedes nō habens cibuꝫ
nec alia neceſſaria. dum ḡ fabularent
in via dixit magꝰ iudeo. que ē lex tua:
que eſt fides tua. Rn̄dit iudeus. credo
ꝙ in celo eſt vnus deus queꝫ adoro ⁊
expecto ab eo bonū aie mee ⁊ remūe-
ratōem. ⁊ illis qui ꝯueniūt mecū in le-
ge mea ⁊ fide mea. Et crudelitas mea
eſt ꝙ q̇ diſcrepat mecū in fide mea licī-
tū eſt mihi tollere ſanguinē ſuū. pecu-
niā ſuā. ⁊ amicū ſuū. ⁊ vxorē. parentes
⁊ genitores. inſuꝑ maledictū eſt mihi
ſi ſuo ei fidē vel viuo idm. vel ſi facio
ei miam vel parco ei. Cōſequēter inq̇t
mago demōſtraui. tibi inq̇t legē meaꝫ.
redde. ergo me certū de fide ⁊ lege tua.
Cui rn̄dit magus dicēs. fides. n. ⁊ cre-
dulitas ⁊ lex mea hec ſunt. In primis
volo mihi ipi bonū ⁊ filijs gener⁊ mei
⁊ nolo alicui creature dei malū ſequē-
tibus legē meā nec diſcrepantibꝰ me-
cū in eadē nolo malū. ⁊ credo equita-
tē ⁊ miam ſeruandā cuilibet viuenti. ⁊
nulla iniuria placet. videt etiā mihi ꝙ
qn̄ aliquid mali accidit alicui viuenti
ꝙ illud malū me contingat ⁊ me ꝯtur-
bet. Affecto etiā pſperitatē ſanitatē et
incolomitatē ⁊ felicitatē accidere oibꝰ
hoibus vniuerſaliter. Tunc dixit iude-
us quid ſi iniuria vel offenſa fiat tibi
ab aliquo. Magus. ſcio ꝙ in celo ē de-
us iuſtus. bonus. ſapiens cui nihil eſt
occultū. nihil ſecretū. nihil penitꝰ ꝫcela-
tur de his que licent in ſuis creaturis.
q̇ remūerat bonos iuxta ſuas bonita-
tes. malos vͦo ⁊ trāſgreſſores iuxta ſu-
as trangreſſiones. Cui iudeus. Qua-
re ergo nō ſeruas legem tuā. vt q̇d nō
cōfirmas opibus tuis fidē tuā. Magꝰ
inquit. quō fiet hoc. Cui iudeꝰ. ego ſuꝫ
de filijs tui generis. ⁊ tu vides me am-
bulare pedes fatigatū famelicuꝫ. ⁊ tu
es eques ſaturatus ⁊ quietus. Cui ma-
gus. veritas hec eſt. ⁊ deſcendēs d̄ mu-
la aperuit viaticū ſuū ⁊ cibauit ⁊ pota-
uit eū. deinde fecit eū equitare eq̇taturam ſuam. Poſtq̄ vͦo iudeus bene fir-
mauit ſe in equitando iunxit calcaria
feſtinando ⁊ relinquēs magū receſſit.
tunc magus cepit vociferare ⁊ dicere
expecta me q⁊ cōfuſus ſum. Iudeꝰ vͦo
dicebat. nōne iudicaui legē meā ⁊ con-
ditōem eius. ⁊ ego volo ſilr̄ cōfirmare
eam. Tunc feſtinabat mulā ⁊ magus
ſequens eius veſtigia inquit. O iudee
noli me relinquere i hoc deſerto ne in-
terficiar a leonibus ⁊ moriar mala fa-
me ⁊ doloroſa. age ergo miſericorditer
mecū ſicut ego tecuꝫ. Iudeus vͦo nec
reſpiciebat retro nec intendebat dictis
ſuis nec ceſſauit donec latuit viſuꝫ eiꝰ
Qn̄ ergo magus fuit deſperatꝰ de ſuc-
curſu recordatus fuit pfectōnis ſue le-
gis ⁊ fidei ſue ⁊ eius qđ dixerat iudeo
viꝫ ꝙ in celo eſt deus iuſtꝰ iudex cui
nihil eſt occultū ⁊ nihil ſecretū in crea-
turis ſuis latet. Dirigens ergo caput
ſuū ad celum dixit. Deus meus tu no-
ſti ꝙ credidi in te i tua lege in tuis mā-
datis ſanctificaui te ſicut perpendiſti.
Confirma ergo apud iudeum laudeꝫ
meam in te. His dictis non multum
iuerat magus. ⁊ ecce inuenit iudeū p-
ſtratum ⁊ eiectum de mula confracta
tibea. ⁊ leſo collo. Mula vͦo ſtabat ex
oppoſito a remotis que videns magū
nouit dominū ſuuꝫ. ⁊ acceſſit ad ipſuꝫ
ꝓpter nutriturā ſuam. equitans ergo
ipam ⁊ derelinquens iudeum in dolo-
ribus mortis recedebat. Iudeus vͦo
clamabat. Bone frater pro deo habe
miſericordiaꝫ de me. quia confractus
ſum ⁊ morior. Indigeo pietate ⁊ miſe-
ricordia. Serua legem tuam quia cō-
tuliſti tibi victoriā quia ſupaſti me. tūc
cepit magus increpare euꝫ dicens. tu
male peccaſti in me ⁊ dereliquiſti me
ſine miſericordia. Cui iudeus noli me
reꝑhendere de re ꝑterita. q⁊ oſtēdi tibi

ꝙ hec eſt lex mea ꝛ fides mea in qͥbus nutritus ſum ꝛ inueni parẽtes meos: ꝛ ſenes antiquos in hac lege ꝑſeuerantes. ¶ Tunc miſertus eſt eius magus et portauit eū poſt ſe donec ꝑueniret ad locū deſtinatū ꝛ ipm tradidit gẽti ſue qui poſt dies aliquot expirauit. Audiens vero rex illiꝰ ciuitatis opa illiꝰ magi vocari eum fecit ꝛ cõſtituit eum baiulum ſuum ꝓpter pia opa ꝛ pietatẽ ꝛ bonitatẽ legis ſue. Ecce periculū conuerſationis iudeoꝝ ꝛ declaratio cõditionis eoꝝ crudeliſſime.

De iudeoꝝ fatuitatibus que ſex paſſibus menſurãtur:

Octaua cõſideratio huius libri eſt de iudeoꝝ fatuitatibus ꝛ ſua grandi ſtulticia. excecati ſuis peccatis miſeri iudei nõ ſolū in ea que ſupradicta ſunt inciderūt dicentes falſa ꝛ mendacia innumera cõtra legem xp̄i ꝛ eius aduentū. vt patuit ſed etiã nõnulla alia ſcripſerūt veluti amentes que eos fatuos ꝛ inſenſatos oſtendunt a quocꝫ ſane mentis audiant. hec eñ eſt pena aliquid ſcribentis cõtra deum. nõ .n. ꝑmittit ſpūſſanctus eos mentiri niſi ita clare ꝙ ab oibus cognoſcat eſſe falſum ꝛ mẽdaciū. Et ſunt ſex paſſus in hac cõſideratiõe tractandi. Primus de his que dicunt cõtra charitatẽ. Secundus ð his que dicunt cõtra legem nature. Tercius ð his que dicunt cõtra diuinã ꝑfectõem Quartus de his que dicūt ꝯtra legeꝫ moſaicam ꝛ cõtra ꝓphetas. Quintus ð manifeſtis impoſſibilibus. Sextus de fatua expectatõe meſſie.

De fatuitatibus iudeorū cõtra charitatem:

Primus paſſus eſt de fatuitatibus ꝛ falſitatibus iudeoꝝ q̄ dicunt cõtra charitatẽ. Uñ i thalmud iudei dant licentiaꝫ ꝙ hõ poſſit maledicere ꝛ blaſphemare pr̄em ſuuꝫ ꝛ mr̄eꝫ ſuã. Et adhuc ꝑcutere eos ſine onere peccati alicuius. Dicūt .n. i canbedrin in cap. qð incipit ellubenamic benaquim. ꝙ ille qui ꝑcutit patrem ꝛ mr̄em ſuaꝫ ſolū ꝙ nõ faciat vulnus liber eſt. Item dicit rabi moyſen de egypto in libris ſoftin in lectõibus reuelãtiū ca. v. talia verba hõ q̄ ꝑcutit patreꝫ ſuū ꝛ mr̄em ſuã debet mori ſuffocatꝰ. ſed nõ tenet ad penã ſi nõ fecit eis plagam. ſed ſi eos ꝑcutit ꝛ nõ facit in eis plagã non eſt aliud niſi ſic. q̄ ꝑcuteret vnū aliū hoiem ex iſrael. ꝛ q̄ eos ꝑcutit poſtq̄ ſunt mortui liber eſt. Itẽ dicit: ꝙ ille qui maledicit patrẽ vel matrem ſuã non eſt culpabilis in aliquo niſi in maledictõe noiauit aliqð nomẽ ꝓpriū dei. Et nõ ſolū patri carnali dant licẽtiam maledicendi ſed etiam deo ſic dicunt in canbedrin in ca. qð incipit arbamitor. ꝙ ille qui maledicit deū non habet aliquaꝫ culpã niſi declarauerit nomẽ ꝓpriū dei qð vocat ſembãmeforas. Sed ſi noiat in hora maledictõis cū aliquo alioꝝ noim ſuoꝝ ſicut adonai ꝛ heloym vel ſabaoth nõ hꝫ aliquã culpã. que oia q̄ falſa ꝛ q̄ fatua ſint clarū eſt. Apparet .n. manifeſte ꝙ ſunt ꝯ charitatẽ cum hoc requirat charitatis natura vt deus diligat ꝛ ꝓximus non vt maledicantur.

De fatuitatibus iudeoꝝ contra legem nature:

Secundus paſſus eſt de fatuitatibus ꝛ falſitatibus iudeoꝝ cõtra legẽ nature. vñ ipi dant licentiã occidendi ſine aliqua pena. ſ. ꝙ in canbedrin in cap. qð incipit helluben baymiterabym vbi dicit ſic. ſi aliquis ligauerit manꝰ ꝛ pedes ſocij ſui: ꝛ cã huius mortuus fuerit fame liber eſt ligator a morte. Sed ſi ligat euꝫ ad ſolem vl' ad frigus ꝛ morit culpabilis

eſt morte. Et ſi ligat vel ꝓijcit eū ante
leonē liber eſt a morte. ⁊ ſi ꝓijcit eū an
te muſcas culpabilis eſt morte. Et ſi ꝓ
ijcit eū in puteū in quo ē ſcala ⁊ alius
remouet ſcalā qui ipm ꝓijcit liber eſt.
Item ſi decē hoīes ꝑcutiunt vnū ho-
minē cum decē fuſtibus ⁊ occidūt eū
oēs ſunt liberi. Itē ſi vnus hō alterū
occidit ⁊ poſtmodū īuenit ꝙ ille mor-
tuus eſt trefe hoc eſt ꝙ habet pulmo-
nes cōiunctos. vel habet aliquā illarū
cauſarū quare iudei abbominant car
nes ⁊ nō comedunt occiſor eſt liber. et
gloſat rabi ſſalomon. q2 interfecit qua-
ſi rem morituram. aīal eīm qđ ē trefe diſ-
poſitū eſt ad mortē. Itē dicit rabi moy
ſen de egypto in libro ſofrin in lectōni
bus canhedrin ca. ix. ꝙ ſi homo crimi
noſus venit ante iudices ⁊ vna voce ſt
cōcordes ꝙ ille eſt dignus morte. ⁊ qđ
ad hoc ꝙ talis hō ſicut ille ſit liber ne-
ceſſe eſt ꝙ iudices ſint diſcrepantes. et
ꝙ pars illoꝝ cōdemnet eum ⁊ ꝑs ab-
ſoluat. ⁊ ſi ſunt plures voces cōdēnan
tiū moriet. Item dicunt in libro ď hul
hin ca. pº ꝙ ſi petrus. verbigrā: facit te-
ſtimoniū falſum ꝯ martinū. ꝓpter qđ
teſtimoniū ſecutū eſt ꝙ dicti iudices
cōdēnauerūt ꝑdictū martinū ad mor-
tem. Et deinde antecꝫ executio ꝑdicti
martini facta ſit ꝓbatur ꝙ teſtimoniū
petri fuerit falſum. Precipit lex ꝙ ſit
liber martinus. ⁊ ꝙ petrus moriat. vt
nō viuat ad volendū occidere ꝓximū
ſuū cum ſuo teſtimonio falſo. q2 ſic di
cit textus Deutero. xix. ⁊ reddet ei ſicͭ
fratri ſuo facere cogitauerit. ⁊ ꝑꝑ hoc
verbū qđ dixit facere cogitauerit. ⁊ nō
dixit fecit intricanter. ipi. ⁊ dicūt fortifi
zando. ꝙ ſi mors martini erat iam fa-
cta qn̄ fuit ꝓbata falſitas petri ꝙ in ta
li caſu petrus eſt liber. Ecce quō dant
iudei manifeſte occaſionē ꝙ hoīes ca
dant in peccatū homicidij reddendo
eos abſolutos in his que nō ſolū ſcdm

legē ſcripture ſed etiā ſcdm legē nature
ſunt digni punitōe. Itē dicunt in thal
muth in libro qui dicit calla ꝙ iudeus
hꝫ licentiā vtendi cum vxore ſua turpi
ter ⁊ innaturaliter. ſ. ante ⁊ retro. ⁊ dicit
ſibi liber madarim in ca. qđ īcipit ellir
mutarim ꝙ vna mulier venit ante do
ctores cōquerendo ſe ꝙ vir eius vtere-
tur ea cōtra vſum naturalē. ⁊ ipi rn̄de-
runt filia nihil poſſumus in hoc face-
re. q2 lex dei dedit ei licentiā. Et dixit.
Et vnde ꝓbatis. Rn̄derūt ex textu qđ
dicit in Leui. cap. xx. Ille ꝗ dormierit
cum maſculo coitu femieo morte mo
riat videt ꝙ q2 dr̄ in hebraico zazyas i
plurali. ꝙ ideo mulieri cōueniūt duo
modi iacendi ſiue ſuccumbendi viro.
Item dicunt in eodē ca. ꝙ ſi vnus ho-
mo iacet cum vna muliere vxorata vl'
cum illis que in lege vetant ꝙ ſi illa in
illa hora nō accipit delectatōꝫ ꝙ ille ꝗ
iacet cū ea nō peccat. Dicūt ēt ꝙ ille ꝗ
coyt cū maſculo n̄ peccat ſi ille ꝗ iacet
ſub altero nō accipit delectatōem. Itē
dicūt in eodē ca. ꝙ ille qui coit cū ma-
ſculo nō peccat niſi ſit. ix. annoꝝ ⁊ nō
infra. Item dicunt ꝙ qn̄ lex dicit vir ꝗ
fornicat cū muliere viri moriet ille ⁊ il
la. ꝙ intelligeret in illo qui eſt vir. ſ. ꝙ
habeat etatē. ⁊ ſilr ꝙ maritus eius ſit
vir. ⁊ declarat rabi moyſeu ꝙ nō habet
nomen viri quouſcꝫ trāſeat. xiij. annū.
Sequit ergo ex verbis eius ꝙ ille qui
eſt minoris etatis licentiat in quocū-
cꝫ mō adulterij. Itē ſequit ꝙ vir adul-
tus qui facit adulteriū cū muliere ma
ritata cuius vir nō attingit etatē. xiij.
annoꝝ ꝙ nō peccat. Item dant licen-
tiam furandi hoīes ⁊ vendendi. hoc in
uenit in libro canhedrin in ca. qđ inci
pit bellubeym. hanhenaqui. ꝙ ſi pr̄ fu-
rat filiū ſuū ⁊ vendit vel mgr̄ diſcipu-
lū ꝙ nulla eſt pena. Omia ſupradicta
ſunt talis nature ꝙ gentiles ⁊ illi ꝗ vi-
uebant ſolū rōne naturali euitarent. ⁊

iudicarent illa turpiſſima falſiſſima et
ſtulta. quantomagis illi qui ſubijciūt
legi diuine.

Contra diuinā perfectionē ⁊ ibi explicantur q̇nq̄ fatuitates

t Ercius paſſus eſt d̄ fatuitatib⁹
⁊ falſitatib⁹ iudeoꝝ cōtra diui-
nā ꝑfectiōem. Et primo dicunt
deū corporeū. vnde narrat venerabilis
petrus alfonſi in ſuo dialogo titulo p̄-
mo ꝙ iudei in prima p̄te doctrine ſue
cui⁹ vocabulū benedictōes dicūt deū
caput ⁊ brachiū habere. ⁊ in ceſarie pi
xidē geſtare ligatā corrigio ipiuſq̄ cor
rigie nodū a poſtera capitis p̄te ſub ce
rebro firmatū. Intra ĩo pixidē. iiij. e ē
cartulas iudeoꝝ laudes continentes.
In ſummo aūt ſiniſtri brachij geſtare
aliam pixidē ſil'imodo corrigio ligatā
cartamq̄ ibi eſſe continentē omēs lau
des que in p̄dictis. iiij. ſcripte dicunt.
Et dicunt iudei ad hoc ſe hr̄e auc̄tes.
vn̄ de pixide quā geſtat in ceſarie. ⁊ de
nodo corrigie auctoritatē ſibi attrahūt
ab eo loco vbi dn̄s ait ad moyſen. vide
bis poſteriora mea. facies aūt mea nō
videbit. tūc. n. vt dicunt iudei moiſes
nodum corrigie vidit. nodū aūt ipius
alicuius pixidis eſſe neceſſariū ē. De
ea aūt quā geſtat in brachio auctorita-
tem ꝓferunt ab Eſaia dicente: iurauit
dn̄s in dextera ſua ⁊ in brachio fortitu
dinis ſue. p brachiū fortitudinis vt di
cunt vult intelligi ſiniſtrū in qua virt⁹
illius pixidis cōtinet. Sed hoc quāte
ſit fatuitatis patꝫ. q̄ cum lex ꝓhibeat
deū moyſi dixiſſe poſteriora mea vide
bis. ⁊ q̄ deū mentiri nō poſſe conſtat
ita poſtea factū licꝫ ſcriptura tacēte nō
dubitemus. nuſq̄ tamē lex meminit ꝙ
moyſes in eis poſteriorib⁹ aliq̄d vide-
rit. qualiter igit cuꝫ corrigie nodū qđ
ſine riſu vix dici pōt vidiſſe dicūt iudei
Item cum poſteriora nō ſolū ceruix ꝫ
etiam quelibet corporis ps cōuenientius
intelligi poſſit hoc ꝙ iudei eū ceruiceꝫ
vidiſſe aſſerūt. nō rōne vel legis auc̄te
ſed ſola ꝓbant volūtate. ⁊ ſic ſtultā pꝫ
eſſe explanatōem iudeoꝝ p̄dictā. ⁊ cū
careat rōne ⁊ ſcripture iuuamine pro-
gredi lꝫ. nam ſi eum dei ceruicē vidiſ-
ſe qđ ſane ſapienti nephas ⁊ videt ⁊ ē
habere cōcedā. quō eſſe potuit vt moy
ſes nihil in deo p̄ter ceruicem viderit.
aut ſi quid aliud eum vidiſſe fingam⁹
potuit videre pileum ſiue corrigie no
dum illius. ſ. corone quam dicunt an-
gelum iudei nomine mitraton ſingul'
diebus capiti dei imponere. Reſpon-
dent iudei ꝙ q̄ vidit corrigie nodū af
firmandū eſt ꝙ vidit ceruicē dei. hoc ꝓ
deſtructōe dicti iudeoꝝ ē efficaciſſimū
q̄ ſi moyſen illū corrigie nodū vidiſſe
mentiamur cum eius faciē nullaten⁹
viderit. vnde deum pixidē in anterio-
ri p̄te capitis geſtare ꝓbauit. Reſpon-
det iudeus q̄m moyſes nodum corri-
gie vidit pixidē qua illa ligaret in capi
te dei fuiſſe doctores intellexerūt. ꝫ nō
omnino ſanus eſt hic intellectus quia
vt deum aliquid geſtare dicamus. po-
tuit illa corrigia ligari cibaluꝫ aut tin-
tinabulū aliquod aut aliud huiuſmo-
di. verūtamen vt omnia fatuitatis iu-
deoꝝ tollantur reſponſa. Dato ꝙ hoc
concedamus. vnde queſo moyſen in-
telligere potuit chartas intus cōtine-
ri. Cum dicant iudei eum ſciſſe nō ſo-
lum quid in eis ſcriptum haberet ſed
quod ⁊ ſuper hec omnia admiratione
digniſſimū eſt ꝙ in illa carta vt credūt
nihil aliud ſcriptū ē. niſi verſus quos
longe poſt moriens moyſes iſrahelliti-
cum populum docendo ex ſemetipſo
eum laudans edidit. Et poſt mlta an
norum curricula Salomon deū ado-
rans compoſuit de eorūꝫ laude. Nul-
la ergo eſt ratio quare iudei capite ſcri
ptū eē debeat credi nec ē fuga iudeoꝝ

qḋ habuit ſpūſancto reuelante.cū nec
ipſe moyſes vſqꝫ ſcriptum relinquerit.
nec vllus p⁹eū ꝓpha ꝑdiderit.nec iteꝝ
eſt fuga iudeoꝝ ꝙ hoc habent ꝑ antiq
rū ſucceſſiones.qꝛ iſto mō omne lice-
bit firmare mendaciū.ꝛ iſtud eſt etiaꝫ
valde indigne ferendū ꝙ ſuis doctori-
bus apponant id qḋ ipſi forſitan volūt
cum ipſi hoc nō a veterū relatōe ꝑ moy
ſen habuiſſe teſtent̄ ſed ipſi in verſuum
explanatōe talia cōuincent̄. Pꝫ ergo
quante fatuitatis ſit dicere deum hr̄e
membra corpalia cuꝫ hoc nulla aucte
conſtet. Qḋ iterum naturali rōne oſtē
dit̄.qꝛ ſi verum eſſet deum caput ꝛ bra
chia ꝛ totam corpis formā hr̄e. igitur
neceſſe eſt ꝙ fateant̄ deum longitudīs
ꝛ latitudinis dimenſionibus cōſtare.
ꝛ ſic erit tribus dimenſiōibus clauſus
qḋ eſt incōueniens. De corrigia auteꝫ
quā eum in capite habere dicunt duo
ꝓponunt̄. quia vel illa corrigia eſt de
ipo aut aliunde. Si de ipo eſt iam de⁹
a ſe diuiſus eſt. Si vo aliunde aut cre
ator aut creatura eſt. Si creator eſt er-
go ſunt duo creatores. Si creatura eſt
iam quedā creatura maior eſt quadaꝫ
ꝑte creatoris qḋ eſt incōueniens. Iteꝫ
quero hoc qḋ in capite vel brachio ge-
ſtat vtrū neceſſitate aliqua vel ſine ne
ceſſitate id geſtet. Si neceſſitate iā cre
ator indiget creatura qḋ eſt aliud incō
ueniens. Si ſine neceſſitate geſtat. er-
go aliud deus in ſe geſtat ſupfluū qḋ ē
etiam incōueniens. Et ſic apte oſtēſuꝫ
eſt quante fatuitatis ſit ꝙ credunt iu-
dei de membris dei ꝛ de corrigia predi
cta. Cum vo aliquod tale in ſacris ſcri
pturis de membris dei inuenit̄ neceſ-
ſe eſt illud allegorice intelligi eo ꝙ ad
lrām ſi exponat̄ non poſſet ſtare ſicut
qḋ ait moyſes ad pharaonē. locuſta in-
quit opiet oculū oīs terre.nunqꝫ.n. ter
ra oculum habet. Item idē filiꝫ cho-
re.aperiens inquit terra os ſuū deuo-
rabit illos nunqd terra os habet. Iteꝫ
in libro Iudicū ait gad ad zebul. Ecce
populus de vmbilico terre deſcendit.
ſed nūquid terra vmbilicū habet. Ite
rum Eſaias ait de ala terre laudes au
diam⁹. nunqd terra alam habet. Aba-
cuk quoqꝫ ꝓpheta ait. lapis de pariete
clamabit. ꝛ lignū qḋ inter iuncturas
eſt efficacior reſpōdebit. nunqd lapis
clamare aut lignū pōt rn̄dere. Cum er
go corporea membra deo realiter aſcri
bere fatuū ſit vt oſtenſuꝫ eſt. ergo que
de eo tanqꝫ corporea dicta ſunt nō cō
uenit ad lraꝫ ſolā exponere ſed allego
rice declarare.

Qꝛ deus tm̄ eſt in occidente.

e ſt ſecunda fatuitas iudeoruꝫ
contra diuinā pfectiōem dicētiū
in ſuo doctrinaꝝ libro ꝙ deus
eſt tm̄ in occidente. aucte Eſdre confir
mantes illud dicentis. exercitus celi
ſupplicat tibi. exponētes hoc ita cum
omnes ſtelle in occidentē tendūt. tūc
exercitus celi ſupplicat deo. ꝛ qm̄ hec
ſupplicatio fit in occidente. Iō deū in
occidente aſſerit eſſe. Qui quanqꝫ ſint
a dei cognitōe alieni ſi mūdi ſaltim fi-
gurā agnoſcerent nō de deo tam indi-
gna ſentirent. qūo aūt ipſi figurā mun
di non cognouerant declarat̄ ſic. Om
nos orientē non dicimus niſi locū illū
vbi ſtella prius apparet. nec occidentē
niſi vbi nr̄o ſubtrahit̄ aſpectui. qḋ qui
vult ſibi ſubtiliter demonſtrari. decet ꝛ
ipm illud ſubtili oculo intu eri qḋ hoc
mō cōſiderari pōt. In quocūqꝫ vis lo
co cōſiſte. ꝛ ab eodē lineā rectā ad oriē
tis dirige ꝑtem que cū ꝑuenerit ad lo-
cum vltra quē viſum tendere nequid.
locū ipm tibi orientē eē cognoſce. Eo-
dem mō ſi ab eo in quo cōſiſtis lineaꝫ
rectā in occidentē direxeris. cuꝫ ad ta-
lem ꝑueneris locum qui viſui tuo ter
minū ponit. ipm tibi occidentis cōſti-
tue locū. hora āt recti ort⁹ ꝛ hora recti

occaſus ſic demõſtratᷣ naſcente ſtella. Predictã lineam vſqꝫ ad ipm ſtelle locũ ꝓrende ⁊ in centro ipiꝰ ſtelle lineam fige. ita vt media ſup terrã appeat ⁊ media adhuc lateat ipaꝫqꝫ horã ipiꝰ ſtelle ortũ dices. cũ ergo ſol tali mõ oriri ceperit ſup terraꝫ illa hora apud aſtrologos ē verꝰ ortus diei. Eodē mõ ſi occidente ſtella ꝑfatã lineã vſqꝫ ad eam ad occidētis ptem dirigēs ſummitateꝫ linee in ſtelle fixeris centro ita vt media ſup terrã ⁊ media ſub terra ꝯſiſtat illaꝫ horã eiꝰ eſſe occaſum dices. Cũqꝫ ſol tali mõ occiderit illa hora apud aſtrologos verꝰ ē occaſus diei ⁊ initiũ noctis Ex his talis ꝓcedit ꝯcluſio ꝙ cuꝫ pars orientalis orbis eadē ſit oibꝰ. locus tñ oriētis nõ idem ē oibus. Id idē qꝫ cuꝫ occidētalis orb idē ſit oibꝰ. locꝰ tñ occidentis nõ idem ē oibꝰ neqꝫ eadeꝫ hora ortus q̄ nob eſt ceterꝫ oibus eſt. nec eadem hora occaſus ē nob cũ ceterꝫ gentibus: ſꝫ ſm varietatē locoꝝ terre i longitudine variatᷣ locus orientꝫ ⁊ occidētis ⁊ hora ortꝰ ⁊ occaſus. hec tam ſubtilis res apertiꝰ ſimilitudine oñditᷣ. Conſtituamꝰ ergo ſolē in pᵒ arietis gradu ⁊ in pᵒ puncto g̃dus ⁊ dicamus ꝙ cepit mõ oriri ciuitati Aren q̄ ſita ē in pᵒ. vij. climatũ terre hñs. xx. g̃tus ad orienteꝫ ⁊ totidē ad occidentē hñs etiã. xx. ad polum aquilonarē ⁊ totidē ad auſtralem Cum huic in quã ciuitatē ſol cepit oriri q̄ nam hora erit illi ciuitati q̄. lx. gradibus diſtat ab occidēte ciuitatis aren ⁊ ptꝫ ſm aſtrologoꝝ libros ꝙ due adhuc hore de pᵒcedenti remanent nocte ⁊ cũ p̄dicti ciuitati occubuerit ſol due ſiꝉr remanēt hore de die. Cum aũt ſol illi cepit oriri orbi patet ꝙ aren ciuitati duabus tranſactꝫ horis tercia inchoat hora. Cũqꝫ illi orbi ſol occubuerit due tantũ de nocte ꝯplete ſunt hore aren ciuitati. Si ergo filum rectum ab Aren ꝓtrahas ciuitate ⁊ ꝓducas ſummitatem vnaꝫ ad orientem aliã ad occidentem ⁊ ſimili modo facias in alia ciuitate ꝓferens ab ea rectam lineam cuiꝰ vna ſumitas ad orientem ⁊ alia pertingat ad occidentem. Nũc queſo vtriuſqꝫ linee termini ab vtrauis pte inſimul poterũt ꝯuenire ⁊ patet ꝙ nõ. ſed quãto ab inuicem ipſe diſtant ciuitates tãto lineaꝝ in vtraqꝫ parte inſimul diſtabunt ſummitates tres. ſ. gradibꝰ. Patet apertiſſime ꝙ loca oriētis ⁊ occidētis ⁊ hore ortus ⁊ occaſus. nõ eedē ſũt oĩbus: ſꝫ variantᷣ ꝑ varijs terre longitudinibus. Item cũ ſol aren oritᷣ ciuitati ſi eadem hora apud alteram quaꝫ diximꝰ ciuitatē ab eiuſdē ciuitatis oriente in eiuſdem occidentē lineã protēdas q̄ celi puncta vtriuſqꝫ eius ſummitas cacumen cõtinget. Et patet ꝙ illa ſummitas que vergit ad orientē p̄mũ punctũ primi gradus virginis percutiet. Rurſus ſi ſole aren ciuitate occidēte apud alteram ciuitatem lineam eo modo quo diximꝰ ad celũ vſqꝫ vtriuſqꝫ tendamus. vtraqꝫ ſummitas eiꝰ quas celi ptes ꝯtinget patet ꝙ illa q̄ ad orientem tenditᷣ pᵒ pũcto primi gradus v̓ginis que vero ad occidentem primo pũcto primi gradus piſciũ occurrit. Item ſi ſole vrbi illi oriente lineaꝫ apõ aren ciuitatē ad eiuſdem orientē ⁊ occidentem tendentes vſqꝫ ad ipm celum ducamus vtraqꝫ ſummitas quã celi partem ꝯtinget patet ꝙ illa q̄ ad orientem ꝯtinget primã ꝑticulã primi g̃dus tauri ꝑcutiet q̄ vero ad occidentē pᵒ pũcto primi gradus ſcorpionis occurret. Si aũt vrbi illi ſole occubente p̄dictam lineaꝫ aren ciuitatis p̄dicto modo ad celi cardines ducamꝰ quas eiuſdem celi ptes ſummitas queqꝫ ꝯtinget pꝫ ꝙ orientis ſũmitas initiũ primi g̃dus ſcorpionis. occidentꝫ vero initiũ primi g̃dus tauri ꝯtinget. Nũc ḡ cog̃ſcē põt q̄ gradus ſigni q̄ ē i oriēte ſole aren ciuitati

apparente nõ eſt idem cũ eo q̃ eadem
hora alij apparet ciuitati. Sicq̃ oibus
ↄtiget ciuitatib⁹ ꝑut vna diſtat ab alia
in longitudine nec illa celi ꝑticla q̃ ho-
die in ortu ſolis quis terrarũ loco i oriẽ
te apparet. cũ eadẽ q̃ cras eadem hora
eodẽ loco terre in eodẽ apparebit. hec
graduũ in celo variatio ↄtingit q̃tidie
ſicut ipſe ſol ꝑ eoſdẽ g̃dus variat quo-
tidie q̃uidem ita eẽ vt dictũ eſt neceſſa
ria ↄſtat rõne ꝛ in totius terre ſpacio nõ
ſunt loca orientis ꝛ occidentis equalia
nec ore ortus ꝛ occaſus eodẽ. vñ neceſ
ſario ſequit ſtellas dum quibuſdã occi-
dunt alijs eadẽ hora oriri nec in tota
celi ſpera cert⁹ eſt occident ꝛ orient lo
cus ſꝫ quotidie variat ꝑ varios grad⁹.
multominꝰ credi dꝫ orientis ꝛ occiden
tis mutatõnẽ celeſtib⁹ accidere creatu
ris. quib⁹ nulla vnq̃ interuenit obſcu-
ritas. ſꝫ ſempiterna indeficient lumis
irradiat claritas ſicut dauid ꝓpha dic.
q2 tenebre nõ obſcurabunt a te et nox
ſicut dies illuminabit ſicut tenebre ei⁹
ita ꝛ lumẽ eius. Et daniel ipſe inq̃t re-
uelat ꝓfunda ꝛ abſcondita ꝛ nouit i te
nebris cõſtituta ꝛ lux cũ eo ſꝑ erit. Cũ
etiã nulla in celo aſcenſus vel deſcẽſus
poſſit eẽ mutatio localis aptiſſime cũ
nis patet ꝙ in celo nec oriẽs ſit nec oc-
cidens q̃ ꝓbato fatuitas eſt euidẽs di-
centiũ ꝙ dei locus occidẽs eſt vbi ſtel
le ſupplicãt deo. Et q2 ſupratactũ eſt d
longitudine ciuitatũ diſtantiũ ab inui
cem quõ hoc cognoſci poſſit vt melius
cognoſcant diuerſitates horarũ eodẽ
tꝑe ſup eaſdẽ apparentiũ breuiter ſic
oñdit. Conſtituam⁹ ergo ſolẽ in ꝑmo
arietis puncto et incipiat fieri eclipſis
ſolis apud haren ciuitatem primo pun-
cto ſeptime hore diei erit vtiq̃ eadẽ ho
ra primus cancri gradus in ipſi⁹ arẽ
oriente. ꝙ ſi tũc noſce deſideras quota
hora fieri incipiat eadẽ eclipſis apud
aliã ciuitatẽ q̃ ꝑdixim⁹ ſi diligenter in
ſpicias primo quinte hore pũcto inue
nias eam ibidem fieri incipe. eodẽq̃
momento apparebit primũ geminorũ
punctũ in illi⁹ ciuitatis oriẽ. vñ indu-
bitanter apparet. iij. longitudinis gra-
dus inter vtraq̃ inueniſ eſſe ciuitatem
ꝛ hoc quidem modo ab aſtrologis q̃n
ta inter duas ciuitates longitudo ha-
betur.

¶ Q̃ ſemel in die quotidie deus iraſcitur.

T Ercia fatuitas iudeorũ cõtra di-
uinam ꝑfectiõẽ eſt. ꝙ ſingulis
dieb⁹ ſemel in die iraſcit aſſeren
tes in mediũ teſtimoniũ dauid dicen-
tis fortis iraſcit quotidie. prima etiam
diei hora eũ iraſci aſſerũt. cãm hui⁹ ire
eſſe dicentes ꝙ in illa hora reges iniq̃-
tatis inſurgẽtes diademata ſibi impo-
nunt ꝛ ſolẽ adorant. O quã abſurd⁹
eſt ſermo iſte ꝛ q̃ fatui ſunt q̃ hoc ꝓtu-
lerũt cũ ire deſcriptõẽ prorſus ig̃rent.
quã ſi noſſent nõ hoc de deo ſentirent.
Si igit vis cognoſcere quid ira eſt at-
tende. ꝙ ira eſt cũ audito aliq̃ qd diſpli
ceat verbo colera rubea. i. fel feruet et
ſup epatem diffundit ꝛ ſanguini ↄmi-
ſcet. Inde ſiquidem hõ caleſcit ꝛ in fa-
cie paleſcit. hec aũt nulli ↄuenit rei ni-
ſi q̃ ex q̃tuor ↄponit elementis de⁹ aũt
talibus nõ ſubiacet liniamentis. Cum
vero in ſcripturis inuenit. Irã appli-
cari deo vt ibi dñe ne in ira tua ꝛc. In-
telligendũ eſt ꝙ de⁹ ſe habet ad modũ
animi irati q̃ deſtruit qd fecit nõ tamẽ
ꝙ ira in deo cadat ſubiectiue vt dictũ
eſt. nõ min⁹ etiã illud abhorrendũ eſt.
ꝙ dicũt eũ de tali re iraſci de qua non
poſſit vlciſci qd ſi poſſet ira ꝓfecto ei⁹
quieſceret. Aiũt preterea ꝙ ipſius ho-
re q̃ iraſcit nemo nouerit vnq̃ punctũ
niſi balaan fili⁹ beor. In hoc autẽ ver-
bo ſibipſis cõtrarij ſunt iudei cum ex
vna ꝑte moyſes eũ vocet ariolum et in

dei iniquū. Ex altera vo parte de deo: prudentiorē eū moyſe eē ſignificant qr punctū hore nouerit qd moyſen latuit et licet hoc dictū magna admiratione vileſcat tñ incompabiliter maioris fatuitatis eſt. qr dicūt gallū irrationabile animal ipſius hore punctum quotidie ſcire.

Qr deus ſemel quotidie i die plorat.

Quarta fatuitas iudeorꝫ ꝯtra diuinā pfectōnem eſt. qꝫ deꝰ ſemel in die quotidie plorat ⁊ qꝫ ab eꝰ oculis due pdeūtes lachryme in mare magnū cōcidūt ⁊ hoc fulgorē eē affirmāt illū q̄ tempe nocturno de ſtell' videt cadere. hec aūt rō deū ex q̄tuor elementis ꝯpoſitū oñdit eſſe. Neqꝫ eñ lachryme ſūt niſi ex humiditatis abundātia deſcēdētis de capite. Si vo ita ē ergo elementa ſunt dei materia: omis aūt materia prior eſt ⁊ ſimplicior foīa ergo ⁊ hec priora ⁊ ſimpliciora deo ſūt qd nephas eſt credere. Itaqꝫ ſi deꝰ talis eſt vt dicūt cū nec cibo fruat nec potu ⁊ q̄tidie duas ex ſe mittit lachrymas neceſſe ē decreſcere niſi forte de aqs q̄ ſuper celos ſunt iugiter bibat. Ex verbis quoqꝫ eiꝰ intelligit qꝫ ignorēt qd ille ſit fulgor qd ſi deſideras noſce. Fumoſꝰ quidā vapor de terra ſurgit nimiū ſiccus. vnde ⁊ locuꝫ nubiū tranſit pueniens ad locū vbi nō multus eſt calor q̄niam remotꝰ eſt a motu firmamenti q̄ cū puenerit ⁊ iam multus in loco vno coierit ipſiꝰ loci calore licꝫ exiguo paulatim cremat ⁊ crematꝰ euaneſcit. et id eſt qd p aereꝫ diſcurſitare videmꝰ. Fletus quoqꝫ ipſiꝰ quē deo indigne aſcribunt iudeorꝫ captiuitatē cām eē dicūt qñ etiā pp dolorē eū ter in die vt leonē rugire aſſerunt ⁊ ꝓpter id celū pulſare pedibꝰ more calcantiū in torculari. more etiā colūbe quendā ſuſurri ſonitum dare ⁊ quaqꝫ vice caput mouere et dolentis voce dicere. heu mihi heu mihi: vt qd domū meā in deſertū redegi ⁊ tēplū meū cremaui ⁊ filios meos ingentes tranſtuli heu patri q̄ tranſtulit filios ſuos ⁊ heu filijs q̄ tranſlati ſunt de mēſa patris ſui. Dicūt etiā qꝫ q̄daꝫ doctorum ſuorꝫ hanc audierit vocē in q̄dam loco ramoſo. Preterea dicūt qꝫ tanqꝫ parturientes inuidens collidat pedes et more dolentis manibꝰ plaudat. ⁊ quia quotidie orat vt miſericordia eiꝰ ſit ſuper iram eius. et vt eat in populo ſuo i miſcōia hec patent in libro barahot in caplo primo. O inſenſati iudei dicite cum deꝰ orat quē adorat ſeipm an aliū Si aliū is quem adorat potentior eo ē Si ſeipſum adorat aut potens ē eius propter qd orat aut impotens. Si impotens eſt fruſtra ſe orat. Si vero potens aut vult illud pro quo orat aut ñ vult. Si nō vult pro nihilo orat. Si autem vult non eſt neceſſe orare. Pꝫ ergo qꝫ oīno ſit hec gens iudaica aliena a cognitōne diuina. Si ergo verum eſt deum pro iudeis orare vt leoneꝫ rugire celū pedibꝰ pulſare more colūbe gemere caput mouere ⁊ p nimio dolore heu mihi clamare. ipſum pterea p dolore pedes collidere manibꝰ plaudere: ⁊ q̄tidie vt iudeorꝫ miſereat orare qd ꝫ eorꝫ ne liberent impedit captiuitatem an ab ipo an ab eis pcedit h̄ mora. Si eñ ab ipo eū ad ꝯprimendū volūtateꝫ ſuā minꝰ eē potentē oſtendūt. eū id volentem ꝯplere nec valentē pueri more eū plorare aſſerūt. Si igit nunc impotens dicant. Utrū in futuro poteſtatē habiturꝰ ſit an nō. Si nunqꝫ habiturꝰ ē ergo ⁊ illiꝰ ⁊ illorꝫ dolor fine carebit ſuaqꝫ oratio eſt vacua ⁊ ſpes nll'a. Si vero poſſe habiturꝰ eſt illud nondū habet: ſed in pſixo ⁊ certo habiturꝰ eſt tempore. qꝫ cum habebit eos de captiuitate liberabit. aut iam hūt: ſed in remo-

tis illud recuperaturus eſt et de captiui-
tate eos adducet. Si vero habitur⁹ ē tpe
certo reſtat eos dicere qd ſit qđ mō ꝓ-
hibeat eū hre. ſ. vtrū hoc paucitate im
putāt annoꝝ ei⁹ an debilitati membro
rum an obſtaculo cuiuſlibet rei a qua
nequeant defendi hec de deo credē ne-
phas eſt. Legimus eñ in ſcripturis ſa
cris quib⁹ iudei nobiſcū fideꝫ adhibēt
deuꝫ antiq̃s tempib⁹ maiora miracula
feciſſe ꝙ̄ ſit eos de captiuitate liberare.
velut cū. x. plagis egyptū ꝑcuſſit et ta-
men eos i manu valida eduxit ⁊ rubꝝ
mare diuiſit in qđ pharaonē cū exerci
tu ſuo demerſit. Mānā quoq; et ꝯtur-
nicibus de celo in deſerto pauit. Aq̄s
etiam iordanis in loco vno montis in
ſtar ꝯſtituit. Solem ⁊ lunā ioſue preci
bus fixit. De exercitu ſennacherib. c.
lxxxv. milia nocte vna occidi fecit. In
dieb⁹ ezechie ſolē gradib⁹. x. reuerti ꝑ-
cepit. Danielem de lacu leonū libera-
uit. Ananiā Azariā et Mizabelem de
igne ⁊ iudeos de babilonis captiuita-
te liberauit. ⁊ multa alia q̄ nūerare lō-
gum eſſet mirabilia fecit. Non ergo di
cere pñt ꝙ antiq̃s dieb⁹ potens nō fue
rit. Si autem eum potentem fuiſſe: vt
equum eſt concedant: ſed alioꝝ inter-
uentu accidentiū eum impotentem fa
ctū dicāt poſt quoꝝ abſceſſum eū poſ-
ſe ſuū recuperaturū credant alterum eo-
rum neceſſe eſſe fateant. Illa acciden-
tia aut ex eo aut in eo fuiſſe vt infirmi-
tas accidens homini donec cōualeſcat
ab eſtu cohibꝫ voluptat᷑. aut ei ab alio
eſſe illata vt captiuitas cuilibet a rege
illata ſue voluntatis eum ptāte priuat
donec libertate ſuccedēte recedat qđ ſi
ex eo ⁊ in eo fuiſſe dicāt. deū ergo cor-
pus habere dicūt qđ ꝯtrarioꝝ ſuſcepti
bile ſit qđ đ celo ſentire nō ꝯuenit. Si
vero ab alio illata dicat illuꝫ qui intu-
lit deo potentiorem eſſe oſtendūt ꝙ nō
minus eſt inconueniens. Si autem ſe
ipſos ſue captiuitatis cām eſſe dicāt q̄-
ſi meli⁹ mō in captiuitate quā olim in
libertate ſe habeāt hoc patet eſſe men-
daciū. q᷑ nunq̃ captiuitas libertati eſt
compabilis. Si vero nō hac intentiōe
ſuā libertatē rememorant: ſꝫ eo volen-
te eos liberari ipſi ꝯtinaciter ei⁹ volun-
tati obſiſtūt. ſ. vt q᷑ ille eos in captiui-
tatē coniecit. Ipſi ecōtrario plus ꝙ̄ ip
ſe velit in ipſa captiuitate ꝑducent. de-
beret vtiq; eoꝝ ſatiſfacere voluntati: et
nō ſeipſum aſſidue tanto merore deꝓ-
mere aut eos ei ꝑcere deceret nec eum
facere tantū ꝯtriſtari. ſed hoc ſtare nul
latenus pōt. cum eū quotidie vt ipſos
de captiuitate eripiet orent. Exclude-
re ergo debēt iudi tante circuitōis am-
bages a pectore ſuo. Dicet ad hec iude
us nihil eoꝝ que tu numeraſti impe-
dit noſtram captiuitatē. ſed deū ſemꝑ
omīpotentem fuiſſe ⁊ eſſe fatemur. nec
nos captiuitatē euadere velle negam⁹
ſed deum captiuitati noſtre certum ter
minū ꝓfixiſſe ⁊ donec illud qđ cōſtitu-
it iurauit ⁊ firmauit tps adueniat nos
nullo modo liberari poſſe dicim⁹. De
re in hoc verbo in ſcientiā deo aſſcribit
iudeus. cum eum tale quid ſtatuiſſe di
cat atq; iuraſſe qđ prius eū iuraſſe atq;
firmaſſe peniteat cui⁹ rei ſignuꝫ ē ꝙ tot
modis iugiter vt dictū eſt ꝑ eis affligit
qđ ſi ꝓſciſſet nō antea ꝯſtituiſſet. Inſi-
pieno ergo ſm iudeos de⁹ fuit ꝙ ⁊ cuꝫ
apud eos ꝯſtet indulgere vtiq; ei debe
ret nec ꝓcib⁹ eum inquietare aſſiduis.
Quanto eñ frequēti⁹ orāt tanto mag᷑
ei⁹ dolorē innouāt ⁊ q̄ magis ab oratio
ne ceſſando eum nō inquietauerīt tan
to magis eum conſolari ꝑmittent.

**Q᷑ deus dimiſit vnum fora-
men in celo non valens perfi-
cere firmamentum.**

Quinta fatuitas iudeoꝝ ꝯtra di
uinā ꝑfectōeꝫ eſt ꝙ cū de⁹ firm

mentū ꝯſtituit ꝑficere penitus non va lens cuiuſdam foraminis ſpaciū in ſe-ptentrionali parte impfectuꝫ reliquit. qđ ob hoc videlicet eū feciſſe aſſeuerāt vt ſi qs aliquādo exurgens et ei equa-lē ſe faciens deū eſſe ſe diceret ipſe deꝰ illiꝰ ſpacij ꝑfectionem ei opponeret di cens. ſi deꝰ es vt ego locū illū claude ſi potes quē apertū reliqui ego. hoc autē ꝙ patēs ſit mendaciū nulliꝰ oculi aciē latet. Septētrionalis etem̄ axē poli al tiſſimū ſemꝑ ſuꝑ nos nec vnꝙ occulta ri ꝯſpicuus ipmꝙ totū integrū ꝑfectū-ꝙ videmus. Manifeſte ergo pꝫ fatui-tas errorꝝ iſtius.

De aliis fatuitatibus pluri-mis ꝯtra diuinam perfectōneꝫ ⁊ in eius offenſam.

p Ponunt ⁊ alia in thalmuth que ſunt ꝯtra diuinā ꝑfectionē. Iſti qui vocant̄ Rabini ⁊ ſapientes acclamāt ſeipſos dei ſeruitores ⁊ ꝺcla-ratores legis moſaice ſꝫ tamē inueniū-tur loquentes inordinate in his q̄ ſunt in magnū vituperiuꝫ dei tollendo eī̄ omnē ꝑfectionē ⁊ applicando ei omneꝫ defectū. ⁊ añ omia dant licentiā ſeruiē-di dijs alienis ⁊ ydolatrandi. Vñ inue nit̄ in canhedrin in ca. qđ incipit arba-mitot. ſuꝑ illo qđ ſcribit̄ in Leui. capi. xviij. de ydolo qđ dicit̄ moloth. ſeruiti um cuiꝰ erat ꝙ accipiebat homo filiuꝫ vel filiam ſuam ⁊ ducebat eū vel eam ad ſacerdotes ⁊ ipſi tranſibant creatu ram aliā ꝑ ignē ante ꝑdictum ydolum ⁊ lex vetauit hanc ydolatriā ſignanter ſpecificatā ⁊ dicit in verbis iſtis ca. eo-dem de ſemine tuo nō dabis vt ꝯſecre-tur ydolo moloth. Hic intricant̄ ipſi ⁊ dicūt ꝙ qꝛ dixit textus de ſemine qđ in-telligit̄ ꝙ nō peccat homo excepto q̄n-do dat ſacerdotibus ꝑtem ſui ſemis ꝓ moloth. Sꝫ ſi ei daret oīs filios ſuos nō peccaret. Itē dicit qꝛ nō dab̄ intelli-git̄ ꝙ nō peccat excepto q̄n pr̄ dat filiū ſuū ſacerdoti moloth vt faciet ſacrifici um. ſꝫ ſi ipſemet pr̄ facit nō peccat. Iteꝫ qꝛ dixit de ſemie intelligit̄ ꝙ tūc ē pcm̄ q̄n ſacrificiū fit de illis q̄ ab eo exierūt: ſꝫ ſi hō facit ſacrificiū de pr̄e ſuo vel frē: vel de ſeipſo ꝑdicto ydolo non peccat. Item dicit i eo. li. canhedrin ca. eo. Il-le q̄ adorat ydola timore vel amore lib̄ ē a culpa. Et declarat rabi ſalomon ꝙ amore intelligit̄ ſi ab aliq̄ dn̄o fuit ro-gatꝰ vt facēr timore ſi fuit ꝯminatꝰ. Sed rabi moyſen de egypto declarat alit̄ di cēdo ꝙ amore ſonat ſic ſi fuit ſilo captꝰ de illa imagie qꝛ ē bn̄ fabricata. ⁊ timo re ē ſi timet qꝛ pōt ei nocē ſicut imagi-nant̄ illi q̄ eā adorāt ꝙ eis pt̄ facē bonū vel malū ſi i tali caſu adorat lib̄ eſt. Et multū ē mirādū de iſtꝭ gloſatoribus ⁊ etiā de textu talmuth qꝛ clare veit ꝯ te-xtū legꝭ dei. qꝛ videmꝰ ꝙ cū ppl's iſrael iret ꝑ deſertū ⁊ fuerūt in ſethim. ⁊ ado rauerunt ydolū phegor qꝛ deꝰ iratꝰ fuit taꝫ fortiter ꝯ pplm̄ ꝙ occidit. xxiiij. mi lia. ⁊ tn̄ manifeſtū ē ꝙ illa ydolatria nō fiebat niſi amore filiarꝝ moab ſic appa-ret Nūe. xxv. ca. Iterꝝ illi tres pueri ſy-drac. miſach ⁊ abdenago voluerūt po-tius intrare fornacē ardentē ꝙ adorare imaginē nabuchodonoſor. Et tn̄ ſi hec opinio eēt vera bn̄ erant excuſati ab il-lo ꝑiculo ex q̄ faciebāt timore regꝭ Na buchodonoſor. ⁊ certū eſt ꝙ ipſi bn̄ ſci ebant legē. qꝛ ibi fit relatio ꝓ eis ꝙ erāt multū intelligētes ⁊ ſocij in ſtudio da-nielis ꝓpter qđ apparet ꝙ ſn̄ia data per eos eſt vera. ⁊ ꝑ doctores talmuth fal-ſa ⁊ fatua. Item dicūt ⁊ veniūt ꝯ deuꝫ volendo ſeipſos eq̄re deo. Vñ inueni-tur in aliquibꝰ ordinatōnibꝰ ⁊ cerimo-nijs quas ipſi fecerūt quas etiā omnes iudei obſeruāt. ſicut eſt illud qđ in cer-tis noctibꝰ anni mandāt ꝙ incendant̄ cere candele in domibꝰ in memoriam victorie machabeorꝝ. In certo menſe

anni ꝑcipiūt q fiat festum qđ vocatur
porim in memoriam mirabili hester ⁊
mardochei ꝯtra aman. In qua ꝑcipit
talmuth expꝛesse q quilibet iude⁹ debet
inebriari. ⁊ illa die legunt in sinagoga
historiā hester: ⁊ siue cum incendūt p̄
dictas candelas siue cū legūt p̄dictā
historiā in sinagoga dicit rabi talia v̄
ba b̄ndict⁹ qui nos sanctificauit cū suis
p̄ceptis ⁊ mandauit nobis incēdē has
candelas ⁊ p̄cepit nobis legere hāc hi
storiā hester. videte si hoc p̄cepit deus
in lege. nisi q2 ipsi se reputāt tm̄ sicut de⁹
Item nō solū hoc faciūt ſ3 reputant se
posse reuocare verba dei hoc ipsi decla
rant sup ca. xvij. Deutr. vbi dicit si ali
quid tibi fuerit difficile in leg iudicijs
ibis ad sacerdotes ⁊ ad iudicē q fuerit
illo tempe ⁊ petis ab eis ⁊ facies scđm
ꝯsiliū eoꝝ. Et dicit talia verba. non de
clinabis ad dextrā neq3 ad sinistrā. S3
ipsi in talmuth scrutant dicendo q in
tentio text⁹ est q dato q sapiētes dicāt
ei p dextra qđ est sinistra ⁊ p sinistra q
est dextra debet credere. Item iudicāt
snia mortis quēcunq3 frangentē aliqd
de ordinatōnib⁹ eoꝝ. Dicūt adhuc i li
berabot in ca. qđ incipit misemoco. q
quicūq3 hō deridet sapiētes talmuth
vel malū dicit est ꝯdemnat⁹ ad inferos
Et ille qui frangit verba legis dei non
habet aliā penā nisi q sit fractor legis
Item reputant se scire plusq3 de⁹ quia
dicūt in libro robamechsa in ca. qđ in
cipit bazabā q semel fuit i studio mag
disputatio sup vnū actū legis ⁊ omes
studij vni⁹ opinionis. Sed rabi aliezer
qui erat maior eoꝝ erat ꝯtrie opinionis
qui fecit multas bonas rationes ꝯtra
eos ad ꝓbandum suā opinionē, ⁊ nun
q3 voluerūt assentire ei ⁊ in fine dixit si
sic est sicut ego dico remitto domio deo
nostro. Et illa hora exiuit vna reuela
tio vocis ⁊ dixit non contradicatis ra
bi aliazer: quia verum est qđ ipse dixit
Et surrexit rabi sua ⁊ dixit domine lex
non est in celo sed in terra. ⁊ iam preci
pis in lege tua q sententia debet decli
nari ad plures voces et illa hora excō
mōnicauerunt ipsum rabi aliazer quo
usq3 assensit opinioni eorum. ⁊ dicūt q
paruo elapso tempe rabi nathan inue
nit beliam ꝓphetam ⁊ dixit ei eras tu
in celo quādo fuit ista questio. Respō
dit sic ⁊ dixit ei. quid ergo dixit deus il
la hora qua sapientes noluerūt obedi
re reuelatōni sue. Respondit eis scias q
illa hora deus risit et dixit. Vicerūt me
filij mei. vicerunt me filij mei. Itē glo
rificant isti talmut iste seipsos. vnde di
cit in libro tuca ca. iij. q vn⁹ doctor qui
vocabat rabi symeon filij iohaij. Dice
bat. Ego sum tam dign⁹ ⁊ tam iust⁹: q
si vellem ꝓpter bonitatem meam libe
rarent in die iudicij omnes homines
qui venerūt ad mundū a die qua ego
natus sum vsq3 hodie. Et si ionathan
filius vzihel esset nobiscum possemus
liberare totū humanū genus a die q
creatus est mund⁹ vsq3 ad finem. Item
se reputant ꝓpheras sicut dicunt in ra
ba batera ca. j. a die qua fuit destructō
templi vsq3 huc fuit remota ꝓphetia ꝓ
phetarum ⁊ fuit data sapientib⁹. Item
dicūt in rababatera in ca. qđ incipit ha
moher ⁊ hascema q raba filius barba
na ibat p quendam viam ⁊ dixit ei vn⁹
tragenarius. Veni ⁊ ostendā tibi mō
tem sinai. Iuit cum eo ⁊ audiuit p̄mo
vnam vocem que dicebat. O miser ve
mihi. q2 feci iuramentum ⁊ exquo feci
quis me absoluet. Et p⁹q3 rediit ad stu
dium et narrauit magistris reprehen
derunt eum ⁊ dixerunt ei. ea hora qua
audisti vocem illam debuisses dicere.
domine ego te absoluo ab illo iuramē
to. et dixit ipse dubitaui quod dicebat
pro iuramento quod fecit Noe de nō
dando amplius mundo diluuium. Et
glosat rabi Salomon q illud iuramē

tum de quo petebat deus abſolutō em
erat captiuitas iſrael. propter qđ ipſe
ſuſtinebat partem captiuitatis ⁊ labo-
ris ſicut dixit yſaias capi.lxiij. In om
ni tribulatione eorū non eſt tribulat⁹.
Et licet textus verus ſit in biblijs He-
braicis pro maiori parte eo modo quo
poſuit Hieronym⁹ in ſua tranſlatōne
Veruntamen in aliquib⁹ dicit ſic. In
omnib⁹ tribulatōnib⁹ eorū ipſe eſt tri-
bulatus ⁊ iuxta hoc facit predictā glo-
ſam rabi Salomon. Item reputāt de-
um ignorantem ſicut dicit in barahot.
caplo primo poſtq̄ fuit deſtructū tem
plum non remanſit deo in toto mun-
do niſi ſolum ſpacium.iiij.cubitoꝝ ad
ſtudendum halaba.id eſt lectōnem de
talmuth. Item dicūt ꝙ tribus primis
horis diei deus ſedet ad ſtudendū tal-
muth ergo videtur ꝙ ſi indiget ſtudio
non habet pfectōnem ſapientie. Item
reputant deum mendacem ſicut dicit
in rabamecia in ca.quod incipit haco-
ber. Vnde dicebat rabi hyſmabel. ma
gnū quid eſt pax q̄ deus dixit menda
ciū vt poneret pacem inter abraam et
ſaram hoc apparet in Gen.xviij.cap.
q̄ cū angeli prenoſticarēt Abrae ꝙ ſara
pareret filiū ⁊ ipſa erat in tabernaculo
⁊ audiuit eos dicit textus ꝙ fecit derſi
onem inter ſeipſam et dixit quō poſſet
hoc fieri cum ſit dn̄s me⁹ ſenex. Et po-
ſtea cū dn̄s hoc reſumpſit abrae appre
hendendo zarā dixit qđ dixerat cū ego
ſum vetula apparet dicūt iſti ꝙ de⁹ mu
tauit rumores ne abraā ꝙ zara vocaſſꝫ
cū ſenem iraſceret. Sed q̄ bn̄ attendit
ad textū inueniet ꝙ dicit magnū men-
daciū.q̄ etiā inueniē ꝙ qn̄ ipſa riſit ſeip
ſam vocauit vetulā. Item reputāt de-
um peccatorem ſicut dicit in hullim in
ca.qđ incipit helu cerefoth ſup textuꝫ
Gen. vbi dicit Fecitq̄ de⁹ duo lumina
ria magna. Dicit rabi Symeon in ho-
ra creatōnis eq̄les erāt ſol ⁊ luna. Et lu
na venit ante deū et dixit. domine non
eſt bonū ꝙ duo reges fruant vna coro-
na. Et illa hora p̄cepit de⁹ ꝙ eſſet mino
rata ⁊ dixit illa domine. q̄ dixi tibi v-
ba ratōnabilia minoraſti me: ⁊ ſic fuit
illa ſibipſi nimis diſplicens: ſed de⁹ vt
ꝯſolaret eam dixit ei nō triſteris nec ti-
bi diſpliceat. q̄ ſol non apparebit niſi
de die ⁊ tu apparebis de die ⁊ de nocte
ſed ipſa non fuit contenta: immo dixit
domine candela an̄ ſolem quid ꝓdeſt
⁊ dixit ei de⁹: ego faciā ꝙ ppl's me⁹ iſra
hel faciat compota ſua p menſes tuos
cū toto hoc non fuit ꝯtenta intm̄ ꝙ de⁹
cognouit ſe culpantē ⁊ p̄cepit moyſi ꝙ
in fine lune iſrl' faceret ſacrificiū vnius
hirci vt de⁹ haberet veniā đ p̄dicto pec
cato ⁊ hoc ꝓbant ex Nume. ca.xxviij.
vbi dr̄. hirc⁹ quoq̄ offeret dn̄o ꝓ pctis
videat vnuſq̄ſq̄ q̄t vanitates ſunt in p̄-
dicta auc̄te. ⁊ quō text⁹ quē ipſi allegāt
eſt in contrariū illi⁹ ꝙ ipſi intelligunt.
Item reputāt deū pollutū ⁊ immūdū
ſm̄ ꝙ dicūt in rabamechia in ca. quod
incipit hacober et hapohel dicit Rabi
iohanā de⁹ ſacerdos ē. quia ſic ſcriptū
eſt Exodi capi.xxv. Loquere filijs iſra
hel tollāt mihi primicias: ſed primicie
debent dari ſacerdotib⁹ ergo deus ē ſa
cerdos. Itēꝫ poſtea recepit pollutionē
q̄ ſic ſcriptū eſt Deutero.ca.vltimo. ꝙ
q̄n̄do moyſes mortuus fuit ſepeliuit
eū dn̄s ſ; omis ſacerdos q̄ tangit hoīeꝫ
mortuū eſt pollut⁹. ergo de⁹ ē pollut⁹
⁊ ſatiſfaciūt dicendo. ꝙ poſtmodū bal-
neauit ſe ⁊ fuit mūdat⁹ ⁊ q̄rūt in q̄ bal-
neauit ſe in aq̄ nō. q̄ yſa. dicit ca. xl. q̄s
mēſus ē pugillo aq̄s ⁊ ſatiſfaciat Rabi
ꝙ in igne ſe balneauit: q̄ ſic ſcriptū eſt
yſa. vltimo. quia ecce dn̄s veiet ī igneꝫ.
Item dicūt ꝙ de⁹ palpat res immūdas
ſicut dicit in nuelda in capi. qđ incipit
hamopoles. ꝙ deus ſtat ſedendo. ⁊ fa-
cit venire ante ſe om̄es guttas ſpermē
exeūtis a quocūq̄ hoīe iſrael dicendo

ꝙ q̄ñ diminutū fuerit illud ſperma ge nerabit iuſtꝰ ex ea. Item dicit in libro q̄ dicit pirquerabi elezer. quicūq̨ ſcit quātitatē creaturis mūdi ſecurꝰ eſt hr̄e ſeculū venturū. ⁊ dicit rabi iohanā ego ⁊ raba aquiba ſumꝰ fideiuſſores huiꝰ. Item dicit rabi iohanā ꝙ deꝰ inuoluit ſe in vno tallet.i.roquete ⁊ oñdit ſe moyſi. ⁊ dixit ei omni hora q̄ iſrl' fecerit ſic ſtatim veniā ꝯſequet. Item faciūt deū inuidū ſicut dicūt in berhot ca. vltimo ꝙ quinq̨ homies creauit deꝰ q̄ ei aſſilā bant in aliquibꝰ et ſunt iſti Samſon i fortitudine Saul in pulchritudine cer uicis Abſalon in capillis Rex ſedechi as in oculis Aſa in pedibus. Et quia i illiſmet rebus in quibꝰ ei aſſimilaban tur condemnauit eos apparet ꝙ habu it inuidiam coꝝ.

De fatuitatibus plurimis cō tra legem moſaicam.

q Partus paſſus eſt de fatuitati bus ⁊ falſitatibꝰ iudeoꝝ contra legem moſaicam ⁊ ꝯtra ꝓphas Manifeſtū eſt ꝙ oēs gentes q̄ tenent legē diuinā vel ſe dicūt tenere eā. affir mant deū creaſſe mundū de v̄bo abſo lute ſine aliq̄ materia ꝓpoſita nec ſim plici de qua illud fieret et hoc eſt ꝙ di cit primū verbū legis moſaice. In pri cipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā. q: eſt opi nio oim doctoꝝ latinoꝝ ⁊ hebraicoꝝ ꝙ iſtud vocabulū creare ſignificat fa ctionē alicuiꝰ rei de verbo nō eſt ſic de generare, facere vel formare. q: hec vo cabula aliq̄d p̄ſupponūt in tali opatio ne ⁊ qui oppoſitū huiꝰ aſſerit hereticꝰ eſt dicendus. q: deſtruit fundamentū ſup qḋ oīa alia miracula ſacre ſcptu re fundant. Et inuenimꝰ vnum de ma ioribus doctoribꝰ thalmuth qui vocat rabi eliezer magnus qui venit contra hanc opinionem. Et dicit in libro qui vocat pirque. talia verba. Celi de q̄ fue

runt creati. Reſpondet de luce veſtimē ti dei. ⁊ terra de quo fuit creata. Reſpō det de niue q̄ ſtat ſub cathedra dei. Et dicūt gloſatores ꝙ hāc niuem accipit hic rabi eliezer ꝓ illo qḋ vocat phus p̄ mā materiā vel ile ex qua fuerūt facta iiij. elemēta quā nitit ꝓbare phs. j. phi ſicoꝝ ꝙ eſt ingenerabilis ⁊ incorrupti bilis apparet ꝙ iſte doctor erat de opi nione phi. q̄a vel ipſe credit ꝙ creatio pōt fieri de verbo vel nō. Si ſic ḡ non oportebat eū q̄rere ex quo facta fuerīt celū ⁊ terra. Si nō ergo vel hꝫ ponere aliquā materiā eternā q̄ nunq̄ȝ habuit principiū vel oportet in nūeris ire ī in finitū qḋ eſt impoſſibile. Quare neceſ ſario ſequit ex v̄bis eiꝰ ꝙ ipſe nō crede bat textū legis in q̄ dicit. In principio creauit deꝰ celū ⁊ terrā q̄ſi vellet dicere de nihilo niſi ꝙ ibi erat aliq̄ res eterna q̄ oīi tp̄e fuit cum deo. manifeſte hec opinio eſt heretica ⁊ ꝯtra oēs qui ha bent legē diuinā. Eſt adhuc alia aucto ritas alteriꝰ doctoris q̄ dicit rabi ſymō: qui dicit in litera ꝙ ordo tp̄is fuit ante q̄ȝ mundꝰ crearet. ⁊ qui h̄ intelligit ſua intentio eſt ꝙ corpa celeſtia ſunt eter na. q: tempꝰ nihil aliud eſt niſi nume rus motꝰ celi. Item veniūt ꝯtra textus ſacre ſcripture. Et p̄rimo dicūt in abo dazara ca. j. ꝙ nō recipient tempe meſ ſie aliquē aliaꝝ gentiū qui velit venire ad legem dei: hoc eſt falſiſſimum ⁊ cō tra omnes ꝓphetas. Dixit eīn patriar cha iacob Gen. xlix. loquendo de meſ ſia: ⁊ ipſe erit expectatio gentium. Itē dixit zacharias. iij. ca. Et applicabun tur gētes m̄lte ad domū in die illa erūt mihi in populum. Item dixit Iſaias ca. xj. In die illa erit radix yeſſe q̄ ſtat i in ſignū populoꝝ ipm gentes depreca bunt ⁊ erit ſepulchꝝ eiꝰ glorioſuꝫ. Iteꝫ peccant dicendo malum. q: dicūt pec catores eſſe ⁊ malos homines q̄s deus dixit bonos ⁊ iuſtos. Et primo Adaꝫ

quem deus foꝛmauit ⁊ nõ eſt dubium
ꝙ cũ maioꝛi ꝑfectõne ꝗ̃ poſſet eẽ in ho
mine carnali et ipſi applicant ei illud
peccatũ carnis tam abominabile ſicut
dictum eſt ſupꝛa. Item ꝯtra Noe de q̃
dicit Geñ.ca.vj. Noe vir iuſtus atq; ꝑ
fect⁹ fuit in generatõnib⁹ ſuis cum deo
ambulauit. ⁊ ipſi dicũt in yama in ca.
youi aquipoꝛini ſuꝑ textuꝫ Geñ. in ca.
ix. vbi dicit. Euigilãs noe ex vino cum
didiciſſet ꝗ̃ fecerat ei fili⁹ ſuus iunioꝛ q̃
runt: quid eſt qd̕ fecit fili⁹ ſuus iunioꝛ.
Rñſio eſt duoꝝ doctoꝝ qui ſunt duaꝝ
opinionũ quoꝝ vn⁹ dicebat Rau ⁊ ali
us Symuel rau dicebat ꝙ illud qd̕ fe-
cit chain Noe patri ſuo eſt ꝙ caſtrauit
ipm. Symuel dicebat ꝙ habuit cũ pa-
tre copulã carnalem. ⁊ quelibet iſtoꝛuꝫ
rabinoꝝ ducit ratões ꝓ opinione ſua
arguens ꝯtra alterã. Sed ꝯcluſio eſt ꝑ
thalmutiſtas ꝙ ambo doctoꝛes dicũt
veritatẽ ⁊ ꝙ illa duo fecit patri ſuo. ſ. ꝙ
caſtrauit ipm ⁊ habuit copulã carnalẽ
cuꝫ eo. Ecce ꝙ̃ falſiſſima inuentio ⁊ ꝙ̃
turpiſſima diffamatio ꝑ illos inuenta.
Item dicũt falſum ꝯtra patrem Abra-
am de quo dicit tex. Geñ. xxv. ꝙ quan
do abꝛaam moꝛtu⁹ fuit dedit om̃ia ſua
yſaac. Sed filijs ꝯcubinaꝝ dedit mũe-
ra ⁊ miſit eos ad terram oꝛientis. Di-
cũt ipſi in canhedrin ca. vltimo. ꝗ̃ fue-
rũt illa dona ꝗ̃ dedit eis. Rñdent ꝙ do
cuit eos nomina immundicie ⁊ decla-
rat rabi ſalomon ꝙ hoc eſt ꝯuocatiões
demonũ. Ecce ꝙ̃ manifeſte dicũt cõtra
teſtimoniũ qd̕ dedit deus de abꝛaã ca.
xviij. vbi dicit. Scio eñ ꝙ precepturꝰ
ſit filijs ſuis ⁊ domui ſue poſt ſe vt cu-
ſtodiant vias domini ⁊ faciãt iuſticiaꝫ
⁊ iudicium: vt adducat domin⁹ ꝓpter
abꝛaam omnia que locutus eſt ad euꝫ
Quõ eſt credibile ꝙ ipſe hereditaſſet fi
lios ſuos de ꝯuocatõnibus demonum
⁊ quomodo hec eſt via dei. Iteꝫ dicũt
falſum cõtra Ioſeph de quo facit ſcri-
ptura relatõeꝫ manifeſtam ſue virtutis
ꝯtra petitõeꝫ quam ei faciebat dña ſua
de adulterio. Dicũt ipſi in hulim i ca.
qd̕ incipit calhabacat ꝙ de facto intra-
uit domum intentõne copulandi cum
ea ⁊ venit angelus gabꝛiel ⁊ rapuit ſibi
genitalia. ⁊ qñ voluit facere peccatum
inuenit ſe impotentẽ. Item dicũt con-
tra dauid de quo legimus ꝙ in fine die-
rum ſuoꝛuꝫ quia ei deficiebat caloꝛ na
turalis adduxerũt ei Abiſach ſunami-
tem vt ſeruiret ei ⁊ doꝛmiret cũ eo. iij.
Reg. ca. j. Sicut ꝓbatum eſt in medi-
cina ꝙ caloꝛ domicelle vł iuuencule ꝓ
deſt multũ homini antiquo vt excitet
ſuus caloꝛ naturalis. ⁊ textus refert ad
literam ꝙ ſeruiebat regi ⁊ doꝛmiebat ĩ
ſinu ſuo ⁊ rex nõ cognouit eam ſcꝫ car
naliter. Sed thalmutiſte dicũt ꝙ can-
hedrin in ca. qd̕ incipit cohengadol. ꝙ
dauid concubuit cuꝫ ea in ꝑ̃ſentia ber-
ſabee. xiij. vicibus in modico tempoꝛe
⁊ alia turpiſſima referũt circa hoc que
nõ ſunt digna ſcriptura. Item in libꝛo
iudicũ ca. ij. vbi narrat illud magnum
bonum qd̕ fecit illa honoꝛabilis muli
er rachael ꝓpter dei ſeruicium ſcꝫ occi-
dendo ſiſaram inimicũ iſrael. Et vide-
mus etiam in illo cantico. ꝙ oꝛdinaue
rũt pꝛophetiſſaꝫ delboꝛa ⁊ barach ma-
gnam laudem quã ꝯmendauit de pꝛe-
dicta rachel. Si turpiſſimi thalmuti-
ſte dicũt in libꝛo nazir talia verba dicit
rabi iohana. vij. vicibus ꝯcubuit cum
Siſara in illo inſtanti ⁊ poſtea occidit
eum. Item licet balam voluerit facere
malum populo. ⁊ cum malum ꝓnun-
ciare verumtamẽ pꝛopheta erat. Et iõ
dicit textus de eo auditoꝛ ſermonũ dei
qui nouit doctrinam altiſſime. Sꝫ iſti
pꝛoditoꝛes ⁊ diffamatoꝛes opponũt ei
multa turpiſſima de quibus nullã mẽ
tionem facit ſcriptura ſacra. ⁊ hoc ſcri-
bunt in libꝛo berahoth ⁊ in canhedrin
intricando ſe ſuꝑ ṽba aſine que dixit

ipſi balaan qñ eã verberat dicẽdo ſic: ⁊ quõ ego non ſum azina tua ſup quaꝫ equitas omi tempe. Dicunt ipſi ꝙ am baſiatores regis balas interrogauerũt quare nõ equitas in equo. rñdet balan qꝛ habeo equũ meũ ad paſtum vt pin gueſcat. Eadem hora dixit azina nõ eſt verũ qꝛ ego ſum azina tua. Et dixit ipſe ſic eſt ad portandũ onera. Rñdit illa ñ eſt verũ niſi ſup quaꝫ equitas. Et dixit ille verũ eſt in caſu ꝙ accidit ſicut mo do qñ nõ eſt equus ad manũ. Reſpon dit azina nõ eſt ſic ſed omi tempe ⁊ ad huc ꝙ ſum azina tua de die ⁊ tua vxor de nocte. Ecce turpiſſimi luxurioſi in quo inuoluũt linguas ſuas. Item di cũt in hulim in ca. qd̃ incipit calbaba cat quid voluit dicere tex. in li. iudicuꝫ in ca. xiiij. qñ dicit̃ de ſamſone. Creuit ꝙ puer ⁊ bñdixit ei dñs. dixit rabi Jo hada ſcis in quo bñdixit in ſua vga qꝛ ſperma q̃ exibat ab ea erat ſicut vnꝰ ri uus currens ⁊ qñ ꝯprehenderunt eum philiſtei ⁊ extraxerũt oculos eius ⁊ fa ciebãt ꝙ moleret in carcere. Dicũt iſti turpiſſimi ꝙ iſtud molere qd̃ dixit tex tus ſonat ꝙ quilibet philiſtinoꝝ duce bat ei vxorem ſuam vt ꝯcuberet cuꝫ ea ſi forte poſſent ex ea hr̃e hoiem ita for tem ſicut ipſe erat. Item in alijs locis talmuth locunt̃ in ꝯtrario. qꝛ multos viros q̃s ſcriptura dicit pctõres et nar rat litera pctã eoꝝ ipſi excuſant eos et dicũt ꝙ nõ peccauerũt. Et primo d̃ru ben filio iacob de quo dicit̃ ad lr̃am in textu Geñ. ca. xxxv. Abijt ruben ⁊ dor miuit cũ bala ꝯcubina patris ſui ꝓpter qd̃ peccatũ fuit ⁊ amoꝛa primogenitu ra ſicut patet primo Paral. ca. ij. Sed ipſi dicũt falſos oĩs textus. Et dicũt in libro ſabbat in ca. qd̃ incipit rabina talia verba dicit rabi ionatha quicun ꝗ dicit ꝙ ruben peccauit nõ ẽ niſi pec cator. Et ſic dicunt peccatores prophe tas ſcribentes textus. Item iuſtificant

filios Heli. de quibus dicit̃. j. Regum capi. ij. filij heli filij belial neſciẽtes ⁊c. Iteꝫ in eodẽ ca. heli aũt erat ſenex val de ⁊ audiebat oĩa q̃ faciebant filij ſui vniuerſo iſraeli ⁊ quõ dormiebant cuꝫ mulieribus q̃ obſeruabant ad hoſtiuꝫ tabernaculi. Item iuſtificãt filios Sa muelis ꝯtra textum qui facit mentiõeꝫ ꝙ nõ ambularent in vijs ſamuelis pa tris ſui ⁊ ꝙ vendebant iuſticiã ꝓ pecu nia. Item dicũt ꝙ dauid nõ peccauit i adulterio berſabee nec in morte Vrie mariti eius. Item dicũt ꝙ ſalomon nõ peccauit in ydolatria quaꝫ fecit in fine dierũ ſuoꝝ. Finaliter p omnia videret verba ſacre ſcpture reputare falſa. Itẽ diffamant moiſen in miraculis q̃ deus ꝑ ipſum faciebat et hoc dicit rabi ſalo mon ſup hiſtoriã thore qñ ipſe ⁊ ſua fa milia intrauerũt tabernaculum ad po nendum incenſũ ⁊ mortui ſunt ibi om nes. Dicit rabi Salomon ſcias ꝙ ve nenũ poſuit eis moyſes in incenſo cuꝫ quo ꝯbuſti fuerũt nadab ⁊ Abiud filij aaron. Item dicũt in li. qui vocat̃ ſab bat in ca. qd̃ incipit yecioda ſabbat ꝙ ſi duo homines vel plures faciunt ſi mul vnũ peccatum ꝙ immunes ſunt a pena. ſicut ſi duo homines cum fuſti bus verberãt vnũ alterũ ⁊ ille moritur nõ peccãt qꝛ lex dicit ꝙ qñ anima pec cauerit habebit talem ⁊ talẽ punitiõeꝫ nõ dicit anime in plurali. ita ꝙ volunt ꝙ nullus eſt dignus punitõne niſi qñ do ille qui facit peccatum eſt vnus ſo lus.

De fatuitatibus iudeorum quo ad claues thore.

Qintus paſſus eſt de fatuitati bus ⁊ ridiculis ac manifeſtĩ im poſſibilibus iudeoꝝ. Et primo q̃ ad claues thore aſſerũt iudei in libro doctrinaꝝ ſuaꝝ ꝙ cum thore hereũuꝫ cũ moyſe ⁊ filijs iſrael ꝑteriret trecen

tos hēbat camelos honuſtos nihil ali-
ud ferentes niſi ſolas claues theſauri
eiuſdē que claues de vaccaꝝ choꝛijs fa
cte erant oēs vt leuiꝰ ferri poſſent. Cō
putemꝰ modo ſi placet ⁊ videamꝰ vtꝝ
hoc ſtare poſſit. Demꝰ ad minus libꝛe
vij. claues ⁊ ꝙ quiſqꝫ camelꝰ adminus
dc. tulerit libꝛas eruntqꝫ claues q̃s vnꝰ
ferebat camelꝰ tria milia dc. fierēt itaqꝫ
claues tricentoꝝ cameloꝝ mille milia
⁊ .lxxxv. milia. Sed cum queqꝫ claues
adminꝰ ſit vniꝰ arche quot ſunt claues
totidez ꝓculdubio erūt ⁊ arche. Dent
itaqꝫ cuilibet camelo adminus due ar
che. ⁊ erūt camele archas ferentes qn-
genta ⁊ .xl. milia. Sꝫ ⁊ ſerui ꝯſuetudi-
nem diuitū quibꝰ maioꝛ cura de cuſto-
diendis diuitijs opoꝛtuit adminꝰ duoſ
camelos vnuz habere cuſtodem q̃ the-
ſauros cuz ſumma ſeruaret diligentia
vix etiam doꝛmitaret. Inuenirenturqꝫ
cuſtodes cameloꝝ .cc. ſexaginta milia.
N. aūt atteſtante didicimus q̄m exerci-
tus thoꝛe ꝑ domos ⁊ cognatōnes ⁊ fa
milias ſuas nō erat niſi octo milia .dc.

De fatuitatibus iudeorum dicendū dan precidiſſe lapidē magnum ⁊ ſimiliter Og rex baſan.

Non minꝰ ridiculoſum eſt illud
q̄ꝺ dicūt filijs ſcꝫ iacob pꝛem ſu
um ad ſepulchꝝ poꝛtantibꝰ. Fi
lios eſau ſimiliter patrē ad ſepulchꝛuz
deferentes cū magno comitatu eis oc-
curriſſe. Cū vtriuſqꝫ magnꝰ eſſet exerci
tus ⁊ ſingule ꝑtes ſepulchꝝ ſibi vendi
care vellent. Dan montē aſcendiſſe di-
cūt ⁊ tante magnitudinis p̄ſcidiſſe la-
pidē quāta multitudo eē poterat totiꝰ
exercitꝰ eſau. ipſamqꝫ molē capiti im-
poſitā attuliſſe ⁊ ſuꝑ hoſtiū cuneū eam
ꝓijciens oēs vno ꝓſterneret ictu. Cū-
qꝫ aduenientēs iam ambos cuneos ꝯcoꝛ-
des inueniſſet molē quaz attulerat in
mare ꝓiecit cuiꝰ magnitudine aq̄ ma-
ris terminos ſuos excedens duas ciui
tates ſui effuſione ſubuertit. Et ipe ſūt
q̄s longo tp̄e poſt pharao rex egypti fi
lijs iſrl' edificare p̄cepit. Nōne q̄ſo hec
adinuentio iuſte ſummo riſu digna vi
det. Cū em̄ Iacob filij .xij. tantūmodo
adhuc eſſent viri eſau de tribu ſua iam
cccc. exiſtebāt. nūc igit nūero filioꝝ ia-
cob aucto quanto magis exiſtimari p̄t
filioꝝ eſau numerꝰ fuiſſe tantā em̄ op-
tuit coꝝ eſſe multitudinē vt ⁊ filijs ia-
cob ⁊ toti egyptioꝝ genti q̄ cuz ioſeph
venerat obſiſtere potuiſſet. Nūc igitur
vnuſqſqꝫ iudicet quid hoꝝ admiratio-
ne ſit dignꝰ ſcilicet vel vbi tm̄ inuene
rit montem vel quo monte tam mire
magnitudinis molem vel quomodo
in capite tanti ponderis geſtare potu-
iſſet lapidem vt tam magnam pꝛoſter
nere potuiſſet cohoꝛtē. Nō ei minꝰ ſtu
pendū eſt illud monſtrū ꝙ Og rex ba-
ſan vidēs ingentē exercitū iſrl. dc. l. mi
lia ⁊ tria milia ⁊ .ccccc. viros a .xxx. an
nis ⁊ ſupꝛa exceptis mulieribꝰ ⁊ paru-
lis qui ſupputari nō poterāt molē in-
audite magnitudinis ſuo capiti impo
ſuit ⁊ cum ea expeditōnem totā ꝓſter-
nere voluit. ſed vppupa auis minima
moli illi ſupſedit ⁊ tamdiu eaz roſtro
ſuo ꝑcudit donec foꝛamen magnū iux
ta capitis eius quantitatez pacto mo-
les caput tamen ſiliens in eiuſdez hu-
meris ſubſedit. Capite aūt ſano ⁊ toto
coꝛꝑe incolumi foꝛtaſſis adhuc a collo
ſubleuaſſet niſi ad auctoꝝ ſubito denti-
um quantitas impediſſet. mox ei vt la
pis in colluz d̄ſcendit dentes ſibi repē-
te ita ſunt adaucte ꝙ cū voluit eaz ſub
leuare minime potuit. Quod moyſes
intuens cuius coꝛpus .x. cubitos habu
iſſe aſſerunt ⁊ totidem eius virgale aſ-
ſcribūt ſe ſuꝑ terram in modum ſalien
tis .x. cubitos erexit ⁊ cū in aliq̄ coꝛpo
ris loco cū virga ꝑcuteret. Si ergo cō

ptent.x.cubitos quib⁹ a terra eleuat⁹ est ⁊.x.cubitos eius corpis. et.x.alios q̄s virga in altū porrecta hēbat a terra ad summitatē virge.xxx.inueniēt cubitos: ſ cū intm̄ erect⁹ esset moyses vſque tn̄ summitas q̄ eum pcutere intendebat nequaq̄ vlteri⁹ attingere potuit q̄ ad eum modū q̄ sura iungit pedi que vulgo cauilla dr̄. In quoquidē pcussus ptinuo cadēs expirauit in hoc cognoscere quilibet pōt q̄ a planta pedis quā terre fixā tenebat vſq̄ ad nodū in q̄ pcussus est.xxx.cubitos hēbat.ab eo igit loco vſq̄ ad summū nō minus q̄ octingenti cubiti erāt.soluq̄ caput facile.x.cubitis pstare poterat.vñ sequit q̄ auis illa molē ipsam.x.cubitis pforauit. In q̄ facto quot sint miranda qd̄ ve poti⁹ mirer cū cōsidero stupeo vbi eñ vel tm̄ lapidē inuenire vel tm̄ pondus portare aut quō tā puula auis tm̄ tam durū tanq̄ spissum saxeū corp⁹ tā cito valuit penetrare. Quo ve pacto dentes ei tā subito crescere. aut q̄ ratōe tam imense ⁊ inaudite magnitudinis credend⁹ est fuisse cū pſertim lex dicat lectū ei⁹ ferreum.ix.cubitos habuisse q̄ ve pacto tant⁹ homo tām facili vulnere cecidisse.

Dicunt moysen in celū ascēdisse ⁊ ibi deuictis angelis legem accepisse:

Dicūt item iudei q̄ moyses p lege suscipiēda in celū ascendit ⁊ ibi cū angelis taliter altricatus sit. Dicebant eñ inquiūt angeli legē hanc deferre minime sinem⁹ quam nobis plusq̄ filijs israel necessariā scim⁹. Ad hoc moyses insolita visione pterritus nihil rñdere pſumpsit: sed domino se pfortante vt secure responderet et pcipiente angelis ait: Cum lex hoc regē dorū corporū pcepta ptineat nō satis cōsidero qd̄ vobis q̄ spūalis tm̄ creature estis sit necessaria. Angli quid ad hoc dicere nō habētes victi pticuerunt. De Moysi igit victoria deū risere ⁊ valde letatū esse dicūt ⁊ ita post triumphum cū lege alacrem descendisse. Quot q̄so diuersitates fatuitatis in hac ptinētur lascinia. quō eñ Moyses corpe mole depssus altitudinē celi pscendere potuit. Aut quō dari deo legem volente angeli phibere. quid iterū stolidi⁹ est q̄ dicere deū vno vincente ⁊ alio victo exultare ⁊ puerili more ridere. Item si angeli vt dicūt tam auidi illius legis retinende erant cur nō prius a deo eam q̄ sierant vel quid cōtentōnis pderat eis deseruire. poterant eñ legem istā etiam cū iudeis obseruare nec erat ratio cur eam moysi deberēt inhibere.

De fatuitatibus iudeorum dicentiū quendā noie iosue decepisse angelum mortis et in celum saltasse ac ibidem dei sententia remansisse.

Enarrant ⁊ aliam fatuitatē iudei que omnibus ridiculū prestat. Dicūt eñ angelum mortis cuidā viro apparuisse noie Josue filio leui doctori eiq̄ dixisse. Ad hoc veisse me scias vt aiā tuā suscipiā ⁊ moriar. Nequaq̄ inqt ille q̄ pmoues faciē nisi mihi pri⁹ padisū ondis. Susceptū igit angel⁹ in alis suis duxit ad locū vñ vidēt padisum. Calid⁹ aūt ille ⁊ alis ei⁹ elapsus est ⁊ in padisū se cadē pmisit. Angel⁹ aūt deceptū se esse dolens irato nimis vultu egredē ait vt moriar. Neq̄ q̄ ait ille vt egrediar. Cūq̄.ij.ac.iij.angel⁹ ad ipm cū magno clamore repeteret ⁊ ille ei⁹ vba negligēt pmot⁹ nimis angelus ad deum pergens hui⁹ rei q̄rimoniam fecit. Deus autem eum redire rogauit vt hominem illum ex dī nomine de paradiso egredi preciperet. Veniens itaq̄ angelus ad paradisum ait:

deus vt egrediaris ꝑcepit. Jurauit ille
ꝛ ait. Per deū nō egrediar. Redijt an-
gelus ad deū ꝛ dixit. Jureiurādo ſe nū
ꝗ̄ inde egreſſurū firmauit. Dans itaqꝫ
iudiciū deus rn̄dit oīa volumina vi-
te ꝛ actuū eius reuolue ꝛ diligēter rele
ge. ſi qn̄ eū iuraſſe ꝛ ꝑiuraſſe inueneris
mō quoqꝫ nihil ſibi iuraſſe valebit. Si
aūt vnq̄ꝫ ꝑiurū eſſe ꝓbaueris nō i hac
vice timebit. Volumia itaqꝫ oīa an-
gelꝰ ſtudioſe diſcutiens nunq̄ꝫ ꝑiuraſſe
inuenit. Dimiſit itaqꝫ victꝰ qui vt dicūt
vſqꝫ in ꝑſentem diē incolumis perma
net atqꝫ viuus. Conſiderare pn̄t iudei
q̄ꝫ riſu digniſſima in hoc notari poſſint
ſermunculo. Quid em̄ plus miremur
an fatuitatē angeli ꝗ calidā homis ar-
tem priꝰs nō agnouit. an hoiem audi
to ꝑ angelū dei ꝑcepto auſum fuiſſe iu
rare. an dicamꝰ dei impotentiā ꝙ nō ni
ſi ꝑ mendaciū eum de ꝑadiſo potuiſſꝫ
expellere. an aſcribamꝰ deo ignorantiā
ꝙ nō aliter ſcire potuit vtrū ꝑiurus fu-
iſſet niſi eius vite libros reuolui iube-
ret. patent hec omnia fatuiſſima eſſe.

Dicunt mortuos ſuos in ad-uentu meſſie ſuſcitādos vt iteꝝ terram incolant vbi plurima ꝺ reſurrectione tractantur.

Aſſerūt etiā iudei inuſitatū mi-
a raculū. ſ. mortuos ſuos poſt ca
ptiuitatis euaſionez reſuſcitari
vt terram incolant qꝺ multis auctori-
tatibus ꝓbare nitunꝣ. Primo auctori-
tate moyſi dicentꝭ ad ppl'm iſrl' Deut.
xxxij. Videte ꝙ ego ſum ſolus et non
ſit aliꝰ deꝰ ꝑter me ego occidā ꝛ ego vi-
uere faciā. ꝑcutiā ꝛ ego ſanabo. Cū er-
go deꝰ ſe occiſurū ꝓmittat ꝛ viuificatu
nō vi ꝑdicta fidei abijcienda. ſꝫ h̄ aucto
ritas a rōnis exorbitat ſemita. qꝛ h̄ ver-
bum ad oñdēdū oīpotentiam ſuam
dixit nō ꝙ ipe ſuos mortuos ſuſcitatu
rus ſit. nec eſt negandum quin a die ꝗ

ſe deus ꝓmiſit hoc facturū vſqꝫ in dieꝫ
ꝑſentez concedamꝰ hec miracula feciſ-
ſe. quia ipſe mariā ſororez moyſi ꝓphe
Job. Ezechiā. Naman. ꝛ alios q̄ꝫ pl'es
cū voluit ꝑcuſſit ꝛ cum voluit ſanauit.
Itē ipē in vna nocte oīa egipti ꝑ̊genita
interfecit. ꝛ ſub vnius noctis ſpacio in
caſtris ſennacherib centum octoginta
milia occidit. Sꝫ item ecōuerſo in ma
nu helie filiū vidue in manu aūt hely-
ſei ſunamitis filiū ſuſcitauit. Sic ergo
oīpotentē mortuos ſuſcitaſſe nō ne-
gamꝰ. quin oēs homies in die iudicij
ab eo reſuſcitandos ꝛ ꝯfiteamr ꝛ creda
mus. Sed qꝺ adijciūt. qꝛ ſcꝫ denuo ter
ras inhabitaturi ſint nō credimus. di-
cet iudeus hoc nō debet videri cōtra fi
dem eſſe cū ab helia vel ab heliſeo re-
ſuſcitatꝰ poſtea longā vitā duxerit vxo
rē habuit filios genuerit ꝛ priſtina hu
mana vite cuncta officia ipleuerit. Re-
ſpōdeꝣ ꝙ verū ē ꝛ bn̄ potuit eē vl' ꝑ mi
raculū vel ꝑcem ſcriuiri qꝛ corpꝰ nōdū
erat diſſolutū q̄ꝫuis etiā hoc neq̄ꝫ cre-
deremꝰ niſi teſtimoniū ſuꝑ hoc ꝓpheti
cū haberemꝰ. Verū ea ꝗ ꝯtra vſum cō
tingere ſolēt fides hoꝝ ſuſcipe facile ñ
ſolet niſi taliū ꝯfirmareꝣ aucte ꝓpheta-
rum quibus omniū fauor applaudat
populoꝝ ꝛ ea ipſi aptiſſime loquūtur
ꝓphete. hoc autem nullus aperte pro-
nunciauit ꝓpheta. Sed cum iudeorꝫ
hoc dixerūt doctores nemo tamen ex
his qui ante xp̄m fuerūt iſtud predix-
it ſequaces autem errorem hunc inue-
nerunt vt iudeoꝝ gens in ſua ꝑſiſteret
infidelitate. Scd̄o nituntur ꝓbare in-
tentū iudei auctoritate yſaie. xxvj. vbi
ait viuent mortui tui interfectiqꝫ mei re-
ſurgent expgiſcimini ꝛ laudate ꝗ habi
tatis in puluere. Sed hec verba neq̄ꝫ
oſtendunt mortuos iudeorum ad ha-
bitandū terram reſuſcitari. qm̄ ſi dili-
genter qꝺ dī attendamꝰ nec mortuorū
reſurrectōnez ibi patenter prefiguratā

inuenie(m)⁹ alioquin ꝓpha ſibimet con-
trari⁹ eē videbit̃ cū in ſupioꝛib⁹ dixerit
moꝛiētes nō viuēt gigātes nō reſurgēt
qđ igit̃ a nature vſu diſſentit ⁊ ſenſui ꝓ
phete ꝯtrarietatē vigerit. nequaꝗ̄ ſm
libitū vniuſcuiuſꝗ̄ ad ſenſum nature
ꝯtrariū oꝫ expom cum alter ſano ſenſu
poſſit intelligi: niſi neceſſaria rō ita id
coegerit accipi. Qđ ſiqs intelligere ce
pit attendat ꝙ pdictū verbū duob⁹ mo
dis intelligi pōt. Vno mō vt vel de ex
tremi iudicij ſuſcitatōe dictū credatur
vel reſuſcitatōis noīe captiuitat̃ euaſi-
onem ſignauerit. Hic aūt ſenſus ma-
gis ad lrām ꝑtinere videt̃ cū paulo ſu-
peri⁹ ꝓpha ſue gent̃ captiuitatē ⁊ affli
ctionē defleuerit. Statimꝗ̄ diuine ꝓ
miſſionis et pietatis ſolatiū intulit di-
cens: viuēt mortui interfecti reſurgēt.
Nec hāc euaſionē quolibꝫ incerto tpe
ſꝫ poſt modicū tp̄s euenturā ꝓnunciat
dicēs. vade ppl̄s me⁹ intra cubicl̄a tua
claude hoſtia tua ſup te aſcondere mo
dicū ad momētū donec tranſeat indi
gnatō mea hec ad captiuitatē ꝯgruen
ter referunt̃. Tercio nitunt̃ intentū ꝓ
bare iudei ex verbis Dan. in ca. xij. vbi
dicit̃ multi d̄ his q̄ doꝛmiūt i terre pul
uere euigilabūt alij in vitā eternā alij i
obpꝛobꝛiū vt videāt ſp ſꝫ hec auctas tā
to longi⁹ ab intentōne iudeoꝛū diſcre
pat ſupꝛadicta quāto euidenti⁹ de vlti
mo iudicio intelligit̃ fuiſſe dicta in illa
enī reſurrectōne ibūt vel in vitā etnam
vel in obpꝛobꝛiū ſempiternū. Quarto
explicant ad intentū ſuum iudei aucte
ezechielis in ca. xxxvij. q̄ cum plures
moꝛtuos diuina ſuſcitaſſet ꝟtute d̄ fu
turis quoꝗ̄ his vaticinat⁹ ē verbis. hec
dicit dn̄s de⁹. Ego aperiā tumulos ve
ſtros ⁊ educā vos de ſepulchꝛis veſtr̃
ppl̄s me⁹ ⁊ inducā vos in terram iſra-
hel ⁊ p⁹ pauca ⁊ requieſcere vos faciā
ſup humū veſtrā. Ecce ⁊ moꝛtuos ſu
ſcitandos ⁊ terras ſuas inhabitaturos
aptiſſime ꝓpha atꝗ̄ indubitāter oñdit.
Rñdet̃ ꝙ pdicta auctas de reſurrectio
ne moꝛtuoꝝ in die iudicij intelligēda
ē nec ē inſtātia illi⁹ ꝙ dr̄ in fine requieſcā
vos faciā ſup humū vr̄am qm̄ requies
iſto mō pōt accipi vt aīam ſignificet re
quieſcere in coꝛpe qđ nō imerito terre
noīe de q̄ ſumptū ē exprimit̃ teſte inſu
per ſcptura q̄ freqnt̃ illud noīe terre ap
pellat. Ait etiā moyſes foꝛmauit deus
hoīem de limo tre. ecce hō cum ex. iiij.
elemētoꝝ ſit ꝯiūctōne pfect⁹. de tra tm̄
q̄ vnū eſt elemētū dr̄ fact⁹ ſꝫ nō incōue-
niēter q2 trē noīe ſignat coꝛp⁹ poſſum⁹
ḡ intelligē qđ dic̄ q2 faciet eos requieſce-
ſup humū ſuā ꝙ aīa redibit ad coꝛp⁹ et
iudicabit vtrūꝗ̄. Hic aūt ſenſus i illi⁹
ꝓphe explanatōe ꝯcipi pōt ſano intel-
ctu. ita vt nec ſcptura aliq̄ nec rō vlla vi
deat̃ ei ꝯtra. Quicqd āt in tenebꝛoꝝ di
ctis ꝓphaꝝ multi pōt accipi modis. ita
vt qs eā exponēs nec a ſcpture teſtimo
nio. nec a rōnis exoꝛbitat ſemita nihil
eſt incōueniens ſiqs eā diuerſo ſꝫ iuſto
expoſuerit ſenſu. Si cui⁹ āt talis ſit ex
poſitio q̄ vel a ſcptura vel a ratōne aut
ſit aut videat̃ extranea ea iuſto iudicō
carere virib⁹ ē eſtimāda. Quō aūt pdi
cta iudeoꝝ ſnīa ſcripture ſacre eſt ꝯtra-
ria diligēs lectoꝛ attendat. Dauid pꝛo-
pheta de moꝛtuis taliter inqt ſepulcra
eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. tabernacula
eoꝝ in ꝓgenie. Itē de eadē re introibit
vſꝗ̄ in ꝓgenies pr̄m ſuoꝝ ⁊ vſꝗ̄ in eter
nū nō videbit lumē. Itē alibi ſpūs per
tranſibit in illo ⁊ nō ſubſiſtet ⁊ nō cog
ſcet ampli⁹ locū ſuū. Item alibi ſicut vul
nerati doꝛmiētes in ſepulcris q̄ꝝ nō es
memoꝛ amplius ⁊ ipſi de manu tua re-
pulſi ſunt. Iob etiā idem ſentiens dic.
memento quia ventus eſt vita mea: et
nō reuertet̃ oculus me⁹ vt videat bona
nec aſpiciet me viſus hoīs oculi tui in
me ⁊ nō ſubſiſtam ſicut cōſumitur nu-
bes ⁊ ptranſit ſic qui redūdenit ad infe

ros nō aſcendet nec reuertet̃ vltra i do
mū ſuam nec cognoſcet eum amplius
locus eius. Item alibi vadam ⁊ nō re-
uertar ad terram tenebroſam. Itē ideꝫ
hō cū dormierit nō reſurget. Salomō
etiam his ꝑſona ſentit dicens. viuētes
ſe ſciūt eſſe morituros mortui vero ni-
hil nouerūt amplius nec habent vltra
mercedem ꝙ obliuioni tradita eſt me-
moria eorum. amor quoqꝫ et odium et
inuidia ſimul ꝑierūt nec habent parteꝫ
in hoc ſeculo ⁊ in ope qđ ſub ſole geri-
tur. Ecce ſalomon ſapientiſſim⁹ cetero
rū auctoritatib⁹ concors exiſtit ꝙ mor
tui ad hoc.ſ. vt terras inhabitent reſu-
ſcitandi nō ſint. ⁊ tamen ꝙ qñqꝫ reſur-
gant teſtimoniū ꝓhibet dicens ꝙ non
habent ꝑtem in his q̄ ſub ſole gerūtur
ſcꝫ in terris. Per hoc videlicet innuēs
ꝙ in his ꝑtem ſint habituri q̄ ſupra ſo-
lem ſiūt.ſ. in celeſtib⁹. Dicet hic iude⁹:
oſtendiſti ſniam meaꝫ contrariā eē au-
ctoritatibus ſacre ſcripture ⁊ dixiſti eti
am ꝙ erat rationi ɔtraria vellem ſcire q̄
modo hoc intelligi poſſet. Rñdet̃ nō-
ne tu iudee credis ꝙ cū veſtre reſurrex
erit mortui aduenıente vncto adam q̄
qꝫ ⁊ ſeth. mathuſalē. abraam. yſaac. ⁊ ia
cob ⁊ aaron. ceteriqꝫ pr̃iarche ⁊ ꝓphe et
oēs iuſti qui ante aduentū ei⁹ obierūt
pariter cū eis ſint reſurrecturi. ⁊ oīa
humana genera officia agentes ⁊ pati-
entes priſtinoſqꝫ rerum ritus colentes
antiquo more terras ſint inhabitaturi.
⁊ aarō ⁊ filij eius ſacrificijs vt olim ob
laturi. ⁊ a moyſi vt olim ſacerdotibus
veſtimentis induendi ſint. Hec nega-
re nō valet iude⁹. qꝛ doctores ſui cūcta
affirmāt. Tūc ergo quero q̄s nam erit
maxim⁹ pontifex dicet iudeus ꝙ aarō.
Quid ergo de eleazaro finee. multiſqꝫ
alijs tūc fiet qui olim omnes fuerunt
pontifices ſummi erunt ne ſemel oēs
vno tempore maximi pontifices an il-
lius ordinis dignitate priuabunt̃ ſi di-
xeris viuente aaron eos ſummo ſacer-
dotio fungi nō poſſe. quid ergo ꝓderit
eis reſurgere. Plus eñ ad dedicus et
incommodum q̄ʒ ad decus ⁊ vtilitateꝫ
erit eis reſurgere. meliuſqꝫ ei fuiſſet in
morte ꝑmanere q̄ʒ erūpnoſam ducē vi
tam licet ⁊ moyſi lex in h̄ facto deſtru-
atur q̄ preceptū habet̃ ne q̄s maiori ſub
limat⁹ ordine vlteri⁹ ad minorem ſecū-
do ducat̃. Si aūt omnes in ſummi ſa
cerdotij ordine eq̄les eſſe futuros con
ceſſeris honorem ſuū adimis. qꝛ null⁹
int̃ ꝑlures equales excellentē pōt ha
bere honorē. Preterea multis pontifi-
cib⁹ multa ſunt neceſſaria templa. Ex
hoc ergo aliud incōueniēs.ſ. legis de-
ſtructio ſequit̃ ꝑcipiētis. ne pluſqꝫ vnū
ſacerdotē nec pluſqꝫ vnū exiſtere tem-
plū. Ex q̄ ſequit̃ neceſſario iudeos aut
nouā legē habituros ꝯcedere aut moy
ſi legē nequaqꝫ totā ɔſiſtere poſſe. que-
ro etiā vltra. Nunqđ plures reges ha-
bituri ſunt iudei an vnū. Rñdere debꝫ
iude⁹ ꝙ vnum ſicut ꝓpheta ezechiel ꝓ-
hibet teſtimonium dicens vnū paſto
rem omnes habebūt: qꝛ ſi plures fue-
rint concordes eſſe nō poterūt ⁊ regis
pacem deſtruent. Et tūc quero vlteri⁹
a iudeo. q̄s erit ille rex reſpondebit ꝙ
vnct⁹ in cui⁹ aduentu captiuitatē ſe cre
dūt euaſuros ⁊ ſuos mortuos ſuſcitā-
dos ⁊ eorū moderamē hr̃e impij. De-
re illud dictum aliqđ coloris hr̃et ſi vn
ctum illum hominem hij crederent et
deum. Si vero vt credūt homo tm̄ fu-
turus ſit. qđ tūc abraam yſaac ⁊ iacob
ſunt facturi moyſes etiam ceteriqꝫ pro
phete. nunqđ ei⁹ ſubijcient̃ ditōni. Rñ
det iude⁹ ꝙ ſic. qꝛ ſic ſamuel ſubiectus
eſt ſauli ⁊ helias achab regi ⁊ heliſeus
Ioram et alij multi prophete regibus
ſuis: ſed hec ſimilitudo nō cōuenit ꝓ-
poſito p̄ſenti. Nam ⁊ ſi ꝓphe q̄ minime
reges fuerūt regib⁹ ſubditi fuerūt non
ideo ɔuenit aut ē neceſſe vt rex ꝓpheta

cuiꝗ terreno regi ſubijciat᷑ velut abra-
am ⁊ dauid ⁊ ioſue. quoꝝ quiſꝗ rex fu
it atꝗ ꝓpħa. moyſes etiã q̇ rex ⁊ ꝓpħa ⁊
legiſlator totius extitit ꝑpl'i. cui leg' li
ber tale teſtimoniũ ꝑhibet dicẽs. ñ ſur-
rexit ꝓpħa vltra i iſrl' ſicut moyſes quẽ
noſcet dñs facie ad faciẽ in oĩbus ſig-
nis atꝗ portentis q̃ miſit ſup eũ. nõne
cum iſti tanti taleſꝗ viri reſuſcitati illi
us fuerint vncti viri ſubiecti. nõne q̃ſo
multo meli⁹ fuiſſet eis ne ſuſcitarẽtur.
Preterea duo inde incõueniẽtia ꝓue-
niũt. ſi eñ minor eſt eo moyſes ſcptu-
ra mentit᷑. ſi aũt maior tanto plus vili
ficat᷑. Si dicat iude⁹ ꝙ ille rex erit moy
ſes tũc quero. Quid ergo ille vict⁹ fa-
ctur⁹ eſt. Quid etiã abraã yſaac ⁊ iacob
ſunt facturi quos moyſes ipẽ dũ viue-
ret in tanto p̃cio hẽbat ꝙ cum aliquid
a deo implorabat ꝓ coꝝ amore ſe ade-
pturũ orabat. Ecce quõ ſunt poſiti iu-
dei in magno diſcrimine in hac mate-
ria. Quero a te vltra iudee ſi noſti. nũ-
quid illi q̇ tũc ſuſcitãdi ſunt mortui na
turã ⁊ ꝑtãtem hẽbunt filios generãdi
Rñdebit iude⁹ ꝙ legis p̃cepto ad h̃ cõ
ſtringent᷑. ergo cũ lex ꝓcreare filios p̃-
cipiat nouã eos legẽ habituros demõ
ſtrat qḋ eſt cõtra fidez ſuã. Rñdebit iu
deus ꝙ eis inhibita eſt generatio nõ le
ge ſ; natura. ſ; hoc ſtare nõ põt. q꞉ audi
tus abhorret ⁊ mens refugit credẽ ani-
mal aliquod nõ eẽ cui naturale ſit ge-
nerare nõ poſſe niſi aliq̃ interueniente
accidẽte q̇ vero hõ accidente aliq̃ int᷑-
ueniente vim generãdi amittit nec ſa-
cerdos eſſe nec teſtimoniũ ꝑhibere nec
iudiciũ põt facere. ꝙ ſi naturã ipſaȝ di
xerat eſſe nouã nõ debent eos dicẽ re-
ſuſcitandos ſ; nouam creaturã futurã
ſimiliter poteſt in forma tñ nõ in na-
tura tota. comedent quidẽ ⁊ bibẽt: ſed
nõ generabũt. Concedit ergo iude⁹ ꝙ
quemadmodum cetera humanitatis
officia ſic ⁊ generãdi naturã habebunt
a deo vt mulierẽ quotidie ꝯcepturaȝ ⁊
quotidie paritură credãt. Sȝ hoc qḋ di
cũt iudei eſt ita fatuum ꝙ vix humane
aures audire pñt. vt eñ q̃ dicunt vera
eſſe fatear. ſ. vt in vnctũ et credituri ſũt
omñs ⁊ reſuſcitãdi cũ quotidie filios ꝓ-
crearent ꝑfecto nec terra eos caꝑet eti-
am ſi dupliciter maior eẽt aut pontus
etiã terra fieret a deo loci coartarentur
anguſtia ꝙ non haberent q̇ colere poſ-
ſent arua. imo inde ſemꝑ eſſet int᷑ eos
ꝓ terre ãguſtia certamẽ ⁊ rixa. Itẽ cuȝ
ſuſcitabunt᷑ omñs redibit quiſꝗ vir ad
vxorem ſuã quã habuit aut aliã hẽbit.
Rñdet iudeus ꝙ quiſꝗ rehabebit ſuaȝ
q꞉ hoc erit leticie ꝯſũmatio. Tũc ergo
quero illa mulier q̃ p⁹tres vel plures
habitos maritos ẽ mortua in reſurre-
ctõne quẽ ex his eſt habitura. Nam ſi
primũ habiturã rñdet lex moiſi deſtru
etur dicẽtis, ꝙ poſt ſcd̃m nõ debeat re-
dire ad primũ maritũ. Si vero aliũ ꝗ̃
primũ habituram reſpondeat in eo eti
am eſt deſtructio legis eas nanꝗ legi
iubente primo viro viuente nec eaȝ re-
pudiante cuiꝗ nõ ꝑpterat nubere. Sȝ
ecce cũ tot ſuſcitati cũ tot poſt eos fue-
rint nati quilibet hoꝝ q̃nꝗ erunt mori
turi. Reſpondet iude⁹ ꝙ immortales
exinde remanebunt. ſed ratio demon-
ſtrat ꝙ dicit ſtare nõ poſſe cũ eñ hõ co
mederit biberit generãdi vſum habue
rit neceſſe eſt ꝙ ex. iiij. elementis cõpo
ſitus ſit. quicq̇d aũt taliter ꝯpoſitũ eſt:
illud etiam corrumpi neceſſe eſt. ergo
⁊ eos mortis corruptõni cũ taliter cõ-
poſiti ſint ſubiacere neceſſario ꝯcludit
Rurſus ſi imortales fuerint iaȝ nequa
ꝗ̃ ſpũale qḋ non eſt hoim eis ꝯueniat:
q꞉ nec ei⁹ ſubijcient᷑ diffinitõni. Diffini
tio eñ hominis eſt animal rõnale mor
tale: ſed de immortalibus hoib⁹ diffini
tio iſta p̃dicari nõ põt quare nec ſpũa-
lis hõ. vnde ꝑ hoc medium colligit᷑ re-
cte vt q̇s iudei vocant hoĩes. homines

non ſint qđ eſt incõueniens. Itẽ ſicut ſupius dictũ eſt multitudini eoꝝ ſpacium totius terre non poſſet ſufficere ſi ipam maximã multitudinẽ immoꝛtalẽ aſſeram⁹ cũ ſupꝛa ſine intermiſſione eos generaturos eſſe diximus. Et ſi ad lapidũ modũ ſibimet ſupponerentur nullaten⁹ in duplicato terre ſpacio ꝯcluderent. Dicet iude⁹ ſi nõ poſſum eos defendere imoꝛtales ſaltẽ moꝛtales ꝯcedã. ğ ſi moꝛituros eos eẽ cõcedit volo. Dicat illa reſurrectio vtꝝ erit eis ad penã an ad coꝛonã. Rñdet iudeus ꝙ ad glĩam ꝛ honoꝛẽ illa reſurrectõ erit vt vncti gloꝛiã ꝛ regnũ cõſpiciant. ꝛ pfectã coꝛpis ꝛ coꝛdis habeãt leticiã Dicãt ğ iudei qđ interim ſentiãt đ ſtatu bonoꝝ donec reſurgãt. ſ. vtꝝ i peniſ an in qete vſqꝫ ad reſurrectionis tpũs pmaneãt. Rñdet certiſſimũ eſt eos eẽ cum deo beatitudine pfrui. Si ğ vt aſſerunt ita eſt reſurrectio illa potius ad penã ꝙ̃ ad coꝛonã: futura eſt. cum eñ nunc eterne vite munere gloꝛient cur iteꝝ in coꝛpoꝝ ergaſtuliſ retrudentur niſi vt fame ſiti vigilijs et varijs atqꝫ inumeris denuo cruciatib⁹ agitent. qn inſup ſm eoꝝ ſententiã ſcõe moꝛtis timoꝛeꝫ ꝛ penã ſuſtinebãt his oĩbus ſatis cuilibet patet reſurrectionẽ illam magis illis ad dedecus ꝙ̃ ad honoꝛeꝫ ꝛ gloꝛiã fieri. Rñdet iude⁹ qꝛ ꝛ ſi nunc in quiete ꝛ delicijs pmanent de qbus ad coꝛpm ſint redituri anguſtiaſ. cum tanta eis exultatio erit vncti pñtiaꝫ cernere ꝛ eius regno exultare hieroſolymis vt olim habitare in templo veteri ritu ſacrificare ꝛ vt coꝛpoꝝ pena ſit eiſ nulla ꝛ quã mõ habent requies habeatur poſtea ꝓ minima. Sed hoc ꝙ dicunt a veritatis exoꝛbitat ſemita null⁹ eñ preſentiſ mũdi honoꝛ ꝛ gloꝛia eterne vite quieti ꝛ delicijs comparatõne conuenit aliqua. quia nec vno momẽto quiſqꝫ huius mundi poterit ſine laboꝛe ꝛ pena vti delicijs. illius autẽ bre vite gloꝛia nulla intercedẽte moleſtia pmanet perpeſ ꝛ cõtinua ꝑcipue cum eoꝛum teſtent doctoꝛeſ omnem huius mundi honoꝛem ꝛ gloꝛiã idem eſſe ad illius vite delicias qđ eſt vnum ad. lx. Patet inſup cuilibet niſi totius rationis ſit expers incompabiliter magis eſſe gaudiũ cernere deũ ꝙ̃ talẽ qualeꝫ ipi dicunt vnctum qui futurus ſit homo tm̃. Dicat ergo iude⁹. quid finaliter de reſurrectione ſuoꝝ moꝛtuoꝛum ſentit. Vere eoꝝ credulitas eſt. et fideſ certitudo ꝙ reſuſcitandi pꝛofecto comedendi etiã ꝛ bibendi ſiue generãdi ꝛ naturã ꝛ vſum ſint habituri ꝛ p⁹ mille annoꝝ trãſacta curricula in ppetue beatitudinis ꝛ imoꝛtalitatis regnũ ſine aliqua moꝛte trãſferendi. Sꝫ h ſtare non pt qꝛ ſi immoꝛtales cõcedit ad priſtinũ incõueniens redit infra mille etẽm annos intm̃ multitudo ꝓpagabitur eoꝝ vt nullo mõ intra terre ꝯcludi valeant ambitũ. multo igit minus ad incolendos agros vllũ ſuperit ſpaciũ. Inſup ꝛ illđ qđ ſupꝛadixim⁹ eſt i queſtione. ꝙ pĩarche ꝓphete ꝛ oẽs iuſti q iam fulgebant in gloꝛia nouis denuo penis ſbdant reducti ad coꝛpa. Item aliud oĩe eñ qđ comedit ꝛ bibit ꝛ gignit delectat etiã ac triſtat ꝓculdubio ex qtuoꝛ elementis ꝯpoſitũ nõ dubitatur. Quõ ãt ꝙ ex his ꝯponit ꝛ paſſionibuſ ꝑdict afficit cũ eiſdẽ affectõib⁹ ſine mutatõe in regnũ illud tranſferet Sꝫ vt oĩa ꝯcedam⁹ qđ nam de his ſũt dicturi q aduenĩente vncto et poſt ſũt naſcituri moꝛituros ne aſſerent vl nõ. Rñdet iude⁹ ꝙ moꝛient in xp̃i regni fine. Quid igit faciẽt pentes eoꝝ i moꝛte ipoꝝ. meli⁹ nãqꝫ illis foꝛet nõ reſurgere ꝙ̃ tm̃ doloꝛẽ ex eoꝝ moꝛte ſuſtinẽ Dicet iude⁹ concedam⁹ ğ eoſ non eſſe moꝛituros ſꝫ h ſtare non pt. qꝛ tũc mẽtiretur ſcriptura que dicit dauid i pſ.

Quis eſt homo qui viuet ⁊ non vide
bit mortē. Vndiq; igit̃ ſi perpendūt
iudei eis ſemite ratōniſ ⁊ diffugij ſunt
clauſe. q̄ nullatenus eo mō quo dicūt
fieri poſſit mortuorū reſurrectio ꝗ tām
fatua poſitio relinquat̃ credulitas iu-
daica q̄ ſui mortui ſint reſurrecturi vt
iterū terrā incolant.

De reſiduis fatuitatibus iudeorum.

D Icunt etiam iudei multa vana
ꝯ deum. dicit rabi ſadue. Quid
eſt illud qd̄ non fuit reuelatum
iacob. cum tn̄ eēt ꝓpheta. Rn̄det q̄ Io
ſeph filius eiuſ non erat mortuus ⁊ q̄
fratres ſui vendiderant eū. ⁊ dicit q̄ ra
tio eſt q2 in hora venditionis eiuſdem
querebant fratres eius aladma. i. ma-
ledictionem. ꝓ quocunq; illud reuelā
te ⁊ ſimiliter aladma non pt̄ poni niſi
ad minus ſint decem hoies. ⁊ q2 ipi n̄
erant niſi nouē ꝯmiſcuerunt in predi-
cta aladma deū ſecum vt eſſent decē ⁊
ideo dicunt q̄ de⁹ nō eſſet auſus reue-
lare iacob. Item dicunt in ſabba i ca.
qd̄ incipit rabi aquiba q̄ qn̄ Moyſes
aſcendit in montē q̄ inuenit deū i ma
nibus tenentē rotulū legis et faciebat
coronas lr̄is ⁊ moyſes nihil dixit. Et
dixit ei de⁹: quare me nō ſalutas. Re-
ſpondit ipe. quō dn̄e eſt ſeruus q̄ debe
at ſalutare dn̄m ſuū. Et dixit ei de⁹. ve
rum dicis. veruntamē ex q̄ veniſti ad-
iuua me. Item dicit in p̄dicto ca. q̄ in
die iudicij dicit dn̄s yſaac. tui filij pec-
cauerunt volo condemnare eos. Et re
ſpondebit yſaac. Dn̄e etiā ſunt filij tui
q2 tu ſcripſiſti in lege tua. filius meus
primogenitus iſrl̃. Ego volo q̄ venia-
mus ad computū videam⁹ q̄nta eſt vi
ta hois. lxx. anni: āmone. xx. in quibuſ
adhuc nō eſt homo in etate in qua de
beat ſibi imputari pctm̄ remanēt. l. tol-
le medietatē tpis. ſ. tps noctis in q̄ ho
mines dormiūt ⁊ remanēt. xxv. remo-
ue medietatē tpis. q̄ expendit in facie
do orōnem ⁊ in comedendo ⁊ bibēdo
et remanent. xij. anni cū dimidio. hos
xij. annos cū dimidio diuidam⁹ inter
me ⁊ te ⁊ faciam⁹ illos liberos a pena
ecce magna vanitas ac ſi de⁹ neſciret
p̄dictum ꝯputū anteq̄ yſaac oñderet
ſibi. Item dicit in rabba meſtiba i ca.
qd̄ incipit cohet. q̄ in illo tpe q̄ fuit or-
dinatum thalmuth q̄ die quadā deus
ſtabat in magna diſputatiōe cū illis q̄
ſunt in ſtudio celi ſup certū caſum le-
pre. vtrū. ſ. homo in q̄ illa accidit debe
at iudicari mūdus vel nō ⁊ deus dice
bat q̄ ſic. ⁊ illi de ſtudio tenebāt q̄ nō.
Et dixerunt. q̄s examinabit ⁊ ꝯcorda-
runt q̄ fieret ad examē vnius doctorū
cuius nomē erat raba filiuſ nahami ⁊
illa hora in vno pūcto fuit rapta aīa
illius a corpe ſuo ⁊ dedit ſniam ſicut de-
us. Item querūt in abodazora. ca. j. in
quo deus ſe intromittit p totā diē ⁊ re
ſpondent. Tribus p̄mis horis ſtudet i
lege. ⁊ tribus horis ſecūdis docet pue
ros q̄ mortui ſunt parui. trib⁹ alijs ſtu
det ad iudicandū totū mundū. Et qn̄
vidit q̄ eſt dignus punitione ſurgit a
throno iudicij ⁊ ſedet in throno pieta
tis. tribus vo vltimis horis ſedet ⁊ lu
dit ⁊ ridet cum leuiathan. Item que-
runt vlterius ex q̄ diximus ſiunt de die
q̄d ergo facit de nocte Rn̄det q̄ de no
cte equitat ſup vnū cherubin velociſſi
mū ⁊ viſitat decē ⁊ octo mille mūdos
quos creauit. Item querūt vlteri⁹ an
teq̄ crearet mundū quid faciebat de⁹
Reſpondent q̄ ibat creando mundos
⁊ deſtruendo illos. Item dicunt in ra-
ba bachera in ca. ham nober ⁊ hacoſ
ma preparatus eſt de⁹ ad faciendū cōui-
uium iuſtis de carne leuiathan. et q̄d
dabit eis ad bibendū vinū qd̄ ſtat con
ſeruatū in vuis ſuis a principio mūdi
vſq; ad illā horā. Item dicūt in canhe
drin in ca. qd̄ incipit cathollue mama-

ker ꝙ tres fuerũt q̃ peccauerunt in lu
xuria cum fuerũt in archa noe.ſ.canis
coruus ⁊ cham.⁊ ideo oẽs tres fuerũt
ↄdemnati. Canis fuit cõdemnatus i h
ꝙ ligat cũ femella. Coru⁹ in h ꝙ emit
tit ſemẽ p os. Cham in hoc ꝙ maledi-
xit eum noe. Item dr in nida in ca.qđ
incipit hamapolẽ ꝙ imerim ꝙ creatu-
ra eſt in ventre matris hʒ quandam can
delam ſup caput ſuuʒ cum qua videt
ab vna parte mundi vſqʒ ad alteram ⁊
ſcit totam legem ⁊ oẽs ſcientias. ⁊ i
hora qua exit de ventre venit angelus
⁊ dat ei vnũ ictum in ore ⁊ facit ꝙ tra-
dat obliuioni quicqđ ſciebat. Item di
cit in eodẽ libro in ca.qđ incipit ayſay
⁊ in barabot in ca.qđ incipit harror ꝙ
og rex baſan quẽ cõqueſtauit moyſes
anteq̃ moreret fuit in tpe diluuij reſer
uatus hoc eſt magnũ mendaciũ ꝓpter
duo. Primo qr a diluuio vſqʒ ad tps
in quo conqueſtauit moyſes predictũ
og fuerunt noningẽti anni. Secũdo
quia eſt ↄtra textuʒ ſacre ſcripture vbi
ponit ꝙ ſolũ noe ⁊ filij ſui cũ vxoribus
eoꝝ fuerunt reſeruati. Item dicunt in
bulim in ca.qđ incipit helũterohos ꝙ
vnus leo eſt in mõtana vlam q̃ eſt ita
magn⁹ ꝙ habet.ix.cubitos ab vna au
re vſqʒ ad alteram.⁊ dicit rabi ioteff ꝙ
ſunt.xv.cubiti.⁊ dicunt ibi ꝙ ſemel q̃-
ſiuit imꝑator a rabi oſua et dixit ei qđ
excellentie eſt deo ꝙ compat eum ſcri
ptura leoni cum equus vnus ſit ſuffi-
ciens ad occidendũ leonem. Reſpon-
dit rabi oſua.ſ.cui leoni compatur di-
co tibi ꝙ leoni de vlam ⁊ dixit ei impe
rator multũ vellem videre eũ ⁊ illa ho
ra rogauit rabi oſua deum et extraxit
eum a mõtana illa ⁊ venit verſus Ro
mam.⁊ qñ venit in diſtantia trecẽtaꝝ
leucaꝝ dedit vnũ rugitum. ⁊ oĩs mu
lieres que erant pregnantes in roma
abortauerunt ⁊ muri ciuitatis cecide-
runt. ⁊ quando appropinquauit am-
plius per.c.leucas ſic ꝙ diſtabat p.cc.
leucis a ciuitate romana dedit alteruʒ
rugitum ⁊ illa hora ceciderunt omnes
dentes omniũ exiſtentiũ i roma ⁊ im-
perator cecidit a throno ſuo in terram
⁊ dixit rabi rabi oſue fac orationẽ deo
vt redeat ad locum ſuũ ⁊ illa hora re-
uerſus eſt. Item dicunt in rabacam in
ca. qđ incipit hamober ⁊ baceſma dic
raba. Ego vidi vnam ranam que erat
ita magna ſicut vna villa.lx.domoꝝ.
⁊ venit vnus coluber ⁊ deglutiuit illũ
colubꝝ ⁊ deinde volauit ⁊ ſedit ſuper
vnũ ramũ vnius arboris ⁊ dicit rabpa
pa ſi non accidiſſet mihi ita fuiſſe non
credideram. Item dicit ibi raba. Iba-
mus p mare ⁊ ambulabat nauis ſup
caudam vnius piſcis ⁊ ambulauit ſu-
per eam tribus diebus ⁊ tribus nocti-
bus nec plus nec minus ⁊ piſcis ibat
contra orientem nauis vo ↄ occiden-
tem ⁊ quid cogitas ꝙ nauis non ibat
velociter interroga rabdemi ⁊ dicet ti-
bi inq̃ntum vnus homo poſſet calefie
ri ambulabat.xl.leucas.et qñ fuimus
ꝓpe terram vidimus homines piiciẽ-
tes ſagittas cum baliſtis ⁊ veloci⁹ ibat
nauis q̃ ille ſagitte. Item dicit rabi ſe
ler fuimus in vna naui ⁊ vidim⁹ vnaʒ
auem qui erat in aqua maris ⁊ ibat ſi-
bi aqua vſqʒ ad collum.⁊ ego volui de
ſcendere ibidem ad balneandum cogi
tando ꝙ nõ eſſet aq̃ multũ profunda ⁊
audiui vnã reuelationem q̃ dixit. Ca-
ue tibi ne deſcendas.qa.vij.anni ſunt
ꝙ cecidit ibi vnũ manbrium et adhuc
nondũ acceſſit ad terram. Et dicit Ra
bi ca hanna ꝙ auis ille vocat cin. Iteʒ
dicit raba. dixit mihi vnus macelari⁹.
veni oſtendam tibi vbi oſculant terra
⁊ celum. iui cum eo ⁊ poſui tabarginũ
meũ ſup vnã feneſtrã celi ⁊ ſepaui me
vt facerẽ orõeʒ ⁊ qñ veni ad locũ nõ in
ueni tabarginũ meũ.⁊ dixi videtur mi-
hi ꝙ latrones ambulant in celo. et

reſpondit mihi ille hō non eſt niſi rota celi q̄ mouet. ſꝫ venies huc cras iſta hora ⁊ inuenies. ⁊ ego veni ⁊ inueni tabargiū meū. Et declarat rabi ſalomō non cogitetis ꝙ deduxit eū ad finem mundi qꝛ q̄ngenti anni ſunt itineris ſꝫ duxit eū ad vnū montē altiſſimū intā tum ꝙ poterat tāgere celū. Hec ⁊ ſimiles fatuitates ⁊ vanitates tenēt ceci iudei in ſuo thalmuth vt allegat Hiero. de ſctā fide. tractatu. ij. ſui libri. Plura alia turpiſſima q̄ in eoꝝ thalmuth ꝯtinentur indignum duxi lr̄is explicare. Sꝫ ⁊ alia mendaciſſima et fatuiſſima innumera eorundē ꝯtrāſiui his paucl enarratl ne libꝝ nugaꝝ fabulis implerem. Predictū libꝝ thalmuth in q̄ tot errores tot mendacia tot turpiſſima et fatuiſſima continent affirmāt iudei eē doctrinā ⁊ aliā legem datā a deo moyſi verbo q̄ p̄cepto duoꝝ rabinoꝝ quorum vn⁹ dicebat rabina ⁊ alius rabaſſe fuit poſita in ſcriptis ſup. cccc. ānis poſt paſſionē xp̄i dni⁹ textus excedit i volumine totam ſacrā ſcripturā quaſi in decies tm̄ exceptis gloſis antiq̄s ⁊ moderniſ quas fecerūt ſup ip̄m in quibus textu ⁊ gloſis innouauerūt ⁊ receperunt mandata ⁊ obſeruantias ⁊ cerimonias ⁊ q̄ nunq̄ȝ in lege moyſi fuerīt nominata p que ipi regunt vſq; in hodiernū diēꝫ. Et non minus predicti ordinatores thalmuth vt bene fundarēt ſuos errores p̄ceperūt in diuerſis locl ꝙ oia p ipos ordinata in p̄dicto Thalmuth habet āt tantaꝫ efficatiā ſicut ordinata p deum in lege moyſi ⁊ impoſuernot penam mortis cuicunq; negāti aliquid de predictis p eos ſcriptl nō ponentes tam fortem penā negāti verba legis ⁊ adhuc in nomine voluerūt dare excellentiā ſuo libro vocantes eū thalmuth qđ ſonat doctrina. ⁊ ſacram ſcripturā biblie vocant mira qđ ſonat tantum ſicut lectura.

De fatua expectatione iudeorum circa aduentum meſſie.

Sextus paſſus eſt de fatua expectatione iudeoꝝ circa aduentū tum meſſie. que fatuitas tripliciter oſtendit. Primo diuiſione. Secundo tp̄is determinatōe. Tercio exēpli manifeſtatione. Circa primū notandum ꝙ iudei excecati ⁊ obnubilati circa aduentum meſſie ſunt diuerſi. qꝛ q̄dam eoꝝ ſic ſunt in ſua excecatione obdurati ꝙ nec volūt inq̄rere de pctō ꝓ quo ſunt in hac diuturna captiuitate nec etiā ip̄ius captiuitatis terminū inq̄rere curāt. ⁊ ideo quaſi fatui dicūt vtrunq; eis ignotū. Similes infirmo q̄ intm̄ incurrit ſue ſanationis deſperationē ꝙ non curat đ cognitione ſue infirmitatis nec etiā de curatōe qđ eſt magna fatuitas. Affirmant ḡ iſti duo primū ꝙ pctm̄ ꝓ quo ſunt in hac captiuitate eſt ignotum. Scđm ꝙ termin⁹ ſue redemptionis eſt etiā ignot⁹ ⁊ licꝫ veꝝ ſit quo ad eos vtrunq; tm̄ nob notum eſt. vt patet ſupra libro. j. in apertione. xij. theſauroꝝ. ſ. talis ignorantia fatua eſt nec eos excuſat cum ſit nō ſolum craſſa ſꝫ affectata. Alij ſunt q̄ non curant inquirere certū pctm̄ ꝓ quo in hac captiuitate detenti ſunt vł ſi curāt hoc attribuūt peccatis antiq̄s. vtputa pctō vituli in deſerto fabricati vel peccatis modernis q̄ nō ſunt cōia toti eorum cōitati ſꝫ ſingularia quoꝝ vtrunq; oſtenſum eſt falſum. vt ſ. dictū eſt ⁊ ſatis claret ꝙ hec diuiſio iudicij eoꝝ oſ̄dit eos non ſolū cecos ſꝫ vero iudicio rōnis carentes. Scđo oſ̄dit fatuitatem iudeoꝝ tp̄is determinatio diuerſa quoꝝ vn⁹ termin⁹ fuit determinat⁹ p rabi yoce. in libro caderbolam. Iſte poſuit numeꝝ ebdomadaꝝ daniel de q̄ null⁹ dubitat iam tranſiſſe. Ali⁹ terminus fuit poſit⁹ p rabi aqba q̄ ſecut⁹ eſt aliquo mō ꝯputatiouē p̄dictā ⁊ dic

credebat meſſiã ventuꝛ in deſtructiõe templi ſecundi. Et ideo ſecut⁹ eſt quẽdam fatuũ nõie beucozba q illo tpe dixit ſe eẽ meſſiã quẽ fatuũ ſecuta ẽ maxima mltitudo iudeoꝛ poſt .xlviij. annos a deſtructione templi ſecũdi ⁊ hieruſalem p romanoſ. ⁊ ꝯgregati ſunt in quadam ciuitate nõie biter ⁊ rebellauerunt cũ pdicto falſo meſſia ꝯ͂ romanum imperiũ ꝓpter qđ Adrian⁹ ceſar tranſfretauit ⁊ obſedit eoſ cũ ſuo falſo meſſia ⁊ capta ciuitate oẽs interfecit cum ſuo meſſia. vt pꝫ in li. q dĩ demaymdi q incipit biſloſapaqn. ⁊ in gloſa trenoꝛ hieremie ſup illõ verbo treno. ij. Diſſipauit dñs ⁊c̃. Fuit alius vt ibidem hr̃ q dicit̃ de domo helie q poſuit expreſſe de ordine mũdi ꝙ p ſex milia ãnoꝛ debebat mũdus durare diuidẽs p duo milia in tres ptes ſicut patuit ſ. li. j. theſauro primo ⁊ aſſignauit tpũs meſſie in .iij. binario ꝙ ſm hebreoꝛ cõputationem pꝫ tranſiſſe iniciũ illi⁹ tẽporis qꝛ vſq ad pñtem annũ ſm eoſ a creatione mũdi fluxerunt qnq milia ccxx. anni. ⁊ ſic ſm iſtos aduentus xp̃i tranſiuit in pteritis mille. ccxx. annis. ⁊ iſti tres ſupradicti fuerũt pricipales de nũero eoꝛ q dicunt̃ chãnaym. poſt iſtos fuit quart⁹ ⁊ vnus de maioribus eoꝛ qui dicunt̃ emorayin q vocabatur rab. qui determinauit in li. canhedrin in dieleth ꝙ oẽs termini aſſignati de aduentu meſſie iam tranſiuerãt in preteritum. ⁊ ꝙ non pendebat redemptõ niſi in ipa pnia. hec ille. Hec qdem determiatio veriſſima eſt ſi ſane intelligat̃ Nam termin⁹ aſſigt⁹ in ꝓphetis iã trãſiuit in pteritũ vt patuit li. j. in quo termino xp̃s iam venit ⁊ non pendet redemptio niſi in penitẽtia. qꝛ quicunq eoꝛ pñiam egerint ſtati habebũt meſſiam ꝙ hẽm⁹ p rei euidentiã lꝫ iſte rabi nõ intellexit ita recte veba p ſe ipm plata hẽm⁹ tñ ex h ꝙ oẽs termini aſſignati de aduentu meſſie iaꝫ tranſierãt in pteritũ. Fuit quint⁹ hui⁹ cõtemporaneus q ꝯſiderãs ꝙ oẽs termini d aduentu meſſie iam trãſiuerãt ꝓut dixerat ſocius ſuus voluit pcludere viam inueſtigandi hmõi terminos ne p hoc aliq auiſarent̃ de veritate. Et iõ dixit ve aiab⁹ ꝯputãtib⁹ termioſ. ſ. aduẽt⁹ meſſie p hoc volens deſignare ꝙ eſſet peccatum inquirere vl inueſtigare de huiuſmodi termino nõ reddẽs ad h aliqꝫ rõnem nec auctoritatẽ. cuius malicia ⁊ fatuitas manifeſta eſt. qꝛ nullus fuit famoſus ſcriptor vl gloſator inter eos q de hoc ſolenniter nõ inqreret. Poſt hunc fuit ſextus in aſia de his q dicuntur gaoni. q dicebat̃ rabi cabadiaſ qui in libro quẽ ꝯpoſuit quẽ vocauit libꝛ de credendis conat⁹ eſt ꝓbare ex dict ꝓphetaꝛ ꝙ meſſias nondũ venerat et de termino diligẽter inquirẽs cõcluſit certũ tps qđ iam trãſiuit in pteritum p .xl. annos ⁊ vltra. vt pꝫ aſpiciẽti predictũ libꝛ. Septim⁹ fuit rabi moyſen de egipto q tante auctis fuit inter eos vt a maiori pte iudeoꝛ ꝓuerbialit̃ dicat̃ ꝙ a moyſe legiſlatore vſq ad moyſen egyptiũ nõ ſurrexit ſicut iſte moyſes. Iſte licet in ſuo Deuter. li. de iudicibus. ti. de regibus determinet ꝙ nullus debet ꝯputare terminos aduent⁹ meſſie ſequens ſupradictã qntã opinionem. tñ ipemet in quadã epl'a quam miſit iudeis q erant in affrica ſcripſit ꝙ hẽbat ex certiſſima traditione antiquoꝛ ꝙ ꝓpheta futur⁹ erat in iſrl ⁊ ꝙ meſſias debebat venire ⁊ rdimere iſrl in anno a creatione mundi qrtomillenario octingẽteſimo ſeptuageſimoqrto. ⁊ pꝫ ſicut ſupradictũ eſt ſm ꝯputationem iudeoꝛ ꝙ preſens ann⁹ dñi M. cccc. lxj. eſt quinq millen⁹. ccxxj. ⁊ ſic termin⁹ p eum aſſignatus iã tranſiuit in pteritũ p. cclvij. annos. Predictam ꝯputationẽ fundauit in quadaꝫ

auctoritate Nume.xxiiij.vbi ſm tranſlationem nr̄am ſic hr̄ tpibus ſuis dicetur iacob iſrahelli q̄d opatus ſit de⁹ q̄d verbū ex traditione ſuoꝝ antiquorum ſic exponit q̄ q̄tum tp̄s fluxerat a creatione mūdi ſm ꝯputationē hebreorū vſq̄ ad tp̄s in quo balaam iſta v̄ba dixit tm̄ tp̄s p̄ceſſe fluere hēbat a tp̄e iſti⁹ dicti balaam vſq̄ ad tp̄s in quo ꝓpha meſſias futurus erat in iſrl̄. Octauus poſt hūc fuit rabi moyſen gerundenſ. q̄ fuit magne auctīs inter eos q̄ ſcribēſ ſupra pentatheucū in ꝓhemiali parte determinauit cū magna ſolennitate q̄ meſſias erat ventur⁹ certiſſime in āno a creatione mūdi.quīto millenario cē teſimodecimooctauo.cū quo concordauit mgr̄ Salomon barchinenſ. in libro migala a megala de quo fuit dcm̄ ſupra li.j. Nonus fuit rabi leui bentorſon vulgariter dictus mgr̄ leo de bonalas de ꝓuincia ꝓuincie q̄ in expoſitione ſua ſup dan̄.reddens deo gr̄as q̄ ſibi reuelauerat terminū ſupradictū in anno p̄dicto.ſ.quintomillenariocenteſimodecimooctauo ſm ꝯputationem iudeoꝝ ꝯcordās cū predicto moyſe gerunden̄.quoꝝ termin⁹ ſatis patet q̄ iā tranſiuit in p̄teritū.p cxxiij.annos ſm ꝯputationē eoꝝ in anno p̄nti ſupradicto. Fuerunt etiā alij duo iudei periti vnus in ciuitate abulen̄. alius in villa q̄ dicit̄ ayllon.de q̄bus dicet̄ infra conſideratione.x.mirabili.x. Iſti aſſignauerunt terminū anno a creatione mūdi quintomillenarioquinquageſimo quinto ſm eoꝝ ꝯputationem. Qui q̄dem annus concurrit cū āno dn̄i.M.cc.xcv. Ex quib⁹ oībus manifeſte colligitur fatuitas ⁊ falſitas iudeoꝝ i determinatione anni aduent⁹ ſui meſſie. cū oēs ſui termini iam tranſierint in p̄teritū vt clare viſum ē. Signū aūt fatuitatis ⁊ mētis incōpoſite eſt nunq̄ i vno ꝯſiſtere ſ; de alio in aliud mutari

vn̄ ſm Senecā p̄mū argumentū mētis ꝯpoſite eſt poſſe ꝯſiſtere ſecūq̄ morari. Iudei ḡ q̄ vſq̄ nūc ꝯſiſtere in vno non potuerūt termino. Veriſiſe eſt q̄ q̄tidie fatuiſando nouos fingent terminos p̄dicti aduētus. Tercio ꝓbatur eoꝝ fatuitas in aduētu meſſie quē ſperant exempli manifeſtatione. Vnde narrat Ceſarius q̄ clericus quidā filiā cuiuſdā iudei impregnauit i ciuitate lemonicen̄.timens āt ille offenſā parentū puelle accepit arundinē nocte ꝑpe parietē camere in q̄ parētes puelle dormiebāt veniēs ⁊ p foramē ſummitatem vnā arudinis intromittēs ⁊ p aliā inſufflans ſic eſt locut⁹. O iuſti ⁊ deo dilecti vocās eos noībus ſuis ꝓ p̄ijs gaudete q: filia v̄ra ꝯcepit meſſiā virgo p̄manens vir expgefact⁹ q̄rit ab vxore ſi vocē illā audiſſet qua negante orauerūt vt iter audire poſſent. cleric⁹ eos loq̄ntes audiens ſicut prius iter eſt locutus. Illi ḡ exultantes ⁊ poſt repetitionem facti certiores vix diem expectauerūt ventrē q̄ puelle aliq̄ntulū iam intumeſcere cernētes ab ea queſierunt vñ cōcepiſſet. Illa v̄o ſicut cocta fuerat a clerico reſpōdit ſi concepi neſcio ſ; ſcio q: vir̄ nūq̄ cognoui ⁊ virgo ſum. At illis ergo nō ſe capientib⁹ p̄ gaudio p caſtella ⁊ ciuitates diuulgatum eſt q̄ illa paritura eſſet meſſiā. Quid plura affuit hora pariendi ⁊ iudeis innumeris cū gaudio magno expectantibus natiuitatē pepit miſera illa nō meſſiā ſ; filiā cū mult; doloribus ⁊ gemitib⁹ ⁊ clamorib⁹ q̄ ꝯgnito iudei ꝯfuſi ſunt ſupra modū ex q̄bus vn⁹ infantulam accipiens p pedes alliſit ad parietem. Ecce ꝯfirmatio p exemplū fatuitat; iudeoꝝ in expectatōe meſſie.

De iudeorū expulſiōib⁹ vbi quatuor principales expulſiones notantur.

Nona cõſideratio

eſt de iudeoꝝ expulſionibus et ſua magna ignominia. nõ eſt mirandũ ſi gens que tam graue ꝯmiſit delictuꝫ quale nunq̃ fuit nec erit ꝑpetratũ ab angelis nec ab hoĩe graues ſuſtineant penas ⁊ ꝙ zelus poterit cõparari morte filij dei merito dauid ꝓphetauit ſuã penã dicẽs. expelle eos qm̃ irritauerũt te dñe. In pñti ẜ cõſideratione. iiij. iudeoꝝ expulſiones exprimentur p⁹ mortem ſaluatoris. quaꝝ prima fuit a terra ſancta. ſcḋa a francia. tercia ab ãglia quarta vo ab hyſpania.

Pꝛĩa expulſio fuit a terra ſancta vbi quatuoꝛ pũcta agũtur.

Prima iudeoꝝ expulſio a terra ſancta fuit. Pro cuius declaratione quatuoꝛ erũt pũcta attẽdenda ſicut notat Iohẽs ſaliberieñ. in ſuo policrate li. ij. q̃ optime hãc materiam explicauit. Prim⁹ erit de ſignis q̃ pceſſerũt excidiũ hieroſolymitanuꝫ nouiſſimũ. Scḋus de calamitate obſeſſoꝝ ⁊ q̃s fuerit finis obſtinate malicie ⁊ que pietas tyti. Tercius pũctus erit de muliere q̃ vrgente fama comedit filiũ ſuũ. Quartus erit de numero captiuoꝝ ⁊ occiſoꝝ ⁊ ꝑ̃ptoꝝ fame. ⁊ q̃mõ xp̃s fuauit ſuos ĩb ea tẽpeſtate.

Prim⁹ pũctus eſt de ſignis que pꝛeceſſerũt excidiũ hieroſolymitanum.

Circa primũ punctũ vet⁹ refert hiſtoꝛia ſic dicta ꝙ ẽ auctoꝛ ei⁹ incertus ⁊ vetera r̃fert ꝙ imminente hieroſolymoꝝ excidio. eclipſis lune p. xij. noctes continuas etiam in remotiſſimis locis ꝓtractata eſt. foꝛte ſignans iudaice ꝑfidie ſupſtitioſi erroris euerſionem q̃ xp̃o p p̃dicationem apl̃icam mũdo illuceſcente rectiſſime contigit. Scriptũ eſt em̃ ſtult⁹ mutatur vt luna ſapiens vo cũ ſole pmanet. Alia q̃ꝫ q̃plurima diuino ſup icredulos imminente iudicio acciderũt. que ſi p ſingula ꝓut ab autoꝛibus digeſta ſunt cepero enarrare vel ſola h̃ ꝓpriũ tp̃s deſiderabũt ⁊ ociũ. pauca tñ autore Ioſepho compendioſo ſermone ꝑcurram eo ꝙ ad roboꝛandã fidem noſtram ꝓficiũt ⁊ ad retinendã obſtinatam ꝑfidiã iudeoꝝ. xl. nãq; poſt admiſſum piaculũ cõtinuis ꝓtracta ãnis impioꝝ pena differt. In q̃bus ⁊ apoſtoli oẽs pcipue tñ iacob⁹ frater dñi dictus hieroſolymis ep̃s cõſtitut⁹ indeſinenter ppl̃m cõmiſſi impietatis et feralis animi ō ſcelere ꝯmouebat ſi foꝛte poſſent ꝯmiſſi penitudinẽ gerere. ſi poſſẽt flere ꝓ ſcelere ⁊ vltrices penaꝝ flãmas lachrimaꝝ vbertate reſtringere. Oſtẽdebat eis nanq; deus p ſuã patientiaꝫ ꝙ ipſoꝝ quereret pniam q: nõ vult deus tm̃ moꝛtẽ pctõꝛis ſʒ ꝙ ꝯuertat ⁊ viuat. Molire ãt adhuc eoꝝ duriciã nitebatur diuina maieſtas ſignis ⁊ pꝛodigijs celitus datis terroꝛeſq; ſil' minacem dexterã oſtendendo potiuſq; inferendo de q̃bus ſupꝛadicti hiſtoꝛiographi fides vt incertis etiã in hoc ſufficiens erat. Relegamus ẜ q̃d in ſexto hiſtoꝛiaꝝ ſuaꝝ libro de his ipſe ſignauerit ioſephus. Sꝫ infelicem inquit plebem. ceteꝝ quidã homo hoĩes et deceptoꝛes falſa vaticinãtes ſuadebant vt euidentibus ſignis ⁊ iudicijſ iracũdie ⁊ indignatõis diuine nõ crederẽt. q̃b⁹ apte futuꝝ ⁊ vrb' ⁊ gẽti ꝑſagabat excidiũ. ſʒ velut afflati ⁊ amẽtes ⁊ q̃ neq; oclos neq; aĩas ĩ ſe hñẽt ſpnebãt. O oĩaq; celitus nũciabant. Etem̃ ſtella ꝑfulgens gladio p oĩa ſilis iminẽ deſup ciuitati ⁊ cometes. Preteꝛ̃a exicialib⁹ flãmis viſa ẽ ardẽ p totũ ãnũ. ſʒ et añ excidij tp̃s ac bellicũ ppl̃i diẽ cũ ad diẽ feſtũ ꝯuenirent octaua die mẽſis xantichi qui eſt apꝛilis noctiſ tpe hoꝛa nona tãtus

luminis fulgor aram templumq circūdedit vt putarēt oēs diē clariſſimū factū ꝛ pmāſit ſpacio dimidie hore qd imperitis quidē ꝛ ignaris pſperū videbatur. Sꝫ legiſperitos ꝛ pbos qꝫ doctores nō latuit exiciale portentū. In eadē qꝫ feſtiuitate vitula ſacrificijs admota ꝛ aris aſſiſtenteſ inter ipas miniſtrorū manus enixa eſt agnā ꝗ ꝛ ianua interioriſ edis q reſpiciebat ad orientē cum eſſꝫ ere ſolido iduta ac p inde immenſi ponderis qui vix .xx. viris ſummo conatu impellētibuſ clauderet ferreiſq ſeris ꝛ vectibus munita. ac peſſulis in altū dimiſſiſ teneret obſtricta repente hora noct ſexta prima ꝛ .xx. die menſis apparuit ſpōte patefacta. Sꝫ ꝛ tranſacto die .vj. poſt aliquot dies pma ꝛ .xx. die menſis arthemeſij q apd nos maius vocat pdigioſus apparuit viſus fidem pene excedēs qd ve falſum putaret niſi oculorū fides confirmaſſet malorū cōſecuta pnicies. Etem ante ſolis occaſuꝫ viſi ſunt curr9 ꝛ quadrige in omi regione p aerē ꝛ armatorum cohortes miſceri nubibus et vrbes circumdari agminibus in puiſis in alio. Item die feſto q penthecoſtes appellat noctu ſacerdotes ingreſſi tēplum ad miniſteria ex more cōplēda. Primo qdem motus quoſdaꝫ ſtrepitus q ſenſerūt tum ſubditos voces deinde audiūt dicētes. migrem9 hinc migremus ex ſedibus iſtis. Addit his etiam aliud terribilius. etem qdā ananie filius ieſus noie vir plebeus ꝛ ruſticuſ ante quartū belli annū cū ciuitas i pace ꝛ abundantia pduraret in die feſto tabernaclorū repēte clamare cepit vox ab oriente. vox ab occidēte. vox a quattuor ventis. vox ſup hieroſolymā ꝛ tēplum. vox ſup ſponſus ꝛ ſup ſponſas. vox ſup populū ꝛ indeſinenter die noctuq p oēs plateas circuiens hec clamabat. vſqquo quidem primiores ex populo viri velut infauſti pſagij indignatione cōmoti correptū hoieꝫ multis verberibus afficiunt. At ille neq p ſe aliquid loquens ꝗ nec eos qdam qui circumſteterāt deprecans eaſdem voces pari obſtinatōe ꝛ clamore repetebat. Tunc principes intelligentes vt res erat numinis eſſe in viro mot9 perducūt eum ad romanorū iudicē. Apd quem fragris ad oſſa vſq laniat9 neq preces neq lachrimas fudit. Sꝫ eādē vocem miſerabiliter ꝛ cum quodā eiulatu emittens per ſingula pene verbera proferebat addens etiam hoc. ve ve hieroſolymis. Proſequit ꝛ aliud ideꝫ hyſtoriographus maiore geſtuꝫ miraculo dicens oraculū quoddā in ſacris litteris reptum qd p idem tps vir deſignaret ex eorū regione proceſſurum q totius orbis potiret imperio cuius oraculi preſagiū. Idē hyſtoriogphus veſpaſianū ſuſpicat declarare. Sꝫ veſpaſianus non alijs ꝗ illis ſolis gentibus q romano impio videbant ſbdite dominatus eſt. Vnde iuſtius ad xpm hec reſponſa referunt ad quē dixit pater. Poſtula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuā ꝛ poſſeſſionē tuā terminos terre. ꝛ cuius p idē tps p apl'os ſuos. In oēꝫ terrā exiuit ſon9 eorū ꝛ in fines orbis terre verba eorū.

De calamitate obſeſſorū ꝛ obſtinate malicie iudeorū qs fuerit finis ꝛ que pietas tyti.

De ſcdo puncto .ſ. qnta fuerit calamitas obſeſſoruꝫ ꝛ obſtinate malicie qs fuerit finis et q pietaſ tyti. pſequit idē doctor dicēſ. at ne tot ꝛ tanta mediocris plage aut pfunctorie indignationis dei aduerſus impotentiā iudeorū ſignorū videant pceſſiſſe iudicia calamitatem intolerabilē excidium irrepabile reprobate ꝛ excecate gentis inauditam ꝛ cunctis ſecu-

lis incognitam ſeruitutem ſuccinctus ſermo ꝑcurrat. Qͣtis ergo malis tunc vniuerſa mulctata ſit vt queē ipſa iude orum terra bello. fame. igni. cedibuſq; vaſtata ſit quāta ppl'oꝝ milia patres ſīt cū coniugib⁹ ac puulis liberis abſq; nu mero et abſq; diſcretōne trucidati ſint: que etiam aduerſarū vrbiū obſidiões ſꝫ et ipſius magnifice et famoſiſſime ciui tatis irl'm quāta vaſtitas et quāta fuerit di uerſoꝝ mortuoꝝ strages qs ꝑ hec ſin gula belloꝝ extiterit modus. et vt ſm id qđ ꝓphete dixerāt abhominatio de ſolatōis in ipō quodāmodo dei famo ſiſſimo collata ſit tēplo vtq; ad vltimū cūcta depopullata ſit et conſumpſerit flāma. Si qs plen⁹ noſſe vult legat hi ſtoriā Joſephi. Nos vo ex his tm̄ ea q̄ ad explanationē ſuſcepti opis ſuffici unt aſſumem⁹. In qb⁹ refert q̄ ex omi iudea ppl'i in die ſolenni paſce hieroſo lymā velut exitiali qdā manu cogen te cōuenerāt. qs trecies centena milia dicit hoim fuiſſe. Juſto ſcꝫ iudicio dei hoc tpe hec vltionis electio vt q̄ in die bus paſce ſaluatorē ſuū et ſaluatorem xp̄m deum cruent' manibus et ſacrile gis vocib⁹ violarūt in ipis dieb⁹ velut in vnū carcerē omes mltitudo ꝯcluſa feralis pena exitū qđ merebat accipet Preteribo ſane q̄ in eos vel gladij ce de vel alijs belli machinis collata ſunt explicare ea tantūmodo q̄ diris famis exitio ꝓtulerūt ſupradicti hyſtoriogra phi ſermonibus ꝓpheraui q̄ legentes hoc intelligant quātū piaculū ſit audere aliqd in xp̄m. et q̄ grauibus auſa ſup plicijs expient. Age itaq; qnt⁹ ioſophi hyſtoriarū liber ponat in medio. Ex q̄ oēs eoꝝ luctuoſa tragedia ꝯnoſcat. di uitibus aūt ꝑmanere e inqt: apud pirem vnū atq; idē erat. Si em̄ in vrbe ꝑmā ſiſſet facultatū ſuarū cauſa crimine ob iecto q̄ſi de tranſfugiēdo cogitarēt ꝑi mebant. Neceſſitas vo famis facino roſoꝝ extollebat arrogantiā et vtrūq; ſi mul inedia cū temeritate creſcebat pu blice qdem frumentū nuſq; oino erat. Si irruētes vrbis ꝑdones ꝑſcrutabāt domos. et ſi qd inueniſſent tanq̄ de his q̄ fefellerāt penas ſumebāt. Si vo nō inueniſſēt nihilomin⁹ tanq̄ eos q̄ occul tius et diligēti⁹ abſcōderāt et cruciabāt Judiciū vo haberi ab eis pabula capi ebant hoc ipō q̄ adhuc viuerēt et ſubſi ſtere corpibus videbant ꝓfecto tanq̄ q̄ iam interijſſent niſi abſcōditos vſpi am tegerent cibos. Si qs ſane tabeſcē tes macie vidiſſent hos cū venia ꝑter ibant ſupfluū putātes ꝑimere qs pau lopoſt aſſumtret fames. Multi tm̄ i oc cultis omi cenſu ſuo mercati ſūt vnū metrū. Si diuites frumēti ordij. ſi in feriores fuerūt et cōcludētes ſe in infe rioribus qbuſq; penetralib⁹ dom⁹ nō nulli nec in panes ꝯfectas fruges ede bant. Alij vo inq̄tū vel neceſſitas vel metus ꝑmitteret excoquebant et mē ſam qdā null⁹ expectabat apponi ſꝫ ex ipo ſemine mixto igni rapiētis ꝓpria velut furtiua deuorabāt et erāt infelic' illi⁹ cibi ſpectaculū miſerabile cū val diores quiq; inuēta diriperent. Imbe cillioribus vo nihil ꝑter luctū ſugeſſet ac lacrymas et oim licet acerbitates re rū ſuperaret fames: nihil tm̄ ita ſubruit atq; ſubuertit ſic verecūdia. Quid em̄ ſaluis rebus pudore dignū eſt id i hac neceſſitate cōtemnit. Denique vxores de viroꝝ manib⁹. et filij de parentum et qđ eſt infelici⁹: matres cibos ꝺ paruu loꝝ manibus atq; ore rapiebant. et cū dulciſſimi liberi in manib⁹ atq; an̄ ho ra poſiti tabeſcerent exigua vite ſubſi dia a dētibus ipis eximere nemo par cebat. Verū ne ipos qdem infelices et ꝑ exiguos ſumentes latebant cibos. ſꝫ continuo aderant predonū quis et ſta tim vt clauſas cuiuſq; cōprehendiſſet fores maditū credebat hoc eſſe q̄ in-

trinſecus poſiti ederent et repente oc-
ſpicatis foribus precipites irruebant
atqꝫ ab ipſis vt ita dicam faucibus ex-
primentes. Si quid forte in ſumptū iā
fuerat reuocabant. ferebant̄ ſenes ſi ci
bū vendicare temptaſſent. Sperſis eti
am crinibus mulieres trahebant oc-
cultare nitentes ſi qd forte deprehen-
ſum fuiſſet in manibus. nulla ſenib9 re
uerentia. nulla erga paruulos miſera-
tio. Sed in exiguo panis fragmēto p-
uulos inherentes: et ex ipſo cui inheſe-
rant ſuſpenſos elidebant in terram. In
eū vo q raptores cibo preueniſſent aſ
ſumpto crudelius ſeuiebant et excogi-
tabant dira ſupplicia obturantes infe-
licibus naturales digeſtionū meat9.
Alijs vo preacutas ſudes p eadem fe
renda adigentes horreſto q egeſta ſūt
referens. Ad cōfectionē poſt hec vni9
panis aut ciathi farine miſeros purge
bant. Nam ipſi tortores non patiebant̄
famē. Eſt enim tolerabili9 quodāmodo
ſi hec cōpulſi inedia facere viderent̄. ſʒ
vt vel prepararēt ſibi impoſterū cibos vel
vt crudelitas exercitio cualeſceret. In
his etiam ſi q forte furtim p ſtationes
vel hoſtiū p colligendis herbis erupiſ
ſent occurrētes eis q ſe hoſtiū man9 ef
fugiſſe gaudebant diripiebant quicqd
attulerant. Supplicātibus aūt et terri
bile ſibi quoddā nomē dei inuocātib9
vt vel partem aliqꝫ q ſecū mortis picu
lo queſierant indulgerent nihil prſus
prebebāt: ſʒ hoc beneficij loco ceſſerat
ſi compzehēſū viuū licuiſſet euadere
His aūt poſt aliqūta adiungit dicens.
Judeis vo cū egreſſu vrbis omes pa-
riter ſpes excludebat̄ ſalutis: et inuale
ſcens acerbitas fames domos ſimul et
familias gentēqꝫ vaſtabant ita vt in pe
netrabibus ſtrata iacerent mulierum
paruulorūqꝫ cadauera. p plateas vo i
feliciū ſenum corpa fame magiſqꝫ etate
conſumpta. Juuenes vo atqꝫ omnis
etas robuſtior velut ſimulachra qdam
in vijs oberrabant et egreſſibus corruē
tes quecunqꝫ loci greſſum ſubripuiſſet i-
edia. Sepelire aūt cadauera primorum
nec defunctorum multitudo: nec viriū de
bilitas pmittebat. ſimul et p ſui vite in-
certo vnuſquiſqꝫ verebat̄. Deniqꝫ aliq̄
ti ſupra eos qs ſepeliebant aīas emiſe
re. Multi etiā dū pſequunt̄ funera pri
uſqꝫ ad ſepulchrū puenerent efflabant.
ſʒ nec planctus ex more defunctis ex-
hibebat̄ aut luctus. qr hoc ſibi totū vē
dicauerat fames ſʒ nec ariditas inedie
humorem cuiqꝫ reliquerat lacrimarū
Obſederant ciuitatē pfunda ſilentia
et nox plena mortis cūcta cōtexerat. q-
bus malis oibus grauiores ſoli vige-
bant pdones q nec ſepulcra qdem di-
ripere et expoliare cadauera illicitū di
cebant non tā predam petentes quam
ſcelus triſicc cumulantes et aciē gladi
orum ſuorum i cadauerū obtrūcatiōe p
bantes. Interdū etiam in nōnullos ad-
huc ſperātes mucro examinādus age
bat̄ qr alij ſemiuiuces cū viderēt ſuppli
ces dexteras pretendebant. vt in ſe qʒ
beneficij loco cōuerterent ſcelus. quo
ſcʒ cruciatibus famis velocius abſol-
uerent̄: ſʒ nouo crudelitatis genere ne
cem quā ſponte inferebāt ſi rogarētur
negabant. cū tn vnuſqꝫ deficientium
cū gemitu retorqueret oculos ad tem
plū non d morte ppria dolens ſʒ de im
punitate predonū quos ſupſtites reli-
quebant. Et primo qdem ſumptu pu
blico ſepelire mortuos iuſſerant feto-
ris intollerantia. vt vo oēm ſumptum
cepit vincere multitudo morientiū de
muro cadauera precipitabant. ac cum
titus circūiens pſpexiſſet repletas mor
tuorum cadauerib9 valles et humani cor
poris tabo patriam terram rigari cum
ingenti gemitu eleuatis ad celū mani-
bus deū inuocat teſtem hoc ſui cauſa
nō peruenire: ſed ſe iſta ſuſtinere inuitū

Et poſt aliq̄ta iterū quedam ioſephꝰ talia ꝓſequit̄ nō cūctabor in q̄d ꝓferre q̄d ſentio. Arbitror em̄ q̄ ſi etiā ad uerſus impios ciues romanoꝝ pauliſper arma ceſſaſſent. aut hiatu terre aut aque diluuio. aut ʒodomitanis ignibꝰ ⁊ fluminibꝰ celitus tortis ſupplicijs ciuitati dependiſſet q̄ multo infauſtiorē illis q̄ hec perpeſſi ſunt. ⁊ nequiorem viroꝝ p̄ntem hanc ꝓtuliſſet etatē ꝑ q̄bus om̄is gens pariter extingui. Sed et in hoc. vj. libro eiuſdem talia ſcribit et eoꝝ inq̄t qui p totā ciuitatē famis inedia corrūpebant̄ multitudo innumerabilis erat. quoꝝ nec explicari miſeria poteſt p ſingl'as nanq̄ domos ſicubi aliq̄d fuiſſet ſibi repertū bella continuo ⁊ cedes inter charos ipſoſq̄ parentes ac liberos naſcebant̄ dū nō ſolum e manibus ſed ex ipis etiā faucibus inuicem cibū rapere certabant. Fides aūt nec mortuis erat: ſ ⁊ ipi cū ſpiritū iam exalarent pſcrutabant̄ a predōibꝰ ve qui forte intra gremiū tibi aliq̄d reſideret. Alij etiā p mediā hyantes velut rabidi canes huc atq̄ illuc ferebant̄ ⁊ quaſi inſania q̄dam exagitati in eaſdē domos ſub momēto tp̄is iterū ac ſepius irruebant. oīa tū̄ neceſſitas cōuertebat in cibū etiā illa que nec mutis quidam aīalibus edere viſus fuit. Ad vltimū nec lor'is q̄dā nec cingulis vel etiā ipis calciamētis abſtinuerūt. Portaꝝ q̄ʒ indumēta detrahētes cōficiendam dentibus ingerebāt nōnulli ⁊ feni veteris feſtucas edebant: ſ ⁊ de quinquilijs collectis paruiſſimū pondus dragmis in q̄tuor detrahebant.

Quō mulier quedam vrgente fame occidit ⁊ manducauit filium.

E tercio puncto ſcʒ de maria q̄ vrgente fame comedit filiū ſuū proſequitur dicens. Sed quid opus eſt p hoc pondus famis illius explicare cū geſtū ſit ibi facinus quod neq̄ apud grecos neq̄ apud barbaros vllus accepit auditꝰ horrēdū q̄dē dictu. Auditu vō incredibile. Et quidē libenter tam imane facinus ſiluiſſem ne quis me crederet mōſtruoſa narrare. niſi multos memorie noſtre viros teſtes cōmiſſi ſceleris habuiſſem. Porro vō aliq̄d patrie mee preſtare me arbitror ſi ſubtrabam eoꝝ verba quoꝝ protulit facta. Mulier quedam ex his q̄ vltra iordanis alueum cōmanebant maria nomine Eleaʒari filia de vico bethezob. q̄d interpretat̄ domꝰ yſopi: genere ⁊ facultatibꝰ nobilis cū cetera multitudine q̄ fluxerat hieroſolymis reperta cōmunem cū om̄ibus obſidionis caſum ferebat hucꝰ. reliquas q̄dem facultates q̄s domo in vrbem cōuexerat tyranni inuaſere. Si q̄d vō reliquiaruʒ ex magnis opibus fuerat q̄bus victum q̄tidianū ꝓtennem duceret irruentes per momenta predonū ſatellites rapiebāt pro q̄bus gemens mulier velut inſania iam quadā ex indignatione fatigabat̄. ita vt interdū predonibus maledictis ⁊ cōuicijs in necem ſui inſtigaret. Verum cuʒ neq̄ irritatus quiſq̄ nec miſeratus eam opprimeret. ⁊ ſi quid cibi fuiſſet forte ab ea queſitum id ab alijs quereret̄. nec iam vſq̄ reperiendi copia fieret. famis aūt dira viſceribus ipſius inſiſterēt ac medullis ⁊ ad furorem perurgeret iam inedia fame ⁊ ira peſſimis vſa conſultoribus contra ipa iam armat̄ iura nature. Erat nanq̄ et ei ſub vberibus paruulꝰ filiꝰ hūc ante oculos ferens. infelicis inquit matris o infelicior fili in bello fame ⁊ direptione p̄donū cui te reſeruabo. Nam ⁊ ſi vita ſperari poſſet ⁊ iugo romane ſeruitutis vrgemur ſed nec etiam ſeruitutē preueīt fames. p̄dones vō vterq̄ in

grauiores pꝛ̄urgēt. Veni ḡ nec minate
eſto matri cibus pꝛedonibus furoꝛ.ſe
culi fabula.que ſola deerat cladibꝰ iu-
deoꝝ.ꝛ cū hec dixiſſet ſimul filiū iugu
labat.tū deinde igni ſuppoſitū toꝛret ꝛ
mediū q̄ppe edendo cōſumit. mediuꝫ
v̄o reſeruat obtectū.Et ecce ꝯfeſtim p̄
dones irruūt cōbuſte carnis odoꝛe cō-
cepto.minant̄ moꝛtē niſi ſine moꝛa ci-
bos q̄s patos ſenſerant demonſtraret.
tūc illa quidē ptem inquit optimā re-
ſeruaui vobisꝛ cōtinuo que ſupfuerāt
mēbꝛa detexit infantis.At illos repen
te ingens hoꝛroꝛ inuaſit ꝛ crudeles q̄ꝫ
uis animi diripere vox faucibus inter
cluſa eſt.Illa v̄o truci vultu ꝛ ipis eti-
am pꝛedonibus truculentioꝛ.meꝰ inq̄t
filius ē.meꝰ ē partus ꝛ factꝰ meuꝫ eſt
edire.Nam ꝛ ego pꝛioꝛ comedi quod
genui nolite effici aut matre religioſio
res.aut femina mollioꝛes.q̄ ſi vos pie
tas vincit ꝛ execrami cibos meos ego
que iā talibus paſta ſum his iteruꝫ pa
ſcar.Poſt hec illi territi tremēteſq̄ꝫ diſ
cedūt q̄ hūc ſolū ex oibus facultatibꝰ
ſuis miſere matri reliquerāt cibū.Re-
pleta eſt aūt vniuerſa ciuitas cōfeſtim
nepharij ſceleris nūcio.ꝛ vnuſq̄ſq̄ꝫ fa-
cinus ante oculos ſuos qḋ ppetratuꝫ
fuerat adducens tanq̄ꝫ ſi ipe hoc ppe-
traſſet hoꝛrebat.Omes q̄ famis neceſ-
ſitas perurgebat feſtinabāt magis ad
moꝛtē btōs dicētes eos q̄bus ꝯtigerit
interiſſe pꝛiuſq̄ꝫ taliū maloꝝ pollueren̄t
auditu.Hec q̄dē ioſephus.

De numero captiuoꝛū ꝛ occi ſoꝛū ꝛ pemptoꝛū fame.

Uartus pūctus eſt de numero
q captiuoꝝ ꝛ occiſoꝝ ꝛ pempto-
rū fame.Quem v̄o tanta cala
mitas inuenerit exitum eodem aucto
re p paucis annectā.Colligens em̄ ſu-
pꝛedictus hyſtoꝛiogꝛaphus oēꝫ nume
rū pemptoꝝ vel fame vel ferro.undeci
es centena milia deſignauit. Ceteros
v̄o latrones vel ſiccarios vel p̄dones.
poſt vꝛbis excidiū mutuis declarauit
interijſſe vulneribus.Electos aūt q̄ſq̄ꝫ
iuuenū quos decoꝛ coꝛpis ꝛ pceritas
cōmēdabat ad triūphū dicit eſſe reſer
uatoſ.Reliquos aūt q̄ ſupꝛa.xxvij.an
nos agebāt etatis ad opa egypti p me-
talla deſtinatos:vel p ceteras puinci-
as eſſe diſpſos.Alij q̄dam vt ad ludos
gladiatoꝝ.Alij vt ad beſtias traderen-
tur.Si qui v̄o infra.xvij.etatis ſue an
nū repti ſunt p diuerſas puincias in
ſeruitutē diſtrahi iuſſi ſunt q̄ꝝ nume-
rus vſq̄ꝫ ad nonaginta milia pductꝰ ē.
Hec v̄o oia geſta ſunt ſcḋo anno Ve
ſpaſiani impij iuxta ea q̄ ipe dn̄s ꝛ ſal-
uatoꝛ noſter ih̄s xp̄s p̄dixerat quippe
cū ea q̄ gerēda erāt p̄ſentia videret.tūc
ſm̄ euāgelioꝝ fidē videns ciuitatē fle-
uit ſup illā:ꝛ velut in auribꝰ eiꝰ plocu
tus eſt in hec verba.Si cognouiſſes i
quit ꝛ tu in hac die q̄ ad paceꝫ tibi ſūt.
Nunc aūt abſcōdita ſunt in oculis tu
is.q2 venient dies in te.ꝛ circūdabūt te
inimici tui vallo.ꝛ circūdabunt te ꝛ p
urgent te vndiq̄ꝫ:ꝛ ad ſolū redigent te
ꝛ ad filios tuos in te.In hūc modū q̄ꝫ
plurima diuine cōminatiōis tonitrua
publice induratis auribus reſonabāt.
quouſq̄ꝫ ſanguis iuſtoꝛū ſed ꝛ ipſiꝰ iu-
ſti ſingularis ꝛ vnici qui ab impijs ini
que effuſus eſt iuſto dei iudicio quere
ret.Attriti ſūt ergo plagis bellis ſtrati
ꝛ a patrijs ſedibus diuine indignatio-
nis exciſi turbine vt in vꝛbe gloꝛioſiſſi
ma nec lapis ſuper lapidem remane-
ret.Fuitq̄ꝫ populi indurati ꝛ quouis
lapide durioꝛis tribulatio tanta quātā
non fuit exquo gentes eſſe ceperunt
vſq̄ꝫ ad diem hanc.Eccleſia v̄o que fu
erat hieroſolymis congregata diuini-
tus tranſire iuſſa eſt tranſioꝛdanem
ad oppidum quoddam nomine Pel
lam.Quo ablatis ab vꝛbe cultoꝛibus

dei celeſtis vindicte fieret locus que in vrbem genteꝗ ſacrilegam fuerat exercenda: qđ ꝛ Euſebiꝰ ceſarieñ. in eccleſiaſtica hyſto. plenius ſcribit. Et qdeꝫ h̄ oia rectiſſime paſſi ſunt qui in filiū dei manus ſacrilegas extendere pſumpſerūt cū teſtimonijs ſcripturarū ꝛ virtute mirabiliū opeꝝ ipm xpm deū eē cōſtaret ſicut fuit dictū ſupra. j. libro in apertione pmi theſauri allegādo dictuꝫ Joſephi. Hic dixerūt aliq iudei hiſpanie ꝙ ſūt in ea anteꝗ eſſet mors xpi. ꝫ quero ab eis ſi venerūt ad hyſpaniam ſuo velle vel coacti. ſi volūtarie nō obſeruauerūt legē nec cerimonias quas ſolū in ptibus illis tenebant obſeruare ꝛ ſic fuerūt vere apoſtate ꝛ nō iudei ſi vo ducti fuerūt vi ꝛ coacti: q̄re non reuerſi ſūt qñ eis data fuit licētia generalis p regē dariū. q fecit voce pconia acclamare p oēm terrā ꝙ iudei de omibus ptibus redirēt in irl'm ꝛ ꝙ edificarent templū. Si ergo ipi remanſerunt illa vice in hyſpania: remanſerūt ſicut iudei mali deſperati confuſi ꝛ diuiſi a bonis iudeis illiꝰ tpis ne ſeruarēt legē ꝛ pcepta: ꝛ ne corrigerent a pphetis. ꝛ vt eſſēt ydolatre. qꝛ a tpe Neronis impatoris vſq ad cōſtantinū in q tpe fuerūt. xxviij. impatores: nō māſit i hiſpania hō q nō adoraret ydola ꝙ nō occideret diuerſis ꝛ varijs tormentis. ꝛ tñ nō legit de aliquo iudeo ꝙ pter h̄ occideret. imo ipi mouebant xpianos ꝙ illa adorarēt. ꝗtomagis qꝛ cū in eorū terra hoc eis eēt phibitū ipi ibidē adorabant ydola. ꝛ ideo nō oportebat ꝙ i terra aliena ad h̄ ꝯpellerent. ꝛ dicūt ꝙ ſunt de tribu iuda. Alij ꝙ ſūt de tribu leui. Alij ꝙ ſūt đ tribu manaſſen. Alij ꝙ ſunt de tribu effraym qđ cū veritate pbare nō pñt. qꝛ ſi ſūt de tribu iuda. q̄re ergo nō iuerūt ad ſuos reges añ xpi aduentū. Si de tribu leui q̄re nō iuerūt ad ſuū ſacerdotiū ſeruiendū. Si de q̄cunꝗ alia tribu: quare nō redierūt ad ſuos iudices ꝛ pphetas. Sed ſi añ xpi aduentū pmanſerūt in hiſpania ibidē remāſerūt ſicut rebelles ꝛ deſperati.

Secunda expulſio facta fuit a regno francoꝝ ꝛ anglie vbi tres cauſe diuerſim aſſignātur.

Secunda expulſio iudeoꝝ facta fuit in regno francoꝝ. Dñ impante Heinrico romanoꝝ. xcvj impatore ꝛ ſedente in cathedra Petri Clemente papa qnto qui fuit. cc. papa necnō regnāte in eoꝝ regno francoꝝ philippo rege. Anno dñi. Mcccvj. de ordinatōne pdicti regis fuerūt in toto regno frācie capti iudei impceptibilr vna die. ꝛ confiſcata bona eoꝝ ꝛ expulſi. ꝛ ad regnū minime reuerſuri. ſm ꝙ refert frater iohes đ podio i ſuo hyſtoriarū collectario. cauſam tamē nō ponit huiꝰ expulſionis. Cūꝗ ſtudioſe inueſtigarē cauſā vnde poſſem ſcire pdictam cauſā. Caſu quidā ſollēnes viri gallici ordinis ſcti Bñdicti monaſterij famoſiſſimi cluniaceñ. tanꝗ reformatores miſſi monaſterioꝝ eiuſdē ordinis ſubiectoꝝ predicto monaſterio i caſtelle regno ad villam metine de cāpis me tūc ibidē exiſtente applicuerūt cū rege cauſam ſuam expoſituri cōſenſum ꝛ fauorem ſuū querentes p dctā reformatione. quoꝝ vnus doctor in iure canonico. ſcđus licētiatus. terciꝰ vo bacularius. ꝛ qꝛ ſingulariter q licentiatus erat vir pitus videbat ꝛ grauis: q̄ſiui ab eodē ꝙ mihi veridice cauſā pandere predicte expulſionis iudeoꝛuꝫ a regno francie ſi illaꝫ ſciret. Qui reſpōdens eādē vere ſcire. Rogaui vt ex charitate in ſcriptis poneret ꝛ ad plenum exprimeret totū caſum. Fecitꝗ voluntarie ſub forma ꝛ ſerie que ſequit. Reuerende pater ꝙ veſtra charitas poſtulauit vt in ſcriptis redigereꝫ cauſam et

rationē potiſſimā electionis infeſtiſſi-
me xp̄iano nomini gentis vicȝ iudeoꝝ
a regno francoꝝ xp̄ianiſſimo faciaȝ q̄
hortat̄ veſtra religioſa bonitas ſtilo.ſ.
rudi ⁊ indigeſto. Vero tn̄ ⁊ indubita-
to vt omēs gallie bene norūt apud q̄s
nota ⁊ manifeſta hec ſunt. Nam in pi
cturis ⁊ tabulis eccl'ıarū multarū aſcri
bi hec ſolēt. necnō in cereo paſcali an-
nus electionis iudeoꝝ annotat̄ quē ꝓ
nūc menti nō teneo: plurimeq̄ȝ circun
ſtantie memorandi miraculi ꝓpter in
curiā a memoria exciderūt. Ea vō que
legi ⁊ in tabulis vidi fideliter enarra-
bo. Eo igit̄ tp̄e quo ſordibus iudeorū
ppl's in obprobriū ſempiternū cūctis
gētibus a deo datus ſua cōtagiōe xp̄i-
aniſſimū francie regnū fedabat. Qui-
dam ipoꝝ vt ſolent publice vſurā exer
cebant. Mulier quedā piſieñ. neceſſi-
tate cōpulſa vnā quam ſolā tenebat ꝑ
cioſam veſtē illi iudeo feneratori in pi
gnus dedit Die vō ſancte reſurrectio-
nis appropinquante mlier illa nō hn̄s
vnde veſtē ſuā redimere poſſet multis
blanditijs circūuenire feneratorē tem
ptauit iurans illi ⁊ ꝓmittēs vt ſi ſuam
illi in die ſcō ſcȝ paſce vſui preſtaret ve
ſtem in craſtinū eaȝ ſup addito fenore
illi reſtitueret. Proditor ille afflictōeȝ
mulieris cōſiderās lucri q̄ȝq̄ȝ cupidus
foret mente iam concipiēs facin⁹ dete-
ſtādū renuit aſſentire pollicitatōi mu-
lieris. ſ; recōuenire illā cupiens in hec
verba ꝓrupit. Scio te tua in lege mu-
lierē honeſtam ⁊ habundātē a tuis cir
cūuicinis reputari. ſcio te mltas habe
re emulas que ſi in die feſto te tua ve-
ſte adornatā nō viderint alludent te ri-
ſui cachinationūq̄ȝ oībus patebis. Si
acquieſcere vis cōſilio meo veſteȝ tuā
reddam ⁊ pecunias duplicatas tibi da
bo. Tum illa ore inflāmato. quid vis i
quit tibi vt faciam. Nam ſūmope tpˀni
caȝ meā reportare cupio. ſi ſctā tue mi
hi iures. euomit portentū illud mon-
ſtruoſiſſimū vt illū quē adoras ꝓ deo
tuo queȝ in tua paſca receptura ꝑ ma-
nū ſacerdotis es mihi apportabis tuā
tibi reſtituā veſtem ⁊ pecunias dupli-
cabo. Exhorruit h̄ audito verbo xp̄ia-
na mulier. auertat inq̄t id ipē de⁹ a me
ſ; mihi crede ꝑ ipm deū te iuro. ſi illaȝ
mihi iudee illo die accomodes incra-
ſtinū reſtituā. Ubi inq̄t iudeus impor
tuna mulier nunq̄ȝ id faciā ſ; acquieſce
cōſilio meo ⁊ tibi ꝓuidebis. Nūquid
ait mulier ſcis iudee mihi illud tranſ-
gluciendū neceſſariū fore. Caue inq̄t
ne tranſglutias: ſ; in os cōſerua ⁊ mihi
apporta. variū ſp̄ eſt ⁊ mutabile. femi-
na acquieuit tā nephando crimini et
veſte recepta remeauit ad ꝓpria. Die
ſacratiſſimo reſurrectionis adueniēte
vana ⁊ fatua mulier iudeo cupiens cō
placere pecuniarū amore vbi nepha-
rio ore ſacrū dn̄i noſtri ih̄u xp̄i corpus
ſuſcepit feſtina ad iudei domū ꝑrexit.
Ecce ecce iudee qđ tā importuno affe
ctu inſtanter a me requiſiſti. Ecce deū
meū quē hodie ꝑ manū ſacerdotis ac
cepi. Ecce eū quē adorant xp̄iani mihi
pollicitā pecuniaȝ trade. Heu heu ad
turpia ducit paupertas. q⁊ auariſſimum
genus mulieris. Fenerator itaq̄ȝ letus
⁊ gaudens: bn̄ inquit veneris mulier.
eū depone ſup thelonariū ⁊ pecunias
duplicatas recipe tuas. Tūc iude⁹ ille
inſano aīo ⁊ furibūdo totus ꝑteruia
debacatus ⁊ ira ingentē flāmā in cami
no domus ſuccedit. vrnā magnā aqua
⁊ oleo plenā ſupponēs corpus dn̄i no
ſtri ih̄u xp̄i manibus nepharijs inua-
ſit dicēs. Es ne tu ille xp̄ianoꝝ de⁹ Es
ne ille ih̄s xp̄s quē de virgine natū cri
ſtianoꝝ veſana crudelitas opinat̄ ⁊ cre
dit fore deū. ſi tu ille es queȝ colaphis
ceciderūt patres mei: ego te bullienti-
bus vndis cōmittam. ſi te cruci affixe-
runt. ego te aſſondū dabo. ille viuuȝ te

morti dedere. ego iam te mortuū mor
ti iterū dabo. Si vis loquere ſi deus
es qualis eſt potētia tua oſtende et ne
igne cōſumaris defende hec ꝛ talia ſce
lerato ore euomēs. Corpus dñi noſtri
ihu chriſti in mediū bulientis aque ia
ctauit. Stetit cōfeſtī ſpecioſus forma
pre filijs hoim puer pambulans ſuper
aquas bulientes. Quē videns iudeus
nō tanti ſigni ꝛ miraculi nouitate con
uerſus ad dñm ſ; iudaico more vt po
pulus ille teſtificante ſctō moyſe indu
rato aīo ſp extitit dura cū ceruice. pue
rū vt ſol rutilantē cū eo inſtrumēto fer
reo qd in manibus habebat iteratis vi
cibus in vrnā bulientē demergere tem
ptauit. ſ; nec illū quouis modo tange
re valebat. diuina em̄ ſapientia puer ie
ſus ſic ducebat vt dū iudeus ille i me
dio aque bulientis illū fore arbitraba
tur in dextera pte ipm cernebat exiſte
re. ſic q dū in dextra ferire volebat i ſi
niſtra bulientis aqua cernebat. Collu
ctabat iudeus cū puerulo nec ibi eum
cauſa pualere poterat. Interim pueri
iudei illiꝰ aſſiſtētes pdigij nouitate p
territi ad matrꝫ cōcurrūt dicētes. En
mater: pater noſter puerulū i aquā bu
lientē demergere nitit. Mater illa ad
chamerā viri ſui gradit. pueri alta vo
ce eiulantes ad publicū pcurrūt vicuꝫ
dicentes ꝛ pclamantes: venite venite
vere pater noſter puerū vnū preditum
mirabili forma in aquā bulietē dmer
gere cupit. Fit ꝯcurſus ppli. iudei paſ
ſim ꝛ xpiani occurrerūt multiq; ex illꝰ
viderūt puerulū dñm noſtrū ihm cri
ſtū ꝛ iudeū nitentē in pfundū vrne de
mergere. Denunciatū eſt epiſcopo pa
riſienſi inauditū miraculū qui cum to
to clero acceſſit ad iudei domum. ꝛ in
medio bulientis aque ꝛ olei vidit ho
ſtiam mundiſſimā ſanam ꝛ integraꝫ il
lam aſſumpſit ſuis ppriis manibus. ꝛ
omī cernēti pplo in eccl'ia ſcti iohānis
de gratia pariſius. vbi in eodē die cō
ſecrata fuerat pceſſionaliter portauit.
In qua eccleſia in memoriale tāti mi
raculi vſq; in hodiernū diē obſeruat ꝛ
qualibet die in honore ſacratiſſimi ſa
cramenti altaris miſſa celebrat Feria
do quinta in qua dñs noſter ihs xps
iſtud ſacramentū ſtatuere dignatus ē
conuenit ppls ꝛ miſſa ſolēniſſima ibi
celebrat. Captus ꝛ incarceratus fuit
iudeus vxor iudei ꝛ pueri confeſſi ſūt
que viderāt. Iudeus ipe oia que p ipꝫ
facta fuerāt ꝛ dicta cōfeſſus eſt. Muli
er ad fidem cōuerſa eſt. pueri baptiza
ti ipſi etiam xpiani q vidiſſe meruerūt
ſignū magnū ꝯfeſſi ſūt rei veritatē. Iu
deus ille a deo reprobatus ꝛ derelictꝰ i
ſua obſtinatōne pmanēs ad iudiciū p
prepoſitū pariſieñ. ductus eſt. Dumq;
iter ageret iudeus ille prepoſito pariſi
enſi voce pturbata dixit. Si libꝛū quē
poſſideo thalmut intitulatuꝫ hic vna
mecū haberem. nō eſſet in tua poteſta
te me vt morti traderes: qm̄ liber ille
vti a pentibꝰ meis accepi talē virtutem
a dō recepit vt hi q frequent illū legūt
ꝛ poſſidēt a dō imortales reddant vbi
inqt ppoſitus piſieñ. liber ille tāte vir
tutis ē vt imortales hoies reddat. dſigna
locū ꝛ ad illū deſtina pediſſequū. Quo
facto vbi pediſſeqꝰ libꝛū thalmut iu
deo in qdriga ligato tradidit ignis q
ad tractū baliſte prepatꝰ ad cōbuſtiō
nē iudei p lictorē erat ad iudeū vſq; vo
lauit. eūq; vna cū libro ſuo thalmut in
fauilla ꝛ cinere in momento ꝛ in ictu
oculi redegit. Hec fuit vrgēs cā electi
onis gētis iudaice a xpianiſſimo rege
frācie. Quicqd ſit de h vtrū hec ſcꝫ fue
rit potiſſima cā electiōis iudeoꝝ ab il
lo regno ſiue illd qd dictū ē. S. ꝯſidera
tōne. vij. pūcto. iij. crudelitate. iiij. tum
ſcꝫ oēs porci ſe mutuo occiderūt vel il
lud qd in crudelitate ſupradictū eſt ſcꝫ
de hoie quē ſpinis coronatū occidert.

credendū eſt tamen ꝙ hec ⁊ plura alia
crimina eoꝝ cōcurrerūt ꝓpter que ſic
puniti ſunt. Expreſſa tamē cauſa fuit
infantiū mors. Quare vniuerſalr iu-
dei oēs ab illo fuerūt expulſi: vt notat
Vincētius. vide ſ. cōſideratiōe predi
cta ⁊ puncto in crudelitate. ij. In cōfir
mationē predictoꝝ eſt illud quod ac
cidit in cōfinibus regis caſtelle verſus
regnū nauarre: in villa quadā que gra
non dicit̃ vbi colligunt̃ iura a tranſeū
tibus de regno in regnū. In ꝑdicta vil
la cōſueuerāt iudei predicta iura colli
gere. Accidit aūt ꝙ miles quidā de re
gno francie tranſitū faceret ꝑ locū pre
nominatū ꝑegrinans in ſctm̄ iacobū.
⁊ cū ꝑdicti iudei in verecūde explica-
rent oīa que deducebat: inter cetera in
uenerūt quendā libꝝ deuotionū ſuaꝝ
in quo multe erāt lr̃e auree. ⁊ cū ꝓ qua
libet peteret certū ius: indignatus mi
les ille ꝑcuſſit alapa vnū iudeoꝝ. q̇ ili-
co verſa uice ꝑcuſſit ſilr militē alapa. ⁊
cū predictus miles euaginato enſe vo
let iudeū illū ꝑimere occurrit multitu
do iudeoꝝ cū armis: ſic ꝙ nō potuit vi
dicare iniuriā ſibi factā ⁊ rediens in ſe
ipm̄ cepit cogitare q̃re deus ꝑmiſerat
eū a tam turpi ⁊ nephādiſſima gēte tā
grandē iniuriam pati. recordatus ē ꝙ
a toto regno francie ꝓpter ſupradicta
iuſtiſſime fuerāt iudei expulſi ⁊ ipe ſo
lus remanſerat ſingularis defendens
vſqꝫ tūc iudeos in terra ſua. Et ideo ira
tus deus contra eū ꝑmiſit eum ſic tur
piter offendi. Recedens ergo a predi-
cto loco ꝓmiſit ⁊ iurauit ꝙ ſi deus re
duceret eū ad terram ſuā nullū iudeū
relinqueret in eadē: qd̕ ⁊ ope adimple
uit. q² omes iudeos quotquot potuit
inuenire gladio ꝑemit.

Tercia expulſio facta fuit a regno anglie.

T Ercia iudeoꝝ expulſio fuit a re
gno anglie: cuius expulſionis cauſa
duplex aſſignatur. quarum primam
legi in q̇buſdā miraculis ſub ordine q̇
ſequit̃ In liconia ciuitate regis anglie
accidit quoddā miraculū qd̕ deꝰ volu
it oſtendere ꝑcibus btē v̉ginis. Unde
mulier q̇dā vidua ⁊ pauꝑcula filiū q̇n
dam noīe Alfonſuꝫ habebat quē tra-
didit ad docendū p̄mas lr̃as. ⁊ poſtq̄
ſciuit legere tradidit imbuendū rudi-
mētis gramaticalibꝰ ⁊ in muſica. q̇ lꝫ i
grāmaticalibꝰ ꝓceſſerit. in muſicis tn̄
gratiſſimus erat. Et q² ꝑdicta mulier
pauꝑcula erat recōmēdauit illū cuidā
religioſo ſui generis vt de victu ſaltē
ipi ꝓuideret: ⁊ ita factū eſt. q² quotidie
poſt lectōes ſuas recipiebat ſuam refe
ctionē cū predicto religioſo. Erat autē
predictus puer etatis annoꝝ. x. cuius
erat cōſuetudo ordinata vt p̄mo quo-
tidie iret ad eccl̕iam deinde ad ſcolas
⁊ hora refectionis vt dicū ē ad domuꝫ
religioſi. Nocte v̉o ad matris domici
liū ſe cōuertebat. Cū aūt ſepe in eccle-
ſia illā ꝑclarā antiphonā Alma redē-
ptoris audiret cantare tantā deuotio-
nē cōcepit in v̉gine btā: ⁊ ſic mēti im-
preſſit predictā antiphonaꝫ. ꝙ q̇cunqꝫ
iret de die ⁊ de nocte ꝑ vicos ⁊ plateas
more pueroꝝ ſupradictā antiphonaꝫ
alta voce dulciſſime cantabat. Tranſi
tus aūt eiꝰ erat cū iret ad domū matr̕
vel rediret ab eadē ꝑ vicū q̇ndā iudeo
rū. q̇ audiētes frequent̃ ꝑdictā v̉ginis
cantatōeꝫ ab ore iuuenis q̇dā illoꝝ ha
buit q̇rere a q̇dā docto xp̄iano q̇s eſſꝫ
ſenſus illius cantatōis cū eiꝰ cantꝰ taꝫ
dulcis eſſet. Et vt cognouit ꝙ illa erat
antiphona q̇dā q̇ ad laudē ⁊ honorē
v̉gis btē marie mr̃is redēptoris iheſu
xp̄i veri meſſye decantabat̃ a fidelibꝰ i
eccl̕ia ꝯcepit dolorē ⁊ ꝑepit iniq̇tatē. ꝙ
ꝯſiliū habuit cū ſuis cōplicibus q̇rum
corda dyabolus poſſidebat. quō predi
ctū infantē morti traderēt ⁊ occiderēt.

hora ergo oportuna obſeruata cũ par
uulus p̄dictus alta voce cantãdo p̄di-
ctam antiphonã trãſiret p̱ eoꝝ vicum
ſubito ſicut a rugientibus leonib⁹ ra-
pitur ꝛ recluſus in domo quadã ð mo
do mortis ei⁹ tractauerũt. Et diffinitũ
eſt inter eos ꝙ eius lingua cũ q̄ beatã
ꝟginem laudabat extraheret̃ p̱ oppo-
ſitam capitis partẽ. ſcd̄o ꝙ extraheret̃
etiam eius cor cũ q̄ cogitabat p̄dictaꝫ
cãtationẽ ꝛ vltimo ꝙ corp⁹ ei⁹ ꝓijcere
tur in loco ꝓfundiſſimo ꝛ immũdiſſi-
mo fetoribuſq̧ pleno q̄ locus erat eoꝝ
ↄtinua latrina vt nullaten⁹ ſignũ eius
inueniri poſſet ꝛ factũ eſt ſic. Sꝫ ꝟgo
beata q̄ mater eſt miſericordie ꝛ pieta
tatis nec obliuioni tradit ſeruiciũ qð-
cunq̧ ſibi factũ ſtatim ſic ille deuotiſſi
mus ſuus cantor in p̄dicto loco fetido
fuit ꝓiectus. Affuit p̄ns eidẽ ꝛ poſuit
in eius ore lapidẽ quendã p̄cioſuꝫ qui
locum lingue ſuppleret ꝛ ſtatim cepit
cantare ſicut prius p̄dictã antiphonã
imo melius ꝛ altius q̄ prio nec aliq̄n
ceſſabat de die nec de nocte a predicto
cantu. ꝛ tali mõ ſtetit in predicto loco
paruul⁹ ille q̄tuor diebus. Cũ ꝟo ma-
ter eius videret ꝙ ſicut cõſueuerat ad
domũ eius nõ veniret celeri greſſu ad
domũ ſupradicti r̄ligioſi ꝓuenit ac de
inde ad ſcolas nec poterat inuenire. diſ
currebat vndiq̧ p̱ ciuitatẽ anxia muli
er ſi poſſet alicubi inuenire filiũ ſuum
ꝛ diſponẽte deo in fine q̄tuor dieꝝ p̄di
ctorũ mulier illa trãſiuit p̱ vicũ illũ in
quo filius ſuus fuerat occiſus ꝛ in la-
trinam ꝓiectus. ꝛ ecce vox filij ſui cã-
tantis dulciſſime cantationẽ illã virgi
nis quã ſepiſſime ab eo audierat inſo-
nuit in auribus eius. Quo audito cla
moribus magnis predicta mulier cla
mare cepit ꝛ cõgregate ſunt multe gẽ-
tes ꝛ cũ eis iudex ciuitatis intrauerũt
q̧ domũ illã in qua vox illa audiebat̃
ꝛ finaliter inuentus eſt iuuenis i loco
predicto ꝛ extractus nec vnq̄ ceſſabat
a cantu illo dulciſſimo licꝫ mortu⁹ fo-
ret. indutuſq̧ alijs veſtimẽtis p̱ dños
q̄ ibidẽ venerãt notificatũ ẽ ep̄o ciuita
tis. q̄ illico veniẽs ad ſpectaculũ prece
pit ꝙ poneret̃ honorifice in q̄dã lecto
ꝛ ſic deductus eſt cũ ſolenni ꝓceſſiõe
ꝛ magno honore ad eccl'iam cathedra
lem p̄dicte ciuitat' ſꝑ cũ cõtinuabat cã
ticum ſuũ. ꝯuenientib⁹ ḡ in vnũ ad p̄-
dictam eccleſiã dict⁹ ep̄s celebrauit et
fecit ſolennẽ ſermonẽ p̄cepitq̧ oĩb⁹
audientib⁹ ꝙ deuotas funderẽt oroẽs
vt p̄cibus bt̄e ꝟginis deus dignaretur
reuelare h̄ ſecretũ. Finito ꝟo ſermone
placuit altiſſimo et ſue bt̄iſſime matri
ꝙ fuit detecta impijſſimoꝝ iudeoꝝ ꝓ
ditio ꝛ crudelitas qr eadẽ hora ſurre-
xit paruul⁹ ille ꝛ ſtetit pedes in lecto ĩ
quo iacebat ꝛ extraxit ab ore ſuo vnũ
p̄cioſiſſimũ lapidẽ. dixitq̧ oĩ pop'lo
leta ꝛ hilari facie q̄liter ſibi acciderat:
ſicut dictũ eſt. ꝛ quõ ꝟgo bt̄a ad eũ ve-
nerat ꝛ poſuerat dictũ lapidẽ i ore ei⁹:
vt nõ ceſſaret mortu⁹ ab ei⁹ laude ꝛ vt
oſtenderet̃ gl'ia filij ſui in ſalutẽ credẽ
tium ꝛ p̱ditionẽ odientiũ ꝛ incredulo
rum. Poſt h̄ aũt vocauit ad ſe ep̄m ꝛ
dedit ſibi pacẽ fil'r ꝛ matri: et facta ex-
peditione ab oĩ pp'lo certificauit eos ꝙ
aſcẽdit ad celos i ſocietate ꝟginis glo
rioſe ꝛ tradidit p̄dictũ lapidem p̄cioſũ
ep̄o vt poneret cũ alijs reliquijs in al-
tari. Quo facto ſignaculo ſancte cru-
cis ſe inſigniuit ꝛ coaptãs ſe lecto ani
mam tradidit ſaluatori qui honorifi-
ce ſepultus fuit quodam in ſepulchro
marmoreo qð multo tp̄e p̄cioſos lapi
des vt fertur emanauit quouſq̧ q̄daꝫ
peſtifera hereſis ibideꝫ orta fuit. Rex
vero predicti regi cum cognouit tam
nephandũ ꝛ horridũ iudeoꝝ crimen ꝛ
ꝓpter multa alia q̄ inuenit veridica in
quiſitione q̄ p̄dicti iudei opabant̃ i cõ
tumeliã ꝛ iniuriã ihu xp̄i ſaluatoris nr̄i

et ſue beatiſſime matris ex deliberato et maturo cõſilio aſſignata die pcepit q occiderent oẽs iudei q̃tq̃t poſſent in ueniri in pdicto regno ſuo. Et illi qui melius deliberauerũt fuerũt totaliter expoliati ab oibus bonis et ſignati ac expulſi a toto regno anglie. Et ab illo tpe nunq̃ amplius ibi habitauit nec habitat nec auſus eſt apparere aliquis iude⁹ q2 stati occideret ſi pgnoſceret.

Alia cauſa in cronic anglo antiqs vt fert aſſignat. Cũ em regnũ illd cõti nuis bellis fame z peſte laborarer mi ratus rex vñ veniret tãta regni ſui con tinua tribulatõ fuos dei ad ſe vocauit z rogauit deũ duotiſſime orarẽt q̃tin⁹ ſibi dignaret reuelare cã tãti mali pa to corrigere z emendare. Illi vo licet indignos reputantes finaliter tñ ora uerũt ieiunijs z orõib⁹ ſe affligentes. De⁹ ãt miſericors oñdit q illa euenie baut in pdicto regno pter pctã crude liſſima q̃ iudei pmittebãt. Cũ rex h au diret pſilio habito deliberauit oẽs iu deos facere xpianos cogitãs ex h pla care irã dei z factũ eſt ſic. ſ nec pter h pdicta mala ceſſabãt ſ ſp in amplius creſcebãt. Conſult g̃ iter fuis dei Re ſponſum eſt ſibi q peiores erãt ſb no mine xpiano q̃ primo. pauco em tpe elapſo a ſua ficta pverſione vſurpaue rant modis z aſtucijs ſuis oia fere offi cia regni in calamo z vga intm vt veri xpiani q̃ſi captiui viderent eo. Qua re pdictus rex illũiatus a deo purga uit regnũ ſuũ a ſerpentib⁹ illis in hũc modũ. Die em aſſigñta vt ois ppls exi ret in campũ pe mare fixit duos pa piliones vnũ in ripa mar. reliquũ vo in aliq̃li diſtantia pueniẽti. In primo poſuit thorath iudeo. in ſcdo vo cru cem xpi. Sedens g̃ rex p tribunali in medio papilionũ pvocauit ad ſe oẽs pdictos pverſos z voce clara et hylari vultu dixit eis. ego feci vos oẽs fieri xpianos z vos acceptaſtis voluntarie Sz poſt pverſionẽ vram mala multi plicant in regno meo z forte huius cã eſt q2 inuiti ad xpianitatẽ veniſtis. Eſt g̃ volũtatis mee liberos vos relinque re. Ecce in papilione illo pe mare eſt thorath iudeo. In altero vo eſt crux xpi. eligite ptẽ quã volueritis z ad illa ſtatim pperate. Gauiſi ſunt g̃ illi de li bertate cõceſſa oẽs ſil cũ vxorib⁹ z fili is relicta cruce xpi ad thorath cucur rerunt. Et intrãtes papilionẽ vn⁹ poſt alte iugulabant in ſecreto ex altera p te papilionis z pjciebant i mari z ſic purgatũ eſt pdictũ regnũ z ptinuo ceſ ſat plaga nec amplius iude⁹ ibi hitat ſ nec habitat vſq in hodiernũ diẽ vi deant hyſpani ſi ſilis plaga viget z cõ tinuo inter eos creſcat.

Quarta expulſio fuit facta ab hyſpania.

Quarta expulſio iudeo fcã fu it in regno hyſpanie. Vñ legi mus i cronic hyſpãie q Siſe butus rex gotto regnauit in reg hy ſpanie. Era ſexingenteſima quinq̃geſi ma quarta. q̃ fuit ãno dñi ſexingenteſi mo ſedecimo. z regnauit annis. viij. et mẽſib⁹ ſex. iſte fuit bon⁹ xpian⁹ et ſtati icepit regnare. Monuit iudeos q̃ erãt in regno ſuo q venirẽt ad recipiendu fidẽ xpi z multi eo cõuerſi ſunt ad fi dem catholicã inuolũtarie tñ. Et iſtd fecit pdict⁹ rex mot⁹ ex vbo pauli apli ad Phili. j. ſiue p occiſiõe ſiue p veri tate xps annũciet z i h gaudio ſ z gau debo ceteros vo iudeos ex regnũ eie cit. Eccliam ſctẽ leocadie toleti miro ope fabricauit z ibi ſepult⁹ eſt. De ro manis q̃ bis feliciter triũphauit hui⁹ tpe nephandus machomet ab hyſpa nia fugatus in affricã tranſfretauit vi riſa regnare cepit. Era ſeptingentis q̃ draginta qtuor ãnis. ix. regnũit h bñ n choauit ſ peſſime pſumauit h pelagi

um filiū caſtille duc cantabrie q̄ poſtmodum ꝯ ſarracenos i aſtucijs rebellauit ab vrbe expulſit toletana. Iſte introduxit iudeos in regno q̄s Siſobutus eiecerat q̄re dat⁹ in reprobū ſenſū luxurioſiſſim⁹ ē effect⁹. Iſte mādauit eccleſiaſtic q̄ haberēt mulieres tot q̄t poſſēt ſuſtentare. Iſte p̄cepit eis q̄ n̄ obedirēt romano pōtifici. Iſte p̄cepit muros ciuitatū ⁊ locoꝝ deſtrui ne ꝓpt ei⁹ peccata inſurgerēt ꝯ eum. Iſte p̄uauit oculis theofredū p̄rem roderici. Iſte rodericus fauore romani ſenatus ꝯ vitiſam decreuit publice rebellare q̄ cepit eū ⁊ q̄d fecerat p̄ri ſuo fecit ei ⁊ regnum accepit vitiſa Itaq̄ plen⁹ abhominatiōib⁹ cordube vitā finiuit. Hec ex cronicis hyſpanie ⁊ ex archiuo fr̄is Iohānis egidij zamorēſ. Ex q̄bus patet ꝓſpitas primi regis expellentis iudeos ab hyſpania et infelicitas ſecūdi reducentis eos ad eandem.

De iudeorū mirabiliū et ſua obſtinata malicia vbi decē mirabilia explicantur.

D**ecima cōſidera**tio eſt de iudeoꝝ mirabilibus ⁊ ſua obſtinata malicia Glo⁹ſus deus q̄ vult oēs homines ſaluos fieri ⁊ in agnitionē veritatis venire peccatis ⁊ crudelitatibus iudeoꝝ nō obſtantib⁹ ianuā ſalutis fidei catholice p multa mirabilia ſeis oñdi aptam vt min⁹ ſint excuſabiles in extrēo iudicio ⁊ de multis mirabilib⁹ ⁊ ꝓdigijs p diuerſas orb ptes eiſdē oſtenſis. Poſtq̄ p mundū fuerīt diſpſi .xi. mirabilia i p̄nti conſideratione explicantur.

De aqua diſparēte iudeo ficte ad baptiſmum accedente.

P**rimum** mirabile accidit circa annū dn̄i .cccc.xix. Imperantibus theodoſio iuniore ⁊ honorio ⁊ ſedente in cathedra petri Innocētio papa primo. Tūc cū iude⁹ q̄dā ad baptiſmū queſtus cauſa veniſſet ſubito baptiſmū aqua diſparuit ⁊ iterū atq̄ iterū allata diſparens dei vtutē ⁊ iudei pfidiā demōſtrauit. hec ex cronic imperatoꝝ ⁊ ſummoꝝ pontificum.

De deceptiōe iudeoꝝ p diabolū eis appentē in ſpē moyſi.

S**ecundū** mirabile accidit circa annū dn̄i .cccclij. impante theodoſio archadij filio q̄ fuit .xl⁹ romanoꝝ imperator ⁊ ſedēte in cathedra petri Sixto papa tercio tūc in terra dyabolus apparuit iudeo in ſpecie moyſi ꝓmittēs perducere eos p mare ſicco pede ad terrā ꝓmiſſionis. Cunq̄ dyabol⁹ p̄mus ingrederet̄ ⁊ videretur ab exītibus in litore ſup vndas incedē ſecuti ſunt eū iudei q̄b⁹ ſbito dyabol⁹ diſpuit m̄tiq̄ iudei ſbmerſi ſunt ⁊ de his q̄ eu aſeſt aliq̄ fuerīt ad fidē ꝯuerſi.

De ſanguine imaginis criſti cruentantis iudeū telo eā trāſfigentem.

T**ercium** mirabile accidit circa annū dn̄i quingenteſimū octuageſimū ſeptimū impante iuſtiniano qui fuit romanorum impator. ⁊ ſedente i cathedra petri Pelagio papa p̄mo. Tūc em iude⁹ q̄dā imaginē ſaluatoris furti ad domū ſuā delatā telo tranſfixit. ⁊ cū ſe ſanguie ei⁹ cruētatū videret abſcōdit eādē. ſ xp̄iani q̄rētes p veſtigia ſanguinis inuenerūt ⁊ iudeū lapidibus obruerunt.

De puero iudo q̄ coīcauit cū chriſtianis ꝓpter q̄d a p̄re i fornacē ardētē miſſus illeſ⁹ exiuit.

Q**uartum** mirabile accidit circa ānū dn̄i .ccccc.lxxxviij. ſupradicto iperāte iperatore et ſedente in cathedra petri Virgilio papa p̄mo

Tunc oriente puer quidam iudeus a coenis suis christianis ductus ad ecclesiam vt cōicaret. cōicauit. Quod factū cum eius pr̄ cognosceret, propter hoc in ardentē fornacem eū proiecit de quo illesus extractus. Dixit mulier illa in ecclesia depicta que puerum tenet pallio suo flāmas ignis ventilabat.

De sanguine et aqua que exierunt de latere ymaginis cristi quod lācea iudei aperuerunt et quomodo suppositum vas fuit impletum.

Quintum mirabile accidit circa annū dn̄i septuagesimūoctauū imperante constātino quinto qui fuit .lxv. romanorum imperator. et sedente in cathedra petri paulo papa primo. Tunc enim in syria ciuitate berito quidam xp̄ianus sub annua pensione hospicium habens ymaginē domi crucifixi contra lectuli faciem parieti affixerat et ibi orōnes suas cōtinuo faciebat. Post annū vero aliam domum locauit et ymaginem ibidē ex obliuione reliquit. quidam aūt iudeus predictā domū conduxit et die quadam vnū de suis contribulibus ad conuiuium inuitauit. Inter epulas āt ille qui inuitatus fuerat casu circūspiciēs ymaginem infixam parieti intuetur. et in illum qui se inuitauit ira fremēs cur ymaginē ihu nazareni tenere audebat cōminatur. Ille āt cū predictā ymaginē adhuc non vidisset sacramētis quibus poterat affirmabat quod illā de qua dicebat ymaginē penitus ignorabat. Tūc ille placatū se simulans valefecit et ad principem sue gentis abiēs iudeū illū de eo quod viderat accusauit. Iudei ergo congregati ad domū eius cōueniunt et visa ymagine illum contumelijs diris affixerūt. et extra synagogā semiuiuū eijciūt. ymaginem vero pedibus cōculcantes cuncta in ea dn̄ice passiōis obprobria renouarunt. Cū vero latus lācea perforassent, protinus sanguis et aqua vbertim exiuit et suppositum vas impleuit. Stupefacti iudei sāguinem illū ad synagogas detulerūt et oēs infirmi ex ipso inuncti protinus curabātur. Tūc iudei epo terre oīa per ordinem narrauerūt et baptismū et fidē xp̄i vnanimiter susceperūt. Eps aūt sanguinē illū in ampullis cristallinis et vitreis conseruauit. xp̄ianū etiā illū accersiuit et quis tam pulcrā ymaginē composuisset inquisiuit. Et ille dixit nicodemus illā cōposuit quam misit gamalieli. gamaliel zacheo. zacheus iacobo. iacobus symoni dereliquit. Sicque in hierusalem vsque ad excidiū vrbis fuit et inde a fidelibus in regnum agrippe delata et ad patriā meā delata. et a parētibus meis ad me hereditario iure deducitur. Tūc oēs iudei synagogas in ecclesias consecrarūt. Et extunc hic mos inoleuit vt ecclesia cōsecraretur quia aūt tm̄ altaria consecrabantur. Post illud miraculū ordinauit ecclesia quinto ydus nouembris memoriā fieri dn̄ice passiōis Dn̄i et rome consecrata est ecclesia in honore saluatoris vbi ampulla cū illo sanguine reseruatur et solēne festū tūc agitur.

De iudeo qui signatus signaculo crucis a demonibus fuit liberatus.

Sextum mirabile refert Greg. in tercio libro dyalogorum vbi dixit quod Andreas fundane ciuitatis eps dū quandam sanctimonialē feminā secū habitare permitteret: antiquus hostis cepit speciē illius oculis mētis eius imprimere vt nephāda cogitaret. Quadam vero die iudeus quidam romā veniēs cū iam diem declinare cerneret et vbi manere posset minime reperisset in quodam templo Apollinis ad manendū se contulit qui ipm loci illius sacrilegum pertimescens quamuis fidem crucis minime hēret signo tū crucis munire se curauit

Nocte autē media euigilans vidit ma lignoꝝ ſpirituū turbā q̄ſi in obſequiū cuiuſdā ptātis ꝑire. eūq̧ q̄ ceteris pre- ſtrerat i eoꝝ medio ↄſedere q̄ cepit ſin- guloꝝ ſpirituū ſibi obſequentiū cau- ſas actuſq̧ diſcutere vt q̄d vnuſq̇ſq̧ et q̄ꝝū egiſſet neq̄cie inueniret. modū āt huius diſcuſſionis Gregoꝛi⁹ cā breui tatis ptrāſit Sȝ ex illi in q̄dā exemplo qd̄ legiṫ in vitiſpatꝝ innoteſcere pōt. Nā dū q̄dā in tēplo ydoloꝝ intraſſȝ vi- dit ſathanā ſedentē ⁊ oēm eius militi am ei aſſiſtentē. Et veniens vn⁹ d̄ ma lignis ſpiritib⁹ adoꝛauit eum. Cui ille vn̄ venis. ⁊ ille in tali ꝓuincia fui ⁊ ibi bella plīma ſuſcitaui ⁊ pturbationes multas feci ⁊ ſanguinē coploſuȝ effu- di ⁊ veni nunciare tibi Et ſathā ait. q̄n to tpe h̄ feciſti. Et ille in. xxx. dieb⁹ q̄ſi. Et ſathan q̄re tanto tpe h̄ feciſti Et ait aſſiſtentib⁹ ſibi. Ite ⁊ flagellis eū cedi te ⁊ durius eū verberate. Et ſcd̄us ve- niens adoꝛauit dicēs In mari dn̄e erā ⁊ ↄmotiones maxīas excitaui ⁊ naues multas demergi hoīes q̧ plēs occidi. Et ait. quāto tpe h̄ feciſti. Et ille i. xxx. dieb⁹. Iuſſit eū ſilr̄ flagellari di. in taȝ modicū tāto tpe laboꝛaſti. Et terci⁹ ve niens ait. In quadā ciuitate fui ⁊ rixas in q̄buſdā nuptijs excitaui ⁊ multā ſā guinis effuſioneȝ feci ⁊ ſponſum ipm occidi ⁊ veni nunciare tibi. Cui dixit. quāto tpe h̄ feciſti. ⁊ ille in. xx. diebus. Et ille ait. Nōne plura in tātis diebus es opatus. ⁊ iuſſit eū a circūſtantibus verberari. Et ali⁹ veniēs ait. In hēmo manſi. ⁊ p. xl. annos circa quendā mo nachū laboꝛaui. Et vix tandeȝ ipm in lapſum carnis ꝑcipitaui. Qd̄ ſathan audiēs de ſolio ſurrexit: ⁊ deoſculans eū coꝛonā de capite ſuo abſtulit ⁊ capi ti eius impoſuit. ac ipm ſecū cōſedere fecit dicēs magnā rem foꝛtiter egiſti ⁊ plus oibus laboꝛaſti. Hic ḡ ſilis pōt eſſe modus diſcuſſionis quē gregoꝛius ꝑtermittit. Cū ergo ſinguli ſpirit⁹ ex- ponerent quid egiſſent vnus in medio ꝓſiliuit ⁊ in quantū carnis tentationē de illa ſanctimōiali femīa Andree epi ſcopi animū commouiſſet aperuit ad dens ꝙ heri hoꝛa veſptina vſq̧ ad hoc eius aīm traxerit vt in terga ei⁹ blandi ens alapā daret. Tūc malign⁹ ſpiritus eum hoꝛtatus ē vt ꝑficeret qd̄ cepiſſet vt illius ruine inter ceteros ſingularē palmā teneret Preceptiq̧ vt quererēt q̄ſnam eēt ille q̄ iacere in tēplo eodem ꝑſumpſiſſet cū ille vehemēti⁹ palpita- ret. ⁊ miſſi ſpūs eū crucis miſterio ſig natum viderūt territi exclamaerūt. ve ve vas vacuū ſ; ſignatū Ad hanc vocē malignoꝝ ſpirituū turba diſparuit. iu deus āt ad epm concitatus venit et ei om̄ia p oꝛdinē enarrauit qd̄ ille audi- ens vehementer ingemuit ⁊ oēm mu lierem a domo ſua ⁊ vicinitate ſua re- mouit ⁊ iudeū baptiſauit.

De ſanguine gutturis ymagi nis xpi q̄ aſpſ⁹ fuit iude⁹

Eptimū mirabile ſicut legiṫ in floꝛibus ſctōꝝ accidit apud cō ſtantinopolim vbi iudeus qui dam eccleſiam ſancte Sophie ingreſ ſus quandā ymaginē xp̄i ibi ↄſpexit: qui ſe ibi ſolū ↄſiderās euaginato gla dio appꝛopiās ymaginē xp̄i ꝑdictam in gutture ꝑcuſſit ſtatiq̧ inde ſanguis exiuit ⁊ iudei caput ⁊ faciem aſperſit. Qui territus ymaginē accepit ⁊ ipam in puteū ꝑcipitās ſtatim aufugit. Qui dam āt xp̄ianus ei obuiauit dixitq̧ ei Vn̄ venis iudee aliquē hoīem occidi ſti. Et ille falſum eſt. Cui rurſum xp̄ia nus ille dixit vere homicidiū ꝑpetra- ſti. ⁊ ideo ſanguine aſperſus es. Et iu- deus vere deus xp̄ianoꝝ magn⁹ eſt et fides eius firma ꝑ om̄ia compꝛobatur nequaq̧ enim percuſſi hoīem ſ; chriſti ymaginem ⁊ continuo ſangus de eius gutture emanauit. Dixit autem iude

as hominem illũ ad puteũ ⁊ inde ſanctam ymaginem extraxerũt. plaga ãt vt fert in gutture xp̄i adhuc cernit hodie. Et iude⁹ ↄtinuo fidelis efficit.

Octauũ mirabile i libro i medio rupis ſolide a iudeo inuento in ciuitate Calatanenſi

Ctauũ mirabile accidit in regno caſtelle ciuitate tolleti circa annũ dñi. M.cc.xliij. impante Friderico ſcd̄o q̄ fuit nonageſimus ſecundus impator. ⁊ ſedente in cathedra petri honorio papa ⁊ regnante in predicto regno rege vernãdo. Tũc iude⁹ q̄dam ↄminuendo vnã rupẽ ꝓ vinea ampliãda In medio lapidis inuenit cõcauitatem vnã nullã penit⁹ dimenſionem habentẽ neq̧ ciſſurã. ⁊ in ↄcauitate illa reperit vnũ libꝝ q̄ſi folia lignea habentẽ q̄ liber trib⁹ linguis ſcript⁹ eſt videlic; hebraice grece et latine. tantũ de lr̄a hẽbat q̄tum vnũ pſalteriũ. ⁊ loquebat de triplici mũdo Ab adã vſq̧ ad antixp̄m ↄprietates hoim cuiuſq̧ exprimendo pncipium vo tercij mũdi poſuit in xp̄o ſic. In tercio mũdo fili⁹ dei naſcet ex virgine maria ⁊ ꝓ ſalute hoim patiet ꝙ legẽs iudeus ſtatim cũ tota domo ſua baptiſat⁹ eſt. Erat etia; in libro ſcriptũ ꝙ tpe vernandi reg̃ caſtelle debebat liber inueniri. Siſt̃e inuenies in Conſtantini ſexte heci i cronica martiniana.

De iudea precipitata in ciuitate Sogobenẽſi ⁊ per virginẽ liberata.

Vnũ mirabile accidit in p̄dctõ regno ciuitate Segobien. Cu; eñi cuidã mulieri iudee imponeretur crimen adulterij falſe. tradita fuit marito vt de ea facere quod vellet Qui cum eam duceret ad ſupercilium cuiuſdam excelſe rupis ciuitati cõiuncte. vt ex loco illo illa; precipitaret cõcurrentibus ad ſpectaculu; pluribus gentib⁹. predicta iudea que immunis erat a crimine ⁊ deuota v̄gini glorioſe licet occulta. In articulo illo grandi cum deuotione beate virgini ſe ↄmendauit. vt ſicut immunis erat liberaret ꝓponens in corde ſuo ſi eam liberaret fidem xp̄i recipe᷑ ac ſibi toto tẽpe vite ſue in ſua eccleſia ſeruire. Et ecce mox vt p̄cipitata fuit apparuit ſibi v̄go beata eam ſuis in manibus recipiẽs ⁊ illeſam in ꝓfundo vallis ponẽs. Cũq̧ plurime gẽtes ad locũ currerũt inuenerunt eã illeſam gaudentẽ ⁊ laudantem deũ ⁊ gr̄as referentẽ virgini glorioſe publice affirmãs manib⁹ eius fore liberatã. deducta eſt ergo mlier illa iudea ad petitionẽ eiuſdem ad maiorem eccleſiã p̄dcẽ ciuitatis q̄ ſancta maria maior intitulat ⁊ ibi ſacꝝ baptiſma recepit ⁊ vocata in vulgari noſtro mariſaltos maria ꝓpter virginẽ mariã q̄ eã liberauit ⁊ ſaltos ꝓpter ſaltũ piculoſũ quem fecit. vixit ãt in eccl̃ia multo tpe i timore dñi ſeruiendo laudabiliter reſplenduit ſpũ ꝓphecie ⁊ feliciter curſũ ſuũ cõſummauit. predicti miraculi adhuc in p̄dicta eccl̃ia extat memoria in picturis ſicut ego vidi.

De ſignaculis crucis in veſtimentis iudeorũ impreſſis.

Ecimum mirabile accidit i ſupradicto regno caſtelle. annos a creatione mundi quinq̧. M.lv. ſm computationẽ hebreoꝝ qui q̄dem annus cõcurrit cũ anno dñi. M.cc.xcv. In quo anno mortuus fuit rex ſaucius filius reg̃ Alfonſi ⁊ regnauit rex vernandus eius filius. Vñ narrat magiſter Alfonſus conuerſus i libro de bellis dei capitulo. xxvij. ꝙ tempore ſupradicto ſurrexerunt duo iudei q̄ prophete dicebant. quoꝝ vnus erat in ciuitate Abulen. ⁊ alius in villa de ay-

lonqui quidem dno tã mag̃lia loque-
bantur. ⁊ q̃nq; futura pꝛenoſticabant:
⁊ occulta reuelabant. ⁊ ſm̃ moꝛẽ eoꝝ
honeſte viuebãt ꝙ ab omibus iudeis
iſtius regionis reputabant̃ ſancti pꝛo
phete. Et exiuit eoꝝ fama in regniſ cir
cumuicinis ⁊ dederũt ſecuritatẽ omni
bus iudeis ⁊ aſſignauerunt eis termi-
num ſue redemptionis. Pꝛo die aſſig
nato que fuit vltima dies quarti men
ſis ſupꝛadicti anni qui apud eos dicit̃
ebanli. In q̃ pꝛedixerũt ꝙ iudei debe
bant hr̃e a deo ſignũ ſue redemptiõis
miraculoſe factũ. ſ. ꝙ illa die audirent
om̃es vocẽ magnã coꝛnu. quã vocem
ſp̃i attendebant ſemp ꝙ debebãt audi
re quõ veniret meſſias et hr̃ent exire a
captiuitate ⁊ ꝓpter hanc magnã famã
cecidit magnus timoꝛ ſup iudeos. q̃a
maioꝛ ps eoꝝ credebat h̃ ſine dubita-
tione. Et ideo ſanctificauerũt ſe ⁊ ꝑpa
rauerunt ſe. feceruntq; pnĩas in ieiuniſ
multis cũ ſatiſfactionibus ⁊ elemoſy-
nis. quaſi ad deũ reuerſi oꝛantes vt ſi-
bi pꝛedictũ ſignũ ſue ſalutis oſtẽderet
qñ venit ann⁹ ille mẽſis ⁊ dies aſſigna
ta valde mane ſurrexerũt veniẽtes ad
ſynagogas ſuas adoꝛandũ deũ induti
ſyndonibus albis lineis ſeu ſericꝭ pꝛo
ut eſt moꝛis apud eos fieri in die expi
atiois. ſ. in die decima menſis ſeptimi
Et tunc altiſſimo deo coopante q̃ nul
lum tp̃s ſine bonitatis ſue teſtimonio
relinqt in ſuis domibus ſupꝛadictꝭ ap-
paruerunt ſigna crucis in omib⁹ ⁊ vbi
cunq; erãt etiã in illis ſyndonib⁹ q̃ ſer
uabantur in eoꝝ apotecis. Quo ſigno
viſo multi eoꝝ fuerũt turbati quoꝝ
q̃dam dicebãt ꝙ hoc fuerat factũ dya-
bolica arte ⁊ nimirꝝ cũ ꝑdeceſſoꝛes eo
rum de xp̃o maxima miracula faciẽte
dicebant in beelzebub eijcit demonia
Math. ix. Alij vo dubitabãt nõ audi
entes loq nec aliq̃d iudicare. Alij vo
crediderũt h̃ ſignũ fuiſſe veri xp̃i cru-
cifixi ⁊ diſpoſuerũt ſe ad fidẽ cũ baptiſ
mo recipiendã. Iſti fuerũt pauci: iuxta
illud Hiere. iij. ca. Aſſumã vos vnum
de ciuitate ⁊ duos de ꝯgregatõe. Sal-
uatoꝛ etiã de via q̃ ducit ad ꝑadiſuz di
cit ⁊ pauci inueniũt eã. Math. vij. ca.
Que omia large tradunt̃ a ſupꝛadctõ
mgr̃o Alfonſo li. ⁊ ca. q̃bus s̃. Qui ex
ꝑdictis ſe aſſerit multa vidiſſe. ⁊ ido te
ſtimoniũ ꝑhibet. Vñ in fine illi⁹ capi.
narrat ꝙ cũ ipe eẽt medicus. Aliq pꝛe
dictoꝝ petebãt cõſiliũ medicie vt poſ-
ſent curari a ꝑdictis cogitatõib⁹ q̃ cre
debant pentes eoꝝ ꝙ eis acciderat ex
aliq̃ iſirmitate ⁊ debilitate cẽbri. Dicit
etiã ꝙ multo tp̃e ipe fuit i dubio q̃ ad
iſtud ſignũ ꝫ illuminante deo credidit
iſtud ſignũ fuiſſe veꝝ ⁊ manifeſtũ mi
raculũ ⁊ ꝯuerſus ẽ ad fidẽ xp̃i. Et ido
ſup h̃ in teſtimoniũ vitatꝭ inuocat ſup
ſe teſtes celũ ⁊ terrã ꝙ ipe vidit oia pꝛe
dicta eodẽ ãno q̃ acciderãt. De eodem
etiã ſig̃ facit memoꝛiã mgr̃ Johs con
uerſus in li. ſuo de ꝯcoꝛdia legũ ti. iiij.
ca. iiij. dicit em̃ ibi ꝙ ꝑdictum miracu
lum accidit i ſupꝛadicto reg̃ p. xl. ãnos
añ tp̃s ſuũ ⁊ q̃rebat a iudeis q̃ remãſe
rãt quõ cũ tãto ſig̃ poterant remanẽ i iu
daiſmo. Et dic̃ ꝙ rñderũt ſibi q̃a rabini
iudeoꝝ illi⁹ tp̃is publice ꝑdicabãt illõ
illuſiõe diaboli eẽ fcm̃ ad iudeoꝝ dẽce
ptionẽ. ⁊ ꝙ oio vt p⁹ i lege moſayca foꝛ
tes ꝑmanerẽt. Et dic̃ vlteri⁹ ꝙ q̃dã nũ
ci⁹ pape ſuo tp̃e vẽit ad ptes iſtas. q̃ cũ
h̃ ꝯuiſſet p cũ fec̃ p notariũ publicuz
ſcribi rei veritatẽ fcã diligẽti inq̃ſitõne
ꝑcepit ei m̃ltos teſtes iudeos d viſu li-
cite vt decuit adiuratos q̃ p certiſſimo
h̃ aſſerebãt ⁊ dic̃ ꝙ oẽs alij iudei illius
tp̃is ꝯfitebant̃ rei h⁹ vitatẽ. Seq̃t̃ ⁊ de
h̃ facio oib⁹ fidẽ certã. ⁊ iuro p nomen
dei h̃ oia ꝑdicti miraculi eẽ va. De ꝑ
dicto etiã miraculo dñs paul⁹ burgeñ
ep̃s in ſuo dyalogo dicit ſupꝛa ca. iiij.
poſt multa q̃ ſupꝛadicta ſunt dic̃. Ego

anit licet nondū eſſem tpe iſti⁹ ſigni na tus q̄ q̄dē termin⁹ p̄ceſſit natiuitatem meā p.lx.ānos fere. ¶ Teſtifico tn̄ corā deo ꝙ p̄dictū ſignū mō p̄dicto ↄtigiſſe ſepe ⁊ ſepiſſime audiui ab antiq̄oribus iudeis nullo ↄ̄dicente in ipſo fctō niſi ſolū in cauſa ei⁹.q꞉ q̄dam eoꝝ attribu ebant magice arti.q̄dā vo cām relin quebant ſb dubio.Ego āt q̄ȝ mirabar. quō dn̄i illi⁹ tpis p̄ſertim eccl'ie p̄lati de hoc nō fecerūt mentionē in ſuis hi ſtoriis de q̄ tn̄ rationabiliter debuiſſet feſtū imppetuuȝ celebrari ad honoreȝ ſctē crucis.Sȝ reuera hāc admiratio nem tollit a me exceſſiu⁹ iudeoꝝ ſtat⁹ in illis tpibus.tn̄ eṁ locū hēbant cuȝ regibus ⁊ p̄ncipibus terre tā eccleſia ſticis q̄ȝ ſecularib⁹ ꝙ hoc potuerūt ca uillationib⁹ ſuis impedire.ħ ille. Ptȝ. ḡ teſtimonio p̄dictoꝝ triū ſolenniū te ſtium p̄dictū miraculū fore veꝝ cū in ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtet oē veꝝ te ſte ſcriptū.Non eſt dubiūm q̄n plura alia miracl'a in aliis ptib⁹ orbis iudeis acciderint ꝓpter q̄ merito in cognitio nem catholice fidei debuiſſent venire Ipi tn̄ magꝭ indurant in obſtiata ma licia.Sicut eṁ ferrū p frequentē mal leationē induratꝰ ſic et ppl's iudeoꝝ p frequentia miracula eis oſtēſa. Vn̄ de eis ſcriptū eſt Job.xlj.Cor eius indu rabitur q̄ſi lapis ⁊ ſtringetꝰ q̄ſi mallea toris incus.Siue ḡ videāt miracl'a ſi ue ſentiant caſtigationes ⁊ flagella nō ꝓpterea ↄuertuntꝰ ꝫ in ſua malicia ob ſtinantꝰ Hiere.v.attriuiſti eos ⁊ renue runt accipe diſciplinā.Nec miꝝ q꞉ vt dī Eccleſiaſtes.vij. Nemo pt̄ corrige re quē ille deſpexerit ⁊ ſic ptȝ tota de cima cōſideratio q̄ erat de iudeoꝝ mi rabilib⁹ ⁊ de ſua obſtinata malicia.

Quō corpus xp̄i emptū fuit a q̄daȝ iudeo medico ⁊ poſtea vi ſis miraculis redditū frib⁹ p̄di catorib⁹ ⁊ iude⁹ trucidat⁹ pro pter ppetrata facinora ⁊ cetera

v Nōcimū mirabl'e accidit i ciui tate ſegebieſi ānō dn̄i. M.cccc. lv.regnante dn̄o Johe in tene ra etate ſub tutrice mr̄e ſua dn̄a karhe rina caſtelle regina.¶ Tūc iude⁹ q̄dā me dicus emit ſacratiſſimuȝ corpus xp̄i a quodā cupido ſacriſta eccl'ie ſancti fa cundi eiuſdē ciuitatis.Jude⁹ ergo ille ſacramentū illō accipiēs ⁊ ſuis immū dis manib⁹ ptractans ad ſynagogā cū aliis ſuis complicib⁹ p̄duxerūt ⁊ in bu lientem aquā ſepe ꝓiicientes in altuȝ eleuabātꝰ añ oculos coꝝ.Qui miracu lum manifeſtū ↄgnoſcētes et timētes damnū qð eis euenire poſſet ſi hoc ad aures xp̄ianoꝝ ꝓueniret. Aliq̄ coꝝ cō ſilio habito corp⁹ dn̄icū accipientes et pāno ſerico inuoluentes deduxerunt ip̄m ad monaſteriū ſctē crucꝭ ordinis p̄dicatoꝝ eiuſdē ciuitatis ⁊ cū magno ſecreto ⁊ ſecuritate tradiderunt priori ↄuent⁹ eiuſdē narrātes ſibi miraculuȝ ſicut accidit.Recedentib⁹ ḡ iudeis pri or ille ↄuocatis fratrib⁹ honorifice ad altare maius ſue eccl'ie p̄dictū ſacram̄ tum deduxit.⁊ habito cōſilio q̄d d' iſta hoſtia conſecrata facerent. Poſt mul ta vocatus eſt vnus infantulus eiuſ dem habitus innocentiſſimus qui di cebatur ſpinarcio ⁊ traditū eſt ſibi cor pus dominicuȝ qui deuote recipiens poſt diem tercium defunctus eſt. Pri or autem predictus ſtimulatus conſci entia tum ne tantū miraculū occulta retur.tum etiam ne tn̄ crimen iudeo rum maneret impunitum.Ep̄o predi cte ciuitatis qui dicebatur dn̄s Johā nes de oterdeſillas reuelauit viro vtiq̄ ſtrennuo ac celatore fidei catholice et quia protūc in eadem ciuitate erat ſu pradicta regina reuelatum eſt p eoſdē eidem. Facta ergo diligenti inq̄ſitiōe

in caſu p̄dicto inuenti ſūt aliqui iudei
q̇ fuerūt in emptōe p̄dicti ſacramēti:in
ter q̊s fuit vn⁹ q̇ dicebat̃ Don mayr q̇
fuerat medicus regis Heinrici patris
ſupradicti regis Johis. hic tormēt̃ ex
poſitus nō ſolū ſupradicta cū alijs cō
ceſſit ſ; ꝛ declarauit quō ipe occiderat
regē heinricū: ꝓpter que ipe ꝛ alij fue
rūt ꝑ ciuitatē arraſtrati ꝛ finalr̃ mēbra
tim diuiſi. Synagoga v̄o vbi accidit
facta fuit eccl'ia ꝛ vocata corp⁹ xp̄i vbi
om̄i anno tota ciuitas in memoriā ſu
pradicti miraculi in die corpis xp̄i cu;
ſolēni ꝓceſſione ꝯuenit ꝛ fit ibi ſermo
ad ppl'm. Et q: p̄dict⁹ ep̄s nimiū ſolli
citabat hāc cauſā vt ampli⁹ inq̇rit̃ cogi
tās q: maiora mala eēnt occulta int̃ iu
deos timētes iudei detegi corruperūt
pecunia dapiferū p̄dicti ep̄i vt eū vene
no interficeret. Dapifer ḡ accepta pe
cunia die q̄dā cū t̄ps eſſet prādendi et
coq̇narius ſalſamentū faceret ꝓ dn̄o i
greſſus eſt coq̇nā ꝛ eijciens coquinari
um a coq̇na ꝛ mittens eū ſcelerit̃ ꝓ re
aliq̄. ipe ſbito ꝓiecit venenū i vaſe vbi
ſalſamētū ꝑabat̃ ꝛ receſſit ad menſam
dn̄i p̄ꝑandā. Cum q; coq̇nari⁹ rediret ꝛ
vellet ꝑficere p̄dictū ſalſamētū caſu re
uoluēs illud in vaſe aliq̄ gutte ſalien
tes ꝛ vna de manib⁹ ei⁹ ceciderūt: ꝛ ſbi
to vbi ceciderūt facte ſūt puſtule q̄da;
inflate doloroſiſſime ꝛ venenoſe. Mi
ratus aūt venit ad ep̄m clamās q̄ nul
lus comederet aliq̇d de his q̄ ꝑate erāt
in coq̇na: q: credebat q̄ oia erāt vene
nata. Fit ḡ ſtatim diligēs inq̇ſitio ꝛ ſu
ſpicatū eſt ſuꝑ dapifero illo q: talit̃ co
quinariū eiecerat a coq̇na Et expoſit⁹
tormētis cōfeſſus ē ꝛ nō negauit qua
re curie ſeculari traditus in q̄tuor par
tes fuit diuiſus ꝛ multi iudei mortui.
ac alij a p̄dicta ciuitate fugerunt. Hec
ſepe a plurib⁹ audiui ſed ſpecialr̃ mihi
narrauit reuerēdus magiſter martin⁹
corduben̄. ordinis ſc̄i aug⁹. q̇ aſſeruit
q̄ ſic narrauerat ſibi realiter accidiſſe
frat̃ Johes de canaleyas ordinis p̄di
catoꝝ q̇ p̄ns fuit cū iudei portauerunt
corpus dn̄i cū predicto priori ꝛ cum p̄
dicta oia acciderunt.

De iudeoru; obligatione ex iure canonico ꝛ ciuili ac ordia tione regia que octo articulis explicantur.

Vndecima cōſideratio eſt de iudeoꝝ obligatione
Non em̄ videtur rationabile q̄ gēs vi
uens ſine lege dei q̄lis eſt iudaica vt fu
it oſienſū .s. libro .j. cōſideratōe .iij. ar
ticulo .vj. pūcto .vij. q̄ in ppl'o xp̄iano
q̇ lege fruit̃ ꝑmittat̃ viuere ſine alicui⁹
legis freno. Vt ḡ explicare poſſim cō
ceptū meū in p̄nti cōſideratōe octo oc
currūt articuli declarādi. Prim⁹ ē q̄re
iudei ꝑmittūt̃ viuere int̃ xp̄ianos. Se
cūd⁹ q̄ ſūt illa q̄ ꝑmittunt̃ iudeis de iu
re. Terci⁹ q̄ ſūt illa q̄ n̄ ꝑmittūt̃ iudeis
de iure. Quart⁹ in q̇b⁹ xp̄iani nō d̄bēt
cū iudeis cōuerſari. Quintus q̄ ſūt il
la ad q̄ iudei cōpellunt̃ de iure. Sext⁹
de pena iudeoꝝ blaſphemantiū nomē
xp̄i vl' attēptātiū ſbuertere batizatos.
Septimuſ ad que aſtringunt̃ iudei ex
regia ordinatione. Octauus qualis ē
ſtatus iudeoꝝ in regno caſtelle.

Judei ꝑmittūtur viuere inter chriſtianos.

Primus articulus eſt ſcire qua
re iudei ꝑmittunt̃ viuere int̃ cri
ſtianos cū ſint eoꝝ inimici ꝛ tā
crudeliter ſe habeant circa ipſos. vt ſu
pra oſtenſu; eſt conſideratōe .vij. Po
tius em̄ videt̃ q̄ deberēt omnes occi
di ꝛ expelli de mūdo. Dico ergo q̄ iu
dei ꝑmittunt̃ viuere inter chriſtianos
ꝛ nō occidunt̃ ꝓpter quinq;. Primū
eſt ꝓpter impletionē; legis charitatis

⁊c̃. Math. v. Diligite inimicos veſtros
benefacite his qui oderunt vos q̃ lex
non videret impleri ſi occiderent. Se
cundũ eſt ꝓpter fidei catholice confir-
mationẽ. q: capſarij ⁊ librarij noſtri ſũt
⁊ firmius eſt teſtimoniũ ab aduerſario
datũ. Si eñ paganꝰ nõ credit h̄ eſſe ve
rũ Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊c̃.
mittit̃ ad iudeũ vt ab eo querat an ita
ſit ſcriptũ. Terciũ eſt ꝓpter diuine iu-
ſticie manifeſtationem: vt appareat ex
eorũ pena ꝙ rei ſunt dñice paſſionis.
Sicut imprecati ſunt cũ dixerũt: ſan-
guis eius ſuꝑ nos ⁊ ſuꝑ filios noſtros
q: multis tꝑibus tranſactis curriculis
culpa obliuione deleta ⁊ a nullo mor-
taliũ ſciret̃. Sicq̧ ⁊ ĩfamie obprobriũ
⁊ maloꝝ euitaret ꝑiculũ ſicut ⁊ de mul-
tis contigit gentibus quoꝝ geſta tꝑm
ſũt vetuſtate deleta huiꝰ etiã rei ſignũ
preceſſit in chayn. In quo ꝓpter hoc ꝙ
fratrẽ occidit poſuit dñs in eo ſignum
ſcꝫ tremorẽ capitis vt nõ occideret̃ ſed
ignoſceret̃ ei. Vñ deutero. xxviij. Da-
bit tibi dñs cor pauidum ⁊ deficientes
oculos ⁊ aiam merore conſumptam.
Sic ergo iudei de morte xp̄i iheſu illa
ta ꝑhibent mũdo teſtimoniũ. ꝑ hoc ꝙ
in captiuitatẽ eos detulit ſempiternã
ſicut xp̄us in euangelio ꝓteſtat̃ Ioh.
iiij. c. Qui credit in filium dei habet vi
tam ſempiternã, q̃ aũt incredulus eſt
filio nõ habebit vitã ſcꝫ gratie. ſꝫ ira dei
manet ſuꝑ eũ ſcꝫ captiuitatis ꝑpetue.
Quartũ eſt ꝓpter memoriã dñice paſ-
ſionis ſic̃ ſcriptũ eſt Eccli. xxviij. Gr̃a
fideiuſſoris tui ne obliuiſcaris. Sic er
go cũ videmus iudeos faciliter trahi-
mur in memoriam paſſionis chriſti in
uentes eos quoꝝ patres xp̄m occide
runt. Ne ergo tantũ bñficiũ obliuioni
tradamus ꝑmittunt̃ iudei viuere in-
ter nos. Quintũ eſt ꝓpter cõplendam
ꝓmiſſionẽ. q: ad p̄dicationem helye ⁊
enoch cõuertent̃ in fine mũdi ſicut pre
dixit eſaias in. c. iiij. Si fuerit ppl̃s iſrl̃
quaſi arena maris reliquie cõuertent̃.
Videbit eñ deꝰ q̃ſdã de ſemine iudeo
rũ in ſe credituros atq̧ ſaluãdos. ⁊ ido
ꝓpter eos noluit diſꝑdere oĩno eorum
ſtirpem ſicut dixit eſaias. Quõ ſi iue-
niat̃ granũ in botro ⁊ dicat̃ ne diſſipes
illud qm̃ bñdictio eſt: ſic faciam ꝓpter
ſeruos meos vt nõ diſꝑdã totũ.

Sequitur de cõſeruatione.

Ecũdus articulꝰ ẽ videre q̃ ſũt
ſ illa in q̃bꝰ iudei debẽt cõſeruari
ne damnũ patiant̃ a xp̄ianis.
Dico q̃ ꝙ. vij. ſũt illa que iudeis ex iu-
re canonico ⁊ ciuili ꝑmittunt̃. Primũ
ꝑmittit̃ eis ꝙ teneant ritus ſuos citra
cõtẽptũ xp̄iane legis amiſſuri ſine du
bio ꝑmiſſa niſi ab illicitis ceſſauerit ſi
cut ptꝫ. C. de iudeis. l. iudeos. Idẽ ptꝫ
ex̃. e. c. iudei. ⁊. c. cõſuluit. ⁊ di. xlv. q̃ ſin
cera in fine. Secundũ eſt ꝙ in ſynago
gis eoꝝ nemo hoſpitet̃ ſic̃ ptꝫ. e. ti. l. ſy
nagoga. Terciũ eſt ꝙ iudei habẽt licẽ-
tiã fulciendi veteres ſynagogas. vtꝫ. e.
ti. l. fin. Sic tñ ꝑmittunt̃ iudei antiq̃s
ſynagogas reficere: dũm tñ nõ amplio
res vel p̄cioſiores ſolito faciãt ſic̃ patꝫ
ex̃. e. e. iudei. ij. c. cõſuluit. Quartũ ẽ ꝙ
iudeus nõ debet iniuriã pati a xp̄ianis
nec eoꝝ ſynagoge vel habitatiões ſine
rõne ledi debẽt aut cõcremari vt pꝫ. C.
ti. de iudeis. l. nullus. Itẽ iudei obedien-
tes nõ ſũt a xp̄ianis moleſtãdi. xxiij. q.
viij. diſpar. Quintũ ꝙ die ſabbati nul
lus iudeꝰ debeat ꝯueniri nec xp̄iãi ẽt a
iudeis debẽt cõueniri ſꝫ nec in alijs fe-
ſtiuitatibus ſuis debent turbari nec ſe-
pulcra eoꝝ obtentu forte pecunie effo
di vtꝫ ti. e. l. die ſabbati. ⁊ ex̃. e. ti. c. ſicut
iudei. §. j. ⁊. ij. Sextũ ꝑmittit̃ iudeis vẽ
dere ſua ſicut xp̄ianis vtꝫ co. ti. l. nemo
Septimũ eſt ꝙ non compellant̃ veni-
re ad fidem catholicam, q: ſi ſincera i-
tentione extraneos a xp̄iana religione

ad fidem cupiũt rectã adducere blan-
dimentis debent nõ aſperitatibus ſtu
dere ne quoꝝ mentẽ a plano reddita
ratio ꝓuocare poterat pellat ꝓcul ad
uerſitas. patẽt hec diſt. xlv. qui ſincera
⁊. c. de iudeis.

De tredecim que iudeis non permittunturvti.

Ercius articulus eſt que ſunt il
la que iudeis nõ ꝑmittunt dico
q. xiij. Primũ eſt ꝙ non inſole
ſcant nec quẽq̃ ꝑcipites in xp̃ianaꝫ re
uerentiã vltiõis admittant. ſicut. pꝫ. C.
de iudeis. l. nll's. Scdm eſt ꝙ nõ diffi-
niunt eoꝝ iudicia ꝑ ſuos ſeniores. ſ; ꝑ
iudices publicos xp̃ianoꝝ. pñt tñ arbi
tros eligere etiã iudeos cui⁹ ſniam or-
dinarius exequit. ſicut pꝫ. e. ti. l. iudei
Terciũ eſt ꝙ nõ ꝑmittit iudeis accuſa
tio nec teſtificatio cõtra xp̃ianos cum
in accuſatõne equalitas fidei ⁊ cõuer-
ſationis inter accuſantẽ ⁊ accuſatuꝫ ſꝑ
ſit cõſideranda vt his q̃ accuſat vl' par.
vel ſupior inueniat. ij. q. vij. nõ poteſt.
⁊. c. ſequenti. Quartuꝫ ꝙ debet reſcin-
di qõcũq; priuilegium quod eximat
eos ab exactionibus publicis vtꝫ. e. ti.
l. iuſſio. Quintũ eſt ꝙ nõ ꝑmittunt no
uas ſynagogas fabricare. ⁊ q̃ ſynago-
gam nouã extruxerit punit pena. l. li-
braꝝ ⁊ ſynagoga applicat eccl'ie catho
lice vtꝫ. e. ti. l. fi. pꝫ etiã ex e. iudei. ⁊. c. cõ
ſuluit. ⁊ ponit lex regni ꝙ applicat ec-
cleſie maiori illi⁹ loci vbi edificata eſt.
Sextũ eſt ꝙ in diebus lamẽtationis ⁊
dñice paſſiõis nõ debẽt ornati in publi
co ꝓdire. ex eo. nõnullas. Septimũ ẽ
ꝙ in die paſceues nõ habẽt hoſtia vel
feneſtras aptas. ex eo. q2 ſup his. Octa
uũ eſt ne xp̃ianũ mancipiũ poſſideant
vel circũcidãt. nec põt q̃cunq; titulo. ſ.
emptõis ſeu donatõis vel hereditatis
ſeruũ xp̃ianũ conſequi. Et iude⁹ q̃ mã
cipiũ xp̃ianũ habuerit ⁊ eũ circũcide-
rit capite puniat ⁊ ſeruus libertati do
nat Hec patẽt. C. de iudeis. l. ne xp̃ia-
nũ. ⁊ diſtin. liiij. mancipia. ⁊ dat ibi cã
ſcꝫ ne xp̃iana religio iudeis ſubiecta
polluat. de cõſe. diſt. iiij. plerunq;. ſ; nũ
quid aliq̃ modo licituꝫ eſt xp̃ianos vt
ſeruiãt iudeis. Rñdet hoſti. ꝙ cũ ꝓhi-
bitũ ſit vt nullũ mancipiuꝫ ſeruiat iu-
deis: multomi⁹ liberi xp̃iani eis ſer-
uire debẽt. Non eñ debẽt eſſe aſſidue
intra domũ iudei nec tanq̃ famla aut
nutrix aut obſtetrix. Al's ipſi xp̃iani ſi
ab eis diſcedere noluerint debẽt excõ-
municari. ex eo. iudei. ⁊. c. ad hoc. ⁊. c. ſi
iudeos. Si aũt iudei nolũt eos dimit-
tere ꝓhibet fidelibus cõmertiũ cũ eis
vt in dicto. ca. ⁊ ſi iudeos. in fi. ſ; ex do-
mũ poſſunt eis ſeruitia fieri. Vñ poſ-
ſunt habere colonos xp̃ianos. ex eod.
multoꝝ. Nonũ eſt ꝙ nõ ꝑmittunt ſa-
xis vel alio furoris genere attemptare
aliquẽ qui eoꝝ fugerit ſectã al's contra
faciens cõcremãdus eſt cũ oĩbus ſuis
ꝑticipibus. vtꝫ eo. ti. l. ⁊c. Decimuꝫ eſt
ꝙ nõ ꝑmittunt circũcidere xp̃ianos ⁊
ꝯtrafaciẽtes ꝓſcptõe bonoꝝ ⁊ ꝑpetuo
exilio dãnant. vtꝫ eo. ti. l. iudei. Vnde-
cimũ ẽ ꝙ nõ ꝑmittũt int xp̃ianos hẽ
officia publica: ne occaſionẽ habeãt ſe
uiẽdi. di. liiij. nll'a. ⁊. xvij. q. iiij. cõſtituit
⁊ ſacrilegiũ cõmittit q̃ eos talia officia
publice agẽ ꝑmittit ibidẽ ꝙ ſi iude⁹ ta
lia officia recepit debet ei denegari xp̃i
anoꝝ cõſo donec q̃cq̃d accipit rõne of-
ficij ſm ꝓuidẽtiã dyoceſani cõuertat i
vſus paupuꝫ ⁊ ipe offm dimittat. ⁊ itel
ligit ſm tho. q̃ ad dignitates de nouo
acquiſitas ſecus de dñio preexiſtenti.
q2 illud quenq; tolleret eccleſia ꝓpter
ſcandalũ vitandũ. ſ; ordinaria auctori
tate tollere poſſet ſicut tollit in ſeruis.
Duodecimũ ẽ ꝙ nõ hẽant nutrices xp̃i
anas. vñ dr ex eo. c. ⁊ ſi iudeos. Accepi
mus etiã ꝙ iudei faciũt xp̃ianas filioꝝ
ſuoꝝ nutrices. ⁊ ꝙ non tm̃ dicẽ. ſ; etiaꝫ

nephandū eſt cogitare ꝛ cū in die reſur rectōis dn̄ice illas recipe corp⁹ ꝛ ſanguinē xp̄i cōtingit p triduum anteq̄ illos lactēt ꝙ lac mamillarū effūdere faciūt in latrinā. Alia inſup cōtra fidem catholicā deteſtabilia ꝛ inaudita ꝯmittūt: ꝓpter q̄ fidelib⁹ ē verēdū ne diuinā indignationē incurrāt cū eos ꝑpetrare patiunt indigne. q̄ fidei nr̄e cōfuſionē inducūt. ꝛ infra. Inhibem⁹ ergo diſtricte ne de cetero nutrices habēt vel ſeruientes xp̄ianas ne filij libere filijs famulent ancille: ſꝫ tanq̄ ſerui a dn̄o reꝓbati in cui⁹ mortē nequiſt cōiurauerūt ſe saltē p effectū opis recognoſcāt ſeruos illoꝝ q̄s xp̄i mors liberos ꝛ illos ſeruos efficit ꝛ infra. Si vo nutrices ꝛ ſeruiētes nō dimiſerint xp̄ianas ſb excōicatōis pena inhibeatis diſtricte oībus xp̄ianis ne cū eis aliqđ cōmertiū audeant exercere. Tredecimū eſt ꝙ nō ꝑmittiſt iudeo habitare cū vxore fideli niſi efficiaſt xp̄ianus. ꝛ filij eoꝝ debēt ſeq̄ fidē ꝛ ꝯditōnez matris fidelis. Sil'r illi q̄ ꝓcreati ſūt de infidelib⁹ mulierib⁹ ꝛ fidelib⁹ viris xp̄ianā ſequūſt religionē non iudaicam ſuꝑſtiōnē patet xxviij. q. j. c. iudei.

De his in quibus xp̄iani cuꝫ iudeis non debent cōuerſari.

Quartus articulus ē videre que ſunt illa in q̄b⁹ xp̄iani cū iudeis nō debēt ꝯuerſari. Dico ꝙ d iure in trib⁹ nō debēt ſecū cōuerſari. Primū ē ꝙ nō debēt cū eis comedere aut eos in cōuiuia recipe neq̄ cū eis cohabitare cū apd xp̄ianos cōib⁹ cibis non vtanſt. Indignū atq̄ ſacrilegū ē eoꝝ cibos a xp̄ianis ſumi cū ea q̄ ap'lo ꝑmittēte nos ſumim⁹ ab illis videnſt imūda. Ac ſi inferiores ē incipiāt xp̄iani q̄ iudei ſi nos q̄ ab illis apponūſt vtamur. Illi vo a nobis oblata cōtēnāt. xxviij. q. j. nll's. ꝛ. c. oēs. Dicit tñ glo. i dicto. c nll's. ꝙ pōt aliq̄s ab eis emere alimēta ꝛ poſtea ꝑpare. Secūdū eſt ꝙ infirmi xp̄iani nō debēt i ſuis īfirmitatib⁹ vocare iudeos nec ab eis recipe medicinas nec ſe cū eis in eiſdē balneis balneare. xxviij. q. j. nll's. ꝛ. c oēs. Terciū ē ꝙ nemo pōt ꝯgregatōi iudeoꝝ ſeu alicui iudeo vl' pagano aliq̄d relinq̄re in teſtamēto ꝛ ſi fecerit etiā p⁹ mortē iudicabiſt anathema. ex̄ de here. ſi q̄s ep̄us xxiij. q. ij. ſane. ꝛ videſt intelligēdū ſm guilhelmū. niſi legauerit ad ſuccurrēdū neceſſitati. Quartū ꝙ xp̄ian⁹ vl' criſtiana iudaice prauitati non cōiungaſt al's a cōione eccl'ie ſegregenſt. xxviij. q. j. Caue. ꝛ. c. ſi q̄s iudaice. Et ſi q̄ras q̄ ſit pena ꝑticipantiū cū iudeis ꝯ caſus nūc dictos. Rn̄deſt ſm Ray. ꝙ ſi clerici ſint ꝛ admoniti ſatiſfacere ꝛ emēdare nolūt debent ꝑuari officio ꝛ bñficio Si laici ſūt vtputa ꝑncipes q̄ nolūt ex eq̄ ꝑdicta. ſiue aliq̄ q̄ aliq̄ impedimenta afferūt ꝛ admoniti nō ſatiſfecerit debēt excōicari. xxviij. q. j. nullus. Si vo ſint iudei tā diu ſūt xp̄iani ab illoꝝ cōione ꝛ cōmertio ſepandi ſub pena excōicatōnis donec illi emēdauerint ꝛ ſatiſfecerint. vtꝫ ex̄ eo. c. ꝛ ſi iudeos. i fi. ꝛ ex̄ de deci. c. de terris. ꝛ ex̄ d vſuris cū tu. Quintū eſt ꝙ iudei ꝯuerſi ad fidē nullā cōionē habeāt cū alijs iudeis. xxviij q. ſepe. Vn̄ dicit ſepe ibi p maloꝝ ꝯſortia etiā bonos corrūpunſt: q̄tomagis eos qui ad vicia ꝓni ſunt. Nulla ergo vltra cōio ſit hebreis ad fidē xp̄ianam trāſlatis cū his q̄ adhuc in veteri ritu cōſiſtūt ne forte eoꝝ ꝑticipatōe ſbuertanſt. Quicunq̄ ergo āmodo ex his q̄ baptizati ſūt in fideliū cōſortio nō vitauerint ꝛ hi xp̄iani donenſt ꝛ illi publicis cedib⁹ deputenſt. Sextū ē ꝙ iudeorū filij vl' filie cōuerſi ad fidē ſepari debēt a ꝯſortio pentū ne eoꝝ iuoluanſt erroríb⁹: ꝛ debent deputari monaſterijs vel chriſtianis mulieribus viris deum

timentibus vt ſub eoꝝ conuerſatione cultu꜡ fidei diſcant ac melius inſtitui tam in minoribus ꝙ in fide ꝓficiāt vt patet.xxviij.q.j.iudeoꝝ.

Que ſunt illa ad que compelluntur iudei de iure.

Quintꝰ articulꝰ ē ſcire in qbꝰ iudei de iure ꝯpellunt. Sciendū ergo ꝙ in qnqꝫ debēt cōpelli iudei. Primū eſt ꝙ iudei a fide apoſtātes cogunt ad eam redire: etiā ſi vi vel neceſſitate fidē ſuſceperūt ne nomē dñi blaſphemet ꝛ fides quā ſuſceperūt. di. xlv.de iudeis.ꝛ de cōſe.diſt.iiij.plerūqꝫ.Sed oriuntur hic tres difficultates Prima eſt ſi tales qcūqꝫ pena damnati fuerint vtrū a rebus eoꝝ fideles filij excludant.Dico ꝙ nō.q꜡ ſcriptū eſt.filius nō portabit iniquitatē patris ꝛ pater nō portabit inīqtatē filij.j.q.iiij.iudei.Scđa difficultas eſt qr eſt ꝓcedēdū cōtra xpianos q fiūt iudei.Dico ꝙ ꝓcedendū ē cōtra eos ſicut cōtra hereticos ꝛ eoꝝ fautores.ex.eo.c.ꝯtra.li.vj Et intelligit ſm glo.ſiue ſint tranſeūtes ſiue redeuntes ad iudaiſmū.vocat trāſeūtes illos q nunqꝫ fuerūt iudei.Redeūtes vo q prius fuerūt iudei ꝛ poſtea facti ſunt xpiani.Tercia difficultas eſt q꜡ videt eis fieri iniuria ſi coacti receperint baptiſmū ꝙ redeāt. Rñdet ꝙ ſi talis coactio fuit cōditiōalis.puta ꝑ minas vl ꝑ rerū ſuarū ablatōem. vel ꝑ vbera ꝛ hmōi receperūt baptiſmū cōpellēdi ſūt vt dictū eſt.vt pꝫ in p̄dictis capitulis.Si vo fuerūt abſolute coacti vt ſi ꝑ violētiā in aquā merſi ſūt tales nō recepert baptiſmū vtꝫ ex ð bap. maiores.ꝛ cōcordat Tho.ij.ſcđe.q.iiij ꝛ etiā Hoſti.Scđm ē ꝙ ſūt cogēdi iudei ad decimas ꝑſoluēdas.Intelligēdū tñ ꝙ decime ſūt duplices.qdaꝫ ꝑſonales ꝛ has nō tenent ſoluere iudei cū nō recipiāt eccliaſtica ſacramenta nec audiāt diuina.imō nec ſūt de corꝑe eccleſie.ff.de cenſi.l.formā.§.ſi vo quis Alie ſūt p̄diales.ꝛ hos tenent ſoluere ex.e.de terris. Vñ dicit ibidē de terris qs iudei colūt tue prudētie remittimꝰ vt eos ad decimas ſoluēdas vel poſſeſſiones penitus renūciādas cū oi diſtrictiōe cōpellat.ne forte occaſiōe illa eccleſie valeāt ſuo iure fraudari.ꝛ ibi expreſſe dic glo.Hoc nō eſt intelligēduꝫ de ꝑſonalibꝰ.q꜡ nō ſūt ð corꝑe eccle:ſꝫ ð predialibus.Quid ſi iudei occupāt aliquā totā parochiam emēdo q xpiani ſolebāt poſſideri.nunqd pōt eccleſia hac occaſione petere aliqd ab eis. Rñdet ꝙ petere pōt ꝛ ſoluere tenent decimas p̄diales.ꝛ oēs cenſus ſiue p̄ſtationes ſiue oblatiōes reales qs xpiani de domibus ꝛ poſſeſſionibus ſoluere tenebant.ex ð vſu quāto.Sed ſecus ē de decimis ꝛ oblatōibꝰ ꝑſonalibꝰ vt dictū eſt.Terciū ē ꝙ cogunt iudei xpianos teſtes recipe cōtra ſe.ex de teſti.iudei.ſꝫ iudeꝰ nō pōt ferre teſtimoniū cōtra xpianū vt ibidē ꝛ patuit.ſ.articulo iij.Quartū eſt ꝙ cogēdi ſunt taleꝫ habitum cōtinue differre ꝙ manifeſte ab alijs diſtinguant.ex eodē.in nōnullis Vñ dicit ibidē in nōnullis ꝓuicijs a xpianis iudeos ſeu ſaracenos habitus diſtingit diuerſitas: ſꝫ in qbuſdā ſic cōualuit qdā ꝯfuſio.vt nulla dr̄ia diſcernat. Vñ cōtingit interdū ꝙ ꝑ errorem xpiani iudeoꝝ ſeu ſaracenoꝝ.ꝛ iudei ſeu ſaraceni xpianoꝝ mulieribꝰ cōmiſcent. Ne g̃ tā dānate cōmixtiōis exceſſus ꝑ velamē erroris hmōi vlterius excuſatōnis poſſit hr̄e diffugiū. Statuimus vt tales vtriuſqꝫ ſexꝰ in oi xpianorū ꝓuincia ꝛ oīm tpm q̄litare habitus ab alijs ꝑſonis diſtinguant.Quintuꝫ eſt ꝙ cogēdi ſūt iudei ad vſuras reſtituēdas.ex de vſuris poſt miſerabilem ſcriptū ē iudeos ad remittēdas xpiais vſuras ꝑ p̄ncipes ꝛ ptātes cōpelli. p̄ct

pncipes ſeclares ⁊ donec eis remiſerit ab vniuerſis xp̄ifidelib⁹ tā i mercīmo nijs q̄ȝ in alijs p excōicatōis ſniaȝ eis iubemus cōionē oīmodā denegari. vt de. .̄s. de iſta materia .vij. cōſideratōne crudelitate. xvij. Et ſi queras vtrū liceat dn̄is terrarū exactiones facere in iudeis. R̄ndet ſm tho. i q̄dā lr̄a ad q̄ndā ducīſſam miſſa q̄ q̄uis iudei ſm iura merito culpe ſue ſeruituti ſint addicti ⁊ ſic eoꝝ res dn̄i poſſint accipe tanq̄ȝ ſua ita tn̄ nō vt ſubtrahant̄ neceſſaria vite. q̄ tn̄ oportet nos ambulare hōeſte etiam ad eos q̄ foris ſūt ne nomē dei blaſphemet̄ h̄ ſeruandū videt̄ vt exactionibus p̄ter q̄s facere cōſueuerūt nullatenus p̄grauent̄. ſȝ ad cōſuetas cogi p̄nt. Sed q̄d ſi iudei nihil h̄nt niſi vſuras cui reſtituent̄ ea q̄ accepta fuerunt ab eis. R̄ndet̄ ſm Tho. in p̄dicta lr̄a q̄ cū ea q̄ iudei p vſurā extorſerūt non poſſint licite retinere ꝯſequēs eſt. vt ſi vos illa ab eis receperitiſ nec licite retinere poteſtis niſi forſan eſſent talia q̄ a vob vel anteceſſoribus v̄ris hacten⁹ extorſiſſent. Si q̄ v̄o habēt q̄ extorſerūt ab alijs debēt reſtitui illis q̄bus iudei reſtituere tenebant̄ ſi iueniunt̄. Alioqn in pios vſus ſm cōſiliū dyoceſani ⁊ aliorū pboꝝ. vel in cōmunē vtilitatē terre ſi neceſſe ē expēdant̄. nec eſſet licitū ſi vos de nouo exciderítis illā a iudeis ſeruata tn̄ ꝯſuetudine p̄deceſſoꝝ v̄roꝝ ac intētiōe vt in pios vſus expenderet̄.

Sed nunq̄d licet recipe donū vl̄ preciū laboris ⁊ hmōi a iudeis vſurarijs. R̄ndet̄ ſm Guilhel. q̄ ſi iude⁹ hȝ aliquid aliud q̄ȝ vſuras pōt accipi ab eo. Si v̄o nihil habet preter vſuras, tunc aut recipiēs certat de dāno ſuo vitādo ⁊ ſic accipiēdo nō peccat. ſicut q̄ a fure vl̄ latrone dānificat⁹ ē. puta p incendiū ⁊ hmōi. non peccaret ſi recuparet ab eo dānū ſuū. lȝ ipe fur vl̄ latro nihil hēt: niſi q̄ eēt adq̄ſitū, de furto vel rapina dū tn̄ nō recipet p dāno ſuo i ſpē ipas res alienas. Addit tho. in p̄dicta ep̄la q̄ iude⁹ ſi vltro cōferat pecuniā vl̄ exenniū expedit recipe vt pecunia ſic recepta addat̄ his q̄bus de iure de iure debet̄ ſeu alijs vt dictū eſt.

Sequitur de pena iudeorum blaſphemantiū nomē xp̄i vel attemptantiū ſubuertere baptizatos.

Sextus articulus eſt ſcire q̄ pena ſūt feriēdi iudei blaſphemantes nomē xp̄i vel attēptātes ſbuertere baptizatos. Ad p̄mū r̄ndet̄ ſm hoſtien. q̄ omis talis ſm leges decapitat̄ etiā xp̄ian⁹. Dn̄i p̄ncipes ſeclares iudeos xp̄m blaſphemātes. grauiter debēt cū pena pecuniaria ſiue etiā q̄uiori. ex eo. in nōnullis in fi. vbi ſic habet̄. Illud aūt ſtrictiſſime iubem⁹ ne in cōtumeliā creatoris pſilire p̄ſumant. Et qm̄ illi⁹ diſſiitare nō debem⁹ obprobriū q̄ pbra nr̄a deleuit. Precipim⁹ p̄ſumptores hmōi p p̄ncipes ſeclares cōdigne aiaduerſiōis adiectōne cōpelli. ne crucifixū p nobis aliquātulū blaſphemare p̄ſumāt. Ad ſcōm dicit̄ q̄ iude⁹ q̄ nitit̄ ſubuertere baptizatos debet publicis flagellatōib⁹ deputari. xxviij. q. i ſepe. Ita tn̄ q̄ hec pena nō trāſeat ivim dictā ſanguis: q̄ talis pena relinquenda eſt brachio ſeculari.

Ad que aſtringūtur iudei ex regia ſiue regali ordinatione.

Septim⁹ articulus eſt de his ad que tenent̄ iudei ex regia ordinatōne. Eſt notū legēti hyſtorias hyſpanie q̄ rex Heinric⁹ ſcōs frater regis petri q̄ regnū fr̄is habuit m̄ltas cedes ſeu ſtrages in iudeos fecit. tā in vrbe tholetano q̄ȝ in m̄ltis alijs villis ⁊ caſtris in ꝯfinib⁹ regni caſtelle exiſtētib⁹. Et cū hmōi rex heinric⁹ ſcōs regnauit regno accepto a fr̄e ſuo petro. Ipe

inſtituit in curiis gñalib⁹ q̃ iudei por-
tarēt ſignū diſtinctiōis in ſuis veſtib⁹
ꝓut iura canonica volūt. qđ tñ nunq̃
fuit auditū in hyſpania. ꝫ indiſtincte cū
fidelib⁹ ꝯuerſabant. ex q̄ m̄lta enormia
⁊ diuine legi difformia ſeq̄bāt. Cōſequēt
rex iohēs p̄m⁹ felic̄ rcordatōis fili⁹ p̄di
cti regꝭ heinrici ſcđi iſtituit q̃ iudei nll'a
h̄rent officia publica nec iuriſdictōes ēt
int̄ ſeip̄os i crimialib⁹ exercerēt. q̄ q̄dē iu
riſdictōe ai's maxie abutebant. p⁹ quē
ſcʒ regē iohēʒ regnauit rex heinric⁹ ter
cius ſctē memorie fili⁹ ei⁹ in āno. xj. eta
tis ſue in cui⁹ regꝭ p̄ncipio de⁹ vltionē
ſanguis xp̄i. excitāte m̄ltitudo pp̄loꝝ
mag̃ ⁊ valida ꝯ iudeos ſurrexit ⁊ q̄ꝑli
mi fuerūt infecti p̄ totā hyſpaniā. Qui
q̄dē tumult⁹ icepit a ciuitate hyſpalen
ſi. Jn cui⁹ eccl'ia metropolitana q̄dam
dyacon⁹ in l'ratura ſimplex ⁊ laudabil'
vite cepit p̄dicare ꝯ errores iudeoꝝ et
modos viuēdi eoꝝ enormes. ⁊ ꝯ ſyna-
gogas eoꝝ nouit̄ ꝯ ſacroꝝ canonuʒ te-
norē edificatas. ex q̄ ſupradict⁹ tumlt⁹
incepit. ⁊ ꝑr in breuiſſimo tp̄e p̄ totaʒ
hyſpaniā ⁊ vſq̄ vltra pireneos ⁊ iſulas
maioritarū ⁊ ſardune velociſſime euo
lauit. De⁹ aūt q̄ adeo bon⁹ ē vt ex mal'
eliciat bona ſic diſpoſuit q̃ hac vexati
one currēte ⁊ etiā p⁹ ip̄i⁹ ſedatōēʒ nōnl'
li iudeoꝝ ad cor ſuū reuerſi. dixerūt il
lud Deutero. xxxj. c. Vere q̄ nō ē me
cū de⁹ iuenerūt me hec mala. ⁊ ſic vexa-
tiōe durāte itellectū auditui ſcp̄turas
ceperūt ſcrutari. Et deo illuiante erro-
rē ſuū cog̃uerūt ſicq̄ ad deuʒ cōuerſi
nomē xp̄i publice ⁊ deuote p̄dicantes
m̄ltoꝝ corda filioꝝ ad p̄res deo dirigē
te cōuerterūt q̄ oia in his regiōib⁹ ma
nifeſta ſūt. Poſt p̄dictū vo regē hein
ricū terciū ſctē recordatiōis ꝓceſſit ſere
niſſim⁹ rex iohēs fili⁹ ei⁹. Jſte cepit re-
gnare incunabulis cū eēt i ſcđo anno
etatis ſue. ⁊ ſic fuit ſub tutorib⁹ vſq̄
ad tp̄s p̄finitū a p̄re. Jn cui⁹ tp̄e tam
durante tutela q̄ʒ poſt cum iaʒ regimē
ſuoꝝ regnoꝝ accepit multa fuerūt iſti-
tuta ꝯtra iudaicā impietatē q̄ i ſuis cu
riis ⁊ regnis ꝓ maiori p̄te ſeruabātur.
que q̄ digna ſūt memoria ꝓ iudeoꝝ
inſolētiis cōprimēdis. dignū duxi l'raʒ
ei⁹ publicā in q̄. xxiiij. ordinatōes cōti-
nent p̄nti ope fore inſerēdaʒ. cui⁹ tenor
talis eſt. Dñs iohēs dei gr̄a rex caſtel-
le legionis Tholeti. galechie. hiſpalis
cardue. morchie. cubemi. algarbie. Al
geſire. dñſq̄ viſcaye ⁊ moline. Cuʒ ois
rex vel princeps q̄ regnauit ⁊ dñator p̄
dictū habet dñiuʒ ſingulare. q̄ ē elect⁹
a deo ad regendū ⁊ miſtrādū ſuū pp̄lꝫ
q̄ꝑtomagis regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ catholicꝭ
in ſctā fide catholica p̄inet ⁊ attendere
debēt ac querere meliorē viā poſſibilē
iueniri. vt xp̄iani q̄ ſūt credētes in ſctā
fide catholica nō incidāt in errorē xp̄l
participationē ⁊ cōuerſationē cuʒ infi
delibus que nō credūt nec obediūt do
mino noſtro ih̄u xp̄o nec ſūt in ſua ſā
cta fide catholica debēt amouere ⁊ ꝓ-
pellere oēʒ occaſionē q̄ i eo eueni pot
xp̄l id qđ dictū eſt. Et ego cognoſcēs
oia ſupradicta: ⁊ q̃ in meis regnis ⁊ do
miniis ſūt m̄lti iudei ⁊ iudee. ⁊ ſarace-
ni ⁊ ſaracene infideles. ⁊ q̃ habitant in
ter xp̄ianos ⁊ in vnū cōuerſant ⁊ inde
naſcebant aliq̄ errores ꝯ fideʒ catholi-
cā. ⁊ q̃ poſſet ad'h̄ accidē in poſterꝝ dñ
na his q̄ ſ̄t de pp̄lo meo. ⁊ vt tollereſʒ ⁊
ſegregarēʒ p̄dictos xp̄ianos pp̄li mei
ab omi occaſiōe ⁊ ʒyʒania. ⁊ vt obſer-
uent ea q̄ p̄cipit ſctā mat̄ eccl'ia ē volū
tas mea dñm ordinare ſup oia p̄dicta
⁊ ordio ⁊ mādo ac ꝓ bono teneo q̃ ſer
uet nūc ⁊ deiceps i mō q̄ vlteri⁹ ſeq̄t.

De eo q̃ iudei viuant ſegregati a chrifidelibus.

P Rima ordiatio ē q̃ ō ceto oēs
iudei ⁊ iudee. ſaraceni ⁊ ſaracene
meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ ſint ⁊ viuant ſe

gregati a xpianis.in hoc loco vno vl' p te ciuitatis ville vel loci vbi fuerint cõ uicini ⁊ q̄ ſint circũdati vno muro in girũ ⁊ habeat ſolũ vnam portã p quaꝫ in tali circulo ingrediant̄ ⁊ egrediant̄. Et q̄ in p̄dicto ſitu ⁊ circulo eis ſic aſſi gnato habitẽt tales iudei ⁊ iudee. ſara ceni ⁊ ſaracene ⁊ nõ in alio loco vel do mo extra eũ.⁊ q̄ incipiãt ſtatim ſegre- gari a die q̄ eis fuerint aſſignata ꝓpredi cta loca vſq̄ ad octo dies p̄mos ſeqn- tes.Et q̄cunq̄ iudeus vel iudea. ſara- cenus vel ſaracena extra p̄dictũ circu- lũ habitauerit ip̄o facto pdet om̄ia bo na ſua.Et vltra hoc q̄ corpus talis iu dei vel iudee.ſaraceni vel ſaracene ſit ad mercedẽ meã vt det̄ eis pena corpa lis p eodẽ ſm q̄ merces mea fuerit.

De eo q̄ iudei vel iudee. ſaraceni vel ſaracene nõ ſint apothecarij vl' ſpeciarij ſeu medici

Ecũda ordinatio eſt q̄ nll's nec aliq̄s iude⁹ vel iudea. ſaracen⁹ vel ſaracena ſint ſpeciarij nec apothecarij nec cyrurgici nec medici. nec vendant panẽ nec vinũ nec farinã nec oleũ nec butyrũ.nec aliquid aliud comeſtibile xp̄ianis neq̄ a xp̄ianis ha beant ſtationẽ.nec apothecã.nec men ſam in publico nec in occulto ad ven- dendũ aliquẽ cibum comeſtibilem Et quicũq̄ iudeus vel iudea.ſaracen⁹ vel ſaracena contra predicta fecerit p qua libet vice cadat in pena duoꝝ milium morobetinoꝝ.⁊ vltra hoc q̄ eorũ cor pora ſint ad mercedẽ meaꝫ vt p̄cipam eis dari penã corpalem ſm q̄ bñ viſuꝫ fuit: ⁊ mee mercedi placuerit.

Q̄ volentes baptizari nõ detineantur vel impediantur.

Ercia ordinatio eſt q̄ ſi aliquis iude⁹ vel iudea.ſaracen⁹ vel ſaracẽa iſpiratõe ſp̄ũſctĩ voluerit baptizari ⁊ tranſire ad noſtrã ſctãm fidem catholicã q̄ nõ detineant̄ nec im pediant̄ vi.vel alio modo.ita tñ q̄ nõ cõuertant̄ p iudeos vel ſaracenos. nec p xp̄ianos vtriuſq̄ ſexus. licet ſic pat vel mater ſeu quecunq̄ alia pſona ſui generis vel alicui⁹.⁊ q̄cunq̄ cõtra hoc venerit vel contrariũ fecerit ꝓcedet̄ ꝯ eas ad maiores penas.ſic i ciuilib⁹ ſic in criminalibus que ſm ius iueniẽt̄.

Q̄ iudei non comedant inter xp̄ianos nec ſaraceni.

Q uarta ordinatio eſt q̄ nll's nec aliquis iude⁹ vel iudea. ſaracenus nec ſaracena in domib⁹ ſuis nec extra eas comedant nec bibant nec inter xp̄ianos nec inter chriſtianas Iteꝫ q̄ nec iudei nec iudee.nec ſaraceni nec ſaracene teneant ſcutiferos nec ſeruitores.nec pueros nec puellas xp̄ianos ⁊ xp̄ianas vt eis ſeruitiũ ⁊ precep tũ nec aliq̄d aliud opus in domibus ſuis.nec adiuuẽt illos ad preparandum comeſtibilia.nec vt faciãt eis alq̄d op⁹ in ſabbato ſic incẽdere ignẽ.ire p vino vl' ſilia ſeruitia nec hẽant nutrices xp̄ianos q̄ nutriãt filios eoꝝ.nec habeant agricultores.nec ortolanos nec paſtores nec veniãt nec vadant ad honores nec ad nuptias nec ad ſepulturas xp̄ianoꝝ.nec fiãt compatres vl' cõmatres xp̄ianoꝝ nec xp̄iani nec xp̄iane illoꝝ. nec eant ad ſuas nuptias vel ſepulturas.nec habeãt cõuerſationẽ in ſil'i bis q̄ dctã ſũt ſub pena duoꝝ miliũ morobetinoꝝ p q̄libꝫ vice.q̄ ꝯ ea q̄ dctã ſt̄ vl' aliq̄d illoꝝ venerit ⁊ fecerit iudei ⁊ iudee.ſaracẽi ⁊ ſaracene.penã iſtã ſoluẽt.

Q̄ null⁹ eorũ recipiat redditus regis.

Q uinta ordiatio ẽ q̄ nll's nec aliq̄s iude⁹ nec iudea.ſaracen⁹ nec nec ſaracena ſint arrendatores nec procuratores.nec almoxarifes nec

malo2deū nec receptatoreſ meoꝝ redi tuū nec alteri⁹ dñi nec dñe xpiani nec xpiane nec vtant̄ pdicꝰ officijs nec ali quibus eoꝝ ꝓ xpianis vtriuſq; ſexus nec inter eos nec ſint curſores nec cur ſatrices nec theolonarij nec theolona trices nec portēt aliqua arma predicti iudei ⁊ ſarraceni: nec aliqs eoꝝ ꝑ ciui tates villas ⁊ loca: ⁊ qcūq; iudeus ⁊ iu dea ſaracena q̄ ꝯtra hec venerit ꝯtrium faciendo vel ꝯtra aliqd eoꝝ ꝙ ſoluat i penā ꝓ q̄libet vice duo milia morabe tinoꝝ: xpianus vo vel criſtiana cuiuſ cunq; ſtatus fuerit q̄ habuerit iudeū vel iudeā ſarracenū vel ſarracenam vt vtat̄ predictis officijs vel aliquo eorū ꝙ ſoluat ipſo facto ꝓ qualibet vice pre dictam penam.

Q nō habeant foros ad ven dendum res nec plateas.

ſ Exta ordinatio eſt ꝙ null⁹ nec aliqs iudeus vel ſarracenus ha beant in ſuis locis vijs ⁊ hitati onibus plateas nec foros ad vendēdū nec ad emendū aliqua cōmeſtibilia vł potabilia criſtianis vtriuſq; ſexus ſub pena quingentoꝝ morabetinoꝝ ꝓ q̄li bet vice cuilibet eoꝝ: pñt tamē tenere vendere ⁊ teneant ⁊ vendant ꝓ ſeipis in circulis vbi habitauerint.

Q non habeant iudices in ter ſe.

ſ Eptima ordinatio eſt ꝙ aliame iudeoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ meoꝝ re gnoꝝ ⁊ dñoꝝ non poſſint habe re nec habeant iudices iudeos nec ſar racenos inter ſe vt deliberēt iudicia eo rum ciuilia ⁊ criminalia que accidunt int̄ iudeos ⁊ iudeas ſarracenos ⁊ ſar racenas: ⁊ reuoco eis quācūq; ptātem q̄s a me vel anteceſſorib⁹ meis hñt per ꝑuilegiū in dicta rōne vł alio modo et do illud ꝓ nullo: ⁊ mādo ꝙ liberentur de ceto talia placita vel iudicia tā ciui lia tam criminalia inter iudeos ⁊ iude as ſarracenos ⁊ ſarracenas ꝑ ꝑtores ci uitatū villaꝝ ⁊ locoꝝ vbi hitauerunt. Verūtñ eſt merces mea ꝙ tales pretores obſuent in liberatōe placitoꝝ ciui liū mores ⁊ ordinationes queuſq; nūc obſuauerūt inter ſe iudei ⁊ ſarraceni tm̄ ꝙ appareant ꝓbate ⁊ certe per eos ex longo tempe vſq; nunc.

Q neq; iudei neq; ſarraceni faciāt tributa inter ſe nec nouā impoſitionem.

o Ctaua ordinatio eſt ꝙ nulla ali ania nec cōitas iudeoꝝ ⁊ iudea rum ſarracenoꝝ ⁊ ſarracenarū audeat ponere nec ponat talia nec tbu tum aliqđ inter ſe nec ponāt aliquā im poſitionē in qcūq; re ſine mea licentia ⁊ mandato ⁊ dñe mee. Regine matris mee ⁊ infantis auūculi mei q̄ ſūt tuto res ⁊ rectores meoꝝ regnoꝝ. Et ſi aliq̄ data ē regula pdictis iudeis ⁊ ſarrace nis vel aliq̄ ipoſitōes fuerūt vel fuerīt poſite in pdicta rōne tā in cōi q̄s in per ſonis ſinglaribus vel in cibis vł i mer cancijs ſeu alio quouis modo ſic ꝑ iu dices ſuos ſic ꝑ illoꝝ quēlibet dato ꝙ teneant preuilegiū vel ꝑuilegia lr̄am vel lr̄as regū meoꝝ predeceſſorū vel a me vt illud poſſint facē ꝙ de ceto non teneant̄ ſoluere nec ſoluant tales ipoſi tiones nec aliqs illarū: qr ego ex mea regia ptāte reuoco qcūq; ꝑuilegia q̄ in pdicta rōne eis fuerūt data i q̄ntū atti net ad h̄ ꝙ dictū ē. Et mādo pdicꝰ iu deis ⁊ ſarracenis vtriuſq; ſexus ꝙ nō vtant̄ illis ſb pena corpoꝝ ⁊ oim̄ q̄ ha bēt. Et ſilr mando iudeis ⁊ ſarracenis vtriuſq; ſexus ⁊ cuilibꝫ eoꝝ ꝙ nō cōtri buāt nec ſoluāt i talibus ipoſitionibus q̄ ſic eis fuerīt ipoſite ſic dictū ē ſine li cēcia ⁊ mādato expſſe ꝓ eo dato.

Q non diuidant aliqđ tribu tū vel impoſitōem nouam ſine

ſpeciali licencia.

Nona ordinatio eſt ꝙ nulla aliania cõitas iudeoꝝ ꝛ ſarracenorum audeãt inter ſe diuidẽ nec diuidant tributũ aliqḋ: vel impoſitõeꝫ ſine mea licentia ꝛ mãdato: ꝛ cũ aliqḋ tributũ habuerint diuidere ꝓ ſeruitio meo ꝙ diuidãt inter ſe illud qḋ ego eiſ mãdauero ꝛ nõ vltra. Et ſi aliq̄d vltra ipoſuerint vl' diuiſerint ꝙ illi q̄ talia fecerint vel fuerint in collocutiõe vel eiꝰ cõſilio ꝙ ipſo facto ꝑdant omnia bona ꝛ ꝓ eo occidant̄ ꝑ iuſticiam.

Q̄ non audeant viſitare infirmos criſtianos medicinaꝫ ſiue ſyrupas dando

Ecima ordinatio ē: ꝙ nullꝰ iudeus nec iudea ſarracenꝰ vl' ſarracena audeãt viſitare xp̄ianuꝫ vel xp̄ianã in ſuis infirmitatibus: nec dẽt eis medicinas nec ſerupas nec balneent̄ in vno balneo predicti iudei nec ſarraceni cũ dictis xp̄ianis ne predicte iudee nec ſarracene cuꝫ dictis feminis xp̄ianis nec mittãt eis pſẽtatões fotaldrarũ nec ſpeꝝ nec panis cocti vel vini nec auiũ mortuaꝝ nec aliaꝝ carniũ mortuaꝝ q̄ ſunt ↄmeſtibilia. Et q̄cũq; hec fecerit xp̄iũ vel fuerit iudeus vl' iudea ſarracenꝰ vel ſarracena ſoluat ꝓ q̄libet vice tricentos morabetinos.

Q̄ nulla mulier criſtiana ingrediatur circulũ iudeoꝝ.

Vndecĩa ordĩatio ē ꝙ nulla nec aliq̄ xp̄iana vxorata vel ſoluta vl' amicata ſeu mulier publica audeat ingredi intra circulũ vbi ꝑdicti iudei hitauerint de nocte nec de die. et q̄cunq; mulier xp̄iana intuſ intrauerit ſi fuerit vxorata ꝙ ſoluat ꝓ q̄libꝫ vice q̄ in predicto circulo intrauerit centuꝫ morabetinos. ꝛ ſi fuerit ſoluta vl' amicata ꝙ ꝑdat rupẽ q̄ fuerat induta. Et ſi fuerit mulier publica ꝙ dent̄ ei centuꝫ flagella ꝑ iuſticiã ꝛ ſit expulſa a ciuitate villa ſeu loco vnde venerit.

Q̄ nullus eoruꝫ vocetur ſuo nomie don iudeꝰ vl' ſarracenꝰ.

Duodecima ordĩatio eſt: ꝙ nullus iudeus nec iudea ſarracenꝰ nec ſarracena de cetero vocet̄ ſuo noĩe. don. ſcripto nec v̄bo: ꝛ ſi q̄s xp̄iũ fecerit dent̄ ei ꝓ q̄libꝫ vice cẽtũ flagella

Q̄ non ducũt capirotes

Terciadecima ordinatio ē ꝙ nullus nec aliq̄s iudeus meoꝝ regnoꝝ ab hoie in .x. diebus de cetero ducat capirotes cũ chijs lõgis niſi ꝙ ſint chie curte ad q̄ntitatẽ palmi facte ad modũ cornu vl' ad modũ embudij ↄſute omes circũq̄q; vſq; ad pũctã. Itẽ ꝙ ducant ſyrupas ſuas tabargia cũ aletis ꝛ ꝙ nec ducãt mantones ꝛ ꝙ ducãt ſua ſigna rubea cõſueta que nũc ducãt ſub pena ꝙ ꝑdãt rupas ſuaſ quas habuerint indutas.

Q̄ mulieres eorũ ducãt longos mantellos

Quartadecima ordĩatio ē ꝙ oẽs iudee ꝛ ſarracene meoꝝ regnorũ ꝛ dñioꝝ a ꝑdictis .x. diebꝰ in antea ducãt mãtellos magnos vſq; ad pedes abſq; cẽdalibꝰ ꝛ pẽis ꝛ velamĩs capitum ſine auro ꝛ ꝙ ducãt capita coopta cũ ꝑdictis mãtellis duplicatiſ. Et q̄cũq; xp̄iũ fecerit ipſo facto ꝓ q̄libꝫ vice ꝑdat oĩa veſtimẽta ſua vſq; ad camiſiam.

Q̄ nõ habeãt veſtes ꝑcioſas

Quintadecima ordĩatio ē ꝙ oẽs iudei ꝛ iudee ſarraceni ꝛ ſarracene meoꝝ regnoꝝ ꝛ dñioꝝ a ꝑdictis decẽ diebꝰ mãtena nõ portẽt pãnos aliq̄s qḋ ſit maior q̄ntitas ꝑcij vlne vſq; ad .xxx. morabetinos ꝛ ide ifra ꝛ q̄ xp̄iũ fecerit ꝙ ꝓ p̄ma vice ꝑdat oĩa veſtimẽta vſq; ad camiſiã. ꝛ ꝓ ſcḋa vice ꝙ ꝑdat oĩa veſtimẽta ſua ꝛ dent̄ ei cẽtũ

flagella ꝛ vltra h̄ ꝙ ꝑdat oīa bona ſua Verūtñ ē merces mea ꝙ de veſtimētꝭ q̄ nunc hñt factis ꝙ poſſint facē tabargia ꝛ mātellos ſi voluerint.

Q non recedant de valleticis ne c de aliqua alia parte.

Decimaſexta ordiatio ē ꝙ null⁹ iude⁹ nec iudea ſarracenus nec ſarracena recedat de valleticis nec de aliq̄ alia parte loci vbi hitauerit ad hitādū i aliq̄ alia pte: ſb pena ꝙ ipo facto ꝑdat oīa bona ſua et corpus ſtet ad mercedem meam.

Q null⁹ dñs nec miles vel ſcutifer eos de aliq̄ loco fugiētes recipiat vt ſecū cōmorētur

Decima ſeptia ordiatio ē ꝙ nullus dñs nec miles nec ſcutifer audeat recipe i villa ſua iudeū nec iudeā ſarracenū nec ſarracenā illorū q̄ fugerīt ab vno loco i alterū vt ibi hitent ꝛ ſint cōmorātes. Et ſi aliq̄s vel aliq̄ receperūt aliq̄s iudeos vel iudeas ſarracenos vel ſarracenas huius ville valliſoletane vel alti⁹ ciuitatꝭ ville vl̄ loci ꝙ mittāt eos ad loca vbi erāt ꝯuicini ꝛ hitātes cū oībus q̄ portauerūt. Et ſi aliq̄ eos collexerit ꝛ receperit in ſuis locis ꝛ nō miſint eos vt dcm̄ ē ꝙ ꝓ p̄ma vice cadat i penā. l. milia morabetinoꝝ. ꝓ ſcd̄a vice ꝙ cadat i penā cētū milia morabetioꝝ. ꝓ t̄cia vice ꝙ ꝑdat locū vbi talē iudeū vl̄ iudeā ſeu iudeos vl̄ iudeas ſarracenū vl̄ ſarracenam ſeu ſarracenos vel ſarracenas collexerint ſeu detinuerint ſicut notū eſt.

Q non radāt barbam ſed dimittant creſcere

Decimaoctaua ordinatio ē ꝙ de cetero oēs iudei ꝛ ſarraceni meoꝝ regnoꝝ ꝛ dñioꝝ nec aliq̄ſ eorū faciat nec mandet ſibi fieri barbam nouacula vel forficibus: ſ ꝙ portent eas lōgas ſic eis creuerūt nec circuiēt capillos ꝛ ꝙ ambulent ſcd̄m ꝙ antiq̄t⁹ ſolebāt ambulare. Et ꝙ quicūꝗ ꝯtriū fecerit ꝙ dent ei centū flagella ꝛ vltra hoc ꝙ ſoluat centū morabetinos pro q̄libet vice.

Q non recipiāt xp̄ianos ad ſolidatā vel mercedem

Decimanona ordiatio eſt ꝙ iudei ꝛ iudee ſarraceni ꝛ ſarracene meoꝝ regnoꝝ ꝛ dñioꝝ nō recipiāt ad ſolidatā vl̄ ad mercedē diurnā nec aliq̄ alio mō aliq̄s xp̄ianos nec xp̄ianas vt opent in ſuis hereditatib⁹ nec vineis nec domib⁹ nec in aliquib⁹ aliis edificiis. Et q̄cunꝗ ꝯtrariū fecerit ꝓ prima vice dent ei centū flagella ꝓ ſcd̄a vero ꝙ ſoluat mille morabetinos ꝛ dent ei alia centū flagella. ꝛ t̄cia vice ꝙ ꝑdat oīa bona ſua ꝛ dent ei alia centum flagella.

Q non ſint albeitares nec ferratores

Vicesima ordinatio eſt nec nullus nec aliquis iude⁹ nec iudea ſarracen⁹ vl̄ ſarracena ſint albeitares nec ferratores nec carpētarii nec ibitarii nec ſartores nec tōſores calderarii nec macellarii nec polipariī xp̄ianoꝝ nec xp̄ianarū nec vēdant eis calciamēta nec deploydes nec caligas nec cōſuant veſtimēta ſua nec ſuas deploydes nec aliquā aliā rem. Et q̄cūꝗ cōtrariū fecerit cadat in penas in precedēti lege contentas.

Q non trapezece nec portent mercantias

Vicesimaprima ordinatio eſt ꝙ nullus nec aliquis iudei nec iudee ſarraceni nec ſarracene meorum regnorū ꝛ dominiorum ſint trapezete nec portet mercantias aliquas ad vendendum criſtianis vtriuſque

ſexus: ſicut oleū. arriciū: ⁊ mel nec aliqs alias mercancias q̄ ſunt ad comedendum: ⁊ qcunqȝ ↄ̄triū fecerit ꝙ habeat et dentur ei pene in hac altera lege ſupra dicta contente.

Qꝫ omnes criſtiani pñt accuſare delinquentes in his

Vicesimaſcḋa ordiatio ē ꝙ oīꝫ ſupradictaꝝ pēaꝝ ſit accuſator q̄cūqȝ pſona ciuitat̄ vl' ville vl' loci vbi tale acciderit vel ſue fre: ſeu alia q̄cūqȝ pſona extnea ⁊ ꝙ talis accuſator hēat i pmiū tercīā ptē morabetioꝝ penarū ſupradcārū p ſe: ⁊ alie due ptes ſint p camera mea ꝗ̄ ē merces mea ꝙ null⁹ nec aliq̄ p ſeipos captāt i treguēt aliquā iudeū nec iudeaꝫ ſarracenū nec ſarracenā q̄uſqȝ ↄgnoſcēt ad iudiciū et ſint auditi ⁊ conuicti iuridice.

Qꝫ fugientes poſſunt capi ⁊ ꝑdant omnia bona ſua.

Vicesimatercia ordiatio eſt ꝙ iudei ⁊ iudee ſarraceni ⁊ ſarracene meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ q̄ rceſſerit ex illa ⁊ fuerit capti i via vel i aliq̄ alio q̄uis loco ꝙ pdāt ipo facto oia bona ſua q̄ portauerit ⁊ ſint p illo vl' ill' q̄ eos ceperint ⁊ ipi ſint mei captiui in ꝑpetuum.

Qꝫ nulle pene nec aliq̄ illarū hic expreſſarū pñt āmouere

Vicesimaq̄rta ⁊ vltia ordiatio ē: ꝙ nlle nec aliq̄ p̄dictaꝝ penaꝝ ciuiliū ⁊ crimialiū poſſint āmouere nec circa eas vel aliq̄m eaꝝ diſpēſare nec addē nec diminuē p̄tores nec maiorini nec iudices nec rectores nec aliq̄ alia pſona p̄dictarū ciuitatū villarū ⁊ locoꝝ: dato etiā ꝙ ſint dñi ⁊ habeant merū ⁊ mixtū impiū in illo ſub pena q̄ꝫ pdāt dñiū ⁊ officia q̄ habuerint. Et vt p̄dc̄e ordinatōes p me facte melius obſeruent̄ ⁊ manu teneant̄ eo mō quo ſupradictū ē: mādo oib⁹ iudicib⁹ ⁊ p̄toribus ⁊ concilijs ⁊ iuratis ⁊ iuſticijs ⁊ maiorinis algazelis ⁊ alijs officialibus ⁊ iuſticijs q̄buſcunqȝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ ꝙ publicent ⁊ mādēt p̄conizari in qualibet vna ciuitatū ⁊ villarū ⁊ locoꝝ meoꝝ regnoꝝ dñioꝝ vn⁹ q̄ſqȝ in ſuis iuriſdictionibus vt obſuētur ⁊ adimpleant̄ eo mō q̄ dictū eſt. et ꝙ ſupradicta cōſilia ⁊ iuſticie ⁊ officiales nec aliq̄s eoꝝ nec aliq̄ alie pſone p̄lati vel laici cuiuſcūqȝ ſtatus ⁊ ↄditōis exiſtāt p̄dictoꝝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ ꝙ nō ſint auſi facē nec ire ↄ̄ illud nec ↄ̄ ptē eius i aliq̄ tpe vllo mō ſb pena mercedis mee ⁊ p̄dictaꝝ penaꝝ ſuprapoſitaꝝ ⁊ de his oibus p̄cepi dare lr̄as meas ⁊ q̄ternos ſigillatos ſigillo meo: in cōplementū ſupradictoꝝ datis in valleotici viceſima die Januarij. anno natiuitat̄ dñi Mꝰlo q̄dringenteſimo duodecimo.

De ſtatu iudeorum in regno caſtelle

Octauus ⁊ vltim⁹ articul⁹ ē q̄lis ē ſtatus iudeoꝝ p nūc in regno iſto caſtelle licet optime ordiata ſint ex iure canoīco ⁊ ciuili ac regia ordinatōe regni q̄ ſupradicta ſunt. In hac ↄſideratōe pctīs tn̄ exigētibus p̄cipue p̄latoꝝ ⁊ pncipuꝫ aliorūqȝ dñioꝝ nihil vel modicū de oibus ſupradict̄ obſuant iudei. Quia ex nimia ↄſeruatione eoꝝ ⁊ freqūēti muneꝝ acceptiōe iā venerūt i pfundū maloꝝ vt iſenſibiles facti ad voces p̄dicatoꝝ ⁊ clamores gemētiū nō ſolū paupū: ꝗ̄ etiā pluriūꝫ alioꝝ i oppoſitū facti ceci retorquētes iudicia ſua fauores ad libidū cōſequūtur ex q̄bus pluima mala oriunt̄ in populo p̄cipue in fide ⁊ morib⁹: cū mlti xp̄iani facti ſunt iudei vel melius dicā erāt occulti iudei ⁊ facti ſunt publici. Alij aūt ſarraceni facti. Alij vero vel

tur circūciſione. Alij cerimonias alias
iudaicas obſeruant impune. Ex h̄ ꝛ tirā
nica rabies continue creſcit in regno
aſtucijs ꝛ cōſilijs iudeoꝝ q̄ ad hec ꝛ ſi-
milia inueniēda inter ceteros hoīes
ꝓmpti ſunt. Et qd̓ vereoꝛ calamo ſcri
bere iuxta ſententiā pauli ad Roma.
p̄mo dati in reprobū ſenſum multi de
populo q̄ i maculatus hactenus fue-
rat ceciderunt i paſſiones ignominie
maſculi in maſculos turpitudinē ope
rantes in eū vſum qui ꝯ naturā eſt lau
dantes ſe ꝑ vicos ꝛ plateas crimē peſ-
ſimuꝫ cōmiſiſſe vt dei occulto iudicio
cū dixerint pax ꝛ ſecuritas tūc eis re-
pentinus veniat interitus ſic̄ ꝛ iudicia
terribilia deus fec̄ in vindictam p̄dicti
criminis ꝑ diluuiū generale Geñ. vj. ꝛ ꝑ
pluuiā ignis ſulphuris ſuꝑ hec ciuita
tes Geñ. xix. ꝛ ꝑ occaſionē trib⁹ benia
myn ꝛ deſtructionē oim̄ ſuarū ciuita-
tum ꝛ locoꝝ Judicū. xix. ꝛ. xx. capitu-
lis. Et ꝑ deſtructionē hyſpanie igne et
gladio tpe regis Rodoꝛici vltimi got-
toꝝ regis quia peccata carnis turpiſſi
mi regis vitiſe ſui p̄deceſſoꝛes qui iu-
deos introduxit in regno. Et pctm̄ re-
gis Roderici ſui ſucceſſoꝛis circa filiā
vel vxoꝛē comitis. Juliani fuerunt po
tiſſima cā exterminij hyſpaniaꝝ vt col
ligit̄ ex cronica generali hyſpanie vt ex
collectario hyſtoꝛiarum frīs Johīs de
podio. Auertat dn̄s ſcd̓m ſniam ne pe
reāt boni cū malis p̄dicta mala ꝛ plīi-
ma alia cogito oꝛiri ex nimia ꝯuerſati-
one ꝛ fauoꝛe infideliū in malis ꝯ ſacro
rum canonū ſanxiones nō attendētes
ꝑicula que ex p̄dictis oꝛiunt̄. Sic̄ no-
tat Innocentius. iij. ſcribens ep̄o. Se
noneñ. ꝛ ep̄o Pariſieñ. ſic dicēs. Et ſi
iudeos q̄s ꝓpria culpa ſubmiſit perpe
tue ſeruituti pietas xp̄iano recepet ꝛ ſu
ſtinebit cohitatiōem illoꝝ. Ingrati tñ
nobis eſſe non debent vt reddāt xp̄ia-
nis ꝓ grā ꝯtumeliā ꝛ de familiaritate
ꝯtemptū q̄ tanq̄ miſericoꝛdit̄ in noſtraꝫ
familiaritatē admiſſi nob in illaꝫ retri
butionē impendūt quā iuxta vulgare
ꝓuerbiū. mus in pera: ſerpens in ſinu ꝛ
ignis in gremio ſuis ꝯſueuerūt hoſpi-
tibus exhibere. patent hec extra de iu-
deis. c. ꝛ ſi iudeos. Vere iudei iſti⁹ re-
gni ſuꝑ omnes iudeos igratiſſimi ſūt
xp̄ianis cū ſuſtentent̄ tanq̄ dn̄i in iſto
regno qd̓ alibi minime fit p̄ſertim i frā
cia ꝛ anglia vt ſupradictū eſt. vij. conſi
deratōe vt impleat̄ illud Exodi. xxiij.
ca. Non hītent in terra tua ne foꝛte pec
care te faciant. In alijs tñ regnis ſi ali
qui ſunt vitā captiuitatis ducūt ꝛ non
ſolū inter xp̄ianos qd̓ iuris ē. ſꝫ etiā in
regnis machometoꝝ vbi xp̄i incarna-
tio credit̄ ꝓpter erroꝛē quē tāptauerūt
iudei ꝯ xp̄m inter eos ducunt vitā ma
gis miſerabilē quā inter xp̄ianos. ꝛ ca
ptiuerij efficacis ac magꝭ hn̄t eos odio
ꝛ cōtemptui q̄ꝫ xp̄iani. Cū em̄ p̄ncipiū
xp̄ianoꝝ deteſtabilis auaricia eos ꝓpt̄
lucra tempalia ſuſtineat ꝛ xp̄iana mā-
cipia ipſis hr̄e ꝑmittat ꝛ in moderato
vſurarūꝫ fauoꝛe xp̄ianos expoliari cō-
cedat. Ipſi tamen iudei apud ſarrace-
nos abiectiſſima ꝛ vilia operātes man
cipia ꝛ ſerui ſunt paganoꝛuꝫ. Et extre-
mis conditionibus inter eos cōmoꝛa-
ri permittunt̄. Et ſi in aliquo cōtinget
eos contra legem machometi vel in vi
tuperiū eius aliquid opari crudeli exa
minatione contra eos ꝓcedunt. Vn̄
legi ꝙ quidam iudeus ꝑitiſſimus hy-
ſpan⁹ dict⁹ rabi abꝛahā de la. capa. ſic
ꝯgnomiāt⁹ erat qꝛ tā pauꝑ erat ꝙ nūq̄
hr̄e potuit niſi illā capam veterē quaꝫ
ducebat continue q̄ multa audiens de
ſepultura ꝛ ſimulacro machometi pē-
dēti v̄tute adamātiū ꝛ ꝙ ei⁹ oꝛnamētū
erat inūerabilꝭ valoꝛꝭ diſpoſuit ire illuc
ſub habitū ſarracenico ꝛ ſic factuꝫ eſt.
Et cū eēt circūciſus ꝛ linguā ſciret ara
bicā ꝛ caldeā incognitus ꝑtranſiuit re

putatꝰ ſarracenus. Et cuꝫ veniret in
mecā ⁊ ibi ſe fingeret religioſum ſm le
gem machometi ⁊ vt talis acceptus ⁊
quaſi facti confidentes de eo ingredie
bat locū illū vbi ſimulacrū erat qḋ oi-
bus non licebat ⁊ cū vidit tempꝰ opoꝛ
tunū adhibitis aliqbus ſuccis alboꝝ
et aliquibꝰ ſanguinibus debilitata fu
it v̊tus adamantiū ⁊ cecidit ſimulacꝝ
fractūqꝫ eſt opus mirabile ⁊ accipiens
aliqnos lapides p̄cioſos quos voluit
fugit in iudeā ⁊ exinde in hyſpaniam.
Cū vero die quadā magne feſtiuitatis
ſarracenoꝝ vellent ſimulacrū videre ⁊
venerari: qꝛ non erat eis licitū oi tem-
poꝛe intrare inuenerūt fractū ⁊ turpit
cōculcatū requirentes diligent male-
factoꝛem. Inuenerūt finaliter ꝙ ille q̇
ſe fingebat religioſum fecerat ⁊ ꝯgno-
uerūt ꝙ non ſarracenus ſ; iudeus erat
Querērēs ergo eū p oēs ſuas ꝓuinci
as ⁊ non inuenientes q̄dringentos ſy
nagogas iudeoꝝ deſtruxerūt q̄rū vna
fuit ſynagoga toletana. Cū tunc illa ci
uitas a ſarracenis poſſidet: nunq̇d
hoꝛribilia ꝯmiſerūt in regno iſto: ſpēa-
liter circa ſacramentuꝫ coꝛpis dn̄i ihu
xp̄i: ⁊ cōmittūt cū illud poſſunt vel fu
rari vl' a cupidis emere xp̄ianis. Non
ſufficeret liber magnus capere eoꝝ cri
mina circa hoc. S; dixi vt excecatis p̄
latis ⁊ p̄ncipibus alijſqꝫ quoꝝ intereſt
intendere punitōi eoꝛundē: q̄ntūcūqꝫ
hec vel alia grauiſſima crimina ꝯmit-
tant oblatis muneribus ſeu mām̄ona
ſue iniq̇tatis expꝰtus ſum de eis nullaꝫ
fieri vltionē: imo cū accuſant ab aliq̇-
bus oēs ſupꝛadicti ⁊ cōir in eoꝝ inſur-
gēt fauoꝛē. In h̄ ergo regno iudeoꝝ n̄
g̃uat captiuitas cū ipi terre pinguedi-
nem edant ⁊ bona: non laboꝛāt terraꝫ
nec eā defendūt. ſed malicijs ⁊ aſtucijs
ſuis laboꝛes xp̄ianoꝝ deuoꝛāt. ⁊ eoꝛuꝫ
ſunt bonoꝝ heredes ſic̄ de eis ſcriptū
ē Jheremie. v. cap̄. ſic̄ de cipula plena
auibus: ſic domus eoꝝ plena dolo: iō
magnificati ſunt ⁊ ditati incraſſati et i
pinguati. Sic ergo ꝓditōes ⁊ mala iu
deoꝝ vt dictū eſt tranſeunt ſine pena ⁊
pctis exigētibꝰ ſemꝑ in regno iſto aliq̇
ipoꝝ nimis valent cū regibus ⁊ ea que
ad reges ꝑtinēt ꝑtractāt ⁊ talibus ſe in
miſcent qḋ h̄nt ſub iugo et dn̄io xp̄ia-
nos. Et iō in regno iſto tꝑibus fere oi-
bus obtinēt p̄uilegia iux̄ velle ſemper
etiā in domo regia ē vnus magnꝰ mi-
les vel plures q̇ eoꝝ eſt aduocatꝰ ⁊ de
fenſoꝛ a q̇cūqꝫ accuſante. Et ſic ceci iu-
dei cecos efficiūt xp̄ianos regni iſtius
Vn̄ accidit ꝓuerbiū antiquoꝝ vidiſt
hic cecū q̇ videntē exequauit: cū tamē
ſcriptū ſit Prouer. xix. nō decēt ſtultū
diuitie nec ſeruū dn̄ari p̄ncipibus. S;
arguet hic iudeus ſi nos viuimꝰ. hi ei
captiuitate ⁊ meliꝰ ⁊ illaboꝛioſiꝰ vt tu
dicis. Ex hoc ſequit ꝙ magis ſpēaliter
ipe deus pꝛe liberis nos reſpiciat. ⁊ ſic
ſcripſit moyſes in lege. Cuꝫ fueritis in
terra inimicoꝝ vr̄oꝝ nec odio vos ha-
bebo vt imponā finē federi qḋ pepigi
vobiſcū. Hn̄dēt ꝙ iudeoꝝ ſolaciū in vi
ta eſt ꝓpter pctā p̄ncipū iſtius regni vl
ſubiectoꝝ ſuoꝝ qui eos adiuuāt i hac
vita. S; ad dictū moſaycum cuꝫ dꝛ ꝙ
nō imponeret finē eis cū in captiuita-
te eſſent dico hoc fuiſſe duabus de cau
ſis. Vna vt in ꝑpetua captiuitate ipi
maneant ꝓpter ingratitudinis memo-
riā redēptōis meſſie ihu xp̄i de q̇ Jere
mie. xxiij. ca. Et dabo vos in obpꝛobri
um ſempiternū ⁊ ignominiā eternam
q̇ nūqꝫ obliuioni delebit. Scd̄a cauſa
eſt nō p̄nt hoies ſe excuſare q̇n pctis ⁊
alijs malis ſubijciant ⁊ ipi ad h̄ vt talis
excitēt ꝑmanebūt. Nā videmꝰ nālīter
aīalia ꝓcreari ex aeris coꝛruptōibꝰ vt
putrefactio ibi incoꝛpoꝛet: ⁊ aer coꝛru-
ptus in taliū ſuſtētatōe minuat vt aer
purus remaneat alijs aīalibus ſine dā-
no. Senſeo ⁊ de h̄ teſtimoniū ꝑhibeo

ꝙ ſūmus pōtifex ⁊ reges ceteriq̄ pñci pes xp̄iani deberēt adhibere remediū in p̄dictis cum effectu cū imꝑatores ⁊ alij dn̄i antiquitus nō ꝑmiſerūt eos viuere inter nos niſi vt de morte xp̄o ihū illato mūdo teſtimoniū p̄hiberēt: ꝙ in captiuitatē eos detulit ſempiternaꝫ vt ſupra patuit p̄mo articulo. Et vt verū teſtimoniū eēt debuiſſent vti legis auctoritate Deutro. xxiij. q̄n̄o moiſes eis maledictōes donauit dicēs: Fuiēs inimico tuo quem īmittet tibi dn̄s in fame ⁊ ſiti ⁊ nuditate ⁊ oīa penuria ⁊ imponet iugū ferreū ſup̱ ceruicē tuaꝫ donec te cōterat: ſequit̄ ⁊ erit vita tua q̄ſi pendens ante te: timebis nocte ⁊ die ⁊ n̄ credes vite tue: mane dic es qs mihi det veſperum ⁊ veſpere quis mihi det mane ꝓpter cordis tui formidinē qua terreberis ⁊ ꝓpter ea que tuis videbis oculis q̄re videt̄ ꝙ non eſt intentōis le ꝓphetice iſtius: ſic eos viuere abſolute Nam tanta libertas eis incentiuū prebet rebellandi: ⁊ ē cauſa quare a regno nūq̄ plaga diſcedat ſic̄ ſcriptū ē Deutrono. xxxij. Incraſſat⁹ ē dilectus ⁊ recalcitrauit. Incraſſatus inpinguat⁹: dilatatus dereliquit deū factorem ſuum ⁊ receſſit a deo ſalutari ſuo.

De iudeoꝝ conuerſione in fine ſeculi.

Dodecima cōſideratio ⁊ vltīa huius tercij libri eſt de iudeoꝝ cōuerſione i fine ſeculi a ſue duricia: nempe deus iuſto iuditio oīa diſponens licet iudeoꝝ gentē ſuis exigētibus culpis lōgo tp̄e ꝑmiſerit ꝓclitari inuolui cecitati ⁊ criminibus tā horrendis vt ſupra i libro iſto latiſſime declaratū eſt: in fine tamē ſeculi q̄ relicti fuerint nō ꝑibunt. Et vt explicē conceptum meum hec conſideratio. viij. explicabit̄ punctis. Primus erit quare iudeoꝝ cōitas nō ꝯuertit̄ ad fideꝫ xp̄i. Scd̄s ſi aliqui eoꝝ voluerint cōuerti vtrū ſint recipiendi. Tercius quis modus debet teneri in receptione iudeoꝝ ad fidem. Quartus an iudei ſint ꝯpellendi ad recipiendū fidem xp̄i. Quintus qua pena ſint feriendi ꝯuerſi iudei redeuntes ad iudaiſmum. Sext⁹ q̄n̄o recipiunt antixp̄m et decipient ab eo. Septimus q̄n̄o cognoſcēt ſe deceptos ⁊ ꝯuertent ad viā veritat̄ fidei ihū xp̄i dn̄i noſtri. Octauus erit an temp⁹ antixp̄i quo iudei ſunt conuertendi poſſit determinate cognoſci ⁊ de ſignis tēporibus eius aduentus.

Quare iudeoꝝ cōmunitas non cōuertitur ad fidē chriſti

Primus iſtius cōſideratōis pūctus eſt quare iudei in p̄nti tp̄e non ꝯuertunt̄ ad fidē ihū xp̄i. Rn̄detur ꝙ ad hoc poſſunt quatuor aſſignari cauſe ſatis efficaces. Prima ē icōſideratio veritat̄ aduētus xp̄i. pro cuius intellectu notanduꝫ ꝙ in libris thalmuth ꝯſiderant̄ tres ſpēs materierum quarū vna eſt placitoꝝ ſiue cauſarum ciuiliū ⁊ criminaliuꝫ ⁊ de alijs dependentib⁹ int̄ gētes eoꝝ ⁊ hec aſſimilātur legibus imꝑatoꝝ inter nos. Scd̄a ſpēs ē eoꝝ q̄ vetant̄ vel licenciant̄ in lege ſic̄ ſunt cibi ⁊ alia ⁊ q̄ ſunt res munde ⁊ q̄ immūde ⁊ de ſacrificijs ⁊ orōnibus ⁊ feſtiuitatibus ⁊ hec ſunt int̄ eos ſicut decreta inter nos. Tercia ſpecies materie eſt hiſtoriarū legis ſicut creationis mundi ⁊ vite antiquoꝝ patruꝫ et miraculoꝝ in lege ⁊ de aduētu meſſie ⁊ conditionibus eius ⁊ de reſurrectōe mortuorum ⁊ de die iudicij ⁊ de inferno ⁊ paradiſo: ⁊ hanc particulam terciam vocant iudei Algadoth .i. anunciationes ⁊ ſingulare vocant agada .i. anūciatō. Itē vocāt ea imdiaſor .i. gloſe morales ⁊ ſinglare vocāt imdias. et p̄dicte anūciatōes ⁊ gloſe morales nō

ſunt oēs diuiſſim ab vna pte imo ſūt diſperſe p diuerſas ptes librorum thalmuth intantū vt poſt ſeptē vel octo lectiones veniet aliq̄ auctoritas pdicta℞ annūciationū. Cū ergo rabini ſcolarū thalmuth legūt ſuas lectōnes inq̄ntū ptinent ad pmas duas ſpēs materie℞ declarāt illa optime cū omnibus illis gloſis ꝛ expoſitōib⁹ ꝛ in nouatōibus q̄ pñt ad ꝓpoſitū ſuū applicare. S₃ cu₃ accedūt ad locū qui in aliq̄ tangit materiā terciā.ſ.ānūciationu₃. dimittunt illud ꝛ nolūt legere dicētes ꝙ eſt res ꝺ qua nō exit aliqs fruct⁹ qđ ipſi faciūt q₂ nō eſt intentio eo℞ laborare nec cōſiderare niſi materias q̄ ſunt de pāe lucrando ꝓ qb⁹ ppl's eo℞ vulgaris honorant eos ꝛ dant ſalariū. ꝛ h̄ mod⁹ obſeruat̄ p oēs rabinos in omnib⁹ terris ꝛ i omnib⁹ tpib⁹ ꝛ in oib⁹ ſcolis eo℞. Et h̄ cā principalis obſtiatōis eo℞ eſt quia ſc₃ nō ꝯſiderāt nec vident ea q̄ ptinent ad predictā terciā ſpēm ꝛ vulgaris eo℞ ppl's manet ignorātia excecat⁹. Secūda cauſa eſt in conferentia auctoritatū ſacre ſcripture q₂ dato ꝙ aliq̄ mō cum occurrit aliqd in lectōnib⁹ ſuis de tcia materia conſiderent nō eſt mir℞ ſi vna auctoritas vel due vel tres nō explicēt ad plenū veritatē ſalutis cū aliqū videant̄ aliq̄ auctoritates vel obſcure vel cōtrarie ſ₃ deberēt illas ſcripturas ad inuicem conferre cū oib⁹ ꝓphetijs tangentib⁹ illā materiā. ꝛ deberēt vidē gloſas ꝛ tranſlationes chaldaicas q̄ facte fuerunt per duos doctores. q̄ inter eos ꝓ magis autēticis habent̄ cū illi ſup eaſdem auctoritates loquāt̄ ꝛ nō eſt dubium q̄n ſtatim illūinarent̄ a ſpūſancto ſi tales conferentias ſcriptura℞ cū eorum circūſtantijs facerent ꝛ viderēt veritatē ſole clariorē. Vñ aug⁹ i libro octuaginta triū queſtionū qōe.lxix. nō poteſt inquit oriri error q̄n palliat̄ nomine xp̄iano niſi de ſcpturis nō intellectis. ꝛ hoc iđ q₂ āñcedētia ꝛ ſubſeq̄ntia nō ꝯtulerūt. vñ ibidē ſolet circūſtācia ſcriptura℞ illūinare ſniam. Unde hereſes ſunt orte p ſe legēdo. q̄ ꝯferendo repulſe ſūt q₂ ꝯferētes diuerſas ſententias adduxeñt. q̄ ex ſe inuicē mutuo iueniri potueñt. q̄ſ'r eēnt intelligende ꝛ h̄ mō merueñt ꝯgnoſcere veritatē ꝛ venire ad viā ſalutis. Uenerabilis petr⁹ alfonſi ꝛ mgr̄ alfonſus ꝛ mgr̄ iohes et hieronim⁹ de ſctā fide ꝺ qb⁹ ſepe facta eſt mentio in iſto volumie q̄ ſolennia opa feceñt recognoſcētes vitatē fidei catholice ꝛ errorē in q̄ fuerant inuoluti. Tercia cā q̄ impedit cōuerſionē aliq℞ iudeo℞ ē inordinat⁹ amor ad vxores ꝛ filios ꝛ pentes. Vñ expt⁹ſum in h̄ cāu cū venerit ad me q̄dā de ſapientiorib⁹ iudeis iſti⁹ regni q̄ mecū ꝯferens de ſecretis legis. affirmauit ſe veraciť credere fidē xp̄i. ꝛ ꝙ ad h̄ iduct⁹ erat diligēti ſtudio ſcriptura℞ nō ſolū biblie ſ₃ etiā thalmuth ꝛ pbo℞. Cūq₃ ab eo q̄rerem q̄re nō efficiebat̄ xp̄ian⁹. R̄ndit ꝙ imo ſūme deſiderabat h̄ iplere. Sed q₂ habebat prēm q̄ eū tenerrie diligebat cogitās ꝙ cū ſciret pre triſtitia moreret̄. Dixit ꝙ nō vincere poterat ſeipm niſi faceret cū ꝯſenſu pr̄is. Dicebat etiā ꝙ nō erat ali⁹ mod⁹ vt pdictū ꝯſenſū poſſet hr̄e niſi ꝙ ego tenerē modū cū rege vt ipe capet̄. ꝛ poneret̄ in carcere ꝛ ide ſcriberet pr̄i ſuo ꝙ eſſet neceſſe ꝙ efficeret̄ xp̄ian⁹ q₂ alr̄ nō poſſet euadere mortē. Mihi aūt nō placuit h̄ modus palliat⁹ mendacijs in lege xp̄i q₂ q̄cq̄d ipe hr̄et in corde de veritate fidei. ppl's acclamaret ipſum nō fuiſſe fctm̄ criſti anū voluntarie ſ₃ cōpulſus carceribus ꝛ timore mortis quod non eſt boneſtū in lege criſtianorum q₂ ꝓ veritate h⁹ legis recipienda relinq̄re debet quiſq₃ prēm ꝛ mrēm vxorē ꝛ filios fr̄es ꝛ ſorores ꝛ agros vt centuplū accipiat ꝛ vitā eternā poſſideat. Durauit collocutio

predicta inter me ꝛ predictū iudeū fe-
re per quatuor annos nec adhuc eſt fa
ctus xp̄ianus durāte in eo impedimē
to predicto amoris paterni inordiati
Non minꝰ etiā detinet eoꝝ aios ne cō
uertant̄. cupiditas inordinata diuicia
rū p vſuras. cū hec ſit piguis q̄dā acq̄
ſitio diuitiaꝝ ſine labore. vñ dr̄ in thal
muth. ꝙ q̄dam dn̄a dixit vni rabino q̄
vidit ꝙ erat pulcer ꝛ gratioſus. Silis
eſt facies tua hn̄ti gregem porcoꝝ vel
compreſtanti pecuniā ſuā ad vſuram.
Quarta cauſa q̄ impedit conuerſionē
iudeoꝝ eſt inclinatio magna ad opini
ones ꝛ conſtitutiones ꝛ ceremonias et
conſuetudines quas hūerūt ꝛ habēt i
thalmuth. In qbꝰ toto tpe vite ſue fue
rūt nutriti. Vñ p duo exempla h̄ oſtē
dit̄ de iudeis ad lr̄am Ihere. xiij. Pri
mū exēplū eſt de nigredine ethiopis.
vñ dr̄ in textu. Si mutare poteſt ethi
ops pellē ſuā. q. d. non poteſt mutare
nigredinē ſuā. Scōm exemplū eſt de
pardo q̄ non poteſt mutare varietatē
pellis ſue. Vñ dicit aut pardꝰ varieta
tes ſuas q. d. vtrūq; predictoꝝ eſt a natu
ra. ſic eſt de iudeis ꝙ nō pn̄t reuerti ad
bonū ꝓpter conſuetudinē ad malum.
q̄ conſuetudo eſt q̄dam natura vt dic
phs in libro de memoria ꝛ reminiſcen
tia. Sciendū tn̄ ꝙ hec ſilitudo nō te
net ſimplr̄ ſ3 tm̄ ſcōm q̄d. Illa em̄ na-
tura q̄ eſt cauſa nigredinis ethiopis i
nullo ſubiacet impio rōis. ꝛ ideo ethi
ops nō poteſt illā imutare q̄ntūcunq;
conet̄ ad h̄. ſ3 hitus ex cōſuetudie pec
candi generatꝰ ꝛ p modū nature incli
nans ad malū. cauſat̄ ex inclinatione
appetitus ſenſitiui q̄ natus eſt obedi-
re rationi. Et ideo per conatū liberi ar
bitrij ad oppoſitū poteſt reuerti ad bo
nū tamen cum difficultate ꝓpter habi
tū inclinantem ad oppoſitū. ꝛ hoc di
citur impoſſibile ſcōm q̄d put dr̄. v.
methaphiſice. vno mō dr̄ impoſſibile
q̄d od vix poteſt fieri aut cū difficultate
In exēplis aūt poſitis de ethiope et
pardo eſt impoſſibile ſimplr̄ ſm̄ natu
ram. tn̄ deo nō eſt impoſſibile. Vba ſūt
Nicolai de lyra in predicto paſſu ꝛ in
veritate magna virtus cordis ē neceſſa
ria vt poſſit hō declinare ab his in qui
bus a puericia fuit nutritus cū illa do
ctrina q̄ a teneris ānis eſt inhibita ſit
diuturna nec oēs homines ſunt ſuffi-
cientes violentare ꝓprias volūtates vt
ſimilia dimittant niſi ſolū illi quibus
deus fecit tantā gr̄am vt contemnerēt
gaudia ꝛ bona tpalia cū nihil ſint i cō-
peratione bonoꝝ ſpūalium ꝛ amplexē
tur veram ſpem ſaluatōnis animarū
ſuaꝝ ꝛ boni finalis eterne btitudis eaꝝ
ſicut ꝓmittit̄ venientī ad xp̄m. Iſa. lviij
Et requiē dabit tibi dn̄s deꝰ tuꝰ ſemp.
Et implebit ſplēdoribus aīam tuā
ꝛ oſſa tua liberabit ꝛ eris q̄ſi ortus irri
guus. ꝛ ſicut fons aquaꝝ cuiꝰ nō defi
cient aque. ſic et chriſtus ait Mat. xj.
Regnū celoꝝ vim patitur et violēti ra
piunt illud. Et Iohis. vj. Nemo pōt
venire ad me. niſi pater meus q̄ miſit
me traxerit eum.

Vtrum iudei volētes cōuerti ſint ad fidem recipiendi.

ſEcundus punctus eſt. Vtrū
ſint recipiendi iudei qui volūt
ad fidem xp̄i cōuerti. hoc dico
q̄ multi eoꝝ fuerūt et ſunt ita mali ꝙ
multa damna faciunt in eccleſiā dei.
Veruntamē facta diligenti examina
tione de modo aduentus eorum non
ſunt repellendi ex quo volunt intrare
ſub alis fidei chriſtiane et licet non fa-
ciant bona intentione ſed propter lu
crum temporale tales baptizati ſūt et
recipiunt ſacramentū licet non rem ſa
cramēti que eſt gratia. tales ꝓpe ſalua
tionem ſunt cum pietate dei pluſq; illi
qui non intrauerunt. nec venit eis ad
voluntatem vt ſub illo intrarent. Et ꝓ

pter hoc dixerunt ſapientes iſrl' q ſp debet homo laborare in lege licet nõ faciat bona intentione. quia ex h pote rit venire ad bonam intentionem. Et ſic iudei taliter venientes poterũt venire ad rectam intentionẽ fidei cum dei adiutorio vel ex vſu quo exercitabunt in ea. vel quia deus faciet eis aliqua ſigna vt ſic eũ cognoſcant in ſuis operibus. vel quia dabit eis aliquas tribulationes vt corrigantur z redeãt ad bonum. vel quia addiſcent ex hoc z ſimilibus libris qui oſtendunt radices fidei iheſu chriſti veri meſſie diligenter in eis ſtudendo. vl' ex eo q informabũtur continue a predicatoribus euãgelicis fidem chriſti nunciantibus z ſi tales infelices fuerint indurati intrinſecus iudayca perfidia. habebunt forte eorum filij vel nepotes ſeu alij q ex eis procedent cognitionem huius catholice veritatis z ſaluabuntur.

Quis ſit ſeruãdi mod⁹ iudeos ad xpi fidem recipiendum.

t

Ercius punctus eſt ſcire quis modus debet teneri in receptione iudeoꝝ venire volentiũ ad fidẽ xpi ne quãtũ poſſibile fuerit det occaſio maloꝝ q ſentimus a ſpũſctõ modus ordinatus eſt a quo quia vt cõiter deuiant recipientes nõ eſt mirãduz ſi taliter receptos nõ experiamur veros eẽ chriſtianos z iõ recipiendi ſit cũ multa deliberatõe ne ad vomitũ redeant z modus ponit in decretis de cõſe. di. iiij. iudei vbi ſic hetur. Iudei qꝝ pfidia freqnter ad vomitũ redit ſi ad leges catholicas vẽire voluerit per octo menſes inter cathecuminas eccie limi introeant. z ſi pura fide venire noſcuntur tunc demum baptiſmi gratiã mereantur quia ſi caſu alio periculum infirmitatis intra preſcriptum tempus incurrerint z deſperati fuerint baptizẽtur. Et ſi queras an debeat talis iudeus aliquam abſtinentiã facere vel etiã dies queri ſigna ad ſacrũ conferendũ. Reſpõdetur q vtrũqz debet fieri vtz de cõſe. di. iiij. ne qd abſit vbi ſic dr ne qd abſit longa dilatio retro poſſit animas iudeoꝝ reuocare fratri nr̃o epo loci illius loqr vt pnia ac abſtinẽtia. xl. dierũ indita aut die dñica. Aut ſi celeberrima feſtiuitas occurrerit eos oĩpotẽtis dei miſcõia pregẽte baptizes. Sic ergo patet q iudei die dñica vel aliq ſolẽni die debẽt baptizari. Sed nũquid iudeus q eſt ſeruus xpiani ſi baptizet fiet liber. Rñdet q nõ ſcdm Ray. ſ3 remanet ſeru⁹ qz ſeruit⁹ introducta ẽ de iure diuino di. xxv. vj. die z p ius gentiuz z iure canonico confirmatũ. xij. q. ij. eccleſiã concordat gotfrid⁹ z hoſtienſ. Addit ray. q vbi de bona ꝯſuetudine nõ ſolent eẽ chriſtiani fr̃i conſulerem q dñs in remiſſionẽ pctõꝝ manu mitteret eũ vel ſaltẽ q pecunia mẽdicata vel ſeruitio ad tempus pfſcito ſcdm arbitrium boni viri redimeret ſe. xij. q. ij. Cum redemptor.

Vtrum liceat iudeos ad baptiſmum compellere.

q

Vart⁹ pũct⁹ eſt ſi iudei ſint cõpellendi ad recipiendũ baptiſmũ hic ſunt duo videnda. Primũ eſt de paruulis iudeoꝝ. z ſcdm de adultis iudeis. Ad primũ rñdet ſctũs thomas in ſcda ſcde. q. iiij. q nõ licz inuitis pentibus. Sed qñ ad annos diſcretionis puenerint pñt fidem ſuſcipere etiam pentibus inuitis. Concordat Guill'. dicens q nec licet nutricib⁹ occulte baptizare paruulos iudeoꝝ. Si tamen in articulo mortis puuloꝝ hec facerent non credo q peccarẽt Doctor vero ſubtilis ſcot⁹. in. iiij. diſ. v. dicit q pueri iudeoꝝ pñt auferri pentib⁹ inuit z baptiſari z h p pncipes legiſlatores qz legiſlatores pñt ordiare ad ſalutez vni⁹c⁹qz ſbditi velit nolit. ita pt pnceps

eccleſie. v.g. Si reſpublica indigĕt bellatoribus ꝛ iudei filios ſuos talit differrent ꝙ eſſent inepti ad bellādū. tūc pn ceps poſſet eos auferre a pentibus et ipſis inuitis poſſet eos facere nutriri ꝛ inſtrui ad bellandum ita videt in ꝓpoſito. Alij dicunt ꝙ nō debet fieri quia eccleſia tenet oppoſitū ꝫ hoc nihil eſt q꞉ quotidie pñt ab eccleſia noua inſtitui ꝓ ſalute cōi. Alij dicūt ꝙ non debꝫ fieri ꝓpter ꝓphetiā Iſa. q꞉ reliqe iſrael ſalue fient. ꝫ hoc non obſtat q꞉ hoc pt intelligi de fidelibus vel q꞉ etiā pñt aliqui in aliqua inſula ſaluari. Ad ſcōm ſcꝫ de iudeis adultis vtrū ſint compellendi ad fidē ſuſcipiendam hic dicit ſupradictus doctoꝛ ſcot⁹ vbi ſ̄ ꝙ oēs deberent compelli ad fidē q꞉ meli⁹ eſt cōpelli ad beneagendū quā male agere impune ſicut ipſi agunt.

Qua pena feriendi ſint iudei conuerſi ꝛ ad propꝛia inſtituta redeuntes.

Quintus pnncipus eſt qua pena ſunt feriendi iudei conuerſi redeuntes ad vomitū iudaiſmi. ꝛ licet ſupꝛadictū ſit de pena qua feriri debēt a iure. nunc libet hic explicare duo. Pꝛimo qua pena ſint feriēdi ex lege regni. Scdo qua pena ſint feriendi ex lege regni p eos iſtituta. Circa p̄mū notādū. ꝙ in ħ regno caſtelle ē lib qdā ātiqꝫ regū gothoꝝ q̄ ingua nr̄a dꝛ el. furo. niзgo. vbi libꝛo. xij. tit. ij. ca. xvij. ad lrām p̄dictoꝝ pēa pōit. vt ſeqt ſiē xpiani debēt pāri de illoꝝ mal' q̄ veniūt ꝯ ſctām fidē ihu xpi. Ita debēt tenere tales modos ꝙ nuli⁹ hō poſſit habere veniā q̄ dimittit meli⁹ ꝓpoſitū ꝛ redit ad pei⁹. Et q꞉ audacia crudelioꝛ et mirabilioꝛ debet hr̄e crudeliorē penaꝫ ꝛ maius toꝛmentū. Iō ſtatuim⁹ hanc legem. ꝙ oīs xpian⁹ ꝛ maxime illi qui nati ſūt de xpianis ſiue ſit vir ſiue mulier. qui inuentus fuerit ꝙ circuncidat vel ꝙ habeat moꝛes iudeoꝝ vel qui ſit inuentus de cetero ꝙ deus non mandet redire ad iudayſmū. recipiat moꝛtem a xpianis vel a nobis ꝛ ſic punit⁹ crudeliſſimis penis vt intelligāt q̄ntū eſt exoſum ꝛ excōicatū malū quod fec ꝛ oīa bona ſua hēat rex taliter ꝙ heredes nec ꝓpoſiti talium perſonarū non conſentiāt in tali erroꝛe. hec ibi. Secūdo declarat qua pena ſunt feriendi ex lege p ipſoſmet iudeos inſtituta. Vnō in ſupꝛadicto libꝛo. xij. ti. ij. ca. xvij. ſcribit cōſtitutio quedā ſiue lex. quam iudei toletani miſerūt regi Siſyndo: c⁹ tenoꝛ talis eſt. Noſter dn̄e potētiſſime ac honoꝛatiſſime rex Siſyndo nos oēſ iudei ciuitatis toletane q̄ ſub ſcribere hēmus vel facere ſigna ifra i hac lege ſalutes nos recoꝛdamur ꝙ bn̄ ꝛ iuridice alio tpe nos cōpellabatis ꝙ faceremus fedus ꝛ ſcriptuꝫ ex p̄cepto regis titilai q̄ iā tranſiuit ꝙ oēs deberemus obſuare ꝛ tenere fidem xpianoꝝ ꝛ ſic nos oēs fecimus. Sed q꞉ obſtinatio nr̄e duricieі ꝛ antiquitas erroꝛis prm nroꝛum nos impedit ne credam⁹ i domino noſtro ihū xpo veraciter nec teneamus fidē xpianoꝝ firmiter. Ideo nūc ſpōte ꝛ volūtarie rn̄dem⁹ vr̄e altitudini ſic ꝓ nobis ſicut pꝛo noſtris vxoribus ꝛ ꝓ filijs noſtris per hunc noſtꝝ ſcriptū ꝙ de cetero nō faciem⁹ aliqueꝫ conſuetudinem iudeoꝛuꝫ iudeis q̄ noluerunt baptiſari nec habebimus aliquē ſocietatē cū eis vllo mō ñ ꝯhem⁹ mr̄imonia cū aliqua nr̄i generis vſqꝫ ad ſextū gradū. non faciemus inceſtū cū aliqua muliere noſtri generis nec nos nec nr̄i filij nec nr̄aqꝫ generatio. ꝫ taꝫ viri quā femine deceto mr̄imonia contrahemus cū xpianis nō faciem⁹ circūciſiōꝫ nr̄e carnis. nō obſuabim⁹ paſca. nec ſabbata ſicut ſolebant obſeruare ceteri iudei nec alias feſtiuitates

non ſepabimus cibos ſcḋm eoꝝ ꝯſuetudinē non faciemus aliquā rē quam hn̄t alij iudei in vſu ⁊ cōſuetudinē nec quō ipi viuūt ſed oēs credimus cum mūda fide ⁊ cū magna volūtate ⁊ cuꝫ magna deuotōe xp̄i ihū filij dei viui ſecūdū ꝙ euangelia ⁊ apl̄i mandant. Et illū ꝯfitemur ⁊ honoramus oēs tenemus hāc ſctām legē xp̄ianoꝝ veraciter tā in diebus feſtiuitatuꝫ ꝙ̄ in mr̄imonijs ⁊ cibis et in oibus alijs moribus: nec dolū aliquaꝫ nec aliquā rōnem tenemus ꝯ̄ eā ex nr̄a pte vt non impleamus ⁊ faciam⁹ oia que ꝓmiſim⁹. De carnibus porci ꝓmittimus obſuare ꝙ ſi non poterim⁹ ꝯmedere qꝛ non habemus eas in cōſuetudine ſemp tamē oia que cū eis cocta fuerint ꝯmedem⁹ ſine tedio ⁊ ſine omni nauſia. Et ſi aliquis de nob inuentus fuerit ꝙ̄ faciet cōtra ea ꝙ̄ ſupradicta ſunt vel ꝯ̄ minimū eoꝝ vel ꝙ auſus ſit aliqua facere ꝯtra fidem xp̄ianam: vel ſi morā fecerimus in faciendo ea que ꝓmittimus verbo ſeu facto iuramus p illū met. prēm et filiū ⁊ ſpm̄ſctm̄ qui eſt vnus deus ⁊ trinus: ꝙꝫ quēcūꝙꝫ oim qui inuent⁹ fuerit trāſiſſe p̄dicta vl' aliqd eoꝝ ꝙ nos eū cōburemus vel lapidabimus. Et ſi forte pietas vr̄a voluerit ei⁹ ſaluare vitā ſtati ſit factus ſuus: ⁊ ꝙ det' ipm et oia bona ſua cui volueritis ꝓ ſemper vel qd̄ faciatis de eo ⁊ de bonis ſuis ꝙ volueritis nō ſolū qꝛ hētis ptātē regis ſꝫ qꝛ vobis cōcedimus p hūc nr̄m ſcriptū. ⁊ iſtud fedus ⁊ ſcriptū fuit factuꝫ trāſactis. xij. diebus kal'. Marcij in ſexto anno quo vos regnaſt'. hec ibi. Ecce vidimus qua pena ferendi ſunt iudei redeūtes ad iudaicas cerimonias vel ad inſtituta eoꝝ non ſolū ex lege regia ſꝫ etiā ex lege p eos ſtatuta: que nō minus debēt obligare iudeos aliaruꝫ ciuitatuꝫ ⁊ locoꝝ totius regni ꝙ̄ iudeos ciuitatis toletane: cum illa imperialis ciuitas ab ātiquo nominet nec maioris conditionis ſunt alij iudei alibi conuerſi ꝙ̄ toletani. Credo ꝙ ſi vera fieret inquiſicio preſertim iſto tempe ꝙ innumerabiles ignibus traderent de his qui iudaizare realiter inuenirent: qui ſi hic non puniantur crudelius ꝙ̄ publici iudei eternis ignib⁹ cremabūt.

Quō iudei recepturi ſunt anticriſtum.

Sextus punctus eſt videre quomodo iudei recipient antixp̄m ⁊ decipient ab eo. Erit em̄ antixp̄s ſcḋm ſanctos nequiſſimus qui naſcet in babilone ſiue generabit de tribu dan. Vn̄ ſuper illud Gen̄. xlix. via dan coluber in via. Btūs yſidorus ſupra pentateucō dicit ꝙ hoc eſt intellgēdum de anticriſto ⁊ ꝓpterea illa tribus non annumerat in numero ſignatorū Apoc. vij. ſuper ꝙ̄ dicit beda. ꝙ dan p̄termiſit quia de illa tribu naſciturus ē anticriſtus cuius aduentus vt ait apoſtolus: erit ſm̄ opationem ſathane: qꝛ totū faciet inſtigāte dyabolo qui illum poſſidebit atꝙꝫ coopante: nec tamē ita poſſidebit euꝫ ex toto vt vniat ei ſicut humanitati diuinitas in criſto: nec ita vexabit eū vt careat rōnis iudicio alioqn nō iputaret ei qcq̄d ageret ſicut furibūdo. Comeſtor quidē dicit ꝙ a pnci pio ꝯceptōis illi⁹ dyabol⁹ in vtero matris ei⁹ deſcēdet cui⁹ v̄tute deinceps aletur puer ⁊ naſcet ⁊ adoleſcet. Sꝫ dicūt alij ⁊ forte melius ⁊ veri⁹ ꝙ more ceterū hoim a die cōceptōis ſue hēbit āgelū ſui cuſtodē vſꝙꝫ ad annū diſcretōis tūc extollet ſup omne qd̄ dr̄ eſſe de⁹ et angeloꝝ p̄ſidio penitus deſtitutū occupabit eū dyabolus ꝙ̄ ideo tūc ſoluendus dicitur: quia totā ptātem ſuā antiquaꝫ ſibi relaxatam per illum exercet ⁊ pro voluntate ſua inclinabit eum ad malum ſicut poſſeſſor ad libitum ſuū trahit iumētū ⁊ in cūctis malis artibus inſtruet eū. Cū ergo venerit iſte ipſus

antixp̄s filij iſrl̄ q̄ ab alexādro int̄ mō
tes Caſpios in plaga ſeptētrionali ſu-
per occianū vbi nūc eſt finis iperij ma
gni Canis inter duo caſtra dicta guth
⁊ maguth fuerūt incluſi vt refert mgr̄
hyſtoriaꝝ ⁊ ſcd̄m ioſephuꝫ facto terre
motu in ꝯſpectu principis mōtibꝰ ca-
dentibꝰ ſup montes ibidē ꝑtim monti
bꝰ ꝑtim muro indiſſolubili ⁊ portis fe-
reis obſerati q̄ adhuc ibi dicūtur eſſe
incantati. nudi incedētes carnibꝰ cru-
dis ⁊ arboꝝ fructibꝰ viuunt ⁊ in maxio
nūero conſiſtūt intm̄ vt ſcd̄m aliquos
poſſent. xxiiij. regna iplere. q̄ etiam q̄-
dam celeſti virtute ⁊ montiū portaruꝫ
⁊ muroꝝ firmitate ⁊ iperatoris de ca-
tayo. ſ. magni canis vel regine amaſo-
nū milicia obſerati exire nequnt. exce
pto dūtaxat q̄ ꝓ monſtro ipe magnꝰ
canis aliquos de eis q̄nq̄ portis aper
tis extrahit ⁊ mirabili gr̄a in exercitu
ſuo ſecū ponit. Iſti predicto ānxp̄o ad
ſūgent v̄tute quoꝝ regnabit ⁊ erit mo
narcha potētiſſimꝰ. Et cōgregatis ali
is iudeis q̄ ſūt ꝑ orbē diſpſi veniēs hie
roſolymā circūcidet ſe dicēs iudeis ſe
eē xp̄m ipis in lege ꝓmiſſum chriſtuꝫ
vero nr̄m fuiſſe deceptorē ⁊ magū. oēs
itaq̄ iudei accedētes ⁊ ei adherētes cō
fluēt ad ipm̄. q̄ ipi nimio ꝺ̄ſiderio fer
uent de aduētu meſſie ꝑ quē expectāt
a captiuitate liberari decepti ſignis et
allecti ꝓmiſſis. ⁊ q̄ videbūt eū oi ꝓſpi
tate ⁊ gl̄ia clareſcere regeſq̄ ſubiugare
Ideo illi longo excecati errore eū tāq̄
verū meſſiā ſuū recipiēt ⁊ vt deū colent
⁊ tāq̄ rex ⁊ dn̄s ab ipis metuet̄. Et pro
pterea ap̄ls. ij. ad theſ. ij. vocat euꝫ ho
minē peccati. filiū ꝑditōis q̄ aduerſat̄
⁊ extollit̄ ſupra oē q̄d dr̄ deus. Aut ꝙ
colit̄ ita vt i tēplo dei ipe ſedeat quod
edificabit in irl̄m ſcd̄m quoſdā vl̄ vt ve
rius loquar ſcd̄m alios ipſe ſe dicet tē
plū dei oſtēdens ſe tanq̄ ipſe deus ſit.
hoc eſt q̄d dicit btūs augꝰ. xx. de ciui.
dei. xix. c. ꝙ illud ꝙ nos hēmꝰ de anti-
xp̄o in templo dei ſedeat. greci habēt
in tēplū dei ſedeat tāq̄ iq̄t augꝰ ipe ſit
tēplū dī. i. eccleſia. ex quo dicto accipi
tur argumentū ꝙ ānxp̄s erit falſus cri
ſtianus ⁊ finget ſe vix eccleſiaſticū ac
cōmolacīꝰ nocendū q̄ in tēplū dei. i. i
modū eccleſie. ait aug. hoc idē vult frā
ciſcꝰ de maronis in. iiij. diſt. xlviij. q. ij.
allegās augu. vbi ꝯ ipſe etiam vt facili
us xp̄ianos ⁊ iudeos ad ritum ſuuꝫ at
trahit. diem dn̄icum in fauorē xp̄iano
rum. ⁊ diem ſabbati in fauorē iudeoꝝ
faciet cuſtodiri. vtꝫ in decretis de cōſe.
di. iij. ꝑuenit. Sic ergo patet q̄uo iudi
decipiētur ab antichriſto ⁊ q̄uo recipi-
ent eū vt meſſiā ſuū ⁊ colent.

Q̄uo cognoſcent ſe per anti- chriſtum deceptos.

Sextimꝰ punctus eſt ſcire q̄mo-
do iudei cognoſcēt ſe deceptoſ
per antixp̄m ⁊ q̄uo cōuertēt fi-
naliter ad fidē catholicā. Notandū er
go ꝙ poſtquā iudei receperūt antixp̄ꝫ
tanq̄ meſſiam ſuū decepti ex his q̄ di
cta ſunt in precedenti puncto. tūc mit
tet deus ad eoꝝ ⁊ alioꝝ multoꝝ cōuer
ſionē helyam ⁊ enoch q̄d erit inter oc
cultum aduentū ānchriſti q̄ eſt ꝑ nati-
uitatē ⁊ manifeſtū eius aduentū qui ē
per predicationē ⁊ apertā perſecutōnē
Tunc ergo predicti helyas ⁊ Enoch q̄
viui adhuc in paradiſo terreſtri reſuā
tur venient ⁊ manifeſte ſe oñdēt i irl̄m ⁊
incipient publice predicare ꝯ ānchriſtū
deſtruētes eius ꝓceſſum ⁊ declarantes
manifeſte eius deceptiones ⁊ aſtucias
dyabolicas. Ipſumq̄ corā oi ppl̄o ar-
guent mendacem ⁊ fallacem oſtēdent
⁊ aperient theſauros abſcōditos iude
is de veritate ſalutis fidei ihu chriſti. ⁊
ſicut dicitur malachie vltio. Cōuertēt
corda patrum in filios. gloſa ad inſtru
ctionem poſterorum de fide ſaluato-
ris in quem ⁊ ipſi crediderunt ⁊ corda

filioꝝ ad prēs eoꝝ glosa. qui percipiet
fidē q̄ȝ illi habuerūt. Vñ iudei ꝛ xpia-
ni pari religione tūc in xp̄m ꝯsentient
Sic ergo iudei cognoscentes se fuisse
deceptos in xp̄m credent ꝓ ipo mori
pati erūt vt dicit methodi⁹. c. xliiij. mi-
lia viroꝝ ex oi tribu isrl' ꝓ xp̄o iterfecti
De predicatōe āt helie ꝛ enoch ꝛ facta
ꝯuersione eoꝝ scribit' Apocal'. xj. Da-
bo duob⁹ testib⁹ meis. s. helye ꝛ enoch
ꝛ ꝓphetabūt. i. predicabūt dieb⁹ mille
ducētis sexaginta. glo. i. trib⁹ annis sic
ipe xp̄s predicauit. amicti saccis. i. pre
dicātes pniam ꝛ exēplū ostēdentes. hi
sunt due oliue. i. sp̄uscō vncti ꝛ duo cā
delebra. i. lumē dātes alijs. Tūc vidēs
antixp̄s se ꝯfusū ꝛ ꝙ detecta est ei⁹ ma-
licia exibit in publicā ꝑsecutōȝ ꝛ occi-
det eos i irl'm. ꝛ iacebunt corpa eoꝝ in
plateis trib⁹ dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctibus ꝛ di
midio qꝛ nullus audebit sepelire cor-
pora eoꝝ metu antixp̄i. vt quicūqȝ vide-
rint timeāt eis ꝯfirmari. Occisores āt
eoꝝ leti erūt ꝓpt' mortē eoꝝ. Sed post
tres dies ꝛ dimidiū resurgent ꝛ occiso-
res audiēt voces angeloꝝ dicētiū bely
as ꝛ enoch. attēdite huc ꝛ ipis videnti-
bus ascēdēt in celū in nube ꝛ istō mul-
tū ꝯfirmabit iudeos cōuersos ad fideȝ
xp̄i ꝑ eos. Sȝ ꝛ ampli⁹ confirmabūtur
ꝑ mortē antixp̄i q̄ scd̄m ꝙ dicit glo. su
per ap̄l'm tribus annis ꝛ dimidio reg-
bit. Vñ dan. xij. Iurauit angel⁹ ꝑ viuē
tē in eternū ꝙ in tp̄s. s. vni⁹ anni. ꝛ tpa
scȝ duoꝝ ānoꝝ. ꝛ dimidiū tpis. i. dimi-
dij āni. s. regnabit antixp̄s. ꝛ ideȝ dicit
glo. ꝙ hoc spacio dicit' desolatio dura
tura sub ātixp̄o. Quare aūt ita modi-
cū regnabit declarat' a xp̄o Mat. xxiiij
vbi dr̄ ꝙ nisi breuiati fuissent dies illi
non fuisset salua omnis caro. sup q̄ di
cit glo. ꝙ hec tribulatio q̄nto ceteris gra
uior tanto erit breuitate mediocrior. ꝛ
gregori⁹ qꝛ eni ꝛ supbus ꝛ infirm⁹ aspi-
cit eos dies quos singulari' malus in
tulit misericordie breuiabit. In fine ve
ro predicti tpis collocabit papilioneȝ
ꝛ soliū suū antixp̄s i monte oliueti. et
tunc dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s vt ait Amb. osten
det se ei ꝛ interficiet euȝ sp̄u oris sui. i.
v̄tute precepti sui. Ipso nanqȝ ih̄u cla
māte in aere morie' antixp̄s ꝑ micha-
elem vt dr̄ fulminatus maxia q̄ȝ pars
suoꝝ vt legit' a michaele interficiet' ꝛ h
viso erit finalis ꝛ totalis ꝯuersio siue
ꝯfirmatio ꝯuersionis iudeoꝝ ad fideȝ
christi. Et si q̄ras vtꝝ occiso anticristo
statim christ⁹ veniet ad iudiciū dico ꝙ
nō ȝ scd̄m glo. dan. xj. ꝓcedent' q̄draagi
ta dies ad refrigeriū sctōꝝ ꝛ pniam io
uersoꝝ. Quātū aūt sit spaciū int' istos
xl. dies ꝛ finē mūdi nemo scit. Sed q̄d
fiet de ministris antixp̄i q̄ remanserit
post eius mortē dr̄ ꝙ gaudebūt ducen
tes vxores ꝛ dicētes licet p̄nceps noster
mortu⁹ sit tn̄ hēmus pacē ꝛ ꝓspitatem
ꝛ cū talia dixerint repentinus sup eos
veniet interitus ꝛ extūc ecclesia vsqȝ ad
finem mundi condescet pacificata. qꝛ
extūc fraudulētia ꝛ seuicia diaboli ces
sabūt. Visum est ergo quō iudei co-
gnoscēt se deceptos ꝛ quō cōuertent' fi
naliter ad fidē ih̄u xp̄i. Sed dicet ali-
q̄s nūq̄d hec finalis iudeoꝝ conuersio
fuit a ꝓphis prenūciata dico ꝙ sic. Et
p̄mo hec prenūciauit ysaias in. c. x. vbi
sic hēt' si fuerit pp̄ls tu⁹ isrl' sicut are
na maris reliquie cōuertētur ex eo. su
per quo dicit targū. Si fuerit pp̄ls tu
us isrl' multus sicut arena maris r̄sidu
um ꝙ neqȝ peccauit vel ꝙ penituerit ō
pctō ꝯuertet' glo. rabi. Etiā si fuerit isrl'
sicut arena maris pre multitudie ego
cōflabo eos vt argentū ꝛ redigent' i mo
dicū residuū. Residuū vero illi⁹ modi
cū conuertet' ad bonū. Causa vero cō-
uersionis in finem mundi ponit' i pe-
ret helens. c. Causa v̄o conuersionis
scriptum est Abacuc. ij. qm̄ adhuc vi-
sio ad terminū ꝛ loquet' ad finē ꝛ non

mentief ſi tardauerit rex.ſ.meſſias ex pecta eum q2veniens veniet ꝛ non tardabit. Et forte dices ꝙ nos ſum⁹ expectantes ꝛ ipſe nō imo ſicut dictum eſt Iſa.xxx. ꝓpterea expectet dñs vt miſereaſ veſtri.ex quo igitur ipe eſt ſpectāſ ꝛ nos ſumus expectātes qui retardat regula iudicij eſt retardās nos cur expectamus ad recipiendū mercedez ſicut dictū eſt Iſa.xxx. Beati oēs q̄ ſpectent eum. dixit rabi. Conſūmati ſunt oēs termini vel fines ꝛ nō pēdet res niſi in pniā ꝛ in bonis opib⁹. Rabi elyazar dixit ſi iſrl' fecerint pniam redimēt ſi aūt nō.non redimentur.ꝫ deus ſanctus ꝛ benedictus cōſtituet eis regem cuius ſtatuta erunt duriſſima ſicut amā ꝛ reducet eos ad bonum hucuſqꝫ thalmuth tranſumptiue in pugione i pte finali.c.vi.ſcdo introducit Oſee propheta q̄ in.c.iij. ſcdm expoſitōz mgri Nicolai de lyra declarat duo.ſ.ſtatuz iudeoꝝ ab aſcēſiōe chriſti vſqꝫ ad finē ſeculi ꝛ eoꝝ ꝯuerſionē finalē. De pmo dicit dies multos expectabis me hoc dicit in ſignuz ꝙ plebs iudaica ſpectaret meſſiam ꝛ ad huc ſpectat non fornicaberis ꝭ dicit q2 nō ſeruiūt ydol' ꝛ nō eris cū viro.i.cū chriſto a quo ē modo ſepata ꝓpt ſuā incredulitatem.ꝭ ē ille vir de quo dī Ihere.xxxj. femia circūdabit vir ꝑ gremio vteri ſui ſeqtur ꝫ ego expectabo te loquit i pſona dei qui expectat iudeoꝝ finalē cōuerſionē. ꝯñr ꝭ declarat ꝑ prodigiale factū dicēs.q2 multos.q.d.factū predictuz deſignat ꝙ dies multos ſedebūt.i. manebāt filij iſrael ſine rege.i.ſine principe ſicvidem⁹ ꝙ nō habent de ſe regē nec pncipem ꝫ alienis regib⁹ ꝛ pncipib⁹ ſuiūt et ſine ſacrificio.i.ſine altari.q2 nō poſſunt ſacrificare extra irl'm a q̄ ſunt expulſi ꝛ templum deſtructum et ſine ephot.ideſt ſine veſte ſacerdotali. quia ſublatis ſacrificijs ceſſat vſus veſtis et ſine ſeraphin.ſ.imaginibus in quibus demones ſolent dare reſponſa ꝛ apud iudeos non ſunt talia ecce iudeoꝝ ſtatus ab aſcenſione dñi vſqꝫ ad finē. Se quit ſcdm.ſ.iudeoꝝ finalis conuerſio et poſt hec.i.poſt iudeorum abiectionē ꝛ excecationem reuertentur filij iſrael.ſ.ab errore ſuo.ꝛ querēt dominuz deum ſuum ſcꝫ deuote ꝛ dauid.i. dei filium ihm xp̄m ꝛ ꝙ ſic debeat intelligē patet per tranſlationē caldaicā apud hebreos autenticā que ſic habet.poſt hec reuertentur filij iſrael ꝛ querēt cultum dei ſui ꝛ obedient meſſie filio dauid regi ſuo. Sequitur i textu ꝛ pauebunt ad dominum.ſ.ipm reuerendo ꝛ ad bonū eius.ſ.timendo declinare ab eo quod bonum eſt in oculis ipſius ꝛ ſubditur tempus in nouiſſimo dieruz id eſt circa finem mundi implebitur illud. Patet ergo quomodo finalis cōuerſio iudeorum fuit a' prophetis prenunciata ac etiam inter medium tempus.

Utrum certis iudicijs poſſit tempus antichriſti determinate cognoſci.

Octauus ꝛ vltim⁹ punctus huius conſideratōnis vltime tercij libri eſt an tempus antichriſti q̄ iudei ſunt conuertendi poteſt determinate cognoſci. Reſpondetur ꝙ preſumptuoſum eſt hmōi viatori quocunqꝫ mō ꝭ velle inueſtigare cū ipa ſupma veritas ꝭ voluerit nos neſcire qḋ beatus aug⁹.xviij. de ciui dei.c.liij. declarāſ dicit ḋ ātixpi tpe quō erit ipoꝛtūe oīo q̄rit ſi eni nobis ꝭ voce prodeſſet.a quo meli⁹ quā ab ipo ḋo mgro introgā ꝭ⁹ diſcipl'is dicēt nō eni ſiluerūt ii apud eū ꝫ a pñte q̄ſierūt dicentes dñe ſi i tēpore ꝭ reſtitues regnū iſrl'. At ille non eſt inquit vr̄m noſſe tpa vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate, non

vtiqꝫ illi de hora die vel anno ſ; de tpe interrogauerūt quō iſtud accipe reſpōſum. Fruſtra igr̄ ānos q̄ rmanēt huic ſeculo cōputare vel diffinire conamur cū hoc ſcire nō eē nr̄m ab ore veritatis audiamus. quos tn̄ alij q̄drīgentos. Alij etiā mille ab aſcēſione dn̄i vſqꝫ ad eius vltimū aduentū cōpleri poſſe dixerūt. queadmodū aūt q̄ſqꝫ eoꝝ aſtruat opinionē ſuā lōngū eſt demōſtrare ꝛ nō neceſſariū. conjecturis q̄ppe vtuntur hūanis nō ab eis aliq̄d certum de ſcripture canonice auctoritate profert. Oim em̄ de hac re calculantiū digitos reſoluit ꝛ q̄eſcere iubet ille q̄ dicit nō ē vr̄m noſſe tpa vel momēta. Hec ille. Huic ſnīe aug. cōcordat falſitas eoꝝ q̄ temp⁹ certū determinauerūt cū tam ſupradicti quā etiā alij de quoꝝ numero fuit arnald⁹ de villa noua q̄ i tractatu quē fecit de fine ſeculi detminat q̄ ante xp̄s erat ventur⁹ in q̄rtodecio centenario a natiuitate xp̄i ꝛ pꝫ q̄ ſumus iam vltra p. lx. ānos. Quidā etiā alius magn⁹ p̄dicator p orbē diſcurrēs circa annū dn̄i. M. cccc. x. in ſermone. Ecce h poſit⁹ eſt in ruinā declarauit tempore ſuo iam natū eſſe an̄xpꝫ per plures viſiones ꝛ exēpla cui⁹ oppoſitū patet. Unus alius piſieñ. pclusioneꝫ poſuit affirmatiuā q̄ anno dn̄i. M. cccc. viij. ꝛ dimidio debebat apparere ꝛ publicari mūdo ꝛ anno dn̄i. M. ccc. lxx. viij. et dimidio erat naſcitur⁹. patet māifeſte in aſſignatōe tpis aduēt⁹ an̄xp̄i omnes iſtos defeciſſe. ꝛ deficiēt quicūqꝫ alij p̄ſumpſerit predictū temp⁹ aſſignare. ſ; dicet aliquis diligēs ſcire. licet temp⁹ determinatum preſumptuoſum ſit aſſignare. non tamen erit illicitū ſigna inquirere vt his cautiores reddant fideles. Dico q̄ verum eſt non tamē inquiri debent talia ſigna curioſitate ſciendi. ſ; animo ſeipm̄ ꝛ alios edificādi i timore dei. Sed nunquid aliquꝫ talia inueniuntur certa p̄pinq̄ ei⁹ aduentus. Dico q̄ in ſacra ſcriptura inueniunt prenūciata noueꝫ ſigna precipua p̄pinquitatis aduentus antixp̄i. Primū ſignū eſt toti⁹ mūdi generalis perturbacio de quo daniel p̄phetauit i ca. xij. veniet tēp⁹ quale nō fuit ab illo tēpore quo gētes ceperūt eſſe vſqꝫ ad tēpus illud qd̄ exponēt xp̄s Mat. xxiiij dicit q̄ erit tribulatio magna q̄lis non fuit ab inicio mūdi ꝛ ibidē declarādo q̄ erūt iſte tribulatōnes. dicit q̄ ſurget gens contra gentē ꝛ regnuꝫ aduerſus regnū. peſtilentie ꝛ fames ꝛ terremot⁹ erunt p loca. terroreſqꝫ de celo ⁊c̄. Secundū ſignū eſt ſciſma eccleſie crudeliſſimū de quo dicit ap̄ls. ij. ad theſ. ij. qui tenet nūc teneat donec de medio fiat. ſup quo btūs Aug. xx. de ciui. dei c. xix. dicit q̄d dixerit. ſ. ap̄ls me p̄ſus fateor ignorare ꝛ ibi recitat aug⁹. multoꝝ ſuſpitōnes circa iſtō. quidā em̄ dicunt ipm̄ paulū voluiſſe hoc dicere de Romano impio ad vitādū calūniam. alij aūt credunt nerone ān̄xp̄m futuꝝ ꝛ reſurrectuꝝ. Alij aūt nōdū mortuū ſed occultatū donec ſuo tpe reueletur ꝛ reſtituat in regnū dicit tamen ibi auguſt. q̄ mira eſt ſic opinātiū temeritas Sed iſtō dictū difficile ibidē ptractās dicit ſic nō abſurde intelligit q̄ tenet. ſ impiuꝫ teneat donec de medio fiat. i. tollat de medio p an̄xp̄m ipm̄ impiuꝫ vel aliter inquit. donec de medio eccleſie exeat miniſteriū iniq̄tatis. quod. ſ. nunc eſt occultum. Ex prima autē expoſitione accipit argumentū q̄ an̄xp̄s pugnabit contra romanū impiū ꝛ tūc oportet q̄ ille imperator ſit fideliſſimus qui reſiſtit ei. Ex ſcd̄a ſequitur q̄ meluꝫ illius pſecutōnis oriet ab eccia vt infra ipam ſit p̄i⁹ pugna inteſtina. Has duas illatōnes ponit franciſc⁹ marōis in ſuis floribus de ciui. dei. c. q̄ ē. Et p̄dicta malicia nihil aliud videt eſſe niſi

ſciſma grauiſſimū in eccleſia dei ſine
diſceſſio a fide. Iſtud eſt ergo ſignū p̄-
cipuū qđ debꝫ ꝓuenire antixp̄m iuxta
illud.ij.ad theſſal.ij.niſi venerit diſceſ
ſio primū ⁊ reuelatus fuerit hō pecca-
ti filius ꝑditōis ⁊c. qđ exponūt docto-
res de diſceſſiōe a fide. Qđ aūt ſit iſtud
ſignū manifeſtatiuū eius aduētus ptꝫ
q: poſtq̄ dixit. qui tenet nūc teneat do
nec de medio fiat. ſtatim ſubiungit. Et
tunc reuelabit ille iniquus. Terciū ſi-
gnū eſt multiplicatio vicioꝝ de q̄ xp̄c
ait Math.xxiiij.⁊ q: habundabit iniq̄
tas refrigeſcet charitas multoꝝ. ⁊ apl's
dicit.ij.ad Thimo.iij.c. In nouiſſimis
tpibus inſtabunt tpa ꝑiculoſa. ⁊ erunt
omnes ſeipos amantes. cupidi. elati.
blaſphemi. parentibus inobedientes.
ingrati. ſceleſti. ſine affectōe. ſine pace.
criminatores incōtinētes. Immites ſi
ne benignitate. ꝓditores. proterui. tu-
midi. voluptatum amatores magis q̄
dei. habētes ſpēm quidē pietatis. virtu
tem eius abnegātes. Quartū ſignū ē
neglectio ſiue cōtemptus ſane doctrīe
de quo.ij. ad Thimo.iiij. erit.n. tp̄s cū
ſanam doctrinā nō ſuſtinebūt ſ; ad ſua
deſideria coaceruabūt ſibi mgr̄os pru
rientes auribus ⁊ a veritate quidē au-
ditus auertent. ad fabulas aūt cōuertē
tur. Quintū ſignū eſt ꝑturbatio oīs p̄-
lature ſpūalis ⁊ terrenalis iuriſdictōis
de quo Dan.iiij. In tpe illo nō erit pn
ceps. neq; ꝓpha neq; dux in pplo meo.
qui. ſ. obſeruet veritatē vite iuſticie et
doctrine. Sextū ſignū ē vindicatio di-
uinalis p flagellū ⁊ correctōem. de quo
Ezechiel.vij. Uenit tp̄s ꝓpe eſt dies oc
ciſionis q̄ emit nō letet. ⁊ q̄ vēdit nō lu
geat. q: ira ſup oēꝫ populū. Septimū
ſignū erit ceſſatio verbi diuini quo mē
tes obſcure ⁊ tenebroſe ad verū lumen
gratie reducunt. deuiātibus oſtēdit ſa
lutis via ⁊ errantibus manifeſta fit ſe-
mita veritatis. hec oia appropinquan-
te tempe antixp̄i ob defectū diuini ver
bi de mentibus hoim diſꝑibunt. ſic no
tat beatus Bern. in ſuo euangelio eter
no non in ſolo pane viuit homo. Alle-
gent illud Apoca.viij.⁊ cū agnus ape
ruiſſet ſeptimū ſigillū factū eſt ſilētiūꝫ
in celo quaſi media hora. Septimum
nanq; ſigillū vt dicit ſeptimū eſt iudi-
ciū in eccia dandū. quidnam p celū ni
ſi eccia dei exprimitur cuius equidem
multitudo p ꝯuerſatōeꝫ celeſtis eē de-
beret. quid hoc ſilentiū niſi defectio v-
bi dei. Nam ⁊ multi appareāt ꝑdicare
verbū tñ dei adulterantes ſeipos ꝑdi-
cant non dn̄m ieſum xp̄m. Sed notā-
ter hoc ſilentiū merito media hora fie-
ri dicit. q: inter ꝑfectōem inſtitutōnis
xp̄i ⁊ ſue radioſe doctrine ⁊ vite. ⁊ dif-
formitatē auerſionis ⁊ diabolice ceci-
tatis quā auertet antixp̄c multitudinē
xp̄ianoꝝ poſt flagitia varijs modis q̄i
medius ſtatus eſt cū lumine veritatis
ſilentiū imponit. ⁊ vox ignorantie per
facti euidentiā incipit exclamare ſicut
in Gen.xviij.ca. ď zodomitis ⁊ gomor
rianis ſcriptū eſt. Clamor zodomoꝝ ⁊
gomorreoꝝ multiplicatus ē. Gomor-
ra eīn cecitas ⁊ zodoma pecus ſilēs in
terꝑtatur. Ex hac nanq; abiſſo ignorā-
tie dei ⁊ malicie mūdi ſucceſſum ſumet
⁊ ꝓſperabit antixp̄c. ſicut apoc.xj. ca.
ſcriptū eſt beſtia. i. beſtialis ⁊ crudelis
antixp̄c aſcendet de abyſſo. i. ꝓſperabi
tur ⁊ ſucceſſum habebit ex ignorantia
mundi qui ve abiſſus poterit appella-
ri. q: mundus tunc ꝓpter defectū diui-
ni verbi ignorantia plenus erit in cun
ctis bonis. ꝓpterea Iob.xx.ca. ait dicit
abiſſus. i. priuata ignorantia nō eſt in
me lumen. ſ. alicuius neceſſarie verita
tis. hoc ibi. Octauū ſignū eſt dubitatō
in fide. ⁊ pullulatio erroris ⁊ deceptio-
nū. de quo dicit. j. ad Thimo. j. In no-
uiſſimis tpibus diſcedent quidē a fide
attendentes ſpiritibus erroris ⁊ doctri

nis demonioꝝ in ypocrisi loquentium mendaciũ. Nonũ signum est destructio ecclie ad tempus. de quo pphetauit Johãnes Apoca. xij. q mulier. i. eccia fugit in desertũ. vbi alit a deo p tps. et tpa et dimidiũ tpis. Hec nouẽ signa ppinq aduentus antixpi ex sacris scripturis colligere potui. videat et cõtempleẽ diligens lector si forte mũdũ in pñti inueniet aliquibus de pdictis signis vulneratũ. et recurrat diligentissime ad fortissimũ defensorẽ iesum xpm dñm nrm. qui est turris fortitudis a facie inimici cuius singulari psidio fides xpianoꝝ inuiolabilis sine fine pseueret.

Explicit liber tercius.

Incipit liber quartus de saracenoꝝ bello.

Iriliter vt deus tradidit: iudeorũ bello dissoluto. iam expiri optet in hoc libro quarto saracẽoꝝ vires qd. s. cõtra nrm fidei fortalicũ possint. Pro cuius clare intellectu. xij. cõsideratiões occurrũt intellectui ptractãde, quaꝝ prima erit de origine machometi. Secũda de vita et moribus machometi. Tercia de qlitate doctrie et legis machõeti. Quarta de fundamento legis Machometi. Quinta de cõcordantia et discordãtia legis machometi cũ lege xpi in articul fidei et sacramẽtis. Sexta de morte machometi. Septima de successorib9 machometi. Octaua de bello saracenoꝝ, per rões contra nomen xpianũ et contra veritatẽ vtriusqz legis. s. xpi et moysi. Nona erit de bellis et triumphis saracenoꝝ et xpianoꝝ p arma corpalia vsqz in pñs tempus. Decima de possessione terre sancte p saracenos. Undecima est de his ad que compelli debent. saraceni viuentes inter christianos de iure et de his ad que compelli debent: ex ordinatõe regni. Duodecima erit d fine legis saracenoꝝ et de eoꝝ perpetua seruitute sub iugo xpianoꝝ.

De machometi origine.

Rima considera tio huius quarti libri est de origine Machometi que tribus explicat articulis. Primus est de origine machometi quo ad genus et locum. Secũdus de origine secte eius quo ad autorem. Tercius d origine vtriusqz quo ad tempus.

De origie machometi quo ad genus et locum:

Rimus articulus est d origine machometi quo ad genus et locum. Circa quod notandum q machometus originẽ traxit ex hismaele filio patriarche abrahe. ex agar ancilla. Iste hismael fuit idolatra pessimus quem deus eiecit a domo paterna. iussitqz morari in deserto Pharan. Gen. xxj. cui vocatis hic fuit palistus sagittarius. infra eodẽ ca. habuitqz vexillum altissimũ in quo scriptum erat superbia vite sub quo ipe militauit cõtinue. et innumerabiles homies ab eo decepti. Hic genuit cedar. de quo Genesis. xxxv. qui genuit hamel. qui tebich. qui hamessa. qui adech. qui adue qui adne. qui mahack idolatram pessimũ. qui sacrificia fecit filio suo nisar. vt patet in libris generatõnis mahurith. Iste nisar fuit fecundus angelus Sathane post hismaelem habens vexillũ

altiſſimū. in quo ſcriptuꝫ erat vanitas mūdi ſub quo ipſe continue militauit ⁊ innumerabiles ab eo decepti. Hic genuit muſar. qui alien. qui emoſera. qui melich. qui vain. qui luiie. qui galibeꝫ. qui caph. qui mirra. qui coldai. qui abdemenoph idolatraꝫ peſſimū. qui habuit artem iſmaelis ⁊ vexillum nizaris ⁊ claues omniū idoloꝝ meque. vt pꝫ in libro generatiōis mahurith. Abdemenoph vero genuit abdemutaliph. qui abdalam. qui machometum ex emma vxore que fuit filia bayiop. que concepit ⁊ peperit predictū machometuꝫ in villa quadam que dicitur ytrarip. que eſt prope mequam in arabia. Iſte fuit tercius diabolicus angelus pro confuſione generis humani qui habuit vexillum altiſſimū in quo ſcriptū erat concupiſcentia carnis ſub quo ipſe militauit vſq ad mortē. Omneſq ſectatores ſui damnatiſſime ſue ſecte. nec miruꝫ ſi peſſimus fuit. quia ſm apoſtolū ad Roma. xi. Si radix ſancta ⁊ rami. ⁊ ꝑ oppoſitum. Si radix peſſima qualis fuit hiſmael ⁊ ramus. ſcilicet Machometus peſſimus fuit. Et ſic patꝫ origo machometi quo ad genus ⁊ locum.

De origine ſecte machometi. quo ad auctorem.

ſ ECundus articulus ē ſcire quo autore ſecta Machometi originem habuit. Circa quod aduertenduꝫ ꝙ predictus abdalla pater machometi habebat magnā familiaritatem ⁊ ſocietatem cum quodam iudeo aſtronimo qui valde perit⁹ erat in ſciētia aſtronomie. Et erat etiam doctus nō ſolum in lege iudeoꝝ ſed etiam chriſtianorum. ⁊ accidit ſic ꝙ illo anno quo emma concepit machometū fuit magna ſiccitas per omnē terram arabie: intantum ꝙ terra nō poterat arari nec ſemi inari. ſic ꝙ iam omnino deficiente pane nihil aliud comedebant niſi herbas ⁊ radices campoꝝ. Cum vero venit tempus quo emma peperit filium predictus iudeus aſpexit ⁊ ſignauit cōcordantiam ſtellarum ⁊ planetarum ſup natiuitatem pueri. ⁊ intellexit per iſta ꝙ puer ille debebat eſſe homo fortis et potens in regno ⁊ lege. Et cum hoc accidit abdolla nō erat in terra illa. quia iuerat in hieruſalem ad faciendū orationem ſicut tūc erat conſuetudo. Sꝫ cū rediit narrauit ſibi iudeus ille aſtronimus quicquid intellexerat de facto pueri. ⁊ poſt hec diebus paucis elapſis mortuus fuit abdolla in eadem villa de ytrarip. ⁊ eo tempore quo natus eſt machometus erant arabiani ⁊ affricani in magno cogitatu. quia neſciebant certitudinaliter ad quam credentiarū ſe attinerent ſi ad credentiam xpianorum vel iudeoꝝ ſeu ad ſectam arrianorum. Et cum eſſet machometus quatuor annoꝝ dixit iudeus aſtronimus mentiendo ꝙ venerant duo angeli et extraxerant cor machometi. ⁊ eo diuiſo per mediū ꝙ extraxerunt ab eo vnū coagulum ſanguinis. ⁊ deinde ꝙ lauerant eum multum bene cum aqua clariſſima ⁊ pulcerrima. ⁊ poſt hoc ꝙ pōderauerant illud cum cordibus deceꝫ hominū qui erant ſue gentis. ⁊ deinde cum mille cordibus aliis. ⁊ ꝙ ſemꝑ inuenerunt ꝙ cor machometi ponderabat plus ꝙ̄ omnia alia. ⁊ ꝙ vnus angelus illoꝝ dixit alteri. ſi iſtud cor fuerit poſitum in pondere cum omnib⁹ cordibus omniū hominū que ſunt in arabia. excederet in pondere omnia alia. Et ille iudeus dixit mentiendo ꝙ hoc dixerit ſibi archangelus gabriel in viſione. Cum autem Machometus eſſet octo annoꝝ mortua matre ⁊ auo eius. Abdemutaleph cepit eum in cuſto-

dia abutalip auunculus eius frat pris ſui. ⁊ hic abutalip tradidit eū docēduʒ pdicto iudeo aſtronimo q̄ inſtruxit eū in ſcientijs naturalib⁹ ⁊ in legibus iudeoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ. Ex qua doctrina tunc habita cepit ea que poſtea interpoſuit in illa mala ſecta quā cōpoſuit ad ꝑditōem aiarū in eo credentiū ordinatā. Addit etiā huic q cū eſſet machometus. xxv. annoꝝ tendens in egyptuʒ ꝓ qbuſdā mercantijs exercendis morabat ibidē cum iudeis ⁊ xp̄ianis ibi exiſtentibus aliquo tp̄e anni. ſpāliter cuʒ quodā monacho de antiochia cui⁹ nomen erat Johannes quē in ſpālē amicū habebat qui erat hereticus. ⁊ ab illo malo monacho habuit multa tā de noua lege q̄ʒ de veteri ad defenſionem ſui. cōtra iudeos ⁊ xp̄ianos quō diſputaret cum illis. q꞉ quicqd euʒ docebat pdictus monachus totū erat ꝯtra deū ⁊ legem eius ad moduʒ heretici. Fuit etiā diſcipulus ſergij mōachi. qui fuit hereticus arrianus. Hic Sergius in errorē neſtorij incidens dum a monachis fuit expulſus in arabiā venit ⁊ machometo adheſit. Eūqʒ de veteri teſtamento ⁊ nouo plura edocuit vt tradūt ex qbus ſatis pꝫ vnde traxit ortū ſecta peſtifera machometi. q꞉ a iudeo ⁊ monachis hereticis ⁊ diabolo principali ſi magiſtro.

D origine machometi ⁊ ſue ſecte quo ad tempus:

t Ercius articulus eſt de origine Machometi ⁊ ſue ſecte quo ad tp̄s. Et lꝫ multi multa dicāt. tñ cōmunius tenet q incepit circa finem tp̄is eraclij q̄ imꝑauit poſt focam. ⁊ habuit victoriā de filio coſdroe circa flumen danubij. ⁊ interfecit beſtiā illaʒ q̄ habebat capita ſeptē ⁊ ſeptē diademata ⁊ decem cornua. de qua dicit Apoc. xij. Beſtia illa fuit rex coſdroe beſtialiter viuens. habebat. n. capita ſepteʒ. i. ſex reges ſibi ſubiectos ⁊ ipe erat ſeptim⁹. Septē diademata erāt inſignia regia illoꝝ regū. Cornua decē erant decem acies in ſuo exercitu. vñ. j. macha. ix. Acies ordinata ad bellandū vocat cornu. vbi dicit. bachides autē erat in dextro cornu. Hic coſdroe fecerat turrim argenteā in qua intermicantib⁹ gēmis poſuit thronū ſuū ex auro. poſuit etiam ibi quadrigā ſolis ⁊ lune ⁊ ꝑ occultos meatus ⁊ fiſtulas aquas adduxerat vt quaſi deus pluuiā videret infundere. ⁊ cum ſubterraneo ſpecu eqs in circuitu trahentibus circūacta turris fabricata moueri videbat. ⁊ quaſi quodāmodo rugitū tonitrui iuxta poſſibilitatē artificis mentiebat. Occiſa ē aūt iſta beſtia ꝑ eraclium filio deuicto q꞉ noluit ſalutiferis monitis xp̄ianiſſimi principis acquieſcere. argentuʒ v̄o turris illius dedit militibus ſuis. Aurū v̄o ac gemmas. i. vaſa ⁊ reliqua vtēſilia ad reſtauratōem ecciarū quas tyrannus deſtruxerat reſeruauit. ⁊ lignū ſancte crucis qđ pdicta beſtia in pdicta turri tenebat ieroſolimā reportauit vnde ipe rapuerat. vt pꝫ in hiſtoria de exaltatōe ſancte crucis. Circa finē v̄o h⁹ p̄clariſſimi ꝑncipis venit machometus. ⁊ ſignat tp̄s Apoca. xiij. Vbi dicit q̄ hꝫ intellectū cōputet numeruʒ beſtie. i. machometi qui beſtialis in vita ſua fuit vt dicet. numerus. n. hoīs ē ⁊ numerus eius eſt. dc. lxvj. ſcꝫ anni. 666

Sed ad qđ referat iſte numerus. pꝫ q nō refert ad numerū annoꝝ vite ip̄i⁹ q꞉ nō tantū vixit ſed ſexagintatrib⁹ annis. vt pꝫ in ſpeculo hiſtoriali. ꝓpt qđ alij dixerūt q refert ad duratōem legis eius que tantū debet durare. Sed hoc nō videt verum. quia lex illa fuit data circa finem temporis eraclij. vt dictuʒ eſt. qui cepit imꝑare anno dñi ſexcēteſimo decimotercio. ⁊ imꝑauit trigīta

annis. a fine aũt huius tempis vſq; ad pſentem annum . qui eſt. M.cccc.lix. fluxit maior numerus vt pꝫ conſideranti. ⁊ tñ adhuc durat lex machometi. ꝓpter quod alij dicunt ꝙ poſt mortẽ machometi lex eius fuit correcta p ſapientes ſaracenos. ⁊ ab illa correctõne debet incipe numerus annoꝝ durationis legis illius. Sed hoc nõ videt̃ pbabiliter dictũ. tum quia non diceret̃ lex machometi. ſed ſapientũ. tum quia illi ſapientes dicũtur fuiſſe diſcipuli machometi. ⁊ ſic eius correctio nõ fuit pꝰ datõem eius a machometo p tp̃us notabiliter magnum. ⁊ ſic ab illa correctione iam fluxerũt vltra numerũ illum. vt pꝫ intuenti. ⁊ tñ lex machometi nõ videtur ita propinqua ceſſatõi cuꝫ noviter gens eius occupauerit fere totaꝫ greciaꝫ. ꝓpter qđ ſaluo meliori iudicio videt̃ ꝙ iſte numerus annoꝝ ſit incipiendus ab incarnatõne dñi ⁊ terminandus in morte machometi. De quo prophetice loquit̃ iohãnes euãgeliſta. qđ ſic declarari poteſt. Nam ab anno incarnatõis dñi vſq; ad finẽ imperij eraclij fluxerunt anni ſexcenti. xliij. vt dictum eſt. ⁊ machometus vixit. lxiij. annis. vt dictum eſt. ⁊ iſti numeri ſil' iuncti facient ſeptingentos ⁊ ſex annos a quibus oportet ſubtrahere annos quibus Machometus vixit cum eraclio. Aliter illi anni bis computarent̃ vt pꝫ intuenti. Iſti vo anni eſtimant̃ pbabiliter fuiſſe. xl. qꝛ machometus pꝛio fuit pauper poſtea inualuit p mercãcias ⁊ poſtea per rapinas ⁊ fraudes anteq̃ꝫ attemptaret ſe regẽ facere ⁊ legem dare vt dicetur. quam legẽ dedit circa mortem eraclij. Et ſic de vita Machometi vident̃ pbabiliter fluxiſſe. xl. anni ante tempus mortis eraclij. qbus demptis de ſeptingentis ſex remanent p̃ciſe. dc. lxvj. ab icarnatõe domini vſq; ad mortem machometi. ⁊ ſm hec põt cõgrue hec litera expont. Numerus. n. hois. ſ. xp̃i. qui fuit pfectus ſcientijs ⁊ virtutibus ab inſtanti incarnatõis. ⁊ numerꝰ eius. ſ. machometi eſt. dc. lxvj. quia tãtus numerus annoꝝ fuit ab anno quo dominus factus eſt homo vſq; ad terminũ vite machometi. vt p̃dictum eſt Sciendũ ꝙ liber Apocal'. fuit ſcriptꝰ i greco vbi habentur hec nomina. Antemos Arnoyme Teytan. vbi nos habemus. dc. lxvj. cuius ſignificatũ proprium de antemos eſt cõtrarius. qđ proprie conuenit machometo. qui fuit ⁊ ẽ contrarius xp̃o. ſignificatũ propriũ de arnoyme eſt nego quia ip̃e negauit eiꝰ diuinitatẽ ⁊ ip̃m eſſe filiuꝫ dei. vt infra dicetur. ſignificatũ ꝓprium Teytan eſt ſol. gigas. Dixit enĩ xp̃m non fuiſſe ſolem iuſticie nec gigantẽ exultanteꝫ ad currendã viam a ſũmo celo. ſed ſignificatum accõmodatũ iſtoꝝ vocabuloꝝ ẽ dc. lxvj. Ad cuius intellectũ ſciendũ ꝙ ſicut in latino alique litere accõmodate ſunt ad ſignificandũ numeros. ſicut lr̃a. c ponitur p centum. l p quinq̃ginta. ⁊ ſic de alijs. Ita ſimiliter in greco litere alique ponitur pro numeris ⁊ ille quibus ſcribũtur hec nomĩa antumos ⁊c̃. in greco ſignificant hoc mõ dc. lxvj. ꝓpter quod in aliquibꝰ biblijs ponit̃ ſic. numerus. n. hois ⁊ numerus eius eſt . dic lux q̃ dictio ſignificat apđ latinos numerum predictum per literas quibꝰ deſcribitur. quia litera d ponitur p quingentis. i p vno. c p centuꝫ l p quinquaginta. v p quinq;. x p decẽ ⁊ hec ſimul iuncta faciunt ſexcentos ſexagintaſex. qui numerus cõpetit machometo mõ predicto . ⁊ quia iſta ponuntur velate ⁊ obſcure. Ideo p̃mittit̃ antedictum verbum hic eſt ſapiẽtia. ſ. res occulta. Et ſic pꝫ origo machometi ⁊ eius ſecte quo ad tempus . qꝛ incepit anno incarnationis dñice ſexcẽtos ſexagintaſex.

De vita ⁊ moribus machometi:

Secunda conſideratio eſt de vita ⁊ moribus machometi que tribus explicatur pūctis. Primus eſt ꝙ vita machometi fuit beſtialis ⁊ libidinoſa. Secundus ē ꝙ ei⁹ vita fuit ambitioſa. Tercius eſt ꝙ eius vita fuit morbo epilentico mōſtruoſa.

Qꝫ vita machometi fuit beſtialis ⁊ libidinoſa.

Primus punctus eſt ꝙ vita machometi fuit beſtialis ⁊ libidinibus plena. Unde machometus eſt illa beſtia de qua ꝓphetauit Johannes apocalyp̄. xiij. dicens. Et vidi aliam beſtiam .i. machometū. vitā voluptuoſaꝫ que beſtialis dicitur. primo ethicoꝝ. habenteꝫ. qui fuit luxurioſus ⁊ libidinis ardore ſuccenſus. ſup omnes homīs orientalis regionis. iactās ſe ſolum ſupra quadraginta homines: ex diuino munere virtutē generatiuaꝫ ⁊ coeundi poteſtateꝫ habere. vt ſcribit hiſtorie orientalis eccleſie libro primo capitulo. v. qui aliter appellatur liber epi Achoñ. qui fuit auctor huius libri ¶ Poſuit etiam machometus in ſuo alchorano azoara. xlij. ꝙ deus ſecum diſpenſauit de fornicatione ⁊ adulterio et ſibi ſoli hoc conceſſiſſe. Nam ſicut certum eſt omnibus ſaracenis machometus diligebat quandā que dicebat maria iacobina. quam p̄ſentauerat ei machoqueus rex iacobinoꝝ. due aūt vxores machometi. ſ. vna dicta ayoſſe filia bebebor nobiliſſima inter eaſ. ⁊ abaſſa filia homor mouebātur de ipſa. que cum quadam die intrarent ad eum inuenerunt dictam iacobinam concubētem cum eo. ⁊ dixerūt ei. decet ne ſic facere ꝓphetam qui erubuit ⁊ iurauit ſe decetero nō facturū. ⁊ ſic placate ſunt ad iuramentū eius ¶ Cumqꝫ modicū tēpus pertrāſiſſet non ſe potuit ſuſtinere ab ea. ⁊ fecit d̄ hoc legē quaſi ex ore dei reuelantis ſibi. Et tunc dixit in alchorano in ca. helmetcartē. qḋ interp̄taẗ vexatio vel anathema. O ꝓpheta qd petis qḋ de⁹ ꝯceſſit tibi placari vxores tuas poſtules iam legem poſuit vobis deus vt ſoluatis iuramenta vr̄a. ⁊ iterū cognouit illam. Et dixit ꝙ deus diſpenſauit cum illo in iuramento. ⁊ ſuꝑ hoc teſtes ſunt michael ⁊ gabriel. ⁊ dixit illi vna de vxoribus. O machomete deus feſtinauit in tuo deſiderio voluit per hec dicere forſitan .i. in collo ſe tuo ꝓparauit inceſtui. Et addidit. nunquid deus p̄cepit tibi huiuſmodi facere cum etiam in tēpo hoc verbotenus de ceteris forſitan querit deus te placare p hmōi ⁊ appropinquare tibi. Ipſe ꝟo duabus vxoribus totuꝫ legit quod ſequiẗ in capitulo vexationis. ⁊ ait q̄ſi ex pſona dei. penitemini coram deo qꝛ declinauerunt corda veſtra. quaſi diceret. de hoc ꝙ calumniate ſunt eū de inceſtu ſequiẗ ꝙ cōtinuo ſi forte de⁹ vos repudiabit. ⁊ dedit ei ꝓ vobis vxores meliores ſaracenas fideles. locupletes penitentes. adorantes. laudantes. agiles. ⁊ virgines. que audientes dixerūt penitemur ¶ Simile fecit quando accepit vxorem zeych nutricij ſui dixit ſententiam que eſt in capitulo helizabeb ꝙ deus dixit ei. tu zelas in anima tua quod deus ꝓpalat ⁊ formides homīes ſed iuſtum eſt ꝙ deum formides. cum eū iam reſpuerit zeych maritauim⁹ eā tibi. O machomete ⁊ dixit zeych. Nūquid duxiſti eam nuncia dei. Reſpondit vt tibi. deus maritauit eam mihi. q̄ poſtea iactauit ſe ꝙ deus maritauerat eam ⁊ non parētes eius ſic ergo vt cooperiret luxurioſam vitam ſuam blaſ-

phemauit contra deum imponēdo ſibi q̄ diſpenſauerat ſecum in iuramento ꝛ fornicatōne ꝛ adulterio. cū tñ ipſemet dicat nullum eſſe maius peccatū q̄ȝ imponere deo mendaciū. Item infra in alchorano azora. lxv. dic q̄ paradiſus ſu⁹ habet irriguos hortos. ꝛ vxores ꝛ concubinas virgineſq̄ȝ pulchras ꝛ ciphos aureos ꝛ argenteos et comeſtibilia optima. Vñ in libro de doctrina ſua qui eſt autenticus apud eos. dicit q̄ primū ferculū paradiſi erit iecur piſcis albi hic cibus ſumme delectabilis. Conſequenter fructus arborꝝ ꝯcludens q̄ ibi cūcta eſſent fruſtra ſi voluptas luxurie non ſequiť. Item in ſuo alchorano cap. de baca concedit ſodomiā tam cum maſculo q̄ȝ cum femina ꝓpter quod ſolū igne celeſti deberet et dirimi ſecta ſua. Patȝ ergo ex omnibus ſupradictis q̄ vita Machometi fuit vita beſtialis. quia fuit luxurioſus. inceſtuoſus. adulter. ꝛ in crimine peſſimo maculatus.

Q̄ vita machometi fuit ſuperbiſſima ꝛ ambitioſa.

SEcundus punct⁹ eſt q̄ vita machometi fuit vita ambitioſa. q̄r ex inordinata ambitione dominandi aſcendit ꝑ gradus malicie velut alter lucifer. vt fieret rex hiſmaelitarū. cum eñ in primeua etate ſua eēt mercator. ꝛ frequenter pergeret cum camelis ſuis apud egyptum ꝛ paleſtinā cuȝ iudeis ꝛ xp̄ianis cōicans. non ſolū nouum teſtamentū ꝛ vetus didicit. ſed et magus ꝑfectiſſimus eſt effectus. Et cuȝ curro camam ingredereť ꝓuinciam cuius ꝓuincie dña tadiga vocabatur ꝛ diuerſas ſpecies quas machometus ſecū attulerat dicta dña miraretť cepit ei dicta mulier familiari⁹ adherere quā machometus incantationū ſuarū viribus cepit paulatim inducere in errorē. dicebatq̄ȝ ſe eſſe meſſiam quē iudei adhuc expectant futurū. ſuffragabanť quoq̄ȝ verbis ipſius tam incantationū preſtigia q̄ȝ calliditatis eius ingenia copioſa qua opinione non ſolum dicta mulier eſt decepta. ſed omnes iudei ad quos fama eius pertingere potuit ad euȝ cū ſaracenis tanta rerum nouitate attoniti catheruatim confluebant. quibus cepit leges nouas fingere ꝛ eis tradere. adhibens eiſdem legibus teſtionia noui ac veteris teſtamenti quaſi quendaȝ colorem ſui veneni. Viſus conſilio illius peſſimi ſergij monachi heretici arriani. quas leges hiſmahelite ſeu saraceni ſuas appellant. eumq̄ȝ ſuū legiſlatorē eſſe fatenť. Prefata quoq̄ȝ mulier videns hominēȝ iudeorꝝ ꝛ ſaracenorꝝ pariter teſtimonio approbatū pompa. et ſequela volatū. exiſtimabat in eo diuinā latere maieſtatē. ꝛ cum eſſet vidua: accepit eū ſibi in maritū. ſic q̄ machometus totius illius ꝓuincie obtinuit principatū. ꝛ incepit eſſe diues ꝛ potēs ſm ambitōem ſui deſiderij. tranſiuitq̄ȝ diſſimulatus in hiſpaniā anno vltimo regis Richardi ꝛ venit in ciuitate Cordubeñ. ꝛ ꝑdicauit ibidem ſuam malaȝ doctrinam dicendo: q̄ Jeſus xp̄c fuit natus de virgine opere ſpūſſancti ſed tñ q̄ non erat deus. Quod cum audiuit beatus pater Iſidorus archiepꝯs hiſpaleñ. qui tunc veniebat de curia romana. ſtatim miſit homines ſuos ad ꝑdictam ciuitatē vt eū vinculatū ſibi adducerent. Sed diabolus apparuit ſibi ꝛ dixit q̄ recederet ab illo loco. ꝛ ſtatiȝ exiuit et fugiens nauigio tranſiuit in affricā. in qua ꝛ in arabia decepit innumeras gentes. qui omnes ei adherentes perſarum regnū infeſtare ceperūt. totumq̄ȝ imperiuȝ orientis intraſerūt. tantumq̄ȝ preualuit hoſtium multitudo q̄ eraclius imperator romanorꝝ re

ſiſtere nō potuit. Vnde coactus ē oīa
ſacra que erant in hieruſalē ⁊ ꝑcipue
ꝑcioſum lignū ſancte crucis apud Cō
ſtantinopolim apportare. Jam eñ ꝑ
ſe cū arabibus ⁊ alijs predictis natio
nibus cōiuncti duce machometo ſiriā
occupauerant ⁊ maximā ꝑtem paleſti
ne. quod fuit imperij Eraclij anno. xx.
Quō aūt tamſubito tantā gentiū mul
titudinē potuit ad ſe trahere inter cete-
ra. viſus fuit quadam aſtutia vulpina.
Cum. n. videret ꝙ a ꝑdictis natiōibus
tanq̄ꝫ ſummi dei ꝓpheta ⁊ nuncius co-
leret. cepit ardentiſſima ambitōe gran
dia cogitare in corde ſuo. ſ. quō poſſet
eſſe cōtrarius romanoꝝ imꝑatori. ⁊ q̄-
modo poſſet gentes a dñio ſuo ſubtra-
here. Et deinde cum ſuis deceptōnibꝰ
pugnauit viribus ſuis cōmonere oēs
ppl'os ꝑdictarū gentium in hoc facto.
oſtendendo eis quō erant opꝑſſi gran
di ⁊ amariſſima ſeruitute in dādo red-
ditus ⁊ tributa ſine mō romanis. Et ꝙ
ꝓpterea venerant iam ad magnā pauꝑ
tatē ⁊ miſeriā. ⁊ ꝙ ab hoc damno ⁊ ꝑi-
culo futuro poterāt exire ꝑ vim ⁊ timo
rē ⁊ ꝑ ꝑtātē multarū gētiū. ⁊ vetare tri
buta ac ſeruitutē tollere. affirmauit tñ
eis ꝑncipatū tenere nō poſſe niſi xp̄ia-
noꝝ fide oīno diuerterent. ſuaqꝫ docu
menta ſeruarent. Simulanſqꝫ vt ꝑdi-
ctum eſt aliquid diuini numinis in ſe
habere. ⁊ preſtigijs multis ꝑ ipm oſtē-
ſis hoīes decipiens ꝓpheta maximꝰ ab
oibus i dicto ppl'o habebat͛ iudeos eti
am multos vt dictū eſt. ita decepit vt
ipm crederent eſſe ſuū meſſiā. Et ſic ac
cidit ꝙ poſtq̄ꝫ ꝑdictis ſuggeſtionibus:
cōmouit ꝑdictas gentes. miſit eraclꝰ
imꝑator nuncios ſuos ꝓ colligēdis tri
butis in affrica. qd̕ cū ſciuit machome
tus exiuit ad eos cū illis quos cōmo-
uerat. dixitqꝫ eis ꝙ nolebant dare ipa-
tori romanoꝝ tributa. ⁊ deinde pugna
uit cū illis ⁊ interfecit illos. Et tūc ele-
natū eſt cor eius ⁊ venit in arabiā ⁊ in
ſiriā ⁊ in meſopotamiā quas ſuo dñio
ſubiugauit. Et deinde coqueſtauit ce-
teras ꝓuincias circūquaqꝫ plus dece-
ptionibꝰ q̄ꝫ viribus. animando eos ꝙ pu
gnarent defendere ſe a romanis. vt ab
eoꝝ ſeruitute liberarent͛ qd̕ ⁊ fecerūt. Et
tunc ſomniauit eraclius imꝑator ꝙ ꝑ-
ui mures naſcebāt͛ in affrica q̄ rodebāt
fimbrias veſtimēti ſui. ⁊ poſt hec cum
cognouit ꝙ machometꝰ cū ei adheren
tibus occiderant nuncios ſuos in affri
ca ⁊ ꝙ nolebant dare conſueta tributa
ꝯgregauit magnū exercitū. ⁊ miſit cū
eo theodoꝝ frēm ſuū q̄ tenebat impe-
riū orientis ſ̕ manu eius vt pugnaret
cū illis rebellantibꝰ in affrica ⁊ reduce-
ret terrā ſub ſuo dñio. Cū ergo ꝑdictꝰ
theodorus venit in affricā pugnauit cū
illis. ⁊ fuit ꝑmittente deo victus ab ill':
⁊ fugit. q̄ ſatis afflictus rediit ad ꝑdcm̄
imꝑatorē. ⁊ narratis oībꝰ q̄ acciderant.
petiuit iterū maiorē exercitū vt iret cō
tra illos rebellatos. ⁊ tūc imꝑator nar-
rauit ſibi ſomniū muriū qd̕ viderat nec
ꝓpter hoc dimiſit exercitū ſuū mittere
imo maiorē q̄ꝫ priuſ cū eodē theodoro
deſtinauit. Sed lꝫ romani eſſent multi
qñ ꝑuenerūt in terrā illā ⁊ viderūt ꝑtā
tē machometi ⁊ audaciā quā ſecū ha-
bebat dubitauerūt multū ſ̕ eo ⁊ pauo
re magno cōcuſſi voluerūt ſe retrahere
ad quoddā caſtrū qd̕ dicebat͛ gabatin.
qd̕ cū ſenſit machometus venit pꝰ eos
plures eoꝝ occidendo ⁊ vulnerando.
Romani ꝟo videntes ꝙ ſic moriebant͛
paſillanimitate reſumptis viribꝰ ꝯuer
ſi ſunt ad eos ⁊ habuerūt ibi ꝑliū ma-
gnū. ſed finaliter victi fuerūt romani ⁊
occiſus theodorus frater ipatoris. oēſ-
qꝫ ibi perierunt paucis exceptis q̄ i mō
tibus ſe abſconderūt. ⁊ extūc ſublatū
fuit romanoꝝ dñium in affrica ⁊ iugū
ſeruitutis africanoꝝ ceſſauit. Cunqꝫ ḡ
viderunt agareni ꝙ deuicerāt roma-

nos vltra modū facti leti redierunt ad terrā ſirie. ⁊ venerūt in ciuitatē damaſci que ab antiquo fuerat caput regni xpianoꝝ. ⁊ ibi de beneplacito ⁊ voluntate oīm p̄dictoꝝ eleuatus fuit in regē machometus. q᷑ multū eū diligebant ⁊ app̄ciabant. q᷑ ſic extraxerat eos de ſeruitute romanoꝝ. ⁊ regnauit. x. ānis. Hec ex generali hiſtoria hiſpanie. Ex q̄bus manifeſte pꝫ quō vita Machometi fuit ambitioſa. q᷑ vt efficeret rex ⁊ dñs. ⁊ vt haberet tanq̄ verus ꝓpheta dei fuit totū ſtudiū vite ſue.

Q2 vita machometi fuit morbo epilentico monſtruoſa.

Ercius pūctus ē q̄ vita machometi fuit morbo epilentico mōſtruoſa. Sicut. n. vilis machometus libidinib⁹ ⁊ ambitōnib⁹ fuit plenus. ſic etiā vt eius turpitudo aīe oñderet exterius mōſtruoſus fuit in corpe. laborās caduco morbo ſiue epilentico ⁊ cū die q̄dā p̄ñte Cadiga regina vxore ſua caderet in terrā ſpumās velut porcus illa cernens nō modicū triſtabat: eo q̄ homini impuriſſimo iūctā m̄rimonio ſe videret. quā ille placare deſiderās ſurgens eā talibus ſermonib⁹ demulcebat. dicebat. n. cum Gabriele archangelo ſe habere colloquiū. nec vultus eius ferre poſſe ſplendorē. ſed i ei⁹ aſpectu mirifico virtutē carnis oīno deficere. ⁊ ꝓpter hocēū cadere optebat. vt cum hec dixit laborauit vt ſuis incātatōib⁹ ⁊ magicis artibus ac diabolo concurrente quo dirigebat facere aliq̄ mira. que miracula videbant ante illā ⁊ q᷑ aliquo modo teſte ſcptura diabolus in angelū lucis ſe trenſfigurat. diabolus intrabat in eo. ⁊ faciebat ei aliq̄ creatura futura p̄dicere. ⁊ ꝑ iſtum modū decipiebat gentes. Credidit ergo p̄dicta mulier eius falſis aſſertōnib⁹ ⁊ illuſionib⁹ crediderunt ⁊ alie ſupradicte natōes eo q̄ gabriel archangelus ſepe a deo ad ſanctos homines deſtinatur. q̄ ex ore Gabrielis archangeli machometus leges illas ſuſciperet quarū eis obſeruantiā impabat.

De qualitate doctrine ⁊ legis machometi.

Ercia conſideratio eſt videre qualis eſt lex machometi. Et licet ex ſuperiorib⁹ ſatis clareat q̄ homo tam beſtialis ⁊ imūdus non potuit dare niſi legē ſibi correſpōdenteꝫ. Verūtamen vt fideles cognoſcant falſitatē ei⁹ ⁊ quō non eſt lex dei ſed diaboli ſeptem paſſibus explicat. Primus erit de modo fallaci q̄ dedit legem ſuā populo ei credenti. Secundus de erroribus ſue legis. Tercius d̄ fatuis ſue legis fabulis. Quartus de malicijs ſue legis. Quintus quō mille miraculis fuit confirmata. Sextus quō eſt lex contradictionis. Septim⁹ q̄ in pluribus eſt ꝑ hoīem reuocata et a diabolo tanq̄ a principali actore conſtituta.

De modo quo fuit data lex machometi.

Rimus paſſus ē videre modū quo ſecta iſta Machometi fuit data. Circa qđ notandū eſt. q̄ ſicut fert eſt libellus quidem in ptibus tranſmarinis de eius fallacijs in quo legitur q̄ ipſe volens ſibi cōſiliare animos populoꝝ. dicebat ſe eſſe ꝓphetam ad eoꝝ ſalutem diuinitus deſtinatum vicꝫ vt legem iudeis ⁊ xpianis datam quenimis rigida erat ⁊ ſeuera initioꝝ p̄ceptoꝝ ꝓmulgatione temparet. ⁊ vt eius miſſioni ad inſtar moyſi atteſtari ſigna quedā ⁊ ꝓdigia videret. aſſignata die ad certum locum populū cōuo

canit. legē diuinitus miſſam in ſignis ⁊ ꝓdigijs accepturū. tunc eo ſermotionante ad pplm. columba candida que in vltio loco erat ad hoc fallaciter edocta. euolans ſup humerū eius ſtetit. ⁊ in eius aure iuxta morē ſolitū grana i aure repoſita cōmedens verba legis ei ſuggerere videbat. Thaurus quoqꝫ ſimiliter ad hoc ipm cōſuetudine quadā edoctus vt de manu eius pabulū acciperet ad vocē eius coram pplo venit. ⁊ quaſi noue legis mandata celitus miſſa. que ipe cornibꝰ eius alligauerat detulit. Sed ⁊ vaſa quedaꝫ lacte ⁊ melle plena. que ipe in certis venis terre artificioſe ac latenter immiſcuerat. quaſi per diuinā reuelatōem fecit effodi. ⁊ populo velut in ſigno future abūdātie quaꝫ ꝑ eiuſdem legis obſeruātiā mereretur oſtendit. Sicqꝫ miraculis ⁊ magnalibus diuinis cōgratulantes ⁊ acclamātes ſeduxit. atqꝫ ad legem ſuam quaſi diuinā recipiendā ꝑtinaciter animauit

De erroribus legis machometi

ſ

Ecundus paſſus oſtendit errores legis machometi. Vñ oim antiquoꝝ feces quas diabolus ſparſim ſemiauerat ſil' in machometo: ⁊ eiꝰ lege recollegit ac renouauit. Ipſe nanqꝫ cū ſabellio negauit trinitatē pſonarū in diuinis. Secūdo docuit xpm eſſe puram creaturā cum arrio. Vnde ⁊ ſergius monachus q̇ fuit mgr̄ Machometi vt dictū eſt. fuit hereticus arrianus. Tercio aſſerit ꝙ iudei nō occiderunt xpm ſed quendā ei ſimilē ⁊ ibi cōuenit cum manicheo. Quarto dixit ꝙ deus tranſtulit xpm ad ſe. ſed apparebit circa finem mundi. ⁊ occidet antixpm. ⁊ poſtea faciet eum deus mori. ⁊ q̄ negat xpi paſſionē negat oīa ſacramenta eccīe que a paſſiōe xpi ſumpſerunt efficaciā. ⁊ in hoc ꝯuenit cū donatiſtis hereticis. Quinto dicit ꝙ demones poſſunt ſaluari ꝑ alchoranuꝫ. ⁊ ꝙ ipſi audito alchorano multi ex eis facti ſunt ſaraceni. ⁊ in hoc aliqualiter imitat origenē qui dixit ꝙ adhuc demōes ſaluabunt. Sexto dicit ꝙ qñ deus miſit ꝓ eo gabrielem ꝙ ipe iuit ad deum. ⁊ deus impoſuit ei manus. ⁊ tantā frigiditē ſenſit ex tactu manus dei ſuper humerū eius ꝙ frigiditas ꝑuenit vſqꝫ ad medullā ſpine dorſi. ⁊ in hoc cōuenit cum acronio forti qui ponūt deuꝫ corporeuꝫ. Sepuͦ dicit ſpm ſanctuꝫ eſſe creaturā. ⁊ in hoc cōuenit cuꝫ machedonio. Octauo dicit ꝙ aliqui angeli facti ſunt demones. q̄ noluerūt adorare adam. ⁊ i hoc oīno neminē imitat. Nono ponit ꝙ vltima hois beatitudo eſt in comedendo ⁊ luxuriando. ⁊ i veſtibus p̄cioſis. ⁊ in hortis irriguis. ⁊ in hoc cōuenit cuꝫ cherinto heretico ⁊ cū quibuſdaꝫ paganis. Decimo ponit in capitulo de menſa ꝙ familia ſua nihil oīno valet niſi cōpleat legem ⁊ euangeliū ⁊ libꝝ ſibi reuelatū. ſ. alchoranū. et ſic docuit gentes iudaiꝫare. ⁊ iō docuit circūciſionē eſſe tenendā. ⁊ in hoc conuenit cum vierne heretico. Vndecimo docuit indifferenter accipe vxores alioꝝ. ⁊ in hoc videt cōuenire cū nicholaitis hereticis. Duodecimo docuit licituꝫ eſſe habere plures vxores contra aplm. j. Coꝝ. vij. ⁊ ꝯtra cōſtitutiōem ꝑfectaꝫ legis nature: erunt duo in carne vna Gen. ij. ⁊ in hoc conuenit cū nazareis hereticis licitū ponentibꝰ in noua lege articulū de pluralitate vxoris. Decimotercio docuit vti lotionibus ꝓ baptiſmatibus in remiſſionē peccatoꝝ ꝯ aplm ad Ephe. iiij. vna fides vnum baptiſma. ⁊ in hoc cōuenit cum nouatōis ⁊ donatiſtis hereticis baptiſma reiterātibus. Decimoquarto docuit licitū eē ſodomiā tam cū maſculo q̄ȝ cū femia, vt ptꝫ in alchorano capitulo de vaca. ⁊

in hoc conuenit cum ſodomitis hereti
cis. lȝ ſaraceni pallient hoc quibuſdaȝ
honeſtis expoſitionibus. Hec aũt fuit
tota intentio machometi. ſ. reſecaret
quicq̃d erat arduũ in credendo. ⁊ quic
q̃d erat difficile in opãdo. ⁊ cõcederet
oĩa ad que mũdani hoĩes pni erant ⁊
maxime arabes. ſ. gulã ⁊ luxuriã ⁊ ra
pinã. De virtutibus aũt puta de hu mi
litate vel de pace. vel abſtinentia. vl' de
charitate dei ⁊ pximi. vel de vltimo fi
ne nihil notabile dixit. ⁊ qr de omibus
his poterat eius falſitas ⁊ malicia dep
hendi tam p nouũ q̃ p vetus teſtamẽ
tũ q̃ etiã p dicta phoꝝ. qui de virtutib⁹
⁊ vltimo fine hoĩs tractauerunt. mãda
uit oĩno q nihil crederent qđ eſſet con
trariũ huic legi. ſed qui aliud crederet:
occideretur.

De fatuitatib⁹ ⁊ fabuloſis legis machometi.

Tercius paſſus eſt de fatuitati-
bus ⁊ fabuloſis legis ⁊ doctri
ne machometi. Ex qb⁹ ſatis ap
parebit qđ non eſt lex dei. Non. n. lex
dei fabuloſis ⁊ ridiculoſis caſtificat̃ q̃
potius ꝯuertunt hoĩem in riſum q̃ in
deuotõem. talis eſt lex machometi. vt
certũ eſt oĩbus eam legentib⁹. ⁊ de mł-
tis quedã pauca lȝ magis notabilia re
ferant̃. Dicit̃. n. in ca. de lenemelle q in-
terptat̃ formica. q Salomon cõgrega
uit magnũ exercitũ angeloꝝ. vicȝ ho
minũ ⁊ animaliũ. ⁊ qñ ibant inuenerũt
fluuiũ formicaꝝ. ⁊ tunc formica dixit.
O vos formice introite in habitacula
vr̃a ne interimat vos Salomon ⁊ mi
lites eius. ⁊ ſubriſit formica. Et p⁹ pau
ca qñ reaſſignabant̃ omnes aues in ex
ercitu inuentum eſt q deerat vpupa. ⁊
dixit Salomon. quid eſt q hic non in
ueniã vpupam puniam illam ⁊ decol-
labo eam vel aſſignabit rõnem quare
defuit. ⁊ ſtetit vpupa non multum lon
ge ⁊ ait: didici q vos neſcitis ⁊ veni ad
vos de ſabea cum veris rumoribus. in
ueni ſiquidẽ mulierem regnantem in
ter eos. ⁊ comperi populum ſuum co
lere ſolem abſq deo. Item in capitulo
delchamar quod dicitur in tempe lu
ne appropiquauit hora ⁊ fracta eſt lu
na. quod exponentes doctores eoꝝ:
dicunt q machometus ſtabat cum ſo
ciis ſuis. ⁊ cum videret lunam appro
pinquantem coniunctioni dixerũt ei.
oſtende nobis aliquod pdigium. ⁊ tũc
ipſe iuuit lune duobus digitis. ſ. indice
⁊ medio. ⁊ tunc fracta eſt in duas ptes
⁊ vna medietas cecidit ſupra montem
elikays qui iminet ciuitati meque: ex
vna pte. ⁊ alia medietas ſuper aliũ q̃
mons rubens appellatur ſitus ex alia
pte ciuitatis. ⁊ cum ſic fracta eſſet luna
venit ⁊ intrauit manicam camiſie ma
chometi ⁊ ipſe integrauit eam. Item in
capitulo ſeba dicitur q vermis indica
uit mortem ſalomonis. vbi dicit gloſa
q ſalomon dum ſtaret innixus ſup ba
culum ſuum ſubito tantus dolor eum
arripuit q expirauit. nec tamen corru
it diuino miraculo. demones autẽ qui
ei ſeruiebant videntes eum ſtare crede
bant eum viuere. ⁊ natus eſt quidã ver
mis de terra ⁊ corroſit baculum cui in
nitebatur. ⁊ tunc fracto baculo corruit
ſalomon. ⁊ concurrerunt demones et
inuenerũt eum mortuum. ⁊ extunc ce
perunt hoĩbus nocere p poſſe. Itẽ ipſe
machometus in libro narrationũ red
dit cãm quare vinũ ſit illicitũ. ⁊ dixit
q deus miſit angelos duos in terram.
vt bene regnarent ⁊ iuſte iudicarent. et
fuerunt iſti angeli aroth ⁊ maroth. cũ
q̃ veniſſet mulier que habebat cãm in
uitauit eos ad prãdiũ. ⁊ dedit eis vinũ
bibere. qđ eis deus mandauerat ne bi
berẽt ⁊ inebriati reqſierũt eã đ luxuria

ꝛ conſenſit hoc ꝑcio ꝙ vnus doceret eā
aſcendere in celum ꝛ alius deſcendere.
Cumq₃ eam docuiſſ₃ aſcendere in celū
ꝛ deus illam videret audita cā ꝛ modo
fecit eam luciferū ꝙ eſſet ita pulchra in
ter ſidera ſicut erat in terra inter mulie
res. Data aūt occaſione angelis q̄ pec
cauerāt vbi vellent puniri hic vel in fu
turo elegerūt magꝭ puniri in pñti quā
in futuro. ꝛ tunc deus ſuſpendit eos ꝑ
pedes in puteo babylonis cu₃ cathena
ferrea. vſq₃ ad diem iudicij. hec ꝛ simi
lia multa cōtinent̄ in ꝑdicta lege ꝑ que
quilibet ſapiens poterit cognoſcere fi
ctionē ꝙ nullo modo ſit lex dei. Nō. n.
lex diuina cōſueuit loqui hoībus ꝑ ta
les fabulas. ſunt. n. ſequentes macho
metū illi de q̄bus ꝓphetauit Paulus a
veritate quidē auditū auertēt ad fabu
las aūt conuertent̄. Item dicit in libro
narrationū. ꝙ celum creatū fuit de fu
mo ꝛ fumus de vapore maris. ꝛ mare
de monte quodā₃ qui vocat̄ caph qui
cingit totum orbem ꝛ ſuſtinet celū. Di
cit etiam ꝙ ſol ꝛ luna erant equalis lu
minis ꝛ virtutis. ꝛ nō erat diſtinctio in
ter diem ꝛ noctem. quadā aūt vice vo
labat gabriel. ꝛ accidit vt ala ſua tange
ret lunam que obtenebrata eſt ſicut mo
do cernimus. Preterea dicit ꝙ natus
eſt ſus de ſtercore elephantis ꝛ mus d̄
ſtercore porci. ꝛ cattus de frōte leonis.
qđ narrat in hunc modū. Nam cū eſſ₃
noe in archa cum filijs ꝛ aīalibus qn̄
ibant ad ſecreta nature inclinabat̄ ar
cha. ꝛ maxime cum ibat elephas. ꝛ cū
vehementer timerent cōſuluit noe dn̄m
qui ait. vade ꝛ inclina culum eius ad
foramen ſtercorarie. ꝛ fecit ſic. q̄ ꝛ ſter
corizauit. ꝛ natus eſt ſus grandis ſatis
de ſtercore elephantis. Cu₃ aūt roſtro
forſorio grouolaret feces vt ſolet nat⁹ ē
mus ꝛ cepit rodere tabulas arche. ꝛ tūc
maxime timuerūt ꝛ cōſulto dn̄o noe ꝑ
cuſſit leonē in fronte. ꝛ egreſſus ē cat

De ſue ſeu porco

tus ꝑ nares eius. ꝛ hec eſt cā vt dicit q̄
re caro porci ſit illicita. Dicit iteru₃ in
eodē ꝙ deus in fine mūdi occidet oēm
creaturā etiam angelos ꝛ archangelos
ꝛ nihil remāebit viuū niſi deus ꝛ mors
que eſt quidā angelus qui dr̄ adriel. et
tūc ꝑcipiet de⁹ adrieli ꝙ occidat ſeipm
quo facto dn̄s inſulcabit voce grandi:
ꝛ dicet. vbi ſunt ſatrape mundi ꝛ princi
pes ꝛ poſt hoc reſuſcitabit oīa. Ipe et
Machometus ſcripſit librū vbi poſuit
duodecim milia verba ſtupenda. ꝛ cū
admirantes quererent vtrum oīa illa
eſſent vera. Reſpondit ꝙ ſolu₃ tria mi
lia veritatē hēbant oīa alia falſa erant.
Cum igit̄ in ꝑdicto libro aliquid falſi
tatis deꝑhendit̄ dicūt ſaraceni ꝙ h' dic
machometus. q: non erant oīa vera. ꝛ
iſtud ē de illis reſiduū totū ſꝑ in ſuo ro
bore ꝑſeuerat. Ita etiā faciūt ſaraceni d̄
alchorano. q: cū multa falſa i eo ꝛ mē
dacia cōꝑhēdāt̄ tn̄ ꝑꝑ quedā vera q̄ cō
tinet q̄ſi verbū dei ab eis colit̄. Nō ē ſic
de euangelio xp̄i. q: ſi in eo vnū ſolum
verbū falſu₃ inueniret̄. qđ abſit de euā
gelio. vt dicit aug. cā iuſta eſſet ꝙ totu₃
euāgeliū friuolū reputaret̄. ꝛ vanū. q:
modicū fermētū corrūpit totā maſſa₃
ſm aplm̄. ꝛ hinc eſt ꝙ lr̄ati ꝛ magni ſa
pientes inter ſaracenos non adhibent
fidem ſed fictiōe₃ doctrine aduertūt in
ꝑdicto libro. Cui⁹ ſunt duo ſigna. Pri
mū ꝙ renuunt diſputare cum alijs ſa
pientibus publice. Secundū ꝙ nolūt
adduci alchoranū in publicum ꝛ dolēt
vehementiſſime cum ab alijs legitur ꝛ
nullo modo vellent ꝙ in linguas alias
ꝛ litteras transferretur. Scimus enim
ꝙ verum aurum neq₃ lumen timet ne
q₃ ignem. Et ideo quia chriſtiani de ve
ritate confidunt que fortiſſima ē ꝛ ma
net in eternum libenter cum alijs nati
onibus de euangelio conferunt: gau
dentq₃ cū ab alijs nationib⁹ creditur. et
deſiderant ꝙ omnibus hoībus publi

tet. ꝛ in linguas alias transferat. ꝛ non ſolum ſcripturis ſed etiã picturis ꝛ co, laturis publice xpi paſſionẽ oñdũt ꝙ ab alijs natiõibus ludibrium ꝛ ignomi nia reputat.

De malicijs legis machometi ſpurciſſimi:

Quartus paſſus eſt de malicijs legis machometi. Cũ deus ſit ſũme bonuſ ꝛ optimus ſcit opti ma adducere ſm dioniſiũ ſi mala con tinet lex aliqua ↄſtat illã nõ eſſe a deo talis eſt lex machometi. vt pꝫ ꝑ totũ alchoranũ Dicit.n.in c a.elbacaph.et etiam in capitulo elcem quod interp tat demones. ꝙ ipm alchoranũ placet demonibus ꝛ in eo delectant. demões autem ſunt praui ꝛ dam̃nati in volũta te quibus nõ placet niſi qđ malũ ẽ igr alchoranũ eſt malũ. Preterea alchora nuꝫ eſt cã oim maloꝝ vt occiſiõis ꝛ ra pine ꝛ piurij. ꝛ hmõi que quidem mala ſunt. Alchoranũ non ſolum ꝑmittit ſꝫ mandat occiſionẽ. nec eſt excuſatio ꝙ mandat ꝙ occidant increduli. Dicit eñ ſine dubio ꝙ fideles nõ debent occide re fidelẽ. ipos aũt infideles ꝑcipit occi di niſi ſoluant tributũ. ergo ſoluere tri butũ eſt integra cã ꝙ occidant vel non occidantur. Preterea ſicut in alchora no in pluribus locis legit nullũ ẽ ma ius malũ ꝙ̃ imponere deo mendaciũ Alchoranũ aũt deo imponit mẽdacia multa ꝑter illa que dicta ſunt ſupius. que omnia redundant in deum. quõ ꝙ̃ alchoranũ eſt ſermo dei vt dicũt. Poſ ſumus aũt oſtendere plura alia. Nam in capitulo elemphaal qđ interꝑtatur lucra. dicit ꝙ lucra ſunt dei ꝛ nuncij. ꝛ ꝛ ꝙ debet deo quintã partem de his q̃ lucrant. Sed nũquid deus eſt ita ma lus ꝙ ꝑmittit rapinã vt inde inſequat ꝑtem ſuã. ſ. quintã ptẽ. An eſt ita pau per ꝙ non habunde alat pauperes ſuos ſcꝫ viduas ꝛ pupillos ꝛ peregrinos de qbus ibi loquit. niſi ꝑmittat rapinã vt inde lucret. Certe iam fecit machome tus deum conſortẽ ſibi in malũ quem non põt habere conſortẽ in bono. Qꝛ aũt ꝑcipiat rapinã pꝫ aſana. xij. vbi lo quit ſaracenis in hunc modũ. viri bo ni deum timentes facitis ꝑ que vos ipſi ꝓpinqui ſui ſitis ſtudeatis ipſiuſqꝫ no mie vſqꝫquo vos meliores ꝛ elatiores efficiamini ꝑdatores ꝛ expugnatores eſtote. Preterea lꝫ alchoranũ aliq̃ mõ ꝓhibeat rapinã vel piuriũ vel quedaꝫ alia mala. tñ ipa ꝓhibitio eſt quedaꝫ ꝑ miſſio. dicit.n. ne faciatis talia mala q̃ deo non placent. ſed ſi feceritis ipſe eſt miſericors et miſerator. qꝛ indulgebit vobiſ de facili. De rapina aũt nihil mã dat vnqꝫ ꝙ reſtituat. nec ipi talem con ſuetudinem hñt. ſed ſufficit ſaraceno ꝙ dicat nõ ẽ deus niſi deus ꝛ machome tus eſt nuncius eius. De piurio vo ex preſſe dicit in capitulo elmeijde qđ int ꝑtat menſa nõ imputabit vobis deus fraudatõem iuramẽti ſed moderatõꝫ eius. q. d. piuriũ nõ obligat ad culpaꝫ ſed ad penam. ꝛ poſtea ſubdit ꝓ tranſ greſſione vo eius decem miſeroꝝ ciba tio ſeu eoꝝ veſtitio. aut vnius captiui redemptio. q̃ aũt hoc nõ valet tribꝰ di cibus ieiunabit. Ex iſtis ſequũt omia mala. nõ eñ timent rapere vel frauda re nec piurare nec ſeruent fideꝫ tñ xpia ni tenent ꝙ fides ſeruanda eſt hoſti et etiam infideli. Ex ſupradictis ſatis pꝫ ꝙ lex machometi nõ eſt lex dei exquo multas continet malicias ꝛ multa fal ſa ꝛ crimĩnoſa.

Qꝛ lex machometi non ẽ confirmata miraculis:

Quintus paſſus ẽ ꝙ lex macho meti non eſt cõfirmata miraculꝭ Ex quo quicũqꝫ ſani intellectꝰ poterit aduertere qđ nõ ẽ lex dei. quã.n.

moyſen miſit deus ad pharaonē oſten dit magna miracula. helias. heliſeus. ⁊ alij ꝓphete fecerūt magna ⁊ inaudita miracula. ⁊ illi ꝑcipue omēs qui aliqd nobilitatis attulerūt mūdo. xp̄c aūt venit ꝓ̄pe cū ꝓdigijs ⁊ ſignis maximis. ſicut etiā in alchorano dicit. Si aūt dicant ſaraceni ꝙ plura ⁊ magna miracula fecit machometus. ſicut eſt illud de integratōe lune fracte ⁊ de fonte aque quam cum digitis ſuis fecit emanare. Hec friuola ſunt ⁊ cōtra alchoranū eorū. ꝓhibet. n. machometus ꝙ nihil de eo credant niſi ꝙ ſcp̄tū ē in alcharano de oībus inquit pbs multa mentiti ſt ꝙ ne de me veruz teneat. qd̄ alchorani auctoritate fulcit q̄ cū miracula nō faceret oſtēdere volens cām deū cōſequēter introduxit dicens. dn̄s dixit ad me ꝯ te miracula facere non ꝑmitto. q2 ne tibi. ſ. contingat. ſicut in alijs ꝓphetis i miraculis timeo. ſuo ergo teſtimonio ꝯuicit nullū fuiſſe miraculū ſeu ſignū. Itē ipe machometus in alcharano frequenter recitat ꝙ cū hoīes ei dicerent: oñde ſigna q̄ fecit moyſes ⁊ xp̄s ⁊ alij ꝓphete. Rn̄debat q2 moyſes venit cuz ſignis ⁊ nuncij ceteri. ⁊ maxime xp̄c q̄ venit cū maximis ꝓdigijs. ⁊ mūd9 nō credit eis ſed dicebant ꝙ erant maleficis. iō nō ꝑmittit me deus facere miracula. nō. n. crederēt ſ3 veni in virtute armoꝝ. Sed hoc cōuincit expreſſum eē mendaciū. quō. n. nō crederent ei ſi faceret miracula q̄ crediderūt et ſine miraculo. Talia. n. mādauit eis ad q̄ mūdus ꝓnus eſt ⁊ currit ſine aliquo miraculo ⁊ mandato. ſ. ꝙ occiderent ⁊ raperent. ⁊ mulieres plurimas impregnarēt ⁊ ꝙ dentē ꝓ dente ⁊ oculū ꝓ oculo extraherent. Ad hec aūt oīa ita ꝓni ſūt mundani hoīes. vt vix ⁊ cū magnis vltionibus ⁊ iudiciarijs penis ab iſtis valeāt coerceri. Qd̄ aūt induxit ꝓ ſigno ꝙ ſit miſſus a deo in virtute armoꝝ expreſſam cōtinet falſitatē. non. n. ſp̄ fuit victor ſicut moyſes ⁊ ieſus. enoch ⁊ helyas quos angel9 dn̄i ſp̄ ꝓtexit ⁊ victores fecit. Machometus aūt vincebat aliqñ. ⁊ aliquo mō vincebat ſicut ⁊ alij tyranni. nā dentes eius in bello cōtriti ſunt. ⁊ facies colliſa. ſicut hʒ i bello qd̄ vocat gaſimetobor. vbi fuit vulnerat9 in ore. ⁊ amiſit vnū dentē de prioribus corruit quoq in foueā. ⁊ fuit valde turpiter victus cū ꝓ̄is in ꝑcedenti nocte ex pte dei ſui cōtrariū ꝓmiſiſſet hec in ꝓgſone ⁊ alia ſilia. ꝑte ſecūda ca. viij. Ex quo etiā pꝫ ꝙ nō ē miraculū illud qd̄ ꝓ ſigno inducit vic3 ꝙ ſubito magna ps mūdi ei adheſit. Talem. n. legē conſtituit ⁊ talia mādata dedit ad que oēs ꝓni ſunt etiā ſine mandato. vt ſupius patuit. Dixit. n. iuſſit mihi deuſ terrere gentes gladio donec teſtificent ꝙ non eſt deus niſi deus. ⁊ ꝙ ego ſu3 nūcius eius. qd̄ ſi fuerit ꝯfeſſi ſanguinē ⁊ pecuniā ſuā ſaluauerunt. ⁊ inde ſaraceni dicunt ſaluati. Nam quicūq recipiebāt mandatū machometi. ipſe ⁊ ſui ſaluabant eū. ⁊ nō occidebāt nec expoliabāt vnde ⁊ ſaraceni nō ſaraceni vocant ſed meſſalami qd̄ interp̄tat ſaluati. ipi aūt vere credunt ſe eſſe ſaluatos. ⁊ deridēt xp̄ianos q̄ nolunt dici meſſalami. i. ſaluati vt ipi. ſed volunt dici xp̄iani. Du3 aūt plures a machometo talē ſaluatō3 accipent ex ꝑdicta cauſa. Poſtea fecit ꝑconiſari q̄cunq dixerit nō eſt deus niſi deus intrabit paradyſu3 etiā ſi latrocinatus fuerit ⁊ fornicatus. Venit aūt quidā ad machometū dictus hebidorda. ⁊ queſiuit ab eo ſi hoc eſſet verū. Et rñdit ꝙ ſic. ⁊ addidit etiā ſi cū ꝑcedentibus biberit vinū. ⁊ etiā ſi occiderit ⁊ ſic tecit machometos etiā ſi turſerit naſu3 hebidorda. ad ea aūt oīa ꝯfirmāda nō oſtendebat miraculū ſed nudabat gladiū. Idem habet expreſſius in capitulo ꝓphetarū. vbi ſic legit. Dixerunt ei

Machometo.s.asculrasti somnias seu blasphemias vel certe poetizas fiat ad nos saluantē cum miraculo vno oñde quēadmodū missi sunt ⁊ priores. Ridit destruxit inquit deus ciuitates an eos q̄ nō crediderūt.⁊ q̄ pcesserūt vos nō crediderūt.nec etiã vos miraculis crederetis nisi p gladiū. vt sicut i capitulo pphetarū narrat. Ait ve querentibus miracula fieri ab eo ⁊ dixerunt ei. Asculrasti somnias ⁊c. Rñdit sicut supra. vsqȝ p gladiū. Audite ergo machometici si alchoranū visitatis. ipe est qui affirmat machometū mille fecisse miracula. longe aūt plures sunt quos cōsumpsit gladius q̄ qui gratis eū secuti fuerūt. Declarat ergo ex supradictis legem machometi nullo miraculo fundatã esse ⁊ sic nō dicēdã lex dei. Fides aūt xpiana que pcipit ardua tota ē fundata i miraculis visibus ⁊ manifestis que nō solū xpc fecit sed etiã apli p⁹ eū etiã doctores q̄ euangeliū ⁊ aplo⁊ dcã exposuerūt. ⁊ vsqȝ ad ista tpa durauerūt miracula. s. de effugatōe demonū ⁊ curatōe longuo⁊ ⁊ resuscitatōe mortuo⁊ Hec mirabilia faciūt xpiani ⁊ fecerūt q̄ dicunt xpm crucifixū esse verū ⁊ solum deū. Et si dixerint saraceni q̄ ista nō credunt nec facta sunt oñdem⁹ eis miracula magis. Constat. n. q̄ tot⁹ mūdus colebat idola. ⁊ maxime romani qui tenebant monarchiã mundi. hi receperūt fidem xpianã. ⁊ nō solum acceptauerūt xpm crucifixū esse verū deū sed etiã expulerūt oēs alios deos q̄ tanto tpe in idolis qui dabant eis respōsa. nec imponebant eis aliqua grauia cū fides xpiana tam ardua ⁊ insolita mūdo imponat. vt cōtēnere mundū cōtēnere seipm. diligere inimicos. orare p psequentibus bene facere malefaciētibus. aliena nō appetere. ppria largiri. Hec oia mūdus acceptauit ⁊ ritū pristinū dimisit. Aut igit ppter sufficiētia miracula. aut sine miraculo. mai⁹ autē miraculū fuit si sine miraculo ⁊ p homines imponētes simplices ⁊ pauperrimos pcurari potuit. ⁊ hec fecerūt xpiani nō alios occidendo sed mortē ab aliis equanimiter tolerando. Cōstat autē modis oibus fidem xpianã stupendis miraculis eē fundatã legē etiã machometi nullo fulari miraculo. nō eñ indiguit. ⁊ maxime quo ad carnales hoies ⁊ mundanos. Alij vo. s. intelligētes literati ⁊ virtuosi viri ei nullaten⁹ adheserunt fidem.

¶ est lex contradictionis.

Sextus passus est q̄ lex machometi est lex cōtradictōnis. Sūt eñ in eo innūere cōtradictōes. de quibus ppter breuitatē octo subiungunt. Primo se dicit esse generalē pphetã. ⁊ tñ dicit q̄ alchoranus datus ē ei arabice. ⁊ q̄ nescit aliã linguã nisi arabicam. Item secūdo dicit in capitulo d̄ delbachara q̄ interptat vaca. q̄ iudei ⁊ xpiani ⁊ sabei saluabūt. ⁊ capitulo admiram. dicit postea q̄ nullus saluabit nisi in lege saraceno⁊. Item tercio mãdauit eis q̄ nō altricent cū hoibus alterius secte verbis asperis sed verbis mãsuetis. non. n. pertinet ad hoies dirigere sed ad deum solum. ⁊ vnusquisqȝ habet de se solo reddere rōnem ⁊ non de alio. ⁊ postea mãdat in pluribus locis. q̄ occidant ⁊ expolient qui nō credūt donec credant vel soluant tributū. preterea ipse dicit in capitulo libem q̄ illi qui recipiūt sine deo dñm alium tu nō es patronus ⁊ pcurator eo⁊ sed deus reseruat sibi. Est igitur notabilis contradictio qui ex vna parte auctoritate dei totiens mandat q̄ occidantur icreduli. ⁊ ex alia parte deus mãdat q̄ etiam p tãto scelere nullus est pcurator ad puniendū sed soli deo reseruantur. Item quarto machometus in capitulo

zali tenenti in fine iactat ſe q ipe nõ ē de cõpellentibus. ẞ quõ nõ eſt de ppellentibus q mandat q nõ credẽtes occidant̃ ⁊ expolient̃. Item hoc in ca. ð vaca cõcedit zodomiã tam cum maſculo q̃ cum femina. dicit. n. ſaracenis q nõ polluant ſe cũ infidelib⁹ niſi credant. et de mulierib⁹ dicit. mulieres vr̃as aratura vr̃a arate eas vt vultis. ⁊ tñ in eodẽ capitulo prius dicit q illi zodomite tẽpore loth opati ſunt abominabile vicium ⁊ pſtis natõibus inſuetum. Itẽ. vj ipe dicit q noe abraã yſaac ⁊ iacob ⁊ filij eoꝝ fuerũt ſaraceni. ⁊ tñ ipe dicit q mandatũ eſt ei q ipe eſſet pmus ſaracenus. Preterea cõſtat q nõ fuerũt ſaraceni q̃tũ ad ritum niſi poſtq̃ fuit data lex ſaracenoꝝ. lex aũt ſaracenoꝝ eſt alchoranũ. qð quidẽ fuit datuz poſt legẽ moyſi ⁊ euãgeliũ ſicut habet̃ in alchorano imo non ſunt adhuc ſeptingenti. lxxxxv. ãni q fuit machometus cũ ipe venerat circa ãnos dñi ſexcentos. lxvj. ſicut patuit ſupra cõſideratõe. j. articulo iij. Cõſtat tñ q noe abraã yſaac ⁊ iacob fuerunt ante legẽ moyſi ⁊ euangeliuz. Item. vij. ipe dicit q deus phibuit auguriũ. ⁊ tñ ait auguriemini ſi aliter nõ poteſtis in ſciſſura datili. ⁊ qui hoc nõ fecerit anathema ſit. Item. viij. ipe dic ſe miſſum arabibus. q̃ nunciũ nõ habuerunt. dicit. n. q alchoranũ datũ eſt eis ſolũ in lingua arabica. dicit. n. ſe neſcire aliã linguã niſi arabicam. Vñ cũ adheſiſſent ei quidaz bacherra iacobinus ⁊ ſalon perſa ⁊ abda alba de pſide filius ſeleã iude⁹ ⁊ quidã dicerẽt q ipſi inſtruebant eũ. ecce cecidit in faciẽ ſuã ⁊ cõtracte ſunt manus eius ⁊ pedes. et ſocij cooperuerũt eũ veſtib⁹ ſuis ⁊ ad ſe rediens dicit deus miſit me corripe vos de s̃mone quẽ dixiſtis q tales me docerent. legitq̃ eis vnã lectõnem al's ſniam que eſt in fine lectõis elnael. qð interp̃tat̃ palma que ſic dicit. Scim⁹ q ipſi dicẽt q inſtruit eũ homo. lingua aũt qua loqueret̃ ei pſica. hec aũt arabica patens eſt. ⁊ ex hoc dicit quõ põt eẽ q illi inſtruant me quoꝝ vnus pſicus eſt ⁊ alter hebreus q dixerunt ei põt eſſe q lingua ſua tibi loquat̃. ⁊ exponunt tu lingua tua oia notificã. hãc inuenit reſponſionẽ. ſed q non poterat inſtrui ab hebreo ⁊ pſa qui ſunt xpinq quõ poterat ali⁹ valde remote lingue inſtruere. Ipe tñ poſt dicit ſe eſſe miſſum ad vniuerſitatẽ gentiũ. Sed quõ ibit ad oẽs gentes in ſeptuaginta linguis qui neſcit recitare ſuũ ſermonẽ niſi in lingua arabica. Dicit tñ vñ hr̃ in libro xphetatũ q dixit ei de⁹ nõ miſim⁹ te niſi ad vniuerſitatẽ gentiũ. ⁊ igit̃ manifeſta cõtrarietas ⁊ aptũ mendaciũ q ſit miſſus ſolis arabibus ⁊ oibus gentibus. Nõ igit̃ alchoranũ eſt lex dei in qua tot cõtradictões inueniũt̃. Vnde ſnia eſt machometi in capitulo elneſa. qð interp̃tat̃ mulieres q ſi iſte alchoranus nõ eſſet a deo inuenirent̃ vtiq̃ i eo cõtrarietates multe. Sua igit̃ ſnia ſit in deſtructõez ſue legis. q̃ ex quo vt viſum eſt multe manifeſte cõtrarietates ſunt in eo nõ eſt lex dei.

Lex machometi non ē lex dei q̃ in multis ē per hoiem reuocata ⁊ q diabolus fuit principalis auctor alchorani.

Septimus paſſus eſt q lex machometi nõ eſt lex dei. q̃ eſt in pluribus p hoiem reuocata. vñ nõ eſt tale examen legis ſaracenoꝝ inter eos quale int̃ xpianos ſepe fit p cõſilia generalia vbi veritas fidei repertis ignibus luce clarior innoteſcit. Cũ ſaraceni qui eius noticiã habent p autentico tenent actũ factũ p machometũ abdulhaqui q erat alphaz in ciuitate que dicit̃ malaga qui refert in ſuo libro verſuũ reuocatoꝝ. q cũ ipe vidiſſet

multos locutos fuiſſe in modo q̄ aliq̄ verſus alchorani reuocabant̃ ⁊ ꝙ nullus in hoc fecerat finē ꝙ recedendo a p̄dicta ciuitate cōgregauit doctores regule qui ei auxiliū dederūt cū auctoritatibus ⁊ libris antiquoꝝ mgr̄oꝝ ⁊ ꝙ ſic cōpoſuit breuiariū certiſſimū de eo ꝙ breuiariū reputat̃ inter doctos magnū onus legis machometi ⁊ nō min⁹ ꝑiudiciū: q̄ oſtendit allegando ſup ex eo alios paſſus alchorani ꝙ in ipomet alchorano qd̄ tenet̃ ab oībus ſarraceis ꝓ legē ſua data a deo ſunt reuocati. cc. ⁊. xxvij. verſus de quibus rōne guerre ſunt reuocati centū. xxiiij. verſus ita ꝙ ſarraceni faciendo guerrā ꝯtra nō ſarracenos ipi ꝯtradicūt legi ſue in centū xxiiij. paſſibus. verbū eſt magni pōderis dicere ſunt reuocati. Aliud ē ꝯcordare vnū paſſum cū altero exponēdo ⁊ declarando quō in ſuo caſu intelligitur vnus paſſus ⁊ in alio alius ſic eum in multis paſſibus videt̃ eſſe ꝯ̄rietas inter doctores xp̄ianos ſit ſtudioſe et autentice ꝑ generalia cōcilia ⁊ ſanctos p̄res hita examinatōe lōgo tp̄e cū cardinalibus p̄triarchis archiep̄is ep̄is et doctoribus ac multis lr̄atis ſue curie ⁊ extra. Sȝ ꝙ aliqd̄ cōciliū vł papa dicat ꝙ aliq̄s paſſus euangelij ſit reuocatus alienū eſt a ſuo ꝓpoſito ⁊ oīm xp̄ianoꝝ ꝙ in lege dei fiat ſic in legib⁹ ciuilibus vel in aliq̄bus canonibus ſeu decretalibus ſpecialit̃ in regulis cancelarie ꝑ q̄s expediunt̃ bulle exeūtes a romana curia quaꝝ ſeq̄ns papa approbet q̄s vult reuocat: vel ſic in foris regni caſtelle ⁊ ordinationibus q̄ aliqui reges faciūt aliquas ordinationes ad quas magis attendunt q̄ȝ ad antiquos foros: ⁊ hoc eſt q̄ reuocare legem ſpectat ad ſuū factorem vel ad equalē ſeu maiorem p̄tātem habentē. Quō ergo poteſt reuocari lex q̄ putat̃ eſſe dei per aliquē aliū: q̄ ſi verū eſt ꝙ eſſet dei nō dico ꝑ hoīem ſapientē ſ; nec ꝑ dyabolum vel aliquē angelū nec ꝑ oēs dyabolos hoīes ⁊ angelos ſimul in vnum coniūctos. Sȝ ad reuocandū tot verſ⁹ libri alchoran non ſit mentio ꝙ fuit facta ꝯgregatio vl̄is ex p̄te oīm ſarracenoꝝ: ⁊ ꝙ maiores eoꝝ cōgregarent̃ requiſiti: ſ; hn̄t ꝓ autentico dictū vni⁹ alfaqui: q̄ dicit ⁊ non ꝓbat nec forte ſuo tp̄e fuit manifeſtū ꝙ peciꝑit cōcilium ſup eo a doctoribus regule. Ex quib⁹ ſatis clare patet legē machometi non eſſe legē dei q̄ nec autentice examinat̃ imo ꝑ vnū ſarracenū in pluribus reuocata ⁊ ſi vnus dyabolus licet ſit hoib⁹ ꝯ̄rius q̄ eos reſpicit vt inimicos cuȝ h̄ ſit eius ꝓpriū officiū: nō tamen eſt ꝯ̄ri⁹ alteri dyabolo: q̄ ſi ſic iam eſſȝ in ſe diuiſus beelzebub nō poſſet ſtare regnū eius: cū omne regnū in ſeipm̄ diuiſuȝ non ſit ſtabile. Quō ergo poteſt dici ꝙ ſunt tot v̄ſus alchorani reuocati cuȝ ab oībus ſarraceis dicat̃ liber a deo reuelatus. cū ergo vnus dyabol⁹ non ſit alteri ꝯ̄rius ⁊ minus vn⁹ angelus alteri: mul' ominus deus ſibi ipi. Et cum omnes ſarraceni habeant ꝓ autentico ꝙ quedam dicta alchorani ſūt alijs ꝯtraria: ⁊ ideo multa illoꝝ reuocata nec debeat eis dare fides: videant ſapientes ſarracenoꝝ ꝑ quem doctoꝝ lex eorum debet dici cōpoſita: ⁊ cū nō a deo ꝓpter ea que dicta ſunt. Relinquit̃ ergo ꝙ a dyabolo mgr̄o machometi cuius officiū ē: falſa veris immiſcere ⁊ dulci melle venenū: q̄ ſi ſic eſt ꝙ eſt in ſe cōtraria contento in ea in parte exiſtente vero ⁊ in parte mendacio dici poterit auctor eius non verax ſ; mendax: ⁊ ꝙ debet attendi mendaciū eſt multū periculoſum: quia de talibus taȝ magnis ⁊ tam preiudicialib⁹ ⁊ dampnoſis mēdacijs ſicut ſunt multa contenta in alchorano condempnancia animas ſuorum credencium in ſpeciali hic ꝙ non

obſtante q̄cunq; ↄtraria rōne in alcho rano licet dicta ꝑ michaelem ꝑ gabrie lem ꝑ deū ꝑ ſuos angelos ⁊ nūcios ꝑ cipiūt fieri guerrā cōtra omnes q̄ non tenent ꝑtem ſuam|⁊ non ſpecificat̃ hic quid cōtineant alij verſus reuocati in multis grauiſſimis ⁊ ꝑiculoſiſſimis. Sed cum hoc ſit certiſſimū ꝙ deus ꝑ ſuā naturam non poteſt eſſe mendax angelus bonus ſiīr q: confirmatus in grām dei: ſ; poteſt eſſe ⁊ eſt mendax dy abolus ⁊ homo. Si ergo lex macho meti ſm dictū illius alfaqui ⁊ doctoꝝ regule eſt ↄtraria ſibi ipſi: ⁊ ideo nō da ta a deo nec ab angelo bono: ſequit̃ cō cluſio ex hac rōne quadrimembri ſuffi cienti ⁊ hanc rōnem facit dñs ceſſarien ſis magiſter Iohānes de Segobia in tractatu cōtra ſarracenos. Eſt ergo ꝑn cipalis actoꝛ alchoꝛani non homo ſed dyabolus qui ex inuidia ꝓpꝛia ⁊ ex ꝑ miſſione diuina ꝓpter peccata popu li pꝛeualuit inchoare ſolemniter ⁊ effi caciter ꝑfidiam antixp̄i: quia videns dyabolus fide; xp̄i creſcere in ꝑ artib⁹ oꝛientis: ⁊ ꝙ ydolatria iam defi ciebat deuicto coſdroe rege perſarū ⁊ medo rum per eracliū regem xp̄ianiſſimū: ⁊ ꝙ ipſe eraclius deſtruxerat excelſa; tur rim quā ipſe coſdroe edificauerat ex au ro ⁊ argento ⁊lapidibus ꝑcioſis. et ꝙ crux xp̄i iam tantū erat per eracliū ex altata ⁊ amplius exaltanda: ⁊ cū non poſſet ipſe dyabolus iā amplius defen dere plures deos nec totaliter negare legem moyſi ⁊ euangeliū xp̄i qđ iam diuulgatū erat per totū mundū. Cogi tauit perfectionem legis quaſi medie inter nouū ⁊ vetus decipere mundu; ⁊ ad hoc exequēdū aſſumpſit quēda; hominem dyabolicu; nomine macho metu; ritu ydolatrā foꝛtuna pauperē mente ſuperbiſſimū ⁊ maleficijs famo ſu; vt ſupꝛa viſū eſt. Et q̄d̄e libentius aſſumpſiſſet dyabolus hoīem bone fa me: ſi fuiſſet ꝑmiſſus ſicut ⁊ libentius pꝛimu; attemptaſſet hoīem per aliud animal in quo ipſius malicia ʒelaretur q̄ per ſerpentem ſi fuiſſet ꝑmiſſus: ſed non ꝑmiſit diuina ſapientia niſi vt ta lem aſſumeret ⁊ ꝑ talem hominē mun dum inuaderet vt mūdus de facili ad uertere poſſet qualis eſſet lex data ꝑ ta lem legiſlatoꝛem.

De fundamento legis ma chometi

Quarta cōſidera tio eſt ſcire in q̄ ſarraceni fir mant ſue legis fundamentū Et patebit ꝙ nihil reale hn̄t ſ; totu; eſt ficticiū ⁊ fabuloſum ⁊ tam manifeſte mendaciū ꝙ vnuſquiſq; rōe capax ad uertere poterit hāc legē nullius firmi tatis exiſtere. Dñ d̄r in alchoꝛano i ca pitulo filioꝝ iſrl̄ laus eius ſit q̄ trāſire fecit ſuū ſub vna nocte ab oꝛatoꝛio el haram que eſt domus meque vſq; ad oꝛatoꝛiū remotiſſimu; que eſt domus ſancta in ihr̄l'm quā bn̄diximus. Expo ſitio huius ſententie eſt in libꝛo q̄ dici tur arabice halma hereig qđ latine in terpꝛetat̃ in altū aſcendere: ⁊ ideo vul gariter dicit̃ ſcala machometi: in q̄ ſūt octuagintaquinq; capitula in qb⁹ nar rat fictionem quandā ſui aſcenſus ⁊ de cenſus. Ex qbus oībus bꝛeui ſūmula cōpilaui intentum ſuū circa ſue legis fundamentū. Dixit ergo narrans ficti onem ſuam ſic. Cū ego machometus eſſem mequa in domo mea ⁊ iacerē in lecto ꝓpꝛio iuxta vxoꝛem meam poſt multā vigiliā in lege dei cogitando ali quantū doꝛmire cepi: ⁊ ſtati; venit ad me gabꝛiel angelus q̄ ſub hac foꝛma ſe mihi oſtendit: q: facies eius alba pluſ q̄ lac aut nix aliqua: ⁊ capilli erāt rubi cundioꝛes coꝛallo: multo etiā rubicun da habebat ſupcilia valde ampla ⁊ os pulcerrimū ⁊ bene foꝛmatum; dentes

quidem albos et valde claros et indutus veſtibus omni re albioribus ac ditiſſime operatis cum perlis et lapidibus preciosis: cinctus erat duabus zonis auri puriſſimi et earum quelibet amplior grandi palmo manus ipſius rubicunde quemadmodum ignis et ale ac pedes viridiores omni ſmaragdo dixitque mihi. Machomete ſurge veni poſt me ſtrigens te zona et circumuolnens caput tuum atque corpus tuella tua alba: quia deus vult tibi multa ſue potentie ac ſecretorum ſuorum mirabilia oſtendere in hac nocte. Cum ergo ſurgerem ac venirem ad portam domus mee reſpiciens vidi quod gabriel tenebat per habenas quandam beſtiam quam mihi adduxerat cui nomen erat alborach que talis erat forme. Erat enim grandior azino et paruior mulo: habebat faciem hominis: et crines eius erant de perlis: pectus autem de ſmaragdo: cauda de robino: oculi clariores ſole: pedes et vngulas habebant ad modum camele. Hec beſtia erat zellata quadam zella ſic mirabiliter cum perlis et precioſis lapidibus operta quod nullus eſt qui dicere poſſit. Multa alia dicuntur de ornamento huius beſtie. Sequitur et hec beſtia tota circundata erat angelis qui cuſtodiebant eam. Tunc dixit mihi gabriel machomete aſcende ſuper beſtiam iſtam et equita et cum appropiquarem beſtie vt equitarem noluit ſuſtinere. Et angelus dixit ei. Alborac morare quiete et ſuſtine quod hic equitet ſuper te: quia iuro per nomen dei quod numquam te homo talis equitauit adhuc nec etiam hoc durante ſeculo equitabit tunc beſtia illa dixit quis eſt iſte. et gabriel reſpondit ei dicens: hic eſt machometus dei nuncius et propheta magnus et cum beſtia hoc audiret ſtatim quieta manſit et equitaui: gabriel vero mihi ſcendiſſe tenuit ſiue ſtaffam et confeſtim alborac ire cepit ita cito atque ſuauiter quod nullum os hominis hoc dicere valeret: ego namque reſpiciens paſſus eius videns quod ita magni erant quod inter vnum paſſum et alium erat tantum ſpacij quantum poſſit homo longius proprijs oculis reſpicere a remotis. Et ibat directe verſus templum iheroſolymitanum et gabriel veniebat a dextris mecum. Et audiui quandam vocem bis mihi dicentem ha. ha. machomete expecta me et ego nihil reſpondi. Deinde vidi quandam dominam pulcriorem quam vnquam vidi que tribus vicibus dulciter clamans dixit ha. machomete aliquantulum me expecta: et ego cum appropinquaſſem et vellet mihi loqui non modicum dedignatus reliqui eam. Dixitque mihi gabriel: modo cognoſco magnam in te ſcientiam fore: et dicam tibi quare ſcias quod vox illa que primo te vocauit erat lex iudeorum et ſi reſpondiſſes ei omnes tue gentes iudei facte fuiſſent. Vox vero ſecunda: lex xpianorum fuit: cui ſi reſpondiſſes omnes tue gentes fidei criſtiane adheſiſſent: ſed domina illa cunctis induta coloribus: que poſtremo te vocauit eſt mundus iſte qui delicijs omnibus plenus extat: et quia expectaſti eam: ſcias vero quia genteſ tue plus ſolaciorum pluſque deliciarum habebunt quam omnes alie gentes que vnquam in preterito fuerint vel ſint in futuro: ſed quia dedignatus reliquiſti eam nec ſibi reſpondere curaſti: tu magis ſine peccato eris quam fuerint omnes alij prophete hactenus vel qui impoſterum ſubſequuntur: quo dicto tacuit et duxit me in templum: et poſtquam fuimus ante portam templi precepit mihi vt deſcenderem ad quendam nigrum lapidem vbi ſoliti erant prophete deſcendere et deſcendi: et cum deſcendiſſem gabriel angelus per habenas ligabat alborac: et lapidem prenotatum et accipiens me per manum duxit in templum in quo inueni omneſ propheteſ ſtantes in circuitu templi dicentes quod deus illuc venire pro me honorando et exire de eorum

fecerat ſepulchris ſtabant quidez oīs
me expectando erecti ſup pedes ſuos
⁊ cū viderūt me cūcti oōnes facere ce
perunt. Tūc gabriel mihi dixit. Veni
ni machomete ⁊ fac oōnez priuſq̄ alij
quia tu es rex ꝓphetarū oīm ⁊ cūctaꝝ
gentiū dn̄s: qd̓ audiens miſit me ante
⁊ feci duas oōnes ſatꝭ leues. Deinde
erexi me ſuper pedes ⁊ ſtatim omnes
ꝓphete me ſalutauerunt gaudentes et
mihi magnū honorē contulerūt ⁊ am
plexantes me dixerunt mihi bona no-
ua de maximo bono qd̓ deus mihi p̄-
parauerat: ⁊ meo populo vniuerſo ⁊ ꝓ
me deinde omnes deum rogauerunt.
Alibi dicitur in .ij. libro doctrine ſue ꝙ
inuenit ibi abraham moyſen ⁊ ihm fi-
lium marie ⁊ dicit ꝙ moyſes obtulit ſi
bi vnū vas plenū vino: ⁊ abraham ali-
ud plenū lacte ⁊ ihs aliud plenū aqua
Et tunc ego ait machometus audiui
vocē quandā coram oībus aſtantibus
celitus dicentis mihi. Si vas vini ele-
geris tu cū populo tuo pibis. Si autē
vas lactis ſubmergeris. Si vero vas
aque elegeris tu cū oībus tuis ad deū
in perpetuū dirigeris. Et cū machome
tus p̄dicaret hoc fundamentū in ihe-
ruſalem cunctis aſtantibus in cōfirma
tione ſue fictōis addidit moyſes erat
ruphus ⁊ criſpus: ihs filius marie erat
flauus capillis ⁊ medie ſtature ⁊ vide-
bantur ab eius capite aque ꝓſilire ⁊ ta
men aqua non erat ibi. Abraham vo
ꝓ certo mihi ſimilis. Sequit̄ i p̄dicto
libro ſcale machometi peractis oō-
nibus in templo vt ſupra. Ecce gabri-
el ꝑ manū me accipiens duxit ex̄ tem-
plū ⁊ oſtendit mihi quandā ſcalā q̄ du
rabat a p̄mo celo vſq̄ ad terrā vbi ſta-
bant. Erat eīn ſcala illa pulcrior res q̄
vnq̄ viſa ſuerit ⁊ ipſius pedes iuncti
ſūt ad lapidē illū ad quē deſcenderam
ego p̄mo ⁊ p̄m⁹ grad⁹ erat de rubino.
Scd̓s de ſmaragdo. Tercius de perla

albiſſima ⁊ q̄libet alioꝝ de lapide p̄cio
ſo iuxta naturam ſuam cū perlis ope-
rato ex auro puriſſimo taz diciſſime ꝙ
nullū cor hominis cogitare hoc poſſit
⁊ erat circūdata angelis q̄ cuſtodiebāt
eā. Gabriel quoq̄ me per manū acce-
pit ⁊ eleuans a terra poſuit me ſup pri
mū gradum ſcale ⁊ dixit mihi. Aſcen
de machomete ⁊ aſcendi ⁊ gabriel me
cum ſimiliter: angli vero cūcti aſſocia
bant me qui erant ad ſcale cuſtodiā de
putati: ⁊ ꝓcedens ꝑ ſcalā vidi quendā
angelū valde magnū q̄ ſup cathedraꝫ
ſedēs tenebat in manu ſua tabulā q̄n-
dam q̄ ab oriente durabat vſq̄ ad occi
dentē qui vna hora tabulā reſpiciebat
⁊ alia mundū ⁊ p̄cepit mihi gabriel ꝙ
ſalutarez eū quia magnū tenebat locū
coram deo: ſalutaui ⁊ ip̄e reddidit mi-
hi ſalutationem capite ſuo ⁊ nō tātū
ore. Et dixit illi gabriel: q̄uo non ſalu-
tas hoīem meliorem de mundo: ⁊ ille
q̄ſiuit a gabrieli dicens: quis ergo hic
eſt: gabriel rn̄dit: hic machometus nū
cius dei noſtri. Et ille. Eſt ne ip̄e iā miſ
ſus. Et gabriel dixit: vtiq̄ ſine dubio ⁊
ſtatim me ſalutauit angelus dicēs val
de bona noua de maximo bono qd̓ de
us mihi p̄parauerat. Dixit etiā adhuc
angelus ille ꝙ ego eram altior ⁊ hono
rabilior nūcijs oībus ⁊ de iure cūctorū
dn̄s populoꝝ. Et addidit. Scias ma-
chomete ꝙ pplꝰs tu⁹ erit ille q̄ in hoc
mundo manebit poſterior ⁊ plus du-
rabit quā omnes alij populi vniuerſi:
quia deus multū diligit gentē ppl̄i eo
ꝙ vitāt malū ⁊ faciūt q̄dez bonū: ⁊ ſic
ab illo expeditus: gabriel mihi dixit ꝙ
ille erat angelus mortis. Quo audito
mox verſus ip̄m iui ⁊ dixi. Es tu ange
lus mortis: qui rn̄dit vtiq̄. Poſtea q̄-
ſiui ab eo rogans ꝙ diceret mihi q̄uo
ip̄e de corpībus hoīm aīas extrahebat
Qui reſpondit. Scias machomete ꝙ
ab illa hora qua Adam qui fuit p̄mus

hoim creatus eſt a deo ⁊ poſitus ſuper terrã dedit mihi deus hoc officiũ vt extrabam aias de corpibus hoiз vſq ad venturã iudicij diẽ magnã ita q nemo viuus remaneat excepto ſolum deo ⁊ me etiã cũ eodem debet. nanq poſtea deus mihi aiam meã extrahere ac ipe poſtmodũ ſine fine ſolus in vita pdurabili remanere. Et queſiui ab eo qũo cognoſceret que aie iture eſſent in padiſum ⁊ que in infernum. Et rñdit machomete nõne vides tu q noia cũctoꝝ hoim q̃ quondã fuerũt ⁊ q̃ modo ſunt ⁊ erũt vſq in finem pſentis ſeculi oĩa i hac tabula ſcripta patent. Et etiã morſ quã habiturus eſt ipoꝝ q̃libet nec nõ ⁊ bonũ ⁊ malũ qd deus iam illis ppatauit iuxta meritũ ſinguloꝝ: ⁊ iõ bene ſcio q̃ coꝝ in padiſuз: ⁊ qui in infernũ ſunt ituri. Narrat etiã ibi moduз qũo mittit angelos bonos p bonis: ⁊ malos p malis: ⁊ qũo extrahit aias bonorum cũ dextera: ⁊ aias maloꝝ cuз ſiniſtra. Sequit et pfectus inde vidi aliũ angelũ ita magnũ q tenebat caput ſuum ſupra celum ⁊ pedes eius in abiſſum qui factus erat ad modum galli: cui deus oſtendẽt omnes horas q̃bus fieri oĩones debebant. Nan cũ temp⁹ erat orandi veniebat quedam vox de celo dicens: tu creatura q̃ deo es obediens pcipio tibi q laudes deũ: ⁊ mox ille angelus alta voce dicebat: benedicat deus rex ſanctiſſimus angeloꝝ et aiaruз ⁊ creaturaꝝ oim q̃ dicto galli q̃ ſunt in terra hoc audientes ꝯfeſtim cãtabant omnes ⁊ deũ cantando laudabant dicentes in cãtibus ſuis vos omnes qui obedientes eſtis deo ſurgite ⁊ laudate ipm: qm idẽ potẽs eſt ſup oẽs res ⁊ ipe fecit eas etiã ⁊ creauit. Et pfectus inde vidi quendaз aliũ angelũ cuius medietas erat ignis ⁊ medietas niuis nec tñ ignis deſtruebat niuẽ nec econtra qui etiã laudabat deuз orans q ſicut in eo coniũxerat ignem ⁊ niuẽ ſic coniũgeret corda gentium que ſibi obedientes eſſent. Et pcedens inde vidi aliũ angeluз ita magnũ q eius magnitudinem dicere non auderẽ ſalutaui eum: ſ ipe in oĩonibus exñs nõ mihi reſpondit: dixitq ſibi gabriel. Quare non ſalutas melioꝛẽm hominẽ vniuerſi ſeculi. Et ille q̃s eſt ille de quo dicis. Et gabriel angelo: hic eſt machomet⁹ quẽ vides. Et ille. Eſt ne ipe miſſus adhuc. Et gabriel reſpondit vtiq vere. Et ecce ſtatiз angelus ille ac alij quos pmo viderã ſalutauerũt me ⁊ dixerunt mihi valde bona noua de maximo bono qd ppatauit mihi deus: et pfectus inde vidi aliũ angelũ mirabili modo magnũ qui ſedebat ſup ſedeз ⁊ tenebat intra manus ſuas pilam q̃ maximam cũ qua ſi ipſe ſolũ vnũ ictũ daret celũ deſtrueret atq terram: ⁊ cũз gabriel pilam reſpiceret eandeз ſtatim plorare incepit. Et dixi ei. Cur ploras Et ille machomete. Hic angelus theſaurarius eſt inferni. Quo audito iui verſus eũ ⁊ ipm ſalutaui. Verũtñ ipe mihi non reſpondit. Gabriel aũt dixit qũo nõ rñdes meliori homini q̃ vnq fuerit adhuc miſſus. Et rñdit ſicut ſupradictuз eſt de alijs. Et addidit q illi qui de populo meo in inferno extiterint minus penaꝝ habebũt q̃ alij vniuerſi ⁊ rogaui eũ vt mihi diceret qũo infernus factus eſt: ⁊ ſtatim ſic mihi narrare incepit Scias machomete q qũo infernus pmo factus eſt: deus fecit accendi ignem ſup eum ſeptuaginta milibus annoꝝ quouſq factus eſt totus rubens igne illo. Poſtea vero ſup illũ ignem fecit ſuperaccendi per tantũ tpis aliũ donec totus factus eſt albus ⁊ poſt hunc ignem fecit adhuc aliũ ſuperaccendi: ſimiliter per alia ſeptuaginta milia annoꝝ ita q totus niger fact⁹ eſt ⁊ pluſq̃ aliqua res obſcurus ignis

aũt iſte ſemper in ſeipo ardet mirabili
modo fortiter ꝫ tamen flãmam alium
non emittit. Queſiui iterũ ab eo ſimi-
liter quõ facti ſunt angeli iferni ⁊ quaꝫ
vitam ducunt. Et rñdit ſcias ꝙ deꝰ cre
auit eos omnes de igne ⁊ ſunt in igne
nutriti ⁊ ſi hora ſola de igne exirent ſu
bito morerentur nec poſſent ſine igne
viuere ſic̃ nec piſcis etiã ſine aqua. Et
ſimiliter creauit eos deus mutos ⁊ ſur
dos ⁊ miſit in corde eoꝝ tantũ durici-
ei ⁊ crudelitatis ꝙ hoc nemo recitare
valeret: neſciunt eñ q̃cq̃d aliud facere
preterq̃ꝫ torquere crudeliter ⁊ affige-
re peccatores: ⁊ ideo fecit eos deꝰ mu
tos ⁊ ſurdos ne audirent voces ſeu la
menta pctõꝝ cũ ipſos affligunt. Et ſilr
fecit eos ita crudeles ꝙ ſi forte videãt
pctõres aliqua ſigna humilitatis p̃ten
dere ipi neq; de pctõribus neq; de ſolo
hũilitate curam habeant aut vllã etiaꝫ
pietatẽ. Nam p̃ter penam ignis infer-
ni quã ſuſtinent pctõres habent penã
aliã valde crudelem q: angeli qui ſunt
ibi maximis malleis ferreis torquent
⁊ malleant duriter pctõres ꝓpter ma-
ximã crudelitatem quẽ in eis eſt ꝓut i
alchorano loquit̃ deus dicẽs: miſimꝰ
quidẽ infernũ angelos noſtros fortes
⁊ duros atq; crudeles vt noſtra mãda
ta facient ⁊ obſuent ipſi quoq; nobis
obediũt in oibus que mãdamus ⁊ cuꝫ
theſaurariꝰ mihi hec oia retuliſſet ego
⁊ gabriel ab eo receſſimus timore pa-
ueſcentes nõ modico. Et vltra ꝓfecti
ſumus quouſq; venimus ad primum
celũ: ⁊ hoc dicit̃ celũ lune qđ totũ erat
ferreũ ⁊ habebat tantũ ſpiſſi in ſolidi-
tate q̃ntũ poſſit homo ire in q̃nq; ãnis
⁊ tantũdem ſpacij erat inter ipm ⁊ ali-
um ſecunduꝫ celũ. Gabriel aũt pulſa-
uit ad portam ⁊ ſtatim venit ad nos q̃
dam angelus ita magnus ꝙ ipſe in lon
gitudine habebat ſpaciũ itineris hois
per mille annos ⁊ tantũdem in latitu-
dine: vidimus etiã portas celi que mi-
rabiliter pulcre erant ⁊ multos etiam
angelos cuſtodientes eos qui erãt val
de bene ac ditiſſime perornati. Tunc
gabriel venit ad vnã portarũ vt intra-
ret quod cum vellet facere quidaꝫ an-
gelus dixit ei gabriel quid vis ⁊ quis
eſt tecum. Qui reſpondit: mecum eſt
machometus ꝓphãrũ ſigilluꝫ omniuꝫ
⁊ cũctoꝝ dominus nũcioꝝ: ⁊ volumꝰ
ibi intus intrare. Hoc autẽ dicto mox
nob porte aperte ſũt ⁊ intrauimꝰ: ⁊ cũ
intro iſſemus omnes ãgeli qui erãt ibi
ſalutauerunt me ⁊ dixerũt mihi valde
bona noua de quibus non modicum
ſum gauiſus. Et reſpiciens vidi ꝙ ipſi
habebant facies hoim ⁊ corpa ad mo-
dum vacarum habebant etiaꝫ ad mo-
dum aq̃larũ alas ⁊ erant hij angeli nu
mero ſeptuaginta milia quoꝝ quilibꝫ
habebat ſeptuaginta milia capita ⁊ qđ
libet caput ſeptuaginta milia cornua
⁊ qđlibet cornu ſeptuaginta milia no-
doꝝ ⁊ inter vnũ nodũ ⁊ aliuꝫ erat ſpa
cium itineris hominis p quadraginta
annos. Vidi adhuc plus qđ in qđlibꝫ
p̃dictoꝝ capitũ erant ſeptuaginta mi-
lia facieꝝ ⁊ quelibet facies habebat ſe-
ptuaginta milia ora ⁊ qđlibet os ſeptẽ
milia linguarũ ⁊ q̃libet ex linguis illis
ſciebat ſeptem milia loquelarũ ⁊ etiaꝫ
laudabant deũ ſeptuaginta milibꝰ ho-
rarũ in die. Vidi etiã inter angelos il-
los duos homines ſedentes ſuper du-
os ſedes claritatis q̃ nimis pulcri erãt
tam ſtatura corpoꝝ q̃ꝫ facieruꝫ forma
habebant eñ capillos ſuos omnes al-
bos ad modum niuis ⁊ barbas etiam
magnas in eundem modum albas et
veſtimenta ipoꝝ erant ita albiſſima ꝙ
vix poterat homo reſpicere ipa. Nam
circa ipoꝝ capita valde maximã clari-
tatem habebant. Et queſiui a gabriele
qui illi eſſent: qui reſpondens ait. Sci-
as machomete ꝙ ille qui ſedit in ſupe-

rioꝛi ſede vocatur iohanna ſhui zacha
ria qđ iterpretať iohãnes filius zacha-
rie. Eſt eñ hic ex dei ꝓphetis vnꝰ. Jlle
tamen alius q̇ altius ſedet vocať. yza
ibmmariem. qđ interpretať ihs filius
marie. Hic eñ ihus ſpiritus dei eſt et
ipius etiã genitus verbo fuit. Quo au
dito iui verſus eos ⁊ ipos etiam ſalu-
taui. Jbidem tandẽ q̃ſierunt a gabrie-
le quis ego eſſem: gabriel aũt nomen
meũ dixit eiſdem ac ipi confeſtim ſalu
tauerunt me ⁊ dixerũt etiam mihi val
de bona noua de maximo bono quod
deus mihi ꝑparauerat. Quibus viſis
ꝓceſſimus inde q̃uſq; peruenimus ad
ſcđm celũ qđ totũ erat ereũ: ⁊ hẽbat in
ſpiſſo tantum ſpacij q̃ntũ poſſz homo
ire in q̃ngentis annis ⁊ tantundem in-
ter ipm ⁊ aliud celũ erat Gabriel vero
pulſauit ad portã ⁊ confeſtiz venit ad
nos quidam angelus q̇ aperuit nobis
eam ⁊ hic angelus ita magnus erat ꝙ
tendebat caput ſuũ vſq; ad celuz ſepti
mũ ⁊ pedes ſuos etiã vſq; ad fundum
terre. Hic narrat ꝙ vidit angelos qui
ſeptuageſies milleſies habebant ma-
ioꝛa coꝛpoꝛa q̃z habuerunt alij angeli
quos viderat in alio ꝑmo celo: et q̃uo
ſalutauit eos ⁊ qualiter ipi ꝑ cognito
ſuo noie ꝑ gabielem ſalutauerunt euz
ſicut ſupradictũ eſt. Narrat etiaz ꝙ vi-
dit inter eos ioſeph filiũ iacob etate ſe-
nem ⁊ ſedentem in claritatis ſede quẽ
cum ſalutaret ⁊ a gabriele cognoſceret
ꝙ eſſet machometus dixit ꝙ ipe etiaz
ſalutauit eum ⁊ dixit ei bona noua ⁊c̃.
Profecti ergo inde ꝑuenerũt ad terci
um celũ qđ totũ dicit foꝛe argenteũz: ⁊
ꝙ habebat in ſpiſſo ſpaciũ itineris ho-
minis ꝑ quingentos annos ⁊ tantũdẽ
etiã inter ipm ⁊ quartũ celũ. Narrat h̃
q̃uo vocãte ad portã gabriele venit ad
eos quidã angelus ita magnus ⁊ foꝛt̃,
ꝙ ſi aliquis poneret ſuper palmã eius
totũ mundũ cũ oibus q̇ in eis ſunt ni-
hil inde ſentiret. Dicit etiã ꝙ vidit ibi
ãgelos valde magnos hñtes facies va
carũ ⁊ manus claritatis oꝛdinati ꝑ aci
es ⁊ ita ſtricti ⁊ cõiuncti ꝙ homo non
poſſet ſolũ pilam mittere inter eos et
q̃uo eos ſalutauit vt ſupra. Dixit etiaz
ꝙ vidit inter eos enoch ⁊ helyam ſedẽ
tes ſuper ſedes claritatis: ⁊ q̃uo gabri-
el notificauit eis nomen machometi ⁊
ipi ſuo noie audito qualiter eum ſalu-
tiuerũt vt ſupra. Peruenientes ad q̃r
tum celum dicit ꝙ erat totum de auro
puriſſimo: ⁊ ꝙ habebat tantũ de ſpiſſo
quantũ homo poſſit ire in quingentis
annis: ⁊ tantũ inter ipm ⁊ aliud q̇ntuz
celũ. Dixit etiã ꝙ pulſante gabriele ad
portam venit ad eos vnus angelus q̇
ita magnus erat ꝙ ſuper pollicem de-
xtre ſue manus tenebat omnes aquas
dulces ⁊ ſuper pollicem ſiniſtre ama-
ras. Dixit iteꝝ ꝙ vidit ibi ſeptuaginta
milia angeloꝝ qui omnes habebãt fa-
cies aquilarũ ⁊ eoꝝ quilibet ſeptuagin
ta milia alarũ: ⁊ quelibet ala ſeptuagi-
ta milia pennarum: ⁊ quelibet penna
in longitudine habebat ſeptuagita mi
lia cubitoꝝ: inter quos dixit ſe vidiſſe
aaron ſedentẽ in ſede claritatis diade-
mate ſplendido coꝛonatũ ⁊ q̃uo saluta
uit eũ vt ſupra. Jn quinto celo qđ dic̃
totũ eſſe de perla ⁊ habere tantũ ſpacij
in ſpiſſo ſicut eſt itineris hominis per
quingentos annos ⁊ tantundem inter
ipm ⁊ celũ ſextũ vocante gabriele aſſe
rit ꝙ venit ad eos quidam angelus q̇
totus erat de igne: ⁊ habebat ſeptẽ mi-
lia brachioꝝ: ⁊ i q̇libz brachio ſeptẽ mi
lia manuũ: ⁊ i q̃libz manu ſeptẽ milia
digitoꝝ ⁊ ꝙ q̇libz illoꝝ digitoꝝ lauda-
bat deũ ſeptez milibꝰ hoꝛaꝝ i die. Dic̃
etiã ſe ibi vidiſſe mľtitudinẽ angeloꝛũ
quoꝛum facies erant ad modum vul-
turum et quomodo ſalutauit eos vt
ſupra. Et inter eos narrat ſe vidiſſe
moyſen pulcherrimũ ſuꝑ ſedẽ clarita-

tis sepentē ꝛ q̄uo salutauit eū ꝛ qualit
cognito eius noīe a gabriele eis dixit.
Scias machomete ꝙ de⁹ te vult et po
pulū tuū magnis ieiunijs ꝛ nō paucis
orōnib⁹ onerare. tu āt roga ipm vt alle
uiet ea tibi qꝛ ppl's tu⁹ aliter sustiere nō
posset. In sexto celo qd dixit totuz eē
de smaragdo ꝛ habere in spisso iter qn
gentoꝝ ānoꝝ ꝛ tantūdē itineris int ipz
ꝛ septimū celū. Narrat etiā ꝙ gabriele
pulsante ad portā venit ad eos quidā
angelus qui septuagesies millies erat
maior ꝙ̄ aliquis ex alijs q̄s primo vi-
derat ꝛ ꝙ talis erat eis magnitudo ꝙ si
ipe velle facere celum obsorberet atq̄
terrā ꝛ nullus qppe psentiret. Dixit eti
am se vidisse ibi alios angelos q̄ septu
agies millies maiores erāt oibus pus
visis ꝛ ꝙ oēs erāt de smaragdis ꝛ plis
ꝛ de rubinis auro ꝛ argēto intmixtis ꝛ
equ⁹ gabrielis erit sitr inter eos. Dixit
ꝙ salutauit eos ꝛ ipi noīe suo a gabrie
le cognito etiā salutauerūt eū ꝛc. vt s.
ꝛ inter eos se dixit vidisse abraā i sede
maiestatis fulgentē plusq̄ sol. ꝛ q̄uo
salutauit eū ꝛ ipe a gabriele cognito e⁹
nomine dicit ꝙ salutauit eū ꝛ dixit ei i
ter cetera. Scias machomete ꝙ deus
multū te diligit ac te inter alios nunci
os suos precolligēs. amore tui valde
pplm tuū amat dico nanq̄ tibi ꝙ pa-
radisus tot⁹ est plenus hysybis. scil-
cet zokbay balla bille dille balla qd in
terptat sit honor ꝛ laus deo ꝛ sibi grās
reuelam⁹ qꝛ nō est de⁹ ali⁹ pter eū nec
est virtus aut ptās alia nisi ipius di al-
tissimi atq̄ magni. ꝛ dic ꝙ rogauit euz
abraham ꝙ moueret pplm suū ꝛ dicēt
freq̄nter verba illa ꝛ ꝙ diceret etiā pplo
suo ꝙ muri padisi sunt de auro puris-
simo ꝛ menia d auro puro ꝛ calx d mo
sto ꝛ ꝙ h padisus erat ppatus sibi ꝛ oi-
b⁹ credētib⁹ ꝛ tenētib⁹ legē ei⁹. In septi
mo celo qd totū dicit eē de rubino cla
rissimo ꝛ rubicūdissimo ꝛ hre in spisso
iter quingentoꝝ ānoꝝ ꝛ tantūdē inter
ipm ꝛ octauū celū. Narrat ꝙ pulsante
gabriele ad portā venit ad eos quidaz
angel⁹ quē nemo q̄lis erat recitare va-
leret nisi solū deus q̄ ipm fecit ꝛ crea-
uit. Dixit etiam ꝙ cū introisset vidit q̄s
dam angelos q̄ꝝ magnitudinē ꝛ formaz
recitare nō audet qꝛ de⁹ sibi ihibuit ne
alicui viuēti reuelaret dicit tn̄ ꝙ hēbāt
oēs oculos eleuatos ad deum ꝛ lauda
bant deū ꝛ ꝙ surrexit inter eos vnus q̄
erat celi almocaden qd iterptat arabi
co elodo velut ille q̄ vocat sarracenos
cū orōnes suas facere debēt ꝛ tamcito
cū surrexit ad orōnes vocare icepit di-
cens balla huba kibar qd interptatur
magn⁹ ē de⁹. Post hoc aūt dixit le bil
le balla illala qd interptatur nō est de
us alius nisi deus. Dixit etiaz ad huc
hax sedu le balla billa la. qd int ptatur
testificemini sitr machometū nūcium
dei eē. dixit etiā postea haya lasa la ba
hya lalphala qd interpretat venite ad
orones vrās ꝛ ad pfectuz vrm ꝛ dixit ꝙ
ipe fecit sit cū illis angelis duas oratō
nes paruas ꝛ gabriel dixit sibi qd deus
pfecerat eū sup oēs alios nūcios ꝛ sup
oēs quos viderat in septē celis supius
enarratis. Dixit etiā ꝙ int illos ange-
los vidit adā senē in sede claritat sedē
tem coronatū corona claritatis puris-
sime ꝛ q̄uo eū salutauit ꝛ adam ei⁹ co-
gnito noīe a gabriele qualr etiā ipm sa
lutauit ꝛ inter cetera dixit. Scias ma-
chomete tu q̄ pr̄ es filioꝝ meoꝝ ꝙ pa-
radisus clausus est ꝛ ꝙ neq̄ ppha neq̄
hō ali⁹ itroibit quousq̄ tu ibi scies ꝛ po-
pol⁹ tu⁹ statuit quoq̄ dn̄s ita eē. In oc-
tauo celo qd dicit totū eē de vno topa-
sio pulcherrimo ad vidēdū mortalib⁹
incognito quod habebat in spisso iter
quingentorum annoꝝ. Narrat ꝙ pul-
sante gabriele ad portam venit ad eos
quidā angelus de claritate totus cui⁹
claritas septuagies millies maior erat

ꝗ̄ claritas ſolis ⁊ ꝙ hēbat angelꝰ ille ſe
ptuagita milia capitū ⁊ q̄ºlibet caput
ſeptuaginta milia facieꝝ ⁊ q̄libet facies
ſeptuaginta milia oculoꝝ ⁊ q̄libet ocu
lus ſeptuaginta milia pupillaꝝ ⁊ que
libet pupilla tremebat ſeptuagita ho-
raꝝ in die territa dei metu. dixit etiam
ꝙ vidit ibi alios angelos q̄ erāt ſeptua
gies millies maiores oībꝰ aliis ſupra
dictis ⁊ vidit ibi quaſdā kartinas q̄ ſe-
parabāt inter angelos ⁊ deū numeruꝫ
aūt illoꝝ angeloꝝ dicit ꝙ nemo nouit
niſi ſolus deus. Vlteriꝰ dicit ꝙ intra-
uerūt primā ſeꝑatōꝫ kartinaꝝ que erāt
ſeptuaginta ⁊ venerūt ad aliā ſeꝑatōnē
aliaꝝ ſeptuaginta diuerſoꝝ coloꝝ ⁊ ſic
de ſeptuaginta in ſeptuaginta quouſ-
ꝗ̄ ꝑuenerūt ad alias ſeptuaginta ſeꝑa
tiones q̄ oēs de perlis. Et dixit ꝙ inue
nerūt alias ſeptuagita ſeꝑatōes aque
⁊ totidem niuis ⁊ totidē grādinis ⁊ to
tidem nebulaꝝ ⁊ totidē tenebraꝝ ⁊ to-
tidē ignis ⁊ totidē claritatis ⁊ totidem
glorie dei ⁊ totidē celoꝝ oīm quos ho-
mo cogitare valeat ⁊ inter oēs ſeꝑatio-
nes erant tot angeli ꝙ a nemine poſſet
dici numerus eorūdē q̄ nūꝗ̄ laudare
deū ceſſabūt circa eas eundo ⁊ venien
do ⁊ dicit ꝙ ibi reliquit eū gabriel ſolū
⁊ ꝙ aſſumpto vigore cordis tranſiuit
omnes illas ſeꝑationes quouſꝗ̄ ꝑue-
nit ad illā q̄ erat gloria dei. ⁊ ꝙ cuꝫ ibi
appropinquaſſet audiuit vocē quādaꝫ
dicētē ſibi hagopcodem. ya. ab. ibi. ya
muhagmeth qꝺ interpretat̄ appropin
quare mihi amice machomete. Et dic̄
ꝙ hoc audito appropiquauit ſibi ma-
gis. ⁊ ꝙ audiuit vocē aliā illud idē ſibi
dicentē ⁊ ꝓpinquiꝰ accedēs audiuit il-
lud idē hec ſuperaddens. Scias ma-
chomete ꝙ tu es apud me magis ho-
noratus ꝗ̄ oēs alij nuncij ⁊ magis ex-
altatus etiā ꝗ̄ oēs alie creature q̄s fe-
cerim ſiue ſint angeli homines aut di
aboli. Et dixit ꝙ mox appropinquans

tantū ꝑfectus ē ꝙ inter deū ⁊ ipm non
erat niſi ſpaciū duaꝝ baliſtaꝝ ⁊ ꝙ tunc
ſalutauit deū ⁊ deus eū. Et ꝙ deus q̄ſi
uit ab eo qūo ppl's ſuus faciebat ⁊ ꝙ
ipe reſponderat ꝙ erant multum ſibi
obedientes ⁊ ꝙ deus ſibi dixit. macho
mete precipio tibi ꝙ facias ppl'm tuuꝫ
ieiunare ſexaginta diebus anno quoli
bet ⁊ orōnes quinquaginta facē omni
die q̄ dicto dicit ꝙ receſſit a deo ⁊ redi
ens inuenit gabrielē ⁊ reſpiciēdo mira
bilē manſionē dei dicit. ꝙ vidit cathe-
drā dei intra quā erant. iiij. elemēta et
vtrūꝗ̄ ſeculū et ꝑadiſus et etiā infernꝰ
et celū et terra q̄ oia creauerat deꝰ intra
cathedrā illā. dicit etiā ꝙ hēbat. iiij. pe
des quoꝝ quilibet hēbat ſeptuagies
millies plus longitudinis ꝗ̄ ſit a celo
vſꝗ̄ ad terrā ⁊ ꝙ illā cathedrā portant
in humeris ſuis. iiij. angeli quoꝝ quili
bet habet. iiij. facies. ſ. ante et retro ⁊ a
dextris et a ſiniſtris et vna facies erat
hominis alia aquile alia leonis et alia
thauri et corpa eoꝝ plena oculis et ꝙ i
fine mundi angelus exiſtens in figura
hominis regabat deū ꝓ hoībꝰ vt miſe
reatur eis et pctā dimittat. Alius exn̄s
in figura aq̄le rogabat deū ꝓ auibꝰ ali
is exn̄s in figura leonis rogabat ꝓ be
ſtijs ſiluestribꝰ et exn̄s in figura tauri
ꝓ beſtijs domeſticis. Innumeralia fa
tuiſſima narrat de ſeptē paradiſis q̄s
narrat ſe vidiſſe inter que dicit ꝙ ille q̄
eſt in inferiori gradu ſuꝑior's ꝑadiſi
hꝫ ad opus ſuū per oēs ꝑtes circa ſe tā
tum ſpacij quātū hō poſſet ire in q̄nꝗ̄
centum annis et ꝙ donat ei deus qui-
gentas feminas in vxores et. iiij. milia
virginum et octo milia aliarum q̄ nō
ſunt virgines ad ei ſeruiendum ī oībꝰ
rebus ſuis et ꝙ qualibet die venit ad
eos quidam angelus qui dicet eis cen
tum alpholia que ſunt velut pāni au-
rei ad veſtiendum et poſt multa dicit
ꝙ relinquerunt eum gabriel et ridubā

theſaurarius paradiſi et iterum rediit per eandem viam ad deum et q̄ tunc deus dederat ei librum alchorani quem accepit de manu dei et dicit q̄ abstulit deus viſum ab oculis eius et reddidit cordi et q̄ ſic vidit eum et q̄ ipſe deus poſuit manum ſuā ſuper caput ſuum ita q̄ ipſius manus frigiditatem in corde perſenſit et q̄ mox ei omnem ſcientiā docuit et q̄ ſciuit oēs res que fuerunt hactenus et que imposterum ſunt futture et dicit vlterius q̄ rogauit deum vt alleuiaret ſupradictas quinquaginta orōnes populo ſuo non auſus erat aliquid dicere de ieiunio ne ſibi reputaretur guloſitas et q̄ deus amore ſui alleuiauit eas deducendo ad quinq̄ orōnes quas diceret populus machometi omni die. ſic q̄ tres de die et due de nocte dicerent et q̄ vnus almocadē vocaret ad dicendū eas et cum vocaret q̄ mitteret digitos ſuos vbi decet ſequitur q̄ petiit licentiā a deo et receſſit et cum veniret ad celū vbi erat moyſes enarratis ſuperioribꝰ de alleuiatōne orōnum dicit q̄ eius conſilio iterum rediit ad deum pro alleuiatōne ieiunii ſexaginta dierum et primo reditu obtinuit decem dies. Secundo alios decem. Et tercio alios decē quouſq̄ nō remanſerunt niſi. xxx. dies. et ſic dicit q̄ p̄ verecundia non fuit auſus amplius redire ad deum. Et finaliter pꝰ enumerat alia mēdacia que propter vitandam plixitatem omitto dixit q̄ gabriel reduxit ipm ad ſcalā p quā aſcendit et q̄ deſcenderunt ſimul vſq̄ ad lapidē prenotatū. et q̄ equitauit alborac expeditus a gabriele. et venit ad domū ſuā et inuenit vxorē ſuā in lecto que adhuc dormiebat cui enarrauit oīa que ei acciderant Et poſtmodū p̄dicauit eadē in mequa ptibus ſuis caroſſis et aliis gentibus. Hec pauca ſunt collecta ex maximo pelago mēdacioꝝ p̄dci libri qui di ſcala machometi. Alibi legitur q̄ cū predictā viſionē narraſſet machometꝰ gentibꝰ vniuerſis in illis ptibus: Sexaginta milia hoim cognoſcentes fictionē a lege eius receſſerūt. et cū dicerent ei aſcende in celū de die nobis cernentibus et videamꝰ āgelos occurrētes nō recognouit falſitatē ſuā. ſed ait laus deo meo nunquid aliud ſū ego quā vnus homo et nuncius. Ecce viſum eſt fundamētū legis machometi. De re hec ſola fictio viſionis debet ſufficere ad confutādū q̄cq̄d machometꝰ fec. Nā non pmiſit eis ſpūſſctūs mentiri niſi ita māifeſte vt homo clare aduerteret fictionē nec inde reprobatōe propt̄ claritatē ſue falſitatis non ſolū apud theologos ſed etiā apud nāles ph̄os q̄ vero nō vt hoies ſed vt beſtie viuūt inuoluti cecitate delicias carnis ſequentes velociſſimo curſu in dānatōis p̄cipitium miſerabiliter cadūt. O infelix hō innumerabiliū animaꝝ dānatōnis cā. O rabies ābitōnis et luxurie maledicta machometū decepiſti vt alios deciperet. O dei permiſſio et iudicium abſconditū et tā ſpurciſſimo atq̄ beſtiali homini et tā apertis mēdaciis hoies firmiſſime adhereāt etiā vſq̄ ad mortem. Ipſe enī ſeducit aliquo modo plꝰ quā āgelū aliqñ ſolū nunciū. aliquando q̄ p angelis inſcedit et quō potuit tot āgeloꝝ ſplendores ſuſtinē in celis q̄ dicebat q̄ qñ appebat ei angelus gabriel ſemp cadebat in terrā et expumās agitabatur et incuruabantur manus et pedes eius. Nec enī in predcā viſione dicit ſe raptū ſicut fuit paulus ſed dicit q̄ aſcendit ſilꝰ in corpe et aīa cuius ſignū eſt vt ſupra patuit q̄ dicit q̄ deus tetigit eū mānu ſua et ſenſit frigiditatē eius vſq̄ ad medullā ſpie dorſi eius et vſq̄ ad cor. ergo deum et āgelos ponit corpaliter dimēſuratos q̄ eſt hereſis damnata vt ſ. patuit libro. iii.

De cõcordia ⁊ diſcordia legiſ machometi cũ lege chriſti in articulis fidei.

Quinta conſideratio ē ſcire in quo cõcordāt ⁊ diſcordāt lex xp̄i ⁊ lex Machometi quo ad articulos fidei ⁊ precepta. Lex eñ xp̄i q̄ excellentiſſima ē vt fuit declaratũ libro p̄mo nõ inordinata eſt in ſuis credibilib⁹ nec in ſuo proceſſu ſicut eſt lex machometi. ex q̄ ſatꝭ cõuinciť nõ eē a deo q2 q̄ a deo ſunt ordinata ſunt. vt dixit ap̄ls ad Rom. xiij ſicut in op̄ibus nature ⁊ ſacris ſcripturis patet cuilibet intuẽti q2 ei lex moyſi data a deo fuit ordinatiſſime incepit a creatõe mũdi. Deinde ꝓſecut⁹ eſt ordinẽ tp̄is ⁊ hiſtorie vt3 cuilibet intuẽti ꝑ totũ pentateucũ. ꝓp̄he etiã i ſuis ſcripturis ordinate ꝓceſſerũt etia3 ordine tp̄is oſtendẽtes quo tp̄e vel ſub quib⁹ regibus ſemꝑ etiã ſeruãtes ordinẽ hiſtorie vel ad min⁹ ordinẽ materie. euãgeliũ etiã xp̄i ordinatiſſime ꝓcedit ordine tp̄is ⁊ hiſtorie ⁊ materie deĩde etiam vita ⁊ doctrina ⁊ miracula xp̄i. In alchorano aũt nullus eſt ordo nec tẽpus q2 nõ dicit ſub quibus regib⁹ vel quo tp̄e nec ibi ſeruať ordo hiſtorie. Nam primum capitulum a quo incipit dicit rubrica vel apertio libri i quo ſine dubio conueniẽter incipit ab oratione et laude dei ſed immediate poſt breuem orationem proſequitur opus et eſt capitulum ſecundum de vaca ruſa quam immolauit moyſes cuius hiſtoria eſt in leuitico. Tercium capitulum eſt de familia noſtra qui fuit pater moyſi et aaron. et ſtatim ſequitur. Quartum capitulum de mulieribus ⁊ ſic de alijs ita inordinate ꝙ non eſt homo in mundo qui poſſit de ordine hiſtorie et capitulorum redde rationẽ nec ibi ſeruatur ordo materie. Nam nunq̄ꝫ vnam materiam proſequitur ordinate ſed ſtatim de vna materia ſe tranſfert ad alteram omnino extraneam recte ſicut arrepticius nec etia3 ibi ſeruatur ordo arguitionis vel alicuius probatõis. ſed tota doctrina eſt ex ſuppoſitione et ponit vnam propoſitõne3 per ſe veram et ex illa concludit quandam aliam que nihil habet facere cu3 ea ſicut frequentiſſime dicit ꝙ deus ē excelſus ⁊ bonus et alchoranum ē lex ſaluationis et ꝙ deus eſt de⁹ et ꝙ nullus eſt alius deus niſi deus. et machometus eſt propheta veridicus ſeruus dei et qui deus eſt deus et ꝙ nullus ē deus niſi deus. Sed que ſit iſta cõcluſio ꝙ machometus eſt veridicus ſeru⁹ dei et quia deus eſt deus et ſic de pluribus alijs dictis inordinatiſſimis q̄ cauſa breuitatis omitto. Eſt igitur lex machometi diſcordans in ordine a lege chriſti. ꝙ vt clarius videatur et an ſit aliqua concordantia inter eas ad ordinatiſſimam ſeriem articulorum fidei chriſtiane deſcendo vbi tria preambula premittuntur. Primum eſt ꝙ articulus in propoſito nihil aliud eſt q̄ꝫ veritas de natura diuina cum gratia ſm hugonem de ſancto victore et hec notificatio datur de articulo ſtricte et proprie ſumpto ꝓut trahitur ad partes ſimboli apoſtolorum cuilibet eñ articulo conuenit et eſt ſenſus. Articulus artat nos ad credendu3 de deo nõ ſolum que dicuntur de deo per naturam vt credo in deum patrem omnipotentem hoc enim ad naturam diuinam pertinet ſed etiam que per grãm dicuntur vt qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto. hoc enim pertinet ad gratiã vnde ſenſus eſt articulus ē veritas de deo continens naturam ⁊ gratiam. Secundũ preambulũ ē ꝙ ſimbolũ ſecũdũ naturalẽ ꝑhiam dicitur cõueniẽ

cia. Sic igit̃ ꝓpter cõuenientiam intellectuũ in veritate vna. ⁊ ꝓpter cõueniẽtiam apl'oꝝ ſiue patrũ in ſimbolo cõponendo ac etiaꝫ ꝓpter cõuenientiam ſcripturaꝝ ex quaꝝ aggregatiõe factũ eſt non immerito ſimbolũ fidei appellat̃ a ſin ꝙ eſt con vel ſimul ⁊ bole ꝙ ẽ ſentencia quaſi ſententia multoꝝ ſil'. Sꝫ quia tria ſunt ſimbola opoꝛtet cauſas inſtitutionis aſſignare. Vñ cauſa inſtitutõis ſimboli apl'oꝝ fuit fidei inſtructio reſpectu credendoꝝ ad ſaluteꝫ neceſſarioꝝ. Cauſa vero ſimboli athanaſij fuit erroꝛis excluſio ꝓpter multiplices erroꝛes pullulantes. Ratio autẽ ſiue cauſa ſimboli patrũ fuit fidei explanatio circa dubitatões emergẽtes. Itẽ ſimbolũ apl'oꝝ ſubmiſſe dicit̃ vt ſtat⁹ apl'oꝝ ⁊ fideliuꝫ pͥmitiue eccleſie repꝛeſentet̃ qñ apl'i ⁊ fideles non audebant fidẽ xp̄i vſquequaq; confiteri in manifeſto. Simbolũ vero athanaſij in pͥma cantat̃ vt deſignet̃ ꝙ fides eſt pͥma mẽtis illuminatio. Sꝫ ſimbolũ patrũ in miſſa cantat̃ vt in confeſſione fidei et deuotione ꝑparet̃ ad receptionẽ dñice coꝛꝑis cuius ꝑticipes ꝑ fidẽ efficimur

Terciũ ꝑambulũ eſt ꝙ ſi habeat̃ reſpectus ad ea q̄ credenda ſunt radicaliter Articuli fidei ſunt. xiiij. quoꝝ. vij. ſpectant ad diuinitatẽ ⁊ ſeptẽ ad humanitatẽ ⁊ hec ſignata ſunt Apocal'. pͥmo i ſeptem ſtellis ⁊ ſeptẽ candelabꝛis aureis in quoꝝ medio filius hoĩs ambulat. Sꝫ ſi habeat̃ reſpectus ad eos qui ſimbolũ pꝛimũ ediderunt: tũc fidei articuli ſunt. xij. iuxta numeꝝ. xij. apl'oꝝ qui ſancto ſpiritu edocti non eſt dubiũ aliquid potuiſſe latere de his q̄ ſpectãt ad fidei cõplementũ: ⁊ vt maioꝛem haberent firmitudinem ſinguli appoſuerunt ibi ſuas particulas ⁊ omnes inſimul ſingulas appꝛobauerunt ⁊ hoc fuit vt vna eccleſia que ſup̄ apl'os fundare debebat haberet vnã fidei credulitatem que fides catholica diceret̃: hec eſt fides vniuerſalis ⁊ ab vniuerſis apl'is qui erant fundamentũ eccleſie vniuerſalis ⁊ hoc ante diſperſionem. Et ideo quia paulus ⁊ barnabaſ electi fuerunt ad apoſtolatũ poſt diſperſionẽ apl'oꝝ ſiue diuiſionẽ ad p̄dicandũ ſicut patet actuũ. xiij. in ſimbolo nihil appoſuerũt ⁊ ſicut. xij. apl'i ſunt. xij. fundamenta eccleſie vniuerſalis ſic. xij. articuli fidei ſũt. xij. fundamenta muri ciuitatis ihꝛl'm ſupne quaſi. xij. lapides pꝛecioſi quos enumerat beatus iohannes in Apoc. xij. dicens ⁊ murus ciuitat̃ habens fundamenta. xij. ⁊ in ipſis. xij. nomina. xij. apl'oꝝ. Sequit̃ fundamentũ pͥmũ iaſpis ⁊c. ⁊ iſto oꝛdine ꝓſequar i declaratione articuloꝝ ⁊ in conferẽtia concoꝛdantie legis ⁊ diſcoꝛdantie leg̃ xp̄i ⁊ machometi.

De pꝛimo articulo fidei que eſt Credo in deũ patrẽ oĩpotentem creatoꝛẽ celi ⁊ terre. et de pꝛopꝛietatibus iaſpidis.

Primus articulus fidei xp̄iane eſt. Credo in deũ patrem omnipotentem creatoꝛẽ celi ⁊ terre. Hunc in ſimbolo appoſuit petrus pͥnceps apoſtoloꝝ. Et hic eſt pꝛimũ fundamentũ muri ciuitatis iheruſaleꝫ ſuperne figuratũ ꝑ pꝛimũ lapidem p̄cioſuꝫ qui dicit̃ iaſpis Apoc. xxj. Hic eñ lapis oculos purgat viſum acuit ⁊ confoꝛtat: vt dicit̃ in libꝛo de ꝓpꝛietatibus rerũ. Et ſic iſte articulus ꝑtinens ad diuinitatem qui eſt de vnitate dei eſt pꝛincipiũ omnibus credentibuſ tollẽdi varios erroꝛes gentiliuꝫ plures deos ponentiũ ⁊ acuendi ac confoꝛtandi viſuꝫ mentis. Itẽ ꝑ iaſpidem figurat̃ pꝛima v̾tus theologica q̄ eſt fides q̄ nunq̃ in ſcetis marceſſit ſ; ſemꝑ manet in viroꝛe boni opis: ſic iaſpis viridis coloꝛis eſt. In ill' quidẽ marcida ẽ immo moꝛtua q̄

fidē hn̄t et nō cū fide opa. Vn̄ gregoriꝰ in pſona dn̄i. A me fide diſcrepat qui opibꝰ nō concordat. Hec ē prima i edificio ſpūali. qꝛ ſine fide īpoſſibile ē placere deo ad Heb. xj. et nihil retinet qui fidē pdidit vt dicit ſeneca ⁊c. Et illud prudentij pma petit campū dubia ſb ſorte duelli pugnatura fides. dicit āt pma virtus fides qꝛ ex ipa cete generātur vt dicit glo. ſup illō Math. j. Abraham genuit yſaac. yſaac genuit iacob. Glo. fides ſpem. et ſpes caritatē et h̄ eſt intelligendū nō de hitibꝰ q̄ ſimlr oēſ infundunt a deo. Sed de motibꝰ quorū vnus generat ab alio. In predicta etiā pticula quā btūs petrꝰ poſuit i ſimbolo tres articuli continētur loquēdo de articulis vt hn̄t reſpectus ad ea q̄ credēda ſunt radicaliter. ſ. articulꝰ de vnitate diuinitatis. et articulꝰ de pſona patris et articulꝰ de creatōe. Credo in deum. Iſte articulꝰ exponit in ſimbolo maiori vbi dr̄ Credo in vnū deū vbi excludit error gētiliū q̄ nō credūt i deū ſ; in ydolū vl aliq̄ creaturā. Vel excludit error manicheoꝝ q̄ dicūt eē plres deos ſeu plura pncipia. et accipit articulꝰ iſte Deut. v. Vbi dr̄ audi iſrl deꝰ tuꝰ vnus eſt. Sed nūq̄ exiſtens in pctō mortali dicere poteſt ſine pctō. Credo in deū videt q̄ nō. qꝛ dicit augꝰ. q̄ credere in deū ē credēdo in eū tendere. credendo eū amare et credēdo ei incorpari. Et ita videt q̄ talis mētit cū dicit credo i deum. Ad h̄ rn̄det mgr alexand de ales in fine ſui tercij q̄ ſicut exiſtēs in odio fraterno pt̄ dicere orōꝫ dn̄icā ſine peccatō qꝛ dicit eā i pſona ecclie ſicut probat p illud Eſdre. vj. obtuleruͭ. xij. vitulos p pplo dei. Glo. nullꝰ in orone ſibi aliqd petat vl p ſe ſ; p oibus q̄ habent vnū cōem prēm deū. Silr exiſtēs in pctō mortali pōt dicere credo i deū ſine pctō nec mentit cū nō ſit ſmo ipſius ſ; ecclie pcipue cū ſimbolū in pſona ecclesie dicat ſit orō quedā. Itē dīc frater Iohes Aſteñ. in ſecundo libro ſumme ſue titulo. lv. q̄ confeſſio fidei dicitur in ſimbolo quaſi ex perſona tocius eccleſie fides aūt eccleſie eſt fides formata que eſt in omnibus illis q̄ ſūt de eccleſia numero et merito. Et ideo confeſſio fidei traditur in ſimbolo ſecundum q̄ conuenit fidei formate. vn̄ exiſtens in peccato mortali nō mentit dicens. Credo in deum. Cū nō ſit ſmo eius ſ; eccleſie. Sed q̄d dicendū ſi q̄s intuitiue videret deum nunq̄d mētiretur dicendo. Credo in deū cu fides ſit ſecundū aplm argumentū nō apparētiū et iter fides ē credere quod nō videſ ſcdm auguſtinū. Dico q̄ p illo tūc cū quis videt intuitiue deum dicere non poteſt veraciter. Credo in deum ſicut patet de beatis in gloria paradiſi. ſ. in quibus iam non manet fides nec ſpes ſed caritas ſola que nunq̄ excidit. Si q̄s vero in raptu intuitiue videt deum tranſiuit q̄ illa viſio et certitudo remanſit illius viſionis. ſi reſpectus habeat ad illud tunc viſionis illius non pōt etiā veraciter dicere. Credo in deum ſic potuit eē in paulo et ſic legiturꝰ in cronicis btī patris noſtri dī francīſci. de fratre egidio laico viro vtiq̄ pfectiſſimo. qui ex eo q̄ in quodam raptu viderat deū dicebat q̄ cum ſana conſciētia non poterat dicere. Credo in deuꝫ. Sed ſi pꝰ raptum non haberetur reſpectus ad deum viſum ſed ad deum qui non videtur ſed ſpectatur videri. tunc certiſſime non mentitur qui dicit credo in deum ſed fideliter verum profert. Secūdus articulus in hac particula eſt patrem omnipotentē hic probant plura alia conſeq̄ncia. Si em̄ eſt omnipotēſ poteſt creare celum et terram. et poteſt dimittere peccata. et ſic de alijs deo p priis vt patuit in prohemio huius fortalicij fidei licet omnipotentia ſit cōis

toti trinitati tñ p approp̃riatõꝫ attribuitur patri. Et ſm Richardũ hec omni potentia icludit oẽm ſciam ꝛ bonitatẽ ſummã ꝛ ex conſequenti ꝓuidentiam reſpectu oim. Tercius articulꝰ ẽ. Creatorem celi ꝛ terre hoc exponens maiꝰ ſimbolũ addidit viſibiliũ oim ꝛ inuiſibiliũ. Celũ em̃ ſumit̃ dupliciter eſt em̃ celũ quod videtur ꝛ eſt celũ quod non videt vt ꝓbat̃ p illud pſalmi. celũ celi domino qd nihil eẽt dicere niſi ad minꝰ eẽnt duo celi vtrũqꝫ ergo creauit deus cũ vtrũqꝫ ſit celũ vt dic̃ ſcptura. In principio creauit deus celũ ꝛ terrã ſimilr̃ et contenta ab eis. Celũ inuiſibile continet inuiſibilia vt angelos. Celum vero viſibile continet viſibilia ꝛ corporalia. Ideo cõgrue ſecundũ ꝙ exponit ſimbolũ maius p celũ intelligũtur inuiſibilia oia q̃ nobis zelant̃ ꝛ p terrã om̃ia viſibilia. ſicut videtur pſalmus dicere terrã aũt dedit filijs hoim. ꝛ licet creatio ſit cõis toti trinitati cũ opera trinitatis a dextra ſunt indiuiſa tñ p approp̃riationem attribuit̃ pr̃i. Et ſi queras quare hic dicit̃ creatorem ꝛ in maiore ſimbolo dicit̃ factorẽ. Reſpondetur ꝙ creare eſt de nihilo aliquid facẽ. facere vero vt cõiter dictũ eſt cõe ad operari aliquid de nihilo ꝛ ad operari aliqđ de materia. Vt ergo oſtendatur operator non tantũ factoꝝ de nihilo vt angeloꝝ animaꝝ ꝛ p̃me materie ſ etiam oim ꝓductorũ ex aliquo. Ideo ꝓfitemur nõ tãtum creatorẽ ſ etiam factorem. Secta machometi concordat cũ lege iudeoꝝ ꝛ xp̃ianoꝝ in vnitate dei ꝛ rex creatõe. Ait em̃ machometꝰ in alchorano. Aſoara prima ꝛ in pluribus ſeq̃ntibus deꝰ veſter vnus eſt nec eſt aliꝰ preter ipſuꝫ piuſ ꝛ gratiuſ qui creauit celum et terram. terram in ymo celoqꝫ in ſummo diſpoſuit ꝛ ymbres ac arbores eoꝝ q̃ fructus producit. ꝛ licet in his duobꝰ ſint nobiſcum concordes ſaraceni ex ſua ſecta ſtatim tamen venenũm iſtum dẽs diſcordat a lege xp̃i negans deum creatorem celi ꝛ terre eſſe patrem quia ſcõm ſaracenos nullus ſit pater ſine coytu. Hunc errorem xp̃i traxerunt a iudeis quos ſecum machometus habuit conſortes vt ſupra patuit cum de eius orig̃ie ageretur. excecati ergo cuꝫ cecis iudeis negant eſſe patrem creatorem celi ꝛ terre. Nos aũt xp̃iani tenẽt fideliter in vnitate eſſentie eſſe tres pſonas realiter diſtinctas per relationes originis ſaraceni cum iudeis non credunt quorum cecitas infra per alchoranum oſtendetur.

De ſecũdo articulo qui ẽ Credo in ieſum criſtũ filiũ eiꝰ vnicũ dominũ noſtrũ ꝛ de ꝓprietatibus ſaphiri.

Secundus articulus eſt. Et i ieſum criſtum filium eius vnicũ dominum noſtrum. Hunc appoſuit in ſimbolo andreas apoſtolus. Iſte articulus eſt ſcõm fundamentuꝫ ciuitatis hieruſalem superne. et eſt figuratus per ſecundum lapidem precioſum qui dicitur ſaphirus cuiꝰ ꝓprietas eſt ꝙ corpus humanũ vegetat ꝛ integra mẽbra conſeruat. ſic credere ihꝫ xp̃m eẽ filiũ dei viui augmẽtat corpus eccleſie miſticũ qđ prius erat i vna gẽte modica iudeoꝝ ſ mõ per hanc fidẽ ꝑdicatã ſe extendit ad multitudinem gentiliũ cõuerſoꝝ. Itẽ p hunc lapideꝫ ꝑcioſum figurat̃ ſecunda virtus theologica que eſt ſpes ſanctorum q̃ p' celicam cõuerſationẽ celo ſereno ſunt ſimiles ſicut ſaphirus ꝛ veri ſolis radijs percuſſi qui radij ſunt amoris iſigniꝫ que in ſua conuerſatione ꝛ in ſua paſſione reſurrectione ꝛ aſcenſione oſtẽdit in ſe omnẽ terrenitatem reprimunt et fulgorem eterpitatis emittunt diſcẽtes

cum apoſtolo ad Phil.iij. noſtra conuerſatio in celis eſt. Et ad idem alios trahunt dicentes id Iſa.ij. Venite aſcēdamus ad montē dñi ⁊ ad domū dei iacob. Vñ eccl.xliij. tripl'r ſol exurēs montes radios igneos exſufflans ⁊ refulgēs radijs ſuis excecat ocl'os. montes eccleſie.i.ꝑdicatores tripliciter exurit ſol iuſticie dñ in tria facit ydoneos.ſ.ad fidem ⁊ ad operationem ⁊ ad predicationem vtriuſq; ⁊ exufflat ab eis ignem concupiſcentie ⁊ refulgēt in eis radij amoris q̄ excecant oculoſ nocture.i.malorum. Eſt ergo hic ſecūdus articulus. Credo in iħm criſtum filiuꝫ eius.i.patris vnicum dominum nr̄m. Vnde auguſtinus libro de ſimbolo cum audis dei filium cognoſce deum ſi eñ eſt verus filius eſt illud quod eſt pater. Si ergo pater eſt deus filius ē deus vnicum.id eſt vnigenitum. In q̄ oſtenditur ꝙ licet a patre procedet filius ⁊ ſpūſſanctus tamen eſt tantū vnꝰ filius qui procedit a pr̄e ꝑ modum generationis iħm xp̄m dominum ſcilicet iure creationis gubernationis ⁊ vlterius redemptionis. Eſt aūt dominium increatū ⁊ hoc nō appropriat' filio cum dicat athanaſius dominus pat'. dñs filius. dñs ſpūſſctūs. Et ē dñium creatū ⁊ hoc appropriatur vt etiā in q̄ntum homo credatur dominus creature. Math.vl. data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra. Pſalmiſta. oīa ſubieciſti ſub pedibus eius. Glo. poteſtati eius oīa ſubieciſti vt omnes eum adorent. Noſtrum dicitur ꝓpter participationē noſtre nature.ſ. humane et ꝓpt' executionē miſterij redemptōnis in aſſumpta carne q̄ꝫ ſibi vniuit in vnitate ꝑſone non pat' nec ſpūſſanctꝰ. Ad huius aūt articuli expoſitionē maius ſimbolū addit plura dicens. Et in vnū dñm iħm xp̄m ⁊c. Exprimūtur auteꝫ ibi de filio ſecundū diuinitatē quinq; ad excludēdū quinq; errores arrianorum. Primus ē ꝙ non ē eiuſdem ſubſtantie cum patre contra qđ ibi dicit' ⁊ in vnū ſ'pere deum cū patre. Secundus error ē ꝙ filius ē minor patre contra qđ dicit' dñm noſtrum iħm xp̄m.ſ. equalem patri ⁊ ſpirituiſancto i dominio ⁊ potētia. Tercius ē ꝙ non ē filius naturalis ſꝫ adoptiuuſ contra quod dicitur filium dei vnigēitum. Quartus ē ꝙ ē natus ex tpe non ab eťno. contra qđ dicit' ex patre natum an̄ oīa ſcl'a. Quintus error ē ꝙ ē pura creatura dicit eñ ꝙ ſi filius eēt a patre ⁊ filius naturalis cum nullus pat' ſine ſui diminutione ⁊ deciſione generet filiū equalē ſibi. ⁊ illud de deo dicē ſit abſurduꝫ reſtat ꝙ deus pat' nunq̄ꝫ habuit filium naturalē. contra qđ dicitur deū de dō lumē de lumine. ſicut eñ lumen ſine ſui diminutōne generet aliud lum̄ ſic pr̄ filium. Cauſa erroris eoꝝ ē q? qđ ē creature attribuūt creatori. Ex ꝑdictꝭ āt erroribꝰ inciderūt in ꝓfundū erroris vt dicerēt xp̄m eē purā creaturaꝫ ⁊ nō eſſe deū naturalit' ſꝫ adoptiue ⁊ per grāꝫ. ꝯ qđ dr̄ deum veꝝ de deo vero genitū nō factū cōſubſtantialē pr̄i.i. eiuſdem ſubſtantie cum patre ꝑ queꝫ oīa facta ſunt. Augu. ſi ꝑ ipm facta ſūt oīa tā nō ē factus iā nō ē creatura. dr̄ tam̄ filius factus ſcđꝫ hūanitatē ad Rom. .j. ⁊ in pluribus alijs locis. Et q? machometus fuit hereticus arrianus inſtructus vt ſupra patuit per Sergiuꝫ monachum arrianum hereticum. Iō in hoc concordans cum arrianis ⁊ iudeis dicit ieſum criſtum puram creaturam ⁊ ſic diſcordans a chriſtianis aſſerit chriſtum non eſſe filium dei nec deum. Vnde azoara capitulo.xxj. Cōſtanter dic deum vnum eſſe neceſſarium omnibus qui nec genuit nec ē generatus nec habet queq̄ꝫ ſimilem ſibi. Item azoara.xij. dicit omnes quideꝫ

dicẽtes xp̄m ih̄m marie filiū deum exiſtere mẽdaces ⁊ increduli repti ſūt. cū xp̄s ipe dixiſſet filiꝭ iſrael in deū domi nū meū atq̧ vr̄z credite cui q̄ſq̄s ſociū atq̧ pticipẽ poſuerit igreſſum paradiſi illicitū ſibi reptur⁹ in ignẽ ibit ẽtnū ⁊ in plurib⁹ aliꝭ locis ſil'a vba profert ꝟ mentita eſt iniquitas ſibi q̄ꝛ veraces oẽs q̄ cõfeſſi ſunt ih̄m xp̄m eẽ verꝰ deū ⁊ dei fil'ū repti ſunt. Et ne hec veritas pireret pl'es q̄̄ cẽtū mille volūtarie mortẽ paſſi ſunt. Probatio vero ſua ẽ hominis inſenſati ⁊ nihil intelligẽtis ꝺ diuina natura nec de ei⁹ eterna emanatione ⁊ lꝫ ꝯcedat̃ xp̄m dixiſſe filijs iſrael in deū meū atq̧ vr̄m credite. nõ ex h̄ ſequit̃ ipm̄ nõ eẽ deū ⁊ dei filiū. cuꝫ ipſe dixerit creditis in deū ⁊ in me credite. ſociū aũt ſe pticipẽ deo nõ dam⁹ ſicut ipſe putat. q̄ꝛ cū dicim⁹ xp̄m eẽ deū nõ aliū deū a p̄re ꝟ vnū ⁊ eũdẽ deū fideliẗ ꝯfitemur. aliū t̄n in pſona. ⁊ licet ex dictis i p̄mo libro ꝯſideratõe. iij. clare appareat ex q̄druplici examie. Hec veritas catholica q̄ ih̄s xp̄s ẽ ver⁹ fili⁹ dei. Ad ꝯfuſionẽ t̄n ſaracenoꝝ oppoſituꝫ aſſerentiū ex eoꝝ lege volo illud oſtendere vt ꝓprijs armis vulnereñ. Et ſic cõfuſi vel credant vel obmuteſcãt. Diciẗ etiã in alchorano in capitulo amiram Dicunt angeli b̄te marie maria deus preulit te ⁊ purificauit te ſup oẽs mulieres ⁊ poſt dixerũt angeli maria de⁹ euãgeliſat vl' annūciat tibi de v̄bo ſuo ⁊ nomẽ ei⁹ ih̄s xp̄s fili⁹ marie. Et in capitulo elneza dr̄ nõ dicatis de deo niſi v̄itatẽ q̄ꝛ ipſe criſt⁹ fili⁹ marie eſt nūci⁹ dei ⁊ verbum dei quod ipſe poſuit i ea per ſp̄m ſc̄m. Aſſerit igr̄ oio q̄ ipſe criſtus ſit v̄bum dei. Queriẗ ergo quod ſit iſtud verbum dei. An v̄bum d̄i accidẽtale vel potius perſonale ⁊ reale. Si dicunt ſaraceni q̄ eſt v̄bum dei vocale tantum ⁊ accidentale hoc nõ poteſt dici. loquiẗ eñ de deo alchoranū ⁊ etiaꝫ euangelium ſingulariter vt de vno verbo tantum. Verbū aũt dei vocale et accidentale quod a deo eſt nõ eſt vnuꝫ ꝟ multa oia verba bona ⁊ ſancta ⁊ vera p oſſunt dici v̄ba dei. Itẽ non eſſet excellẽs cã mendacio xp̄i quam alchoranū intẽdit ſingulariẗ cõmẽdare q̄ verbum dei dicatur q̄ꝛ verba dei dicit. naꝫ nõ ſolū xp̄s ꝟ etiã aliꝭ ꝓp̄he dixerẽt verba d̄i. Si aũt accipiat̃ ſubaliẗ ⁊ ꝓp̄ie ⁊ pſonaliẗ ſic v̄bum dei ẽ eẗnum ⁊ verus deus. ſicut eñ v̄bum quod egrediẗ de ore corruptibilis homis corruptibile eẽ nc̄c̄e ẽ. Sic v̄bum quod ab eẗno ꝓgreditur ꝺ ore d̄i p quod creauit celuꝫ ⁊ t̃ram ⁊ intermedia vt v̄bo vtar alchorani nc̄c̄e ẽ eẽ incorruptibile ⁊ eẗnum quicq̄d aũt ex d̄o proceſſit eẽntialiter ẽ de⁹. Vñ cum v̄bum aliquo mõ differat a dicẽte ⁊ cõcipiẽte v̄bum ⁊ in d̄i eẽntia nõ poteſt eẽ diuiſio vl' diſtinctio opꝫ q̄ ibi ſit dr̄ña pſonalis ⁊ q̄ v̄bum a dicẽte ꝓprijs ⁊ ſolis rlationib⁹ diſtinguatur. hoc ẽ aũt v̄bum quo deus omnia fecit dicit fiat ⁊ fit ſicut in alchorano dicitur. ⁊ in hoc conuenit alchoranum cum euangelio iohannis q̄ꝺ dic̃ omnia p ipm̄ facta ſunt quia igiẗ a dicẽte v̄bum concipitur ⁊ intellectualiẗ generatur ⁊ illud quod ab aliquo generatur in ſimilitudine nature ⁊ ſpeciei dicitur filius. Hinc eſt q̄ verbuꝫ dei dicimus filium dei ſicut ſi ſol de ſe generaret talem ſplendorem qui eẽt ſol illum ſolem ⁊ ſplẽdorẽ diceremus filium ſolis ⁊ in hoc tamẽ ẽ dr̄ña q̄ creaturis in quibus differt eẽ ⁊ eẽntia nõ p̄nt multiplicari ſuppoſita ſine multiplicatione nature vt homo generat hominem. deus aũt in quo eſt idem eſſe et eẽntia cum ex ſe generat v̄bum quod deus eſt vt dictum eſt non generãt aliũ deum. quia diuina eẽntia nec diuiſibilis eſt nec multiplicabilis aliq̄ mõ propter ſummã ſimplicitatẽ ⁊ pfectõꝫ

⁊ ratio potiſſima quare diuina eſſentia nō eſt multiplicabilis.q2 eſt de ſe hoc: ⁊ qōlibet qd eſt de ſe hoc ſicut ſor.eſt icōmunicabile et implurificabile. Natura vo humana q2 non eſt de ſe hoc: ſed ꝯtrahit p hecceitates ideo plurificatur.dicamꝰ ergo ꝙ deus generat vbū ſuū qd deus eſt: ſed nō aliꝰ deus.bene eſt alia pſona ſed nō aliꝰ deuſ. Machometus aūt quō audiuit ꝙ xp̄iani dicebant deū habere filiū neſciuit cogitare ꝙ poſſet eſſe filius niſi de muliere.Et ideo nullū aliud argumentū induxit: niſi ꝙ deus nō poteſt habere filium q2 nō habet vxorem ⁊ hoc ꝓ efficaci argumento frequentiſſime repetit. Hoc argumentū eſt ſimile ac ſi diceret ꝙ deꝰ nō eſt ſubſtantia.q2 nō habet accidens vel ꝙ deus nō viuit q2 nō comedit vel reſpirat ⁊ talis imaginatio fantaſtica ē ⁊ fatua et hominis intellectu ⁊ ratōne carentis.nō eñ xp̄iani dant deo filium tanꝙ̄ ex muliere: ſed ſicut eſt calor ab igne ⁊ ſplendor a ſole ⁊ verbum a dicēte vt dici que omīa naſci vere ⁊ generari dicunt et non ex femina vel muliere filius eñ ſplendor eſt ⁊ verbum eterni patris coeternꝰ ⁊ ꝯſubſtantialis et coequalis ei machometꝰ etiam nō recoluit.qd dauid quē tm̄ ꝯmendat dicit deū habere multos filios adoptiuos p̄ter filium naturalem dicens. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi omnes ⁊ tamen non ex muliere. Item machometꝰ dixit ꝙ virgo Maria potuit habere filiū ſine viro nunqd ergo potuit cogitare ꝙ deus potuerit habere filiū ſine muliere. Preterea dicit machometꝰ de deo i capitulo elmininū ꝙ ſi deus haberet filium totus mundus eſſet in periculo .eſſet eñ inter eos ſciſma ſed hec ſuppoſitio eſt falſiſſima.ſupponit eñ ꝙ deuſ nō haberet filiū niſi malū ⁊ ꝯtumacem ⁊ inobedientem ⁊ nos quidem dicimꝰ ꝙ filꝰ dei eſt verbum dei ⁊ ars patris p quem omnia operat. verbum aūt conceptum ⁊ ars operatoris etiam in homine nunꝙ̄ diſcrepāt ab intellectu cōcipiente.niſi forte machometꝰ blaſphemādo dicat ꝙ deus a ſemetipſo diſcordat a ſuo intellectu ⁊ ſua ꝯceptio contradicit ei. Item cum ieſus filius Marie ſit verbum dei vt dicit machometꝰ: ⁊ verbū dei vt declaratū eſt filius dei. quare ergo nō dicit machometꝰ ꝙ deus nō poteſt habere verba. q2 nō hab3 vxorem.ſicut dixit ꝙ nō poteſt habere filiū quia vxorem nō habet igit verū dixit machometus qn̄ dicit ꝙ ihs xp̄s eſt filius Marie ⁊ ꝙ eſt verbū dei:ſed nō intellexit.ſi intellexiſſet dixiſſet exꝙ̄ eſt filius Marie eſt verus homo et ex ꝙ̄ eſt vbū dei eſt verꝰ deus.Non eñ eſt deus ꝯpoſitus vel imꝑfectus vt hō cuius verbum ⁊ ꝯceptio mentis ⁊ ars et operatio eſt inherens ſiue accidens.et ideo nō hō verbū aūt dei eſt ſubſiſtens ⁊ quicqd eſt dei deus eſt. Vñ verbum dei eſt deus. Intellectus dei eſt deus ⁊ operatio dei eſt deus. Patet ergo contra ſaracenos quō deus pōt habere filium licet nō habeat vxorem ⁊ quomodo etiam ieſus filius Marie eſt verus filius dei naturalis.

De tercio articulo fidei et de proprietatibus calcidonij.

Tercius articulus fidei eſt. Qui ꝯceptus eſt de ſpūſctō natus ex Maria vgine. Hūc appoſuit i ſimbolo iohes euangeliſta. Iſte articulus eſt terciū fundamentum ciuitatis irlm ſupne ⁊ eſt figuratꝰ p tercium lapidem p̄cioſum q̄ dicit calcidoniꝰ. Hic eñ lapis valet cōtra illuſiones demonū ⁊ virtutes ꝯſeruat vt dicit in lapidario.Sic ⁊ fides huiꝰ articuli valet ꝯtra illuſiones demonū q̄ ſepe iudeos iudificauerūt vt crederēt pſes eē xp̄m in lege ꝓmiſſum ſic patuit latiſſime in p̄ et tercio li.xp̄iani vo hāc fidē amplexan

tes nunq̃ inuẽti ſunt illuſi aliũ q̃ ihm
xp̄m in meſſiã recipiẽtes ⁊ ſic nõ patit̃
illuſionẽ ſic etiã nõ patit̃ deſtructiõem
virtutũ ſ; eas firmiſſime ↄſeruat in aīa
bus fideliũ. Predict⁹ lapis ſm yſido.
eſt ex lapidib⁹ ardentib⁹ ſicis paleti lu-
cerne vt dicit h̄ gloſa. Calefact⁹ aũt a ſo
le vel digitoꝝ attritu palias ⁊ cartaꝝ
fila a ſe rape dicit̃ ⁊ ſignificat terciã v̄-
tutẽ theologicã q̄ eſt charitas ſanctoꝝ
hec eñ ab ipſis celata q̄ſi palet i lucer
na. ſ; cũ ad alioꝝ vtilitatẽ exire cogitur
lux ei⁹ apparet q̄ nõ ſculpit̃. q2 aduerſ
nõ ſecat̃. j. ad coꝝ. xiij. charitas oĩa ſuſ
fert ⁊ vanã gloriã nec recipit nec retiet
hec amore xp̄i incarnatõnis aſſenſa et
digiti a ſpũſcti igne inflamata peccato
res ſibi ↄiũgit cũ nõ ſolũ amicos ſ; eti
am inimicos ꝓpter deũ cara vnitate cõ
iũgit. Item p̄dict⁹ articul⁹ ſumit̃ ex il-
lo Math. j. inuẽto ẽ in vtero hñs d̄ ſpi
ritu ſctõ. Et nota q̄ amb. dicit li. de ſpũ
ſctõ q̄ illud qđ ẽ ex aliq̃ aut ẽ ex ei⁹ ſba
vt fili⁹ ex p̄re aut ex ei⁹ p̄tãte vt ex deo
oĩa ⁊ ſic ſumit̃ hic. de. q2 p̄tãte ⁊ opera-
tione ſpũſſancti ↄcept⁹ eſt xp̄c. Jđ xp̄s
nõ dĩ fili⁹ ſpũſcti. In ſimbolo v̄o ma-
iori explicat̃ iſte articul⁹ ſic. Qui ꝓpter
nos hoĩes ⁊c. vſq; ibi ⁊ hõ fact⁹ ẽ. Vbi
nota q̄ deſcendẽ dicit̃ de filio dei nõ ꝓ
p̄rie ſ; trãſumptiue ad ſignificandũ in-
carnatõez. ſicut eñ q̄ deſcẽdit de ſurſu;
in deorſum tendit ſic cũ de⁹ fact⁹ eſt hõ
de⁹ q̄ eſt ſup oĩa infimã ſibi naturã vni
uit. nihil ḡ aliud eſt hic deſcẽdere q̃ in
carne hũili apparere in h̄ articulo con
cordãt ſaraceni cũ xp̄ianis q̃tum ad h̄
q̄ xp̄c ihs fuit ↄcept⁹ de ſpũſctõ ⁊ nat⁹
de Maria v̄gine ⁊ q̄ ẽ meſſias in lege
ꝓmiſſus qđ vt clari⁹ videat̃. Notan-
dum q̄ fuit quidam iudeus Toletan⁹
nomine ſamuel qui quandam diſputa
tionem ſingularem habuit ↄtra quen-
dam ſaracenũ nomine albucalem ſpđ
ſectã ↄmorantẽ. Iſti eñ cõferentes de
veritate vtriuſq; legis cõicauerũt int̃
ſe libros ſuos. ſic q̄ iude⁹ legit ſarace-
no bibliã ⁊ tradidit ſibi tranſumptum
ſcđm q̄ veraciter h̄r apud iudeos ⁊ ſa-
racenus legit alchoranũ iudeo ⁊ tradi
dit ſibi tranſumptũ ſm q̄ veraciter h̄r
apud ſaracenos. Deinde ipſis abſen-
tib⁹ ad inuicẽ lr̃is diſputauerũt de ve-
ritate vtriuſq; legis ⁊ inter cetera p̄di-
ctus iude⁹ ↄtra ſaracenũ nitit̃ ꝓbare q̄
xp̄c ihs eſt verus meſſias ſaracenoꝝ et
q̄ ſaraceni falſe ⁊ ↄtra veritatẽ viuũ ſic
dicens ꝑ alchoranũ quem mihi legiſti
cui⁹ tranſumptũ in arabico conceſſiſti
quẽ apportaui ⁊ apud me recõditum
habeo tibi duo proborare itẽdo. Prio
q̄ xp̄c quẽ colũt xp̄iani eſt veſter verus
meſſias ⁊ ſibi credere debetis ⁊ ipſum
tanq̃ verũ deũ ⁊ hoĩem adorare ⁊ reci
pere ⁊ cũ hoc ꝓbauero leuiter ſcđm in
feram. ſ. vos nũc flere ⁊ cõtra veritate;
viuere nõ tñ iſtis ꝓbatõnib⁹ ꝓ me nec
ꝓ meis intendo adherẽ. Q̃tum ad p̄-
mũ ſcis q̄ oĩa q̄ dicam habeo i alcho
rano v̄o q2 tu dixiſti mihi q̄ m̃lta erãt
in alchorano cõtra vos ideo erãt d̄ me
dio ſublata. Sed iſta q̄ ſequunt̃ d̄ ihu
quẽ colũt xp̄iani recitabo fideliter pro
ut habent̃ in ſachara de familia. Dicit
eñ machomet⁹ de ihu heic. id eſt ihus
eſt meſſias quẽ ꝓpha dixit eſſe futuru;
heic. id eſt ihs eſt fili⁹ yſaac ⁊ ꝓphetarũ
iuſtoꝝ ⁊ ſanctoꝝ in recta linea vſq; ad
Mariã virginẽ. Heic hieſus meſſias
habuit p̄tãtem a deo faciendi mirabi-
lia ſanandi omnem languorem ⁊ infir
mitate; eijciendi demones ſuſcitandi
mortuos ⁊ creditis expreſſe omnia mi-
racula que euangelium xp̄ianoꝝ com
memorat. heic, id eſt hieſum feciſſe: vt
alchoranus expreſſe teſtatur in zacha-
ra predicta etiam ibidem dicit̃ q̄ Heic
id eſt hieſus ſciuit ⁊ ſcit etiam oĩa ſe
creta cordiu;. Vnde verba machome
ti ſunt iſta in forma. Heic id eſt ieſus

ſciuit omnes libros et omnē ſapientiā
moyſi ⁊ ꝓdicatōnē ⁊ ſciebat qđ homi
nes comedebāt in domibus ſuis ⁊ qđ
reponebāt in theſauris ſuis ⁊ hoc mo-
do cōtempſit diuitias et abiecit carna-
les ↄcupiſcentias nec habuit delectati
ones que ſunt occaſio peccandi ⁊ cau-
ſa inobediendi. ⁊ intruducit in Alcho-
rano illud euangelij vulpes foueas ha
bent etiam eodem zachara ꝙ ieſus fu-
it conceptus de ſpirituſancto abſq; vi-
rili ſemine ⁊ natus de Maria virgine
⁊ de Maria dicit machometus ꝙ an-
gelus gabriel dixit. O maria deꝰ elegit
te ⁊ decorauit te gratia. ⁊ ornauit et ꝑe
legit ſuꝑ oīs mulieres omniū filiorū
matres. ⁊ poſuit te quaſi vnū mediuȝ
inter homines ⁊ angelos dei in paradi
ſo deliciaꝝ dicit etiam zachara. xxvij.
ꝙ heic id eſt ihs verbū dei ita ꝙ intelle
ctus nō vocat hoc nomine niſi ꝙ voca
bit arabice heic id eſt ihs ego ſum ſuffi
cientia tua ⁊ ego eleuabo ad me ⁊ puri
ficabo te ab infidelibus. Et in zachara
de familia dicit ꝙ nullus eſt quē nō te
tigerit ſathan ꝑter heic id eſt iheſum et
Mariam. Scis enī ꝙ hec oīa ſupra
dicta cōtinent in zacharis. ꝓdicto vero
alchorani ⁊ omnia fideliter ⁊ veraciter
ſine diminutōne nec additione recita-
ui. Nunc ex iſtis colligo ſic iheſus eſt
de ſpirituſancto ↄceptus ſine virile ſe-
mine de ſanctis ꝓphetis natus de vir-
gine conceptus ⁊ natus ſanctus igno-
ſcens omnē habens ſcientiaȝ ſcrūtans
corda hominum habens poteſtatē cu
randi ſanandi reſuſcitandi mortuos et
meſſias ꝓmiſſus in lege a prophetis ꝙ
inqꝫtum ſcrutans corda hominum eſt
deus ⁊ conſequenter adorandus ⁊ co-
lendus inqꝫtum ſanctus ⁊ de ſancti na
tus et meſſias et credendus ⁊ recipien
dus antecedentia omnia habetis in al
chorano vero et conceditis et vere ⁊ re
cte ergo ex eiſdem conſequentiam reci
pere debetis ⁊ non ſolum recipere: ſed
fideliter operari oppoſitum facientes
ſub palliato colore falſe et mendoſe vi-
uitis dixi ſub palliato colore quia vos
dicitis ꝙ verum eſt ꝙ iheſus fuit meſ-
ſias promiſſus: ſed machometus fuit
ab ipſo deo ⁊ de beneplacito ihu miſ-
ſus ad declarandum doctrinam dataȝ
ab ipſo iheſu quā ꝑ falſos ſcriptores
xp̄iani falſi habent ⁊ machometus ſpi
ritu dei viui et miſſus ad corrigēda cor
rupta ad declarandūȝ veritatem vt ip-
ſe iheſus dixit diſcipulis. Ego mittaȝ
vobis de patre ſpiritum veritatis ⁊ do
cebit vos omnē veritatem ⁊ ſuggēt vo
bis omnia quecūq; dixero vobis. Vo
lo autem oſtendere per alchoranum ⁊
ꝑ conceptionem ipſius machometi et
per natiuitatem ⁊ genealogiam et per
eius nutritōnem ꝙ talis nō potuit nec
debuit ad hoc eligi. Nam manifeſtuȝ
eſt ꝙ vos conceditis ꝙ machometꝰ eſt
de genere hyſmaelis filij abrae et agar
ancilla. ⁊ in hoc dicitis ꝙ ieſus eſt yſa-
ac ⁊ ſara que erat vxor legitima ipſius
abrae et ideo de legitimis. Machome
tus vero de concubina quia de agar ea
dem zachara dicitis ꝙ Machometus
fuit conceptus de peccatoribus ⁊ natꝰ
eo ꝙ parentes ſui erāt ydolatre et gen-
tiles de genere ſaracenoꝝ qui erant ꝑ-
uerſiſſimi peccatores vt aſſeritis. Con
ceditis etiā ꝙ cum eſſet. iiij. annoꝝ nu-
triuit eū in villa q̄ dicit hiatris quidaȝ
ꝯuerſus iudeꝰ geneaticꝰ q̄ nutriuit euȝ
⁊ docuit eum teſtm̄ vetꝰ ſeu legem mo-
ſaicā. ⁊ inſtruxit eū arte ſeu ſcia genea-
tica. Poſtea fuit traditus irl'm a quo-
dam patruo ſuo qui dicebatur ſicut tu
abuculus cuidam falſo xp̄iano q̄ erat
monachus ſancti Benedicti ordinis q̄
monachꝰ inſtruxit ipm̄ falſe in natura
li ſcientia et in lege xp̄ianoꝝ et docuit

ipſum puertere oĩs text⁹ vtriuſq; leg; ꝛ ſic effect⁹ geneaticus ꝛ in duob⁹ teſtamentis puerſe ac falſe nutrit⁹ et inſtructus receſſit in egyptũ q2 fames valida oppreſſerat totã arabiã ꝛ iunct⁹ eſt cuidam regine vidue noĩe Cadiga que poſtea extitit cauſa regni ſui apð Damaſcũ. Ecce aſpicias qualiter ꝛ a quib⁹ cõceptus ꝛ quõ nat⁹ ꝛ nutrit⁹ a quib⁹ inſtruct⁹ ꝛ quã doctrinam ſecut⁹ ꝛ nunq̃ a deo purgat⁹ nec illuſtrat⁹. q2 de eius electõne a deo nec de plenitudine ſpiritus dei in eo vos nõ habetis aliquam ſcripturã ſicut tu aſſeris in q̃dam gloſa. q̃ tu vocaſti elemab. niſi ꝙ dicitis ꝙ ipſe de ſeipſo dixit ꝙ oĩa q̃ mãdabat ꝑdicabat ꝛ docebat archangel⁹ Gabriel ꝑdicabat ꝛ reuelabat ſibi de celo. q̃ntus ergo ſit iſte. ſ. machometus et qualis ſit rogo velis aſpicere ꝛ clare videbis ſana ꝯſcientia ꝙ talis ad tanta minime eligi valuit hec iude⁹ ille. S3 addunt ad hec ratões alie ꝯuincentes. Prima q2 ſpũſſanct⁹ non poſſit eſſe viliſſime vite et viliciſſime ſecte dator q̃lis eſt Machomet⁹ ꝛ eius lex vt ſupra viſum fuit in ſecũda ꝛ tercia conſiderationibus. Secũda q2 paraclitus ſpiritusſanct⁹ docuit apl'os Joh. xiiij. ꝛ. xvj docebit vos omnem veritatem. Machomet⁹ aũt nõ vidit apl'os vt conſtat q2 fuit poſt eos vltra ſexcentos annos vt patuit ſupra ꝯſideratõne prima articulo. iij. ſc3 de origine machometi quo ad tempus. Tercia ratio eſt quia paraclitus ſpũſſanct⁹ nunq̃ fuit nunci⁹ miſſus dyabolis ꝫ machomet⁹ fuit nuncius miſſus hominib⁹ ꝛ dyabolis ipõ teſte in alchorano azachara. xvj. nõ ergo fuit ſpũs veritatis miſſus a hieſu. Et ſic patet ꝙ ihs xp̃c bñdictus nõ ſolum eſt verus meſſias xp̃ianoꝝ et iudeoꝝ3 ſicut in ꝑ libro oñſum eſt ꝫ etiã eſt ver⁹ meſſias ſaracenoꝝ vt nunc ex alchorano deductũ eſt, concept⁹ de ſpũſancto. ꝛ de Maria virgine natus. Sũt tamẽ diſcordes a xp̃ianis in hoc ꝙ exponitꝛ i maiori ſimbolo. ſ. qui ꝓpter nos homines ꝛ ꝓpter noſtrã ſalutẽ deſcendit ð celis ꝛ incarnat⁹ eſt ꝛc. vſq; ꝛ homo fact⁹ eſt. q2 cum ipſi negent xp̃m eſſe filium eternaliter generatũ vt ſupra patuit negant ꝯñter incarnatiõe3 filij dei. Dicũt eñi ꝙ nõ fuit aliq̃ neceſſitas ꝙ ꝓpter hominem de⁹ incarnaret. ꝫ ꝙ ipſe homo qui peccauit ageret pniam et ſatiſfacẽt pro peccato. Oportet ergo iſtis beſtijs oñdere neceſſitatem incarnatõnis. ꝛ ꝙ nec angelus nec omnes angeli boni ꝛ mali. nec prim⁹ homo nec oẽs hoĩes puri ſimul iuncti pniam agentes potuerũt ſatiſfacere ꝓ pctõ primi homis ſicut ꝛ dicit dñs ceſarieñ. in ſuo tractatu ꝯtra ſaracenos. Vnde captiu⁹ intellectus ſaracenoꝝ obumbratus caligie peccatoꝝ nõ põt intelligere iuſticiã incarnatõis filij dei. Hec ẽ ei ꝓpria excellentia legis euangelice ſup legem moyſi. ſ. manifeſtare iuſticiã dei que facta nõ fuit tempe legis Moyſi. ſed fuit facta ꝛ impleta tempe euangelij. Et cum res poſtq̃ facte ſunt oĩb⁹ repſentanꝛ manifeſtius quã anteq̃ impleanꝛ propꝛie ꝓpꝛium eſt legis gratie manifeſtare iuſticiã dei quã venit implere in ſeipſo. ſuus ꝓprius filius ihs xp̃c. Sic eñi declarauit ipſe iohanni baptiſte qñ venit ad ſuũ baptiſmũ. q2 cum iohannes diceret ſibi. Ego a te debeo baptizari ꝛ tu venis ad me. Reſpondit ei dicens. ſine modo ſic decet nos implere oẽ3 iuſticiam Math. iij. Sed qs põt exprimere qualis eſt iſta iuſticia. Quis põt ponere linguam in tam altũ miſteriu3 ꝑſertim cum cognoſcam inſufficiẽtia3 mei intellectus ad explicandum. ꝫ cõfidens ð diuina pietate que illuminat accedentes ad ſe ꝛ ꝙ quando cũ humilitate accedit homo ad cor altum manifeſtaꝛ ei deus plus exaltatus, breui-

ter ⁊ clarius quã potero exponet diui-
na iuſticia q̃ ꝑ legem euangelicã decla
rat nõ incipiendo in gradu altiori qui
eſt redemptio ſanctoꝝ angeloꝝ ſed ho
minũ qui erant in dura ſeruitute pro-
pter peccatũ primi hominis ex quo vo
luit plus obedire dyabolo q̃ꝫ deo ꝯme
dendo de arbore nõ ꝯceſſa. ⁊ quia non
ſeruauit ꝑadiſum terreſtrem in q̃ poſi
tus fuit vt operaret ⁊ cuſtodiret illud.
ſicut fit de iſto q̃ dato ſciẽter caſtro pro
quo fecit homagiũ inimico ſuo cõmit
tit ꝓditionẽ ſuo principi ꝙ ipſe ⁊ ſui fi-
lij tradunt exilio extra regnũ poſiti ex
tra gratiã dñi ſui ſic fuit iuſticia. ꝙ pri-
mus hõ ⁊ oĩs ab eo deſcendẽtes eẽnt
ſerui ꝑ naturã volo dicere ꝙ naſcerent
in pctõ ꝑ naturã ſicut eoꝝ pater volun
tate deliberata voluit eſſe ipſi fuiſſent
filij ire. ꝫ ſi poſtq̃ꝫ creuiſſent et fuiſſent
intelligentes ꝙ in eorũ arbitrio fuiſſet
velle ſicut nati fuerãt manere et ꝑma-
nere filij ire vel eſſe filij grẽ. tales noui
ter facti volendo audire doctrinã dei ⁊
⁊ ſeruãdo mandata eiꝰ. ⁊ ſi obediſſent
dyabolo ſicut eoꝝ pater fecit plꝰ q̃ꝫ dõ
adimplendo ſua carnis deſideria ⁊ nõ
ſpũs ꝙ ſemꝑ ꝑmanerẽt filij ire ſicut na-
ti fuerãt nõ digni hr̃e regnũ dei ex quo
ſunt filij ꝓditoris. ⁊ vltra q: deliberate
voluerũt plus ſocietatẽ dyaboli q̃ꝫ dei
quanto tꝑe vixerũt in h̃ mũdo. ꝙ ſimi-
liter habeãt ſocietatẽ in alio dãnati cũ
eo ad penas infernales. In h̃ tamẽ fit
filijs ade maior miſcdia q̃ꝫ filijs militꝭ
ꝓditoris. q̃ licet nõ ꝯmittant ꝓditõnẽ
ſicut pater fecit: immo diſplicet eis quia
ſunt toto tempe vite ſue extra regnum
exilio relegati. tali pena exñti iuſta. q̃a
eſt in ſola priuatõne ſui amoris ⁊ gra-
tie nolendo ꝙ habitent in ſuo regno fi-
lij ſui ꝓditoris. Hec eſt pena filiorum
ade ꝙ ſicut ipſe fuit excluſus a paradi-
ſo ita deſcendentes ab eo ſolummodo
ꝙ ſunt filij ſui ex eo eſſent indigni re-

gno dei. Et q: hec pena eſt tam grãdis
cum ſit tam ꝑiudiciale exilium hoim
a ꝑadiſo. ⁊ ſimilit̃ q: eſt tam vlĩs exten
dendo ſe ad oĩs hoies q̃ fuiſſent in h̃
mũdo geniti ſicut adã ſuos ꝓprios fili-
os generauit. oñdit magnitudinẽ pctĩ.
ꝓpter qꝺ̃ tam grandis pena fuit impo
ſita. Ne oĩs hoies perirent neceſſaria
fuit recõciliatio ꝑ quã hoies fuiſſent in
grã dei q̃ ꝑ naturã naſcebant in ira ſua
⁊ cum recõciliatio requirat ꝯdignam
ſatiſfactionem ⁊ ſatiſfactio ꝯdigna ẽ ꝙ
reparet damnũ reſtituẽdo ablatum. et
vltra hoc ratõne offenſe ꝙ det aliquid
de ſuo qꝺ̃ priꝰ ante offenſam non debe
bat. ſicut in lege p̃cepit deus reſtituere
quinꝗꝫ boues ꝓ vno ⁊. iiij. oues ꝓ vna
Exo. xxv. ꝓpter qꝺ̃ in regno tenẽt ꝓ iu-
ſta lege ſeptenaꝝ quilibet ꝑ ſeipm̃ põt
intelligere ex q̃ qualitas ſatiſfactionis
debet eſſe ſm̃ ꝯditõez pctĩ. grãde pecca
tum grandẽ requirit ſatiſfactõez. Cum
ergo pctm̃ primi hois fuit tam magnũ
ꝯp̃hendens oĩes ab eo deſcendentes
ꝙ ipſe nõ poterat ſatiſfacere ꝓ ſeipſo.
quia ad ſatiſfaciedũ nõ hẽbat q̃d daret
de ſuo qꝺ̃ prius nõ deberet deo qñ q̃a
ab ipſo recepat deo debebat totum qꝺ̃
ſuũ erat. Unde ſi ꝓ ſeipſo non poterat
ſatiſfacere. multominus ꝓ toto genere
humano facto ſeruo dyaboli rõne ſui
pctĩ. ergo vt recõciliatio fieret require-
bat ſatiſfactio debita reſtituendo quã-
tum fuit qꝺ̃ accepit vel quantũ fecit de
damno. ⁊ vltra hoc aliquã rem ſuaꝫ nõ
debitã prius deo ꝓpter offenſam q̃ꝫ fe-
cit hoc non potuit facere adam nec ali
quis ſuoꝝ filioꝝ. ex q̃ debebant deo q̃c
quid habebãt. Et quilibet vt ſaluet vel
non ſeu cum maxima difficultate eſt
ſufficiens ſua ꝓpria iuſticia. manifeſtã-
te ſacra ſcriptura ꝙ ſi fuerint in ciuita-
te tres viri iuſti Noe. Daniel. ⁊ Job.
Iſti ſua iuſticia liberabunt animas ſu-
as ſed nõ potuerũt liberare aĩas filioꝝ

⁊ filiaꝝ ſuaꝝ. Cum ergo ſatiſfactio re-
quirat ꝙ in illo q̄ habet ſatiſfacere ſint
duo. ſ. ꝙ ſit ille q̄ debet ſatiſfacere et ſit
ille q̄ pōt ſatiſfacere. quaꝝ vna ſine alte
ra nō ſufficit oportet intelligere ꝙ ille
qui hēbat ſatiſfacere ꝑ pctō Ade cum
adam fuerit homo ꝙ fuiſſet nō angel⁹
q̄ nō debebat ſatiſfactōe; ſ; ꝙ fuiſſet hō
ex quo homo fuerat q̄ peccauerat. Itē
requirebat̄ ſcḋo ꝙ fuiſſet talis hō qui
poſſet ſatiſfacere ⁊ cū purus hō ſatiſfa
cere nō poſſet ex q̄ deo debebat totum
qḋ in eo erat ⁊ ſatiſfactio requirit ratio
ne offenſe q̄ peccās facit ꝙ det vltra et
amplius q̄ accepit vel fecit de damno
peccando. Vn̄ hac eadem rōne quili-
bet angeloꝝ nō poterat ſatiſfacere cu;
vnuſquiſq; eoꝝ deberet deo quicquid
hēbat ex q̄ ab ipſo deo receperat q̄s eēt
ille qui nihil deberet deo vt ſic poſſet
ſatiſfacere. certū eſt ꝙ in omib⁹ creatu-
ris nō pōt inueniri vna ſola q̄ deo non
debeat aliquā rem cū oēs ipſe debeāt
deo quicqḋ habent ex q̄ ab ipſo recepe
rūt ꝑpter qḋ de⁹ ſolus eſt qui nihil de-
bet deo: cum deus a ſeipſo habeat ſuū
eſſe ⁊ non ab aliquo alio. quia interro-
gatis omibus intellectu; pticipantib⁹
ſiue ſint homīes ſiue angeli boni ⁊ ma
li ſi ipſi dederūt eſſe deo vel aliquā re;
ꝑpter quā anteq̄ deus daret eis eē qḋ
habent deus eis aliquid deberet. oēs
rñderent ipſe ſolus fecit nos et nō ipſi
nos. Et ideo nos debemus ei quicqḋ
habemus ex quo ab eo recepim⁹ ⁊ ipſe
nobis nihil debet quia nihil ei dedim⁹
Hac ergo ratōne clara exiſtente. ꝙ ſo-
lus deus eſt ille qui nihil debet alteri:
nec ſibipſi cum ille qui debebat ſatiſ-
facere ꝑ peccato primi hominis ⁊ om-
nium aliorum requirebat quod nihil
debet deo ⁊ ſolus deus eſt iſte ergo ne
ceſſariu; fuit. ⁊ ſic omnibus modis ex
pediebat ꝙ ſatiſfactor pro genere hūa
no foret de⁹ ⁊ homo. hō q; homo fuerat
qui peccauerat ⁊ ſic homo ſatiſfacere de
bebat. deus. q; ipſe ſolus eſt quia nihil
debet deo. ⁊ ſic ꝑ ſatiſfactōne hominis
peccati. poterat dare de grā dando de
ſuo qḋ nulli debet. hoc intellecto debe
mus ꝯſiderare. ex q̄ homines nō pote-
rant eſſe deo reconciliati niſi ꝑ ipſum-
met deū. q; nō erat qui ſatiſfacere poſ-
ſet niſi ipſe ſolus. que fuit illa iuſticia q̄
deū obligaret vt ipſe deberet ſatiſface-
re ꝑ peccato primi hominis cui⁹ ḋ me
rito oēs ab eo deſcendentes erāt ſerui
dyaboli oportet ad cognitionem hui⁹
videre ⁊ attendere principiū ⁊ ꝯditōe;
peccati qḋ fecit prim⁹ homo. Ecce ꝙ i
hoc facto cōcurrūt tres. ſ. deus q̄ dedit
ꝓceptu; primo homini ꝙ ſeruaret pa-
radiſum ⁊ ꝙ non comederet de arbore
vetita. Concurrit homo qui peccauit.
q; fecit ꝯtrarium ꝓcepti ꝑ deu; et dati
Cōcurrit tercio dyabolus qui ſua aſtu
cia ⁊ deceptōne ꝑ mediū mulier ꝫ tem-
ptauit hominem ⁊ fecit ꝙ tranſgrede-
ret ꝓceptu; de iſtis duob⁹. ſ. homini et
dyabolo ſic eſt ꝙ in caſu explicato nul
li eoꝝ facta fuerat aliq̄ offenſa impleta
volūtate cuiuſlibet eoꝝ faciendo quili
bet qḋ volebat. q; homo cōplacuit ſue
vxori plus appetendo ꝑmanere in grā
tia ſua ⁊ amore q̄ deo obedire. Dyabo
lus ſimiliter impleuit voluntatē ſuam
habita victoria ꝑ eum deſiderata. Ve-
rumtamen hoc eſt verum ꝙ quilib; eo
rum fecerat grandem offenſam deo cō
tra cuius voluntatem ambo fecerunt.
Primus homo quia voluit plus obe
dire ſue vxori q̄ deo faciendo volunta
tem dyaboli ⁊ dyabolus quia cum de-
ceptione contra voluntatem dei tulit
ſeruum eius et fecit ſeruum ſuum. ⁊ ſi
cut deo fuerat facta offenſa per vtrum
q̄ ſi ambo voluiſſent reconciliari opor
tebat pro ambobus fieri ſatiſfactōne;.
Sed cū dyabol⁹ noluiſſet deo reconci
liari imo placebat ſibi ſp̄ inimicus dei

ꝑmanere q̄ nolebat recognoſcere pec-
catū ſuū. qđ nō erat in hoīe cuȝ deſide-
raret liberari a dura ſeruitute quā ſen-
tiebat ſtando in ptāte diaboli. Ergo cū
ſolꝰ hō peniteret de pctō ꝑ eū facto vt fi
eret reconciliatꝰ deo pōt dici vno ꝺ du-
obus modis vel ꝙ ꝓ fuiſſet facta debi-
ta ſatiſſactio deo qui offenſus erat. ⁊ ꝙ
dyabolꝰ ꝑ iuſticiā ꝑderet dominiuȝ qđ
ſuꝑ ipm̄ tenebat. Uel ꝙ deus de ptāte
ſua abſoluta ſine aliqua ſatiſſactōe re-
mitteret ade offenſaȝ ſibi factā ⁊ ꝑ vim
ex q̄ eſt potentior dyabolo liberaret pri
mū hominē a ſubiectōne ſua: q̄ ab eo
victus fuerat iuſte erat eiꝰ ſeruus nō re
putarent tanq̄ dubiū aliqui ꝙ deꝰ poſ
ſet ꝑ talem modū liberare primuȝ ho-
minē a ſubiectōne dyaboli ⁊ reconcili-
are ſibi ſed tn̄ q̄ cuicunq̄ principi ma
gne poteſtatis plus reputat̄ ad laudeȝ
ꝙ ſit iuſtus q̄ ꝙ ſit potens poteſtate ſi
ne iuſticia tyrannidi reputata cū deus
nō ſolū iuſtꝰ ȝ etiā neceſſario eſt iuſtꝰ ⁊
tali forma iuſtꝰ ꝙ nō pōt dici deus niſi
intelligat̄ iuſtꝰ. Oportet ergo intellige
re ꝙ in recōciliatōne hoīs interueniret
iuſticia que primo poterat intelligi ſi
deꝰ ſicut magnꝰ dn̄s potens ⁊ iuſtꝰ dya
bolo ⁊ homini ex q̄ quilibet eoꝝ offen-
derat eū dedit penam ⁊ tormentū ſ̄m
demeritū peccati ꝑ eos ꝯmiſſuȝ dyabo
lo in penā peccati qđ ꝯmiſerat tollen-
do hominē ꝑ vim ⁊ ꝯtra totam ſuā vo
luntatē a ſuo dominio. ⁊ homini ſicut
ꝓditori nolendo eū vnq̄ videre in ſuo
palacio neq̄ in regno ſuo: ſed ꝙ rema-
neret exilio religatus ꝓ ſemꝑ. Sed cū
deꝰ ſit non ſolū dominꝰ potens: ſed iu-
dex iuſtꝰ ⁊ pater miſericors. Ex quo ho
mo penitebat in pctō ꝑ eū ꝯmiſſo et ꝑ
ſeipſum nō poterat ſatiſſacere miſcđia
dei ꝑtinebat dare ei ſuccurſum ⁊ iuua-
men liberaret̄ a dyaboli ptāte. Sic tn̄
ꝙ talis liberatio: ita temꝑaret̄ iuſticia
ꝙ dyabolus tenens hominē in ſua ſer-
uitute nō poſſet reclamare ꝙ ei eēt fa-
cta in iuſticia nec facere aliquā quere-
lam q̄ fuiſſet iuſta cum hec fuerat veri
tas ꝙ ipſemet deus attendens videns
⁊ ꝑmittens dyabolus ⁊ hō ſicut illi q̄ i
trant in campū certauerant vnꝰ contra
alterum. ⁊ ꝯditio certantiuȝ eſt ſi iam
vnus alterū nō occidit ꝙ victꝰ ſit ſeruꝰ
victoris. ⁊ cum arma primi hoīs vt de
fenderet ſe eſſent fortiora ad defenden
dum ſe q̄ arma dyaboli in ꝯmittendo
ſiue temptādo. fortitudo etiā hoīs ⁊
virtꝰ incōꝑabiliter erat maior q̄nto dya
bolꝰ cū oībꝰ ſuis artibꝰ ⁊ viribꝰ etiam ſi
fuerāt mille vicibꝰ plus nō poterat ho-
minē vincere niſi ipſe volūtarie voluiſ
ſet vinci. Ex q̄ ergo ſuus inimicus erat
minus fortis q̄ ipſe ⁊ ipſe voluit ab eo
vinci dictabat iuſticia ꝙ fuiſſet eius ſer
uus facto. ḡ ſeruo dyaboli ⁊ ꝯſ̄r omſ
ab eo deſcendentes ad habendū libera
tioneȝ de tam mala ſeruitute. ex q̄ ꝑ iu-
ſticiā homo erat ſeruus dyaboli. opor
tebat ꝙ non ꝑ vim ſed ꝑ iuſticiam fuiſ
ſet liberatꝰ de poteſtate. Et ſic vt libera
ret̄ a dyabolo req̄rebat̄ vt interueniret
iuſticia nō minꝰ requirebat̄ vt eſſet re-
conciliatꝰ in grā dei exiſtente deo patri
piiſſimo ⁊ iudice iuſto. Unde vt cauſa
fieret reconciliatꝰ deo ꝯtra queȝ fuerat
ꝯmiſſum pctm̄ requirebat̄ ꝙ fieret per
hoīem q̄ tanti valoris vel plus eſſet ſi-
cut primꝰ hō ⁊ oms ab eo deſcendētes
qui daret tantā ⁊ maiorē laudeȝ et ho-
norē ⁊ gloriā quanta fuerit offenſa con
tra eū ꝯmiſſa. Tali ḡ ſatiſſactione req̄-
ſita vt genꝰ humanū reconciliaret̄ deo
vt dictuȝ eſt ꝙ fuerat facta offenſa deo
per vtrunq̄ ſcilicet dyabolum ⁊ hoīem
nō oportet dicere ꝙ dyabolꝰ vellet face
re hanc ſatiſſactōeȝ ex q̄ nolebat hoīem
liberari ab eius poteſtate et recōciliari
deo. q̄ talem ſatiſſactōnem facere erat
ꝑdere dominiū ſuꝑ oms hoīes ꝑ eū ni
mium deſideratū. ⁊ iđ diſplicens erat

corde si eſſent recōciliati cū ipſo facto
pderet dominiū ſuū qđ ſup ipſos tene-
bat. Item hāc ſatiſfactōez ipē nō pote-
rat facere cū ad ſatiſfaciendū fuiſſet ne
ceſſariū rogare deū ꝙ vallet parcē offē
ſam ei factā ad qđ reqrebat ꝙ talis int
ceſſor eēt deo grat⁹. qꝛ ſi inimic⁹ vel is
q̄ diſplicet roget ꝓ iniuriante pl⁹ ꝓuo-
cat ad irā eū q̄ rogat. ⁊ hoc eſt manife-
ſtū ꝙ dyabol⁹ volūtarie erat inimicus
dei ꝓcurās ſp ꝙ ei fiant offenſe quantū
plus pōt. Sic ergo pꝫ ꝙ ꝑ dyabolū q̄
peccauerat ex q̄ ipſe nō requirebat im-
mo ſibi diſplicebat ⁊ abhorrebat hois
recōciliatiōez ⁊ nō min⁹ ſuā nō poterat
fieri ſatiſfactio hois. Ex alia etiā pte ſi
oēs angeli nō poterāt facere talē ſatiſ
factiōez. qꝛ nihil hēbant de ſuo ꝙ darēt
deo quō diabol⁹ poterat q̄ vltra hec ab
horrebat ꝙ aliq̄ tpe talis ſatiſfactio fie-
ret. Videam⁹ ergo de hoie q̄ fuit ſcōs
in pctō ꝯmiſſio huic non deficiebat ſic
dyabolo volūtas vt eēt recōciliat⁹ quia
ſentiebat ſeruiturē ei⁹ duriſſimā defici-
ebat tamē ei ptās ſicut ſupra oñſum eſt
Ipſe ḡ ⁊ oēs hoies ab eo deſcenden-
tes angeli etiā nō potētes implere req-
ſitam ſatiſfactiōez q̄d ḡ reſtabat ex q̄ nō
erat ali⁹ q̄ poſſet ſatiſfacere niſi ſol⁹ de⁹
niſi ꝙ prim⁹ hō ⁊ oēs alij ex toto fma
nerēt pditi ſi iam de⁹ nollet ſatiſfacē ꝓ
eis ex q̄ ipſe ſol⁹ poterat ⁊ nllꝰ ali⁹. Itēz
ꝯueniens fuit deum incarnari vt tanta
humilitas in redemptore quanta fuit
ſupbia in puaricatore. Sed ſupbia tā-
ta fuit ꝙ homo voluit eſſe de⁹ ergo tā-
ta debuit eſſe humilitas vt deus fieret
homo. Item hoc debuit facere d⁹ vt vi
taret inconueniens qđ ſequebat. quia
ſi deus non eſſet incarnatus vt ſatiſfa-
ceret ꝓ hominis peccato hoc eſt vel qꝛ
non potuit. vel quia neſciuit vel qꝛ no-
luit. Si non potuit impotens fuit. Si
potuit ſed neſciuit ignorās fuit. Si po
tuit ⁊ ſciuit ſed noluit ergo et inuidus
fuit. que oīa ſunt magna incōueniē-
tia in deo ſcꝫ impotentia ignorantia ⁊
inuidia. Patet ergo ex pbabitis neceſſa-
riam ⁊ valde fore ꝯuenientez incarna-
tionē dei vt doceret ſe potius vincere ꝑ
iuſticiā q̄ per potentiā et vt oſtenderet
tanta humilitas in redemptōne quan
ta fuit ſuperbia in puaricatōne. Et ne
aliqđ incōueniens attribuat deo cum
in eo minimum inconueniēs ſit maxi-
mum impoſſibile.

De quarto articulo et propri etatibus ſmaragdi.

Quartus articul⁹ eſt. Paſſus ſb
pontio pylato crucifix⁹ mortu⁹
⁊ ſepult⁹. Hūc appoſuit in ſim
bolo Iacob⁹ maior. Et hic articulus ē
quartū fundamentū ciuitatis hieruſa-
lem ſupne figurat⁹ ꝑ quartū lapidez ꝓ-
cioſum qui dicit ſmaragd⁹ cui⁹ ꝓprieta
tes pcipue ſunt q̄tuor. Prima ꝙ incli-
nat ad caſtitatē. Nam expertū eſt fran
gi in ptes cum ipſum geſtans fornicat
Scda eſt ꝙ morbū caducū curat. Ter
cia eſt ꝙ tempeſtatē auertit. Quarta ē
ꝙ in cauſis verba pſuaſoria dat. Sic ⁊
va hui⁹ articuli fides carnales volupta
tes reprimit ſm Aug. in quodā ſermo
ne de. xl. ſic dicentē. Congruit deuotio
ni noſtre vt q̄ dn̄i crucifixionē celebra-
turi ſum⁹ reprimendax carnaliū volu-
ptatū crucē etiā nobis faciem⁹. Mor-
bum caducū tollit. quia xp̄c mortē no
ſtram moriendo deſtruxit vt dicit gre-
gori⁹ in pfatōne paſchali. Tempeſtates
nō ſolum carnis ſed etiā mundi et dya
boli auertit qꝛ nihil a deo ꝙ nō equani
miter tolleret ſi xp̄i paſſio ad memori-
am reducatur. Gregorius in omel. x.
Bernardus ſuper cantica in ſermone.
xxij. paſſio tua domine iheſu vltimū
refugium ſingulare remedium deficiē
te ſapientia iuſticia non ſufficiente ſuc
cumbentibus meritis illa ſuccurrit cū

tamen defecerit virtus mea non ɔtur-
babor non diffido ſcio quid faciã. Cali
cem ſalutaris accipiam dat etiã in cau
ſis fidei cõtra tyrannos contra heretí
cos ⁊ contra quoſcũqꝫ alios perſecuto
res verba pſuaſoria veritate atteſtante
Ego dabo vobis os ⁊ ſapientiã cui nõ
poterũt reſiſtere oẽs aduerſarij veſtri
fides eñ paſſionis xpi dedit Stepha
no ꝙ oẽs ei⁹ aduerſarij quantũcunqꝫ
phibiti nõ poſſunt reſiſtere ſapientie ⁊
ſpiritui qui loquebaꝶ ſcilicet in ore ei⁹
vt patet in actibus. Item de ſmaragdo
dicit yſidorus ꝙ a nimia viriditate di
ciꝶ amarus. qꝛ omnes ſatis viride ama
rum diciꝶ omnes herbas ⁊ frondes vi
riditate ſuperat aerem etiam vicinum
ex repcuſſione vireſcere facit nulla gẽ
ma gratior oculis cui⁹ corpus exterſuꝫ
ſicut ſpeculum imagines reddit. An
grifes qui corpus pedes ⁊ caput habẽt
leonum currentes ſup terraꝫ vt leones
⁊ alas habent aquile quibus volant in
aere auferũt hominibus: ſꝫ alimaſcus
popul⁹ ſcilicet vnũ habens oculuꝫ pu
gnans cõtra eos eis aufert hec moralí
ter eſt. Quarta virt⁹ que diciꝶ caſtitas
vel virginitas que viroꝝ carnis inte
gre ſeruat ⁊ in amaritudine penitentie
motus malos caſtigat hec eſt gratior
angelis ⁊ oculis xpi. quia virgines et
caſti ſequunꝶ agnũ quocũqꝫ ierit apo
calip. xiiij. et in ſe portat imaginem an
geloꝝ ⁊ xpi Angrifes. id eſt demones
multũ nituntur auferre: ſed mens ⁊ intẽ
tio indiuiſa a deo reſiſtit ⁊ ɔtradicit: et
eam cuſtodit illeſam. qui eñ tales ſũt
indiuiſi ſunt ſicut diciꝶ. j. Cor. vij. Nõ
eñ habẽt duos oculos vnũ in terrenis
⁊ aliũ ad deum ſꝫ vnũ tantũ ⁊ illum fi
gunt in deuꝫ dicentes illud ps. Sicut
oculi ancille in manibus domine ſue ita
oculi noſtri ad dominũ deum noſtruꝫ
⁊c. Huic articulo nihil addit ſimbolũ
malus. Concordat cum predicto arti-
culo Machometus in hoc ꝙ concedit
iheſum chriſtuꝫ ſub pontio pylato fu-
iſſe ɔdemnatum morti. Diſcordat aũt
a predicto articulo paſſionis ⁊ mortis
xpi in alchorano azohara. v. ⁊ in pluri
bus alijs locis vbi in ſententia dicit ꝙ
quidam iudei voluerũt xpm occidere
et ipſe calide ſe ſubtrahens euaſit ne-
ſcio quem loco ſui crucifixerũt putan-
tes eſſe xpm. Creator autẽ leuauit chri
ſtum ad ſe ⁊ eſt ſecum vſqꝫ diem iudi-
cij tũc ſcilicet ſicut alij homines mori-
turus ⁊ reſurrecturus. Sed tamẽ nul
lum inconueniens eſt ſaracenis conce
dere mortem Xpi cum ipſi teneant ꝙ
nõ eſt filius dei viui ſicut nec nob xpi-
anis qui ipſum ɔfitemur verum filiuꝫ
dei ꝙ ſit mortuus ſm humanitateꝫ. qꝛ
diuinitas mortalis nõ eſt nec vnqꝫ mo
rietur.

De quinto articulo et de proprietatibus ſardonicis.

q Quintus articulus eſt. Deſcen-
dit ad inferos tercia die reſurre
xit a mortuis. Hũc appoſuit in
ſimbolo beatus Thomas. Et hic arti-
culus eſt quintũ fundamentũ ciuitatꝭ
hieruſalem ſupne figurat⁹ p quintum
lapidem pcioſum qui ſardonicus dici
tur cui⁹ ɔpoſitio ex duob⁹ lapidib⁹ eſt.
ſcilicet ex ſardio ⁊ onice et eſt rube⁹ ex
ſardio ⁊ alb⁹ ⁊ niger ad coloreꝫ vnguis
ex onice. Inter ceteras hui⁹ vtutes mi
rabilis eſt vna potiſſima ꝙ accẽdit ani
mũ ad gaudiuꝫ quod trahit ex ſardio.
Sic ⁊ fides hui⁹ articuli accendit ani-
mos ſanctoꝝ patrũ in limbo cuꝫ illuc
xpc deſcendit liberans vinctos de lacu
in quo nõ erat aqua ⁊ hoc in ſanguine
teſtamenti vt patet zacharie. ix. Vere
magnũ gaudiũ illoꝝ fuit cum btificati
fuerũt in viſiõe deitatꝭ ⁊ btã captiuita-
te ducti a miſerabili captiuitate infer-
ni. Accẽdit etiã aĩos diſcipuloꝝ ⁊ ſctã-

rum mulierū xp̄s reſurgens. q̄r gaviſi ſunt diſcipuli viſo dn̄o Joh.xx. Om̄es etiā fideles in fide hui⁹ articuli iocundant̄ ꝯtemplantes ptātem inferoꝝ nō potuiſſe reſiſtere ſaluatori deſcendenti nec ptātem nature eidē reſurgēte gaudentq; ſperantes reſurgere. q̄r xp̄s reſurrexit. Item p̄dictus lapis tricolor ē ſubtus niger medio candid⁹ ſuperi⁹ rubeus. Et hic ſolus lapis p̄cioſus in ſignando nihil cere auellit p q̄ð moraliter quinta virt⁹ que eſt ſanctoꝝ patientia figurat̄ p quā ab inferioribus. id eſt a mūdanis hominib⁹ in deſpectu ſunt nigri ꝫ in medio ſcʒ in corde ſuo cādore ꝯſcientie ſunt lucidi ꝛ ardore martyrij quo citi⁹ ad ſupiora ꝑueniant ſunt rubei. Hec etiā virtus nihil auellit. q̄a ſuis ꝑſecutoribus plene ꝛ ex toto corde remittit ſciēs q̄ð dicit dn̄s Luce.vj. dimittite ꝛ dimittet̄ vobis ꝛ Eccl.xxviij. relique primo nocenti te. ꝛ tūc dep̄cante tibi pctā ſoluent̄ ꝛ hec virtus bene quinta dicit̄: q̄r moleſte circa quos eſt virtus paciē corpus exprimit quod quinq; ſenſib⁹ agit̄. Huic etiaʒ articlo nihil addit ſimbolū maius ad eius explicatōnem verūtñ cum dicit deſcēdit ad inferos intelligendū eſt ſm animaʒ diuinitati ꝯiunctam corpe in ſepulcro manente etiaʒ diuinitati ꝯiuncto. quia q̄ð ſemel aſſumpſit nunq̄ dimiſit ſec⁹ eſt de toto reſultante ex corpe ꝛ ex anima quia ꝓpter eoꝝ ſepatōnem xp̄us in triduo nō fuit hō ſm doctoꝝ ꝯcordiaʒ in tercio ſniarū et q̄r nullus error circa hoc fuerat exort⁹. Ideo in ſimbolo cū dicit̄ deſcendit ad inferos nō fuit explicatum ſm animā. Sed oritur hic difficultas. q̄r non videt̄ hic eſſe articulus fidei cū iohannes baptiſta de h̄ dubitauerit. dubitare aūt de articulis fidei infidelitas eſt. Cū ergo ꝯſtat ipſum fuiſſe fidelem ꝛ ſanctum ꝛ de hoc dubitauerit videt̄ ꝙ non ſit articulus fidei. ꝙ autem dubitauerat patet per gloſam ſup illud Math.xj. tu es qui ventur⁹ es dicit ibi glo. cū ab herode ſim occidendus ꝛ ad inferna deſcenſur⁹ debeo te nunciare inferis ſicut te nunciaui ſuperis an ꝯueniat filiū mori an aliuʒ ad ſacramentum miſſurus es. Ad hoc reſpondet alexāder ibi ſupra ꝙ ē dubitatio infidelitatis qua nō dubitauit Johannes ꝛ eſt dubitatio pietatꝭ ꝛ ſic dubitauit iohannes querens ex amore et pietate tu es qui ventur⁹ es licet nō dubitaret ſicut mater videns filiū mortuum dicit es ne mortu⁹ fili mi. ꝛ hoc eſt q̄ð dicit glo. nō fide ſed pietate dubitauit. Criſoſtom⁹ ꝙ nō ꝑ ſe ſed ꝓ diſcipulis queſiuit. Huic articulo nō concordat machomet⁹ q̄r cum nō ꝯcedat chriſtum mortuū fuiſſe ſed aliuʒ ſibi ſilem vt dictū ē in articulo p̄cedēti. Ideo negat eum deſcendiſſe ad inferos ꝛ reſurrexiſſe tercia die.

De ſexto articulo ꝛ de proprietatibus ſardij.

Sextus articul⁹ eſt. Aſcendit ad ad celū ſedet ad dexterā dei patris om̄ipotentis. Hūc appoſuit in ſimbolo beat⁹ Jacob⁹ minor. Hic articul⁹ fidei eſt ſextū fundamentuʒ ciuitatis hieruſalē ſupne figurat⁹ p ſextū lapidem p̄cioſum q̄ dicit̄ Sardi⁹ cui⁹ virt⁹ mirabilis eſt ꝙ gaudiū accendit ꝛ pellit timorē ac etiā ingenium acuit talis eſt fides hui⁹ articuli q̄r xp̄i diſcipuli ex hac fide amore accenſi timore excuſſo ꝛ ingenio illuminato hāc veritatem vbilibet p̄dicauerūt. Et ideo p hūc ſextū lapidē optime figurat̄ ſexta virt⁹ ſanctorum que eſt conſtantia martirij. Hic eñ lapis ſm yſidoꝝ eſt intergemmas viliſſima ꝛ rubrum ſpiſſumq; habet colorem ꝛ ideo bene martyrū conſtantia per hunc ſignat̄. quia ipſi quaſi viliſſimi a mundo reputant̄. Ipſiq; a

deo tanq̄ȝ infirmi mundi electi qq̄ȝ for‑ tia ꝯfundenda facti rubri fluuio ſang‑ uine laureis dicantur bene fulgidis. Et ne mirum q2 lauerūt ſtolas ſuas i ſan‑ guine agni Apoca. vij. Et bū ſexta vir‑ tus hec ponit q2 prim⁹ homo ſexta die format⁹ eadem die peccauit et eadem die d̄ paradiſo eiectus eſt. et xp̄s ſexta era‑ te venit et ſexta die martyriū ſua paſſio ne cōſecrauit. Huic articulo nihil ad‑ dit ſimbolū maius. Sed occurrunt hic tres difficultates quarum prima ē ſm quam naturam aſcendit xp̄s in celum Rn̄detur q ſi li ſm deſignet conditiōem aſcendentis ſic aſcendit ſm q homo ſi ue ſm naturam humanā q̄ loco conti‑ netur et motui ſubijci pōt nō aūt aſcēdit ſm naturā diuinā que eſt altior vniuer ſis et eſt immobilis et illocabilis. Si au tem deſignet cauſam aſcenſionis aſcē‑ dit nō ſm q homo ſed ſm q deus qui aſcendit ex virtute diuinitatis ſed non humanitatis. Unde Aug. in ſermone de aſcenſione de noſtro fuit q fili⁹ dei in cruce pependit de ſuo q aſcēdit. A‑ ſcendit aūt xp̄c ad ſummā partem celi ſupmi. q2 cum ſit nobiliſſimū locatum debet eſſe in nobiliſſimo loco qui ē ſu‑ perior locus celi ſummi et ſic intelligi debet iſtud pſ. lxvij: Aſcendit ſup celū celi et illud ad Ephe. iiij. Aſcendit ſup oīs celos nō tantū aūt aſcendit corp⁹ xp̄i ſup omnē craturā corpalem ſȝ etiaȝ ſup omnē ſpūalem q2 ꝓpter dignitateȝ vnionis eas oīs excellit ad Epheſi. j. Conſtituit illū ſup oēm principatuȝ et ptātem et ſup oē nomē qđ noiatur in h̄ ſeculo ſiue in futuro pōt etiā exponi q xp̄c aſcendit in celū ſm glo. ad Ephe. iiij. qui deſcendit ipſe eſt qui aſcendit i gloriam ad equalitatem patris ſm di‑ uinitatem non in re: ſed in noticia. tūc eīn innotuit hominib⁹ eum equaleȝ eſ‑ ſe patri. Et ſi queras vtrum xp̄c ſm q homo in loco ſupradicto reſideat: ita q nunq̄ȝ alibi ad modicū temp⁹ ſe trāſ ferat. Dico q nō ē aſſerendum ſm Ri‑ chardū cum poſt eius aſcenſum narre tur aliq̄ modo apparuiſſe aliquibus in hac vita nec apparet aliqua ratō vrgēs q nunq̄ȝ ad aliā partem celi ſe transfe‑ rat. pie etiam credi pōt q xp̄us in celo nullum habeat retro ſe ſed omnes ele cti reſpiciūt in faciem eius. Scđa diffi cultas eſt quid per dexteraȝ intelligitur. Dicendū q p dextram intelligitur gloria vel honor deitatis ſm damaſcenū l. iiij vel beatitudo patris ſm Auguſtinum in libro de ſimbolo ſm illud pſ. dele‑ ctatōnes eius in dextris vel iudiciaria ptās ſm Auguſtinuȝ in quodam ſer‑ mone de ſimbolo Seſſio vero ſm au‑ guſtinum ibidem deſignat vel habita‑ tionem ſiue quietem vel regiā vel iudi ciariam ptātem. Si igitur ſi li ſm deſi gnat conditionem nature xp̄us ſm q deus ſedet ad dextram patris. id eſt in equalitate patris. Scđm autem q ho‑ mo ſedet ad dextram patris. id eſt i po tioribus bonis patris p̄ ceteris creatu‑ ris. id eſt in maiori beatitudine habēs iudiciariā ptātem. Si vo deſignat vni tatem ſuppoſiti ſic etiam ſm q homo ſedet ad dextram patris ſm equalita‑ tem honoris ſcilicet inquantum in eo‑ dem honore venerantur filium dei cum natura aſſumpta. Ex p̄dictis patet q q̄ cunq̄ȝ p̄dictorum modoruȝ ſumatur ſedere ad dexteram ſignificat habere beatitu‑ dineȝ quandā demonſtratiua ptāte qđ nulli alij nec angelo nec hoī ꝯuenit ni‑ ſi ſoli xp̄o. Uñ ad hebreos .j. Ad queȝ aliq̄n dixit angelorum ſede ad dextrā me‑ is. id eſt ſm gloriā in potiorib⁹ bonis. pōt tamen dici q oīs ſanct⁹ q̄ eſt in bti‑ tudine eſt conſtitutus ad dextram dei ſm illud Math. xxv. ſtatuit oues a de xtris. Tercia difficultas eſt vtrum poſ ſet dici p̄rem ſedere ad dextrā filij. Rn̄‑ detur q non li ad denotat cū pſonali di‑

ſtinctione ordinem originis fili⁹ autem et ſpūs originant a pre et nō eſt ecōuerſo. Sꝫ et ſpūſſanct⁹ pōt ꝓprie dici ſedē ad dexterā pr̄is vel filij licet ſm quendaꝫ appropriatōꝫ attribuat filiō cui approꝑiat eq̄litas. Vñ aug. dicit ꝙ in patre eſt vnitas: in filio eq̄litas: in ſpūſancto vnitatis eq̄litatiſq̄ ꝯnectio. Predicto articulo ꝯcordat machomet⁹. q2 concedit ꝙ ihs xps aſcendit ad celos in corpore et aīa vt patet in alchorano azoara. iij. nō eſt rei veritas ꝙ mortu⁹ fuit ſꝫ de⁹ eum aſſumpſit ſibi. Sed diſcordat in hoc. ſ. in ſeſſione. ſ. ad dexterā patris cum aſſerat ipſum collocatū in primo celo et ibi ſedentē ī altiori ſede q̄ iohes baptiſta. Hos etiam duos narrat ſe vidiſſe in p̄dicto celo primo cū ipſe aſcēdit et viſitaret deum et quō ſecū locut⁹ eſt: vt ptꝫ in libro qui dicit ſcala Machometi diſtinctōne. xij. de quo dictuꝫ eſt ſupra ꝯſideratōne. iiij. cum de fundamento legis Machometi inquirebatur.

De ſeptimo articulo et de natura criſoliti.

Septim⁹ articul⁹ eſt. Et inde venturus eſt iudicare viuos et mortuos. Hūc appoſuit in ſimbolo beat⁹ philippus. Et hic articul⁹ fidei eſt ſeptimū fundamentū ciuitatis hieruſalem ſupne figurat⁹ p ſeptimū lapidem p̄cioſum q̄ dicit criſolit⁹. cui⁹ virtutes inter ceteras mirabiles ſūt ꝙ cōfortat intellectū et p ꝯñs naturā humanā diſtinctā ab alijs aīalibus p intellectū vt dicit primo metha. et pellit timores nocturnos. q2 fugit fantaſmata. ſic et fides hui⁹ articuli ꝯfortat intellectuꝫ in cognitōne iuſticie diuine finalit adimplende p xp̄m q2 pr̄ oēm iudiciū dedit filio Joh. v. Pellit etiam timores nocturnos. q2 facit hoīes patos ad iudiciū illi⁹ diei ſub eundē ne pp ei⁹ cōſideratōneꝫ peant cū fantaſmatib⁹ infernalib⁹ qō p̄uidens xp̄c dicit Math. xxiiij. Jō et vos eſtote pati. q2 q̄ hora non putatis filius hominis venturus ē. Et q2 p̄dict⁹ lapis auro ſimilis eſt cū marini coloris ſimilitudine vt dicit yſidor⁹ et ſicut dicit hic gloſa videtur ſcintillas emittere ita vt ſub aqua ad oculum ſolis ſtella aurea. videatur dictus acriſis qō eſt aurum. Jdeo optime p eum pōt intelligi ſeptima virtus ſanctoꝝ qua ſecuri puenerūt ad iudicium ſcilicet innocentia baptiſmalis. mare eñ ſignificat baptiſmū Apoca. viij. Jn cōſpectu eius tanq̄ mare vitreum vbi facti ſumus de cupro vel de plumbo auruꝫ ꝓbatum: quia de filijs ire filij gratie ad Ephe. ij. quā multi ſanctorū illeſaꝫ ſeruantes ſcintillas boni exempli alijs p exhortatōnes bonas emittūt. quibus eos ad amorē dei et ꝓximi accendūt q̄ virtus bene ponit ſeptimo loco ꝓpter dona ſpūſſancti que collata ſunt in baptiſmo. glo. tamen dicit ꝙ p auri fulgorem cum ſcintillis ſignificat p̄dicatio ſctōꝝ cū miraculis Sapie. iij. fulgebūt iuſti. ſ. p candorē baptiſmalis innocentie et tanq̄ ſcintille in arūdineto diſcurrent. Et ſi q̄ras q̄ ſunt illi viui iudicandi. cū dicit inde ventur⁹ eſt iudicare viuos et mortuos. Dico ꝙ illi q̄ in ei⁹ aduentu viui repient q̄ in momēto morient et poſtea reſurgent cū eis q̄ p̄ erant mortui. Huic articulo addit ſimboluꝫ mai⁹. Cui⁹ regni nō erit finis ſm illud Luce. j. et regni eius nō erit finis. Predicto articulo non concordat Machometus quo ad iudicium viuoꝝ et mortuoꝝ. negat eñ xp̄m iudicem venturū Sed dicit in alchorano Azohara. v. ꝙ deus liberauit chriſtuꝫ ab incredulis et ſuppoſuit eos qui ſecuti ſunt euꝫ. eis q̄ non crediderūt verbo eius vſq̄ ad diē publice reſurrectōnis et ꝙ tūc de⁹ ad ſe ipſum redditu xp̄i facto ꝯtrouerſiā ſuam atq̄ litem diſcuciet. Eſt ergo finis

ſue ſententie ibidem q ihs xpus circa tpus dei iudicij eſt moritur⁹ 7 ſicut alij hoies reſurrectur⁹ 7 q tuc de⁹ diſcuciet ꝯtrouerſiā ſuam. ſ. quis veriorā de xpo dixerit vicȝ xpiani an machomet⁹ et q tuc deus faciet iudiciū ꝯtra incredulos 7 dabit beneficia fidelib⁹. Alibi tamen in alchorano tractando ſupra die mortis. ac ſup diem qua viuens miſſurus eſt tenet deum eſſe venturuȝ ante diem iudicij annis. xl.

De octauo articulo et de proprietatibus berilli.

Octauus articulus fidei eſt. Credo in ſpmſanctū. Hūc appoſuit in ſimbolo beat⁹ bartholomeus. Et hic articulus eſt octauū fundamentū ciuitatis hieruſalem ſupne figuratus p octauū lapidem pcioſum q dicit berill⁹ cui⁹ virtutes mirabiles ſunt q ꝯtraſlites inuictū reddit 7 mitem facit atq benignū ſic 7 fides hui⁹ articuli qs em fecit ſamſonē inuictuȝ a leone niſi ſpūſanct⁹: vt patet iudicum. xiiij. Irruit ſpūs dñi in ſamſon. 7 lacerauit leonē qs nō erit vict⁹ a dyabolo mūdo 7 carne niſi fidē hui⁹ articli habuerit ps. cxxxviij. Quo ibo a ſpū tuo 7 quo a facie tua fugiā. q̄ſi dicat vbicūq fuero victus ero a ſpiritusctō p fidem diuiſus. Quis fecit inuictos aplos agnos xpi ꝯtra innumerabiles lupos iudeos gentiles 7 tyrannos niſi ſpūſanct⁹: anteq̄ em accipent ſpmſctm clauſi erant timidi 7 quaſi victi. Sed repleti ſpūſancto p fidem 7 amorē effecti ſunt omniū lupoꝝ iudeoꝝ gentiliuȝ tyrannoꝝ victores vt patet ex actib⁹ aploꝝ 7 geſt oim martyrū. Fides etiam hui⁹ articuli facit hoiem mitem 7 benignū quia ſpūs ſanctus bon⁹ 7 ſuauis eſt atq benign⁹ vt patet Sapientie primo 7. xij. tales efficit. 7 efficit ſpiritusſanct⁹ credentes intm vt nō ſolū mites 7 benigni aſſerātur: ſed etiā filij dei. Vnde ad Roma. viij. Quicūq ſpū dei agunt hi filij dei ſunt. Item pdictus lapis gignit in iudea nomen hūs a lingua gentis ſue. ſimilis ſmaragdo ex viriditate: ſȝ tū pallore. polit autē ab indis in ſex angulare formas vt hebitudo coloris repcuſſu angeloꝝ excitet. Aliter polit⁹ nō habet fulgorē. 7 ſignificat octauā virtutē q̄ eſt ſanctoꝝ vita actiua in q ſeruat viror gratie ſȝ tū cū pallore 7 hec exercert nō pōt ſine aliquo venialiū obfuſcatōne: ſȝ p ſex opa miſericordie quib⁹ inſudant ex charitate ſpūſancti calorem recipiūt. q2 in fructu recōpenſat limpidoye Gen. xxj. 7 bene ponit octauo loco quia iſti mercedē hic nō recipiūt: ſȝ expectant in octaua reſurrectōne fm cōſilium dñi Lu. xiiij. Cum facies ꝯuiuium voca paupes debiles cleudos 7 cecos 7 beatus eris. q2 non habent retribuere tibi. retribuet em tibi in reſurrectione iuſtoꝝ. pdictum articulum ſcil. 7 cet Credo in ſpmſanctum exponit ſimbolum maius ardens dñm 7 viuificātem qui ex patre filioq pcedit qui cuȝ patre 7 filio ſimul adorat 7 conglorificatur q locutus eſt p pphas vbi exprimunt hec de ſpūſancto primo poteſtas ibi dominū. ſcdo bonitas ibi 7 viuificātem Ioh. vj. ſpūs eſt q viuificat ex q ſequit q qui caret ſpūſancto mortu⁹ eſt. Ex hoc trahit auctas Aug. xiij. d ciui. dei. ca. ij. ſicut anima eſt vita corpis ita deus eſt vita anime. Tercio diſtinctio pſonalis ibi q ex patre filioq procedit Quarto equalitas ibi qui cum patre 7 filio ſimul adorat 7 conglorificat. Et p hec. iiij. pdicta excludit hereſis euticis 7 neſtorij qui dixerūt ſpmſanctum eſſe ſeruum patris 7 filij 7 q dicit filioq addiderūt latini ppter errorē grecoꝝ Quinto exprimit doctrina ibi q locutus ē p pphas ꝯ errorē qrundā q dixert q pphe locuti ſunt ſicut phanatici: vt

montan⁹ ꝛ quidã ꝛ alij. Cum pdicto articulo ꝯcordat machomet⁹ in alchorano vbi dicit. misit deus spm̄ sctm̄ suum sup nuncios suos et sup credentes i eū discordat tñ in hoc ꝙ nõ credit spiritū sanctū esse deū nec terciam in trinitate ꝑsonã sed flatum dei vt dicet in quinta consideratõne.

De nono articulo et proprietatibus topasij :

Nonus articulus fidei ē. Credo sanctã ecclesiã catholicã ꝛ ē sensus. Credo in spm̄sctm̄ facientē sanctã siue sanctificantē ecclesiã catholicã. i. vniuersalem. Hūc apposuit simbolo beat⁹ Mathe⁹. Et hic articul⁹ est nonū fundamentū ciuitatis ir̄lm supne figurat⁹ ꝑ nonū lapidem ꝑciosū ꝗ dicit topasi⁹. Hic lapis valet ꝯtra irã ꝛ ꝯtra lunaticã passionē ꝗ freqnter per demones iratos excitant vel augmentant. Expertū est etiã de eo ꝙ si mittat in aquã bulientē ita eã defluere facit ꝙ statim manu immissa extrahit. Sic fides pdicti articuli ardorē furie demonum ꝛ tyrannoꝝ hereticoꝝ ꝛ quorūcunqꝫ ꝑsecutorũ subito extinguit. Ideo dixit xp̄c petro Math. xvj. Et porte inferi ñ ꝑualebūt aduersus eã. Portas inferi vocat furios demonū hereticoꝝ tyrannoꝝ ꝛ quorūcunqꝫ ꝑsecutoꝝ ꝗ ꝑualere nõ psit cõtra fidem ecclesie catholice fides hui⁹ articuli facit oleū ardens defluere intm̄ ꝙ Johes euangelista missus in doliū ardentis olei nõ adust⁹ ꝫ illesus exiuit. Item hic lapis fm Isidoꝝ est oīm calore resplendens. et fm glo. supra ca. iiij. Exo. quis sit oīm coloꝝ maxime tñ est aurei ꝛ dicit topasium quasi topadiū. i. oīm coloꝝ a pan qd est totū fm glo. Hic duos maxime hꝫ colores. s. aureū ethereū cū splendore solis tangit oīm gemmaꝝ claritates supat ꝛ in aspectū suū singulariter prouocat aspicientes quē si post obscuras sido relinqs nature sue clarior ē ꝛ nihil clari⁹ ē regib⁹ inter diuitias ꝗ ꝗ clarior est eo pciosior ē. Etiã oīm gemmaꝝ amplissima est ꝑ hãc ꝗ significat nona virtus sanctoꝝ ꝗ est vita ꝯtemplatiua hec ex charitate est aurea ꝛ ex dulcedine etherea vbi de⁹ limpidi⁹ videt quantū hō singulari⁹ trahit. ꝛ ꝗ tales sūt se honorib⁹ icti poliunt obscurant. qꝛ turbãtur ergo plurima sicut martha cū vnū nõ teneant qd necessariū est sicut Maria Lu. x. iiij. ꝙ aūt hic lapis oīm colore resplēdet h̄ est ꝙ ꝗ tales sunt oīm virtutum lucē gerunt ad exemplū tabernaculi qd eis monstratū est in mõte Exo. xxv. oīa fac fm exemplū qd tibi monstratū est in monte. Hec ē gemmaꝝ latissima qꝛ maxie cor dilatãt ꝛ hñ nono loco ponit qꝛ ꝗ tales sūt angelis ꝗ sūt nouem ordines ꝑ modulo suo in dei contemplatiõe assistant de qb⁹ dr̄ Math. xix. Angeli eoꝝ sp vident faciē pris loco pdicti articuli sctãm eccliam simbolum mai⁹. Et vnã sctãm catholicam et aplicam eccliam vbi ponunt duo effectus generales spūssancti. Prim⁹ est vnitas intellectuū in fide. Scd̃s ē affectuū vnitas in charitate ꝗ due vnitates notant cum dicit. Et in vnam sanctã catholicam vnam in fide et charitate catholica enim grece idem est ꝙ vniuersalis. apostolicam dicit. id est super aploꝝ fidem fundatã. Huic articulo machometus nõ ꝯcordat quia cum neget fidem catholicam negabit ꝛ vnitatem fideliū in fide ꝛ charitate que ē ecclesia catholica ꝛ apostolica cui⁹ signū est quia affirmauit suis sequacib⁹ principatum tenere non posse nisi a christianorum fide omnino diuerterent vt patuit supra consideratõne secunda in secundo puncto.

De decimo articulo ꝛ proprietate crisoprassus

DEcimus articulus eſt. Credo ſā
ctoꝝ ꝯmunionē peccatoꝝ remiſ
ſionē ⁊ eſt ſenſus. Credo in ſpi
ritūſanctū facientē ſanctā ſiue ſanctifi
cantē eccleſiā in qua eſt ꝯmunio ſctōꝝ
⁊ r̄miſſio peccatoꝝ. Hūc appoſuit ſim
bolo beatꝰ ſymon chananeꝰ. Et hic ar
ticulus eſt decimū fundamentū ciui
tatis hiertm̄ ſupne figuratꝰ ꝑ decimū la
pidem ꝓcioſum q̄ dicit̄ criſop͛aſſus cꝰ
virtꝰ eſt ꝙ valet ꝯtra lep͛ā ꝙ nō ſolum
pctā carnis ꝫ etiā aīe deſiccāt ſic ⁊ fides
huiꝰ articuli valet ꝯ lep͛ā pctōꝝ carnis
⁊ aīe q̄ ꝓcipue in ſacramentis baptiſmi
⁊ pnīe auferunt̄. Hic lapis ſm̄ yſidoꝝ
xvj. ethimo. eſt i colore quaſi ſit ex ſuc
co porri coangulatꝰ hn̄s auri guttas i
termicātes ꝓpter q̄s tale nomē accepit
q꞉ criſos auru ſonat in greco et multaꝫ
ſilitudinē hꝫ cum criſolito et ſignificat̄
ꝑ eā decima virtꝰ ſctōꝝ q̄ eſt deſideriuꝫ
celeſtis patrie ⁊ hoc ꝑ coloreꝫ. ꝑpeſſio
ꝯo tribulationū ꝑ auꝛū ⁊ quanto pluſ
ſcti patiunt̄ ꝓpter deū plus accendit̄ ⁊
inflamat̄ eoꝝ deſideriū. q꞉ vt dic̄ greg.
ꝙ flatus carboni hec tribulatio chari
tati. Et bn̄ decimo loco ponit̄ ꝓpter ob
ſeruantiā decalogi: vel q꞉ iſti feſtinant
venire ad decimū ordinē angeloꝝ qui
eſt ex hoibus reparandꝰ ⁊ dicit̄ decimus
ordo cecidiſſe nō q꞉ fuerūt vnq̄ꝫ decem
ordines: ꝫ q꞉ tot de diuerſis agminibꝰ
ceciderūt ꝙ poſſunt facere vnū ordinē
loco ꝓdicti articuli dicit ſimbolū ma
ius. Confiteor vnū baptiſma in remiſ
ſionē pctōꝝ Joh̄. iij. Niſi q̄s renatꝰ fu
erit ex aqua ⁊ ſpūſancto nō pōt introi
re in regnū dei. Nota ꝙ baptiſmꝰ dari
pōt ab oībus in neceſſitate. Jdeo fit
magis mētio de eo q̄ꝫ de alio ſacramē
to in ſimbolo fidei qd̄ ꝑtinet ad oēs
nec fit hic mentio d̄ ꝯmunione ſancto
rum quia intelligit̄ per hoc ꝙ ibi dicit̄
vnam. Vna eīm eccleſia nō tantū fide
⁊ charitate ſed etiā ſacramentoꝝ parti
cipatōne q̄ eſt ꝯmunio ſanctoꝝ. Vnde
ad hūc articulū reducit̄ fides de ſacra
mentis quia in eis cōicant fideles ⁊ ſꝫ
inſtrumenta ſanctificandi ⁊ ex ꝯſequē
ti peccata remittendi. Jtem notanter
dicit̄ vnum baptiſma ꝓpter hereticos
qui dicūt quotiens homo peccat bap
tiſmum debere repeti ꝯtra quos apo
ſtolus ad Eph̄. iiij. vna fides vnū bap
tiſma. Huic articulo nō cōcordat ma
chometus quia remiſſionē peccatoruꝫ
nō ponit ꝑ ſacrā eccleſie: ꝫ ꝑ hoc ꝙ q̄s
dicit ⁊ ꝯfitet̄ nō eſt deus niſi deꝰ ⁊ ma
chometus eſt eius nuncius. Affirmāt
etiā ſaraceni ſolam corꝑis ablutionem
ꝑ aquā factam ſufficere ad peccati re
miſſionem ſine ꝯtritōne ⁊ ꝯfeſſione et
ꝯfeſſione. negant etiam vnum baptiſ
ma: ſed multiplicant baptiſmata ſua:
vt dicetur infra.

De vndecimo articulo ⁊ pro prietatibus iacincti.

Vndecimꝰ articulus eſt. Credo
carnis reſurrectōnem. Hūc ap
poſuit in ſimbolo beatꝰ iudas
thateus. Et hic articulꝰ eſt vndecimuꝫ
fundamentū ciuitatis hieruſalem ſuꝑ
ne figuratus per vndecimum lapideꝫ
ꝓcioſum qui dicit̄ iacinctꝰ cuiꝰ virtꝰ eſt
ꝙ dat membris vigorē ⁊ ſalutiferū fa
cit saporē ⁊ contra peſtiferos regiones
ꝓuocat etiā ſomnū ꝓpter ſuā frigidam
complexionem ⁊ valet contra toxicū.
Sic ⁊ fides huiꝰ articuli dat membris
vigorem cum propter fidem future re
ſurrectōnis fortiſſimi facti milites xp̄i
vicerant regna ⁊ crudeliſſima tormen
ta quaſi ſuauiſſimos ſapores guſtaue
rūt quietū ſomnū accipientes quē de
us dat dilectis ſuis. Valet etiā contra
oē dyabolicum toxicū hereticoꝝ alt
am vitam ⁊ reſurrectōnem negancīuꝫ
Hic lapis ſm̄ yſid. ceruleum hꝫ colo
rem ⁊ ille optimꝰ ē qui nec rarꝰ eſt nec
denſitate obtuſus ꝫ vtroq̄ꝫ temꝑamēto

luce purpuraq; refulgens. Hic aūt nō lucet eq̄liter sereno em̄ ꝑspicu⁹ ḡtus eſt nubilo corā oculis euaneſcit atq; marceſſit in os miſſus frigid⁹ eſt in ſcupltu ris duriſſimis nec tñ invict⁹. Naz adamante ſcribit, ⁊ ſignat. et ꝑ hoc ſignificat vndecima virt⁹ ſctōꝝ q̄ eſt eorū diſcretio ⁊ ꝯpaſſio q̄ ſcōm deū oib⁹ et in oibus ſe ꝯformāt vt om̄s lucrifaciant. Vn̄ paulus ꝑdicās fidē reſurrectōnis dicit. j. ad Coꝝ. ix. omīa om̄ib⁹ fact⁹ ſu; vt oēs lucrifacerē. Et ad Ro. xij. Gaudere cū gaudētib⁹ flere cū flentibus ſignificat em̄ circūſpectionē ꝑdicatoꝝ q̄ attendūt quid ⁊ quib⁹ eſt ꝑdicandu; vt maioꝛib⁹ moloꝛa ⁊ puulos lacte potēt minoꝝ. Hūc articulū explicat ſimbolum mai⁹ cum dicit. Et expecto reſurrectionem mortuoꝝ ⁊ ſm Alexandrum in fine ſui tercij eſt congruus ordo. Nam remiſſio peccatoꝝ eſt reſurrectio anime q̄ ē reſurrectio pr̄ia. Ad iſtā ſo ſequit̄ reſurrectio corpis glorioſa i bonis q̄ eſt reſurrectio ſcd̄a ſicut dicit ad Ro. viij. Scim⁹ q̄m ſi ſpirit⁹ ei⁹ qui ſuſcitauit ihm inhabitat corpa noſtra reſuſcitabit ⁊ nos ꝑpter inhabitantem ſpm̄ ⁊c. tene tñ qd̄ dicit apl's. j. Coꝝ. xv. om̄s quidem reſurgem⁹ ⁊c. Huic articulo ꝯcordat machomet⁹. Vn̄ dicit in alchoꝛano deus viuificabit moꝛtuos ⁊ ꝯſurgent exn̄tes in ſepulchris ſine dubio. Scd̄a hoꝛa qua venerit q̄ aūt his contradixerint in die iudicij punitōne ignea eoꝝ puniet. Hoc eſt vnū ꝙ i ſua fide magis roboꝛat vtz Azoara. xiiij. ꝙ q̄ impūgnauerit dicta ſua in die iudicij deus iudicabit eum. ſimiliter Azoara xxj. q̄ cū aliquo dicta ſua diſputare voluerit ꝙ dicat deus nouit facta veſtra: qui in die iudicij iudicaturus eſt vos. Dicit etiam azoara. xxiij. ꝙ in die iudicij clamabūt mali dicentes quis hui⁹ ꝓphete noticiam habuerat in via ⁊ iaz qui nunq̄ fuiſſet nominatus nec nat⁹ ⁊ etiam ꝙ demones acriter puniēt eos ⁊ ꝙ dicet machmet deo iam domie populus iſte me⁹ recta facie alchoꝛanum recipere ꝯpterauit.

De duodecimo articulo et proprietatibus ametiſti.

Dodecim⁹ ⁊ vltim⁹ articul⁹ eſt

d vitam eternam amen. Et ē ſenſus. Credo ꝙ deus reſuſcitabit nos et dabit bonis vitam eternā. Hūc appoſuit ſimbolo beatus mathias. Et hic articulus eſt. xij. fundamentum et vltimū ciuitatis hieruſalez ſupne. figuratus ꝑ. xij. lapidem ꝑcioſum qui dicitur ametiſtus. Cui⁹ virtutes mirabiles ſunt ꝙ facit homines vigillem ⁊ repellit malam cogitatōnem ⁊ vt dicit Aaron ꝙ valet ꝯtra ebꝛietatem. Sic et fides hui⁹ articuli facit hominē vigilem vt in tremendo iudicio finali de factis dictis ⁊ cogitatōnib⁹ ſuis poſſit reddere ratōnem ⁊ ſic vita ꝑfrui eterna. Pre dictus lapis ſm yſidoꝝ inter purpureas gemmas principatū tenet purpureus eſt ꝑmixto violato coloꝛe et q̄ſi roſe nitoꝛe ⁊ leuiter quaſdaz flamulas fundens nō ex toto igneū ſed vini coloꝛez habens ⁊ eſt ſculpturū facilis. ꝑ hunc ſignificat duodecima virtus ſanctoꝛū que eſt humilitas ⁊ ꝯtemptus mundi cū deſiderio tñ martyrij. ſic fuit in confeſſoꝛibus quoꝝ multi nō defuerūt martyrio ſed martyrium defuit eis. ſicut legitur de beato Martino. quia ſi martir non fuit palmaz tamen martyrij nō amiſit. et de beato Franciſco canit eccleſia. O martyr deſiderio ⁊c. Vn̄ ſancti infundunt flamulas conſolationis et viſitationis infirmoꝛum viduarū et pupilloꝛū et largitionis elemoſynaꝛu; quibus inflamant alios ad amoꝛē xp̄i de pꝛimo yſaie. lxj. vt conſolarer om̄es lugentes et ponerem ꝯſolatōez lugentib⁹ ſyon de ſecundo Jacobi ꝑ religio

munda et immaculata hec eſt viſitare pupillos ꝛ viduas in tribulatõne eoꝝ ꝛ immaculatũ ſe cuſtodire ab h̄ ſeclo. De.iij. Luce.xj. Date elemoſinã ꝛ oia munda ſunt vobis. Vel ſm glo. flammule ſignificãt ỽtutẽ illã q̃ ꝑ inimicꝭ orat̃ q̃ eſt virtus ỽtutũ celoꝝ varietas ỽtutũ multiplicitas Math.vj. Orate ꝑ ꝑſequentibꝰ ꝛ calũniantibꝰ vos. ꝛ bene vltimo loco ponit̃ q2 hũilitas ẽ cuſtodia oĩm ỽtutũ. Dicit eñ Grego. ꝙ q̃ ceteras ỽtutes ſine hũilitate cõgregat q̃ſi puluerẽ in ventũ portat. Vñ ꝛ paulus q̃ interp̄tat̃ modicus.ſ. hũilis. thronuȝ.xij. meruit poſſidere.ſ. in vita eterna. loco dicti articuli dicit ſymbolum maiꝰ. Et vitã venturi ſeculi. Ex q̃ deꝰ tanq̃ iuſtꝰ iudex remunerabit bonos vita eterna ꝯſequẽs ẽ ꝙ etiã reprobos puniet pena et̃na. Et iõ nõ ponit ſpecialẽ articulũ de punitione maloꝝ Hec eñ eſt natura oppoſitoꝝ vt vno dicto intelligat̃ reliquũ. Huic articlo ꝯcordat machometus ꝛ diſcordat in h̄ q2 ꝓmitet̃ bonos ibidẽ corpales delicias obtinere. Dicit eñ in Alchorano q̃ in me crediderit i hortos eos pulcherrimos mittã vbi aq̃ decurrũt placide et vbi abſq3 labore requieſcent. nubẽt etiaȝ limpidiſſima nuptõne. Et iteꝝ dicit ꝙ dabit eis riuos lacteos ſine saporis alteratione et claꝝ mel vinũq3 ſapidiſſimũ. alibi etiã dicit in Alchorano ꝙ ibi pãnis ſericis induent̃ ornati monilibꝰ aureis atq3 armillis p̄cioſis. Dicit etiã ibi ꝙ hẽbũt ſedes ꝑpetuas ꝛ ꝙ ꝓteget eos arboꝝ vmbra nec frigore affligentur nec calore. oĩm fructuũ oĩm ciboꝝ veſcent̃ generibꝰ quicq̃d appetitꝰ cuiq3 ſuggeſſerit corã ſe ꝯfeſtim inuenient. accubabunt in delicijs ꝛ ãgeli pincernarum miniſterio inter eos cũ vaſis aureis ꝛ argẽteis deambulabũt in aureiſ lac. in argenteis vinũ afferẽtes ꝛ dicentes comedite ꝛ bibite in omni leticia ꝛ q̃d vobis deꝰ ꝓmiſit ecce completũ eſt iungent̃ ỽginibus quas nec humanꝰ nec dyabolicus violauit ꝯtactus iacincti coralli q̃ ſplendore formaq3 preſtantioribus. Hec bona repromittit Machometus ſuis credentibꝰ ꝓ vita eterna. Quõ ãt finalis beatitudo vite eterne nõ ꝯſiſtit in cibo tali nec etiã i alijs corpalibꝰ oñdet̃ infra ꝯſideratõe octaua articulo.v. Et notanduȝ h̄ finaliter eſt cauſa ꝙ q̃re machometus cõceſſit aliq̃s articulos fidei xp̄iane ꝛ aliquos negauit cũ iudeis cautela fuit vt quõ in aliq̃bus loq̄ret̃ ꝯ xp̄ianos hebreoꝝ rõnibus iuuaret̃ ſiĩr cũ loq̄ret̃ ꝯ iudeos iuuaret̃ argumẽtꝭ fidei orthodoxe.

De diſcordia machometi in preceptis.

Non ſolũ i articulis fidei diſcrepat machometus a xp̄ianis ſ3 etiam in preceptꝭ ꝛ cerimonijs Licet ergo in preſenti libro annotare precepta machometi et eoꝝ naturam vt habita eoꝝ clara noticia euidenter pateat cuilibet intelligenti q̃ irrationabiliter ſe obligant ſarraceni obediẽtie talis legis.

De diſcordia in orationibꝰ.

Primũ preceptum machometi eſt ꝙ quinquies tantum in die ſarraceni orent. Vñ ãt habuit hunc numeꝝ orandi quinariũ patuit ſupra conſideratione quarta. In illa fatua viſione ſ3 tñ vt veritatẽ dicamus hoc vtiq3 machometus ideo precepit q2 conſilio doctoꝝ ſuoꝝ mediatricem inter iudeoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ legeȝ effici voluit ſuã non ꝓbitatis ſue neq3 adiutorio dei. Judei enim ſm legẽ ter in die orant. criſtiani ỽo ſepties. ſ3 iſte nec ter nec ſepties ſ3 quinquies orando terminum inter vtrunq3 poſuit.

De precepto machometi i locutionibꝰ ſuis anteq3 orent.

C

SEcundũ ꝑceptũ machometi ē
ꝙ anteq̃ orant vt ꝑfectã mun
diciam habent culum veretrũ
manus brachia os aures nares oc'los
capillos decẽtiſſime ad vltimũ pedes
lauant qđ precipit fieri poſt coitum et
egeſtionem niſi fuerint egroti vel in iti
nere. Et ſi forte ſit eis impoſſibile aquã
reperire tunc precipit eos mũdare pul
uere terre munde quaſi aqua tergen
do quam ablutionẽ ꝑcipit etiam fieri
modo verſo ſꝫ talis ablutio membrorũ
nõ ptinet ad orõnem. Ad orõnẽ qui
dem ptinet mundari intrinſec' non ex
trinſecus. Mũdicia aũt de ablutõe mẽ
brorũ ptinebat cultoribus ſtelle venerꝭ
qui volentes eam orare ad modum fe
mine ſe aptabant ora ⁊ oculos tingen
tes quia vero punctus ſtelle veneris reꝑ
effectus eſt ideo precipit hoc. Diſcor
dat autẽ hec ablutio a baptiſmate xpi
anorum multipliciter. Primo qꝛ ba
ptiſma xpianorũ ſolũ ſemel fit. Una ē
enim fides ⁊ vnũ baptiſma ſm aplm.
Baptiſma vero ſarracenorũ multiplica
tur. Scđo qꝛ baptiſma xpianorũ nõ ſo
lum mundat corpus ſꝫ etiã aĩam cũ ſit
aqua ſpũſſancti. Baptiſma vero ſarrace
norum ſolũ ſe extendit ad ablutionẽ
membrorũ ꝓpter immũdiciã eorũ ex co
itu vꝉ egeſtione. vt patꝫ in Alchorano.

De tercio ꝑcepto machometi in preconiſatione alte vocis.

TErcium preceptũ machometi
eſt ꝙ facta ꝑdicta ablutione pu
blica voce ꝑconiſent vnũ confi
tentes deum qui nullũ vel ſimilẽ ha
beat vel equalem eiuſq̃ machometũ
eſſe ꝓphetam talẽ ꝑconiſationẽ ꝑcepit
non ideo qꝛ ɔueniebat orõni ſꝫ qꝛ aliud
nouũ nequiuit imponere ſignum.

De precepto Machometi in ieiunijs.

QUartum ꝑceptũ machometi ē
ꝙ ſarraceni in qͥlibet ãno mẽſem
integrũ ⁊ ãnũ ſemel ieiunẽt in quo
alchoranũ datũ celitus aſſerit macho
metus ieiunãtes autẽ tpe nocturno co
medant diurno abſtineãt: ita vt ab eo
diei hora q̃ nigrũ ab albo diſtinguere ꝓ
viſum poterũt filũ vſq̃ ad ſolis occa
ſum nemo comedere bibere aut vxorꝭ
ɔmixtione ſe pſumat fedare. Poſt ſo
lis aũt occaſum donec ad ſequẽtis diei
crepuſculũ ſp eis cibo ⁊ potu ꝓpriiſq̃
vxorib' pũt cuilibet liceat vti. Si aũt
infirmitatis qs fuerit ꝑgrauat' aut in
via erit ꝙdiu aut lãguoris aut itineris
durauerit tps cõcedit eis qbuſcunq̃
voluerint ⁊ veſci ſit' et vti. Sic tñ vt ꝙ
vꝉ egritudis vel vie vel neceſſitate mi
nus impleuerit poſtea emendũ quõ li
cuerit ⁊ dicũt ſarraceni ꝙ iſtud ieiuni
um ē ad reſtringendũ vicia carnis pre
ceptũ qđ eſt iniciũ pnie. Sꝫ qđ ꝓdeſt
p diẽ ieiunare ⁊ nocte ter vel quater co
medere ⁊ bonis carnib' optimiſq̃ frut
⁊ mulierib' vti h̃ nõ debilitãt ſꝫ potius
corroborãt carnẽ ⁊ incendũt ad illici
tos motus ⁊ actus.

De precepto machometi i obſeruatione paſce

QUintum preceptũ machometi
eſt ꝙ obſeruẽt paſca. Notandũ
vero ꝙ ſicut hebrei ita ⁊ iſti men
ſes ſm lunã cõputant. Unũ ⁊ paſca eo
rum qđ ipſi poſt ieiuniũ faciũt nõ ſem
per vno tpe ɔtingit. Paſca aũt ſuũ qđ
dicunt nihil aliud eſt q̃ q̃dam memo
ria vel celebratio noctis cuiuſdã q̃ eſt
in ipo mẽſe in q̃ alchoranũ deſcẽdiſſe
dicũt. In ea quippe nocte vigilãtes p ec
cleſias ſuas qs vocãt meſquitas garri
unt ſaliũt bibũt ⁊ inſaniũt diſcordant
autẽ a xpianis ⁊ iudeis qꝛ in lege mo
yſi ꝑceptum eſt obſeruari paſca in me
moriam exitus de egipto. In lege aũt

chriſti preceptum eſt obſeruare paſca
in memoriam reſurrectionis xpi. Ma
chometus aūt paſca celebrari iniūxit
in memoria arietis oſtenſi abrahe i ſa
crificiū celebrandi loco filij ſui. et cum
eorū rex celebrat iſtud paſca pcinctus
lyntheo mittit gladiū p guttur arietis
et ſtatim ſup aliqd iumentū deducitur
ad reginā. et ſi regina eū videt anteqꝫ mo
riatur aſſerūt ſe bonā fortunā conſecu
turos āno illo q̄ pñs fuit et ꝓprijs ocu-
lis vidit et narrauit. Sꝫ et p expeditio
ne paſce eorū faciūt aliā ſupſtitionem
qm̄ milites cū rege equitantes veniūt in
campū magnū et ibi facta qdaꝫ fouea
currentes pcutiunt cū lanceis ſuis in-
tra illā foueā et ſic expediūt ſuū paſca.

De precepto machometi i pe regrinatione ad mecham.

c Ertū pceptū Machometi ē q
oēs ſarraceni p ſingulos annos
ſemel vadūt ad domū dei q̄ eſt
in mequa vidēda ꝓpter ſolā recogniti
onem et ibi pcipiunt adorare eā q̄ i cō-
ſutilibus tegumentis induti circuire
et lapides prout lex pcipit p mediā. ſ.
fimbria iacere retro ꝓ lapidando dya
bolo hāc domū dicūt adā cū de para-
diſo exulaſſet domū extruxiſſe et omi-
bus filijs eiꝰ donec abrahā aduenit lo
cum orōis fuiſſe. abrahā aūt dei ſeruus
eā roborauit et inſtaurauit et in ea dño
vota vouit et ſacrificia obtulit filioqꝫ
ſuo noīe hiſmaheli poſt mortē reliquit
eiqꝫ et oībus filijs eiꝰ p multa annorū
curricula donec machometꝰ natꝰ eſt
orādi domꝰ pmanſit. q̄ nato eandē deꝰ
ſibi cunctiſqꝫ generationibꝰ ſuis here
ditariā vt ipi phibēt ꝓmiſit. Sꝫ hec ſar-
raceni non ex auctoritate habent ſꝫ q̄ſi
cōmentum aliquod fingūt. anteqꝫ eīm
legem predicaſſet domus hec ydolis
plena erat. et volenti ſcire qualis erat
domus illa et q ibi ſecretum ineſſet et
cur illuc machometus ire et que i lege
inuenerunt iuſſit facere venerabilis pe
trus alfonſi in ſuo dyalogo. titulo qui
to declarat dicēs. Duo filij loth. ſ. amō
et moab hāc domū honorabant et duo
ydola ab eiſdem ibi colebant alterū ex
albo alterū ex nigro lapide patratū no
men quidem illius qd eſt nigro lapide
erat mercolicius dicebat nomē vo al
terius chamos. Alterū qd ex nigro erat
lapide in honore ſaturni alterū ex albo
in honore martis erat edificatū bis in
anno cultores eorū ad ipa aſcendebat
adoranda ad martem quidē qn̄ ſol in
in primū gradū arietis intrat qꝛ aries
honor eſt martis in cuius diſceſſione
ꝑut mos erat lapides iaciebant. Ad ſa
turnū vo qn̄ ſol primum gradū libre
intrat qꝛ libra honor ſaturni eſt q thu-
rificabant nudi tonſiſqꝫ capitibus que
vſqꝫ in hodiernū diē in iudea celebrā-
tur vt dixi. Arabes vo cū amon et mo
ab ydola adorabant Machometꝰ aūt
poſt longum tempus veniens priſti-
nam cōſuetudinē nequiuit auferre. Sꝫ
quaſi quodammodo more inuſitato
inconſutilibus tegumentis coopertos
domum circuire ꝓmiſit. Sꝫ ne vide-
retur pcipe ydolis ſacrificare ſimula-
chrum ſaturni conſtruxit in pariete in
angulo domus et ne facies appareret
dorſum erat tantum exterius poſitū
alterum martis. ſcꝫ ydolum quia ſcul
ptum vndiqꝫ erat ſubtus terrā et lapi-
dem ſuprapoſitū miſit. hoībus vo qui
ad adorandū ibi conueniunt lapides
iſtos oſculari precipit et hūilitatis ton
ſiſqꝫ capitibus inter crura lapides re-
tro iactare qui humiliantes dorſa de
nudant quod eſt ſignū legis priſtine.
Ecce qua intētione pcepit ſupradicta
machometus. In libris quoqꝫ illorū
ſcriptū eſt q homar qdem ex decē ſoci
is machometi more ſolito lapides de-
oſculans ſic exorſus ē vobis inqt lapi

dibus dico q nec adiuuare nec nocere poteſtis ſyon. Sȝ qꝛ machometus fecit illius moꝛē exequoꝛ. q āt dicūt lapidibus iaciendis demones effugare non ꝯſequēs rō videt eē qꝛ qḋ nō aliq̄ pcipit ſenſu coꝛpoꝛeo effugare leuiter nequaq̄ pt. noīe vo dñi fugant demones. Et ſi dicāt ſarraceni audiuiſſe aliquos dicentes demonia ſe vidiſſe ⁊ ea audiſſe ⁊ collocutus fuiſſe ⁊ ſic poſſūt ſenſu pcipi coꝛpali. Dicendū q licȝ angeli coꝛpoꝛeo ſenſu non pñt pcipi illis tñ q̄ ſm mandata dei incedunt viſibiles fiunt ſilr dyabolꝰ amicis ſuis viſibilis apparet.

De precepto Machometi in preditionibꝰ captiuationibꝰ ⁊ occiſionibus contrarioꝝ.

Eptimū pceptū eſt q aduerſarios eius ⁊ eoꝝ ꝓphas pdentur captiuent interficiāt ⁊ oibꝰ modis ꝑſequant atq deleāt niſi reſipiſcāt ⁊ ad eoꝝ fideȝ ꝯuerti voluerint aut ſeruitutis in dictū cēſum ꝑſoluerint ⁊ patet manifeſte q h̄ pceptū nō eſt ex dei opibus neq ꝓphetaꝝ qbus nunq̄ iuſſit cogere aliqueȝ credere. Sȝ machometus h̄ cupiditate pcepit pecunie vt inimicos ſuos deſtrueret ⁊ talis coactio nō debet fieri. imo ſi qs aliquē cōuertere velit nō ꝑ violentiā ȝ diligēter ⁊ dulciter h̄ facere debet ſicut ipe machometus in ſuo teſtat Alchoꝛano ſb ꝑſona dñi ita ad ipm dicētis. Si vellȝ dñs deꝰ tuus ⁊ lociꝰ ſeculi gentes crederēt cur ergo vt credāt cogis qꝛ nullꝰ niſi voluntate dei credit. ⁊ in alio loco vobis inq̄t gentibꝰ vitas dei iā venit q̄ crediderit ꝑ ſemetipo fecerit. q̄ vo errauerit ꝑ ſemetipo ⁊ ego nō ſū ſupꝛa vos baiulus ſequere vo deꝰ inq̄t qḋ reuelat tibi ⁊ expecta donec iudicet deꝰ q̄ ſup oēs iudex ē. Itē i eodē dñs inq̄t deꝰ tuꝰ ſi vna lege ſi vellet cūctos ſine diſcoꝛdia poneret fingit. Itē in alio loco tāq̄ ſibi deꝰ loquat nō inq̄t violētia in lege debet eē iā iuſticia ⁊ vitas apparet q̄ voluerit ſpōte ſua credat. Iteȝ i alchoꝛano vos icreduli nō q oꝛo oꝛatis nec quē oꝛatꝰ oꝛo ⁊ quē adoꝛatꝰ nō adoꝛo m̄i lex vob̄ q̄ diſcoꝛs. ⁊ in alio loco ait. nō altricetis cū alterīꝰ legis gentibus niſi mollibꝰ vbis. q̄re ḡ predari captiuari ⁊ gētes vi cogē ad credendū iuſſit h̄ oia ſemitas dei eē fatet. Cū ḡ h̄ lex ſibiipi ꝯdicat nulliꝰ ē firmitatꝰ vl momenti. Sȝ iō machometꝰ pdari captiuare ⁊ gētes interficere iuſſit vt arabes q̄ deū ignoꝛantes in deſerto manebunt in pdicationibꝰ delectarent et vt m xime illi crederent.

De precepto machometi in licentia comeſtibilium.

Ctauū pceptū machometi ē q ſarraceni edant abſolute de omnibꝰ carnibꝰ pter carnē poꝛci ⁊ ſanguinē nec nō moꝛticiniū. Vñ dicit in alchoꝛano vos credētes edatꝰ qcq̄d vre fuerit volūtatis ex bona pte ſequit a moꝛticinijs vo ⁊ poꝛco ⁊ ſanguine ⁊ ab aīali q̄libet pempro nō in creatoꝛis noīe vos abſtinere de ſuffocatꝰ ⁊ cōbuſtis ⁊ interfectꝰ ꝑ lupos niſi vos mandaueritis vel vt debēt fuerint iugulate mīme comedatis qḋ fecit machometus vt in h̄ a lege ſua nō ſolū iudei ȝ ⁊ nos xpiani deferremꝰ quō iudeis carnes fuiſſe ac lepoꝛine alioꝝūq aīaliuȝ nō ruminantiū ſunt ꝓhibite ⁊ ſilr piſces abſq ſquamis. lex vo xpi xpianis i eſuȝ humanū oia ꝯcedit abſolute.

De precepto machometi circa pluralitatem vxorum.

Onum preceptum machometi eſt circa vxoꝛes. Vñ cōceſſit ſarracenis q eodeȝ tēpoꝛe quatuoꝛ legitimas poſſunt habere vxoꝛes ⁊ qualibet repudiata aliā ſemp ac

cipere ita tamen q nūq̄ quaternariū numerū transeāt. In repudio ꝗꝫ precepit obſeruari vt vſq̄ tres ei q̄libet repudiare eandē rurſus recipe liceat ſꝫ taliter tertio relicte ſpꝛete neq̄q̄ vſq̄ quo maritis alijs nupſerint et ab illis relicte fuerint recipe mādat tūc āt ipe volentes prioribus maritis aū bene recōcilientur ⁊ ſic recipiant. De empticijs ꝟo atq̄ captiuis q̄ꝺcūq̄ voluerint habere dicit eis licitū eſſe ⁊ eaſdem vēdēdi denuoq̄ emendi liberaꝫ poteſtateꝫ habeāt ſic tn̄ vt poſtq̄ grauidaꝫ ſemel fecerint nequaq̄ eam alterius ſeruitutis iugo ꝯſtringere poſſint. Sꝫ q liceat cape quattuor vxores ⁊ qualibet repudiata aliā ducere hoc nulla q̄dem precipitur rōe. neq̄ em̄ niſi cauſa filios ꝓcreandi p̄ceptū eſt vxorē recipe q aūt empticias ⁊ captiuas q̄t libet pn̄t habere hoc q̄dam q̄tum ad ſarracenos adulteriū q꞉ multociēs emit aliquā ſtupratāꝫ a filio et ecōtra filius vel frater a pr̄e corruptā vel a fratre: ⁊ ſic pꝫ diſcuſſio inter p̄cepta machometi. Quare āt machometus talia immūda fieri iuſſit cauſa fuit. q꞉ ipſe valde feminas diligebat ⁊ pnimiū luxurioſus erat ⁊ ſicuti ipſemet ꝓfeſſus eſt vis luxurie hoim. xl. in eo manebat ⁊ maxime q̄a arabes valde luxurioſi erāt voluntati eoꝝ ſatiſfecit vt crederēt. In ħ p̄cepto voluit machometus ponere differentiam inter legē ſuaꝫ ⁊ legē moyſi. q꞉ lex moſaica mādauit viros poſſe libelluꝫ repudij dare mulieribus ſuis. quo recepto ſi ipſa nupſiſſet alteri viro q primus maritus iam non poſſet eam ducere in vxorem. Oppoſitū mandauit machometus vt patuit. Diſcordat etiam a lege chꝛiſti que ꝓhibet vxore viuente marito alteri nubere q̄a qui ipſam duxerit mechat꞉ oppoſitum dicit machometus vt viſum eſt.

De precepto machometi circa ꝓhibitionem aliquarū mulierum de propria cognatione

Decimū preceptū machometi ē q ſarraceni nō recipiant in vxores cōſobrinas nec nutrices lacte nec germanas lactis. Vn̄ dr̄ in Alchorano. oēs he mulieres vobis interdicte ſunt ⁊ illicite vꝫ. ſ. mr̄es ⁊ filie ſorores ⁊ neptes atq̄ matertere nutrices atq̄ germanas collectanee mr̄es ⁊ filie mulierū vraꝝ ſi a vobis tacte fuerit ſin autē licite ſunt. ħ āt fecit machometus vt a lege ſua differret lex moyſi in qua iniungit non accedere ad certas feminas ⁊ poſſe inibi cū ꝯſobrinis feminis germani vel germane filijs ⁊ vt etiam a lege ſua differret lex xp̄i in q̄ vſq̄ ad q̄rtū gradū ꝓhibitio facta eſt. Sꝫ ex q̄ tantā voluntatē voluit oñdere in hoc p̄cepto bonū fuiſſe nō vtl alterutꝝ ſodomia nec iniūgere p mandatū ſicut ipe facit in alchorano in cap. de vaca. Alibi tn̄ mandat de ꝓꝛia cognatione habere vxores vt ſanguinis ꝓles accreſcat ⁊ fortius inter eos amiſiſſe vinculum vigeat ſm̄ q mos erat omnibꝰ tunc temporis.

De precepto machometi circa obſeruationem die veneris

Vndecimū preceptū machometi eſt q ſarraceni obſeruent in q̄etem diem veneris qꝺ ipe fecit ꝓpter duo. Primū eſt quia ipſe pūcto ſtelle veneris rex effectus fuit vt ſupra patuit precepto ſcꝺo. Secundū ꝟo eſt vt a lege ſua differret lex moyſi q̄ p̄cepit ſabbatū obſeruari ⁊ lex. chꝛiſti que precepit diem dominicam

De precepto Machometi in orando verſus meridiem.

Duodecimuꝫ preceptū machometi eſt q ſarraceni faciunt orationem verſus meridiē vbi eſt

mecha. Vñ dic̄ in Alchorane ī pſona dei ſibi alloquētis ꝛ ſuis credētib⁹ tibi tñ. Nūc huc nūc illuc aſpicienti tuiſq; ad meoꝝ ꝓꝛioꝝ noticiā q̄ ſit mediatores gētium teſtes ſuū ꝓbaꝫ ꝓꝛiū teſtem habentes oꝛationis locum veracem ꝛ ydoneū deo teſtificante videlicꝫ verſus mequā templiq; ſui mediū qḋ abrahani pꝛimo fundauit firmaboq; ſemꝑ vbicunq; fuerit faciem tuā oꝛando vertas talem locum oꝛādi inſtituit machometus vt defferret a iudeis qui oꝛant verſus occidētem. ꝛ a nobis criſtianis q̄ oꝛamus verſus oꝛientē quia ad oꝛientē crucifixus eſt xp̄s ꝛ ad oꝛientem aſcendit in celum. Et intm̄ volunt eſſe diſcoꝛdes a xp̄ianis ꝙ in nullo penitus vellet confirmari vñ nos ſedentes honoꝛifice ſuꝑ menſes manducamus ipi vo ſuꝑ terraꝫ iacentes nos cum mappis ipi ſine mappis. nos ſardinas ꝑ caudā accipientes mittim⁹ in ignem ipſi vo ꝑ caput eas accipiūt et caudas aduerſus ignē mittunt: ꝛ ſic d̄ alijs innumeris que ſecum cōuerſantes experimento cognoſcunt.

De precepto machometi circa iudicialia.

Erciūdecimū preceptū machometi eſt ꝙ in poſſeſſionibus repetendis petitū teſtibus ꝓꝛobet ꝛ negatoꝛ iuramento ſemet expurget. teſtes āt nullos niſi valde ydoneos ꝓbataſq; pſonas ꝛ quib⁹ ſine iuramēto credere poſſint ꝓducāt. In q̄buſdā etiam alijs moſayce legis moꝛē cuſtodiunt vt q̄ hoīs ſanguinē fuderit eadē pena plectat̄. ꝛ quiſq̄s in adulterio deprehēſus fuerit cū adultera pariter lapidetur. Qui āt cū qualibet alia foꝛnicatus fuerit octingēta flagellis ſubiacebit furi talis indicta eſt pena vt prima ꝛ ſcd̄a vice octingenta flagella ſuſtineant. Tercia manū. Quarta pedē amittet ꝛ qui cuilibet hoīm membꝛuꝫ abſtulerit digno precio rdimat. Et ſic patet ꝙ in iudicijs faciēdis quo ad aliqua moyſi conſentiūt legi. In q̄buſdā vo diſſentiūt qḋ ꝛ machometus fecit vt in hoc etiā aliquantulū diuerſa eēt lex ſua a lege moyſi.

De precepto machometi ꝛ abſtinentia a vino

Vartūdecimū ꝑceptū machometi eſt ꝙ ſarraceni abſtineant a vino qm̄ fomes eſt ꝛ ſeminarium hoīs peccati et illud bibere dicit maximū peccatū eſſe vuas tñ comedere ꝛ muſtū potare etiā in apparatu lꝫ. Et licet ſarracenis vinū ſit ꝓhibitum ipſi tñ in occulto immoderate bibunt ꝛ inebꝛiant̄. Cauſa āt ꝑcipua q̄re a vīo ſꝑ abſtinere iubent̄ eſt ne foꝛte ſocij inebꝛiati pateſacerent ruinaꝫ ppl̄i. Et ſi tm̄ pctm̄ eſt vſus vini cur ergo ī ſuo paꝛadiſo ꝓmittit riuū vini ſicut ſ̄. patuit. conſideratōe q̄rta. ꝛ q̄nta. articulo. xij. Alia cauſa fuit ſupius aſſignata conſideratōe tercia in tercio paſſu vide ibi.

De precepto machometi circa modum heredandi

Vintūdecimū ꝑceptū machometi eſt ꝙ in hereditate due filie vnico filio coequent̄ qḋ fecit vt poneret differentiā legis ſue a lege moyſi ꝛ xp̄i qm̄ lex moyſi iniungit ꝙ filie cū filijs nō ſint heredes: xp̄s āt in hereditate eos eq̄les fecit.

De precepto machometi circa teſtimonia

Ecimūſextū preceptuꝫ machometi eſt circa teſtimonia. Vnd̄ precipit in alchoꝛano. ꝙ duarū mulieꝝ teſtimoniū ꝑualeat teſtimōio vnius viri in quo differt a lege moyſi in qua iniunctum eſt ꝙ nullo mō mulierum teſtimonia accipient̄. et a lege chꝛiſtianoꝝ in qua in certis caſib⁹ eaꝝ teſtimonia capiuntur.

De precepto machometi circa ꝓhibitionē diſputatiōis cū q̄cunq; extraneo a lege ſua.

Decimūſeptimū p̄ceptū machometi eſt ꝙ nullus ſarracenꝰ preſumat in lege ſua cum aliquo diſputare vel diſcutere ꝙ fecit machometus ne falſitas ſue legis in publicū veniret ſimilis noctue fugienti lucem ⁊ oculis egris quibus odioſa eſt lux. In quo oſtenſa nebuloſa cecitate ſue legis excellentiam claritatis legis xp̄i manifeſtauit quam precepit xp̄s ſup tecta predicari quia ipſe palam locutus eſt mundo ⁊ in occulto nihil. ſicut ſupra patuit libro primo conſideratōne tercia. articulo primo.

De precepto machometi circa Circumciſionem.

Decimūoctauū p̄ceptū ſarracenorum eſt ꝙ circumcidunt pueros, Iſtud autem non habent ex precepto Machometi cum nullibi reperiatur in alchorano ſicut infra declarabitur: octaua conſideratione articulo primo. Diſcordat etiā in circumciſione a iudeis quia ipſi circūcidunt die octauo: ſarraceni ꝟo omni tempe. Iudei ꝟo etiam faciunt reuerſionē in templum ⁊ ſugunt caput veretri. ſarraceni ꝟo nō. Quomodo autem ceſſauerat ſacramentum circumciſiōis dictum eſt ſ. libro primo: cōſideratione tercia. articulo. vj. puncto primo. Hec ſunt precipua legis machometi mandata ab omi ſarracenoꝝ gēte maxima celebratione habita. Alia ꝟo plurima ſunt que enumerare longū requirent ſermonem ⁊ in tātam dementiā. Hic dyabolicus machometus venit vt auſus fuit affirmare ꝙ quātiſcūq; peccatis q̄ſq; obligatuſ fuerit ⁊ in die mortꝫ ſue deo ⁊ ſibi crediderit. dicit ꝙ in die iudicij ipſo interueniente ſaluus erit. vſq; tunc ergo maneant ſui credentes in inferno expectantes redemptionē ubi nulla eſt redemptio.

Tractat de viliſſima morte Machometi.

Sexta conſideratio huius libri eſt de morte machometi dignū em̄ erat vt finis eiꝰ oſtēderet qualis ipe fuerat in vita ⁊ doctrina. Vnde cum implerenī. x. anni regni ſui ab illo. ſ. anno quo fuit eleuatus in regem in damaſco: computando q̄dam diſcipulus eius cuius nomen albanoꝛ voluit experiri ſi reſurgeret machometus die tercia a morte ad vitam ſicut ipe p̄dixerat. Dixerat em̄ ꝙ poſt q̄ decem anni ſui regni eſſent impleti ꝙ debebat mori et reſurgere tercia die corpuſq; ſuū ea die deferendū ad celū Et ideo ꝙ non crederent ſepulture q̄re predictus diſcipulus eius diſtemparo quodam veneno tradidit ei ad bibendum occultiſſime. Machometus autem ſtatim vt bibit mutatꝰ eſt ois color eius. ⁊ ideo intellexit ꝙ mors ſua appropiquauerat. ⁊ dicit illis ſarracenis qui ibi erant cum eo ꝙ p aquam ſaluarentur ⁊ veniam inuenirent quo dicto ſubito dedit aīam dyabolo mgr̄o ſuo. diſcipuli autem ſui diligenter ſeruauerunt corpus expectando ꝙ reſurgeret die tercia vt dictū ē Sꝫ poſtq̄ ipi viderunt ꝙ nō reſurgebat vt p̄dixerat ⁊ fetorē eiꝰ tolerare nō poſſent relicto corpore inhumato maria pſ deceſſit. ⁊ pꝰ ix. dies mortis eiꝰ venit p̄dictꝰ diſcipulus eiꝰ albunoꝛ vt videret quō iacebat ⁊ ſm ꝙ narrat lucas tudēſis i cronica ſua iuenit corpꝰ a canibꝰ comeſtū corroſis oſſibꝰ. Cūc albunoꝛ collectꝫ oſſibus ſepeliuit in ciuitate q̄dā q̄ dr̄ arabice meduarazꝫel. Sic ergo q̄ int̄ eos prudentiores fuerunt deprehēſa ſeductoris falſitate omnia quecūq; dixerat

falſa ⁊ irrita eſtimantes conſiderantes etiā quō indignā vitā digna morte terminaſſet ab eius lege diſceſſerūt.

De ſucceſſoribꝰ machometi.

Eptima ꝯſideratio eſt de ſucceſſoribus machometi lȝ eñ turpiſſima eiꝰ mors ⁊ falſitas ſue ꝓphetie clariſſime iudicauerīt falſitatē ſue doctrine ⁊ immundiciam ſue doctrine verūtamē occulto dei iudicio ⁊ dyabolo ꝓcurante incremētū accepit. Quatuor ḡ pūcta in pñti cōſideratione occurrūt ptractāda. Primus pūctꝰ ē d̄ aſtucia dyaboli pꝰ mortem machometi ne eius doctrina periret. Scd̄s ṽo erit de ſucceſſoribꝰ eiꝰ Caliphis egyptio orientali ⁊ mirāmomolino occidētali. Terciꝰ de diuerſitate gentiū q̄ ſectā machometi ſuſcipe noluerūt. Quartꝰ de diuerſitate paganoꝝ q̄ in aliq̄bus imitant̄ ſarracenos ⁊ in alijs differūt.

De aſtucia dyaboli ne periret ſecta machometi.

Primus pūctus huiꝰ ꝯſiderationis eſt de aſtucia diaboli pꝰ mortē machometi ne periret eiꝰ doctrina. Vñ cū ad exemplū p̄dictoꝝ viroꝝ prudentiū diſcedētiū a lege machometi q̄ ipm mendacē ⁊ immūduȝ in vita ꝯgnouerāt vt dictū ē in p̄cedēti ꝯſideratōe oēs fere alij vellēt diſcedere tūc ꝯgnati machometi ⁊ ſocij q̄ prius in honore ⁊ reuerētia apd̄ populū habebantur ⁊ occaſione legis multa lucrabant̄ meſti ⁊ cōfuſi cū multis blandicijs ⁊ ꝓmiſſionibꝰ ceperūt oībꝰ modis ſimplices attrahere ⁊ ad ſectā p̄dictam eoꝝ aīos inclinare ſpecialiter autem dyabolus aſtucia ſua vſus eſt q̄ſi quodam inſtrumento. ſ. quodā ſarraceno peſſimo qui dicebatur halij. Hic erat filius habitari vnus ex decem machameti ſocijs qui poſt mortē ipiꝰ regnum adeptꝰ eſt q̄ blande p̄dicauit et callide āmonuit ad credendū gentes ⁊ dixit illos nō bene intelligere machometi ſmonē machometus inq̄t nō dixit q̄ ante ſepulturā vel videntibꝰ hoibus ſubleuaret̄ in celū. Dixit q̄ppe q̄ poſt ſepulturā corpis angeli eū neſciētibus cunctis delaturi eēnt in celum. Vñ q̄ ſtatim eū nō ſepelierūt iccirco fetere cepit vt ſtatim ſepeliret̄ hac igit̄ cauſa gentē in errore priſtino parūper detinuit duo ṽo fratres ſcriptoꝝ machometi filij noīe haſam ⁊ hozam ieiunijs ⁊ vigilijs fortiter corpa macerantes pene ad mortem deuenerunt pater ṽo eoꝝ ſepe filios ammonebat ne p tamlongam macerationē ſua fatigarent corpora. Ipe āt videns illos ſtultos eſſe ⁊ ad mortis hoſtiū p̄ nimio labore iam deueniſſe de machometo vti erat rem patefecit. Cognita āt neq̄cia illius a pr̄e ceperūt comedere ⁊ bibere vinuȝ. ⁊ ſicut in ſua lege fortiter antea pſtabant ita deniq̄ʒ legē q̄uiſ nō ex toto dimittere ceperūt ſȝ ⁊ quedā ps gentis iſtos i ꝯſuetudine inſecute ſunt.

De ſucceſſoribuſ machometi in Oriente ⁊ occidente.

Ecundus pūctus eſt de ſucceſſoribus machometi ſm q̄ narrat Aconeñ. eps in libro de rebuſ ⁊ ſtatu terre orientaliū poſt mortē machometi Sarraceni quendā ex diſcipulis machometi loco eius elegerīt quem vocauerūt calepham quaſi ſucceſſorem ſiue heredeȝ eo q̄ dignitatis ⁊ principatuſ machometi ſucceſſor exiſteret q̄ dignitatē ⁊ ptātem adeptꝰ cepit parti blandicijs ptim ꝯminatione ⁊ metu pplos ad ſe reuocare ⁊ multitudinem hoim cōgregare. Sȝ quidaȝ Aſcali noīe contra p̄dictum calaphā inuidia concitatus ⁊ indignatōe ꝯmo

tus cõcupiſcentia lucri ⁊ ambitõne ſe
cularis dignitatis tractus. modis qb⁹
potuit ꝑ ſe ⁊ ſuos eidem ſe oppoſuit ⁊
multiplr expugnãs nõ ceſſauit donec
ipm a principatu remouit. Poſt hũc
ergo quidã patruelis machometi no-
mine Halÿ cũ obtinuiſſet principatũ
vehemẽter cõmoueri cepit ⁊ indigna-
ri. ꝙ ſucceſſor machometi vocaret cuꝫ
ſe digniorẽ ipo machometo reputaret
⁊ ꝓphetam eximiũ cui dñs familiari⁹
q̃ machometus fuiſſet locutus ſe vel-
let ab oibus exiſtimari. Hic ergo ⁊ cõ
plices eius legi machometi maxime
detrahebant: ⁊ in ipm multa maledi-
cta ꝓferebant. Alios ritus ⁊ alias iſti-
tutiones ⁊ aliũ orandi modũ q̃ tradi-
diſſet machometus ꝑdicantes. Illi au
tẽ qui legẽ machometi tenere voluerũt
in ptibus orientis Calephaꝫ baldeſen
ſem ſtatuerũt. q̃ in tanto honore ⁊ reue
rentia a ſuis habet ꝙ niſi mandato au
ctoritate eius nullus q̃tũcunq; potẽs
aut nobilis appellaret ſoldanus ⁊ om
nes eius ſubditi tam reges q̃ alij. Pe
des eius ad terram vſq; ꝓſtrati reue-
renter oſculant. Succeſſores aũt ha
lij de quo ſupra fecimus mentionẽ cõ
tra ſingularem orientis Calepham ſe
dem ſuã erexerũt in terra egypti innu
meris diuitijs ⁊ delitijs affluẽtes. Vñ
inter egyptios ⁊ inter oriẽtales pplos
magna ſp extunc fuit diſſenſio ⁊ odiũ
implacabile: ⁊ in lege diſcordia ⁊ con
tradictio ſaracenoꝝ. pplis in duas par
tes diuiſis. quadã parte halij ⁊ ei⁹ ſuc-
ceſſoribus adherente. maiori tñ parte
conſentiente machomete ⁊ ſucceſſori-
bus eius. Poſtq̃ vo ſoldanus tpaleꝫ
adminiſtrationeꝫ egypti: ſub dño ſuo
calepha egyptio adeptus eſt. timẽs ſi
bi eo ꝙ Calephe nõ imerito multis ac
cuſantibus erat ſuſpectus. vt ipe ſala-
dinus ad vllum ſupiorem haberet re-
ſpectum. ſed ipi ſibi ⁊ ſoldanus eſſꝫ. ac

Calepha acceſſit ad dñm ſuum Cale-
pham egyptiũ tanq̃ ei debitam ⁊ ſoli-
tam vellet exhibere reuerentiam ⁊ cla
ua ferrea quã geſtebat i manib⁹ ex im
prouiſo ipm ad terram ꝓſtratum eie-
cit: ⁊ ꝑ proditioneꝫ occidit. Oñes aũt
filios eius ⁊ cognatos ⁊ ſpeciales ami
cos vel interficere iuſſit vel carceri in
perpetuo mancipari. extunc ſoldanus
baldaſeñ. ſolus monarchiaꝫ ⁊ dignita
tem tam ſup egyptios q̃ ſup omnes
alios orientales obtinuit ſaladino cõ-
pellente egyptios vt ei cõcorditer obe
dirent ⁊ nullũ calepham aliũ inſtitue
re pſumerent. nec ritus alios q̃ alij ori
entales obſeruarent. Princeps auteꝫ
orientaliũ ſaracenoꝝ oim qui legẽ ma
chometi obſeruant potiſſimus qui ca
put imperij ſui. ⁊ dignitatẽ: ⁊ regni ſui
ſoliũ i ciuitatem marchque q̃ quondã
carthago dicebat collocauit. ⁊ nõ ſolũ
ethyopie ⁊ affrice: ſꝫ etiã hyſpanie i ma
gna pte dñat orientali calaphe cuꝫ vni
uerſo pplo ſuo ſubiectus eẽ recuſauit.
Sed ⁊ ipm regẽ ⁊ calepham reputãs
miramamolim. i. regem gentium. ſe ⁊
oẽs ſucceſſores ꝑcepit appellari lin
gua eoꝝ. mira idem eſt ꝙ rex ma-
molim aũt credentiũ interpretat. Vñ
inter orientales ⁊ occidentales ſarace
nos magnũ eſt ſciſma ⁊ diſſenſiõis q̃
plurimũ vtiles xpianis eo ꝙ iſti illis i
prelijs ⁊ expeditionibus cõtra nos re
nuũt preſtare ſubſidiũ regno ipoꝝ in
ſeipo diuiſo ⁊ ex mag parte diſſoluto.

De diuerſitate gentiũ que legem machometi ſuſcipe noluerunt.

T Ercius punctus eſt de diuerſi-
tate gentiuꝫ q̃ legẽ machometi
ſuſcipe noluerũt. Narrat ſupra
dictus doctor libro q̃. 5. ꝙ multitudo
gentiliũ ⁊ idolatraꝝ copioſa ⁊ maxime
hi q̃ ſeptentrionalem inhabitant regi-

onē circa paludes mathideos ⁊ in quibus vulgarie ⁊ cormanie vſqꝫ ad fines hungarie. ⁊ qui in cōfinio regni dacie ⁊ alijs ptibus adiacētibus cōmorant̄ legem machometi recipe noluerūt. ⁊ qꝛ ab alijs ſaracenis orientalibus ⁊ occidētalibus valde ꝓ remoti ſūt ꝑ metū vl' violentiā nō potuerunt cōpelli. vnd vſqꝫ hodie quidam eoꝝ errorem vetuſtum retinentes idola colūt: venerant̄ ⁊ adorant. Alij aūt more pecudis. nec legeꝫ nec ſcripturā nec l̄ras vllas habētes arbores ⁊ arbuſta ⁊ pecudes ⁊ generalit̄ quicqd in mane caſu alq̄ primū eis occurrit: illud ꝓ deo reputantes: ꝑ totuꝫ diem colūt ⁊ adorant. Quidaꝫ aūt ex eis ſe verū ⁊ ſūmū deū ignorare confitentes: putantes deū tamē ignotū aliq̄ placare ſacrificio ⁊ obſequio venerari carnes vel panē ſeu aliam hmōi oblationē in altum ꝓijciunt in honorē illius qui deus ē ⁊ habitat in excelſis clamantes ⁊ dicentes: eius ſit oblatio hec qui ſup omēs eſt ⁊ ſumme diuinitatis inter alios obtinet principatū.

De diuerſitate paganoruꝫ in parte ſaracenos imitantiū.

Quartus punctus eſt de diuerſitate gentiū qui in aliq̄ mutantur ſaracenoꝝ legem dīnt. ⁊ in alijs ⁊ primi dicunt̄ torcomani q̄ in terra turcoꝝ inhabitant. hi traxiſſe credūtur originē a ſeptentrionalibus ſaracenis ſupradictis. Unde nōie compoſito a turcis ⁊ comanis: appellant̄ thurcomani. De thurcis ſiquidē ex antiq̄s orientaliū hyſtorijs certū habemus ꝙ ex ſeptentrionali regione exeuntes ꝑſarū fines ingreſſi non ſolū regionem illam: ꝟ vniuerſas fere orietales ꝓuintias armata manu occupauerūt violēter. Extunc aūt gens illa prius rudis ⁊ inculta. nec habēt certam manſionem ſed paſſim cum vxoribus ⁊ filijs ⁊ pecoribus vagans ⁊ paſcuarū cōmoditatem ſectans regem ſibi ꝑfecit ciuitates ⁊ opida poſſidere incipiēs agriculture dans opam que prius de peculeo tm̄ viuebat ac iura ſibi ciuilia conſtituens. Hi aūt qui ſua ruditate ꝑmanentes priorem viuendi modum deſerere noluerunt appellati ſunt thurcomani In mltis aūt imitant̄ illos ſaracenos qui beduini dicunt̄. Iſti beduini ex arabum gente principaliter ceperūt originem de quoꝝ ſtirpe dicūt deſcendiſſe machometū. Hi aūt dogmatizātes ꝙ diem mortis a deo ſibi conſtitutum nec preuenire poſſunt nec preterire nūq̄ ad pugnam armati ꝓcedunt. ꝟ ſolūmodo camiſiati peplis more feminarū: capita inuoluētes lanceis ⁊ enſib⁹ tantūmodo vtentes. ⁊ licet leuiter ⁊ de facili cōuertant̄ in fugam. Alios tn̄ ſaracenos timidos ⁊ ignaros reputant. q̄ ſpicula ⁊ ſagittas a longe iaculantur Sūt aūt nō ſolū xp̄ianorum: ꝟ ⁊ etiā ſaracenorum ꝓ ⁊ proditores mendaces ⁊ conſtantes ⁊ amici fortune ⁊ duplici via gradientes his quos cernūt preualere libenter adherentes. Portant etiā in capitibus pilleos rubeos cuꝫ pepulis in tentorijs de pellibus aīaliū habitantes. ouinis etiā pellibus ⁊ caprinis plerūqꝫ veſtiunt̄. nullam aūt habentem certam manſionē in campeſtrib⁹ ⁊ paſcuis turmatim partibus incedentibus vagi habitant ⁊ paſcuntur vbertatem ſectantes diuerſas regiones circuiunt lacte viuentes ⁊ animaliū copioſam multitudineꝫ ſecum trahentes. Ipſi aūt penitus ocioſi tam equoruꝫ q̄ pecorum vxoribus ſuis procurationem relinquūt. Sunt ⁊ alie gentes ex orientalibus partibus. qui legem machometi cuſtodiunt excepto ꝙ more chriſtianorum ad ortum ſolis adorant eo ꝙ patres eoꝝ qui chriſtiani fuerunt hunc modū orandi eis reliquerunt ob

aliis ſaracenis heretici ⁊ xp̄hani repu
tant. ex quibus nōnulli ip̄m ſolū deū
ſummū reputant. eo q̄ inter omēs cre
aturas viſibiles p̄cellentē habet pul
critudinem. Sunt aūt quidā alij mi
ſerabiles homines in montanis circa
iuga libani i partib⁹ tripolitanis cōmo
rantes. qui licet ex parte legē macho
meti obſeruent: dicūt tamē ſe legē al
teram occultā habere quam non licꝫ
alicui reuelare niſi filijs eoꝝ: cum iam
adulte ſint etatis: vt ſecreta pueriliter
nō reuelēt vel mortis articulo iminen
te cum patres in extremis laborantes
ſpem euadendi non habent. Vxores
aūt eoꝝ ⁊ filie in lege maritoꝝ ⁊ parē
tum ſuorū ignorantes legem illam di
cunt ſe credere q̄ ſi forte filius leuitate
illam legē quā vocant occultā matri
ſue reuelant. vxor a marito ⁊ fili⁹ a pa
tre abſq̄ vlla retractione necarent. Hi
aūt preter morem alioꝝ paganoꝝ vi
num bibūt ⁊ carnes porcinas edunt ⁊
ab omibus alijs tanq̄ heretici legis re
probant. Ipſi etiā peſſima ⁊ abhomia
bilia ⁊ ſexui feminee cōtraria in occul
to turpiter operant: ſicut illis narran
tibus q̄ ab illis receſſerūt cognitū eſt
timēt ne vxores eoꝝ eos relinq̄rēt vl' cō
temptui haberent. ſi execrabiles ritus
eoꝝ ⁊ imūdicias ſecte puerſiſſime cog
ſcerent. Eſt etiā in p̄uincia fenicis cir
ca fines ciuitatis Enthadenſis qui ho
die vulgariter appellat tortaſa. quidā
pp̄ls ſcopolis ⁊ mōtibus vndiq̄ circū
cluſus inhabitās habēs caſtella. x. for
tiſſima: ⁊ p̄pter viarū anguſtias ⁊ ru
pes inacceſſibiles. inexpugnabilia cū
ſuburbanis ⁊ vallibus oīm fructuū et
frugū fertilitate fecūdiſſimis ⁊ ameni
tate iocundis. Hoꝝ aūt hoim qui Aſſi
nini nuncupant multitudo numerū
xl. M. excedere dicit. Preficiūt aūt ſi
bi capitaneū non ſucceſſione heredita
ria. ſed prerogatiua meritoꝝ quem ipſi
veterem ſeu ſenem appellant. non tā
p̄uecte etatis rōne: q̄ prudētia digni
tatis p̄eminentia. Primus aūt ⁊ ſum
mus in fauſte religiōis eoꝝ abbas ⁊ lo
cus vn̄ orincipiū habuerūt in ptibus ē
orientaliū valde remotis. verſus ciui
tatē baldorenſem ⁊ ptes pſidis prouin
cie. Hi aūt vngula nō findētes neq̄ ſā
ctū a xp̄hano diſcernentes oēm indif
ferenter obedientiā ſuperiori ſuo exhi
bitā ſibi credūt eſſe vite eterne merito
riam. Vn̄ tante ſubiectōis ⁊ obedien
tie vinculo mgr̄o ſuo quē ſenē noiant
aſtringunt q̄ nil ita piculoſum eſt aut
difficile q̄ ad mandatū dn̄i ſui hylari
aio ⁊ ardenti voluntate amplecti ⁊ pfi
cere vereant. Senex aūt dn̄s eoꝝ pue
ros de populo ſuo in locis ſecretis ⁊ d
lectatōib⁹ facit nutriri ⁊ diuerſis ydeo
matū generibus diligenter imbutos ⁊
inſtructos ad varias p̄uincias mittit
cū cultellis vt potētes homines tā ex
xp̄ianis q̄ ſaracenis. vel q̄r ex aliqua
cauſa habet eos odio. vel ad p̄ces ami
corum ſuorum. ſeu etiā p̄pter imenſe
pecunie precium ſibi datum mandat
occidi promittens p̄pter huiuſmodi
mandati executionem longe maiores
delitias habituros in paradiſo ſine fi
ne poſt mortem quam fuerint ille in q̄
bus fuerāt nutriti q̄ ſi p̄pter hmōi obe
dientiam eos mori contigerit marty
res a ſuis iudicant ⁊ inter ſanctos ab
illo populo deputati in ſūma habent
reuerētia. Parentes vo eoꝝ a magi
ſtro q̄ ſenex dicit mltis muneribus di
tant: ⁊ ſi ſerui erāt dcetero liberi dimit
tunt. vn̄ miſeri adoleſcentes ſeducti d
pueto p̄dictoꝝ frm ad varias ptes mū
di trāſmiſſi cū tanto gaudio ⁊ dſiderio
legationū mortiferam ſuſcipiūt ⁊ cum
tanta diligentia ⁊ ſollicitudine p̄ficiū
unt ſeſe varijs modis transfigurantes
⁊ aliarū nationū ritus ⁊ habitū ſibi aſ
ſumentes. aliquando in ſpē mercatoꝝ

quãdoq; in ſpecie clericoꝝ ſeu mona
choꝝ ⁊ īfinitꝭ alijs modis ſeſe occltātes
ꝙ vix aliquis in vniuerſo mūdo adeo
cautus eſt q̄ ſibi poſſit ab eoꝝ inſidijs
ꝓcauere cōtra inferiores pſonas aliqd
machinari dedignant. Potētes aūt q̄
bus ipi aduerſant vel ꝑcio magno ſe
redimūt vel armati incedētes cum ca
therua ſatellitū cū ſuſpitione ⁊ metu
mortis ſp incedūt. Hi aūt ſup oēs ali
os ſaracenos legē machometi ⁊ eiꝰ iſti
tuta diligenter ⁊ artiſſime ſeruauerūt
vſq; ad tpa cuiuſdā mgr̄i ſui q̄ natura
li ꝑditus ingenio diuerſarū ſcriptura
rū excitatus ſtudio xp̄ianoꝝ legē ⁊ xp̄i
euāgelia cepit cū omi diligētia legere
⁊ pſcrutari admirās xp̄i miraculorum
virtutē ⁊ doctrine ſanctitatē. ex quoꝝ
cōpaſſione ⁊ irrōnabilē cepit abhomi
nari machometi doctrinā. ⁊ tandem co
gnita veritate ſubditos ſuos artes ma
ledicte legis ſtuduit paulatim reuoca
re. Vn̄ exhortatus eſt eos ⁊ mandauit
ꝙ vinū cū modeſtia biberent ⁊ carnes
porcinas māducarent. Tandē vo poſt
multas āmonitiōes ⁊ varias doctoris
ſue ꝑdicationes in hoc oēs cōcorditer
conſenſerūt ꝙ relicta machometi per
fidia ꝑcepta baptiſmatis gr̄a efficeren
tur xp̄iani. Ita tn̄ ꝙ eiuſdē conditōnis
eſſent ⁊ libertatis vt alij xp̄ianoꝝ lege
ſubiecti iſti erant tūc tpis fr̄ibus mili
tie templi tributarij duo milia biſanti
oꝝ eiſdē annuatim pſoluentes ꝓ ſecu
ritate cuiuſdā terre ſue q̄ in cōfinio ter
re predictoꝝ fratrū ſita erat q̄ multas
eis moleſtias occaſione ciuitatis infer
re cōſueuerant. Prefatus aūt aziſimo
rū magiſter vnū de familiaribus ſuis
virū eloquentē prudentē ⁊ ſtrenuū de
quo plurimū cōfidebat miſit ad regem
hieroſolymitanum. Rex aūt intellecta
cauſa legatōnis ꝓ tanti ppl̄i viſitatiōe
⁊ aiaꝝ a laqueis dyaboli liberatōe deo
gr̄as agens nunciū ſenis cū ſūmo ho
nore ⁊ gaudio magnifice recepit ⁊ ipm
ad ꝓpria reuertentem vt dn̄o ſuo bonā
regis ⁊ chriſtianoꝝ voluntatem ⁊ ma
gnū deſideriū denunciaret. ⁊ vſq; ad fi
nes terre ſue deduci precepit qui dum
fines ſuos iam fere ingreſſurus tripo
lim ptranſiſſet: quidam ex noſtris vir
belial ⁊ iniquus dei timorem ante ocu
los ſuos nō apponēs hoiem de regio
ducatu ⁊ fidei xp̄ianoꝝ ſinceritate con
fidentē improuiſum nil ante ſibi me
tuentem in detrimentū xp̄iani nois et
maxime eccleſie orientalis occidit. vn̄
ppl̄s ille qui tanq; planta nouella nō
dum radicatus erat in fide cū ira ma
gna ⁊ indignatione fidem noſtram re
ſpuens ⁊ noſtroꝝ conſortiū ſuſpectū
habens a tam ſancto ⁊ honeſto ꝓpoſi
to reſiliuit ⁊ vſq; ad tpus pn̄s chriſtia
nos ⁊ dei eccleſiā pſequi ⁊ infeſtare nō
pretermiſit. In vno igit corporali ho
micidio predictus ille ꝓditor aias in
numeras interfecit. His igit ⁊ alijs in
numeris monſtruoſis hoibus miſera
bilis regio orientalis corrupta ē. ⁊ alie
q̄plures eius ꝑnitioſo exemplo ſunt
coinquinate contagio.

De bello ſaracenoꝝ ꝑ argu mēta cōtra fortalitium fidei.

Ctaua cōſideratio huiꝰ libri eſt de bello ſaracenorum ꝑ rationes contra noſtrum fidei fortalitiū ſuo ceco iudicio nimium efficaces non attendentes ꝙ eſt turris fortitudinis a facie inimici. ⁊ vt colligere potui ex diuerſis libris decem ſūt argumenta quibus inſultant contra nos. Primū contra nomē chriſtianū. Secundū contra chriſti conceptionem. Terciū contra chriſti diuinitatem Quartum contra chriſti mortē. Quintum contra trinitatē pſonarū. Sextum contra beatitudinem eternam in viſione dei. Septimū contra matrimoniū

vnius vxoris tm̄. Octauū contra ba-
ptiſmū q̄ ad ablutionē interiorē. No-
nū contra adorationē imaginū. Deci-
mū contra veritatē vtriuſq; legis quaſ
dicunt eſſe corruptas p iudeos ꝛ xp̄ia
nos ꝛ nihil eſſe veritatis niſi quantum
in alchorano continet.

Contendit oſtendere chriſti anos nō eſſe chriſtianos.

Rimū argumentū ſaracenoꝝ
p
eſt contra nomē xp̄ianū. Dicūt
enī ꝙ illi q̄ vocant xp̄iani non
ſunt chriſtiani nec debēt vocari chriſti
ani. qꝛ ſunt cōtrarij oībus dictis ꝛ fctis
que opabat ꝛ dicebat ih̄s xp̄s. qꝛ xp̄us
erat iudeꝰ ꝛ ſeruauit ſabbatū. ꝛ ipe dic̄
in euangelio Math. xv. Nō ſum miſ-
ſus niſi ad oues q̄ pierūt domus iſra-
el. Itē erat circūciſus. ſequit ergo ꝙ ni
hil habēt facere cū eo in pauco vel in
multo imo ſūt ſui cōtrarij totaliter. ad
hanc venenīferā oppoſitionē dupliciť
respondet. Primo eius oppoſitū ex
opibus oſtēdendo. Scḋo ꝙ ſaraceni
ſic dicētes ſūt cōtra legē ſuam. Pri
mū ſic oſtendit. qꝛ expientia teſte poſ-
ſunt videre ſaraceni q̄ habitāt int xp̄ia
nos quātā gl'iam ꝛ honorē ꝛ quāto cor
de xp̄iani faciūt ꝛ offerūt ih̄u xp̄o edi
ficatis tā ſolenniſſimis ꝛ magnificen-
tiſſimis eccleſijs in ſuo noīe ꝛ ſue bea
tiſſime matris ꝛ ſuoꝝ ſctōꝝ dicatis in
crucibus ꝛ calicibus patenis candela
bris lampadibus ꝛ imaginibus ex au
ro ꝛ argento deaurato poſſunt itē vi
dere ꝙ xp̄iani ieiunāt. xl. ob reuerētiā
xl. dierū q̄s ih̄s xp̄s in deſerto ieiuna-
uit. ꝛ ſic dicit lex ſaracenoꝝ de mēſe ro
madan. qꝛ in eo deſcendit ꝙ ipm ieiu-
nent ſaraceni data rōne ꝙ q̄ menſē cō
fitet ipm ieiunet. Quis ergo poteſt di
cere de fidelibus ꝙ non ſūt xp̄iani. ex q̄
xl. ieiunant. ꝛ ſic confitentes vitam ihe
ſu xp̄i ſequunt ſuū exemplū ieiunant
ſimilr. iiij. tp̄a anni ꝛ vigilias feſtiuita
tū iheſu xp̄i ſue matris. aplōꝝ ꝛ mlto
rum alioꝝ ſctōꝝ quoꝝ feſta ſolēniſāt
nō ſolū cantando in mlta gl'ia laudes
deo ꝛ illis. ſ; ꝛ etiā diebꝰ illis ceſſando
a corpalibus laboribꝰ lucratiuis. Poſſ
ſunt etiā videre quātā deuotionē ꝛ ho
norē deferūt noī ſuo cū mlti ex xp̄ianis
cū audiūt ipm noīare inclinant ſua ca
pita: ꝛ aliqui flectentes genua. ꝛ quali
ter etiā eundē blaſphemantes cū in iu
dicio accuſant publice puniunt. Non
facio mentionē de ſecretis actibus cor
dis in cōtēplationibus nec d' lacrimis
que de eoꝝ oculis ſepe emanāt in ma-
gna abundātia memorando ſuam do
ctrinā. ſuas predicatōes. ſuos nobiliſ-
ſimos actus ꝛ v̄tuoſiſſimos. ſuā vitā;
ſuā mortē. ſuū ad inferos deſcēſū. ſu
am reſurrectōnē a mortuis. multis ex
eis ſecū reſuſcitatis. Itē memorādo ēt
poſt ſuā reſurrectōnē ſuā familiarē cū
apl'is cōuerſationem p dies. xl. anteq̄
aſcenderet ad celos. In q̄bus ſup oēs
angelos ſedet ad dextrā patris ſp orā
do p ſuis fidelibꝰ. memorādo etiam q̄
modo in mūdi fine veniet in maieſta-
te ſua ꝛ ſui patris ꝛ angeloꝝ iudicare
viuos ꝛ mortuos ꝛ ꝙ dabit exn̄tibus
ad dexterā ſuā vitā eternā: ꝛ exn̄tibus
ad ſiniſtrā tormenta ſine fine. Quis ꝗ
ſaracenꝰ viuēs inter xp̄ianos pōt dice
re nō eſſe xp̄ianos: nec talit debere vo
care illos q̄s cū tanta fide. cū tanta de
uotione. cū tanta reuerētia ꝛ cū tanta
gl'ia ꝯſtat adorare ih̄m xp̄m. Secū-
do declaro ꝙ ſaraceni h' dicētes ſūt cō
tra ſuam legē: nō dico ſolū illi q̄ habi-
tant inter xp̄ianos ꝛ nouerūt ſupra p̄
dicta: ſ; etiā exn̄tes in mequa loco ſecu
ro eiſ ſm alchoranū. cū ipmet alcho
ranū in multis locis vocet eos xp̄ia
nos l'rē arabice noīant eos nazarenos
qḋ in idē redit. ſ. diſcipuli nazareni ſic
xp̄iani diſcipuli xp̄i. q̄ ē mgr oīm fide-

liū.ꝛ qm̄ apparuit paulo ſic ſe vocauit
nazarenū. Dicēs ego ſum ihs nazare-
nus quē tu ꝑſequeris. Sic ergo ſarace
ni bn̄ pn̄t imponere fingere negare vel
affirmare de xp̄ianis q̄cq̄d eis placue-
rit qm̄ lex eoꝝ vocat eos xp̄ianos ipſi
dicūt ꝙ nec ſūt xp̄iani nec ita debēt no
minari. Vn̄ bn̄ pn̄t cōſiderare ſarace-
ni de xp̄ianis ſic dicētes cuiꝰ alteriꝰ le-
gis volūt eſſe qm̄ nolūt affirmare eſſe
xp̄ianos. qđ tn̄ publice dicit lex eoꝝ
Et ideo ex q̄ ſuā volūtatē ſupponūt le-
gi ſue negādo ꝙ ip̄a affirmat non ē mi
randū ſi ſil'a faciūt de ſctā ſcp̄tura xp̄i
anoꝝ negādo tā irrōabilr ihz filiū ma
rie eſſe filiū dei. quē ſacra ſcriptura in
ꝑl'ibus locis veteris ꝛ noui teſtamenti
ꝓ tali noīat ꝙ ſit filiꝰ dei ſuꝰ filiꝰ p̄mo-
genitus. ſuus filiꝰ ꝓprius. ſuꝰ filiꝰ verꝰ.
ſuus filiꝰ vnigenitꝰ. ſic ꝙ vnꝰ ſolꝰ ē filiꝰ
ꝓprius dei genitus de ſua ſb̄a ꝓpria et
natura ꝛ nō multi. de q̇ vt nemo dubi-
taret. dicēdo iſte eſt vel ille. deus pater
ſuū eſſe de nube loquēdo dixit eū oſtē-
dendo. hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ. ꝛ ſi ſara
ceni negāt ſacrā ſcripturā quā habent
xp̄iani negāt legē ſuā in multis paſſi-
bus q̇ affirmāt ꝙ eaꝫ debēt credere qꝛ
facit mētionē de ſcriptura moyſi ꝛ pſ̄.
dauid. de multis etiā ꝓphetis ꝛ euāge
lijs Affirmat em̄ alchoranū ꝙ illi ſunt
credentes in deum: qui credūt ea que
deus iuſſit anteꝙ̄ machometus eſſet i
mūdo. Ad ea aūt que dicūt ꝙ ideo nō
ſumus xp̄iani: quia non obſeruamus
ſabbatū nec circūciſionē. que ꝛ q̄ ma-
nifeſte ſūt ratōnes quare lex moyſi nō
debuit obſeruari poſt publicationem
legis gratie. ꝛ excepto ꝙ moralia pre-
cepta manſerūt ceſſauit impletis ꝑ ihe
ſum myſterijs in ipſa contētis ad ple-
num in. j. libro fuit declaratuꝫ. ꝛ redu-
co hic ad memoriā ſaltem vnū dictum
quod multū debent attendere iudei ꝛ

ſaraceni vtentes circūciſione. ꝙ quādo
rex impleuit ſuuꝫ ꝓmiſſū ſi poſt aliq̄s
ducat ꝓ dimiſſo illud quod ipſe ordia
uit bene poteſt intelligere ꝙ ei facit in
iuriam: quia ducendo tale ꝓ dimiſſo
dat intelligere nō eſſe impletū quod ꝓ
miſit in tempore iam p̄terito ꝑ eū aſſi-
gnato. ſic eſt de circūciſiōe quā deus d
dit abrae ꝓ ſigno cōfederatōis int̄ deū
ꝛ eum quouſq; de ſuo ſemine naſcere
tur ille q̇ habebat eſſe oīm gentiū bene
dictio meſſyas ꝓmiſſus deus ꝛ homo
qꝛ ergo ſaraceni vtunt̄ circūciſione cō
tinuo ſunt in ira dei ſicut iudei. facien
tes deū mendacē ꝛ ꝑiurū nō implentē
quod ꝓmiſit ꝛ iurauit tempe determi
nato. Reſpondent ad hoc ſaraceni ex
vno falſiſſimo fundamento p̄ſuppoſi
to ꝙ contempta lege ſcripture ꝛ gratie
debent ſeruare ſolūmodo legē nature
quā abraā obſeruauit: ex q̇ ipi nō legē
moyſi nec xp̄i. ſ; datam abrae ſoluꝫ te-
nent ꝓ vera ꝙ debent eſſe ſicut ꝛ ipſe
circūciſi. ita ꝙ poſtq̄ habita eſt lex ꝑfe
ctionis redeant ad legē nature in q̄ vi-
xerant ab initio mūdi: qm̄ homies nō
erant capaces maioris legis. ſic̄ ſi poſt
q̄ creuit in etate ꝛ eſt factus homo in-
telligens dicat ꝙ ei ꝯuenit loqui ſicut
qn̄ erat puer ſine ſenſu ſcire poteſt ſic̄
puer. cogitare ſicut puer. ludere pōt ſi
cut puer. cū hoc ſit certū oībus homi-
nibus cū veniūt ad etatē ꝑfectaꝫ debe
re facere illud qđ ꝑtinet ad talem eta-
tem ꝛ dimittere ea que faciebant cū ꝑ
uuli erant. Sed querendū eſt a ſarace
nis quare circūcidunt̄. vt cum neſciue
rint reſpondere remaneant cōfuſi i cir
cūciſione ſua. Nō em̄ inuenit̄ expreſſe
dictū in alchorano ꝑ magiſtrū macho
meti ꝙ circūciderunt ſe ꝛ ſui credētes
ſ; iſti ſui credentes addiderūt dicendo
ꝙ ex q̇ fuit data lex abrahe ꝛ ipſe fuit cir
cūciſus ꝙ neceſſaria eſt eis circūciſio

tū dicant ꝓfeſſores ⁊ obſeruatores le-
gis abrahe ꝙ machometus fuit circū-
ciſus non legit in alchorano:ſed in li-
bro ſue generationis ⁊ vite narrat ꝙ
ipo nato circūcidit eū Gabriel quan-
do balneauit cor eius ⁊ aperuit.⁊ poſt
hec verba ſtatim ſequit. Et dicūt ꝙ na
tus eſt circūciſus. Exquo ergo de ſua
circuncisione dicunt duas opiniones
nullaʒ earū affirmando apparet ꝙ de
eius circūciſione nō ſūt certi.nec talis
circūciſio ſicut dicunt fuit circunciſio
abrahe que fuit nō ꝑ angelum ſed ma
nu hois facta.ꝙ machometus natꝰ ſit
circūciſus hoc dicere eſt ad beneplaci-
tū.potuit machometus de facto ſi rex
fuit arabū vel princeps.vel ſubditi ſui
inter ſe vel ex parte ſua nō dei. dare ſu
is dimiſſam.quod tamen in libro ſuo
non continet ſic accidiſſe. Sed ꝙ my-
ſteriū circūciſionis datū abrahe quo-
modo iam totaliter ceſſauerat ⁊ fuit
anullatū potuerit iuſte ordinari ⁊ con
tinuari clarū eſt ꝙ non.qm̄ iudei ſicut
dictū eſt quando ea vtunt ſūt in conti
nua ira dei ⁊ odio de q̄bus ſic dat intel
ligi in eo ꝙ narrat de vita machometi
nō fuit filius inter eos patre coꝝ nō ex
pectante ꝙ angelus circūcidat puerū
quando die octaua facit eum ſtatiʒ cir
cūcidi.ergo machometus fuit filiꝰ gen
tilis vel xp̄iani.ſi gentilis.videat q̄ ta-
le affirmat in qua reputatione teneret
eū mater ſua videndo eū diſſimilē pa-
tri ⁊ ſuo generi toto.ſi primo nō habu
erat de ea reuelationē de qua tamē ni
hil narrat.⁊ quomodo poteſt dici per
angelū circunciſus ſtatim ſicut natus
fuit.ſi natus fuit circūciſus hoc nulli
eſt dicere quoniā eſt contradictio ī ter-
minis. Si iam forte dicat ꝙ circunci-
dit eum angelus in ventre matris ſicꝫ
ſi a ſua conceptione fuiſſet ſanctificatꝰ
⁊ in gratia dei cui nō concordant ver-
ba pſalmi claritatis. Unde magiſter
machometi quem dyabolū intelligo
iurando per claritateʒ noctis quando
colligit ſeu occidit. dicit ſic. An nō te
inuenit dn̄s tuus orphanū ⁊ appropi-
quabit.inuenit te deuiū ⁊ direxit.inue
nit te paupereʒ ⁊ ditauit. Ecce ſctitas
tam ꝑ ſaracenos laudati religioſi ma-
chometi quē ſm̄ ꝙ ipſi intelligunt.de
us inuenit deuiū ⁊ direxit:⁊ ad q̄d di-
rexit ſtatim declarat ꝙ de paupere euʒ
ditauit:⁊ quid dicat in libro ſuo cōtra
diuitias cuʒ illas ⁊ luxurias ꝓmittat
dyabolus ſuis nō dicit. Sed hoc ē cer
tum qd̓ difficile eſt ꝙ diuitias habētes
ingrediant paradiſum. dimittendo er
go hoc ex q̄ illud quod dicit de circūci
ſione machometi nō legit in libro ſuo
ꝑ eos reputato ꝓ autentico illud ē ma
gis apparens ꝙ ipe ⁊ ſui primi creden
tes ꝓ maiori vel multo magna parte
fuerūt xp̄iani nō circūciſi ſed baptiza-
ti. Uerūtamē cū in alchorano dicat ꝙ
magna inſtantia ꝑ eū ad iudeos vt eſ-
ſent ſuicredentes exiſtēti maiori labo-
re ⁊ principaliori intentione ſua facien
di ſemper ſuum principatū maiorem
ꝑ eū tantū deſideratū ꝓ concordia eo
rum que ſibi adherebant forte fuerit ī
troducta circūciſio que leuiter potuit
introduci cū in illis partibus eſſet mlt
titudo iudeoꝝ:⁊ eſt veriſimile ꝙ mul-
ti coꝝ erant neophiti ⁊ cū i mltis iſto
ruʒ magno tempore duret affectio ad
legem moyſi ſicut vera ꝑ eos habita ⁊
ſuos patres habdēo fiduciam domini
temporalis multi illorum non contra
dicunt circunciſioni. Dicunt iterum a
liqui ꝙ durauit adhuc in illis partibꝰ
hereſis phariſeorum ꝙ ad ſaluationeʒ
requirebatur cum euangelio obſerua-
re legem moyſi ⁊ non minus penſan-
dum eſt exquo labor Machometi ⁊
ſuorum omnium ſucceſſorum erat

adiungere principatui ſic xpianos ſic iudeos τ gentiles p ipm τ ſuos fuiſſe ordinatum φ ſui credētes loco baptiſmi acciperēt elatah er q̄ vtunt q̄n igrediunt ſuas meſq̄tas. pōt g̃ alphaquini ſaracenoꝝ p ſeipſos intelligere quāte efficacie eſt φ arguūt cōtra xpianos φ circūcidūt ſe ſicut fuit xps: q̄n ipi ſeipſos reputātes τ tenentes ſe p magnis zelatoribus τ imitatorib⁹ eius non naſcunt circūciſi. nec expectāt φ angelus circūcidat eos ſic dicūt de machometo. Forte rūdebūt φ alia eſt rō in machometo: τ alia in eis. ꝫ exq̄ in eis nō verificat φ in ſua ꝓphetia nō eſt miruꝫ ſi imponēt xpianis dēbere circūcidi ex quo xp̄us fuit circūciſus ſic hoīes ceci vel debiles viſus loquentes in eo φ nō vel paucū vidēt q̄ ſequunt ea q̄ pedibus calcant vel manib⁹ palpant. ſed de eo φ dicūt nō vidēt φ eſt ante vl' retro ad dextrā vel ſiniſtrā ſupra vel īfra volo dicere φ nō cōſiderāt cauſaꝫ quare ihē xps fuit circūciſus nō habēs locū in ſuis fidelibus poſtq̄ ceſſauit lex moyſi τ fuit euacuata a virtute q̄ pmo in eo erat q̄n fuit puer. nec adhuc i nocte ante mortē ſuā. q: fuit p eaꝫ obſeruata lex moyſi faciēdo paſca agni. vnde exq̄ fuit mutata ſubſtātia τ natura illarū rerū in q̄bus principalit ſtabat veritas legis moyſi. lꝫ inueniant ſcpta τ φ iudei teneāt eam cū multa diligētia in ſuis ſynagogis exq̄ deficit eis v̄tus nō obligat vt ſeruet imo poti⁹ obligat vt nō obſeruet. Qm̄ hoc eſt certuꝫ τ notoriū oībus hoībus mūdi φ non exiſtēte v̄tute rei ſignificate p ſignū ſi ille q̄ ſignū habebat vult ea vti ſic prius φ ipſe factor reputat falſus τ mendax vel ſtultus ſine ſenſu vt cū ſit ſpecialis diuiſa militibus a nō militibus quō aliquis eoꝝ ſuis demeritis priuat a milicia ſi ducat candē diuiſam quaꝫ primo ex ſubſtātia veritat: habuit mutationē eſt reputatus mendax τ dat ei pena p eo. non minus eſt d̄ illis dignitatibus tam eccleſiaſticis q̄ ſecularib⁹ q̄bus pnt priuari poſſidētes vel ſi nūq̄ habuerunt τ vocant tales. eadeꝫ ratio concurrit circa mulieres exn̄tibus alijs ſignis virginū τ vxoratarū corruptarū. q: iſte facerēt iiuriā ſuis marit' ſi ambularent in habitu in q̄ pmo ambulabāt. ſic facerēt iiuriā regi milites ſi facta pace i ſe ducerēt ſignū quod pmo erāt guerre vel ecōtra ſigno ipo facto exn̄te falſo: q̄m nō eſt cōforme rei p illud ſignificate ꝓpriū. Exemplū circa materiā de qua loq̄mur eſt de muliere que alio habitu vtit q̄n eſt virgo deſponſata τ alio q̄n iam pepit. q: ſi poſtq̄ pepit filiū vult ducere ſe ſic prius anteq̄ pareret oēs vidētes deriderēt eaꝫ reputātes eā mulierē inſenſatā ſpecialiter ſi ipamet occidit ſuū ꝓpriū filiuꝫ τ ſe vellet oſtēdere ac ſi nunq̄ peperiſſet. q: iā nō ſolū m'lier inſenſata ꝫ etiā reputata ſic veracit falſa τ ſine aliq̄ excuſatione. plena om̄i malicia. Hic ē ꝓprie caſus ſynagoge ſocietatis deſcendentis ex ſemine abrahe quā oīb⁹ alijs dimiſſis generatōibus deus accepit i fide p ſpōſa ſua q̄n abrahā credidit et fuit ei reputatū ad iuſticiā. Unde ex il illo tempore ſemper vixit in fide τ ſpe φ ex illa debebat naſci meſſyas φ non erat in aliqua alia generatione τ in ſignū predicte fidei abrahaꝫ ſicut dictū fuit accepit circūciſionem. Nato ergo meſſya ex ſemine iudeoꝝ τ impletis p ipſum omnibus myſterijs ſic eſt φ vt maneret in ſtatu queꝫ primo tenebat occidit filium ex ea natum quis poterit iudicare niſi φ ſit totaliter ſine ſenſu τ plena oīm malicia. poſtea potuit vti circūciſione p diuiſa ei data quouſq̄ ex ipſa naſceret filius ei ꝓmiſſus. ꝫ ratio non minus culpat ſaracenos cōfitentes natiuitateꝫ iheſu xpi ex maria

virgine deſcendente ex genere iudeoꝝ Nõ ipleto miſterio circũciſionis ſtati ceſſauit que primo erat diuiſa ⁊ ſignũ ſpãlis amoris illius populi. Item circumciſio tenebat locũ et conditioneꝫ vnius ſupplicationis continue ad deũ vt recordaret̃ ſue miſericordie ſm ꝙ locutus fuit abrahe ⁊ alijs pr̃ibus iudeorum ꝙ veniret ad medendũ contritos corde: ⁊ ad p̃dicanduꝫ captiuis indulgentiã ⁊ clauſis daret aperitionẽ: ⁊ cõſolationẽ lacrimantibus: impleto ergo ⁊ deſea habita pfecta noticia: circũciſio que iudeis erat ſicut quedaꝫ ſupplicatio p̃mo reddit in abbominationem ⁊ odiũ q̃ꝫtoplus ducunt eam tanto ſe faciũt magis indignos diuina conſolatione: de quo tẽpus p̃teritũ. M.cccc.lx. annoꝝ eſt eis plus quã ſatis teſtimonium exiſtendi continue in ira dei: et vt nunq̃ꝫ habeãt miſericordiã ſicut circũciſio dabat eis ſpem quã totaliter p̃diderunt quãdo mutata ſubſtãtia ⁊ notificata veritate miſterij: circũciſione q̃ erat ſignũ voluerũt vti ſicut prius bene poteſt hic dici illud broccardicũ iſtius regni caſtelle atbilodigonnera enthlendolo tuſnegra. Supradictis rationibus cõprehendentibus ſarracenos pluſq̃ꝫ iudeos qñ ipi poſtq̃ꝫ ceſſauit ſuum miſteriũ ea rõne qua fuit data abrahe vtunt̃ circũciſione q̃ ſi attente voluerint cogitare in ſecretꝭ ſacre ſcripture poſſunt ſane intelligere ꝙ inquantũ vtunt̃ circũciſione ſic moyſes cõtinue accuſat iudeos ante deũ: q2 non crediderunt dictis eius: ſic abraham accuſat ſarracenos falſe ſuam diuiſaꝫ deducentes poſt implectõeꝫ ꝓmiſſionis ſibi facte ⁊ alijs pr̃ibus cuiuſ impletõis ipſimet ſunt teſtes poſiti i paradiſo p9 mortem ihũ xp̃i: accuſat eos iteꝝ non minus abraham q2 confitentes ſe venire de hiſmael ꝯtradicunt eis diuina verba ⁊ mendacia dicunt: q2 non in hiſmael ſꝫ i yſaac ſemie ẽ benedictio omniũ gentiũ: ⁊ dicũt ſeipos eſſe illos de benedictõe in yſaac ꝓmiſſa: vix ſufficeret tempus ſi ſcriberẽ rõnes ⁊ cauſes occurrentes ad intellectũ iniuſticie totaliter irrõnabilis quã ſarraceni cõmittunt in vſu circũciſionis non habẽdo autenticũ ⁊ expreſſum teſtimoniũ qꝺ ſuo magr̃o ſcꝫ machometo fuerit mãdatũ. Verũtamen ſi tale preceptũ ſingam non poteſt eſſe dei q2 deus nõ poteſt dare falſum teſtimoniuꝫ ſic̃ eſt circumciſio mutata veritate ⁊ ſuba illius qꝺ ſignificabat totali v̾itate exñte p̃ncipaliter in hoc ꝙ ſit cõformitas intellectus cognoſcentis rei que cognoſcit̃ poteſt aliq̃s dicere ꝙ intelligit ꝙ ſol ſic relucet nobis ⁊ illuminat de nocte ſic̃ de die. Sꝫ q2 natura rei non eſt conformiſ ſua cognitio non eſt vera ſimilit̃ ⁊ eius dictũ: ⁊ ſi illud qꝺ dicit ponat in ſcripturis eadẽ rõne illa ſcriptura erit falſa vt notat dñs Ceſarieñ. in tractatu ſuo contra ſarracenos.

Contra xp̃i conceptõem per ſpiritumſanctum

Secundũ argumentũ ſarracenorum eſt cõtra xp̃i conceptiõem quã nos xp̃iani affirmamus de ſpiritusſancto qui eſt tercia in trinitate pſona qꝺ ipſi non intelligentes licet aſſerant xp̃m de virgine natũ ⁊ mariam v̾ginẽ pmanſiſſe: non tamẽ intelligũt ſpiritũ dei terciã in trinitate pſonã ſed potius mãlem flatũ qualeꝫ repimus i hoĩe ⁊ alio aiante. Dicũt em̃ deo inſufflante beatã virginẽ de illo flatu virginem concepiſſe: qꝺ volunt auctoritate ⁊ rõne ꝓbare ſcꝫ ꝙ flatus ſit in deo et ꝙ de tali flatu cõceperit virgo. Vnde dicit̃ in.pſ̃. Flauit ſpiritus eius et fluent aque: ſpiritum iſtuꝫ intelligũt materialem dei flatum. Item Geñ.p̃mo Inſpirauit in faciem eius ſpiraculum

vite ꝙ ſic intelligunt deus ſuo flatu in
ſufflauit in corpus ade ⁊ ita creatus ē
ſpiritus in corpe ade illo flatu diuino
de eodē flatu itelligūt qđ legit i euāge
lio. Inſufflauit xp̄s i diſcipulos ſuos
⁊ ait. Accipite ſpiritū ſanctum ⁊c. Sic
etiā intelligunt ꝙ gabriel dixit ad ma-
riam. Spūſſanctus ſuꝑueniet in te. et
illud qđ de xp̄o dicit: conceptus de ſpi
ritu ſctō natꝰ ex maria virgine. Rōne
etiā ideȝ volūt aſtruere ſic. Virgo ma
ria xp̄m genuit ꝑ ſe non alio median-
te ſȝ nec de virili ſemine eū cōcepit nec
de diuina ſuſtātia ergo de quodaȝ me-
dio inter rōnabilem creaturā ⁊ deum.
Sȝ q̄d eſt mediū ſuꝑ hoiem ⁊ infra de
um niſi flatus diuinus quo inſufflata
ꝑpit virgo maria. Si flatus mālis im
pregnat terrā ⁊ germinare eā facit q̄d
mirū ſi flatus diuinus infecūdauit ma
riā. Ad hec rn̄det alanꝰ in ſuo q̄dripar
tico libro. iiij. capitulo p̄mo ꝙ illi qui
hoc conant aſſerere indigent pena ⁊ ſē
ſu: q2 in deo mālis flatus non eſt cū ſit
ſub̄a incorporea nec habet inſtrumēta
flādi vt fauces ⁊ hmōi. Si em̄ deꝰ cor
poreus eſſet variabilis eſſet nec in om
ni loco incircūſcriptibiliter eſſȝ. ꝙ aūt
deus incorporeus ſit rōne non indiget
cuȝ omnis ratio tam hūana q̄ȝ diuina
hoc inrefragabiliter affirmat. Flatus
em̄ dei ſiue ſpūs dei dr̄ ſpūs ſanctus q̄
ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio de quo dicit ſpiritꝰ
dn̄i ferebat ſuper aquas Gen̄. p̄mo et
xp̄s dixit ſpūs vbi vult ſpirat. Si ſpūſ
ſctūs aliq̄ volūtas ē rōnal' ē ⁊ ita māl'
flatus nō ē. Itē ap'ls dicit ꝙ ſpūſſctūs
poſtulat ꝓ nobis gemitibus inenarra
bilibus: xp̄s etiā ait. Ite p̄dicate euan
geliū omni creature baptizantes eos i
noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Hic ſpūs
ſanctus cōnūerat pr̄i ⁊ filio: ⁊ ita vna
eſt in trinitate ꝑſona: de hoc ſpū dr̄ fla
uit ſpiritus eius ⁊ fluent aque: cuȝ em̄
ſpūs ſcȝ per gr̄am inſpiratur pctōribus
que dicunt aque ꝓpter fluxū peccato-
rum aque fluūt. i. peccatores cōuertūt
fluūt ꝓpter fluxū lacrimarū ꝑ peniten
tie lamentū: ꝙ aūt dicit dn̄s inſpiraſſe
ſpiraculū vite in corpus ade: ſic intelli
gendū eſt ſpiritū hois creando cū cor-
pori hois infudit: per hoc autē ꝙ xp̄s
inſufflauit in apoſtolos ſignificatū eſt
ꝙ gratiam ſpūſſanctus infundebat in
eos. Suꝑuenit aūt ſpūſſctūs in virgi-
nem glorioſam q2 ei infudit gr̄am ſuā
Eadem rōne dr̄ concepiſſe de ſpūſctō
id eſt ope ſpūſſancti non de ſub̄a ipius
ip̄a em̄ v̓go ſola dei auctoritate de car
ne ſua xp̄m concepit ſine alterius rei
ꝑmixtione: nec aliquis debet intelligi
flatus mālis vt iam dictū eſt a deo ꝓ-
cedens rōnalē creaturā excedens q2 ſi
aliquis mālis flatꝰ ꝓcederet a deo aut
eſſet eiuſdē nature cū deo aut non. Si
eſſet eiuſdem nature cū deo ergo eſſet
deus ⁊ ita de diuina natura cōcepit vir
go ꝙ dictu ⁊ intellectu eſt horribile aſ-
ſerere. Si vero ille flatus nō eſt diuine
nature querit ergo cuius nature ſit: ſi
corporee nature eſt ⁊ nō diuine erit an
gelus vel aīa cum ſpiritus ſit: ⁊ ita bea
ta virgo de angelo vel anima concepit
Si aūt corꝑalis eſt nihil aliud q̄ȝ aer eſ
ſe videt: ⁊ ita abſurdiſſimū eſt qđ ſequi
tur vt dicamꝰ v̓ginē ex aere cōcepiſſe
hominē. Querit itē a ſarracenis vtrū
ex ſolo flatu facta ſit illa conceptio: ſi
ex ſolo flatu cōceptus ē xp̄s quō ex ſo
lo flatu flatus ē homo vel ip̄e flatꝰ fa-
ctus ē homo fuit ille flatus anima xp̄i
vel vnitus anime xp̄i: ſi fuit vnitus aīe
xp̄i ſpūs ſophiſticus eſſe videt: corpuſ
etiā qđ xp̄s habuit fuit de carne virgi-
nis aut nō: ſi non fuit de carne virginiſ
filius virginis non fuit. Vn̄ ergo car-
neȝ habuit ſi de virgine habuit fuit fla
tus ille vnitus carni vt ex illis duobꝰ
fieret conceptio ⁊ illo flatu aīaret caro
ad hoc vt xp̄s fieret homo. Sȝ obijcit

ſarracenus veritatis inimicus: ſi xp̄s non fuit de ſuba diuina vł de flatu dei conceptus: quō ergo fuit dei filiꝰ. Ad qđ rn̄det: ꝙ xp̄s ſm̄ humanā naturam fuit filius virginis: ꝛ ſm̄ diuinā filius dei ab eterno a patre natus ſm̄ diuinitatem. In tempe vo de vgine ſm̄ hūanitatē: ꝙ aūt xp̄s fuerit deus et homo ſupra libro pmo latiſſime pbatum eſt

Ꝙ chriſtus non ſit deus

T Ercīū argumentū ſarracenorū eſt ꝯtra xp̄i diuinitatē. Arguūt eīn contra nos ſi xp̄s eſſet deuſ ipe de ſe hoc in euangelio declaraſſʒ: ſʒ hoc eſt falſum qꝛ nunꝙ̄ hoc de ſe aſſeruit nec dixiſſe legit ſe eſſe deū. q̄cq̄d ſit de argumenti ſequela addit ꝙ inſipiēter dicūt ſcʒ ꝙ nūꝙ̄ de ſe xp̄s aſſeruit ſe eſſe deū. Rn̄det multiplici teſtimonio ipius xp̄i oppoſitū eſſe verū. Vn̄ marci. xiiij. habet ꝙ cū ſacerdos interrogaret ihm dicens tu es xp̄s filius dei benedicti. Rn̄dit ihs ꝛ dixit illi. Ego ſuʒ eſt manifeſta confeſſio ꝙ xp̄s eſt deus ꝓpter qđ ſummꝰ ſacerdos ſcidit veſtimenta ſua ꝛc. Item iohis. vj. Ego ſuʒ panis vite q̄ de celo deſcendi: ſi quis manducauerit ex hoc pane viuet ineternum. Item iohis. viij. Ego ſuʒ lux mundi qui ſequitur me non ambulat in tenebris: ſʒ habebit lumen vite. Itē ex pluribus alijs locis. Ego ſum reſurrectio ꝛ vita. Ego ſum via veritas ꝛ vita. Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit ſaluabitur. Ego pncipiū qui ꝛ loquor vobis. Ego ſum alpha ꝛ o pncipium ꝛ finis: que omnia non poſſūt cōpetere niſi deo vero vt patet cuilibet intuenti. In cōfirmationem huius iudei allegantes cauſam corā pilato quare deberet mori xp̄s dixerunt quia filium dei ſe fecit. Et ſic patet ꝙ̄ inſipienter et ſtulte locuti ſunt ſarraceni in preallegato argumento.

Contra chriſti mortem.

Q Vartū argumentū ſarracenorum eſt contra xp̄i mortem. Ipſi eīn aſſerunt xp̄m immortaleʒ ꝛ impaſſibileʒ fuiſſe qui conceptus de dei flamine: ꝛ ideo dicunt ipm non fuiſſe paſſum vel mortuuʒ nec a mortuis ſuſcitatum: ſʒ aſſerunt loci a ſū hominē poſuiſſe cum iudei vellēt ipm cruci affigere ꝙ ita nituntur pbare: ſi xp̄s de flatu diuino conceptus eſt ſicut flatus diuinus incorruptibilis eſt: ita xp̄s impaſſibilis. Preterea indecēs eſſet xp̄ʒ de flatu diuino cōceptū ꝛ qdammodo dei filium crucis ſubire patibulum. reſpondetur ꝙ xp̄us ſm̄ ꝙ dei filius eſt nec paſſus nec mortuus nec ſuſcitatus eſt: ſʒ ſm̄ infirmitateʒ humane nature quā aſſumpſit de virgine: quia xp̄s ſi carnem aſſumpſit aut paſſibileʒ habuit aut impaſſibilem. Si impaſſibilem vn̄ eam aſſumpſit. Si paſſibilem ꝛ pati ꝛ mori potuit ꝛ ex diuinitatis virtute a mortuis reſurgere. Sed ſi de carne virginis paſſibilem carnem aſſumpſit ꝛ ſic paſſibilis fuit: ꝙ aūt xp̄s filꝰ dei fuerit ꝛ ſm̄ hoc hoc immortalis et filius virginis et ſm̄ hoc mortalis diligenter ſuperius libro primo probatuʒ eſt et etiam ꝙ chriſtus paſſus mortuuſ et ſuſcitatus fuerit ibidem latiſſime pbatum eſt in apertione. xij. theſaurorum Et ſi dicat ſarracenus miſerum eſſe chriſtum ſubiſſe mortem ſm̄ infirmitatem. Reſpodetur ꝙ hoc non reputamus chriſti miſeriam ſed dignationem: quia ex ſumma miſericordia fuit et dignatione ꝙ chriſtus carnem aſſūpſit et mortem ſubijt non ꝙ meruiſſet hoc cum peccatum non fecerit vt ꝛ ipi ſarraceni fatēt ſʒ vt a morte nos p mortē redimeret. Si eīn rex aliqs miſtꝰ ſerui ſui iacētꝰ i luto lutū itraret vt ſuū liberaret nō hoc aſcriberet miſerie regiſ ſʒ dignatōi. Ex vbiſ etiā ipiꝰ alchorani eligitur pdictus error. Vn̄ ait in capi-

tulo.xxviij.in pſona xp̄i dum inter ho
mines cōuerſarer iniunxit mihi ſcʒ de
us nec me virū difficilem ꝗ maloꝝ ex-
ptem creauit ꝛ ſuper me eſt diuina ſa-
lus in die mee natiuitatꝭ ꝛ mortis a q̄
iterū viuus accedam. Hec ibi.

Contra trinitatem pſonarum

q Uintū argumentū ſarracenoꝝ
eſt ꝯtra trinitatem pſonaꝝ. Cuʒ
em̄ audiuit machomet⁹ ꝙ xp̄ia
ni ponebant in deo tres pſonas nō va
lens intelligere ſine pluralitate diuine
eſſencie: cogitauit ꝙ ponebant tres de-
os: ꝛ ideo negauit trinitatem in deo: ꝛ
ideo dixit in alchorano in capitulo ele
neſa non dicatis tres qꝛ deus eſt deus
vnus licet pluralitas pſonarū in deo
poſſet oſtendi ex ſacra ſcriptura ꝛ rati-
onibus ſicͭ ſupra ꝓbatuʒ eſt contra iu
deos libro. iij. ꝯſideratōe. iiij. articulo
xxiij. qꝛ tñ primū vt infra dicet̃ dicunt
eſſe corruptū. Scōm vero audire no-
lunt cū noluit credere niſi his que tra
dita ſunt eis a ſuo magiſtro in alcho-
rano. Ideo ad eoꝝ confuſioneʒ ex eo-
dem alchorano volo oſtendere plura-
litatem perſonaꝝ in diuinis ad qđ cuʒ
non poterit reſpondere cōpellant̃ itra
re conuiuiū veritatis. Queram⁹ ergo a
ſarracenis quid ſibi voluit alchoranū
qꝛ tociens induxit deuʒ de pluralitate
loquenteʒ. Dicit̃ em̄ in capitulo elbal-
kara in pſona dei diximus āgelis ado
rate adam ꝛc̄. Ex hoc continuauit po
ſtea vſqꝫ ad finē libri aliq̄ modo loquē
do de deo in ſingulari aliqñ in plurali
ꝛ certiſſimū eſt oībus xp̄ianis iudeis ꝛ
ſarracenis ꝙ deus ē vnus ꝛ ſol⁹ ꝛ ſim-
plex: ꝛ non habet nec poteſt habere cō
ſortem: quare igit̃ de ſe loquit̃ pluralit̃
nō poſſunt dicere ꝙ deus loquit̃ de ſe
ꝛ angelis: dicit̃ em̄ ibi diximus angelis
hec ergo locucio dei eſt non angelorū
ꝗ ad angelos. Itē ſcđo in capitulo ſad
dr ꝙ oēs angeli adorauerūt adam niſi
dyabolus: ergo oībus angelis dixit de
us. Tercio capitulo in multis locis in
alchorano induxit tales locutiōes de
deo in plurali in talibus actionibus in
quibus angeli nullo modo cōicant ſicͭ
in creatōe mūdi in iuſtificatōe ipiꝫ dici
tur in alchorano in pluribus locis in
pſona dei nos nunqꝫ creauimus celuʒ
ꝛ terrā ꝛ intermedia ꝓ ludo et nos iu-
ſtificamus hominē ꝛc̄. ꝛ nos miſimus
xp̄m filiū marie ꝛ dedimus ei ſpirituʒ
ꝛ euangeliū ꝛ miracula ꝛ talia in qui-
bus angeli nullo modo cōicare poſſūt
cum deo: angeli em̄ creati ſunt a deo ꝛ
non creatores cū deo creante celum et
terram ꝛ intermedia: nec poſſunt dice
re ſarraceni ꝙ vox illa pluraliter ſit ex-
cellentiſſimi creati ꝑ qđ deus oīa fecit
vt dicunt. Conſtat em̄ ꝙ q̄cq̄d eſt p̄ter
deum eſt creatura a deo creata: ꝛ nulla
creatura poteſt eſſe concreatrix cū deo
Item. iiij. capitulo. Non poteſt etiā di
ci ꝙ deus pluraliter de ſe loquit̃ ꝓpter
diuerſas quidditates q̄ ſūt in eo ſicͭ po
tentia iuſticia ꝛ hmōi q̄s arabeſ appel
lant ſaphat. Iſta em̄ ſūt in deo nō acci
dentia: ꝗ ſunt ipa diuina eſſentia. Vñ
in deo nullā cōpoſitōem nec pluralita
tem faciūt vt ꝑ illa deus de ſe loq̄t̃ plu
ralit̃ cū tñ i āgelo ꝛ hoīe illa accidētia
aliquā cōpoſitōem faciāt: ꝛ certe talis
modus loq̄ndi ſcʒ ꝙ deus de ſe cuʒ ſit
vn⁹ pluraliter loquat̃ inuenit̃ ſemel a
moyſe introductus in geñ. nam in for
matōe hoīs deus locutus eſt dicēs: fa-
ciamus hoīem ꝛc̄. Et dicūt iudei ꝙ eſt
vox dei ad angelos qđ ē ꝯtra ſacrā ſcri
pturā q̄ nūqꝫ dicͭ hoīem creatū ad ima
ginē angeli: ꝗ ad imaginē dei: ꝛ hoc eſt
ꝙ ſtatim ſubiūgit moyſes poſt iſta ver
ba dicēs ꝛ creauit deus hoīem ad ima
ginē ꝛ ſilitudinē ſuā: ad imaginem dei
creauit illū. Eſt igit̃ vox dei p̄ris ad fi-
liū vel toti⁹ t̄nitatꝭ adinuiceʒ: nā de⁹ q̄
ē vn⁹ ꝛ ſimplex in eēntia ē trin⁹ in pſo

nis ꝛ alchoranū illō ſimpliciꝰ dixiſſet niſi ꝙ tenuit ꝙ nō poteſt eſſe diſtinctio pſonarū ſine diſtinctōe eſſentie. Ideo dicit in capitulo elneza. O familia liberi nolite vacillare in lege vr̄a ꝛ non dicatis de deo niſi veritatem qꝛ xp̄s ihs marie filius eſt nuncius dei ꝛ verbum dei qd̄ in ea poſuit p ſpiritū ſanctū ſuū Ecce hic noiat deū verbū dei ꝛ ſpiritū ſanctū ſuū. Sꝫ timens ne per hoc diuina eſſentia diuiderer vel multiplicaretꝰ vel determinaretꝰ ſtatim ſubiūxit ꝛ nō dicatis tres quia deus eſt deus vnus. Ecce quantuꝫ appropinquit ad illud qd̄ maxime arduuꝫ eſt in fide vt quaſi cū iohanne diceret pater verbū ꝛ ſpūs ſanctus hij tres vnum ſunt. Induxit igiꝰ in alchorano machometus deū loquentē pluraliter ꝛ neſcit cauſam teneamus igiꝰ cū eis cōiter ꝙ deus eſt vnꝰ ꝛ ſolus ſimplex ꝛ ipi habent in alchorano ꝙ deus eſt deus vnus ꝛ qd̄ habet verbū ſuū ꝛ ſpiritūſanctū. ꝛ ſic tenemꝰ ꝙ ipſe qui eſt vere deus vnꝰ ꝛ ſimplex ꝓprie de ſe loquiꝰ ſingulariter: ꝛ qꝛ eſt trinus in pſonis aliqñ loquiꝰ de ſe pluraliter. Sꝫ quia late dictū eſt de patre ꝛ filio dicamus aliqd̄ in ſpeciali de ſpiritu ſancto cōtra ſarracenos: ꝛ qram ab eis qꝛ alchoranū frequentiſſime facit mentionē de ſpiritu ſancto quis eſt iſte ſpūſſctūs. Nam in capitulo elbakara in pſona dei dicit dimiſimꝰ ꝛ dedimus ihū filio marie ꝙ faceret ꝓdigia ꝛ miracula manifeſta ꝛ pfecimus eum p ſpiritū ſanctū: ꝛ idem repetit p omnia infra in eodem capitulo. Item dicit in capitulo elembra de maria inſufflamꝰ in ea de ſpiritu ſctō ꝛ in pluribus alijs locis loquiꝰ ſilia de ſpiritusā cto. Queriꝰ ergo qs eſt iſte ſpiritusſanctus: ꝛ non poſſunt dicere ſarraceni ꝙ ſit aliqua creatura pura vel aliqs angelus bonus: quia loquiꝰ de eo ſingulariꝰ vt de vno ſancto noſtro. Angeli vero ſancti ſunt multi et omnes ſunt dei. Que eſſet igiꝰ cauſa vt de eo ſingulariter diceret nr̄o ꝛ ſctō. Et ꝑterea nō eſſet magna cōmēdatio de xp̄o quē alchoranū intelligit ſingulariꝰ cōmēdare ꝙ deus dediſſet ei angeluꝫ cuſtodeꝫ quia quilibet homo habet angelū cuſtodem: nam deus facit ſpūs angelos ꝛ nūcios nr̄os ſic dꝛ in alchorano i capitulo elmelaize. Et ꝑterea angeli nō ſanctificant hoiem: ſꝫ deus imediate ꝛ ſolus ſicut ſolus deus poteſt dimittere peccata vt dꝛ in alchorano. Si autē ꝓdictus ſpiritusſanctus ſit vere deus ſꝫ verus deus q̄ de ſpiritu ſancto loquitur dicens: dedimus ſpm̄ ſanctū et inſufflauimus de ſpiritu nr̄o: cuꝫ igiꝰ diuina eſſentia ſit vna ꝛ ſimplex et non poſſꝫ diuidi nec diſtingui: ꝛ ibi ſit dās ꝛ datum dans q̄ dicit dedimus ꝛ datꝰ ſpiritusſanctus qui dicitꝰ datus eſt iſufflatus ꝛ inter dantē ꝛ datū requirat diſtinctio oportet ꝙ deꝰ dans ꝛ inſufflās ꝛ ſpūſſctūs iſufflatus ꝛ datus diſtiguātur ꝛ differant hec eſt diſtictio ſola quā nos xp̄iani ponimus in diuis pſonis ꝛ quā vocamꝰ diſtinctōem realem p relatōes originis ſtante vnitate indiuiſibili diuie eſſentie. Patet ergo declarata trinitas pſonarū in diuis cōitate eſſēcialiꝰ ex alchorano machometi quā ſarraceni nō intelligūt pcuſſi cecitate:

Contra btidudinem eternam q̄ in dei viſione ꝛ nō corporali refectionē conſiſtit.

Sextū argumentū ſarracenoꝝ ē ꝯtra beatitudineꝫ eternā: ꝛ nos xp̄iani intelligimuſ ꝛ firmiꝰ credimus ſcꝫ ꝙ cōſiſtit in dei beatifica viſione ꝛ illa eſt ſpūalis refectio finalꝰ beatoꝝ: ſarraceni vero tenēt in eterna beatitudine homines reficiendos materiali cibo ꝛ potu ꝙ ſic auctoritatibus nituntꝰ ꝓbare. Deꝰ eñ ꝓmiſit iudeis

ſi bene agerent terrã lacte ⁊ melle manantẽ: ſ; hoc intelligi nõ poteſt de materiali terra ꝓmiſſionis: q2 illa nõ manat lacte ⁊ melle: ergo in alia vite eterne. Item xp̄s ꝓmittens ſuis credentibus eternã refectõez dicit vt bibatis et edatis ſuper menſaz meã in regno patris mei. Itẽ poſt reſurrectiõem legiť xp̄m de fauo mellis comediſſe vt per hoc inſinuaret: ⁊ poſt reſurrectionem oẽs reficienť melle. Ad hoc dicendũ ē iſtis beſtijs ꝙ in eterna btitudine non erit aliq̄ mãlis refectio ſ; ſp̄ualis: quia tũc hoĩes ſpũalia corpoꝛa hẽbunt non potu vel cibo indigentia: q2 ſic atteſtať xp̄s hoĩes in ꝑadiſo neq3 nubent neq3 nubenť: ſ; erũt ſic angeli dei in celo cibo ⁊ potu non indigentes: ⁊ Ap̄ľs ait ꝙ eſca ⁊ potus nõ ſunt regnum celoꝝ caro etiã ⁊ ſanguis regnũ dei nõ poſſidebũt .i. alimenta carnis ⁊ ſanguis in regno dei locũ non hẽbunt ad lr̃az de terra ꝓmiſſionis intelligi nõ poteſt qd̄ dictũ eſt de terra lacte ⁊ melle manãte terra eñ illa ſteriliſſima eſt: ſ; ꝑ terram manantẽ lacte ⁊ melle ꝑadiſus celeſtis intelligiť q̄ manare melle ⁊ lacte diciť ꝓpter eterne ⁊ interne refectõis dulcedinem: menſam aũt xp̄i q̄ eſt in regno pr̄is ſui vocat ſpũaliũ bonoꝝ refectionem que ſpũalis refectio nihil aliud ē q̄ȝ diuina fruitio. Vñ in pſ̄. Torrente voluptatis tue potabis eos. Que aũt maioꝛ inſania poterit eſſe q̄ȝ aſſerẽ hec eſt bonoꝝ p̄mia ſc3 eſum mellis ⁊ potũ lactis nunq̄ȝ ſuſtinuerunt martires tot ꝑſecutões vt ad has deuenirẽt refectiones voluit laurentius vri in craticula vt ad hec ꝑuenirct gaudia ſuſpenſus ē vicentius in eculeo vt hoc fruere tur cibo: certe ſi de⁹ datur⁹ eẽt ſua materialia fercula: credo ꝙ elegãtioꝛa daret eis ciberia: xp̄s aũt poſt reſurrectionem nõ ideo cõmedit vt ꝑ hoc inſinuaret reſuſcitatis neceſſaria eẽ: ſ; vt ꝓbaret ei⁹ reſurrectio ꝑa eiuſdẽz in nũero nõ ſolũ ꝑ auditũ cum dixit eis: pax vobis Luce vlti. q2 xp̄s hẽbat talẽ modũ ſalutãdi: ſp̄us eñ malign⁹ nõ cõſueuit ãnũciare pacẽ ſ; diſcoꝛdiã nec ſolũ ꝑ viſum: cũ diĉ diſcipuľ videte man⁹ meaſ ⁊ pedes meos q2 ego ip̄e ſũ Luce vlti. Nec ſolũ ꝑ tactũ cũ dixit palpate ⁊ videte q2 ſp̄us carnez ⁊ oſſa nõ habet ſic me videtiſ hr̄e Luce vlti. Sȝ etiã ꝓbauit ſuã reſurrectionẽ eẽ verã ex guſtu: q2 corp⁹ fantaſticu3 ⁊ ſine aĩa comedẽ nõ p̄t Hac ḡ ex cauſa dixit diſcipuľ ſuis hẽtis hic aliq̄d ad mãducãdũ illi tulerũt partẽ piſcis aſſi ⁊ fauũ melľ. Vñ cib⁹ ille nõ fuit cõuerſus in carnẽ ſ; reſolut⁹ in ꝑiacentẽ materia3. Sȝ ne hec cã comedendi erit in reſurrectõe generali ea q̄ in ſacra ſcriptura de vita eterna repiunť vt cib⁹ ⁊ mẽſa ꝑ ſiĩitudinez vel exemplũ poſita ſunt. Nõ ſic autez de ſecta machometi q2 ip̄e de vera beatitudine ⁊ de viſione dei nullã oĩno facit mentionẽ q2 nec deſiderauit nec apꝑhendit ea ſola q̄ deſiderauit ꝓmiſit in q̄ aptiſſime fuit ꝯrius nõ ſolũ xp̄o ſ; oĩbus ꝓp̄hĩs ⁊ oĩb⁹ philoſophis ⁊ oĩbũs rõne vtẽtibus q̄ oẽs cõiter cõcoꝛdant ꝙ vltia hoĩs felicitas ſit in cognitione ſolũ dei iuxta illud qd̄ dr̄ Johis Hec ē vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ deũ verũ ⁊ quẽ miſiſti ih̄m xp̄m ⁊ ariſtotiles in .iiij. ethicoꝝ ⁊ .xij. methaphi ce diĉ ꝙ vita q̄ eſt ſm̄ intellectũ ē optima igiť guloſa ⁊ luxurioſa eſt peſſima vita q̄ impedit itellectũ hoĩs. Sed obmiſſis auctoꝛitatib⁹ ſacraꝝ ſcripturaꝝ quã nõ recipiũt ſaraceni licet recipere deberẽt cũ ip̄e valde laudet ⁊ cõmẽdet legẽ dei ꝓp̄hetarũ ſanctoꝝ doctrinã ac euangelium xp̄i fiat ratio contra eos qua oſtendať ꝙ in illa felicitate eterna non erũt actus gule ⁊ luxurie. ⁊ arguitur ſic. Ad hoc ſumimus cibos vt coꝛruptio que poſſet accidere ex cõſũptio

ne naturalis humidi nō ſequat̃ vt etiā cibos ſumim⁹ ⁊ augmentū ꝫ iſta duo non erūt ibi. Nam oēs in debita quātitate reſurgent nec āpli⁹ poterunt mori nec aliquo modo deficere. Nā ſic dicit machometus in ſua doctrina vt patuit ſupra cōſideratōe. iiij. poſtq̄ omnia mortua fuerint de⁹ occidet mortē ⁊ poſtea reſurgent imortales ⁊ integri ergo cibi ſumptio non eſt neceſſaria aliquo modo ⁊ eodē modo nec vſus venereorum quia nec tūc eſt neceſſariū ꝙ cōſeruet̃ in ſpē qd non poteſt cōſeruari in indiuiduo. Itē hoīes reſurgentes in ppetuum viuent ergo ſi cibo ſemꝑ vterent̃ in infinitū augebunt̃ eorum corpora: aut erūt ibi digeſtiones aut alie feditates vt tātum reſoluat̃ q̄ntū cōuertit̃ quorum vtrūq̄ eſt incōueniens. Ad hec rūdet machometus in libro de doctrina ſua dicens ꝙ nō erit ibi egeſtio ſordiū ꝫ purgatio ꝑ ſudorem. Et ponit exemplū de puero in vtero mr̄is qui vt dr̄ nutrit̃ ⁊ non egerit. Sꝫ exemplū ⁊ ratio ei⁹ nihil ſoluit ſic patet inſpicienti. Nā quedā ſūt de ꝑfectōe imꝑfecti q̄ in re perfecta eſſent imperfectio magna. Itē iſta euaſio machometi nihil valet qm̄ corpora reſurgentiū ita erūt incorruptibilia ꝙ nihil poterit reſolui ex eis: ⁊ ſic nō eſt ſimile de vno ⁊ de altero de perfecto ⁊ imperfecto. Item ſi in iſtis actib⁹ eſſet vltima hominis perfecto vt videt̃ machometus expreſſe dicere: quid igitur nūc oportet abſtinere ab iſtis ⁊ nō magis die ac nocte luxuriare ⁊ comedere vt hic etiā felices ſumus: ꝫ apud omnes homines etiam apud ſaracenos reputatur virtuoſius abſtinere ab his ⁊ etiam ipſi ſaraceni habent viros cōtemplationis ⁊ continentes quas maxime laudant. Item ſi in iſtis actibus eſt vltima hominis felicitas quid faciet anima ſeparata ante reſurrectionē que nec comedere nec luxuriare poteſt: nec angeli etiam vnq̄ poterunt eſſe felices: quia iſtis omnino carēt. Preterea ſi habendo multas vxores ⁊ infinitas concubinas et adoleſcentulas ē vltima virorū felicitas vt patuit ſupra conſideratione quarta. Quomodo ergo mulieres poterunt vnq̄ eſſe felices niſi habeant multos viros. Erit igitur aut mulier felix aut vir felix: ⁊ mulieres adoleſcentule infelices et miſere. Rationabiliter ergo cōcluditur ꝙ omnes tam viri q̄ mulieres eorum infelices erunt et miſeri ſequentes id quod debetur porcis et aſinis ſcilicet gulam et coitum.

Contra matrimonium vnius vxoris tantum

ſ Eptimum argumentum ſaracenorum eſt contra matrimonium vnius vxoris tantum. Cū enim ſit illicitū in lege xp̄i plures vxores ſimul vno tempore habere. Saraceni oppoſitum aſſerentes dicunt licitū eſſe plures vxores ſimul habere ſicut ſupra patuit conſideratione quīta precepto nono: hoc nituntur probare auctoritate patrum veteris teſtamenti qui duas vxores ſimul habuiſſe leguntur vt Jacob et dauid et alij multi: ergo qua ratione licitum fuit eis habere plures vxores eadē ratione ⁊ modernis. Sed hoc non affirmant ſaraceni niſi vt luxurie ſue ſatiſfaciant: tota enim eorum vita in fetore luxurie eſt vt ſupra patuit. Dicendū ergo ꝙ vna debet eſſe vnius. Vnde ⁊ deus vnam dedit ade vxorē ⁊ non plures que etiam ſacramento deſeruit: quia per hoc ſignificatur ꝙ vna eſt ſpōſa xp̄i ſcilicet eccleſia. Vnde ⁊ lamech mortalit̃ peccauit qui primus plures vxores habuit. In veteri autem teſtamento licitū erat alicui plures vxores habē ad multiplicandū gen⁹ hūanū ad cultū diuinū

tunc terrā replebat fecūditas. nūc aūt celū replet caſtitas a tpe em̄ iohis baptiſte regnū celoꝝ vim patit᷑ ⁊ violenti rapiūt illud. In veteri aūt teſtamento a mr̄imonio nō excipiebāt᷑ niſi .xj. pſone in nouo excipiūtur ifinite ⁊ vbi apoſtol⁹ dic̄. j. Coꝛ. vij. Quādiu viuit mulier alligata eſt viro vt nō poſſit aliū nubere. ſil᷑ vir mulieri vt nō poſſit aliam ducere. Vn̄ vir ſi plꝭes vxoꝛes babeat adulter eſt. ⁊ ſicut vna mulier non pōt ſil᷑ hr̄e plures viros ſic nec vn⁹ vir plꝭes mulieres ſim᷑. Item dicit apl̄s ꝙ vir nō hꝫ ptātem coꝛpis ſui ſꝫ mulier ſic ⁊ vir vxoꝛe ſua viuēte nō p̄t accedere aliā Cū ergo ſaraceni dicāt xp̄m magnuꝫ ꝓpham fuiſſe quō aūt de eius verbis ꝯdicere q̄ dixit mulierē nō eſſe relinquendam niſi cā foꝛnicatōnis. Ipi aūt multis de cauſis relinquūt vxoꝛes ſūt etiā inter eos q̄ dicūt mulierē relictā a marito nō debere ad eū regredi donec alt᷑ cū ea cōueniat ſicut patuit ſupꝛa cōſideratōe q̄nta p̄cepto .ix. Et ſic p̄uaricatoꝛes legis ⁊ euāgelij facti ſunt. In lege em̄ ſcriptū eſt vt ſi q̄s vxoꝛē ſuā qualibet ex cā dimiſerit ⁊ voluerit ad eū qꝫ regredi ipius eſt ſine dubio. ſi tn̄ eā alter nō ſoꝛdidauerit. ſi alter eā tetigerit ab illo imppetuū ꝓhibita eſt in euangelio tn̄ n̄ ē licitū hōi vxoꝛem ſuaꝫ ſine cā foꝛnicatōis dimittere ⁊ q̄ dimiſſam alterius in vxoꝛē receperit adult᷑ ⁊ mechus iudicet᷑. Item ſi xp̄m credūt tantū fuiſſe ꝓpham ⁊ de virgine natū ⁊ de flatu diuino conceptū vt ſupꝛadictū ē cur non celebꝛant eius conceptum vel eius oꝛtum.

Contra baptiſmum quo ad ablutionem interioꝛem.

Octauū argumentū ſaracenoꝛū eſt ꝯ baptiſmū quo ad ablutōꝫ interioꝛē nos em̄ ſolā ablutōꝫ coꝛpis dicim⁹ ⁊ fidelit᷑ cōfitemur non ſufficere ad remiſſionē pctōꝝ ſꝫ exterioꝛ ⁊ interioꝛ p aquā ſpūſſancti. Saraceni vero affirmāt ſolā coꝛpoꝝ ablutōnē p aquā factā ſufficere ad pcti remiſſionem ꝙ volūt multiplici auctoꝛitate ꝓbare. Ait em̄ Ezech. xxxvj. Effundam ſup vos aquā mundā ⁊ mūdabimi ab oibus inq̄namentis vr̄is. Et iohes baptiſta fuit baptizās in aq̄ tātū. Mar. j. Joh. j. naamā etiā ablut⁹ ſepties in ioꝛdane liberatus fuit a moꝛbo lepꝛe. iiij. Reg. v. p qđ ſignificat᷑ ꝙ aliqs p ſolaꝫ aque ablutionē liberat᷑ a peccatis ade His ergo auctoꝛitatib⁹ dicti ſaraceni aſſerūt quodlibet pctm̄ moꝛtale homini remitti p ſolā aque ablutioneꝫ ſine con feſſione ⁊ contritōne. Dicendū ergo ꝙ nō ſufficit ablutio diſcreto ⁊ adulto ſine contritōe ⁊ confeſſione nec puero ſine trinitatis inuocatōne. Ezechiel vero aquā illā vocat mundā q̄ ſanctificatur p verbū iuxta illud Augu. Accedit verbū ad elemētū ⁊ fit ſacmentum Johes āt nō baptiſauit i pcti remiſſionē ⁊ ſctificatōꝫ ſed in aſſuefactōꝫ vel ſignificationem nec pctā baptiſmo ei⁹ remittebāur. Ablutio āt aque q̄ naamā purgatus erat a lepꝛa ſignificabat baptiſmū xp̄i quo q̄s liberatur a culpa. Ablutio āt aq̄ q̄ fit pcti remiſſio in baptiſmo iterari nō p̄t vl̄ debet quia ſignificat paſſionē xp̄i ⁊ moꝛtē q̄ iteranda nō eſt nec ſacro baptiſmi dꝫ fieri iniuria. Semel ergo valet aq̄ ablutio .i. baptiſmus puero vel adulto itata nō ꝓdeſt. Errāt ergo pagāi q̄ ſingulis ablutōnibus coꝛpum ſuoꝝ credūt ſibi remitti moꝛtale pctm̄. q2 ſi ita eēt videretur eē pcti incētiuū. Iſti etiā multa de lege veteri obſeruāt ⁊ ita q̄dāmō iudaiſant. q2 vt ſ̄ patuit poꝛcū nō comedūt plures vxoꝛes ſil᷑ ducunt ⁊c̄. Et iā in p̄ libꝛo oſtenſuꝫ fuit legē moyſi abolitā fuiſſe q2 veniēte veritate ceſſauit vmbꝛa ⁊ figura. xp̄s etiā eā oſtendit conſūmatā ⁊ in ſe impletā cū pēdēs in cruce dixit cōſūmatū ē vt patuit ibi ſ̄.

Cōtra veneratōꝫ ymaginum.

n Onū argumētū ſaracenoꝝ eſt contra imagines que habētur in eccleſijs ipſi em̄ cum iudeis inſultātes ꝯ nos dicunt hec nobiſ non licere q꜖ facimus ꝯ diuinum preceptū Exod.xx. Deut.xxviij. ꝛ Leuiti.xxvj. ſcꝫ non facies tibi ſculptile nec omnē ſimilitudinē ꝛc. Derident etiā chriſtianos q꜖ effigiant deum ſublimi ſedētē ſolio et circa eum magno dignitatꝭ faſtigio aquilā hominē vitulum ꝛ leonē. Ad hoc dicendum eſt ꝙ ſi lex moſayca prohibuit nullomodo ſculptile fieri peccauit moyſes qui fecit imagines cherubin. Exod.xxv.ꝛ.xxxvij. ꝛ poſuit in templo. quotienſcunqꝫ etiā thurificabāt āte archā ꝛ adorabāt ſimiliter faciebāt āte cherubin. Salomon fecit etiā. vt dicitur.iij. Regum.vj. duo alia cherubin maiora ꝛ omnes cortine que erāt in tabernaculo erāt intexte multitudine cherubin. Et ſi dicas illud precepit deus et erunt imagines āgeloꝝ non hominuꝫ dico qꝺ verum eſt quia tunc non erāt homines tales vt mererentur adorari ꝛ imagines eorum q꜖ erāt increduli ꝛ rebelles nec erat honeſtum ꝙ ſue anime eſſent in inferno ꝛ ꝙ eoꝝ imagines adorarentur in terra. ꝭ poſtqꝫ deus aſſumpſit carnē humanā factus figurabilis ꝛ anime ſctōꝝꝫ ſūt in padiſo non eſt incōueniens ꝙ eoꝝ imagies ſunt ī eccleſijs ꝛ venerentur ab hoibus. Q̄ ꝯ āt dicitur non facies ſculptile ꝛc. Legiſlator declarat dicens nō adorabis ea neqꝫ coles non em̄ prohibetur in illo precepto facere quācunqꝫ ſculpturā vel ſimilitudineꝫ ſed facere ad adorādum. Ideo ſubditur nō adorabis ea neqꝫ coles eo.ſ. modo quo gētiles faciebāt in veneratōe deorum ſuorum.i. demonū qui erāt dij alieni q̄s prohibet colendos eſſe dicens. Non hēbis deos alienos corā me. q̄ꝫ āt ſpē adoratōis deus adoratur ꝛ q̄ꝫ chriſti crux ꝛ imago virginis ac ſctōꝝum ꝛ de inſtitutōe imaginū omnium errore excluſo latiſſime dictū eſt ī libro.iij. conſideratione.iiij. argumento.xxiiij. vid' ibi. Q̄ ꝯ āt deus pingitur a chriſtianis in throno cū.iiij. animalibus non ē irrōnabile q꜖ cum ezechiel propheta viderit illā ſimilitudinem et ſcripſit. poſſunt chriſtiani ad memoriā pingere.

Q̄ ꝯ lex moſaica ꝛ lex euangelica ſunt corrupta per iudeos et chriſtianos.

d Ecimū argumentū ſaracenoꝝ eſt ꝯ veritatem vtriuſqꝫ legis.ſ. chriſti et moyſi q̄s dicunt eſſe corruptas per iudeos ꝛ chriſtianos. Ad quod declarādum. Notādum eſt ꝙ inter cetera ex quibus poteſt māifeſte videri ꝙ alchoranum non eſt lex dī eo ꝙ ei non atteſtatur lex vetꝰ nec euāgeliū que ābo alchoranum teſtatur ꝙ ſint vere lex dei. Sed ipſe machometꝰ ſeipſum cōmendat ipſe de ſe teſtimonium perhibet nos āt inuenimus legem dei eſſe quādā cautelā continuaꝫ ab eodem artifice fabricatā vt vnꝰ aut nullus alteri cohereat ꝛ correſpōdeat Et vnus propheta de altero prophetat ꝛ mentionē faciat ꝛ omnes alij prophetauerunt de chriſto ſicut patuit in libro primo. Si igitur lex ſaracenoꝝ eſſet lex dei ꝛ vocatio ad legem illā nō eſſet peruerſio ſed conuerſio vt ipſi dicunt quomodo omnes alios ꝓphas latuiſſet ꝙ nullus de eo dixiſſet aliqd nos āt non inuenimus ꝙ moyſes vel aliqs ꝓphaꝝ vel ipſe xp̄s aliqd dixerit de machometo vl' de ſua lege niſi quā do dixit de pſeudo ꝓphis cauendis. dixit etiā xp̄s ꝙ lex ꝛ ꝓphe vſqꝫ ad iohēꝫ ꝓphetauerunt vt mundus ſciret ꝙ generalis ꝓpha non eſſet venturus vlterius. Machometus aūt ſe dixit genera

le ꝓphã ꝙ aũt ipſe nõ ſit ꝓpha vtiꝙ ſcim⁹. Ad hoc aũt rñdent ſaraceni dicentes ꝙ moyſes ꝛ alij ꝓphe ꝓphetaue rũt de machometo ꝛ ꝙ etiã xp̃s ꝓphetauit expſſi⁹ oib⁹: qꝛ dixit etiã nomen eius. Vñ dixit filijs iſrl̃ euãgeliſo vob de legato dei ꝛ nomẽ ei⁹ machometus Sed cũ talis ſcriptura nõ inueniatur in euãgelio xp̃i dicũt ſaraceni ꝙ iudei corruperũt legẽ moyſi ꝛ ꝓphaꝝ ꝛ xp̃iani corriperunt euãgeliũ ꝛ nõ remanſit niſi quãtũ eſt in alchorano de veritate legis euãgelij. Sed ꝙ h̃ nõ poſſit ſtare Primo ꝓbo ꝑ alchoranũ eoꝝ. Nam dicitur in cap. de iona ſi fueritis in dubio de hoc ꝙ reuelauim⁹ vobis petatꝭ ab illis q̃ legerũt libꝝ prius q̃ꝫ nos. Illi ãt q̃ pri⁹ legerint libꝝ q̃ꝫ ſaraceni ſũt iudei ꝛ xp̃iani qui receperũt pẽthateucũ ꝛ euãgeliũ ſicut exponit machometus. ergo machomet⁹ dicit ſaracenis vt petãt a iudeis ꝛ xp̃ianis de dubijs ſed ſi vt ipſi dicũt ꝓpha viridicus eſſet machometus qũo eos ad mẽdacia teſtimonij mitteret nõ igr̃ erãt viciati libri iudeoꝝ ꝛ xp̃ianoꝝ tp̃e machometi nec pñt dicere ꝙ poſtea fuerũt viciati nam dr̃ in capitl̃o helgagar qd̕ interp̃tatur recordatio. nos inquit in ꝑſona dei deſcendere fecimus recordatõꝫ dei ꝛ nos eandẽ cuſtodiemus. lex moyſi ꝛ euangeliũ apud eos dicit̃ recordatio. igr̃ deus ſꝑ apud ſuos fideles teſtimonium ſue creature ſuauit añ machometum ꝛ cõſeruabit etiã. Poſt p̃mo in capitulo helmaijde qd̕ interpretatur menſa. Dicit̃ ꝙ iudex quidã dixit machometo quomodo iudei querebãt iuſticiam ꝛ iudiciũ ab eo ſi venerint ad te iudica inter eos iuſte qꝛ deus diligit iuſticiaꝫ facientes ꝛ qũo ab ip̃o peterent iuſticiam cum ſit apud eos vet⁹ teſtamentuꝫ in quo eſt dei iuſticia. Preterea talis corruptio ſcripturaꝝ nõ potuit eſſe generalis ſeu mãifeſta qꝛ ſic alienatões ſciuiſſent: nec ꝑticularis ꝛ occulta quia ſic aliqui codices integri ꝛ incorrupti remãſiſſent ſꝫ in omni lingua ꝛ in oĩ ꝓuincia inuenit̃ lex ꝛ euãgeliũ eodẽ mõ ſcripta. Preterea. iiij. euãgelia nõ ſũt ſcripta nec eodeꝫ tp̃e nec eodem loco nec eodem ideomate nec ab eodẽ ſcriptore. Sed matheus in hebreo in iudea. Johes in greco in aſia. Lucas in greco in achaya. Marcus in latino in italia euãgeliũ ſcripſit. ꝛ eoꝝ tranſlatõ facta eſt in latio ꝑ hieronimũ ꝛ ꝑ alios añ tp̃a machometi ꝛ remãſerũt exẽplaria in oibus linguis. ergo nõ potuerũt ꝑ aliquos falſarios viciari quin mãifeſte ſciret̃. Preterea nihil eſt in fide xp̃iana ita maxime arduũ ſicut icarnatio dei. ſ. ꝙ homo ille ſit deus. Et iſtd̕ fuit maxime difficile ſuadere mũdo. Vñ ꝛ romani et alij pagani propter hoc perſecuti ſunt xp̃ianos trecentis annis cõtinuis generaliter ꝛ diſtulerũt recipere fidem ꝛ euãgelium quia dicebãt ꝙ homo ille erat deus non qꝛ nõ recepiſſẽt homines ꝛ mulieres plures deos ꝛ deas ſꝫ qꝛ xp̃s fuit dict⁹ de⁹ abſqꝫ licẽtia romanoꝝ q̃ꝫ ipi ꝓhibuerant ꝙ null⁹ diceretur deus ſine auctoritate ſenatus et etiã qꝛ iſte deus non paciebatur conſortem. Nam ſi iſtũ deum reciperent cogebãtur omnes alios relinquere qd̕ etiã erat contra ꝑ acta prouinciaꝝ ꝛ leges ꝛ conſuetudines romanoꝝ ſicut ꝫ patuit libro primo conſideratõne. iij. articulo primo In examine. iij. Qũo igitur chriſtiani in damnationem ſuã ꝛ detrimentũ fidei ꝛ ꝓuocationem romanoꝝ p̃ncipum mundanoꝝ hoc maxime arduũ ꝛ min⁹ ſuaſibile i ſuis ſcripturis ꝛ euãgelijs addidiſſent omnes enim conſentiebant hanc legeꝫ eẽ ſanctiſſimam ꝛ rõnabiliſſimã hoc ſolo excepto ꝙ rõnem hominũ excedit ſcꝫ ꝙ ille homo ſit verus deus ꝛ verus homo magis igit̃ criſtiani ſi aliquid de euan

gelio mutaſſent quod erat arduum et min⁹ ſuaſibile a pncipio ſubtraxiſſent vt plures ad fidem accederent ꝛ addidiſſent aliquid ſuabile ꝙ econtrario. Preterea quomodo criſtiani cum iudeis potuerunt cōuenire a quib⁹ odio tam antiquo diſconueniunt nec enim iudei dicunt criſtum eſſe deum nec bonū hominē. Unde qn̄tum ad hoc magis conueniunt criſtiani cū ſaracenis qui dicunt ad minus criſtuꝫ uiſſe ſanctiſſimū hominem. Preterea criſtiani ante aduentum machometi fuerūt diuiſi ī diuerſas ſectas ꝛ precipue orientalis in iacobinos ꝛ neſtorinos neſtorini autem maxime conueniunt cū ſaracenis ꝛ machomet⁹ mandauit eos ſingulariter honorari. et quomodo cōueniſſent neſtorini cum iacobinis qui tanto odio diuiduntur ad viciandum euangelium ꝙ adinuicem occiduntur et tamen inuenitur apud vtroſqꝫ euangelium omnino idem ſicut ꝛ apȯ nos Preterea nomen machometi quare criſtiani ſubtraxiſſent de euāgelio cuꝫ ipſe tantum cōmendauerit chriſtum ꝛ matrem ſuam ꝛ euangelium vt dicit in alchorano ꝙ in euangelio chriſti ē directio et perfectio et non ſubtraxerūt inde nomen pilati qui flagellauit euꝫ et nomen iude qui prodidit eum ꝛ nomen diaboli et quare criſtiani poſuiſſent in euangelio ꝙ xp̄s ſit vere mortuus ꝛ crucifix⁹ q̄ nec videtꝛ ei cōuenire cū ſit vere deus vt in euāgelio habetur ꝗ̄ quo videtꝛ conſequens ꝙ duo tam diuerſa poſuiſſent de criſto ſcꝫ ꝙ ſit vere deus ꝛ vere mortu⁹. Preterea dato ꝙ potuiſſent in omnib⁹ libris ponere ꝗ̄ quis potuit omnibus ſuadere ꝛ in cordibus gentiuꝫ ſcribere ꝙ hunc occiderunt ꝛ tamen hoc ſuaſum eſt toti mundo vt ſuſciperent illud principes et tyranni philoſophi et ſapiētiſſimi homines et etiam indocti et paupes ita vt etiam calippha de baldaco moreretur criſtianus et fuit inuenta crux ad collum eius vt teſtaretur facto ꝙ ipſe dn̄s ſaracenoꝝ mortuus eſt vere criſtianus Et ideo iudicauerunt eum ſaraceni ꝙ ſequeſtratus ſepeliretur ab alijs caliphis qui vidit ſepulcrum teſtimoniū perhibuit ꝛ ſcimus quia verum eſt teſtimonium eius. Omnibus igiꝰ modis conſtat ex auctoritate alchorani ꝛ rationibus validis ꝛ apertis ꝙ euangelium eſt inuariabile et non viciatum nec corruptum. Cum igitur machometus ſuper omnes alios libros commendat euangelium et poſt illud vet⁹ teſtamentum coguntur ſaraceni recipere auctoritatem euangelij ꝛ veteris teſtamenti. Preterea in alchorano in capitulo helmeyde quod interpretatꝛ mēſa dicitur ꝙ familia liberi nihil omnino ſunt niſi compleant legem ꝛ euāgelium. Familia vero liberi ſunt ſaraceni ſicut ibidem oſtēditur. Unde dicit niſi cōpleant legem ꝛ euangelium et quod reuelatum eſt ſibi. Iſtud autē quod reuelatum eſt accipitur alchoranum quod reuelatum eſt ſolis ſaracenis vt ipſi dicūt. hoc idem oſtenditur in multis locis in alchorano ſcilicet ꝙ familia liberi ſunt ſaraceni ſm̄ intentionem Machometi dicitur enim ſaracenus in capitulo elneſa quod interpretatur mulieres circa finem ꝙ non vacillent in lege ſua. Unde ibi ſcribitur. O familia liberi nolite vacillare in lege veſtra et nō dicatis de deo niſi veritatem ꝛc. hoc idem ſcilicet ꝙ familia liberi ſunt ſaraceni oſtendit expreſſe in capitulo loꝫ. in fine libri. Si autem omnino voluerint dicere ꝙ eſt lex vetus et euangelium corruptum oſtendant integrum ꝛ corruptum et maxime ſi vniforme oſtenderint et in omnibus linguis ſicut et nos oſtendimus eis ꝛ recipiemus quod tamen eis im-

poſſibile eſt oſtendere. Patet igit̃ dictũ ſarracenoꝝ inſipiens ⁊ falſum eſſe ſcʒ ꝙ teſtamentũ vetus ⁊ nouũ ſũt corrupta. Queramus iterũ a ſarracenis quare nõ legũt nec hñt libros iſtos per maxime cuʒ machometus in alchorano frequentiſſime cõmendet legẽ moyſi ⁊ iob ⁊ dauid ⁊ dicit pſalteriũ ibi ual luminoſum ⁊ ſup oẽs alios libros cõmendat euãgeliũ in quo dicĩ ꝙ ẽ ſalus ⁊ directio vt dictũ eſt: qꝛ em̃ xp̃s cõmẽdauit moyſen ⁊ alios ꝓphas ⁊ xp̃iani eos non habebant: acceperũt eos a iudeis ⁊ fecerũt trãſferri de diuerſis linguis ⁊ habẽt eos autenticos ⁊ legũt in ſuis ſcolis. Nõ hñt aliud qd̃ reſpondeant ſarraceni niſi ſicĩ dictũ eſt dicere ꝙ illa ſunt corrupta. Sʒ quõ tantus propheta qualẽ reputant machometũ tãtum cõmendaſſet exemplaria corrupta ⁊ dixiſſet ꝙ in eis eẽt ſalus ⁊ directio: vel quõ non p̃dixiſſet imposterũ corrumpenda: ẜ potius dixit ꝯtrariuʒ ꝙ ſi ſarraceni erant in dubio de alchorano ꝙ peterẽt ab illis qui ante receperãt libros ſcʒ a xp̃ianis ⁊ iudeis ſicĩ ſupra dictũ eſt in capitulo de Iona: potius aũt dixiſſet nõ credatis eis qꝛ hñt libros corruptos. Nõ eſt alia cauſa quare non legunt ſarraceni p̃dictos libros niſi qꝛ ſciũt ſapientes ꝙ de facili deprehenderet̃ falſitas alchorani. Si libros ſanctos ⁊ veraces legerent. Vnde ⁊ alchoranus ſibi maliciose ꝓuidit ⁊ poſuit. iiij. r̃media ne deſeret̃ a ſuis ⁊ ne falſitas eius dep̃henderet̃. Primũ eſt qꝛ mandauit eos occidi qui cõtrarium alchorano aliq̃d dicerent. Scd̃m ꝙ cuʒ alterius ſecte hoibus non diſputarẽt. Terciũ quia ꝓhibuit ne eis crederent dicit em̃ in capitulo veſtra non credet̃ niſi illi qui ſequit̃ legem veſtrã cum tamen dicat ꝙ in euangelio eſt ſalus et directio. Quartũ eſt ꝙ ab eis totaliter ſeparent̃ ⁊ dicãt mihi lex mea ⁊ vobis vr̃a ⁊c̃. Et poſt: vos ab eo liberi ꝙ operor: ⁊ ego ab eo liber ꝙ opamini: ⁊ hec dicit in capitulo Ione. Si igit̃ ſarraceni bene acciperent cõſiliũ alchorani ꝓculdubio dirigerent̃: haberent enim euangeliũ ⁊ legem moyſi ⁊ alias ſcripturas ſanctas maxime cũ ip̃m alchoranũ cõmendando moyſen dauid ſalomonem ⁊ alios ꝓphetas frequẽtiſſime dicat ꝙ non p̃fert vnũ alteri.

De bellis ⁊ triũphis ſarracenoꝝ ⁊ xp̃ianoꝝ p arma corporalia a tẽpore machometi vſq; ad preſens.

Vna conſideratio huius libri eſt de bellis ⁊ triũphis ſarracenoꝝ ⁊ xp̃ianoꝝ p arma coporales a tp̃e machometi diſcurrendo vſq; ad p̃ns tempus. Sicut em̃ ante incarnatõem populus electus ⁊ peculiaris dei erat populus iudeoꝝ ⁊ ꝓpterea eis ꝓuidit tãq; filijs de flagello correctionis ſcʒ pp̃l'm gentilium a quo ſepe captiuabantur ⁊ occidebant̃ cum diuina precepta tranſgrediebantur ſicut dicit̃ Amos. iij. tantũmodo vos elegi ex omnibus cognationibus terre. Idcirco viſitabo ſuper vos omnes iniquitates veſtras ⁊ Apocal. iij. Ego quos diligo arguo ⁊ caſtigo: ſic ⁊ poſt xp̃i incarnatõem popul⁹ elect⁹ ⁊ peculiaris dei eſt popul⁹ xp̃ianoꝝ. Reprobato ẽ pp̃lo iudeoꝝ ꝓpter xp̃i mortẽ ⁊ in captiuitatẽ ꝑpetuo ducto ꝓuidit de⁹ electo ſuo pp̃lo xp̃ianorum de flagello correctõis ſcʒ populũ ſarracenoꝝ per quem ſepe captiuant̃ ⁊ occiduntur cum dei precepta tranſgrediunt̃ ⁊ vitatẽ ſue legis relinquũt: piiſſimus tñ pr̃ eternus ſic a paganis ꝑmittit flagellari filios ſuos ꝙ eos nõ ſinit omnino deleri vt in tamquo populo reſpectu inũerabil' m'titudis ſar

racenoꝝ q̄ sunt velut arena maris sicci ⁊ infructuosi relucēt euidenter eiꝰ potētia ⁊ clemētia infinita ⁊ sicut gētiles nō sp vincebāt iudeos ꝗ sepe ab eis vincebantur mirabiliter cum pcepta altissimi custodiebāt. sic ⁊ saraceni nō sp facti st victores ꝗ sepe mirabiliter victi sūt a populo electo xpianoꝝ cū. s. diuinā volūtatē deuotissime conabātur iplorare. zelo sue sacratissime fidei succensi. Et vt ex diuersis scripturis ⁊ cronicis colligere potui. de xiij. bellis famosis psens consideratio explicabit. vt habeant in quo ɔtēplētur pncipes xpiani. q ⁊ vidētes gloriosissima facta alioꝝ pncipuꝫ rōnabiliter dnt aiari ꝓpter honoreꝫ sacratissime fidei ad filia opanda. pserti his tpibus in quibꝰ expimentaliter videmꝰ ꝙ plurimū feruet rabies infidelium vt deleant de terra nom xpianum.

Vincūt saraceni fugato theodoro ⁊ aufertur tributū rōanoꝝ

Primū bellū inter saracenos et xpianos factum fuit in affrica circa ānū dni sexingentesimum lix. tpe eraclij imperatoris ⁊ bonifacij pape. iiij. Causa aūt pdicti belli fuit qꝛ cū machometꝰ astutijs suis puertisset gētes illiꝰ terre ⁊ plurimū aliaꝝ elatꝰ non modicū in supbiā suā cogitauit qmodo posset ɔtrariari romanoꝝ imperatori et gentes extrahere ab eiꝰ dominio in seruitute ⁊ accidit ꝙ pdictꝰ imperator Eracliꝰ misit nūcios suos ad pdictos affricanos ptes pro colligendis tributis vt moris erat ꝙ cū machometꝰ sciuit venit ad eos in manu forti et negato tributo eos occidit ꝓpter qd eraclius ipator ɔgregauit magnū exercitū ⁊ prefec ei ducē frēm suū theodoꝝ q̄ iperiū orientis de manu eiꝰ tenebat. Veniēs ergo in affricā pugnauit cū machometo ⁊ deo pmittente victꝰ est theodorꝰ ⁊ fugit regressusqꝫ est ad imperatorem eraclium sine honore.

Vincūt saracēi ⁊ aufertur obedientia iperatoris romanorum in frica.

Secundū bellū saracenoꝝ ɔtra xpianos factū fuit circa idem tempus in affrica cū enī pdictꝰ theodorꝰ fugiens in primo bello ad ipatorē frēm suū rediret ⁊ oia vt acciderant narrasset. Imperator cogitās predictū machometū rebellantē subiugare maiorē exercitū cū predicto frē suo destinauit. Sed licet romāi milti eēnt cū venirēt in terrā ⁊ viderēt potestatem machometi pauore cōcussi voluerunt se retrahē ad quoddā castrū qd dicebatur gabathin. qd cū machometꝰ itellexit venit post eos plures e oꝝ occidendo ⁊ vulnerādo. ⁊ lꝫ resumptis viribus xpiani contra eos facies ostēderent finaliter tn̄ occisus ē theodorꝰ frater impatoris ⁊ romani victi sunt oēsqꝫ ibi perierūt paucis exceptis q̄ in montibus se abscōderūt. nā centū qnquagita milia de exercitu ipatoris dno sic pmittēte ꝓstrati sunt ⁊ extūc sublatū fuit romanū dnium in affrica ⁊ iugū tributi affricanoꝝ cessauit. De his duobꝰ bell lacīꝰ dictū est supra consideratōe. ij. in scdo pūcto cū de ambitōe machometi ageret. Et si qras cur deꝰ pmisit sic xpianū pplm dilectū suū p saracenos flagellari. Respondetur ꝙ sepe deꝰ iuste flagellat pplm suū ꝓpter pctm pricipis sicut ptꝫ. ij. Regum. de flagello misit deus in pplm suū ꝓpter peccatū regis dauid sic in ꝓposito. Nā vt aliq historie tradūt pdictꝰ imperator predictū conflictum euticis errore fuit maculatus ⁊ cum filia sororis sue martina nomine matrimonio coniunctis alie historie dicūt ꝙ erat auersus a fide catholica ⁊ corruptus ab anastasio patriarcha iacobitarum ⁊ ita est opinandū Nam qmdiu tenuit veram fidem oīa sibi prospere successerunt. sicut ptꝫ de

victoria quā hūit contra coſdroe regē perſarum et de portatione ligni ſancte crucis in hieruſalez ſicut plene hētur in hiſtoria exaltatōnis ſancte crucis. Nihil em̄ eſt ꝙ ita nequeat occaſui ſb-ſacere ꝙ̄ ṽa religio nihil quoq; lumie clariore perfulget ꝙ̄ recta fides in pn-cipe.

Vincūt chriſtiani ⁊ rex ſaracenorum captiuatur.

t Erciū bellū ſaracenorū ⁊ xp̄ianorum tpe eiuſdem Eraclij imꝑatoris accidit. Cauſa aūt q̄re illud bellū accidit vt ferūt quedam hiſtorie ſaracenoꝝ fuit hec. quia duz quidam miles eraclij imꝑatoris diſtribuerat togas ſiue quitationes militibus et inter alios etiā ſaraceni ſub imꝑatore militantes veniſſent ad accipienduz togas predictus miles ſine ſpada illis ſaracenis indignanter dixit vix ſufficit imꝑator dare togas militibus xp̄ianis ꝙ̄to magis iſtis canib⁹. Illi dolore et pudore incitati receſſerunt ſine vale. ⁊ cū venerūt vltra mare narrauerūt oīa ſaracenis ⁊ ſic eos ꝯmouerūt ꝙ omnes venerūt vno corde vt pugnarent cōtra xp̄ianos. Poſtꝙ̄ ergo maria tranſiuerūt cōmiſſum eſt terribile preliū ⁊ multi ceciderūt ex vtraq; pte. Veruntamē victoria cōceſſa eſt chriſtianis ⁊ rex ſaracenorum captus eſt in prelio et multi alij ſaraceni milites cum eo. Circa idem tempus fuit terremotus magn⁹ in terra ⁊ appuit in celo ſignuz ad modum enſis triginta diebus quod oſtēdebat dominium quod ſaraceni debebant habere.

Vincūt ſaraceni ⁊ transfertur lignū ſancte crucis a hieruſalē in conſtantinopolim.

q Vartū bellū ſaracenoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ accidit poſt p̄dictū bellum paucis elapſis dieb⁹ tpe p̄dicti Eraclij imꝑatoris ⁊ ſedēte in cathedra petri Honorio primo. In quo bello mortui ſunt multi ex vtraq; pte ⁊ ſaraceni acceperunt terrā ſirie ⁊ damaſci et egipti. Eo tempore Eraclius imꝑator cum eſſet aſtronimus vidit regnum vaſtādum a gente circūciſa. quare mādauit dagaberto regi frācoꝝ vt oēs iudeos in regno ſuo p̄ciperet baptiſari qđ et factū eſt ſ; in hoc decept⁹ fuit q: gēs circūciſa fuit gens ſaracena nō iudaye ca vtraq; em̄ circūciſſione obſeruat ſiq̄dem ſaracenus vt dictū eſt romano imperio rebellātibus ⁊ vaſtata ſiria damaſco atq; egipto compulſi ſunt criſtiani crucē dn̄i a hieruſalē Conſtātinopoliz apportare cuius maior ps poſt multa tempora ad inſtantiā lodouici regis francorum xp̄ianiſſimi anno domini milleſimo ducenteſimo ſexageſimo ſeptimo giſius eſt tranſlata. Predictus ergo eracli⁹ imꝑator propter infidelitatē deſtitutus a deo. xxx. imperij ſui anno diem clauſit extremū.

Vincunt ſaraceni ⁊ capiūtur ſiracuſe.

q Vintū bellū ſaracenoꝝ ⁊ xp̄ianorū accidit circa annū dn̄i ſexingenteſimū ſexageſimū. Imperante conſtante Eraclij nepote et ſedente in cathedra petri theodorico primo. Predicto em̄ tpe audientes ſarraceni xp̄ianoꝝ diſcordiā capta alexandria ſubito cū multis nauibus cecilīā inuaſerunt et ſiracuſas ciuitatem celebrem cecilie violenter ceperunt ſtragez magnā per totā cecilīā fecerunt populorum. vix paucis euadentibus qui p fuga montiū ⁊ munitiſſima caſtra fugerunt. ſaraceni ꝗq; facta magna cede hominum receſſerunt predā magnaz ſecum apportātes vna cū ornamentis que conſtās de vrbe ſecū tulerat. Si aūt queratur cur deus permiſit pplm ſuū

tā aſpere flagellari. Rōnabiliter reſpōdere poteſt ꝙ ꝓpter pctm̄ pncipis ſicut dictū eſt de eraclio imꝑatore. Vñ iſte imꝑator conſtās fuit peſſimus in omnibus impius ⁊ crudelis contra catholicos. Cū eñ acephalitaꝝ hereſi lapſ⁹ eſſet q̄ cū eutice vnā ſolā naturā vnāq̄ꝫ volūtatē in chriſto dño ꝯ veritatē catholice fidei aſſueuerāt plures catholicos eo ꝙ ſue nolebat acq̄eſcere hereſi verberauit crudeliter exulauitq̄ꝫ iniuſte ⁊ ꝑ diuerſa loca carceribus mācipauit qui cum oībus eēt exoſus vtpote quia erat reprobatus a dño cogitauit italiā de mātibus ⁊ ꝑtātibus longobardorū eripe ⁊ ibidē ſuū dñiū dilatare ſuamq̄ꝫ ſedē iꝑialem conſtituere in eadē Et licet quod cōcepat executōe demādauerit cū ꝓficiſceret ꝯ longobardos recedens de neapoli verſus romā. ⁊ cū ꝑ. xij. dies in vrbe reſediſſet inuidens et dolens romā tā pulchris tanq̄ꝫ mirabilibus edificijs adornari ꝯ ciues et vrbem iniquitatis ſue venena diffundens maiorem ꝑtem eorum q̄ ad ornamentum ⁊ decorem vrbis cōſtructa fuerant ab antiquo ornamēta. ſ. marmonia erea ⁊ multa alia bona impie deponi mādauit adeoq̄ꝫ ꝓceſſit ſacrilega eius ⁊ ꝓphana impietas vt etiā eccleſiam btē dei genitricis marie ⁊ omnium martiꝝ q̄ pātheon vocabatur ātiquit⁹ diſcoopiri ereis tegulis fecit ⁊ dicta ornamenta inuexit in tiberim fecitq̄ꝫ cōſtātinopolim apportari. Iniquitas ergo huius imꝑatoris cā fuit flagelli populi chriſtiani. ſed tātaꝝ iniquitatum merito penā luit. Nā cum impius imperator ſecreto in balneo lauaret ſuiq̄ꝫ milites eius ſeuiciā ferre non volentes occiderūt eum. Diligenter eſt ergo hic attendendum q̄lia ſunt ꝑmia ipſorūꝫ q̄diu eñ bonus fuit ⁊ ſctē eccleſie debitā reuerentiā exhibuit ſibi ꝓſpera ſucceſſerunt. Sed cūꝫ ſe auertit a fide a fide catholica mox infeliciter vixit et fine infeliciſſimo diem clauſit extremum.

Vincunt ſaraceni ⁊ fugit imperator romanorum.

Extū bellū inter arabes ⁊ xp̄ianos vt narrat generalis hiſtoria hiſpanie accidit circa annūꝫ dñi ſeringenteſimūſexageſimūocauū Imꝑante conſtātino ꝑdicti conſtant̄ filio. Hic congregauit pluſq̄ꝫ mille naues ⁊ trāſiuit maria vt bellaret cū moabia rege arabū. Illevō cognito ei⁹ aduentu miſit ꝯ ipm militē q̄ndā ſtrenuum nomie andalla ⁊ cōmiſſo duro certamine victus eſt imꝑator ⁊ relicto cāpo fugit ad naues ⁊ regreſſus eſt conſtātinopolim cū paucis q⁊ multi d̄ ſuo exercitu perierāt ⁊ captiuati ſunt. In h̄ imꝑatore nō minus admirādum ē iudiciū dei q̄ꝫ in ꝑcedentib⁹. quia illi ſuo peccato puniti. hicvō nō q⁊ malus victus eſt ab infidelibus ſed vt in dei timore conſeruaretur ⁊ malis preberet exemplum ne deſperent in tribulatōibus qui bonos permittit tribulari. vt de Iob et Thobia ſacra ſcriptura exēplariter oſtendit vl̄ forte. quia indiſcrete ſe cōmiſit predicto certamini nō tātum de deo q̄ꝫtum de ſua potentia cōfidēs. Vnde predictus imperator bonus catholicus fuit et modeſtus. Primum quoq̄ꝫ quod fecit iuſta et debita vindicatio patris ſui quoniam omnes quos in mortem patris conſpiraſſe cōperit crudeliter interfecit. et eccleſias que a tempore Eraclij proaui ſui imperio ab hereticis deſtructa fuerant reparauit contra omnes clericos ⁊ laicos principes et prelatos achephalorum et monachilatarum hereſi maculatos tanquam verus catholicus et zelator fidei catholice ſue ſine reꝑmiſſſione proceſſit et per iſtum ſecundum

omnes hiſtorias repꝑta eſt fides in grecia q̃ tpe pr̄is ſui toto corrupta fuerat ⁊ integrata eſt etiã pax ⁊ fides inter latinos ⁊ grecos extirpatis hereticorū zizanijs ꝑ pncipē memoratū. In quo eſt mature ac ꝓuide attendendū q̃ntū facit bonitas pncipis ad ſoliditatē fidei et bonū ⁊ quietē ſtatū eccleſie ⁊ ecōtra malicia ⁊ infidelitas pncipis q̄tuꝫ nocet. qḋ oſtēdūt iſti duo pncipes pr̄ ⁊ filius. pr̄ em̄ q꞉ malꝰ ⁊ infidelis fuit et vilis hereticus fidē in oriēte corrupit ſtatūq3 eccl eſie annihilauit. Filius vero q꞉ bonꝰ iuſtꝰ veruſq3 catholicꝰ erexit eccleſiã ⁊ fidem catholicã repꝑauit.

Vincunt ſaraceni ⁊ perditur totaliter nomen chriſtianorum in affrica.

ſ Eptimū bellūꝫ inter arabes et xp̄ianos circa idē tp̄s accidit i affrica in q̃ lꝫ ſaraceni nimium eēnt multiplicati xp̄iani tm̄ nōdū erāt totaliter deleti. Vn̄ ſupradictꝰ abdalla de quo in p̄cedenti bello fecimꝰ mētionē veniēs in affricã vt eã ſubiugaret impio moabie regis ſui. exiuit i occurſum eiꝰ comes gregoriꝰ q̃ tūc ibidē morabat ⁊ bellauerūt ſimul ambo ꝫ finaliter victꝰ fuit comes ꝑdiditq3 ibi multos de ſuis ac relicto cāpo fugit et ex tūc ꝑdiderūt xp̄iani honorē ſuū qui ī affrica hitabāt ⁊ tota illa terra fuit poſita ſub infideli poteſtate.

Vincūt chriſtiani ⁊ ſarraceni efficiuntur tributarij.

o Ctauū p̄liū inter ſaracenos et xp̄ianos accidit circa annū domini ſexingēteſimū ſeptuageſimū ſeptimū tpe p̄dicti impatoris. Tūc em̄ ſaraceni ⁊ romani vt in generali hiſtoria hiſpanie continet magnū preliū hūert ⁊ ceſa ſt de ſaracenis. 3000. pugnatoꝝ quo anno mortuꝰ eſt papa deo datus. Saraceni aūt eo tpe poſuerunt treugas cū romanis ꝑ. xxx. ānos ſub hac tm̄ conditōe q̄ ſaraceni darent romãis. 3000. libras auri. ⁊ q̃nq̃glnta equos bonos.

Vincūt chriſtiani ⁊ cremātur naues ſaracenoꝝ ſub rege bāba

n Onū preliū inter ſaracenos et xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i ſexingenteſimū octuageſimū quartū. Imperāte iuſtiniano p̄dicti impatoris filio. ⁊ regnāte in hiſpania virtuoſiſſimo rege bāba tūc em̄ applicuerunt ad littora hiſpanie. cclxx. naues ſaracenoꝝ ⁊ ꝑcurrētes terrã illaꝫ maritimã fecerūt magna dāna ⁊ plurimos xp̄ianos occiderūt. Sed ſtatim vt cognouit predictus rex bāba miſit velociſſime ſuos exercitus ⁊ ceperīt naues ⁊ ignibus concremauerūt ac maioreꝫ ꝑtem arabū occiderūt enſe. Alioſq3 captiuos duxerūt ⁊ ſic regreſſi ſunt cum honore ad p̄dictum regē bambam.

Vincūt chriſtiani multis militibus ſaracenorum occiſis in ſyria.

d Ecimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i octingenteſimū triceſimū. Imperāte ſupradicto iſtiniano ⁊ ſedēte in cathedra petri ſiſinnio. tunc em̄ romani Syriã ꝑuagātes bello terribili multa milia ſaracenoꝝ occiderūt vt in cronicis ipatorum continetur.

Vincūt ſaraceni in hyſpania ⁊ occciditur conſobrinus regiſ roderici.

Vndecimū bellū iter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit in hiſpania perāte leone. iij. ⁊ ſedente in cathedra petri Conſtātino pmo ⁊ regnāte in regno caſtelle rege Roderico tūc muca rex affrice precepit Cariph cuidā capitaneo ſuo q̄ auxiliuꝫ ⁊ fauorē ꝓditori

comiti iuliano daret cōtra xp̄ianos q̄ xij.milia electoꝝ ad pugnā ei tradidit ꝛ ip̄e secrete in nauibus mercatoꝝ hyspanie transduxit.postq̄ ḡ om̄es fuerīt in hispania cōgregati sunt in quodam mōte qui ab illo sarraceno arabice dr̄ gibla cariph ꝛ lingua nostra noīat̄ gibraltar ꝙ cū rex rodericus sciuit misit illuc quendā consobrinū suū q̄ dicebatur mingo cuȝ magno exercitu q̄ sepe bellauit cū supradictis sarracenis ꝫ sp̄ fuit victus ꝛ finaliter interfectus est a sarracenis qui discurrentes p̄ beticam prouinciam que est terra hyspaleñ ciuitatis multa damna fecerunt et non potentibus gothis bella sustinere terga sunt coacti ostendere inimicis suis nec ex fuga liberati sunt ꝫ fere ibi omnes perierunt.

Vincunt sarraceni et p̄ditur hyſpania sub rege roderico vltimo rege gotorum.

Dodecimū bellū inter sarracenos ꝛ christianos fuit in hyspania circa p̄dictum tp̄s.s.post supradictum bellū. Cū eñ supradictus muca videret strēnuitatem comitis iuliani in victoria p̄cedentis belli certificatus de eius fidelitate iteꝝ cū maiori exercitu ip̄m comitē vna cū cariph misit in hyspaniā q̄ cū applicuissent inceperunt statim destruere ꝓuinciā beticam que est gnadalquenir ꝛ ꝓuinciaȝ lucene. Cum ergo rex roderic⁹ p̄dicta ꝯgnouit oēm exercitū gotoꝝ q̄ cū ipo erant cōgregauit quoꝝ nūer⁹ vltra centum milia armatoꝝ se extendebat ꝛ intrepide iuit ꝯtra eos iuenit ꝓpe flumē qd̄ dr̄ gnadalete qd̄ est ꝓpe ciuitatē assidonie q̄ nūc dr̄ xerim ꝛ cristiani erāt ante. Sarraceni ꝟo vltra flumen. Aliqui tamen dicunt ꝙ istud bellum fuit in campo q̄ dicit̄ de sangonera que est inter murciaȝ ꝛ lorcam. Rex ꝟo rodericus insedebat in curru siue in lecto eburneo indutus pānis pōderis aurei ꝛ corona aurea coronat⁹ sicut mos tūc erat regū gothoꝝ ꝯmissum ē ergo bellum ꝛ durauit dieb⁹ octo.s.a die dn̄ica vsq̄ ad diē dn̄icam sine intermissione mortuiq̄ sunt de exercitu sarracenoꝝ vbi p̄cedebat cariph sedecim milia hominū Comes tñ iulian⁹ ꝛ q̄ cū eo erāt bellauerūt tam fortiter ꝙ confregerūt acies xp̄ianorū.cadentib⁹ ḡ plurimis ex vtraq̄ pte ꝛ dispersis xp̄ianis ac rege roderico qui magni cordis erat aliqñ fugiente aliqñ furibūdo impetu ꝯ inimicos reuertente finaliter xp̄iani nō potentes sufferre preliū terga verterūt inimicis suis fugientes. de morte aūt p̄dicti regis in eodē bello dubitat̄. Deruntamē corona ꝛ indumēta ei⁹ ac calciamenta aurea equusq̄ eius q̄ dicebatur orella inuēta sunt in q̄dam tremedali apd̄ supradictū flumen gnadalete absq̄ corpe nec postmodū de eo aliquid scitū est nisi ꝙ i regno portugalie in quadā ciuitate q̄ dr̄ visio inuent⁹ fuit lapis vni⁹ sepulcri in q̄ talis erat scriptura. Hic iacet rex roderic⁹ vltimus rex gothoꝝ defecitq̄ in eodē bello tota nobilitas gothoꝝ. Post hec sarraceni nō obstantib⁹ virib⁹ gothoꝝ totā hyspaniā ferro flāma fame attritā suo dominio mācipauūt ꝛ gentē quaȝ p̄terita secula valde ptimuerāt ꝓstrauerūt Siq̄s diligenter voluerit inuestigare cur de⁹ ꝑmiserit tam graue flagellū in hyspania breuiter dici pt̄ ꝙ ꝓpter peccata principū roderici.s.ꝛ sui predecessoris vitise. Vicisa eñ fuit ꝓbrosus ꝛ flagitiosus multaq̄ flagitia p̄ hyspaniaȝ seminauit ad voluptates carnis soluto pudicitie freno se fornicatoib⁹ multis contulit plebemq̄ suā ad lasciuiā ꝛ luxuriā inclinauit ꝫ ꝛ epi ꝛ ecclesie ministri aspernabant̄ ecclesiastica officia ꝛ claustris forib⁹ ecclesiaꝝ despiciebāt

ecclesiastica sacramēta ⁊ ne' aduersus eum parens vniuersalis christiani ꝓgenici insurgeret. Episcopis ceterisqꝫ ecclesie ministris vxores lasciuus rex habere precepit. Et ne romano obedirent pontifici sub interminatione mortis ꝓhibuit. Hec quidem causa pereundi hyspanie fuit. tota enim gothoꝝ nobilitas in cōuiuijs libidinibus ⁊ vicijs immersa altissimū ad iracundiā prouocauit. Itaqꝫ vicissa dat⁹ est in reprobum sensum intantū vt muros ciuitatum vrbium sui regni subuerterit ne possunt ei resistere ciues paucis exemptis quas non ausus fuit destruere. precepit etiā ꝙ destructis armis vomeres ⁊ falces facerent ad colendum terrā quod ipse dolose faciebat sub colore pacis ne ꝯ ipm possent insurgere licet dicat Rodericus tudensis in cronica sua ꝙ rex rodericus fuerat ille q̄ precepit arma destruere. Roderic⁹ vo successor vicise fuit vir belliger ⁊ dur⁹ ⁊ ad omne negociū expeditus vita tamen ⁊ moribus vicise non dissimilis: qr cum vxore vel filia comitis Juliani peccauit cū ipse suam in affrica faceret legationē. qr ergo xp̄m reliquerāt predicti principes cū pplo suo ⁊ cōcubinali luxurie ferore se subderāt Ideo merito deus pmisit eos dari in reprobum sensem ⁊ ꝙ p̄dictus comes iulianus ꝓditorie se iungeret sarracenis et totā hyspaniā vt predictū est delerent. Hystoria āt p̄dicte destructionis lati⁹ hr̄ in generali hystoria hyspanie.

Vincūt cristiani i aqtania et pimitur aldramānus cū. lxxv. militib⁹ sarracenorum

Terciūdecimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit in aquitania galliaꝝ ꝓuincia. Cū enī sarraceni hyspaniā subiugassent accidit circa idem tempus regnāte in francorum regno theoderico rege quo vir strenuosus princeps karolus marcell⁹ militabat ꝙ ipse karolus ligerim fluuiū transiens endo neqꝫ ducem aquitanie bellādo victū fugaret. Endo ergo dux ꝑ omīa se videns karolo inferiorē sarracenos ab hyspania ꝯ karolū inuitauit. Sarraceni āt de tali inuitatione n̄ modicū gaudentes cum oibus eorum familijs galeas habitaturi fluuiū garenam transierunt omniaqꝫ in ore gladij deuastantes ecclesias dei cremauerunt ⁊ omīa sine deletu etatis vel sex⁹ sanguine implent quib⁹ karolus princeps strēnuus dei fretus auxilio q̄ sperantes in ipm non deserit animose ac potenter occurrit ⁊ ex ipsis sarracenis ccclxxv. milia vna cū ipoꝝ rege aldramāno victoriose peremit: de suis vo n̄ nisi mille quingentos amisit. Tūc endo dux ad cor rediens karolo regi reconciliatus castra sarracenoꝝ disrupit eorūqꝫ reliqas toto posse destruxit.

Vincūt cristiani ⁊ capitur ciuitas auionēsis de ptāte sarracenorum.

Quartumdecimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit post p̄dictū bellum Auinione intm̄ enī sarraceni p̄ualuerūt in occidentali plaga capta hyspania ꝙ ciuitatē ceperant auinionen̄ ꝯ quos p̄dictus princeps karolus marcellus veniens bellum maximū cū eis habuit ⁊ ciuitatē auinionen̄ aggredit aiose. Vn̄ sicut d̄ hiericho legit cū strepitu ⁊ sonitu tubaꝝ vrbem munitissimā cepit ⁊ hostes fidei nr̄e vsqꝫ ad interfectionē cōtriuit vt lati⁹ ꝯtinet i hystoria regū francie.

Vincūt cristiani pemptis duobus regib⁹ sarracenoꝝ ⁊ capitur narbona ⁊ plures alie ciuitates ⁊ loca a carolo marcello.

Q Quintūdecimū bellū inter ſarracenos & xpianos accidit poſt predictū bellū in vrbe verbona in qua pſidebat achinnunā rex ſarracenoꝝ ꝯ quē veniēs pdictus pnceps karolus marcell⁹ pdictū regem obſidet. In cuius obſeſſi regis ſubſidiū amorrea rex ex hyſpania cū ſarracenoꝝ graui multitudie venit cū quib⁹ karolus ſtrēnuiſſimus aioſo bello conggredit & ambob⁹ regibus bello pempt⁊ captoqꝫ viribus ciuitate reliqas ſarracenoꝝ vltimo ptriuit exterminio. Hi em̄ qui euaſerant karolo inſequēte fugientes in pfundū maris dimerſi ſunt. Demū karolus victorioſus pnceps Nemeanſum Agothen̄ Aliaſqꝫ a gothie regionis vrbes a ſarracenis in vaſas triumphando cepit & in totū deſtruxit. Igit arelaten vrbe que a ſarracenis capta erat & oibus alijs in circuitu capt⁊ ſarracenos exterminauit in totū & ſic ſarracenis q pene totā aſiam totā libiam maioremqꝫ ptem europe inuaſerant. Karolus ſtrēnuiſſimus princeps dei fretus auxilio et romana eccleſia ſibi fauente oēm ſpem ſibi abſtulit galeaſ inuadendi. Predictus etiā karol⁹ marentinū puīucie ducem q ſarracenos inuitauerant ad galeā inuadendū bellando deuicit totamqꝫ puinciam ſue ſubdit ditioni.

Vincūt criſtiani & icipitur recuperatio hiſpanie cū mirabilibus dei occiſis pluſqꝫ ſeptuaginta milib⁹ ſarracenorū ppe oueten̄.

S Sextūdecimū bellū inter ſarracenos & xpianos accidit i hyſpania ppe ciuitatē oueten̄. Licꝫ ei de⁹ pmiſerit tā aſpe hiſpaniā flagellari qꝛ m̄ diuina pietas qs pcutit tandē ſanat ſurrexit qdā mollꝰ ex cātabria noie pelagi⁹ fili⁹ ducis ſanille quē rex egita baculo pcuſſꝫ in capite occiderat i ciuitate q dr̄ Tup pdictū pelagiū de⁹ ſibi reſeruauerat p eleuatōe ppli ſui q eleuatus in aſtucijs cū illis paucis xpianis q ibidē remanſerāt fact⁹ ē eoꝝ rex & in ſcōo āno regni ſui q fuit āno ab incarnatione dn̄i ſeptingentitrigintaſex impante leone.iij.& ſedēte in cathedra petri cōſtantino.viij.mltitudo qſi innumerabiliſ ſarracenoꝝ venit ꝯ cū qd cū rex pelagi⁹ ſciuit in qndā ſpeluncā circa pdictā ciuitatē oueten̄. q dr̄ lingua nr̄a cueua douga cū mille viris ſe recluſit cū plures cape nō poſſet. Eſt āt predicta ſpelunca vndis ex rupa ſciſa naturaliter cōſtructa taliter qd nullo ingenio hoim pt debellari. Eſt em̄ locus ita ſecur⁹ ſicut ſi de⁹ fecerit ipm ſcienter p illo caſu. Predict⁹ ḡ rex cū oi aioſitate de ſaluatōe pr̄ie & ſpōſe criſti agere feſtinauit credēs facile eſſe deo multos pcludi in manu paucoꝝ.cū ḡ circūdarent vndiqꝫ a ſarracenis in pdicta ſpelunca & vellent ipi ſarraceni violenter ſpelūcam intrare xpianoſqꝫ perimere oēs lapides oēs ſagitte & quecunqꝫ alia iaculabant velut flamie vēti retorta mox reuerſa iacientes ſarracenos alioſqꝫ exiſtentes vulnerabant ſic q breui ſpacio. vltra.xx.milia ſarracenoꝝ vna cū eoꝝ duce ppꝛijs armis p magna pte perierūt. Alij vo fuerunt ita excecati vt neſcirent quid facere deberēt. Videns aūt predict⁹ rex pelagi⁹ miraculū tā manifeſtū exiuit confidenter a pdicta ſpelūca cū ſuis & interfecit aldaman capitaneū ſarracenoꝝ & plures alios militeſ eiuſdem. ſ nec ſexaginta milia q remanſerāt fugientes a bello vindictā diuinā euaſerūt Nā cū ſec⁹ vnū flumē qd ibi ppe ē gradērent qddā ſupcilliū mōt⁊ a fūdamēto corruēs totā illā mltitudinē ſb aqꝫ vndis & ſub rupibus oppreſſit. Poſt hec

predictus rex pelagiꝰ fecit prelia multa et cepit ciuitatē legionen̄. q̄ aſturijſ nimiū eſt ꝓpinqua. p̄dicꝰ rex pelagiꝰ regnauit.xiij.annis ꝛ mortuꝰ eſt in loco q̄ dr̄ cangas ꝛ ſucceſſit ei in regno fauilla filius eius q̄ ſolū regnauit duobus annis interfectꝰ a quadā vrſa cū q̄ ſolꝰ voluit pugnare.et ſucceſſit ei in regno Alfonſus primꝰ gener regis pelagij q̄ dictus catholicꝰ.vt.ī.dicet̄ loco ſuo.

Vincunt xpiani in aq̄tania ꝛ perimūtur.ccc.lxxxv.milia ſarracenorum

Decimūſeptimū bellū inter ſarracenos ꝛ xp̄ianos accidit ſub p̄dicto leone impatore ꝛ ſedente in cathedra petri gregorio.iij. Tūc innumerabilis multitudo ſarracenorum cū vxoribꝰ ꝛ filijs aq̄taniā intrauerunt vt ibidē habitarēt quibꝰ occurrit karolus marcellꝰ ꝛ ex eis.ccclxxxv.milia interfecit nec fuerūt iſti illi ſarraceni q̄s alias in aq̄tania debellauerat de quo dictū eſt ſ.bello decimotercio.

Vincūt xpiani perēpta innūerabili multitudīe ſarracenoꝝ ꝛ deſtructis tribꝰ milibꝰ nauibꝰ quinqꝫ ſolū exceptis liberatur Conſtantinopolitana ciuitas.

Decimūoctauū bellūꝫ inter ſarracenos et xp̄ianos accidit circa idē tp̄s ſupra ciuitatē ꝯſtantinopolitanā tūc em̄ ſarraceni ex egipto veniētes cū magno exercitu videlicet cū tribus milibꝰ nauiū p̄dictā ciuitatē obſederūt ꝛ triennio obſeſſam tenuere Conſtantinopolitani quoqꝫ ad auxilium a ſcitis vulgaribus contra ſarracenos congrediunt̄ orantibus vero ſanctiſ viris in regia ciuitate triginta duo milia ex ſarracenis ſine ſuoꝝ leſione proſternunt: ſarraceni quoqꝫ reſidui quorum erat innumerabilis multitudo p orationem ſanctoꝝ viroꝝ fame frigore bello ꝛ peſtilentia perierūt. Vn̄ quarto anno confuſi ab obſidione receſſerunt nauibuſ partim igne conſumptiſ partim dimerſis itaqꝫ ex tanta nauiuꝫ multitudine vix quinqꝫ naues ad propria redierunt infra ciuitatem tamen triginta mila hominū peſtilentia perierunt quod deus fecit vt ſuam poteſtatem ꝛ clementiam hoibus oñderet.

Vincūt xpiani in aquitania ꝛ perimitur rex ſama cordubenſis cum ſuis.

Decimūnonū bellum inter ſarracenos ꝛ xp̄ianos accidit tempore ſup radicti impatoris leonis circa ciuitatem tholoſanam. Tūc enim ſama rex cordubenſis cum magno exercitu aquitaniam intrans terraꝫ deſtruebat ꝛ obſedit ciuitatem Tholoſanam qd̄ cum francigene cognouerūt venerunt in ſuccurſum ciuitatis cum endone duce eoꝝ. Rex vero ſama cōtra eos exiuit ꝛ bello letali ꝯmiſſo cecidit ſama ſarracenorum rex mortuiqꝫ ſunt ibi plurimi ſarraceni. alij vero fugiētes euaſerunt.

Vincunt xpiani ꝛ perimitur abdarramē dux ſarracēoꝝ ī aq̄tania a carolo marcello.

Viceſimū bellū inter ſarracenoſ ꝛ xp̄ianoſ accidit duobus ānis poſt p̄dictū bellū. Tūc abdarramen dux ſarracenoꝝ inuitatꝰ ab endone duce contra regeꝫ karolum marcellum cum multitudine graui tranſierunt flumen garronam quod tranſit iuxta tholoſam ꝛ ignibus cōbuſſerūt ꝛ deſtruxerunt magnaꝫ terram karoli regis francoꝝ. Cum autem predictus rex karolus ſciuit d̄ miſericordia altiſſimi confiſus venit ſuper eos et bello aſperrimo cōmiſſo victi ſunt ſarraceni ꝛ rex karolus interfecit p̄dictu abdar-

ramen ducem ſaracenoꝝ pluresqꝫ ſaraceni ibi ceciderũt. Alij aũt dare ſunt terga coacti. Fuerat ãt numerꝰ ſaracenoꝝ qui ibi venerant tricentiſexaginta octo milium captiuauit ãt mille quingentos quos dimiſit inter milites ſuos ſicut narrat. Sigebertus qđ cũ vidit predictus endo dux poſuit ſe i poteſtate predicti regis petẽdo veniã humiliter de errore quez fecerat. Rex vo karolus q̃ erat piiſſimus clementer pepercit ei quo facto predictus dux inſecutus eſt ſaracenos fugientes q̃ euaſerant in prelio ⁊ multos ex illis q̃i ſine numero interfecit.

Vincũt ſaraceni fugato endone duce frãcoꝝ ⁊ perẽpta multitudie criſtianoꝝ i frãcia.

Vceſimũprimũ bellũ inter ſaracenos ⁊ criſtianos accidit circa annũ dñi ſeptingenteſimũtriceſimũſextũ. Tunc eñ abdarramen rex ſaracenoꝝ collecto magno exercitu ꝓpoſuit debellare terrã regis karoli frãcoꝝ ⁊ fecit fieri pontes in fluminibus in quibꝰ nõ erãt ⁊ applanare vias que erant in aliquibus paſſibus difficiles ⁊ magnã ptez fluminis rodam p alueos extraxit vt poſſit leuius ipm ptrãſire ⁊ veniens ſup ciuitatẽ orlienẽ. eaz obſedit ꝯ quẽ venit endo dux de q̃ ſupradictũ eſt cum magna poteſtate frãcorum bellauitqꝫ cũ eo ⁊ ceciderũt multi ex vtraqꝫ pte ſꝫ finaliter victi fuerũt chriſtiani ⁊ fugierunt. Saraceni vo inſequentes eos vſqꝫ ad rodanũ puenerunt ibi franci timore mortis cogitantes liberari flumen p̃dictum intrauerunt ⁊ mortui ſunt ibidem fere oẽs excepto duce ⁊ paucꝭ cum eo vbi vſqꝫ in hodiernam diem apparẽt ſepulcra mortuorum.

Vincũt criſtiani ⁊ fugatur ſecundus endo dux i frãcia

Vceſimũſecundum bellũ inter ſaracenos ⁊ criſtianos poſt p̃dictum ſubſequẽter accidit. Vñ predictus abdarramen cũ eſſet nimiũ letus ꝓpter victoriã ſupradictam cogitauit vlterius ꝓcedere ⁊ deſtruere terram francie ⁊ ptranſiuit flumina gorgodomã. qđ cũ ſciuit endo comes produxit iterũ ꝯtra eũ exercitũ magnuz et pugnauit cũ eo ſcđo. Sꝫ iterũ deo permittente victꝰ fuit ⁊ fugit ⁊ mortui ibi fuerunt multi franci fideles.

Vincũt criſtiani ⁊ perimitur p̃dictꝰ aderamõ i frãcia cũ multitudie ſaracenoꝝ per carolum marcellum.

Vceſimũtercium bellum inter ſaracenos ⁊ xpianos poſt predictum bellũ ſubſequẽter accidit. Cũ eñ p̃dictus abdarramẽ elatꝰ i corde ſuo ꝓpter victorias habitas. q̃s ſue attribuebat induſtrie ⁊ ptãti voluit vlterius ꝓcedere p terrã francoꝝ inſeqñdo p̃dictum endonẽ ducem vt eũ iterficeret. ⁊ ptrãſiuit petragoricã deſtruẽdo ⁊ cõburendo quicquid inueniebat deſtruxit etiã ⁊ ꝯbuſſit ciuitatẽ q̃ dĩ torres ⁊ eccleſiã ſctẽ marie ac regia palacia. Sꝫ quia deo nunq̃ placuit ſupbia ⁊ ipe ponit terminos vite humane voluit ꝙ ibi veniret ille maledictꝰ abdarramen. Vñ cũ ſupradictus dux endo fugiens a prelio veniret ad regẽ karolum ⁊ oia q̃ acciderãt enarraſſet. karolus q̃ erat vir belliger ⁊ ſapiens in armis congregauit magnũ exercitũ germanorũ ⁊ gepidaꝝ et francoꝝ venitqꝫ aioſe ꝯ abdarramẽ et pugnauit cũz eo ſeptẽ diebus in q̃bus neuter alteꝝ vincere potuit ſꝫ bellũ vltimuz durauit ꝑ totam diem vſqꝫ ad noctem ⁊ finaliter mortuuſ eſt ibidem abdarramẽ ⁊ multi ſaraceni. Alij vo nocte fugientes in galeam gothicam ſe receperũt mane

autem facto viderunt xpiani tentoria ſaracenoꝝ hoies vero nõ videbãt. Euntes ergo quaſi ad pugnã diſpoſiti ⁊ neminem inuenientes expoliauerũt cãpum vbi maxias diuitias inuenerũt.

Vincũt xpiani et fugatur rex abdemalech cordubẽ. p francos perempta multitudine ſaracenorum.

Viceſimũquartuʒ bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit circa annũ domini ſeptingenteſimũquadrageſimũprimũ. Tunc enĩ abdemalech rex cordubẽ. collcõ magno exercitu ꝓpoſuit debellare francorum regnum ⁊ veniens non tranſiuit montes pireneos. Franci vero cum audiuerunt ꝙ abdemalech veniebat contra eos circa montes pireneos preparauerunt ſe ad pugnanduʒ. Venientes ergo pugnauerunt cum eo et interfecti ſunt multi ſaraceni ⁊ rex abdemalech fugit ⁊ recollegit ſe in celſiberiam q̃ ẽ in littore yberij fluminis.

Vincũt xpiani i regno caſtelle ⁊ occiditur tebã rex cordubẽſiſ ⁊ oẽſ ſaracẽi q̃ cũ eo venerãt

Viceſimũquintũ bellũ inter ſaracenos ⁊ criſtianos accidit circa annũ domini ſeptingenteſimũquinquageſimũ. Tunc enim Theban rex cordubẽ. habuit bellũ cũ criſtianis regni caſtelle ⁊ finaliter victus fuit ⁊ mortuus ibidẽ ⁊ oẽs ſaraceni q̃ cum eo venerant ibi perierunt.

Vincũt xpiani ⁊ claret rex alfonſus catholicus.

Viceſimũſextuʒ bellum inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit circa annũ domini. dcc. lvij. imperante ſupradicto leone et regnante in regno legionis rege alfonſo catholico ſupradicto: qui ideo dict⁹ fuit catholic⁹ quia optime cuſtodiuit precepta dei ⁊ eccleſie catholice fuit etiã ſereniſſim⁹ zelator fidei ⁊ refector chriſtianoꝝ ſancto exemplo ⁊ iſte fuit primus rex qui vocatus fuit alfonſus ⁊ fuit filius ducis petri de cantabria ⁊ gener regl pelagij. Eo ergo tempore predictus rex congregato magno exercitu intrauit per terram camporum que clauditur quattuor fluminibus. ſ. deſtacarione piſorica. ⁊ dorio. ⁊ bellans cum ſaracenis conquiſiuit illam deuictis ſaracenis ingreſſus eſt regnum portugalie. ⁊ obtinuit viriliter a ſaracenis portuʒ ⁊ betambragam viſeum ⁊ flamam. habuitq; poſt hec plurima bella cum ſaracenis ſemper victorioſus exiſtens. lucratuſq; eſt vltra p̄dicta a ſaracenis ledeſmam ſalamãticam numanciam que nunc dicitur ſamora ⁊ omneʒ maritimam terram gelecbie rediens i caſtellum bellauit cum ſaracenis ⁊ deuicit eos obtinuitq; ſeuem ſeptẽ mancaſ dominas ſaldanamq; amaijam mirãdam ſegobiam abulã ozomam ſepuluedam argantam vianam occani ⁊ rinerendicam carbouerã aluegiam ciſimeram alexancum tranſmireã ſubuertam trinicam bardulliamq; nũc dr caſtella antiqua alana ordimam viſcayam aycon pomphanam beſoriam q̃ nunc dr vicoria nauarram rucomam pancornum ⁊ tarracium quouſq; peruenit ad montes pireneos. Multa alia loca obtinuit ⁊ renouauit neceſſarijſq; muniuit et reduxit ad terram ꝓpriam multos xpianoꝝ populos q̃ timore ſaracenoꝝ fugerant p montes ⁊ deſerta vagantes extraxitq; plurimos chriſtianos captiuos de ptãte ſaracenoꝝ cum quibus terraʒ populauit eccleſias auro ⁊ argento ac lapidibus p̄cioſis decorauit. In cui⁹ obitu audite ſunt voces in aere dicentes: ecce quõ iuſt⁹ moritur ⁊ nemo cõſiderat. ſublatus ẽ in-

ſtus a facie iniquitatis ⁊ anima ſua et memoria eſt in pace. regnauit. xix. annis ⁊ ſepult⁹ eſt in loco qui dr̄ cangas ⁊ ſucceſſit ei in regno fruela fili⁹ ei⁹.

Vincūt criſtiani fugato meab rege cordubēſiū ⁊ perimuntur. liiij. milia ſaracenoꝝ ſub rege fruela

Vicesimumſeptimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū domini ſeptingenteſimumquinquageſimūquartū regnāte in regno caſtelle Fruela filio regis Alfonſi catholici. Tunc enim nicaph rex cordubeñ. cū magno exercitu iuit vt percurreret regnū galechie ⁊ cū ipſe totam illam terram vaſtaret ſciuit illud predictus rex fruela ⁊ congregato exercitu ſuo venit cōtra eum ⁊ cōmiſſo duro certamine victus fuit rex nicaph ⁊ fugit a campo cum paucis de ſuis ⁊ perierunt in illo bello. liiij. milia ſaracenorum. ⁊ extūc rex fruela habuit regnum galechie quod ante ſibi rebelle fuerat. Predictus rex fruela regnauit xiij. annis ⁊ mortuus eſt et ſucceſſit ei in regno aurelius frater eius qui regnauit ſex annis ⁊ nihil famoſum fecit contra ſaracenos ſucceſſit ei in regno donuſſilo. ⁊ nihil ſingulare fecit cōtra ſaracenos regnuit ſeptem annis ⁊ mortuus ⁊ ſucceſſit ei in regno alfonſus ſecundus qui fuit filius regis fruela: de quo ſupra patet in hoc bello de cuius factis infra dicetur.

Vincūt xp̄iani ⁊ capitur galiana ac efficitur criſtiana p̄ carolum magnum.

Vicesimumoctauū bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit circa annū domini ſeptingenteſimumſexageſimū primū imperante Conſtantino. vj. Tūc infans karolus quia in aliquibus cōtradicebat patri ſuo francoꝝ regi Pipino venit in hyſpaniam ⁊ declinauit ad regem galaſtram qui tunc erat rex toleti. Quare autem ad ipſum declinauerat hiſtoria narrat ꝙ ꝓpter eius filiā galianā que mire pulchritudinis erat: recepto ergo honorifice predicto karolo a rege paucis elapſis dieb⁹ qdā potentiſſimus ſaracenus cuius nomē erat brāmante cū multitudine graui venit ſup̄ dictā ciuitatem toleti ⁊ fixis tentorijs in valle ſomeriā obſedit eam aggredientib⁹ ergo ſaracenis a predicta ciuitate cum francigenis illis q̄ venerāt cū infante pugnauerūt cū brāmante ⁊ intm̄ fuit vigor francoꝝ accenſus ꝙ vicerūt ſaracenos brāmantis. Illi vō iterū redeuntes ꝯ francos vicerunt eos qd̄ vidētes franci timuerunt valde. Sꝫ comes eorum dux q̄ dicebat̄ don ibi morāte aīauit eos dicens. Scriptū eſt ꝙ cū deus vult pauci vincūt mltos qō verbū audientes aīati ſunt ⁊ iterū redeuntes cōtra ſaracenos bellauerūt ita fortiter ꝙ vicerunt eos. Sed reſumptis viribus ſaraceni pugnauerunt contra francos ⁊ durauit pugna magna parte diei ſic ꝙ aliquando vincebant̄ franci aliquādo ſaraceni nec alteri pti finalis victoria cedebat Inter hec oīa p̄dictus infans karolus i palacio ſuo dormiebat et cū euigilaſſet a ſomno ⁊ neminē in palacio videret miratus eſt valde ⁊ cogitauit ꝙ ſui tradidiſſent eū. Incepitq; pre ira ambulans p palaciū ſecū loqui noīabatq; nomen ſuū pr̄is ⁊ mr̄is ac totū genus ſuū vnde ipſe veniebat que omnia audiens galiana de loco alto et ſecreto. Vñ eum contemplabat ordinauit ſe feſtinanter ⁊ ſola ingreſſa eſt ad infantem certificata ex auditis ꝙ hic erat karolus dominus francorū et licet infans Carolus vidit eam ſolam intrantem noīr ei aſſurrexit quia

nõ habebat in cõſuetudine alicui mu-
lieri iclinare niſi ſolũ ymagini ꝟginis
glõſe ꝛ ſuo noie. Dixitqꝫ galiana karo
lo. Si ego ſcirem vbi merces daẽ pro
dormitione licet ſum mulier ego irem
illuc ꝛ ſi vultis ſcire quare hec dico qꝛ
videẽ mihi ꝙ nõ eſt vobis cura ſuccur
rendi gentis vr̃e q̃ eſt in magna ꝑſſura
in ꝑlio ſub valle ſomeriã bellans ꝯ ſa-
racenũ brãmantem ꝛ ſi rex pr̃ me⁹ ſci-
uerit ꝙ vos non eſtis ibi nõ habebitis
bonũ ꝑmiũ. Tũc dixit ei karolus. Ga
liana ſi ego poſſum hr̃e vnũ equũ ꝛ ar
ma cũ q̃bus poſſum ire illuc cito ſuc-
currerem eis. Et ait galiana. karole ſi
dederitiſ mihi fidẽ ꝙ me deducetis in
franciã vobiſcũ ꝛ me facietis xp̃ianaꝫ
ꝛ ꝙ me in vxorem recipietis dabo vo-
bis q̃cunqꝫ petitiſ. Promiſitqꝫ karol⁹
om̃ia ꝑdicta ꝙ audiens galiana ſcienſ
ꝙ nõ frangeret ſibi fidem nimis gau-
dens ex promiſſo deduxit arma ꝛ ipa
manu ꝓpria armauit infantẽ tradidit-
qꝫ ſibi equũ q̃ dicebaẽ brãkete ꝛ enſem
q̃ dicebaẽ guioſa que in donis miſerat
ſibi ſupradict⁹ ſaracen⁹ brammante ꝛ
ꝛ celerẽ curſu venit in locũ pugne et in
greſſus eſt bellũ aiõſe ꝛ primo impetu
ꝑimit manu ꝓpria .xij. de melioribus
militib⁹ brãmãtis ꝛ m̃ltos alioꝝ. Ue
nit ãt verbũ ad brãmatẽ vbi reſidebat
in tentorio ſuo de nouo milite ingreſ-
ſo pugnã q̃ tanta damna fecerat ꝛ ira-
to aio exiuit in pugnã querens militẽ
illũ. cunqꝫ eum inueniſſet ꝛ ꝯgnouiſſꝫ
ꝙ ille erat equus quẽ miſerat galiane
amplius eſt iratus ꝛ irruens in eum ꝛ
nõ minori aio karol⁹ in brãmatẽ lãcee
eoꝝ ꝯfracte ſunt ꝑ pugnos euaginatiſ
enſibus mirabiles ictus m̃ltiplicabãt
ꝛ miratus ſaracenus de fortitudie mi-
litis xp̃iani q̃ſiuit ab eo q̃s eſſet ꝛ de q̃
genere q̃bus karolus fideliter ſibi ape
ruit ꝛ tunc cepit ipm timere ſaracenuſ
ꝫ reſumptis viribus dixit ſibi ego fa-
ciam ꝙ nunq̃ꝫ redeas ad terrã tuã ꝛ ka
rolus reſpondit ſibi qđ dicis in mani
bus dei eſt. ꝛ dixit brãmante ego te oc
cidam ꝛ eleuato gladio q̃ diciẽ duran
darte ꝑcuſſit karolum grandi ictu. Et
precidit galeã cum magna ꝑte capillo
rum ꝛ cum magna etiã ꝑte armoꝝ cor
poris ꝫ tñ nõ tetigit carnẽ eius. De q̃
ictu karolus miratuſ eleuato enſe ſuo
ꝑcuſſit ꝑdictũ ſaracenũ brãmantem ꝛ
amputauit eius brachiũ dextrã ꝙ i ter-
ram cecidit ſimul cũ gladio durãdar-
te. Uidens ãt ſe letaliter eſſe ꝑcuſſum
fugit a facie karoli ꝫ ꝛ karolus ſubito
deſcẽdit de equo ꝛ cepit gladiũ predi-
ctum ꝛ aſcendens equũ cũ vtroqꝫ gla
dio inſequens ꝑdictũ brãmantẽ pluri
mos ſaracenos ante ſe reperiẽs ꝑimit
Cũqꝫ attinxiſſet ꝑdictũ ſaracenuꝫ brã-
mantẽ fugientẽ eleuato enſe q̃ guioſa
dicebaẽ ꝑcuſſit ipm q̃daꝫ ictu terribili
ſic ꝙ ipm duaſ diuiſit in ꝑtes ꝛ cecidit
mortuus in terrã q̃ fctõ deſcẽdit de eq̃
ꝛ preſcidit caput ei⁹ ꝛ accepit vaginaꝫ
gladij durãdarte et om̃ia arma eius q̃
om̃ia deduxit galiane. Uidenteſ autẽ
ſaraceni dñm ſuuꝫ mortuũ terga ſunt
dare coacti. xp̃iani ꝟo expoliauerunt
campũ vbi multũ auꝝ ꝛ argentũ inue
nerũt tentoria m̃lta ꝛ pl̃imas alias di
uitias. Poſt hanc victoriã audiuit ca
rolus mortẽ pr̃is ſui ꝛ ſecrete receſſit.
Deductaqꝫ eſt galiana etiaꝫ furtim in
franciam factaqꝫ eſt xp̃iana et accepit
eam in vxorem vt plenius continetur
in hyſtoria hyſpanie.

Uincunt criſtiani peremptis pluribus regibus ſaracenoruꝫ ca pluribus ciuibus capti per carolum francorum regem

Iceſimũnonũ bellũ inter ſara
cenos ꝛ chriſtianos accidit cir-
ca annũ domini ſeptingenteſi-

mūſeptuageſimūſeptimū. Tūc em̄ p̄dictus rex karolus rex francorū ꝓ felicitatis magnitudine dictus magnꝰ. cōgregato exercitu venit ſup ciuitates pampilonā ꝛ ceſaraugustā quas tunc ſaraceni poſſidebant pugnauit contra reges eoꝝ ꝛ occidit eos: ꝓſtrauitq́ꝫ muros ciuitatū. ꝛ cepit plures alias ciuitates ſaracenorū ac ſub ditione ſua cōſtituit. quas paucis elapſis diebus ſaraceni recuꝑauerūt Iſte karolus ſimꝉ cū regno francie tenuit romanū imperiū: ꝛ fuit ſtrenuiſſimꝰ fidei zelator.

Vincūt chriſtiani ꝛ perimuntur ſexaginta milia ſaracenorū ꝑ regem alfonſium caſtū.

Riceſimū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annū domini ſeptingēteſimūoctuageſimūſeptimū regnante in regno caſtelle alfonſo ſecūdo filio regis fruela: qui dictus fuit caſtus eo ꝙ ſp caſtitatē ſeruauerit. lꝫ habuit vxorē que ſm̄ aliq̄s fuit ſoror karoli magni ſupradicti. tūc q̄dā potens ſaracenus cuiꝰ nomē mechaij cum multitudine graui intrauit aſcurias: ꝛ incepit deſtruere totam terram. contra quē predictus rex alfonſꝰ caſtus collecto exercitu xp̄ianoꝝ ſceleriter iuit: bellauitq́ꝫ cū eo in quodaꝫ loco qui dicit̄ ledos ꝛ deuicit eū ac occidit. ꝛ perierūt in bello. lx. milia ſaracenorum. mlta alia bella vicit ꝛ loca pl'ima obtinuit ſicut infra dicet̄. ꝛ abſtulit timorem a cordibus xp̄ianoꝝ contra ſaracenos. ꝛ regnauit. xlj. annis dilectus a deo ꝛ hoibus ſepultus ē apud ouetū in eccl'ia ſancte marie.

Vincūt ſaraceni ꝛ portāt ſaracenorū terrā a morbona vſq́ꝫ ad ciuitatē cordubanā ꝓ meſq̄ta ſaracenorū conſtruenda.

Riceſimūp̄rimū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annūꝫ dn̄i ſeptingenteſimūnonageſimūprimū. Tūc Item amiramamolim miſit vnū potentē ſaracenū cuiꝰ nomē erat abdemalich cū exercitu magno vt deſtrueret terram xp̄ianorū. Ille ergo direxit iter ſuū contra ciuitates gerūdaꝫ ꝛ narbonam quas cuꝫ obſediſſet poſt multa certamina obtinuit eas ꝛ multa alia loca circūq̄uaq́ꝫ poſuitq́ꝫ eas ſub ditiōe ſui dominij Itēꝫ ꝛ tot fuerꝉ ſpolia que habuit ꝙ quinta ꝑs deputata Item amiramamolim fuit. xlv. mille duplaurū auri. ꝛ cū his diuitijs ꝑfecit p̄dictꝰ Item meſquitā cordubeñ. quē ſuus pater inchoauerat. que nūc eſt eccleſia maior ibidem. ꝛ intantū p̄dictꝰ abdemelech oppreſſit xp̄ianos illiꝰ patrie ꝙ fecit memoriā illiꝰ facti ꝛ dominij ꝙ deducerent in curribus in predicta ciuitate narbone vſq́ꝫ ad ciuitatem cordubeñ. tantā multitudineꝫ terre ꝙ ex ea predictus Item fecit fieri vnam meſquitam intra fortalitiū predicte ciuitatis cordubeñ. pluresq́ꝫ alias meſq̄tas renouauit ꝛ de nouo fecit.

Vincunt chriſtiani ꝛ capitur narchimana a karolo magno.

Riceſimūſecundū bellū int̄ ſaracenos ꝛ chriſtianos accidit circa annū dn̄i ſeptingenteſimum nonageſimūquartū. Tunc karolꝰ magnus rex francorū de quo ſupradictuꝫ eſt in bellis. xxviij. ꝛ. xxix. congregauit magnum exercitum ꝛ venit contra ciuitatem barchinonenſem. quia ſaraceni violenter eam ceperant. cum eſſet ſub eius dominio: bellauitq́ꝫ cum eis. ꝛ obtinuit ciuitatē: ſed paucis elapſis diebus perdidit eam.

Vincūt xp̄iani ꝛ perimitur exercitus magnꝰ ſaracenorū duces ſub rege alfonſo caſto.

(t) Ricesimūterciū bellū inter ſa-racenos ꝛ chriſtianos accidit circa annū dn̄i octingenteſimūdecimū. tpe ſupradicti regis Alfonſi caſti. Tunc duo exercitus ſaracenoꝝ intrauerūt galeciā. dux vnius exercitus dicebat abobales. dux vo alterius melchi. Sed ſicut ipſi intrauerūt aioſe ſic fuerūt expulſi viriliter. quia poteſtas pdicti regis alfonſi caſti pugnauit cum eis victiqꝫ ſunt ſaraceni ꝛ multi eorum mortui. alij vo fugierunt. ſꝫ chriſtiani inſequētes eos occiderūt vnū ducē eorum in loce qui dicit naron. alterū vo ducem perimerunt in flumine qui dicitur cepha.

Vicūt xpiani ꝛ pimitur ores rex meride per regē alfonſum.

(t) Ricesimūquartū bellū inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit anno dn̄i octingenteſimoundecimo. Tunc em̄ ores rex meride congregauit magnū exercitū ꝛ venit vt pcurreret terram regis alfonſi. fixitqꝫ ſua tentoria ſup beneuentū. Qd̄ cū ſciuit pdictus rex alfonſus caſtus venit ſceleriter contra eum bellauitqꝫ cum eo. ꝛ occidit eum plurimiqꝫ de exercitu ſaracenorum ibi perierūt. In quo bello oſtēſa eſt fortitudo Bernardi filij comitis ſauxij didaci. quia multos ex ſaraceis perimit.

Vincūt chriſtiani ꝛ occiditur rex badayos per regem alfonſum caſtum.

(t) Ricesimūquintū bellum inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit anno dn̄i octingenteſimoduodecimo. Tunc altamam rex paſcenſis q̄ vulgariter dicit badayos; congregato magno exercitu venit ſup ſamoram ꝛ obſedit eam. Rex aūt alfonſus caſtus predictus preparauit ſe potētiſſime et venit contra eum: bellauitqꝫ cum eo et occidit euz ac plurimos ſaracenos cuz eo: ꝛ qui potuerūt euadere fugierunt: ſed rex alfonſus ſecutus eſt fugiētes viriliter ꝛ multos eorum interfecit. ſic q̄ pauciſſimi fuerūt qui euadere potuerunt per fugam.

Vincūt xpiani ꝛ perimuntur vltra duodecim milia ſaracenorum per regē alfonſuz caſtum.

(t) Ricesimūſextū bellū inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit anno ſequenti ſcꝫ octingenteſimotredecimo. Tūc intrauit vnus magnus exercitus ſaracenorū in terram ſupradicti regis alfonſi caſti. Et cum ſaraceni gloriarent in mltitudine ſua diuiſi fuerunt in duas ptes: quarū vna iuit cōtra locum illum vbi erat predictus rex alfonſus. Cuz ergo ſciuit rex alfonſus caſtus audacter iuit contra polnezerā Altera vo contra eos cū exercitu ſuo ꝛ fecit ſimiliter duas ptes ſui exercitus. Et cū vna miſit bernardum de quo ſupradiximus contra illos ſaracenos q̄ ibant contra polnezeram. ꝛ ipſe iuit cū altera parte contra alios venientes ad ad ſe. Bernardus vo inuenit ſe cū pte ſua ꝛ habuit prelīū magnuz cum illis ſaracenis in loco qui dicit valde moro q̄ eſt in fontaria portogalie ꝛ deuicit eos ꝛ plurimos ex illis interfecit. Sed rex alfonſus inuenit ſe cū altera pte q̄ ibat contra eū ꝛ pugnauit cuz illis ppe flumen de orneſo: ꝛ interfecit ibi .xij. milia ſaracenoꝝ. ꝛ deinde inſequens eos tot fuerūt occiſi q̄ pauciſſimi euaſerūt ꝛ tunc rex alfonſus redijt de illo bello ditiſſimus ex ſpolijs ſaracenoꝝ.

Vincūt chriſtiani ꝛ perimitur pditor machometus ꝛ caſtruz ſctē criſtine capitur per regem alfonſum caſtum.

(t) Ricesimūſeptimū bellum int

ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit anno dn̄i
octingenteſimodecimooctauo. Tunc
ſaracenus quidā noīe machometus q̄
cū multitudine magna ſaracenoꝝ ve-
nerat de merida ad regē alfonſū vt vi-
ueret cū eo predictus rex benigne eū
recepit in vaſallū ꝛ iurauit illi ſarace-
nus ꝙ ſemꝑ eſſet fidelis regi alfonſo
ꝓpter qđ predictus rex precepit ꝙ ha-
bitaret cū multitudine ſua in galecia.
Sed qꝛ predictus ſaracenus erat ꝓdi
toꝛ ſicut bellauit contra abdarramē fi
lium albarema ramolim regis cordu
beñ ꝛ videns ꝙ non poterat eū occide
re ex timore concepto. venit ad p̄dictū
regem alfonſum ſic tranſactis duobus
annis poſtq̄ fuit in galetia aſſumpſit
eū dyabolus ꝛ eleuatus in ſupbiā vo
luit ſimil'r facere proditionē contra re-
gem alfonſum q̄obrem ꝯgregauit ma
gnū exercitū ſaracenoꝝ ꝛ incepit per-
currere ꝛ deſtruere totam terrā. Qđ
cum rex alfonſus caſtus cognouit cō-
gregato exercitu ſuo venit ſup illū ſa
racenū. ꝛ lꝫ ipe nimiū confideret i mul
titudine militie ſue qñ ſciuit ꝙ rex Al-
fonſus veniebat ſup eū ꝑdidit coꝛ ꝛ cō
cepto grandi timore eleuauit ſe cū ſu
is in quodam caſtro qđ dicit̄ ſctā chri-
ſtiana. ꝛ rex alfonſus obſedit eū ibidē
ꝛ fecit fieri multas foueas circūquaq̄
ꝛ pforauerūt caſtrum in multis locis.
Cum ergo ille ſaracenus vidit ꝙ tantū
anguſtiabant̄ ꝛ ꝙ nihil aliud reſtabat
ſibi niſi mors cū multitudine ſarace-
noꝝ haberet reſumpto corde exiuit ex
tra caſtrū ꝛ pugnauit cū rege alfonſo.
Sꝫ in fine fuit victus ſaracenus ille cū
oībus ſuis: ꝛ ipe fuit capt⁹ ꝛ caput ei⁹
abſciſum eſt. Sed ꝛ rex ſtatim caſtrū
illū cepit ꝛ mortui ſunt in bello vltra. l
milia ſaracenoꝝ ꝛ plures eoꝝ deduxit
captiuos. Et ſic reuerſus eſt rex alfon
ſus ouetū magnis cū diuitijs ꝛ hono-
re. Predictus rex Alfonſus caſtus re
gnauit. xlj. annis ꝛ mortuus eſt. Suc
ceſſit ei in regno ramirus primus fili⁹
regis Bermudi.

Vincūt xp̄iani ꝛ capitur iterum ciuitas barchinone.

t Ricesimūoctauū bellū inter ſa
racenos ꝛ xp̄ianos accidit an-
no dn̄i octingenteſimodecimo
nono. Tunc multitudo chriſtianoꝝ
venit ſup ciuitatē barchinone quā ce
perant ſaraceni. Poſtq̄ karol⁹ magn⁹
ipam conqueſtauit. Cū ergo predicta
multitudo xp̄ianoꝝ venit obſedit ciui
tatem ꝛ poſt multa certamina capta ē
ciuitas a xp̄ianis ꝑ tota terra circūqua
q̄. mortuiq̄ ſunt ibi plurimi ſaraceni.
Albaca vō amiramamolim cū exiuit
congregauit exercitū ſuum vt veniret
ad recuperandam terrā ꝑditam: ꝛ cum
ſe prepararet ad viam ꝑcuſſus eſt quadā
infirmitate de qua mortuus eſt ꝛ ſic ceſ
ſauit tempeſtas illa.

Vincūt chriſtiani occiſis ſeptuaginta milib⁹ ſaracenorū.

t Ricesimūnonū bellū inter ſa
racenos ꝛ xp̄ianos accidit anno
dn̄i octingenteſimouiceſimoſe
cūdo imꝑante ludouico karoli magni
filio ꝛ ſedente in cathedra petri Euge-
nio papa. Ac regnante in regno legio
nis ramiro rege filio regis barremudi
Hic aūt rex ramirus ſucceſſit i regno
regi Alfonſo caſto ex eius precepto in
morte. Cū ergo audierint ſaraceni ꝙ
iſte regnabat miſerunt ſibi nuncios ꝙ
ſi volebat habere pacem ꝛ amorē cū
eis ꝙ daret eis quolibet anno centum
domicellas xp̄ianas quibus matrimo
nio copularent̄ ſicut fecerat olim rex
manregac⁹. ꝛ ꝙ. l. illarū eſſent filie no-
biliū. Alie vō quinq̄gīta filie ciuiū ꝛ
burgenſiū quā ambaſiatā cum rex ra
mirus audiuit non modicum diſplicu
uit ſibi. quia rem tam inhoneſtam et

excomitatam ſibi nūciabāt: ꝓpterea cō gregauit ſtatim magnū exercitū ⁊ iuit ad pcurrendū ſubito terrā ſaracenoꝝ puenitqꝫ vſqꝫ ad naiarā deſtruendo et comburendo villas ⁊ caſtra. ⁊ qcquid inueniebat. qđ cū puenit ad noticiam ſaracenoꝝ cōgregati ſunt omēs ſimul in vnū cōtra eū qſi innumerabiles. et habuerūt prelīū cū eo in quodaꝫ loco q dicit alnella: ⁊ xpiani fuerūt in bello illo qſi victi ⁊ retroceſſerūt paulatim retrahēdo ſe a ſaracenis quoſqꝫ puenerunt ad collem vnum q dicit clanno et nox tenebroſa cepit eos ibi ꝓpter qđ diuiſi fuerūt exercitus abinuicē. Cuꝫ ergo xpiani eſſent cōgregati in colle illo multis lacrimis orōnes fundebant ad deuꝫ ne eos relinqueret: ſed ſuccurreret ⁊ iuuaret contra illos inimicos ſuos. Permanētibus ergo illis in orōnibus aſſiduis vt dictū eſt: rex Ramirus ſomno grauatus ⁊ obdormiuit i ſomno illo. apparuit ei apl's iacobus dixitqꝫ ſibi. Scias rex ramire qꝫ cū dn̄s noſter ih̄s xp̄s diuiſit oībus frībus meis apl'is om̄es terre ꝓuincias mihi ſoli đdit in cuſtodiā totam hyſpaniā vt eam cuſtodirem a manibus inimicoꝝ fidei: ⁊ poſtqꝫ hec dixit ſibi appropinquauit eidem ⁊ accepit eū p manū dixitqꝫ ei. ſis fortis aīo ⁊ bn̄ firmus: qꝛ ego ſuꝫ apl's xp̄i Jacobus. ⁊ ſcias qꝫ venio ad te iuuandū cōtra inimicos tuos: ⁊ i veritate certitudinaliter ſcias qꝫ deuices eos cum adiutorio dei. Dico etiā tibi qꝫ multi ď tuis qbus prepata ē eterna quies recipient ibi mortē. ⁊ vt in nullo iſtoꝝ que tibi dico dubites videbis me tu in bello ambulantē equo albo magnū vexillum geſtantē. Tu ğ ſtatiꝫ cū om̄ibus tuis valde mane cōfitebimini de om̄ibus pctīs veſtris ⁊ recipiat' corpus ⁊ ſanguinē dn̄i noſtri iheſu chriſti que poſtqꝫ feceritis in nullo dubitetis intrare prelīū barbaroꝝ vulnerando illos ⁊ iuocando nomē dei ⁊ meū. qꝛ ſcias certitudinaliter ſcies qꝫ oēs deuinces qbus cū tis: apl's dī diſparuit ante eū. Rex aūt ramirus excitat' a ſomno ſurrexit pcepit qꝫ venirent epī ⁊ abbates. ⁊ om̄es alij nobiles ſui palacij q cū ipſo erant ⁊ narrauit eis oīa que viderat ⁊ audiuerat que ei dixerat apl'us iacobus. Perceptis ergo diuinis ſacramētis ingreſſi ſunt prelīū in dei nomie ⁊ apl'i iacobi ante ſe. ⁊ ſtatim cū ingrederent prelīū apparuit eis apl's Jacob' ſicut ꝓmiſerat confortans eos ad bellum: ſꝫ ⁊ ipſe terribiliter pcutiebat ſaracenos. Chriſtiani aūt cū viderūt apoſtolū iacobum eos cōfortantem ⁊ magnam cedē in ſaracenos facientē: irruerunt viribus viriliter in hoſtes: confidentes in adiutorio dei ⁊ apl'i Jacobi magnis vocibus acclamātes ⁊ dicentes: deus adiuua ⁊ ſancte iacobe. ⁊ ſtatim ſaraceni fuerūt victi. ⁊ mortui ſūt ex eis ſeptem milia: ⁊ q euadere potuerūt p fugam liberati ſunt. Tūc cepit rex ramirus calagurram ⁊ p'ra alia caſtra: ⁊ deinde rediit legionē diues ⁊ honoratus. ⁊ ex illo die habuerūt xp̄iani in cōſuetudine cū ingrediunt bella cū ſaracenis inuocare dicendo. deus adiuua ⁊ ſctē iacobe. ⁊ tpe iſtius regis in cepit ordo ſcti iacobi. Vn̄ ſaracenis inſecuta eſt felicitas. ex illo etiā tūc nūqꝫ fuerūt auſi petere a xp̄ianis redditus neqꝫ parias domicellarū cū nimiū opprimeret eos predictus rex ramirus i fortitudine dei ⁊ apl'i iacobi. Predict' rex ramirus fuit mitis ⁊ pius bonis. ſꝫ terribilis ⁊ fortis malis. qꝛ latronibus extrahebat oculos. diuinatores ⁊ incātatores ignibus comburebat.

Vincūt chriſtiani ſolutis ſeptuaginta nauibus igne.

Quadrageſimū bellū int' ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i octingēteſimouiceſimoquarto

Imperante p̄dicto Ludouico ⁊ ſedē-
te in cathedra Petri valentino papa.
Tūc applicuerūt ad portū galecie nor
māni qui erant gentes crudeliſſime et
pagane nec vnq̄ fuerūt viſe in terra il
la. Et venerūt ibi in multitudine mag
nō ſolū hoim: ſ etiam nauiū. qđ cū p̄
ctus rex ramirus audiuit: ſtatim ꝯgre
gato ſuo exercitu iuit illuc cōtra eos ⁊
pugnauit cū eis in loco q̄ dicit delpha
ro. Sed lʒ normāni eſſent gētes aſpere
⁊ fortes victi tamē fuerunt: ⁊ multi ibi
ꝑierūt. ⁊ q̄ euadere potuernnt p̄ mare
fugierūt: ⁊ ꝑdiderūt ibi. lxx. naues q̄s
ignibus cōcremauit rex ramirus. Lu
cratiq̄ ſūt ibi xp̄iani magnas diuitias
⁊ reuerſus ē p̄dictus rex ī ciuitatē le-
gionenſeʒ cū magnis diuitijs ⁊ hono-
re. Regnauit aūt ſexannis ⁊ mortuus
eſt feliciter: ac ſepult⁹ ē in ciuitate oue
teñ. ⁊ ſucceſſit ei in regno Ordone⁹ ei⁹
primus filius.

Vincunt chriſtiani occiſa plurima ſaracenorū multitudine:

Quadrageſimūprimū bellū int
ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit an
no dñi octingēteſimoviceſimo
ſexto. imꝑante ſupradicto Ludouico.
⁊ ſedente in cathedra Petri gregorio
iiij. ac regnante in regno legionis Or
doneo ſupradicti reg̃ ramiri filio. Cū
predictus rex rediret de vaſconia que
ei rebellauerat ī p̄ncipio regni ſui ⁊ p⁹
occiſionē pluriū illoꝝ illā ſubiugaſſet
nūciatū eſt ei quō magn⁹ exercitus ſa-
racenoꝝ veniebat cōtra eum. q̄ audito
aīoſe venit cōtra eos. pugnauitq̄ cum
eis ⁊ deuicit eos plurimis eoꝝ trucida
tis. reliqui ṽo fugierūt ⁊ reuerſus ē cū
victoria ⁊ honore ac cum plurimis di
uitijs ⁊ multitudine captiuorū. Iſte
rex fuit mitis ⁊ plus exꝫelator iuſticie
⁊ populauit multas ciuitates ex qui-
bus rex alfonſus caſtus expulerat ſa-
racenos. ⁊ extūc manſerunt deſerte.

Vincūt chriſtiani captis duobus ducibus ſaracenorum.

Quadrageſimūſecundū bellū
inter ſaracenos ⁊ chriſtianos ac
cidit anno ſequenti ſcʒ octingē-
teſimouiceſimoſeptimo. Tūc eñ dux
quidaʒ ſaracenus nomine Muca ab
eucatin cum multitudine magna ve-
nit in cathaloniam vbi fecit plurima
damna. deinde tranſiuit in prouinciaʒ
⁊ Franciam ꝑcurrens ⁊ deſtruens q̄c
quid inuenire poterat: vbi plurimos
chriſtianos in bello occidit ⁊ cepit du-
os duces chriſtianorū quorum vn⁹ di-
cebat Sancius. alius ṽo petrem et ho
noratos ferro carceribus mancipauit.

Vincūt chriſtiani peremptis innumerabilibus ſaracenis.

Quadrageſimūterciū bellū in-
ter ſaracenos ⁊ chriſtianos acci
dit anno dñi octingenteſimoui
ceſimonono. Tūc predictus Muca ſa
racenus eleuatus in ſupbiam cum ex
ercitu magno venit vt percurreret ter-
ram regis ordonij p̄dicti: ⁊ cepit vnuʒ
locum qui dicebat albaida: ⁊ circūde-
dit eaʒ muro forti ⁊ turribus plurimis
quod cum ſciuit predictus rex Ordo-
neus congregato exercitu ſuo vehſtve
lociter ⁊ obſedit predictū caſtrum. Tūc
predictus Muca non erat ibi: ſ ſtatiʒ
cum audiuit q̄ venerat rex ordoneus
⁊ obſederat caſtrum albaide. venit citi
us quo potuit vt ſuccurreret caſtro. et
cum ꝑuenit ad montem qui dicit gar-
duſio: fixit ibi tentoria ſua. Rex aūt or
doneus cum cognouit hec diuiſit ex-
ercitum ſuum in duas partes. quarū
vnam dimiſit in obſidione caſtri. ⁊ cū
altero occurrit predicto Muce ſarace
no. bellauitq̄ cum eo ⁊ perempti ſunt
ibi gladio chriſtianoꝝ vltra. xij. milia
de militibus ſaracenorū exceptis p ed

tibus quorum cedes fuit quaſi innumerabilis. mortuus eſt etiam ibi q̄daꝫ gener muce qui dicebat̄ Dan. Sed et ipſe muca tribus vulneribus lancearū percuſſus cū paucis que remanſerunt fugit a bello dimiſit in bello quecūq; habebat. Collegerunt ergo chriſtiani ſpolia campi: ⁊ inuenerūt diuitia vltra modū ⁊ regreſſi ſunt cum rege Ordoneo in caſtrum. Et poſt ſeptem dies cepit ipm ⁊ interfecit omnes ſaracenos quos intus inuenit: ⁊ captiuabat mulieres cū paruulis earum. Deſtruxitq; caſtrum vſq; ad fundamentuꝫ ⁊ reuerſus eſt ad terram ſuam cū diuitijs ⁊ honore. Cum predicta que acciderāt muce cognouit quidam eius filius cuius nomē erat Lupus q̄ preſidebat Toleti timore magno percuſſus. cepit quecunq; habebat ⁊ venit ad regem ordoneū factuſq; eſt eius vaſallus. q̄ poſtea ꝓ regis ordonei ſeruitio multa bella contra ſaracenos: ſuperauit ſemper victor exiſtens.

Vincūt chriſtiani occiſo rege Corię ſaracenorum.

Quadrageſimūquartū bellū int̄ ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno ſequenti ſcꝫ octingenteſimotriceſimo. Tunc enī predictus rex ordoneus ꝑduxit exercitum ſuū magnū: ⁊ iuit ad percurrendū terram ſaracenorū que dicit̄ geſte ⁊ corea. Rex aūt ſaracenus predicte ville que dicebat̄ Seyth. exiuit contra eū ⁊ cōmiſſū eſt durū bellum nimis: ſ; finalit̄ victus fuit rex ſaracenus ⁊ mortuus ibidē cū multitudine ſaracenoꝝ. ⁊ rex ordone⁹ cepit tunc villam ⁊ inuenit intus multitudinem ſaracenorum cum mulieribus ⁊ filijs quos oēs deduxit captiuos ⁊ muniuit villam illam ac dimiſit in fideli cuſtodia.

Vincūt chriſtiani ⁊ capitur ciuitas ſalmātina a rege ordonio

Quadrageſimūquintū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit eodem ſupradicto anno. qꝛ cū ſupradictus rex ordoneus rediret ď predicto bello victoria habita venit cū exercitu ſuo ſup vnū ſaracenū qui dicebat̄ moyſeios ⁊ dicebat ſe regem ſalmantinum: habuitq; bellū cū eo et victus eſt rex ſaracenus cū omibus ſuis ⁊ cū cede plurima ſaracenoꝝ ⁊ tūc rex ordoneus ingreſſus eſt ciuitateꝫ et captiuabat ſaracenos plurimos cū mulieribus ⁊ paruulis quos intus inuenit ⁊ reuerſus eſt ad legionē cuꝫ magnis diuitijs ⁊ honore.

Vincūt ſaraceni ⁊ occidūt ꝓpe toletū. viij. milia xp̄ianoꝝ.

Quadrageſimūſextu bellū int̄ ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno dn̄i octingenteſimotriceſimoq̄nto. Tūc ſaraceni ciuitatis toleti audiētes ꝙ abdarramē amiramamolim hyſpanie erat mortu⁹ q̄ reliquerat xv. filios ⁊. xij. filias. ⁊ ꝙ machometus eius filius regnabat ꝓ eo rebellati ſūt ⁊ miſerūt veloces nuncios predicto regi ordoneo ꝙ daret eis adiutoriū contra eum. Rex aūt ordoneus noluit ire illuc in ꝑſona: ſ; miſit eis vnū filiū ſuū cum magno exercitu aſturianorum et nauarrorū. Cū aūt predictus machometus hoc ſciuit preparauit ſe cū multitudine graui ⁊ venit ſup toletū: poſuitq; inſidias in quodam torrente q̄ dicit̄ tolete: ⁊ ipſe cū paucis venit contra ciuitatem. Speculatores aūt q̄ erant extra ciuitatē cū viderent eū venientem cū paucis gētibus cogitauerūt ꝙ non erant plures ⁊ notificauerūt exiſtentibus in ciuitate. Chriſtiani ergo ⁊ ſaraceni toletā venerūt cōtra eū: ⁊ cōmiſſo prelio exierūt illi q̄ erant in inſidijs et mortui ſunt de chriſtianis octo milia.

de toletanis 𝔡o.xiij. milia. Sed ꝛ pro memoꝛia illius victoꝛie canis ille machometus fecit amputari plurima capita illoꝝ ꝛ transmiſit illa coꝛdubam ꝛ in maritimas partes ꝛ i affricā. Predictus aūt rex oꝛdoneus regnauit decē annis ꝛ moꝛtu⁹ ē ex q̄dā infirmitate q̄ dr̄ podogra in oueto: ꝛ ibi ſepult⁹ ē. ſucceſſit ei in regno, fili⁹ Alfonſus. iij.

Vincūt ſaraceni ꝛ capitur roma: ac magna pars tuſſie a ſoldano babylonie deuaſtatur.

Quadrageſimūſeptimū bellum q inter ſaracenos ꝛ chriſtianos accidit circa moꝛtē predicti Gregoꝛij pape. iiij. q̄ fuit ſm̄ q̄ſdam hyſtoꝛiographus anno dn̄i octingenteſimo triceſimooctauo. His tp̄ibus poꝛtentū ſingulare apparuit pꝛimo in ſigno 𝔳ginis: ꝛ ab illo ſigno in ſignū leonis cancri. geminoꝝ. thauri cucurrit ibiq̄ ſe figens globū igneū emiſit: in barūq̄ plixitatē depoſuit. impatoꝛ q̄ȝ iſta diligenter examinans cū Egmardo philoſopho cōtulit: ſ; eiuſdem potētī effectū expꝛimere noluit. Tūc impatoꝛ ſbſunxit q̄ regni mutationē pꝛincipiſq̄ moꝛtē pꝛetendebat. Tunc egmard⁹ ad confoꝛtationē pꝛincipis ꝓphete teſtionū introduxit dicens a ſignis celi ne timueritis q̄ gentes pauent. ꝛ ait impatoꝛ: nō aliū timere debem⁹ niſi illū q̄ noſtri ꝛ hui⁹ creatoꝛ eſt ſideris: ſ; eius clementiā laudare tenemur q̄ noſtraȝ inertiam talibus amonere dignat̄ iudicijs. Qui ergo talia poꝛtenta cū apparent oībus cōiter tangūt. Ideo oēs ꝓ poſſe ad melioꝛa feſtinare debemus vt miſericoꝛdiā in illo dn̄ante cōſequi valeamus. Et l; tūc impꝛeſſio illa imperatoꝛē non tetigerit: tetigit tamē totū ſtatum eccleſie ex aduentu ſaracenoꝝ ad partes romanas. q: tūc quidaȝ ſcelerati xp̄iani miſerūt ad ſoldanū babylonie vt veniret romā aſſerentes q̄ leuiter poſſit totam ytaliam poſſidere. Tāta igit̄ ſaracenoꝝ multitudo ſuperueniens intrauit ytaliam vt totā ſupficiem terre quaſi locuſte viderent̄ implere ac ꝑ poꝛtam centelenſem intrās vi armorum romaȝ cepit ciuitaſq̄ leonina expoliat̄ oīno: ꝛ eccleſia ſcti Petri ſtabulū eqꝝ efficit̄. ꝛ nō ſolū ꝑ ſaracenos roma tunc capta fuit: ſed ꝛ magna pars thuſſie deuaſtat̄.

Vincūt xp̄iani ꝛ expellūtur a roma ꝛ tuſcia ſaraceni.

Quadrageſimūoctauū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit ſtatim poſt p̄dicta. Nam ad petitionē pape Gregoꝛij. iiij. ſupradicti Gurgo marchio lombardie cūȝ lombardis ꝛ ludouicus rex francoꝝ cum gallicis venientes poſt plurima bella ſaracenos cū multo effuſione ſanguis a roma ꝛ tota illa terra fugauerunt. q: dictus Gregoꝛius papa ꝛ Ludouicus impatoꝛ quaſi eodem tp̄e deceſſerunt. Ideo ſunt notanda q̄ circa finē vtriuſq̄ contigerunt. Unde appropinquātibus ad moꝛteȝ fuit maxima ſolis eclipſis tm̄ q̄ fuit obſcuratus aer ꝛ tenebꝛatus ſicut ī nocte ita q̄ ſidera apparebant. Item luna ſic receſſit a ſole q̄ lumē recipe videbat̄ ſicut ī nouilunio Poſt h̄ egritudo impatoꝝ grauit̄ iuaſit q̄ ſtatim ꝓuide de impio ꝛ regni et aīe ſue ſaluti diſpoſuit ꝛ eccl'iaſtica ſacramenta ſuſcepit. mītaq̄ cū deuotiōe migrauit ad xp̄m. ꝛ gregoꝛi⁹ papa q̄ſi in eodē tp̄e diē clauſit extremū. h̄ ex hyſtoꝛia collecta frīs iohis de padua.

Vincūt chriſtiani occiſa ſaracenorum magna multitudine. ꝛ eccl'ia ſcti iacobi edificatur ꝑ regem alfonſum magnū ex lapidibus muro foꝛti.

Quadrageſimũnonũ bellũ int ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi octingẽteſimotriceſimo nono impante Lothario filio ſupradicti impatoris ludouici. ⁊ ſedente i cathedra petri Sergio papa.ij. Ac regnãte in regno legionis rege alfonſo.iij.q fuit dictus magnꝰ. Iſte fuit filiꝰ ſupradicti regis ordonij.de q̃ ſupra glorioſa bella narrata ſunt. Et fuit rex piiſſimꝰ elemoſynis clarus.iþe fecit eccl'iaȝ ſancti iacobi ex lapidibꝰ muro ⁊ forti ope fabricata.q2 pmo erat de terra. Eo ergo tpe predictus rex alfonſus magnꝰ congregauit exercitũ ſuũ ex pͥncialibus ⁊ vaſconibꝰ ⁊ nauarris venit ↄtra terrã ſaracenoꝝ:cõfregit ⁊ deſtruxit q̃cunqȝ inuenit ⁊ cepit p vim villã quandam q̃ dicebat tũc leiſcia quã ignibus cõcremauit ⁊ occidit omẽs ſaracenos q̃s ibi inuenit ⁊ reuerſus eſt Ouetum magnis cũ diuitijs ⁊ honore.

Vincũt xpiani peremptis pluribus ſaracenis per regẽ alfonſũ

Quinquageſimũ bellũ int ſaracenos ⁊ xpianos accidit ſequenti anno ſcȝ octingẽteſimoq̃drageſimo. Tũc magnus exercitus ſaracenoꝝ regis Toleti venit ad pcurrẽdũ ⁊ deſtruẽdũ terram regis Alfonſi magni. Cũ ergo predictus rex ſciuit,venit cũ exercitu ſuo ad eos: ⁊ bellauit cum eis in littore fluminis dolei. victiqȝ fuerũt ſaraceni. ⁊ pdiderũt ibi oĩa que portauerant:ac mortui ſũt ex ſaracenis quingenti.xl. Alij po terga ſunt dare coacti Sed ⁊ rex alfonſus ſecutꝰ eſt eos viriliter ⁊ occidit multos ex eis ac captiuauit.reuerſuſqȝ eſt ouetũ cum magnis diuitijs ⁊ honore. In predicto bello fuit ſtrenuiſſimus miles Bernardus del carpio de quo ſupra mẽtio facta eſt cõſobrinus regis Alfonſi caſti. Multas eñ cedes in ſaracenos fecit nõ ſolũ zelo fidei:ſȝ deſiderio liberandi patreȝ ſuum comitẽ ditanũ ſancí:de quo ſupradictum eſt.quem rex alfonſus caſtꝰ in carceribus poſuerat.quia ſine ſcitu ſui acceperat in vxorem ſororem ſuam de qua predictũ eſt Bernarduȝ habuit. ſȝ licet ꝓpter hoc rebellauerit regi predicto: ⁊ vt debellaret regem feciſſet caſtꝝ illud quod dicit delcarpio ꝓpe ſalmanticam ⁊ aluam de tormes.tñ nunq̃ potuit ipm videre niſi mortuum dato caſtro regi cogitans ipm recipe viuũ.vt plene continet in generali hyſtoria hyſpanie.

Hoc bello vincunt chriſtiani ſub bernardo delcarpio.et capitur balbaſtrũ cũ alijs locis.

Quinquageſimũpͥmũ bellum inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit circa idem tempus. Naȝ cũ ſupradictus Bernardus delcarpio tradidit ſupradictum caſtruȝ regi ⁊ vidit patrem ſuũ mortuũ.fuit a rege Alfonſo magno expulſus a regno ſuo ⁊ veit in regnũ Francie.ſed cũ in curia regi francie non fuiſſet receptus ſicut ipſe optauerat.reuerſus eſt verſus hyſpaniam. ⁊ tũc habuit cũ ſaracenis tria magna prelia: ⁊ ſemper fuit victorioſus. Occidit eñ plurimos eoꝝ ⁊ habuit ex ſpolijs innumeras diuitias.cũ quibus poſtea conquiſiuit ex illo loco vbi predicta prelia habuit vſqȝ barbegal. ⁊ lucratus eſt barbaſtrum ⁊ ſegorbe ⁊ mõtem album.

Vincunt chriſtiani ſub rege alfonſo ⁊ liberatur coymbra ab obſidione ſaracenorum.

Quinquageſimũſecundum bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno dñi octingenteſimo quinquageſimoquarto. Tũc pͥdictus rex alfonſus magnꝰ congregato exercitu ſuo iuit ad ſuccurrendum

coimbriam quā tenebant ſaraceni obſeſſam. ꝛ pugnauit cū eis ꝛ deuicit eos cepitq; eam ꝛ poſuit ſub dominio ſuo ꝛ pſecutus eſt ſaracenos ꝑcurrens plures alias ciuitates.

Vincūt chriſtiani ſub rege alfonſo magno. ꝛ pro tuitōe patrie edificatur caſtrū magnum:

Quinquageſimūterciū bellū inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit anno dñi octingenteſimo ſexageſimo. imꝑante ludouico fratre ſupradicti lotharij imꝑatoris ꝛ ſedente in cathedra petri Nicolao papa p̄. Tūc ſupradictus rex alfonſus magnus ꝯgregato exercitu magno xpianoꝝ iuit ad ꝑcurrendā terram toleti ꝛ cremauit ac deſtruxit quecunq; inuenire potuit ꝓſtrauitq; multa caſtra ꝛ fortalicia q̄ ſaraceni poſſidebant. ꝛ captiuauit plurimos ſaracenos. qđ videntes ſaraceni timore magno ꝑcuſſi miſerunt ei nuncios ſuos nūciātes eidē q̄ ſibi darent tributū ſi cōcederet eis pacē. Rex aūt alfonſus cōceſſit eis treugas ꝑ tres annos ꝛ reuerſus eſt in terrā ſuam cū magnis diuitijs ꝛ honore. Sed cū reuerteret cepit vnū caſtrū qđ tenebāt ſaraceni qđ dicebat quiqualubel. Iſtđ caſtrū nō intrauerat in treuga. ꝛ occidit ibi multos ſaracenos. ꝛ poſt hoc fecit vnū caſtrū magnū in maritimis aſturiarū ꝓ defenſione illius terre ne nauigantes inimici illā deſtruerēt ꝛ nomē illius caſtri dicit Gordon. Et intra caſtrū fecit vnā ecciam ſub noīe ſancti ſaluatoris quā fecit conſecrari a duob9 archiepīs ꝛ vno epō cū multis donis decorauit ſpāliter dedit illi eccie quandā crucē de puro auro ornatā plurib9 lapidibus quā ipſe mandauerat fieri. Fecit etiā in eccia ſancti Jacobi quandā capellā mire pulchritudinis ꝛ dotauit p̄dictā ecciam plurimis hereditatib9 ac ornauit illam auro ꝛ argento. necnō ornamentis ꝛ lapidibus ꝑcioſiſ. Fecit etiam iſte glorioſuſ rex alfonſus ſuper corpa ſanctoꝝ facūdi ꝛ primitiui eccleſiam mire magnitudinis ꝛ pulcritudinis. circa littus cey quā etiam dotauit ꝛ honorauit multis neceſſarijs.

Vincunt chriſtiani per regē alfonſum magnū in ſenectute ſua:

Quinquageſimūquartū bellū inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit circa annū dñi octingenteſimū octuageſimūſecūdū. Cū.n. predictus rex alfonſus magnus. xlvj. annis regnaſſet reliq̄t regnū ꝛ dedit illud filio ſuo garchie. ꝛ peregrinatuſ eſt i ſanctū Jacobū. ꝛ cū reuerteret rogauit filiū ſuū regem garchiam q̄ traderet ſi gentes cum q̄bus adhuc ſemel vel bis poſſet ire cōtra ſaracenos in ſenectute ſua qđ rex Garchias conceſſit eidem. Iuit ergo cū exercitu magno ꝛ cremauit ꝛ depredat9 eſt ꝛ deſtruxit magnā terram ſaracenoꝝ. ꝛ reuerſus eſt in nanarram cum grandi multitudine captiuorum ꝛ multis diuitijs et honore. Poſt hoc venit ſamorā vbi de infirmitate ſua glorioſe finiuit. ꝛ ſepultus eſt in eccleſia ſancte marie ciuitatis oueti cū vxore ſua regina dña xymena.

Chriſtiani per regem gerſiā vincunt capto ayolas rege ſaracenorum:

Quinquageſimūq̄ntū bellū inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit circa annū dñi octingenteſimum octuageſimūterciū. Cum.n. p̄dict9 rex garchiaſ poſt mortē patris regnaret in primo anno regni ſui congregauit magnū exercitū ſuū ꝛ iuit ad ꝑcurrendā terram ſaracenoꝝ. confregitq; multas villas ꝛ cremauit eas. ꝓſtrauitq; mul-

ta caſtra. ⁊ pugnauit cum quodã ſaracenoꝝ rege qui dicebat̃ ayolas ⁊ deuicto bello cepit illum regẽ ⁊ reuerſus ẽ in terram ſuã cum multitudine captiuoꝝ ac cum magnis diuitijs ⁊ honore ſed cum reuerteret̃ ex culpa illoꝝ q̃ regem ſaracenũ obſeruabãt ſolutis a vinculis fugit. Rex p̃dictus garchias anno tercio regni ſui mortuus ẽ feliciter in ciuitate zamore. ⁊ deductũ eſt corp⁹ eius ad ciuitatem oueti vbi honorifice ſepultus eſt.

Vincunt chriſtiani ſub rege ordonio ſecundo. ⁊ capitur ciuitas rogel:

q Vinquageſimũſextũ bellũ int̃ ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idez tp̄s. Mortuo .n. p̃dicto rege garchia regnauit ꝑ eo frater eius ordoneus ſecũdus filius ſupradicti regis alfonſi magni. Iſte ordoneus tp̄e patris ſui cõgregauit magnũ exercitũ ⁊ intrauit terram ſaracenoꝝ ⁊ ꝑcurrit illam. ꝑcurrit etiaz ꝓuinciã beticã que eſt terra de gualderquenir ⁊ confregit multas ciuitates cremauitq; eas ⁊ deſtruxit ac plurimos ſaracenoꝝ captiuauit. cepit etiam in illo primo ingreſſu vnam de nobilioribus ⁊ fortiorib⁹ ciuitatib⁹ ſaracenoꝝ que tũc dicebat̃ roges ⁊ reuerſus eſt in terram ſuam diues et cum honore.

Iſto bello vincunt chriſtiani ſub rege ordonio ſecũdo. ⁊ capta talauera ignibus crematur

q Vinquageſimũſeptimũ bellũ inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi octigẽteſimo octuageſimoſexto. Tunc p̃dictus rex ordoneus ſecundus ꝯgregato exercitu ſuo iuit ⁊ obſedit talaueram. Saraceni vo cordubenſes ⁊ alij circũuicini cuz hec audiuerunt venerũt ad ſuccurrenduz ad p̃dictam villam. Sed cum adiutorio altiſſimi rex ordone⁹ pugnauit cu3 eis ꝯ deuicit eos. ⁊ ꝑempti ſunt etiaz ibi multi ſaraceni. Alij vo ꝑ fugam euaſerunt. ⁊ tunc rex Ordoneus cepit illam villam ⁊ dep̄datus eſt quicq̃d ibi inuenit. ꝓſtrauitq; muros ville ac illaz ignibus cremauit. ⁊ ſic reuerſus eſt in terram ſuam diues ⁊ cum honore. duxitq; captiuũ ducem exercitus cordubeñ. Alij tamen dicunt q̃ p̃dictam cõquiſtam fecit iſte ordoneus tẽpe regis garchie fratris ſui.

Per regẽ ordoneũ ſecũdum capitur caſtrũ albanie ⁊ chriſtiani vinicunt.

q Vinquageſimũoctauũ bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi octingẽteſimo nonageſimo. Tunc .n. p̃dictus rex ordoneus timens q̃ ꝑderet tp̄s ſuũ ſi deſiſteret ab oppugnatõne inimicoꝝ fidei xp̄iane, ꝑduxit exercitũ ſuũ magnũ et iuit vt ꝑcurreret terraz meride. ⁊ cõfregit ac deſtruxit igne ⁊ ferro quicq̃d inuenit. Cepitq; vnũ caſtrũ qd̃ dicebatur calabri ⁊ nunc dicit̃ albame. Sic ergo poſt plurima certamina ⁊ victorias reuerſus eſt in terrã ſuã cum multitudie captiuoꝝ vtriuſq; ſexus. ⁊ antecq; egrederet̃ de terra ſaracenoꝝ venerunt ad eum potentiores meride ac terre lucene. ac etiam rex paſſenſis qui dicit̃ bedadios petẽtes ab eo treugas ꝓpter q̃s concedendas multitudinẽ immẽſam pecunie obtulerunt eidẽ. ⁊ reuerſus ẽ legionem cum magnis diuitijs ⁊ honore. Et tunc fecit mirificũ illud tẽplũ eccleſie maioris in eadem ciuitate vbi prius erat ſuum regale palacium. Jacet ſepultus rex in eccleſia p̃dicta retro altare maius in pariete vbi trãſitus gẽtium efficit̃ circularis. ſucceſſit ei in regno filius eius alfonſus quartus q̃ regnauit quinq; annis ſed nihil magnif

ei fecit contra ſaracenos. Hic motus quadã leuitate voluit ordinẽ intrare et de facto ſic fecit renuncianſ regnũ ſuũ fratri ſuo ramiro. et cum pauco tempe remaneret in religione in monaſterio ſancti ſecundi ꝑpe ceyam exiuit ab ordine et venit legionẽ. et rebellauit cum eadẽ ciuitate fratri ſuo volenſ iterũ regnare. qḋ cum frater eiuſ rex ramirus cognouit venit ſup eum cum magno exercitu quem contra ſaracenos parauerat. et obſedit eum in eadem ciuitate duobus annis. finaliter dedit ſe rex alfonſus fratri ſuo rege ramiro qui eum cepit et poſuit i carcerib⁹. et alios duos filios regis fruele q̃ rebellauerãt ei. extraxitq̃ oclos eoꝝ. et poſt duos annos rex alfonſuſ ṗdictus cecus mortuus ẽ et ſepultus ibi legionis in monaſterio ſancti pauli.

Vincũt xp̃iani per regẽ ramirũ ſecundum occiſis .lxxx. milibus ſaracenoꝝ. et captiuato rege ceſar auguſtano ꝓditore.

Quinquageſimũnonũ bellũ inter ſaracenos et xp̃ianos accidit circa idem tẽpus. Tunc abdarramen rex cordubeñ. et albenibaya rex ceſar auguſtanus qui ſe fecerat vaſallum regis ramiri cũ terra ſua cum multitudine graui venerũt vt ꝑcurrerent terram regis ṗdicti ramiri. et acceſſerũt vſq̃ ad locũ qui dicit ſimianchas. qḋ cum rex ramirus ſciuit exiuit cõtra eos cum exercitu ſuo et cõmiſſum eſt duꝝ bellũ Sed cum adiutorio altiſſimi victi ſũt ſaraceni et albeniabaya ꝓditor fuit captus. mortuiq̃ ſunt de ſaracenis .lxxx. milia. Hec victoria fuit habita in die iuſti et paſtoris. ceteri vo ſaraceni fugierunt et recolligerũt ſe in quodã caſtro cum abdarramẽ. Sed rex ramirus inſequens eos obſedit eos et captiuauit plurimos eoꝝ abdarramẽ furtim euadente. et reuerſus eſt ṗdictus rex collectis ſpolijs campi innumerabilibus et cum rege ꝓditore vinculato ac cũ multitudine captiuoꝝ in honore in ciuitatem legionenſem.

Bello. lx. vincunt chriſtiani ſub rege ramiro ſecũdo:

Sexageſimũ bellũ inter ſaracenos et xp̃ianos accidit anno domini octingenteſimo. nonageſimoſexto. Imperante heinrico primo. et ſedẽte in cathedra petri Iohãne. xix. Tunc ṗdictus rex ramirus ſecundus ꝯgregauit exercitũ ſuũ. et obſedit quoddam caſtrũ qḋ antiquit⁹ dicebat agraui. nunc vo dicit calatrana. Saraceni aũt alioꝝ caſtroꝝ circũuicinoꝝ cũ exiuerunt venerũt vt ſuccurrerent ṗdicto caſtro de calthrana. et cõmiſſum eſt durum bellum inter eos et regem ramirũ ſed finaliter victi fuerunt ſaraceni perempta multitudine ſaracenoꝝ et reuerſus eſt in terram ſuam cum magnis diuitijs et honore. Iſte rex ramirus cum infirmaretur grauiter oueti precepit ſe differri ad ciuitatẽ legionenſem vbi ex expoliauit ſe a regno qḋ recepat a fratre ſuo alfonſo dicens hec verba. Nudus egreſſus ſum ex vtero mr̃is mee: et nudus reuertar illuc: dñs mihi adiutor non timebo q̃d faciet mihi homo. Quibus dictis aiam dedit in manib⁹ creatoris. et ſepultus eſt in monaſterio ſancti ſaluatoris eiuſdẽ ciuitatis quod ipſe fecerat ꝓ filia ſua domina eluira. et regnauit pro eo filius eius ordoneus tercius.

Vincũt chriſtiani hoc bello. lxi. et capitur caſtrũ de tharaco ꝑ comitẽ fernandũ gundiſalui:

Sexageſimũpm̃ũ bellũ int̃ ſaracenos et xp̃ianos accidit circa annum dñi nongenteſimum

Tūc regnante in regno legionis ſupra
dicto ordoneo tercio. Excitauit deus quī
dam virū i armis ſtrēnuū. ſibiq dilectū
comitē. ſ. fernādū gundiſalui. cuius filia
ſcz dña viraca vxor ſupradicti regis erat
comes caſtelli qui ex deſiderio ſeruiē
di deo incepit bella duriſſima ɔtra ſa
racenos. Et pmo cōgreſſu deuictis ſa
racenis obtinuit caſtrū qd dicit de tha
raco qd eſt ſituatū in altitudine cuiuſ
dā rupis pciſe. Unde ſaracenis euenit
tribulatio magna.

Vincunt xpiani et almanſor cum. xij. legionibus bellatorū fugatur per comitem fernādu3 gundiſalui cum. ccc. equitibus ex reuelatione quadā ſibi facta

Sexageſimūſecundū bellu3 int
ſaracenos et xpianos accidit an
no dñi noningenteſimoprimo.
Tunc almanzor q erat potentior ſara
cenus exiſtentiū circa mare ſub abdar
ramen amiramamolim hiſpanie et re
gis cordubeñ. cum audiuit q comes
fernandus gundiſlai ceperat pdictum
caſtrū de caraco iratus ac turbatus fu
it valde quare ɔgregauit magnā ptātē
regū ſaracenorū et militū. aliarūq gen
tiū quorū numerus. xij. legionū militū
Una legio eſt ſex milia ſex centū ſexa
ginta ſex. Cum vero pdictus comes fer
nandus gundiſlaui cognouit q almā
zor veniebat cōtra eū in multitudie tā
graui. et q mirabat dicens q nō eēt lo
cus in quo nō quereret eū miſit ſtati3
nuncios ſuos p totu3 caſtellū vaſallis
ſuis dicens q venirent ad eum . qr ni
miū eis indigebat. qui viſis lrīs para
to animo vnanimiter venerūt ad eum
cum qbus habuit conſiliū ſuū qd eſſet
melius ire obuiam almanzor vel expe
ctare eum et inter alios miles qdā di
ctus gundiſaluus didaci ſic locutus eſt
O dñe nō mihi videt tps bellandi cu3
iſtis ſaracenis. Sed ſi aliquā viā poſſe
mus inuenire p quam iſtud bellū im
pediret breuem ego p bono cōſilio ſi vo
bis placeret. nec ppter hoc debemus bre
p incōueniēti cōtribuere eis aliquid
aliud quicqd illud eſſet p quod poſſe
mus mitigare iras ſaracenorū et lucrari
treugas eorū. qr in multis alijs rebus ex
pendunt diuitie. in hoc ergo non debe
mus excuſari. qr in bello ponit homo
aliquotiens aiam et corpus. et nihil ei p
deſt aurum et argentū et quicqd aliud.
Item ſaraceni ſunt multi et bene arma
ti. nos vero ſumus pauci et armis vacui
et ſi ppter peccata nra vincimur omēs
erimus cōfracti et tota caſtella pdetur:
et ponet ſub poteſtate ſaracenorū. Sed
ſi iſtud bellū non daret habere p bono
cōſilio et p meliori q nos poſſemus face
re vt non pderemur. ſic ex nro defectu
nec aliquid nobis pdeſſet ſine adiuto
rio dñi nri Jeſu xpi. Dñe ſi locutus ſum
ſine modo peto veniā. et dicat vnuſqſq
illud qd ſibi melius videt. Iſtud cōſi
liū non placuit pdicto comiti fernādo
gundiſlai et quaſi iratus dixit. Amici
volo reſpondere dono grandi ſaluo di
daci. et enarrando quecunq dixit oſtē
dam q nō ſolu3 nō ſunt dicenda ſ nec
audienda. Ipſe dicit primo q excuſe
mus bellum. ſed cum homo nō poſſit
excuſare nec fugere mortē debet mori
honorificentius quo poterit. et ſic treu
gas lucramur contribuendo eis aliqd
cum ſumus dñi efficeremur ſerui. et vē
deberemus caſtellū extrahere a pena
et oppſſione in qua eſt amplius ei du
plicaretur. Cum ergo omnes vnde nos
deſcendimus feruēter fidelitate deco
rati et in eius obſeruatione glorabant
Ideo nō curauerūt de morte ſua. et iſto
mō impleuerūt quicqd voluerūt. et pu
gnauerunt viriliter ne aliquid indecēs
facerent. ppter qd reputari pñt nec vo
luerūt habere hereditatē vnde ipi mi

nus valerent q̄ omnes alij viuētes in toto mundo. ꝛ ꝓpter eoꝝ magnā fideli tatē vicerūt semꝑ inimicos ſuos. qꝛ ꝓ pter mortis timorē nūq̄ errorē aliquē facere voluerunt nec aliquid qd̄ eis in inhoneſtū eſſet. ꝛ iſto mō ipſi vicerūt ini micos ſuos. Qd̄ ergo illi fecerūt debꝫ in memoriā nr̄am venire ꝛ cōcordādo nos cū eis ac eoꝝ facta obſeruādo nū q̄ errabimus. Dimittamus ergo iam enarrare parentū magnalia ꝛ redeam⁹ ad factum nr̄m ꝑparemus nos vt ea mus ad bellum. ꝛ ꝓpter mortis timorē nullatenus dimittamus. qꝛ cuꝫ dei ad iutorio ꝛ noſtre fidelitatis vincem⁹ ini micos nr̄os ꝛ extrahemus caſtelluꝫ a pena ꝛ cōfractione in qua eſt. nec eorū multitudinē pauere debemuſ. qꝛ plus pōt vnus leo q̄ decem oues. ꝛ occidēt triginta lupi triginta milia agnos. Si tis certi amici q̄ nos vincemus almā zor hac vice. ꝛ erit magnus honor me⁹ veſter aūt maior ac de me facietis me liorē hoīem totius hiſpanie. Cum er go ꝑdictus comes finiuit orōnem ſuā mouit ſe cum exercitu ſuo de loco qui dicitur muneon vbi tunc erat. ꝛ venit in locum qui dicit̄ lara. ꝛ inde aſcēdēs equū ſuum intrauit montē vt venatio ni vacaret. Inuenitq̄ apruꝫ quendā ꝛ ſecutus eſt eum ſolus. aper v̄o fugiēs eum recollegit ſe in quadā ſpelūca in qua ſolebat manere ſed nō ſecutus ibi intrauit quandā ecciam ꝓuam ibi ꝓpi quā. ꝛ poſuit ſe retro altare. Eccia aūt illa tota erat exterius coopta quadam herba que dicit̄ edera ſic q̄ nihil ei⁹ vi debat̄ in qua tres monachi pauprime viuebant. ꝛ vocabat̄ eccia illa ſanct⁹ pe trus. Comes autem ꝑdictus inſequēs aprum non potuit in equo pre arborū ſpiſſitudine intrare poſt aprum. deſcē dit ergo de equo ꝛ ligauit euꝫ ad arbo rem ſecure. ipſe v̄o ſecutus eſt veſtigia apri pedes ꝛ ingreſſus eſt ecciam ꝑdi ctam. ꝛ acceſſit vſq̄ ad altare vbi por c⁹ iacebat. cū aūt reſpexit locuꝫ ꝛ vidit q̄ erat eccia timuit ꝛ noluit accedē ad al tare. nec occidere aprum. lꝫ ipſe multū bene poterat illum occidere ꝛ ait. Dn̄e deus quem timent omnes res mundi. ſi ego in hoc erram tu debes mihi ve niam dare. cum ego nihil ſcirem hui⁹ ſanctitatis. qꝛ ſi ego ſciuiſſem nō intraſ ſem ibi vt talia facerem. q̄nimo veniſ ſem in peregrinatōem ꝛ oblatōnes tri buiſſem. Sed parce mihi tu pater po tentiſſime fili virginis marie. ꝛ da mi hi vigorem ꝛ adiuua me contra gentē paganam que venit ad deſtruendā ca ſtellam. quia ſi tu non ſeruas eam ego ꝓ perdita illam habeo. tu ergo dn̄e il lam obſerua ꝛ cuſtodi eam. Cum autē finiuit ꝑdictus comes orationē ſuā ve nit ad eum vnus triuꝫ illoꝝ monacho rum qui dicebatur pelagius. ꝛ interro gauit eum quis eēt ꝛ quid peteret. Co mes v̄o ei nihil zelauit. dixitq̄ ei q̄ ſe gregauerat ſe a gente ſua ꝛ intrauit ibi dē poſt illum apꝝ. Tūc monachus di xit ei. Rogo te ꝓpter deū ꝛ ꝓpter tuam bonitatē q̄ ſis iſta nocte meus hoſpes ꝛ dabo tibi panem ordei vt comedas. quia de tritico non habeo. ꝛ dabo tibi de alijs que potero habere. Qd̄ cū co mes audiuit nō refutauit ſed cōuiuiuꝫ acceptauit. ꝛ māſit ibidē illa nocte. Al tera v̄o die de mane dixit monach⁹ il le pelagius comiti. Certiſſime credas q̄ diriget deus negocia tua. ꝛ deuices oēm poteſtatē illius almanzor. p̄eliuꝫ magnū habebiſ cum eis ſed certiſſime vinces eos ꝛ tot ex eis occides q̄ non erit numerus. Item ſcias certiſſime q̄ recuperabis vnam magnā partem ter re ꝛ effundes ſanguinem regum ꝛ ma gnatū. ꝛ felicitas tua erit tāmagna q̄ ꝑ totum mundū exibit ſonuſ militie tue Verūtamē ſcias ꝓ certo q̄ eris captuſ bis. Et oīa que tibi dico certitudinalr̄

ſcias ſic fore vētuta. Sed ⁊ ante tercīū ſequentē diem eris poſitus in magno cogitatu. q̄ȝ videbis totam gentē maȝ vltra moduȝ pauore pcuſſam propter vnum terribile ſignum quod videbunt nec erit ibi aliquis tam fortis q̄ nō lan gueſcat timore. Sed tu ſtatim cōforta eos melioribꝰ verbis q̄bus poteris exponendo ſignū ⁊ ipſi ſtatim pdēt timorem. ⁊ exnunc vade feliciter. inuenieſq̄ꝫ oēs tuos triſtes planctus ⁊ luctus ꝓpter te facientes ⁊ cogitantes q̄ ſis captus vel mortuꝰ a ſaracenis. ⁊ q̄ maneant ſine dominio ⁊ ſine aliquo tutore. Sed rogo te ⁊ peto iſtud donum q̄ poſtq̄ꝫ deuiceris campū recorderis hꝰ paupcule ſocietatis ⁊ huiꝰ tam paupᵉrimi loci ⁊ tam paupis hoſpitalitatis ſicut recepiſti. q̄ȝ nos tres monachi ſumus ſoli facientes paupem vitam. ⁊ ſi deus nobis nō mitteret ſuā mercedē deuorarent nos beſtie fere hꝰ montis. Comes vo rn̄dens ei dicit: frater pelagi amice nō timeatis pdere ſeruitiū qd̄ mihi feciſtis. q̄ȝ ſi deus concedit mihi hāc litē vincere. ego ꝓmitto huic loco totā meam quintā ptē oim que lucratus fuero ⁊ vltra hoc cuȝ mortuus fuero hic pcipiam ſepeliri corpus meū. vt hic locus factus ꝓpter me ſit melioratus ⁊ magis honoratus. faciamq̄ꝫ alterā eccīaȝ maiorem hac vbi poſſint manere plures monachi et maior conuentus. Et dabo eis in quo viuant ⁊ omnia que eis neceſſaria fuerint. Sic ergo facto vale venit p̄dictus comes in p̄dictū locum oclara. ⁊ inuenerat ſuos ſicut dixerat pelagius monachus. ſed eoꝝ triſticia verſa eſt in gaudiū ⁊ leticiam. Narrauitq̄ꝫ eis oia que ſibi acciderant cum monacho pelagio. Altera aūt die p̄cepit moueri gentes eius qui ita pauce erant q̄ mille ſaraceni erant ꝓ vno xp̄iano. Sȝ lȝ eſſent pauci erant tn̄ optimi milites ⁊ habebant bonū cor adiuuandi dn̄m ſuū. Venerunt ergo ad locum vbi mutuo ſe videbant xp̄iani ⁊ ſaraceni. ⁊ tāta erat multitudo ſaracenoꝝ q̄ mōtes ⁊ valles videbant̄ coopti eis. veniebāt q̄ꝫ ſonantibus tubis ⁊ anafilis ⁊ facientes magnū tumultū. ac cum grandi leticia cogitantes q̄ vincerent ⁊ caperēt oēs illos xp̄ianos. ⁊ tāta erat multitudo ⁊ magnitudo vocum illoꝝ q̄ videbat̄ q̄ totus mundus veniebat ibideȝ Comes aūt fernandus gundiſalui exiſtens in loco ſuo oia circūſpiciens cupiebat ſe iam videre cū illis. Et ecce illa hora accidit ſignuȝ qd̄ ſibi p̄dixerat monachus pelagius. quia vnus de militibus eius fortiſſimis aſcendit equū vnum pulchꝝ ⁊ velocē. vrgenſq̄ꝫ cū calcaribus vt exiret ante eos apta fuit terra ⁊ deglutiuit eum cū equo ſuo. Tūc fuerunt oēs pcuſſi timore magno dicētes. ꝓpter peccata nr̄a iſtud accidit nobis. ⁊ bene apparet q̄ deus dereliquet nos. ⁊ fuerat nobis melius conſiliuȝ ſi reuerſi fueramꝰ. q̄ȝ ocularitér videmꝰ q̄ deus vult iuuare ſaracenos. quō ergo nos poterimus ire cōtra eū. Sȝ tūc virtuoſus ille comes dixit eis. Amici non faciatis ſic. nec velitis lucrari malū nomen ꝓ ſemp. nec pdatis cor ſine vulneribus. nec oſtendatis in vobis talem puſillanimitatē. q̄ȝ ego volo vobis oſtendere quid vobis oſtendit iſtud ſignū. Unde ex quo nos facimus terrā ſubmergi cuȝ ſit tam dura ⁊ tam fortis quid aliud erit qd̄ nos poſſit ſufferre. Et vos omnes eſtis hoīes alte nobilitatis. ⁊ video nunc corda vr̄a languentia timore cōtrahentes que nō ſunt niſi vmbra. ⁊ iō vos nolite timere q̄ȝ ego hac die deſiderabā me videre cū almā ȝor in campo. ⁊ expiri quō ſcitis caſtellā cuſtodire dn̄m vr̄m. Poſtq̄ꝫ ergo p̄dictus comes finiuit ſermonē ſuuȝ reſumptis viribus ſuoꝝ militū. ſicut vir ſapiens in bello p̄cepit deuolui vexillū

ſuũ. ⁊ fuit virili aĩo ⁊ ſine timore ꝑcute
re ſaracenos ibantq̃ caſtellã clamãtes
caſtilla caſtilla. Cõmiſſum eſt ergo du
rũ bellũ. ⁊ milites xpiani intantũ fuerũt
accenſi deſiderio pugnandi ⁊ adiuuã-
di dñm ſuũ q̃ nihil cogitabant de mor
te ſua. tãſtrẽnuiſſimi ergo fuerunt q̃ vi
cerunt poteſtatẽ ſaracenoꝝ. ⁊ fugit Al
manzor cũ paucis. Hac die deus ma-
nifeſte oſtendit ſuã poteſtatẽ in hoc q̃
tres centi milites xpiani tantã multi-
tudinẽ ſaracenoꝝ ⁊ tã potentẽ virũ ſicut
erat almanzor vicerũt. Victis ergo ſa-
racenis fugierunt a campo. Sed ⁊ co-
mes fernandus gundiſalui ſecutuſ eſt
eos cum aliq̃bus de ſuis. ⁊ occidit plu
res eoꝝ. ⁊ expoliauerunt campũ victo
ria habita. ⁊ inuenerũt in tẽtorijs mul
titudinẽ auri ⁊ argenti. ⁊ vaſa ⁊ arma:
⁊ alia plura. ſic q̃ facti fuerũt ditiſſimi
ꝑ ſemꝑ. Et exinde venit predictus co-
mes cũ oibus ſuis ad ſupradictũ mo-
naſteriũ ſancti petri. ⁊ dedit ibi multa
donaria que inuenerat in tentorijs ſa-
racenoꝝ. deditq̃ multitudinẽ diuitiaꝝ
monacho pelagio amico ſuo. Et reuer
ſus eſt in ciuitatem ſuam burgeñ. cum
oibus ſuis vbi aliquibus diebus ſtetit
ꝓpter vulnera ſananda illoꝝ qui in bel
lo vulnerati fuerant.

Hoc bello. lxiij. vincunt chri- ſtiani per comitẽ fernandũ gun diſalui plurimis ſaracenis ca- ptis ⁊ trucidatis:

ſ Exageſimũtertiũ bellũ inter ſa
racenos ⁊ xpianos accidit circa
idẽ tp̃s. Tunc ſaraceni dolẽtes
de victoria quã habuerat p̃dictus co-
mes fernandus gundiſalui. ⁊ ſcientes
q̃ ipſe cũ rege ordoneo. iij. ſupradicto
erat vinculo amoris colligatus. cõgre
gauerũt exercitũ magnũ. ⁊ venerũt ſu
per ſanctũ ſtephanũ de gormatio qui
eſt in littore dorij. ⁊ obſederunt caſtrũ
illud ⁊ ꝑcurrerunt totam terrã vſq̃ ad
burgis. quod cũ ſciuit p̃dictus comes
fernandus gundiſalui venit animoſe cõ
tra eos cũ militia regis ⁊ ſua. ſecutuſ
q̃ eſt eos vſq̃ dorũ bellans ⁊ occidẽs
plures eoꝝ. deuictiſq̃ ſaracenis reuer-
ſus eſt in terrã ſuã cũ multitudine ca-
ptiuoꝝ diuitijs ⁊ honore. Eodẽ anno
mortuus eſt p̃dictus rex ordoneus. iij
zamore. ⁊ ſepultus ẽ in eccia ſancti ſal
uatoris ciuitatis legioneñ. quã cõſtru
xerat pater eius. ⁊ regnauit poſt eũ ſan
xius primꝰ qui fuit dictus groſſus ex
eo q̃ pre pinguedine equitare nõ pote
rat niſi cũ difficultate. Iſte fecit pacem
cum ſaracenis. quia curauerunt eũ a
pinguedine ſua. regnauit octo annis ⁊
occidit eũ quodã venenato pomo co-
mes gundiſaluus qui dominat̃ vltra
dorium. ⁊ ſic iſte qui nihil glorioſũ fe
cit cõtra ſaracenos male finiuit. Iacet
ſepultus apud legionẽ in eccia ſancti
ſaluatoris iuxta patrem ſuũ. Et regna
uit ꝑ eo ramirus tercius filius eius.

Vincunt xpiani ꝑ comitẽ fer- nandũ gundiſalui: ⁊ fugatur ſe cundo almanſor perempta in- numerabili multitudine ſarace noꝝ.

ſ Exageſimũquartũ bellũ inter
ſaracenos ⁊ xpianos accidit an
no dñi nongenteſimo decio
quinto. Tunc ſupradictus Almanzor
dolens nimiũ quia eum defecerat co
mes fernandus gundiſaluus. ſicut di
ctũ eſt ſupra. lxj. tranſiuit vltra mare ĩ
affricam. ⁊ p̃cepit p̃dicari per omnem
terram ſaracenoꝝ q̃ venirent ad adiu
uandũ eum contra xpianũ hiſpanie. ⁊
ad defendendũ terram quam ſui p̃de
ceſſores lucrati fuerant. Saraceni au
tem cum audiuerunt hanc p̃dicatõẽ
ꝑ totam terrã diuulgatã venerunt ad

eum ſine numero . ſicut qui veniūt ad
indulgentiā cruciate quā noſ xpiani fi
deliter accipimus cuꝫ ſedes aplica de
bitis circūſtantijs compenſatis illā cō
cedit.⁊ vltra p̄dictas gentes innume
ros.cōgregauit etiam ille almanzoꝛ to
tam ptātem andaluzie.⁊ ſic venit cum
exercitu quaſi innumerabili contra ca
ſtellam.vt deſtrueret totā terrā. ⁊ vt ca
peret p̄dictum comitem ⁊ occideret ſi
poſſet.Que omnia cum cognouit p̄di
ctus comes fernandus gundiſalui cō
gregauit ſilr om̄es caſtellanos. ⁊ venit
ad locuꝫ qui dicit̄ predra vita. Saracē
ni v̄o erant in vacinas.Comes autem
reliquit gentē ſuam in eodem loco de
predravita.⁊ ipe ſolus cuꝫ duobus mi
litibus iuit velociter ⁊ ſecrete.vt vide
ret monachū pelagium amicū ſuū ſu
pradictū qui ei dixerat altera vice ꝙ vi
ceret certitudinaliter almāzoꝛ . ⁊ ſigna
que accidere habebant.⁊ cū acceſſit ad
locū dictū eſt ei quō iam deceſſerat a p̄
ſenti vita.qđ cū comes audiuit ꝯtriſta
tus eſt valde.⁊ ingreſſus ē ecciam illaꝫ
vt rogaret deum vt ſecum faceret miaꝫ
flexis ergo genibꝰ ante altare fecit hāc
orōnem in habundātia lachrymarū di
cens.Dñe cū magno amoꝛe tibi ſeruiē
di ego ſuſtinui multa aduerſa ⁊ dimiſi
multa ſolatia.⁊ ſum in maxima inimi
citia cum ſaracenis ⁊ xpianis.qꝛ reges
hiſpanie timoꝛe ſaracenoꝝ obliti ſunt
tui qui es dñs eoꝝ.⁊ facti ſunt vaſalli.
⁊ cuꝫ ego ꝙ timoꝛe moꝛtis errabāt ma
le contra me.Ego đ nunq̄ʒ volui ſocietatē
nec amoꝛē eoꝝ. ⁊ ſic remāſi ego ſolus
ab omnibus derelictus inter omnes q̄
videntes me ſegregatū ab oībus vt ini
micū me reſpexerunt.Et cum ſaraceni
cognouerūt ꝙ nolebāt eis obedire cō
gregauerūt magnos exercitꝰ vltra ma
re ⁊ citra mare ⁊ venerūt ſup me.⁊ ego
cum tuo adiutoꝛio deuici ſaracenū al
manzoꝛ ⁊ oēem eius ptātē ⁊ occidi ibi
plures eoꝝ.Tu dñe dixiſti p Eſaiā pꝛo
phetā ꝙ nunq̄ʒ deficeres tibi ſeruienti
bus.ego aūt om̄es alios reliqui vt tibi
ſeruirē.peto ergo dñe.p mercede ꝙ ha
beam ego tuū adiutoꝛiū.⁊ vt defendas
caſtellā.qꝛ tota terra affrice venit ſuper
me. ⁊ da mihi ſenſum ⁊ foꝛtitudinē vt
ego vincam hunc ſaracenū almanzoꝛ.
⁊ oēem eius ptātem.⁊ cum faceret au
guratōem captus eſt quodā dulci ſom
no ⁊ doꝛmiuit ibi añ altare. Apparuit
q̄ʒ ſibi ille monachus ſanctus pelagiꝰ
indutus veſtibus candidis ſicut nix.⁊
dixit ei doꝛmis fernāde gundiſalui ſur
ge ⁊ vade ad gentē tuam . qꝛ deus con
ceſſit tibi quicq̄d poſtulaſti ab eo.⁊ ſci
as certitudinaliter ꝙ vinces ſaracenū
almanzoꝛ et oēm eius ptem.⁊ pdes ibi
multos đ gente tua. ⁊ adhuc dixit tibi
plus dñs noſter.ꝙ qꝛ tu es eius vaſal
lus ⁊ ei facis ſeruitiū toto coꝛde ꝙ mit
tit tibi aplm iacobū. ⁊ me cum multi
tudine angeloꝝ ad adiutoꝛiū tui.⁊ ap
parebimus omnes in bello cuꝫ armis
albis.⁊ quilibet nrm ducet crucem in
ſuo vexillo. ⁊ cū ſaraceni viderint nos
vincebunt̄ ⁊ dimittēt tibi campū.ami
ce dixi tibi qđ mihi mandatū fuit dece
tero volo recedere.⁊ ſic receſſit a pꝛedi
cto comite.vigilans ḡ ipe ⁊ cogitās in
illa viſione oꝛando deū humiliter.au
diuit quandā vocē dicentē ſibi ſurge ⁊
vade in viam tuā. qꝛ iniuſte ꝯ me agis
cuꝫ tantū demoꝛaris ⁊ nō des treugas
almanzoꝛ.nec facias cum eo paceꝫ ali
quā.facies aūt de gente tua tres acies
⁊ intrabis tu cum paucioꝛibus ex par
te oꝛientis.⁊ in illa acie ego ero tecum.
p̄cipies etiā ꝙ ſecunda acies ingredia
tur ex pte occidentis. ⁊ in illa acie erit
beatus iacobus.Tercia v̄o acies intra
bit ex pte aquilonis.⁊ ſi ſic oīa feceris
non dubites quin deuincas almanzoꝛ
⁊ ego ſum emilianus qui tibi venio hō
nūciare.⁊ ſcias ꝙ durabit bellū tribus

diebus. Poſtq̃ ſanctus emilianus p̄dicta nunciauit exiuit comes a ſancto petro ⁊ venit velociter in p̄dictū locū de piedra vita vbi dimiſerat gentē ſuā quā inuenerat iratam contra ſe dixerūt q̄ ei. dn̄e ſine modo facis magnū malū. ⁊ ſi erraueritis iuſte accidet vobis. q̄ ſicut latro qui egredit̄ ad furandū ſegregamini ⁊ lꝫ vos queramus inuenire nō poſſumus. ⁊ ſumus in hoc valde mali. q̄ tantū vos ſuffer imus. Vn̄ petimus ꝓ mercede q̄ nō faciatis nos ꝓditores. q̄ nunq̄ fuerūt patres noſtri nec parentes nr̄i. nec vnq̄ fuerūt i mūdo fideliores q̄ illi vnde nos veniam⁹ Comes aūt fernandus gundiſalui rn̄dit. Amici rogo q̄ me audiatis. q̄ non reſipiſco de hoc q̄ feci. ⁊ cū ſciueritis. non iudicabitis q̄ tantū erraui. q̄ ego fui ad heremitoriū ſancti petri vt viderē amicū meū fratrem pelagiū. ⁊ cum acceſſi audiui q̄ erat mortuus. ⁊ oſtenderūt mihi locūvbi iacebat ſepultus. Et deinde intraui ecclam ⁊ fudi orōnē ⁊ venit ad me p̄dictus monachus vbi iacebam dormiēdo. dixitq̄ mihi exſurge amice q̄ hora eſt. excitatus autē nihil potui videre. ⁊ ſic exiſtens audiui vocē magnā mihi dicentē de celo ſm intellectū meū. Comes fernande gundiſalui. ſurge vade viam tuam. q̄ die tercia vinces almanzor ⁊ oēm eius poteſtatē rep̄hendit etiam me q̄ tantum tardabā. ⁊ q̄ ille cuius amore pugnabā adiuuaret me. ⁊ q̄ in heremitorio illo alia vice fui bene cōſultus. ſic q̄ deuincerē almanzor. Iō nunc iterum iui vt haberē conſiliū cū illo amico meo pelagio. Et vt ſeruarē vos omnes ne ꝓpter defectū meū erraretis. q̄ neceſſarium eſt vobis conſiliū dei ⁊ hoim. q̄ ex quo almanzor tammagnū exercitū cōgregauit multū intereſt nobis vt taliter faciamus q̄ deum habeam⁹ ꝓ noſtra parte. Et iō ſimus oēs bōi milites q̄ non poſſumus fugam accipe ex aliqua p̄te. Et lꝫ velimus ire in aragoniā vel nauarrā. vel ad oēs alios vicinos noſtros oibus ſumus odioſi. ⁊ ſi peccatis noſtris exigentibus victi fuerimus omnes vindicabunt̄ de nobis. ⁊ erim⁹ captiui ⁊ miſeri filijq̄ nr̄i capient̄ a ſaracenis. Qui aūt iacet captiuus priuatur oīm bono ⁊ vellet plus mortē quā vitam cum videt ſua hereditari ab inimicis ſuis. que vobis dico oia bene intelligitis. ⁊ ſi ꝓpter peccata nunc ſum⁹ victi nūq̄ nr̄a recupabimus. Dico aūt vobis ex parte mea que cogito facere q̄ lꝫ ipi vellent me accipe ad vitā. ſcitote q̄ citius occidam meipm̄ q̄ me tradam captiuitati. Et iō oportꝫ q̄ firmetis inter vos q̄ quicunq̄ fugerit a campo vl̄ ſe dederit captiuitati timore mortis q̄ ſit ꝓditor. ⁊ cū mortu⁹ fuerit q̄ ſit cum iuda in inferno imppetuū. Cum aūt caſtellani audierūt que dixit predictus comes placuit eis oino ⁊ oēs inierunt fedus inter ſe q̄ ante ſe exponerēt morti q̄ ſe dare captiuitati. Altera ergo die de mane p̄cepit p̄dictus comes q̄ omnes armarent̄ vt darent bellū ſaracenis. ⁊ ordinauit acies ſuas ſic̄ ei p̄ceptū fuerat in eccla ſancti petri. mandauitq̄ donoguſtio gūdiſalui d̄ ſalas. ⁊ filijs ſuis ac duobus ꝯſobrinis comitis q̄ irent in prima acie in qua fuerūt ducenti milites. Deditq̄ eis ſex milia peditū dē montaneis qui omnes erāt homines veloces ⁊ valentes. In ſecunda acie poſuit ꝓ duce donūlupū de viſcaya cum illis determināya et de birnana ⁊ de caſtella veteri de caſtro ⁊ de aſturijs fuerunt. fueritq̄ in ſumma ducēti milites ⁊ ſex milia peditū. Comes vo fernandus gūdiſalui fuit in tercia acie. ⁊ cum eo rodericus de couia ⁊ nunos d̄ cama. ⁊ belas qui quos ipa die comes fecerat milites viginti etiā ſcutiferi ſui quos etiam eadem die fecerat

milites ſũma oim iſtius aciei fuit qnq̃ginta militũ ⁊ triũ miliũ peditũ. preceplitq̧ oibus p̃dictus comes ꝙ ſi prima die nõ poſſent vincere ſaracenos cũ audierint buccinã ſuam ꝙ retraherent ſe a plio. ⁊ omẽs cõgregarenť ſub vexillo ſuo. Poſtq̧ ergo omnes ſic ordinauit venerunt omnes in tentorijs ſuis. ⁊ veniente nocte viderunt p aera rabidum quendã ſerpentẽ venire ſanguine cruẽtatũ: ⁊ quaſi vulneratũ emittẽtẽ tã fortes abiles ꝙ nullus fuit ibi tamauda x quin timeret ⁊ tãmagnos igneis emittebat p os ꝙ oẽs de exercitu ſe videbãt adinuicem. Cũ aũt hec viderẽt excitauerũt comitẽ qui iam dormiebat. ſʒ tñ cum ipe ſurrexit iam ſerpens ille trãſiret. Attendens aũt p̃dictus comes populum ſuũ pauore pcuſſum. qꝛ ex illa viſione ↄceperant ꝙ erãt vincendi a ſaracenis. Precepit ꝙ oẽs cõgregarenť ad eum. dixitq̧ eis. Amici iſti ſaraceni ſunt incãtatores ⁊ nigromantici ⁊ ſuis inuocatõibus vocant diabolũ q̃ p eis facit multa pauoraſa. Aliquis aũt ſaracenus qui iſta ſcit facere fecit illam viſionẽ p aera apparere vt eos terreret ta li arte mala. cum ergo vos ſitis hoies intelligentes bene debetis ſcire ꝙ diabolus nihil vobis facere põt. qꝛ bñ noſcitis ꝙ dñs noſter ieſus xp̄c ptãteʒ eis abſtulit. cõmendemus nos ergo deo q̃ oia fecit. qꝛ ipe potentiſſimus dandi ⁊ tollendi quicq̃d voluerit. ⁊ nihil ꝓpter talia ſigna demus. Eat ergo vnuſquiſq̧ in hoſpiciũ ſuũ ⁊ crã bono mane ſitis oẽs armati in campo. Adiuuabit eñ nos deus pater ſua pietate. ⁊ de hoc ſitis certiſſimi ꝙ vincemus eos. talibus ergo verbis comitis cõfortati oia ſic fecerunt. ⁊ in gallicantu ſurrexerũt oẽs ⁊ audierunt miſſam ſuam. orauerũt ac de peccatis ſuis cõtriti ⁊ ↄfeſſi fuerunt ⁊ rogauerũt deũ ꝙ adiuuaret eos contra ſaracenos. Poſt hec equitauerunt omnes bene armati oibus armis ſuis. ⁊ cum venit aurora parauerunt acies ſuas ſicut eis mandauerat comes. Saraceni ſilr̃ parauerunt acies ſuas ⁊ cõmiſſum eſt plĩũ magnũ mortuiq̧ ſunt multi ex vtraq̧ parte. occiditq̧ p̃dict⁹ comes quendã regem affrice ſaracenũ ⁊ impletus eſt campus corporib⁹ mortuorꝫ tã ex xp̄ianis q̃ʒ ex ſaracenis. nec alteri partiũ cõceſſa eſt victoria eodem die. Verũtñ expulerunt xp̄iani ſaracenos a tentorijs ſuis ⁊ manſerunt ipi illa nocte in eiſdem in q̃bus inuenerunt omnia neceſſaria. ſteteruntq̧ p totam noctem armati. Altera aũt die ordinate ſunt acies in campo ex vtraq̧ parte. ⁊ venerunt ſaraceni cõtra xp̄ianos magnis vocibus acclamentes intantuꝫ ꝙ videbať ꝙ totus mundus deſcendebat in pfundũ. xp̄iani ſilr̃ audita miſſa exeuntes contra eos inceperũt prelium: ⁊ durauit per totam dieʒ nec tamẽ vna pars alteram vincere potuit. Fuerunt ⁊ in hoc ſecundo bello etiã multi mortui ex vtraq̧ parte. ⁊ plurimi vulnerati. ⁊ reuerſi ſunt xp̄iani ſupueniẽte nocte in tentorijs ſuis ceci triſtes ⁊ vulnerati Et prima vigilia noctis p̃cepit comes p̃dictus vocari omnes ſuos ad ſe dixitq̧ eis. Amici rogo ꝙ ſitis fortes ⁊ ñ lãgueatis propter anguſtias p̃teritas. Dico ei vobis in veritate ꝙ cras vſq̧ ad horam nonaꝫ habebitis maximũ ſuccurſum taliter ꝙ vincetis bellum iſtius ſaraceni almanzor. Si ergo vultis ꝙ vindicam⁹ nos ſimus cras bono mane in campo omnes ante ſolis ortum. ⁊ virili animo in eos irruentes nõ dem⁹ eis ſpacium. quia ſcitote ꝙ pvim dimittẽt nobis campũ. ⁊ dico vobis ꝙ euadere non poterint quin ſint mortui vel victi Ibimuſq̧ poſt eos. ⁊ vindicabimur de malis que nobis intulerunt. Sum eñ

bene ſecurus de nobis ꝙ non erimꝰ vi-
cti. Citius enim nos permitteremꝰ mo
ri ꝙ̄ tali pati. Poſt verba comitis vnuſ
quiſꝙ iuit in manſionē ſuam dormie-
runt ⁊ quieuerunt. Surgentes aūt bo-
no mane ſicut eis ꝓceptū fuerat arma
uerunt ſe ⁊ ſaraceni ſilr ac exierunt in
campū vt bellarent. Cōmiſſuȝ eſt ergo
durissimū bellum inter vtroſꝙ. ⁊ xpia
ni ducebant ante ſe ſignū crucis domi
ni noſtri ieſu xpi orantes toto corde vt
deus iuuaret eos contra inimicos ſu-
os. ⁊ tam grandis erat ſonus lanceaꝝ ⁊
ictus enſium ac alioꝝ armoꝝ ꝙ longiſ
ſime audiebant. ⁊ lȝ multi xpianoꝝ in
teriſſent. d̄ ſaracenis tamen nō erat nu-
merus in tantū vt habeant ꝙ enarrant
viuentes. Et ꝑdictus comes vidit ꝙ al
tiores homines ſue aciei erant mortui
⁊ ꝙ aliȷ̄ erant decordiati ⁊ triſtes. ⁊ ꝙ ci-
to poſſent deuinci ſi nō ſuccurrent ir-
ruit in ſaracenos viriliter animans ſuos
ad victoriam. ſed tot fuerūt mortui de
xpianis ꝙ non cogitabat iaȝ amplius
redire in caſtellaȝ. Cū ergo eſſet in ma-
xima preſſura incepit mente orare deū
manibus pugnans ⁊ dicens. Dn̄e exq̄
non poſſuȝ hanc litem eradicare nolo
liberare vitam meam licet poſſim . qa
intrabo talem locum prelijˀ vbi occidar
quia ſi euaderes mortē poſtmodū mo
rerer pre dolore videns caſtellā ſub po
teſtate ſaracenoꝝ. Et licet nos ſumus
magni peccatores cōtra nos nolite ira
ſci. ne velitis totam hanc terrā deſtrue
re eſſet etiam magnum malum ſi per-
deretur terra tam honorabilis ⁊ tā bo-
na. O domine ieſu xpe ⁊ quare nō im
pleſtis que mihi miſiſtis nunciari. ꝙ. ſ.
ſuccurreretis in hoc bello. ⁊ ſi ego non
defeci vobis quare vos deficitis mihi
⁊ quia ſic eſt ꝙ vos non eſtis contem-
ptus de me in aliquam culpam ego ce
cidi. Recipite ergo hunc comitatum
meum in veſtra cuſtodia alˀs totum de
ſtrueretur radicituſ. Cum ergo comes
ꝑdictus talia inter ſe ⁊ deum loqueret
queruloſe licet ſemper pugnans viril
ter audiuit vocem quandam de celo di
centem ſibi fernande ſcias ꝙ creſcit ti-
bi magnū adiutorium. magnus enim
ſuccurſus accedit ad te. Cum autem ꝑ
dictus comes eleuauit oculos ſuos in
altum ⁊ videret quis eſſet qui ſecum lo
quebatur. Et ecce vidit apoſtolum ia-
cobum ſtantem ſuper ſe cum multitu-
dine militū ⁊ militaribus ſplendenti-
bus armis crucis ſigno inſignitis ſm
ꝙ ſibi videbatur qui omnes ibant po-
tentiſſime ꝑcutere ſaracenos aciebus
ſuis ordinatis. Quos cum viderūt ſa-
raceni timore magno percuſſi ſunt ne-
ſcientes quid facerent mirabantur etiā
multum vnde venerant ille gentes ar-
mate ⁊ inſignite omnes vno ſigno. Di
xitꝙ Almanzor. Quid potuit hoc eſſe
vel vnde potuit euenire taȝ magna po
teſtaſ comiti fernando. Et cum xpiani
qui iam erant quaſi victi viderūt apo-
ſtolum iacobum iam fortificati ſunt et
reſumptis viribus irruerunt in ſarace
nos ⁊ occiderunt multitudinē magnā
coꝝ. Alij vero terga ſunt dare coacti fu-
gientibꝰ. ergo ſaracenis a campo ſecu-
tus eſt eos comes predictus duobꝰ die
bus ⁊ duabus noctibus. ⁊ occidit plu-
res coꝝ. alios autē captiuauit. Quar
ta autem die reuerſus eſt cū gente ſua
ad locum predicti belli de hacinas. et
queſierunt chriſtianos mortuos inter
ſaracenos mortuos. volebat eniȝ vnuſ
quiſꝙ ducere mortuum ſuum in locū
ſuum. Sed nobilis comeſ dixit eis. nō
habeo ꝓ bono vt ponatis dolorē in lo-
cis vr̄is. qr planctibꝰ ⁊ lacrimis n̄ pote
rimꝰ aliquē coꝝ ad vitā reducē. recipite
ḡ cōſiliū meū. Ego habeo hic vnū he-
remitoriū q̄ eſt locus valde honorabiľ

ꝛ haberē ego ꝓ bono ꝙ ſepelirent̄ ibi. Ego etiam pmiſi ꝙ corpus meū ibi ſepelief cum mortuus fuero ꝛ pugnabo vt locū illū diuitijs ꝛ honore cōpleam fecerunt ꝙ omnes iuxta cōſiliū comitis. ꝛ ſepelierūt ibi mortuos ſuos. Dicit̄ nunc locus ille ſanctus petrus ð arlancha. vbi fuerat ille ſanctus mōach⁹ pelagius. ꝛ reuerſi ſunt vnuſquiſqꝫ in locū ſuum cum magnis diuitijs ꝛ honore.

Vincunt chriſtiani ꝛ angelus dñi pugnat ꝓ milite miſſas audiente cum deuotione:

Sexageſimūquintū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annū dñi noningenteſimum octauū. Tūc mortuo ſupradicto rege ſanctio ꝛ nobili comite fernādo gundiſalui. ꝛ regnante ramiro tercio filio p̄dicti regis cum comes gratias fernandi filius p̄dicti comitis fernandi gūdiſalui eſſet in caſtro ſancti Stephani ð gormacio. quē ip̄e vi lucratus fuerat a ſaracenis ibi exiſtēs habuit multa bella cum ſaracenis. ſed vnū ſignāter hic annotabo ꝓpter vnū ſingulare miraculū qđ ibi accidit. Dolentes.n. ſaraceni de perdito caſtro quadā die venerunt i multitudinē magna de gormacio ad vadum qui dicit̄ eleaſtaial. Quod cū p̄dictus comes ſciuit exiuit ad eos cum ſuis audita vna miſſa ꝛ cōmiſſum eſt durū bellū inter vtroſqꝫ. miles aūt quidā p̄dicti comitis q̄ dicebat̄ fernand⁹ cuotobinos remanſit armatus genib⁹ flexis in eccia p̄dicti caſtri audiēs alias miſſas que dicebant̄ a mōachis quos ibi deduxerat comes a monaſterio ſancti petri de arlancha. habebat.n. miles ille in cōſuetudine nō exire ecclam q̄uſqꝫ oēs miſſe eſſent finite. Angel⁹ aūt dñi eius figura in pſona armis ꝛ equo aſſumpta apparuit in bello qui tā fortiter bellauit ibidē ꝙ nullus ei ſimilis fuit. Nam iſte occidit militē illū ſaracenū q̄ ducebat vexillū ſaracenoꝝ. ꝓpter qđ factū eradicati ꝛ victi fuerūt ſaraceni. Reuertentibus ergo de bello cū victoria querebat comes ꝓ illo milite fernādo cuotobinos q̄ tam viriliter ſe habuerat ꝛ nō potens ip̄m reperire in cāpo miratus. venit in caſtrū ꝛ inuenit quō miles ille erat clauſus in eccia p̄ verecundia nō auſus apparere. q2 nō fuerat in bello. ꝛ ſic vocato ad ſe ac cognito miraculo inuenit in lorica ei⁹ ꝛ armis ſui equi oīa ſigna ictuū que ſibi in bello dederant ſaraceni. ſicut ipi viderant et intellexerūt oēs ꝙ ꝓpter deuotōēꝫ quā ille miles habebat in auditōe miſſarū: deus miſerat angelum ſuū in eius effigie. vt ſuppleret vicē eius in campo tēpore illo. ꝛ dederunt omnes ꝓpter tam manifeſtū miraculū gratias deo ꝛ virgini glorioſe.

Meritis apoſtoli ſancti iacobi vincunt chriſtiani percuſſis grauiſſima infirmitate ſaraceni.

Sexageſimūſextū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit āno dñi noningenteſimo triceſimo tercio. Tūc q̄dā rex ſaracenoꝝ cui⁹ nomen alidraxi cū multitudine paganorū intrauit regnū portugalie ꝛ puenit deſtruendo quicq̄d inuenire poterat vſqꝫ ad ſanctū iacobū. Sed ꝓpter honorem ap̄li iacobi cū xp̄iani reſiſtere non poſſent bellauit deus cōtra ſaracenos. pcuſſit.n. deus oēs ſaracenos quadā infirmitate grauiſſima. ſic ꝙ oēs perierūt intātū ꝙ nō remaneret q̄ noua aliorū nūciaret in terra ſua. Eodē anno infirmatus fuit rex ramirus terci⁹ ꝛ mortuus eſt in ciuitate legionen̄. regnauit. xxv. ānis. ꝛ ſucceſſit ei i regno don⁹ beriundo filius regis ſanctij cōſobrinus regis predicti ramiri.

Vincunt chriſtiani per regē beriūdo. ⁊ iteruꝫ a ſaracenis vincūtur eodē bello p almāſoꝛ

ſ

Exageſimūſeptimū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit āno domini noningēteſimo triceſimo quinto. Tunc almanʒoꝛ videns diſcoꝛdiā magnā inter xpianos cōgregauit exercitū ſuū magnū ſaracenoꝝ ⁊ xpianoꝝ q̄ cum eo ſe defederauerāt ⁊ intrauit terrā xpianoꝝ. Incepitq́ꝫ deſtruere ꝓuincias legionis ⁊ caſtelle ⁊ nauarre. xpiani aūt erāt ſic diſcoꝛdes ꝙ nullus erat qui alterū vellet adiuuare. ⁊ intantū ꝓceſſit illa vice ꝙ a flumine doꝛij qḋ erat tunc ſignū diuiſionis inter ſaracenos ⁊ xpianos ꝑuenit deſtruendo vſq́ꝫ ad flumen qḋ dicit̄ eſtolam. ⁊ ibi fixit tentoꝛia ſua. Qḋ cū ſciuit rex beriūdo exiuit ꝯtra eū cū exercitu ſuo. bellauitq́ꝫ cum eo viriliter. ⁊ moꝛtui ſunt plurimi ſaraceni. Peruenit rex beriūdo bellans ⁊ occidens vſq́ꝫ ad tentoꝛiū almāʒoꝛ. Qḋ cū vidit almanʒoꝛ iratus vehementer ꝓiecit in terrā pileū aureuꝫ: qḋ ferebat in capite ſm̄ moꝛē ſaracenorū in ſignū coꝛone. Erat.n.cōſuetudis ſaracenoꝝ regū mittere in terrā ꝑdictū pileū in ſignū magni doloꝛis. ⁊ ire reſpectu ſuoꝝ. qꝛ non vincebāt inimicos Qḋ videntes ſaraceni reſumptis viribus irruerūt viriliter in xpianos intātū ꝙ ſecuti ſunt eos vſq́ꝫ ad poꝛtas ciuitatis legioneñ. ⁊ poſt paucos dies cepeꝛant ciuitatē niſi fuiſſꝫ multitudo pluuiarū yemis. ꝓpter quā neceſſario habuit recedere almanʒoꝛ. ⁊ ſic reuerſus eſt in ciuitate coꝛdubeñ cum diuitijs ⁊ honoꝛe.

Vincunt ſaraceni et capitur ciuitas legioneñ. per almāſor.

ſ

Exageſimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi nonīgenteſimo triceſimo ſexto. Tunc ſupꝛadictus almanʒoꝛ venit cuꝫ multitudine graui. ⁊ obſedit ꝑdictā ciuitatē legioñ. ⁊ tāta fuit ⁊ ſic violenta expugnatio vrbis ꝙ cōfregit murū in duabus ꝑtibus. ſ. ex ꝑte occidentis ⁊ ex ꝑte meridiei. Comes autē galecie guilhelmus gundiſalui q̄ ibi venerat ex regis ꝑcepto vt defenderet ciuitatē. iacebat tunc in lecto multū infirmus. ⁊ cū ſciuit ꝙ murus erat ruptus in duplici parte. fecit ſe armari oībꝫ armis. ⁊ deferri in lecto ad locū vbi murus erat magis confractus. qꝛ ibi erat maioꝛ preſſura ⁊ periculoſioꝛ locus. Hoc aūt ipſe faciebat vt ibi occideret̄ anteq̄ꝫ videret cōfractōeꝫ ciuitatis. Ipſo ergo iacēte in lecto tribus diebꝫ defendit locum illuꝫ ruptū ⁊ moꝛtui ſunt plures ex vtraq́ꝫ parte. ſed finaliter occiſus eſt ibi. ⁊ ſtatim capta fuit ciuitas. ⁊ precepit almanʒoꝛ ꝙ frangerent̄ oēs poꝛte ciuitatis. ⁊ ꝙ deſtruerēt turres que erant ibi ex marmoꝛibus mirabilit̄ fabꝛicate. Et cum ꝑdictus almanʒoꝛ deſtructa ciuitate voluit intrare monaſteriū monachoꝝ ſancti claudij extra muros vrgens cū calcaribus equū ſuum nō potuit ipm mouere ab eodē loco ſꝫ equus ibi crepuit medius. ꝓpter qḋ ꝑdictus almanʒoꝛ deſtitit a deſtructōne ꝑdicti monaſterij. ⁊ dedit ibi multa donaria ſm̄ ꝙ in eodē cōuentu pñte illuſtriſſimo rege currico q̄ nunc regnat a pꝛioꝛe eiuſdē audiui. Aſſerebatq́ꝫ ſe vidiſſe de donarijs ill' que dederat almāʒoꝛ ꝓpter ꝑdictū miraculū. ⁊ reuerſus eſt almanʒoꝛ coꝛdubam cum magnis diuitijs ⁊ honoꝛe.

Vincunt ſaraceni ⁊ occiduntur proditorie ſeptem infantes de lara.

ſ

Exageſimūnonū bellūm inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit circa ꝑdictū tp̄s. Tunc q̄dam mi

les q̄ dicebat̃ rodericus belaſquas fin-
xit ſe facere bellū ſaracenis velle ⁊ oc-
cultet tractauit cum almanſoꝛ quomō
moꝛti traderet ſeptē frēs qui dicebant̃
ſeptē infantes de lara cū eoꝝ p̄re gun-
diſaluo guſtios q̄ erant foꝛtiſſimi bel-
latoꝛes q̄ eo tempe repiri poterāt ī mū
do. Cauſa aūt quare ipoſ tradidit moꝛ
ti fuit vindicatio de aliqb⁹ iniurijs q̄s
vxoꝛ ſua ⁊ ipſe ſe reputabant recepiſſe
ab eis. Deduxit ergo eos ſuis verbis
blandis ꝓditoꝛie cū exercitu magno vſ
q̄ in cāpū de almenara. ⁊ p̄miſit illos
infantes vt depdarent̃ campū. Ipſi vo
habebant ſecū ducentos milites ſuos
qui exeuntes ſubito apparuit multitu
do innumerabilis ſaracenoꝝ veniens
ſup eos ⁊ factū eſt p̄lium magnū ſic ꝙ
interfecerūt multos ex ſaracenis. ſ3 de
xp̄ianis moꝛtui ſunt in illo certamine
illi ducenti milites. ſic ꝙ non remanſe
runt niſi ſeptē infantes p̄dicti. Et cum
viderunt ꝙ ibi nihil reſtabat niſi vince
re vel moꝛi cōmendauerūt ſe deo. ⁊ in
uocauerunt apl̄m iacobū. ⁊ irruerūt vi
rili animo in ſaracenos interfecerūt plu
res ex eis. ſic ꝙ nulluſ erat qui ante au
ſus eſſet expectare eos. ſed tāta erat ſa-
racenoꝝ multitudo ꝙ p̄ laſſitudine re-
traxerunt ſe ad quendā collē vt abſter-
gerent facies ſuas a puluerib⁹. ⁊ cū ibi
peruniſſent inuenerūt ꝙ vnus eoꝝ deff
ciebat. ſ. fernādus gundiſalui q̄ in bel-
lo moꝛtuus fuit. ꝓpter cui⁹ moꝛtem ni
miū doluerunt. Exiſtentes ergo ibi ha
buerūt verbū ſuū cum ſaracenis petē-
tes trengas quouſq̄ nunciarēt p̄dicto
roderico belaſquas ſi vellet eos iuua-
re ⁊ cōceſſerunt eis. Miſerūt ergo di-
dacum gundiſalui vnū ex eis ſed nihil
potuit obtinere. Reuerſus ergo ad fra
tres ſuos narrauit eis crudelitatē illi⁹
p̄ditoꝛis. ⁊ factum eſt ꝙ mille equites
q̄ erant cū p̄dicto roderico belaſquas
mouerūt ſe vt venirent ⁊ ſuccurrerent
infantibus. Sed cū cognouit ꝓditoꝛ il
le q̄ erat eoꝝ capitane⁹ verbis ſuis fal-
lacibus impediunt aduentū eoꝝ nō tn̄
ſic potuit impedire qn trecenti illoꝝ
tranſirent ad eos aio moꝛiendi vel vi-
uendi cum eis videntes ꝓditōe3 ſui ca
pitanei. Iuncti ergo illis irruerūt ſecū
do in ſaracenos. ⁊ factū eſt p̄lium aſp-
rimū tale quale nunq̄ quis audiuit in
tam puo numero. ⁊ tanta fuit cedes ſa
racenoꝝ ꝙ anteq̄ aliquis eoꝝ occide-
ret̃ pimerūt vltra duo milia ſaraceno-
rū. Sed finaliter bellando intra multi
tudinē tam grauē moꝛtui fuerūt illi tr
centi milites ⁊ remanſerunt ſoli p̄dicti
ſex infantes. ⁊ tam feſſi erant ꝙ iam nō
poterant leuare bꝛachia enſibus ſuis.
Cum aūt viderūt eos ita feſſos capita
nei ſaracenoꝝ. ſ. viara ⁊ galue ꝓpter eo
rū ſtrēnuitates traxerūt eoſ a preſſura
belli. ⁊ duxerūt eos ad tētoꝛia ſua. ⁊ fe
cerunt ꝙ deponerent̃ arma eoꝝ. dede-
runtq̄ eis ad comedendū panē ⁊ bibē
dū vinū. Sed cū ꝓditoꝛ ille rodericus
belaſquas hoc cognouit miſit nūcios
ſuos capitaneis illis dicens ꝙ ipi ma-
lefaciebant cōcedentes vitā talibus ho
minib⁹ ſicut illis. ⁊ ꝙ de hoc poſſet eis
malū euenire. ⁊ ꝙ ſi ſic facerent ꝙ ipſe
nō rediret amplius in caſtellā ſ3 iret ad
almanʒoꝛ ⁊ faceret ꝙ caperent̃ ab eo.
timentes ergo illi ne aliquid malū eis
eueniret ab almanʒoꝛ excuſantes ſe ab
infantibus. ꝓpter hoc reduxerunt eos
cum armis ſuis. ſicut pꝛimo erant in
campū vbi pꝛimo fuerant. quos cū vi-
derunt ſaraceni pulſatiſ atamboꝛibus
ſuis irruerūt in eos in tanta multitudi
ne. ſicut cadit pluuia de celo. ⁊ factum
eſt p̄liū crudelius q̄ pꝛius fuerat ſic ꝙ
breui tpe occiderunt duo milia ⁊. lx. et
vltra ſaracenos ſicut narrat hiſtoꝛia. ⁊
inter ceteros frater minoꝛ qui dicebat̃
gundiſaluus gūdiſalui terribilioꝛa ⁊
mirabilioꝛa ſuper alioſ faciebat. ſ3 tan-

ta erat multitudo ſaracenoꝝ ꝙ nō potuerunt eos tolerare. ⁊ intātū feſſi erāt ꝙ nullo mō poterant iam moueri nec equi eoꝝ. Et lȝ amplius bellare voluiſſent armis carebant. q̄ꝛ iam confracte enſes eoꝝ. Cum ergo ſaraceni viderūt ꝙ nō habebant arma occiderūt equos eoꝝ ⁊ ceperūt eos ⁊ expoliātes eos armis ſuis decapitauerūt eos vnū poſt alterū. ſicut nati fuerant in ocul' ꝓdicti ꝓditoꝛis roderici belaſquas. Et cū ꝑuenerūt ad gundiſaluū qui erat mioꝛ eoꝝ videns oēs frēs ſuos ante ſe decapitatos cōcepto grandi doloꝛe reſūpſit vires ⁊ quodā pugione qđ habuit in manibus irruit in illū qui decapitauerat fratres ſuos. ꝑcuſſitq; ipm i gutture ⁊ moꝛtuus eſt. cepitq; ſubito eius enſem ⁊ occidit cūȝ eo vltra. xx. ſaracenos vt narrat hiſtoꝛia. Captus eſt finaliter ⁊ decapitatus eſt ibi. Ecce quid fecit ꝓditoꝛ ille. ſed poſtmodū hec proditio notabiliter fuit vindicata. q̄ꝛ q̄dam filius patris eoꝝ quē habuit in quadā ſaracena q̄ dictus fuit mudalca gundiſalui poſtmodū occidit illū ⁊. xxx. milites eius cum eo ⁊ vxoꝛem eius ignib⁹ cremauit. ſicut plenius continet in generali hiſtoꝛia hiſpanie.

Vincūt ſaraceni ⁊ cōburitur ciuitas ſancti iacobi ab almanſoꝛ ⁊ deducuntur campane ad meſquitam coꝛdubē. pro lampadibus in ſignum victoꝛie.

Sf Eptuageſimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i noningenteſimo quadrageſimoquinto. Tunc almanȝoꝛ cōgregauit exercitū magnū ⁊ intrauit ꝓuinciā que dicit poꝛtugalia, deſtruxitq; villas ⁊ caſtra loca. ⁊ cum ꝑuenit ad mare ꝑcurrit ⁊ deſtruxit terram galecie ⁊ ꝑuenit vſq; ad ciuitatē ſancti Jacobi quaȝ cōbuſſit. intrauitq; ſine timoꝛe vbi iacebat coꝛpus beati iacobi vt cōfringeret eius monumentū. Sed factus fuit q̄dam ſonus terribilis circa eū quo territus fuit. Verūtamē accepit campanas minoꝛes quas ſecum deduxit in ſignū victoꝛie quas poſuit ꝓ lampadib⁹ in meſquita coꝛdubeñ. vbi magno tp̄e ſteterunt. Sed anteq̄ȝ almāȝoꝛ recederet de terra illa ꝑcuſſus fuit ille cū exercitu ſuo a deo ꝓpter peccatū ꝓſumptionis ⁊ feditatū quas fecerat in ecclīa ſancti iacobi quadā terribili ⁊ fetida infirmitate quā dicunt medici detiarea: ſic ꝙ quaſi omnes ſui exercitus fuerūt ibi moꝛtui ⁊ confuſi. ⁊ q̄ euaſerunt poſtea mala moꝛte. ſ. ſubitanea finiuerit. et cū hoc ſciuit rex beriūdo miſit plures gētes ad montana vbi ſe eleuauerāt ſaraceni remanētes ⁊ oēs ibi occiſi ſunt ſic ꝙ vnus ex eis nō remanſit. ⁊ almāȝoꝛ reuerſus fuit in terrā ſuā cū paucis.

Vincunt chriſtiani peremptа multitudie ſaracenoꝝ per comitem caſtelle garſias fernandi.

Sf Eptuageſimūpꝛimū bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i noningenteſimo quadrageſimoſeptimo. Tunc quidam ſaracenus qui dicebatur abdemelique filius almanȝoꝛ congregauit exexercitū ſuum vt percurreret ⁊ deſtrueret terrā xp̄ianoꝝ. Qui perueniens vſq; ad ciuitatem legioneñ. deſtruxitq; quecūq; reliquerat almanȝoꝛ pater eius tam in muris q̄ȝ in turribus vſq; ad pauimentum vt non poſſent amplius illud edificare chriſtiani. Sed ſupꝛadictus comes caſtelle garſias fernandi venit viriliter contra eum cum multitudie militum ⁊ peditum qui fecit pꝛedictum ſaracenum eleuari a pꝛedicta ciuitate legioneñ. Secutuſq; eſt eum fugien-

tem ꝛ interfecit plures ſaracenos ſic ꝙ ille ſaracenus cum magna pena ꝛ peri culo reuerſus eſt in ciuitatē cordubeñ. nec amplius auſus fuit attentare ꝑcur rere terram xpianoꝝ.

Hoc bello vincunt chriſtiani mortuo almāſor ac peremptis innumerabilib⁹ ſaracenis per regem beruído.

C Eptuageſimūſecundū bellum inter ſaracenos ꝛ xpianos accidit anno dñi noningēteſimo q̄drageſimooctauo. Tūc ſupradict⁹ rex legionis donus beriundo videns mala que ſaraceni ↄtinuo inferebant xpianis ſcripſit regi garſie nauarre. ꝛ predicto comite caſtelle garſie gundiſalui. ꝛ ꝓpter fidei ꝛ ſalutē prie ↄfederati ſunt contra ſaracenos. ꝛ ꝑduxit exercitum ſuum magnū. Rex ꝑdictus beriundo ꝛ lȝ infirmus eſſet fecit ſe deduci in lecto cui coiūctus eſt ꝑdictus comes cū militia ſua. Rex ꝑdictus garſias nō venit in perſona ſed tñ miſit exercitū ſuū. Omnes ergo ꝑdicti coniuncti ſunt in quodam loco ꝓpe ſeriam qui dicit arabice canantaaſor qd̓ noſtra lingua dici archamboum. Almanzor etiā de quo ſupradictum eſt ↄtraxerat exercitū ſuū magnū ꝛ intrans ꝑ caſtellam deſtruxit quicquid inuenire poterat. Cum ergo ꝑuenit ad eos habuit cum illis ꝑlium ſuū magnū quod durauit ꝑ totā vnam diem vſqȝ ad noctem. ſic ꝙ vna ps alteram deuincere non poterat. mortui tñ ſunt ex parte ſaracenoꝝ quaſi ſine numero. ꝛ dimiſſum eſt bellum ꝓpter noctem ſuꝑuenientē. al's ibi fuiſſet capt⁹ vel mortuus almanzor. Cum ergo vidit ꝑdictus almanzor deſtructiōeȝ gentis ſue. non fuit auſus expectare bellū ſequentis diei. ꝛ fugit de nocte. cūqȝ ꝑueniſſet ad locuȝ qui dr̄ bolgaecorax ꝑ dolore ꝛ triſticia infirmatus eſt. nec vltra amplius comedit ꝛ bibit. ꝛ ſic mortuus eſt. ſepultuſqȝ eſt in medina celi. Rex aūt ꝑdictus cum oibus alijs xpianis ſequenti die parauerunt acieſ ſuas ad bellandū cogitantes ſaracenos ſtare in tentorijs ſuis. ꝛ cum hora diei ſpectarent ꝛ nullum ſaracenū inuenerunt acceſſerunt ad eoꝝ tentoria. ꝛ expoliauerunt campuȝ. Comes vō garchias fernandi ſecutus eſt ſaracenos qui tot ex eis interfecit ꝙ pauciſſimi remanſerunt viui. ꝛ reuerſus eſt cum multitudine captiuoꝝ. Sic ergo ꝑuerſus ille almanſor qui ſepe in bellis cōtra xpianos fuerat victorioſus miſerabiliter illa die a xpianis fuit victus ꝛ mortuus. Illa aūt die qua almanſor fuit victus ꝛ mortuus fuit viſus quidā homo ſub figura paſtoris in littore gadalquenir. Clamans ac magnū planctū faciens. Dicebat. n. primo in arabico ꝛ deinde lingua caſtellana. Incanātarazor ꝑdidit almanzor ↄtātem ꝛ faſtū ſuū ac leticiam. Cordubeñ. aūt qñ volebāt ire ad illum hoiem ꝛ ab eo querere quis erat ꝛ cur plorabat eleuabat añ oculos eorum ꝛ non videbant eum. Iterum apparuit in alio loco dicenſ in lingua noſtra en canantarazor perdio almanzor elantabor. Credit ꝙ ille diabolus in figura hois q̄ dolebat de deſtructōe ſaracenoꝝ ꝓpter mala que inferebant xpianis ſub duce peſſimo Almanzor. Sequenti anno mortu⁹ ē feliciter ꝑdictus rex beriundo. ꝛ ſepultus eſt in ciuitate legioneñ. in eccia ſancti iohānis baptiſte. regnauit. xxvij. annis. Et ſucceſſit i regno rex alfonſus quintus filius eius ꝛ incepit regnare cum eſſet etatis qnqȝ annoꝝ.

Hoc bello vincunt ſaraceni ꝛ capitur ciuitas abuleñ. moritqȝ in carceribus comes Garſias fernandi.

[S]eptuageſimũtercıũ bellũ inter ſaracenos & xpianos accidit anno domini noningenteſimoquinquageſimonono. Et regnante i regno legionis Alfonſo quinto pdicto. Tũc ppter diſcordiam magnaʒ inter predictum comitem garſiam fernandi & filium eius ſauciũ ſaraceni congregauerũt exercitum magnũ & venerũt vt percuterent terram xpianorum ceperũtqʒ abulam que tũc populata fuerat. Deinde venerũt borʒomã et ſanctũ Stephanũ deſtruxerũt. Deſtruxerũtqʒ villam & p totam illam terrã crudeliter occidebãt xpianos. Cum aũt pdictus comes ſciuit amarã deſtructõnem nõ potuit ſuſtinere et licet gentes ſue eſſent diuiſe inter ſe & filiũ eius pppoſuit mori p defenſione patrie. Venit ḡ viriliter ptra ſaracenos bellauitqʒ cum eis animoſe ſed deo pmittente victus fuit in bello & captus a ſaracenis: ſed paucis elapſis dieb9 mortuus eſt in carceribus de vulnerib9 que recepat in bello et ſucceſſit i comitatu caſtelle pdictus fili9 eius ſaucius qui poſtmoduʒ optime defendit terrã ſuam & lucratus eſt penãfiel & ſepulnedam maderuelum monteion et recuperauit gormacium & ſanctuʒ ſtephanum & oʒomã que perdita fuerant cum eius pater eſſet in carcere. Iſte fuit primus qui dedit libertatem militibus caſtellanis q nõ contribuerẽt nec irent i exercitu niſi domin9 daret eis ſolidum ſuũ. quia ante ptribuebãt & ibãt in exercitu ſine ſolidata.

Bello. lxxiiij. vincũt chriſtiani per regem alfonſum quintũ & vindicatur mors comitis garſie fernandi.

[S]eptuageſimũquartũ belluʒ inter Saracenos et xpianos accidit ãno dñi noningenteſimoſeptuageſimotercio. Tũc pdictus rex alfonſus quint9 & comes caſtelle ſauci9 non potentes ſufferre iniuriam quam fecerant ſaraceni in occiſione comitis garſie fernandi congregauerũt exercitum magnũ vna cum adiutorio nauarrorum ppter fedus qd̃ inierat pater regis Alfonſi cum eis & pueniit ad regnum toleti comburens et deſtruens quicquid inuenire poterat. Et ptranſiens inde puenit vſqʒ ad ciuitatem cordobeñ. depdando & deſtruendo gladio et igne q̃cquid inuenire poterat. Qd̃ videtes ſaraceni vt eos dimiteret in pace dederũt ei magnũ theſaurum & plurima dona. Similiter rex toleti & cordubeñ. et reuerſi ſunt in terrã ſuã vindicata morte predicti comitis & cũ magnis diuitijs & honore. Predict9 rex alfonſus quintus reedificauit muros & turres ciuitatis legioneñ. q̃ deſtruxerat almanʒor & fili9 eius. regnauitqʒ. xxvij. ãnis & mortuus eſt in portugalia. Congregauẽat eñ exercitũ ſuũ magnum ex deſiderio ſeruiẽdi xpo & iuerat in pdictam terrã vt caperet villã illã q̃ diviſeo q̃ tũc erat ſaracenorum: & cũ die quadã in armis reſpiceret hincinde murũ vt videret portaʒ debiliorẽ ad pquirendum pcuſſus fuit ſagitta in ſpatulis & ſentiẽs ſe vulneratũ ad mortẽ facto teſtamẽto & pceptis ſacris feliciter migrauit ad dñm & ſepultus eſt in ciuitate legioneñ. apud patreʒ ſuũ ſupradictũ. Regnauitqʒ p eo fili9 ei9 don9 berniido terci9.

Vincũt chriſtiani & liberatur pampilona a manibus ſaracenorum.

[S]eptuageſimũquintũ bellũ inter ſaracenos & xpianos accidit circa idem tp̃s. Tũc eñ tpe yemiſ venerũt ſaraceni in multitudine grandi vt caperent & frangerẽt ciuitatẽ pãpilone. Rex aũt ſauci9 nauarre ſtabat tunc vltra portus q̃ dicit̃ derontes valles et

cum ſciuit doluit vehemēter ⁊ collecto exercitu ſuo diſpoſuit ſe magno pīculo ꝓpter niues magnas q̄ erāt in ptib⁹ illis. Et cū vidit ꝙ aliter trāſire nō poterat fecit abarcas de corijs crudis loco ſotulariū ꝑ ſe ⁊ ꝑ omni gente ſua: ⁊ ſic tranſiuit port⁹ de nocte ſine aliquo dāno licet cū magna pena ⁊ ꝓpterea dictus fuit poſtmodū rex ſauci⁹ abarca. Cum ḡ fuit mane apparuit ſubito irruens ſup ſaracenos q̄ obſeſſam tenebāt ciuitatē ⁊ tot interfecit ex eis ꝙ vix remanſit q̄ poſſet renūciare in partibus ſuis q̄ acciderāt ibidē. Iſte rex ambulans cū ſuis abarcis fecit multa bella cū ſaracenis ⁊ ꝯquiſiuit multa loca in celtiberia ⁊ in carpentania q̄ vſq; i hodiernū diē dicunt Donisaucij abarca. Regnauit. xxv. annis ⁊ ſucceſſit ei i regno nauarre fili⁹ ei⁹ donus garſias rremeroſus ſic dict⁹. q: cū ingrediebatur bella tremebat valde in principio licet p⁹ ingreſſum eſſet fortiſſim⁹ miles q̄ dictus fuit abarca ſicut pater. Quo mortuo ſucceſſit ei in regno fili⁹ ei⁹ dictus ſauci⁹ maior. Hic duxit in vxorē dñā elnirā filiā comitis ſaucij caſtelle ex q̄ habuit duos filios quoꝝ vn⁹ fuit dict⁹ don⁹ garſias ⁊ ali⁹ don⁹ fernand⁹. quo tū pr̄ nō remanente ꝓle infant garſie filij comitis ſaucij caſtelle cepit comitatū caſtelle ex p̄te vxoris ſue. Et ipſo mortuo don⁹ fernand⁹ fili⁹ ei⁹ q̄ duxerat in vxorē dñam ſauciā ſororem regis legionis doni beriundi de quo ſupradictū eſt de eius cōſenſu in eius nuptijs ductus eſt rex caſtelle. Rex aūt p̄dict⁹ don⁹ beriundo regnauit in regno legionis decem annis ⁊ mortuus ē in quodam bello qd̄ accidit ſibi cū predicto rege Fernando et fratre eius rege garſia nauarre quod bellum celebratum prope Cariorem in quodam loco q̄ dicitur nantada in valle tamaron ſic plenius continet in generali hiſtoria Hyſpanie. et ſepultus eſt in ciuitate legionen̄. cū vxore ſua dña Theraſia. Quo mortuo p̄dict⁹ rex fernand⁹ collecto exercitu ſuo iuit legionē et obſedit eā et finaliter receptus eſt in regem legionis q: ei ptinebat ⁊ ſic piuncta ſūt iſta duo regna ⁊ ipſe dictus eſt rex caſtelle et legionis et vocatus fuit rex fernandus magnus.

Vincūt chriſtiani ⁊ capiuntur quinq; reges ſaracenorum per Rodericum

Septuageſimūſextum bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Milleſimo. xvj. Regnāte in regno caſtelle ⁊ Legionis ſupradicto rege fernādo magno. Tūc excitauit de⁹ quendā virū ſibi dilectū ⁊ armis ſtrennuū dictū Rodericū de viuar. Iſte fuit fili⁹ cuiuſdā nobilis militis q̄ dicebat Num⁹ laynes quem genuit ex vxore ſua legitima theraſia nunmens filia comitis Numi aluaros de maya licet aliq̄ alia aſſerāt tū hec ē rei veritas ſicut p; in cronica p̄dicti regis fernādi magni. Cum ergo ingrederent eo tp̄e quinq; reges ſaracenoꝝ vt ꝑcurrerent caſtellā tranſierūt ſup ciuitatem burgen̄. ad montes doca ⁊ ꝑcurrerunt ville foracū ⁊ ſctm̄ dominicū delacalſada ⁊ lucromū ⁊ nayarā totāq; illā terram ⁊ extrahebat magnā priſam captiuoꝝ beſtiaꝝ gregū ⁊ armentoꝝ. Cū ergo ipſi irent cū tam grādi p̄da p̄dictus Roderic⁹ ꝯuocauit totā illā terrā ⁊ dedit illis ſaltū in montib⁹ doca, bellauit q; cū eis ⁊ deuicit eos cepitq; p̄dictos quinq; reges viuos ⁊ cepit totā p̄dam ſuā ac cum illis captiuis regib⁹ ⁊ cum tota preda venit ad matrem ſuā ⁊ diuiſit ſpolia nobilibus ⁊ omnibus alijs q̄ fuerūt cum eo in bello ⁊ facta eſt leticia magna ac laudauit deum propter victoriā ⁊ mercedē quā ſibi fecerat. Di

rlitꝫ nō habeo ꝓ bono tenere reges ca
ptiuos ſꝫ habeo ꝓ bono liberare eos vt
vadāt libere in terrā ſuaꝫ. Soluit ergo
illos quinqꝫ reges ſaracenos ⁊ p̄cepit
ꝙ abirent: ſꝫ ⁊ ipſi regratiati ſunt ꝓpter
tantū beneficiū venienteſqꝫ in terrā ſu
am benedicebāt ei ⁊ miſerūt ei parias
cognoſcentes ſe volūtarie ſuos eſſe va
ſallos. Hic rodericus pegrinās in ſan
ctum iacobum recepit btm̄ Lazaꝛ ſub
ſpecie leproſi in ſocietate ſua in menſa
⁊ lecto quem inuenit iacentem in luto
in via horrētib⁹ ꝗ oīb⁹ qui cū eo erāt
nocte illa qua ſecū fuit in lecto cū dor
miret rodericus inſufflauit ille lepro
ſus flatu magno p ſpatulas Roderici
ſic ꝙ flatus ille ꝑuenit vſqꝫ ad pectus ⁊
euigilans nō inuenit leproſuꝫ illū apd
ſe nec ampli⁹ eū videre potuit licet a le
cto ſurgeret ⁊ euꝫ diligenter quereret.
Reuerſus ergo ad lectū et luminarib⁹
incenſis cū diligenter cogitaret in his
que ſibi in illo leproſo acciderant poſt
paululū. Ecce apparuit vir quidem al
bis indutus veſtib⁹ qui dixit ei. Rode
rice dormis. Tūc rn̄dit et dixit nō dor
mio: ſed quis es tu q̄ tanta claritate et
odore venis. Tūc ille rn̄dit ego ſum ſā
ctus Lazar⁹ quē tu recepiſti ⁊ cui mul
ta bona feciſti ſub ſpecie gaui ex dei a
more ⁊ ꝓpter honorē ⁊ bonuꝫ qd̄ mihi
feciſti ꝯcedit tibi deus vnū magnū do
num ꝙ cum flat⁹ ille quem ſenſiſti tibi
euenerit ſcias ꝓ certo ꝙ oīa q̄ incepe
ris in bellis vel alias oīa feliciter cō
ſūmabis. Tuus honor creſcet de die i
diem ⁊ erit timor tuus ſup ſaracenos
⁊ xpianos ſed et inimici tui tibi nūqꝫ
nocere poterūt morieris morte hono
rabili nūqꝫ eris victus ſed ſemper vi
ctor exiſtens. quia deus concedit tibi
ſuam benedictionem fac ergo ſemper
bonum et ſic diſparuit. Ille autēꝫ ſur
gens a lecto genib⁹ flexis in terra fudit
oratōnem ſuā ad deum gratias agens
ꝓpter tāta beneficia. Hic poſt peregri
natōnem ſuam intrauit in campū cuꝫ
Martino gundiſalui deuicit ⁊ occidit
eum ꝓpter qd̄ lucratus eſt ciuitatē ca
lagurritanā ꝓ rege fernando. quia erat
queſtio ſup eadem inter p̄dictum Fer
nandum regem et regem ramirū arra
goni cui⁹ eſſet et facta eſt concordia int
eos ꝙ illi duo milites pugnarent et ꝑ
ti victoris ciuitas ꝯcederet.

Hoc bello vincūt chriſtiani ⁊ occiditur de alymaymon rex ſaracenorū.

ſ Septuageſimūſeptimū bellū in
ter ſaracenos ⁊ xpianos accidit
anno dn̄i Milleſimo. xix. Tūc
rex garſias nauarre ⁊ rex ſaracenoꝝ
Alymaymon ꝯgregauerūt exercit⁹ ma
gnos ⁊ in loco qui dicit recurnaſeta fa
ctum eſt p̄liuꝫ magnū ⁊ mortuis pluri
mis ſaracenis victus eſt rex Alymay
mon ⁊ mortuus in bello a p̄dicto rege
Garſias.

Chriſtiani vincunt per rodericum de viuar peremptis plurimis ſaracenis.

o Septuageſimūoctauū bellū in
ter ſaracenos ⁊ xpianos accidit
āno dn̄i Milleſimo. xxvij. Tūc
cum ſupradictus rex Fernandus ma
gnus eſſet in galechia venerunt Sara
ceni cum exercitu magno vt conquere
rent extrematuram gentes vo illi⁹ ter
re miſerunt veloces nuncios predicto
roderico viuar vt eis ſuccurreret qd̄ cū
audiuit non detinuit ſe: ſed miſit ſtatī
pro parentibus et amicis ſuis ⁊ venit
contra predictos ſaracenos qui ꝺdu
cebant predam magnam captiuorum
gregum et armentorum: et inuenit
eos inter Achenſiam et ſanctum Ste
phanum de Gormatio. Irruit ergo in
in eos virili animo et commiſſum eſt

bellū campale aſperrimū vbi plurimi
ceciderūt ſaraceni. Deuicitq3 ſaracenos
τ ſecutꝰ eſt fugientes p. vij. leucas occi
dendo τ vulnerãdo eos et reverſus eſt
honorifice cū tota preda quaʒ ducebãt
ſaraceni τ tot fuerūt ſpolia campi i eo
q valuit qnta ps fuit ducentoꝝ equo-
rum τ valor centū miliū marcaꝝ argē
tei que oĩa diuiſit ſine cupiditate bel
latoribꝰ ſuis τ reuerſus eſt in terrã ſuã
cū diuitijs τ honoribus.

Hoc bello vincunt chriſtiani per regem fernandum magnuʒ et capitur viſeū.

Septuageſimūnonū bellū inter
ſaracenos τ xpianos accidit an
no dñi Milleſimo.xxxiij. Tūc
pdictꝰ rex fernandꝰ magnꝰ congregauit
exercitū ſuū magnū τ iuit ɔtra ſarace-
nos portugalie τ meridie et badayus.
qꝛ oĩa hec tūc poſſidebant ſaraceni τ
cepit viribus ceam τ guneam q̄ ſunt in
portugalia τ plura alia caſtra que erãt
circūcirca τ licet in illis remanerēt ſa-
raceni p vaſallis ſuis fortalicia tamen
ſemp pmanſerūt in regis ptãte τ obſe-
dit viſeum vbi mortuꝰ fuerat rex alfon
ſus ſocer eius ex ſagitta de quo ſupra-
dictuʒ eſt τ in tanta pſſura tenuit eam
obſeſſã q cepit eã τ cepit illū ſaracenū
q̄ interfecerat ſagita regē alfonſū. Extra
xitq3 oculos eiꝰ τ pſcidit etiam eiꝰ ma-
nus τ pedes. In his rodericus ſupra-
dictus fuit ſtrennuiſſimus miles.

Vincunt chriſtiani τ capitur lamegū τ plura alia loca per fernandum magnū.

Octuageſimū bellū inter ſarace-
o nos τ xpianos accidit anno do
mini Milleſimo.xxxiiij. Tunc
ſupradictus rex fernandus magnꝰ cō-
gregato exercitu ſuo iuit ſuper lame-
gum τ licet ciuitas eſſet fortiſſima ſta-
tim tamen obſedit eaʒ τ tot ingenia ac
caſtra lignea poſuit circūquaq3 et tam
fortiſſime conqueſtauit eaʒ q vi armo
rum cepit eam in qua inuenit multitu
dinem diuitiaꝝ τ cepit captiuos oĩs
ſaracenos quos intus inuenit quoꝝ
maiorem ptem retinuit p edificatione
eccleſiaꝝ que pſtrate fuerãt et poſt hec
iuit ſup caſtrū ſancti martini quod ia-
cet ſup riuū de malua τ cepit eū ac de-
inde obſedit terraſam et cepit eam. Re
uerſuſq3 eſt in terram ſuam cum diui-
tijs et honore.

Iſto bello vincūt chriſtiani et pꝰ ſeptem annos capitur conubra per regem fernandū magnum aperiēte ſctō iacobo portas ciuitatis.

Octuageſimūprimuʒ bellū inter
o ſaracenos τ xpianos accidit an
no domini Milleſimo.xxxv.
Tūc predictꝰ rex fernandus magnꝰ cō
gregato exercitu ſuo voluit habere cō
nubꝛam τ ɔſilio pdicti Roderici de vi
uar pegrinatꝰ eſt in ſctm̄ Jacobū dixit
eñ ſibi q deꝰ iuuaret eū ad capiendū
illã τ inſup qd in reditu volebat q euʒ
faceret militē τ q credebat ſe receptuꝝ
militiã ɔ conubrã. Accidit g illuſtris
rex ɔſilio eiꝰ multas elymos p viam di
ſtribuens τ mãſit ibidem in orone tri-
bus diebꝰ petens a deo adiuuari in eo
q deſiderabat meritis apl'i iacobi. Ve
nit ergo poſt hoc cum exercitu ſuo ma
gno τ obſedit conubrã. poſuitq3 inge-
nia τ caſtra lignea circūquaq3 ſed villa
erat tam fortis τ tam magna q ſeptē an
nis ſtetit in eiꝰ obſidione τ pter tantaʒ
dilatõnem tempis et inopiam victuali
um iam volebant xpiani dimittere ob
ſidionem. ſed monachi cuiuſdam mo
naſterij qui vſq3 in hodiernum dieʒ di
cit larmano viuentes de labore manu

dm ſua ꝑ ex longo tꝑe fecerāt magnaꝫ
ꝓuiſionē victualiū ſecrete hēbant eni
multitudinē tritici ⁊ ordei miliȷ ⁊ legu
minū ſentiētes ergo ꝙ rex volebat rece
dere venerūt velociter ad regē ⁊ dixerūt
ei ꝙ nō amoueret obſidionē. q2 ipſi da
rent cibaria ex his q̄ longo tꝑe ꝯgrega
uerant ⁊ factū eſt ſic. Naꝫ dederūt ſuf
ficientiā exercitui quouſqꝫ ſaraceni de
ficiebāt fame. fames ergo ⁊ pugna ſine
intermiſſione deduxerūt ſaracenos ad
hoc ꝙ venerūt ⁊ ꝓcidentes añ regē fer
nandū petierūt ꝓ mercede ſolā vitaꝫ ⁊
ꝙ darent ei villā ⁊ oīa q̄ hēbant. Pi
us ergo rex ꝯceſſit eis vitam ⁊ ipſi de
derūt ei villā. quadā die dñica hora ter
cia. Sꝫ interī ꝙ ꝑdict⁹ rex erat ī ꝑdicta
obſidione. accidit ꝙ quidaꝫ eps grecie
dictus aſſian⁹ ꝑegrinatus eſt in ſanctuꝫ
iacobū ⁊ cū eſſet ibideꝫ audiuit ab ho
minib⁹ ciuitatis ꝙ ſanct⁹ iacob⁹ appa
rebat ſicut miles in bellis xpianorum
ſuccurrēs eis qd verbuꝫ diſplicuit ſibi
⁊ dixit nō vocetis eū militē ſꝫ piſcato
rem. Et cū in hoc ꝑtinaciter ꝑmaneret
placuit deo ꝙ eideꝫ dormiēti apparuit
ſanct⁹ iacob⁹ portās in manib⁹ quaſdā
claues ⁊ dixit ei hylari vultu tu tenes
in deriſū ꝙ me dicūt militē xpiani ⁊ aſ
ſeris ꝙ nō ſum miles. Ideo nunc veni
ad te vt hoc tibi oſtendā nec amplius
dubites de militia mea q2 ſuꝫ miles ie
ſu xpi ⁊ adiutor xpianoꝝ ꝯtra Sarace
nos ⁊ cū hoc diceret tradit⁹ ē ſibi equ⁹
albiſſim⁹ in quē aplus aſcendit armat⁹
oībus armis mirabiliter ſplendētib⁹ ad
modum militis ⁊ dixit ei ꝙ volebat ire
in adiutorium regis fernandi qui iace
bat ſuꝑ conubriā iam ſeptē annis eam
obſidentē ⁊ vt ſis mag certus dico ti
bi ꝙ cū his clauib⁹ quas in manib⁹ te
neo cras hora tercia aperiā ei portas
ciuitatis conubre ⁊ dabo eā regi Fer
nando quib⁹ dictis diſparuit. euigilās
ergo a ſomno ꝑdict⁹ eps aſſyan⁹ bono
mane ꝯuocauit clericos ⁊ oēs habitā
tes in ciuitate dixitqꝫ eis que viderat ⁊
audiuerat diem ⁊ horā ſignatā aperti
onis conubre et ſicut dixit veridice ſic
repertū eſt. Et tūc ꝑdictus rex cepit ꝑ
dictā ciuitatē ⁊ fecit militem ꝑdictum
rodericū de viuar in maiori meſquita
conubre cingendo ſibi enſem ⁊ dando
ei pacē i ore ⁊ fuit vocat⁹ ruidas ⁊ reuer
ſus eſt rex ꝑ ſanctū iacobū in terrā ſuā
cum honore.

Titulos ſequentium bellorū inuenies plene in regiſtro cum quotationibus et foliorum indicibus.

Ctuageſimūſecundū belluꝫ in-
O ter ſaracenos ⁊ xpianos accidit
āno dñi Milleſimo. xliiij. Tūc
ꝑdict⁹ rex fernand⁹ magnus ꝯgregato
exercitu ſuo magno ad ꝑcurrendā ter
ram ſaracenoꝝ ꝯquiſiuit quedā caſtra
Vñ plurima mala eueniebāt xpianis
ſcꝫ gormatiō vadū regis agnilerā bar
biguā ribam ſctm̄ morā ⁊ multas alias
turres. Vñ ſpeculabant ſarraceni pro
pter q̄s xpiani erāt diſcooꝑti cū intra
bant terrā illam q̄s oēs deſtruxit. De
ſtruxit etiā plura alia fortalicia q̄ erant
in valle de bargeter⁹ ⁊ in circuitu tyra
zone vſqꝫ medinā celi ⁊ exinde venit in
cantabriā ⁊ expulit inde ſaracenos po
ſuitqꝫ eā ſub dñio ſuo et oīa mōtana
ouen deſtruxit igne ⁊ ferro. Et exinde
venit toletū ⁊ ꝑimit plurimos Sarace
nos ⁊ captiuauit deſtruxitqꝫ talaman
cam. alcalam ozedam ⁊ lucrat⁹ eſt plu
rima alia loca regni toleti ⁊ multitudi
nem diuitiaꝝ q̄ oīa dimiſit cū militi
bus ſuis. Et exinde venit ſuꝑ guadal ⁊
faiariam ⁊ obſedit eam nec requies da
batur habitantib⁹ in ea pre multitudi
ne ingeniorum ⁊ machinaꝝ quare illi
Saraceni habuerunt mittere nūcios
ſuos ad regem Toleti vt liberaret eos

bello vel donis. Rex ḡ ille almaymon
multitudinem auri et argenti multoſ-
ꝗ pannos p̄cioſos miſit regi fernādo
etens treugas vt venirent ad eum ſe
cure qḋ ei ꝯceſſum ē. Venit ḡ rex ille
ſaracenus ⁊ factus eſt vaſallus reg᷑ fer
nandi ſic ꝙ quolibet anno dabit ei pa
rias ⁊ reuerſus eſt Fernandus in ter-
ram ſuam cum magnis diuitijs et ho-
nore.

Ctuageſimūtercíū belluꝫ inter
o ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit an
no dñi Milleſimo.l. Tunc pre
dict⁹ rex fernand⁹ magn⁹ ꝯgregato ex-
ercitu ſuo venit in portugaliaꝫ ⁊ obſe-
dit montē maiorem vbi plurima dam
na recipiebat conubra ⁊ tam fortit ex-
pugnauit eaꝫ machinis ſuis ⁊ breui tē
pore habuit eā. Ibi apparuit ſtrēnuiſ-
ſim⁹ miles ruidas de viuar q̄ vadēs vt
obſeruaret colligentes herbam tres li
tes ſaracenoꝝ deuicit. Mouit ḡ rex il-
luſtris exinde exercitū ſuū in algarbi-
um cōburens ⁊ deſtruēs quicq̄d inue
nire poterat captiuādo deſtruēdo ⁊ oc
cidendo ſaracenos quouſqꝫ ꝑuenit ad
ciuitatē hiſpaleñ. Et tūc benahamech
elimucan⁹ rex hiſpaleñ. videns p̄daꝫ ⁊
mag̃ dāna q̄ ꝑ ſuū regnū rex fernand⁹
faciebat miſit ei nūcios ſuos cū mag-
nis diuitijs ⁊ fact⁹ eſt ei⁹ vaſall⁹ conce-
dens ei parias quolibet anno. Rex au
tem fernandus habito cōſilio ſuoꝝ re
cepit eū in vaſallum et dona petiuitqꝫ
ab illo rege ſaraceno corꝑa ſanctarum
iuſte ⁊ ruphine. Si volebat eius amo-
rem habere. Reſpondit rex ſaracenus
ꝙ neſciebat vbi erant illa corꝑa. Verū
tamen ꝙ ſi ipſe ſciret vel quicūqꝫ alius
ꝙ ſibi placebat ⁊ nō ſolum illud ſed in
omnibus alijs in quibus ſibi poſſꝫ cō
placere. Et tūc reuerſus eſt rex fernan-
dus ſamoram cum magnis diuitijs et
honore ⁊ populauit eandem ciuitateꝫ
que a tempore almanzor deſtructa fu-
erat. Et ex illo loco miſit duos epos. ſ.
legioneñ. ⁊ aſtoriceñ. ⁊ comitem mini-
um ac duos diuites viros ad regeꝫ hi-
ſpaleñ. ꝓ honorabilibus illis corpori-
bus ſanctaꝝ iuſte ⁊ ruphine. Qui cuꝫ
ꝑuenerūt ad p̄dictaꝫ ciuitatē hiſpaleñ.
recepit eos ille rex ſaracenus cum ho-
nore ⁊ expoſita ambaſiata: rex habito
ſuo cōcilio reſpondit ꝙ de corꝑibus il-
lis nihil ſciebant. Verūtamen ꝙ darē
ei parias. Epi aūt illi cū ſancti viri ſte-
terūt in oratōne trib⁹ diebus et ieiunijs
quib⁹ ſic in oratōne ꝑmanentib⁹ appa-
ruit ſanct⁹ yſidorus dicens eis. Serui
dei nō eſt volūtas dei ꝙ corꝑa beatiſſi-
maꝝ virginū iuſte ⁊ ruphine extrahan
tur ab hac ciuitate. qꝛ hec ciuitas debꝫ
conqueri a xp̄ianis ⁊ vult ꝙ hic mane
ant ꝓ ꝯſolatōne eoꝝ. Sed deus habet
ꝓ bono ſemꝑ veſtram ſanctitatē ⁊ pro
pter honorē regis fernandi a quo rece-
pit multa ſeruitia ꝙ deducatis corpus
meū in ciuitatem legioneñ. et cum au-
diuerūt timuerūt timore magno et ſte
terūt ꝑ aliquā morā attoniti ⁊ muti ꝓ-
pter magnā claritatem ⁊ ſentiētes mi-
rabilem ⁊ nō aſſuetū odorē. ⁊ tunc ſan
ctus ille confeſſor yſidorus fecit ſignū
crucis ſuꝑ eos ⁊ ſtatim redierunt in ſe
ipſis ⁊ interrogauerūt eum quis eſſet.
Qui rñdit ego ſum ille yſidorus q̄ fuit
archiepꝯs hiſpaleñ. tūc facta gratiaruꝫ
actōne petierūt ab eo ꝙ eis oſtenderet
locū ſepulture ⁊ oſtendit eis dādo cer-
ta ſigna eis quomodo iacebat in ſiby-
lia veteri ⁊ diſparuit ab oculis eorum
Illi vero venerunt ad regem dicentes
ꝙ volebant ei oſtendere quod petebāt
placuit regi et venit cum militib⁹ ſuis
ad locum ſignatum ⁊ fodiens preſen-
te rege inuenit ſepulchrum ſancti con
feſſoris et aperientes ſepulchrum exi-
uit odor mirabilis in modū aliuſqui
et balſami qui profuit in ſalutem non
ſolum xp̄ianorum ſed etiam ſaraceno-
rum et extracto corpore honorifice in-

inuoluerūt oſſa illa nobilibus pannis et
rex propter miraculum qđ viderat do
luit de conceſſo ⁊ voluit accipere illud
ſi potuiſſet. Sed cū hec cogitauit am
plius corpus illud videre non potuit:
⁊ motus eſt intellectus eius in aliđ ſic
ꝙ obliuioni tradidit que cogitauerat:
⁊ poſt hec mouerunt ſe epiſcopi ac alij
ambaſiatores cum precioſo illo corpo
re per viam ſuam plurimis miraculis
choruſcando. ⁊ cum ꝑuenerūt legionē
et rex fernandus ſciuit. iuit ad eos cū
ſolenni ꝓceſſione. ⁊ cum magno hono
re poſuit illud ſanctum corpus in quo
dam monaſterio quod ipſe fecerat in
monumento aureo ſuper altare maius
⁊ extunc eccleſia illa vocata eſt ſanctꝰ
yſidorus quam dotauit lapidibꝰ preci-
oſis auro ⁊ argento ac plurimis poſſeſ
ſionibus. Eſt autem monaſterium il-
lud qđ ego vidi canonicarum regulari
um vbi ſunt ſepulture multoꝝ regum
quorum imagines tenent cruces i ma
nibus ſiniſtris et in dextris enſes eua-
ginatos.

O Ctuageſimumquartum belluꝫ
inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos acci-
dit circa ꝑdicta tempa. Tūc eīm
ꝑdictus rex fernandus magnus ad re
quiſitōnem regine domine ſaucie vxo
ris ſue cōgregauit exercitum ſuū mag
num ꝯtra ſaracenos carpentanie ⁊ cel
tiberie que ſibi rebellauerāt deditꝗ ei
ꝑdicta regina de ſuis theſauris mag̃s
diuitias ꝓ ſtipendijs militum. Cum ꝗ
ꝑdictꝰ rex ꝑuenit ad terras illas in tan
tum confregit illas ⁊ tot ſaracenos oc-
cidit ⁊ captiuauit ꝙ ꝑ vim ⁊ contra eo
rum volūtatem reduxit terras illas ad
priſtinam ſeruitutem ⁊ reuerſus eſt in
terram ſuam cū magnis diuitijs ⁊ ho-
nore deditꝗ regine in recompenſatio-
nem eoꝝ que ſibi ꝓ exercitu ſuo dede-
rat om̄a parias illoꝝ ſaracenoꝝ. Celti-
beria eſt illa terra q̄ vadit a ſancto Se
baſtiano ex parte occeani maris indi-
rectum vſꝗ mare ceſarauguſte qđ eſt
mare mediterraneū ⁊ ex flumine ybe-
ro vſꝗ ad regnū morcie vocat̃ carpen-
tanea. Iſte rex fernandus liberauit re-
gnū ne eſſet ſubiectuꝫ impatori nec re-
cognoſceret ſuperiorē in tpalibꝰ et hec
fuit cā quare fuit vocatꝰ magnꝰ ſic ple-
nius ꝯtinet̃ in generali hiſtoria hiſpa-
nie. Hinc illuſtri regi beatus yſidorus
reuelauit diem mortis ſue vt ſe diſpo-
neret ꝓ ingreſſu beatitudinis eterne q̄
vt venit an̄ corpꝰ beati yſidori ⁊ genibꝰ
flexis ac coronatꝰ regia corona ſic ora-
uit. Dn̄e ihu xp̄e cuiꝰ eſt omnis ptās ⁊
om̄e regnū. q2 tu es rex omniū regnoꝝ
⁊ rex oīm gentiū dn̄e reddo tibi nūc re
gnū qđ mihi dediſti: ꝗ peto ꝓ mercede
ꝙ anima mea ſit poſita in luce cuiꝰ nō
eſt finis quibꝰ dictis expoliauit ſe ve-
ſtimentis ſuis regijs auro decoratis et
abſtulit coronā quā tenebat in capite ⁊
poſuit eā ſuꝑ altare et indutꝰ eſt cilicio
circa carnē. ⁊ iterū fecit orōnem ad de-
um ⁊ abſolutꝰ eſt ab ep̄is de pctis ſuis
⁊ ſtatim ibi recepit vltimaꝫ vnctōnem
ſparſitꝗ cineres ſuꝑ ſe ⁊ precepit ſe de
duci in ꝑegrinatōeꝫ ad ſctām martā de
almaſā que eſt ꝓpe cabeſom vbi noueꝫ
diebꝰ ſtetit ⁊ appropinquāte morte fe-
cit ſe deduci in cabeſom ⁊ ordinato te-
ſtamēto ſuo diuiſoꝗ regno tribꝰ filijs
ſcꝫ ſaucio alfonſo ⁊ garſie poſt ꝑniam
lachrymabilē triū dieruꝫ die quarta q̄
fuit dies ſancti iohis baptiſte hora. vj.
data bn̄dictōne filijs ſuis migrauit ad
dn̄m ſepultꝰ eſt in eccleſia ſancti yſido
ri ciuitatis legionen̄. iuxta prēm ſuum
quē ipſe deonā fecerat deduci. Regna-
uitꝗ vigintiduobꝰ annis et ſex menſi-
bus ⁊ ſucceſſit ei in regno caſtelle ſau-
cius filꝰ eiꝰ primꝰ alfonſus in regno le
gionis ⁊ garſias in galecia ⁊ portuga-
lia.

O Ctuagesimũquintum bellũ inter saracẽos et xp̄ianos accidit anno domini Millesimosexingentesimoseptuagesimo. Tunc predictꝰ rex sauciꝰ videns q rex Fernãdus pater suus ꝑ honore fidei xp̄iane conquestauerat ꝓuicias portugalie ⁊ lucitanie hispaleñ. cordubeñ. toleti celtiberie ⁊ carpentanie suntq reges eaꝝ facti tributarij ei. Ideo cõgregato exercitu venit sup ciuitatẽ cesaraugustanam ⁊ obsedit eam ac cum ingenijs ⁊ machinis pluribꝰ de die et nocte eam fortissime expugnabat. ꝓpter qd̄ post multa dãna que receperũt saraceni rex ciuitatis misit regi Saucio multitudinẽ magnam auri ⁊ argenti ac lapidum preciosoꝝ ⁊ factus est eius vasallus cum tota terra sua ⁊ tributariꝰ cum omnibꝰ eius sic q quolibet anno darent ei certũ qd et firmata hac pace. Reuersus est rex saucius in terrã suã cum diuitijs ⁊ honore. Iste rex sauciꝰ nõ fuit ɔtentus de diuisione regnoꝝ quã fecerat pater eiꝰ fratribꝰ suis. Et ideo desiderio habẽdi oĩa regna licet penã ꝓditõnis posuisset pater cuicũq eoꝝ frangenti dispositionem eiꝰ. Congregauit exercitũ magnum. ⁊ iuit primo ɔtra regem Garsiam fratrem eiꝰ qui erat rex portugalie ⁊ galecie. Et post plurima bella deuicit eum et captum carceribꝰ mancipauit. Deinde bellauit ɔtra regem Alfonsuꝫ fratrem suũ qui erat rex legionis ⁊ deuicto eo ĩ campo atq capto posuit euꝫ etiam in carceribꝰ licet pluribus aliqꝫ fuerit solutus cum conditõne q efficeretur monachus ⁊ sic factum est. quia in monasterio sancti facũdi accepit habitũ monachalem sed non ꝑmansit. qr dimisso habitu recessit ⁊ venit ad regeꝫ alymaymon toleti cum quo moratus est honorifice vsq ad mortem fratris sui rebis saucij. Sicut ergo mansit rex sauciꝰ rex castelle legionis ⁊ portugalie: sed adhuc ɔtentꝰ voluit capere Semorã quã dederat pater suꝰ sorori sue dñe vrrace. Venit ergo sup eandẽ ciuitatem ⁊ post plurima bella exiuit ꝓditor quidã de ciuitate qui dicebatur vellido dulpho q̃ factꝰ priuatꝰ regis qr ꝓmisit sibi dare moduꝫ quõ ciuitas caperet. Rogauitq regẽ die quadã vt ambo irent soli lentis passibꝰ vt viderẽt circũquaq ciuitatẽ ⁊ q ei oñderet locum ingressus. Cũ ergo iuissent ⁊ cũ rex locum vidisset descendit ab equo circa flumẽ vt solaciaret. tradiditq venabulũ qd̄ daꝫ deauratum qd̄ manu gestabat ꝑdicto vellido dulpho ipe vo secessit ad secreta nature q̃ cum ꝓditor ille ex aduerso cerneret inclinatũ ꝑcussit regem ꝑ spatulas sic q venabulũ ꝑ pectora eiꝰ exiuit subito fugiens recepit se in ciuitatem. Sic ergo maledictio paterna ɔp̄hendit eũ vt sic ꝓditorie moreret. Iacꝫ sepultus in monasterio deonam. ⁊ successit in regnis ꝑdictis Rex alfonsꝰ qa rex garsias mortuꝰ etiaꝫ fuit in vinculis vt pleniꝰ ista ɔtinent in generali historia hispani.

O Ctuagesimũsextũ bellũ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit ãno domi Millesimooctugesimotercio. Tũc ꝑdictus rex alfonsus sextꝰ q̃ dictꝰ fuit brauo post mortẽ regis saucij fratris sui q̃ decesserat sine ꝓle hũit oĩa regna eiꝰ pacifice ⁊ in tanta pace ⁊ iusticia tenuit regna sua qualis non fuerat post excidiũ hispanie. Hic ergo rex propter quedam federa ⁊ iuramenta que fecerat regi toleti; Alymaymon cum fuit in eius potestate. scilicet nunq̃ eundi contra eum nec contra filium eius adiuuandi eum contra quemcunq contrarium cum audiret q erat obsessus a rege Cordubeñ. congregauit exercitum suum magnuꝫ ⁊ venit in eiꝰ succursum. Cũ ergo cognouit rex cor-

dubeñ. q rex Alfonſus in multitudie graui veniret et eſſet i elias timore magno percuſſus fugit et tunc iterum rex Alfonſus firmauit federa pdicta teneſ in potestate ſua regem Toleti in tentorio ſuo inuitatum et circundatum quingentis milibus armorū ſicut et ipſe tenuerat eum in ciuitate toleti ne videretur iuramenta ſeruare que fecerat. Exiſtens in alterius poteſtate ſed libere et poſt hec ambo reges cum exercitibus ſuis mouerūt ſe contra terram reg cordubeñ. cremantes et deſtruētes villas loca et caſtra ac quecunqz inuenire poterant et reuerſus eſt rex Alfonſus in terram ſuam cum diuitijs et honore.

Octuageſimūſeptimū bellū inter ſaracenos et xpianos accidit anno domini Milleſimooctuageſimoquarto. Tūc predictus rex Alfonſus ſextus hrano tercius rex caſtelle congregauit exercitum ſuū magnū: et intrauit terram Saracenoꝝ comburēns et deſtruens quicq̄d inuenire potuit et tantū timorem incuſſit Saracenis q oms ſaraceni toti⁹ hiſpanie facti fuerant tributarij.

Octuageſimūoctauū bellum inter Saracenos et xpianos accidit anno domini Milleſimooctuageſimoquinto. Tūc predictus rex alfonſus ſextus tercius rex caſtelle miſit rodericum didaci qui a quinqz regibus quos deuicerat vt ſupradictū eſt fuit cognominatus lingua arabica cid qd idem eſt q domin⁹ ad regem hiſpaleñ. corduben. et granate. Inter qs tunc magna verſabatur diſcordia et inimicicia et mlti milites nobiles regni caſtelle iuuabant almudafar regem granate cum poteſtate ſua. Qui omes iuerunt contra regem hiſpaleñ. et licet pdictus adruidas ſcripſiſſet regi granate q nō bellaret cōtra regē hiſpaleñ. quia erat vaſall⁹ regis alfon ſi noluit acqeſcere p cibus ei⁹: ſz intrauit et deſtruxit vſqz ad locū q dicit cabra quicqd inuenit. Qd cum cognouit pdict⁹ adruidas ꝯgregauit oms ſaracenos et xpianos qs tunc habere potuit et iuit virili aio ꝯtra eos Sed deridentes eū milites q erant cū rege granate nūciauerūt ei q nō exirēt ꝯtra illa pter eū nec pter alios ſibi ſimiles. Quo audito cogitauit q nō eſſet ei honor ſi non ꝯmitteret eos venit g ꝯtra eos et bellauit cū eis in campo et durauit bellū ab hora terciaꝝ vſqz ad ſextam horā et ceciderūt multi ex parte regis granate ac deuicit eos fugierūtqz per vim a campo ſaraceni et cepit in bello comitem garſiam ordone⁹ et alios milites q iuuabāt ſaracēos tenuitqz eos i vīcl'is trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹ et dimiſit eos pcepit ergo victoria habita ſpoliari campū et reddidit predam quā portabat regi hiſpaleñ. ſic vt vnuſquiſqz cognoſceret q ſua erant et reuerſus eſt ad regem alfonſum cū magnis diuitijs et honore et cū parijs pdicti regis hiſpaleñ. Et extūc ſaraceni et xpiani inuocauerūt eum adruidas campeator que omnia multū placuerūt regi Alfonſo.

Octuageſimūnonū bellū int ſaracenos et xpianos accidit poſt pdictū bellū paucis elapſis diebus. Tunc eñ rex alfonſus ſext⁹ predictus ꝯgregauit exercitū ſuū magnum et intrauit terraꝫ ſaracenoꝝ in vuandalia vbi plurima damna eis intulit. Sz cū ipſe eſſet in partibus illis bellās cōgregati fuerūt ex aduerſo plurimi Saraceni et intrauerūt p regnum caſtelle obſederūtqz gormaciūm et fecerunt in terra illa multa mala et dāna. Cid autem ruidas campeator qui remanſerat

infirmus in receſſu regis ꝛ iam ꝯuale‑ſcebat audito damno quē ſaraceni faciebant ꝯgregauit oẽs gentes quas potuit ꝛ iuit ꝯtra terrã toleti ꝛ ꝑcurrit illã deſtruens quicq̄d inuenire poterat: et deduxit ſecũ preter alias diuitias .vij. millia ſaracenoꝝ inter viros ꝛ feminas ꝛ ſic reuerſus eſt in caſtellã cũ honore Iſtud factũ ſeminariũ inuidie fuit inter milites caſtelle. Et ideo tenuerunt modũ cum rege Alfonſo ꝙ cum campeator eſſet expulſus a regno et ſic factum eſt ꝛ cum recederet nocte q̄dam cum dormiret dictũ eſt ei in viſione vade audacter ꝛ noli timere. qꝛ ſemꝑ tibi bene erit diuꝫ vixeris eriſq̄ diues ꝛ honorat⁹ ꝛ in ſuo receſſu cepit vnũ caſtrũ ſaracenoꝝ qḋ iacet ſuꝑ henares ꝛ dicit̄ caſtreyon gentes vͦo ſue ꝑcurrerũt terram illam vſq̄ guadalfaiariam. Et cõgregatis omnib⁹ ſpolijs quinta ꝑs deputata ipſi cum fuit vendita Saracenis precio trium milium marcharum argenti.

n Onageſimũ bellũ inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos accidit ſequenti die. Cum em̄ ꝑdictus Cid ruidas campeator iret in ꝯfinib⁹ regni bellauit cum ſaracenis de alcoȥar et occidens plurimos eoꝝ cepit locum illuꝫ quadã arte mirabili ibi inuenit plures diuitias. ꝛ iſtud factum magnum intulit timoreꝫ ſarracenis omnib⁹ terolij et calataiuby ꝓpter qḋ ſcripſerũt regi valentie abubacar q̄ acciderant dicẽtes ꝙ ſi non ſuccurreret eis ꝙ etiam caperet terram eorum.

Onageſimũ pͥmũ bellum int̄ ſaracenos ꝛ chriſtianos accidit paucis elapſis dieb⁹ poſt predictum bellũ. Qui cũ tunc rex valentie vidit ſupradictas lr̄as ꝛ miſit duos reges cũ trib⁹ milib⁹ armatoꝝ ꝛ cũ oib⁹ alijs gentib⁹ illi⁹ fronterie venerũtq̄ ſupra locũ de alcoȥar ꝛ obſederũt ibi ip̄m cid ruidas campeatorē cum militia ſua tenueruntq̄ ibi eũ obſeſſum trib⁹ hebdomadib⁹ ꝛ abſtulerũt ei aquã. gẽtes aũt q̄s cũ hẽbat in numero erãt pauce. q̄ solũ erãt q̄dringenti eq̄tes ꝛ tricẽti pedites. Vidẽtes aũt ꝙ aquã ꝑdiderant die quadã parauerũt arma ſua ꝛ armauerũt ſe ſecretiſſime et ſubito apertis ianuis exeũtes irruerũt viriliter in ſaracenos ex inſpirato. Sed ꝛ illi videntes eos venire parauerũt ſe vt meli⁹ potuerũt ꝛ ſtatim factũ eſt prelium magnũ ceciderũtq̄ plurimi ſaraceni. Sꝫ et int̄ cetera ſtrennuiſſima q̄ ibi fecit ipſe ad q̄ndam militē ſaracenũ feriẽs enſe nudo diuiſit in duas ꝑtes vt equũ ſuũ daret cuidã militi ſuo q̄ pedes pugnabat equo ſuo mortuo ꝛ vnũ regẽ illoꝝ duorũ q̄ dicebat̄ feris ꝑcuſſit letalit̄ ꝓpter qḋ dedit terga. Ali⁹ vͦo rex q̄ dicebat̄ gualue fuit etiam ꝑcuſſus in capite a martino antolines milite ſtrenuo ꝓpter qḋ etiaꝫ dedit terga. Videntes ḡ ſaraceni ꝙ reges fugiebãt ꝛ oẽs ipſi timore ꝑculſi relicto campo fugierũt ꝛ ſecuti ſũt eos xp̄iani occidẽtes ꝛ vulnerãtes eos ſine numero quſq̄ ꝑuenerũt ad portas terolij ꝛ calambuj. qꝛ rex feris fugit teroliũ ꝛ gualue calatambiũ et inde reuerſus eſt cũ bellatorib⁹ ſuis ad locuꝫ vbi fuerat bellũ expoliauerũt campuꝫ vbi multas diuitias inuenerũt ꝛ inter cetera de equis ſaracenoꝝ poſtq̄ ꝯgregauerũt eos q̄ erãt ſperſi inuenerũt q̄ngentos ꝛ decem deferũt de equis xp̄ianoꝝ xv. ꝛ intrauerunt caſtrũ ſuũ de alcoȥar cũ magnis diuitijs leticia ꝛ honore de eq̄s vͦo quos habuit ꝓ parte ſua virtuoſus Cid miſit .xxx. cũ ſellis ꝛ frenis ꝛ ſingulis enſib⁹ pendentib⁹ ex arȥonib⁹ in donũ regi alfonſo caſtelle ꝑdicto; vt haberet amorē ei⁹; qꝛ irat⁹ erat ab eo vt ſupradictũ eſt.

N Onageſimūſecundū̄ bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini. M.lxxxviij. Tūc p̄dict⁹ Cid campeator cū eſſet eius timor ſup oīs ſaracenos ceſarauguſtanos valentinos ⁊ ſup oīs illarū partium acceptis electis militib⁹ ſuis iuit ad ꝑcurrendā terrā ſaracenorū ⁊ puenit vſq; ad locum qui dicit̄ huerta ⁊ vſq; ad montē aluanū ſpacio quinq; dierū et exiuit ſon⁹ ei⁹ inter omnes ſaracenos ⁊ xp̄ianos. ꝓpter qḋ comes remon berēgel barchinonēſ. q̄ in ſua recōmendatione habebat illos ſaracenos coniunctus fuit Benalphaie regi denie. Qui magnis exercitib⁹ ꝯgregatis ſecuti ſūt predictū Cid campeatorē cogitātes q̄ ab eorū manib⁹ euadē nō poſſet ipſe āt ad tūc deducebat magnā p̄dā. puenerūt ergo ad eū nupmar de tonar nec p̄dict⁹ comes remon voluit acceptare verba honeſta ipſi⁹ Cid ſibi nūciantis q̄ nihil ducebat de ſuo ⁊ q̄ dimitteret eū in pace. Videns ḡ virtuoſ⁹ Cid eorū ſuperbiā q̄ tollere volebāt ea q̄ ipſe lucrat⁹ fuerat ab inimicis dei ⁊ legis noſtre irruit in eos viriliter et ceciderunt multi ex parte aduerſa. Alij vō q̄ſi innumero fuerūt vulnerati ⁊ deuicit eos cepitq; predictū comitē vnū ⁊ lucrat⁹ eſt illa vice enſem q̄ dicebat̄ colada. Sed poſt terciū diem virtuoſus Cid liberauit comitē predictū et remiſit eum ad partes ſuas cum duob⁹ militib⁹.

N Onageſimū tercium bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini. Milleſimooctuageſimonono. Tunc predictus benalfaie vna cum predicto comite Remon venerūt cum multitudine graui et obſederūt caſtrum de Almenar regis ceſarauguſtani qui erat valde confederatus ipſi cid campeatori. miſit ergo rex ceſarauguſtanus pro Cid campeatore ſibi confederato vt ſuccurreret caſtro ipſius qui venit ſuper eos et commiſſum eſt durum bellū effuſaq; eſt multitudo ſanguinis. ſed finaliter vicit eos Cid qui nunq; victus fuerat et fugiēt a campo rex abenalfaie ⁊ predictus comes ſecutuſq; ē eos per tres leucas occidens ⁊ vulnerans plurimos eorum ⁊ reuerſus eſt cum multitudine captiuorum ⁊ cum magnis diuitijs ⁊ honore in ciuitatem ceſarauguſtanam vbi honorifice et cū magna leticia fuit receptus.

N Onageſimūquartū bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Milleſimononageſimo. Tūc predictus rex Alfonſus ſextus brano tercius rex caſtelle venit in ſuccurſum cuiuſdam vaſalli ſui ſaraceni contra vnum vuandalū qui ſe eleuauerat cum caſtro de rueda qḋ eſt prope ceſarauguſtam. Saracen⁹ autē ille qui ſe eleuauerat cum caſtro habuit verbum ſuum cum infante ramiro qui erat ex parte regis Alfonſi dicens q̄ volebat dare caſtrum predicto regi Alfonſo ⁊ exiuit colloquendo cū rege inuitauitq; eū ad prandiū intra caſtrū ſ; rex nō acceptauit ꝯuiuiū illuminat⁹ a deo q2 erat ꝯuiuium prodicionis. Intrauerūt ergo cum eo ad ꝯuiuiū p̄dictus infans et comes garſias q̄ cum fuerūt intra caſtrum occiſi ſunt lapidibus qḋ factū nimis diſplicuit regi ⁊ cogitādo vituperiū qḋ ſibi fecerat ille ſaracen⁹ miſit pro Cid ruidas campeatore q̄ libenter venit ad mandatū ei⁹ ⁊ recepit eū rex honorifice. Narrauitq; ſibi dāna q̄ receperat ab illo ſaraceno. Tūc pepcit ei ⁊ inuitauit eū q̄ veniret ſecū in caſtellā ſ; noluit acqeſcere q̄uſq; ꝯceſſit ſibi ſequētia. ſcȝ q̄ cū aliquis

nobilis haberet exiret de regno ꝙ daretur eis ſpaciũ .xxx. dierum. Scđo ꝙ nihil faceret ꝯtra aliquẽ nobilẽ nec cives niſi primo eēt exaudit⁹ ſicut dꝫ eſſe de iure. Tercio ꝙ nihil faceret cõtra foros ⁊ priuilegia ad bonos vſus villaꝝ ⁊ locoꝝ. Quarto ꝙ non faceret impoſitiones inordinatas. Quinto ꝙ ſi contra hꝰ faceret ꝙ ꝑpter hec tota terra poſſit rebellare ⁊ eleuari quouſqꝫ fieret emẽda ꝑ regem q̃ om̄ia rex cõceſſit ſibi ⁊ iterũ inuitauit euꝫ ꝙ ſecum veniret: ſed ipſe noluit quouſqꝫ vindicaret ipm̄ de illo ſaraceno ꝓditore. Regratiat⁹ eſt ḡ rex Alfonſus ſibi ⁊ reuerſus eſt in caſtellã Virtuoſus vͦ Cid obſedit caſtrũ p̄dictuꝫ ⁊ in tanta p̄ſſura poſuit eũ quouſqꝫ moriebanł fame nec poterãt iaꝫ bellare p̄ fame ⁊ volebant ſibi dare caſtrũ ſi ſaluaret vitaꝫ coꝝ: ſed ipſe noluit vt vindicat regẽ cepit ergo virib⁹ caſtrum ⁊ captiuauit ſaracenũ illũ aliuoſalas ⁊ om̄s qui erant cũ eo om̄es occidit preter aliuoſalas ꝓditore et aliquib⁹ ſuis quos miſit regi alfonſo placuit ḡ regẽ cum vidit p̄ſtem ſine donũ ipſius cid campeatoris et fecit magnã iuſticiam de iſto proditore ⁊ focijs eius et regratiatus ipſi Cid quia vindicauerat eum

Nonageſimũquintũ bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Milleſimononageſimoprimo. Tunc p̄dictus Cid campeator ꝯgregatis militib⁹ ſuis iuit ad percurrendã terram benalfaie regis denie ꝙ cum rex ille ſciuit doluit valde ⁊ miſit veloces nũcios ad petrũ regem arogonie cum quo erat federat⁹ ꝙ veniret ad adiuuandũ eũ ꝯtra Cid campeatorem, q͛ etiã dolens q͛ cũ intrauerat terram ſuã ſilr̄ ꝯgregauit exercitũ ſuum ⁊ ambo reges venerũt ſup eũ q̃ erat edificando quoddã caſtrũ ſup modella q̃d dicebał alcola ꝑauerunt ergo ſibi acies ſuas ⁊ ꝯmiſſum ē durũ bellũ ⁊ ceciderunt multi ſꝫ finaliter habuit victoriaꝫ Cid campeator de illis duob⁹ regibus ⁊ fuit captus ex aragonie cũ multꝫ comitibus ⁊ militib⁹ ſuis. Alij vͦ dedeꝛt terga ⁊ cum hac honorabili p̄da reuerſus eſt ceſaraguſtã vbi cuꝫ magna leticia ⁊ honore recept⁹ fuit a rege et filijs ei⁹. Sed virtuoſus Cid ꝯpatiens regi petro ⁊ ſuis militibus. q͛ xp̄iani erant ſoluit eos ⁊ ꝯmiſit eos ire libere in terram ſuã. Et poſt hec venit Cid campeator in regnũ cũ diuitijs ⁊ honore qui receptus fuit a rege alfonſo honorifice deditqꝫ ſibi multas villas ⁊ caſtra ac p̄uilegia ꝙ quecunqꝫ locum caperet a Saracenis vel alijs inimicis eſſet ſuuꝫ iure hereditario ⁊ ſucceſſoꝝ ſuoꝝ.

Nonageſimũſextum bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Milleſimonanageſimoquinto Imperante heinrico et ſedente in cathedra petri gregorio ſeptimo. Tunc predictus rex Alfonſus brauo tercius rex caſtelle congregauit exercitum ſuum magnum ⁊ venit ſup toletum. Erat eñ iam ſolutus a iuramento quod fecerat alymaymon regi toletñ propter eius mortem et filij ſui yſeñ. Venit ergo predictus rex et cogitauit quomodo capere poſſit ciuitatem illã tammagnam ⁊ tamfortem et recordatus eſt verbi quod audierat cum eſſet ſub arbore i horto regis predicte ciuitatis quando erat cũ predicto rege alymaymon. Querebãt enim inter ſe cõſiliarij predicti regis ipſo preſente rege quomodo poſſit capi ciuitas illa tã fortis et reſpondit vnus illorum ꝙ nõ poterat capi niſi ſeptem annis eſſet obſeſſa ſic ꝙ nulla prouiſio poſſit intrare: et tunc in octauo anno poſſet capi pre fame. Iſtud verbum audiuit

rex Alfonſus licet ipſi cogitaret q̄ dor
miebat ſic ergo cū venit ex hoc verbo
abſtulit eis panem ⁊ vinū ⁊ fruct⁹ per
iiij. annos ⁊ hoc vndiq̄ p totam terrā
⁊ tenuit eam obſeſſam aliis q̄tuor āñis
ex quadruplici parte ciuitatis ⁊ cū in-
tra ciuitatem eſſet popul⁹ ſine numero
defecerunt eis iam victualia ⁊ ſub qui
buſdam pactis data eſt eis ciuitas in
die ſancti Vrbani mēſis may et capta
ciuitate illa que quondā fuerat honor
⁊ gloria gottorum exiuit inde ⁊ pcurrit
om̄s terras circūquaq̄ et cepit tūc ſan
ctam Eulaliam maquedam albanam
argancam ſcalonā oſedā butragā ateu
ſiam oſaman berlangā et medinā celi.
⁊ plurima alia loca ⁊ reuerſus eſt tole
tum vbi collocauit thronū ſuū ⁊ fecit
ibi habitatōnem ſuā ⁊ facta eſt meſqui
ta maior eccleſia cathedralis dicta ſan
cta Maria ⁊ fecit q̄ eligeret archiepſ
qui eſſet primas hiſpaniarū et dotauit
eccleſiā illā plurib⁹ villis caſtris locis
⁊ poſſeſſionibus honorifice ſicut ⁊ nūc
eſt ⁊ in die pſecratōnis eccleſie obtule-
rūt rex ⁊ regina de theſauris ſuis ⁊ po
ſuerūt in illa eccleſia reliquiarū multi-
tudinē quas habebāt pter quas verā-
das ⁊ indulgentias obtinendas cōcur
rit ibi multitudo ppl'i ex toto archiepi
ſcopatu certis tempib⁹ anni.

N Onageſimūſeptimū bellū in-
ter ſaracenos ⁊ xpianos accidit
anno dñi Milleſimonongē-
teſimoſeptuageſimo ſedente in cathe-
dra petri vrbano ſcdo pdict⁹ papa āno
dñi Milleſimononageſimoſexto apd
clarum montem aluernie in menſe no
uembris conſiliū celebrauit vbi expo-
ſita eſt miſeria ciuitatis hieruſalē de-
decus xpi ⁊ obprobrium nunciat con-
ſilium ⁊ auxiliū poſtulat. Vnde occi-
dentis populi innumerabilis multitu
do duces comites ⁊ nobiles ignobiles
diuites et pauperes epiſcopi clerici et
religioſi ſenes pueri ⁊ puelle dolentes
loca ſancta prophanari a gentib⁹ ⁊ tur-
cis ab appulia puincia lingua occita-
na hiſpania Acquitania britania nor-
mania Schocia flandria francia ger-
mania lothoringia borgondia lombar
dia aliis puinciis regnis et terris nul-
lo vnq̄ angariante ſed om̄s pari fide ⁊
voto ⁊ deuotōe iniurias xpi vltū ire ſe
parantes ſigno crucis ſignati pace fir-
miſſima vbiq̄ terrarū compoſita de ter
ris ſuis egredientes nullū in tanta mł
titudine regem habentes niſi chriſtū
ſepulchrū ipſius tanto tempe ſub ſer-
uitute redactū proponūt reddere liber
tati ⁊ quanto quiſcūq̄ pronior erat p̄-
us ad mūdi militiā tanto erat pronior
modo ad dei militiam exercendā. Iu-
deos vero in vrbibus quas tranſibant
credere compellebant vel trucidabant
Vnde multi zelo paterne leg' mutuo
ſe peremerūt. Alij credere ſe ſimulan-
tes poſt ad iudaiſmum relabantur. Et
ſi querat quis incitauit predictum vr-
banum papam vt crucem predicaret ⁊
quis tantam multitudinem commo-
uit. Reſpondetur q̄ hoc venit ex inſpi
ratōne diuina que facta fuit cuidā pau
peri religioſo viro gallico qui dicebat
Petrus heremita. qui cum peregrina
retur in ſanctum ſepulchrum videns
loca ſancta ab impiis irreuerenter tra-
ctari videns etiam venerabilem ſimo-
nem ciuitatis patriarcham cum ſubdi-
tis ſuis viliter ⁊ cū om̄i abiectōe ⁊ plu
rib⁹ oppreſſionib⁹ affligi commota ſūt
viſcera eius vehementer ⁊ cepit anxi⁹
contriſtari ⁊ cogitare ſi comode poſſet
afflictis ſubuenire. Cum aūt quadam
nocte dominice reſurrectōnis in eccle-
ſia lachrymis ⁊ oratōnib⁹ dño ſuppli-
cans pnoctaret lōgo vigiliarū labore fa
tigat⁹ ſupra pauimentū eccl'ie ſomno
hūanit⁹ irruente cepit paululū dormi-

tare dominꝰ aūt ihesus xp̄us apparuit ei in ſomnis iniūgens ei legationez ad dominū papam ⁊ ad principes occidē tales ꝓ liberatōne terre ſancte quaz legatōnem ipſe fideliter adimpleuit veniens ad predictū papam ⁊ oēs alios principes xp̄ianos cū literis p̄dicti patriarche ⁊ alioꝝ fideliuz hieroſolimis ꝯmorantiū. Sic ergo congregati ſunt oēs ſupradicti cum Petro heremita Erāt aūt huiꝰ ſancti exercitꝰ eminentiores Adamarꝰ podieñ. epūs Godefridus dux lothoringie Euſtaciꝰ ⁊ baldoniꝰ fratres eꝰ Robertꝰ comes flandrie. Rodolphuſ comes meteñ. Hugo magnꝰ frater regis francoꝝ Stephanꝰ comes bleſenſis Raymundꝰ comes coloſe ⁊ ſancti Egidij deſtimondꝰ dux apelie Robertꝰ comes normanie. Anſ helmus de aboldunmūte Raymundꝰ torene. verꝫ aūt ꝙ ſit ruidas campeator ſu erat inuitatꝰ ab iſtis principibus ꝓ iſto paſſio faciendo ꝓpter eiꝰ magnā famā. Sed ipſe occupatꝰ cum rege Alfonſo ꝯtra ſaracenos in expugnatione toleti ⁊ alioꝝ locoꝝ vt infra dicetꝰ ꝫ ab illo cōniuio facto excuſauit expoſita etiā ſua ſcrā occupatōne ⁊ credunt tūc tranſfretaſſe plus ꝙ̄ ducenta milia xp̄ianoꝝ inter q̄s Gulfreriꝰ de turribus multoſ inſultus hoſtibꝰ inferens atq̄ damna vna die rugitū leonis a ſerpente circūligati audiuit q̄ ſocijs diſſuadentibus accedens audater ſerpentez truncauit leonem liberando cuiꝰ rei leo imemor eundē ſequitꝰ vt leporariꝰ et ꝙ̄diu in illa terra fuit multa fecit ei comoda ī venatōnibꝰ et bellis et quacūq̄ vidit dn̄o aduerſari ſubito ꝓſternebat nec domino redeunte in naui poſitū derelinquere voluit: ꝫ nautis nolentibꝰ eum recipere vtpote animal crudele ſecutus eſt dn̄m ſuū natando ꝑ maria quouſq̄ defecit Anno ḡ p̄dicto ſcilꝫ Milleſimo nonageſimoſeptimo exercitꝰ dn̄i fines paganoꝝ attigit ⁊ factū eſt primū bellum magnum cum ſaracenis ad pontem fluminis pharphar nono kalēdas marcij vbi multo ſaracenoꝝ ſanguine effuſo victi ſunt a xp̄ianis. Et capte ſūt ciuitates Nicea ⁊ laodicia et licet cēnt tanti in exercitu tanta fuit rerum omnium abundantia vt aries vno denario. bos vero tantum nummis duodecim venderetꝰ.

N onageſimūoctauū bellum inter Saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno p̄dicto ſcꝫ Milleſimo nonageſimoſeptimo. Cum eñ exercitus domini p̄dicta obtinuiſſet loca et ī manu imperatoris Conſtantinopolitani reliquiſſet ꝓfectus inde varijs tranſcurſis regionibꝰ ⁊ ꝓlixi itineris diuturno labore plurimū fatigati menſe ſeptembri ante ciuitatē anthiochie. Nam q̄ tūc erat ſaracenoꝝ ſubiecta dominio caſtra locauerunt. Cum aūt ꝑ menſes vero nouem in obſidione ciuitatis cōtinue laborarent ⁊ varijs tribulationibus eſſent oppreſſi videlicꝫ fame frigore yemalibꝰ ymbribus ⁊ multimodis egritudinibꝰ ac diuerſis morbi generibus a turcis in ciuitate ꝯmorātibus ſibi illatis paꝝ ꝓficiſſent nec vllis bellicis inſtrumentis ꝯtra munitiſſimam ciuitatez p̄ualerent. Reſpexit deꝰ afflictionem ppl̄i ſui ꝑ quēdā fidelē xp̄ianum in ciuitate ſub infideliū dn̄io cōmorantē q̄ de nocte ꝑ ſcalaz dn̄m boamūdū principē tarentinū clam cū militibꝰ in ciuitatē recepit. Illi v̄o portaſ vi aperiētes interfecto eiꝰ duce noīe acciano cū alijs fere. xj. milibꝰ q̄buſdam alijs vinculis mancipatꝭ ciuitatē nobilem multaꝝ ꝓuinciaꝝ a diebꝰ antiquiſ metropolim ⁊ mediatricem diuio munere poſſederūt.

N onageſimūnonū belluz intꝰ ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno

domini Milleſimonanogeſimoocta-
uo. Capta eñ anthiochia vt p̄dictum
eſt mox ſuperuenit corobanꝰ magno cū
exercitu paganoꝝ ⁊ xp̄iani obſident tā
taq̄ꝫ fame afflicti ſunt vt vix ſe aliqui ab
humanis carnibꝰ abſtinerēt inedia er-
go vrente ⁊ fame intolerabili cōpellē-
te de neceſſitate facientes virtutē pau-
ci ꝯtra multos ad preliū coacti ſūt ex-
ire lancea dñi ſctā qua latꝰ eius in cru-
ce fuerat pforatū q̄ pauloante ſub ter-
ra p reuelatōez repta fuerat eos ꝓ ve-
xillo p̄cedente exercitū xp̄ianoꝝ innu-
merā infideliū multitudinē audacter
ingrediens et brachio extento viriliter
pugnans diuino ꝓtectus adiutorio gl'i
oſe de hoſtibꝰ obſidentibꝰ triūphauit:
alijs gladio trucidatis alijs terga ver-
tentibus equoꝝ velocium p̄ſidio fuga
elapſis expoliauit ergo campū exerci-
tus dñi ⁊ tantū auri ⁊ argenti equorū
⁊ victualiū copiā inuenerūt vt omnes
cumulati diuitijs et victualibꝰ ſupra
modū abundātes cū ymnis ⁊ laudibꝰ
ciuitatē ingreſſi dño ꝓ tanta victoria g̃-
tias retulerūt. lācea vō xp̄i fuit ꝑ hunc
modū reperta. Apparuit eñ ſanctꝰ an-
dreas cuidā ruſtico ꝓuinciali dicēs ve-
ni oſtendā tibi lanceā xp̄i ⁊ ruſticus iſ-
dem capta anthiochia fodiens in eccle
ſia ſancti Petri in loco oſtenſo p̄ſente
Raymūdo comite tholoſano et capel
lano ſuo lanceā inuenit. Dubitantibꝰ
aūt plerīſq̄ꝫ. quidam Bartholomeꝰ no
mine chriſti ſibi apparente certificatꝰ
ignē licet pedūz quē fieri iuſſit illeſus
trāſiuit cū lancea ⁊ ſic exercitꝰ domini
fiduciā habens in xp̄o ⁊ lancea a tem-
pore apoſtoloꝝ inuiſa intrepidus pro-
ceſſit.

C Enteſimum bellum inter Sara
racenos ⁊ xp̄ianos accidit anno
domini Milleſimononageſimo
nono. Tūc exercitus domini domini-
um ciuitatis anthiochie Boadmun-
do predicto concedentes ordinatis ec-
cleſijs ⁊ clero ac patriarcha ⁊ ſtipēdijs
vnde ſuſtentari poſſint. Siricīq̄ꝫ ꝓfici-
ſcentes marchiā ⁊ barrā multaq̄ꝫ caſtel
la regionis illius expugnant tanta fa-
me afflicti q̄ corpora ſaracenorum fe-
tentia edere compelluntur et inde pro
fectus exercitꝰ domini ad interiora ſi-
rie larga dei manus refocillatus eſt et
tandem montana hieroſolimorū con-
ſcendens ante ſanctā ciuitatem perue-
nit tentoria figens et caſtra ſm̄ milita-
rem diſciplinā collocans ex oı̄ni par-
te ipſam vrbem obſidione vallauit. Eſt
autem hieruſalem ciuitas in mōtanis
ſita riuis fontibus et ſiluis carens ex-
cepto ſiloe vbi aqua ſufficienter habet
legitur q̄ priuſq̄ꝫ exercitus domini hie
ruſalem applicuiſſet quadam colum-
ba deſuꝑ exercitu p̄dicto volās ab anci
pite grauiter plagata eſt. circa quā rep
te ſunt litere quas deferebat talis ſen-
tentie. Rex acharon duci Ceſarie ſalu-
tem. generatio canina venit gens con-
tentioſa contra quā per te et per alios
defendas tuā legē indica idem vrbibꝰ
alijs. Erectꝰ ergo petrarijs et alijs belli
cis inſtrumentis et ſcalis muro appli-
catis multū laborantes parū in prin-
cipio ꝓfecerūt. quibuſdā eñ ex noſtris
ſagittaꝝ ymbre grauiter ſauciatis. alijs
vero molarium in miſſione peremptis
machinis etiam ligneis ex magna par
te igne ſuccenſis ab his qui in ciuitate
erant maxime ledebātur. Dum etiam
in eadem obſidione prouictus et etiā
aque penuria laborarent ex conducto
communi oīs quotidie nudis pedi-
bꝰ orādo ſeptē diebꝰ circuierūt ciuitatē
tandem die octauo q̄ fuit idus iunij fe
ria que ſpecialiter eſt dies crucifixi ar-
dore animi ſuccenſi ⁊ crucis ſigno mu
niti prompto animo pro illo parati
mori qui pro ipſo eodem die mortuus

eſt ſtrennui dñi pugilles ſcalas muris
immittentes ꝑ ſagittas ⁊ ſpicula ꝑ lapi-
des deſuꝑ venientes ⁊ ingentia ſaxa ꝑ
gladios ⁊ laceas ⁊ ignes ſupra muros
aſcendendo ciuitas ſancta hieruſalem
a xp̄ianis capit̄ et in porticu Salomo-
nis paganos egredientes tot occider̄t:
vt in ſanguine occiſorum vſq; ad equo
rum genua equitatent ſic diuino mu-
nere ciuitas ſancta hieruſalem a xp̄ia-
nis capit̄ ⁊ libertati eorum eſt reducta
que ꝑ annos circiter .ccc. ſexaginta .p⁹.
q̄ȝ ſecunda vice ab imperatore Eraclio
fuit capta ab imūdis ſaracenis fuerat
poſſeſſa gr̄as referētes ſaluatori nr̄o do
mino ihesu xp̄o patriarcham latinū et
tam clerum q̄ȝ eccleſias ordinantes du
cem Godefridū de bullon militē ſtrē
nuū ⁊ virum deo ⁊ hominib⁹ acceptū
dñm ciuitatis vnanimiter elegerunt q̄
licet ciuitatis adminiſtratōnez ad mul
tā ꝑcum inſtantiā ſuſcepiſſet ꝓ reue-
rentia tamen xp̄i et cordis humilitate
noluit rex appellari nec coronā aureaȝ
deportare vbi dñs nr̄ coronat⁹ fuit pro
noſtra redemptōne.

Entesimūprimū bellū inter ſa-
c racenos ⁊ xp̄ianos accidit pau
cis elapſis dieb⁹ a captōne ſan-
cte ciuitatis hieruſalē. Tūc em̄ cuȝ pn̄-
ceps de repatriādo tractaret. Ecce rex
ſaracenoꝝ cum centū milib⁹ equitum
⁊ .cccc. milib⁹ peditū ad bellandos cri-
ſtianos aſcalonā venit quib⁹ exercitus
dñi in quo nō erāt niſi quinq; milia eq
tum et .xv. milia peditu occurrēs deo
ꝓ eis pugnante ⁊ nube ab eſtu ſolis ꝓ-
tegente ſaracenos ſolo impetu territos
ꝓiectis armis eos in fugam conuertit:
⁊ in hoc bello facto .vj. kal̄. auguſti ce-
ſi ſunt centum milia paganorum. In
portu vero aſcolon vſq; duo milia ſuf
focantur eorum vero qui in mari ⁊ in-
ter ſpineta ꝯſumpti ſūt numerus igno-
ratur. His geſtis reuerſus eſt exercit⁹
domini in ſanctam ciuitatem cuȝ ma-
gnis diuitijs et honore et manſit ibidē
ſupradictus Godefridus electus in re
gem. Alij vero principes ad ꝓpria cum
honore ſunt reuerſi.

Entesimūſecunduȝ bellū inter
c ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit ſu
pradicto anno domini Milleſi
mononageſimonono. Tūc rex Alfon
ſus ſext⁹ terci⁹ rex caſtelle de quo dictū
eſt ſupra ꝯſilio Abenhȝ regis hiſpaleñ.
cui⁹ filiā caydā noīe cepat in vxoreȝ fa-
ctā xp̄ianā q̄ vocata fuit maria vt nihil
eēt in hiſpania q̄ eis ñ ſubiugaret mi-
ſit i affricā ꝓ ſaracenis q̄ dicebāt almo
randes. Erāt ei mirabiles bellatores ⁊
placuit regi marrochioꝝ ꝯplacē regi al
fonſo ⁊ miſit ei militiā magnā illoꝝ q̄-
b⁹ ꝑfecit capitaneū vnū algnaſelū ſuū
maiorē q̄ dicebat halyabenaxa. Nunc
ꝑdicti almoranides tunc obliti dñi ſui
eleuauer̄t miramamolim ⁊ reuerſi ſūt
i oppoſitā ptē q: ꝯgregati ſūt cū alijs ſara-
cenis vt expuguer̄t regē hiſpaleñ. q̄ de
derat filiā ſuā i vxorē occulte xp̄iano ⁊
q: erat amic⁹ regis xp̄iani. Venerūt ḡ ꝯ
ꝑdictū regē ⁊ ipe occurrit eis nō tā pre
ꝑat⁹ ad bellū ſic͂ poſſat ⁊ debuerat ⁊ oc-
ciſus ē in bello q̄ facto eleuat⁹ i ſupbiā
ille ſaracen⁹ q̄ ſe fecerat vocari mirama
molim venit cū ſua multitudine ḡ̄ul ꝯ
terrā regis alfonſi ⁊ obſedit hucles. Tūc
āt rex alfonſ⁹ ꝑdict⁹ erat infirm⁹ ⁊ dolu
it vehement̄ q: nō poſſat ire in ꝑſona ꝯ-
ros ſȝ miſit illuc filiū ſuū vnigenitū quē
hūerat ex illa ꝑdicta cayda vxore ſua
xp̄iana q̄ dicebat infans don⁹ ſanxi⁹ al
fōſi ⁊ erat adhuc puer ⁊ cū eo miſit co
mitē donū garſiam de cabra q̄ nutriret
eū ⁊ mltos alios comites ⁊ nobiles cū
exercitu mag̃ ⁊ vener̄t ꝓpe villeſiū. Cū
ḡ ſaraceni obſidētes viderūt xp̄ianos
dimiſerūt obſidionem ⁊ venerūt ꝯ eos

ꝛ oꝛdinatis aciebus cōmiſſum eſt du-
rum bellū ꝛ pmittente deo ac peccatis
foꝛte exigentibus victi fuerūt xpiani
ꝛ ibi vbi maioꝛ erat pars xpianoꝝ cuꝫ
pꝛedicto infante filio regis ibi occurrit
maioꝛ multitudo ſaracenoꝝ. Infans
aūt ſentiens equū ſuū vulneratū dixit
nutricio ſuo comiti: pr vulneratus eſt
equus meus: ꝛ dixit comes fili ſitis fir
mus alias vos eritis vulneratus: ꝛ ce-
cidit ſtatim equ⁹ moꝛtu⁹ cū eo: qđ cuꝫ
vidit pdictus comes timēs moꝛtem i-
fantis deſcendit ſubito de equo ſuo et
coopuit infantē cū ſcuto ꝛ ibi defēdēs
infantē plurimos ſaracenos cum enſe
ſuo occidit ſꝫ tanta fuit eoꝝ multitudo
ꝙ non potuit ſuſtinere qꝛ abſciderunt
ei vnū pedem quodā enſe ꝛ qñ vidit ꝙ
nō poterat ſe cōtinere dimiſit ſe cadē-
re ſuper pueꝝ vt moꝛeref priuſꝗ ipe ꝛ
ibi occiderūt comitē illū. Ceteri vo co
mites habuerūt infantē ꝛ fugiebāt cuꝫ
eo quantū poterant cogitantes euade
re moꝛtē. Saraceni aūt videntes eos i
ſecuti ſunt eos: ꝛ qꝛ nō poterāt tam ci-
to fugere cū puero ſicē voluiſſent attin-
xerūt eos: ꝛ tranſeūtes vltra eos occi-
derūt ibi infantem ꝛ comites: ꝛ in me-
moꝛiam illius victoꝛie poſuerunt ſara
ceni nomē loco illi ſeptē poꝛci: ſꝫ poſt-
modū mutatus eſt locus ille ꝛ vocat⁹
eſt ſeptē comites. Alij aūt qui euaſerūt
venerūt toletū ad regem ꝛ fact⁹ eſt plā
ctus magnus a rege ꝓ filio ſuo ſicē ple
nius continetur in generali hiſtoꝛia hi
ſpanie. Tunc fuit perdita concha quā
habuit cum vxoꝛe ſua cayda habuerūt
etiā ſaraceni: tunc huete ꝛ hucleſeiim
queſiuit rex alfonſus a ſapientibus q̄-
re milites ſui non poterāt tolerare bel
la ſicut ſolebant. Et reſponſuꝫ eſt ei ꝙ
erat quia ſepe intrabant balnea ꝛ quia
nimis vacabāt delicijs ꝛ extūc rex alfō
ſus fec̄ ꝙ deſtruerent oīa balnea regni
ſui ꝛ fec̄ militeſ laboꝛare mltꝫ exercitib⁹

Centeſimūterciū [illegible]ꝫ inter ſa-
racenos ꝛ xpianos accidit anno
dñi Milleſimocenteſimo. tūc
victoꝛioſus pinceps Godefrid⁹ de bul
lion expeditis alijs pncipibus collcō
exercitu ſuo attendens ꝙ ciuitatē ſan-
ctam nō poſſet retinere niſi fines ſuos
vellꝫ ampliare ꝛ hoſtes vicinos a ſe lō
gius ꝓpulſare licꝫ eſſent pauciſſimi re
ſpectu circūſtanciū nacionuꝫ qꝛ habe-
bant ab oꝛiente Arabes moabitas et
amonitas a meridie vo ydoneos egi-
ptios ꝛ philiſteos: ab occidēte āt ciuita
tis maritimas perolomaydā ſiue accō
ꝛ tiron ꝛ trippolim ꝛ omnes alias vſꝗ
ad anthiochiam: a ſeptemptrione vo
tyberiadam ꝛ ceſaream philippi ꝛ regi
onem decapolios ꝛ damaſcum: malu
erunt tñ ꝓ xpo aīas ſuas moꝛti expo-
nere ꝙ miſſa manu ad aratrū retroſpi
cere ꝛ negotiū impfectū relinquere nō
ergo cōfidentes in ſua foꝛtitudine nec
in multitudine ſꝫ in ſola dei ꝓtectione
ſpem habētes ꝛ ſalutifere crucis vexil
lum ſemper in plio deferētes inimicis
partim fugatis partim trucidatꝭ ptim
carceri mācipatis vrbes munitiſſimas
ꝛ caſtra inexpugnabilia xpo ſubiece-
runt. Nā in illo ſuo pmo egreſſu cepit
ciuitatē ioppen in littoꝛe maris ſitam.
Et ciuitatem ramata nobilem populo
ſam muro valido circūdatam ꝛ turri-
bus excelſis in campeſtribus ſitam: ce
pit etiā ciuitatem poꝛphiriam in litoꝛe
maris quaſi miliaribus .iiij. ab accon
diſtantes: ꝛ ciuitatē tyberiaden in ga-
lilea que eſt ſupꝛa ſtagnuꝫ geneꝫareth
ſita. Quibus ſubiugatis reuerſus eſt
gloꝛioſus pꝛinceps in ſanctam ciuita-
tem cum leticia ꝛ honoꝛe. In fine ſu-
pꝛadicti anni moꝛtu⁹ eſt pinceps gode
fridus ꝛ electus eſt concoꝛditer ꝛ in re
gem inunctus baldouinus frater eius
miles ſtrenuiſſimus: qui poſtmodū
diuino fretus auxilio regnuꝫ ſuū dila

D

bauit. Nā ipe expugnauit azur ⁊ ce
ſariam philippi ⁊ accon que alio noīe
dicit tolemayda ⁊ ciuitatem berid ⁊ ci
uitatem ſydonis ⁊ montē regalē ⁊ plu
rima alia loca cepit ac multa alia loca
fortalicia: ac deinde ab alijs ſucceſſori
bus multis bellis ⁊ multa effuſione ſā
guinis dilatatū fuit regnū iheroſolo
mitanū in ciuitatibus villis ⁊ caſtris ſi
cut latiſſime narrat acconeñ. epūs i li
bro de rebus ⁊ ſtatu terre orientalium
que ꝓpter breuitatem relinquo.

C Enteſimūquartū bellū inter ſa
racenos ⁊ xpianos accidit pau
cis elapſis dieb⁹ poſt ꝑdictum
bellum. Tunc enim predictus rex al
fonſus. vj. iij. rex caſtelle ex ira magna
quam habebat contra ſaracenos: tum
quia interfecerant filium eius: tū ꝓpt
alia dampna que fecerant in terra eius
congregatis exercitibus magnis liber
ab infirmitate venit in terram ſarace
noꝝ directe contra illum ſaracenum
ꝗ ſe fecerat vocare miramamoliꝫ ꝗ tūc
erat in ciuitate cordubeñ. ⁊ obſedit eū
ibi: qui cum cognouit poteſtatem ex
cedentem regis alfonſi non fuit auſus
exire contra eum. Cum ergo ſic eſſꝫ ob
ſeſſus quidam ſaracenus nobilis cui⁹
nomē erat abdallar venit de nocte cū
multitudine magna ſaracenoꝝ ⁊ de
dit ſaltum eximprouiſo in exercitū re
gis alfonſi: xpiani autē ſentientes eos
capiētes celeriter arma ſua bellauerūt
cum eis ⁊ occiderunt maiorem parteꝫ
eoꝝ ⁊ captiuauerūt ſaracenū ꝑdictū ab
dallar qui ⁊ interfecerat regē hiſpaleñ.
ꝑdictum patrem regine domine ma
rie cayde. Ceperunt etiāꝫ plures alios
cuꝫ eo. Precepit ergo rex alfonſus ꝙ
duceretur ſaracenus ille ante eū ⁊ mā
dauit ꝙ duceretur ad locuꝫ vbi poſſēt
eū videre ſaraceni de ciuitate ⁊ ꝙ cō
cideretur corpus mēbratim in fruſta
quia interfecerat ſocruꝫ ſuum vt dictū
eſt. Precepit etiam ꝙ ducerentur alij
nobiles ſaraceni qui fuerant cum eo ⁊
ꝙ comburerentur viui in eodeꝫ loco: qd̄
cum viderūt ſaraceni de ciuitate timo
re magno percuſſi firmauerunt paceꝫ
cum eo ꝙ darent ei tributum omniuꝫ
terrarum quas poſſidebant citra ma
re ⁊ miſerunt multum aurum ⁊ argen
tum ac multitudinem lapidum preci
oſoꝝ ac alia plurima dona. Et tūc rex
alfonſus contentus de his que fecerat
in curſu illo: ⁊ quomodo confregerat
⁊ honorauerat illum ſaracenum. Aliū
qui ſe vocauerat miramamolim reuer
ſus eſt in terram ſuam cum magnis di
uitijs ⁊ honore ⁊ ex tunc predictus rex
predictus rex alfonſus tenuit regnum
ſuū in pace ⁊ dederūt ei ſaraceni citra
mare quolibet anno tributa ſine pari
as ſuas.

C Enteſimūquintum bellum in
ter ſaracenos ⁊ xpianos accidit
anno domini Milleſimocen
teſimoprimo. Tunc nicaph rex marro
chioꝝ qui erat miramamolim congre
gato magno exercitu almorauidū trā
ſiuit mare cui congregati ſunt ⁊ vniti
omnes ſaraceni vuandalie venit ergo
ſuper regem hiſpaleñ. ⁊ obſederunt ci
uitatem atqꝫ ceperunt eam ⁊ inuene
runt ibi illum ꝓditorem qui ſe fecerat
vocare miramamolim ⁊ ꝑſcidit caput
eius: ⁊ exinde venerunt ſupra cordu
bam ⁊ ceperunt eam: ⁊ factum vnum
dominiū ſaracenoꝝ citra ⁊ vltra mare
quod primo non erat: quo facto intra
uit miramamolim cū ſuo exercitu ma
gno per terram regis alfonſi ⁊ perue
nit vſqꝫ ad baldayos. Rex autēꝫ alfon
ſus predictus cū erat ſemper ceſaragu
ſtam ⁊ tenebat eam obſeſſam. Cum er
go ſciuit ingreſſum ꝑdicti miramamo
lim in terrā ſuam eleuauit ſe ab ⁊ obſi
dione ⁊ venit cum exercitu ſuo ⁊ cum
multitudine francoꝝ que venerant in

adiutoriū eius ⁊ cōmissum est bellum asperrimū ꝑpe badayos in quodaꝫ loco qui dicitur arabice cella que et lingua castellana fathalias dicitur: et permittente deo victi sunt xpiani ⁊ multi dederunt terga nemine persequente. Rex aūt alfonsus sustinuit bellum cū illis qui secuꝫ remanserant vsq; ad noctem ⁊ tam viriliter bellabat rex ꝙ nullus saracenus erat qui ausus esset ponere ante eum ⁊ mouet eos de loco illo retraxitq; eos vsq; ad tētoria nicaph que bene erat fortificata fossatis: ⁊ cū cogitaret fortissime pugnans eos inde extrahē superuenit qdā nūcius qui dixit ei ꝙ insidie quas posuerāt saraceni venerūt ad depredanduꝫ tentoria sua qd cum audiuit dimisit bellare illos et reuersus est ad suos ⁊ cū reuerteretur inuenit se cū illis qui depredabant tentoria bellauitq; cum eis: ꝫ fuit victus ⁊ perdidit multos ibi de suis ⁊ ipe vulneratus fuit lancea: superueniente ergo nocte diuisi sunt abinuicem bellātes ⁊ illi pauci xpiani qui remanserunt cōiuncti sunt regi alfonso ⁊ reuersus est cum eis ad ciuitatem que dicitur corya. Saraceni similiter recesserunt ad terras suas ⁊ nicaph transiuit in affricam. Istud bellū fuit feria sexta pma die nouembris anno quo supra.

Centesimūsextū bellum inter saracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimocentesimosecundo. Tūc supradictus rex alfonsus sextus congregauit exercitū suū et intrauit terram saracenoꝝ ⁊ puenit vsq; ad ciuitatē hispaleñ. destruens quicqd inuenire poterat ⁊ reuersus est in terrā suā cū magnis diuitijs ⁊ honore.

Centesimūseptimū belluꝫ inter saracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimocētesimo tercio. Tunc eñi rodericus didaci Cid campeator cum multitudine xpianoꝝ obsedit ciuitatē valentie ⁊ tenuit eam obsessam nouē mensibus in quib⁹ fuerunt multa prelia ⁊ effusus sanguis sine mensura tā xpianoꝝ ꝙ̄ saracenoꝝ ⁊ tā angustiata fuit ciuitas pre fame ꝙ cōpulsi sunt saraceni comedere canes murilegos ⁊ mures plures: etiaꝫ pauperes comedebant carnes saracenoꝝ mortuoꝝ ⁊ tot moriebātur fame ꝙ platee erant plene sepulcris ⁊ non erat sepulcrū i quo non essent ad min⁹ decē saraceni. Alij aūt exeuntes a ciuitate tradebant se libere manibus xpianoꝝ ꝫ cum comedebant statim moriebant ⁊ cōpellabant eos ipe Cid redire ad ciuitateꝫ vt in maiori numero magꝭ opprimerentur fame: ⁊ si aliquē ipe de exeūtibus poterāt accipere mandabant eum cōburi vt timerent exire. Videntes aūt maximam pressuram famis fecerunt cōuenientiā suam firmataꝫ cū predicto roderico didaci vt mitterent nuncios suos ad regem morsie ⁊ ad regem cesaraguste qui si ifra .xv. dies nō succurrerēt eis darent sibi sine mora ciuitatē placuit pactū istud roderico didaci ⁊ trāsiuit cū hac cōditione ꝙ nullus illoꝝ nūcioꝝ portaret pro expēsis vltra quinquaginta morobetinos. Recesserūt ergo nūcij. Sed rodericus didaci fecit ꝙ nauta cuꝫ quo transire debebant teneret eos quousq; ipe iret ad eum. Fuit ergo statim et mandauit ꝙ inquireretur si plus ducebant quaꝫ .l. morobetinos: ⁊ inuentum est ꝙ portabant multitudinem auri ⁊ argenti ⁊ lapidum preciosorum: ⁊ omnia cepit et diuisit quilibet. l. morobetinos sicut pactatum fuerat. Cum ergo transiuit tempus ⁊ non habuerunt succursum predictorum reguꝫ tradita est ei nobilissima ciuitas valentie que solacium et delicie saracenorum erat. Et ipse Cid intrauit eandem eleuato vexillo suo ante eum cum magna leticia et

honoꝛe ⁊ precepit ꝙ poneret vexillū
ſuū in altioꝛi turri foꝛtalicij ciuitatis.
Et ex iſta die oīa foꝛtalitia q̄ erant do-
minij ciuitatis fuerūt poſita ſub eius
ptāte ⁊ ꝓ honoꝛe fidei catholice: oēs
meſquite ſaracenoꝝ facte ſunt eccleſie
⁊ poſuit ibi ſedē epalem ⁊ redditus ne
ceſſarios et facti ſunt nouem prochie
maioꝛ āt eccleſia dedicata ē ſctō petro.

Centeſimūoctauū bellū inter ſa
racenos et xpianoꝝ accidit An
no dñi Milleſimocenteſimoq̄r
to. Tūc cū fama pditiōis valentie per
omnes terras ſaracenoꝝ puolaret int
ceteros rex hiſpaleñ. dolens vehemen
ter cōgregauit exercitū ſuū magnū ſcȝ
xxx. milia hoīm armoꝝ ⁊ velociꝰ quo
potuit venit ſup ciuitatem valentie et
obſedit eam. Uirtuoſus vo Cid cam
peatoꝛ exiuit ad eū cū militia ſua ⁊ ha
buit bellū cū eo circa oꝛtū qui dr̄ de vil
la noua ⁊ deuicit euȝ pluribus ſarace-
nis interfect̄. Ipſe vero rex hiſpalen.
cū tribus vulneribus fugiens euaſit ⁊
pſecutus eſt ſaracenos vſq iatibaȝ: ſuf
focatiq ſunt in flumine q̄ſi tria milia
ſaracenoꝝ ⁊ tanta fuit cedes eoꝝ ꝙ de
xxx. milibus qui venerāt nō euaſerūt
vltra mille q̄ngentos ⁊ reuerſus ē vtu
oſus Cid in locū vbi fuit bellū ⁊ expo
liatis tentoꝛijs tanta fuit multitudo
diuitiarū ꝙ pars q̄ cecidit in ſoꝛtē pedi
toꝝ fuit quinq miliū marcarū argenti
⁊ ingreſſi ſunt ciuitatem nobilem valē
tie cū magnis diuitijs ⁊ honoꝛe. Nūe
rus aūt exercitus eius erat mille quin
gentoꝝ equitū quoꝝ mille erant nobi
les genere ⁊ quatuoꝛ miliū peditum ⁊
tūc miſit illuſtri regi alfonſo ſexto ſu-
pradicto in preſentem ⁊ donuȝ de ſua
quinta parte que ei euenerat in ſoꝛteȝ
centum equos cum ſellis ⁊ frenis mi
rabiliter adoꝛnatos: ⁊ rogauit vt mit-
teret ſibi vxoꝛē ſuā dñam ximenam cū
duabus filijs ſuis que manebant in ſā
cto petro de cardenam. Rex autē illu-
ſtris gaudenter recepit donū ⁊ honoꝛi
fice miſit ſibi vxoꝛem ⁊ filias ſuas q̄s
poſtmodum tradidit in vxoꝛes comiti
bus garrionis. Sed quia illi ꝯmiſerūt
quoddam aleue contra eas victi ꝓpter
hoc ante pdictū regem in campo ante
garrionē tradite fuerunt poſtea p eun
dem regem in vxoꝛes infantibus na-
uarre ⁊ arragonie filijs regū ſicut ple-
niꝰ cōtinet i generali hiſtoꝛia hiſpanie.

Centeſimūnonum bellū inter
ſaracenos ⁊ xpianos accidit an
no dñi Milleſimocēteſimoq̄n-
to. Tūc cuȝ pdictus virtuoſus Cid cū
vxoꝛe ſua ⁊ filiabus ſuis dña elmira ⁊
dña ſole in pace ⁊ ſolacijs eſſent in pre
dicta ciuitate valentie eſſe quidā nun-
ciauit ipſi certitudinaliter qn̄o ymes
miramamolim rex marrochioꝝ dolēs
de pditōe valentie cū quinquagīta mi
libus armatoꝝ veniebāt ad obſidendū
pdictā ciuitatem. Quod cū cognouit p-
dictus Cid pcepit ꝙ oīa caſtra ſui do-
minij pparent ⁊ ponerentur in eis oīa
neceſſaria ad pugnā ſimiliter in ciuita
te. Congregauitq oēs gentes quas po
tuit habere tam de ſaracenis q̄ de xpi
anis ⁊ omnia hec facta ſūt breuiſſimo
tempoꝛe. Uenit ergo multitudo pdi-
cta ſaracenoꝝ ⁊ fixis tentoꝛijs ſuis ſte-
terunt ſupra ciuitatem ⁊ tantus fuit eo
rum tumultus cum ſuis atamboꝛibꝰ
⁊ vocibus ꝙ dña ximena cum filiabus
ſuis que nunq ſimilia viderant timue
runt valde. Sed virtuoſus Cid dixit
eis dña ximena ⁊ mee filie non timea-
tis. Ego eīn cogito deuincere hos ſara-
cenos ⁊ cum eoꝝ diuitijs vos meas fi-
lias honoꝛifice ⁊ ditiſſime maritabo ⁊
illos a tempoꝛes faciaȝ venire aū vos
buxinas vero ꝓ honoꝛe eccleſie faciaȝ
reſeruari. Congregatis ergo bellatoꝛi-
bus ſuis ad ſignum campane exierūt
in campum cum inſidijs ⁊ oꝛdine vir-

moſiſſimi Cid campeatoris:quos videntes ſaraceni ordinatis etiã ſuis aciebus cõmiſſum eſt duriſſimũ bellum ſic q̃ vndiq̃ videbant̃ exire equi ſine dominis ſuis. Et cum ſaraceni eſſent multi tenebãt xp̃ianos iã i magna p̃ſſura. Et tũc virtuoſus Cid aians milites ſuos clamauit dicens:deus adiuua et beate iacobe: ⁊ cũ dixerit exiuit aluarhanes quidam miles ſtrennuus cum trecentis militibus ⁊ inſidijs ⁊ pcuſſerunt ſaracenos ex aduerſo ſcȝ ex parte maris. Cogitantes aũt ſaracani q̃ erãt multe gentes timuerunt valde ⁊ inceperunt dare terga ⁊ ſecuti ſunt fugientes occidendo et vulnerando vſq̃ ad q̃dã caſtrum qđ dicit̃ torquera pcuſſo ymes miramamolim ab ip̃o Cid et tanta fuit cedes ſaracenoꝝ q̃ de quinquaginta milibus p̃dictis nõ euaſerũt vltra q̃ mille quingenti ⁊ reuerſus eſt virtuoſus Cid cũ milicia ad locũ belli vbi inuenerũt ſpolia multa nimis ⁊ inter cetera inuentũ eſt vnũ tentoriũ illius miramamolim nobili⁹ q̃ vn q̃ aliquis viderat ⁊ reuerſus eſt in ciuitatẽ valentie brachijs vſq̃ ad cubitus plenus ſanguine ex vulneribus occiſorũ ⁊ cũ magnis diuitijs ⁊ honore. Et tũc virtuoſus Cid miſit dño ſuo regi alfõſo caſtelle p̃dicto ex quinta ſua pte ducentos equos cum ſellis ⁊ frenis pendentibus ſingulis enſibus ex ſingulis ſellis eoꝝ:miſit etiam ſibi in donũ tentorium p̃dictum mirabile que omnia gaudenter recepit predictus rex eiſtẽs in valle oliueti.

Centeſimũdecimũ bellum inter ſaracenos ⁊ xp̃ianos accidit anno domini Milleſimocenteſimoſexto. Tunc rex bucar rex marrochioꝝ cum.xxx.regibus ſaracenorum ſubito apparuit ſpacio vni⁹ leuce ꝓpe valentiam ⁊ factus eſt tumultus magnus in ciuitate ex ſubditis rumorib⁹ ⁊ aſcendit virtuoſus Cid ſupra turriȝ altiorem fortalicij cum conſiliaribus ſuis vt videret eoꝝ exercitũ q̃ videns incepit ridere oſtendens magnũ gaudium: deſcendens ergo de turri facto ſigno campane congregati ſunt om̃es ſui bellatores:quibus dixit virtuoſus Cid quõ volebat dare belluȝ regi buccar ⁊ illis.xxx.regibus ⁊ hilari animo placuit omnibus ſperantes victoriam reportare. Exierunt ergo ordinati ſm modum ſuũ. Eo tempore quo tempore ſaraceni non cogitabant: cum ergo venerunt ad locum vbi viderunt tentoria ſaracenoꝝ precepit vt irent lentis paſſibus ⁊ ip̃e ibat cum ſuo equo q̃ dicebatur bauieca:quos cũ viderunt ſaraceni ordinauerunt ſubito acies ſuas ⁊ venerũt contra eos ſatis inordinati cum non cogitarent de aduentu ipſius Cid ſuper eos Cum ergo vidit eos inordinatos predictus Cid precepit vexillum ſuũ ſceleriter ire contra eos et factum eſt prelium magnum ſic q̃ ceciderunt multi ex vtraq̃ parte ⁊ durauit bellum de mane vſq̃ ad horam nonam nec poterant ſaracenos eradicare ab illo loco pre multitudine ⁊ tanta erat multitudo mortuoꝝ peditũ etiaȝ xp̃ianoꝝ q̃ nõ poterant cuȝ equis ambulare inter eos ſ; placuit deo q̃ ab hora nona inceperũt ſaraceni dare terga et ſecuti ſunt eos xp̃iani occidendo et vulnerando ⁊ in illa ſequela vidit ip̃e Cid regem buccar ⁊ euaginato enſe ſecutus eſt eum vt eum occideret ſ; quia ille ducebat velocem equũ cuȝ cognouit q̃ Cid ſequebatur eum fugit velocius ⁊ non potuit eum attingere ſicut voluiſſet: licet cum peruenerũt ad mare ꝓpe ipſum iret ⁊ tunc emiſit a manu enſeȝ ſuũ ſuper buccar percuſſitq̃ eum:ſed ille percuſſus intrauit ſubito nauiȝ ⁊ Cid deſcendit ⁊ accepit enſem ſuũ ⁊ ſpatã regis buccar q̃ ei ceciderat

quam vocauit tyſonam ⁊ reuerſus eſt
ad locum belli deuictis ſaracenis vbi
tot ſpolia habuerunt ꝙ ſolũ de equis
quinta pars que cecidit in ſortem ipi⁹
fuit tricentoꝝ equoꝝ. Deuictoqꜫ buc-
car rege marrochioꝝ cum alijs.xxx.re
gibus reuerſus in ciuitate valentie cũ
magnis diuitijs letitia et honore. Et
tũc miſit regi alfonſo caſtelle in donũ
ex p̄dictis ſpolijs centũ equos cum ſel
lis ſuis ⁊ frenis mirabiliter adornatos
⁊.lxxx.ſaracenos captiuos q̄ oia rex p̄
dictus exn̄s in valle oliueti gaudenter
recepit. Tũc etiã ſoldanus pſie videns
ꝙ ſanctã ciuitatẽ ihr̃lm ceperant xp̄ia
ni ⁊ mltas alias ciuitates ⁊ loca timẽs
ꝙ tota eius terra pderet̄ ſi trãſiret p̄di-
ctus virtuoſus Cid in partes illas pro
iuuamine xp̄ianoꝝ. Ideo audita eius
celebri fama vt eũ in amicũ poſſet con
federare miſit ei ambaſiatorẽ ſuũ per
mare ⁊ cũ peruenit valentiã receptus
eſt honorifice ab ipo Cid ⁊ p̄ſẽtauit ſi-
bi dona que ſibi mittebat ſoldanus ſcꜫ
multa iocalia auri ⁊ argenti ⁊ p̄cioſos
ac nobiles pannos de ſerico ⁊ auro mi
rabilis contexture ⁊ multa alia q̄ non
ſunt in iſta terra: preſentauit ſibi etiam
vnã librã mirre ⁊ balſami p̄cioſi: cum q̄
poſtmodũ fuit corp⁹ ipſius Cid balſa-
matuꝫ in eius morte. Dedit etiam ſibi
vnũ archidricben de nobilioꝝib⁹ q̄ fue
runt in mũdo qd̄ vſqꜫ in hodiernũ diẽ
manet in monaſterio ſcti petri de car-
denã ⁊ de his oibus recept̄ remiſit eũ
cũ honore ad p̄dictũ ſoldanũ cuꝫ ſuis
etiã donarijs inito federe inter eos.

Centeſimũ vndecimũ bellũ in-
ter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno dñi Milleſimocẽteſimo
ſeptimo. Tunc p̄dictus rex buccar do
lens qũo ſic turpit̄ victus a Cid cãpea
tore ⁊ qũo interfecerat ⁊ captiuauerat
eius gentes: ⁊ qũo expoliauerunt euꝫ
a tam magnis diuitijs. Ipſe in xp̄ia p
ſona p̄dicauit in affrica cõuocans oẽs
pp̄los ſicut nos facimus cempe cruci-
ate ⁊ cõgregatus eſt ad eũ pp̄ls innũe-
rabilis cũ quo tranſiuit mare vt veni-
ret ſuper valentiã ⁊ ſe vindicaret. Cũ
ergo p̄dicti rumores puenerunt ad au
res ipſius Cid inter cetera precepit ꝙ
omnes ſaraceni habitantes intra ciui-
tatẽ egrederent̄ foras ⁊ ꝙ habitarent i
alcudia q̄ facto cũ nocte illa iaceret in
lecto ſuo p̄dictus Cid hora medie no-
ctis cogitans qũo ſe haberet in aduen
tu tante multitudinis ſaracenoꝝ. Ec
ce ſubito impletũ eſt palaciũ illud cla
ritate magna ⁊ quodã mirabili odore:
⁊ cũ ipſe miraret̄ illius inſolide clarita-
tis ⁊ odoris apparuit ei vir q̄daꝫ indu
tus veſtibus albis ſicut nix qui canue
⁊ criſpus videbat̄ in manibus ſuis cla
ues geſtans. Dix itaqꜫ ei: dormis roderi
ce vel quid agis: ⁊ ille rñdit: q̄s eſt̄ vo
qui a me hec q̄ritis. Et ait illi: ego ſum
ſanctus petrus p̄nceps ap̄loꝝ q̄ venio
ad te cũ ſcelerori mandato q̄ illud qd̄
tu cogitas de rege buccar ſcꜫ ꝙ habes
dimittere hunc mundũ ⁊ ire ad vitam
vbi nõ eſt finis et p̄figit̄ tibi terminus
xxx. dieꝝ a p̄ſenti die. Verũtñ vult ti-
bi deus facere hanc grãm ꝙ tu mortu-
us cũ gentib⁹ tuis habeas victor iã de
rege buccar ꝓpter honorem tui corpis
qd̄ erit cuꝫ adiutorio apoſtoli Jacobi
quẽ deus mittet ad bellũ illud. Sꝫ an-
te hec oia tu facies penitentiaꝫ de pec-
catis tuis ⁊ ſaluus eris: hec oia conceſ
ſit tibi dñs ihs xp̄s ꝓpter amorẽ meuꝫ
⁊ ꝓpter reuerentiaꝫ quã ſemp habuiſti
ad eccleſiam meam monaſterij ſancti
petri de cardenan. Que cum audiuit
virtuoſus Cid p̄ gaudio dimiſit ſe ca-
dere de lecto in terram ⁊ cecidit ad pe-
des ap̄li volens oſculare pedes eius ⁊
dicit ei ap̄ls. Non labores in hoc quia
nõ poteris accedere ad me: ſꝫ ſis certus

ꝙ omnia q̃ dixi tibi ſunt tibi conceſſa:
ſic diſparuit ab oculis eius ⁊ reman
ſit in palacio illo quidam magnus et
ſuauiſſimus odoꝛ cuius qualitas effa-
ri non poteſt: ⁊ p̄dictus Cid remanſit
foꝛtificatus ⁊ ita certus de p̄dict s ſic̄
ſi iam tranſiſſent oīa illa. Et die facto
cõuocauit ad foꝛtaliciū ſuū omnes mi
lites ſuos ⁊ narrauit eis viſionem illā
cū lacrimis nihil eis occultans facietꝫ
ergo ſm̄ conſiliū meū ⁊ deuincetis re-
gem buccar ⁊.xxxvj.reges qui veniūt
cum eo. Perceptis ergo ſacramentis
⁊ facta penitentia pctõꝝ ſuoꝝ cū nõ re
manerent niſi ſeptē dies de ſpacio p̄fi-
nito precepit vocari ad ſe vxoꝛem ſuaꝫ
dominā ximenā ⁊ mandauit ꝙ addu-
cerent ei vaſa illa argentea in qb⁹ erat
balſamū ⁊ mirra q̃ ſibi miſerat ſolda-
nus magnus perſie. Et cū vidit ea an-
te ſe p̄cepit adduci quandā cupam au-
ream in qua ip̄e bibat ⁊ accepit de illo
balſamo ⁊ mirra mixto cū aqua roſea
ad q̄ntitatem vnius coclearis ⁊ bibit ⁊
ſic p illos ſeptem dies fecit nihil aliud
comedens nec bibens. Et factū eſt coꝛ
pus eius pulcrius ⁊ recentius q̄ꝫ ante
excepto ꝙ cõtinue deficiebat ſic ꝙ non
poterat ſe mouere in lecto: penultima
ergo die anteq̄ꝫ deficeret vocauit vxo-
rem ſuam ⁊ venerabilē epiſcopū ciui-
tatis iheronim et alios milites paren-
tes ⁊ amicos quibus confidebat. Di-
xitq̄ꝫ eis: ſcitis ꝙ rex buccar erit h̄ vna
iſtaꝝ dieꝝ ⁊ circūdabit ciuitatem cum
ſua poteſtate magna: ea ergo q̃ vos ha
betis facere vt vincatis ſunt hec. Pri-
mo poſtq̄ꝫ fuero moꝛtuus lauabitꝫ coꝛ
pus meū qd̓ ſatis intriſecus mūduꝫ te
neo: laudet̄ de⁹ vt craſtina die q̃ eſt di-
es vltima vite mee recipiam coꝛp⁹ do
minicuꝫ ⁊ lauato coꝛpoꝛe abſtergatur
bene ⁊ vngetis ip̄m totum caput ⁊ os
pedes ⁊ omnia alia membꝛa cum bal-
ſamo ⁊ mirra qd̓ ſup̄fuit in his vaſcu-
lis argenteis ⁊ nullus ſit auſus ꝓpter
moꝛtem meam clamare nec oſtendere
doloꝛē: ne forte ſaraceni ſentiant moꝛ-
tem meam: ⁊ cū venerit dies vt appꝛo
pinquat ciuitati rex buccar p̄cipietis
ꝙ omnes gentes aſcendent ſup muroſ
⁊ ꝙ ſonēt tubas ananfiles ⁊ facient ma
ioꝛes leticias que potuerūt fieri p ho-
mines: ⁊ cū fuerit dies qua volueritis
ire cū coꝛpoꝛe meo in caſtellaꝫ facietis
ꝙ egrediant̄ omnes gētes ſecretiſſime
ſic ꝙ non intelligant ſaraceni qui ſunt
in ſuburbibus ⁊ p̄cipietꝫ onerari geru
las aliaſq̄ꝫ beſtias cuꝫ oībus illis diui-
tijs que ſunt valentie ſic ꝙ nõ remane
at ibi aliquid ꝙ ſit alicuius valoꝛis: et
cum factum fuerit precipietis incella-
re equuꝫ meum bameca ⁊ armabitur
bene coꝛpus vero meuꝫ oꝛnabitis opti
me ⁊ ponetis me ſuper equū taliter ꝙ
non poſſum cadere ponetis etiam in
manunu mea enſem meū tyſon ⁊ eant
ſemper apud me epiſcopus dominus
iheronimus ⁊ gildias pꝛiuatus meus
vnus ad dexteram ⁊ alius ad ſiniſtraꝫ
qui dirigunt equū meum: ⁊ vos petre
berundē poꝛtabitis vexillum meum ſi
cut conſueuiſtis: vos vero aluarhaneſ
oꝛdinabitis acies ⁊ ite ad bellandū cū
rege buccar: ſitis enim certi ⁊ non du-
bitetis ꝙ habebitis victoꝛiam me exi-
ſtente moꝛtuo ſicut mihi deus conceſ-
ſit. Sequenti vero die facto teſtamen-
to ſuo hoꝛa terciarum recepit coꝛp⁹ do
minicum de manu epiſcopi genib⁹ fle
xis ⁊ cum multis lacrimis: quo perce
pto reclinauit ſe in lecto dicens: domi
ne ihu xp̄e cuius eſt omnis poteſtas ⁊
cui⁹ ſūt oīa regna tu es ſup oēs gēteſ ⁊
oīa ſūt ad p̄ceptū tuū: iđ dn̄e peto hāc
miſicoꝛdiā vt aīa ſit vbi ē finiſ ſine fine
qbus dictꝫ v̄tuoſus Cid tradidit aīam
i maib⁹ creatoꝛis. p⁹ tres aūt dies moꝛ
tis ei⁹ apparuit rex buccar cū ptāte ſua
ſup valentiam ⁊ fixa ſunt tentoꝛia. xv.

millia ſicut narrat analſaxar hiſtoriog-
phus ſaracenoꝝ ⁊ bellabāt cōtinue cō
tra ciuitatē quātū poterāt ⁊ illi de ciuita
te defendebāt ciuitatē cū magna leti-
cia ſicut eis p̄cepat Cid qd durauit p
nonē dies q2 xp̄iani p̄pabāt oia ſua a d
du cendū in caſtellam ſicut p̄cepat eis
glorioſus cid. Bucar vero rex vidēs q
Cid tāto tpe nō egrediebat ad eos co-
gitauit q nō erat auſus exire. Et ideo
volebat facere machinas ad capiendū
virib9 ciuitatē. Sed die duodecia om
nib9 p̄paratis ⁊ poſito ipſius corpe Cid i
equo ſuo ſicut mandauerat tali diſpo
ſitione q videbat viu9 hora media no-
ctis apta eſt vnica porta ciuitatis q ten
dit verſus caſtellā ⁊ ordinatis aciebus
cum omnib9 oneribus exeūtes ſecre-
tiſſime ⁊ in magno ſilētio ſic q videba
tur q nō eſſent ibi .xx. milites irruerūt
ſubito in ſaracenos qui inuenientes
eos inermes nec potētes p̄ cōfuſiōe
magna ordinare ſeipſos. q2 videbat rgl
bucar ⁊ illis .xxxvj. regib9 q veniebant
ex pte xp̄ianoꝝ ſup eos vltra ſexagita
millia militū q erāt albiores niue ⁊ āte
eos viderunt vnū militē ſup equū albū
ſedentē in manu ſiniſtra geſtantem ve
xillū albū ⁊ in manu dextra enſem qui
videbatur ſicut ignis. Videntes ergo
bucar ⁊ reges p̄dicti cedē maximā ſa-
racenoꝝ ſuoꝝ quā faciebāt iſti milites
timuerūt valde ⁊ dederūt terga fugien
tes vſq ad mare xp̄iani aūt inſequen-
tes eos occidendo ⁊ vulnerādo puene
rūt vſq ad mare ⁊ tāta preſſura vt ingre
derentur in nauib9 q ſcdm hiſtoriam
viginti illoꝝ regū fuerūt ibi mortui et
decē millia ſaracenoꝝ ſuffocati. Rex ve
ro bucar cum alijs qui euaſerant preſ
ſuram illā eleuatis velis nunq ampli
us ſunt reuerſi. xp̄iani aūt victoria ha
bita reuerſi ſunt ad tentoria ⁊ expolia
to campo vbi innumeras diuicias inue
nerūt receperūt eas quas portare po-
tuerant relictis ibi pluribus alijs ſine
numero. ⁊ ſic venerūt corpe ipſius Cid
in caſtellā cū magna leticia ⁊ honore ⁊
ſepelierūt ſicut ipſe p̄cepit in ſcō petro
de cardenā. Saraceni vero q erant i al
cudia vidētes q oēs xp̄iani receſſerant
a ciuitate ⁊ nihil dimiſerāt in eadē in
gredientes iterū populauerant eam.
Fuit aūt predictus virtuoſus Cid do-
minus p̄dicte ciuitatis quinq annis.
Rex aūt alfonſus ſextus ſupradictus
cū audiuit victoriam quā Cid campe
ator habuerat mortuus ⁊ quō duceba
tur in equo ſuo bameca. ac ſi eēt viuus
venit pſonaliter ad ſctm̄ petꝝ de carde
na ſceleriter de toleto ⁊ honorauit eū
in ſepultura ſua in qua etiā fuerūt in-
fantes arrogonie ⁊ nauarre cum ſuis
vxoribus q filie fuerūt ipſi9 Cid. Pre-
dictus vero rex alfonſus ſext9 bano re
gnauit .xliij. annis ⁊ ſeptē menſib9 ⁊ p-
ceptis ſacris feliciter migrauit ad dn̄m
anno dn̄i .M.cxxviij. Jacet ſepultus
in monaſterio ſancti facundi in eius
morte ex medio lapidū qui erant ante
altare ſancti yſidori in ciuitate legionis.
tribus dieb9 manauit aq qd fuit ſignū
lacrimarū regni ppter damna ſecuta
poſt eius mortē. Ipſe vero nō reliquit
filiū heredē. Veruntn̄ q2 ipſe dederat
filiā ſuā dn̄am oracam in vxorē comi
ti Raymundo toloſano qui erat de ge
nere gothoꝝ ⁊ in illa p̄dictus comes
habuit vnū filiū cū pficiſceret in irl'em
in paſſayo ſupradicto quē baptizauit
in iordane et id vocauit eū alfonſum
iorday. Ideo iſte poſt multa damna q
acciderāt in regno fuit eleuatus in re-
gē ⁊ poſt factus eſt impator.

Centeſimum duodecimū bellū
inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos acci
dit poſt mortem regis p̄dicti al
fonſi pauco elapſo tpe. Tunc eīn regi
arroganum alfonſo cum eſſet cum ex
ercitu ſuo in regno caſtelle facta cōcor

dia et pace inter eũ ⁊ regem alfonſum paruulũ dimittẽs ei quicquid i regno ſuo tenebat. Nũciatũ eſt qũo magna multitudo ſaracenoꝝ itrauerat regnũ ſuũ arrogonie qui nimis dolens receſſit ſtatim vt occurreret illis ⁊ inuẽit eos in quodam loco regni ſui qui dr̄ effergaz bellauit cum illis dicens. ſed qui nunq̄ fuerat victus ibi victus fuit a ſaracenis ⁊ mortuus. Alij dicũt q̄ nõ fuit mortuus ibidem ſed duxit poſt hẽ vitam peregrini per mundum incognitus. Et dicitur in cronicis q̄ hoc accidit ei q̄ꝛ expoliauit eccleſiã ſancti yſidori et plures alias eccleſias caſtelle poſt mortem regis alfonſi ſexti burano volens ipſe regnare.

C Enteſimũtredecimũ bellũ inẽ ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi M.cxlvj. Tũc cũ lodouicus rex francoꝝ audiuiſſet ciuitatẽ ediſſe captam fuiſſe a turcis zelo fidei ſuccenſus meſopotanee cõpatiens ab Eugenio papa.iij. apud berſeliacum cruce ſignatus eſt cũ pn̄cipibus pegrinatõꝝ ꝓponens tranſmarinam anno ſequenti. Milleſimocẽteſimoq̄drageſimoſeptimo. Sanctus bernard⁹ chorardo regi apud franchonburg conſtituto ⁊ pn̄cipibus fere cunctis ſignum crucis affixit ⁊ ſocij pegrinatõnis vltra modum multiplicantur naualis exercitus de anglia flandria ⁊ de lothoringia collecto.ij.idus aprilis de tremundo portu anglie cum ducentis nauib⁹ profectis.iiij.kal.iulij vlix bonã applicuit ⁊ illã poſt.iiij.menſiũ obſidionem capiunt hoſtes q̄ quorum numerus erat ducenta milium et quingẽtos deuincunt licet criſtiani.xiiij.milia vix eſſent. Chorardus rex cum innumera multitudine pegrinatione egreditur menſe mayo ⁊ vt ad expugnandũ yconium inconſulto diuertit deficientib⁹ victualibus fame afflictus rediit ⁊ pſequentibus eos turcis m ultos pdidit. Rex vero francorum ludouicus etiã aggreditur pegrinationem et euocat⁹ ab imperatore grecorum nauibus ei⁹ hieroſolimis euehitur. Anno milleſimocenteſimoq̄drageſimooctauo franci per deſerta aſie dolo ⁊ aſtucia grecorum qui calcem farine miſcuerũt crebro inſultus thurcorum patiẽtes fame cruciati ita vt quidam equorum ⁊ aſinoꝝ carnibus veſcerentur tandem multis fame pereuntibus cecliam veniunt et inde anthiochiam paleſtinã nauigio petierunt hay medius comes marianeñ.in cipro ⁊ alfonſus comes tholoſe et ſancti egidij apud ceſaream paleſtinam obierunt et adeo tunc male ſucceſſit regi francorum q̄ a grecoꝝ manibus captus imperatori grecorũ turſolium obſidenti ducitur preſentãdus. Quem rogerius rex cecilie expoliata grecia ⁊ vaſtata vſq̄ conſtantinopolim a captione liberauit.

C Enteſimũ.xiiij.bellũ inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit ãno domini Milleſimocenteſimoſeptuageſimo. Tunc ſupradictus rex alfonſus ſeptimus rex quartus caſtelle ⁊ nepos regis alfonſi qui lucratus eſt tholetum poſita tota hiſpania ſub ei⁹ dominio factus fuit imperator ⁊ coronatus in ciuitate legioneñ.et confirmat⁹ per papam vt de cetero vocaretur imperator hiſpaniarum. Poſtq̄ ergo regnũ arrogonie caſtelle et legionis pacifice tenuit ⁊ oẽs reges ſaracenorum hiſpanie ſibi obedirent tanq̄ vaſalli remanſerunt due ciuitates que nõ recognoſcebant eum dominum ſcꝫ boetia et almeria.et propter illas ſubiugandas congregauit exercitum magnum et venit primo ſuper boetiam ⁊ obſedit eam et aliqui non ſeruantes eidẽ fidelitatem receſſerunt quod cum cognouerunt ſaraceni omnium illarum par

tiū congregati ſunt ⁊ venerunt ibi ſtatim vt facerent imperatorē alfonſum ceſſare ab obſidione. Sed cū hec a ſaracenis agerentur apparuit ſanctus yſidorus in viſione predicto imperatori confortans eum et dicens. Craſtina die dabis bellum iſtis ſaracenis viriliť ⁊ ego veniam in adiutorium tuum ſuos ergo dum ſol emitteret radios ſup terram preparauit ſe imperator alfonſus cum ſua militia ad bellandū. Venerunt ergo animoſe ad locum belli irrueruntq; in ſaracenos ⁊ factum eſt durum bellum ac ex utraq; parte plurimi ceciderunt. Rex aūt ſancius fili⁹ imperatoris ſtrenuiſſime ſe habuit in illo bello et vidit imperator beatū yſidorum ambulantem in bello ex parte ſua et cognouit eum propter quod viribus reſumptis confortantes militares ſuos ſine dubio ſperantes victoriā obtinere. Cum ergo cognouerunt criſtiani beatum yſidorum bellare cū eis ⁊ pro eis confortati ſunt nimis. Sed ⁊ ſaraceni puſillanimes effecti non potentes ſuſtinere bellum terga ſunt dare coacti. criſtiani aūt videntes eos fugientes ſecuti ſunt eos et mortui ſunt omnes qui venerant in adiutoriū boetie. Videntes aūt ſaraceni qui erant intra villam q̄ non poterant reſiſtere imperatori alfonſo apertis ianuis ciuitatis receperunt eū omnia fortalicia ſibi ſubmittentes ⁊ propter miraculū quod in illo bello fecit beatus yſidor⁹ ſtatim imperator virtuoſus fecit edificari eccleſiam vnam in honorem ſancti yſidori ſub conuentu canonicorū regularium datis honorifice omnib⁹ neceſſarijs tam in crucibus q̄ȝ in calicibus veſtimentis et libris q̄ȝ etiā in poſſeſſionibus et hereditatibus ſicut neceſſarium eis erat.

c Enteſimūdecimūquintū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno domini Milleſimo cēteſimo ſeptuageſimo primo. Tunc predictus imperator capta boecia cōtentis ⁊ aīatis militib⁹ ſuis cum eodem exercitu venit ſuper almeriam. Eſt eī ciuitas in litore maris mediterranei ⁊ interminis granate. fixis ergo tentorijs ſuper eandem ciuitatem cum aliquibus diebus in obſidione permanſiſſet venerūt i e⁹ auxiliū. Comes raimūd⁹ barchinoneñ. ⁊ ianueñ. cū claſſe ſua p mare. qui fideliter adiuuantes imperatorē hita victoria cepit almeriā. omnem aūt p̄dā ciuitatis et terminorū eius dedit impator alfonſus ianuenſibus ⁊ inter ſpolia inuentū eſt vas lapidis precioſi vnius elmoralde quantitate vnius ſcutelle. ⁊ ianuenſes dixerunt impatori q̄ daret eis illud vas ⁊ q̄ oīa alia diſtribueret eis quib⁹ vellet. q2 ipi cū illo vaſe eēnt contenti. placuit aūt impatori ⁊ cōceſſit eis vas quod ⁊ ipi vſq; in hodiernū diē p magno iocali obſeruant ſicut audiui vocantes illud vas ſanctū grſale. Alia aūt ſpolia dedit raymūdo comiti marchioneñ. Capta ergo ciuitate et relicta in ſecuritate vt decebat reuerſ⁹ eſt in caſtellā ⁊ cū iret per viam infirmatus eſt ex laboribus bellorū ⁊ viarū ⁊ cū veniret ad locū qui dicitur delas ſeſnedas videns quandā arborem que dicit enſina magne q̄titatis ⁊ virentib⁹ folijs placuit ei deſcēdere ſub eadem arbore vbi p̄ceptis ſacramētis ⁊ facto teſtamēto feliciter migrauit ad dn̄m. Inter cetera laudat imperator predictus alfonſ⁹ de iuſticia. Vnde legit in ſua cronica q̄ cū quidā agricola de regno galicie conquereret eidem q̄ infans quidam in ſuo loco acceperat iniuſte bona ſua ſtatim miſit lr̄as ſuas illi infanti q̄ reſtitueret ei bona ſua. ſed ille parum curans de lr̄is eius. Iterum rediit predictus agricola ad imperatorem cum querela tunc predictus imperator ſecreti

ſime cum duobus aut trib⁹ comitib⁹ receſſit a ciuitate toleti ꝛ velociſſime iti nerauit quouſq; peruenit ad locū fctā ergo diligenti inquiſitōe ſecrete cū ꝑce toribus loci illius venit ad domū iſan tis ꝛ precepit ꝙ vocaretur diceretq; ei ꝙ erat ad portam imperator qui eum vocabat. Ille aūt nō modicū miratus de tam ſubito ꝛ inexcogitato aduentu voluit fugere ſed ſtatim captus eſt et interrogatus ab imperatore de illa in iuſticia ꝛ quare lr̄as ſuas non impleue rat obmutuit. Quare continuo man dauit ipm ſuſpendi in porta dom⁹ ſue ꝛ reuerſus eſt impator in ciuitatē tole ti. Iſte aūt impator reliquit duos fili os quorum primogenitus dicebatur ſanci⁹ alius ſc̄o fernandus. Primo de dit regnum caſtelle. Scd̄o aūt regnū legionis. Sepultus eſt aūt in eccleſia maiori ciuitatis tholetane regnauit ꝛ impauit. xl. annis ꝛ ſucceſſit ei i regno fili⁹ ſanci⁹ quint⁹ rex caſtelle q̄ tante vir tutis fuit ꝛ tam iuſtiſſime gubernabat ꝙ vocatus fuit a pplo rex ſancius deſi derat⁹ regnauit solū anno vno. qui feli citer finiuit ꝛ ſepultus eſt toleti apud impatorem patrem ſuum ꝛ ſucceſſit ei in regno filius eius alfonſus octauus vj. rex caſtelle. Qui incepit regnare cū eſſet paruulus ſcʒ etatis. iiij. annorum ꝛ orta eſt diuiſio magna inter milites caſtelle propter eoꝝ intereſſe q̄s ſcʒ eū haberet in poteſtate ſua tanq̄ tutor q̄ uſq; eſſet etatis. xv. annoꝝ ꝓpter quod plurima damna in regno euenerūt vſ q; ad ꝑfinitum temp⁹ receptis ꝑmijs tirānoꝝ iuſto dei iudicio vt latius con tinetur in generali hiſtoria hiſpanie. Incepit regnare iſte alfonſus octau⁹ Anno Milleſimocenteſimoſeptuage ſimoſexto.

C Enteſimum decimūſextū bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos acci dit Anno domini Milleſimocente ſimo. lxxxvij. Tunc quidā miles qui dicebatur fernandus roderici qui ali qua fortalicia predicti regis alfonſi oc taui tenebat vſq; ad tempus ꝑfinitū. xv. annorum cum tempus fuit imple tum tradidit omnia fortalicia regi et ipe ſtatim receſſit a regno et tranſiuit ad ſaracenos accepta ergo multitudi ne ſaracenorum diſpoſuit venire ſuper ciuitatem roderici que tunc edificaba tur a rege fernando legionis fratre re gis alfonſi predicti. Erat em̄ locus ad huc ſine muris ꝛ ideo leuiter expecta bat eum expoliare. Apparuit ergo in viſione beatus yſidorus ſacriſte eccle ſie ſue vigilanti in ſacrario ꝛ oſtendit ei aduentum fernandi roderici cuʒ mul titudine arabum ꝛ precepit ei ꝙ iret ve lociter et nūciaret regi legionis fernā do. Venit ergo ꝛ nunciauit predicto regi hec omnia. Rex aūt gratias agēs deo congregauit exercitū ſuum ꝛ venit velocius quo potuit ad ſuccurrenduʒ xp̄ianis ciuitatis roderici que iam ob ſeſſa erat a ſaracenis et cum non habē rent muros acceperunt tam viri q̄ fe mine currus et quadrigas ꝛ vaſa ma gna vinaria archas lectos ligna ac oīa alia que habere potuerunt et poſue runt circūquaq; loco muri quouſq; ve niret rex fernandus. Venit ergo ad lo cum predictus rex fernandus qui nū q̄ fuerat victus et confidens in dn̄o ex diuina reuelatione beati yſidori irru it viriliter in ſaracenos bellauitq; cum eis ꝛ deuicit eos et tanta fuit multitu do mortuorum ſaracenorum ꝙ non erat qui eoſ dinumerare poſſet. aliqui autem euaſerunt per fugam. Alij ve ro iugo captiuitatis ſunt traditi. Et tunc murata fuit ciuitas Roderici et reuerſus eſt rex Fernandus cum leti cia et honore. Poſt mortem hui⁹ regis fernādi legiōis ſucceſſit ei i regno eodē

filius eius alfonſus q̄ in ſenectute ſua habuit bellū magnū cū albe huc q̄ erat dn̄s vuandalie ⁊ deuicit eū: ⁊ tūc lucratus eſt meridaʒ montages badayos et caſſeres atq; alcantecam: ⁊ populauit plurima alia loca ꝓpter que regnū ſuum erat dilatatum.

c Enteſimūdecimūſeptimū bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Milleſimocēteſimooctuageſimo nono. Tūc erat in affrica miramamolim ſaracenus quidam noīe iuſtet malcemdo. Hic eleuatus in ſupbiam tranſiuit mare cū poteſtate magna ⁊ venit yſpolim ⁊ ibi mouit exercitū ſuū per campaniaʒ corduben tranſiuitq; portū que dr̄ delmiradel: qđ cum rex alfonſus octauus cognouit cū iam tranſierant .xv. anni etatis ſue ⁊ pacifice poſſideret regnū ſuū ſic ꝙ reges arrogonie ⁊ nauarre erant eius vaſalli. Congregauit ex improuiſo maiorem exercitū q̄ potuit ⁊ venit in locum de alarthos nec voluit expectare reges arroganum ⁊ nauarre nec multos alios qui veniebant in adiutorium eius. Sʒ ipſe cum paucis q̄s ad manū potuit habere de locis circūuicinis ⁊ cum didaco dn̄o viſcaye nec erāt ibi nobiles regni dixerat eñ ꝙ ita boni erant milites ſtremature ſic nobile qui lingua noſtra dicunt fids dalgue. Et ideo illi ꝓpter hoc vituperiū nō venerunt ad bellum. Cū ergo p̄dict⁹ rex alfonſus octauus eſſet in loco de alarchos fortaliciū p̄parando: ecce ſuperuenit miramamolim cū poteſtate magna ſaracenoꝝ quoꝝ non erat numer⁹ ⁊ cum rex alfonſus eſſet magni cordis irruit in ſaracenos ⁊ cōmiſſum eſt durum bellum. Et noluit deus ꝙ xp̄iani exirent ex illo bello cum honore cum non eſſent vnius animi nec tradiderāt domino ſuo auxilium ſicut debuiſſent victi: ergo fuerūt ibi xp̄iani ⁊ multi corum mortui: ⁊ rex alfonſus fuit in bello vulneratus ⁊ extractus a ſuis violēter quia ip̄e voluit ibi mori: et cognouit rex alfonſus ꝙ hec ei acciderāt ꝓpt errorem que ip̄e fecerat contra deuʒ ſicut ei reuelatum fuerat per angelum ⁊ ꝓpoſuit in corde ſuo decetero ſeruire deo: intellexerat enim ꝙ poteſtas dei caſtigauit euʒ crude ꝙ ſibi multū profuit: quia ſeruiens deo nunquid aliqđ poſtmodū cepit ꝙ non glorioſe finiret vt patet in cronicis hiſpanie latiſſime.

c Enteſimūdecimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Milleſimocenteſimo .lxxxvij. tēpore friderici imperatoris ⁊ vrbani pape .iij. Poſt eñ iheroſolomitanum per xp̄ianos valde fuerat dilatatum poſt multa bella ⁊ glorioſas victorias de ſaracenis in quib⁹ ſemper pauci de pluribus triūphabāt ſicut breui cathalogo regū terre ſancte poſtq̄ habita fuit a xp̄ianis p̄t annotari quia godefridus de bullon. Primus qui ibi principatum tenuit anno vno cum paucis p̄ncipem militie ſoldani egiptioꝝ cum infidelium innūera multitudine in p̄lio ſuperauit. Rex baldouin⁹ q̄ ei ſucceſſit p̄m⁹ latinoꝝ i ihrl'm h cū tricent .lxx. militib⁹ ⁊ trecent peditib⁹ p̄ncipe militie caliphe egypti q̄ ſecū .xj. milia eqtū et .xxx. milia peditū adduxerat ſuperauit p̄ubidictum principem cum quinq; milib⁹ ſaracenis interfecit alij autem per fugam euaſerunt. Et iterum cum quingentis equitibus et duobus millibus peditum preſidem aſtolicarum venietem cum innumera multitudine deuicit ceſis ex eis .iiij. millibus alijs in fugam conuerſis regnauit annis .xviij. Et ſucceſſit ei alius baldouin⁹ de burgo qui in primo regni ſui anno cuʒ ſeptingentis equitibus cū gario p̄ncipe turcoꝝ potentiſſimo q̄ ſecū innūerā mul

titudinē turcoꝝ habebat bellauit ꝛ de
uicit eum.iiij.milibus ſaracenis inter
fectis alijs vinculis mancipatis cū re
liquis vero ſaracenꝰ ille vix euaſit. Ali
ud aūt bellū habuit cū rege damaſce
noꝝ cuiꝰ exercitꝰ erat.xv.militū eqtuꝫ.
Ipſe vero baldouinꝰ hēbat mille.c. equi
tum ꝛ duo milia peditū hūc etiam de
uicit duobus milibus ſaracenis mor
tuis plurimis captiuatis. Alij aūt cuꝫ
principe ſuo terga dederūt de xp̄ianis
aūt ceciderūt.xxiiij. Regē etiā aſcolo
nitaꝝ qui cū multitudine egiptioꝝ ve
nerat in bello cū ſuis paucis ꝓſtrauit
Item doloquinū damaſcenoꝝ regem
qui venerat cum exercitu magno i bel
lo. Quarto contriuit duobꝰ milibꝰ ex
hoſtibꝰ interemptis de xp̄ianis vero ce
ciderūt equites.xxiiij.pedites aūt.lxxx
Hic baldouinꝰ regnauit.xiij. annis et
ſucceſſit ei in regno gener eius fulco
comes hic cū paucis militibus ſuis ꝯ
innumerā turcoꝝ multitudinē que de
perſide ebulerat triūphauit tribꝰ mili
bus interemptis ꝛ multis alijs i capti
uitate detentis regnauit.xi.annis. Suc
ceſſit ei in regno baldouinꝰ primogēi
tus eius filius q̄ nono regni ſui anno
quoſdā nobiles turcoꝝ ſatrapas cum
vniuerſo exercitu ſuo circa ꝑtes gero
concianas in prelio ſupauit interfectꝭ
ex eis quinqꝫ milibus reliqs cuꝫ igno
minia ꝛ cōfuſione fugientibꝰ. In.xv.
etiā regni ſui anno cū pncipe damaſci
noradino congrediens fugiente nora
dino cum parte exercitus ſui reliquis
interemptis rex victor campū obtinu
it regnauit.xxiiij.annis ſine liberis et
ſucceſſit ei in regno frater eius Alma
ricus. Hic primo regni ſui anno ꝑribꝰ
egipti cum dargan pncipe militie egi
ptioꝝ congreditur ꝛ facta magna ſtra
ge hoſtium cū paucis diuinitus victo
riam obtinuit. In ſecūdo aūt ꝑlio hn̄s
ſecum.ccclxx.milites pugnauit cū pn
cipe ſoldani damaſci qui ſecum duce
bant.xij.milia turcoꝝ. Arabū aūt.xi.
milia ꝛ interfecit ex hoſtibus mille q̄n
gentos de xp̄ianis vero centū ceciderūt
regnauit ānis.xij.ꝛ ſucceſſit ei i regno
baldouinꝰ filiꝰ eiꝰ hic diuino iudicio le
pra ꝑcuſſus regnum nihilominus re
xit qui anno.iij.ſui regni cuꝫ.ccclxxv.
equitibꝰ circa ꝑtes aſcalone occurrēs
ſaladino qui cū.xxvj.milibꝰ eqtū veni
ebat ſupauit ipſo ſaladino cū ꝑte exer
citus fugiente alijs trucidatis alijs vi
culis mancipatis. De xp̄ianis aūt.iiij
aut quinqꝫ dn̄i dicuntur cecidiſſe. In
alio aūt prelio circa tyberiadē cū ſepti
gentis equitibus occurrens ſaladino
qui.xx.milia equitū ſecū habere dice
batur ipſm ſupauit mille hoſtibus intē
emptis de xp̄ianis vero pauciſſimi ce
ciderūt. Cū aūt p̄dictus rex ꝓpter eius
egritudinem vxorem ducere voluiſſet
duas ſorores quas habebat ſibillā pri
mogenitā ꝛ yſabelem iuniorē duobus
viris nobilibus genere vxores dedit ſi
billā vxorem bernardo de longa ſpar
ta marchioni montis ferrati. yzabelē
vero tradidit dn̄o eufrido de throno.
mortuo aūt dicto bernardo ꝛ relicto q̄
dam paruulo filio cui nomen baldoui
nus rex p̄dictā vxorē ſuā tradidit cui
dā adoleſcenti de pictauēſi comitatu
guidoni fideliſſimo cui etiā eo ꝙ infir
mitate nimiū grauabatur totius regni
adminiſtratōnē cōmiſit. Sꝫ regis indi
gnationē incurrens ꝓcurationem et
adminiſtrationem amiſit. Et tunc rex
conuocatis regni maioribus nepoteꝫ
ſuum paruulum baldouinum regem
inungi fecit et tam ipſm ꝙ̄ regeꝫ negō
cia prouidentie tutele comitis tripoli
tani cōmiſit. Non multo aūt tempore
poſt baldouino rege leproſo viam vni
uerſe carnis ingreſſo minore etiaꝫ bal
douino defuncto prefatus guido pro
curante vxore ſua ſibilla ad quā regnū

iure hereditario pertinebat ſublimat⁹ eſt in regem non requiſito aſſenſu comitis tripolitani qui totius regni tūc procurator erat. Unde valde indignatus preſertim cū ipſe ad regnum aſpiraret abſq regis conſenſu cū quo rācorē ꝛ inimicitias extruxerat cū saladino treugas fecit ꝛ vt maiorē in regno ꝛ ꝯ ipm regē defenſionē hrēt ꝛ nocendi manet cū dña tyberiadis ꝛ toti⁹ galilee mrimoniū ꝯxit. Vn̄ factū eſt in regno ꝑiculū ꝛ ꝑniciosa diſcordia quibuſdā comiti fauentibus alijs regib⁹ adherētibus quā diuiſionem cum saladinus cognouit cogitans ꝙ immenſo foramine diſcordie facile pateret inſidiantib⁹ ingreſſus ex omnibus ſibi ſubiectis regionibus multitudinem pugnatorū congregauit ex egipto arabia ꝛ meſopotania tam equites ꝙ̄ pedites cōtra criſtianos conuocando. Dicitur autē .l. milia equitū exceptis peditibus in comitatu ſuo ſecum traxiſſe ꝛ permiſit ante faciem ſuam decem milia electorum militum qui per terram comitis tripolitani qui tunc treugas cū saracenis habebat per partes ſcꝫ tyberiadis et nazareth vſq ad ſuburbia accon trāſierunt vt more ſuo criſtianos prouocarent ſi forte incaute ꝛ inordinate ꝓſeq̄ntibus poſſent ꝑimere vel captiuos retinere nec effectu caruit aſtuta impiorum imaginatio quia magiſter milicie templi cum fratribus ſuis pluſꝙ̄ .lxx. incaute egredientes cū magiſtro hoſpitalis qui ꝺ caſtello ſuo beluet reuertebatur cum decē fratribus incluſi ſunt ab eis iuxta caſale roberti. licet aūt non niſi centumuiginti milites in comitatu ſuo haberet .x. milibus saracenorum mirabiliter reſiſtentes multis ex eis interfectis ipſe tandē fere oēs interfecti ſunt vel retenti. magiſtro āt templi cum paucis fuga elapſis. magiſtro vero hoſpitalis trucidato ꝓmo die may cruentam de criſtianis reportarunt victoriam. Ex quo facto aioſiores saraceni effecti menſio iulij ſequēti omnibus viris ſuis in vno congregatis regni criſtianorum. ex parte damaſci ciuitatem ſcilicet tyberiadeꝫ obſederunt. Iam enim comes tripolitanus cuius erat ciuitas a saracenis captus treugis receſſerat eo ꝙ imponeret ſibi ꝙ contra regem ꝛ regnū mala plurima machinans saracenis confederatus fuiſſet. Munitat igitur predictam ciuitatem contra saracenos vxore ſua in preſidio relicta. Dominus aūt guido rex hieroſolimitanus ꝛ Raymundus comes tripolitanus cum omnibus fere totius regni nobilibus cum equitibus ꝛ peditibus quotquot habere potuerunt diuino auxilio dei deſtituti saladino ꝛ ſuos occurrentes tentoria ſua circa fontem tephoritanū locauerūt de multitudie: ſiquidē ſua pluſꝙ̄ de diuino auxilio confitentes. A ꝑmo em̄ introitu latinorum ꝛ terraꝫ ſanctam criſtiani tot milites in vno prelio congregare nequiuerunt. Erant enim mille ducenti milites loricati pedites aūt cū armis ꝛ arcubus ꝛ baliſtis circiter .xx. milia infauſti expeditōne inter fuiſſe dicuntur. die aūt ſequenti cum de criſtianorum exercitu verſus obſeſſam ciuitatem leuiter progrederetur copioſa equitum multitudo exercit⁹ saladini a dextris ꝛ a ſiniſtris chriſtianos proterue nimis infeſtans sagittis et ſpiculis tam equos ꝙ̄ equites ſine intermiſſione vulnerans in loco arido ꝛ inaquoſo exercitū criſtianoꝝ caſtra locare ꝛ tentoria figere coegit ꝙ prudēter attendens saladin⁹ ſeq̄nti die priuſꝙ̄ ad aq̄s exercit⁹ criſtian⁹ ꝑuenire potuiſſet iuxta thronū et hin ordinat⁹ ſecūdū militarē diſciplinā aciebus xp̄ianoꝝ tam equitib⁹ ꝙ̄ equis ſitientibus Saladin⁹ dimicatur⁹ hoſtiliter occur-

rit. Erant aūt dies feruētes valde. mē-
ſe ſ. iulio. iiij. nonas eiuſdē i feſto trāſ-
lationis ſcti martini anno incarnatōis
dñi ſupradicto .ſ. milleſimocenteſimo
octuageſimoſeptimo tradidit dñs po
pulū xpianoꝝ infinitis pctis eoꝝ exi
gentibꝰ i mātbꝰ impioꝝ adeo ꝙ xpiani
ſubito terga dātes ab inimicis fere oēs
a maxio vſqꝫ ad minimū trucidari ſūt
vel in captiuitate detēti in tantā ei for
midinē ⁊ puſillanimitatē hūiliauit eos
dñs ꝙ vnꝰ ex hoſtibꝰ verſauice centum
pſequebať ex xpianis. ⁊ quidaꝫ arma
ſua turpiter pīcientes in manibꝰ ini
micoꝝ ſe gratis tradebant facta auteꝫ
magna ſtrage ceſoꝝ. Guido etiaꝫ rex
hieruſalem ⁊ magiſter militie templi
cū multis alijs tam maioribꝰ ꝙ̄ mino
ribus ordinis in captiuitate detentis
abierunt abſqꝫ fortitudine ante facieꝫ
ſubſeqntis vt aūt certis indicijs ⁊ eui-
dentibꝰ ſignis deū viſibiliter offenſum
agnoſcerent ⁊ diuine ptectionis clipe
um ab ipſis receſſiſſe nō dubitarent li-
gnū ſalutifere crucis qđ die illo tene-
broſo ſecū in prelio detulerūt lamēta-
bili infortunio amiſerūt et poſt pau-
cos dies ſaladinꝰ ille inimicus chriſti
non ſolū ciuitates plures ac alia loca
regni ſed ⁊ ciuitatem ſanctam hieruſa
lem occupauit cuiꝰ excidij tota cauſa
fuit. q⁊ vt dictū ē tota terra erat facino-
ribꝰ plena ⁊ rarꝰ erat in monaſterio et
rarior in ſeculo quem non morbꝰ vel
luxurie vel auaritie infeciſſet. dedit eti
am opam proditor comes tripolitanꝰ
Cum ſupradictus vrbanꝰ papa terciꝰ
audiuit captā eſſe hieruſalem ab ini-
micis chriſti pre dolore poſt modicuꝫ
obijt.

C Enteſimūdecimūnonū belluꝫ
inter ſaracenos ⁊ xpianos acci
dit anno dñi Milleſimocente
ſimooctuageſimonono. Tempore cle
mentis pape tercij tūc creſcente rumo
re lamentabili de terra ſancta pleriqꝫ
aſſumpte crucis ſigno hieroſolimam
ire poſuerūt videlicet philippꝰ rex frā
coꝝ ⁊ heinricꝰ rex angloꝝ ⁊ fridericus
octuageſimuſoctauꝰ imperator ⁊ guil
lerinus rex cecilie qui iter maris liberꝫ
fecit et a piratis et turcis per margari
tū claſſis ſue ducem fit ergo ingens cō
motio partiū diuerſaꝝ gentiū per ma
re et per terras partes petentiū tranſ-
marinas rauenateñ. et piſaneñ. archiep̄
ſules cū magno de italia agmine tirū
appulſi ſunt. Fridericus imperator fi
nes imperij aggredit cū multitudie i-
finita. de friſia vo ⁊ dacia naues. l. de
flandrijs quoqꝫ trigintaſeptē de fran
tia etiam et campania ꝙ̄ plures illu-
ſtres militie titulis glorioſi etas nulla
meminit nec refert hiſtoria tantaꝫ mo
tionem populoruꝫ. Philippus et Ri
chardus francie et anglie reges apud
meſanam vix appulſi non valentes p
gredi ibidem yemarunt ad quos ab-
bas Joachim veniens vocatus ab eis
de calabria ſciſſitatis de futuris reſpō
dit ꝙ mare quidē tranſirēt ſed parum
pficerēt ne dū adeſſe tpa quibꝰ recupā
da foret hieruſalem ꝙ et ita contingit
Nam ſolū achon ciuitateꝫ decurſu fe
re biennio qñ ceperat obſideri fuit ca
pta per reges predictos vbi philippuſ
rex francie fuit infirmus ⁊ iđo appara
tu ſuo duci burgundie cōmiſſo redijt
a partibꝰ trāſmarinis. Imperator vo
ad quoſdā locoꝝ auguſti aduenīēs re
perit multitudinē thurcoꝝ cū quibus
bellās triūphauit poſtꝙ̄ fluuiū qndaꝫ
tranſiturus mergiť ⁊ vix extractuſ pau
lo poſt moritur. fuit quidē vir magna
nimus qui poſt karolum magnū i ge
ſtoꝝ magnificētia parem non habuit
cuiꝰ exercitꝰ antiochiā venit vbi dū fixa
corpa reficiunt ⁊ epulis intendunt tot
obiuūt vt de tāto exercitu pauca milia
remanerent. Richardus anglie rex pꝰ

multa naufragia rediens p bauſtriam trāſire ſecrete deliberās a duce captus traditꝰ imperatori a quo p annū detentꝰ exactione maxima reddit ſuo regno.

c Enteſimūuiceſimū.bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi.M.ccxvij.tpe honorij pape tercij. ¶Tunc congregatur exercitus achon cū regibꝰ hierl'm cypri hōgarie ⁊ ducibꝰ bauſtric bauarie frāciſcꝫ ꝗpluribꝰ ⁊ germanis redeūtibus vero hongaris aliq egiptū applicantes damyatā capiūt percūtꝫ tam ferro ꝗ̄ fame octuaginta milia ſaracenoꝝ deniꝫ captis cardinali tēplariis ⁊ hoſpitalarꝫ totoꝫ exercitu excepto rege qui a cardinali diſcordās receſſerat. damyataꝫ p annū a xpianis fuerat poſſeſſa p eoꝝ redemptōe fuit reddita pagāis hoc tpe ab eodē papa btūs pr̄ nr̄ franciſcus regulam confirmauit.

c Enteſimūuiceſimūprimū bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi Milleſimoducenteſimoxxxij. ¶Tunc predictus rex Alfonſus.viij.nepos impatoris cū regnaſſet quinꝫ annis videns damna que ſaraceni continuo inferebant xpianis nec tradens obliuioni quādo fuerat victus ab illo miramamolim affricano ſupradicto conſilio habito cū magnatibꝰ regni ſui diffinitū fuit ꝙ melius erat ꝙ ponerent ſe in fortuna belli ꝗ̄ ſufferre continuo tāta dāna ſaracenoꝝ ⁊ factū eſt ꝙ infans fernādꝰ regis predicti filius miſit ad papam pro cruciata vt ſuccurſum haberet pater eius ꝯ ſaracenos qui loca eius ceperāt et inſuper minas dederāt ſcꝫ veniendi ad deſtruendū regnum.papa aūt vidēs ꝙ erat iuſta peticio conceſſit ⁊ mandauit ꝙ predicaret per omnia regna criſtianoꝝ p annum ante terminum prefiniti belli affirmati tam per ſaracenos ꝗ̄ per xpianos ⁊. interim ꝙ crux predicabat p̄dcō habito conſilio congregauit rex alfonſus exercitū ſuū ⁊ iuit vt ꝑcurreret terrā ſaracenoꝝ ⁊ cepit tūc alcalā ⁊ ſixurā ram ⁊ grandim ⁊ cubas ⁊ reuerſus eſt in terrā ſuā ꝓpter tēpeſtatē yemiſ. Et tūc in menſe februarij cū eſſet in maiori loco mortuꝰ eſt filiꝰ eiꝰ infans fernandus de quovalde doluit q̄r vnicus ei erat.licet filias haberet ⁊ ſepultus ē in monaſterio monialiū ciuitatis burgeñ. qđ dr̄ laſhuelgas. Illud eñ monaſterium cum quodā ſolemni hoſptali ꝓpe eū edificauerat predictus rex alfonſus.viij. ⁊ mirabiliter dotauit oībus neceſſariis. Cum ergo tpūs veris veniret quo ſolent reges ad bella ꝓcedere congregatis exercitibus ſuis vēit ad ciuitatem toleti vbi inuenit multas gentes cruce ſignatas diuerſarꝫ nationū ⁊ linguarꝫ ⁊ tunc etiā acceſſit ibidēꝫ rex petrus arrogonie cum toto exercitu poteſtatis ſue ac alie multe gentes regni francoꝝ venerūt etiā ibi omnes prelati magnates milites ſcutiferi et ciues regnoꝝ ſuoꝝ gentes etiā ex italia roma lombardia almania ⁊ portugalia ⁊ precepit rex alfonſus ꝙ cōputarētur omnes gentes que venerunt extra regnū ſuū et inuenti ſunt.x.milia equitum et.c.milia peditum ⁊ locutus eſt virtuoſus rex alfonſus cū omnibꝰ capitaneis ⁊ ꝑncipibus oīm exercituū ⁊ dedit eis omnia neceſſaria qui nimis contenti de eo promiſerunt ſibi ꝙ vel vincerēt bellū vel morerentur cum eo. Dato ergo ſolido illis quibus dandūꝫ erat datis etiā plurimis armis non habentibus ⁊ beſtijs plurimis ad portandū neceſſaria inuentus eſt numerꝰ beſtiarum.lxx.milium. Egreſſus ē ergo alfonſus rex cū exercitibus ſuis a tholetho die lune.xij.mēſis iunij ⁊ appropinquātes ad terram ſaracenoꝝ ceperunt ſtatim malagon ⁊ calatbranā veterem. Et tunc appropinquauit ibidem

rex ſancius nauarre cuȝ toto exercitu
p tantis ſue ⁊ inde ꝓcedētes venerūt
ad locuȝ qui dr̄ gnadabira qui eſt ſub
monte delmuladar ⁊ inde acceſſerunt
ad locū q̄ dr̄ laloſa ex quo loco viderēt
tentoriū ipſiꝰ miramamolim qđ erat
totū coloris rubei ſaraceni āt ceperūt
totū illū tranſitū. ⁊ ideo chriſtiani trā-
ſire non poterant ad miramamolim
ſine maximo periculo ꝑpter aſperita-
tem ⁊ artitudinem vie. Cum ergo pre
dicti reges eſſent in conſilio quid ſup
hoc agere deberent ecce apparuit eis
angelus dn̄i ſub forma paſtoris qui di
xit regi alfonſo ꝙ ipe oſtenderet eis vi
am per quam ſecure poſſent trāſire. ⁊
inſup paſcua virentia ⁊ fontes delecta
biliſſimos ad bibendū: ⁊ ſic factū eſt.
Venerunt ergo p viam quā eis oſten
dit ⁊ inuenerunt in altitudine illa quā
aſcenderunt planicieȝ magnā ⁊ oīa
que dixerat eis angelus dn̄i. Illū aūt
amplius videre non potuerūt ex quo
cognouerūt illū fuiſſe angelū domini
⁊ cum cognouerunt ſaraceni ꝙ chriſti
ani tranſirent ad predictum locuȝ do
luerunt valde. Fixis ergo ibi tentoriiſ
ſuis in loco vnde poterant videre ſara
cenos ⁊ econtra manſerūt ibi tribꝰ di-
ebus vt requieſcerent modicū a labo-
ribus ſuis. In predictis āt tribus die-
bus ſemp tenuerunt ſaraceni ſuas aci
es ordinatas. Die autē dn̄ica hora me
die noctis que erat. xvi. dies iulij. audi
ta eſt vox quedam de celo ab omnibꝰ
exiſtentibus in exercitu xp̄ianoꝝ di-
cens. Surgite filii dei armamini ⁊ ite
ad belluȝ qua voce ab oībus audita
confortati ſunt nimis perceptis ḡ ſalu
taribus ſacramentis cum venit lux di
ei exiuit exercitus dn̄i armatus ⁊ ordi
natus. Saraceni ſimiliter ordinauerūt
acies ſuas. Erat aūt exercitus eorum
octuaginta milia equitum. peditū vo
non erat numerus quia non remanſit
aliquod regnum ſaracenorum de quo
non fuerunt ibi ſaraceni inter q̄s erāt
multi reges ⁊ principes ⁊ vbi erat ten
torium predictum rubeū illius mira-
mamolim fecit fieri circulū magnum
quaſi currale conſtructū vndiqȝ ex ho
minibus armatis circūligatis cathe-
nis ad crura ne aliquo mō fugere poſ
ſent quoꝝ numerus erat vltra centum
milia ſaracenoꝝ nigroꝝ qui oēs ha-
bebant adergas enſes ⁊ lanceas ⁊ itra
circulum illū erant multi reges et alij
magni dn̄i quaſi triginta milia ad ſer-
uandum miramamolim. Intra erant
etiam ſagittarij inumeri et multitudo
archaꝝ que plene erant ſagittis. extra
circulū vo predictū erant tot acies ter
ribiles ordinate ꝙ pauor erat ad vidē
dum ⁊ tanta videbat̄ mltitudo ꝙ nul
lus poterat numeꝝ exiſtimare. In me
dio vo tocius multitudinis erat pre-
dictus miramamolim armatus ⁊ idu
tus deſup quadaȝ nigra almoſia ⁊ ſu-
per illam alia inconſutilis tenens en-
ſem ad collum ⁊ libeꝝ alcorani ante ſe
Cū ergo reges criſtiani inceperūt mo-
uere ſe ꝯtra inimicos xp̄i ſubito appa
ruit eis crux pulcerrima in celo mul-
torum ⁊ mirabiliū coloꝝ quam oēs
chriſtiani viderūt vt narrat in cronica
ſua rodericus archiep̄us ꝓpter qđ ſig
num oēs xp̄iani fuerūt nimiū ꝯforta-
ti ⁊ irruerunt viriliter ⁊ ordinatiſſime
in ſaracenos ⁊ factum eſt ꝓlium mag
num. Die eadeȝ dn̄ica que fuit. xvi. di
es iunij ⁊ poſt plurimā cedem ſarace-
norum ꝯfractū eſt currale ex multipli
ci parte ⁊ victi ſunt ſaraceni mirama-
molim vo cū paucl euaſit. Secuti ſūt
āt xp̄iani tota die ⁊ tota nocte ſarace-
nos fugentes occidētes ⁊ vulnerātes
eoſ ⁊ reuerſi ſunt in locū belli qui dici
tur vulgariter laſſanas. de tholoſa in-
uenti ſunt mortui ſaraceni. cc. milia. d
xp̄ianis vo ſolū. cc. ⁊. xxv. ꝑſone. ⁊ ſic.

terūt ibi reges chriſtiani cum toto exercitu ſuo octo diebus expoliantes cāpum ⁊ tantam multitudinē auri ⁊ argenti ibi inuenerūt ꝙ vix poterāt ſufficere ad colligendū. vt videret rex Alfonſus In illis āt duobus dieb⁹ nihil aliud combuſtū eſt ꝓ cibarijs preparandis in toto exercitu niſi ſolū haſte lancearū ⁊ ſagittarꝫ ſaracenorꝫ ꝗ nec terciam partē ꝯburere potuerūt ⁊ dedit rex alfonſus regi arrogonū tentoriū illius miramamolim ⁊ p̄cepit dono didaco dño viſcaye ꝙ diuideret campū qui in hunc modū diuiſit dicens. Dñe omēs diuitias q̄s nos ⁊ vos milites veſtri habere debemus hui⁹ belli miramamolim eo mō quo ſunt intra currale oēs ſunt reges arrogonū ⁊ reges nauarre. Vobis āt dñe honorem belli do quia vos habere debetis. Alij vō gētes gaudeant de his que habuerūt qđ verbuꝫ placuit oibus regibus ⁊ ꝓceſſerunt inde cum leticia magna ⁊ ceperūt caſtꝝ debilkes ⁊ ferrarbonos ⁊ caſtꝝ qđ dicitur laſnanas de tholoſa. Et inde venerunt baecios ⁊ neminē intus inuenerunt. Progredientes vō vltra irruerunt in ciuitateꝫ vbetenſa que plena erat ſaracenis fugientibus vltra .xl. milia ⁊ obſederunt ciuitatem ⁊ breui ſpacio capta eſt ciuitas ſic ꝙ null⁹ ſaracenus euaſit quin fuerat mortuus vł captiuus vbi etiā plurimas diuitias inuenerunt ⁊ deſtruxerūt ciuitateꝫ vſqꝫ ad fundamentuꝫ. Quo facto reges arrogonum et nauarre ꝓpter infirmitates varias exercitus inualeſcētes felici expeditione in regꝫ ſua ſunt reuerſi. Rex vō alfonſus cum magna leticia ⁊ honore reuerſus eſt tholetū vbi magnifice remunerauit milites ſuos ⁊ extraneos. Hic magnificus ⁊ v̄tuoſus rex Alfonſus octauus poſt plurima bella et glo̾ſas victorias. cum iret vt ſe videret cum regi alfonſo legionis infirmatus eſt in quodam loco ꝓpe areuelum qui dicitur garſimin⁹ vbi ꝑceptis ſacramētis ⁊ facto teſtamento feliciter migrauit ad dñm anno .liij. regni ſui ⁊ ſucceſſit ei in regno filius eius henricus primus .vij. rex caſtelle. Jacet āt ſepult⁹ in ſupradicto monaſterio monialium burgeñ. qđ ipe cōſtruxerat. Regnauit autem rex henricus predictus .xiij. annis qui ambulans ludendo cum pueris ſuis in ciuitate Paleñ. caſu ꝑcuſſa quadam tegula cecidit ⁊ ꝑcuſſit regeꝫ in capite de quo mortu⁹ eſt ⁊ ſepultus eſt in p̄dicto monaſterio burgeñ. apō fratrem ſuū infantē fernandū ⁊ ſucceſſit ei in regno rex fernandus fili⁹ regis alfonſi legionis ⁊ dñe beringarie filie ſupradicti regis alfonſi nepoſ imꝑatoris quia p̄dict⁹ rex henric⁹ ñ reliquit proles ⁊ in hoc rege fernando mortuo patri ſuo regi legionis ꝯiuncta ſunt regna caſtelle ⁊ legiōis ꝓ ſemꝑ.

Centeſimū .xxij. bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno domini milleſimo ducenteſimo .xxx. tempore gregorij pape .ix. Tūc iacobus rex arragonū cōgregata claſſe ſua ꝑ mare venit ſuꝑ maioricā ⁊ deuictis ſaracenis cepit ciuitatem ⁊ totum illud regnum.

Centeſimū .xxiij. belluꝫ inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dñi milleſimo ducēteſimo .xxxviij. Tūc iacobus rex arrogonū congregato exercitu ſuo venit ſuꝑ valentiam ⁊ obſedit ⁊ cepit eam plurib⁹ bellis ſaracenorꝫ deuictis.

Centeſimū .xxiiij. bellum inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū dñi milleſimū ducenteſimūquadrageſimūſcd̄m. tp̄e celeſtini pape quarti tunc tartari cum magno exercitu hungariam ⁊ poloniam vtrāqꝫ armeniam ruciam ⁊ alapiā vaſtant et vſqꝫ ad fines germanie ꝑuenerunt.

Cum autē timerent reſponſū habuerunt ⁊ dictum eſt eis. Ite ſecuri quia ſpiritus diſſidij ⁊ incredulitatis et diſcordie precedent vos ſicq; factum eſt. Ante em̄ introitum eoꝝ rex p̄ncipes clerus ⁊ populus diſſidebāt. ⁊ ideo in introitu eoꝝ parare ſe nolebāt. et cum tartari ſe defenderēt ꝑ regnū hungari timore confuſi fugerūt ⁊ multa milia hungaroꝝ ſunt occiſi.

Centeſimū.xxv.bellū.inter ſaracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i milleſimo ducēteſimo quadrageſimo nono tp̄e Innocentij q̄rti. Tunc rex francorum Ludouicus qui poſtmodum fuit ſanctus ⁊ canoniſatus zelo fidei ſuccenſus tribus fratribus ſuis cruce ſignat⁹ et congregata magna claſſe nauigāſ per mare applicuit portum cipri vbi hiemauit. In ſequenti autem vere veniens damiatan littora nili plena ſaracenis inuenit defendentibus ſibi terram ꝗ bellans cū eis viriliter cum baliſtis fugauit ⁊ terruit eos adeo ꝙ ciuitatem munitiſſimam liberam dimiſerunt fugientes quam rex ⁊ ſui mirātes intrauerūt eſtate ac ſequenti hieme tenuerunt.

Centeſimum.xxvj. bellum iter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno domini milleſimo ducēteſimo quinquageſimo. Tunc predict⁹ rex Ludouicus cum exercitu ſuo contra ſoldanum babylonie egreditur ſequens predictum nili alueum videlicet ſaraceni preliari cum eo formidantes tranſitum precluſerunt ſed Robertus frater regis ſuſpicans ꝙ eodē curſu vltima reſponderent primis in quadam aggreſſione villā occupat almoſeram vbi inito certamine ſaraceni plurimos perimunt criſtianos. Inter q̄s frater regis fuit perditus nec inuēt⁹ Conſequenter regis exercitus tāto fuit ſubiectus infirmitatib⁹ ꝙ coci ⁊ alij armis non vſi aſſumebantur ad excubeas ⁊ diurnas cuſtodias loco egrotātium dominoꝝ quod ſaraceni preſentientes regem inſequunt̄ ⁊ in quodā lo intercluſum cum fratribus ſuis karolo ⁊ alfonſo capiunt ⁊ alios plures interficiūt ⁊ plures retinent captiuos ſed tractu habito cum ſoldano rex cū captiuis magna interueniente pecunia liberatur ⁊ damiata redditur ſaracenis propter quam pecuniam ſoldanus fuit poſtea a ſuis interemptus vaſallis ⁊ damiata dirupta nec ad man⁹ iterato perueniret criſtianoꝝ. Rex ꝟo ad ciuitatē rediens aconeſ. ꝟo quinquennio illis manſit in partibus multaq; loca muniuit ⁊ captiuos plurios redemit. Quo tempore facta eſt ſubito crucis ſignatio paſtorilloꝝ ⁊ puerorum in francia vſq; ad numeꝝ circiter xx.milium dicentiū ſe angelos vidiſſe ⁊ ad vlciſcendum regem miſſos eſſe Inter quos aliqui magiſtri vocabantur ſignantes more epiſcopoꝝ aquam benedicentes matrimonia cōiungentes religioſos ꝟo ⁊ clericos ſpoliātes interdū verberantes ⁊ interdum occidentes et nullus reſtituit ſeu cōpeſcuit malignantes. Sic ergo ꝑ legiones ad diuerſos portus maris.ſ.merſiliā ⁊ brandusiā ꝑuenientes inanes et vacui redierūt ſic ꝙ in breui tempe vt fumus euanuerunt. ferebat̄ autem ꝙ vetulus de monte q̄ arſacides dı̄ a puericia duos clericos ſciſmarinos in carcere detinuerat nec vnq; eos dimittere voluit donec ab eis vt regni frācie pueros ſibi adducerent firmam promiſſionē accepit. Ab his ergo eſtimabātur benedicti pueri quibuſdam falſis viſionum rumoribus atq; ꝓmiſſionibus ad ſe cruces ſignandos electi.

Centeſimū.xxvij.bellū iter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit āno

domini milleſimo ducẽteſimo ſexageſimo tercio tempe vrbani pape quarti Tunc manfredus tirannice retinens patrimoniũ eccleſie.ſ.regnũ cecilie exercitum magnũ ſaracenoꝝ in eundez patrimoniũ introduxit. Sz pdict⁹ papa Vrbanus quartus p crucẽ ſignatos victoriã reportauit ⁊ de pr̃imonio eccleſie ipſos fugauit. ⁊ tunc contulit karolo fratri Ludouici regis francie predictũ regnum cecilie: hic fuit frater ſancti ludouici fratris noſtri.

Centeſimũ.xxviij.bellũ inter ſaracenos ⁊ xp̃ianos accidit ãno dñi milleſimo ducẽteſimo lxiiij Tunc iacob⁹ rex arogonũ cõgregato exercitu ſuo ciuitatem murcie ſaracenoꝝ que rege caſtelle tributaria erat obſedit ⁊ expugnauit ⁊ cepit.

Centeſimũ.xxix.bellũ inter ſaracenos et xp̃ianos accidit anno dñi milleſimo ducẽteſimo lxvij Tunc predict⁹ rex fernãdus ſcd̃s viij. rex caſtelle ãno regni ſui.xv.pcepit filio ſuo infanti alfonſo vt intraret ⁊ percurreret terrã ſaracenoꝝ q̃ cũ exercitu ſuo deſtruxit terrã ciuitatꝰ cordubeñ. ⁊ cepit plonã ⁊ venit ꝯ terrã hyſpaleñ. ⁊ xeriſeñ.ẽ deſtruxit quicquid inuenit fixitq̃ tẽtoria ſua ſup ruinã gnadalete Rex v̄o ſaracenoꝝ abẽbuc cũ h̃ ſciuit cõuocauit clamorib⁹ totã terrã ⁊ venit ad locũ dexerit poſuitq̃ regale ſuũ inter villas ⁊ xp̃ianas fecitq̃ ſeptẽ acieſ in quaꝝ q̃libet ad minus erãt mille equites.peditum v̄o non erat numer⁹.xp̃iani v̄o etiam ordinauerunt acies ſuaſ ⁊ inuenti ſunt mille equites ⁊ duo milia peditũ.ducebant autem ſecum q̃ngẽtos ſaracenos q̃s captiuauerat: hoſ ſtatim decapitauerunt. Cõmiſſum eſt ergo bellum aſperrimũ inter vtroſq̃ ⁊ cum adiutorio altiſſimi ⁊ ſancti apoſtoli Jacobi qui apparuit chriſtianis in bello victi fuerunt ſaraceni ⁊ tot fuerunt mortui ex eis q̄ non fuit numerus eoꝝ eſtimatus.

Centeſimum.xxx.bellum inter ſaracenos ⁊ chriſtianoſ accidit anno domini ſupradicto milleſimo ducenteſimo lxvij. Tunc enĩ ſoldanus babylonie vaſtata armenia antiochiam obſedit quã poſt aliquos dies captam occiſus et captiuis viris et mulieribus in ſolitudinẽ redegit.

Centeſimũ.xxxj.bellum ĩter ſaracenos ⁊ xp̃ianos accidit ãno domini milleſimo ducẽteſimo lxix. Tunc predictus rex fernãdus ſecundus octauus rex caſtelle cõgregato exercitu ſuo obſedit vbedaz cepitq̃ eam viribus ⁊ reuerſus eſt cum honore in ciuitatẽ Toleti.

Centeſimũ.xxxij.bellũ inter ſaracenos ⁊ xp̃ianos accidit anno dñi milleſimo ducenteſimo lxx. Tunc ſupradictus rex francorum ludouicus non tertitus laboribus preteritis ⁊ expenſis de q̃bus ſupradictuz eſt. Johãneſq̃ comes murneñ.philippus ⁊ petrus liberi eius pictauie frater eius attribateñ.q̃z ⁊ britanie comites. Theobaldus rex nauarre multiq̃ milites atq̃ plebes ⁊ eccleſiaꝝ prelati veniunt ad mare.vj.kalendas Julij.⁊ ab aquis mortuis incipiunt nauigare in ſiditq̃ eis cõſiliũ vt regnum toniciȷ̃ q̇d trãſfretantib⁹ dabat xp̃ianis impedimentum pmo ſubiceret ſue poteſtati. Eodẽq̃ menſe circa feſtũ btẽ marie magdalene ad portũ karthagenis repulſus ſaracenis litt⁹ tuentib⁹ applicuerunt ⁊ ciuitatẽ capiũt in inſtãti.ac caſtra ꝯ toniciũ poſuerũt quã cũ p menſem obſediſſent occulto dei iudicio infirmitas in exercitu inualuit ſic q̄ fili⁹ regis comes niuerneñ.iohẽs ⁊ poſt eũ legatus cardinalis epiſcop⁹ albaneñ. obierunt. Deinde benedict⁹ rex ludouicus in vigilia ſancti Bartholomei

obiit videnſq; exercitus xpianorum q tu te non valebat hiemare in ptibus traſ marinis primitus rege Tonicio facto tributario regi cecilie et xpianis capti libere dimiſſis et q fides criſtiana p pdicatores et minores liberet predicare tur remeauit.

Centeſimũ.xxxiij.bellũ inter ſaracenos et xpianos accidit ãno dñi milleſimoducenteſimoſeptuageſimoprimo. Tũc rex pdict9 Fernandus cupiens ſeruire xpo cõgregauit exercitum ſuũ et venit ſup ciuitatẽ cordubeñ. obſeditq; eam et poſt multa bella data eſt ſibi ciuitas et tũc virtuoſus rex fernandus remiſit campanas ad eccleſiam ſancti Jacobi quas duxerat almanſor ſicut ſupradictum fuit. Poſt hec cepit Arionaz et pegalgaiar et metixar et carthenaz cepit etiã illoraz quam ignibus cremabat et obſedit granatam pter quod rex granate factus eſt eius vaſallus tributari9 et tradidit tunc regi fernando gibenium deinde cepit carmonã et conſtantinam et acalamdelrio.

Centeſimũ.xxxiiij.bellum inter ſaracenos et xpianos accidit anno dñi milleſimoducenteſimo octuageſimonono tempe Nicolai pape quarti. qui primo fuerat generalis ordinis minorũ. Tunc ſoldan9 babylonie congregato magno ſaracenorum exercitu tripolim ciuitatez obſedit et dũ letanie fierent ſancti Marcij capta fuit ciuitas occiſis captiuiſq; chriſtianis pluribus xpianitatis nomen deletum fuit in eadem.

Centeſimũ.xxxv. bellum inter ſaracenos et chriſtianos accidit ãno dñi milleſimo ducẽteſimo octuageſimonono. Tunc pdictus rex fernandus ſcõs octau9 rex caſtelle cõſiderans q ciuitas hyſpaleñ. erat d pncipalibus mundi q receptaculũ terre et maris deſiderio magno concupiuit habere illã. Vocato ergo raymundo. bonifacio tũc almiranti pcepit ſibi q ſtatim congregaret maiorem claſſem p mare quam poſſet et veniret ſup ciuitatem hyſpaleñ. et factũ eſt ita. Rex vo per terram cum exercitu magno venit et ſic mare et per terram obſeſſa eſt predicta ciuitas hyſpaleñ. xvj. menſibus in quibus fuerunt bella multa in aq̃ et in terra et effuſus plurimus ſanguis ſpecialiter ſaracenorum ſicut plenius cõtinetur in generali hyſtoria hyſpanie. Quare nõ valentes ſuſtinere bella ſaraceni cum eſſent nimis continuo anguſtiati tradiderunt regi fernando nobiliſſimã ciuitatem hyſpaleñ. ex pacto q extraherent omĩa bona ſua. Intrauit aũt predictaz ciuitatẽ vtuoſus rex fernandus ſcõs in die ſancti Clemẽtis anno dñi Milleſimoducenteſimononageſimo. Et poſt hec lucratus eſt villam que dr xeres delafrontera et medinam delalbohera et alcalam delos gõzales et beier et calis et ſant lucar d barrameda et arcbos et librixã et omĩa alia vſq; ad mare octo annis ſtetit hic vtuoſus rex fernandus in frontaria ſaracenorum q nõ venit in caſtellaz et poſtq̃ lucratus fuit ciuitatem pdictã hyſpaleñ. ordinabat iam tranſire in affricã et multi reges affricani concordauerant ſe ſubdere ſibi ſi trãſiſſet. ſʒ infirmatus eſt in predicta ciuitate hyſpaleñ. et ſic videns ſe infirmũ et declinantẽ ad mortem vocato ad ſe filio ſuo ifanti alfonſo primogenito quẽ habuerat in vxore ſua regina beatrice dixit ei. Ego dimitto tibi terram citra mare lucratam vl' tributariam et ſi tu ſuſtinueris regnuz ſicut ego tibi dimitto eris tal' ſicut ego et ſi plus acquiſieris eris melior me. et ſi de hoc aliquid perdideris non eris talis ſicut ego. Et data bñdictione predicto filio ſuo alfonſo fcã confeſſione

⁊ ordinato testamento petijt corp⁹ dñi cum. Et factū est cum qdam religios⁹ intret ad eū cū xpi sacratissimo corpe in manibus suis videns ꝟtuosus rex pcepit se expoliari vestib⁹ regijs ⁊ idui alijs vestimentis pauci valoris descēditq; de lecto in terrā cū maxia humilitate ⁊ genib⁹ flexis sup terrā restē q̄n dam ligauit ad guttur suū ⁊ accepta cruce in manibus suis adorauit eā lachrimosis gemitibus ⁊ dicēdo verba magne fidei ⁊ deuotionis. Quo facto petijt veniā ab oībus circūstantibus ⁊ cum oēs ei pepercerūt recepit corpus dñicū cū magna reuerētia ⁊ dei timore. ⁊ cū reclinat⁹ iterū esset in lecto mādauit sacerdotib⁹ q̄ cantarēt letaniam ⁊ te deum laudam⁹. ⁊ sic tenēs candelam incensam in manib⁹ feliciter migrauit ad dñm anno dñi millesimo ducētesimo. xciij. Regnauit. xxxv. annis. ⁊ sepultus est honorifice in ecclia maiori hyspaleñ. Et successit ei in regno vt dictū est filius eius alfonsus. ix. q̄ fuit ix. rex castelle.

Centesimū. xxxvj. bellū inter saracenos ⁊ xpianos accidit āno dñi Millesimo. ccxcvj. Tūc p̄dictus rex alfonsus non⁹ ꝯgregato exercitu suo venit in terram saracenoꝝ ⁊ obsedit quandā villā que dr̄ texeda et cepit. post hec cepit villā cericēsem bis cepit etiā meblam ⁊ algarbiū ⁊ gibraleon ⁊ huelmam ⁊ sepiā ⁊ morā ⁊ alcabim ⁊ castꝛ marim ⁊ tamrā ⁊ farum ⁊ laule ⁊ edificauit de nouo villā regalē Regnum etiā murcie qḋ ab ei⁹ subiectione fuerat eleuatū iterū sibi subiecit Ipe etiā obsedit aliezriam p terrā ⁊ p mare multis diebus ⁊ posuit ducē sui exercitus infantē petrū filiū suū et nō fuit ꝯsecutus finis qꝛ soluta fuit classis maris p saracenos vltra marios. Qui quadam astucia nouerūt galeas ⁊ naues christianoꝝ esse vacuas ꝓpter infirmitates inualescentes erant fere oēs christiani in terra cum infante Petro Subito ergo irruentes saraceni occiderunt paucos infirmos quos inuenerunt in galeis ⁊ sic breui spacio soluta fuit classis christianoꝝ ꝓpter quod infans petrus cū exercitu suo habuit dimittere obsidionē cum p mare libere saraceni mitterent iam ꝓuisiones i ciuitatē. Predict⁹ rex alfonsus non⁹ fuit tante magnificentie q̄ veniente ad eum quadam imperatrice cōstantinopolitana vt eā adiuuaret ad redimendum maritū suū impatorē quē captiuū tenebat soldanus babylonie ⁊ erat preciū. l. quantala argēti cui⁹ precij duas ptes tenebat impatrix quaꝝ vnā sibi dederat papa. Aliā ꝟo rex francoꝝ Ipe solus soluit totā redemptionē eo pacto q̄ restitueret pape ⁊ regi frācoꝝ ptes q̄s recepat ꝓpter qḋ regnū tūc remansit in magna pauptate. Fuit etiā tante fame q̄ mortuo impatore almanie fuit electus in impatorē in discordia tñ de qua electione fuit certificat⁹ p lr̄as pape ⁊ p ambasiatores almāie. qꝛ tñ multū tardauit in dispositiōe in viā vt pacificaret regnū suū licet arriperet viā nō obtinuit. Vñ certificatus in via de discordia almanoꝝ ⁊ de ingressu saracenoꝝ in regno suo reuersus est cū esset ꝓpe auinionē vt succurrēt regno suo qꝛ hic fuit rex magne sapientie ⁊ fecit libꝛ q̄ dr̄ lacpridas. Vñ regitur regnū castelle ⁊ est originale in camera regis sicut ego vidi. Et vtinā bñ attenderent reges successores ⁊ attenderent ⁊ executioni mādarent ordinē regiminis illi⁹ libri quia si hoc fieret crederem nullum regnū christianorū in regine regno castelle equipari. habundantia tamen ⁊ delicie rerum hui⁹ regni ⁊ inordinata cupiditas tirannorum posuit velamen ante oculos p̄sidentium vt non solū p̄dictum librum ſ; nec

honorem legis xpriſe attendant. z ideo ſemp vacantes in abyſſo cupiditat; et diſcordie nullum regnū fere xpianoꝝ eſt ſic in bono regimine offuſcatum ſicut eſt regnum caſtelle.

C Enteſimū.xxxvij.bellum inter ſaracenos z xpianos accidit circa idem tempus. Cum em̄ pdictus rex alfonſus non⁹receſſiſſet a regno ad imperiū ſuſcipiendū z dimiſiſſet regnū ſub dominio filij ſui infantiſ fernandi tunc abenyncaff rex vltra marinus tranſiuit mare cū multitudine graui vocatus z inuitatus p regē gra nate donus minim⁹ qui pſidebat in frōtaria z notificauit pdictum tranſitum infanti fernando z interim ipſe occurrit cum gentibus frontarie ſaracenis ex parte ecne erant autem pauci chriſtiani in pparatiōe poteſtat; ſaracenorum. ſꝫ qꝛ videbant ſe iam acies adinicem ne forte dicerent q fugiebant. Irruerunt viriliter in ſaracenoſ z mortui ſunt plures ex vtraqꝫ pte. Cecidit etiā ibi predictus preſeſ donus numus cuius caput abſciſum miſit abenyncaff preſentatum regi granate z ſic ea die conceſſa eſt victoria ſaracenis.

C Enteſimum.xxxviij. bellū īter ſaracenos z chriſtianos accidit paucis elapſis dieb⁹poſt predictum bellum. Cum em̄ p totū regnū caſtelle diuulgaret ingreſſus pdictus ſaracenoꝝ oēs prepauerunt ſe vt irent ad frontariā. Inter quos primus q̇ acceſſit fuit infans ſaucius archiepiſcopus toletanus cum aliquali multitudine militū chriſtianoꝝ z quia fuit ſibi nunciatum q multitudo ſaracenoꝝ prope martos cum preda magna trāſibant noluit expectare alios milites qui veniebant. ſed ipſe cū ſuis occurrit ſaracenis et bellauit cum eis. Sed qa ſaraceni incōparabiliter erāt multi victi fuerunt chriſtiani z captus ē predictus archiepiſcopus z denudat⁹ lancea occiſus eſt et abſciſum caput eius z manus dextera in qua annulum tenebat de morte predictoꝝ duoꝝ. ſcilicet doni numi z archiepiſcopi toletani valde doluit predictus rex alfonſuſ audiuit enim eorum mortem cū eſſet in via imperij z ideo veniens guerrā magnam fecit ſarracenis. Regnauit xxxij. annis et abſtulit ſibi regnum in vita filius eius ſaucius propter quod maledixit eum veruntamen in morte reuocauit maledictionem ſuam z dedit litteras ſigillis aureis ſigillatas p ciuitatibus villis z caſtris ne poſſꝫ annotari de proditione poſt eius mortē quia eleuauerunt ſe contra eum. Legitur etiam in cronicis q hic rex alfonſus nonus dixit quandam blaſphemiam contra deum. ſcꝫ. q ſi ipſe fuerat cū deo quomodo mundū creauit q multi defectus qui ibi fuerunt facti nō trāſiſſent. pꝑter qd verbum cum die quadam oraret in oratorio ſuo ante ymaginem virginis apparuit ſibi angeluſ ex parte dei z reuelauit ſibi ſententiā mortis prefixo ſibi termino ab illa die vſqꝫ ad. xxx. dies incluſiue z factū eſt ſic quoniam in prefixo termino ab angelo diſceſſit ab hac vita z ſepult⁹ fuit apud patrem ſuum regem fernandū in eccleſia maiori hyſpaleñ. z ſucceſſit ei in regno ſaucius filius eius decim⁹ rex caſtelle qui regnauit nouem ānis nihil fecit contra ſaracenos. Et ſucceſſit ei in regno fernandus tercius filiuſ eius vndecimus rex caſtelle qui regnauit. xv annis z mortuus eſt. Cauſa autem mortis eius fuit quia precepit occidi duos ſcutiferos de carnayal z nō fuerunt exauditi. Et ideo illi videntes iniuſticiam citauerunt regem vt compareret corā deo. infra. xxx. dies ad dādum rōnē hui⁹iniuſticie z ſic factum

fuit quia in pfixo termino mortuus ē ⁊ eo die quo mortu⁹ eſt venerūt noua quō infans petr⁹ frater ei⁹ cepat alcandete quā obſeſſam tenuerat pluribus diebus ⁊ ſucceſſit ei in regno fili⁹ eius alfonſus.x.rex caſtelle.xij. Jacet autē ſepultus pdictus rex fernandus tercius in eccleſia maiori cordubeñ.

c Enteſimū.xxxix.bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit āno dñi milleſimoducenteſimononageſimoprimo. Tunc acon nobiliſſima ciuitas obſeſſa a ſaracenis capitur xiiij.kal' Junij occiſis pluſq̃.xxx.milibus xpianoꝝ vtriuſq; ſexus. Cauſa āt amiſſionis pdicte ciuitatis dī dñoꝝ et nationū diuerſitas facientiū ibi cōtrariam voluntatem.

c Enteſimū.xl.belluȝ inter ſaracenos et xpianos accidit anno dñi milleſimotricenteſimodecimo.tpe Clementis pape quinti. Tūc hoſpitalarij cū exercitu xpiano ī feſto Aſſumptionis btē marie v̄ginis inſulam Rodi capiūt que caput eſt vicinarum inſulaꝝ ⁊ extunc redacta fuit ſub dominio xpianoꝝ. Jnde aptus apparuit in terrā ſanctaȝ tranſitus criſtiāis ſequēti anno annullat⁹ ⁊ caſſatus fuit ordotemplarioꝝ q2 in ſua prophana pfeſſione abnegabāt xpm ⁊ expuebāt ſup crucem in obprobrium crucifixi ⁊ adorabant dyabolū ſub ſpecie cati ſic plures de maioribus eoꝝ pfeſſi fuerūt.

c Enteſimū.xlj.bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos fuit circa ānū dñi milleſimū.cccxiij.regnāte in regno caſtelle rege alfonſo nono filio regis fernandi tercij predicti ſub tutoribus poſitis q2 puulus Tūc infans petr⁹ auūculus vnus de tutorib⁹ ſupradicti regis alfonſi. Congregato exercitu venit ad ciuitatē vbeteñ. ⁊ cum eēt ibi die martis nona die may bono mane approꝑinquit ibi milicie regni granate. Jnfans dō petrus confiſus d ad iutorio altiſſimi exiuit ad eos ⁊ factuȝ eſt prelium magnum ꝗ victi fuerūt ſaraceni ⁊ mortui ſunt ex eis mille quingenti ſaraceni ⁊ qui erant inter eos homines ſignati et magni domini et ſecutus eſt fugientes ſaracenos p q̃nq3 leucas occidens ⁊ vulnerās plures ex eis ⁊ poſt paucos dies obſedit Calnil ⁊ albanar cepitq; eos ⁊ reuerſus eſt cū honore in ciuitatem cordubeñ.

c Enteſimū.xlij.bellū inter ſaracenos et criſtianos accidit āno dñi milleſimo .cccxliiij. Tunc dominus Johannes manuel ſup predicto regi alfonſo.x.⁊.xij.regi caſtelle cum eſſet in frōtaria granate: audiuit quomodo rex granate mittebat quendam ſaracenum qui dicebatur boſom cum tota ſua poteſtate contra ciuitatē cordubeñ.⁊ q2 deſtreret totam terram vſq; ad portam ciuitatis. Exiuit ergo hoc audito predictus dñs Johes manuel cum exercitu ſuo ⁊ cuȝ magiſtris ordinū ⁊ conſilijs fromarie ⁊ venit ea die vſq; ad flumē qd dī gnadalquenir ⁊ ibi fuit factū graue bellum. Et inter vtroſq; victus eſt boſom ⁊ plurimi ſaraceni trucidati q2 cum rex Alfonſus ſciuit gauiſus eſt valde de victoria habita dixitq; ſe voluiſſe in pdicto bello

c Enteſimū.xliij.bellum inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit āno domini milleſimo.cccxvij. tūc dñs alfonſus infre admirandū maris militans ſupradicto regi alfonſo cum ſex galeis ⁊ ſex nauigijs que dicuntur lenonis ⁊ cum octo nauibus bellauit cum.xxij.galeis ſaracenorum.deuicitq; eos ⁊ cepit.iij.galeas ⁊ ſbmerſe ſunt in aqua q̃tuor ⁊ captiuati ſunt ac mortui quaſi mille ducenti ſaraceni.

c Enteſimum.xliiij. bellum iter ſaraceno et chriſtianos accidit anno domini milleſimotricen-

teſimotriceſimonono. Tũc infans piraſo filius regis belamarin tranſiuit mare cum ſeptem millibus equitum et triginta milibus pedituꝫ vt deſtrueret terram chriſtianorum. Sed cum magiſter de alcancara et Gundiſſaus martini de ouero hoc nouerunt ꝯiunctiq̄ fuerũt cum gentibus ciuitatis yſpalẽ. et Seriſeñ. qui occurrẽtes predictos ſaracenos cum duobus milibus equitũ et .ccc. peditibus irruerunt fortiter i ſaracenos: et factum eſt preliũ magnum in loco qui dicit vega de pagana vbi victi fuerũt ſaraceni predicto infante pirato et quaſi omibus alijs ſaracenis q̄ cum eo tranſierunt.

Centeſimũquadrageſimũquintum bellum inter ſeracenos et chriſtianos accidit ãno dñi Mileſimotricenteſimoq̄drageſimo. Tũc donus alfonſus infre admirãdus maris ballauit cũ claſſe ſaracenorũ coraꝫ alieſira: et ꝑmittente deo victi fuerunt chriſtiani et ꝑierunt et capti fuerũt a ſaracenis octo galee et ſex naues. mortuuſq̄ eſt ibi ammirandus et maior pars chriſtianoꝝ.

Centeſimũquadrageſimũſextũ bellum inter ſaracenos et chriſtianos accidit anno dñi ſupradicto. Tunc enĩ in menſe May incepit rex balamarin cũ exercitibus ſuis trãſmare mediterraneũ cũ quo veniebant rex toniſu et rex bugie. durabatq̄ trãſitus eoꝝ vſq̄ in finem octobris. Numerus aũt equitũ qui tranſierunt fuit vltra octuaginta milituꝫ. peditũ aũt ꝓpter eoꝝ nimiam multitudinem non erat numerus. et tũc perierũt omẽs criſtiani q̄ erant in vndecim galeis et vna naui coram cariſa cũ tempeſtate maris. tenentes predicti ſaraceni obſeſſam ꝑdictam villam ab ingreſſu menſis auguſti anguſtiantes eam ſine intermiſſione. Venit etiam in eoꝝ adiutoriuꝫ rex granate cũ ſeptem millibus equitũ et peditũ maxima multitudine. Obſedentibus ergo ꝑdictis regibus ſaracenis tariſam venit vox hec ad regeꝫ Alfonſum nonũ. xij. regem caſtelle predictũ et ad regem alfonſum portugalie q̄ diuina clemẽtia in vnũ congregati cũ tredecim milibus equitũ. et viginti milibus peditum venerũt vt ſuccurrerẽt predicte ville obſeſſe: et cũ ꝑuenerũt ad vadum cariſe: miſerũt in nocte ad predictam villam obſeruantes decrementum maris q̄ngentes milites qui exeũtes ab aquis ꝑ horam maris tranſeuntem intrauerũt nocte cariſam ignorantibus ſaracenis. Altera ꝟo die de mane venerũt ſaraceni aciebus ſuis ordinatis ad tranſitũ predicti vadi et inceperũt bellũ cũ chriſtianis: q̄bus bellãtibus exierũt chriſtiani q̄ erant in predicta villa cũ introeuntibus et irruerũt in tentorijs ſaracenorũ occidẽtes et expoliantes totũ regale eoruꝫ: quia non erant q̄ reſiſterent eis. Quod audiens rex almoaſen cũ alijs regibus et ſaracenis vt ſuccurrerent vxoribus ſuis et filijs ſubito redierũt ad tentoria. Reges ꝟo chriſtiani cũ exercitu ſuo dicentes fugiũt. dederũt poſt eoꝝ terga: et ſic placuit altiſſimo ꝙ ſeraceni victi fuerunt et fugientes tot fuerũt mortui ex eis ꝙ nõ eſt aliquis q̄ poſſet eorũ numerum eſtimare et mortua eſt ibi horra vxor regis belamarim et ipe rex fugit in alieſeram in quadaꝫ equa q̄ nõ bibebant niſi lac cameloꝝ et comedebant annonã mundatam et paſſas mũdatas que ſicut aquila currebat tanta erat eius velocitas. et expoliantes chriſtiani tentoria ſaracenorũ et campũ inuenerũt tãtũ de auro et argento ꝙ nõ eſt aliquis q̄ excogitare poſſet. Fuit etiã captinatus infans abenamar filius regis benamaim et eductus ẽ ad regẽ alfonſuꝫ. Habita ꝰ glioſa victoria tãte multitudinis

ſaracenoꝝ in ſignū victorie predictus rex caſtelle vexillū ſuum dn̄o pape benedicto .xij. miſit q̄d vſq; in hodiernū; diem in capella pape cum mone cōſeruat. Fuit aūt predictū in die oīm ſanctorū anno quo ſupra. Et reuerſi ſūt p̄dicti reges xp̄iani in regnis ſuis cum magnis diuitijs ⁊ honore. Sequenti ſo anno predictus rex alfonſus caſtelle obſedit alcalam de beucayre q̄ nunc dicit alcalaria real. cepitq; eam ⁊ locomon ⁊ carcaboy ⁊ pryego ⁊ rute ⁊ benamixi matreya que a magnis tp̄ibus fuerant ſaracenorū.

Centeſimūquadrageſimūſeptimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i. Mcccxlij. Tunc bellauit claſſis chriſtianorum ſcȝ caſtelle que erant quinquaginta duarū galiarum ⁊ triginta nauiū cū claſſe ſaracenorū que erat galiarū ⁊ nauigeorum que dicunt lenons .xcvj. ducebant etiā ſaraceni multitudinē capraꝝ ſed dn̄o coopante vicit claſſis caſtelle ⁊ ſoluta eſt claſſis ſaracenorū ſubmerſaq; ſunt in mari .xxxvj. galee ſaracenoꝝ ⁊ ceperūt .xxij. Alijq; fugierunt perieruntq; in bello nauali vltra viginti milia ſaracenoꝝ. Eodē etiā anno bellauerunt galee xp̄ianorum cū duodecim galeis ſaracenorū que ferebant victualia allezere: victiq; fuerūt ſaraceni ⁊ ſoluta claſſis eorum.

Centeſimūquadrageſimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno dn̄i Milleſimotricenteſimoquadrageſimoquarto. Tunc ſupradictus rex alfonſus .x. ⁊ rex .xij. caſtelle volens augmentari in corona regni ſui: attēdens etiam quomodo gibralter fuerat ſua ⁊ ſteterat ſuper eam cū maximis laboribus ⁊ expēſis: nec potuit eū recuperare ꝓpter malaꝝ damna que ſui vaſalli ⁊ natales in regno ſuo faciebant volens quaſi emēdam accipere ꝓ gibralter. Congregato igit̄ exercitu ſuo magno intrauit terram ſaracenoꝝ ⁊ obſedit alieȝiraȝ. ⁊ velenius eam accipet fecit ꝓpe eam aliaȝ villam ⁊ circūdedit eā muro: ac populauit eam. ⁊ vocauit eam alleȝiram nouaȝ quo facto elapſis viginti menſib⁹ ſue obſidionis in vigilia oliuaꝝ .xxvij. die marcij cepit alleȝiram eo pacto q̄ dimitteret ſaracenos exire ſalua eoruȝ vita. Et ſequenti anno dn̄i Milleſimo tricenteſimo .xlviij. fuit prima peſtilētia in regno caſtelle. ⁊ q̄ʒ habita alleȝira vidit ad oculum predictus rex Gibralter q̄ ſua erat ⁊ cōcupiuit reducere eam ad regnū ſuuȝ ſi poſſet. Ideo collecto exercitu ſuo magno obſedit eam p mare ⁊ terram anno dn̄i Milleſimo tricēteſimoquadrageſimonono. Et ſequenti anno qui fuit ann⁹ iubileus cū predictus rex teneret predictam villaȝ obſeſſam in die venerī ſancta .xxvj. die Marcij cū eſſet in plano ꝓpe mare fuit ſibi ꝓpi natū venenū ⁊ mortu⁹ eſt ibidem. ⁊ vbi ꝓditio illa tractata fuit nūq̄ amplius nata fuit herba neq; naſcetur vt narrat hyſtoria hyſpanie. Et ſepultus eſt in eccleſia maiori cordubē. regnauit .xx. annis. ⁊ ſucceſſit ei in regno petrus filius eius .xiij. rex caſtelle. Iſte fuit vir ſanguinū ⁊ amicus ſaracenoꝝ quē occidit rex Heinricus ſecundus in montiel ⁊ ſucceſſit in regno.

Centeſimūquadrageſimūnonū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit anno domini Milleſimo .ccclxix. Tunc rex machomat granate congregato exercitu ſuo venit ſuper alleȝiram ⁊ obſedit eaȝ ⁊ vndiq; anguſtians ſine intermiſſione cepit eaȝ die lune que fuit ſexta auguſti occiſis pluribus chriſtianis Et deinde anno dn̄i Milleſimo tricenteſimoſeptuageſimoquinto deſtruxit eandem villam vſq; ad fundamenta predictus

rex machomat granate.

c Enteſimūquinquageſimū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit āno dn̄i quo ſupra. Tūc enī in menſe ſeptembri ſequenti quidā capitaneus qui dicebat mucer leo bellauit viriliter cū claſſe ſaracenorū que exibat de alleʒira ⁊ ducerent ibi vxores ſuas: ⁊ peremptis ibi plurimis ſaracenis victoria habita ſoluta fuit claſſis ſaracenorum.

c Enteſimūquinquageſimūprimū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit āno quo ſupra. Tūc rex granate collecto exercitu ſuo cepit vitream ⁊ marchenaʒ ⁊ deduxit ſecū plurimos captiuos. Subſequenter anno dn̄i Milleſimotricenteſimo ſeptuageſimonono. die lune. x. May fuit eclypſis ſolis: ⁊ ſequēti die martis mortuus fuit predictus rex heinricus ſcd̄us. ix. rex caſtelle in ſctō Dn̄ico de lacalcada: et lʒ fuerit ſepultus p̄mo in ciuitate burgen̄, finaliter tamen deductus eſt Toletū: et ibi eſt ſepultus i eccleſia maiori in ſua capella. Predict⁹ rex nihil famoſum fecit contra ſaracenos. Regnauit. xiiij. annis. ⁊ ſucceſſit ei in regno Johes filius eius primus q̄ fuit. xv. rex caſtelle. h̄ etiā nihil famoſum fecit contra ſaracenos: fuit victus a portugalie exercitu in bello quod dicit de aluiberata anno dn̄i. Mccclxxxvij. Intrauit regnū caſtelle dux de albencaſtre cū duciſſa vxore ſua filia regis petri pretēdēs habere regnum. Intrauit etiaʒ cū eo rex portugalie: ⁊ ſubſecuta eſt pax anno dn̄i. Mccclxxxviij qr tradita fuit in vxorē dn̄a katherina filia predicti ducis infanti Heinrico filio regis iohānis. Predictus rex iohānes currens quēdam equū in alcala d̄ heuenares cecidit equ⁹ ſup eū ⁊ occidit eū āno dn̄i. Mccccxc. regnauit. xij. ān̄is ⁊ ſucceſſit ei in regno p̄dictus rex heinricus ſcd̄s filius eius cū eſſet etatis. ix annorum. hic fuit. xvj. rex caſtelle.

c Enteſimūquinquageſimūſecūdū bellū inter ſaracenos ⁊ chriſtianos accidit āno dn̄i. Mcccc ſexto. Tūc cū eſſet firmata treuga p̄dicti regis heinrici tercij. cuʒ yncas rege granate fracta fuit p ſaracenos q̄ venientes ad villam que dicit queſada ignib⁹ eam cremauerūt Eo tempe erāt in vbeda petrus manriquez dydacus ſaucij de benamdes ⁊ alfonſus de aualos et in baeca erat ſeneſcallus ⁊ alij multi milites xp̄iani qui ſil' cōgregati egreſſi ſunt contra ſaracenos ⁊ acceperunt anterioritatē eorum q̄ recedebant cū preda. bellauerūtq cū eis in campo q̄d dicit delos coleiares. ⁊ lʒ numerus ſaracenorum eſſet. vj. milia equitū. ⁊. x. milia peditū. Chriſtianorum v̄o vſq ad numerū mille ducentorū equitū ⁊ peditum conceſſit de⁹ tn̄ victoriā xp̄ianis trucidatis ex ſaracenis q̄ſi duobus milibus De xp̄ianis v̄o mortui ſūt q̄ſi. c. inter q̄s mortu⁹ fuit ſeneſcallus ⁊ dn̄s alfonſus de aualos capitane⁹ comitis ſtabilis caſtelle. ⁊ dn̄s martinus lopi d̄ aualos. Regnauit predictus rex heinric⁹ tercius. xvij. annis ⁊ mortu⁹ ē ac ſepultus in ciuitate toleti. Hic fuit deuotiſſim⁹ btī patri nr̄o Franciſco intantū vt arma regia cordis minorum circūdaret ⁊ fuit de iuſticia laudatus. ſucceſſitq ei in regno fili⁹ ei⁹ Johes ſcd̄us qui fuit viceſimus rex caſtelle.

c Enteſimū. liij. bellū int̄ ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidi anno dn̄i Mccccix. Tunc rex iohes portugalie cū haberet q̄nq filios ſcʒ duarte q̄ poſt eū regnauit. petrū. heinricuʒ. iohem ⁊ fernanduʒ q̄rum deſiderabat facere milites infantē petrū ⁊ heinricuʒ qr erant iaʒ in etate ad militiā diſpoſiti. Et cū magnā feſtiuitatē ordinaret i vlixbona ciuitate ad ſuum deſideriuʒ

implendũ conſilio cuiuſdam numera
toris predicti regis in aliud eſt muta-
tũ:q2 aſſuit ꝙ cum illa pecunia que i
illis feſtiuitatib⁹ exponerent pauca ad-
dita alibi poſſent infantes effici mili-
tes cum magno dei ſeruitio ⁊ honore
grandi regie dignitates ⁊ filioꝝ ſuoꝝ
quod expoſuit de captione cepte vł ali
cui⁹ alterius ville maritime in affrica.
Placuit regi conſiliũ ⁊ approbatũ eſt
ac celeri expeditione negocij decimi
viſus eſt predictus rex dupli:i auiſatio
ne.quia primo miſit ambaſiatores ſu
os ꝑ duos galeas in ceciliam ſub colo
re tractus matrimonij.qui euntes ⁊ re
deuntes explorauerũt diligenter ciui-
tatem cepte intrantes in eam cum ſe-
curitate ac ſi vellent ſolatiari:⁊ modi-
cum a laboribus maris recreari.Qui
redeuntes ad predictũ regem nuncia-
uerunt omia quomodo erant diſpoſi-
ta in predicta ciuitate.Secunda auiſa
tio fuit.quia habita predicta cognitio-
ne ne ea que fieri debebãt cognoſcerẽt
ꝙ eſſet contra eos:miſit continuo am
baſiatores ſuos ꝓpter aliquas cauſas
ad deuaſtandũ ducem britãnie:⁊ erat
ſecretũ ꝙ predictus dux acceptaret de
faſtationẽ illam certificatus ꝙ nõ erat
regis intentio ire contra eũ ſed in alias
ptes vbi eſſet magnũ ſeruitiũ dei. Ac-
ceptauit ergo predictus dux ⁊ redeun-
tibus ambaſiatoribus expoſita acce-
ptatione ſtatim diuulgatũ eſt quomo-
do rex volebat ire contra ducẽ britãnie
⁊ parata eſt magna claſſis in qua fue-
runt cum rege ⁊ filijs fere.lx.milia pu
gnatorum in quoꝝ receſſu ab vlixbo-
na ciuitate facta eſt magna peſtilentia
⁊ mortua eſt regina philippa:⁊ pacto
honore ſepulture:factus ẽ eclipſis ſo-
lis magnus:ꝓpter que ſigna multi ti-
muerũt:ſed tubis acclamãtibus ſtatĩ
omnes claſſem introierunt animati ꝑ
regem:⁊ venerũt ad finem ſancti Vin
centij ⁊ miſerunt anchoras ſuas in ber
raſaron:qui locus ẽ regni algarbij por
tugalie:⁊ ibi exeunte rege cũ filijs ſu-
is duarte petro ⁊ heinrico.q2 alij remã
ſerant in regno cũ eſſent paruuli cum
alia filia ſua:que nunc eſt duciſſa bur-
gundie ⁊ audiuit miſſam in eccleſia ſã
cte marie predicti loci:qua audita ex-
poſitũ eſt quõ de publico via ſua erat
ꝯ ſaracenos icepta. Erãt eñ primo ad
mirantes cum viam oppoſitã ducerẽt
duci britãnie. Ingreſſi ergo ſunt claſſẽ
iterũ eleuatis velis ꝓſpero vento ve-
nerunt ante ſeptẽ paucis diebus. licet
diſtare fere.ꝑ.l.leucas.⁊ ſic accedentes
circuierunt montẽ almiue qui vndiqꝫ
circudat mari:ſic ꝙ nõ patet aliqs in-
greſſus niſi ꝑ mare vel ꝑ ipſam met ci-
uitatẽ:⁊ miſerũt anchoras in portu q̃
dicit barbaſote qui eſt ex vna parte ci-
uitatis ad pariẽ occidentis vbi incepe
rũt habere conſiliũ quõ poſſent terraꝫ
accipere ⁊ qualiter poſſent ſituare re-
gale ad expugnandũ ciuitateꝫ.Quod
videntes ſaraceni:exierũt a predicta ci
uitate in multitudine graui qd mirũ
erat ad videndũ:⁊ tunc factus eſt ven
tus magnus ſic ꝙ ſine periculo claſſis
nõ poterat ibi ꝑmanere.quare neceſſe
fuit eis eleuare anchoras an eliaziraꝫ
in regno caſtelle ⁊ capientes terraꝫ in-
uenerunt ibidem plurimos delectabi
les fructus ⁊ recreati ſunt.⁊ ibideꝫ ha
bito conſilio multi dicebant ꝙ rediret
in portugaliam vel ad aliũ locum quẽ
leuius poſſent capere:q2 nõ erat poſſi
bile ceptam capere ſm multitudinem
ſaracenorum quam viderant ante ciui
tatem:⁊ quia omes ſaraceni maritimi
recurrerent ad ciuitatem.⁊ quia etiaꝫ
fortaliciũ ciuitatis erat magnuꝫ. Rex
vo cũ eſſet animoſus noluit retrocede
re ab incepto ſperans in dño ciuitateꝫ
obtinere.Cũ ergo hec agerent felix au
ra flauit:⁊ ingredientes claſſem velis

eleuatis. Altera die in aurora die me-
morabili ſc3 vigilia aſſūptōis vginis
glīoſe que mēſe auguſti cadit venerūt
iterū mittere anchoras ante ceptaz ex
pte gibraltaris q̄ eſt ex pte oriētis: ⁊ or
dinauerūt ꝙ miſſis anchoris ſtatim ex
traherent batelles quos in nauib⁹ de-
ducebant: ⁊ ꝙ in eis primo in quolib3
eoꝝ irent certi hoīes armoꝝ: ⁊ ꝙ galee
cū eis oſtēderent ꝙ volebant ire ad ca
piendū terram ex pte caſtri: qđ eſt ad p
tem ceraſanarū: vt oēs ſaraceni irent i
illam ptem. ⁊ ꝙ poſtꝙ ſaraceni eēnt ni
miū multiplicati ad illā partez alinuc
quod eſt factū. ⁊ ceperūt terrā ſin vict
ſaracenis ſaltantes a batellis ⁊ galeis
ſicut melius poterant: ſic ꝙ aliq̄ erant
in mari vſq3 ad pectora: ⁊ alij plus vel
minus taliter ꝙ bellātes cū ſaracenis:
⁊ ſaraceni defendendo terrā: ſic bellu3
eſt inceptū cu3 his ſaracenis q̄ ibi erāt
in pte illa ⁊ cū alijs q̄ continuo ſuccur
rebant de ciuitate: ⁊ ſic bellando cum
eis retraxerūt eos quouſq3 fecerūt eoſ
intrare p portam ciuitatis: ⁊ intantu3
anguſtiauerunt eos ſine intermiſſione
ꝙ nō habuerūt ſaraceni poteſtatē clau
dendi portas ciuitatis: ⁊ ſic intrauerūt
xpiani mixtim cū eis ad ciuitatem ad
bellandū in vicis ⁊ carerijs: ⁊ durauit
die illa bellū intra ciuitatez vſq3 ad ho-
ram veſpertinā: quouſq3 ſe retraxerūt
ſaraceni ad fortalicium ciuitatis: ⁊ alij
ad villā que eſt ex altera pte ciuitatis q̄
dicit̄ fex. Sed intantū xpiani anguſti
auerūt caſtrū ⁊ predictā villaz ꝙ eadē
die captū eſt caſtru3 ⁊ villa illa taliter
ꝙ eadem die tota ciuitas cū caſtris ſu-
is fuit poſita in poteſtate xpianoru3 ⁊
dimiſſa a ſaracenis. Mortui aūt ſunt
ibi plurimi ſaraceni: ⁊ alij facti ſūt ca-
ptiui. alij vo p rupes fugierūt. Perq̄-
rentes aūt chriſtiani domos ciuitatis
inuenerunt multitudinem diuitiaru3
⁊ multas ſaracenas coquentes panes
⁊ preparantes ollas p ſaracenis cibā
dis. De xpianis aūt ſolus vnus mor-
tuus inuētus eſt q̄ dicebat̄ Vaſcus fer
nandi de cayde ex ictu cuiuſdam ſaxe
miſſi de caſtro cū iret ad ſuccurrendu3
infantē heinricū qui cu3 ſaracenis an
te oēs bellabat in porta cuiuſda3 do
mus. Eadem die qua predicta ciuitas
capta fuit: rex predictus cū filijs ſuis i
pane et aqua ieiunabant nec aliquid
manducauerunt quouſq3 tota ciuitas
fuit capta.

C Entesimū quinquageſimūq̄r-
tum bellum inter ſaracenos et
xpianos accidit circa annū dn̄i
Mccccx. Regnāte in p̄dicto regno ca
ſtelle rege iohē ſcdo q̄ incepit regnare
anno dn̄i Mccccv. ⁊ fuit poſitus ſb tu
torib⁹ ſc3 matri ſue illuſtre regina do
mina katherina ⁊ infante fernādo. Su
ſcepta ergo gubernatiōe regni p infan
tem fernandū cōgregato magno exer
citu venit in terram ſaracenorū: ⁊ obſe
dit antequerā quā mirabili machina
murū excedente viriliter cepit: occiſa
ſaracenorū multitudine. Predictus i
fans fernandus poſt hoc cepit regnu3
arogonie ⁊ factus eſt rex arogonū.

C Entesimūquinquageſimūqui-
tum bellū inter ſaracenos ⁊ cri
ſtianos accidit anno dn̄i. Mcc
ccxxx. Tūc p̄dictus rex Johes ſecūd⁹
cōgregato magno exercitu intrauit ter
ram ſaracenoꝝ ⁊ poſuit regale ſuu3 p
pe ciuitatē Granate. vbi. xix. dieb⁹ ſte
tit. Egredientibus ġ ſaracenis die qua
dam a p̄dicta ciuitate multitudine ma
gna ꝯſtupati ex inſpirato cōiuncte ſūt
acies vtrorūq3 ⁊ factū eſt prelium ma-
gnū plīmiſq3 ſaracenis trucidatis alijſ
q3 in fugam verſis victi ſunt ſaraceni.
Quidā aūt ſaraceni ſpecialr̄ ſagittarij
multitudine nō pauci alijs fugiētibuſ
ſub q̄buſdā ficulneis remanſerūt cogi
tātes ſe ibidē poſſe ōfendi ⁊ nō parua

damna poſſe inferre xp̄ianis quaſi ex
latibulo pugnātes. Ad q̄s milites cri-
ſtiani equis dimiſſis pedes intrauerūt
quoꝝ gladijs perierūt. Illa die vt fertur
capta fuiſſet granata ſi debit⁹ ordo pu
gne obſeruatus fuiſſet. ¶Tpe predicti re
gis iohis ſcd̄i plurima caſtra ſaraceno
rū p xp̄ianos capta fuerūt cū multa ef
fuſione ſanguinis ſaracenoꝝ. Regna-
uit aūt. xlviij. annis ꝛ mortu⁹ eſt in vil
la valiſoletana anno dn̄i. Mccccliij. ac
ſepultus in monaſterio cartuſienſiū d̄
miraflores ciuitatis burgeñ. Hic tenu
it quēdā prenatū a puericia ſua q̄ di-
cebat Aluarus de luna: quē intantuʒ
honorauit q̄ ipm̄ fecit mgr̄m ſcti Ja-
cobi cū quo multas tribulatōes paſſ⁹
eſt ꝛ multo tp̄e a militibus regni: ꝛ fi-
naliter ꝓpter nōnulla que ſue maieſta-
ti circa eū indecentia videbant. Fecit
eū publice p iuſticiā in ſupradicta vil
la decapitari. Cui⁹ caput nouē diebus
ſtetit affixū clauo in palo alto. corpus
vo in medio platee tribus dieb⁹ inhu-
matū remanſit. Et cū eſſet vir tante po
tentie: ab omnibus tamē ſuis in fine re
lictus fuit: q ꝛ tamē in tāta preſſura ad
dn̄m acceſſit corde cōtrito ꝛ humiliato
ꝛ pedibus meis lʒ indignis ſe p gene-
ralē confeſſionē totius vite ſue inclina
uit. Credo ipm̄ ſm̄ ſigna q̄ vidi miſeri
cordiā dei cōſecutū fuiſſe. qꝛ ſcriptuʒ ē
In quacunqꝫ hora ingemuerit pecca-
tor oīm iniquitatum eius: nō recorda-
bor. Et ſucceſſit predicto regi iohanni
in regno filius eius heinricus quart⁹
qui nūc regnat. xviij. rex caſtelle ꝛ vti-
naʒ feliciter ad dei gl̄iam regnet. ꝛ vti-
litatē reipublice. Hic primo regni ſuo
anno cū exercitu ſuo magno intrauit
terram ſaracenorum ꝛ obtinuit viriliṫ
villaʒ que dicit ximena: ꝛ deſtruxit ſti
ponaim: habuit etiā bullaʒ cruciate cō
tra ſaracenos ꝛ continuauit guerram.
iiij. annis. In qb⁹ nō modicū ſaraceni
ſunt fame afflicti in ſignū etiā volunta
tis expugnationis regni granate cepit
diuiſam malogranatorū p ornamen-
to armorum regaliū. Quid erit. de⁹ no
uit: cui⁹ eſt cauſam ꝛ finē belloꝝ agno
ſcere. Multa eñ impedimēta offerun-
tur ſpecialiter diuiſio militū in regno
contra ipm ꝓpter que iaʒ hoc anno. lx.
plus timet guerra in regno q̄ contra i-
fideles: quod deus ſua pietate auerte-
re dignet.

Centeſimūquīquageſimūſextū
bellū inter ſaracenos ꝛ xp̄ianos
accidit anno dn̄i. Mccccliij. tē-
pore nicolai pape quinti. ¶Tunc eñ im
pator thurcoꝝ congregato magno ex-
ercitu p terram: ꝛ magna claſſe ꝓpoſu
it nomē delere xp̄ianum viribus ſuis.
In primo ergo ipe obſedit ciuitateʒ q̄
pera dicit. quaʒ poſt plurima certami-
na cepit. xxviij. die may ꝛ intrans ean
dem ciuitatē crudeliſſime occidit om-
nes chriſtianos a ſex annis ꝛ ſupra ꝛ ſe
quenti die. ſcʒ. xxix. intrauit portū con
ſtantinopolitane vrbis vigore belli et
pluribus artibus guerre. Obſedit er-
go ciuitatē conſtantinopolitanā p ma
re ꝛ p terram potentiſſime: ꝛ eam an-
guſtians ſine intermiſſiōe finaliter eaʒ
deuicit ꝛ cepit: ꝛ ingreſſus ciuitatē in-
uincibilē cedem fecit in xp̄ianos. Alij
vo pedibus ꝛ manibus ligatos in ca-
ptiuitatem duxit monachos etiam et
monachas conſecratas vituperoſe ex
monaſterijs extractas ac ſi meretrices
ꝛ proſtibulo inſtitute eſſent trahebat cō
tra eas pagens tanta ꝛ talia qualia de
pecudibus quis ſine rubore vix dicere
auderet. Adoleſcentulos vo a decēnio
ꝛ ifra cogebat ſue ſpurciſſime fidei ad-
oratores exiſtere. Et vltra hoc intraue-
runt thurci in illo eximio ꝛ claro tem-
plo ſancte Sophie ꝛ ſacratiſſimas ima
gines ſctoꝝ atqꝫ ſanctarū pedibus cō-

culcauerunt: et omne genus vituperij
ſup eas fecerũt: ⁊ in ſacra altaria aſcen
dentes ſaliebant vociferando iubilan-
tes: ⁊ machometũ hymnis ⁊ laudibꝰ
extollentes. Aſcenderunt etiam illi ne
pharij thurci ad ſublime tegumẽ eiuſ-
dem alte ⁊ famoſe eccleſie ſancte So-
phie ⁊ crucem eius cacumini infixam
deiecerunt ⁊ dirupuerunt. Sacra ꝟo
corpora ſanctorum laniabant ⁊ deua-
ſtabant. Plurima etiam vituperia fe-
cerunt in ſacris crucibus ⁊ calicibus. ⁊
intantũ eorum veſana rabies exarſit
ꝙ a prima hora diei vſqꝫ ad meridiem
totam vrbem nudatam ⁊ deſertam re
liquerunt: ſic vt non latinũ. non grecũ
non armeniũ. non iudeũ. nec aliũ quẽ
uis hominez de habitatoribus ciuita-
tis intra eam dimiſerunt. Hec ex epi-
ſtolis Iſidori cardinalis ruteneñ. q̄ p̄
ſens fuit in excidio ciuitatis ⁊ Franciſ
ci roſtarij ducis venetorũ tranſmiſſis.
ad Nicolaum papam quintũ vt de re
medio in futurũ ꝓuideret contra hũc
thurcorũ imperatorem qui ſe vocat in
imicũ crucis xp̄i: ⁊ intantũ odio habu
it chriſtianos ꝙ cũ aliquez viderit exi
ſtimans ſe in viſu deturpatũ ⁊ ſordida
tum: ꝓprios oculos abluit ⁊ abſtergit.
vt dicit predictus cardinalis. Et eſt di
ligenter aduertendum ad tria ſingula
ria que deſolationez predicte ciuitatis
preceſſerunt quorũ duo predixit q̄daʒ
antiquus phus grecus qui Leo dice-
bat. Unde in eccleſia ſancti Demetrij
predicte ciuitatis vt mihi quidam gre
cus qui ꝓprijs oculis ſepe vidit: narra
uit. Erat quedaʒ colũna marmorea to
ta operata ad modũ ſcacorũ ſic ordi-
nata ꝙ incipiendo a principio in vno
ſcaco ponebat nomen imparoris: et in
ſequenti nomen patriarche q̄ preſide
bãt ⁊ predixit phus predictus ꝙ cũ fa
cta fuiſſet impletio oīm ſcacorum illi
us colũne tunc perderet ciuitas cõſtã
tinopolitana. ⁊ ſic de facto accidit: q̄
preſidentibus conſtantino imperato-
re ⁊ gregorio patriarha in quorũ tem
pore capta fuit ciuitas predicta ſctã fu
it impletio vltimorũ ſcacorũ columne
Scdm q̄d p̄dixit predictus phus leo
fuit ꝙ tpe Conſtantini debebat perdi
ciuitas cuiꝰ verba in p̄dicta columna
erant hec Conſtantinus me fecit: ⁊ cõ
ſtantinus me diſſoluet: ⁊ ſic impletuʒ
eſt. Iſtud eñ fuit mirabile preuideri
tali excidioni a pho quod eſſe nõ pot
it niſi a ſpũ dei. Primus eñ qui impe
rauit ⁊ nobilitauit predictã ciuitatem
fuit vocatus Conſtantinus qui dedit
patrimoniũ eccleſie: mater ſua fuit vo
cata Helena: ⁊ primus patriarcha fu
it vocatus Gregorius. Ultimus autẽ
qui ibi imꝑauit ⁊ p̄didit ciuitatẽ mor-
tuus in bello dicebat etiã conſtantinꝰ
⁊ mater ſua helena. ⁊ patriarcha etiaʒ
Gregorius vocabat. Terciũ ꝟo mira
bile quod preceſſit captionẽ ciuitatis
fuit viſum ꝑ thurcos xp̄ianis nihil vi-
dentibus. Unde cum quadam nocte
vigilantes thurci in obſidionem reſpi
cerent verſus ciuitatem viderunt ſubi
to multitudinẽ luminum ad modum
candelarum vndiqꝫ ſup turres ⁊ mu-
ros ciuitatis ꝙ reſpicientes ⁊ admirã
tes timuerunt valde. Arguentes ex h̄
miraculo ciuitatem eſſe ſub diuina ꝓ
tectione: ⁊ cum retuliſſent qui viderãt
imperatori theucrorũ ipſe ſimulauit
pretunc. Altera ꝟo nocte apparentes
predicte candele ſuper turres ⁊ muroſ
viſe ſunt eleuari in celum. Et tunc ten
crus ille magnꝰ interpretans viſionez
illam dixiſſe fertur. Candele que appa
ruerunt deſcendentes ſignificauerunt
ꝙ deus in temporibus preteritis prote
gebat hanc ciuitatem. ſed candele ele-
uate in celum deſignant ꝙ deus receſ
ſit ab eius cuſtodia. Nunc ergo ait eſt
tempus debellandi eam: et ſic ardẽti

rabile irruerūt in ciuitatē nobiliſſimā ⁊
ceperūt eam vt dictū eſt. Et voco illā
ciuitatē nobiliſſimā. q2 ſm yſid. in lib.
ethymol. xv. Conſtantinopolis eſt in
tracia quā edificauit ex noīe ſuo cōſtā
tinus ſolam rome meritis ⁊ potentia
adequatā. Hanc cōditā primo a pau
ſina rege ſpartanoꝝ ⁊ vocatam biſan
tiū vel ꝙ tantū patet inter atriaticum
mare ⁊ ꝓpontidē. vel ꝙ ſit receptaculū
terre ⁊ maris. Unde ⁊ eam conſtanti
nus aptiſſimā condere iudicatis vt re
ceptaculū ſibi mari terraqꝫ fieret. Un
de ⁊ nūc romani imperij ſedes ⁊ totiꝰ
caput eſt orientis: ſicut roma occiden
tis. Hec ille. Sic ergo hec nobiliſſima
ciuitas imo quaſi totū grecie imperiū
occulto dei iudicio traditū eſt in ma
nus impioꝝ ſicut etiā methodiꝰ mar
tyr ꝓphetizauit inter cetera dicens gre
cia in captiuitate ⁊ occiſione erit ſicut
plenius dicet infra conſideratione. xij
in primo paſſu.

Vincūt chriſtiani cruce ſignati fugato thurco et ceſis octuaginta milibus thurcoꝝ iohāne capiſtrano nomē iheſu deuotiſſime inuocato.

q Enteſimūquiquageſimūſepti
mū bellū inter ſaracenos ⁊ xpi
anos accidit anno dn̄i. Mcccc
lvij. ſedente in cathedra petri Calixto
papa. iij. qui in memoria huiꝰ belli in
ſtituit feſtū duplex transfiguratōis do
mini noſtri iheſu chriſti cū gratijs ⁊ in
dulgentijs ſolēnitatis corporis xpi. ex
cuiꝰ bulla plumbea quā oculis ꝓprijs
vidi. ordinē iſtius belli ⁊ victorie diui
ne ad ꝓpoſitū annotaui vbi ſic ꝑdictꝰ
papa inter ceteros ait. Om̄i pater ille
miſericordiarū ac pijſſimꝰ xpianoꝝ
ꝓtector ⁊ vite noſtre defenſor omnipo
tens deus. poſtqꝫ in die celebri beatoꝝ
apl'oꝝ petri ⁊ pauli: dū ſacra miſſaꝝ
ſolennia in eoꝝ baſilica ageremꝰ lr̄as
noſtras ſup generali oīone per vniuer
ſos chriſticolas faciēda lectas: ⁊ fauen
te dn̄o vbiqꝫ obſeruatas fecimꝰ publi
cari pijs oīonibus ⁊ opibus ſuis affli
cti ppl'i aliqūtulū mitigatus feritatem
ipſius viperij ⁊ imaniſſimi thurci cul
toris execrabilis machometi ꝓxima
eſtate decurſa cū ſuo pene innumera
bili in quo plurimū confidebat exerci
tu infideliū ⁊ thurcoꝝ cōtriuit ⁊ caſtri
balgradi in regno hungarie ad ripam
danubij ſituati: qđ vndiqꝫ obſeſſum et
coanguſtiatū dirupere ſatagebat obſi
dione ſoluta ꝑ crucē ſignatos: ⁊ hūga
ros ad modū ppl'ares ꝙuis pauciores
numero ⁊ inermes ex noſtra ordinati
one ⁊ inſtitutōe dilecto filio legato no
ſtro de latere illuc deſtinate iniūcta ac
nūcijs ⁊ lr̄is ſepius repetita: ex ſincera
fide quā geſtamus in ipo ſaluatore no
ſtro: cuiꝰ eſt res adunare: diſperſas ⁊ ꝯ
ſperatas ꝓtegere ac ſupboꝝ precipue
infideliū ⁊ xpiane fidei inimicoꝝ potē
tiam conterere ⁊ etiam debellare ſub
ſtrenuo vaynoda Johanne celebris me
morie fidei noſtre catholice acerrimo
defenſore: ⁊ pro ea atqꝫ fidelibus ꝓpu
gnatore chriſtianeqꝫ cohortis duce di
gniſſimo: cui neqꝫ fides neqꝫ ſpes peri
ente victorie defuere militantes preſen
te pariter Johāne quodā de capiſtra
no ordinis fratrū minoꝝ ꝓfeſſore vi
ro quidam optimo ⁊ meritorum apd̄
deum ⁊ homines eximio: ⁊ nomen ie
ſu chriſti in quo ſalus noſtra conſiſtit
fiducial'r ⁊ aſſidue cū om̄i ppl'o circū
cepto voce vnanimi iuocāte vexillo q3
ſacratiſſime crucis cū magnis clamo
ribus ⁊ vocibꝰ eleuate ad celū. Un̄ in
effabile vti a cūctis dari ſperabit adue
nit auxiliū. Mira res die memorabili
btē marie magdalene celeſti ꝑſidio cō
munitus ppl's fideliū impetu i hoſtes
viriliter facto eundē ferū thurcū cum

ſuis ſacrilegis cōplicibus in turpem ⁊ damnoſam fugā conuertit: deditq ipſe miſerator dñs ⁊ fidelis in manu paucoꝝ tam ferocis inimici ⁊ innumerabilis exercitus cum maxima ſtrage victoriam vltra q̄ mens eſtimare poſſet humana: dñs eñ potens ⁊ ſuꝑ exercitus ⁊ tyrannos q̄ madian ⁊ orientales populos ad numerū locuſtarū in manu tradidit gedeonis. Qui etiā ſacerdoti contra heliodoꝝ ciuitatē ſanctam ihr̄lm ꝓphanare mollientē p̄ſidiū p̄buit ⁊ iuuamen ꝓ nobis contra inſolentiſſimos hoſtes miraculoſe pugnauit. O bone ihū dux ⁊ ſaluator noſter fortitudo vera ⁊ tutiſſimū certūq p̄ſidiū ad te confugientiū xp̄ianoꝝ ⁊ pietate qua ipſos ꝓprio ſāguine redemiſti gladiū tuū ſuper inimicoꝝ capita fugientium intromittens non pauciores ſeſe mutua cede necarūt q̄ a noſtris in prelio interempti fuiſſent. Nā vt a fidedignis accepimus in ea pugna. xl. milia occiſi totidemq ſupſtites in turpe; fugam verſi ſeſe mutuo trucidātes defecerunt. Caſtra incenſa machine ⁊ inſtrumēta bellica omnia direpta ſunt vt cōfuſus abiens ipſe tirannus et p̄ timore iam multis menſibus nō apparens inter latebras ſeu munita oppida ſe recepiſſe dicat̄ ⁊ diuinā p̄ſentiēs vltionem in ſuā p̄ditionem futurā intra Conſtātinopolitana; peramq ciuitates ſe recluſit. Illaſq mur⁊ ⁊ aū muralib⁹ munire fruſtra decertet min⁹ attēdēs q̄ niſi dñs cuſtodierit ciuitatē fruſtra vigilat q̄ cuſtodit eā. Hec ex p̄dicta bulla.

C. lviij. bello vincūt xp̄iani ni affrica per regem alfonſum portugalie.

C Enteſimū. lviij. bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dñi Milleſimo. cccclviij. Tunc rex alfōſus portugalie armata magna claſſe tranſiuit in affricam ⁊ obſeſſa q̄dam villa forti maritima q̄ dr̄ alcacar tagner ac fortiſſimo bello anguſtiata cepit eā ⁊ xp̄ianis populauit vt muniuit armiſ ⁊ victualijs neceſſarijs. Dolētes aūt ſaraceni affricam bis iam duorum annoꝝ interuallis cū innūerabili multitudine bellatoꝝ venerūt vt eā obtinerent: ſ; plurimis eoꝝ perempt⁊ vacui ſemꝑ redierunt. Et q̄r inter p̄dicta villam ⁊ mare erat aliquale ſpaciū vbi venientes ſaraceni ſe ponebant ne per mare poſſet ſe curſus dari eidem. Rex p̄dictus in regno portugalie fecit quadrari lapides in tanta multitudine q̄nta neceſſaria erat ꝓ duplici muro conſtruendo a predicta villa vſq ad mare lapidibus ergo p̄dictis a ſufficiēti calce ꝑ nauigia in p̄dictū locū deduct⁊ tāta fuit multitudo lapicidaꝝ: q̄ paucis diebus facti ſunt muri cū turribus neceſſarijs: ſic q̄ cū ſaraceni cognouerūt opus quaſi finitū erat ⁊ factus eſt loc⁹ q̄ſi inexpugnabilis a ſaracenis in magnum ſubſidiū ⁊ vtilitatē xp̄ianoꝝ trāſeuntiū ꝑ illud ſecretū mare mediterraneum: diſtat aūt p̄dicta villa a cepta ſex leucis ⁊ a portugalia vt fert̄ fere cētum leucis: ⁊ a tarifa que eſt etiā locus xp̄ianoꝝ iſtius regni caſtelle ex altera parte maris ſtricti tribus leucis: et ſic iſta duo loca q̄ſi claues maris ſtricti.

Decima cōſidertio eſt de poſſeſſione terre ſancte per ſaracenos que duobus explicatur punctis.

DEcima conſidetio hui⁹ libri quarti eſt de poſſeſſione terre ſancte ꝑ ſaracenos vbi duo puncta occurrūt declarāda. Prim⁹ eſt ſcire cām quare ſaraceni tenent terrā ſanctam. Secūdus vero p̄ūctus erit. Si xp̄iani vellēt facere

guerram ſaracenis ad terrã ſanctã capi
endam quis locus eſſet eis cõuenienti
oꝛ in oꝛbe ad incipiendũ talẽ guerram
Extollunt em̃ ſe ſaraceni dicentes ſe te
nere veritatẽ legis: qꝛ poſſident terraꝫ
ſanctã. Inſultant etiã iudei ꝯtra xp̃ia-
nos dicentes: ꝙ lex xp̃ianoꝝ nulla eſt
nec ihs nazarenus eſt meſſias in lege
ꝓmiſſus qꝛ nõ poſſident terrã ſanctaꝫ
ihꝛl̃m. Ideo ad hec declaranduꝫ tres
rõnes aſſignant̃ ꝑ frem vincentium in
ſmone. Ecce aſcẽdimus iheroſolimaꝫ
Pꝛima ẽ ad excuſatõeꝫ xp̃ianoꝝ. Se-
cũda ꝓpt cõfuſionẽ ſaracenoꝝ. Tercia
eſt ꝓpter cõuerſionẽ iudeoꝝ. Circa ꝑ
mũ notãdũ eſt ꝙ null⁹ xp̃ianus eſt ita
ſanctus qn peccet excepto xp̃o ꝛ virgi
ne maria. Vñ Eccl' s. vij. nõ eſt homo
iuſtus in terra q̃ faciat bonũ ꝛ nõ pec-
cet: ꝛ de⁹ nõ vult ꝙ xp̃iani peccẽt in il-
la terra in q̃ filius dei paſſus eſt ꝓ pec-
catis hoim qꝛ h̃ reputaret ad maximã
iniuriã: de agarenis ꝟo nõ ita iniuriat̃
qꝛ canes ſunt: multũ em̃ diſplicent re-
gi ꝛ indignaret̃ ſi filij ſui vl' milites mi
gerent in camera ſua: ſi aũt canis min
get non curat. Idẽ in ꝓpoſito de terra
ſctã multũ diſpliceret xp̃o ſi nos filij ꝑ
baptiſmũ faceremꝰ in ea coꝛruptiones
ꝛ pctã: ſ; de agarenis tanq̃ꝫ de canibus
nõ curat: ꝛ cõcoꝛdat auctas xp̃i dicen-
tis ihꝛl̃m calcabit̃ a gentib⁹ donec im-
pleant̃ tempa nacionũ Luce. xxj. tunc
em̃ cuꝫ omnis plenitudo gentiũ intra
uerit omnis iſrl' ſaluus erit vt habetur
ad Rom̃. xj. Et ſic patet p̃ma ratio ſcꝫ
ꝙ ꝓpter excuſationẽ xp̃ianoꝝ ne pecce
mus in camera ſctificata regis regum
ihu xp̃i non poſſidemus terrã ſanctã.
Vñ ſic patuit ſupꝛa bello centeſimo
Ihꝛl̃m capta fuit per cruce ſignatos
xp̃ianos: ꝛ q̃diu vixerunt in ſanctitate
ꝛ ſine offenſa xp̃i poſſederũt terrã ſan-
ctam. Sꝫ cum multiplicata fuerunt in
eis mala ꝛ offenſe xp̃i continuo expul

ſi fuerũt a terra illa: ꝛ introducti fuert̃
canes ſaraceni ad ſeruanduꝫ illam ſic
patuit ſupꝛa conſideratõe nona huius
libꝛi bello. cxviij. Scða ratio eſt ꝓpter
confuſionẽ ſaracenoꝝ: ipi em̃ ſunt filij
xp̃ianoꝝ qꝛ vix ſunt octingenti anni ꝙ
ſunt. Vñ beatus Auguſtinus fuit epi
ſcopus yponeñ. Sꝫ machomet⁹ a ſer-
gio deceptus decepit eos ꝛ iõ agareni
ſunt xp̃iani renegati ꝛ ꝓpterea retinẽt
adhuc aliq̃d de fide xp̃iana ꝛ credunt
ꝛ aliq̃d non credunt nãq̃ꝫ vt xp̃iani ꝙ
vnus eſt deus creatoꝛ oim: ſ; non cre-
dunt ꝙ ille deus ſit tres ꝑſone: ꝛ in cõ-
fuſione ipoꝝ ipimet oſtendũt locuꝫ in
quo xp̃s fuit baptizatus vbi tota trini-
tas apparuit. Scðo credũt ꝙ fuit ho-
mo purus ꝛ ver⁹ ꝛ ſctũs de ſpũſctõ in
maria virgine conceptus: ſ; nõ credũt
ꝙ ſit deus: ꝛ in confuſionẽ ſue creden-
tie oſtendũt locũ vbi ſuſcitauit lazaruꝫ
ꝓpꝛio impio qð non potuiſſet niſi fuiſ
ſet deus. Tercio credũt ꝙ eſt in celo: ſ;
non credũt ꝙ eſt in ſacramento altaris
ꝛ in cõfuſionẽ eoꝝ oſtendunt xp̃ianis
locum cenaculi in quo xp̃s illud ſacra
mentũ inſtituit. Itẽ nõ credũt xp̃i paſ
ſionẽ: tñ in eoꝝ confuſionẽ oſtendunt
vbi xp̃s fuit crucifixus ꝛ ſepulcruꝫ vbi
coꝛpus fuit ſepultum. Itẽ agareni ba-
ptiſant̃ ſ; non cum foꝛma verboꝛum ꝛ
ipi oſtendunt locuꝫ vbi xp̃s conſtituit
ſacramẽtũ baptiſmi cũ foꝛma illa. In
noie pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũſſancti in eoꝝ con
fuſionem. Itẽ dicit dauid: fac mecũ ſi-
gnũ in bonũ vt videant q̃ oderũt ꝛ cõ-
fundant̃. Vñ ſicut cuſtodes poꝛtaruꝫ
in domibus regũ xp̃ianoꝝ cuꝫ haberi
poſſent ſunt hoies diffoꝛmes vt ethio
pes ſic ꝙ nullus intrare poteſt nec fili
us neq̃ꝫ milites niſi per manus illoꝛũ
ſic xp̃s in palacio ſuo terre ſctẽ permit
tit ꝙ cuſtodes poꝛtaruꝫ illius pr̃ie ſint
hoies diffoꝛmes ſcꝫ beſtiales macho-
metici: ne ſcꝫ filij ſui milites xp̃iani ad

interiora ſecretorum terre ſancte admittã tur niſi p manus illorum: nec ex hoc ſeqt honorabiliores eſſe genitores difformes filijs et militibus caris immo hoc cecidit in confuſionẽ ianitorum et honorẽ filiorum et militũ. Nũqd etiã in domibus magnorum in caſtris in nauibus maris immo etiã in domibus ruſticorum cuſtodes et vigiles ſunt canes ne qs ingrediatur niſi homo pacis: et ad honorẽ talis loci et patet ꝙ ſic etiã cuſtodes et vigiles terre ſancte ſũt canes ſaraceni ne qs ingrediatur ad interiora ſecreta vbi xpus in hũana natura ambulauit niſi fuerit homo pacis: et ad honorẽ illius loci quales ſunt pegrini xpiani viſitantes terrã ſctãm: et patet ꝙ iſtud cedit in cõfuſionem ſaracenorum ꝙ aſſimilent canibus cuſtodiẽtes domos. Itẽ in confuſionẽ cuiuſcũqꝫ ꝟtuoſi ẽ ſuſtinẽ aliqđ falſum ꝓpter auariciã. Cũ ergo ſaraceni ſe reputent ꝟtuoſos et credãt falſũ eſſe ꝙ ihs nazarenus fuit mortuus et ſepult⁹ etc. et tñ hoc ſuſtinẽt oſtendentes ꝓdicta loca vt dictũ eſt cũ magna diligentia ꝓpter auariciã: qr ꝓpter intereſſe qđ recipiũt a pegrinis xpianis ergo poſſeſſio terre ſancte per ſaracenos eſt in eorum confuſionem. Non enĩ ꝑmitterent pncipes xpiani pro toto auro mũdi ſi inter eos eſſet ſepulcrũ machometi ꝙ viſitaret et honoraretur a ſaracẽis ſicut faciunt xpiani in terra ſancta cuꝫ hoc non ſolum crederet in confuſionẽ xpianorum: ſꝫ etiã in contumeliã creatoris ſcientes falſuꝫ eſſe ꝙ honor debeat exhiberi beſtiali et ſpurciſſimo machoto: quia honor ſm phm eſt ꝑmiũ virtutis que in machometo locũ non habuit ꝓpter abiſſum criminũ in eo contentorum ſicut patuit ſupra conſideratione prima hui⁹ quarti libri et quaſi per totum: eſt ergo in confuſionem ſaracenorum poſſeſſio terre ſancte et in honoreꝫ xpianorum. Tercia ratio eſt ꝓpter cõuerſionem iudeorum. Iudei nanqꝫ ſm ꝙ ex lege moyſi ſunt aſſueti et nutriti terreni ſunt et ſperant ꝙ meſſias ducet illos ad illam terram et dicunt intra ſe: ecce habebimus iheroſolimam: ꝓpter hoc ihus xps verus meſſias voluit ꝙ nec xpiani nec iudei habeant illã terram: qr nõ venit vt daret illã terrã ſꝫ celeſtẽ de qua dauid. Credo videre bona dñi in terra viuentiũ: ſꝫ illa eſt terra morientium. Ideo apl's ad Hebre. vlti. non habemus hic ciuitatẽ manentẽ ſꝫ futuram inquirimus. Ceſſent ergo ſaraceni ab excellentia ſua: ſileant iudei et cõuertant a miſeria ſua. Conſolent xpiani in filiatõe et militia ſua: qr xps dedit eis ptãtem filios dei fieri his q credũt in noĩe eius. Iohis. j. Sꝫ que harum gẽtiũ habet vel tenet verã legem licꝫ ſupra libro pmo ſit latiſſime declaratum poteſt tñ hic exemplariter declarari p parabolã illius diuitis qui habet vnũ lapidem precioſum magni valoris et tres filios etc. Dominus iſte diues eſt chriſtus deus et homo: et tres filij ſũt tres populi iudeorum aggarenorum et chriſtianorum: dicit primo genitus ſcilicet populus iudeoruꝫ. Ego habeo lapidem id eſt legem veram: quia eam dedit miraculis confirmatam. Dicit populus chriſtianus: non immo ego habeo legem veram: quia mea lex confirmata eſt miraculis q non poſſunt niſi per deũ fieri. Demones poterãt facere miracula moyſi. Popul⁹ aggarenus dicit: immo ego habeo legẽ veraꝫ Nũc ponderem⁹ lapidem: primo põderetur in ſctitate lex moyſi et eã põderat ſalomõ q dicit de terrenis q ꝓmittunt in lege moyſi: vidi cuncta q fiunt ſub ſole. Et ecce vniuerſa vanitas. Eccleſiaſtes. j. modicũ ponderat iõ nihil valet. Videam⁹ ſectã machometi qñtũ põderat qđ ꝓmittit riu⁹ lactꝭ mellis

olei vini mulieris etc. Hec eſt vita porcoꝝ nihil ponderat. Vere magnꝰ dolor eſſe debet p̄latis eccleſie et doctoribus fidei xp̄iane ſi attente conſiderēt ſectā maledictā ſaracenoꝝ videre tantam multitudinē aiaꝝ rōnabiliū ſicut ſunt ſaracenoꝝ que redempti ſunt ſanguine ihū xp̄i eſſe inuolutas in errore dānatiōis: quia non intelligūt ſcripturam diuinā: et qḋ peius eſt nec volunt intelligere neqꝫ audire ſꝫ ꝙ inclinētur ad ea et ſequenť q̄ debenť porcis et aſinis: lex xp̄ianoꝝ q̄ ꝓmittit gloriam celeſtem q̄ eſt infiniti ponderis et valoris: qꝛ plus pōderat vna dies glorie q̄ꝫ oia bona huius mūdi. Ecce ꝓmiſſio q̄cunqꝫ fecerit voluntatē patris mei qui in celis eſt intrabit in regnū celorum. Math. vij. Ponamus ergo in celum cor nr̄m et ſpem oia terrena deſpiciendo: quia ſm aplm̄ ſcḋa Chorinth. iiij. qḋ in p̄nti eſt momentaneū eſt: et leue tribulationis noſtre ſupra modum in ſublimitate eternū glorie pondꝰ opať in nobis nō contēplantibus nobis ea que videnť ſꝫ que nō videť que eñ videnť temporalia ſunt: q̄ aūt non videntur eterna ſunt.

Que ſit terra aptior pugnādi contra ſanctam terram.

De ſcḋo puncto huius cōſiderationis ſcꝫ quis locus eſſet cōuenientior in orbe ad capiendum terrā ſanctam. Rn̄deť ꝙ ſi xp̄iani vellent incipere guerrā ad terrā ſanctā capiendam et alia loca q̄ amiſerunt nullus locꝰ nulla terra cōuenientior eſt q̄ꝫ hiſpania qḋ ſic declaratur. Certuꝫ eſt ꝙ in vniuerſo quiqꝫ loca poſſunt conſiderari ſicut notat magiſter Raymūdus lulij i q̄daꝫ tractatu ſuo p que poſſet incipi talis guerra ſicut ſepe attemptatum fuit. Primus locus eſt in terra imꝑatoris cōſtantinopolitani et terra turcoꝝ. Deinde per terraꝫ armenie vſquequo ꝑueniret in ſiriā: et hec via nō eſt multum laudabilis quia eſt valde grauis et difficilis et nimis longa: et ſic requirit magnū exercitū et multas expenſas. Scḋs locus locus eſt inſula q̄dam que raycet appellať ſituata ꝓpe alexandriā. Poſſet eñ illa inſula cum galeis et militibus capi et detineri: ſꝫ hic locus etiaꝫ non eſt laudabilis quo ad p̄ſens tū qꝛ via eſt nimis longa nimis etiā requirit expenſas et bellatores cōtra illaꝫ. Tercius locus eſt regnū cipri et terra hermenie ſꝫ iſta via etiā non eſt laudabilis: tum qꝛ illa terre nō ſunt oibus ſane ſicut experti ſunt q̄ trāſierūt: tum etiaꝫ quia illa via eſt nimis longa et cōiter requirit nimis de nauigātibꝰ et pugnantibus et expenſis: tum tercio quia p cipruꝫ et hermeniā non poſſent ſufficere victualia neqꝫ equi. Quartus locꝰ eſt tuniciū ſꝫ nec iſte locus laudabilis eſt eo ꝙ multe gentes in eo cōmorātur et conſequenť nimis requirit de exercitu et de equis et de hoc ſatis ꝓbabile exꝑimentū datū fuit qn̄ ſanctus Ludouicus rex francoꝝ trāſfretauit ſicut ſupra patuit ꝯſideratione. ix. huiꝰ. iiij. libri bello. cxxij. Quītꝰ locꝰ ē hiſpania i ꝑte eiꝰ q̄ dr̄ andaluſia vbi ē almaria malica granata algeſira tariſa et hic eſt locus amenīſſimus et congruentior oibus p̄dictis eo qꝛ facilior ad acq̄rendū ꝓpter. iiij. rōnes. Prima ratio eſt qꝛ p̄dictus locus eſt circūdatus per mare mediterraneū ex vna parte: et ex alia ꝑte p regnū arogonie et caſtelle: et iſtud īpediret ꝙ nō poſſēt iuuare eos alij ſaraceni. Scḋa rō eſt qꝛ multū iuuat ad guerrā faciēdā fertilitas terre et multitudo equoꝝ de ꝓpinquo in q̄bꝰ habūdat inter ceteros mūdi ꝑtes hiſpania. Tercia rō eſt: qꝛ ē terra ſana: et iō timore infirmitatū nō ſolueret exercitꝰ ſic alibi factū ee dr̄. Et patet etiā ꝙ ē ꝓpin

buiſſima reſpectu illoꝝ locoꝝ. Quarta ratio eſt q̄ꝛ rex bellatoꝛ cū ꝓuo exercitu poſſet guerraꝫ incipē̄ pſuppoſitis ſupradictis: ⁊ q̄ꝛ habet terga ſecura et ſic accipiēdo mō vnū caſtruꝫ ⁊ deinde vnā villā: ⁊ ſic ſucceſſiue deducēdo ſaracenos ſemꝑ ante ſe ⁊ multiplicando cōtinue exercitū ⁊ hito regno granate rex bellatoꝛ cuꝫ ſuo exercitu ampliato ad maioꝛē barbarā ſcꝫ in affricaꝫ poterit leuiter tranſire ſcꝫ in regnū cepte q̄ nō diſtat niſi ſeptē miliaria ⁊ in aliquo loco niſi ꝑ tres leucas ſolū ꝑſertiꝫ iſto tempe talis locus eſſet conuenientiſſimus cū cepta ⁊ villa alia q̄ dicit alcaſtagner ſint in ꝑtāte regis poꝛtugalie. ⁊ ſic ex illa pte inciperent debellare ſaracenos tergis ſecuris deducēdo eos añ ſe modo lucrando vnā villā modo aliam ⁊c̄: quouſ q̄ ꝑuenirent toniciuꝫ ſemꝑ multiplicando exercitū q̄ optime ⁊ ſecuriſſime fieri poteſt vt dictū eſt ꝓpter ꝓpinquitatē hiſpanie ⁊ eius fertilitatē ⁊ q̄ꝛ retro ſe nihil timerēt ⁊ ſic paulati ne bellatoꝛ rex poſſet facē guerrā ſanā ſaracenis ⁊ acq̄rere terrā ſanctā ihr̄lm ⁊ totū regnū egipti: patet ergo clariſſime q̄ nulla terra in mūdo eſt cōuenientioꝛ xp̄ianis ad incipiendū guerrā pꝛo terra ſancta capiēda q̄ hiſpania. Beatus ergo rex bellatoꝛ qui ꝓpter ʒelū fidei catholice hec cogitauerit ⁊ in opere poſuerit ſperās omnia ꝑdicta acq̄rere per ihm xp̄m in cuꝰ manu ſunt omniū poteſtates ⁊ iura regnoꝝ.

Quō xp̄iani hīc ſe debeāt de iure ⁊ oꝛdinatōe regni erga ſaracenos viuentes inter nos.

Vndecima conſideratio huiꝰ. iiij. libꝛi ē de his ad que cōpelli debent ſaraceni viuentes inter nos de iure ⁊ ex oꝛdinatione regni. Circa pꝛimum notandum q̄ vt tradit in titulo de iudeis et ſaracenis in clementinis ꝑncipes xp̄iani ſub obteſtatōe diuini iudicij a dño bus debent cōpeſcē ſaracenos ſibi ſubiectos ſcꝫ ab inuocatōe publica nominis machometi ⁊ a pegrinatōe quā facere ſolent ap ſepulcrū cuiuſdā ſaraceni. Vñ ſacrū cōſiliū ibidē ſic ait: cedit quidam in offenſam diuini nōis ⁊ obꝓbꝛiū fidei xp̄iane q̄ in q̄burdā mūdi ꝑtibus ꝑncipibus xp̄ianis ſubiectꝫ: in q̄bus interdū ſeoꝛſum interdū vō permixtim cū xp̄ianis habitāt ſaraceni ſacerdotes eoꝝ ʒabʒaba nūcupati vulgariter in templis ſeu meſq̄tis ſuis ad q̄ idem ſaraceni cōueniūt vt adoꝛent ibidem ꝑ fidem machometū diebus ſingulis certis hoꝛis in loco aliq̄ eminenti eiuſdem machometi nomē xp̄ianis ⁊ ſaracenis audiētibus alta voce inuocant ⁊ extollūt ac in verba q̄dā in illius honoꝛe publice ꝓfitent. Ad locū inſuper vbi olim q̄dam ſepultus extitit ſaracenus quē vt ſanctū alij ſaraceni venerant ⁊ colūt magna ſaracenoꝝ eorūdem partiū ⁊ aliaꝝ cōfluit publice multitudo ex q̄bus noſtre fidei non modicum detrahitur ⁊ graue in coꝛdibus fidelū ſcandalū generat. Cum autē hec diuine maieſtati diſplicentia non ſint aliquatenus tolleranda ſacro appꝛobante concilio iſta in terris xp̄ianoꝝ fieri deinceps diſtrictius inhibemꝰ vniuerſis ⁊ ſingulis pꝛincipibus catholicis ſub quoꝝ dominio ſaraceni moꝛantur ⁊ fuerūt pꝛedicta ſub obteſtatione diuini iudicij obnixius iniungentes quatenꝰ ipi tanq̄ veri catholici ⁊ xp̄iane fidei ſeduli ʒelatoꝛes abpꝛobꝛiuꝫ q̄d tam ipſis q̄ ceteris xp̄icolis per ꝑmiſſa ingeritur debita conſideratione penſantes ipſum vt ꝓuide eterne beatitudinis pꝛemiū aſſequant de terris ſuis omnino auferant ⁊ a ſuis ſubditis auferri pꝛocurent inhibendo expꝛeſſe ne

prefata inuocatio seu pfeſſio nominis ipi? ſacrilegi machometi publice aut pegrinatio pſibata ab aliquo in eorū exiſtente dñio audiant attemptare de cetero vel quolibet ſuſtineri. Si vero qui ſecus pſumpſerint taliter ob diuinam reuerētiā caſtigent ab ipis ꝙ alij eoꝝ exemplo pterriti a pſumptōe ſimiliarceant hec ibi ſctiſſime ordinatum ſꝫ negligenter cuſtoditū ſpealiter pmū cuꝫ altis vocibus de die ⁊ de nocte tales pclamatōes faciant ſaraceni: ⁊ nō ſolū nō caſtigant a pncipibus: veꝝ etiā ⁊ defendunt ⁊ rarus eſt qui pter fidei honorē reclamet cōtra eos: quinimo tāta eſt ignorātia pdicte inhibitōis in pncipibus ⁊ clero ac populo ꝙ nō cogitant pdictas inuocatōes ſiue pclamationes eſſe in offenſā diuine maieſtatis ꝙ non ſine culpa eſt ante deum cū talis ignorātia nō excuſet: qꝛ ignorātia facti non iuris excuſat. De alijs autem ad que cōpellendi ſunt ſaraceni tam de iure ꝙ̄ ex ordinatione regni ſufficiant que dicta ſunt libro tercio conſideratione .xi.

Iſta .xij. conſideratio tractat de fine legis ſaracenorum ⁊ de eoꝝ ppetua ſeruitute ſub iugo xpianoꝝ ſub quatuor paſſibus

Duodecima ⁊ vltima

D tima cōſideratio huius libri iiij. eſt de fine legis ſaracenorum ⁊ de eoꝝ ppetua ſuitute ſub iugo xpianoꝝ iā finē oportet dare huic .iiij. libro de bello ſaracenoꝝ in hac vltima cōſideratōe ad quam explicandā .iiij. paſſus cōuenit ptrāſire. Primꝰ eſt de caſtigatione finali fienda p ſaracenos. Scōs eſt de ceſſatōe ſue legis. Terciꝰ eſt de tempe q̄ debet ceſſare. Quartus ꝯo erit de ppetua ſeruitute ſaracenoꝝ ſub iugo xpianoꝝ.

De caſtigatōe finali fienda p ſaracenos in pplo xpianoꝝ.

P Rimus paſſus ē ꝙ p ſaracenos fiet diuina caſtigatio terribilis i oibus regnis mūdi pter pctā populi ſm ꝙ multi pdixerūt: ⁊ primo methodius martyr quē btūs Jheronimus in opuſculis ſuis laudat loquens de fine ſeculi: cuiꝰ pphetia ſequit. In nouiſſimo autē ſexto millenario ſeculi exient filij yſmaelis de heremo et erit aduentus eoꝝ caſtigatio ſine menſura ⁊ ſine miſericordia ⁊ tradet deꝰ in manibus eoꝝ oia regna gentiū pter peccata que opata ſunt ꝯ pceptuꝫ dei. Jō tradet nos deus in manus barbaroꝝ qꝛ obliti ſumus pcepta dñi: facient eñ xpiani multa illicita: qꝛ maculabūt ſeipſos adeo ꝙ turpiſſimū eſt ad dicendum: pptea tradet illos deꝰ in manus ſaracenoꝝ: perſida erit in captiuitate ⁊ occiſione capadocia: ⁊ in captiuitate ⁊ occiſione cilicia. In tribulatōe erit terra ſirie erit in ſolitudine ⁊ eius hitatores captiui ducent. Sicilia ſilr ⁊ hitatores eius in gladio pibunt. Grecia in captiuitate erit ⁊ occiſione: affrica erit ſilr egiptij orientales: et Aſia ſub graui tributo in auro ⁊ argento erit: Hiſpania gladio pibit ⁊ captiui ducētur hitatores eius. Gallia germania agatonia varijs prelijs erūt deuorate: multi ex eis ducent captiui romani in occiſione erūt ⁊ cōuerſi in fugā. In inſulis maris erūt in deſolatōe ⁊ obtinebunt filij yſmaelis introitū ab aqlone ⁊ oriēte ⁊ meridie ⁊ occidente: ⁊ replebit ihe roſolima cūctis gentibus qui captiui ducentur ⁊ replebit terra pmiſſionis oibus gentibus ⁊ erit iugū eoꝝ graue ſuper omnes gentes ⁊ erūt omnia ſub iugo eoꝝ ⁊ tributo ⁊ omnia ornamenta diuinū eoꝝ erunt ⁊ que fuerint in eccleſijs ſanctoꝝ ſiue aurū aut argentuꝫ

ſitte lapides ꝓcioſi ⁊ oīa ornamēta eo-
rum erūt ⁊ diſtribuent miniſteria dei ⁊
erūt ſacerdotes ſicꝰ ꝑ pl'e q₃ eccleſie in-
cēdio cremabunt ⁊ erit tribulatio ma-
gna ⁊ multa corpa ꝓijcient in plateis
eo ꝙ non ſit q̇ ſepeliat ea ⁊ erit ſarace-
noꝝ iter a mare vſq₃ ad mare ⁊ erūt re-
giones in viā ⁊ vocabit via eoꝝ vie an
guſtie ⁊ gradient ſimul iuuenes et ſe-
nes diuites ⁊ pauꝑes: ⁊ cu₃ gemitu et
afflictione dicent beati ſunt illi q̇ nos
de hac luce ꝓceſſerūt. hoc btūs paulus
ꝓdixit: niſi venerit diſceſſio ꝓmū ⁊ re-
uelatꝰ fuerit ⁊c. Quid em̄ aliud eſt di-
ſceſſio niſi diſciplina qua corripientur
vniuerſi bitatores terre a filijs yſmael
ꝓptēa onagꝝ appellauit deꝰ yſmaele₃
pr̄em eoꝝ ꝓpter hoc in deſolatōem tra
det oēm terrā ⁊ erūt multe vrbes deſer
te: nō em̄ ſunt hoīes iſti ſicꝰ alij gentes
ſ₃ ſunt filij yſmaelis de heremo ventu
ri ⁊ ſunt hoībus odibiles. Audi igitur
imitatores eoꝝ qui de heremo exituri
ſunt mulieres vteris ꝑtus hn̄tes: ꝑtuſ-
q₃ cū mulierib⁹ ſil' īterficiēt ī eccleſijs ſā
ctoꝝ: cū mulierib⁹ cōcubent ⁊ ſacratis
veſtimentis eccl'ie induēt ſeipſos ⁊ vxo
res eoꝝ. Iumenta ſua ligaturi ſunt ad
ſepulcra ſctōꝝ tanq̄₃ ad preſepia ⁊ erit
tribulatio maxima ſuꝑ xp̄ianos q̇ ha-
bitāt ſuꝑ terrā: ⁊ tūc apparebūt fideles
q̇ fuerūt in xp̄o credituri: nō em̄ ꝓptēa
mittet deus has tribulationes ſupra
xp̄ianos vt iuſti deleant q̇ in xp̄o ſunt
credituri: ſ₃ vt manifeſtēt q̇ in ip̄o erūt
fideliſſime credituri ſicꝰ ipſa vitas dic̄
Beati eritꝭ cū ꝑſecuti vos fuerint ⁊ di-
xerint oē malū aduerſus vos mētien-
tes ꝓpter me: gaudete ⁊ exultate ⁊c. ſic̄
em̄ ꝑſecuti ꝓphas qui fuerunt ante
vos: ſ₃ qui perſeuerauerit vſq₃ in fine₃
hic ſaluus erit. hec ille. Eandem ſentē
ciam tradit magiſter in hiſtorijs ſcola
ſticis ſuper idē Gen̄. xvj. Hic erit ho-
mo ferus: vbi nos habemus ferus he-
breus hab₃ phara qđ ſonat onager de
yſmaele dictū allegās ꝓdictū methodi
um dicente₃ onagri ⁊ capre a deſerto
oēm beſtiarū ſupergradient rabiem ⁊
māſuetoꝝ nūerus cōtereꝝ ab eis: dixit
em̄ de filijs yſmael: futuꝝ eſt aūt vt ex
eant adhuc ſemel ⁊ obtinebūt orbē ter
re ꝑ octo ebdomedas annoꝝ: ⁊ vocabi
tur iter eoꝝ via anguſtie q₃ pr̄em eorū
yſmael vocauit dn̄s onagꝝ. In ſacris
locis interficiēt ſacerdotes ⁊ ibidē cū
mulierib⁹ dormiēt: ad ſepulcra ſctōꝝ
religabūt iumenta ⁊ h̄ ꝓ neq̄cia xp̄ia-
noꝝ q̇ tunc erunt de q̄bus d₃ in nouiſſi
mis dieb⁹. Erūt hoīes ſeſe amātes ⁊c.
Et tūc implebit qđ dictū eſt ꝑ Ezechie
lem fili hoīs voca beſtias agri et ex-
hortare illas dicens. Cōgregamini et
venite eo ꝙ ſacrificiū magnū ymmolo
vobis manducante carnes fortiū ⁊ bi
bite ſanguinē excelſoꝝ. hec ille. Scđo
ꝓdictā caſtigatōem xp̄ianoꝝ ꝑ ſara ce-
nos predixit abbas ioachim in ſpecu-
lo viſionum libro. viij. capitulo. xlj. di
cens ꝙ aues nigre habentes nomē du
abus lr̄is confectū videlicet alphabeti
latinoꝝ prima atq₃ octaua future ſunt
in diſcrimine atq₃ deſtructione crucis
ſignatoꝝ: quod exponens doctor pere
grinus dixit ꝙ prima litera eſt a octa-
uo vero lr̄a eſt h. Aues igit nigre ſunt
mauri ſic dicti ꝓpter habitum nigru₃
cappe nigre quē habent a nicolao apo
ſtata eoꝝ doctore: nomen autem ip̄oꝝ
ex duabus literis conficitur ſcilicet a ⁊
h: quonia₃ aggareni ab agar matre et
yſmaelite a filio ipſius nuncupati ſunt
Tercio predictā caſtigatōem xp̄ianoꝝ
predixit ſanctiſſima femina hyldgar-
dis que prophetauit anno domini
Milleſimoſeptuageſimonono in li-
bro reuelationum dei parte tercia capi
tulo decimoq̄rto. dicēs ventura ſūt ma
la guerre ⁊ belloꝝ victorie ſuꝑ populū
xp̄ianoꝝ ꝓpꝫ tirannidē principū ⁊ ci-

ꝑditatē ꝓlatoꝝ eius. Sequit̄ cādeꝝ ꝑ ppl'ſ xp̄ian⁹ in manu hircoꝝ capꝛaruꝫ ⁊ beſtiaꝝ ꝑ quas beſtias intelligit beſtiales ⁊ feridos ſaracenos. Quarto ꝓdictā caſtigationē xp̄ianoꝝ ꝓdixit cirillus in ep̄l'a de occurrentib⁹ malis in oꝛbe ſimbolo. xxix. dicens in ſexta die magna ſeculi ventur⁹ eſt hirc⁹ violatoꝛ caſtitatis a plaga meridionali ⁊ intrabit limites occidētales ⁊ viuā ouē comedet ⁊ dentib⁹ ſuis carnes agnoꝝ crudas dilacerabit arietes pedib⁹ conculcabit ⁊ agnū ouis filiū coꝛnibus ventilabit. qđ exponit venerabilis abbas ioachiꝫ ſup trenoꝝ vltio ſic dicens. Hirc⁹ machomet⁹ eſt agnus ouis fili⁹ xp̄s filius virgis coꝛnib⁹. i. ꝑtātib⁹ ſuis xp̄ianum ppl'm ventilabit. i. multiplici flagello guerraꝝ vexabit oueꝫ viuā comedet. i. ſctām mr̄em eccleſiā catholicā viribus franget ⁊ ep̄at⁹ ⁊ dioceſes ꝗ̄pples penitus ceſſabit ⁊ dentib⁹ ſuis carnes crudas agnoꝝ dilacerabit qꝛ puuli etiam adulti vtriuſq; ſex⁹ relicta fide xp̄i ſectā machometi aſſumēt ⁊ vbi nomen xp̄i ⁊ nomen virginis venerabātur blaſphementur ⁊ nomē machometi in magna veneratōne hēat̄ a plaga meridionali venire dicunt̄ qꝛ in eadē ꝑte mauri florent ⁊ imperant. Limites aūt occidentales ꝑtes. i. ſtremitates xp̄iane credūt̄ hec aūt ioachim. Quid aūt ſit de veritate ꝓdictaꝝ ꝓphiaꝝ deus nouit cuius iudicia abiſſus multa.

De ceſſatōe legis ſaracenoꝝ

Secund⁹ paſſus eſt ꝙ lex ſaracenoꝝ non eſt ꝑpetuo duratura ſ; debet ceſſare ꝙ ſic oſtēdet̄. Certum eſt ꝙ nullū violentū eſt ꝑpetuum vꝫ. iiij. phiſicoꝝ. nemo etiā diu cōtinet violenta imperia ſꝫm ſenecā tragedia. vj. Cū ergo imperiū ⁊ dn̄ium ſaracenorū ſic in oꝛbe violentū ptꝫ qꝛ per arma ⁊ violentiā intrauit vt latiſſime declaratū eſt ſupꝛa conſideratōe ſcđa hui⁹ liiij libꝛi in ſcđo puncto ergo imperiū ⁊ dominiū ſaracenoꝝ nō eſt ꝑpetuum nec diu duraturꝝ ⁊ ꝯſeq̄nter nec lex eoꝝ qđ eſt intentū. Item ⁊ hoc qđ obtinet̄ trepida manu nō eſt diu duratuꝝ. ſ; tale eſt impiū ſaracenoꝝ. ptꝫ qꝛ eſt raptū ꝑ arma violentoꝝ vt dictū eſt ⁊ vt dicit ſeneca tragedia pꝛima rapta ceptra turpida obtinent̄ manu ergo impiū ſaracenoꝝ nō eſt diu duratuꝝ ⁊ ꝯſeq̄nt̄ nec eoꝝ lex. Item tercio ſic illud impium cui⁹ ius ſolū eſt in armis nō eſt diu duratuꝝ ſ; imperij ſaracenoꝝ ius ſolū eſt in armis patet qꝛ machomet⁹ nō oſtēdit aliud miraculū quo ius ſui imperij ⁊ veritas oſtēderet̄ legis ſ; nudabat enſeꝫ ⁊ eleuabat in manu: ac ſi diceret nullū aliud ius vr̄i impij ⁊ dn̄ij ⁊ legis hētis in oꝛbe niſi in armis. Sic dicebat litus raptū tenens impium hercu lis ⁊ timēs eū ꝑdere tragedia ꝓma ſenece ius eſt in armis ergo ꝯcluditur ꝙ impium ſaracenoꝝ nō eſt diu duraturū ⁊ ſic lex eoꝝ ceſſare debet. Unde ⁊ doctoꝛ ſb̄tilis ſcot⁹ in ꝓmo ſniaꝝ queſtōne ſcđa ꝓlogi via ſeptima obijciēs ee ꝑmanētia ſecte machometi dicit ꝙ ꝓphia eſt apud eos ⁊ ꝙ ſecta eoꝝ ē finienda. Unū ⁊ ante captionē ciuitatꝭ damiate liber quidē inuentus fuit arabice ſcript⁹ cui⁹ autoꝛ ꝓdixit q̄ndā regeꝫ xp̄ianū methā ciuitatē debere deſtruē ⁊ oſſa machometi diſꝑgere quod erit ſignum deſtructionis ſue legis.

Quo tpe lex machometi ⁊ ei⁹ dominium debet ceſſare.

Terci⁹ paſſus eſt de tp̄e quo lex machometi et ei⁹ dominiū debet ceſſare. Circa qđ dici poſſet ſaluo melioꝛi iudicio ꝙ tūc ceſſabit qn̄ ppl's criſtianus fuerit debite caſtigat⁹ Unde ſꝫm auguſtinū ⁊ fuit iam dictuꝫ in ꝑncipio none conſideratōis huius libꝛi. iiij. an̄ incarnatōꝫ dn̄i ppl'us dei

electus erat ppl's iudeoꝝ poſt incarnationem vero eſt populus cr'ſtianoꝝ. ⁊ ſic ille erat ppl's dei electus ⁊ tamen dedit ei flagellū infideliū gentiliū. Ita nūc religioni xp̄iane ſibi dilectiſſime dedit flagellū infideliū ſaracenoꝝ. Nūc aūt ſm pliniū in tercio libro ſue phie flagellū ſeu virga non cōbureꝛ ꝙ diu peccatoꝛ ſeruꝰ inutilis nō corrigitur. Hic refert ipe ꝙ ſocrates ſciſcitatꝰ quare manipulū virgaꝝ nō cōbureret poſt magnā ⁊ longā verberatōꝫ pardini diſcipuli ſui filij magni prepoſiti reſpondiſſe dr̄ ꝙ nec cōbureret quouſqꝫ correctū ⁊ emendatū p̄ſentiſſet. Refert etiā plato magnus phs de doctria āti quoꝝ libro.ij.ca.xliij.ꝙ dū vna dierūꝫ montē pigamū aſcenderet ſubito tremuit ⁊ mugitꝰ horribiles emiſit arbores ſciſcitabāt quare tremuit ⁊ mugitꝰ dederit mons reſpondit qm̄ paſtorem vigilantē ⁊ cuſtodientē gregem ſuam ego video ⁊ arbores dixerunt vt ⁊ tu cū ſis mons altꝰ valde ⁊ magnꝰ vnūꝫ times paſtoreꝫ. Qui reſpondit timeo ⁊ mugeo qꝛ ignē portat i pera qui me dio flato ignis īceſo me deſtruet voſ ꝙ oēs vſqꝫ ad radices ꝯburet ꝙ futuꝝ conſiderās malū in orbe ventuꝝ cum lacrimis tractatum qui de lamentationum mira breuitate de malis in ſeclo futuꝝ in ſeculo deſcripſit p quē dicūt greci ariſtotilem alexandrum in multis inſtruxiſſe ⁊ deum paſtorem igneꝫ in pera fuiſſe. Alexandrum in grecia totius mundi monarcham primum mons magnus totus mundus iſte arbores ciuitates villa ⁊ caſtra ⁊ reges vel lentes exiſtētes in ipis hec plato. Deꝰ ergo ſp flagellū ponit ſicut piꝰ paẗ ſuis filijs dilectis quibꝰ ſufficienter caſtigatis flagellū igne comburit ſcḋm ꝙ notat beatus auguſtinꝰ in libro de verbis dn̄i in tractatu.xix. Ubi ſic ait nō leteris impie vel tirāne qm̄ virga vł flagellū efficeris nouit eīn pn̄dēs doctor nec ignorat pius pr̄ poſt caſtigatōneꝫ ꝓmouere diſcipulū ⁊ poſt debitā emēdationē paternali hereditate ꝑficē filium flagellū q̄ꝫ ſiue virgā incendio flāmaꝝ cōburere. hec auguſtinꝰ. Patet ergo ex p̄habitis ꝙ facta cōdigna caſtigatione ppl'i xp̄iani deſtrueret impiū ſaracenoꝝ ⁊ ſic ceſſabit eoꝝ ſuperſtitioſa ſecta ſiue lex.

Quartꝰ iſte paſſus eſt de perpetua ſaracenoꝝ ſeruitute ſub iugo criſtianorum.

Quartus paſſus ⁊ vltimꝰ eſt de ꝑpetua captiuitate ſeu ſuitute ſaracenoꝝ ſub iugo xp̄ianoꝝ. Hanc aūt ſeruitutē predixit methodius martir loquēs de fine ſeculi. Unde poſtqꝫ p̄nunciauit caſtigatōꝫ xp̄ianoꝝ p ſaracenos. Subſeqnṫ dixit ⁊ pꝰ tribulationē dieꝝ que facta erit a filijs iſmaelis deſolata erit oīs terra ab eis et erūt oēs amicti ornamentis ex auro ⁊ purpura ⁊ ſplēdidis vos veſtimentiſ tā ꝙ ſpōſi dicentes. Ecce vicimus terraꝫ in fortitudine noſtra ⁊ oēs q̄ habitant in ea. Tunc recordabiẗ dn̄s deꝰ ſcḋm ſuā miſcđiam quā ꝓmiſit diligentibꝰ ſe ⁊ eis q̄ in xp̄o ſunt credituri ⁊ liberabit eos de manu ſaracenoꝝ. Surget aūt xp̄ianoꝝ gens ⁊ prelia bitur cū eis ⁊ occidet eos gladio ⁊ captiuas ducet mulieres eoꝝ ⁊ interficiet infantes eorum ⁊ deſcendent filij yſmaelis in gladiūꝫ ⁊ tribulationē ⁊ afflictōꝫ ⁊ reddet illis dominus mala que ipſi alijs fecerāt ⁊ irruet ſuper eos malitia ſepties tm̄ q̄ntum in alijs gefferūt ⁊ occidet illos dominus in manus criſtianoꝝ ⁊ erit regnum criſtianorum exaltatum ſuper omnia regna et imponent criſtiani iugum ſuper eos graue et erunt ſerui q̄ remanebunt ⁊ tunc pacificabitur terra que ab eis fuerat deſtructa ⁊ qui ca-

ptiui fuerant ab eis reuertentur in terrã ſuam ⁊ multiplicabuntur homines ſuper terram ⁊ erit indignatio magna regis romanoꝝ ſup eos qui xp̄m negauerunt et erit pax ⁊ tranquillitas magna ſuper terram qualis non fuit antea nec erit ſimilis poſt illaȝ pro eo ꝙ in fine ſeculorum erit leticia ⁊ pax ſup omnem terram ⁊ requieſcent a laboribus. Hec erit pax de qua dicit ap̄lus ad Theſ. v. Cum fuerit tranquillitas magna ⁊ ſecuritas tūc veniet repētin⁹ interitus a quo liberari mereamur feliciter per ihm xp̄m dn̄m nr̄m q̄ ē turris fortitudinis a facie inimici cui ſit honor et gloria ſine fine Amen.

Explicit liber quartus.

Incipit liber quintus ⁊ vltimus: tractans de bello demonum contra fidei fortalicium.

Diſſolutis hereticoꝝ iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ bellis. Reſtat exprimi in hoc libro qnto ⁊ vltio hui⁹ voluminis de demonum viribus q̄d ſcȝ poſſint contra noſtrum fidei fortalicium. ⁊ vt meū poſſem explicari conceptū duodecim cōſideratōnes circa bella demonū occurrunt pertractande. Pria erit an ſint demones et de quiditate demonum ⁊ eoꝝ nobilitate ac natura. Secunda de eorum ſciētia. Tercia de bello demonum in celo. Quarta de eorum habitatione. Quinta de eorum poteſtate et preeminentia. Sexta de bello demonum contra humanum gen⁹ poſtq̄ ceciderunt de celo vſq̄ ad criſti aduentum. Septima de perditione dominij eoꝝ per iuſticiā in xp̄i aduentu. Octaua de ꝓprietatibus ⁊ malitia demonum. Nona de bello demonū poſt aduentum xp̄i. Decima de diuerſitate demonū et ſi poſſunt habere ſpūs familiares. Undecima de q̄litate et figuris corporum in quib⁹ apparent et ſi poſſunt hūana corpa vl' animas ſubintrare. Duodecima quo ſi ne debent terminari bella demonum.

Prima cōſideratio ē de quatuor punctis.

Prima cōſideratio eſt an ſint demones et de quiditate demonū ⁊ de eoꝝ nobilitate ac natura. quatuor ergo pūcta in hac cōſideratōe ſunt videnda. Primo an ſint demones. Scd̄o quid eſt diabol⁹. Tercio q̄lis eſt eius nobilitas Quarto qualis ē eius nā.

An ſint demones in mundo ⁊ ſi ſunt q̄ ſunt eorum nomina.

Primus punctus eſt an ſint demones ⁊ que noīa eoꝝ. Quo ad primū nō diſcrepāt iudei et saraceni a xp̄ianis qꝛ apud iudeos ſcriptū eſt eſſe diabolos ⁊ de ꝑncipib⁹ eorum huſa ⁊ azael eſſe appellatos. Dicebant etiā iudei in euāgelio inſultātes ꝯ xp̄m demoniū habet ⁊ inſanit. Joh. x. Et itez in beelzebub ꝑncipe demonioꝝ eijcit demonia. Math. xij. qd̄ nō affirmarent niſi diabolos crederēt eē. Non enī poſſunt negare q̄n ſcriptum ſit in. j. Reg. xvj. ꝙ ſpūs mal⁹ agitabat ſaul. Saraceni etiā concedunt demones eſſe ⁊ illos ꝑncipes demonū quos vocant iudei huſa ⁊ azael. Ipſi vocāt in lingua arabica aroth ⁊ maroth: nos vero xp̄iani de hoc certā fidē habem⁹ cū euangelica doctrina hoc expꝛeſſe in pluribus locis exprimat. Et iō de h̄ nulli dubium eſſe debet: ſed cum certitudie affirmare demones eſſe in mūdo. Demones vero non nominamus nos criſtiani niſi eo mō quo in ſacra ſcriptu

ra nos repimus ſcòm modũ ſuarum temptationũ. Unde cũ temptat de ſuperbia vocatur diabolus.i.deorſuꝫ fluens Apoca.xx.quando de inuidia dr ſathan id eſt aduerſarius. Math.xvj. qñdo de ira dicitur exterminator.j.Corinth.x.qr ira ponit animam extra terminos ſuos.qñ de accidia dicitur demonium. id eſt ſufficiens iniquitas. Math.viij.quia ſufficit ad puniendũ hominez. quando de auaricia dicitur leuiathan.id eſt additamentũ Job.iij quando de luxuria dicitur aſmodeus id eſt facture iudicium Thob.iij.quia propter luxuriam iam dñs mundum iudicauit diluuio Geñ.vj.quando de gula dicitur behemoth id eſt animal. Job.xl quia gula reddit hominez beſtialem. Item vocatur belial quod interpretatur abſqꝫ iugo vel abſqꝫ dño. Judi.xix.qr ꝓpoſſe pugnat contra euꝫ cui debet eſſe ſubiectus. Item vocat beelzebub Lu.xj.quod interp̄tatur vir muſcarum ꝑ immundicia ⁊ ſordibus idolatrie⁊ ſanguis eis imolati ad quē multitudo muſcarum cõueniebat ptꝫ ergo demones eſſe ⁊ que nomina eoꝝ ſcòm xp̄ianos iudeos et ſaracenos.

De quiditate demonuꝫ.

S Ecund⁹ punctus eſt ſcire qd eſt diabol⁹. Pro cui⁹ declaratõne notandũ ꝙ fuit opinio platoni coꝝ ꝑcipue apulei ſm ꝙ refert beatus aug⁹.octauo de ciui.dei.capi.xvj. allegans varronē q̄ fuit plonic⁹ ꝙ demones ſunt genere anialia. animo paſſiua.mente rationalia.corpore aerea.tēpore eterna. Si āt obijciatur ꝙ demones non poſſunt dici animalia cũ ſint ſbe incorporee. Dicendũ eſt ꝙ non loquitur hic auguſtin⁹ſcòm mentē ꝓpriam vt dictum eſt.ſꝫ ſm opinionē platonicorum. Et ideo irrationabilit loquuntur ſic diffinientes demones cuꝫ hoc attribuũt auguſtino. Unde iſdeꝫ auguſtin⁹ſcòm mentem ꝓpriam ⁊ rectam fidem diffiniens demones libro eodem capitulo.xxiij.dicit ſic.demõ eſ ſpũs nocēdi cupidiſſimi.a iuſticia penitus alieni ſuperbia tumidi. inuidia liuidi fallacia calidi. Quidem ali⁹ dic ꝙ demones ſunt ſubſtantie rationaleſ incorporee ingrate deo damnationis hominum cupidiſſimi.

De nobilitate demonum.

T Erci⁹ punctus eſt qualis eſt nobilitas demonũ. Pro cui⁹ noticia ſciendũ ꝙ loqui poſſumus de demonibus dupli͏r vel quo ad bonitatem moralem vel quo ad bonitateꝫ nature. Si loquamur de bonitate morali boni homines meliores⁊ nobiliores ſunt demonibus. Unde auguſtinus de ciuitate dei ca.xv. loquens de demonibus ſcòm opinionē plonicoꝝ ꝙ vniuntur corpibus naturalib⁹ ⁊ phiſicis ſicut aie nr̄e ⁊ ꝙ illa corpa demonũ ſunt incorruptibilia dicit nõ iõ demones meliores ſunt hõib⁹ qr habēt corpora meliora.ſ.incorruptibilia. Alioquin multaſ beſtias hõibus ꝓferem⁹ Quis eñ inqt hominũ.videndo eq̄bitur aquilis⁊vulturibus. Aut qs odorando canibus.quis velocitate leporibus ceruis⁊ omnibus auibuſ.qs multum valendo leonibus et elephantib⁹. quis diu viuendo ſerpentibus qui etiã depoſita tunica.ſenectutem deponere et in iuuentutem redire perhibentur. Sed ſicut his omnibus meliores rationando ſumus. Ita etiam demonibus honeſte viuendo meliores eſſe debem⁹. Hec aug⁹. patet ergo ꝙ in moribus nobiliores ſunt boni homines demonibus. Si vero loquamur de nobilitate nature.nobiliores ſunt demones hominibus quantũcũqꝫ ſanctis ſicut deducit ex dictis auguſtini.ix.d ciui.dei.ca.ix.vbi dicit ꝙ animal ex aia ⁊ corpe conſtat.quorum duũ aia quã

ñenuncq viciosa est melior corpe: qntũ tũcunq bene disposito: sic dicit q aurũ licet surdidũ argento quis purissimo carius estimat. Ex q dicto elicit frãciscus de maronis in floribus suis duas cõclusiones. Prima est q demões sunt meliores hoibus qntũcunq sctis q: sicut aia vitiosa excellit corpus qd'cunq ꝑpter excellentiorẽ naturã. Ita substantia spũalis omnẽ substantiam corpalem. Scda conclusio q meliores sunt angeli qbuscũq aiabus separatis qntũcunq beatis: q maior est excellẽtia nature sm quã angeli superãt ipos cũ maior sit excellentia de genere substantie q excellentia gre q est quedam forma accidentalis. Et isto mõ ponũt etiã meliores aia xpi. Hec ille.

De natura demonum.

Quartus pũctus est qlis est natura demonũ. Ad qd breuit respondet dupl'r. Primo q eorũ natura nõ est mala ꝫ bona Uidit eni deus cũcta q fecerat et erant valde bona Geñ.j. q aũt diabol' sit malus nõ habet ex natura ꝫ ex vicio. Scdo dr q eoꝝ natura eũ mortalis et dissolubilis ꝫ ex dei gra eoꝝ natura est imortalis et indissolubilis sicut et bonoꝝ angeloꝝ Uñ plato in libro thimei. ogns in psona dei ad angelos dicit: dij deoꝝ qꝝ opifex et magister ego sum vos vestra natura corruptibiles estis mea aũt voluntate incorruptibiles manet. Istud dictuꝫ allegat Augusti. xiij. de ciuitate dei capi. xvj. dicens. Sententia fuit plõnis deos et angelos eẽ mortales sm suã naturam et dissolubiles: quia sunt facti a deo tamẽ diuina volũtate indissolubiles. Et q diuinũ cõsiliũ et voluntas sunt validiora q sit eoꝝ natura: ideo dicit plo q non dissoluentur. Et hec videtur fuisse intentio purphirij qui fuit plonicus in capitulo de dñia vbi dicit Sumus eni rationales nos et dij .s. angeli. ꝫ mortale additũ nobis sepat nos ab illis quasi dicat mortales erant angeli sicut et nos ex natura: ꝫ diuina voluntate inmortales facti sunt et sic differunt a nobis.

De scientia demonum.

Secunda cõsideratio est vidẽ qlis est scia demonũ. Hic sunt tria puncta declaranda. Primus est de scia demonũ. Scds est cuius scia artes magice exercentur et si possunt sine pctõ exerceri. Tercius est de arte notoria si est a deo vel a demonibus.

De scientia demonũ ante casum et post casum.

Primus punctus est de scia demonũ. Circa qd notanduꝫ ẽ q dupliciter possum' loqui de scientia demonum. Uno mõ de illa scia quã habuerũt añ casuꝫ suũ de celo et sic dicit magister sniarũ in. ij. distinctione iij. q triplicem cognitõem naturalem habebant scꝫ q facti erant a quo facti erant et cũ quo facti erant scꝫ cum celo empirreo materia pma et tpe noticiaꝫ etiã habuerũt boni et mali et qd appetẽdũ et respuendũ illis eẽt. dicit etiã beat' Aug'. loquẽs de noticia angeloꝝ ante casum. xj. de ci. dei capitulo. vij. et viij. q cũ sit alia noticia angeloꝝ matutina et alia vespertina quaꝝ prima est reruꝫ in verbo et scda reꝝ in genere ꝑpo quãdo fuit dictũ factũ est vespere et mane dies vnus Geñ. j. Ibi accipit mane ꝑ noticia matutina et vespere ꝑ vesptina Et sm hoc ponunt dies sex sm q angeli illa sex genera creaturaꝝ q ibi numerant cognouerũt noticia matutina et vesptina in pmo instãti q oia fuerũt sil' creata sm illud Ecci. xviij. q viuit i eternũ creauit oia sil'. Si vo loqmur de noticia demonũ post casuꝫ dicit magister i scdo sniaꝝ distinc. vij. q demo-

nes licet ſint obſtinati in malo triplici tñ ſcie acumine vigent.ſ.ſbtilitate nature tpm experientia z reuelatõe ſpũuz ſupnoꝝ. Primo intelligũt naturalia pñtia. Scdo mõ naturalia futura ſicͭ tpa pluuioſa vel ſicca z eclipſes ſolis z lune z hmõi. Tercio mõ intelligũt volũtaria ſed de cognitione futuroꝝ contingentiũ dicit dñs bonauentura in ſecundo ſniaꝝ ꝙ licet demones nõ pñt per ſe ſcire futura contingẽtia certitudinaliter tñ freqnter vera pdicũt quia euẽtũ futuroꝝ aliq̃ mõ pſentiũt.qtuoꝛ modis ſm augu.ſup geñ.ad lrã z qꝛ aut preſentiunt talia ingenij a ſenſus acrimonia vt qñ videt aut pſiderat diligenter ad qd inclinet affectio mea.vel q̃ ſint inducẽtia vel retrahentia aut pſciunt talia tempoꝝ expientia.ſ. ꝙ ex talibus viderũt accidere ſilia. Aut tercio talia preſciũt demones cautela doloſa vt qñ pponũt aliquid facere z primo pdicũt qſi ſit aliqd futuꝝ. Aut qrto talia pdicũt demones aliena doctrina vt qñ.ſ.diuino iudicio pmittũt aliqd a bonis angelis addiſcere. Vñ ptz ꝙ demones futura ptingentia z ſi poſſint pbabiliter opinari nequnt tñ certitudinaliter ſcire. De cognitõe võ temporaliũ z mutabiliũ dicit btũs augu. viij. de ciui.dei.c.xxj.ꝙ angeli bõi cerci⁹ iſta tpalia z mutabilia nouerũt qa coꝝ pncipales cauſas in vbo dei pſpiciunt quib⁹ cũcta oꝛdinãtur.demones aũt nõ eternas z cardinales cauſas in dei ſapia contemplãtur ſ; quoꝛundaz ſignoꝝ nobis occultoꝝ maioꝛi expientia multoplura ꝙ̃ hoies futura pſpiciunt. Deniqz autẽ iſti ſepe nũqꝫ illi oĩo fallũtur ꝙ ibidem declarans dicit. Aliud eñ eſt tpalibus tpalia mutabilib⁹ mutabilia ſcire eiſqz tempalem z mutabilẽ motũ ſue volũtatis z facultatis inſerere qd demonib⁹ certa rõe pmiſſuz eſt. Aliud aũt in eternis atqz in cõmutabilib⁹ dei legib⁹ q̃ in ei⁹ ſapia viuunt mutationes reꝝ puidere dei q̃ volũtatem que tã certiſſima ꝙ̃ potentiſſima eſt ſpũs eius pticipatõe cognoſcere ꝙ ſctis angelis recta diſcretione donatuz eſt. Ex quib⁹ ſequũtur duo documẽta Primũ eſt ꝙ ſcti in dei legibus etnis ptẽplãtur futura qꝛ h hoc dicit expſſe Secundũ documentũ eſt ꝙ ſcti in diuina volũtate cognoſcunt iſta futura contingentia qꝛ dicit ꝙ dei voluntatez q̃ certiſſima eſt z oipotens iſta nouerit Sed remanent due difficultates. Prima eſt ſi demones hñerunt noticiam pphiaꝝ aduẽtus xpi dicendum ꝙ ſic Cognouerũt etiã ꝙ xps in lege z pphiſ pmiſſus deberet eſſe ver⁹ de⁹ z ver⁹ hõ z ꝙ debebat p humano genere de virgine naſci z pati in genere.nunqꝫ tamẽ in ſpecie cognouerũt ꝙ in hoc homie xpo iſta cõplerentur. Sciebat eñ diabolus p ſcripturas z pphas ꝙ xps venturus erat verus de⁹ z ver⁹ hõ. Etiã ſciebat tps natiuitatis xpi eẽ impletum p ebdomadas danielis tñ neſciebat certitudinalit ꝙ ihs nazaren⁹ eſſet ipe criſtus. Verũtñ pter emſhentiã ſctiatis hẽbat quãdam coniecturã ꝙ ipe eſſet ver⁹ xps z hoc voluit expiri p tẽptatõz z p illam illum inducere ad pctm ſi inueniret pur⁹ homo ſed neutrũ obtinuit licet temptauit eũ de concupiſcẽtia ſupbia z auaricia Vnde licz ille demõ q̃ xpm in deſerto temptauit fuerit inf demones acutioꝛis ingenij nunqꝫ tam ſcire potuit p certitudinẽ. vtrũ ihs eẽt q̃ erat pmiſſus in lege ad ſalutẽ mũdi z deiectionẽ diaboli niſi per quandaz coniecturam.et ideo procurauit criſti captionem per iudeos intelligens p aliqua ſigna ꝙ ipe eſſet ver⁹ xps z p cõſequens ꝙ per eius moꝛtem expoliaretur infernus hoc perpendit per ei⁹ patientiã et per ſcripturaꝝ impletionem et foꝛte p ſctõꝝ patrũ in limbo exiſten

tium exultationem. Ideo mortem eiꝰ impedire voluit per vxorem pilati cuiꝰ preces efficaces credebat in cõſpectu viri ſui vt notat Nicolaus de lyra ſup math. Secunda difficultas ē ſi demones cognoſcant cogitationes noſtras Reſpondetur ꝙ ſoli deo cognite ſunt ſcḋm cõem opinionē doctoꝝ ⁊ hꝫ videtur p illud quod dicitur .j. Reg. deꝰ āt inuenit cor ⁊ .j. pal'. vj. tu ſolꝰ noſti corda filioꝝ hoīm dicit tñ hic Nicolaus de lyra ſup illud ad heb. iiij. viuꝰ eſt ſermo dei ⁊c. Et diſcretor cogitationum ⁊ intentionū cordiū ꝙ licet aliqui doctores dicant ipam cogitatõnē noſtrā eē cognoſcibilē pure ſbe ſpūali tamen de intentione cogitatõis ipi ꝓcedunt ꝙ eſt cognoſcibilis ſoli deo verbi gr̃a ſi cogitem de muliere dicūt ꝙ hoc põt cognoſcere angelꝰ bonꝰ ſiue malꝰ. Etiam ex naturalibꝰ ſꝫ ſi cogitē de muliere intentione decipiendi ipam vel ad bonū informandū cognoſcit ſolꝰ deꝰ. Et ꝓpter hoc ſubdit apl's ⁊ intentionē cordis q2 cognitio xp̄i nõ ſolū ſe extendit ad ipas cogitatõnes. ſꝫ etiā ad cogitationū intentiones quod vtꝫ demonibus non cōuenit. Ad iſtud etiā ꝓpoſitū loquit̃ augu. de diffinitionibꝰ ſic dicens. Internas animi cogitatões diabolū nõ videre. Certi ſumꝰ ſed motu eas concipi ab illo ⁊ affectõnū iudicijs colligi experimento didicimꝰ. ſecreta āt cordis ſolus ille nouit ad quem dicimus tu ſolus noſti corda filioꝝ hoīm

Ꝙ artes magice demonū ſcia exercentur.

Secundus punctus eſt cuiꝰ ſcia artes magice exercent̃ ⁊ ſi pñt ſine pctõ exerceri. Ad primū ꝛ reſpondetur ꝙ artes magice exercentur ſcientia demonum ſicut traditur in ſecundo ſniarum diſtinctione ſeptima. Unde ibidem dicitur ꝙ eoꝝ ſcia ⁊ vtute artes magice exercent̃ quā ſciam et virtutem hmõi opando a deo demões acceperūt vel ad fallendū fallaces vel ad monendum fideles vel ad exercitādam ⁊ ꝓbandam iuſtoꝝ paciētiā. Ad ſcḋm dicitur ꝙ artes magice vel diuinationes nõ poſſunt exerceri vel a demonibus conſiliū vel auxilium reqri abſq3 pctõ niſi forte in hoc caſu vbi deus diabolū ſubijceret homini iuſto ſic de aliquibus viris ſctis narratur. Voluntario aūt cõmertio non poteſt ſine peccato. Nam aut eſt ibi pctm̃ infidelitatis vtpote ſi hõ demoni credēdo attribuit ei aliquid diuinū aut ē ibi peccatū ydolatrie vtpote in oblationibus ⁊ ſacrificijs. Aut eſt ibi pctm̃ inobediētie ſaltem q2 facit ꝯ ꝓhibitionem dei ⁊ eccleſie. ratio huiꝰ ꝓhibitõnis eſt quia talis peccat in deum dum recurrit ad diabolū quaſi nõ ſit oīpotens deꝰ xp̄ianoꝝ ⁊ oīno ſufficiens ⁊ benignꝰ. Itē peccat in ſeipm dum ſe cõmittit diſcrimini corpis ⁊ anime. Item peccat ī eccleſiam dum habet cõmertium cū illo qui eſt omnino preſciſus ⁊ eccleſie aduerſarius. et ideo in caracteribus magnum peccatum eſt. quia eſt ad miniſterium demonū inuocandū q2 hmõi ex ſe non habent virtutē ſꝫ ſolū ex pactione diaboli. Sic em̄ pandit diabolus illis qui fiunt ei familiares ꝙ t'lia ſigna recognoſcant ⁊ ad ea ſe pſentes offerant. Oſtendunt em̄ demones ſe p illa cog' vt aliquid virtutis oſtēdant ſe haberi in hmõi artibus in quibus ſūt multa nephanda per que abducitur homo a fide ⁊ cultura dei. Et ideo hec facit diabolus non q2 in illis delectet̃ ſed potius in infidelitate facientiū ſūt aūt hec magice artis nigromantia piromantia aeremantia ydromantia geomantia ⁊ ciromātia que ſunt diuinationes in mortuis quo ad primam in igne. quo ad ſcḋam in aere. quo ad tertiā in aqua. quo ad quartā in t̃ra. quo ad quintam ⁊ in manibus. quo ad ſe-

ptam tales magici malefici vulgo nū-
cupantur ob facinorꝝ magnitudinem
nigromātici dicunt̄ quibus pcantatōi
bus vident̄ reſuſcitari mortui ꝛ ad int-
rogata reſpondere. Alij dicuntur ican
tatores qui artem verbis pagunt. Alij
dicunt̄ arioli qui circa aras ydolorū
nephari as preces emittunt ꝛ funeſta
ſacrificia offerunt hiſq; ebrietatibꝰ de-
monū reſponſa accipiunt. Alij dicunt̄
aruſpices quaſi horarū inſpectores di-
es eni ꝛ horas in agēdis negocijs opi-
buſq; cuſtodiunt et quid per ſingula
tpa obſeruari debeat homo intendūt
exta etiam pecudū inſpiciunt ꝛ ex eis
futura predicunt. Alij dicunt̄ augures
qui volatus auium et voces intendūt.
Aliaq; ſingula rerū vel obſeruationes
improuiſas hominibꝰ. Alij dicuntur
aſtrologi eo q in aſtris augurizantur.
Alij dicunt̄ genetatici ꝓpter natalicium
conſideratōnes qꝛ p curſum ſiderum
naſcentiū mores actus euentuſq; pre-
dicere conant̄ que vulgo mathematici
dicunt̄. ydromātici ab aquis dicti ſunt
Eſt eni ydromātia in aquarū inſpectōe
vmbras demonū euocare ibi que ab
eis aliena audire prenunciant. Etiam
demones interdū p aliquas figuras vl'
ſigna que in rebus inanimatis appa-
rent que ſi fiant in aere vocat̄ aeromā
cia. ſi in igne pirogancia. ſi in viſceribꝰ
animaliū inuiolatorū in aris demonū
vocat̄ aruſpicia ſi p ſternutatōnes ho
minū vel membrorū ſaltus vel motus
quorūcūq; animaliū dicit̄ augurium.
Si vero fiat ex aliquibꝰ ſignis in ſpa-
tula alicuiꝰ animalis apparentis voca
tur ſpatulamtia qui ſub nomie ficte re
ligionis p quaſdam quas vocant ſcōrum ſortes diuinatōis ſciam ꝓfitētur
Aut quarūcūq; ſcripturarū inſpectiōe
futura ꝓmittūtur. Si vero tales figu-
re vel ſigna fiant in terra dī geomācia
a geos quod eſt terra. Si vero in plan
tis manuū dicitur ciromancia a ciros
qđ eſt manus talibus portentis p de-
monum fallacias illuditur curioſitas
humana quō id imprudenter ſcire ap
petit q nulla rōne inueſtigare ei cōue
nit. Unde vitāda ſunt a xpiano ꝛ oim
penitus execratione repudianda qꝛ in
iſtis oibus vel expreſſe de modo iplo-
ratur aut propter petitionem homis
ſe occulte demon ingerit hanc maledi
ctā artem primus. Zoroaſtes inuenit
qui ſolus natus eſt ridendo hunc Ni
nus rex aſſiriorum bello interfecit. Et
ſi queras quid tales magi facere pn̄t.
Reſpondetur q ipe permiſſione dei
elementa concutiunt mentes turbant
hominū minus in deo cōfidentiū ſen
ſus illudunt ac ſine vllo veneno hau-
ſto violentia tm̄ carminis ledunt ꝛ int
ouum peremunt. Magi ergo ſm priua
tos contractus quos habent cū demo
nibus agere artem eorū que ars magi
ca non eſt ſupra ordinem naturalium
cauſarū immo fit virtute actiuorū natu
raliū. tamen eſt ſupra cōprehenſiones
hominum ꝛ facultatem ꝓpter tria pri
mo quia demones magis cognoſcūt
actiuorum naturaliū virtutum q̄ ho
mines. Secundo quia celerius poſſūt
ea congregare. Tercio quia actiua na
turalia que aſſumunt vt inſtrumenta
ſe poſſunt extendere ad maiores effe
ctus ex virtute aut demonum arte q̄
ex virtute ſeu arte hominum. Inde ho
minibus videntur miracula ꝛ ſtupen
da que per aliquos artifices fiunt ꝛ ſic
patet q magi veritatem ſpernentes et
mendacia credentes ſeducti a demo
nibus eis coaptantur cū quibꝰ ſine fi
ne pibūt h' ꝛ plā alia de magicis artibꝰ
ex li. ð ciui. dī trāſūptiue i decret. xxvj.
queſtio. v. ca. nec mirum.

Ars notoria eſt illicita ꝛ a demonibꝰ inuenta.

T Ercius punctꝰ eſt de arte noto
rie ſi eſt a deo vel a demonibus

et ſi poſſunt demones infundere ſcíẽtiam aliq̄. Ad primũ rñdetur ſcd̃z fratrẽ iohem aſtaxeñ. i ſumma ſua ꝙ ars notoria ẽ illicita ⁊ inefficax. Vñ arguitur a demonibꝰ inuenta. Illicita em̃ ẽ q̄ vtit̃ q̄buſdã ad ſciam hñdam q̄ non habent ſcd̃m ſe vtutẽ cauſandi ſciaꝫ ſicut inſpectõe quarũdã figurarꝫ ⁊ ꝓlatione quorundã vborꝫ ignotorꝫ ⁊ aliis hmõi. ⁊ iõ hmõi ars ũvtit̃ his vt cauſ ſꝫ vt ſignis ñ ãt vt ſignis diuinitꝰ iſpiratis ſicut ſunt ſacr̃alia ſigna. Vñ reſtat ꝙ ſunt ſigna vana ⁊ ſupſtitioſa ⁊ ꝑ ꝯſ cõtinẽtia q̄dã pacta ſignificatõnũ cũ demonibꝰ ꝓhabita ⁊ federata. Ars igitur notoria q̄ſi a diabolo inuenta ẽ a xp̄iano penitus repudiãda ⁊ fugienda ſicut ⁊ alie artes nugatorie ⁊ noxie ſupſtitionis vt auguſt. dicit ſcd̃o de doctrina xp̄iana. Eſt etiã hmõi ars ineſficax ad ſciam acquirendam cuꝫ em̃ ꝑ hmõi artem nõ attendat̃ acq̄ſitio ſcie ſcd̃m modũ hoi ꝯnaturalẽ. ſ. in adīueniendo vl̃ addiſcendo conſeqns eſt ꝙ iſte effectus expectat̃ a deo vel a demonibus. Certũ eſt aũt aliquos a deo ſapiam ⁊ ſciam ꝑ infuſionẽ hũiſſe ſicͭ de ſalomone legit̃. iij. reg. iij. ⁊. ij. par̃. j. xp̄s em̃ dic̃ diſcipul̃ ſuiſ Lu. xxvij. ego dabo vob̃ os ⁊ ſapiaꝫ ⁊ ſciaꝫ cui nõ poterũt reſiſtere ⁊ cõtradicere oẽs aduerſarij veſtri. ſed hoc donũ nõ dat̃ q̄buſcũq; cũ certa obſeruatione ſꝫ ſcd̃m arbitriũ ſpũſſcti ſm̃ illud. j. Corinth. ij. Alij dat̃ ꝑ ſpm̃ ſmo ſapie ⁊c̃. ⁊ poſtea ſubditur hec oĩa opat̃ vnꝰ atq; ideꝫ ſpiritus diuidens ſingulis ꝓut vult. Ad demones aũt nõ ꝑtinet illumiare itellectum. Acquiſitio aũt ſapie ⁊ ſcientie fit ꝑ intellectus illuminatõꝫ ⁊ nullꝰ vnq̄ ſciam ꝑ demones acquiſiuit ⁊ ſic pꝫ ſolutio ad ſcd̃m. poſſunt tñ demones hõibus colloq̄ndo aliquarꝫ ſciarꝫ exp̄mere documenta ſꝫ hoc nõ querit̃ ꝑ artem notoriã. Et ſi dicas ꝙ dãielis ꝑrio pueris abſtinentibus dedit deus ſciẽtiã in omni libro ⁊ ſapiam. Sed obſeruantia artis notorie eſt ſm̃ quedaꝫ ieiunia ⁊ ſm̃ quaſdã abſtinẽtiã. ergo per artem illã poteſt haberi talis ſapiẽtia ⁊ ſcientia. Reſpondet̃ ꝙ illi non abſtinebãt ſm̃ vanam obſeruãtiam art̃ notorie ſꝫ ſm̃ auctoritatẽ legis diuine nolentes cibis gentilium inquinari. Idõ merito obedientie a deo ſciam conſecuti ſunt ſm̃ illud pſalmi ſup ſenes intellexi q2 mãdata tua exquiſiui.

De bello demonũ in celo.

Ercia cõſideratio eſt de bello demonũ in celo. Cuꝫ em̃ angeli fuerũt creati in celo empireo. vt dicit Beda. ⁊ allegat mgr̃ i. ij. ſniarꝫ diſtin. ſcd̃a oẽs angeli fuerunt boni creati ⁊ ſine vicio. vñ innocentes ſunt creati non tamen virtutibus prediti q̄ ſtantibꝰ appoſite fuerunt vtꝫ ibidem non tamen fuerũt appoſite cadentibus. boni em̃ fuerũt ad deum conuerſi quod eſt deo adherere mali aũt fuerunt auerſi a deo quod ẽ odio habere vel inuidere. Inuidie em̃ mater eſt ſupbia qua voluerũt ſe pariſicare deo vtꝫ eodem libro diſtinctõe. v. Et cum eſſet inter omnes angelos luciſer excelſior. nec inter ſtantes aliquiſ fuit eo dignior eminentiaꝫ ſue nature ⁊ ꝓfunditatẽ ſue ſcie perpendens i ſuum creatorem ſupbiuit intm̃ ꝙ deo voluit ſe equare. vtꝫ libro eodem diſtinctione. vj. dixit eniꝫ in corde ſuo illud Iſa. xi. Aſcendam in celum vbi dicit magiſter diſtinctione ſecunda li. ſcd̃o ꝙ celum vocat equalitateꝫ diuinã deo em̃ ſe pariſicare volebat. q2 breuiſſima morula fuit. vt dicit magiſter ſniarum mox ergo vt creati fuerunt angeli q̄dã deo adheſerunt ꝑ caritatem. quidã vero cum lucifero deo reſtiterunt per ſupbie prauitatem ⁊ ſic inter vtroſq; fa

ctum eſt prelium magnum in celo mi
chael ⁊ angeli eius ꝛc. ⁊ non preualue
runt draco ⁊ angeli eius. neq; loc⁹ in
uentus eſt amplius eoꝝ in celo Apo
calipſis. xij. hoc autem prelium in celo nõ
eſt intelligendum materiale ſed ſpiri
tuale quod factum fuit quando boni
⁊ mali diuerſos effectus et conſenſus
habuerunt quando dixit lucifer. Aſcẽ
dam in celum ⁊ ero ſimilis altiſſimo.
vbi mgr̃ dicit non per imitationē ſed
per equalitatem potẽtie vbi ſupra. Ec
ce affectus ⁊ cõſenſus ſuperbie Et ecõ
uerſo boni angeli humilem habuerũt
affectum. Unde michael dicit̃ preliaſ
ſe cum dracone quia michael interpre
tatur quis vt deus. Ecce humilitas et
reuerentia. Unde pſ. lxxxij. Dñe quis ſi
milis erit tibi quaſi dicat non Lucifer
ſuperbus nec quicunq; alius ſit ergo
michael cum angelis ſuis facto prelio
magno habuerunt victoriam de ſuper
bo lucifero ⁊ ei adherentibus qui pre
cipitati ſunt de celo. Et vt dicit Fran
ciſcus de maronis in tractatu angelo
rum duplex fuit ibi pugna. quaꝝ prima
ſumpſit inicium a lucifero ſicut enim
nunc impellit homines ad peccandũ
ſic ⁊ tunc impulit ſanctos angelos ad
conſentiendum ſibi ſ3 viriliter reſtite
runt. Scđa pugna ſumpſit inicium ab
archangelo michaele videns autem ꝙ
alter deliquerat ⁊ ꝙ morte dign⁹ erat
⁊ ꝙ in celo cum ſctīs angelis habitare
non debebat expulit eum viriliter ⁊ in
iſtum aerem caliginoſum ſm̃ Petrũ
apoſtolum deiecit. ij. Petri. ij. licet lu
cifer reſtiterit q̃ntum potuit ſed non
preualuit vt dictum eſt. Et ſi querat̃
quanta fuit mora inter creationē an
gelorum ⁊ caſum eoꝝ de celo. Docto
res cõiter dicunt ꝙ fuit morula parua. ſ.
a principio aurore vſq; ad creationem
lucis vbi dr̃ de⁹ diuiſit lucẽ a tenebris
Sed tñ geraldus odonis in ſuo ſcđo
ſententiaꝝ diſtinctione quarta. queſti
one quarta. dicit ꝙ fuit mora ſeptẽ di
erum ad minus inter inſtans creatio
nis ⁊ conuerſionis bonoꝝ ⁊ inter inſtãs
creationis ⁊ auerſionis maloꝝ ꝙ ſine
preiudicio ſnīe melioris ꝓbat duplici
ratione ꝓ cuius ꝓbatione ſupponat̃
ad pñs ꝙ angeli fuerũt creati prima die
vt dicit mgr̃. Tunc arguit̃ ſic Mali an
geli poſt lapſum nõ fuerũt valde boni
id eſt optimi. qꝛ poſt lapſu3 nunq̃ fu
erũt boni. ſ3 ſeptimo die a primo inſtã
ti creationis ſue fuerunt valde boni ḡ
ad minus inter primũ inſtãs creatõis
⁊ lapſum maloꝝ fuerũt ſeptẽ dies. mi
nor ꝓbat̃ p textũ qꝛ vidit de⁹ cuncta q̃
fecerat ⁊ erant valde bona ⁊ factum ẽ
veſpe ⁊ mane ſext⁹ dies: ſeptimo vo di
ei benedixit de⁹ Gen. ij. Ex quo ſic pt
ſcđo argui. Angeli mali poſt lapſum
nunq̃ receperũt benedictionẽ dei ſed
die ſeptimo receperũt benedictionem
dei ḡ añ diẽ ſeptimum nõ fuerũt lapſi
ꝓbatur incontrariũ p textũ Gen. ij. c.
Et benedixit de⁹ diei ſeptimo. glo. id ẽ
omnibus creaturis ḡ oẽs creature rece
perunt benedictionẽ dei die ſeptimo.
Et ſi dicat̃ ꝙ natura ſpiritualis opat̃
in inſtanti a fortiori q̃3 ſol q̃ radiũ in in
ſtanti ꝓduxit. Cũ ergo prima opatio an
geli fuerit conuerſio vel auerſio ḡ in iſtã
ti fuerũt cõuerſi vel auerſi. Rñdet pre
dictus doctor ꝙ prima opatio nõ fuit
cõuerſio vel auerſio ſ3 fuit admiratio:
qꝛ in illis ſeptem dieb⁹ ſteterunt in ad
mirationib⁹ ſtuporoſis opeꝝ ſex dieꝝ
⁊ iſtud vr̃ ꝓbabile niſi aliqs ſanct⁹ ex
preſſe dicẽt oppoſitũ S3 die. vij. cũ de
us bñdicẽt illi diei bñdixit cũctis opib⁹
⁊ bñdictõe accepta q̃ſi licẽtia ⁊ mãdato
accepto ꝙ oĩa facerẽt debitũ ſuũ ãgeli
diuiſi ſunt in tres ptes. oẽs eñ firma
uerũt ſe i amore. qđã i amore bonitat̃
qđam in amore diuine iuſticie. qđam
in amore ꝓprie ptãtiſ ⁊ excellẽtie ⁊ hec

tercia ps vltima corruit. de qua dicit Johes in Apocal. xij. q draco de celo cadens secū traxit terciā ptem ſtellarū prius vo nihil faciebat niſi q ſtabat i admiratōe ſtuporoſa. Videbāt eni ſu bito celū extendi z de nihilo pduci et ſic de alijs opibus de qbus oēs hoies pnt mirari oibus diebus vite ſue. Et ſi vlterius querat qd fuit illō pctm tāte grauitatis q illud nō potuit ſuſtinere celū. Rñdet q qnq fuerunt peccata q primꝰ cōmiſit angelus in celo. primū fuit pctm luxurie nō carnalis ſ ſpiritualis ſm ſcotū in. ij. ſnia. diſtinctiōe vj. queſtione. ij. hec āt ſpiritualis luxuria nihil aliud eſt q̄ amor inordinatus ſuipius z ſic lucifer ſe ſuūq priuatū bonū excecatus inordinate dilexit intm q pceſſit vſq ad ptemptū dei. Vñ btūs Augꝰ. xij. de ciui. dei ca. j. ponēs dn̄iam inter bonos angelos et malos dixitq in mundi principio boni angeli a malis fuerūt diuiſi qz illi in cōi bono q eſt deꝰ pſtiterūt. Alij potiꝰ ſua poteſtate delectati velut ſūmū bonū ſibi ipis eēnt a cōi bono ad pria defluxerunt. Ex quo dicto accipiunt duo documenta theologica. primū eſt q principiū omis boni moralis ē amor boni cois qz boni angeli in h pmo meruerūt Scdm eſt q pncipiū ois mali moral eſt inordinata dilectio boni prij q in demōibus fuit pria radix pcti. Scdm fuit pctm ſupbie z pſumptōis videns eni ſe lucifer nobiliſſimū in donis naturalibus nō dedit honorē deo ſ inaniter gliatꝰ eſt in ſeipo. Vñ aplis gloriantibus de ptāte eis data ſup demones xps dixit Luce. x. Videbā ſathanam pter eius inanā gliam q̄i fulgur de celo cadentē. de qua ſupbia dī Eccl x. Iniciū omis peccati ſupbia eſt. Tercio peccauit pctō auaricie z ambitionis qz videns ſe pulcerrimū ſup oēm creaturā quā deꝰ pdiderat oibꝰ pcupiuit pceſſe ſeipm reputās ad h dignū ad qd attigiſſet ſi ſteti ſſz ſm Anſelmū ſic eni in pmanendo. xij excellētias habuiſſet qz fuiſſet optima creatura fuiſſet deo acceptiſſimꝰ fuiſſz feliciſſimꝰ fuiſſet deo ſimilimꝰ fuiſſet pulcerrimꝰ fuiſſet deo familiariſſimꝰ fuiſſet dulciſſimus fuiſſet potentiſſimꝰ fuiſſet omnium pōtifex fuiſſet oim pnceps fuiſſet oim doctor z fuiſſz oim pr. Sz qz ſine meritis pria aucte pcupiuit p eſſe deliquit nolēs deo ſubeſſe. yſaie. xiiij. ſup aſtra celi exaltabo ſoliū meū. Quarto peccauit pctō inuidie z emolatōis. Vñ inuidia eſt triſticia de apparēti pſperitate alteriꝰ ſ lucifer ptriſtatus eſt qz deus oibus perat z nulli ſuberat ergo inuidit. de qua inuidia dī Sap. ij. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrar. Quinto peccauit peccato ire z indignatōis qz vidēs ſe deiectū a padiſo deliciar aſcendit eiꝰ malicia vſq ad odiū dei z tūc cadēs de celo bellauit ptra hominē vt dicet. ſ. cōſideratione. vj. Et factꝰ eſt homicida. Vñ Johannis. viij. Ille erat homicida ab inicio z in vitate non ſtetit. Non eſt ergo mirandū ſi ſic miſerabiliter lucifer cū ſibi adherentibꝰ victus cecidit de celo cū tamgrauiſſime peccauerit p creatorem ſuū. Et ſi queras qt demones ceciderūt. Rñdet q ſm q notat in ſūma veritatis theologyce. li. ij. In quolibet ordine angelor ſunt tot legiones quot ſunt vnitates in legione z ſic in quolibet ordine ſunt ſex mille ſexcente ſexaginta ſex legiones angelor. Et cū tercia ps angelor ceciderit ſicut notat a mgro. diſtinctiōe. vj. libri ſcdi. c. j. quia cecidit draco z traxit ſecū terciaz ptem ſtellar celi Apocal. xij. ſequitur q erit ſumma legionū oim angelor. lix. milia z nouez cente. iiij. legiones z diminuendo plus ſumma oim erit trecēta nonaginta nouē cōpora z nouē centa

viginti milia τ.iiij.angeli. Sequiť etiam φ demones q̄ ceciderũt de celo ſm compatione nouē ordinū angelorum ſūt decē τ nouē milia nouē cente nonaginta octo legiones demonū quorum ſūma ſm veram ꝯputationē eſt centū triginta tria ꝯputa τ trecēta ſex milia ac ſexcenta ſexagita octo demonia: ſicut pꝫ diſtinctōe.xiiij.ſcōi capitulo notandum. Opinio tñ cōis doctorum eſt φ tot ceciderunt quot pñt vnū angelorum ordinē ꝯſtituere τ cōiter nūerus angelorum cadentiū eſt ſex mille ſexcente ſexaginta ſex legiones.q2 totidē ſunt legiones i quolibet ordine quot ſunt vnitates in legione vt dictū eſt. Erit ḡ vera ſūma demonū cadentiū ſm hāc ꝯputatiōeꝫ xliiij.cōputa τ.iiij.centa triginta quinꝗ milia τ quingenta quinquaginta ſexaginta ſex demonia. Ex qbus māifeſte patet exceſſus numeri bonorum angelorum ſm vtraꝗ viā expellentiū p̄dcōs demones de celo τ iubilantiū añ deuꝫ in ſecula ſeculorum pꝫ etiā ex p̄dictꝫ numerus ſaluandorum. Ad h̄ eñi venit filius dei q2 vt ait Paulus ad Epheſios p̄mo ꝓpoſuit in eo in diſpenſationeꝫ plenitudinis tpīs inſtaurari oīa in xp̄o que in terris τ in celis ſunt.ſ.ſupplendum numerum angelorum cadentiū in celo τ renouando oēs pctōres in terra. Nunc autē de ſaluandorum nūero fuit duplex opinio doctorum. Auguſtinus vult φ tot ſaluabunť quot ceciderūt τ ſic dic ſicut ſupra dictū ē. Gregorius ỽo dicit φ tot ſaluabunť quot remanſerūt. τ allegat illud. Conſtituiſti terminos populorum iuxta numerum filiorum dei tenendo ergo φ due partes angelorum remanſerunt.ſ. ſex chori cum in qualibet legione ſint ſex milia ſexcente ſexaginta ſex legiones patet diminuendo φ eorum ſumma eſt ducenta ſexaginta ſex computa et ſexcenta tredecim mila τ trecenti triginta ſex angeli totidem ergo anime erūt ſaluande. Quibuſdā ỽo placet φ i paradiſo erunt duo parietes ſic φ numerus ſupplebiť per virgines τ in altero pariete tot erunt anime ſaluandorū q̄t angeli ſunt in altero pariete quicquid ſit de numero ſaluandorum deus determinate nouit qui ſolus numerat multitudinem ſtellarum τ eis omnibus noīa vocat τ hoc videť mihi ſecurius dicendum cuꝫ eccleſia hoc videať tenere vt patet in collecta. Deus cui ſoli ꝯgnitus eſt numerus electorum in ſup̄na felicitate locandus.

De habitatiōe demonū poſt caſum.

Quarta cōſideratio eſt de habitatione demonū Circa φ notandum φ locus demonū poſt ſuum lapſum a celo vſꝗ ad diem extremi iudicij non eſt locus ſubterraneus quem vocamus infernū ſed aer caliginoſus in quo multitudo demonum inhabitat τ hunc locū ſequeſtratum ꝓuidit diuina clemētia ne nimis acriter nos tentarent. Non tamen nimis longinquum ſeu remotuꝫ vt poſſent nos exercitare. Unde φ habitent in aere caliginoſo hoc diuine ſentētie eſt. Qꝫ ỽo ad nos veniunt hoc diuine permiſſionis eſt. τ cum duplex interſticium ſit probabile videtur φ ipi ſint in medio vbi eſt turbulentia et varietas impreſſionum τ hinc eſt φ frequēter commouent ventos pluuias τ tēpeſtates. vtrum ỽo aliqui detruſi ſint in inferno ego neſcio nec a ſanctis inuenio determinatum hoc autem bene credo φ aliqui tendunt illuc ad torq̄ndas animas ſcōm φ habent deputata inter ſe maledictionis officia verba ſunt domini Bonauenture d̄ loco habitationis demonum libro ſecundo.

diſtinctione.vj.dicit q Lucifer ꝛ illi q peccauerunt de celo empireo ceciderūt in iſtuꝫ aerem caliginoſum q eſt eis vt carcer vſq ad diem iudicij. ꝛ hoc propter nr̄am ꝓbationem. ꝛ ſubſequēter dicit q demones alternatis vicibꝰ tendunt in infernū qꝛ illuc aīas detinent atq cruciāt. Huic etiā ſententie cōcordat btūs Augꝰ.viij.de ciuitate dei.ca.xxij.vbi dicit q demones in hoc aere habitant qꝛ de celi ſublimitate deiecti merito irregreſſibilibus transgreſſionibus in hoc ſibi congruo velut carcere damnati ſunt. Ex quo dicto accipit documentū q demones vſq ad diem iudicij ſicut dicit mgr in inferno non ſunt incluſi ſꝫ in h aere caliginoſo cōiter detenti. Sꝫ eſt dubitatio vtrū vbicū q ſint demones puniant igne materiali. qdam voluerūt dicere q ſic licet dicant q minus intenſe q̄ poſt vltimam damnationē ꝛ hoc ꝓbant p quandam gloſam ſup illud Jacobi q̄rto. inflammata a iebenna que dicit ſic. Jebenna eſt diabolꝰ ꝓpter quē facta eſt: ſicut eīn iebenna ſp ardet ſic dyabolꝰ vbicunq ſit ſiue in aere ſiue ſub terra ſecuꝫ fert ſp tormenta flāmarū. ſꝫ hoc nō videtur intelligibile q ignē cremantē vbicūq ſint ſecum circūferant. Et ideo dicunt alij q demōibꝰ differt pena ignis vſq ad diem iudicij. tum vt eorū exercitiuꝫ nō obmittat. tum etiā vt diuina clemētia oſtendat q ſuſtinet vaſa ire apta in interitū in multa patientia qua retribuet oībus ſm fructū adinuentionuꝫ ſuarū. Et h poſitio videt ꝓbabilior et illa gloſa ſi inſpiciant ſequētia non intelligit de flāma ignis mālis ſꝫ de flamma viciorū. ſ. ſupbie ire ꝛ inuidie qbus ꝯtinue torquent. Hec de mēte dn̄i bonauenture in ſcd̄o ſententiarū.

De poteſtate demonum ꝛ ſupra quā gentē maiorem principatum habeant.

Quinta conſideratio eſt de ptāte demonū cū eīn habitū ſit q demones habitant vt cōiter in aere caliginoſo videnduꝫ eſt de eorū poteſtate q̄nta. ſcꝫ ē. Ad qd̄ reſpōdet beatus Job in capitulo.xlj.dicens de dyabolo q nō eſt ptās ſup terram q compar ei. ꝛ dr̄ ſup terrā ad differentiam ptātis q in celo eſt que eſt dei et ſctōrū angelorū ſi tn̄ loquamur q̄tū ad cōditionem nature nō eſt ptās nec in terra nec in celo equalis ſue potentie. Vn̄ de lucifero ſcribit Ezechiel.xxxj. Omne lignū padiſi non eſt aſſimilatum ei et pulcritudini eius qm̄ ſpecioſum eū feci. Sꝫ orit difficultas qꝛ ſi nō eſt poteſtas ſup terrā q ei ꝯparet vt expoſitum eſt ſequit ḡ q ſua ptās ē infinita qꝛ finitū finito eſt ꝯpabile. infinito vo nō. Rn̄det q h accipit ꝯpatio ꝓ equatione. ꝯparet. i. equet nec loquit de ꝯparatōe ſꝫ de equalitate. Vn̄ Grego.xxxiiij. Moral. Ptās eius ſup terraꝫ cunctis eminentior ꝓhibet qꝛ ꝛ ſi actionis ſue merito inter hoīes cecidit naturam tn̄ ſue magnitudinis nō amiſit. cuiꝰ adhuc viribꝰ hūana oīa ſupat licꝫ ſctis hoībus meritorū ſuorū deiectione ſbiacet. Vn̄ ꝛ eiſdem ſctis ꝯ hūc decertantibus ꝛ retribuētōis ſue meritū creſcit quo ille ab eis vincit qui p nature potentiā q̄i iure ſe hoībus ſupeſſe gloriatur. h greg. Sic ḡ lꝫ loq̄ndo de fortitudine nāli nō ſit ptās ſub deo ſuper terraꝫ q compet dyabolo ſi tn̄ loq̄mur de ptāte q dat a grā iuſti hoīes potentiores ſunt demone. Et ſic intelligitur dictū Augꝰ. q nihil eſt fortꝰ aīo habēte charitatē. ꝛ illud canticorū.viij. Fortis eſt vt mors dilectio. Notandum ē ſm mgrm in ſcd̄o. diſtinctōe.vij. q demones multa pn̄t p nature ſubtilitatē que tamen non poſſunt per dei vel bo

norum angelorum phibitionem quedam etiam nõ poſſunt facere licet a ſupioribus angelis pmittant qr a deo id facere nõ pmittunt pmiſſa tñ fuit eis poteſtas detrudẽdi ſctõs pr̃es in limbo ãñ aduentũ chriſti: q̃a licet deleret in eis culpa originalis peccati et actualis q̃tũ ad maculã ⁊ q̃tum ad diuinã offenſam ⁊ q̃tum ad reatum iehenne nõ tñ q̃tũ ad reatũ viſionis diuine vt notat alex. in tercio ſniarum. Et ſi queras vtrum demones aliqd timeant videt q nõ q̃a de dyabolo dĩ Job. xlj. q fact⁹ eſt vt nullum timeat. gloſa nec deũ nec q̃m paſſur⁹ eſt Rñdetur q gloſa illa intelligit de tiore filiali vel iniciali q̃ nõ eſt in demonibus nõn de timore naturali quo naturaliter timent tormenta q̃a iſto mõ dr Jacobi. ij. demones credũt ⁊ ptremiſcunt. ⁊ Math. viij. ⁊ Luce. viij. Timebant puniri ab eo licet ergo magna ſit demonũ ptãs nõ tñ ſic q̃n ſit alia ſuperior quã timet. Vñ Aug⁹. ſup pſ. Dyabolus vult plurimũ nocere ⁊ nõ põt qr ptãs ſua eſt ſub poteſtate. Nã ſi tm̃ poſſet nocere dyabolus q̃tũ vult. aliquis iuſtorum non remaneret. Querunt iudei Exodi. viij. quare magi pharaonis nõ potuerũt facere ciniſes: ⁊ reſpõdent q cauſa eſt qr demones nõ habẽt poteſtatẽ ſup aliqd corpus minus grano ordei qd appet irrationabiliter dictum qr q̃ habet ptãtem ſupra maius habet poteſtatem ſupra min⁹ licet nõ ecõuerſo. Sed cauſa potiſſima quare non potuerũt facere illud ſignũ eſt q̃a nihil pñt niſi q̃tũ volũtas diuina permittit ⁊ eius bonitas infinita. Ad iſtõ etiã ppoſitũ loquẽs Ambroſi⁹ ſup Lucam dicit ſine pmiſſione dei diabolum non poſſe nocere cognoſcas. nec potentiam dyaboli magis timeas q̃ dei offenſam. Et chriſoſtomus ſup Mathe um dicit in primis grauis ⁊ inſuſtinubilis eſt impetus dyaboli quem ſi q̃s forti animo ſuſtinuerit in ſecundo inueniet eum in fortiorem q̃to em̃ plus pcuſſus fuerit magis refrigeſcit ⁊ deficit ⁊ ſic ſe ingerũt demones pctõribus vt faciant eos ruere in pctm̃ ſic refugiunt q̃ñ vident peccatorẽ a deo exauditum ⁊ liberatum ⁊ dicit mgr in. ij. diſtinctione. vj. q dyabolus q̃ de aliquo vicio aliquẽ tentauit hoĩem cũ ſupat⁹ ab eo fuerit deinceps illũ hoĩem de illo vicio de quo ſupatus eſt tentare nõ licebit. Sic ergo ptꝫ quantitas ⁊ defectus potentie demonũ. Dicẽt forte conſiderans ſcire que gens eſt in mundo ſupra quã dyabolus maiorẽ ptãtem habet. Rñdetur q h̃ eſt gẽs iudeorum. Vñ ſciendum ſicut notat Nicola⁹ de lyra ſupra Matheũ q poteſtas dyaboli fuit eiecta quodãmõ a pplo iudaico per legis dationẽ que excludebat cultũ demonum ⁊ inducebat ad colendũ vnũ deũ verum ⁊ ſic eiectus trãſit ad poſſidẽdum gentiles ſine lege ⁊ pphetarum oraculo viuentes. Et ideo eos tenebat in ydolatria ſubiectos. ſꝫ adueniente xp̃i predicatõe ⁊ aplorum: iudei p maiori pte fuerunt increduli. gentiles ãt deuote fidem xp̃i ad p̃dicationẽ xp̃i ⁊ aplorum acceperunt ⁊ ſic dyabolus eiect⁹ ab eis p fidem xp̃i reuerſus eſt ad poſſidendum pplm̃ iudaicũ errore excecatum. ⁊ ſic facta ſunt nouiſſima hui⁹ populi peiora prioribus Mathei. xij. quia ſtatus populi iudaici peior ẽ mõ q̃ fuit a principio ante legẽ datã et ſic maiorem poteſtatẽ ſup eum demones habẽt q̃ ſup alterum qr regreſſus dyabolus ad pplm̃ iudaicũ aſſumit ſeptem ſpũs nequiores ſe ⁊ ingreſſi habitant ibi Marci. xij. p quos ſeptem ſpiritus vniuerſitas vitiorum intelligit. Sꝫ remanent due difficultates. Prima eſt ſi demones poſſunt facere miracula. Reſpondetur q ſolus deus põt facere miracula. Unde cum aliqua virtus fini

ta propriū effectum operatꝫ ad quē de-
terminatꝫ non eſt miraculū licet poſſet
eſſe mirꝫ alicui q̄ illam v̄tutem non cō
prehendit ſicut mirū videtꝫ ignaris ꝙ
magnes trahit ferꝝ vel ꝙ aliquis par-
uus piſcis ſit retinens nauē. Cum er-
go dyabolus ſit creatura ⁊ notum eſt
ꝙ oīs creature potentia eſt limitata
ad aliquē determinatū effectū vel ad
aliquos. quicq̄d ergo virtute dyaboli
vel cuiuſcunqꝫ creature fit non p̄t dici
miraculum ꝓprie. Et ſi ſit mirꝫ creatu-
re v̄tutem illius nō ꝯprehendenti. Qꝫ
aūt fit v̄tute diuina cum ſit infinita ve
re miraculum eſt cū de ſe incōprehen
ſibilis eſt. Vñ ⁊ Aug⁹. ſcd̄o de ciuita.
dei ca. xviij. loquens de grauitate pſe-
cutionis antichriſti. ſ. p quē illā opabi
tur dicit tunc ſoluetꝫ ſathanas qꝛ p illū
antixp̄s in omni ſua virtute mirabili-
ter q̄dem ſꝫ mendaciter opabitꝫ. Seq̄t
enim deus dyabolū iſta pmittet face-
re iuſto ſuo iudicio q̄uis faciat ille in
quo malignoqꝫ conſilio demones er-
go nō faciunt miracula ſꝫ quedā mira.
Et ſi dicantꝫ miracula ſunt falſa quo-
niam mortales ſenſus per fantaſmata
decipit vt qđ non facit facere videatꝫ. ⁊
talibus ſignis ⁊ falſis miraculis ſedu-
centur q̄ ſeduci merebuntꝫ ꝓ eo ꝙ dile
ctionem veritatꝭ non receperūt vt ſal-
ui fierēt. Et iđ dicit apl's. ij. Theſſa. ij.
mittit eis deus opationem erroris vt
credant mendacio. Demones tñ ꝓprie
v̄tuti dimiſſi poſſunt facere ea q̄ cau-
ſari pñt ex motu locali ⁊ ꝯſequentꝫ poſ
ſent ignem de celo aereo inferi⁹ emitte-
re ⁊ ventū turbinis ꝯmouere ſicut patꝫ
Job primo. Et iſto mō antixp̄s faciet
ignē de celo deſcendere pmittēte deo
demōis ptāte. vt patꝫ Apocalꝫ. xiij. Sci-
endum. etiā ꝙ ſm ꝙ dicit Hiero; ꝙ li-
cet v̄tute magica poſſint aliqua mira-
cula fieri. vt illa que ptinent ad curioſi-
tatem tñ ⁊ vanitatem ſicut ſymon ma-
gus faciebat ſtatuas ambulare loq̄ⁱ
⁊ ridere ⁊ ſimilia. vt habetꝫ i itinerario
clementis. Sed illa que ſunt ſalubria
vt curatio languidoꝝ illuminatio ce-
corum ⁊ hmōi nō poſſunt magicis ar
tibus ſiue a demonib⁹ fieri. Et ideo ta
lia cum fiunt debent attribui v̄tuti di-
uine qualia xp̄us faciebat. Et ſi dicas
ꝙ in vita ſancti Bartholomei legim⁹
ꝙ quidā demon curabat infirmitates
Reſpondetꝫ ꝙ hoc faciebat non ſanan
do ſꝫ a leſione quā faciebat ceſſando.
Scđa difficultas eſt ſi demones ſunt
differentes poteſtate volo dicere ſi in-
ter demōes ſunt pncipatus q̄bus alij
alijs potentiores dicantꝫ. Reſpondetꝫ
ꝙ ſic quia de dyabolo dr̄ Job. xlj. ꝙ ip
ſe eſt rex ſup filios ſuperbie. ⁊ mgr̄ ſen
tentiaꝝ ſcđo. diſtinctione. vj. ca. iiij. di-
cit ꝙ durante mundo angeli angelꝭ ho
mines hoībus demones demonibus
preſunt. ⁊ ſm gradus ſcientie hñt gđ⁹
pſidentie. Item ſup illo Matth. xxv.
Ite maledicti in ignem eternū q̄ para
tus eſt dyabolo ⁊ angelis eius. dic̄ ei⁹
rōne ſubiectionis ſm glo. Sꝫ obijceret
aliquis ſi principat⁹ ⁊ p̄latio eſt inter
demones aut erit in eis p naturā aut
p violentiā aut de iure. Non p naturā
q̄a tunc in iudicij die inter eos p̄latio
non ceſſaret qđ eſt ꝯ ſacrā ſcripturam
qꝛ tunc euacuabit xp̄s oēm pncipatū
⁊ ptātem. Nec p violentiā qꝛ tūc ſemp
eſſent diſcordes cū tñ ſp concordent ꝯ
hoiem impugnandū. Nec etiā de iure
qꝛ ſp p̄ciperēt ꝯ deū in quo nō eſt obe-
diendum. Itē ſuitus ē introducta ꝓ-
pter pctm̄. vt dicūt theologi ḡ ſi eſt ſer
uitus inter demones tūc lucifer cū ſit
ſūmus pctōr deberet oīb⁹ ſubici cuius
ꝯtrarium dixit Job. ſ. ꝙ ipe eſt rex ſu-
p filios ſuple. Rñdetur ꝙ ſicut multi
latrones principi latronū voluntarie
ſe ſubmittūt vt in vnū ꝯueniāt. ſ. in ra-
pina ſic oēs demones lucifero ſe volūi

tarie ſubijciũt vt in vnũ conueniãt cõ-
tra hominẽ impugnando. Vñ ⁊ eadẽ
prelatio eſt inter demones aſſumpta
voluntarie ſicut inter angelos de iure
diuino rõne ꝑeminentie naturalis vt
diuine inſtitutionis ⁊ ſicut cuilibet re
gno ⁊ prouincie prefigit̃ vnus angel⁹
bonus tanq̃ princeps vt colligit̃ ex il
lo Daniel.x. Princeps regni perſarũ
reſtitit mihi.xxi.diebuſ ⁊ nũc reuertar
vt prelier aduerſus ꝑſaꝝ principem et
paulopoſt.Cũ em̃ egrederet̃ apparuit
princepſ grecoꝝ ⁊c.Sic etiã cuilibꝫ re
gno ⁊ ꝓuincie ꝓfigit̃ a demonib⁹ vn⁹
demon tanq̃ princeps. Ex quo etiã ſe
quit̃ ꝙ ſicut cuilibet ciuitati ⁊ cuilibet
caſtro ꝓfigit̃ a deo vnus angelus bo-
nus de negocijs cõibus curã hñs quã
tum ſibi poſſibile eſt ſic etiã cuilibet ci
uitati ⁊ caſtro ꝓfigit̃ a demonib⁹ vnuſ
demon ad negocia cõia ꝑturbanda q̃
tum ſibi poſſibile eſt. Sequit̃ etiã ter-
cio ꝙ ſicut cuilibet archiepõ ⁊ epõ ⁊ ſa
cerdoti prochiali ꝓfigit̃ a deo vn⁹ an-
gelus bonus curã hñs de negocijs ad
ſalutẽ aiaꝝ ꝑtinentib⁹.Sic cuilibet ꝓ
dictoꝝ ꝓfigit̃ a demonibus vn⁹ demõ
curam habens de ꝑturbatõne ſalutis
aiaꝝ ⁊ q̃nto ſanctior eſt ꝑſona tãto po
tentior eſt dyabolus ei aſſignat⁹.Et ni
ſi deus glorioſus cuilibet officio prefi
geret aliquem angelũ oia cõia officia
demones impedirẽt. Infert̃ etiã ex ꝓ
dictis ꝙ nõ ſolũ vn⁹ demõ eſt ꝑnceps
alioꝝ demonũ ſ; etiã maloꝝ hoim.vñ
in euangelio dyabolus ſp vocatur ꝑn
ceps huius mũdi q2 dñat̃ hoibus mũ
dialiter viuentib⁹ inq̃ntũ ſe ei ſubiciũt
per pctm̃.

De bello demonũ poſt caſuꝫ de celo.

Sexta conſidera-
ratio ẽ de bello demonũ poſtq̃
ceciderũt de celo vſq; ad aduentũ xp̃i
Videns em̃ dyabolus ſe expulſũ a ce
lo i mag̃ tñ ꝑtãte relictũ cogitauit quõ
poſſit diſplicere deo in oib⁹ ſibi ꝯrſari.
⁊ q2 vidit primũ hoieꝫ in terreſtri pa-
diſo collocatũ innocentia decoratũ ac
oim beſtiaꝝ piſciũ ⁊ volatiliũ dñm nec
non poſſeſſuꝝ in celo ſedes q̃s ipſe cũ
ſibi adherentib⁹ ꝑ ſupbiam amiſerat.
Doluit vehementer ⁊ inuidẽs ei⁹ feli-
citati ꝓpoſuit ipm̃ debellare ⁊ totalit̃
inficere cognoſcens ꝙ ex putrida radi
ce non pñt niſi poma vermiculoſa ge-
nerari. Bellauit g̃ cũ hoie ꝑmo ꝑ me-
dium mulieris ⁊ miſer hõ licet eẽt for
tior demone ꝑ innocentiã ꝓiect; tñ ar
mis innocentie ſue vt mulieri ꝯplace-
ret ꝯlicto deo ⁊ tradita padiſi caſtro ſi-
bi ꝓmiſſo inimico dei.ſ.dyabolo nega
ta obedientia regi ſupno.ſ.deo libere
ſe tradidit ꝓditor fact⁹ in manib⁹ dya
boli.⁊ ſic habita victoria de hoie ꝑmo
indignatus de⁹ ꝓpter ꝓditionẽ ⁊ q2 ſic
armis innocẽtie ꝓiectis captiuũ dya-
boli ſe fecerat cũ poſteritate ſua eiecit
ipm̃ de terreſtri padiſo Geñ.iij. ⁊ mi-
ſit ipm̃ i exiliũ locũ beſtiaꝝ ⁊ lacrima
rum vallẽ. Expulſo g̃ hoie pmo de pa
diſo gaudẽs nõ modicũ dyabol⁹ cogi
tauit quomodo amplius poſſit diſpli
cere deo ⁊ videns duos filios adam.ſ.
abel ⁊ cain quoꝝ primus erat a deo di
lectus.bellauit contra eos ꝑ artem di
uiſionis ⁊ inuidie ⁊ deuicit. Cain qui
fratrẽ ſuum abel occidit Geñ.iiij.bel
lauit etiam contra filioſ.Sed ꝑ carnis
concupiſcentiã ⁊ deuicit eos cum ſcili
cet acceperunt filios hoim.ſ.deſcẽden
tium de cain ex quib⁹ ꝓcreati ſunt gi
gantes a ſeculo viri famoſi Geñ.vj.⁊
cum viderat multiplicatuꝫ genus hu
manum bellauit ꝯ eum per luxuriam
⁊ tam viriliter pugnauit ꝙ deuicit eũ
ſic ꝙ i toto genere humano ſoluꝫ octo
perſone mundi ab illo vicio reperte
ſunt immunes. De alijs autẽ ſcriptũ

eſt ꝙ omnis quippe caro corrūpat vi-
am ſuam ꝓpter qđ indignatus eſt deꝰ
mundū caſtigauit diluuio generali in
tm̄ ꝙ ſolum dicte octo ꝑſone in archa
noe libate ſunt. vt pꝫ Gen̄.vij.⁊.viij.
Per quas iteꝝ ꝓpagatū eſt genus hu
manum.bellauit ꝯ filioſ noe ⁊ deuicit
cham cū ꝯ paternū honorē vereda pa
tris diſcoopernit.Gen̄.ix.ꝓpter quod
meruit maledici bellauit ꝯtra chalde-
os ꝑ ydolatriam ⁊ deuicit eos cū ignē
adorauerūt.Gen̄.xj.Bellauit ꝯ genuſ
filioꝝ noe.⁊ deuicit eos ꝑ ſupbiam vo
lentes turrim edificare que vſqꝫ ad ce
lum ꝯtingeret ꝓpter qđ indignatus de
us vnū labiū qđ ante erat diuiſit ⁊ cō-
fudit.vt patet Gen̄.xj.bellauit ꝯ ſodo
mas ⁊ gomorreanos ⁊ deuicit eoſ per
pctm̄ ꝯ naturā ꝓpter qđ indignatꝰ deꝰ
igne celeſti deſtruxit illas quinqꝫ ciui
tates cū habitatoribus eoꝝ ⁊ cūcta ter
re virentia exceptis ſolū loth vxore et
filiabus ſuis.vt pꝫ Gen̄.xx.Bellauit
ꝯ filios abrahe.ſ.yſaac ⁊ yſmahel.⁊ de
uicit yſmael cū fuerit vir ſupbus ona-
ger paluſtus ſagittariꝰ ⁊ ydolatra peſ-
ſimus.vt pꝫ Gen̄.xxij.Bellauit ꝯ fili
os yſaac.ſ.iacob ⁊ eſau et deuicit eſau
ꝑ gulam vendidit eīn̄ ꝑmogenita pro-
pter lenticulā Gen̄.xxvj.De his in ꝑ-
ſona dei dicit ꝓpheta iacob dilexi.eſau
aūt odio habui.Bellauit etiaꝫ ꝯ filios
iacob.q̄ cum eſſent.xij.deuicit.xj.eoꝝ
ꝑ crimen peſſimū ⁊ inuidiā ⁊ facti ſūt
venditores fratris ſui innocentis Io-
ſeph Gen̄.xxvij.ꝓpter qđ indignatus
eſt deus tradidit eos ī captiuitatē qua
dringentis ānis ⁊ vltra in egyptū.Bel
lauit etiam contra egyptios ꝑ crudeli
tatem intantū vt affligerent filios iſrl'
n luto et latere ꝓpter quod permiſit
deus indurari cor pharaonis vt ad ni
hil pietatis moueretur.⁊ indignatꝰ de
us contra egyptios occidit primoge-
nita eoꝝ ⁊ ſbmerſit eos in mari rubro
filijs iſrael liberatis Exo.xiiij.Bella-
uit iterum contra filios iſrael per ydo
latriam ⁊ deuicit eos cum ſcꝫ fecerunt
vitulū ⁊ adorauerunt propter quod
⁊ alia crimina quibus vulnerauit eos
indignatus deus peremit eoſ in deſer
to Gen̄.xxxiij.Sic ꝙ de ſex centū mi
libus qui exierunt de egipto ſolū duo
ſcilicet caleph ⁊ ioſue intrauerūt terrā
ꝓmiſſionis.Bellauit etiam contra fi-
lios iſrael in deſerto ⁊ deuicit aliquos
eoꝝ ꝑ murmurationē.ſ.dathan ⁊ aby-
ron ⁊ thore propter quod indignatus
deus aperuit terram ⁊ deſcenderūt vi-
uentes in infernū.ſicut patet Numeri
.xvj.Bellauit iteꝝ ꝯ filios iſrael ꝑ ho-
micidium ⁊ deuicit eos cum ſcꝫ occi-
derunt prophas amicos dei et imple-
uerunt hieruſalem ſanguine eoꝝ vſqꝫ
ad os propter quod ⁊ indignatus de-
us tradidit eos in captiuitatem baby-
lonie ſeptuaginta annis. Bellauit cō-
tra ſaul primum regem iſrael.⁊ deui-
cit eum per inobediētiam propter qđ
indignatus deus tradidit eos in capti
uitatem ⁊ ſcidit regnū iſrael ab eo pri-
mi Regum.xv.⁊ ipe ſeipm crudeliter
necauit.primi Regum vltimo.Bella
uit contra regem dauid per ſuperbiaꝫ
luxuriam ⁊ homicidium ⁊ deuicit eū
ſcilicet numerauit populum:ſcđi Re-
gum vltimo.Accepit Berſabee vxorē
vrie ⁊ interfecit vriam:ſcđi Reguꝫ.xj.
ꝓpter qđ indignatuſ deus licet penitu
erit percuſſo populo non edificauit ſi
bi templum ſiue domum quā cogita-
uerat.Bellauit contra ſalomonem ꝑ
luxuriam ⁊ ydolatriam ⁊ deuicit eūm
quia adamauit mulieres alienigenas
⁊ fecit multa templa ydoloꝝ.vt pa-
tet tercij Regum vndecimo.Bellauit
contra Roboam per ſuperbiam ⁊ de-
uicit eū ꝓpter qđ indignatꝰ dn̄s rceſſit
iſrl'a domo eius vſqꝫ in preſentem di-
em.vt patet tercij Regū.xij.Bellauit

contra Iheroboam p ydolatriã: ⁊ deuicit eũ: q꞉ peccare fecit iſrl' vitulos aureos adorando vide. iij. Reg. xij. Bellauit cõtra ſennacherib p ſupbiã ⁊ deuicit eũ cum blaſphemauit contra deum iſrl'. ꝓpter qđ indignatus deus percuſſit p angelũ ſuũ in caſtris aſſyriorũ centũ ⁊ octuagintaquinqꝫ milia ⁊ ipm occiderũt ꝓpꝫ cũ ydola in tẽplo ſuo adoraret. ptꝫ Eſa. xxxviij. Bellauit cõtra nabuchodonoſor p ſupbiã ⁊ deuicit eũ cũ fuit gl'ificatus in edificio babylonis ꝓpter qđ indignatus eſt deus ⁊ ꝓiecit eũ a regno: ⁊ ſeptẽ annis cum feris habitabat ſicut beſtia Daniel'. iiij Bellauit cõtra olofernẽ principẽ militie nabuchodonoſor p ſuperbiã. gulã ⁊ luxuriam ⁊ deuicit eũ: ꝓpter qđ indignatus eſt deus: tradidit eũ in manus ſancte mulieris Iudith que pſcidit caput eius. Iudith. vj. Bellauit contra aman p ſupbiam ⁊ deuicit eũ cũ preſumpſit pimere iſrl'. ꝓpter quod indignatus eſt deus: pmiſit q̃ ſuſpenderet᷑ patibulo ⁊ q̃ deleret᷑ genus eiꝰ Heſter. v. Bellauit contra regẽ antiochũ p ſupbiam ⁊ deuicit eũ cũ dixit ſe facturum ierl'm congeriẽ ſepulchri iudeoꝝ. ꝓpter quod indignatus eſt deus pcuſſit eũ plaga inſanabili viſcerũ ſuoꝝ. j. Machab. ix. Bellauit cõtra vniuerſũ populũ gentiliũ p ydolatriã ⁊ deuicit eũ ſicut ptꝫ Sap. xiiij. Cũ p vniuerſũ orbem romani imperantes ydola adorarent. Vnde ⁊ tũc rome templũ Pantheon erat cõſtructũ ſic dictũ. q꞉ ſimulachrũ erat oim deoꝝ. Contra alios innumerabiles bellauit ⁊ varijs vulneribus pctõꝝ inflictis de eis viriliter triũphauit: ⁊ eoꝝ aĩas captiuas poſt hanc vitam ad inferos deducebat: quã captiuitatẽ ⁊ miſeriam deplorantes pres antiqui gemitibus inenarrabilibꝰ clamauerunt ad deũ: vt mitteret liberatorem: dicentes. Veni ad liberandũ nos dñe deus virtutũ ⁊. pſ. lxxix. oſtẽde faciem tuã. i. filiũ tuum humanatũ ⁊ ſalui erimus. Et iterũ Eſa. lxiiij. Vtinã diſrũperes celos ⁊ deſcenderes. a facie tua mõtes defluerent: ⁊ cũ gemitꝰ humani generis audiret altiſſimꝰ miſertꝰ ſte ſup eum: ⁊ miſit in tpe plenitudinis filiũ ſuum redemptorem ⁊ liberatorẽ ⁊ tunc dyabolus finaliter bellauit contra filios iſrl' p maliciam ⁊ inuidiam ⁊ deuicit eos. cũ ſcꝫ occiderunt redẽptorem meſſyam ſuũ. ꝓpter qđ indignatꝰ deus: tradidit eos in perpetuam captiuitatem: ſicut ſupre declaratum fuit libro primo ⁊ tercio.

De perditione domnij demonũ in aduentu chriſti.

Eptima cõſideratio eſt q̃ demones in aduentu xpi p iuſticiam pdiderũt dñium ſuum quod ſup genus humanũ habebant. Fecerat eñ grandem offenſã dyabolus deo tam deceptorie ⁊ fraudulenter contra dei voluntatẽ eius ſeruũ tulit ⁊ fecit ſeruũ ſuum. quo nõ obſtãte ſi voluiſſet reconſiliari deo ꝓ eo ſicut ꝓ homine ſatiſfeciſſet noluit tamen. imo ei placuit ſemp permanere inimicus dei peccatũ ſuũ non recognoſcens q̃ non erat in hoie: imo dolebat de peccato vt deo reconciliaret᷑. Et ideo ne dyabolꝰ poſſit conqueri de iniuſticia ſi forte deus de ſua poteſtate abſoluta vt violenter ſine aliqua ſatiſfactione liberaſſet hoiem p iuſticiã. Debuit pdere dñium qđ ſupra hoiem tenebat. qui hõ ex eo q̃ ab eo victus in padiſo terreſtri fuerat iuſte ſeruꝰ ſuꝰ erat. Qꝛ aũt deus i tali hoĩs liberatione debuit vti iuſticia ⁊ nõ abſoluta potẽtia. ptꝫ ꝓ tanto q꞉ deꝰ eſt neceſſario iuſtus ⁊ taliter iuſtus q̃ non poteſt dici deus ſi nõ intelligatur iuſtus. Et iterũ. q꞉ laudabilior eſt princeps qui vtit᷑ iuſticia q̃ꝫ potentia ſolũ

Quod aūt primus homo nec omēs homines. nec oēs āngeli boni.nec etiam oēs demones simul nō potuerūt ſatiſfacere p hoie:ſꝫ ſolū deus ⁊ hō vt declaratū eſt ſupra lib.iiij.cōſideratōe.v in.iij.articulo fidei. Nō eñ totus mūdus ſoluere valebat debitū primi hoīs vt Apoc.v. Nemo poterat in celo nec in terra neqꝫ ſubtus terrā apire librū neqꝫ videre illū.i.implere redēptionē humani generis q̄ ab eterno ſcripta fuit in libro diuine diſpoſitōis:vt p chriſtū ſolū impleref. Librū ergo ipe ſoluſ aperuit:qꝛ ſolus penam crucis nobis mortis debitoribus tulit. Vñ dixit pſ̄ lxviij. Que nō rapui ſcꝫ xp̄s tūc exſolnebaꝫ. Mirabanf aūt hoies poteſtatē magnā dyaboli ⁊ eius dñium ſup hoīnes ⁊ dicebant illud Eſa.xlix. Nunqd tollef a forti preda.i.humanū genuſ a dyaboli poteſtate.aut qꝫ captū fuerit a robuſto ſaluū eſſe poterit. Et rn̄det deus ibidē.hec dicit dñs equidē ⁊ captiuitas a forti tollef:⁊ qđ ablatū fuerit a robuſto:ſaluabif ſcꝫ p xp̄m. Vnde ſeqtur ibidē:q̄ſi muſto ſanguine ſuo iebriabunf.⁊ ſciet oñis caro qꝛ ego dñs ſaluans te redemptor tuus fortis Jacob. Et cōfirmaf p dictū ſaluatoris Johis xij. Nūc iudiciū ſcꝫ diſcretōnis eſt mūdi:nūc princeps hui⁹mūdi eijcief foras ſcꝫ a dñio ⁊ ptāte tyrānica ſup hoīnes. Vnde ipe dyabolus dicebaf princeps mūdi:qꝛ dñaf in hominibus mundo deditis. Et ſic dicit Paulus ad colloceñ.ij. Expolians ſcꝫ chriſtus principatus ⁊ poteſtates traduxit confidenf id eſt dyabolum exterminauit longe a poteſtate quē habebat. Et ſi queras đ modo quē xp̄us tenuit vt vinceret dyabolū:⁊ eius dñium auferret. Reſpondef qꝫ fuit modus quo piſcis capif hamo ſub eſca abſconſo:qꝛ volens capere eſcam nō videns hamū capif ab hamo.ſic chriſtus volens preliari cū dyabolo in ſua paſſione abſcondit ſuā fortitudinē.ſuam pulchritudinem.ſuam ſanitatem.ſuā dignitatē in cruce. Cū eñ p virtutem fortitudinis deberet cū dyabolo preliari totā eam abſcōdit tenendo manus fixas ⁊ clauatas in cornibus crucis. Vñ Abacuc iij.iij .ca.loquens de cruce xp̄i dixit. Cornua ſcilicet crucis in manibus eius ibi abſcondita eſt fortitudo ei⁹.⁊ patet fortitudo ſua ibi in abſcōdita.qꝛ p eam vicit fortiſſimā mortē ⁊ fortiſſimū dyabolum. Nā ſequif in illo eodē ante faciē eius ibit mors:egredief dyabolus ante pedes ei⁹ſcꝫ victus ⁊ nudus a ſuo dñio ⁊ potētia quā primo tenebat. Abſcōderant eñ demones laqueus mortis pedibus nr̄is in ligno ſciētie boni ⁊ mali Et ideo xp̄s abſcondit eis laqueū.vnde capti ſunt in ligno crucis. Et idō dixit pſ̄. Veniat illi ſcꝫ dyabolo laque⁹ quē ignorat ei ⁊c̄. Abſcōdit etiā in cruce ſuā pulchritudinē in turpitudinem cū eſſet precioſus forma p̄ filijs hoim pſ̄.xliiij. Ibi nō erat ei ſpecies nec decor abſconditus vultus eius ⁊ deſpect⁹ Vñ nec reputauim⁹ eum. Eſa.liij. Abſcondit terciō ſuā ſanitatē in infirmitate:qꝛ vt dicif Eſa.cap.eodē. Nos reputauimus eū q̄i leproſum pcuſſuꝫ a deo ⁊ humiliatū virū dolorꝫ ⁊ ſcientē infirmitatē. Abſcondit quarto ſuā dignitatem in cōtemptū ⁊ vilitatē:qꝛ cū latronibus ⁊ homicidis:cuꝫ iniquis ⁊ ſceleratis deputatus eſt Eſa.cap. eodē. Cū tamē eſſet ſūme dignitatis ⁊ excellentie.qꝛ verus deus ⁊ verus hō ſicut fuit declaratū ſupra lib.j. Sic ergo in chriſti paſſione egreſſus eſt dyabolus victus ante pedes eius pdita poteſtate ⁊ dñio liberato hoīe ab eius captiuitate Et ideo in figura hui⁹legif.j. Reg.xvij qꝫ dauid occidit leonē ⁊ predam ei⁹ tulit ab ore hui⁹leonis. Petebat ꝑpheta liberari dicens. Salua me ex ore le

onio.ps.xxj.Et in ſignū victorie habi
te ligauit xp̄us humani generis inimi
cum ſcʒ dyabolū.⁊ ſic ante faciem iuit
mors.i.dyabolus victus ⁊ ligatus ſic
in triumphis victi ſolent ire ante victo
rem ligati. Unde Apoc.xx.Apprehē
dit draconē ſerpentē antiquū qui ē dy
abolus ⁊ ſathanas ⁊ ligauit eū p annos
mille.i.vſqʒ ad tp̄s antichriſti: ⁊ ponit
ibi tempus determinatū p indetermi
nato. Et qr tunc reſumet violentaʒ po
teſtatē: ⁊ exiet p affluentē malignitatē
vt mittat pplos in errorem. Ideo tūc
dicit ſolui. Signū aūt manifeſtuʒ pdi
tionis dn̄ij demonū fuit ceſſatio ydola
trie in vniuerſo mūdo ad predicatōnē
chriſti ⁊ aplorū p quam ydolatriaʒ fe
re vniuerſum orbem captiuuʒ tenebat
cū ydolis.vt deus coleret.

De pprietatibus ⁊ malicia demonum.

Octaua cōſidera-
tio eſt d̄ ꝓprietatibus ⁊ malicia
demonū. Circa primū vt notat Jobis
viij. Chriſtus aſſignauit tres ꝓprietates
precipuas diaboli. Prima ꝙ eſt homi
cida ab initio. quia homo in ſpecie hu
mana ponit p aiam. Ido ille magis p
prie eſt homicida q aiam interficit per
pctm̄ mortale ꝙ iſte q interficit corp⁹:
p quod homo pueniᵗ cū brutis. Hoc
aūt fecit dyabolus a principio mūdi.
quia p ſuggeſtionem eius primū pec
catū homini contigit: ⁊ in hoc officio
continue pſeuerauit. Secūda proprie
tas dyaboli ibideʒ eſt ꝙ in veritate nō
ſtetit.i.in debita obedientia ad deum.
Res eñ dicunt vere inqātum confor
mant veritati prime a qua veritate de
uiauit dyabolus per peccatū ſuperbie
Tercia eſt ꝙ mendacium ex ꝓprijs lo
quit.id eſt ex habitu malo in quo ē ob
ſtinatus.⁊ ſubdit cauſa.qr mendax eſt
⁊ pater eius.i.ipſi⁹ mendacij. Qui eñ
mendacia ab alijs inuenta ſoluʒ refert
mendacia dicit ſʒ qui ea facit mendax
dicit ⁊ ꝓpter hoc dyabolus dicit pater
mendacij.qr primū mendaciū adinue
nit dicens mulieri Gen.iij. Nequaqʒ
moriemini. Sed eſt difficultas cū ſint
mendaces ſi poſſunt demones cōpel
li ad dicendū veritatē. Dicit ꝙ ſic. Cō
pellunt eñ fallaces ſpūs ad dicenduʒ
veritatē ⁊ ſalubria nobis: ſicut exēplifi
cat btūs Aug⁹.viij.de ciuit.dei cap.x
xvj.de dolore demonū q loquebant p
hermen antixp̄i aduentū de ſuis futu
ris penis apud memorias ſctōrū mar
tyrū quas iminere cernebant. In mul
tis eñ ait Aug⁹.talibus locis torquen
tur ⁊ confitent ⁊ de poſſeſſis hoim cor
poribus eijciunt. Sūt ⁊ alie vigintidue
demonū ꝓprietates quarū viginti nu
merant in.ij.lib.ſūme veritatis theolo
gice ſcʒ ꝙ ſūt ſpūs impuri humani ge
neris inimici mente rōnales nequitia
ſubtiles.nocēdi cupidi p ſupbiam tu
midi ſp in fraude noui imutant ſenſus
indnant effect⁹ vigilantes turbant dor
mientes p ſomnia inquietant morbos
inferūt tempeſtates concitant in ange
los lucis ſe transformant.ſp in infernū
ſuū ſecū portant. In ydolis diuinum
cultū ſibi vſurpant.ſp bonis dn̄ari ap
petūt magice artes p eos fiunt bonis
ad exercitiū dant ſemp fini hominis inſi
diant.hec ibi. Uiceſimaprima demo
nū ꝓprietas eſt ꝙ ſp ambulant in cir
culo. Un̄ ps.d demonibus ait. In cir
cuitu impij ambulāt. Itē cū dn̄s que
reret a ſathan Job.j. Unde venis. Re
ſpondit. Circuiui terraʒ ⁊ pambulaui
eam: qd quadrupl'r intelligi pōt.pmo
ſic. Circuiui terrā.i.data eſt mihi vlis
temptādi diligentia: qr pauci ſunt in q
bus nō habeant locum veſtigia mea.
Secūdo ſic exponeret dyabol⁹ ſi poſ
ſet inclinari ad ſuū pctm̄ cognoſcēduʒ

Circuiui terram.i.in hoc me oſtendo
remotū a virtute ⁊ obſtinatū in malo
qꝛ ſp ſum in circūferentia ⁊ nunꝗ poſ
ſum venire in lineam p quā veniaꝫ ad
mediū quod eſt virtus. Tercio ſic cir-
cuiui terram ꝓpter anxietatē laboꝛuꝫ
Vñ glo. ſathan laboꝛans terrā circuit.
qꝛ quietus in dei culmine ſtare cōtem
pſit. Quarto ſic circuiui terrā ꝓpter h
q dyabolꝰ ē ſerpēs toꝛtuoſus. vñ Eſa.
xxvij. Viſitabit dñs ſup leuiathan ſer
pentē toꝛtuoſū. ⁊ ſicut motus circula-
ris q̄ntū eſt de ſe nunꝗ ceſſat. ſic ⁊ dya-
bolus nunꝗ quieſcit. ⁊ qꝛ ſp in circu-
lo eſt ideo nunꝗ rectus: ꝫ magis toꝛ-
tuoſus eſt. Recte ĝ dicit de demonibꝰ
recte in circuitu impij ambulant. Et ſi
queras qualiter circuit dyabolus. Re-
ſpondit glo. ſup illo verbo. j. Petri. v.
Circuit querēs quem deuoꝛet: dicens.
Circuit tanꝗ hoſtis obſidens muros
clauſos exploꝛat an ſit ps aliqua mu-
roꝝ minus ſtabilis cuiꝰ additu ad ite-
rioꝛa penetret. Offert oculis foꝛmas
illicitas ⁊ faciles voluntates ⁊ viſu de
ſtruat caſtitatē. aures p canora tēptat
⁊ molleat xp̄ianū iniurijs laceſcētibus
ad cedē inſtigat. honoꝛes terrenos ꝓ-
mittit vt adimat celeſtes. ⁊ cū latenter
nō pōt fallere apertos addit terroꝛes.
in pace ſubdolus in pſecutōne violētꝰ
cōtra quē tm̄ animꝰ debet eſſe patꝰ ad
reſiſtendū q̄ntū ille patus eſt ad repu
gnandū. Hec ibi. Viceſimaſc̄da dmo
nū ꝓpꝛietas eſt q ſunt crudeles imo ſe
uiſſimi: ⁊ eſt crudelitas demonis in tri
bus. Pꝛimo in pſidendo. vñ Eſa. xix.
Tradā egyptū in manu demonioꝛum
crudeliū. Sc̄do demon eſt crudelis i
puniēdo Prouerb. xvij. Semp iurgia
querit malus. angelus aūt crudelꝭ mit
tet cōtra eum. Tercio eſt crudelis i nō
miſerendo. Ihere. vj. Crudelis ē ⁊ nō
miſerebit. ⁊ j. Petri. v. Aduerſariꝰ ve-
ſter diabolus tanꝗ leo rugiens circuit
querens quem deuoꝛat. Eſt eñ figura
liter beſtia illa de qua dicit Geñ. xxx-
vij. Fera peſſima deuoꝛauit filiū meū
ioſeph. Multe alie ſūt ꝓpꝛietates de-
monū quas nō ſufficere calamo expli
care. ido hec ſufficiāt ꝓ p̄nti. Videndū
eſt ĝ de ſc̄do ſcꝫ de malicia demonū q̄
q̄druplr̄ explicare pōt. Pꝛimo demo
nes aliq̄ modo ſuadēt bonū: ꝫ nō ꝓpt
bonū ꝫ ꝓpter malū finē: vt cū inſtabi-
libus hoibus in bonū ſuadēt ingreſſū
religionis. ſciētes q nō pmanebūt ſed
apoſtatabūt. Non aūt talia ſuadēt ſta
bilibus hoibus in bonū. Secundo de
monū malicia oſtendit cuꝫ decipiunt
hoiem ſuadendo malū ſub ſpecie bo-
ni. vt piurare ⁊ iuramentū falſum face
re ꝓ rebus alterius conſeruādis. Ter-
cio demonum malicia oſtenditur cuꝫ
decipiunt hominem diſuadendo bo-
nū tanꝗ nociuū: vt cū diſuadet ꝓbo ⁊
ſtabili viro ingreſſuꝫ religionis ne de h
peniteat ⁊ egrediēs confundat. In cu
ius pſona Bernardus ſic loquens ait.
Noli inq̄t pꝛecipitanter agere. diu cō-
ſidera diligenter intuere: magnū ē qd
ꝓponis ⁊ opus egens magna delibe-
ratione. expire q poſſis amicos cōſule
ne poſt facta penitere cōtingat. Cōtra
cuiꝰ conſiliū Bernardus ſubiūgit. hec
eſt ſapiētia mūdi aialis ⁊ dyabolica in
imica ſalutis ſuffocatrix vite. mater te
piditatis eiꝰ que ſolet deo vomitū ꝓcu
rare. Cū eñ vbū dei eſſe non dubites:
qd opus es deliberatōne vocat te ma-
gni ꝯſilij angelus. Quid ergo adhuc
cōſiliū pꝛeſtolaris. quis eñ ſapiētioꝛ ⁊
fidelioꝛ illo. ab oꝛe putei iehenne eripi
oꝛ ⁊ cōſiliū petā amicos cōſulat q̄ non
legit inimici hoies domeſtici eiꝰ Mi-
chee. vij. Supradicto modo dyabolꝰ
malicia ſua aliq̄n diſſuadat aliquibus
oꝛationē vel elemoſinan: ne p hoc in-
currat vanam gloꝛiam. Quarto dmo
nū malicia oſtenditur cum decipiunt

hominē diſſuadendo malū vt ducunt ad penas. aliqñ intpantiam in victu et in ſomno: vt inducāt indiſcretā abſtinentiā q̄ eſt peius: ⁊ ſic ei⁹ malicia mille nocēdi modos hꝫ. xvj. q. ij. cap. viſis ſp. Rugit aduerſus hoīes q̄ quidē rugitus nihil aliud eſt q̄ꝫ ei⁹ volūtas ⁊ ardētiſſima cupiditas nocēdi. Vñ glo. ſup hoc verbo tanq̄ꝫ leo rugiens dicit. Sicut rugitus leonis impedit aures ne aliū ſonum recipiant. ſic dyabolus fideliū mentes terrēdo vel illicita ingerendo a via veritatis ne vocē xp̄i audiant auertit. Et ſi queras nūquid ſp creſcit malicia dyaboli. Ad qd̄ r̄ndet doctor ſeraphicus Bonauētura in. ij. lib. ſniarū q̄ in dyabolo creſcit malitia voluntatis q̄ꝫtū ad vim adminiſtratiuā q̄ cōuertit̄ ad hoīem: ſꝫ nō q̄ꝫtū ad contemptiuā q̄ eſt ſimplex ⁊ auerſus a deo. qꝛ q̄ꝫtū ab hanc nō eſt in ſtatu demerēdi. Sed nunq̄d malicia demonū aliq̄ via impediri pōt: dicit̄ q̄ ſic. Quadrupl'r eñ impediri pōt. Primo p̄ terminum pcti poſitū a deo. Secundo p̄ reſiſtentiam bonoꝝ ſpirituū. Habet eñ angelos. vnū bonū ad cuſtodiā ⁊ vnū malū ad exercitiū. Tercio p̄ liberū arbitriū homis nō coſentientis. qꝛ dyabolus neminē vincit niſi volentē ab eo vinci. Vñ ambroſi⁹ de vita btā ⁊ ponit̄ xvj. q. j. ca. Non eſt. Voluntariū militem elegit ſibi xp̄s: voluntariū ſibi ſeruū dyabolus actionat̄. neminē iugo ſeruitutis aſtrictum poſſidet niſi ſe ei prius peccatoꝝ ere vendiderit. Quarto ꝓpter peccati abhominationē. quia demones nobilioris nature deteſtant̄ peccata vilia. Hec ſufficiant ꝓ preſenti de ꝓteſtatibus ⁊ malicia demonū.

De bello demonū poſt aduētum chriſti vſq̄ ad diem iudicij.

Nona conſideratio eſt de bello demonum poſt chriſti aduentū vſq̄ ad diē iudicij. vñ licet demones ꝑdiderant ꝑtātem quā primo ſup humanū genus habebant. ⁊ eoꝝ princeps victus ⁊ ligatus vſq̄ ad prefinitū tp̄us ſit in inferno. vt ſupra declaratū eſt cōſideratiōe. iiij. Permittunt̄ tamē demones habere cōſilia ſua cū ſuo principe lucifero ⁊ temptare homines ꝓ eoꝝ exercitio: ⁊ vt iſtud bellū poſſimus intelligere imaginemur eccleſiam fideliū tantū vnam ciuitatem dei: que dicat̄ fidei fortaliciū: vel ciuitas iuſtificatōnis ſiue bone conſciētie que duodecim ꝑfectionibus decorat̄: Primo eſt in ſitu cōgruenti. qꝛ in medio vbi virtus habitat longe ab extremis ſcꝫ vicijs ⁊ pctis. Secūdo eſt pulchra ⁊ excellens. qꝛ maior pulchritudo hoīs eſt in bona cōſcientia. Tercio eſt in ſecuritate: quia non timet aduerſa. Quarto eſt ſana: qꝛ in bona cōſcientia nō poteſt habitare infirmitas peccati. Quinto eſt ſituata in loco delectabili qꝛ nunq̄ꝫ eſt vera delectatio vbi non eſt quies cōſcientie. Sexto eſt in bona diſpoſitione: qm̄ in circulo edificata eſt ꝑ operū ꝑfectionē. Septimo habet cōcordiam ciuiū. qꝛ ſp hō in ſtatu iuſtificatōis diligit ꝓximū ſuum ſicut ſeipm̄. Octauo habent priuilegioꝝ abundātiam: qꝛ nō ē ſub lege pcti. Nono quia habēt victualiū abundantiā. qꝛ nihil ibi deficit vbi gr̄a abūdat. Decimo hꝫ bonū regimē cū volūtas rōnis ſibi ſbijciat̄. Undecimo eſt libera a captiuitate ꝑ xp̄m: ⁊ etiā qꝛ bona cōſciētia nō eſt ſub ſeruitute diaboli. Duodecimo hꝫ amorē ⁊ charitatē qd̄ pulchrificat totā ciuitatē. Iſta eſt illa ciuitas ir̄lm deſcēdens de celo ornata a xp̄o ſic̄ ſpōſa pulchra ⁊ excellens vbi ipe habitat: ꝑ grām deoꝝ Apoc. xxi. Huic ciuitati

pulcerrime vt fortiſſima eſſet xpus poſuit murū antemurale: ⁊ foſſatū; murus eſt charitas que omnia ſuſtinet hūc cuſtodire debent prelati eccleſie: epi ⁊ clerici q̄ ſtare debēt ad portam ciuitat ut ſi venerit aliquis de pugna dyaboli vulneratus p pctm̄: dent ſibi medicinam penitētie: ⁊ ſi venirēt paupes indigētes tribuant eis de bonis eccleſie q: bona clericor pauperū ſunt. Secūdo poſuit antemurale q eſt iuſticia et equitas q̄ ſunt in defenſionē muri. ⁊ h antemurale defendere ⁊ cuſtodire debent principes xpiani q̄ poſiti ſunt p iuſticia miniſtrāda in mūdo. Vn̄ ſap. j. dicit. Diligite iuſticiā q̄ iudicat terram. Hi etiam debent ad portas antemurale: vt ſi forte inimici venerit et voluerint impugnare murū cum fuerint inter murū ⁊ antemurale eos capiant ⁊ faciant iuſticiaz expedientē. Tercio poſuit xps predicte ciuitati foſſatū pfundū qd̄ eſt humilitas. Iſtud cuſtodire debēt religioſi q̄ debēt eſſe fundati in vera humilitate: ⁊ eā oibus veniētibus predicare. Quid dicā de hac ciuitate: ſi tales ſūt cuſtodes vere ipa eſt glīoſa ⁊ habitans in cōfidentia ſophonie. Scdo glīoſa q̄tum ad pulchritudinē ⁊ habitans in cōfidentia q̄tū ad ſua magna fortalicia. Merito ḡ glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. ps. teſte Talis fuit hec ciuitas in primitiua eccleſia qn̄ ipis fidelibus erat cor vnum ⁊ aia vna: vt legit in Acti. Vidēs ergo dyabolus felicitatē ⁊ glīaz predicte ciuitatis: doluit vehemēter cognoſcens q in ea multe aie liberate a manib᷒ ei᷒ ad ſedes celeſtes vnde ipe ceciderat angelor manibus cū gaudio ferebantur nō curans debellare iudeos. ſaracenos n: c hereticos ⁊ alios obſtinatos iuxta dictū Gregorij: q: illos temptare negligit q̄s quieto iure ſe poſſidere ſentit. Cogitauit q predictā ciuitatē debellare poſſet ⁊ primo inter cetera excitauit contra eam pſecutionē gentiliū q̄ durauit toto tp̄e apl'or ⁊ ducentis annis vltra. In qua pſecutōe ⁊ bello vltra. cc milia hoim vtriuſq ſexus p veritate fidei ⁊ zelo ciuitatis iuſtificatōis ſiue bone cōſcīētie martyrio coronati ſunt ſic libro. j. cōſidera. iij. articulo. j. in examine. iij. latiſſime declaratū fuit. In quo bello nihil lucratus eſt diabolus ſ; potius miſerabiliter victus ab illo bello ceſſauit cū p talē pſecutionē plus multiplicarent fideles ⁊ fortior efficiebat ciuitas iuſtificatōnis vere fidei ⁊ bone cōſcientie. Suſcitauit etiā bella heretior: quorū hereſes p diuerſa ꝯſilia examinate dānate ſūt: ⁊ plīmi eorū igne cremati: ſic q eor in publico nō ē vox neq ſonus: licet in occulto nimiū ſeuiat iſta peſtis. ſicut. ſ. lib. ij. declaratum eſt. quare cū ſit malicioſiſſim᷒: vt in pcedenti cōſideratōne dictū fuit non valens quieſcere. Cogitauit cōtra pdictā ciuitatē aliam edificare que dicet babylonie. i. confuſionis ⁊ dyabolica cuius fundamentū poſuit contemptū dei ſuper qd̄ edificauit duodecim abuſiones que ſunt principes. iniuſtus. curialis adulator. miles ſine fide. cōſiliari᷒ ſine veritate. cōmiſſarius ſine pietate. prelatus ſine caritate. aduocatus de rapacitate. clericus ignorās. religioſus ſupbus. mercator falſus. iuuenis ſine verecundia. ppl's ſine amicicia. Murus predicte ciuitatis dyabolice dicit animoſitas ⁊ diuiſio. Antemurale dicit iniuſticia ⁊ oppreſſio. Foſſatū vo dicit ſupbia ⁊ ambitio: ⁊ ſic in oibus iſta ciuitas cōtrariat prime ciuitati. De his duabus ciuitatibus dicit Aug᷒. de ciuita. dei. Duo amores fecerūt ſibi duas ciuitates: q: vna incipit a ꝯtemptu ſui vſq ad amorē dei. ⁊ hec eſt ciuitas iuſtificationis. Alia vo incipit a contēptu dei vſq ad amorē ſui: ⁊ hec eſt ciui

tas diaboli ⁊ deſtructionis. Cum ergo
ex diuina ꝑmiſſione vidit dyabolus ſe
potentē ad expugnandū magna ꝑte p̄
dictam ciuitatē ordinauit exercitū ſuū
in triplici acie. In prima poſuit capita
neū ſathan. in ſc̄do beelzebub. i tercio
v̄o mām̄onā. Primꝰ capitaneus bel-
lauit ⁊ cōtinuo bellat cōtra religioſos
q̄ cuſtodiūt foſſatū. ⁊ p̄dictus dyabolꝰ
portat ꝓ armis ſuis ſupbiā. ſimulatio
nē ⁊ ambitionem. Cōmittit ergo inter
vtroſq; durū bellū ⁊ vulnerati ſunt ac
trucidati ſpecial'r plurimi religioſi ſi q̄
ferūt habitū humilitatis in corpe ⁊ leo
nē ſupbie in corde. exterius apparent
hoibus humiles capite in terrā inclia-
to: ſ; corde ſūt altiores celo. Ego vidi tē
poribus meis duos religioſos duorū
ordinū informatoꝝ q̄ a mūdo ſegrega
ti: ſancti viri mundū cōtemnentes ex-
terius videbant ſic victos a demone ꝙ
ſua clauſtra relinquētes mūdanis fa-
uoribus adherētes ep̄i facti ſūt nō vo-
cati: ſ; vt erūnas fugerent ordinū ſuoꝝ
ꝙ fuit in magnā confuſionē p̄dictarū
religionū ⁊ cauſa multarū murmura-
tionū. Ipi v̄o facti ſunt inuerecūdi: ac
ſi nihil eoꝝ ſtatui indecens feciſſent vt
ſurdi in omnibus ꝑtranſibant. Bellat
etiā dyabolus cū alijs religioſis ꝑ am-
bitionē: ⁊ intantū vulnerat eos ambi-
tione miſerabil: ꝙ cū non efficiunt p̄-
lati in ordine int̄ dei ſeruos viuere nō
poſſunt imo exeuntes ad alios ſe trāſ-
ferūt vbi poſſunt ſuas ambitionēs im
plere non attendentes ꝙ cū ppl'i xp̄m
voluerunt facere regem fugit in mon-
tem Ioh. vi. Charitas etiā nō eſt am
bitioſa. i. Cor. xiii. ſup quod dicit Au-
guſti. Ocium ſanctū querit charitas
veritatis negocium ſuum ſuſcepit. ne
ceſſitas charitatis quā farcinā ſi nullꝰ
imponit vacandū eſt veritati. ſi aūt im
ponit̄ ſuſcipienda eſt ꝓpter charitatis
neceſſitatem. Alios aut religioſos ine-

nit dyabolūs deſiderantes viſiones et
reuelationes: ⁊ quia raro tale deſideri
um abſq; radice ſuperbie ⁊ preſumpti
onis: ſeu vane curioſitatis inuenit̄ iu-
ſticia dei ꝑmittente veniunt in illuſio-
nes ⁊ deceptiones dyaboli ꝑ quē mo
dum ſeminat dyabolus in maiori par
te temptatōnes ſpūales huius tempo
ris: ⁊ indicat in corde illorū qui ſunt
miniſtri antichriſti. ⁊ ſic cadūt plurimi
religioſi vulnerati ſupbia a demonibꝰ
Eapropter fugiendū eſt tale deſideriū
ſicut venenū cum non concedant viſi
ones ⁊ reuelationes vere ꝓpter tale de
ſiderium: ſed ſolum procedunt ex pu-
ra bonitate dei ⁊ in anima exiſtente in
magna humilitate. timore ⁊ reueren-
tia ⁊ feruenti amore dei. Alios aūt reli
gioſos vulnerat ⁊ precipitat dyabolus
cum in orationibus quas faciunt ſuſti
nent aliquam conſolationem que fun
dat̄ in preſumptione ſiue exiſtimatio-
ne ſuperba ſuipſius: aut inducente ip
ſos in ambitionē ſui ꝓprij honoris et
glorie. aut in vita iſta aut in paradiſo:
cum talis conſolatio principaliter in-
cludat ſaturitatem ⁊ refectionem ſue
ꝓprie affectionis. Ex quo ſequit̄ multi
tudo maxima peſſimorū viciorum et
erroꝝ. ⁊ ideo talis conſolatio fugiēda
eſt om̄o: ⁊ ſolum illa eſt ſuſtinēda que
ſequit̄ ꝓpriam cognitionē tui ⁊ ꝑfectā
ſenſibilitatem tue nihilitatis ⁊ tue im
ꝑfectionis cum magna ſubiectōne tue
magnitudini ⁊ altitudini dei per altā
reuerentiam: ⁊ cum magno deſiderio
honoris dei. quia in talibus vel ſimili
bus debet fundari talis conſolatio Ca
uere etiam ſumme debent deuoti reli
gioſi ab omni ſentimento ⁊ viſione q̄
tumcunq; alta ⁊ q̄tumcunq; appare-
at certa ſi ducat eorum cor in opinio-
nionem. preſumptionē aut affectionē
ꝯtra aliquem articulum fidei aut ꝯtra
bonos mores ⁊ bonas honeſtates cuꝫ

ſine dubio ex pte dyaboli ſint. Hec eſt
doctrina illius illuiati z ſancti viri fris
petri de ſcroyo in qbus ſuis notabibili
bus de remedijs contra temptatões
ſpūales q fuit vnus de principalib⁹ re
formatoribus orginis noſtri in hoc re
gno caſtelle. O q̄ debilitatū eſt foſſatū
ciuitatis dei: z q̄ pauci veri religioſi hu
miles inueniunt in orbe pſertim cum
multi cadūt ex ſimlata ſanctitate que
ſm Hierony. duplex eſt iniqtas. Ta
les em̄ ſepulcra dealbata plena ſpurci
cia mortuoꝝ nuncupari debent. Sz li
cet innumeri cadant z peant de foſſa
to victi a dyabolo. Aliqui tamē ſemp
manent q viriliter reſiſtūt quos deus
cognoſcit z reſeruat p defenſione ſue
ciuitatis dilecte. Sed accedit ſecunda
acies bellatoꝝ diaboli beelzebub z dat
ſcōm preliū antemurale quoꝝ arma
ſunt oppreſſio, diſtractio, iniuſticia z i
dignatio, z cōmittit hoc bellū forte ſic
q multi principū z militū inuenti ſunt
vulnerati in capitibus: noia vulneruꝫ
ab armis dyaboli nuncupant oppreſ
ſio populoꝝ. deſtructio impotentum.
Iniuſticia z indignatio de talibus pn
cipibus z militibus dicit Ezech. xxij.
ca. Principes eius in medio eius qſi
lupi rapientes predam ad effundēdū
ſanguinem z ad pdendas animas z ſic
antemurale iuſticie z equitatis rūpit:
q2 vigiles ſcz curiales z cōſiliarij dor
miūt non vigilāt p bono ciuitat ſed p
bono pprio cōſulendo principibus in
iuſticias oppreſſiones adulando eis z
laudando eoꝝ malū regimen. De tali
bus principibus dicit dñs p pphetam
Oſee. viij. Ipſi regnauerūt z nō ex me
principes extiterūt z nō cognoui eos.
Vere iſto tempore magnam victoriaꝫ
z grandem predam de princioib⁹ z mi
litibus repoꝛtat dyabolus. Cum vix in
ueniatur qui non ſtudeat tyrannice p
ſidere potiuſq recte in ſuo regimie fa

cere. Nec querunt iam principes con
ſiliarios virtuoſos z honeſtos: ſed ho
mines vulpinos aſtutiſſimos z fraudu
lentos quibus poſſint ſuas militias et
tyrānides colorare p adinuētiones dy
abolicas exquiſitas cuꝫ quibus capti
uati a dyabolo pibunt ſine fine. Iaꝫ vi
carius xpi nihil fere pt in eccceſijs pro
uidere niſi q principibus placet. z ſic
ſepe puident de dignitatibus z bene
ficijs eccleſie viri inſipiētes viri ſcelera
ti: paruuli lactātes z qui nondū a ma
terno vtero exierūt. Sic ergo antemu
rale ciuitatis iuſtificatōnis quaſi totū
videt diruptū z expugnatū p demōes
licz aliquos deus ſuo occulto iudicio
ſemp reſeruet in quibus ſeruet veritas
iuſtificationis: qui ita pauciſſimi ſunt
q in tanta multitudine maloꝝ nō ap
parent. ſemp tamē ad numerū ſeptem
reſeruant. iuxta illud. iij. Reg. xix. Re
ſeruaui mihi in iſrael ſeptē milia viro
rum qui non curuauerūt genua ante
baal. Per qs intelligunt viri fideles ſe
ptem donis ſpūſſancti: pulchriformit
illuſtrati: qui non curuant genua dya
bolo bellatori p conſenſum. Accedat
ergo tercia acies demonū bellatorum
volentes murū capere violenter ſz nō
poſſunt. quia vt dictū eſt mur⁹ eſt cha
ritas que fortiſſima eſt. Charitas eniꝫ
nunq̄ excidit. j. Coꝛ. xiij. Nō vidēs ca
pitaneus hui⁹ aciei qui māmona dicit
vt poſſit triumphari de cuſtodib⁹ mu
ri armauit milites ſuos fortiſſimis ar
mis auaricie z ſymonie: z cuꝫ murus
nimiū anguſtiaret: venerūt prelati nō
pauci ad p lamentū cum māmona z re
ſcatati ſunt. Dic mihi quis eſt in eccle
ſia qui nō ſit reſcatatus p mammona
vis tu aliquid in eccleſia: opoꝛtet q p
mo roget p te māmona. vis epari ha
beas p te aduocatū māmonā. q2 a ma
iori vſq ad minorē oēs auaricie ſtudēt
z a ppha vſq ad ſacerdotē cūcti faciūt

Hieremie.vj. Jam nihil valēt electiones canonice in eccleſijs cathedralib⁹ ſed fauor ꝛ pecunia .nihil ſcia ꝛ ſancta vita ꝫ aſtuta mãmone malicia. ꝛ ſic ruptus eſt murus ciuitatis iuſtificatiōis ꝓ magna pte. ꝛ multi vigilantes occiſi ſunt. qꝛ non vigilant illi tales ꝑpt curam aiarū ſed burſarū. Ideo dicit bern. quē mihi dabis ḋ numero platoꝝ q̄ nō mag⁹ ſtudeat burſis euacuandis q̄ꝫ vicijs extirpandis. plus ſtudēt in ſalmone q̄ꝫ in ſalomōe. Merito ḡ de his cōquerit̄ dn̄s Ezechiel. xxij. Sacerdotes eius cōtempſerūt legē meā polluerūt. ſanctuaria mea. inter ſanctū ꝛ ꝓphanū nō habuerunt diſtantiā ꝛ inter pollutū ꝛ mundū nō intellexerūt. ꝛ a ſabbatis meis auerterūt oculos ſuos ꝛ coinquinabar in medio illoꝝ. Rupto ergo muro ꝛ ꝑemptis talibus cuſtodibus iniquis ex vulnerib⁹ auaricie ꝛ ſimonie ingrediunt̄ demones ciuitatē ſanctificatōis ꝛ occidunt filios .ſ. cogitatōes eoꝝ capiunt mulieres affectōes ꝛ viros .ſ. ꝯſenſus quos captiuos in damnatōe; ꝑpetuā abiſſi infernalis deducūt ꝓ magna pte. ꝛ ciuitatē ignibus exponūt vt remaneat lapis ſup lapidē. qꝛ quaſi nihil iuſticie. nihil humilitatis. nihil charitatis remanet in illa ciuitate. Sic ergo incenderūt electā ciuitatē ſanctitatꝭ ꝛ deſertas fecerūt vias ipſius eccłaſtice ꝑlitꝫ. hanc deſolatōem ꝓuidens ſaluatoꝛ noſter dolens de talium aiaꝝ damnatōe ſuo ſanguine redempturū flenit ſuper illam .ſ. ciuitatē iuſtificatiōis q̄ſi ei diceret. o ciuitas mea dilecta. o ſpūalis habitatio mea quis te ſic deſtruxit. quis te in abiſſum merſit. o ciuitas melius tibi fuiſſet nunq̄ꝫ fuiſſe vbi ſūt muri charitatis. vbi ē antemurale iuſticie. vbi eſt foſſatū humilitatis vbi ſunt tui ꝓlati charitatiui. vbi principes iuſti. vbi ſunt hūiles religioſi oīa ſubmerſa ſunt Et quis poterit cōtinere lachꝛymas ſi cū deuotōe voluerit cōtemplari q̄t anie pereunt religioſoꝝ. quot aie principū. quot aie ꝓlatos. quot aie ſubditoꝝ ſub vtroq̄ꝫ brachio ex eoꝝ malo exemplo ꝛ regimine de illis. Sed licet quaſi .vij. numeri in hoc demonū bello cadāt religioſi ꝑncipes ꝛ milites ꝓlati ac eccleſiaſtici ſubditi etiā ſub vtroq̄ꝫ brachio. ſꝑ tñ manent aliqui in q̄bus ſaluat̄ veritas fidei ꝛ iuſtificatio bone cōſcientie ꝛ ſi uō niſi duo viri fideles remanerēt in mundo in eis ſaluaret̄ eccłia que eſt vnitas fidelium charitatis vinculo adunata. nō eſt aūt dubitandū quin aliq̄ tales ſint in mundo. qꝛ ſm Chriſoſto. iuſti ſunt in mūdo ſicut medulla in arboꝛe qua deficiente deficit ſeu perit arboꝛ. ergo ſi non eſſent aliqui iuſti periret mūdus. fluctuat ergo nauicula petri ſed nō mergit̄ belloꝝ turbinib⁹ quibuſcunq̄ꝫ. qꝛ poſtea infert .i. demonū furie nō ꝓualebunt aduerſus eam cū ſit turris fortitudinis a facie inimici. Et attente intuendū eſt q̄ iſtud bellū diaboli nunq̄ꝫ ceſſat imo cōtinuo creſcit ꝛ aggrauat̄. Unde dicit yſido. libro .ꝫ. de ſūmo bono q̄ quanto ꝓpinquius finem mundi diabolus videt tanto crudeli⁹ ꝑſecutōes exercet. vt qui ſe cōtinuo dānandū cōſpicit ſocios ſibi multiplicat cū q̄bus iehenne ignib⁹ abdicat̄. Reſūptis ergo viribus ꝛ captis armis ꝑpīane militie. de q̄bus ſupꝛa libro pꝛimo cōſideratōe pꝛima dictū fuit vigilādū eſt ꝛ viriliter pugnandū cū demonib⁹ qꝛ vt dicit apłus ephe. vj. nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ꝛ ſanguinē .i. aduerſus hoīes q̄ ſūt caro ꝛ ſanguis ꝛ ꝑ conſequens viſibiles. ſed aduerſus pꝛincipes ꝛ ptātes .i. demōes qui ſunt hoſtes inuiſibiles. ꝛ dicit pꝛincipes et ptātes. qꝛ angeloꝝ oꝛdines non ſolum ſunt per grām ſed etiam ꝑ naturā. ꝛ ſic de ſingulis oꝛdinibus ceciderunt aliq̄ in q̄bus naturalia ꝑmāſerūt integra vt

dicit Dioniſius. ⁊ inferiores obediunt ſuperioribus vt poſſint nocere hominibus. ⁊ per principes ⁊ poteſtates intelliguntur alij ordines demonum. Sequitur aduerſus mundi rectores. hic nomine mundi non intelligitur vniuerſitas creaturarum que non regitur a demonibus ſed a deo ⁊ angelis ſibi miniſtrantibus. ſed intelligitur vniuerſitas malorum hominum. ſic dicitur Jo. j. mundus eum non cognouit qui per demones reguntur inquantum per eos ad peccatum mouentur. propter quod ſubditur ad declarationem huiuſmodi intellectus tenebrarum harum. dicuntur enim mali homines tenebre. quia ſunt inuoluti tenebris ignorantie ⁊ culpe. contra ſpiritualia nequicie. i. contra ſpiritus nequam ſiue malignos. quod dicitur ad oſtendendum quod per rectores mundi hic demones intelliguntur in celeſtibus. i. in hoc aere caliginoſo quod frequenter in ſcriptura celum nominatur in quo demones habitant vſque ad iudicium. vt ſupradictum fuit. propter quod etiam aues celi nominantur Math. xiij. vbi dicitur quod aues celi comederunt ſemen quod cecidit ſecus viam. Sic exponit predictum verbum Nicolaus de lira ſuper epiſtolam ad Ephe. propterea accipite armaturam dei. ſ. virtutum. vt predictum eſt. vt poſſitis reſiſtere inſultibus demonum in die mala. i. in preſenti vita vbi imminet temptationum pugna vſque ad diem iudicij que etiam erit dies mala malis ⁊ amara valde. vnde ⁊ iohannes papa ſcribens yſaac ciracuſano epiſcopo. xvj. q. ij. ca. viſis. de aſtutia diaboli ⁊ bello contra eccleſiam catholicam. ac de munitione noſtra dicit ſic. nec ignoramus aſtutiam eius conatur namque a principio ruine ſue vnitatem eccleſie reſcindere charitatem vulnerare ſanctorum operum dulcedinem inuidie felle inficere. ⁊ omnibus modis humanum genus peruertere ac perturbare. Dolet enim ſatis ⁊ erubeſcit charitatem quam in celo nequiuit habere. homines conſtantes ex lutea materia in terra tenere. Vnde oportet quantum fragilitati noſtre conceditur vt omnes aditus nocendi eius verſutie muniamus ne mors ingrediatur per portas noſtras. Hec ibi.

De diuerſitate demonum et ſi poſſunt habere ſpiritus familiares

Decima conſideratio eſt de diuerſitate demonum. ⁊ ſi poſſint habere ſpiritus familiares. Pro declaratione primi notandum eſt quod ſicut boni angeli ſunt diſtincti in nouem ordinibus. ⁊ cum eis anime ſancte. ſic etiam demones. quia a nouem ordinibus ceciderunt. ſunt diſtincti in nouem ordinibus. ⁊ cum eis anime damnate. Et illi demones qui erant altiores hierarchie facti ſunt peiores. ⁊ inferiores in meridionali parte quorum preſidentem vocauit dauid demonem meridianum. Eſt autem vox communis multorum quod ſunt. x. differentie demonum quidam dicuntur fata Alij dicuntur vulgariter dueñ de caſa. Alij dicuntur incubi ⁊ ſuccubi. Alij faciunt praelia. alij comedunt ⁊ bibunt cum hominibus apparent in ſomnis. alij vt dicunt fiunt ſpermate ⁊ ex odore viri ⁊ mulieris cum coniunguntur. vel ex radijs planetarum. Alij ſunt maſculi ⁊ femine. aliqui ſunt mundi ⁊ aliqui inmundi. alij illudunt viros ⁊ feminas qui turgunme ſiue bruxe vulgariter nuncupantur. multi aſſerunt ſe talia vidiſſe ⁊ quaſi tenent quaſi certa. ſed quid veritatis contineat conſequenter declarabitur.

De fato.

Prima differentia demonum eſt de fatis. voluerunt quidam ſimplices dicere quod fata ſunt quedam femine quas dant ſpiritus ſuper creaturam nouiter natam. Vnde ⁊ ſeneca tragedia prima in choro primo loquitur de eis quaſi de quibuſdam ſororibus ſiue deis que ſic diſponunt vitam humanam quod nullus poteſt pertranſire ordinem ab eis diſpoſitum ſic: dicens dura peragunt penſa ſorores. nec ſua retro fila re

uoluunt ad genua hoim. ferur rapidū obuia fatis icerta sui. Sequit̄ certo ve niūt ordine pce.i.ſorres ille que diſponunt vitā humanā nulli iuſſo ceſſare licet.nulli ſcriptū pferre dicet. q̄ aūt fata ſint tales femine vel dee diſponetes vitā humanā error eſt. Unde dicit augu.ſuper Iobā.ſermone tercio.qui edificant ad credenda fata.ſ.talia ſiūt corda eoꝝ fatua. Et ſm vitatē ſi alicui nomen fati tribuat̄ nulli niſi volūtati dei tribuēdū eſt.ſm aug.v.de ciuit. dei ca. viij.q2 ille ſummus deus optime ꝛ veriſſime credit̄ cuncta ſcire anteq̄ fiant. ꝛ nihil inordiatū relinquere. Quia ergo diuina voluntate cuncta diſponūt̄ cum ſit prima regula in ↄtingentibus ideo fatū non mulieres nō dee nō vis poſitōis siderū ſed diuina voluntas fatum appellabit̄. Vn̄ fatū iſto mō dicit̄ a for faris.ꝛ ſic fatū dicit̄ qđcqd deus fatur. Si plura vis videre de fato ꝛ fortuna ac diuina puidentia. vide in dialogo fortune libro.j.ca.ix. vbi latiſſime de hac materia locutus ſum. Sed qđ dicendū eſt ad illos qui dicunt ſe talia fata vidiſſe. Rn̄det̄ q̄ ſi talia accidant nō femine ſed demones ſunt qui nolūt imitari ꝛ deridere illud q̄ deus dixit p angelū abrae de natiuitate yſaac.ꝛ illō qđ dixit angelus matri ſampſon. ꝛ illud qđ dixit angelus zacharie patri iohānis baptiſte.ꝛ qđ dixit angelus marie virgini de xp̄o anteq̄ cōcipet.

Secunda differentia demonum.

Secunda differentia demonū ē illoꝝ qui dicunt̄ duen de caſa. Experiunt̄ ſepe hoies de nocte in domib⁹ ſuis vigilantes in lectis ſuis q̄ ambulat aliquis p domū mutando frangendo res aliquas ictus magnos dando ſpecialiter in vaſis vinarijs am mouendo etiā a capitibus hoim birreta ſua.ꝛ tollendo omnes rupas quas in lectis ſup ſe habent. in quoꝝ aliqb⁹ bus ego expertus ſum. Cum.n.iuuenis eſſem ꝛ iacerē in quadā domo quadrata cuius ſolū vnica erat porta ab intus bene clauſa cum alijs tribus ſocijs in eodem lecto. Ecce ſubito in tempeſte noctis ſilentio audiuimus extra portā quaſi ſonū quē apothecarij faciunt in mortariolis ereis in fracturā ſpecierū euigilantes ergo ꝛ mirantes quid hoc eſſe poſſet tali hora ceſſauit modicū ſonus ille.ꝛ poſt paululū ſenſibiliter audiuim⁹ intra domū ſub menſa quadaꝫ que ibi erat ſub qua manſerat cophin⁹ quidē quaſi plenus nouis nucibus. et tantus ibidē ſentiebat̄ a nobis ſonitus nucū ↄfractarū ac ſi ibidē plurimi porci groſolantes nuceſq̄ ↄfrangētes ambularent. de quo non modicum ſtupefacti eramus cum ſanua optime ab intus eſſet clauſa ꝛ nullus alius eſſet ingreſſus. Poſt paululū vo ceſſante ſonitu illo in angulo pdicte quadre nobis oppoſito.ſubito apparuit quidam paruus ſplendor ꝛ nunq̄ amplius vidimus nec aliquid ſenſimus. Quidaꝫ autē ex ſocijs qui maioris etatis erat ꝛ vir ſatis peritus dixit nobis q̄ non timeremus.quia erat quidam ſpiritus malus nobilis aerarchie qui alia mala non operabatur niſi ludos illos. ſed die facto nuces ſicut dimiſimus inuenimus. Faciunt etiaꝫ luctam cum hominibus ꝛ plura alia aliq̄bus pauoroſa.ꝛ ſm veritatē tales nō ſunt homines nec mulieres ſed ſunt quidā demones qui volunt deridere homines volētes imitari angelū qui luctatus eſt cuꝫ iacob.ꝛ angelū qui locutus eſt cū Moyſe.ꝛ angelum quē vidit Joſue in campo hiericho.ꝛ licꝫ multa damna de nocte in domibus videantur egiſſe. nihil tamen damni de die reperitur. Nec

res aliqua mutata de loco ſuo. ſed quelibet in ſuo ordine ſicut primo erat. eſt ergo illuſio quedã taliũ demonũ deriſorũ que ad nihil aliud extendi põt niſi ad talem hoĩm deriſionẽ.

Tercia demonũ differentia ẽ.

Tercia differentia eſt quorundã demonũ qui incubi ꝛ ſuccubi nuncupant. qui homines generare dicunt. tales n. demões in ſpecie hominũ viroꝝ aliquo mõ. Aliqñ incũbunt feminis ꝛ aliqñ in ſpecie feminarũ ſuccumbunt viris. Quõ aũt tal' generatio efficiat declarat doctor ſeraphicus ꝛ bonauentura ſup ſecũdũ ſniarum in ſcripto ſuo. dicens ꝙ in actu generationis ſunt duo. ſ. ſeminis deciſi conſtitutio ẽm neruos ꝛ virtutes caloꝝ tali ſpeciei cõpetentes. ꝛ ſic eſt ſolius illi⁹ cui dedit deus vim generatiuã vel propagatiuã. ꝛ hoc nullo modo competit demonibus aſſumẽtibus corpus. Itez eſt ibi ſeminis pfecti tranſfuſio ꝛ tranſfuſi ſuſceptio. ꝛ hoc põt ꝯpetere demonibus. Primo n. demones ſuccũbunt viris in ſpecie mulieris ꝛ ex eis ſemen pollutõis ſuſcipiunt ꝛ quadã ſagacitate nature ipm ſemen in ſua virtute cuſtodiunt. ꝛ poſtmodũ deo ꝑmittente ſiunt incubi. ꝛ in vaſa mulieris tranſfundunt ex qua tranſfuſione homĩes generari poſſunt. non tñ ſic generati ſunt filij demonũ ſed homis. Hec ille. Iſto mõ fert generatũ fuiſſe merlinũ. Vnõ legitur in hiſtorijs brittanoꝝ ꝙ rex bortegris qui brittaniã regebat totius inſule in ſe odia conſiderans. Inito cõſilio cuz ſapientibus quid agere deberet ad tutamen ſui iuſſit ꝯuenire artifices qui ei caſtrũ fortiſſimũ fabricarent. ſed cum opus terra abſorberet ſuaſum eſt ei a magis ꝛ cõiectoribus. vt hoiem ſine patre natuz quereret. ꝛ eius ſanguine lapides ꝛ cementa aſpgi ꝑcipet. ꝛ ſic ſuũ edificiũ ſtare poſſet. Querit ergo. merlinus qui illis tẽpibus natus erat cuius ortus tradit fuiſſe mõ ſubſcripto Quidã n. dicunt eum fuiſſe filiũ cuiuſdam monialis filie cuiuſdaz regis que clementia vocabat. Richardus võ dicẽ eaz nõ fuiſſe monialẽ ſed dicit ꝙ inter moniales nutrita fuit in eccia beati petri de vrbe baemadim. Huic autẽ demon apparebat in ſpecie pulcherrimi iuuenis quã ſepius alloquens deoſculabat. tandẽ eam cognoſcens grauidã dereliquit. Cũqꝫ huius facti noticia ad ꝑdictũ regem bortegeriũ ꝑueniſſet ſtupefactus rex a magis ꝑquirit vtrũ hoc poſſibile videret. qui reſponderũt ꝙ ſic qꝛ phoꝝ hiſtorie hec affirmant. Refert em̃ apoleyus inter lunam ꝛ terram eẽ demones incuboſ certa. qõ nec beatus aug. diſcordat. vt i. xv. libro de ciui. dei patet. Hic merlinus a nũcijs regis requiſitus. cum inuentus fuiſſet corã rege cum matre adducit. Qui regẽ interrogauit cur ipe cuz mr̃e ſua vocati fuiſſent. Cui rex cãm vocationis apperuit dixit quoqꝫ ꝙ vnum caſtrũ ſeu turrim edificari mandauerat. ſed fundamẽta in loco firmari nõ poterant. qꝛ quicqd ĩ die edificabat in nocte totũ abſorbebatur. Cumqꝫ magi ꝛ cõiectores de cauſa requiſiti fuiſſent. Reſponderũt nullo mõ poſſe in loco fundamenta firmari. niſi inueniat homo ſine patre cui⁹ ſanguine lapides ꝛ cementa aſpgant. Tu aũt diceris eẽ talis. ꝛ ꝑpter hoc te ꝑquiri fecimus. Ad que verba merlinus reſpõdit dicens magos ꝛ cõiectores fuiſſe mentitos. cãmqꝫ aperuit ꝑpter quaz non poterant firmari fundamenta. aſſeruit quoqꝫ ſtagnũ ſub fundamẽto eẽ ꝙ totũ qõ ſtruit abſorbet. Querit ergo fodiendo ꝛ ſic inuenit. Tunc mandat merlinus euacuari ſtagnũ p riuos ꝛ incepit tunc aperire myſteriũ futuroꝝ. ſicut plenius continet in collectatione hiſtoriaꝝ fratris Johannis de podio.

Non ergo ſm ea que ſupradicta ſunt: mirandū eſt ſi ſic homines generent̄ p demones incubos ⁊ ſuccubos. lȝ iſtud raro inueniat̄. frequenter tñ experiunt̄ alique femine etiā deo dedite ⁊ nimiū deuote tales demones ad ſe venietes. qui eas vigilantes a lectis extrahūt vel orantes amplexant̄. ⁊ quadā dulcedie ſomni ſoporate euigilantes inueniunt ſe pollutas ac ſi cuȝ viris miſceret̄. nec remediū ſe habere poſſe. dicunt niſi ſolum cū ligno vere crucis xp̄i. in cuius pñtia accedere nō pñt tales demones ſicut iſtis temporibus experte ſunt q̄ hoc bello tribulant̄. De viro etiam quodaȝ deuoto audiui ꝙ ſemel cū eſſet in orōne ſentiebat in aere quandā dulcedinē cantus venire ad ſe qua appropinquāte ſoporabat̄. ⁊ euigilanſ inueniebat ſe pollutū. Plura alia de iſtis ſpiritibus accidunt que longū eſſent enarrare. tales. n. demones volunt deridere hoies ⁊ volunt imitari angelos q̄ loquebant̄ cum daniele ⁊ cum zacharia. ⁊ cū ſancto iohanne q̄ quaſi ſp̄ erant cuȝ eis in cubiculo ſuarū habitationū.

Qualiter demones videntur facere prelia.

Quarta differentia eſt aliquoruȝ demonū qui vigilantibus per vias apparent quaſi exercitus magni. qui cū magnis tumultibꝰ incedere vident̄. ⁊ vulgo dicit̄ hueſta antigua. Aliqñ etiam videntur facere ꝓlia magna. tales. n. volunt imitari ꝓlia regis ſenacherib ⁊ conſtantini ⁊ alia multa. de q̄bus ſupra libro. iiij. ↄſideratiōe. ix. dcm̄ eſt. In quibꝰ ipſi lucrati ſunt nō paruam multitudinē animarū.

Quō demones in forma humana videntur comedere.

Quinta differētia eſt aliquoꝝ demonū q̄ inter hoies ſe apparent comedentes ⁊ bibentes quaſi aſciantes ſe eis. Tales volūt deridere homines ⁊ volunt imitari angelos q̄ cuȝ abraā cōmederūt ⁊ p viam fuerūt ⁊ raphaelē angelū qui ſocius fuit Thobie iunioris q̄ cū eo comedere ⁊ bibere videbat̄. ⁊ xp̄m qui ſociatus eſt p viā lucam ⁊ cleophā ⁊ ad menſaȝ cū eis fuit. Vñ legit̄ in vita beati germani q̄ cuȝ p̄dictus ſanctus quadā nocte hoſpitatꝰ fuiſſet in vna domo. ⁊ poſt cenā mēſa iterū pararet̄. admiratꝰ queſiuit ab hoſpitibus cui denuo menſa pararet̄. qui cū dicerent ꝙ bonis illis viris ⁊ mulieribus que nocte incedūt ꝑpararent. nocte illa ſtatuit ſanctus germanus vigilare. ⁊ ecce vidit multitudinē demonū ad menſam in formis viroꝝ ⁊ mulierū venientē q̄ eis ꝑcipiens ne abirēt cunctos de familia excitauit ⁊ queſiuit ſi ꝑſonas illas cognoſcerent. qui cū omes vicinos ⁊ vicinas dicerent eſſe miſit ad domos ſinguloꝝ. ⁊ ecce in ſuis lectulis ſunt inuēti. adiurati ergo p ſanctū germanū demones ſe eſſe dixerūt qui ſic homines illudebant.

Quō in ſomnis terrēt hoies.

Sexta differentia demonū ē eoꝝ q̄ in ſomnis hoibus apparent: eos inquietantes diuerſis modis ſomnioꝝ. terrēt etiā dormiētes intantū vt euigilans hō ſentiat ſe totum horribilitatū ⁊ alteratū ex pñtia ſpiritꝰ maligni. Vñ Job. iiij. In horrore viſionis nocturne quō ſolet ſopor occupare homies. pauor tenuit me. ⁊ tremor ⁊ oīa oſſa mea ꝑterrita ſunt. ⁊ cum ſp̄us me p̄ñte tranſirent inhorruerūt pili carnis mee. nec mirū qꝛ magnū pauorem ⁊ tremorē ſequit̄ piloꝝ erectio. ⁊ ſic h̄ ſequar ad pñtiam ſp̄us boni cuiuſmodi erat iſte qui Job apparuit ⁊ terruit. multo fortius ſp̄us malignus terrorē ⁊ pauorē inducet. Quō. n. ſit ſp̄us malꝰ ſignū eſt ꝙ cum homines ſic euigilāt ⁊ nomen ieſus cuȝ deuotōe ſemel noiat

facto ſignaculo crucis ſecurat ſtati ani mus a tali alteratõe demone fugato. ta les.n. demones volunt deridere hoies ꝛ appetunt imitari q̄ apparuerunt in ſomnijs ꝓphis. ꝛ ioſeph ſponſo virgi nis ac alijs pluribus ſanctis.

Demonū eoꝝ qui generātur ex cōiunctōe viri ꝛ mulieris.

Sextima differētia demonū eſt: ſm aliquos inſipientes q̄ dice re voluerūt ꝙ ſunt aliqui demo nes ſiue ſpūs q̄ fiunt ōdoꝛe aeris cum hō accedit ad mulierē. ꝛ ꝙ aliqui etiā fiunt ex radijs planetaꝝ cū mutuo rep cutiunt. Et dicūt ꝙ illi q̄ melioꝛes ſunt veniunt in ſomnijs hoibus ꝛ faciūt ꝙ ſomniēt. ꝙ doꝛmiūt cuꝫ mulierib⁹ ꝛ re cipiunt illud ſemen ex quo nouiter effi cit vnus ſpūs. que oīa ſunt falſa ꝛ erro nea. cū a pꝛincipio facti ſint oēs angeli ſiue boni ſiue mali. nec facta fuit crea tio alicui⁹ maligni ſpūs poſtq̄ cecide rūt a celo. ſicut nec poſtea creatus ē ali quis bonus angelus.

Quō apparent in ſpecie ma ſculi vel femine.

Octaua differētia demonū ē eoꝝ qui in ſpē viroꝝ ꝛ feminarū ap parent. q̄ ſm veritatē nec ſt ma ſculi nec femine. Verūtñ aliquib⁹ eoꝝ placet plus ſocietas viroꝝ ꝛ alijs muli erū. Et cauſa huius diuerſitatis ꝛ ſm diſpoſitōes diuerſas quas inueniūt in viris vl' feminis ad ſuas deceptōes cre dendū. ſicut legim⁹ de eua ꝛ fitoniſſa ꝛ pluribus alijs mulierib⁹ cuꝫ qbus dia bolus lucratus eſt multū. Et ideo tales demones adheſerūt mulieribus. ꝛ nō adheſerūt helye. nec ſamueli. nec nathā nec helyſeo. nec alijs plurib⁹ ſanctis ꝓ pter quos ipi pdiderūt multitudinem aiarū. nec tales demones adheſerūt vir gini marie nec ſuſanne. nec ſācte lucie margarethe. katherine. nec alijs pluri bus virginibus ꝛ feminis ſanctis. ꝓpt quas multū demones pdiderūt. Vnd iſto mō plus diabolus quieſcebat cuꝫ egea q̄ cū vxoꝛe ſua maximilla ꝛ plus cum datiano q̄ cum vxoꝛe ſua alexan dra. ꝛ plus cū maxentio q̄ cum vxoꝛe ſua. ꝛ ſic de de pluribus alijs.

Quō dicuntur mūdi ꝛ imūdi

Nona differentia demonū ē eoꝝ qui mundi ꝛ imūdi dicunt. Vñ ꝛ Luce. xi. ſaluatoꝛ dixit. Cū im mundus ſpūs exierit ab hoie ꝛc. Dici tur aūt ſpūs immundus ꝓpter tria. Pri mo ꝓpter imunditiā ꝓpꝛie iniquitatis: ezechiel. xxviij. repleta ſt interioꝛa tua iniq̄tate ꝛ peccaſti. ſ. peccato ſupbie. et eieci te de monte ſctō dei. i. de celo em pireo tanq̄ lepꝛoſum. Secūdo pp im mundiciā ſuggeſtionis. q2 feda ꝛ imū da ſuggerit. eſt em̄ diabolus ad modū lepꝛoſi. qui ſtatim inficit coꝛ hūanum cum ſe ei applicat p cōſenſum. Jō oꝛat eccia in collecta. Da queſumus domi ne pplo tuo diabolica vitare contagia. Tercio dicit imūndus ꝓpter imudiciā habitatōis. q2 nō habitat niſi in imun do loco. i. in exiſtēte in peccato moꝛta li. Ad ſimilitudinē vpuppe que nidifi cat in ſtercoꝛe. Vnde demones dicunt dño math. viij. ſi eijcis nos hinc mitte nos i gregē pecoꝝ. Aduertēdū tñ ꝙ ꝓ pꝛi diabolos habitat in hypocritis Lu ce. xi. ꝛ ingreſſi habitant ibi. ſedet i aua ris diuitibus. pſ. ſedet in inſidijs diui tibus. doꝛmit in voluptuoſis. Job. xl. ſub vmbꝛa doꝛmit. regnat aūt in ſuper bis. Job. xli. Jpe rex ſup filios ſupbie. Aliqui eoꝝ dicuntur mundi qd̄ ſic in telligendū eſt ꝙ illi demones q̄ fuerūt de altioꝛi oꝛdine volūt plus decipe lim pidioꝛes ꝛ purioꝛes creaturas. ſicut pꝫ de lucifero qui temptauit pꝛimū hoiem ꝛ xp̄m in deſerto. ꝛ ſic de plurib⁹ alijs ſanctis. Vnde Alexander papa. iij. q. j. c. nulli. dicit diabolus non ceſſat cir

tnire querens q̄s eꝫ deuoret. ⁊ querere quos ex fidelibus perdat. ⁊ maxime il los quos ardentiores in ſeruitio ſalua toris eiꝰ familiariores inuenerit. ⁊ in tantū deſiderat impugnare ſeruus dei mundus ⁊ ſanctus ꝙ nō ſolū vnus mit titur cōtra vnū ſed ſepe plurimi. Vn̄ in cronicis minoꝝ legit̄ ꝙ cum ſcꝪ de mones tp̄e beati franciſci cōgregarent̄ cum p̄ncipe ſuo vt deliberarent. quō poſſunt ordinē ſancti franciſci nouiter incipientē deſtruere ſeptē milia demo nū fuerūt electi contra q̄nqꝫ frēs quos beatus franciſcus ad vnū heremitoriū deſtinauerat vt illos a mūdicia vite cō tēptu mūdi ⁊ vera hūilitate auerterēt. q̄ ergo tales demones plus ſequunt̄ homines mundos ⁊ ſanctos. Jō d̄ no minatōe extrinſeca demones mūdi ap pellare poſſunt. lꝫ in ſe imūdiſſimi ſint peccatis vt dictū eſt. Demones v̄o in ferioris ordinis lꝫ nō poſſint decipere ꝑſonas altioris vite. placet tamen eis cum immūdi efficiunt̄ ⁊ turpes in pec catis. ꝑſertim delectant̄ demones cum auertant aliquem a vera fide ieſu xp̄i dn̄i noſtri. quia de alijs virtutibus paꝝ curant ſine fide. Jdeo dicitur .j. Pe. v. cui reſiſtite fortes in fide. Sobrij ergo eſtote ⁊ vigilate.

Quō illudunt feminas q̄ bru xe vel xurgine nuncupantur.

Decima differentia demonuꝫ eſt eoꝝ qui decipiunt mulieres ali quas vetulas maledictas q̄ xur guine ſiue bruxe nuncupant̄. Sciēdū ergo eſt ꝙ ſunt quedaꝫ male gentes vi ri ⁊ mulieres apoſtate in fide ⁊ heretice creature ⁊ falſe qui ſeipſos dant volun tarie diabolo. ⁊ diabolus recipit eos ⁊ dat eis ꝙ per ſuas artes falſas eis ap pareat ꝙ ambulant ducentas leucas. ⁊ ꝙ redeunt in ſpaciū .iiij. vel quinqꝫ ho rarum. ⁊ ꝙ deſtruunt creaturas ſuggē tes ſanguinem eoꝝ. ⁊ ꝙ faciūt alia ma leficia que volunt ſm̄ diaboli volunta tem ꝙ eſt eis ⁊ illis qui eis credūt ma gna deceptio ⁊ illuſio diaboli. Veritaſ aūt huius facti eſt ꝙ quando iſte male perſone volunt vti his peſſimis fictōni bus conſecrant ſe cum verbis ⁊ vnctōi bus diabolo. ⁊ ſtatim diabolus recipit eos in opere ſuo ⁊ accipit figurā earuꝫ ⁊ fantaſiam cuiuſlibet earuꝫ. ducitqꝫ il las per illa loca ꝑ que deſiderabāt cor pora v̄o earum remanent ſine aliqua ſenſibilitate et cooperit illa diabolus vmbra ſua ita ꝙ nullus illa videre poſ ſit. ⁊ cuꝫ diabolus videt in fantaſijs ea rum. ꝙ impleuerant que volebant nō ammouendo ab eaꝝ fantaſijs diaboli cas fantaſias que viderūt reducit illas imaginationes coniungens cum ſuis ꝓprijs motibus ⁊ corporibus. ⁊ tollit vmbram ſuam deſuper corporibꝰ earū ⁊ ſtatim videre poſſunt. exiſtētia tamē illoꝝ nunq̄ꝫ ab illo loco abſens fuit ſed ſolum actio cum idolo ⁊ fantaſia fue runt illis rebuſ que diabolus eis ꝓſen tauit. ⁊ que fecꝫ ꝑ quolibꝫ eoꝝ. ⁊ ꝙ hoc facit diabolus. non eſt mirum. quia il la operatur vt derideat miſeras aīas volens imitari ea que deus veriſſime ꝑ angelos bonos fecit. ſicut qn̄ deducit abacuc ꝓphetam per pupillum de iu dea in babilonem realiter cum ſua ꝑſ ſonali exiſtentia ⁊ actione. Sed ꝙ diabo lus habeat poteſtatē mutandi exiſten tiam alicuiꝰ creature. nec facere ꝙ trāſ eat vnum corpus per aliud ſine dam no vnius vel amborum. vel ꝙ tranſeat maius corpus per ſpacium impropor cionatum loco. vt videlicet ꝙ ingrediā tur tales perſone per parua foramina domoꝝ. vel ꝙ ſit ſil̄ vnuꝫ corpus in di uerſis locis vel diuerſa in vno ⁊ ſilia ꝭ

demones facere non poſſunt cum hec repugnent naturali phie. ⁊ ſolū p miracula aliq̄ talia a deo ſunt poſſibilia fieri. vt dictū fuit ſupra cōſideratōe. v. hꝰ libri cū d ptāte demonū agereť. Illud tñ qđ diabolus pōt facere eſt ꝙ vnū p altero videať. ⁊ ꝙ illud qđ natura pōt facere in vno menſe ipe pōt facere ī pūcto. ⁊ cauſa eſt. qꝛ ſcit applicare actiua paſſiuis. ſicut ptꝫ in his que fecerit magi pharaonis. Qđ tñ diabolus faciat ꝙ vnus hō cōuertať in ſerpentē vľ anē vel plantā. hoc ē ſibi impoſſibile. ⁊ iō in hoc multi pu̾ſi xpiani alchimiſte ſunt decepti habentes pacta cū demonibus cogitantes ꝙ p eoꝝ artē ferrum cōuerter in aurū. Qđ aūt vna res ſit et videať altera hoc bene pt diabolus facere deo pmittēte. Sic. n. ſepe facit diabolus vt plurimos decipiat. Sic. n. legitur in hyſtoria ſancti clemētis ⁊ ſancti ciprianī ⁊ ſancti germani ⁊ alioꝛum multoꝝ. qꝛ accipiebat figuras aliquoꝝ viroꝝ ⁊ mulierū ad decipiendū pplm. ⁊ ad diffamandū creaturas dei. Et iđo nō eſt credendū ꝙ hoīes vel mulieres cōuertanť in anſeres vel alijs ſiľibꝰ. ea ergo que ſcelerate mulieres credūt ⁊ pfitenť. ſ. ſe cum diana dea paganoꝝ nocturnis hoꝛis ⁊ cū herodiade ⁊ nimia mulierū multitudine equitare ſup q̄ſdam beſtias ⁊ multa terrarū ſpacia in tempeſte noctis ſilentio ptranſire eiuſq̄ iuſſionibus obedire velut dño. ⁊ cūctis noctibus ad eius ſeruitiū euocari ⁊ ꝙ ab illis poſſunt alique creature in melius vel in deterius cōmutari. Aut in ſpēm vel ſiľitudinē aliā transfoꝛmari. oīa ſunt falſa ⁊ erronea. ⁊ nō a diuino ſpū ſed a maligno vt dictū eſt talia fantaſmata mentibus eaꝝ irrogant. qꝛ cum alicuius aiam per talem credulitatem ſubiugauerit ſibi tranſfigurans ſe in angelū lucis. ⁊ tranſfoꝛmās ſe in diuerſarū pſonarū ſpēs atq̄ ſiľitudies mentē quā captiuā tenet multipliciter deludit. ⁊ nullus debet venire in tantā ſtulticiā vt credat hec oīa que in ſomnijs ⁊ ſpū tantū fiunt etiā in coꝛpe accidere cum etiam paulus nō audeat aſſerere ꝙ fuerat raptus in coꝛpe. Quecūq̄ ergo talia crediderit. ſ. poſtq̄ ſup talibus audierit veritatē vel aſſeruerit. ſ. ptinaciter pculdubio infidelis eſt ⁊ pagano deterioꝛ. xxvj. q. v. epl. ⁊ qꝛ nimium habundant tales pu̾ſe mulieres in delphinatu ⁊ in vaſchonia vbi ſe aſſerunt cōcurrere de nocte in quadā planicie deſerta vbi eſt aper quidā in rupe qui vulgariter diciť elboch debiſne. et ꝙ ibi cōueniunt cum candelis accēſis ⁊ adoꝛant illū apꝝ oſculātes eū in ano ſuo. Ideo capte plures earū ab inquiſitoꝛibus fidei ⁊ cōuicte ignibus cōburunť. Signa aūt cōbuſtarū ſunt depicta qualiter. ſ. adoꝛant cum cāddelis p̄dictū aprū in domo inquiſitoꝛiſ tholoſani in magna multitudine camiſearū ſicut ego pprijs oculis aſpexi.

De ſpiritibus familiaribus.

Circa ſecundū pꝛincipale huius decime cōſideratōis. ſ. vtrū poſſint haberi ſpūs familiares. Reſpondet ad hoc beatus aug. viij. de ciui. dei ca. xiiij. ꝙ apoleyus platonicus ſcripſit ꝙ ſocrates habuit deū vnū ex illo genere minimū. qui dicunť demones cum quo habebat amiciciā ⁊ cōſilium a quo phibeť inquit aug. ſolitus amoueri vt deſiſteret ab agendo quōd illud qđ agere volebat non pſpere fuit euēturū. Ex quo ſatis clare videť accipi argumentū ꝙ ille phs habuit familiarē ſpm. ſed eſt difficultas ſi ille ſpūs erat bonus vel malus. videretur alicui ꝙ eſſet angelus bonus. quia ceteri futura pnūciare non poſſunt niſi foꝛte diuino iudicio ſicut fuit ſupꝛa declaratum conſideratōe ſecunda huius q̄nti

libri.nec obſtat quia dicit aug. ꝙ dicebatur demon.qr apud grecos idem ſignificat ꝙ plura cognoſcens. Dixit tñ doctor illuminatus franciſcus de maronis in floribus ſuis ſup iſto paſſu ꝙ magis credit ꝙ fuit malus angelus.qr ſocrates paganus ⁊ infidelis erat. Sic ergo ptꝫ ꝙ demones tanꝙ familiares ſpũs põt haberi in damnatõem tñ illorũ q̃ ſuam familiaritatẽ hr̃e cõtendũt. Cauendũ eſt etiã ab incauta inuocatõne demonũ. Unde Greg. in li. dialogorũ narrat ꝙ ſtephanus pſbyter de itinere rediens mancipio ſuo negligẽter ꝑcepit dicens.veni diabole diſcalcia me ad hanc vocẽ ceperũt caligarũ corrigie cum ſumma velocitate ſolui ꝙ vt preſbyter ſenſit expauit.⁊ magnis clamoribus dicit recede miſer.nõ.n.tibi ſed mancipio ſuo locutus. ſicqꝫ ex magna pte ſolute ſuarum caligarũ corrigie remanſerunt.⁊ ſic ptꝫ ꝙ lꝫ aliqui nolunt hr̃e demões familiares ex mala tñ cõſuetudine loquendi de diabolo ipi efficiunt familiares ei vt ſubito faciant q̃ incaute mandant.

De qualitate corporũ in quibus demones apparent.

Ndecima conſideratio eſt qualia ſunt corpa in q̃bus demones apparent. ⁊ ſi poſſunt humana corpora vel aĩas ſubintrare Iuxta ergo tria que querunt trib⁹ punctis pñs conſideratio explicabit. Primus erit de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quibus demones apparent. Secundus erit de ſubintratõe demonũ in corporibus obſeſſoꝝ. Tercius erit ſi põt demones eſſentie anime illabi quod ẽ aĩam ſubintrare.

De qualitate ⁊ figuris corporũ in quibus demones apparent.

Primus punctus eſt de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quib⁹ demones apparent. Circa qđ notat ſeraphicus doctor bonauentura dicens in ſuo ſecũdo loquens đ angelis bonis ⁊ malis qđ in angelis duplex ẽ vis.ſ.cõtemplatiua qua cõuertunt ad deum ⁊ fruũt eo ⁊ adminiſtratiua ſm quam deſcendũt ad nos ⁊ cõdeſcẽdũt nobis.⁊ vt cõgruentius nobis cõdeſcẽdant indigent ſolatio corpis aſſumpti. qđ aſſumunt angeli ſicut organũ vl' inſtrumentũ ad opandũ.⁊ ſicut ſignũ ad ſeipos manifeſtandũ.⁊ ſicut opimẽtũ vel habitaculũ ad conſeruandũ vel ad nos letificandũ ⁊ cõfortandũ.⁊ ſic corpus aſſumptũ cõiungit angelis ſic inſtrumentũ motori. Hoc.n.magis reqͥrit exigẽtia ex pte nr̃a q̃ ex pte ſua. Et eſt ſciendũ ꝙ corpus effigiatuꝫ hũana effigie magis cõpetit opatiõe ſpũs rõnalis. Ideo angelus bon⁹ aſſumit corpus non qualecunqꝫ ſed hũana effigie inſignitũ. Et iſtud corp⁹ ſic aſſumptũ dicit eſſe corpus elementare. Nõ quia ſit ex quatuor elementis plena mixtõe cõmixtũ ſicut eſt corpus ꝯplexionatũ. nec qr ſit ex puro ⁊ ſimplici elemento formatũ.ſed qr principaliter format ex aere cuꝫ mixtione aliqua alteri⁹ elemẽti.ſicut videmus in nube que nõ ẽ corpus plene mixtũ. habet tñ in ſe naturas pluriũ elementoꝝ. per hunc autẽ modum eſt corpus ab angelo ſumptũ qr principaliter ab aere eſſe formatum intelligitur cõcurrente ad hoc natura alicuius vaporis aquei vl' terrei. q̃ quidem facit tam ad varietatẽ cõdepreſſationis q̃ ad multiformitatem coloris. hanc aũt non optꝫ angelũ de longinq̃ cogitare cum aer pro magna ſui parte ſit cõmixtus vaporibus. Secũ veritatem aũt tenendũ eſt ꝙ angeli tam boni q̃ mali aſſumunt corpora nõ de natura celeſti ſed elementari nõ ſimplici

ter nec plene mixta ſed medio mō. vt-
pote ex aere vapoꝛabili. angelus tamē
malus accipit ex pte inferioꝛi. bonꝰ vo
ex ſupioꝛi. De figuris vo corpoꝝ in q̄-
bus demones apparent vt plurimum
ſunt turpiſſime. Ex q̄ ſi ſm eius diffoꝛ
mitatē in peccando pmitteret deus ꝙ
correſpōderet figura corpis aſſumpti.
nō eſſet aliquis hō viuens q̄ eius viſio
nē horribilē poſſet tolerare. Vn̄ ⁊ vir-
go glorioſa ꝓ ſingulari dono petijt a fi
lio ꝙ in morte ſua nō appareret ei dia-
bolus. credendū eſt ꝙ xp̄c eius dulciſſi
mus filius reuelauit ſibi turpitudineʒ
eius. ⁊ hinc eſt ꝙ pictores oēs deformi
tates ſerpētinas ⁊ brutales quas vidēt
⁊ quas excogitare poſſunt depingunt
in figuris demonū. Vnde legit̄ ḋ quo
dam pictore ꝙ quotienſcūqꝫ pingebat
imaginē virginis cū oī ſtudio ipaʒ pul
cerrime effigiebat. ſed cū pingebat dia
bolū cum oī diligētia difformius quo
poterat deſcribebat. ꝓpter qḋ indigna-
tus diabolus ꝯ eum ꝓcurauit quō pi-
ctor ille haberet verbū cuʒ vxore cuiuſ
dam militis illius ciuitatis vbi erat. et
finaliter tantā ardorem poſuit int̄ eos
ꝙ concordauerūt ſe mutuo. ⁊ nocte q̄-
dam acceptis plurimis iocalibus auri
⁊ argenti receſſerunt. diabolus autem
cum vidit ꝙ erant extra ciuitatem aſcē
dit campanile ecclie ⁊ pulſauit campa-
nam ſicut cōſueuit pulſare ꝓ igne vel
ꝓ accipiendū armis. exeuntes autem
homines per totam ciuitatē querebat
quid hoc eſſet. Rn̄dit diabolus q̄ pul-
ſabat ꝙ pictor ille portabat extra ciui
tatē vxorē talis militis. exeūtes ḡ pro-
pter illam vocem ceperunt pictoreʒ il
lum cum militis vxore ⁊ poſuerūt eos
in carcerē. maritus vo q̄ pſens erat in
captōe eius ſperans ꝙ altera die ambo
ꝑ iuſticiā pimerent̄ dolens de pulchri
tudie capilloꝝ vxoris pſcidit capillos
eius quos ſecum duxit ad domū ſuaʒ.

Cuʒ ergo valde anguſtiati ⁊ timore cō
cuſſi ambo nocte illa manerēt in carce
re. recordatus eſt pictor de virgine bea
ta quam ipſe ſumme pulcerrimam de
pingebat. ⁊ cum magna deuotōe recō
miſit ſe ſibi quatenus dignaret̄ eos li
berare a periclo illo. Et ecce regina an
geloꝝ dei mater pulcerrima apparuit
eis in carcere. ſoluitqꝫ eos a vinculis ⁊
aperuit portas carceris pcepitqꝫ picto
ri ꝙ iret in domū ac ſi nihil ſibi accidiſ
ſet. pcepit etiam mulieri illi ꝙ iret i do
mū ſuam ⁊ ſecrete iuxta maritū ſuuʒ q̄
in lecto erat accūberet et diſparuit vir
go beata. Illi vo impleuerūt oia ſicut
eis pceperat. Cūqꝫ euigilaret miles in
uenit apud ſe vxorem ſuam. ⁊ miratus
queſiuit quis eſſet que rn̄dit quaſi ad
mirans ⁊ quis debeo eſſe niſi vxor vr̄a
Et ille. nunquid ego te cepi cum picto
re ⁊ dimiſi in carcere heri. ⁊ deduxi ca
pillos tuos quos manu ꝓpria a capite
tuo pſcidi. Reſpondit illa ſomniaſtis
illud domine. Ille ergo ſurgēs a lecto
queſiuit capillos ⁊ nō inuenit oſtēdēs
⁊ illa caput ſuum nihil deficiebat de ca
pillis eius. Venit ergo vir eiꝰ ad alios
ciues qui ſecum fuerant in captione. ⁊
queſiuit ab eis ſi recordabant̄ de tali
facto qḋ acciderat die pterita. Dixerūt
ꝙ ſic narrauit quō vxor ſua erat in do
mo cum oībus ſuis capillis. ⁊ dicebat
ꝙ erat ſomniū. Venerunt etiam in do
mū pictoris ⁊ inuenerūt eū ac ſi nihil
male feciſſet occupatū in picturis ſuis
⁊ finaliter merit̄ virginis glorioſe oēs
in vnum cōcordauerunt ꝙ illud fuerat
ſomniū. Ecce ergo quāta demonis ma
licia ꝓpter picturā ſue difformitatis. Et
notandū ꝙ lʒ diabolus vt cōiter ſicut
depingit̄ in talibus deformibus figu
ris ſe pſentet. ſicut cum decepit euam
ſub figura ſerpentis. ſepe tn̄ deo pmit
tente vt leuius decipiat tranſfigurat ſe
in angelū lucis ſm aplm. ſicut etiaʒ le

gilꝰ apparuiſſe in figura crucifixi. Sed diceres in quo tunc pōt cognoſci ꝙ ſit angelus malus. Rñdetꝰ ꝙ in.iiij. Pri mū eſt q2 lʒ in talibus figuris ſe repſentet. ſp tñ ſi diligēter inſpiciatꝰ ducit ali quā difformitatē vt caudā vel quid ſimile. Secundū eſt ꝙ ſi apparēs in pn cipio letificat ꝛ poſt receſſum triſtē hominē dimittit. nō ſic angelus bonꝰ. q2 in principio turbat. ſicut pʒ de gabriele cū apparuit danieli Dañ.viij. ꝛ cuʒ apparuit virgini Luc.j. q2 turbata ē in ſermone eius. ſꝫ poſt receſſum dimittit hoiem cū magno gaudio ꝛ leticia. Tercium eſt ꝙ indurat hoiem in malo ꝙ ſuggerit. ſicut declarauit beatꝰ pr̄ nr̄ franciſcus fri rufino in hoc picẏlo laborāti vt pʒ in cronicis minoꝝ. Angelus aūt bonus nō indurat in malū: ſꝫ auertit a malo ꝛ mollificat ac inclinat ad bonū. Quartū eſt ꝙ ſi aliquid ei turpe reſpōdeatur ꝑ illū cui apparet in eius ꝯtemptū ꝛ deriſionē ſtatim euaneſcit. ſic pʒ in dicta cronica minoꝝ. q2 cū beatꝰ frā ciſcus vellet liberare ꝑdictū frēm rufinū inter cetera dixit ſibi vt intelligas ꝙ ille q̄ tibi appuit in figura crucifixi nō ē xp̄c ſꝫ diabolus dices ei cū tibi apparuerit ꝛ dixerit ego ſum xp̄c api os tuū ꝛ ponā tibi feceſ. qd cū faceret fr rufinꝰ indignatꝰ diabolꝰ cuʒ magno tumultu receſſit cōfringēs lapides ꝛ rupeſ. Vñ ꝛ vſqꝫ in hodiernū diē apparet horribilꝰ illa fractura rupiū in mōte aluerne.

De ſubintratiōe demonuʒ in corporibus obſeſſoꝝ.

Secundus punctꝰ ē de ſubintratiōe demonū in corpibus obſeſſoꝝ ꝛ de expulſione eoꝝ. Circa hoc notādū ē ꝙ nō ē ponēdū in dubiū ꝙ ſit obſeſſio corpoꝝ ꝑ demōes cū euāgelia hoc manifeſte expmāt in pluribꝰ locis. Sʒ diceres quō demones pñt intrare corpa ꝛ ea obſidere. Rñdetꝰ ꝙ demones ꝑ naturā ſubtilitatis ſue ꝛ ſpūalitatis pñt quecūqꝫ corpa penetrare. et in eis ſine obſtaculo ꝛ īpedimēto ſubſiſtere. Itē ꝑ rōnē ſue ptātis pñt ea corpa in qbus ſunt cōmouere ꝛ cōturbare ꝛ iō demones ſubtilitate et ptāte natuᷓ reſpñt corpa hūana penetrare et ita intrare pñt etiā vexare niſi ꝓhibeātꝰ a virtute ſuperiori. ꝛ cū pmittūtꝰ a deo īntroire ꝛ vexare dicunꝰ corpa obſidere. Etſi queras quare hoc pmittit deus. Rñdetur ꝙ ꝓpter tria. vel ad ſue glorie oſtenſionē vel ad peccantiſ correctōem. vel ad nr̄am inſtructiōem. Sʒ ex q̄ iſtaruʒ cauſarū determinate hoc deus pmittat latet hūanā induſtriā ꝓpter hoc. q2 occulta ſunt dei iudicia. Verba ſunt dñi bonauenture in ſcdo ſniaꝝ di.ix. Et ſi velis ſcire ſup quos habʒ diabolus maiorē ptātē ad obſidendū eos poſt xp̄i paſſionē. Rñdetꝰ ꝙ ſup excōicatos preſciſos ab eccia hʒ diabolus poteſtatē vexādi corpaliter. Vñ.j.Coꝝ.v. Iudico illum qui hmōi eſt tradere ſathane in interitū carnis. In nō pciſis aūt poteſtatē nō habet diabolꝰ niſi q̄tū a deo pmittitꝰ vt dictū eſt. vel ad peccati puni tōem vel ad alioꝝ terrorē ꝛ correctōeʒ vel ad glorie dei oſtenſionē. vel ad bonorum coronā ꝛ exercitatōem. Et ſi dicas nunquid ante paſſioneʒ xp̄i habebat poteſtatē etiam vexandi homines Reſpondetꝰ ꝙ habebat poteſtatē vexādi corpaliter omnes ꝓterqꝫ illos ſolos q̄ priuilegio ſolo tuebantur a dño Iob j. nōne tu vallaſti eum. non tñ vtebatꝰ diabolus ſemper poteſtate puniendi. vt maiorem haberet poteſtatē ſeducēdi per culpā ſicut ꝛ nunc excōmunicatis ꝛ infidelibus. ſic em̄ diabolus omittit aliquando mala facere vt peius fiat quia non vexando excōmunicatos. vt in primitiua eccleſia. tales ſententias minus vitant homines et minus timent. Et hinc eſt ꝙ ſunt multi preciſi

excōicati qui nō eſſent ſi eos vexaret. Et notandū q cum aliquem vexat diabolus pōt ꝑ voluntate ſua ꝑ linguā hominis diuerſa formare verba. Et iō arrepticij aliqñ loquūt ideoma ignotū ſicut purus laicus latinū qđ eſt manifeſtū ſignū demoniaci. Vñ z demō qdā ruſticū obſidens reqſitus a quodā magiſtro cōiurante quare nō recte loqbat latinū. Rñdit nō poſſuʒ domare labia illius ruſtici. Et ſi qris cām quare demones aliqñ ſm varietatē lune magis affligunt hoies q̄ȝ alio tpe. Rñdet q ē duplex cā ſicut notat nicolaus de lira ſup math. ca. xvij. declarās quare diſcipuli nō potuerūt curare lunaticū. Prima cā eſt vt ꝑ hoc creatura dei. ſ. ipa luna infamet. vt hiero. z chriſoſt. dicunt. Secunda eſt qz ꝓpter mollicię cerebri in nouilunio qñ abūdant humida ſup que luna hȝ dominiū cerebꝝ eſt aptiꝰ: vt demon in ipo aliquid opet. hinc demones ſm certa augmenta lune ꝑturbant hoīs fantaſiā qñ ꝯſiderāt cerebrū ad hoc eſſe diſpoſitū. Nunc videndū eſt de eoꝝ expulſiōe. Circa qđ notādū eſt q demones non niſi virtute diuina pñt a corpibus expelli imediate vł mediantibus angelis qui frequēter in talibus ſunt executores diuie volūtatis. nec aliqua res ſenſibilis aut virtus corporalis pōt in eiſ aliquid agere directe vel indirecte cū ſint oīno ſpūales ſubſtantie ꝑ qđ pñt ad aliqđ cōpelli. nec ꝑ cōſequēs ab obſeſſis corpibus expelli. Verūtñ ex euangelio xpi duas doctrinas habemus ad demōes expellēdos. Prima eſt vlis. ſ. ꝑ nomen ieſu. math. vltimo. In nomie meo demonia eijcient. Alia eſt particularis. qz eſt qđdaȝ genꝰ demonioꝝ q nō eijcit niſi in oratione z ieiunio. vt ptȝ Math. xvij. Vñ ſicut in diuerſis rebus corpalibus adminiſtrandis diuerſi angeli a deo preparant z diuerſoꝝ ordinū. ſic etiā in diuerſis tentationibus demones habēt ſpālē affectū. qz aliqui potentiſſime tētant de diuitijs cōgregādis aliq de honoribus appetendis. Vñ z aliq dicūt ſpūs ſuperbie z aliqui ſpiritꝰ luxurie. Iſte aūt demon de quo loquit xpc habebat virtutē tentandi potiſſime de vicio carnis qđ viciū potiſſime refrenat ꝑ orōnem z ieiuniū. z ꝑ cōſequens demon in talibus tentans ꝑ talia ſuperatur. Radix tñ expulſionis demonū vera credulitas ēvt declarat a xpo ca. eo. Cū. n. quererēt diſcipuli quare nō potuiſſent expellere illū demonē. xpc reſpondit ꝓpter incredulitatē veſtraȝ. Et ſi queras. an aliquo mō virtute herbarū vł armonie poſſint expelli demōes Reſpondet q ita parua poſſet eſſe illa vexatio q penitus expelleret. qđ facerent nō agendo in demonē cū ſit ſpiritus ſepatus ſed agendo in ipm vexatū a demonio. Vexat. n. diabolus ſm diſpoſitōem maiorē vel minorē melancolicā vel colericā zc. Herbe aūt z armonie multū pñt imutare diſpoſitōeȝ corporis cū quedā inclinēt ad leticiā quedā ad triſticiā. qđ etiā ptȝ de armonijs. vt ptȝ. viij. politic. vbi Ariſtotiles vult q diuerſe armonie habent ꝓuocare diuerſas paſſiones in hoie. hec etiā refert boetius in muſica ſua. z auctor de ortu ſciarū vbi loquens de vtilitate muſice dicit q valet ad curandū vel alleuiādū diuerſas infirmitates. z ita patȝ q herbe z armonie cauſare poſſunt in homine diſpoſitionē contrariam illi vexationi qua diabolus vexare conatur hominem. Ex quo ſequitur q ceteris paribus ſit vexatio debilior non videtur tamen quomodo herbe vel armonie: poſſunt in homine diſpoſitionem aliquam cauſare propter quaȝ homo nullo modo vexare poſſet a demōe ſi permitteretur. quia diabolus mouēdo ſolum localiter vapores z ipſos ſpiritus

ſu ordinato motu poſſent hoīem multum vexare. herbe autem vel armonie nullā diſpoſitōem cauſare pñt in hoīe ſua naturali virtute p quā ꝓhiberet̃ demon p̄dictā cōmotōem facere. Cōtingit tñ qñq3 ꝙ diabolus nō ꝑmittit̃ hominē vexare niſi vexatōe ita pua ꝙ per aliquā forte diſpoſitōem ad cōtrariu3 totaliter tolleret̃. ⁊ tūc aliq̄ herbe vel armonie poſſent corpus hoīs ita ad ꝯrium diſponere ꝙ illa vexatio totaliter ammoueret̃. v.g. diabolus qñq3 poſſet hoiem vexare vexatōe triſticie ita debiliter ꝙ p alquas herbas vel armonias que haberent cauſare dilatatōem ⁊ diffuſionē ſpiritnū qui ſunt motus ꝯtrarij triſticie totaliter āmoueret̃ illa triſticia. Qđ aūt dicit̃ .i. Reg. xvj. ꝙ ſaul q̄ vexabat̃ a demone alleuiabat̃ qñ Dauid citharā ꝑcutiebat corā eo ⁊ ꝙ recedebat ſpūs malus. Dicendū eſt ꝙ bñ verū eſt ꝙ per tactū cithare virtute naturali illius armonie alleuiabat̃ aliquantulū afflictio ſaulis inquātū illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitū eius p auditū p quā dulcoratiōem redebat̃ minimus actus ad illam vexatō3. S3 ꝙ ſpūs malus recederet a ſaule qñ dauid citharizabat corā eo. hoc erat ꝓpter vim crucis qđ ſatis expſſe dicit̃ in glo. vbi dicit̃ ſic. erat dauid cāticis muſice eruditus diuerſoꝝ ſonoꝝ rōnabil̃. moderatoq3 cōceptus vnitate3 eſſentie ſignificat que varijs modis quotidie reſonat dauid in cithara ſua malignum ſpm̄ cōpeſcuit. nō q2 tanta eſſet vis in cithara ſed in ſigno crucis que in ligno ⁊ cordarū extenſione gerebat̃ que iam tunc demones effugabat. hec de mēte Richardi in q̄onibus de quolibet ſine p̄iudicio ſnie melioris. Ex p̄dictis excludit̃ vnus error in quo iſtis tēpib⁹ incidunt aliqui exorciſte quō cōiurāt obſeſſos a demonib⁹. ⁊ illi demoniaci rñdent ⁊ dicunt ꝙ ſunt homines mortui vel viui qui ambulant ibi. ⁊ hec eſt alia ſpēs deceptionis diaboli q2 bñ ſcit diabolus omnes qui male viuūt. ⁊ vt ponat eos in deſperatōe ⁊ audiētes in errore. Dicunt ego ſum talis hō vel talis mulier qđ tñ eſt falſum. q2 vna ſubſtantia exiſtentis vel aſſiſtēs nō pōt eē in altera. nec min⁹ in duobus locis. ⁊ vt diabolus celet ⁊ coloret ſuā deceptōe3. dicit ergo ſum talis homo et ambulo in hac pena ꝓpter talia peccata que feci. et fingit modū loquendi ei⁹ ⁊ modū ambulandi. ⁊ iō faciatis ꝙ dicant̃ p me tales miſſe ⁊ ſil'ia. vt exeam ab hac pena ⁊ totū eſt falſum ⁊ deceptio magna. q2 ſi exorciſta ſapiens ⁊ virtuoſus cōiurauerit eum recte. ipſe dicet ſi eſt ſpūs etiā ſi ſibi diſpliceat. q2 nunq̄ legim⁹ ꝙ xp̄c vel ſancti tales ſpūs inuenerūt in oīb⁹ quos ſanauerūt. Sed demones cambiant ⁊ alterutrāt noīa ꝙ citius pñt facere q̄3 figuras. cōſtat aūt ꝙ ipi laborāt vt alterutrent figuras ad inhonoratō3 ⁊ diffamatōem ſeruoꝝ ⁊ creaturarū dei vt ſupradictū eſt. ergo multoſortius et leuius alterutrabūt noīa. ⁊ decipiunt̃ ſimplices in hoc ꝙ p̄cipiūt eis ꝙ faciunt dicere miſſas ⁊ facere alia bona. cū multotiens diabolus ſuadeat bonum ꝓpter malū finē. ſic ſupra patuit octaua cōſideratiōe cū de malicia demonū ageret̃. ſic hic p̄cipiunt bonū ꝓpter malū finē. ſ. vt tales ſi viuūt deſperēt. ⁊ vt alij audientes in errorē inuoluāt̃. Nūquid in vitaſpatrū ſepe legimus ꝙ diaboli mouebant antiquos ſenes ꝙ facerent ſancta opa. O inſipiētes exorciſte nunq̄d legiſtis in euāgelio Luce. xj. ꝙ erat ieſus eijciēs demoniū. forsaſſis inueniſtis in euāgelijs ꝙ erat ieſus eijciens hoīes de corpibus obſeſſoꝝ. nūq̄d dans doctrinā xp̄c eijciendi demones in fine euangelij marci dicit. Signa āt eos q̄ crediderint hec ſequēt̃. In noīe meo demonia eijcient. non dicit hoīes

exicient ab hoibus. Rñdeat inſipiẽs ex orciſta ſi verũ eſt ꝙ petrus eſt in corpe iohãnis q̃s dedit ei talem ptãte ad expellendũ eum inde. q2 xp̃c nõ dedit poteſtatẽ niſi ad expellendum demones. Errãt ergo nimis exorciſte cũ ſua ignorantia credentes diaboli mẽdacia. et facientes ꝙ alij ſimplices credant. ⁊ ido digni ſunt magna pena apud deum et hoies. Sed remanet vna magna difficultas. ſi verũ eſt ꝙ hoies mortui non poſſunt ambulare in hoibus viuis. ſicut demones. quõ ergo dicunt illi q̃ tranſpaſant vel rapiunt de hoc mũdo ad alterũ ꝙ viderunt aliquos hoies vel mulieres qui adhuc viuebant in pñti vita ſuſtineri graues penas in alio mundo Sicut ergo iſti ſunt hic ⁊ illic vt viuãt hic ⁊ ibi puniant ita. nõ erit mirum ꝙ hoies viui vel mortui lʒ ſint in ſuis exiſtentijs alibi ꝙ ambulent ſicut demones in hoibus. Pro ſolutõe hmõi notandũ ꝙ nulla pſona põt videri in duobus locis naturaliter. q2 abſentia pſentie priuat viſionẽ in oĩ loco ab accuſatõe ſua. Reqrit. n. noticia intuitiua. iiij. ſcʒ pñtiam exiſtentiã cauſatõem ⁊ motõem potentie. ſicut notat franciſcus d maronis in plogo ſui primi ſniarũ. q. xvij. Tenendũ ğ eſt tanq̃ verũ ꝙ nec angelus bonus nec malus nec homo ſanctus nec mulier ſancta. nec homo pverſus nec mulier pverſa pñt eẽ ſil' in diuerſis locis. q2 cum gabriel erat cũ daniele vel cum zacharia. vel cũ virgine maria ptunc nõ erat in alio loco. ſic etiam demones. q2 cum aʒmodeus (d quo thobie. iij.) erat in domo ſare. non erat i alio loco. ita etiã nec viuẽtes pñt hic viuere ⁊ eſſe ſimul in alio mundo. q2 impoſſibile eſt ꝙ ſint p aſſiſtentiam hic ⁊ ibi. Quid ergo eſt dicendũ ad ea que dicunt. Rñdet ꝙ eſt vna cõſideratio talis. cum homo viuus tranſit ante ſpeculũ vel ponit ſe ante eũ. tũc ſpeculum oñdit imaginẽ ſuã nõ diminutã in ſua aſſiſtentia. ⁊ cũ inde ãmouet nõ apparet imago in ſpeculo. ſic hõ q̃ viuit. ⁊ eſt in peccato imago eius poteſt apparere in ſepulchro infernali quaſi in ſpeculo ante qð eſt. ⁊ cũ iuſtus etiaʒ viuit imago ſua. vel nomen videt in libro vite ⁊ in cõuiuio eternali. qð autẽ hoc poſſet eſſe ptʒ. q2 xp̃c dixit de talibus Luce. x. gaudete q2 noia vr̃a ſcpta ſunt in celis. ⁊ ſic etiã noia maloꝝ ſcripta ſunt in inferno. ⁊ tñ maioris efficacie ſunt nomina q̃ʒ imagines in ſpeculo. nõ eſt ergo verũ ꝙ hoies male viuẽtes ſint in inferno ſed bene coꝝ noia vel figure.

Q2 demones nõ poſſunt eẽntiam anime intrare.

Tercius punctus huius conſideratõis eſt an demões poſſint illabi eſſentie aie ꝙ eſt aiam penetrare. vel an poſſunt malas cogitatiões immittere. Ad primũ dicit ꝙ iſta eſt pprietas ſolius dei. ſol9. n. qui creauit aiam põt eẽntie eius illabi ipaʒ ſubſtãtialit intrare ⁊ penetrare. Jõ eccia cantat in himno, vſq3 ſol illabitur. ⁊ in collecta amorẽ peccatoꝝ nr̃is purificandũ illabere. Sed nec bonus angelus nec malus illabi põt eẽntie aie vt itret ſubaliter in ipam p eẽntiã penetrando Sic ğ demones nõ pñt itrare coꝝ hoiẽ. i. aiam hoīs p eẽntiã ſed tm̃ potentiaʒ. ſ. p ſuggeſtõeʒ quã extra opat. ſic dicit oſee. vij. oẽs adulterãtes q̃ʃi cliban9 ſuc cenſus a coq̃uẽte. ꝙ aũt mgr̃ inq̃rit diſtinctiõe octaua ſcd̃i ſniaꝝ an demões ſubaliter intrant corpa obſeſſoꝝ. vel io dicant intrare vel exire. q2 ibi malicie ſue opus exercent dei pmiſſiõe. vel nõ exercent ⁊ determinat ꝙ nõ ſubalit intrẽt corpa hoiʒ ſʒ pp malicie ſue officiũ intrare dicũt ð q̃b9 pellere dicũt. tũ nõ

nocere ſinūt. ſed hoc nō facit ad ꝓpoſitū. q2 ipſe ⁊ beda ibi loquunt de corde. ⁊ patz ꝙ ibi cor accipit ꝓ ſpū rōnabili. Vñ ⁊ adducūt illud Heſter. v. cur tentauit ſathanas cor tuū de quo conſtat ꝙ nō erat obſeſſus a demone. Sz ē difficultas. q2 aliqui libri hñt anania cur impleuit ſathanas cor tuū. Si ergo diabolus implet cor videt ꝙ poſſit aie illabi. Rñdit ſanctus Tho. in ſumma ↄtra gentiles libro. iiij. ca. xviij. ꝙ cū diabolus ſit creatura nō implet aliqd ꝑticipatione ſui. nec pōt mentē inhabitare per ſuā ſubam. ſed dicit aliquos iplere ꝑ effectū ſue malicie. Vñ ⁊ Paulꝰ dicit ad quendā Actu. xiij. O plene oim dolo ⁊ oim fallacia nō eſt ſic de ſpūſancto q cū ſit deus ꝑ ſuam ſubam mentē inhabitat ⁊ implet. Tenedū ē eſt ergo ꝙ demones intrare pñt corpa ſed nō corda .i. non pñt illabi aiabus. Nec obſtat ꝙ diabolus rōcinet ⁊ formet verba ꝑ os obſeſſi cū hoc nō veniat ex defectu aie ſed ex debilitate corpis ꝙ ſic accidere ſolet qñ ſpūs imūdus ſedet in illis ꝑtibus ſeu mēbris in qbus cōtinet fortificatio aie imponit in eiſdē magnā ponderoſitatē cuiuſdā oneris qd ſuſtinere nō pñt. ⁊ ſic qſi cōſtringens ſenſus q ſūt ianue intellectus quadā obſcuritate nigra accipit ptātē in illis qd ſepe cōtingit ex corruptōe vini vel febris vel magni frigoris vel ex alijs debilitatibꝰ qs cognoſcimus inuenire ab extrinſeco. ⁊ ne diabolꝰ hoc ꝓbaret in Job qñ habuit a deo ptātem ſup carnē ſuā fuit ei inhibitio poſita a deo ꝑ hec verba. ecce in manu tua eſt verūtñ aiam illius ſerua Job. ij. quaſi diceret ſibi deus ſolo modo obſerua qd nō amoueas ei. intellectū debilitando mēoriā aie ipſius opprimēdo eiꝰ intellectū. ⁊ ſapiam cordis eius ſuffocādo eius principalē habitatōem oneris in cōpetēti. lz ğ diabolus imiſceat ſe carni. nō tñ pōt anie miſceri. ſic ꝙ ipſam penetret cū hoc ſit ſolius deitatis. vt dictū ē. Hec. n. ſola poteſtatē hz penetrādo naturā aie taliť ꝙ nō ſolū eam ꝑ apphendit ⁊ vndiqꝫ eā circuit ſed ipſam ſic penetrat ꝙ intimior ē aie ꝗ̄ aia ſibijpi. Circa ſecūdū vo an ſcz demōes poſſint imittere malas cogitatōes. ⁊ videt ꝙ ſic. q2 diabolus miſit in cor inde vt traderet dñm Jo. xiij. In cōtrariū eſt beda qui ſup illud euāgelij Math. xv. d corde exeūt male cogitatōes furta homicidia ⁊c. dicit ꝙ diabulus nō eſt imiſſor malarū cogitationū ſed incenſor. Dicēdū ergo ꝙ diabolus pōt dici immiſſor cogitationū vno mō ꝑ hoc. ſ. ꝙ imagines rerū ſenſibiliū delectantiū imprimit inſtrumēto imaginatōis. q2 data eſt ei ptās vt miſceat ſeipm ſenſibili ⁊ imutet ipm. qñqꝫ ſic permittit imiſcē imaginibꝰ rez delectabiliū. ⁊ ſic imittit cogitatōes de rebꝰ delectabilibus. ſicut aliqs ponens ante me ſpeculū imittit mihi viſum rei que reſultat in ſpeclo. Scit. n. diabolos ꝙ delectabile apꝑhenſum mouet. ⁊ iō imittit apprehēſionē rei delectabilis vt apprehenſio rei delectabilis moueat hominē ad cōcupiſcendū rem delctabilē ⁊ ſic pōt dicere immittere cogitatōem ſed non poteſt mittere cogitetionē malā que ſit peccatū que ē mala volūtas. Et iō bene dicit beda ꝙ diabolus nō ē imiſſor malaꝝ cogitationū. i. malaꝝ voluntatū. q2 nō eas imittit ꝓprie niſi per actōem vel cām voluntariā. ⁊ ſic apꝑhenſio delectabilis generat malā volūtatē nō tanqꝫ cā neceſſaria ſed tanqꝫ occaſio. mittit ergo diabolus cogitatiōez mali per modūz conſulentis. ſicut angelus bonus immitit cogitationē boni. ⁊ talis immiſſio proprie dicitur ſuggeſtio.

Quo fine debeat termīari bellum demonum.

Dodecima ac vltima cōſideratiōe optꝫ iam finē ponere huic libro que tribus paſſibus menſurabit. Primus erit de cauſa q̄re demones ſunt in mūdo. Secūdus de ceſſatōe ſui belli ꝛ principatus. Tercius de eoꝝ ꝑpetua recluſione ꝛ punitōe in inferno.

Quare demōes ſunt i mūdo.

Primus paſſus ē ſcire quare demones ſunt in mundo. Ad qđ breuiter rñdetur ꝙ cā quare demones ſunt in mundo eſt ꝓpter exercitium bonoꝝ. ꝛ ꝓpter decorem vniuerſi. cōſiſtit. n. decor vniuerſi in quadā diffoꝛmitate rerū. vt ptꝫ in ſole luna ꝛ ſtellis. pꝫ etiam in diffoꝛmitate elemētoꝝ volatiliū piſciū. ſerpentū. brutoꝝ ꝛ facierū hoīm. ptꝫ etiam in diuerſitate tēpoꝝ ꝛ luciꝭ ac tenebraꝝ. Siľis qđ fieri pōt quare mali hoīes ſunt in mūdo cum tñ noceant bonis. ꝛ ptꝫ cā. qꝛ oīs malus ſm aug. vel ideo viuit vt corrigat vel vt ꝑ eum bonus exerceat. In q̄ decus relucet vniuerſi. Vñ ad ꝓpoſitū aug. in. xj. đ ciui. dei ca. xviij. dic ꝙ deꝰ non crearet vllum angeloꝝ vel hoīm quē malū eſſe futurū ꝑſciuiſſet niſi pariter noſſet quibus eos bonoꝝ vſibus cōmodaret atꝙ ita oꝛdinē ſeculoꝝ q̄ſi pulcerrimū carmen ex q̄buſdā q̄ſi antitetis honeſtaret. Et ſi queraꝭ quid vocat aug. antiteta dī ꝙ ſūt quedā locutōis oꝛnamenta que fiunt ꝑ cōtraria. ſicut loquiꝭ apl's. ij. Coꝝ. vj. Per gloꝛiā ꝛ ignobilitatē. ꝑ infamiā ꝛ bonā famā. Vnđ ſicut in talibus varietatibꝰ apparet decoꝛ. ita in vniuerſo decoꝛ boī magis refulget ex iuſta punitōe mali ꝛ bonitas angeloꝝ ex malicia demonū.

De ceſſatione principatus et belli demonū cōtra genus humanum.

Secundus paſſus eſt de ceſſatōe belli demonū cōtra genus humanuꝫ. Cum. n. fuerit cōpletus numerus electoꝝ ꝛ vniuerſum ſuū cōpletum habuerit decoꝛē ceſſabit in finali iudicio. ceſſabit omnis ꝑſidētia et principatus demonū ſic ꝙ nō remanebit niſi principatꝰ eternus ieſu xp̄i dñi nr̄i. Vnde dicit. j. Coꝝ. xv. cūꝫ euacuauerit oēm principatū ꝛ ptātem ꝛ virtuteꝫ. oportet aūt illū regnare donec ponat oēs inimicos ſub pedibus eius ſup q̄ dicit glo. dum durat mūdus angeli angelis ꝑſunt. demōes demonibꝰ. homines hominibus ad vtilitatē viuentiuꝫ vel deceptōem. ſed omnibus collectis iam omnis ꝑlatio ceſſabit. qꝛ neceſſaria non erit. Hanc aūt ꝑlatōem dñs xp̄c euacuare. qꝛ ſuos omnes exaltabit in regno qui hic fuerunt humiles. ſicut ipe ex humilitate regnat. Principatū dicit maioꝛes. ptātem minoꝛeſ. Virtutem dicit illos q̄ mirabilia faciunt vel foꝛtes homines. ſed tūc ceſſabit omīs creature ꝑlatio in angelis ꝛ hominibus. ceſſabit timoꝛ. regnabit charitas. non erit inter ꝑſidentes ꝛ ſubditos vlla diſſenſio. Opꝫ aūt illū. i. xp̄m regnare. tunc. ſ. apte. interim aūt regnat occulte donec ponat inimicos ſuos. ſ. demōes ꝛ damnatos voluntarios vel coactos in futuro iudicio ſub pedibus eius. id eſt ſub plena ſubiectione. vt ipm hominē deū ꝛ regē oīm agnoſcant. Et ē ſenſus interim optꝫ regnū eius manifeſtari donec eū regnare fateanꝭ oēs inimici eiꝰ. tūc. n. ipi eū regnare ipa r̄gni eiꝰ māifeſtatōe ꝯfuſi fatebūꝭ. nec ē intelligēdū ꝙ tūc xp̄c deſinet r̄gnare. qꝛ li donec nō facit excluſionē futuri regni. ſic̄ Math. j. dicit de ioſeph ꝛ maria ꝙ nō cognoſcebat eā donec pepit filiū ſuū ꝑ̄geniū. Et ſi q̄ras q̄uo ḡ angeli manebūt euacuato ꝑncipatu, dic ꝙ mācbūt

ordines angelorum diſtincti quantum ad eminentiam glorie ſecundum hierarchias et ordines et ſic etiam demones manebunt diſtincti quantum ad magnitudinem pene ſecundum hierarchias et ordines unde ceciderunt.

De recluſione perpetua demonum in inferno.

Tercius paſſus et vltimus eſt de recluſione perpetua demonum in inferno. Unde ceſſante bello demonum in facie iudicis magni domini noſtri ieſu christi audient demones vna cum damnatis illam terribilem ſententiam. Math. xxv. diſcedite a maledicti in ignem eternum quod paratus eſt diabolo et angelis eius. Et ſequitur. Ibunt hij in ſupplicium eternum. Super quo verbo dicit glo. fruſtra ergo origenes ſpondet liberationem poſt multos annos malis hominibus et ipſis demonibus dixerat. n. origenes quod poſt hanc ſententiam ite maledicti in ignem eternum poſt multos dies. i. poſt mille annos viſitandi et liberandi ſunt. ſed hec eccleſia non recipit dictum eſt enim ibunt impij in ſupplicium eternum. quod autem eternum eſt omni fine caret. Et ſicut gaudium eternum ita et ſupplicium. hec ex interli. glo. ſuper illud Eſa. xxiiij et congregabuntur in congregationem vnius faſcis in lacum. et claudentur ibi in carcerem nunquam ergo liberabuntur. ſed in momento in ictu oculi dabitur executioni ſententia christi. Sic ergo ſubito data ſententia demones cum condemnatis detrudentur perpetuo ignibus infernalibus. Unde Apoc. xviij. Hoc impetu mittetur babylon. et vltra iam non inuenietur. Et iterum Apoc. xx. diabolus qui ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnum ignis et ſulphuris. vbi et beſtia et pſeudo prophete cruciabuntur die ac nocte in ſecula ſeculorum. Et ſicut demones cum damnatis ibunt in ignem eternum. ſic angeli boni cum electis ibunt cum christo rege ſeculorum in vitam eternam quam nobis concedat iudex ille ſupremus verus deus et verus homo ieſus christus. ſaluator noſter alpha et o principium et finis. qui dedit mihi pauperculo et inutili ſeruo ſuo preſentem librum principiare et finire. Tibi ergo ieſu dulciſſime qui dediſti noticiam fidei illis quos traditurus ante mundi initium noſti. Tibi cuius magnitudo incomprehenſibilis. cuius gloria ineſtimabilis. cuius iuſſio fortis. cuius diſpoſitio iuſta. cuius iudicia vera. cuius clementia ſuper omnia opera tua extenta. Tibi quem nemo niſi corde attingit purgatus. quem nullus niſi operibus in inuenit probatus. cui nullus adeſt niſi mente et corpore caſtus. Tibi qui es cecorum oculus infirmantium veriſſima ſalus. pes claudorum. lingua mutorum. fortitudo omnium ſeculorum. Tibi qui es vere via ſalutis vita. et omnium te poſtulantium inuictiſſima dextra. Tibi qui es diuitie pauperum. conſolatio tribulantium. erector humilium et deſtructor extollentium. Tibi a quo incrementum accepit iuſtus. ſanctificatur perfectus et coronatur in bono opere conſummatus. Tibi qui odis iniquos damnas iniuſtos. deijcis elatos. et confundis ſuperbos. Tibi qui das penitentibus veniam peccato. mortuis vitam nec abnegas te rogantibus miſericordiam conſuetam. Tibi qui peccatores non deſpicis ſed delicta condemnas non odis peccantes ſed peccata deteſtas non hominem ſed ſcelera in ſectando conſumis. et non creaturam ſed culpam extirpas. Tibi cuius iuſticiam iniquitas noſtra commendat ſcelera noſtra te iuſtum affirmant. quia vnde iuſtus es inde iniuſtos odis. vnde ſanctus es. inde peccantes punis. Unde verus es. inde mendaces condemnas. et vnde mitis es inde ſuperbos deteſtas. Tibi qui ab initio creaturam ſingulari miſericordia foues potentiali virtute regis ineffabili conſilio vel poteſtate diſponis

¶Tibi qui contritoꝝ nō deſpicis fletꝰ nec depcātiū te puro corde ſpernis clamores.¶Tibi qui frigidas mentes igni tui amoris incendis ⁊ initiū boni opis plerūqꝫ nobis neſcientibus quibuſdaꝫ occaſionibus formas.¶Tibi a quo initium eſt virtutum ⁊ augmentū ac perficitur inchoatuꝫ.¶Tibi bone ieſu qui es turris fortitudis a facie inimici ſit honor ⁊ gloria benedictio ⁊ gratiarūactio ſine fine Amen.

Anno incarnate deitatis milleſimo quadringēteſimo nonageſimoquarto viceſimaquinta die menſis februarij. hic liber (quē fidei fortalitiū editor intitulauit) impſſoria arte Nurmberge impenſis Antonij koberger inibi ciuem eſt conſummatus.

Laus deo.